

**CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.**

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

AUCTORITATE

**ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE
BORUSSICAE**

CONTINUATA.

PARS II.

P R O C O P I U S.

VOLUMEN II.

BONNAE

IMPENSIS E. D. WEBERI

MDCCCXXXIII.

P R O C O P I U S

EX RECENSIONE

GUILIELMI DINDORFII.

VOL. II

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXXIII.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ

Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Α Ι

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ H 165
P 307
V 1
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΗΣ Β' ΤΕΤΡΑΔΟΣ Η Α'.

ΙΣΤΟΡΙΩΝ — Η Α'.] ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΤΕΤΡΑΔΟΣ ΤΩΝ
ΚΑΤ' ΑΥΤΟΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛ. Α'. Ρ. Ιστορία τῶν γοτθι-
κῶν πολέμων, οὗς διὰ βελισσαρίου στρατηγοῦ Ἰουστινιανῶς βασι-
λεὺς συνιστήσατο ἐν τέσσαρσι τόμοις διηρημένη. ἀρχὴ τοῦ πρώ-
του τόμου L.

PROCOPII CAESARIENSIS
HISTORIARUM TETRADIS II.
LIBER I.

ARGUMENTUM.
EX EDITIONE MALTRETI.

*B*ysantii Zeno imperat, in Occidente Augustulus. Oreste huius patre occiso, regnat Odoacer. Theodericus Gothorum Rex e Thracia in Italiam migrat, Zenonis impulsu. Ravennam, cuius situs describitur, obsidet. Odoacorum e medio tollit. Potitus Italia, subditis cum laude praesert. In feroculo videre sibi visus caput Symmachi, quem cum Boëtio iniquus occiderat; territus ac lugens moritur. (Cap. 1.) Theoderici successor Atalaricus puer a matre Amalasantha, laudatissima femina, praeceptoribus traditur, literis imbuendus. Earum oeres Gotthi, Reginam vituperant. Ipsi constantia, et in diffanda conspiratione prudentia. (2.) Theodati genus, mores, consilium. Missi Byzantio Legati ad Rom. Pontificem. Procopii de religione iudicium. Aegrotante Atalarico, sibi timens a Gotthis Amalasantha cum Alexandro de Italia Iustiniano dedenda clanculum agit; dum in speciem expositulatoariae utrinque literae commentant. Byzantium Legati redeunt. Imperator Petrum in Italiam destinat. (3.) Amalasantha Theodati rapacitatem coerces. Eundem, Atalarico mortuo, studet sibi conciliare, et ad regnum vocat. In carcerem mittitur ab ingratisimo Rege, cui Petrus Iustiniani Legatus, post Amalasanthae caedem, bellum denuntiat. (4.) Iustinianus bellum Gothicum suscipit. Mundum in Dalmatiam, Belisarius cum classe in Siciliam mittit. Ad Francorum Principes scribit. Mundus Salonis capit. Belisarius universa Sicilia potitus, Consulatum suum munificentia claudit. (5.) Theodatus cum Petro Iustiniani Legato paciscitur. Eiusdem demissio animi lepido expressa col-

loquio. *Theodati et Iustiniani mutuae literae.* (6.) *Mundi filiiq; eius interitum praedixisse Sibylla creditur. Theodatus fidem fallit, et Imperatoris Legatos male accipit. De Legationum iure colloquium. Iustiniani ad Gotthorum Optimates epistola. Ab eo missus cum exercitu Constantianus Dalmatiam recipit. Exit annus belli Gotthici primus.* (7.) *Ingressus Italiam Belisarius, Ebrimirum Theodati generum in fidem recipit. Neapolin obsidet. Incoeptum hęc dissuadenti Stephano civi Neapolitano respondet. Initum a civibus deditionis faciendae consilium Pastor et Asclepiodotus oratione sua evertunt* (8.) *Theodatus Gotthorum Res futurum belli exitum prodigio discit. Belisarii in Neapolitanos conatus irriti. Via, qua urbs capi poterat, cognita et occulte munita, ad deditionem invitat, expugnationem mala commemorans.* (9.) *Belisarius in urbem Neapolin parat irrumperere: suos tandem per aquaeductum immittit. Urbis captae clades. Belisarius ad clementiam hortatur exercitum. Repentinus Pastoris obitus. Stephani et Asclepiodoti convitiu mutua. Asclepiodotum populus in frustra concidit.* (10.) *Gotthorum Rex creatus Vitigis, de medio Theodatum tollit. Eius ad Gotthos oratio de prudenti cunctatione et belli apparatu. Relicto Romae praesidio, Ravennam concedit. Matsuntham Amalasanthae filiam uxorem ducit.* (11.) *Aliquarum Orbis partium descriptio. Veteres Francorum sedes. Visigothorum ditio. Arborychi et Franci in unam gentem coalescunt. Visigothi omnem Galliam obtinent. Franci cum Theoderico Italiae Rege foedus ineunt: Burgundiones vincunt: Alaricum Visigothorum Regem occidunt. Carcassonem obsident frustra. Theoderici res gestae in Gallia. Theudis tyrannus.* (12.) *Franci Thoringos et Burgundiones debellant. Sororem Regis Francorum Amalaricum uxorem ducit: cum Atalarico paciscitur: a Francis in proelio vita spoliatur. Theodati cum Francis pacta conventa: de quibus implendis orationem Vitigis ad suos habet. Cum Francorum Regibus societatem pangit.* (13.) *Belisarius relicto Neapoli et Cumis praesidio, Romam petit. Dedunt se Romani. Viae Appiae descriptio. Gotthi Roma excedunt. Eam ingreditur Belisarius, et ad obsidionem ferendam necessaria parat. (14.) Partem Samnii recipit Belisarius. Beneventum cur olim dictum Maleventum. Eius conditor Diomedes, stupendos apri Calydonii dentes ibi reposuit. Ibidem Aeneas dedit Palladium Troianum, cuius imago describitur: item sinus Ionius, Magna Graecia, aliaeque partes Italiae.* (15.) *Belisarius copias in Tusciam mittit. Narniam Bessas recipit; Spoletium et Perusiam Constantinus. Huius victoria. Vitigis, exercitu in Dalmatiam missa, Romam properat. Gotthi Salonas obsident.* (16.) *Belisarius Constantinum ac Bessam e Tuscia Romam revocat. Narniae situs. Vitigis Romam accedit. Pontem Belisarius munit. Fuga custodum pontis.* (17.) *In acerrimo praelio Belisarius, equo Bala invectus, rem fortiter ac feliciter gerit. Fugati Gotthi, Romanos fugant. Redintegratur praelium. Belisarius ad muros se recipit: iterum Gotthos fundit. Visendi Gotthi casus mirabilis. Vitigis cives Romanos ad defectionem sollicitat.* (18.) *Castra septem faciunt Gotthi: urbis aquaeductus incidunt; escitatas a Belisario moletrinas evertunt. Eas reparat Belisarius.* (19.) *Victoria Belisario puerorum ludo portenditur. Obsidionem cives Romani impatienter ferunt. Legatos mittit Vitigis ad Belisarium. Mutuae orationes.* (20.) *Vitigis ad oppugnationem inferendam se comparat. Arietis, balistae, et lupi, machinarum bellicarum descriptio.* (21.) *Belisarius ad motas ab hostibus machinas videt. Illius in sagittis mittendis dexteritas mira. Vitigis a porta Salaria ad Praenestinam se confert. Moles Adriani acriter oppugnata, acrius propugnatur.* (22.) *Conatus Gotthorum irriti. Muri Romani pars in D. Petri tutela. Tormenti ictus mirabilis. Ad Viarium et portam Salariam ingens Gotthorum strages.* (23.) *Belisarii ad Iustinianum August. epistola. Ominous lapsus imaginis Theoderici Gottho-*

rum Regis. Oraculum Sibyllinum. (24.) Belisarius inutilem multitudinem amandat in Campaniam: Silverium Papam in Graeciam relegat: Vigilium ad Pontificatum provehit: et custodius providet. Templum Iani conantur quidam recludere. (25.) Vitigis Senatores obsides necat. Portum occupat. Belisarius ex urbe Ostia commeatus difficulter accipit. (26.) Copias accipit Belisarius: praeliis fatigat hostes, ac ter vincit. Frustra illum conatur Vitigis imitari Discrimen inter Gotthorum et Rom. copias. (27.) Ad Romanos, poscentes praelium, oratio Belisarii. Idem exercitum instruit ad equestre certamen. Oratione principii inductus, pedes in aciem admittit. (28.) Vitigis Gothos hortatur ad praelium. Romani initio victores, postmodum profligantur. (29.)

α'. **Τ**ὰ μὲν οὖν ἐν Λιβύῃ πράγματι τῆδε Ῥωμαίοις ἐχώρησεν. ἐγὼ δὲ ἐπὶ πόλεμον τὸν Γοτθικὸν εἶμι, ἐπειπὼν πρότερον ὄσα
 P 308 Γότθοις τε καὶ Ἰταλιώταις πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου γενέσθαι ξυ-
 ἔβη. ἐπὶ Ζήνωνος ἐν Βυζαντίῳ βασιλεύοντος Ἀύγουστος εἶχε
 τὸ ἐσπέριον κράτος, ὃν καὶ Ἀύγουστουλον ὀνομαζόμενοι ἐκά- 5
 λουν Ῥωμαῖοι, ὅτι δὴ μειράκιον ὢν ἔτι τὴν βασιλείαν παρελάβεν,
 ἦν οἱ Ὀρέστης ὁ πατὴρ διωκεῖτο ξυνετώτατος ὢν. ἐτύχχανον δὲ
 Ῥωμαῖοι χρόνῳ τινὶ πρότερον Σκίρρους τε καὶ Ἀλανοὺς καὶ ἄλλα
 ἄττα Γοτθικά ἐθνη ἐς ξυμμαχίαν ἐπαγαγόμενοι· ἐξ οὗ δὴ αὐτοῖς
 πρὸς τὸ Ἀλαρίχου καὶ Ἀττίλα συνηγήθη παθεῖν ἄπειρ μοι ἐν τοῖς 10
 Β ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη. ὅσῳ τε τὰ τῶν βαρβάρων ἐν αὐτοῖς
 ἤκμαζε, τοσοῦτω τὸ τῶν Ῥωμαίων στρατιωτῶν ἀξίωμα ἦδη ὑπέ-
 ληγε καὶ τῷ εὐπρεπεῖ τῆς ξυμμαχίας ὀνόματι πρὸς τῶν ἐπηλύδων
 τυραννόμενοι ἐβιάζοντο· ὥστε αὐτοὺς ἀναίθην ἄλλα τε πολλὰ
 V 2 οὗ τε ἐκουσίους ἠνάγκαζον καὶ τελευτῶντες ξύμπαντας πρὸς αὐ- 15
 τοὺς νείμασθαι τοὺς ἐπὶ τῆς Ἰταλίας ἀγροὺς ἤξιλον. ὢν δὴ τὸ
 τριτημόριον σφίσι διδόναι τὸν Ὀρέστην ἐκέλευον, ταῦτά τε ποιή-
 σειν αὐτὸν ὡς ἥμιστα ὁμολογοῦντα εὐθὺς ἔκτειναν. ἦν δὲ τις ἐν
 αὐτοῖς Ὀδοάκρος ὄνομα, ἐς τοὺς βασιλέως δορυφόρους τελῶν,

1. Τὰ μὲν — εἶμι] Haec postremis superioris libri verbis adiungunt AHL. *ibid.* τῆδε] ταύτη Lm. 2. ἐπειπὼν] ἐπειπὼν? S. τε om. L. 5. Ἀύγουστουλον] Ἀύγουστούλον P. 10. Ἀττίλα Grotius et Maltretus. Libri Ἀττάλα. 11. ὅσῳ Scalliger. Libri ὄσα. 12. „ὕπελγη] ὑπήλυγς Reg.“ MALT. Sic LHm.

1. Ita quidem in Africa processit Romana res: ego vero ad bellum Gothicum venio, praevia rerum narratione, quae ante illud Gotthis et Italia contigerunt. Uno tempore, Byzantii Zeno, in Occidente imperavit Augustus, quem Romani, diminuto blande vocabulo, appellaverunt Augustulum; propterea quod Imperium susceperat adolescentulus. Id vero Orestes ipsius pater, singulari prudentia vir, administravit. Aliquanto ante Romani Scirrus, Alanos, et alias quasdam gentes Gothicas in societatem asciverant; ex quo illas ab Alarico Attilaque clades acceperant, quas in superioribus libris descripsi. Sed quantum et fortunae et dignitatis addebant militiae Barbarae, tantum Romanae detrahebant subque honesto foederis nomine ab extraneis tyrannice opprimebantur. Horum certe impudentia eo crevit, ut post alia multa ab invitis expressa, demum agros omnes Italiae dividere inter se voluerint, et cum tertiam eorum partem ab Oreste exigerent, abnuentem eum illico vita spoliarent. Inter ipsos quidam erat, Odoacer nomine, Protector Caesarianus: qui tunc, si ille-

οἷς αὐτοὺς τότε ποιήσειν τὰ ἐπαγγελόμενα ὁμολόγησεν, ἤνπερ αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς καταστήσωται. οὕτω τὴν τυραννίδα παραλαβὼν ἄλλο μὲν οὐδὲν τὸν βασιλεὺς κακῶν ἔδρασεν, ἐν ἰδιώτου C δὲ λόγῳ βιοτεύειν τὸ λοιπὸν εἴασε. καὶ τοῖς βαρβάροις τὸ τρίτη- 5 μῦθρον τῶν ἀγρῶν πυρασχόμενος τούτῳ τε τῷ τρόπῳ αὐτοὺς βεβαιοῦσθαι ἐταιρισάμενος τὴν τυραννίδα ἐς ἔτη ἐκρατύνετο δέκα.

Ἐπὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ Γότθοι, οἳ ἐπὶ Θράκης δόντος βασιλέως κατέκρητο, ὅπλα ἐπὶ Ῥωμαίοις, Θεοδερῖχου σφίσιν ἤγουμένου, ἀντήσαν, ἀνδρὸς πατρικίου τε καὶ ἐς τὸν 10 ὑπάτων δίφρον ἀναβεβηκότες ἐν Βυζαντίῳ. Ζήνων δὲ βασιλεὺς, τὰ παρόντα εὖ τίθεσθαι ἐπιστάμενος, Θεοδερῖχῳ παρήγει ἐς Ἰτα- 15 λίαν πορεύεσθαι καὶ Ὀδοάκρῳ ἐς χεῖρας ἰόντι τὴν ἐσπερίαν ἐπι- D κράτησιν αὐτῷ τε καὶ Γότθοις πορῆεσθαι. ἄμεινον γάρ οἱ εἶναι, ἄλλως τε καὶ ἐπ' ἀξίωμα βουλῆς ἤκοντι, τύραννον βιασαμένῳ 15 Ῥωμαίων τε καὶ Ἰταλιωτῶν ἄρχειν ἀπάντων ἢ βασιλεῖ διαμαχο- μένῳ ἐς τόσον κινδύνου ἵεσθαι. Θεοδερῖχος δὲ ἤσθεις τῇ ὑποθήκῃ ἐς Ἰταλίαν ἦει, καὶ αὐτῷ ὁ τῶν Γότθων λεὼς εἶπετο, παιδύς τε καὶ γυναικας ἐν ταῖς ἀμάξιαις ἐνθήμενοι καὶ τὰ ἔπιπλα ὄσα φέρειν οἷοί τε ἦσαν. ἐπειδὴ τε κόλπου ἄγγιστα τοῦ Ἰονίου ἐγένοντο, 20 διαπορθευέσθαι, νηῶν σφίσιν οὐ παρουσῶν, ἥμιστα εἶχον· περιόντες δὲ τὴν τοῦ κόλπου περιόδον πρόσω ἐχώρουν διὰ τε

1. οἷς αὐτοῖς] ὅς αὐτοῖς Grotius. 2. τῆν] τε L. τὰ καὶ H: τῆν Hm. 4. βιοτεύειν L corr. βιωτεύειν P. ibid. εἴασε L. εἴασεν P. 12. ἐς χεῖρας] εἰς χεῖρας L. 17. ἦει LHm. ἦκει P. 18. ἐπιπλα] ἐπίπλα L. 21. περιόντες] περιόντες L.

rum opera principatum consequeretur, se voti compotes facturum recepit. Qua via arrepta tyrannide, Imperatori nihil praeterea mali intulit, vivere privatam sinens; tertiaque agrorum parte concessa Barbaris, eos sibi devinxit penitus, ac tyrannidem per annos decem firmavit.

Sub idem tempus Gotthi, qui Imperatoris permisso Thraciam incolebant, in Romanos rebellare, duce Theoderico, qui vir erat Patricius, et Byzantii sellam Consularem ascenderat. At Zeno Aug. rationem optimam e re nata inire callens, Theoderico suavit, ut Italiam peteret, et, cum Odoacro collata manu, sibi Gotthisque Imperium Occidentis pararet: cum esset convenientius, praesertim Senatori, tyrannum exigere, et Romanis atque Italis praeesse omnibus, quam armis cum Imperatore contendere, et in tantum venire discrimen. Eo delectatus consilio Theodericus, in Italiam proficiscitur. Gotthi se comites adiunxerunt, parvulis foeminisque in planstra impositis cum suppellectili, quantacunque deferri potuit. Ubi ventum est ad sinum Ionium, quoniam traicere nequibant, defecti navibus, illum circumveundo, per Taulantiorum aliorumque eius

Ταυλαντίων καὶ τῶν ταύτη ἐθνῶν. τούτοις δὲ οἱ ἀμφὶ Ὀδοά-
 P 309 κρον ὑπαντιάσαντες μάχαις τε ἤσσηθέντες πολλαῖς ἐν τε Ῥαβέννη
 σὸν τῷ ἡγεμόνι σφᾶς ἀπτοῦς εἶρξαν καὶ ἐν τοῖς μάλιστα τῶν ἄλ-
 λων χωρίων ἰσχυροῖς οἴσι. καθεστηκότες δὲ ἐς πολιορκίαν οἱ
 Γότθοι τὰ μὲν ἄλλα χωρία ζύμπαντα τρόπῳ δὴ ὅτῳ ἐκάστῳ τε- 5
 H 166 τύχηκεν εἶλον, Καισῆραν δὲ τὸ φρούριον, ὅπερ σταδίοις τριακο-
 σίοις Ῥαβέννης διέχει, Ῥάβεννάν τε αὐτήν, ἐνθα καὶ Ὀδοάκρον
 συμπέπτωκεν εἶναι, οὔτε ὁμολογία οὔτε βία ἐλεῖν ἴσχον. Ῥά-
 B βεινα γὰρ αὕτη ἐν πεδίῳ μὲν κεῖται ὑπὲρ, ἐς τοῦ Ἰονίου κόλ-
 που τὰ ἴσχατα, δυοῖν σταδίοις διειργομένη μέτρῳ τὸ μὴ ἐπι- 10
 θαλάσσιος εἶναι, οὐκ εὐέφοδος δὲ οὔτε ναυσὶν οὔτε πεζῶν στρα-
 τῷ φαίνεται οὔσα. αἶ τε γὰρ νῆες καταίρειν ἐς τὴν ἐκείνη ἀκτὴν
 ἥμιστα ἔχουσιν, ἐπεὶ αὐτῇ ἢ θάλασσα ἐμποδῖός ἐστι βράχος
 ποιουμένη οὐχ ἤσσον ἢ κατὰ σταδίους τριάκοντα, καὶ ἀπ' αὐτοῦ
 τὴν ἡῶνα ταύτην, καίπερ τοῖς πλείουσι ἀγχιιστα ὀρωμένην, τῇ 15
 τοῦ βράχους περιουσία ἐκαστάτῳ ζυμβαίνει εἶναι, καὶ τῷ πεζῷ
 στρατῷ ἐσβατῆ οὐδαμῆ γίγνεται. Πάδος τε γὰρ ὁ ποταμὸς, ὃν
 καὶ Ἑριδανὸν καλοῦσιν, ἐξ ὀρέων τῶν Κελτικῶν ταύτη φερόμε-
 νος καὶ ποταμοὶ ἄλλοι ναυσίποροι ζῆν ἰμναις τισὶ πανταχόθεν
 C αὐτὴν περιβάλλοντες ἀμφίρρυντον ποιοῦσι τὴν πόλιν. ἐνταῦθα 20

1. Ταυλαντίων P ex Reg. et Hoeschelius ex Strabone VII. p. 826.
 Ταλαντίων LHm. ταλαντίων H. Taulantiorum Pers. 2. μά-
 χαις] μάχη L: illud Lm. *ibid.* Ῥαβέννη] ραβίνη L. 4. ἐς]
 εἰς L. 6. Καισῆραν Pm. Caesenam Pers. κισῆραν HP.
 10. δυοῖν] δυεῖν L. 13. αὐτῇ] αὐτή L. 15. τὴν add. L.
ibid. ἡῶνα] ἡῶνα P.

accolarum oras progressi sunt. Ipsis factae obviam Odoacri copiae, et
 multis fusae congressibus, cum suo Principe Ravennae se commiserunt,
 aliisque munitissimis locis: quae Gotthi cum obsedissent, pleraque variis,
 prout cuiusque sors tulit, cepere modis: Caesenam autem castellum, Ra-
 venna stadiis ccc. dissitum, necnon Ravennam ipsam, ubi erat Odoacer,
 in potestatem suam nec vi, nec deditione redigere valuerunt. Est enim
 Ravenna plano in campo posita ad extremum sinum Ionium; a quo sta-
 diis duobus distat. Neque enim maritima est, nec videtur adiri classibus
 facile posse, immo nec pedestribus copiis. Quippe naves ad littus illud
 appellii nequeunt, prohibita brevibus, quae in mare ad xxx. saltem pro-
 currunt stadia, ac circuitu suo longissime eos ipsos a littore summovent,
 qui illud habent in conspectu proxime navigantes. Pedestrem vero ex-
 ercitus excludunt aquae, quibus Padus amnis, quem et Eridanum vo-
 cant, e montibus Gallicis eo decurrens, aliique fluvii, navigabiles, et lacus,
 urbem illam undique ambiunt. Ibi quotidie quiddam fit, sane per-
 mirum. Diluculo mare, in morem fluminis, tanto spatio, quantum expe-
 ditus viator uno die conficiat, in terram effundit sese, et naves patitur

γίγνεται τε ἐς ἡμέραν ἐκάστην θανμάσιον οἶον. ἡ θάλασσα πρῶτ
 ποιουμένη σχῆμα ποταμοῦ ἡμέρας ὄδδν εὐζώνῳ ἀνδρὶ ἐς γῆν ἀνα-
 βαίνει καὶ πλόϊμον αὐτὴν παρεχομένη ἐν μέσῃ ἡπειρῳ, αὐτῆς
 ἀναλῶουσα τὸν πορθμὸν, ἀναστρέφει ἀμφὶ δείλην ὄψιαν, καὶ
 5 ἐφ' αὐτὴν ξυνάγει τὸ ρεῦμα. ὅσοι οὖν ἐς τὴν πόλιν ἰσχομίζειν
 τὰ ἐπιτήδεια ἢ ἐνθένδε ἐκφέρειν κατ' ἰμφορίαν ἢ κατ' ἄλλην
 ἔχουσιν αἰτίαν, τὰ φορτία ἐν τοῖς πλοίοις ἐνθήμενοι, κατασπά-
 σαντές τε αὐτὰ ἐν τῷ χωρίῳ οὗ δὴ ὁ πορθμὸς γίνεσθαι εἴωθε,
 προσδέχονται τὴν ἐπιρροήν. καὶ ἐπειδὴν αὐτὴ ἀφίκεται, τὰ τε
 10 πλοῖα κατὰ βραχὺ ἐκ γῆς ἐπαιρούμενα πλεῖ καὶ οἱ ἀμφὶ ναῦται ἔρ- D
 γον ἐχόμενοι ναυτῖλλονται ἤδη. καὶ τοῦτο οὐκ ἐνταῦθα μόνον,
 ἀλλ' εἰς ἅπασαν τὴν ἐκείνη ἀκτὴν ἐς αἰὶ γίγνεται, ἄχρι ἐς Ἀκυ-
 ληίαν πόλιν. οὗ μέντοι κατὰ ταῦτα ἐς τὸν ἅπαντα χρόνον γίνε- V 3
 σθαι εἴωθεν, ἀλλ' ἤνικα μὲν βραχὺ φαίνεται τὸ τῆς σελήνης
 15 φῶς, οὐδὲ ἡ τῆς θαλάσσης πρόοδος ἰσχυρὰ γίνεται, μετὰ δὲ
 τὴν πρώτην διχότομον ἄχρι ἐς τὴν ἑτέραν καρτερὰ μᾶλλον ἢ
 ἐπιρροὴ γίνεσθαι πέφυκε. ταῦτα μὲν οὖν ὧδε πη ἔχει.

Ἐπεὶ δὲ τρίτον ἔτος Γότθοις τε καὶ Θεωδερίχῳ Ῥάβενναν
 πολιορκοῦσιν ἐτίτριπτο ἤδη, οἱ τε Γότθοι ἀχθόμενοι τῇ προσε-
 20 δρεῖα καὶ οἱ ἀμφὶ Ὀδόακρον πιεζόμενοι τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀπο-
 ρεῖα, ὑπὸ διαλλακτῆ τῷ Ῥαβέννης ἱερεῖ ἐς λόγους ἀλλήλοις ξυνία-
 σιν, ἐφ' ᾧ Θεωδερίχος τε καὶ Ὀδόακρος ἐν Ῥαβέννῃ ἐπὶ τῇ ἴσῃ P 310

8. γίνεσθαι εἴωθε (εἴωθεν P)] εἴωθε γίνεσθαι L. 11. ναυ-
 τῖλλονται] ναυτῖλονται H. 12. ἐκείνη] ἐκείνης HL. 13. γίνε-
 σθαι L. γίνεσθαι P. 16. ἐς τὴν] εἰς τὴν L. 19. ἀχθόμε-
 νοι] ἐχθόμενοι H.

in media continente. Vesperi traiectum, quem dedit, aufert, atque, aestu
 reciprocante, ad se undas reducit. Itaque quicumque res, vitae usibus
 accommodatas, in urbem commercii gratia aliamve ob causam inferre
 volunt, vel inde evehere, impositis mercibus in navigia, hisque eum in
 locum tracta, unde transmitti solet, accessum maris expectant. Affluen-
 te aestu, humo sensim sublatae naves feruntur, et nautae, admota iam
 operi manu, navigant. Quod non hic solum, sed in toto illo etiam littore
 ad urbem usque Aquileiam continenter fit, haud tamen semper pari modo
 ac ratione. Cum enim Luna minus iubar terris ostendit, tunc mitius
 exundat mare: at ex quo Luna medium implevit orbem, donec decre-
 scens aequa iterum portione divisa fuerit, aestus magis fervere solet.
 Sed de his hactenus.

Iam annos tres Theodericus et Gotthi Ravennam circumsederant
 frustra, cum hinc Gotthos obsidionis taedium, inde Odoacri defensores
 penuria cibarium ad banc perpulit pactionem, cuius conciliator fuit
 Antistes Ravennae; ut in ea urbe Theodericus atque Odoacer ex aequo

καὶ ὁμοίᾳ διαίτῃ ἔξουσι. καὶ χρόνον μὲν τινα διεσώσαντο τὰ
 ξυγκείμενα, μετὰ δὲ Θεωδέριχος Ὀδοάκρον λαβὼν, ὡς φασιν,
 ἐπιβουλῇ ἐς αὐτὸν χρώμενον, τρώπῃ τε δολερῶ ἐπὶ θοίνην καλέ-
 σασ ἔκτεινε, καὶ ἀπ' αὐτοῦ βαρβάρων τῶν πολεμίων προσποιη-
 σάμενος δσοὺς περιεῖναι ξυνέπεσεν αὐτὸς ἔσχε τὸ Γότθων τε καὶ δ
 Ἰταλιωτῶν κράτος. καὶ βασιλέως μὲν τοῦ Ῥωμαίων οὔτε τοῦ
 σχήματος οὔτε τοῦ ὀνόματος ἐπιβατεῦσαι ἤξιωσεν, ἀλλὰ ῥῆξ τε
 διεβίω καλούμενος (οὔτω γὰρ σφῶν τοὺς ἡγεμόνας οἱ βάρβαροι
 Β καλεῖν νεινομίκασι), τῶν μέντοι κατηκίων τῶν αὐτοῦ προὔστη
 ξύμπαντα περιβαλλόμενος ὅσα τῷ φύσει βασιλεὺς ἤρμισται. δε-
 καιοσύνης τε γὰρ ὑπερφυῶς ἐπεμελήσατο καὶ τοὺς νόμους ἐν τῷ
 βεβαιῶ διεσώσατο, ἕκ τε βαρβάρων τῶν περιοίκων ὑσφαλῶς τὴν
 χώραν διεφύλαξε, ξυνέσειῶς τε καὶ ἀνδρείας ἐς ἄκρον ἐληλύθει
 ὡς μάλιστα. καὶ ἀδίκημα σχεδόν τι οὐδὲν οὔτε αὐτὸς ἐς τοὺς
 ἀρχομένους ἐργάζετο οὔτε τῷ ἄλλω τὰ τοιαῦτα ἐγκεχειρηκότες ἐπέ-
 15 τρεπε, πλὴν γε δὴ ὅτι τῶν χωρίων τὴν μοῖραν ἐν σφίσι αὐτοῖς
 C Γότθοι ἐνείμαντο, ἅπερ Ὀδοάκρος τοῖς στασιώταις τοῖς αὐτοῦ
 ἔδωκεν. ἦν τε ὁ Θεωδέριχος λόγῳ μὲν τύραννος, ἔργῳ δὲ βα-
 σιλεὺς ἀληθής, τῶν ἐν ταύτῃ τῇ τιμῇ ἕξ ἀρχῆς ἡδουκιμηκῶτων

10. τῷ φύσει βασιλεὺς Suidas s. v. Θεωδέριχος. Legebatur τῶν φύ-
 σει βασιλέων. 12. περιοίκων] περιοικούντων Suidas. 13. ξυν-
 σεσιῶς τε] γὰρ add. Suidas. *ibid.* ἐς] εἰς Suidas. *ibid.* ἐλη-
 λυθει] ἐλήλυθεν Suidas. 14. ἀδίκημα] δίκη μὴ HL: illud Scal-
 liger cum Suida. *ibid.* ἐς τοὺς] εἰς τοὺς Suidas. 15. τὰ
 τοιαῦτα Suidas. Aberat τὰ. *ibid.* ἐγκεχειρηκότες Scaliger cum
 Suida. Libri ἐγκεχωρηκότες. 17. Γότθοι] γότθοις H. *ibid.*
 ἅπερ] ὅπερ HL. ὅπερ Scallger. ἦνπερ Classenus. 19. ἡδου-
 κιμηκῶτων Suidas. Vulgo ἑδουκιμηκῶτων.

viverent. Aliquandiu quidem mansere pacta: postea vero Theodericus,
 detecta, ut perhibent, fraude, quam Odoacer ipsi struebat, cum dolose
 ad epulas invitatum occidit. Exin Barbaris hostibus, quicunque super-
 erant, ad se pellectis, in sua ditione Gotthos atque Italos habuit. Ac
 licet Romani Imperatoris nec insignia, nec nomen usurpare veluerit, sed
 vixerit contentus Regis appellatione, qua Barbari supremos Principes
 suos donare consueverunt, tamen subditis ita praefuit, ut ipsi nihil affue-
 rit eorum, quae sunt Augustorum moribus consentanea. Nam et iusti-
 tiae cultor fuit eximius, et auctoritatis legum assertor. Provincias suas
 a vicinis Barbaris intactas custodiit, ad apicem provectus non pruden-
 tia modo, verum etiam fortitudinis. Nulla fere iniuria subditos affecit
 ipse, neque ulli, qui talia admisisset, indulsit; nisi quod partem agro-
 rum, quos Odoacer factioni suae concesserat, inter se Gotthi diviserunt.
 Verbo tyrannus fuit Theodericus, re ipsa verus Imperator, eorum nemini
 postponendus, qui ab ortu Imperii in illo honoris gradu excelluerunt.

οὐδενὸς ἦσσαν, ἕως τε αὐτοῦ ἔν τε Γότθοις καὶ Ἰταλιώταις πο-
 λὺς ἤμασε, καὶ ταῦτα καὶ ἄπο τοῦ ἀνθρωπέου τρόπου. ἑτέ-
 ραν γὰρ ἕτερα ἐν ταῖς πολιτείαις αἰεὶ αἰρουμένων τὴν ἐπιστῶσαν
 ἀρχὴν ξυμβαίνει ἀρέσκειν μὲν ἐν τῷ πικραντικῷ οἷς ἂν ἐν ἡδονῇ
 5 τὰ πρᾶσσόμενα ἦ, λυπεῖν δὲ, ἦν τῆς γνώμης ἀπ' ἐναντίας χω-
 ρήσειεν. ἔτη δὲ ἐπιβιούς ἐπτὰ καὶ τριάνοντα ἐτελεύτησε, φοβε-
 ρὸς μὲν τοῖς πολεμίοις γεγωνῶς ἕπασι, πόθον δὲ αὐτοῦ πολὺν H 167
 τινα ἐς τοὺς ὑπηκόους ἀπολιπών. ἐτελεύτησε δὲ τρόπῳ τοιῷδε. D

Σύμμαχος καὶ Βοῆτιος, ὁ τούτου γαμβρὸς, εὐπατριδαὶ μὲν
 10 τὸ ἀνέκαθεν ἦσθη, πρῶτῳ δὲ βουλῆς τῆς Ῥωμαίων καὶ ὑπάτω
 ἐγενέσθη. ἕμφῳ τε φιλοσοφίαν ἀσκήσαντε καὶ δικαιοσύνης
 ἐπιμελησαμένῳ οὐδενὸς ἦσσαν, πολλοῖς τε ἀστῶν καὶ ξένων χρη-
 μασι τὴν ἀπορίαν ἰασαμένῳ καὶ δόξης ἐπὶ μέγα χωρήσαντε ἄν-
 δρας ἐς φθόνον τοὺς πικροτάτους ἐπηγαγέτην. οἷς δὲ συκοφαν-
 15 τοῦσι Θεοδέρικος ἀνυπεισθεῖς, ἕτε νεωτέροις πρῶμασιν ἐγχει-
 ρούντας, τῷ ἄνδρα τούτῳ ἔκτεινε καὶ τὰ χρήματα ἐς τὸ δημό-
 σιον ἀνάγραπτα ἐποίησατο. δειπνοῦντι δὲ οἱ ὄλγαις ἡμέραις
 ὕστερον ἰχθύος μεγάλου κεφαλῆν οἱ θειράποντες παρετίθεσαν.
 αὕτη Θεοδέρικῳ ἔδοξε κεφαλῆ Συμμάχου νεοσφαγοῦς εἶναι. καὶ
 20 τοῖς μὲν ὀδοῦσιν ἐς χεῖλος τὸ κάτω ἐμπεπηγῶσι, τοῖς δὲ ὀφθαλ- P 311
 μοῖς βλοσυρόν τι καὶ μαυικὸν ὄρωσιν, ἀπειλοῦντι οἱ ἐπὶ πλείστον

1. ἦσσαν] ἦσσαν Suidas. 2. ἄπο] ἀπὸ P. 3. ἕτερα] ἕτεροι
 H et L a pr. m. ἕτερα ab Scaligero est. 7. αὐτοῦ L corr.
 Vulgo αὐτοῦ. 12. ἀστῶν Grotius. Libri αὐτῶν. civism Pers.
 Maltretus πολλοῖς τε αὐτῶν in πολεμῶν τε mutavit. 14. δὴ
 om. L.

Illum Itali iuxta ac Gotthi amabant plurimum, contra humani morem in-
 genii. Nam cum in rerum administratione civilium alius aliud optare
 soleat, qui cum potestate est, continuo quidem placet quibus, quae
 agit, iucunda accidunt, ac illis displicet, quorum votis adversatur. Cum
 superstes annos xxxvii. fuisset, hostibusque omnibus formidabilis, ex vi-
 ta discessit, magnum sui desiderium relinquens subditis. Sic autem il-
 lius obitus contigit.

Symmachus, eiusque gener Boëtius, nobilissimo loco nati, iidemque
 viri Consulares, in Senatu eminebant. A Philosophia nemo illis erat in-
 structior, nemo studiosior aequitatis. Accedebat benignitas, qua inopiam
 cum civium tum peregrinorum levabant. Hinc magnam adepti gloriam,
 sibi invidiam cumularunt apud homines acerbissimos: quorum calumniis
 inductus Theodericus, ambos studii novarum rerum insimulatos morte
 affecit, eorumque bona publicavit. Paucis post diebus coenanti ipsi, cum
 piscis grandioris caput ministri apposuisent, visum est id Symmach
 caput esse, recens obtruncati: quod dentibus inferiori labro impressis,
 et oculis terrae truculenterque tuentibus, graviter mianantis haberet spe-

ἐφκει. περιδεῆς δὲ τοῦ τέρατος τῷ ὑπερβάλλοντι γεγονῶς καὶ
 ῥιγῶσας ἐκτόπως ἐς κοίτην τὴν αὐτοῦ ἀπεχώρησε δρόμῳ, τρι-
 βωνιά τε πολλά οἱ ἐπιθεῖναι κελεύσας ἠσύχαζε. μετὰ δὲ ἅπαντα
 ἐς Ἐλπίδιον τὸν ἱατρὸν τὰ ξυμπεσόντα ἐξενεγκῶν τὴν ἐς Σύμμα-
 χόν τε καὶ Βοέτιον ἄμαρτάδα ἔκλειεν. ἀποκλαύσας δὲ καὶ πε- 5
 ριαλῆσας τῇ συμφορᾷ οὐ πολλῶ ὕστερον ἐτελεύτησεν, ἀδίκημα
 Β τοῦτο πρῶτον καὶ τελευταῖον ἐς τοὺς ὑπηκόους τοὺς αὐτοῦ δρά-
 σασ, ὅτι δὴ οὐ διερευνησάμενος, ὥσπερ εἰώθει, τὴν περὶ τοῖν
 ἀνδροῖν γνῶσιν ἤνεγκε.

V 4 β. Τελευτήσαντός τε αὐτοῦ παρέλαβε τὴν βασιλείαν Ἀτα- 10
 C λάριχος, ὁ Θεοδερῖχου θυγατριδοῦς, ὁκτῶ γεγονῶς ἔτη καὶ ὑπὸ
 τῇ μητρὶ Ἀμαλασοῦνθῃ τρεφόμενος. ὁ γάρ οἱ πατὴρ ἦδη ἐξ
 ἀνθρώπων ἠφάνιστο. χρόνῳ τε οὐ πολλῶ ὕστερον Ἰουστινιανὸς
 ἐν Βυζαντίῳ τὴν βασιλείαν παρέλαβεν. Ἀμαλασοῦνθα δὲ, αἶτε
 τοῦ παιδὸς ἐπίτροπος οὔσα, τὴν ἀρχὴν διωκέτο, ξυνέσεως μὲν 15
 καὶ δικαιοσύνης ἐπὶ πλείστον ἐλθοῦσα, τῆς δὲ φύσεως ἐς ἄγαν τὸ
 ἀρρενωπὸν ἐνδεικνυμένη. ὅσον τε χρόνον τῆς πολιτείας προῦ-
 στη, οὐδένα τῶν πάντων Ῥωμαίων ἐς τὸ σῶμα ἐκόλυσεν ἢ χρή-
 μασιν ἐζημίωσεν. οὐ μὴν οὐδὲ Γότθοις ξυνεχώρησεν ἐς τὴν
 ἐκείνων ἀδικίαν ὑργῶσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς Συμμάχου τε καὶ Βοε- 20
 τλου παισὶ τὴν οὐσίαν ἀπέδωκεν. ἥ μὲν οὖν Ἀμαλασοῦνθα τὸν

4. ἐς Ἐλπ.] εἰς ἔλπ. L. 7. αὐτοῦ L corr. Vulgo αὐτοῦ.
 10. Ἀταλάριχος] ἀτάριχος L hic, ut alibi: illud Lam. 14. ἀμα-
 λασοῦνθα L. Ἀμαλασοῦνθα P constanter. 17. ἐνδεικνυμένη]
 ἐπιδεικνυμένη Suidas s. v. Ἀμαλασοῦνθα. ibid. πολιτείας] πό-
 λισ Suidas. 20. τε καὶ] τε om. L.

ciem. Ingenti prodigio territus, rigensque frigore extra modum, ad cu-
 bile properat, complures imponi sibi lacernas iubet, ac sub iis tenet se-
 se: deinde exposita rei serie Elpidio medico, commissum in Symmachum
 ac Boëtium scelus deflevit. Id lamentatus, et animi dolore pressus, quem
 calamitas afferebat, paulo post obiit. In subditos haec prima fuit e-
 demque postrema eius iniuria; quam fecit, in utrumque virum senten-
 tiam ferens, causa, praeter consuetudinem, non cognita diligenter.

2. Mortuo Theoderico, in regnum successit eius ex filia nepos
 Atalaricus; qui annos tum octo natus, et orbis patre, ab Amalasantha
 matre educabatur: nec multo post Byzantii Iustinianus Imperium suscep-
 sit. Administrabat regnum Amalasantha, quippe quae filii tutelam ge-
 reret, prudentia pollens, aequi servantissima, ac virilem supra modum
 animum ostendens. Quandiu rem tractavit publicam, nec poena corporis,
 nec multa Romanorum quemquam mulctavit: iniquam nocendi ipsis cu-
 pidinem, qua ardebant Gotthi, repressit: Symmachi ac Boëtii liberos in
 paterna bona restituit. Filium autem ad Romanorum principum vitam

παιδα ἐβούλετο τοῖς Ῥωμαίων ἄρχουσι τὰ ἐς τὴν δ'αίταν δμύτροπον καταστήσασθαι καὶ φοιτᾶν ἐς γραμματιστοῦ ἤδη ἠνάγκαζε. D
 τρεῖς τε ἀπολεξαμένη τῶν ἐν Γότθοις γερόντων, οὐσπερ ἠπίστατο μᾶλλον ἀπάντων ξυνετούς τε καὶ ἐπικεικίς εἶναι, ξυνδια-
 5 τᾶσθαι Ἀταλαρίχῳ ἐκέλευε. Γότθοις δὲ ταῦτα οὐδαμῆ ἤρεσκε. τῇ γὰρ ἐς τοὺς ὑπηκόους ἀδικίας ἐπιθυμία βαρβαρικώτερον πρὸς αὐτοῦ ἄγεσθαι ἤθελον. καὶ ποτε ἡ μὲν μήτηρ ἁμαρτάνοντά τε ἐν τῷ κοιτῶνι τὸν παῖδα λαβοῦσα ἐρράπισε, καὶ ὃς δεδακρυμέ-
 10 χόντες δεινὰ ἐποιοῦντο καὶ τῇ Ἀμαλασοῦνθῃ λοιδορούμενοι ἰσχυροῦντο βούλεσθαι αὐτὴν τὸν παῖδα ἐξ ἀνθρώπων ἀφανιεῖν ὅτι P 312
 τάχιστα, ὅπως αὐτῇ ἑτέρῳ ἀνδρὶ ἐς κοίτην ἐλθούσῃ Γότθων τε καὶ Ἰταλιωτῶν ξὺν αὐτῷ ἄρχοι. ξυλλεγόντες τε, ὅσοι δὲ ἐν αὐτοῖς λόγμοι ἦσαν καὶ παρὰ τὴν Ἀμαλασοῦνθαν ἐλθόντες ἠτιῶντο
 15 οὐκ ὀρθῶς ὄφισιν οὐδὲ ἧ ξυμφέρει τὸν βασιλεῖα παιδεύεσθαι. γράμματά τε γὰρ παρὰ πολὺ κεχωρισθαι ἀνδρείας καὶ διδασκαλίας γερόντων ἀνθρώπων ἐς τὸ δειλὸν καὶ τὸ ταπεινὸν ἀποκρίνεσθαι ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον. δεῖν τοίνυν τὸν ἐν τινὶ ἔργῳ τολμητῆν τε καὶ δόξῃ μέγαν ἐσόμενον φόβου τοῦ ἐκ διδασκάλων ἀπαλλαγέντα τὺς

5. ἐκέλευε] ἐκέλευσε Suidas. *ibid.* δὲ addidi ex Suida. 6. ὀπηκόους] ἐπηκόους L. 7. ἄγεσθαι] ἄρχεσθαι Suidas. *ibid.* μὲν om. Suidas. 9. τὴν ἀνδρονίτην Reg. et Suidas. τὴν ἀνδρονίτιδα P. τὸν ἀνδρονίτην HL. 11. βούλεσθαι] γε add. Suidas. 13. ἐν om. L. 15. οὐδὲ ἧ P cum Scaligero. οὐδέ τις HL. οὐδέ οἱ Suidas. 15. ξυμφέρει τὸν βασιλεῖα] τὸν βασιλεῖα ξυμφέρει HL. ξυμφέρει om. Suidas. 16. παρὰ om. Suidas. *ibid.* κεχωρισθαι Suidas. κεχωρισται P. *ibid.* ἀνδρείας] ἀνδρίας Suidas. *ibid.* διδασκαλίας Suidas. διδασκαλίᾳ P. 17. ἐς τὸ] ἐς τε Suidas. *ibid.* ἀποκρίνεσθαι Suidas. ἀποκρίνεται P.

et mores institui voluit, adegitque ludum literarium frequentare. Eundem ad tres viros applicuit, e senibus Gotthis delectos, quos omnium intelligentissimos noverat. Haec Gotthis minime placebant, more magis barbaro gubernari volentibus ab Atalarico, quo licentius iniurias imponebant subditis. Aliquando mater, cum in cubiculo peccantem aliquid reprehendisset, colaphum illi infregit: is vero flets, se inde protripuit in andronitidem. Tum Gotthi, in quos incidit, exandescere, in Amalasantham convitia iacere, et affirmare eo spectare eius consilia, ut morte quamprimum deleret filium, et alteri viro nupta, cum eo Gotthis atque Italis imperaret. Subinde collecti spectatissimi quique, Amalasantham adeunt, et queruntur, nec honeste Regem, nec commode sibi educari: literas a fortitudine longe esse disiunctas, traditamque a senibus institutionem in timiditatem et animi humilitatem plerumque verti: itaque oportere, ut in re bellica futurus animosus gloriaque insignis, amoto docto-

B ἐν τοῖς ὄπλοις μελέτας ποιεῖσθαι. ἔλεγον δὲ ὡς οὐδὲ Θεοδέριχος ποτε Γότθων τινὰς τοὺς παῖδας ἐς γραμματιστοῦ πέμπειν ἐψη- λέγειν γὰρ ἅπασιν ὡς, ἤνεπε αὐτοῖς τὸ ἀπὸ τοῦ σπύτου ἐπι- γένηται δέος, οὐ μήποτε ξίφους ἢ δορατίου ἐπερφροεῖν ἀξιώ- σουσιν. ἔννοεῖν τε αὐτὴν ἰδικαίου ὡς ἄρα οἱ Θεοδέριχος χῶ- 5 ρας τε τοσαύτης κύριος γεγονώς καὶ βασιλείαν οὐδαμῶθεν αὐτῷ προσήκουσαν περιβαλλόμενος τελευτήσσει, καίπερ περὶ γραμματί- των οὐδὲ ὅσον ἀκοὴν ἔχων. οἰκοῦν, ὧ δέσποινα, ἔφασαν, παι- δαγωγὸς μὲν τούτους χαίρειν τανῦν ἔα, σὸ δὲ Ἀταλαρίχῳ ὁμο- **C** διαίτους ἡλικίας τινὰς δίδου, ὅπερ αὐτῷ τὰ ἐς τὴν ἡλικίαν ξυν- 10 ακμάζοντες ἐς τὴν ἀρχὴν κατὰ γε τὸν βάρβαρον νόμον ὁρμή- σουσι.

H 168 Ταῦτα ἐπειδὴ ἤκουσεν Ἀμαλασοῦνθα, οὐκ ἐπήνεσε μὲν, δεισασα δὲ τὴν τῶν ἀνθρώπων ἐπιβουλήν δόκησίν τε παρείχετο αἶς πρὸς ἡθονῆς αὐτῇ οἱ λόγοι ἐγένοντο, καὶ ξυνεχώρει ἅπαντα 15 ὄσων οἱ βάρβαροι αὐτῆς ἔχρηζον. τῶν τε γερόντων Ἀταλάριχον ἐκλειοπέτων παῖδες αὐτῷ τινες ξυνῆσαν κοινῶν τῆς διαίτης ἐσόμενοι, οὐπω μὲν ἡβηκότες, χρόνῳ δὲ οὐ πολλῷ προτερέον- τες, ὅπερ αὐτὸν, ἐπειδὴ τάχιστα ἐς ἡβὴν ἤλθεν, ἔς τε μέθην **D** καὶ γυναικῶν μίξεις παρακαλοῦντες, κακοήθη τε διαφερόντως 20 εἶναι καὶ τῇ μητρὶ ὑπὸ ἀβελτερίας ἀπειθέστερον κατεστήσαντο.

3. ἤν] ἄν Suidas. 4. ξίφους] ξίφος HL: illud Hm. 7. καί- περ Pm et Scaliger. Vulgo καί. 9. τανῦν om. Suidas. *ibid.* ὁμοδιαίτους] παῖδας ὁμοδιαίτους Suidas. 10. αὐτῷ] αὐτόν Suidas. 11. ἀρχήν] ἀρετήν Suidas. 13. ἐπήνεσε] ἐκίνεσε Suidas. 14. τῶν ἀνθρώπων] ἐξ αὐτῶν Suidas. *ibid.* ἐπι- βουλήν] βουλήν L. 21. ἀβελτερίας] Vulgo ἀβελτηρίας.

rum metu, armis exerceatur. Theodericum allegant, nunquam passum Gothorum liberos ad ludi magistros mitti; cum diceret omnibus, eos nunquam hastam aut gladium despecturos mente intrepida, si scaticam tremuissent. Subiiciunt debere ipsam reputare cum animo, creptum sibi fato Theodericum, postquam tot potitus provinciis, regnumque alienum adeptus esset; quamvis literas ne tantillum quidem auribus admisisset. Ergo, inquit, hos, domina, paedagogos in praesens valere iube, et Atalarico convictiores aliquot aequales adhibe, qui aetate cum ipso flo- rentes, ad generose et more Barbaro regnandum impellant.

Quae cum audisset Amalasantha, etsi parum probabat, tamen verita ne quid Barbari moverent, sibi, quae dixissent, grata accidere simulavit, et quidquid postulabant, concessit. Amotis ab Atalarici latere senibus, aggregantur in ipsius convictum pueri nonnulli puberes, nec longe aetate eum praecurrentes. Simul ut pubertatem attigit, eorum impulsu praecoeps in temulentiam et foeminarum concubitus, evasit insigniter nequam, atque in matrem cum tanta veordia contumax, ut de illa nil laboraret;

ὥστε οὐδὲ μεταποιεῖσθαι αὐτῆς τὸ παράπαν ἤξιον, καίπερ τῶν βαρβάρων ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἐπ' αὐτὴν ἤδη ξυνισταμένων, οἳ γε καὶ τῶν βασιλείων ἀναχωρεῖν τὴν ἀνθρωπον ἀνέδην ἐκέλευον. V 5 Ἀμαλασοῦνθα δὲ οὔτε κατωρρώδησε τὴν τῶν Γότθων ἐπιβουλήν 5 οὔτε οἶα γυνὴ ἐμαλακίσθη, ἀλλ' ἔτι τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα ἐνδεικνυμένη, τρεῖς ἀπολέξασα τοὺς ἐν τοῖς βαρβάροις λογμωτάτους τε καὶ αὐτῇ αἰτιωτάτους τῆς στάσιως, ἐκέλευεν ἐς τὰς τῆς Ἰταλίας ἐσχατιὰς ἰέναι, σὺν ἅμα μέντοι, ἀλλ' ὡς πορρωτάτω ἀλλήλων· τῷ δὲ λόγῳ ἐστέλλοντο, ἐφ' ᾧ τὴν χώραν φυλάξουσιν ἐκ 10 τῆς τῶν πολεμίων ἐφόδου. ἀλλ' οὐδέν τι ἤσσαν οἱ ἄνδρες οὔτοι διὰ τε τῶν φίλων καὶ τῶν ξυγγενῶν ξυνήσαν, καίπερ μακρὰν ὁδὸν πορευόμενοι ἐς αὐτοὺς ἄπαντες, καὶ Ἀμαλασοῦνθην τὰ ἐς τὴν ἐπιβουλήν ζηρτύοντο. ἄπερ οὐκέτι φέρειν ἢ γυνὴ οἶα τε P 813 οὔσα ἐπενόει τοιαύδε. πέμψασα ἐς Βυζάντιον Ἰουστινιανοῦ βα- 15 σιλέως ἀνεπονθάνετο εἴπερ αὐτῷ βουλομένην εἶη Ἀμαλασοῦνθην τὴν Θεοδορίχου παρ' αὐτὸν ἦκειν. βούλεσθαι γὰρ αὐτὴν ἐξ Ἰταλίας ἀπαλλάσσεσθαι ὅτι τάχιστα. βασιλεὺς τε τῷ λόγῳ ἠσθεὶς ἐλθεῖν τε τὴν γυναῖκα ἐκέλευε καὶ τὸν ἐν Ἐπιδάμνῳ οἶκον τὸν κάλλιστον ἐν παρασκευῇ ἐπέστελλε γενέσθαι, εἰς ὅνπερ ἐπει- 20 δὴν Ἀμαλασοῦνθα ἴοι, καταλύοι τε αὐτόσε, καὶ χρόνον διατρέψασα ὅσον ἂν αὐτῇ βουλομένην εἶη, οὕτω δὲ κομίζεται ἐς Βυζάντιον. ταῦτα ἐπεὶ Ἀμαλασοῦνθα ἔγνω, ἄνδρας ἀπολέξασα B

8. ἀνέδην] ἀναίδην L. 14. οὔσα] ἦν HL: illud Hm. 18. ἐν Ἐπιδάμνῳ] ἐν om. L: habet Lm. 19. εἰς add. Scaliger. *ibid.* ὅνπερ Scaliger. Libri ὅπερ. ὅσπερ P ex Maltreti coniectura. 20. αὐτόσε] αὐτοῦ L: αὐτόσε L corr.

quamvis iam Barbari in eam aperte conspirarent, et Regia facessere impudenter iuberent. Quam Gothorum molitionem non extimuit Amalasantha, nec mullebriter contraxit animum; sed regiam: adhuc probans auctoritatem, a Barbaris selegit tres nobilissimos, et seditionis, qua petebatur, euctores praecipuos; eosque, per causam tuendi fines ab hostium irruptione, in extremam amandavit Italiam, non simul, sed ita ut longissime inter se abessent. Nihil hi tamen minus, amicorum et propinquorum ope, consilia communicabant, viae longinquitatem vincente internuntiorum omnium studio; et Amalasanthae perniciem parabant. Rem illa non valens ferre diutius, rationem hanc secum inivit. Byzantium misit rogatum Iustinianum Imperatorem, velletne sui adeundi potestatem facere Theoderici filiae Amalasanthae, constitutum habenti quamprimum cedere ex Italia? Quo nuntio laetus Imperator, foeminam ad se invitavit, et Epidamni domum pulcherrimam parari iubet, ut, postquam Amalasantha venerit, in ea diversetur, et inibi morata, quandiu collibitum fuerit, Byzantium petat. Certior de his facta Amalasantha, delectis inter Got-

Γότθους, δραστηρίους τε καὶ αὐτῇ ἐς τὰ μάλιστα ἐπιτηδείους, ἕστω· λην ἐφ' ᾧ τοὺς τρεῖς ἀποκτενοῦσιν, ὧν ἄρτι ἐμνήσθην, αἵτε τῆς στάσεως αἰτιωτάτους αὐτῇ γενομένους. αὐτῇ δὲ ἄλλα τε χρήματα καὶ τετρακόσια χρυσοῦ κεντηνάρια ἐν νηὶ μιᾷ ἐνθραμένη, ἐς ταύτην τε ἐμβιβίασα τῶν εὐπιστοτάτων τινὰς, πλεῖν μὲν ὅτι ἐκέλευσεν εἰς Ἐπίδαμον, ἀφικομένους δὲ ὀρμίζεσθαι μὲν ἐν τῷ ταύτης λιμένι, τῶν δὲ φορτίων, ἕως αὐτῇ ἐπιστέλλει, μηδ' ὀτιοῦν ἐκφορεῖν τῆς νεώς. ἔπρασε δὲ ταῦτα, ὅπως, ἦν μὲν ἀπολω-

C λέναι τοὺς τρεῖς πύθηται, μένη τε αὐτοῦ καὶ τὴν ναῦν μεταπέμ-
 ποίτο, οὐδὲν ἔτι ἔχουσα πρὸς τῶν ἐχθρῶν δόλος· ἦν δὲ αὐτῶν 10
 τινα περιεῖναι ξυμβαίῃ, οὐδεμιᾶς οἱ ἀγαθῆς ἀπολελειμμένης ἐλ-
 πίδος, πλείοι τε κατὰ τάχος καὶ ἐς γῆν τὴν βασιλείως ἕξιν τοῖς
 χρήμασι διασώζοιτο. τοιαύτη μὲν γνώμη Ἀμαλασοῦνθα ἐς Ἐπί-
 δαμον τὴν ναῦν ἕστειλε, καὶ ἐπεὶ ἀφίκετο ἐς τὸν Ἐπιδαμνίον
 λιμένα, οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες τὰ ἐντεταλμένα ἐποίουν. ὀλίγη 15
 δὲ ὕστερον Ἀμαλασοῦνθα τῶν φόνων οἱ ἐξεργασμένων ἤπερ
 ἐβούλετο τὴν τε ναῦν μετεπέμπετο καὶ μένουσα ἐπὶ Ῥαβέννης τὴν
 ἀρχὴν ὡς ἀσφαλέστατα ἐκρατόνετο.

D γ'. Ἦν δὲ τις ἐν Γότθοις Θεωδάτος ὄνομα, τῆς Θεωδε-
 ρίγου ἀδελφῆς Ἀμαλαφρίδης υἱός, πόρρω πον ἤδη ἡλικίας ἦκων, 20
 P 314 λόγων μὲν Λατίνων μεταλαχῶν καὶ δογμάτων Πλατωνικῶν, πο-

1. αὐτῇ] αὐτῆς L. 6. εἰς Ἐπίδαμον] εἰς superscr. in L.
 ibid. μὲν om. L. 7. ἐπιστέλλει] ἐπιστέλλη L. corr. 11. ξυμ-
 βαίῃ L. ξυμβαίῃ P. 13. τοιαύτη μὲν] μὲν om. L. 20. Ἀμα-
 λαφρίδης Grotius. Vulgo Ἀμαλαφρίδος. ex sorore Amalafrede Pers.

thos viris strenuis, sibi que addictissimis, trium illorum caedem mandat, quos auctores fuisse praecipuos excitati in eam motus proxime dixi. Tum praeter alias opes, quadraginta millibus auri pondo in navem impositis, cum quibusdam e numero fidissimorum, his, ut Epidamnium navigent, imperat: eo cum pervenerint, ad portum quidem applicent; eorum vero, quae navi commissa sint, nihil exponant; donec ipsa quid fieri velit mandaverit. Ideo haec agebat, ut, si tres illos de medio sublatis resciret, non moveret se loco, et navim revocaret, segura iam ab inimicis: sin cuiquam illorum vita superesset, sibi que adeo nihil bonae esset reliquum spei, celeri navigatione in Caesareae ditionis oras cum auro sese reciperet, evaderetque. Hoc Amalasantha consilio navem Epidamnium misit: qua ad portum illius urbis appulsa, parvum mandatis, qui pecuniam servabant. Paulo post Amalasantha, peractis ex animi sententia caedibus, quas imperaverat, navim revocavit, et Ravennae manens, sceptrum manu validissima tenuit.

3. Inter Gotthos quidam erat, nomine Theodatus, filius Amalafri-
 dae sororis Theoderici, provecta iam aetate homo, ac Latinis quidem li-
 teris et philosophia Platonis imbutus, sed rei bellicae plane rudis, sum-

λέμων δὲ ἀμελετήτως παντάπασιν ἔχων, μακράν τε ἀπολελειμμέ-
 νος τοῦ δραστηρίου, ἐς μέντοι φιλοχρηματίαν δαιμονίως ἐσπου-
 δακῶς. οὗτος ὁ Θευδάτος πλείστον μὲν τῶν ἐν Τούσκοις χω-
 ρίων κύριος ἐγγόνει, βιαζόμενος δὲ καὶ τὰ λειπόμμενα τοὺς κεκτη-
 5 μένους ἀφαιρεῖσθαι ἐν σπουδῇ εἶχε. γείτονας γὰρ ἔχειν συμ-
 φορὰ τις Θευδάτῳ ἐδόκει εἶναι. ταύτην αὐτῷ Ἀμαλισσοῦνθα
 τὴν προθυμίαν ἀναστέλλειν ἠπέλεγτο, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἤχρητέ τε
 αἰτῆ ἐς αἰεὶ καὶ χαλεπῶς εἶχεν. ἐβουλευέτο οὖν Ἰουστινιανῶ βα-
 σιλεῖ Τουσκίαν ἐνδοῦναι, ἐφ' ᾧ χρήματά τε πολλὰ καὶ βουλῆς V 6
 10 πρὸς αὐτοῦ ἀξίωμα κομισάμενος ἐν Βυζαντίῳ τὸ λοιπὸν διατρέ- B
 βοι. ταῦτα Θευδάτου βεβουλευμένου πρέσβεις ἐκ Βυζαντίου
 παρὰ τὸν Ῥώμης ἀρχιερέα ἤκον, ὃ τε τῆς Ἐφέσου ἱερεὺς Ὑπά-
 τιος καὶ Δημήτριος ἐκ τῶν ἐν Μακεδόσι Φιλίππων, δόξης ἔνεκεν,
 ἦν Χριστιανοὶ ἐν σφίσι αὐτοῖς ἀντιλέγουσιν ἀμφιγνοοῦντες. τὰ
 15 δὲ ἀντιλεγόμενα ἐγὼ ἐξπιστάμενος ὡς ἦκιστα ἐπιμνήσομαι. H 169
 ἀπονοίας γὰρ μανιώδους τινὸς ἠγοῦμαι εἶναι διερευνᾶσθαι τὴν
 τοῦ Θεοῦ φύσιν, ὅποια ποτὲ ἔστιν. ἀνθρώπῳ γὰρ οὐδὲ τὰ ἀν-
 θρώπεια ἐς τὸ ἀκριβὲς, οἶμαι, καταληπτὰ, μὴ τοί γε δὴ τὰ ἐς
 Θεοῦ φύσιν ἦκοντα. ἐμοὶ μὲν οὖν ταῦτα ἀκινδύνως σεσιωπήσθω C
 20 μόνῳ τῷ μὴ ἀπιστήσῃσι τὰ τετιμημένα. ἐγὼ γὰρ οὐκ ἂν οὐδὲ
 ἄλλο περὶ Θεοῦ ὃ τι ἂν εἶποιμι ἢ ὅτι ἀγαθὸς τε παντάπασιν εἶη
 καὶ ξύμπαντα ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τῇ αὐτοῦ ἔχει. λεγέτω δὲ ὡσπερ γι-

9. χρήματά τε] τε χρήματα L. 13. ἐκ τῶν HL. ἐκ om. P.
 14. ἀμφιγνοοῦντες] Vulgo ἀμφιγνοοῦντες. 20. μόνῳ τῷ] μόνῳ,
 τὸ HL. ibid. γὰρ οὐκ ἂν οὐδὲ HL. γὰρ ἂν οὐδὲν P.
 21. ὃ τι.] ὅτι HL. οἰοῦν P. 22. αὐτοῦ] Vulgo αὐτοῦ.

me ignavus, et avaritiae deditus extra modum. Hic agrorum Tusciae partem maximam cum possideret, e reliquis exturbare dominos enitebatur, genus quoddam infelicitatis esse ducens, habere vicinos. Quam hominis cupiditatem omni studio reprimebat Amalasantha: ideoque hanc ille inexpiabili odio prosequabatur, victusque impatientia, Tusciam in Justiniani Aug. potestatem tradere cogitabat, ut ab eo multa auctus pecunia, et in Senatum allectus, deinceps Byzantii vitam ageret. Cum id Theodato deliberatum esset, Legati ad Romanum Pontificem venerunt Hypatius Ephesiorum Antistes, ac Demetrius Philippensium, qui sunt in Macedonia, et de religionis dogmate agerent, in quo dubiis sententiis inter se Christiani dissentiant. Eam controversiam etsi ipse probe teneo, minime tamen commemorabo; quod insanæ arrogantiae esse putem, Dei quae sit natura disquirere: nam, ut equidem sentio, nequit homo vel humana, nedum Dei naturam perfecte assequi. Ac mihi quidem, quae non aliter quam pia credulitate bene coluntur, ea praeterire silentio tutum est, idque unum affirmare de Deo lubet, esse illum summe bonum, ac sua potentia res universas complecti. Quisque autem, vel sacerdos

νώσκειν ἕκαστος ὑπὲρ αὐτῶν οἴεται, καὶ ἱερεὺς καὶ ἰδιώτης. Θεωδᾶτος δὲ ξυγγενόμενος λάθρα τοῖς πρέσβεσι τούτοις ἀγγέλλειν ἐπέστειλλεν Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ ἄπερ αὐτῷ βεβουλευμένα εἶη, ἐξ-
ειπῶν ὅσα μοι ἄρτι δεδήλωται.

Ἐν τούτῳ δὲ Ἀταλάριχος ἐς κραιπύλην ἐμπεπτωκὸς ὄρον 5
D οὐκ ἔχουσαν νοσήματι μαρασμοῦ ἦλω. διὸ δὴ Ἀμαλασοῦνθα
διηπορεῖτο. οὔτε γὰρ ἐπὶ τῇ τοῦ παιδὸς γνώμῃ τὸ θαρρεῖν εἶχεν,
εἰς τοῦτο ἀτοπίας ἐληλακότος, εἴ τε αὐτὸς Ἀταλάριχος ἐξ ἀν-
θρώπων ἀφανίζηται, οὐκ ᾔετο αὐτῆς τὸν βίον ἐν τῷ ἀσφυλεῖ τὸ
λοιπὸν ἔσεσθαι, Γότθων τοῖς λογιμωτάτοις προσκεκρουκῆ. 10
διὸ δὴ τὸ Γότθων τε καὶ Ἰταλιωτῶν κράτος ἐνδιδόναι Ἰουστινια-
νῷ βασιλεῖ, ὅπως αὐτῇ σώζοιτο, ἤθελεν. ἐτύγχανε δὲ Ἀλέξαν-
δρος, ἀνὴρ ἐκ βουλῆς, ξύν τε Δημητρίῳ καὶ Ὑπατίῳ ἐνταῦθα
ἦκων. ἐπειδὴ γὰρ τὸ μὲν Ἀμαλασοῦνθης πλοῖον ἐν τῷ Ἐπιδά-
μνου λιμένι βασιλεὺς ὀρμύζεσθαι ἤκουσεν, αὐτὴν δὲ μέλλειν, 15
καίπερ χρόνον τριβέντος συγχοῦ, ἔπεμψε τὸν Ἀλέξανδρον, ἐφ'
P 315 ᾧ κατασκευάμενος ἅπαντα τὰ ἀμφὶ τῇ Ἀμαλασοῦνθῃ ἀγγελλεῖ.
τῷ δὲ λόγῳ πρεσβυτὴν τὸν Ἀλέξανδρον βασιλεὺς ἐπέμψε, τοῖς
τε ἀμφὶ τὸ Λιλύβαιον ξυνταραχθεῖς (ἄπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπρο-
σθεν λόγοις δεδήλωται) καὶ ὅτι Οὐννοι δέκα ἀπὸ τοῦ ἐν Λιβύῃ 20
στρατοπέδου δρασημῶ ἐχόμενοι ἐς Καμπανίαν ἀφίκοντο, Οὐλλια-

7. τῇ om. L. 8. εἴ τε Grotius. ἔτε HL. ἐς ὃ τε Scaliger. εἴ
δὲ P ex coniectura Maltreti. 10. προσκεκρουκίας Hm. 21. ἀφί-
κοντο L. ἀφίκοντο P.

vel homo privatus, de his pro suo loquatur sensu. Porro Theodatus cum legatis illis clam collocutus, quae dicebam modo, ipsis plane expo-
suit, iniunxitque, ut initum a se consilium Iustiniano Aug. enuntiant.

Hoc interim spatio Atalaricus, cum in crapulam effuse se immersisset, tabe confici coepit. Hinc animi pendens Amalasantha, quod nec filii, adeo absurdi, voluntate fidere posset, nec, si moreretur Atalaricus, suam in tuto vitam postea fore existimaret, Gotthorum optimatibus iam offensis; ut saluti suae consulere, statuit Gotthorum Italarumque regnum in Iustiniani Aug. ditionem transferre. In Italiam se contulerat Alexander Senator, cum Demetrio et Hypatio profectus. Nam ubi navigium, quod Amalasantha praemisera, applicitum stare in portu Epidamni, ipsam autem, multo licet elapso tempore, moram facere Imperator audisset, Alexandrum destinaverat, re quidem ipsa, ut de Amalasanthae rebus ab eo penitus inspectis certior fieret; in speciem vero legationem ipsi dederat, se commotum repulsa significans ad Lilybaeum accepta, de qua dixi in superiore libro: tum quod Hunnos decem ab exercitu Africae dilapsos fuga, atque in Campaniam delatos, Uliaris, Neapoli custos appo-

ρίς τε αὐτοὺς, ὃς Νεάπολιν ἐφύλασσαν, Ἀμαλασούνθης οὔτε ἀκουσίας ἐδέξατο· Γότθοι δὲ Γήπαισι τοῖς ἀμφὶ Σίρμιον πολέμοιντες, πόλει Γρατιανῆ, ἐν τῇ Ἰλλυριῶν ἑσχατιᾷ κειμένη, ὡς πολεμικῶς ἐχρήσαντο. ἄπερ Ἀμαλασούνθῃ ἐπικαλῶν γράμματά τε 5 γράψας τὸν Ἀλέξανδρον ἐπέμψεν. ὃς ἐπειδὴ ἐν Ῥώμῃ ἐγένετο, τοὺς μὲν ἱερεῖς αὐτοῦ εἶασε πρῶσσονας ὧν ἕνεκα ἦλθον, ἐς δὲ Ῥάβενναν αὐτὸς κομισθεὶς καὶ Ἀμαλασούνθῃ ἐς ὄψιν ἦκων, B τοὺς τε βασιλέως λόγους ἀπήγγειλε λάθρα καὶ τὰ γράμματα ἐς τὸ ἐμφανὲς ἐνεχείρισεν. ἐδήλου δὲ ἡ γραφὴ τάδε „Τὸ ἐν Λι- 10 λυβαίῳ φρούριον, ἡμέτερον ὄν, βία λυβοῦσα ἔχεις, καὶ βαρβάρους δραπετάς ἐμὸς γεγενημένους δεξαμένη ὑποδοῦναι οὐπω καὶ νῦν ἔγνωκας, ἀλλὰ καὶ Γρατιανὴν τὴν ἐμὴν τὰ ἀνίκηστα, οὐδὲν σοι προσήκον, εἰργάσω. ὄθεν ἄρα σοι ἐκλογίζεσθαι προσήκει ποῖα ποτὲ τούτοις τελευτῆ γένοιτο.“ ταῦτα ὡς ἀπενεχθέντα ἡ 15 γυνὴ τὰ γράμματα ἀνέλεξατο, ἡμίβετο τοῖσδε „Βασιλεῦ μέγαν τε καὶ ἀρετῆς μεταποιούμενον, ὄρφανῷ παιδί καὶ ὡς ἥκιστα τῶν πρᾶσσομένων ἐπαισθανομένῳ μᾶλλον ξυλλαβέσθαι εἰκὸς ἢ ἔξ οὐ- C δεμῖας αἰτίας διάφορον εἶναι. ἀνθρώπων γὰρ, ἦν μὴ ἐκ τοῦ ἀντιπάλου συσταῆ, οὐδεὶς τὴν νίκην εὐπρεπῆ φέρει. σὺ δὲ τὸ 20 Λιλιύβαιον Ἀταλαρχῶ ἐπανασείεις καὶ φυγάδας δέκα καὶ στρατιωτῶν ἐπὶ πολεμίους τοὺς σφετέρους ἰόντων ἀμαρτύδου ξυμπε-

1. αὐτοὺς Grotius et Maltretus. Libri αὐτοῦ. hos Pers. ibid. Ἀμαλασούνθης Maltretus et L. corr. ἀμαλασούνθην L. pr. et H. Ἀμαλασούνθῃ Grotius. 2. ἀκουσίας Maltretus. ἐκουσίας HL. non invita Pers. 7. ἐς ὄψιν] εἰς ὄψιν L. 19. οὐδεὶς Grotius. Vulgo οὐδὲ. ibid. φέρει] φέρειν Reg.

situs, accepisset, non invita Amalasantha: et Gotthi, dum ad Sirmium cum Gepaedibus bellum gererent, urbem Gratianam, in finibus Illyrici sitam, hostiliter vexassent. Amalasanthae haec per literas obiliciens Imperator, Alexandrum miserat: qui postquam pervenit Romam, ibi Praesules de rebus, quarum causa venerant, agentes reliquit; et Ravennam profectus, admissusque ad conspectum Amalasanthae, clam quidem arcana retulit Imperatoris verba; palam vero eiusdem literas reddidit, in hanc sententiam scriptas. Lilybaei castellum, quod nostrum est, iniusta vi captum retines; necdum placitum remittere Barbaros, quos a me transfugas accepisti; per summam quoque iniuriam damna gravissima intulisti Gratianae meae. Quo tandem haec eruptura sint, tuum est cogitare. Cum has literas Amalasantha sibi datas legisset, his verbis rescripsit. Magnum et forti animo praeditum Imperatorem magis decet puero orbo et quid agatur ignaro opitulari, quam sine causa indicare inimicitias. Ex iniquo enim congressu ne victoriam quidem honestam refert. Scilicet Lilybaeum, et fugitivos decem, et quod in urbem amicam milites nostri, dum hostes suos peterent, peccarunt per ignorantiam, minaciter Atalarico

- σοῦσαν ἀγνοία τιλ ἐς πόλιν φίλαν. μὴ δῆτα, μὴ σύ γε, ὦ βασιλεῦ, ἀλλ' ἐνθουμούμενος ἤμικα ἐπὶ Βανδύλους ἐστράτευσας,
- V 7 οὐχ ὅσον σοι ἐμποδῶν ἔστημεν, ἀλλὰ καὶ ὁδὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους καὶ ἀγορὰν τῶν ἀναγκαιοτάτων σὺν προθυμίᾳ πολλῇ ἔδομεν, ἄλλων τε καὶ ἵππων τοσοῦτων τὸ πλήθος, ἀφ' ὧν σοι ἢ τῶν 5 ἐχθρῶν ἐπικράτησις μάλιστα γέγονε. καίτοι ξύμμαχος ἂν καὶ
- D φίλος δικαίως καλοῖτο οὐχ ὅς ἂν τὴν ὁμαχιάν ἐς τοὺς πέλας προίχοιτο μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅς ἂν τὸ ἐς πόλεμον ἕκαστον, ὅτου ἂν δέοιτο, ὑπουργεῖν φαίνοιτο. ἐκλογίζου δὲ ὡς τηρικαῦτα ὁ στόλος ὁ σὸς οὔτε ἀλλαγῇ ἐκ τοῦ πελάγους εἶχεν ὅτι μὴ Σικελία 10 προσχεῖν οὔτε τῶν ἐνθένδε ὠνηθέντων χωρὶς ἐς Λιβύην ἰέναι. ὥστε σοι τὸ τῆς νίκης κεφάλαιον ἐξ ἡμῶν ἐστιν. ὁ γὰρ τοῖς ἀπόροις λύσιν δίδους καὶ τὴν ἐνθένδε ἀπόβασιν ἀποφέρεσθαι δίκαιος.
- H 170 τί δὲ ἀνθρώπων ἥδιον ἂν ἐχθρῶν ἐπικρατήσεως, ὦ βασιλεῦ, γένοιτο; καὶ μὴν ἔλασσοῦσθαι οὐκ ἐν μετροῖς ἡμῖν ζυμβαίνει, οἷ' 15
- P 316 γε οὐχὶ κατὰ τὸν τοῦ πολέμου νόμον τὸ τῶν λαφύρων νεμόμεθα μέρος. νῦν δὲ καὶ τὸ Σικελίας Λιβύβαιον, ἄνωθεν Γότθοις προσῆκον, ἀξιοῖς ἀφαιρεῖσθαι ἡμᾶς, πέτραν, ὦ βασιλεῦ, μίαν ὅσον οὐδὲ ἀργυρίου ἄξιαν, ἣν ἀνθυπουργεῖν σοι Ἀταλαρίχῳ εἰκός γε ἦν, ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις ζυναραμένῳ, εἶπερ ἄνωθεν 20 τῆς σῆς βασιλείας οὐσα ἐτύγγανε.“ ταῦτα μὲν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς Ἀμαλασοῦνθα βασιλεῖ ἔγραψε· λύθρα δὲ αὐτῷ ζύμπασαν Ἰτα-

7. ἐς τοὺς] ἐς τοὺς L. 11. τῶν] τὴν L. 19. ἀνθυπουργοῦσθαι Pm. ἀνθυπουργοῖσθαι HP. ἀνθυπεργεῖσθαι LHm.

commemoras. Absint procul, absint haec a te, Imperator: quin potius fac memineris nos tuas adversus Vandalos expeditioni non modo non obtituisse, sed tendentibus in hostem copiis lubentissime dedisse iter, copiamque emendi annonam, et cum alia, tum equos tanto numero suppeditasse, ut hostem nulla re magis, quam eorum opera, debellaveris. Socii demum et amici nomen meretur, non ille tantum, qui arma cum vicino consociat, verum etiam qui quaelibet ad bellum quodvis necessaria palam subministrat. Id etiam reputa, tunc temporis classem tuam nec alio, quam in Siciliam, recipere se e pelago, nec absque rebus ibi cōemptis tenere cursum in Africam potuisse. Quare victoriae summam ascribere nobis debet: siquidem qui negotii tollit obices, dignus est qui successus gloriam ac praemium ferat. Quid autem homini dulcius, quam potiri hostium, o Imperator? Nos tamen iacturam haud mediocrem passos, quippe spoliiorum expertes contra quam lex belli iubet, nunc etiam Lilybaeo, in ditione Gothica iam pridemposito, spoliare vis, uno videlicet scopulo, o Imperator, nullius fere pretii digno: qui si in tuo prius imperio fuisset, eo saltem Atalaricum, tibi in rebus maxime necessariis auxiliatum, remunerari debueras. Imperatori his palam scriptis Amalasantha, clam recepit tradituram se

λαν ἔχειριεῖν ὠμολόγησεν. οἱ δὲ πρόσβεις ἐς Βυζάντιον ἐπανή-
 κοντες ἅπαντα Ἰουστινιανῶ βυσιλεῖ ἤγγειλαν· Ἀλέξανδρος μὲν
 ἄπερ τῆ Ἀμαλασοῦνθῃ δοκοῦντα εἶη, Δημήτριός τε καὶ Ὑπάτιος
 ὄσα Θεοδάτου λέγοντος ἤκουσαν, καὶ ὡς δυνάμει μεγάλη ἐν Τού- B
 5 σκοῖς ὁ Θεοδάτος χρώμενος, χώρας τε ἐνταῦθα τῆς πολλῆς κύ-
 ριος γεγωνῶς, πόνῳ ἄν οὐδενὶ τὰ ὠμολογημένα ἐπιτελεῖν οἶός τε
 εἶη. οἷς δὴ περιχαρῆς γεγωνῶς ὁ βασιλεὺς Πέτρον, Ἰλλυριὸν
 γένος, ἐκ Θεσσαλονίκης ὀρμώμενον, ἐς τὴν Ἰταλίαν εὐθὺς ἔστει-
 λεν, ἔνυ μὲν ὄντα τῶν ἐν Βυζαντίῳ ῥητόρων, ἄλλως δὲ ξυνε-
 10 τόν τε καὶ πρῶον καὶ ἐς τὸ πείθειν ἱκανὸν πεφυκότα.

δ'. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐγένετο τῆδε, ἐν τούτῳ Θεοδάτου C
 Τοῦσκοι πολλοὶ Ἀμαλασοῦνθῃ διέβαλλον, βιάσασθαι ἅπαντας
 τοὺς ταύτῃ ἀνθρώπους καὶ τοὺς ἀγροὺς ἀφελῆσθαι οὐδενὶ λόγῳ,
 τοὺς τε ἄλλους ἅπαντας καὶ οὐχ ἥκιστα γε τὴν βασιλειὸν οἰκίαν
 15 αὐτῆν, ἣν δὴ πατριμόνιον καλεῖν νενομίκασι. διὸ δὴ ἐς τὰς
 εὐθύνας καλέσασα Θεοδάτου ἡ γυνὴ διαρρηθῆν τε πρὸς τῶν δια-
 βαλλόντων ἐληλεγμένον ἀποτινῆναι πάντα ἠνάγκασεν, ἄπερ οὐ
 δέον ἀφείλετο, οὕτω τε αὐτὸν ἀπέπεμψατο. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἐς
 ἄγαν τῷ ἀνθρώπῳ προσκεκουκυῖα διάφορος τὸ λοιπὸν ἐγεγόνει D
 20 ἀνωμένῳ ὑπὸ φιλοχρηματίας ὡς μάλιστα, ὅτι διαμαρτύνην τε
 καὶ βιάζεσθαι ἀδύνατος ἦν.

11. Θεοδάτου] Θεοδαίτου L. 15. πατριμόνιον L corr. Vulgo
 πατριμόνιον.

illi universam Italiam. Reversi Byzantium legati, Iustiniano August.
 cuncta reuntiant, Alexander quidem Amalasanthae consilia, Demetrius
 vero atque Hypathus quaecunque acceperant ex ore Theodati, et nullo
 hunc negotio perficere promissa posse, quod in Tuscia polleret pluri-
 mum, et partem magnam eius provinciae possideret. His laetus admo-
 dum Imperator, extemplo in Italiam Petrum destinat. Erat is natione
 Illyrius, patria Thessalonicensis, advocatus Byzantii, prudentia vir sin-
 gulari, commodis moribus, et persuadendi vi praeditus.

4. Haec ibi dum aguntur, interea Tusci complures de vi in omnes
 provinciae suae incolas apud Amalasantham accusant Theodatam, ex me-
 ra libidine cum in alios quosvis, tum in domus Regiae fundos, quos pa-
 trimonium vocitant, involantem. Quamobrem illa accitum ad rationem red-
 dendam Theodatam, et ab accusatoribus manifeste convictum quaecunque
 malis artibus eripuerat, restituere coegit, ac tum demum remisit. Inde
 cum in summam offensionem hominis incurrisset, deinceps intercessit in-
 ter ambos discordia, illum avaritia conficiente, quod nec peccare licen-
 tius, nec vi invadere cupita posset.

ὑπὸ τὸν χρόνον τοῦτον Ἀταλάρικος μὲν τῇ νόσῳ καταμα-
 ρανθεὶς ἐτελεύτησεν, ὁκτῶ τῇ ἀρχῇ ἐπιβιοὺς ἔτη. Ἀμυλασοῦνθα
 δὲ (χρῆν γὰρ οἱ γενέσθαι κακῶς) ἐν οὐδενὶ λόγῳ φῦσιν τὴν Θε-
 οδάτου ποιησαμένη καὶ ὅσα εἰς αὐτὸν ἔναγχος δράσειεν, οὐδὲν πε-
 σεσθαι ἄχαρι πρὸς αὐτοῦ ὑπετόπασεν, ἦν τι τὸν ἄνθρωπον ἀγα-
 P 317 θὸν ἐργάζηται μείζον. μεταπειμψάμενη τοίνυν αὐτὸν, ἐπειδὴ
 ἤκε, τιθασεύουσα ἔφασκε χρόνῳ ἐπίστασθαι ὡς οἱ ὁ παῖς ἐπίδο-
 ξος εἶη, ὅτι δὴ ὀλίγῳ ὕστερον τελευτήσειε (τῶν τε γὰρ Ιατρῶν
 πάντων ταῦτὰ γινωσκόντων ἀκηκοέναι καὶ αὐτῇ τοῦ Ἀταλάρικου
 σώματος αἰεὶ μαραινομένου αἰσθέσθαι). ἐπεὶ τε αὐτῷ ἀμφὶ 10
 Θεοδάτῳ ἑώρα Γότθους τε καὶ Ἰταλιώτας δόξαν οὐκ ἀγαθὴν τινα
 V 8 ἔχοντας, ἐς ὃν περιεστήκει τὸ Θεοδερίχου γένος, τούτου δὴ αὐ-
 τὸν διακαθῆραι τοῦ αἰσχροῦ ὀνόματος ἐν σπουδῇ οἱ γενέσθαι,
 ὅπως μὴ τι αὐτῷ καλουμένῳ ἐς τὴν βασιλείαν ἐμπόδιον εἶη. ἕμα
 B δὲ καὶ τὸ δίκαιον αὐτὴν ξυνταράξαι, εἴ γε περιστάτη τοῖς ἡδη- 15
 κῆσθαι πρὸς αὐτοῦ λέγουσιν, ὡς ἡδη αἰτιωμένοις οὐκ ἔχει μὲν
 ὅτῳ τὰ ξυμπεσόντα σφίσι ἀγγείλωσι, δεσπότην δὲ τὸν δυσμενῆ
 ἔχειν. διὰ ταῦτα μὲν αὐτὸν, οὕτω καθαρὸν γεγενημένον, ἐς
 τὴν βασιλείαν παρακαλεῖν. δεῖν δὲ αὐτὸν ὄρκους δειντοτάτοις κα-
 ταληφθῆναι ὡς ἐς Θεοδάτον μὲν τὸ τῆς ἀρχῆς ὄνομα ἄγοιτο, 20

3. χρῆν] Vulgo χρῆ. 5. ὑπετόπασεν] ὑπετόπησεν L. 7. τι-
 θασεύουσα] Vulgo τιθασεύουσα. *ibid.* ὁ παῖς L. ὁ om. P.
 9. ταῦτὰ] Vulgo ταῦτα. *ibid.* αὐτῇ HL. αὐτῆν P. 10. αἰ-
 σθέσθαι] αἰσθῆναι HL: illud Lm. 11. οὐκ ἀγαθὴν P ex Mal-
 treti emendatione: quod exprimere videtur Pers. non recte sentire.
 ἀναγκασθῆν HL. ἀγαθὴν Scaliger. 12. τούτου] τούτων HL.
 14. αὐτῷ] αὐτὸν HL: αὐτῷ Scaliger. 16. λέγουσιν om. HL.
ibid. ἔχει] ἔχει H. 17. τὰ om. L.

Sub idem tempus tabe exesus obiit Atalaricus; cum in regno annos VIII. vixisset. Tunc Amalasantha, haud dubie peritura, nulla nec indolis Theodati, nec suae in cum recentis severitatis habita ratione, in animum induxit, se illum plane innoxium experturam, si in ipsum maius aliquod beneficium conferret. Eum igitur accersit, ac post ipsius adventum, delinuit, asseverans, se antea cognovisse quae esset opinio de morte propinqua filii; quippe cum a medicis omnibus praenuntiatam illam audiret, ac videret ipsa Atalarici corpus in dies contabescere: quoniam vero perspiciebat, minus commode apud Gotthos et Italos audire Theodatum, ad quem Theoderici genus redactum esset; sibi id cordi fuisse, ut turpi illa existimatione depulsa, ipsi ad regnum vocato nihil obstatet: praeterea se ex amore aequi sollicitam, timuisse, ne quando ab illis circumfusa, qui se iniuria affectos ab eo dicerent, audiret expostulantes, adesse neminem, ad quem, quae passi essent, deferrent, sibi quoque infensum dominum imperare: itaque se ad regnum iam illum invitare, cum esset purus a suspitione, et in famam secundam restitutus: at sanctissime iurandum esse, nomen quidem regiae potestatis ad Theodatum transiturum, rem

αὐτῇ δὲ τὸ ἔργον τοῦ κράτους οὐκ ἔλασον ἢ πρότερον ἔχοι. ταῦτα ἐπεὶ Θεοδάτος ἤκουσεν, ἅπαντα ὅσα ἦν βουλομένη Ἀμαλασοῦνθη ὁμομοκῶς, ἐπὶ λόγῳ τῷ πονηρῷ ὠμολόγησεν, ἐν μνήμῃ ἔχων ὅσα δὴ ἐκείνη πρότερον ἐς αὐτὸν ἐργασμένη ἐτύχα-
 5 νεν. οὕτω μὲν Ἀμαλασοῦνθα πρὸς τε γνώμης οἰκείας καὶ τῷ C
 Θεοδάτῳ ὁμοσαμένη, ἀπατηθεῖσα ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτὸν κατεστή-
 σατο. πρόσβεις τε πέμψασα ἐς Βυζάντιον ἄνδρας Γότθους Ἰου-
 στινιανῶ βυσιλεῖ ταῦτα ἐδήλου.

Θεοδάτος μὲν τὴν ἡγεμονίαν παραλαβὼν, πάντα οἱ τὰ
 10 ἐναντία ὧν ἐκείνη τε ἤλπισε καὶ αὐτὸς ἐπέσχετο ἔπρασσε. καὶ
 Γότθων τῶν πρὸς αὐτῆς ἀνηρημένων τοὺς ξυγγενεῖς ἐπαγαγόμε-
 νος, πολλοὺς τε καὶ λίαν λογίμους ἐν Γότθοις ὄντας, τῶν τε
 Ἀμαλασοῦνθη προσηκόντων ἐκ τοῦ αἰγνιδίου τινὺς ἔκτεινε καὶ
 αὐτὴν ἐν φυλακῇ ἔσχεν, οὕτω τῶν πρόσβειων ἐς Βυζάντιον ἀφι-
 15 κομένων. ἔστι δὲ τις λίμνη ἐν Τοῦσκοῖς, Βουλοῖνη καλουμένη,
 ἣς δὴ ἐν τὸς νῆσος ἀεὶ ἔστι, βραχεῖα μὲν κομιδῇ οὕσα, φρούριον D
 δὲ ὄχυρόν ἔχουσα. ἐν ταῦτα Θεοδάτος τὴν Ἀμαλασοῦνθαν κα- H 171
 θεῖρξας ἐτήρει. δεισας δὲ, ὅπερ ἐγένετο, μὴ βυσιλεῖ ἀπ' αὐτοῦ
 προσκεκρουκῶς εἶη, ἄνδρας ἐκ τῆς Ῥωμαίων βουλῆς Λιβέριον τε
 20 καὶ Ὀπιλιωνα στεῖλας ξὺν ἑτέροις τισὶ, παραιτεῖσθαι πάσῃ δυ-
 νάμει βασιλέα ἐπίγγειλεν, ἰσχυριζομένους μηδὲν πρὸς αὐτοῦ

1. αὐτῇ] αὐτῆν HL. *ibid.* τὸ ἔργον L. τὸ om. HP. 3. πονηρῷ] πονηρῶ P. 14. ἔσχεν] ἔσχον L. 16. νῆσος ἀεὶ ἔστι] *insula una existit Pers. Ergo νῆσος μία.* 18. βυσιλεῖ] βασιλείων HL. *ibid.* αὐτοῦ] αὐτῆς HL. 20. Ὀπιλιωνα] ὀπιλιων L. *Opilionem Pers.: sed infra Polionem dicit. ibid. πάσῃ] ὅσῃ L., sed ὅ a corr.* 21. βασιλέα] βασιλείων H. βασιλείων L. *ibid. ἐπίγγειλεν] ἐπιγγειλεν L.*

vero ipsam, ut prius, in Amalasantha mansuram. Theodatus, his auditis, quidquid placuit Amalasanthae, iurato promisit, sed malo animo ac fraudulentier; quippe memor, uti ante ab eo fuisset habitus. Iuravit quoque Amalasantha Theodato ex animi sui sententia, ac decepta, Regem illum constituit: qua de re missis Byzantium Legatis Gotthis, Iustinianum Aug. certiorum fecit.

Principatum adeptus Theodatus, cum spem Amalasanthae, tum sui promissi fidem prorsus fefellit. Gotthorum enim, ab illa interfectorum, complexus propinquos, quorum magnus in ea gente et numerus erat et splendor; repente quosdam ex Amalasanthae necessarios occidit, adeoque ipsam coniecit in carcerem, priusquam legati Byzantium pervenissent. Est in Tuscia lacus (Vulsinum appellant) et in eo parva admodum insula, castello munita valido. Clausam hic Amalasantham Theodatus servari iussit, ac veritas, quod accidit, ne eo facto Imperatorem offenderet, Liberium et Opilionem Senatores Romanos, aliosque nonnullos misit, omni

ἀχαρι τῇ Ἀμαλασοῦνθῃ ζυμβῆναι, καίπερ αὐτῷ ἀνήκεστα δεινὰ εἰργασμένη τὸ πρότερον. καὶ κατὰ ταῦτά αὐτός τε βασιλεῖ ἔγραψε καὶ τὴν Ἀμαλασοῦνθαν οὕτι ἐκουσίαν ἠγάγασε γράψαι.

P 318 ταῦτα μὲν οἷν ἐφέρετο τῆδε. Πέτρῳ δὲ αὐτῷ πρὸς τοῦ βασι-
λέως ἐντέταλτο ἐντυχεῖν μὲν κρύφα τῶν ἄλλων ἀπάντων Θεου-5
δάτω, καὶ δοκῶ τὰ πιστὰ παρεχομένῳ ὡς οὐδὲν ἂν τῶν πρᾶσσο-
μένων ἔκπυστον γένοίτο, οὕτω τε τὰ ἀμφὶ Τουσκίαν ἐν τῷ ἀσφα-
λεῖ πρὸς αὐτὸν θέσθαι καὶ Ἀμαλασοῦνθῃ ζυγγεγόμενον λάθρα
ζημπάσης περὶ Ἰταλλας διοικήσασθαι, ὅπη ἐκατέρῳ ζυνοῖσιν
μέλλει. ἴς δὲ τὸ ἐμφανὲς ὑπὲρ τε Αἰλυβαίου καὶ τῶν ἄλλων, 10
ῶν ἔναγχος ἐμνήσθη, πρᾶσβέσων ἦει. οὐπω γάρ τι περὶ τῆς
Ἀταλαρίχου τελευτῆς ἢ τῆς Θεοδάτου ἀρχῆς ἢ τῶν Ἀμαλασοῦνθῃ
B ζυμπεπτωκότων βασιλεὺς ἠκηκόει. Πέτρος δὲ ὁδῶ πορευόμενος
πρῶτον μὲν τοῖς Ἀμαλασοῦνθῆς πρᾶσβεσι ζυγγεγόμενος τὰ ἀμφὶ
τῆς Θεοδάτου ἀρχῆς ἔμαθε. γενόμενος δὲ ὀλίγῳ ὕστερον ἐν πό-15
λει Αὐλῶνι, ἣ πρὸς κόλπῳ τῷ Ἰονίῳ κεῖται, ἐνταῦθά τε τοῖς
ἀμφὶ Αἰβηρίον τε καὶ Ὀπιλλῶνα ἐντυχῶν τὰ ζυμπεσόντα σύμ-
παντα ἔγνω, ἴς τε βασιλεῖα πάντα ἀνενεγκῶν αὐτοῦ ἔμεινεν.

Ἐπεὶ δὲ ταῦτα Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἤκουσε, Γότθους τε
καὶ Θεοδάτου ζυνταράζαι διανοούμενος, πρὸς μὲν Ἀμαλασοῦν-20
C θαν γράμματα ἔγραψε, δηλοῦντα ὅτι αὐτῆς ὡς ἐνὶ μάλιστα με-

2. τε L. γs P. *ibid.* βασιλεῖ Grotius. Vulgo βασιλεὺς. *illi*
Pers. 4. τοῦ om. L. 16. Αὐλῶνι] αὐλῶν H et L a pr. m.
Apolonium Pers.

ope deprecari iussos illius odium, affirmando, nihil mali Amalasanthae irrogasse Theodatum, quamvis ab ea prius acceptum pessime. In eandem sententiam literas et ipse Rex dedit, et ab Amalasantha vel invita expressit. Haec ibi sic se habebant. Petrus autem his instructus a Iustiniano Aug. mandatis, ut clam omnibus convento Theodato, et iureiurando obstricta illius fide, eorum, de quibus agerent, nihil foras elatum iri, cum eo factam pactionem de Tuscia optime stabiliret: occulto itidem cum Amalasantha colloquio, de omni Italia, prout e re foret utriusque, transigeret: veniebat, legationi praetendens speciem controversiae de Lilybaeo aliisque rebus, quarum mentionem proxime feci. Nihilidum enim de Atalarici obitu, Theodati principatu, Amalasanthae casibus Imperator audierat. Ac primum quidem in via Petrus cum Legatis Amalasanthae collocutus, Regem creatum Theodatum didicit: dein vero in urbe Aulone, quae ad sinum Ionium sita est, cum Liberio et Opillione sermone habito, quaecumque contigerant ex ipsis cognovit, ibique substitit, de re tota admonito Imperatore.

Haec ubi Iustinianus Aug. accepit, secum inita ratione, qua Gotthis ac Theodato perturbationem inliceret, Amalasanthae scripsit; se, quoad posset, defensionem eius suscipere, ac Petro mandavit, ne consilium hoc

ταποιεῖσθαι ἐν σπουδῇ ἔχει· τῷ δὲ Πέτρῳ ἐπέστελλε ταῦτα μη-
 δαμῆ ἀποκρίνασθαι, ἀλλ' αὐτῷ τε Θεοδάτῳ καὶ Γότθοις ἅπασι
 φανερὰ καταστήσασθαι. πρόσβειν δὲ τῶν ἐξ Ἰταλίας οἱ μὲν
 ἄλλοι, ἐπειδὴ ἐς Βυζάντιον ἐκομισθῆσαν, τὸν πάντα λόγον βυ-
 5 σιλεῖ ἡγγεῖλαν, καὶ πάντων μάλιστα Λιβέριος. ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ
 καλὸς τε καὶ ἀγαθὸς διαφερόντως, λόγου τε τοῦ ἀληθοῦς ἐπιμε-
 10 λείσθαι ἔξεπιστάμενος· Ὀπιλίῳ δὲ μόνος ἐνδεδεχέστατα ἰσχυρ- V 9
 ζετο μηδὲν ἐς Ἀμαλασοῦνθαν ἀμαρτεῖν Θεοδάτον. Πέτρον δὲ
 ἀφικομένον ἐς Ἰταλίαν Ἀμαλασοῦνθῃ ξυνέβη ἐξ ἀνθρώπων ἀφα- D
 10 νισθῆναι. Γότθων γὰρ ξυγγενεῖς τῶν ὑπ' ἐκείνης ἀνηρημένων
 Θεοδάτῳ προσελθόντες οὔτε αὐτῷ οὔτε σφίσι τὸν βίον ἐν τῷ
 ἀσφαλεῖ ἰσχυρίζοντο εἶναι, ἦν γε μὴ αὐτοῖς Ἀμαλασοῦνθα ὅτι
 τάχιστα ἐκποδῶν γένηται. ξυγχωροῦντός τε αὐτοῖς, ἐν τῇ νήσῳ
 15 τε γενόμενοι τὴν Ἀμαλασοῦνθαν εὐθὺς ἔκτειναν. ὑπερ Ἰταλιώτας
 15 τε ὑπερφυῶς ἕπαντας καὶ τοὺς ἄλλους Γότθους ἠνάσειν. ἀρε-
 τῆς γὰρ πάσης ἡ γυνὴ ἰσχυρότατα ἐπιμελεῖτο, ὥσπερ μοι ὀλίγω
 ἔμπροσθεν εἶρηται. Πέτρος μὲν οὖν Θεοδάτῳ τε ἀντικρυς ἐμαρ-
 τύρατο καὶ τοῖς ἄλλοις Γότθοις ὅτι δὴ αὐτοῖς τοῦ δεινοῦ τού-
 20 του ἔχειρασμένον ἄσπονδος βασιλεῖ τε καὶ σφίσι δὲ πόλεμος
 20 ἔσται. Θεοδάτος τε ὑπὸ ἀβελτερίας τοὺς Ἀμαλασοῦνθῆς φονεῖς
 ἐν τιμῇ πολλῇ ἔχων, Πέτρον τε καὶ βυσιλέα πεῖθειν ἤθελεν ὡς § 319
 αὐτοῦ οὐδαμῆ ἐπαινοῦντος, ἀλλ' ὡς μάλιστα ἀκουσίον, Γότ-
 θοις ἐργασθεῖν τὸ μίσημα τοῦτο.

20. ἀβελτερίας] Vulgo ἀβελτηρίας
 πολλῇ τε LHm.

21. πολλῇ] τε πολλῇ H.

teneret additum; sed cum Theodato, tum Gotthis omnibus declararet. Cum autem Legati Italiae Byzantium pervenissent, omnes, Opillione excepto, qui in Amalasantham nihil deliquisse Theodatam constantissime affirmabat, rem plane, uti se habuerat, Imperatori narrarunt; inprimis Libèrius, vir honestis moribus et bonitate praeditus singulari, qui veritatem contaminare mendacio nesciebat. Posteaquam Petrus in Italiam pervenit, ex vivorum numero exturbata est Amalasantha. Propinqui enim Gotthorum, quos illa morte affecerat, adiere Theodatam, eique asseverarunt nec ipsum nec se vivere securos posse, nisi Amalasantham de medio quamprimum tollerent. Annuente illo, nulla interposita mora delati in insulam, necem attulerunt Amalasanthae, et ea re moerorem maximum Italiam omnibus ac caeteris Gotthis. Haec enim mulier summa animi firmitate, ut paulo supra dixi, omnium officia virtutum obibat. Quocirca Petrus Theodato Gotthisque caeteris aperte denunciavit, quandoquidem hoc facinus admisissent, Imperatori bellum cum ipsis fore inexpiabile. At stolidè ineptus Theodatus, cum Amalasanthae interfectoribus plurimum honoris tribueret, Petro et Imperatori persuadere volebat, se minime approbante, quin potius invitissimo, Gotthos hoc piaculum perpetrasset.

- B** ε'. Ἐν τούτῳ δὲ Βελισάριον εὐδοκιμηκέναι κατὰ Γελλίμε-
ρός τε καὶ Βανδύλων τετύχηκε. βασιλεὺς δὲ τὰ ἀμφὶ Ἀμαλα-
σοῦνθῃ ξυνεκχθέντα μαθὼν εὐθὺς καθίστατο ἐς τὸν πόλεμον,
ἐνατον ἔτος τὴν βασιλείαν ἔχων. καὶ Μοῦνδον αὐτὸν μὲν τὸν
Ἰλλυριῶν στρατηγὸν ἐς τε Δαλματίαν ἵεναι, τὴν Γότθων κατῆ- 5
κοον, καὶ Σαλώνων ἀποπειράσασθαι ἐκέλευεν. ἦν δὲ ὁ Μοῦνδος
γένος μὲν βάρβαρος διαφερόντως τε τοῖς τοῦ βασιλέως πράγμα-
σιν εὖνους καὶ ἀγαθὸς τὰ πολέμια. Βελισάριον δὲ ναυσὶν ἔστειλε,
στρατιώτας μὲν ἐκ καταλόγων καὶ φοιδεράτων τετρακισχιλίους,
ἐκ δὲ Ἰσαύρων τρισχιλίους μάλιστα ἔχοντα. ἄρχοντες δὲ ἦσαν 10
C ἑλλόγμοι μὲν Κωνσταντῖνός τε καὶ Βέσσας, ἐκ τῶν ἐπὶ Θράκης
χωρίων, Πιράνιος δὲ ἐξ Ἰβηρίας τῆς ἄγχιστα Μήδων, γενόμε-
νος μὲν τῶν ἐκ βασιλείως Ἰβήρων, αὐτόμολος δὲ πρότερον ἐς
H 172 Ῥωμαίους κατὰ ἔχθος τὸ τῶν Περσῶν ἦκων, καταλόγων δὲ ἐπ-
πικῶν μὲν Βαλεντῖνός τε καὶ Μάγνος καὶ Ἰννοκέντιος, πεζῶν δὲ 15
Ἡρωδιανός τε καὶ Παῦλος καὶ Δημήτριος καὶ Οὐρσικίνος, ἀρ-
χηγὸς δὲ Ἰσαύρων Ἐννης. εἶποντο δὲ καὶ Οὐννοι ξύμμαχοι δια-
κόσιοι καὶ Μαυρούσιοι τριακόσιοι. στρατηγὸς δὲ αὐτοκράτωρ
ἐφ' ἅπασιν Βελισάριος ἦν, δορυφόρους τε καὶ ὑπασπιστάς πολ-
λοὺς τε καὶ δοκίμους ἔχων. εἶπετο δὲ αὐτῷ καὶ Φώτιος, ὁ τῆς 20
D γυναικὸς αὐτοῦ Ἀντωνίνης υἱὸς ἐκ γάμων προτέρων, νέος μὲν ὢν

1. Βελισάριον] Vulgo Βελισάριος. 4. ἐνατον] ἐνατον P.
11. Βέσσας] βέσσος HL. 13. τῶν ἐκ] ἐκ τῶν Grotius.
14. ἔχθος Maltretus collata p. 326 d. Libri ἔθος. 15. Ἰννο-
κέντιος] Vulgo Ἰνοκέντιος. 16. Οὐρσικίνος] οὐρσικίνος HL.
21. αὐτοῦ om. L a pr. m. ibid. Ἀντωνίνης] ἀντωνίνης L.

5. Hoc tempore Belisarium recens de Gelimere Vandalisque repor-
tata victoria commendabat. Imperator vero, simul, ut de Amalasanthae
casu factus est certior, bellum suscepit, annum agens imperii nonum, ac
Mundo, Magistro militum per Illyricum, imperavit, ut in Dalmatiam Got-
this subditam proficisceretur, et Salonas tentaret. Erat Mundus genere
natus Barbaro, studiosissimus rerum Imperatoris, ac bello egregius. Be-
lisarium quoque Augustus cum classe misit, agentem secum quatuor mil-
litum millia ex numeris militaribus et foederatis, et Isauros ter fore mil-
le. Praecipui Duces erant Constantinus et Bessas Thraeces; Peranius in
Iberia, quae Medis vicina est, e domo Regis Iberum ortus, et ad Roma-
nos iampridem transfuga propter invisos Persarum mores. Equestribus
numeris praeerat Valentinus, Magnus, et Innocentius; pedestribus, He-
rodianus, Paulus, Demetrius, et Ursicius: Isauros ducebat Ennes: Hun-
ni socii sequebantur bis centum, Mauri trecenti. Summum belli impe-
rium penes Belisarium erat, habentem in comitatu Praetorianos hastatos,
scutatosque, permultos et inclytos. Assumpserat uxoris suae Antoninae
ex priori marito filium, Photium, adhuc primae lanuginis adolescentem;

ἔτι καὶ πρῶτον ὑπηνήτης, ξυνετώτατός τε καὶ φύσεως ἰσχυρὸν ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν δηλώσας. βασιλεύς τε Βελισαρίῳ ἐπέστειλεν ἐς Καρχηδόνα μὲν τῷ λόγῳ στέλλεσθαι, ἐπειδὴν δὲ ἐς Σικελίαν ἀφικωνται, ὡς δὴ κατὰ χρεῖαν τινὰ ἐνταῦθα ἀποβάντας πειρῶσθαι 5 τῆς νήσου. καὶ ἦν μὲν δυνατὰ ἦ, ὑποχειρίαν αὐτῇ οὐδενὶ πόνῳ ποιήσασθαι, κατέχειν τε καὶ αὐτῆς μηκέτι μεθίσθαι· ἦν δέ τι ἐμπόδιον ὑπαντίαση, πλεῖν κατὰ τάχος ἐπὶ Λιβύης, οἰδενὶ αἰσθησὶν τῆς βουλήσεως παρεχομένους.

Πέμψους δὲ καὶ παρὰ Φράγγων τοὺς ἡγεμόνας ἔγραψε τάδε P 320 10,, Γότθοι Ἰταλίαν τὴν ἡμετέραν βία ἐλόντες οὐχ ὅσον αὐτὴν ἀποδιδόνα οὐδαμῇ ἔγνωσαν, ἀλλὰ καὶ προηδικήκασιν ἡμῶς οὔτε φορητὰ οὔτε μέτρια. διόπερ ἡμεῖς μὲν στρατεύειν ἐπ' αὐτοὺς V 10 ἤραγκάσαμεθα, ὑμᾶς δὲ εἰκὸς ξυνδιαφέρειν ἡμῖν πόλεμον τόνδε, ὃν ἡμῖν κοινὸν εἶναι ποιεῖ δόξα τε ὀρθή, ἀποσειομένη τὴν Ἀφρικανῶν 15 γνῶμην, καὶ τὸ ἐς Γότθους ἀμφοτέρων ἔχθος.“ τοσαῦτα μὲν βασιλεύς ἔγραψε· καὶ χρήμασιν αὐτοῖς φιλοτιμησάμενος, πλεονα δώσειν, ἐπειδὴν ἐν τῷ ἔργῳ γίνωνται, ὠμολόγησεν. οἱ δὲ αὐτῷ ἔδον προθυμίᾳ πολλῇ ξυμμαχήσειν ὑπέσχεοντο. Μοῦνδος μὲν οὖν καὶ ἡ ἔδον αὐτῷ στρατιῶν ἐς Δαλματίαν ἀφικόμενοι καὶ B 20 Γότθοις τοῖς ἐκείνη ὑπαντίασασιν ἐς χεῖρας ἐλθόντες, νικήσαντες τε τῇ ξυμβολῇ, Σάλωνας ἔσχον. Βελισάριος δὲ καταπλεύσας ἐς Σικελίαν Κατάνην ἔλαβεν. ἔνθεν τε ὁρμώμενος Συρα-

1. πρῶτον ὑπηνήτης] Ex Homero. 4. ἀποβάντας] Vulgo ἀποβάντες. 14. κοινὸν] κοινῶν Reg. 20. ὑπαντίασασιν] ὑπαντιάζουσιν L corr. 21. Σάλωνας] σαλώνας L. 22. ἐς L. εἰς P.

in quo excellens prudentia ac naturae vis longe praecurrebant aetatem. Praecepit autem Belisario Imperator, ut ire se Carthaginem simularet: ubi in Siciliam ventum esset, iacta per necessitatis causam excensione, tentaret insulam, ac, si fieri posset, nullo negotio occuparet; receptam teneret ita, ut non dimitteret: sin quid obstaret, cursum celeraret in Africam, dissimulato prorsus consilio.

Tum quoque ad Francorum Principes Legationem cum his literis misit. Quoniam Gotthi non modo Italiam, quam habent, ditioni nostrae creptam vi, restituere nolunt, sed iniurias etiam nobis, nec mediocres, nec tolerabiles, imposuerunt, non lacessiti; ipsis bellum inferre coacti sumus. Nobiscum vos id suscipere convenit, quod commune facit cum germana religio, erroris Ariani expultrix, tum odium, quo aequae ut nos, dissidetis a Gotthis. Haec scripsit Imperator, quibus amplum pecuniae munus addidit, plura pollicitus daturum se, rem aggressis. Illi socia arma lubentissime promiserunt. In Dalmatiam ingressus Mundus cum exercitu suo, et cum Gotthis, quos obvios habuit, praeliatus, illis acie victis, Salonas cepit. Belisarius vero appulsa in Siciliam classe, potitus est Catana:

- κούσας τε ὁμολογία καὶ πόλεις τὰς ἄλλας παριστήσατο οὐδενὶ πόνῳ· πλὴν γε δὴ ὅτι Γότθοι, οἳ ἐν Πανόρμῳ φυλακὴν εἶχον, θαρροῦντες τῷ περιβόλῳ (ἦν γὰρ ἰσχυρὸν τὸ χωρίον) πρυσχωρεῖν τε Βελισαρίῳ ἤμισα ἤθελον καὶ αὐτὸν ἐνθὲνδε ἀπάγειν τὸν στρατὸν κατὰ τάχος ἐκέλευον. Βελισάριος δὲ λογισάμενος ἀμή- 5
- C χαναν εἶναι διὰ τῆς ἡπείρου τὸ χωρίον ἐλεῖν ἐσπλεῖν τὸν στόλον εἰς τὸν λιμένα ἐκέλευεν ἄχρι ἐς τὸ τεῖχος διήκοντα. ἦν γὰρ τοῦ τε περιβόλου ἐκτὸς καὶ παντάπασιν ἀνδρῶν ἔρημος. οὗ δὴ τῶν νηῶν ὀρμισαμένων τοὺς ἰστοὺς ξυνέβαινε τῶν ἐπάλξεων καθυπερέτους εἶναι. αὐτίκα οὖν τοὺς λέμβους τῶν νηῶν ὑπαντας τοξο- 10 τῶν ἐμπλησάμενος ἀπεκρέμασεν ἄκρων ἰστών. ὅθεν δὴ κατὰ κορυφὴν βαλλόμενοι οἱ πολέμιοι ἐς δέος τι ἀμήχανον ἤλθον, καὶ Πάνορμον εὐθὺς ὁμολογία Βελισαρίῳ παρέδουσαν. βασιλεὺς τε ἐκ τοῦδε Σικελίαν ὤλην ἐς φόρον ἀπαγωγὴν κατήκοον εἶχε. τῷ δὲ Βελισαρίῳ τότε κρεῖσσον λόγου εὐτύχημα ξυνηνέχθη γενέσθαι. 15
- D τῆς γὰρ ὑπατείας λαβὼν τὸ ἄξιωμα ἐπὶ τῷ Βανδίλους νενικηκέναι, ταύτης ἔτι ἐχόμενος, ἐπειδὴ παριστήσατο Σικελίαν ὤλην, τῇ τῆς ὑπατείας ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ ἐς τὰς Συρακούσας ἐσήλασε, πρὸς τε τοῦ στρατοπέδου καὶ Σικελιωτῶν κροτούμενος ἐς τὰ μάλιστα καὶ νόμισμα χρυσοῦ ῥίπτων ἅπασιν. οὐκ ἐξεπίτηδες μέντοι 20 αὐτῷ πεποιήτο τοῦτο, ἀλλὰ τις τῷ ἀνθρώπῳ ξυνέβη τίχη πᾶσαν ἀνασωσαμένην τὴν νῆσον Ῥωμαίοις ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐς τὰς Συρακούσας ἐσεληλακέναι, τὴν τε τῶν ὑπάτων ἀρχὴν, οὐχ ἤπερ εἰώθει ἐν τῷ Βυζαντίου βουλευτηρίῳ, ἀλλ' ἐνταῦθα καταθεμένῳ

18. ἐσήλασε] εἰσήλασε L.

23. ἐσεληλακέναι] Vulgo ἐσηλακέναι.

inde movens, Syracusas deditiōne, caeterasque urbes labore nullo receptit, praeter Panormum; cuius moenibus confisi Gotthi praesidarii (et vero locus munitus erat) Belisario permittere se noluerunt, mandaruntque ut inde exercitum properaret abducere. Belisarius urbem terra expugnari non posse animadvertens, classem iubet subire portum, usque ad moenia patentem. Erat enim hic extra muros, et ab hominibus plane vacabat. Appulsis eo navibus, accidit, ut earum mali altius quam murorum pinnae evaderent. Quare illico Belisarius omnes navium lembos sagittariis complet, sublatisque e fastigiis malorum suspendit. Inde telis a vertice petiti hostes, et gravissimo correpti metu, statim Panormum Belisario dederunt. Ex eo tempore Siciliam universam vectigalem habuit Imperator: quando cum Belisario felicius, quam dici possit, actum est. Consulatum enim, quem post victoriam Vandalicam susceperat, adhuc gerens cum Siciliam omnem subegit, extremo illius die Syracusas ingressus est, cum exercitus ac Siculorum ingenti plausu, nummos aureos omnibus spargens. Id quod non ex composito fecit, sed casu quodam evenit ut tota insula iam Romanis recuperata eo die Syracu-

ἐξ ὑπάτων γενέσθαι. Βελισαρίω μὲν οὖν οὕτω δὴ εὐημερῆσαι
ξυνέτυχεν.

5. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα Πέτρος ἔμαθεν, ἐγκείμενος πολλῶ ἔτι P 321
μᾶλλον καὶ δεδισσόμενος Θεοδάτον οὐκέτι ἀνλεί. καὶ ὃς ἀπο-
5 δειλιάσας τε καὶ ἐς ἀφασίαν ἐμπεπτωκώς, οὐχ ἤσσον ἢ εἰ δοριά-
λωτος ξὺν αὐτῷ Γέλιμερι καὶ αὐτὸς ἐγεγόνει, ἐς λόγους τῷ Πέ-
τρῳ κρύφα τῶν ἄλλων ἀπάντων ἦλθεν, ἐς τε ξύμβασιν σφίσι
ἦλθεν, ἐφ' ᾧ Θεοδάτος Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ Σικελίας ἐσπότησε-
ται πάσης, πέμψει δὲ αὐτῷ καὶ στέφανον χρυσοῦν ἀνὰ πᾶν ἔτος
10 κατὰ τριακοσίας ἔλκοντα λίτρας, Γότθους τε ἄνδρας μαχίμους
ἐς τρισχιλίους, ἤνικα ἂν αὐτῷ βουλομένῳ εἴη· Θεοδάτῳ τε αὐτῷ B
ἔξουσίαν οὐδαμῆ ἔσεσθαι τῶν τινα ἱερέων ἢ βουλευτῶν ἀποκτι-
νύναι, ἢ ἀνάγραφτον ἐς τὸ δημόσιον αὐτοῦ τὴν οὐσίαν ὅτι μὴ H 173
βασιλέως ποιέσθαι γνώμη. ἦν δὲ γε τῶν ὑπηκόων τινὰς ἐς τὸ
15 τῶν πατρικίων ἢ ἄλλο βουλῆς ἀξίωμα Θεοδάτος ἀγαγεῖν βούλη-
ται, τοῦτο δὲ οὐκ αὐτὸν δώσειν, ἀλλὰ βασιλεῖα αἰτήσιν διδόν-
ναι. εὐφημοῦντα δὲ Ῥωμαίων τὸν δῆμον, ἀναβοήσιν αἰε βα-
σιλεῖα πρῶτον, ἔπειτα Θεοδάτον, ἔν τε θεάτροις καὶ ἵπποδρο-
μαῖς καὶ εἰ που ἄλλη τὸ τοιοῦτον γενέσθαι δεήσει. εἰκόνα τε
20 χαλκῆν ἢ ὕλης ἑτέρας μὴ ποτὲ Θεοδάτῳ μόνῳ καθίστασθαι, C
ἀλλὰ γίνεσθαι μὲν αἰε ἀμφοτέροις, στήσεσθαι δὲ οὕτως· ἐν V 11
δεξιοῖς μὲν τὴν βασιλείως, ἐπὶ θάτερα δὲ τὴν Θεοδάτου. ἐπὶ

5. δοριάλωτος] Vulgo δορνάλωτος. 8. Θεοδάτος] θειδάτος L
hic et alibi. 9. πέμψει] Vulgo πέμψη. 10. γότθους τε L.
Γότθους δὲ P. 14. γε om. L. 19. τοιοῦτον HL. τοιοῦτο P.

sas inveheretur, et Consulatu, non, ut mos erat in Byzantiis Curia, sed
ibi deposito, vir Consularis evaderet. Hos Belisarius successus habuit.

6. Haec Petrus cum accepisset, magis ac magis instare, et terro-
rem offerre Theodato non cessabat. Illeavidus, nec minus attonitus,
quam si cum Gelimere captus etiam ipse iam teneretur, cum Petro, ar-
bitris omnibus remotis, egit. Tandem convenit, ut omni Sicilia Theoda-
tus Iustiniano Aug. cederet: ad ipsum quotannis coronam mitteret au-
ream centum pondo, ac ter mille bellatores Gotthos, quando collibi-
tum eidem esset: nec liceret Theodato Sacerdotum quemquam, aut Se-
natorum, privare vita, vel eius bona publicare, nisi de Imperatoris sen-
tentia: si quos e subditis ad Patriciatum provehere, vel in Senatum le-
gere vellet; id illis ne daret ipse; verum peteret ab Imperatore: in spe-
ctaculis ac ludis Circensibus, et ubicunque faustis populi Rom. acclama-
tionibus locus est, primum Iustiniano Aug. semper acclamaretur, deinde
Theodato: huic nunquam soli statua ex aere allave materia poneretur,
at utrique semper, et eo quidem ordine, ut quae exprimeret Imperato-

ταύτη μὲν τῇ ξυμβάσει γράψας τὸν πρεσβευτὴν ὁ Θεοδάτος ἀπέμψατο.

Ὀλίγω δὲ ὕστερον ψυχῆς ὀρρωδία παραλαβοῦσα τὸν ἄνθρωπον ἐς δειματὰ τε ἀπήγεγν ὄρον οὐκ ἔχοντα καὶ ἔστρεφεν αὐτοῦ τὴν διάνοιαν, δεδισσομένην τῷ τοῦ πολέμου ὀνόματι, καὶ ὡς, εἴ γε βασιλεῖ οὐδαμῇ ἀρέσκει τὰ τε αὐτῷ καὶ Πέτρῳ ξυκείμενα, ὁ πόλεμος ἐδθὺς ἀπαντήσῃ. αὐθις οὖν τὸν Πέτρον **D** μεταπεμφθέντος ἐν Ἀλβανοῖς ἤδη γενόμενον, ἅτε κοινολογούμενος λάθρα τοῦ ἀνθρώπου ἀνεκυνθάνετο, εἰ τὴν ξίμβασιν βασιλεῖ πρὸς ἡθονῆς ἔσεσθαι οἴεται. καὶ ὃς οὕτω δὴ ὑποτοπάζειν **10** ἔφη. ἦν δὲ γε ταῦτα οὐδαμῇ ἀρέσκοι τὸν ἄνδρα, τί τὸ ἐνθένδε γενήσεται; εἶπεν. ἀπεκρίνατο Πέτρος, πολεμητέα σοι τὸ λοιπὸν, ὦ γενναῖε. τί δέ; δίκαια ταῦτα, ὦ φίλτατε πρεσβευτά; ἔφη ὑπολαβών. καὶ πῶς οὐ δίκαιον, ὦ ἀγαθὲ, εἶπε, τὰ ἐπιτηδεύματα ἐκάστου ψυχῇ φυλάσσεσθαι; τί δὴ τοῦτὸ ἐστιν; ὁ **15** **P 322** Θεοδάτος ἠρώτα. ὅτι σοὶ μὲν σπουδὴ πολλὴ φιλοσοφεῖν, ἔφη, Ἰουστινιανῷ δὲ βασιλεῖ Ῥωμαίων γενναῖω εἶναι. διαφέρει δὲ, ὅτι τῷ μὲν φιλοσοφίαν ἀσκήσαντι θάνατον ἀνθρώποις πορίζεσθαι, ἄλλως τε καὶ τοσοῦτοις τὸ πλῆθος, οὐ μήποτε εὐπρεπὲς εἶη, καὶ ταῦτα ἀπὸ τῆς Πλάτωνος διατριβῆς, ἧς δηλονότι μετασχόντα **20** σε μὴ οὐχὶ φόνου παντελῶς ἐλεύθερον εἶναι οὐχ ὅσιον· ἐκείνον δὲ χώρας μεταποιήσασθαι οὐδὲν ἀπεικὸς, ἄνωθεν τῇ ὑπαρχούσῃ

11. ἀρέσκοι Scaliger et P. ἀρέσκειν HL.

rem, dexteram, quae Theodatum, sinistram obtineret. Postquam his Theodatus pactis conventis subscripsit, Legatum remisit.

Paulo post invasit hominem horror, et in varios timores, qui modum excedebant, ita adduxit, ut de statu mentem eius dimoverit, vel ipso belli nomine consternatam; cum illud statim affore intelligeret, si ipsius cum Petro compositionem Imperator non approbaret. Confestim igitur Petrum, cum iam apud Albanos esset, ad colloquium revocat, ac seorsum rogat, num Imperatori gratam fore existimet pactionem confectam? Atque illi affirmanti se ita conicere, Quid vero postea fiet, inquit, si non placuerit? Cui Petrus, Tibi, ait, praeclare vir, gerendum deinceps bellum. Quid? subicit Theodatus, Idne aequum est, Legate carissime? Tum ita Petrus suscipit: Quidni aequum, o bone, ut ingenio quisque suo consentanea sectetur studia? Hic quaerenti Theodato, quid hoc sibi vellet, respondit: Tu quidem vehementer amas philosophari; Iustinianus vero generosum praebere se Romanorum Imperatorem. Hoc demum ab illo differt, quod hominibus, praesertim tot numero, interitum afferre Philosophum minime deceat, idque ex disciplina Platonis: cuius tu cum sis consultus, ab omni utique caede puram agere vitam debes. At illum nihil vetat sibi armis vindicare provincias, iure veteri ad

προσηκούσης ἀρχῆ. ταύτη ὁ Θεωδάτος τῇ ὑποθήκῃ ἀναπεισθεὶς ὠμολόγησεν Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ τῆς ἡγεμονίας ἐκστήσεσθαι. καὶ κατὰ ταῦτά αὐτός τε καὶ ἡ γυνὴ ὤμοσε. τὸν τε Πέτρον ὄρκοις κατέλαβεν, ὡς οὐ πρότερον ἔκπτυστα ταῦτα ποιήσεται, πρὶν 5 ἂν βασιλεῖα οὐκ ἐνδεχόμενον τὴν προτέραν ξύμβασιν ἴδοι. καὶ Ῥοῦστικὸν τῶν τινα ἱερέων καὶ αὐτῷ μάλιστα ἐπιτηδείων, ἄνδρα Ῥωμαῖον, ἐπὶ ταύτῃ τῇ ὁμολογίᾳ ξὺν αὐτῷ ἐπεμψεν. οἷς δὴ καὶ γράμματα ἐνεχείρισε.

Πέτρος μὲν οὖν καὶ Ῥοῦστικὸς ἐν Βυζαντίῳ γενόμενοι τὰ 10 πρότερον δόξαντα βασιλεῖ ἡγγειλαν, καθάπερ Θεωδάτος σφίσι ἐπέστελλεν. ἐπεὶ δὲ τοὺς λόγους ἐνδέχεσθαι βασιλεὺς ἤκιστα ἤθελε, τὰ ἐν ὑστέρω γεγραμμένα ἐπέδειξαν. ἐδήλου δὲ ἡ γραφὴ τάδε „ Οὐ γέγονα μὲν, βασιλεῦ, ἐπηλύτης αὐλῆς. τεύχηκε γάρ μοι τετέχθαι τε ἐν βασιλείῳ θείῳ καὶ τετράφθαι τοῦ γένους 15 ἄξιως· πολέμων τε καὶ τῶν ἐν τούτοις θορύβων εἰμι οὐ παντελῶς ἔμπειρος. περὶ λόγων γὰρ ἀκοὴν ἄνωθεν ἐρωτικῶς ἐσχηκίτη μοι καὶ διατριβὴν ἐς τοῦτο αἰεὶ πεποιημένῃ ξυμβαίνει τῆς ἐν ταῖς μάχαις ταραχῆς ἐκαστάτω ἐς τόδε εἶναι. ὥστε ἡκιστὰ με εἰκὸς τὰς ἐκ τῆς βασιλείας ζηλοῦντα τιμὰς τὸν κατὰ κίνδυνον διώκειν 20 βίον, ἐξὸν ἀμφοῖν ἐκποδῶν ἴσταςθαι. τοίτοιον γάρ μοι οὐδέτερον ἐν ἡδονῇ ἐστι· τὸ μὲν, ὅτι κόρῳ τετίμηται· πλησμονὴ γὰρ ἡδῶν ἀπάντων· τὸ δὲ, ὅτι τὸ μὴ ἐθισθῆναι ἐς ταραχὴν φέρει.

14. βασιλέως] βασιλείσις Pm et Grotius. 20. οὐδέτερον Classe-
nus. Vulgo οὐδὲν ἔτερον. 21. τετίμηται] ἡτίμηται Grotius.

ipsius Imperium pertinentes. Hac inductus commonitione Theodatus, se Justiniano Aug. cessurum regno spondit, et promissum iureiurando cum uxore firmavit. At una Petrum iurare compulit, non prius ipsum haec editurum, quam ab Imperatore priorem relici pactionem videret: cum eo Rusticum (id viro nomen erat Romano ac Sacerdoti, quo familiarissime utebatur) ut de his coram transigeret, destinavit, et utrique literas dedit.

Ergo Petrus et Rusticus, postquam advenere Byzantium, ex praescripto Theodati, primum quidem priora pacta Imperatori exponunt: deinde vero conditionem repudiant, posteriores literas exhibent: quarum haec erat sententia. *Equidem in aula non sum extraneus; cum et in conspectu Regia natus sim, et pro dignitate generis educatus: at bella eorumque tumultus non plane didici usu. Quippe cum a puero Musarum amore captus, rationem cum illis semper habuerim, longissimis ab infesto strepitu Martis hactenus absui: ita ut nihil sit, cur armorum alea plenam nunc sequar vitam, gloriae regnandi cupidus; quando amoliri utrumque licet, [bellum inquam et regnum]. Mihi certe neutrum arridet: hoc quidem, quoniam satietate mulctatur atque fastidio, suavis omnibus moveri solito; illud vero, quia rerum insolentia perturbatio-*

D ἐγὼ δὲ, εἴ μοι χωρὶα γένηται οὐχ ἕσσον ἢ δάδεκα κεντηναρίων ἐπέτειον φέροντα πρόσοδον, περὶ ἐλάσσονος ἂν αὐτῶν τὴν βασιλείαν ποιήσαιμι, καὶ σοὶ τὸ Γότθων τε καὶ Ἰταλιωτῶν αὐτίκα ἐγχειριῶ κράτος. ὡς ἐγωγε ἡδίων ἂν ζῆν τῇ ἀπραγμοσύνῃ γεωργὸς εἶην ἢ ἐν μερίμναις βασιλικαῖς βιῶν, κινδύνοις ἐκ κινδύνων ὅ παραπεμπούσαις. ἀλλὰ πέμπε ἄνδρα ὡς τάχιστα, ὄτω με Ἰταλίαν τε καὶ τὰ τῆς βασιλείας πράγματα παραδοῦναι προσήκει.“ Θεωδῶτου μὲν ἡ γραφὴ τοσαῦτα ἐδήλου. βασιλεὺς δὲ ὑπεράγαν ἡσθεὶς ἀμείβεται ὧδε „ Πάλαι μὲν σε ξυνετὸν εἶναι ἀκοῇ εἶχον, νῦν δὲ καὶ τῇ πείρᾳ μεμαθηκῶς οἶδα οἷς οὐκ ἔγνωκας τὸ τοῦ πο-
P 323 λέμου καταδοκεῖν πέρας. ὅπερ ἤδη πεπονθότες τινὲς ἐν τοῖς με-
H 174 γίστοις ἐσφάλησαν. καὶ σοὶ οὐ ποτε μεταμελήσει φίλους ἡμῶς
V 12 ἀντὶ πολεμίων ποιησαμένῳ. ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἄπερ αἰτεῖς παρ’ ἡμῶν ἔξεις, καὶ προσέσται σοὶ ἐν ταῖς πρώταις Ῥωμαίων τιμαῖς
V 12 ἀναγράφω εἶναι. νῦν μὲν οὖν Ἀθανάσιον καὶ Πέτρον ἀπέ-
V 12 σταλκα, ὅπως ὁμολογῆται τινὲ ἐκατέρῳ τὸ βέβαιον ἔσται. ἤξει δὲ ὅσον οὐπω καὶ Βελισάριος παρὰ σέ, πέρας ὑπασιν ἐπιθήσων ὅσα ἂν ἐν ἡμῖν ξυγκείμενα ἦ. ταῦτα βασιλεὺς γράψας Ἀθανάσιόν τε τὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀδελφόν, ὃς πρόων ἐς Ἀταλάριχον,
B ὡσπερ ἐρρήθη, ἐπέστεισε, καὶ Πέτρον αὐθις τὸν ῥήτορα ἐπιμ-
B 20 ψεν, οὐ πρόσθεν ἐμνήσθη, ἐντειλάμενος τὰ μὲν χωρὶα τῆς βασιλείως οἰκίας, ἣν δὲ πατριμῶνιον καλοῦσι, Θεωδῶτω νεῖμαι,

17. παρὰ σέ L. παρὰ σε P. 20. ἐρρήθη] ἐρρέθη P. 22. πατριμῶνιον] Vulgo πατριμόνιον.

nem parit. Si-modo habeam praedia, unde mihi quotannis auri pondus saltem mille et ducenta proveniant, regnum his posthabebo, ac tibi statim Gothicorum Italarumque imperium tradam: ut qui terram animo vacuo colere malim, quam regales inter sollicitudines vivere, quae me in alia ex aliis pericula mittant. Age, cum ocyus huc virum destina, cui conveniat, a me Italiam, et quidquid ad regnum spectat accipere. Haec significabat epistola Theodati: cui Imperator, summa auctus laetitia, in hunc modum corripit. Te virum cordatum esse fama pridem acceptam: nunc vero etiam experientia doctus talem agnosco, dum statuis non expectare exitum belli: quae demens expectatio iam quosdam in summi momenti rebus fefellit. At te nunquam poenitebit, quod nos ex hostibus amicos feceris: verum concessis iis, quae postulas, illud accedet, ut amplissimis Romanorum Magistratibus ascribaris. In praesenti Athanasium ac Petrum destino, rem ita composituros, ut ea praeclare stet utriusque nostrum. Belisarius quoque propediem te conveniet, omnibus, quaecumque inter nos pepigerimus, extrinsecam impositurus manum. Haec ubi scripsit Imperator, Athanasium, fratrem Alexandri, legatione apud Atalaricum antea functi, ut dictum est, iterumque Petrum causidicum, de quo supra meminimus, misit. cum his mandatis; ut fundos, donui Regis adlicitos, quos patrimonium vocant, Theodato attribuerent: cum pacta re-

γράμματα δὲ καὶ ὄρκους δόρυμα ταῖς ξυνθήκαις ποιησαμένους οὕτω δὴ ἐκ Σικελίας Βελισάριον μεταπέμψασθαι, ἐφ' ᾧ τὰ τε βασιλεία καὶ Ἰταλίαν παραλαβὼν ξύμπασαν ἐν φυλακῇ ἔχει. καὶ Βελισαρίῳ ἐπέστειλεν ὥστε αὐτὸν, ἐπειδὴν μεταπέμψωνται, κατὰ 5 τάχος ἔχειν.

ζ'. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα βασιλεὺς ἔπρασε καὶ οἱ πρόβειες οὗ- C
τοι ἐς Ἰταλίαν ἐπέλλοντο, ἐν τούτῳ Γότθοι, ἄλλων τε καὶ Ἀσι-
ναρίου καὶ Γρίππα σφίσην ἡγουμένων, στρατῶ πολλῶ ἐς Δαλμα-
τίαν ἦκον. ἐπειδὴ τε Σαλώνων ἀγχιστα ἴκοντο, Μαυρίκιος σφί-
10 σιν, ὁ Μοῦνδου υἱός, οὐκ ἐς παράταξιν, ἀλλ' ἐπὶ κατασκοπῇ
ἦκων ξὺν ὀλίγοις τισὶν ὄπηρτιαζε. καρτερῶς δὲ γενομένης τῆς
προσβολῆς Γότθων μὲν οἱ πρῶτοι καὶ ἄριστοι ἔπεσον, Ῥωμαῖοι
δὲ σχεδὸν ἅπαντες καὶ Μαυρίκιος ὁ στρατηγός. ἄπερ ἐπεὶ ἤκουσε
Μοῦνδος, περιώδυνός τε γενόμενος τῇ ξυμφορᾷ καὶ θυμῶ πολλῶ D
15 ἤδη ἐχόμενος, αὐτίκα μάλα ἐπὶ τοὺς πολεμίους οὐδενὶ κόσμῳ ἦει.
τῆς τε μάχης καρτερῶς γεγενημένης τὴν Καδμειαν νίκην Ῥωμαῖοις
νικῆσαι ξυνέπεσε. τῶν μὲν γὰρ πολεμίων ἐνταῦθα οἱ πλείστοι
ἔπεσον καὶ ἡ τροπὴ λαμπρὰ ἐγγόνει, Μοῦνδος δὲ κτείνων καὶ ὅποι
παρατύχοι ἐπόμενος κατέχειν τὴν διάνοιαν τῇ τοῦ παιδὸς ξυμ-
20 φορᾷ ὡς ἤκιστα ἔχων ὑφ' ὅτου δὴ τῶν φευγόντων πληγεῖς ἔπεσε,
καὶ ἦ τε διώξις ἐς τοῦτο ἐτελεύτα καὶ τὰ στρατόπεδα ἐκύτερα P 324
διεέλλυντο. τότε Ῥωμαῖοι ἀνεμνήσθησαν τοῦ Σιβύλλης ἔπους,
ὅπερ ἀδόκονον ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ τέρας αὐτοῖς ἔδοξεν εἶναι. ἔλεγε

1. καὶ ὄρκους] καὶ om. L.
9. Σαλώνων] σαλώνων L.

8. Γρίππα] γρίπα HL: Grippa Pers.
16. καρτερῶς H. κρατερῶς P.

tulissent in tabulas, ac iuramentis firmassent, Belisarium accerserent e Sicilia, quo Palatium omnemque Italiam reciperet et custodiret. Ipsi de-
mum Belisario iniunxit ut ab illis accitus maturaret.

7. Dum haec tractat Imperator, et Legati, quos dixi, in Italiam profi-
ciscuntur, interea Gotthi cum magno exercitu, Asinario, Grippa, aliis-
que ducibus, in Dalmatiam veniunt. Quibus ad Salonas progressis oc-
currit cum exigua manu Mauricius, Mundi filius, explorandi gratia, non
pugnandi. Nihilominus acri commisso certamine, hinc Gotthorum prima-
rii fortissimique, illinc Romani fere omnes cum duce Mauricio cecide-
runt. Mundus, accepto nuntio, magnum ex infelici casu dolorem cepit:
mox, ira ardens, adversus hostem incomposite properat. Validissime con-
fligitur: ac victoria quidem Romanis cedit, sed Cadmea. Confectis enim
plerisque hostium, cum caeteri palam fugerent, Mundus caede furens,
ac temere insequens, nec valens commotum filii casu animum cohibere, a
quodam fugientium vulneratus occubuit: tandem hostis urgeri desitus,
et uterque exercitus digressus est. Tunc Romani in memoriam revoca-
runt Sibyllinum oraculum, quod antea decantatum prodigii loco habe-

Procopius II.

γὰρ τὸ λόγιον ἐκεῖνο ὡς, ἦν ἵκα ἂν Ἀφρικῆ ἔχηται, ὁ κόσμος ξὺν τῷ γόνῳ δλεῖται. τὸ μέντοι χρηστήριον οὐ τοῦτο ἐδήλου, ἀλλ' ὑπεῖπδον ὅτι δὴ αὐθις ὑπὸ Ῥωμαίοις Λιβύη ἔσται καὶ τοῦτο ἐπεῖ-
 πειν, ὅτι τότε ξὺν τῷ παιδί ἀπολεῖται Μοῦνδος. λέγει γὰρ ὦδε, ἀερίσας ἄρτα **ϚϩΔϩϚϚϚϚϚϚ** τζεριστασι. ἐπεὶ δὲ ὁ
 κόσμος τῇ Λατίνων φωνῇ ὁ Μοῦνδος δύναται, ὥντο ἀμφὶ τῷ
 κόσμῳ τὸ λόγιον εἶναι. ταῦτα μὲν δὴ ὦδὲ πη ἔσχεν. ἐς δὲ Σά-
 B λωνας εἰσῆλθεν οὐδεὶς. οἱ τε γὰρ Ῥωμαῖοι ἐπ' οἴκου ἀνεχώρη-
 σαν, ἐπεὶ ἀναρχοὶ τὸ παράπαν ἐλείποντο, καὶ οἱ Γότθοι τῶν
 ἐρίστων οὐδενὸς σφίσι ἀπολελειμμένου ἐς δέος ἐλθόντες τὰ
 ἐκείνη φρούρια ἔσχον· οὐδὲ γὰρ Σαλώνων τῷ περιβόλῳ ἐπι-
 στευον, ἄλλως τε καὶ οὐ λαν αὐτοῖς εὐνοϊκῶς ἐχόντων Ῥωμαίων,
 οἱ ταύτη ὤκηντο.

Ταῦτα ἐπεὶ Θεοδάτος ἤκουσε, τοὺς πρέσβεις ἤδη πού
 παρ' αὐτὸν ἦκοντας ἐν οὐδενὶ ἐποιήσατο λόγῳ. εἰς γὰρ ἀπιστίαν
 15 ἱκανῶς ἐπεφύκει καὶ βέβαιον τὴν διάνοιαν οὐδαμῆ εἶχεν, ἀλλ'
 αἰεὶ αὐτὸν ἢ παροῦσα τύχη ἀλόγως τε καὶ τῶν καθ' ἑαυτὸν οὐκ
 C ἐπαξίως ἐς τε ὀρρωδῶσαν ἀπῆγε μέτρον οὐκ ἔχουσαν καὶ αὐθις ἐς
 ἀφατόν τι ἀντικαθίστη θράσος. καὶ τότε γούν τοῦ θανάτου
 περὶ τοῦ Μοῦνδου τε ἀκούσας καὶ Μαυρικίου ἐπήρθη τε ὑπερά- 20

4. λέγει γὰρ ὦδε] Sibyllinum illud oraculum, quod hic legis, ita cusum
 exhibet Ioannes Opsopaeus in Sibyllinorum oraculorum fragmentis p. 432.
 ἀερίσας ἄρτα **ϚϩΔϩϚϚϚϚϚϚ** τζεριστασι. ΜΑΛΤ.
 In marginibus HF scriptum **†ϚΔϩϩϚϚϚϚϚϚ**. 7. Σά-
 λωνας L. Σαλώνας P. 8. ἀνεχώρησαν] ἐχώρησαν L. 9. καὶ
 οἱ L. οἱ H. οἱ δὲ P.

bant. Sic enim illud accipiebant, ut dicerent, post captam Africam, Or-
 bem sua progenie ad interitum redactum iri. Non erat haec sententia
 vaticinii: sed praenuntiato Africae reditu in ditionem Romanam, id se-
 quebatur; tunc Mundum cum filio periturum. Etenim his verbis consta-
 bat: *Africa capta, Mundus cum nato peribis*. Et quoniam Mundus La-
 tine Orbem univcrsum significat, ad Orbem oraculum referebant. Sed
 haec hactenus. Salonas autem nemo se recepit. Nam et Romani, omni-
 no orbatu ducibus, rediere domum; et Gotthos, amisso exercitus robore,
 in regionis illius castella metus compulsi. Neque enim Salonarum muris
 fidebant, praesertim cum Romani, urbis illius incolae, ipsis parum stu-
 derent.

Theodatus, his auditis, Legatos, qui ad ipsum iam venerant, nullo
 numero habere coepit. Erat enim perfidiosus natura, itaque mobilis, ut
 Fortuna, quaecumque adesset, eum temere, et contra personae ac mune-
 ris dignitatem, iam immodico terrore deiceret; iam audacia efferret tan-
 ta, quantam verbis consequi nequeo. Tunc igitur allato necis Mundi ac
 Mauricii nuntio supra modum et rerum gestarum conditionem elatus, Le-

γαν καὶ οὐ κατὰ λόγον τῶν πεπραγμένων, καὶ τοὺς πρέσβεις ἤδη παρ' αὐτὸν ἤκοντας ἐρεσχελεῖν ἤξιον. καὶ ἐπειδὴ αὐτῷ Πέτρος V 13 ποτὲ, αἰτε ὑπερβάντι τὰ βασιλεῖ ὠμολογημένα, ἐλοιδορεῖτο, ἔμφω Θεοδάτος δημοσίᾳ καλέσας ἐλεξε τοιαύδε ,, Σεμνὸν μὲν τί χρεῖμα 5 τῶν πρέσβειων καὶ ἄλλως ἐντιμον καθέστηκεν ἐς πάντας ἀνθρώπους, τοῦτο δὲ τὸ γέρας ἐς τόδε οἱ πρέσβεις ἐν σφίσιν αἰτοῖς διασώζουσιν, ἐς ὃ τῇ σφετέρᾳ ἐπιμικεῖα φυλάξωσι τὸ τῆς πρεσβείας ἀξίωμα. κτεῖναι γὰρ ἄνδρα πρεσβευτὴν ἐνδίκως νενομί- 10 ναικὸς ἄλλω ξυνοικούσης ἐς εὐνήν ἔλθοι.“ Θεοδάτος μὲν ταῦτα ἐς Πέτρον ἀπέροισεν, οὐχ ὅτι γυναικὶ ἐπλησίαζεν, ἀλλ' ὅπως ἰσχυρίζαιτο ἐγκλήματα γίνεσθαι ἐς πρεσβευτοῦ θάνατον ἕγοντα. οἱ δὲ πρέσβεις ἀμείβονται τοῖσδε ,, Οὐ δὴ ταῦτα, ἃ Γότθων ἀρχηγέ, ἤπερ εἰρηκας ἔχει, οὐδ' ἂν σὺ παραπετάσμασιν οὐχ 15 ὑγαίνουσιν ἀνόσια ἔργα ἐς ἀνθρώπους πρέσβεις ἐνδείξαιο. μοιχῶ H 175 μὲν γὰρ σὺδὲ βουλομένῳ πρεσβευτῇ πάρεστι γίνεσθαι, ᾧ γε οὐδὲ ἕδατος μεταλαγχάνειν ὅτι μὴ γνώμη τῶν φυλασσόντων ῥάδιόν P 325 ἐστι. λόγους δὲ, ὅσους ἂν ἐκ τοῦ πέμψαντος ἀκηκῶς εἶπη, οὐκ αὐτὸς τὴν ἐντεῦθεν αἰτίαν, ἣν γε οὐκ ἀγαθοὶ τόχῳσιν ὄντες, 20 εἰκότως ἂν λάβοι, ἀλλ' ὃ μὲν κελεύσας φέροιστο ἂν δικαίως τὸ ἐγκλημα τοῦτο, τῷ δὲ πρεσβευτῇ τὸ τὴν ὑπουργίαν ἐκτελέσαι περὶεστι μόνον. ὥστε ἡμεῖς μὲν ἅπαντα ἐροῦμεν ὅσα ἀκούσαν- 25 τες πρὸς βασιλέως ἐστάλημεν, σὺ δὲ ὅπως ἀκούση πράως (τα-

7. ἐς ὃ τῇ] Vulgo δόστον.

gatos, quos iam acceperat, argute ludificari aggressus est, ac die quodam, cum ei Petrus pactionem, quam cum Imperatore confecerat, violatam exprobrasset, accitis ambobus publice haec verba protulit. *Augusta quidem est, et apud omnes gentes verenda admodum Legationis functio. Hoc autem honore tamdiu Legati merito fruuntur, dum Legationis dignitatem modestia sua retinent. Etenim iure communi gentium occiditur Legatus, qui vel in Regem aperte fuit contumeliosus, vel torum cuiuspiam temeravit. His Petrum Theodatus perstrinxit, non quod ille cum femina rem habuisset; verum ut ostenderet esse crimina, quae Legatum capitali supplicio obnoxium redderent. Legati vero sic responderunt. Haec non ita se habent, ut dixisti, Gotthorum Princeps, nec tu Legatos gravium scelerum reos feceris, levibus vanisque praetextibus. Nequit enim, ut maxime velit, adulter esse Legatus, qui ne aquam quidem habere facile possit, nisi eorum, a quibus asseratur, permisso. Quod ad verba illius attinet, cum is omnia refert, quae a delegante accepit, si qua est in his culpa, eam iure sustineat qui imperavit, non Orator, in quo nihil, nisi ministri operam, spectes. Quare quicquid ex Imperatoris ore exceptum afferimus, dicemus: tu vero fac animo tranquillo audias: nam perturba-*

ραττομένῳ γάρ σοι ἀδικῶν ἀνθρώπους πρέσβεις λείλεψεται) ὥρα σοι ἕκοντι ἐπιτελεῖν ὅσα βασιλεῖ ὠμολόγησας. ἐπ' αὐτὸ γὰρ τοῦτο ἡμεῖς ἤκομεν. ἐπιστολὴν, ἣν σοι ἔγραφεν, ἤδη λαβὼν
 B ἔχεις, τὰ δὲ γράμματα, ἃ τοῖς Γότθων πρώτοις ἐπέμψεν, οὐκ ἄλλοις τισὶν ἢ αὐτοῖς δώσομεν.“ ταῦτα τῶν πρέσβειων εἰπόν-5
 των, ἐπεὶ παρόντες οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες ἤκουσαν, Θεο-
 δάτῳ ἐγχειρίσαι τὰ γεγραμμένα σφίσιν ἐπέστελλον. εἶχε δὲ ὧδε
 „Ἐπιμελὲς γέγονεν ἡμῖν ἐν πολιτείᾳ ὑμῶν ἀνελεῖσθαι τῇ ἡμετέρῃ,
 ὅπερ ὑμῶς ἠσθῆναι εἰκός. οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ ἐλασσοῦσθαι, ἀλλ'
 ὅπως ἄξιώτεροι ἔσοισθε, ἐς ἡμῶς ἤξετε. ἄλλως τε οὐκ ἐς ἤθη 10
 ξένα ἢ ἄλλως ἀγνώτα Γότθους καλοῦμεν, ἀλλ' ὡς ἐθάσι γενο-
 μένοις ἡμῖν, κἂν ἐπὶ καιροῦ διεστάναι τετύχηκε. διὰ ταῦτα τοί-
 νυν Ἀθανάσιός τε καὶ Πέτρος ἐστάλησαν, οἷς ὑμῖν ἐς ἅπαντα
 C ἔσλλαβῆσθαι χριῶν.“ τοσαῦτα μὲν ἡ γραφὴ ἐδήλου. Θεωδά-
 τος δὲ ἅπαντα ἀναλεξάμενος οὔτε τι ἔργῳ ἐπιτελεῖν ὧν βασιλεῖ¹⁵
 ὑπέσχετο ἔγνω καὶ τοὺς πρέσβεις ἐν φυλακῇ οὐ μετρία εἶχε.

Βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς ἐπεὶ ταῦτά τε καὶ τὰ ἐν Δαλμα-
 τῷ ξυνηεχθέντα ἠκηόει, Κωνσταντιανὸν μὲν, ὃς τῶν βασιλι-
 κῶν ἱπποκόμων ἦρχεν, εἰς Ἰλλυριοὺς ἐπέμψε, στρατιάν τε αὐτῷ
 ἐπιστείλας ἀγεῖραι καὶ Σαλώνων ἀποπειράσασθαι, ὅπως ἂν αὐτῷ²⁰
 δυνατὸν εἴη· Βελισάριον δὲ ἐς Ἰταλίαν τε κατὰ τάχος ἐκέλευεν
 D εἶναι καὶ Γότθοις ὡς πολεμίοις χρῆσθαι. Κωνσταντιανὸς μὲν
 οὖν ἐς Ἐπίδαμνον τε ἀφικόμενος καὶ χρόνον τινα διατρίψας ἐν-

9. ὅπερ L.Pm. ὡςπερ H.P. 10. [ἔσοισθε] ἐσειθε H.

tus, huc facile prolaberis, ut Legatorum ius violes. Nunc demum tempus est quaecumque Imperatori promissisti, implere sponte; eamque ob causam venimus, et tibi scriptas ab eo literas iam accepisti: quas autem ad Optimates Gotthorum dedit, ipsis tantum reddemus. Haec a Legatis dicta cum audissent, qui aderant, Barbarorum primores, missas ad se literas iussero tradi Theodato: erant autem huiusmodi. Id nobis cordi est, ut vos in nostras Rei corpus publicae recipiamus: quod vobis iucundissimum esse debet. Venturos enim ad nos, non imminutio dignitatis, sed accessio manet et cumulus. In primis valeat, quod Gotthos non ad externa et ignota ipsis domiciliis invitamus: verum familiares accimus nostros post interruptam aliquanto spatio consuetudinem. Quamobrem Athanasium et Petrum misimus, quorum operam iuvare vos in omnibus decet. Haec erat literarum significatio; quas Theodatus cum perlegisset, longe averaus a praestanda Augusto promissi fide, Legatos severa custodia septos tenuit.

Postquam haec Iustinianus Aug. et quae in Dalmatia contigerant, audiit; Constantianum, sacri stabuli Comitem, in Illyricum misit, iussitque exercitum cogere, et Salonas tentare pro viribus: Belisario mandavit, ut in Italiam properaret, et pro hostibus haberet Gotthos. Ubi venit Epidamnum Constantianus, aliquandiu moratus ibi, conflavit exerci-

ταῦθα στρατιὰν ἤγειρεν. ἐν τούτῳ δὲ Γότθοι, Γρίππα σφίσειν ἠγουμένον, στρατῶν ἑτέρων ἐς Δαλματίαν ἀφικόμενοι Σάλωνας ἔσχον· Κωνσταντιανός τε, ἐπεὶ οἱ τὰ τῆς παρασκευῆς ὡς ἀριστα εἶχεν, ἄρας ἐξ Ἐπιδάμου τῷ παντὶ στόλῳ ὀρμίζεται ἐς Ἐπίδουρον, ἣ ἔστιν ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὸν Ἴόνιον κόλπον· ἔνθα δὴ ἄνδρας, οὓς ἐπὶ κατασκοπῇ Γρίππας ἐπεμψε, τετύχηκεν εἶναι. καὶ αὐτοῖς τὰς τε ναῦς ἐπικατασκοποῦσι καὶ τὸ Κωνσταντιανοῦ στρατοπέδον ἔδοξε θάλασσά τε καὶ ἡ γῆ ξύμπασα στρατιωτῶν ἐμπλεῶς εἶναι, παρά τε τὸν Γρίππαν ἐπατήκοντες μυριάδας ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγας Κωνσταντιανὸν ἐπάγεισθαι ἰσχυρίζοντο. ὁ δὲ ἐς δέος τι μέγα ἐμπεισὼν ὑπαντιάζειν τε τοῖς ἐπιούσιν ἀξύνμορον ᾤετο εἶναι καὶ πολιορκεῖσθαι πρὸς τοῦ βυσιλέως στρατοῦ, οὕτω δὴ θαλασσοκρατοῦντος, ἥκιστα ἤθελε· μάλιστα δὲ αὐτὸν ξυ- P 326 τάρασσεν ὁ τῶν Σαλώνων περίβολος, ἐπεὶ αὐτοῦ τὰ πολλὰ ἤδη
 15 καταπεπτώκει καὶ τῶν ταύτῃ ὠκημέτων τὰ ἐς Γότθους κομιδῇ ὑποπτα ἦν. καὶ διὰ τοῦτο ἐνθένδε παντὶ τῷ στρατῷ ἀπαλλαγείς ὅτι τάχιστα ἐν τῷ πεδίῳ στρατοπεδεύεται, ὃ μεταξὺ Σαλώ- V 14
 νων καὶ Σκαρδώνης πόλεώς ἐστι. Κωνσταντιανὸς δὲ ταῖς ναυσὶν ἀπάσαις πλέων ἐξ Ἐπιδάουρου, Λίσση προσέλαχεν, ἣ ἐν τῷ
 20 κόλπῳ κεῖται. ἐνθένδε τε τῶν ἐπομένων τινὰς ἐπεμψεν, ἐφ' ᾧ τὰ ἄμφι τῷ Γρίππᾳ διερευνῶμενοι ὅποιά ποτε ἦ ἔσαγγείλωσιν.

11. ἐς δέος] εἰς δέος L.

16. ὑποπτα] ὑποπτον HL: illud Hmlm.

17. ἀπαλλαγείς] ἀλλαγείς L.

18. Σκαρδώνης Maltretus. Libri Κρότωνος. Cremonem Pers.

19. Λίσση Maltretus. Libri Λισία.

20. τινὰς] τι-
 νὰ H et L a pr. m.

16. ὑποπτον HL: illud Hmlm.
 17. ἀλλαγείς L.
 18. Σκαρδώνης Maltretus. Libri Κρότωνος. Cremonem Pers.
 19. Λίσση Maltretus. Libri Λισία.
 20. τινὰς] τι-
 νὰ H et L a pr. m.

tum. Interea Gotthi cum aliis copiis, Grippa duce, ingressi Dalmatiam, Salonas obtinuerunt. Optime tandem instructus Constantianus, Epidaurum solvit, classemque universam appellit Epidaurum: quas urbs a dextera est sinum Ionium ingredientibus. Ibi tum agebant a Grippa missi exploratores: quibus classem et exercitum Constantiani insipientibus, et mare et terra armato plena milite visa sunt. Itaque ad Grippam reversi, Constantianum non paucas virorum myriadas secum ducere asseverarunt. Quo ille nuntio perculsus, nec tutum esse ducebat ire obviam adventantibus, nec cingi obsidione a Caesarianis volebat, tam valide maris imperium obtineantibus. Salonarum praesertim muri, quorum iam pars magna corruerat, eum habebant sollicitum, et civium in Gotthos voluntas ipsi valde suspecta erat. Quocirca inde cum omnibus copiis quam celerrime egressus, in campo, Salonas et urbem Scardonam interiacente, castra metatur. Profectus Epidaurum Constantianus universa cum classe navigat, et ad Lissam, quae in sinu sita est, applicat. Tum quosdam e suis mittit, remnantia, quae de rebus Grippae exploreate compere-

- B** ἀφ' ἧν δὴ τὸν πάντα λόγον πυθόμενος εὐθὺς Σαλώνων κατὰ τάχος ἔπλει. καὶ ἐπειδὴ αὐτῆς ἄγχιστα ἐγεγόνει, ἀποβιβάσας τὸ στρατεύμα ἐς τὴν ἠπειρον αὐτὸς μὲν ἐνταῦθα ἡσύχαζε, πεντακοσίους δὲ τοῦ στρατοῦ ἀπολέξας Σιφύλλαν τε αὐτοῖς ἄρχοντα ἐπιστήσας, τῶν δορυφόρων τῶν αὐτοῦ ἕνα, ἐκέλευε τὴν στενοχωρίαν καταλαβεῖν, ἣν δὴ ἐν τῷ τῆς πόλεως προαστείῳ ἐπόθετο εἶναι. καὶ Σιφύλλας μὲν κατὰ ταῦτα ἐποίησε. Κωνσταντιανὸς δὲ καὶ ἡ στρατιὰ πᾶσα ἐς Σάλωνας τῇ ὑστεραίᾳ ἐσιλάσαντες τῷ τε πειρῷ καὶ ταῖς ναυσὶ προσωρμίσαντο. Κωνσταντιανὸς μὲν Σαλώνων τοῦ περιβόλου ἐπιμελεῖτο, ἀνοικοδομοίμενος σπουδῇ
- C** ἅπαντα ὄσα αὐτοῦ καταπεπτῶκει· Γρίππας δὲ καὶ ὁ τῶν Γότθων στρατὸς, ἐπειδὴ Ῥωμαῖοι Σάλωνας ἔσχον, ἐβδόμῃ ἡμέρᾳ ἐνθὺς ἀναστάντες ἐπὶ Ῥαβέννης ἀπεκομίσθησαν, οὕτω τε Κωνσταντιανὸς Δαλματίαν τε καὶ Λιβουρνηίαν ξύμπασαν ἔσχε, Γότθους προσαγωγόμενος ἅπαντας, οἳ ταύτῃ ἴδρυντο. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ Δαλματίαν ταύτῃ πῃ ἔσχε· καὶ ὁ χειμὼν ἔληγε, καὶ πρῶτον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυνεγράψατο.
- D** ἡ'. Βελισάριος δὲ φύλακας ἐν τε Συρακοῦσῃ καὶ Πανόρμῳ ἀπολιπὼν τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐκ Μεσσήνης διέβη ἐς Ῥήγιον (ἐνθα δὴ οἱ ποιηταὶ τὴν τε Σκύλλαν γεγονέναι μυθοποιοῦσι καὶ Χάρυβδιν), καὶ αὐτῷ προσεχώρουν ὁσημέραι οἱ ταύτῃ ἄνθρωποι. τῶν τε γὰρ χωρίων, ἀτειχίστων σφίσι ἐκ παλαιοῦ ὄντων, φυλακὴν

2. αὐτῆς] αὐτοῖς L. 9. τε om. L. 11. καταπεπτῶκει] καταπεπτῶκει L. 19. Μεσσήνης] μεσσηνης H. Μεσσηνης P. Μεσσηνης Grotius ex MS.

rint. Ab his ordine edoctus omnia, recta Salonas cursum intendit. Proxime urbem delatus, expositis in terram copiis, ipse quidem ibi constitit; delectis vero quingentis, cum Siphyllan, e suis unum Protectoribus, praeposuisset, iniunxit ut angustias occuparent, quas in suburbis esse audiverat. Siphyllas mandata fecit. Postridie Constantianus omnisque exercitus Salonas terra marique ingressi, in porta classem reliigarunt. Tum curam Constantianus ad reparandas prope ruinas omnes murorum contulit. Grippas autem et Gothorum exercitus, septimo post captas a Romanis Salonas die, inde moventes, Ravennam redierunt. Ita demum Constantianus Dalmatiam Liburniamque omnem obtinuit, conciliatis sibi omnibus Gothis, illarum partium incolis. Eo loci erant Dalmatiae res. Pariter cum hyeme primus annus exit huius belli, quod literis commisit Procopius.

8. Belisarius, relicto Syracusis et Panormi praesidio, cum caeteris copiis Messana traiecit Rhegium; ubi Scyllam et Charybdim fuisse Poëtae fabulantur. Quotidie confluebant indigenae, in eius fidem se conferentes; cum oppida sua, a multo iam tempore nuda moenibus, tueri nol-

αὐτῶν οὐδαμῆ εἶχον καὶ κατὰ ἔχθος τῶν Γότθων μάλιστα· τῇ γὰρ παρουσίᾳ ἀρχῆ, ὡς τὸ εἶδος, ἤχθοντο. ἐκ δὲ Γότθων αὐτόμολος παρὰ Βελισάριον Ἐβριμουθὸν ξὺν παισὶ τοῖς ἐπομένοις ἦλθεν, ὃ Θεοδάτου γαμβρὸς, ὃς τῇ κείνου θυγατρὶ Θεοδενάν- P 327
 5 θῆ ξυνώκει. αὐτίκα τε παρὰ βασιλέως σταλαίς, γερῶν τε ἕλλων ἔτυχε καὶ ἐς τὸ πατρικίων ἀξίωμα ἦλθε. τὸ δὲ στρατεύμα ἐκ Ῥηγίου πελῆ διὰ Βρουτίων τε καὶ Λευκανῶν ἦει, παρηκολούθει τε ἄγχιστα τῆς ἡλείρου ὃ τῶν νηῶν στόλος. ἐπεὶ δὲ ἐς Καμπα-
 10 νίαν ἀφίκοντο, πόλει ἐπέτυχον ἐπιθαλασσίᾳ, Νεαπόλει ὄνομα, μὲν ναῖς Βελισάριος ἐκέλευεν ἐν τῷ λιμένι ἔξω βελῶν ὄντι ἑρμι-
 15 ζεσθαι, αὐτὸς δὲ τῆς πόλεως ἑγγὺς στρατόπεδον ποιησόμενος πρῶτον μὲν τὸ φρούριον, ὃ ἐν τῷ προαστείῳ ἐστίν, ὁμολογία εἶλεν, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει δεομένοις ἐπέτρεπε τῶν τι-
 20 νων λογίμων ἐς τὸ στρατόπεδον πέμψαι, ἐφ' ᾧ ἐπέπρωσι τε ὅσα B
 αὐτοῖς βουλομένοις ἐστὶ καὶ τοὺς λόγους ἀκούσαντες τοὺς αὐτοῦ ἐς τὸ πᾶν ἀναγγελλωσιν. αὐτίκα οὖν οἱ Νεαπολιταὶ Στέφανον πέμπουσιν. ὃς ἐπεὶ παρὰ Βελισάριον ἦεν, ἔλεξε τοιαύδε „Οἱ δίκαια ποιεῖς, ὦ στρατηγέ, ἐπ' ἄνδρας Ῥωμαίους καὶ οὐδὲν
 25 ἄδικοῦντας στρατείων, οἳ πόλιν τε μικρὰν οἰκοῦμεν καὶ βαρβάρων δεσποτῶν φρουρὰν ἔχομεν, ὥστε οὐδὲ ἀντιπρᾶξι, ἣν ἐθέλωμεν, ἐφ' ἡμῖν εἶναι. ἀλλὰ καὶ φρουροῖς τοῖσδε ξυμβαίνει παῖ-

3. Ἐβριμουθὸν P. ex Reg. Ebrimirus Pers ἔβριμου H. ἐβρι-
 μος Hm. *ibid.* καίσι· LHm. πᾶσι HP. 7. Βρουτίων] βρου-
 τίων H: illud Hm. 10. χωρίῳ τε ἐχυρῶ] χωρίου τε ἐχυροῦ L.
 15. ἐς τὸ] εἰς τὸ L. 18. ἔλεξε] ἔλεγξ L.

lent, maximeque odissent Gothos, dominatu, quo tunc premebantur, offensi merito. E Gotthis Ebrimuth, gener Theodati, cuius filiam Theodentham uxorem duxerat, cum omni suo comitatu ad Belisarium transfugit, et statim ad Imperatorem profectus, praeter honores alios, Patricii dignitatem obtinuit. Rhegio exercitus terrestri itinere per Brutiorum et Lucanorum oras processit, prosequente classe non procul a continente. Ingressi Campaniam devenerunt ad urbem maritimam (Neapollin vocant) munitam admodum, et magno Gotthorum praesidio instructam. Ac naves quidem Belisarius in portu extra teli iactum haerere iussit: ipse vero prope urbem metatus, ante omnia castellum suburbanum dedicatione cepit: deinde civibus, quod petebant, concessit, ut quosdam ex Optimatibus in castra mitterent, qui quaecumque vellent elocuti, vicissim quae ex ipso audissent, publice renuntiarent. Confestim Neapolitani Stephanum destinant, qui ad Belisarium admissus, ita disseruit. *Inique facis, Magister militum, cum bellum infers Romanis invidibus, et urbis parvae incolis, ita constrictis Barbarorum dominorum praesidio, ut, si libeat repugnare, non liceat. Accedit quod isti praesidium apud nos agita-*

δάς τε καὶ γυναῖκας καὶ τὰ τιμιώτατα ὑπὸ ταῖς Θεωδάτου χερσὶν ἀπολιποῦσιν ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ φυλακῇ ἦκειν. οὐκοῦν, ἦν τι ἐς
 C ὑμῶς πράξωσιν, οὐ τὴν πόλιν, ἀλλὰ σφῶς αὐτοὺς καταπροδι-
 δόντες φανήσονται. εἰ δὲ δεῖ ἀλληθῆς οὐδὲν ὑποστειλαμένους
 V 15 εἰπεῖν, οὐδὲ τὰ ξυμφορα ὑμῖν αὐτοῖς βουλευσάμενοι ἐφ' ἡμῶς 5
 ἦκετε. Ῥώμην μὲν γὰρ ἐλοῦσιν ὑμῖν καὶ Νεάπολις οὐδενὶ πόνῳ
 ὑποχειρία ἔσται, ἐκείνης δὲ, ὡς τὸ εἶκος, ἀποκρουσθέντες οὐδὲ
 ταύτην ἀσφαλῶς ἔξετε. ὥστε τηράλλως ὁ χρόνος ὑμῖν ἐν τῇ
 προεδρεία τετρίβεται ταύτῃ.“ τοσαῦτα μὲν Στέφανος εἶπε.

Βελισάριος δὲ ἀμείβεται ὧδε „ Τὸ μὲν εὖ ἢ ἄλλως ἡμῶς 10
 βουλευσαμένους ἐνθάδε ἦκειν οὐ Νεαπολίταις σκοπεῖν δώσομεν.
 ἂ δὲ ἔστι τῆς ἡμετέρας βουλῆς ἄξια, βουλόμεθα σκοπούμενους
 D ὑμᾶς οὕτω δὴ πράσσειν ὅσα ἂν ξυνοίσειν ὑμῖν αὐτοῖς μέλλῃ.
 δέξασθε τοῖνον τὸν βασιλέως στρατὸν ἐπὶ τῇ ἐλευθερίᾳ τε ὑμῶν
 καὶ τῶν ἄλλων Ἰταλιωτῶν ἦκοντα, καὶ μὴ τὰ πάντων ἀνιαρό-
 15 τατα ἐφ' ὑμῖν ἐλθῃ. ὅσοι μὲν γὰρ δουλείαν ἢ ἄλλο τι ἀνα-
 δυόμενοι τῶν αἰσχρῶν ἐς πόλεμον χωροῦσιν, οὗτοι δὴ ἐν γε τῷ
 ἀγῶνι εὐήμεροῦντες εὐτυχήματα διπλᾶ ἔχουσι, ἐξὸν τῇ νίκῃ καὶ
 τὴν τῶν κακῶν ἐλευθερίαν πησάμενοι, καὶ ἡσσωμένοι φέρονται
 τι αὐτοῖς παραμύθιον, τὸ μὴ ἐκόντες τῇ χειρὶ ἐπιεσθαι τύχῃ * 20
 οἷς δὲ παρὸν ἀμαχητὶ ἐλευθέρους εἶναι, οἱ δὲ ὅπως τὴν δουλείαν
 βέβαιον ἔξουσιν ἐς ἀγῶνα καθιστῶνται, οὗτοι δὴ καὶ νενικηκό-

8. ὑμᾶς Grotius. Vulgo ἡμᾶς. 9. προεδρεία] Vulgo προσι-
 δρία. 12. ἡμετέρας Grotius. ἡμετέρας P. 15. ἀνιαρότατα]
 Vulgo ἀνιαρότατα.

turi venerunt, relictis sub Theodati manu liberis, usoribus, rebusque pro-
 tiosissimis. Quare si quid in eum moliti nobiscum fuerint, se ipsi potius
 prodidisse videbuntur, quam urbem. Ac si verum libere fatendum est,
 vestris rationibus adversatur susceptum a vobis consilium nos invadendi.
 Vos quidem, ubi Romam ceperitis, Neapoli quoque nullo negotio potiemini:
 ab illa autem repulsi, neque hanc, ut patet, obtinebitis tuto. Itaque
 tempus in hac obsidione inutiliter traducetis. Hactenus Stephanus.

At Belisarius ita reposuit. Rectene an secus consulta ac provisae re
 huc venerimus, considerandum Neapolitanis non proponemus: sed quae a
 nobis institutum modo consultationem merentur, ea volumus ut expendatis,
 et quidquid e re vestra futurum est, amplectamini. Ergo miusum ad vos
 caeterosque Italos in libertatem vindicandos exercitum Imperatoris accipi-
 te. nec bonis deterrima omnium praecipitate. Qui ne servitium aliudve
 dedecus patiantur, bellum suscipiunt; ii sane, si rem prospere gesserint,
 fructum inde duplicem referunt, victores utique et malis liberi redeuntis:
 sin victi fuerint; hoc saltem reportant solatium, quod inviti Fortunam in-
 festam sequantur. Quibus vero, cum citra pugnam excutere iugum liceat,
 ut firmiter id retineat, pugnare libet; illis vel ipsa victoria, si forte cease-

τες, ἂν οὕτω τύχοι, ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις ἐσφάλησαν, καὶ P 328
κατὰ τὴν μάχην ἐλασσόνως ἢ ἐβούλοντο ἀπαλλάξαντες ζῆν τῇ
ἄλλῃ κακοδαιμονίᾳ καὶ τὴν ἀπὸ τῆς ἥσσης ζυμφορὰν ἔξουσι.
πρὸς μὲν οὖν Νεαπολίτας ἡμῖν τοσαῦτα εἰρήσθω. Γότθοις δὲ
5 τοῖς παροῦσιν αἵρεσιν δίδομεν, ἢ ζῆν ἡμῖν τοῦ λοιποῦ ὑπὸ βασι-
λεῖ τῷ μεγάλῳ τετάχθαι, ἢ κακῶν ἀπαθείσιν οἴκαδε τὸ παράπαν
ἔναι. ὡς, ἦν τούτων ὑπάντων αὐτοὶ τε καὶ ἡμεῖς ἀμελήσαντες
δπλα ἡμῖν ἀνταίρειν τολμήσητε, ἀνάγκη καὶ ἡμᾶς, ἦν θεὸς θέ-
λη, τῷ προστυχόντι ὡς πολεμῶ χρῆσθαι. εἰ μέντοι βουλομέ- H 177
10 νοις ἢ Νεαπολίταις τὰ τε βασιλέως ἐλθεῖναι καὶ δουλείας οὕτω B
χαλεπῆς ἀπηλλάχθαι, ἐκείνα ἡμῖν ἀναδέχομαι τὰ πιστὰ διδοῦς
ἔσεσθαι πρὸς ἡμῶν, ἃ Σικελιώται πρώην ἐλπίσαντες ψευδορ-
κίους ἡμᾶς οὐκ ἔσχον εἰπεῖν.“

Ταῦτα μὲν Στέφανον Βελισάριος ἐς τὸν δῆμον ἀπαγγέλλειν
15 ἐκέλευεν. ἰδίᾳ δὲ οἱ μεγάλα ὑπέσχετο ἀγαθὰ ἔσεσθαι, Νεαπο-
λίτας ἐς εὖνοιαν τὴν βασιλέως ὀρμήσονται. Στέφανος δὲ ἐς τὴν
πόλιν ἦκων τοὺς τε Βελισαρίου λόγους ἀπήγγελλε καὶ γνώμην αὐ-
τὸς ἀπεφαίνετο βασιλεῖ μάχεσθαι ἀξύμφορον εἶναι. καὶ οἱ ζυνέ-
πρασεν Ἀντίοχος, Σύρος μὲν ἀνὴρ, ἐκ παλαιοῦ δὲ ὠκῆμένος C
20 ἐν Νεαπόλει ἐπὶ τῇ κατὰ θάλασσαν ἐργασίᾳ καὶ δόξαν πολλὴν
ἐπὶ τε ζυνέσει καὶ δικαιοσύνῃ ἐνταῦθα ἔχων. Πιάστωρ δὲ καὶ
Ἀσκληπιόδοτος ῥήτορε μὲν ἦσθη καὶ λαν ἔν γε Νεαπολίταις λο-
γίμω, Γότθοις δὲ φίλῳ ἐς τὰ μάλιστα, καὶ τὰ παρόντα ὡς

7. καὶ ἡμεῖς H. καὶ om. P.

17. ἀπήγγελλε] Vulgo ἀπήγγελε.

rit, in rebus maxime necessariis fraudi est: peius autem, quam optabant, certamine perfunctis, ad caeteras acerrimas calamitas cladis accedit. Atque haec Neapolitanis dicta sunt. Gothhis vero hic degentibus optionem facimus, utrum malint nobiscum deinceps Imperatori magno parere, an redire domum incolumes. Iam, si his prorsus repudiatis conditionibus, arma in nos tollere audeatis, non poterimus facere, volente Deo, quin obvium quemque hostiliter accipimus. At si Neapolitanis sequi partes Augusti placeat, sequae adco dura servitute eximere; interposita fide recipio, a nobis bona in vos eadem profectura, quorum spem Siculis antea ita fecimus, ut nos periculi insimulare merito nequeant.

Haec Stephano Belisarius referenda publice commisit: privatim magna spondidit praemia, si Neapolitanorum animos ad Imperatorem converteret. Reversus in urbem Stephanus, sibi dicta a Belisario retulit, suamque ipse sententiam promens, perniciosum fore civibus cum Augusti bellum asseruit. Cum eo conspirabat Antiochus, natione Syrus; qui commercii maritimi gratia iam pridem habitabat Neapoli, magna cum laude prudentiae et probitatis. Ibidem erant Pastor et Asclepiodotus, Advocati, et inter Neapolitanos admodum clari. Hi Gothhis amicissimi

ἤκιστα βουλομένῳ μεταβάλλεσθαι. τούτῳ τῷ ἄνδρῳ βουλευσα-
 μένῳ ὅπως τὰ πρασσόμενα ἐν κωλύμῃ ἔσται, πολλά τε καὶ με-
 γάλα τὸ πλῆθος ἐνγηέτην προΐσχεσθαι καὶ Βελισάριον ὄρκους κα-
 ταλαμβάνειν ὅτι δὴ τούτων αὐτίκα μάλα πρὸς αὐτοῦ τεύξονται.
 ἐν βιβλιδίῳ δὲ ἅπαντα γράψαντε ὅσα Βελισάριον οὐκ ἂν τις ἐν-5
 D δέξασθαι ὑπετόπασε Στεφάνῳ ἔδοσαν. ὃς ἐπεὶ ἐς τὸ βασιλέως
 στρατόπεδον αὐθις ἀφίκετο, τῷ στρατηγῷ ἐπιδείξας τὸ γραμ-
 ματεῖον ἐπυθάνετο εἴ οἱ πάντα τε ἐπιτελέσειν ὅσα Νεαπολίται
 προτείνονται καὶ περὶ τούτων ὁμιῶσθαι βουλομένῳ εἴη. ὁ δὲ
 αὐτὸν, ἅπαντα σφίσι ἐπιτελῆ ἔσσεσθαι ὑποσχόμενος, ἀπεπέμ-10
 ψατο. ταῦτα Νεαπολίται ἀκούσαντες τοὺς τε λόγους ἐνεδέχοντο
 ἤδη καὶ κατὰ τάχος ἐκέλευον τῇ πόλει τὸ τοῦ βασιλέως στρα-
 τευμα δέχεσθαι. ἀπαντήσειν γὰρ αὐτοῖς σφίσι ληρυρῶντο οὐ-
 δὲν ὄχαρι, εἴ τῳ ἱκανοὶ Σικελιώται τεκμηριώσαι. οἷς δὴ τετύ-
 χηκεν, ἐναγχος βαρβάρων τυράννων τὴν Ἰουστινιανοῦ βασιλείαν 15
 ἀλλαξαμένοις, ἐλευθέρους τε εἶναι καὶ ἀπαθείαι δυσκόλων ἀπάν-
 των. καὶ πολλῷ θορόβῳ ἐχόμενοι ἐπὶ τὰς πύλας ὡς δὴ αὐτὰς
 ἀνακλινοῦντες ἦσαν. Γότθοις δὲ οὐκ ἦν ἐν ἡδόῃ τὰ πρασό-
 P 329 μενα, κωλύειν μέντοι οὐχ οἷοί τε ὄντες ἐκποδῶν ἴσταντο. Πά-
 στωρ δὲ καὶ Ἀσκληπιόδοτος τὸν τε δῆμον καὶ Γότθους ἅπαντας 20
 εἰς ἓνα ξυγκαλέσαντες χώρον ἔλεξαν τοιάδε, Πόλειω μὲν πλῆ-
 θος ἑαυτούς τε καὶ τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν προΐσχεσθαι οὐδὲν ἀπει-
 κὸς ἦν, ἄλλως τε ἦν καὶ μηδενὶ τῶν δοκίμων κοινώσαντες εἶτα

4. πρὸς αὐτοῦ] πρὸς om. L. 12. τοῦ βασιλέως L. Aberat τοῦ.

cum essent, nec vellent praesentem rerum statum mutari, ratione inter se inita, qua coeptum disturbarent, multitudini instabant, ut multas ac magnas proponeret condiciones, et Belisarium iureiurando obstringeret, quo fidem se faceret, se promissa non dilaturum. Denique omnia, quae Belisarium nemo admissurum putaret, in libello perscripta, dedere Stephano: qui iterum Caesarea castra ingressus, cum libellum Magistro mit-
 litum obtulisset, rogavit, velletne, quaecumque Neapolitani peterent, ex-
 equi, et iureiurando firmare? Ille vero in omnibus satis ipsis factum
 iri pollicitus, Stephanum remisit. His auditis, assensum testari voce
 Neapolitani; clamitare, accipiendum in urbem esse Imperatoris exerci-
 tum: pro certo iactare, nullo modo fraudi id sibi fore; cuivis rem pla-
 nam fieri exemplo Sicularum, qui Tyrannis Barbaris nuper valere iussis,
 ut se Iustiniani imperio subderent, libertate gaudeant, omni molestia va-
 cui. Iamque ad portas tumultuose decurrebant, ut eas panderent; his
 autem offensi Gothi, nec valentes obsistere, abscedebant: cum et popu-
 lum et Gothos omnes Pastor atque Asclepiodotus unum in locum convo-
 carunt, itaque sunt allocuti. Cum civitatis plebs in praecipitem locum se
 et salutem suam committit, id facit, quod in proclivi est; praesertim si
 cum nullo Procerum communicato consilio, de rerum summa ad arbitrium

αὐτόνομον τὴν περὶ τῶν ὄλων ποιήσονται γνῶσιν. ἡμᾶς δὲ ἀνάγκη ξὺν ὑμῖν ὅσον οὐκ ἀπολουμένους ἕστατον ἔρανον τῆ πατρίδι τήνδε παρέχεσθαι τὴν παραίσεις. ὀρῶμεν τοίνυν ἑμᾶς, V 16 ἄνδρες πολῖται, καταπροδιδόναι Βελισαρίῳ ἑμᾶς τε αὐτοὺς καὶ 5 τὴν πόλιν ἐπειγομένους, πολλὰ τε ἑμᾶς ἀγαθὰ ἐπαγγελλομένῳ ἐργάζεσθαι καὶ ὄρκους δεινοτάτους ὑπὲρ τούτων ὀμῆσθαι. εἰ B μὲν οὖν καὶ τοῦτο ἡμῖν ἀναδέχεσθαι οἶός τε ὡς ἐς αὐτὸν ἦξιν τὸ τοῦ πολέμου κράτος, οὐδεὶς ἀντίποι μὴ οὐχὶ ταῦτα ἡμῖν ξέμφορα εἶναι. τῷ γὰρ κυρίῳ γενησομένῳ μὴ οὐχὶ πάντα χαρίζε- 10 σθαι πολλὴ ἄνοια. εἰ δὲ τοῦτο μὲν ἐν ἀδήλῳ κείμεναι, ἀνθρώπων δὲ οὐδεὶς ἀξιόχρεός ἐστι τὴν τῆς τέχης ἀναδέχεσθαι γνώμην, σκέψασθε ὑπὲρ οὗων ὑμῖν συμφορῶν ἢ σπουδῇ γίγνεται. ἦν γὰρ τῷ πολέμῳ Γότθοι τῶν δυσμενῶν περιέσονται, ὡς πολεμίους ἑμᾶς, τὰ δεινότερα σφᾶς αὐτοὺς ἐργασμένους, κολάσουσιν. οὐ 15 γὰρ ἀνάγκη βιαζόμενοι, ἀλλὰ γνώμῃ ἐθελοκακοῦντες ἐς τὴν προδοσίαν καθίστασθε. ὥστε καὶ Βελισαρίῳ κρατήσαντι τῶν πολεμίων ἴσως ἄπιστοί τε φανοίμεθα καὶ τῶν ἡγουμένων προδόται, C καὶ, ἅτε δραπεταὶ γεγενημένοι, ἐς πάντα τὸν αἰῶνα φρουρὰν πρὸς βασιλείῳ κατὰ τὸ εἶκός ἔξομεν. ἔ γάρ του προδότου τετυ- 20 χηκῶς τῆ μὲν χάριτι ἐς τὸ παραντίκα νικήσας ἦσθη, ὑποψία δὲ ὕστερον τῆ ἐκ τῶν πεπραγμένων μισεῖ καὶ φοβεῖται τὸν εὐεργέτην, αὐτὸς ἐφ' ἑαυτῷ τὰ τῆς ἀπιστίας γνωρίσματα ἔχων. ἦν μὲντοι πιστοὶ Γότθοις ἐν τῷ παρόντι γενόμεθα, γενναίως ὑπο-

7. ὡς om. L.
περιέσονται L.

12. γίγνεται] γίνεται L.
14. ἑμᾶς] ἡμᾶς L.

13. περιέσονται]

sum constituit. Nos autem, communi instantis exilio, facere non possumus, quin de patria bene mereamur nunc ultimum, hac saltem cohortatione. Ergo, Cives, omni, ut videmus, ops contenditis, vos urbemque permittite Belisario, montes vobis pollicenti aureos, ac iusiurandum sanctissimum offerenti. Ista quidem vobis conducere nemo non fateatur, si id quoque promittere Belisarius possit, se bello potiturum. Summae enim esset dementiae, non quidlibet gratificari futuro domino. Verum si haec in incerto posita sunt, nec mortalium quisquam idoneus est fiduciosus fortunae, videte quas calamitates accersere studeatis. Nam si Gotthi bello superiores evaserint; poenam vobis irrogabunt, ut hostibus infensissimis quippe qui nulla adacti necessitate, sed perfida adducti segnitie, in proditorem incubueritis. Ex quo etiam fiet ut ipse Belisarius, si forte vicerit, nos infidos et nostrorum proditores Principum iudicet, ac tanquam transfugas perpetuo, ut par est, praesidio Imperator fraenet. Et vero qui proditorem, quo utatur, nactus est, eius quidem beneficio repente victor oblectatur; at postea, ob admissam fraudem suspectum, odit, ac talis auctorem beneficii timet, signa illius perfidiae apud se habens. Rursum, modo Gotthis in praesenti fidem servemus, fortiter dimicando; si quidem hostem

στάντες τὸν κίνδυνον, αὐτοὶ τε τῶν πολεμίων κρατήσαντες με-
γάλα ἡμᾶς ἀγαθὰ δράσουσι καὶ Βελισάριος ἡμῖν νενικηκώς, ἂν
οὕτω τύχη, ξυγγνώμων ἔσται. εὐνοια γὰρ ἀποτυχοῦσα πρὸς
οὐδενὸς ἀνθρώπου ὅτι μὴ ἀξυνέτου κολάζεται. τί δὲ καὶ πα-
H 178 θόντες καταωρρωδήκατε τῶν πολεμίων τὴν προσεδρείαν, οἳ οὔτε 5
D τῶν ἐπιτηδείων σπανίζοντες οὔτε τοῦ ἀποκεκλεισμένοι τῶν ἀναγ-
καίων καθίξεσθε οἴκοι, τῷ τε περιβόλῳ καὶ φρουροῖς τοῖσδε τὸ
θαρρεῖν ἔχοντες; οἴόμεθα δὲ οὐδ' ἂν Βελισάριον ἐς τήνδε ξυμ-
βῆναι τὴν ὁμολογίαν ἡμῖν, εἴ τινα βία τὴν πόλιν αἰρήσειν ἐλπίδα
εἶχε. καίτοι εἰ τὰ δίκαια καὶ ἡμῖν ξυνολοῦντα ποιεῖν ἤθελεν, οὐ 10
Νεαπολίτας αὐτὸν δεδίσσεσθαι ἐχρῆν οὐδὲ τῇ παρ' ἡμῶν ἐς Γότ-
θους ἀδικία τὴν οἰκίαν βεβαιοῦν δύναμιν, ἀλλὰ Θεωδάτω τε
καὶ Γότθοις ἐς χεῖρας ἵεναι, ὅπως κινδύνου καὶ προδοσίας ἡμε-
τέρας χωρὶς ἢ πόλις ἐς τὸ τῶν νικῶντων χωρήσει κράτος.“ το-
σαῦτα Πάσιτωρ τε καὶ Ἀσκληπιόδωτος εἰπόντες τοὺς Ἰουδαίους 15
παρῆγον ἰσχυριζομένους τὴν πόλιν τῶν ἀναγκαίων οὐδενὸς ἐνδεῶ
ἔσσεσθαι, καὶ Γότθοι δὲ φυλάξιν ἀσφαλῶς τὸν περιβόλον ἰσχυ-
P 330 ρίζοντο. οἷς δὴ Νεαπολίται ἡγμένοι ἐκέλευον Βελισάριον ἐνθῆνδε
ὅτι τάχιστα ἀπαλλάσσεσθαι. ὁ δὲ ἐς τὴν πολιορκίαν καθίστατο.
πολλάκις τε τοῦ περιβόλου ἀποπειρασάμενος ἀπεκρούσθη, τῶν 20
στρατιωτῶν ἀπολέσας πολλοὺς, καὶ μάλιστα οἷς δὴ ἀρετῆς τι
μεταποιεῖσθαι ξυνέβαινε. τὸ γὰρ Νεαπόλεως τεῖχος τὰ μὲν θα-
λάσση, τὰ δὲ δυσχωραῖς τισὶν ἀπρόσοδόν τε ἦν καὶ τοῖς ἐπιβου-

5. προσεδρείαν] Vulgo προσεδρίαν. ibid. οὔτε — οὔτε] οὐ-
δὴ — οὐδὲ P. 8. 19. ἐς] εἰς L.

debellaverint, ab ipsis bona amplissima; sin forte vicerit Belisarius, ab eo veniam consequemur. Nemo enim, nisi excors, amorem infeliciter fidelem plectit. Quid vero vobis accidit, ut obsidionem hostilem exprobeat, cum nec ab annona imparati, nec commeatibus interclusi, domi sedeat in otio, moenibus atque hisce praesidiariis praebentibus securitatem? Si qua certe spes expugnandae urbis Belisario foret, ad factionem eiusmodi, ut equidem sentimus, non accessisset: ac si iustitiae nostraeque utilitati studeret, sibi non committendum putaret, ut terrorem incuteret Neapolitanis, et nostro in Gothos scelere suam potentiam stabiliret: sed cum Theodato et Gotthis conferret manum, ut in victoris potestatem veniret urbs, sine periculo nostro ac prodicione. Sic locuti Pastor et Asclepiodotus, Iudaeos nullam urbi rem necessariam defore affirmantes producent: Gotthi se moenia tuto servaturos omni asseveratione recipiunt. Quibus promissis inducti Neapolitani, Belisario mandant, inde quamprimum moveat. At ille in obsidionem incubuit. Tentato saepe muro, repulsus est, multis amissis militibus, iisque generosissimis. Ad muros enim Neapolis qua mare, qua derupta loca negabant, aditum, et cum ob alia, tum propter

λεύουσι τά τε ἄλλα καὶ διὰ τὸ ἄναντες εἶναι οὐδομη Ἰσβατόν. καὶ τὸν ὀχετὸν μέντοι, ὃς ἐς τὴν πόλιν εἰσῆγε τὸ ὕδωρ, διελὼν Βελισάριος, οὐ σφόδρα Νεαπολίτας ἐτέρωξεν, ἐπεὶ φρέατα ἐντός τε ὄντα τοῦ περιβόλου καὶ τὴν χρεῖαν παρεχόμενα αἰσθησιν τού- B
5 του σφίσι οὐ λίαν ἐδίδου.

9'. Οἱ μὲν οὖν πολιορκούμενοι λαθάνοντες τοὺς πολε-
μικούς ἐπεμπον ἐς Ῥώμην παρὰ Θεωδάτου βοηθεῖν σφίσι κατὰ τά- C
χος δεόμενοι. Θεωδάτος δὲ πολέμου παρασκευὴν τινα ἤκιστα
ἐποιεῖτο, ὧν μὲν καὶ γύσει ἄνανδρος, ὥσπερ μοι ἐμπροσθεν εἶ-
10 ρηται. λέγουσι δὲ αὐτῷ καὶ ἕτερόν τι ξυμβῆναι, ὃ μάλιστα
αὐτὸν ἐξέπληξέ τε καὶ εἰς ὀρθωδίαν μελλῶ ἀπήνεγκεν, ἐμοὶ μὲν οὐ
πιστὰ λέγοντες· καὶ ὡς δὲ εἰρήσεται. Θεωδάτος καὶ πρότερον
μὲν οὐκ ἀτέλειστος ἦν τῶν τι προλέγειν ἐπαγγελιομένων τὰς πλ- V 17
στεις ποιεῖσθαι, τότε δὲ τοῖς παροῦσιν ἀπορούμενος, ὃ δὲ μάλ-
15 λιστα τοὺς ἀνθρώπους ἐς μαντείας ὀρμῶν εἴωθε, τῶν τινος
Ἑβραίων, δόξαν ἐπὶ τούτῳ πολλὴν ἔχοντος, ἐκυνθάνετο ὁποῖόν
ποτε τῷ πολέμῳ τῶδε τὸ πέρας ἔσται. ὃ δὲ αὐτῷ ἐπήγγειλε χολ- D
ρων δεκάδας τρεῖς καθείρξαντι ἐν οἰκίσκοις τρισὶ καὶ ὄνομα ποιη-
σαμένῳ δεκάδι ἐκάστη, Γότθων τε καὶ τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν
20 βασιλέως στρατιωτῶν, ἡμέρας ῥήτας ἡσυχῇ μένειν. Θεωδάτος
δὲ κατὰ ταῦτα ἐποίησεν. καὶ ἐπειδὴ παρῆν ἡ κυρία, ἐν τοῖς οἰκί-
σκοις ἄμφω γενόμενοι ἐθεῶντο τοὺς χοίρους, εὐρὸν τε αὐτῶν οἷς
μὲν τὸ Γότθων ἐπὶ ὄνομα δυοῖν ἀπολειμμένον νεκροῦς

14. δὲ] δὴ L. 17. ἐπήγγειλε] ἐπήγγειλλε L. 23. τῷ] Vulgo τῶν.

acclivitatem, insuperabiles erant agredientibus. Nec multum Belisarius Neapolitanos turbavit, aquaeductu urbis inciso: nam cum intra murorum ambitum essent putei, qui sufficerent usibus necessariis, vix iactura illa sentiebatur.

9. Obsessi, clam hostibus, Romam miserunt, qui promptum a Theodato subsidium peterent. Is vero, ut erat natura ignavus, quemadmodum supra dixi, nullum belli apparatus habebat. Sunt qui causam aliam addant, oblatum nempe prodigium, quod illum perculerit ac terruerit vehementius: id ego etsi iudico incredibile, tamen narrabo. Theodatus, cum antea didicisset divinos consulere et fide dignari, consilii tunc laborans inopia, quae maxime ad exploranda vaticinia impellere solet homines, ex Hebraeo quodam, arte illa celeberrimo, quaesivit, quis exitus belli huius futurus esset? Praecepit ille, ut porcos triginta in cellulas tres, nimirum denos in unamquamque, concluderet, ac primam quidem decadem Gotthos, alteram Romanos, tertiam Imperatoris milites appellaret; tum ad praestitutam diem quiesceret. Morem gesit Theodatus. Ubi dies dicta affuit, ambo cellas ingressi, porcos inspicunt. Quibuscumque nomen impositum Gotthorum fuerat, eos inve-

ἅπαντας, ζῶντας δὲ ἄλλων χωρὶς ἅπαντας ἐς οὓς τὸ τῶν βασι-
λέως στρατιωτῶν ὄνομα ἦν· ὅσοι μὲντοι Ῥωμαίων ἐκλήθησαν,
τούτοις δὲ ξυνέβη ἀπορρηῆναι μὲν τὰς τριχὰς ἅπασι, περὶεῖναι
δὲ ἐς ἡμισυ μάλιστα. ταῦτα Θεοδάτῳ θεασαμένῳ καὶ ξυμβαλ-
P 331 λομένῳ τὴν τοῦ πολέμου ἀπόβασιν δέος φασὶν ἐπελθεῖν μέγας, 5
εἰδότες ὡς Ῥωμαίοις μὲν ξυμπεισείται πάντως τεθνήξασθαι τε
κατὰ ἡμίσεως καὶ τῶν χρημάτων στερήσεσθαι, Γότθοις δὲ ἡσσω-
μένοις τὸ γένος ἐς ἄλλους ἀποκεκρίσθαι, ἐς βασιλέα δὲ, ἄλλων
οἱ ἀπολουμένων, τὸ τοῦ πολέμου ἀφίξεσθαι κράτος. καὶ διὰ
τοῦτο Θεοδάτῳ λέγουσιν οὐδεμίαν ὁρμὴν ἐπιπεσεῖν ἐς ἀγῶνα Βε- 10
λισαρίῳ καθίστασθαι. περὶ μὲν οὖν τούτων λεγέτω ἕκαστος ὡς
πῃ ἐς αὐτὰ πιστεύς τε καὶ ἀπιστίας ἔχει.

Βελισάριος δὲ Νεαπολίταις, κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν
πολιορκῶν, ἤσχαλλεν. οὐ γάρ οἱ οὐδὲ προσχωρήσειν αὐτούς
ποτε ᾤετο, οὐ μὴν οὐδὲ ἀλώσεσθαι ἤλπικεν, ἐπεὶ τοῦ χωρίου 15
B τὴν δυσκολίαν ἀντιστατοῦσαν ὡς μάλιστα εἶχε. καὶ ὁ χρόνος
αὐτὸν τριβόμενος ἐνταῦθα ἤλια λογιζόμενον ὅπως μὴ χειμῶνος
ᾠρα ἐπὶ Θεοδάτον τε ἀναγκάζηται καὶ Ῥώμην ἵεναι. ἤδη δὲ καὶ
τῷ στρατῷ ἐπήγγειλε ξυσκευάσασθαι, μέλλων ἐνθένδε ὅτι τάχι-
στα ἀπαλλάσσεσθαι. καὶ οἱ ἐπὶ πλείστον ἀπορομένην ἐντυχία 20
τοιᾷδε ξυνηχέθη χρῆσθαι. τῶν τινα Ἰσαύρων ἐπιθυμία ἔσχε
τὴν τοῦ ὄχρου οἰκοδομίαν θεάσασθαι, καὶ ὄντινα τρόπον τῇ πό-
λει τὴν τοῦ ὕδατος χρεῖαν παρείχετο. ἰσβάς τε τῆς πόλεως ἀπο-
θεν, ὅθεν αὐτὸν διέρρηξε Βελισάριος, ἐβάδιζε πόνω οὐδενί,

mere mortuos, duobus demptis; vivos autem omnes, praeterquam paucos, Imperatoris milites, ut vocabant: at Romanorum appellatione donatis setarum defluvium pati contigit: eorum quinque in vita manserunt. Contemplatus haec Theodatus, et coniectura assecutus exitum belli, expavisse dicitur; ut qui probe iam intelligeret fore ut Romanorum fortunae defluerent, eorumque media pars interiret; Gothorum gens cladibus ad paucos redigeretur, et paucorum morte staret Imperatori victoria. Hinc Theodato ad decernendum cum Belisario nihil animi fuisse ferunt. Porro de his disserat quisque, prout ipsis fidem vel adiungit, vel abrogat.

At Belisarius, Neapolitanos terra marique obsidens, aestuabat. Nam illos nec in deditonem voluntariam concessuros unquam putabat, nec fore sperabat ut vi caperet, repugnante maxime difficultate loci. Nec parum dolebat, quod ibi tempus consumeret, reputans, se coactum iri Theodatum et Romam aggredi hieme. Iamque copiis ut convasarent edixerat, inde mox discessurus; cum illi curis gravissimis fluctuanti, feliciter hoc evenit. Isaurum quendam cupido cepit inspiciendae structurae aqueductus, et quo is modo civibus aquae usum praeberet. Ingressus procul ab urbe, ubi illum Belisarius reperat, expeditissime processit, cum, pro-

ἐπεὶ τὸ ὕδωρ αὐτὸν, ἄτε διερωγόντα, ἐπελελοιπεί. ἐπεὶ δὲ ἄγ- H 179
 χιστα τοῦ περιβόλου ἐγένετο, πέτρα μεγάλη ἐνέτυχεν, οὐκ ἀν-
 θρώπων χερσὶν ἐνταῦθα, ἀλλὰ πρὸς τῆς φύσεως τοῦ χωρίου
 ἀποτεθείση. ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἱ τὸν ὄχετὸν δειμάμενοι πάλαι C
 5 τὴν οἰκοδομίαν ἐνάπαντες διώρυχα ἐνθένδε ἐποιοῦν, οὐκ ἐς διο-
 δον μέντοι ἀνθρώπου ἱκανῶς ἔχουσιν, ἀλλ' ὅσον τῷ ὕδατι τὴν
 πορείαν παρέχεσθαι. καὶ διὰ τοῦτο ξυνέβουινεν οὐκ εὖρος τὸ
 αὐτὸ πανταχοῦς τοῦ ὄχετος εἶναι, ἀλλὰ στενοχωρία ἐν τῇ πέτρᾳ
 ἐκείνῃ ὑψηλίστην, ἀνθρώπων, ἄλλως τε καὶ τεθωρακισμένῃ ἢ
 10 ἀσπίδα φέροντι, ἀπόρευτος οὖσα. ταῦτα τῷ Ἰσαύρῳ κατανοή-
 σαντι οὐκ ἀμήχανα ἔδοξεν εἶναι τῷ στρατῷ ἐς τὴν πόλιν ἰέναι,
 ἣν ὀλίγη μέτρῳ τὴν ἐκείνῃ διώρυχα εὐρυτέραν ποιήσονται. ἄτε
 δὲ αὐτὸς ἀφανής τε ὢν καὶ τῶν ἡγεμόνων οὐδενὶ πάποτε ἐς λό-
 γους ἦκων τὸ πρᾶγμα ἐς Παύκαριν ἤνεγκεν, ἄνδρα Ἰσαυρον, ἐν
 15 τοῖς Βελισαρίου ὑπασπισταῖς εὐδοκιμοῦντα. ὁ μὲν οὖν Παύκα- D
 ρις τὸν πάντα λόγον αὐτίκα τῷ στρατηγῷ ἤγγειλε. Βελισάριος
 δὲ τῇ τοῦ λόγου ἡδοτῇ ἀναπνεύσας καὶ χρήμασι μεγάλοις τὸν ἄν-
 θρωπον δωρήσασθαι ὑποσχόμενος ἐς τὴν πρῶξιν ἤγε, καὶ αὐτὸν
 ἐκέλευεν Ἰσαύρων τινὰς ἐταιρισάμενον ἐκτομῆν ὡς τάχιστα τῆς
 20 πέτρας ποιῆσθαι, γυλασσόμενον ὅπως τοῦ ἔργου μηδεὶ ἀΐσθη-
 σιν δώσουσι. Παύκαρις δὲ, Ἰσαύρους ἀπολεξάμενος πρὸς τὸ
 ἔργον ἐπιτηδείως πάντῃ ἔχοντας, ἐντὸς τοῦ ὄχετος ξὺν αὐτοῖς
 λάθρα ἐγένετο. ἐς τε τὸν χῶρον ἐλθόντες, ἵνα δὴ τὴν στενο-

1. ἐπελελοιπεί] ἐπιλελοιπεί L.

19. ἐκέλευεν] ἐκέλευσεν L.

21. δώσουσι L. δώσωσι P.

22. ἐπιτηδείως] ἐπιτηδείους L a

p. m.

pter labem, nihil aquae inesset. Proxime moenia, saxum ingens offendit, ibi ipsa loci natura, non hominum manibus positum: cui aquaeductum continuaverant veteres eius structores, sic perforato, ut transitum satis laxum daret aquae, negaret viro. Itaque non aequalem ubique habebat latitudinem aquaeductus; sed in eo saxo occurrerant angustiae, viro, praesertim loricate scutatoque impervias. Isauro, re perspecta, visum est, fieri posse ut in urbem penetraret exercitus, si meatus ille paulum laxaretur. Et quoniam homo erat obscurus, nec sermonem cum ullo duce unquam habuerat, Paucaridi Isauro, inter Belisariorum scutarios inclyto, rem aperuit: extemplo indicavit Paucaribus Belisario: qui prae nuntii voluptate respirans, hominem ad manum operi admovendam, promissa grandi pecunia, impulit, iussit assumere Isauros aliquot, et rupem quamprimum excindere, ea cautione adhibita, ut nemo persentisceret. Paucaribus cum Isauro, quos delegit incepto huic omnino idoneos, aquaeductum occulte subiit. Ad locum, quem arcebat cautes, progressi, opus

χωρίαν ἢ πέτρα ἐποίει, ἔργου εἶχοντο, οἷκ ἀξίνας τὴν πέτραν οὐδὲ πελέκεσι τέμνοντες, ὅπως μὴ ἔκδηλα τῷ κτύπῳ τοῖς πολέμοις ποιήσωσι τὰ πρᾶσσόμενα, ἀλλὰ σιδηροῖς τισὶν ὀξείαις αὐτὴν ἐνδεδεχέστατα ἔχοντες. καὶ χρόνῳ ὀλίγῳ κατείργαστο, ὥστε
 P 332 V 18 ἀνθρώπων δυνατὰ εἶναι θώρακά τε ἀμπεγομένην καὶ ἀσπίδα φέροντι ταύτῃ εἶναι.

Ἐπεὶ δὲ ἅπαντα ἤδη ὡς ἄριστα εἶχεν, ἔγνοια Βελισαρίῳ ἐγένετο ὡς, ἦν πολέμῳ ἐς Νεάπολιν τῷ στρατῷ ἐσιτητὰ εἶη, τοῖς τε ἀνθρώποις ἀπολωλέναι ἔμψυχοι καὶ ἄλλα ἔμψυχοι ἅπαντα, ὅσα πόλει πρὸς πολεμίων ἀλούσει γίνεσθαι εἶωθε. 10 Στέφανόν τε εὐθὺς μεταπεμψάμενος ἔλεξε τοιαύδε „Πολλάκις εἶδον πόλεις ἀλούσας καὶ τῶν τηνικαῦτα γινομένων εἰμὶ ἔμπειρος. τοὺς μὲν γὰρ ἄνδρας ἀναιροῦσιν ἠβηδὸν ἅπαντας, γυναῖκας δὲ
 B θνήσκουσιν αἰτουμένας οὐκ ἀξιοῦσι κτείνειν, ἀλλ' ἐς ὕβριν ἀγόμεναι πάσχουσιν ἀνήκεστά τε καὶ ἔλεους πολλοῦ ἄξια. παιῖδας δὲ 15 οὔτε τροφῆς οὔτε παιδείας οὔτω μεταλαχόντας δουλεύειν ἀνάγκη, καὶ ταῦτα τοῖς πάντων ἐχθρίστοις, ὧν ἐν ταῖς χερσὶ τὸ τῶν πατέρων αἷμα τεθάναι. ἐγὼ γὰρ, ὃ φίλε Στέφανε, λέγειν τὸ πῦρ, ᾧ τὰ τε ἄλλα χρήματα καὶ τὸ τῆς πόλεως ἀφανίζεται κάλλος. ταῦτα Νεάπολιν τήνδε ὥσπερ ἐν κατόπτρῳ ταῖς πρότερον 20 ἀλούσαις πόλεσιν ὁρῶν πάσχουσιν, αὐτῆς τε καὶ ἡμῶν ἐς οἶκτον ἤκω. μηχαναὶ γὰρ μοι πεπονηταὶ νῦν ἐς αὐτὴν, ἦν μὴ οὐχὶ
 C ἀλῶναι ἀδύνατον. πόλιν δὲ ἀρχαίαν καὶ οἰκίτορας Χριστιανούς

4. ἔχοντες] ἔχοντες Vat. 16. παιδείας] παιδείας L. 17. ταῦτα] ταῦτά Fm.

inchoant urgentque, non asciis, nec securibus caedentes saxum, ne sonitus rem hosti proderet; sed acutis quibusdam ferramentis illud radentes sine ulla intermissione, brevi tempore tantum effecerunt, ut indatus lorica vir et clypeum ferens transire posset.

Cuncta iam optime se habebant, cum Belisarius in hanc venit cogitationem, si in urbem exercitus vi irrumperet, securitatem hinc stragem hominum, et quaecumque in urbe ab hoste capta patrari solent. Quocirca accitum illico Stephanum sic affatur. Captas urbes persaepe vidi, et quae usu tunc veniunt, usu cognovi. Summa licentia desaevit in viros ferrum ad internecionem: foeminis, licet mortem peroptantibus, parcat, ad ludum contumeliosum reservans, in quo dira et miseratione digna patiuntur: liberali cultu et educatione privati pueri, servire necesse habent, idque inimicissimis, quorum manus paterno cruore tinctas viderunt. Omitto incendia, amice Stephane, quae divitias atque urbis nitorem delent. Nunc, dum eadem, quae captis antea urbibus contigerunt, patientem Neapolin hanc, tanquam in speculo, contempler; ipsius me et vestri miseret. In eam enim ita paratas habeo machinas, ut facere non possit quin capiatur. Nolle certe urbe antiqua, quae incolas Christianos ha-

τε καὶ Ῥωμαίους ἄνωθεν ἔχουσαν ἐς τοῦτο τύχης οὐκ ἂν εὐχαί-
 μην, ἄλλως τε καὶ ὑπ' ἐμοῦ Ῥωμαίων στρατηγούντος, ἐλθεῖν,
 μάλιστα ἐπεὶ βάρβαροι πολλοὶ μοι τὸ πλήθος ἐν τῷ στρατοπέδῳ
 εἰσὶν, ἀδελφοὺς ἢ ἑγγυγενεῖς πρὸ τοῦδε ἀπολωλεκότες τοῦ τείχους·
 ὧν δὴ κατέχειν τὸν θυμὸν, ἦν πολέμῳ τὴν πόλιν ἔλωσιν, οὐκ
 ἂν δυναίμην. οὐκοῦν ἕως ἔτι τὰ ξυνοίσοντα ἐλέσθαι τε καὶ
 πράσσειν ἐφ' ὑμῖν ἔστι, βουλευέσθε μὲν τὰ βελτίω, φεύγετε δὲ
 ξυμφορὰν· ἧς, ὡς τὸ εἰκὸς, ξυμπιπτούσης ὑμῖν οὐ τὴν τύχην
 δικαίως, ἀλλὰ τὴν ὑμετέραν αἰτιασθε γνώμην.“ τοσαῦτα εἰ- D
 10 πὼν Βελισάριος Στέφανον ἀπεπέμψατο. ὃς ἐς Νεαπολιτῶν τὸν
 δῆμον πυρῆλθε δεδακρυμένος τε καὶ πάντα ξὺν οἰμωγῇ ἀγγέλλων
 ὅσα Βελισαρίῳ λέγοντος ἤκουσεν. οἱ δὲ (οὐδὲ γὰρ ἦν Νεαπο-
 λίτας ἀψόφους βασιλεῖ κατηκούς γενέσθαι) οὔτε ἔδεισάν τι οὔτε
 Βελισαρίῳ προσχωρεῖν ἔγνωσαν.

15 ἰ. Τότε δὴ καὶ αὐτὸς τὰ ἐς τὴν εἴσοδον κατεστήσατο P 333
 ὧδε. ἄνδρας ἀμφὶ τετρακοσίους ἀπολεξάμενος περὶ λύχνων
 ἀφὰς, καὶ ἄρχοντας αὐτοῖς ἐπιστήσας Μάγνον τε, ὃς ἱππικῷ
 καταλόγῳ ἠγεῖτο, καὶ τῶν Ἰσαύρων ἀρχηγὸν τὸν Ἐννην, θω-
 ρακίσασθαι τε ἅπαντας καὶ τὰς τε ἀσπίδας τὰ τε ξίφη ἀνελομέ-
 20 νους ἡσυχάζειν, ἄχρις αὐτὸς σημήνη, ἐκέλευε. καὶ Βέσσαν με-
 ταπεμψάμενος αὐτοῦ μένειν ἐπήγγειλε· βούλεσθαι γὰρ ξὺν αὐτῷ H 180

7. βουλευέσθε] βουλευσασθε L. ἰβὶδ. φεύγετε] Vulgo φύγετε.
 11. ἀγγέλλων] ἀγγέλων L. 12. οὐδὲ γὰρ ἦν] Vat. οὐδὲν δεῖ.
 Fort. οὐ γὰρ ἔδει. ΜΑΛΤ. 17. ἀρχοντας] ἀρχοντα HL.
 20. Βέσσαν] βέσσαν HL hic et similiter infra.

bet eo Romanos iam inde olim, in eiusmodi calamitatem incideret, praesertim ducente me Romanorum exercitum, et habente in castris complures Barbaros; quorum iram inhibere non potero, si impressione ceperint urbem, pro cuius moenibus fratres et consanguineos amiserunt. Ergo dum vobis integrum est potiora eligere et pacisci, in melius referite consilia, et calamitatem vitate: quae cum, ut apparet, vobis inciderit, vestram merito perniciam, non Fortunam culpabitis. His dictis, remisit Stephanum Belisarius. Ille ad populum Neapolitanum processit lacrimans, et cum gemitu retulit quaecunque Belisarium dicentem audiverat. Il vero nec metum cepere, nec deditiois Belisario faciendae consilium. Nimirum Deus Imperatori subdere Neapolitanos nolebat, nisi male mulctatos.

10. Tunc Belisarius ad irruptionem faciendam ita res comparavit. Vesperī, prima face, virorum circiter cent. defectu habito, cum Magnum, turmae equestris Ducem, et Ennem, cui parebant Isauri, illis praefecisset, edixit omnibus ut loricas induerent, et scutis ensibusque instructi, mandata sua quiete expectarent. Accersitum Bessam a se digredi vetuit,
 Procopius II. 4

ἔβουλῆν τινα περὶ τοῦ στρατοπέδου ποιήσασθαι· καὶ ἐπειδὴ πόρ-
B ρω ἦν τῶν νυκτῶν, Μάγνῳ τε καὶ Ἐννῆ τὰ σφίσι παρόντα εἰ-
 πῶν καὶ τὸ χωρίον ἐπιδείξας, οὗ πρότερον τὸν ὄχετον ἔτυχε διαρ-
 ρήξας, τοῖς τετρακοσίοις ἐς τὴν πόλιν ἐξηγήσασθαι, λύχνα ἀνε-
 λομένους, ἐκέλευε. καὶ ἄνδρας δύο ταῖς σάλπιγξι χρῆσθαι ἐπι- 5
 σταμένους ζῆν αὐτοῖς ἐπεμψεν, ὅπως, ἐπειδὴν τοῦ περιβόλου
 ἐντὸς γένωνται, τὴν τε πόλιν ζυνταράξαι καὶ τὰ προσιδόμενα ση-
 μῆναι σφίσιν ὅλοι τε ᾧσιν. αὐτὸς δὲ κλίμακας ὅτι πλείστας πρό-
 τερον πεποιημένας ἐν παρασκευῇ εἶχεν. οἱ μὲν οὖν ἐς τὸν ὄχε-
C τὸν ὑποδύντες ἐπὶ τὴν πόλιν ἐβάδιζον, αὐτὸς δὲ ζῆν τῷ Βέσσα 10
 καὶ Φωτίῳ αὐτοῦ ἕμενε καὶ ζῆν αὐτοῖς ἅπαντα ἔπρασσε. πέμ-
 ψας δὲ καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον, ἐργηγορέναι τε καὶ τὰ ἔπλα ἐν
 χερσὶν ἔχεν ἐπέταττε. καὶ πολλοὺς μέντοι ἄμφ' αὐτὸν εἶχεν,
 οὓς δὴ ἐδτολμοτάτους ᾤετο εἶναι. τῶν δὲ ἐπὶ τὴν πόλιν ἰόντων
V 19 οἱ ὑπὲρ ἡμῶν κατωρρωδῆκότες τὸν κίνδυνον ὀπίσω ἀπεκομίζοντο. 15
 οὓς ἐπεὶ Μάγνος ἐπεσθαί οἱ, καίπερ πολλὰ παραινέσας, οὐκ
 ἔπειθε, πρὸς τὸν στρατηγὸν ζῆν αὐτοῖς ἐπανῆκε. τούτους δὲ
 Βελισάριος κακίστας καὶ τῶν ἄμφ' αὐτὸν ἀπολέξας διακοσίους
D ζῆν Μάγνῳ ἰέναι ἐκέλευεν. ᾧν δὲ καὶ Φώτιος ἠγείσθαι θέλων,
 ἐς τὴν διώρυχα ἐσεπήδησεν· ἀλλὰ Βελισάριος αὐτὸν διεκώλυσεν. 20
 αἰσχυρθέντες δὲ τοῦ τε στρατηγοῦ καὶ Φωτίου τὴν λοιδορίαν καὶ
 ὄσοι τὸν κίνδυνον ἔφευγον, αὐθις αὐτὸν ὑποστῆναι τολμήσαντες
 ζῆν αὐτοῖς εἶποντο. Βελισάριος δὲ δεισας μὴ τῶν πολεμίων τισὶ

8 ᾧσιν P ex Vat. εἶεν Reg. εἶναι HL, sed εἶεν Lm. 15. οἱ
 ὑπὲρ] οἱ om. Vat. 17. παρὰ] περὶ L a pr. m.

habere se dicens quae cum ipso de exercitu constitueret. Adulta nocte,
 Magno et Enni, quo iam res deducta esset, aperuit, ac monstrans lo-
 cum, ubi prius aquaeductum inciderat, praecipit, ut, sumptis lucernis,
 quadringentos illos in urbem inducerent. Comites addidit tubicines duos;
 qui, urbem ingressi, eam clangore turbarent, suisque significarent even-
 tum rei. Ipse scalas quamplurimas, iam ante fabricatas, habebat in ex-
 pedito, ac dum illi, qui subierant aquaeductum, ad urbem procedebant,
 cum Bessa ac Photio ibi stans, cum ipsis omnia disponebat. Tum di-
 missis per castra, qui vigilare omnes iuberent, et habere arma in mani-
 bus; quos maxime valere animo iudicabat, eorum agmine se succinxit.
 Ad urbem vero suggestientium pars maior, periculo territa, pedem retu-
 lit: quos vehementer quidem, sed frustra ad se hortando revocare cona-
 tus Magnus, cum illis ad militiae Magistrum rediit. Eos male verbis
 accepit Belisarius, lectosque e circumstantibus ducentes, cum Magno ire
 iussit. His ducem se Photius praebere volens, in canalem insiluit: sed
 vetuit Belisarius porro pergere. Pudore demum, quem Magistrum militum
 Photique exprobratio incutiebat, incensi omnes, quicumque periculum re-
 fugerant, illudque ausi subire denuo, eos secuti sunt. Ac veritus Beli-

τῶν πρᾶσσομένων αἰσθησις γένηται, οἱ δὲ ἐς τὸν πύργον φυλακὴν εἶχον, ὅς τοῦ ὀχετοῦ ἄγχιστα ἐτύγγανεν ὦν, ἐνταῦθά τε ἤλθε καὶ Βέσσαν ἐκέλευε τῇ Γότθων φωνῇ διαλέγεσθαι τοῖς P 834 ταύτῃ βαρβάροις, ὅπως δὴ μὴ τις αὐτοῖς ἐκ τῶν ὄπλων πάταγος ἔναυλος εἶη. καὶ Βέσσας μὲν αὐτοῖς ἀναβοήσας μέγα προσχωρεῖν Βελισαρίῳ παρήγει, πολλὰ σφίσιν ἐπαγγελλόμενος ἀγαθὰ ἔσεσθαι. οἱ δὲ ἐτώθαζον, πολλὰ ἐς Βελισαρίον τε καὶ βασιλέα ὑβρίζοντες. ταῦτα μὲν οὖν Βελισαρίῳ καὶ Βέσσᾳ ἐπράσσετο τῆδε.

10 Ὁ δὲ Νεαπόλεως ὀχετὸς οὐκ ἄχρι ἐς τὸ τεῖχος καλύπτεται μόνον, ἀλλ' οὕτω τῆς πόλεως ἐπὶ πλείστον διήκει, κύρτωμα ἐκ πλίνθου ὠπτημένης ὑψηλὸν ἔχων, ὥστε γενόμενοι ἐντὸς τοῦ περιβόλου οἱ ἀμφὶ Μάγνον τε καὶ Ἔννην ἅπαντες οὐδὲ ὑποῦ ποτὲ γῆς εἰσι ξυμβάλλεσθαι ἠδύναντο. οὐ μὴν οὐδέ πη ἀποβαίνειν B 15 εἶχον, ἕως οἱ πρῶτοι ἐς χώρον ἴκοντο, οὗ τὸν ὀχετὸν ἀνώροφον ξυνέπεσεν εἶναι καὶ οἶκημα ἦν κομιδῇ ἀπημελημένον. ἐνταῦθα ἔσω γυνή τις ὄκει, μόνη τε οὔσα καὶ πενία πολλῇ ξυνοικοῦσα, καὶ δένδρον ἑλαίας καθύπερθεν τοῦ ὀχετοῦ ἐπεφύκει. οὗτοι ἐπειδὴ τὸν τε οὐρανὸν εἶδον καὶ ἐν μέσῃ πόλει ἦσθοντο εἶναι, ἐκ 20 βαίνειν μὲν διανοοῦντο, μηχανὴν μέντοι οὐδεμίαν εἶχον, ἄλλως τε καὶ ξὺν τοῖς ὄπλοις, τοῦ ὀχετοῦ ἀπαλλάσσεσθαι. ὑψηλὴ γάρ τις οἰκοδομία ἐνταῦθα ἐτύγγανεν οὔσα καὶ οὐδὲ ἀνάβασιν τινα

6. ἐπαγγελλόμενος] ἐπαγγεῖόμενος L. 12. ὠπτημένης] Vulgo

ὀπτημένης. 16. ἀπημελημένον] ἀπειλημένον H. ἀπηλημένον L. ²¹
 ai a m. sec.

sarius, ne hostium manipulus, qui in turri, aquaeductui proxima, excubabat, fraudem perciperet, eo se contulit, et Bessas imperavit, ut, sermone serendo cum illis Gotthice, ipsorum aures teneret, quos minus armorum sonitum acciperent. Bessas magna voce eos inclamans, ut sese Belisario dederent, hortari coepit, bona pollicens plurima. Illi ridicula et sannas in Belisarium ipsumque Imperatorem pleno ore mittebant. Ita se Belisarius ac Bessas ibi gesserunt.

Cum autem Neapolis aquaeductus non solum ad muros usque tectus sit, sed in urbem etiam longe excurrat, altum habens fornacem e coctili latere, hinc factum est, ut intra murum urbis progressi omnes, quos Magnus atque Eanes ducebant, nec, ubi terrarum essent, conicere, nec uspiam exire potuerint: donec primi devenere in locum, ubi caelo canali patebat, eratque domus admodum neglecta; quam sola, eaque pauperrima, muliercula incolebat: ibidem super aquaeductu enata olea in arborem creverat. Simul ac videre caelum, et in urbe media se esse intellexerunt, erumpere consilium fuit: sed nulla ars suppetebat, qua, praesertim cum armis, canali egredenter. Erant enim alti parietes, nec

ἔχουσα. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἐπὶ πλεῖστον ἀπορομένων καὶ ἐς
 στενοχωρίαν πολλὴν ξυνιόντων (ἤδη γὰρ καὶ τῶν ὀπισθεν ἰόν-
 C των πολὺς τε ξυνέρρει ὁμιλος), ἐγένετο αὐτῶν τινι ἔννοια τῆς
 ἀνόδου ἀποπειρᾶσθαι. καταθήμενος οὖν αὐτίκα τὰ ὄπλα, ταῖς
 χερσὶ καὶ τοῖς ποσὶ τὴν ἀνάβασιν βιασάμενος, ἐς τὸ τῆς γυναι- 5
 κὸς οἴκημα ἤλθε. καὶ αὐτὴν ἐνταῦθα ἰδὼν, ἦν μὴ σιωπῶν,
 κτείνειν ἠπελησεν. ἡ δὲ καταπλαγεῖσα ὕφρονος ἔμεινε. καὶ ὃς
 ἐκ τοῦ πρέμνου τῆς ἐλαίας ἰμάντα τινὰ ἰσχυρὸν ἀναψάμενος τὴν
 ἐτέραν τοῦ ἰμάντος ἀρχὴν ἐς τὸν ὀχετὸν ἔρριπεν. οὗ δὲ λαβό-
 μενος τῶν στρατιωτῶν ἕκαστος ἀνέβαινε μόλις. ἐπεὶ δὲ ἀναβε- 10
 βήκεισαν ὅπαντες, τῆς τε νυκτὸς τὸ τεταρτημόριον ἔτι ἐλείπετο,
 χωροῦσιν ἐπὶ τὸ τεῖχος· καὶ πύργων δύο τοὺς φύλακας, οὐδὲν τι
 αἰσθανομένους τοῦ κακοῦ, κτείνουσιν ἀμφὶ τὰ πρὸς βορρᾶν τοῦ
 D περιβόλου, ἔνθα Βελισάριος ξὺν τῷ Βέσσα καὶ Φωτίῳ εἰστήκει,
 παραδοκῶν τὰ πρασσόμενα. καὶ οἱ μὲν ἐς τὸ τεῖχος ταῖς σάλ- 15
 πγξιν ἐκάλουν, Βελισάριος δὲ τῷ περιβόλῳ τὰς κλίμακας ἐρεί-
 σασ τὸς στρατιώτας ἐνθένδε ἀναβαίνειν ἐκέλευε. τῶν δὲ κλιμά-
 κων οὐδεμίαν διήκειν ἄχρι ἐς τὰς ἐπάλξεις ξυνέβαινε. ἅτε γὰρ
 αὐτὰς οὐκ ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς οἱ τεχνῖται ποιοῦμενοι μέτρον τοῦ
 καθήκοντος οὐχ οἴοι τε ἐξικνεῖσθαι ἐγένοντο. διόπερ δύο ἐς ἀλ- 20
 H 181 λήλας ξυνδέοντες καὶ ἐπ' ἀμφοῖν ἀναβαίνοντες οὕτω δὴ τῶν
 ἐπάλξεων καθυπέριτροι οἱ στρατιῶται ἐγένοντο. ταῦτα μὲν οὖν
 Βελισαρίῳ ἐφέρετο τῆδε.

3. πολὺς τε] πολὺς τις?
 μίαν] Vulgo οὐδὲ μίαν.

9. ἔρριπεν] ἔρριπεν L.

18. εὐδε-

ascensum praebebant. Militibus valde animo fluctuantibus, et angustiiori
 in spatio se comprimentibus (iam enim pone sequentium magnus numerus
 confluebat) cuidam in mentem venit ascensum tentare. Itaque positus
 confestim armis, manibus pedibusque enitens, ad mulieris domum evasit,
 eamque ibi nactus, ipsi mortem, ni taceret, minatus est. Illa prae in-
 genti metu obmutuit. Is vero, cum ex oleae caudice lorum validum re-
 ligasset, alteram eius partem extremam in aquaeductum demisit: qua sin-
 guli milites apprehensa, foras aegre se sustulerunt. Quarta pars noctis
 adhuc supererat, cum suggesti omnes ad moenia succedunt, ac turrim
 duarum custodes incantus trucidant, ad illam murorum partem, quae
 Septentrionem spectat: ubi Belisarius cum Bessa ac Photio stabat, in-
 cepti successum cupidissime expectans. Illi tubis vocarunt ipsos ad mu-
 rum: cui scalas cum applicuisset Belisarius, et inde milites iussisset ascen-
 dere, accidit, ut nullae pinnae pertingerent: quippe fabricati illas in oc-
 culto opifices, non potuerant iustam assequi longitudinem. Quare binis
 invicem colligatis, per utrasque scandendo, milites pinnae superavere.
 Ibi res Belisario sic procedebat.

Ἔς δὲ τὰ πρὸς τὴν θάλασσαν τοῦ περιβόλου, ἔνθα οὐχ οἱ P 385
 βάρβαροι, ἀλλὰ Ἰουδαῖοι φυλακὴν εἶχον οὔτε ταῖς κλιμαξί χρη-
 σθαι οὔτε ἀναβαίνειν ἐς τὸ τεῖχος οἱ στρατιῶται ἐδύνατο. οἱ
 γὰρ Ἰουδαῖοι τοῖς πολεμίοις ἤδη προσεκρουκότες, ἐμπόδιοι τε
 5 γεγενημένοι ὅπως μὴ τὴν πόλιν ἀμαχητὶ ἔλωσι, καὶ ἀπ' αὐτοῦ
 ἐλπίδα οὐδεμίαν ἐπ' αὐτοῖς ἔχοντες, καρτερῶς τε, καὶ περ αὐτοῖς
 τῆς πόλεως ἤδη ἀλούσης, ἐμάχοντο καὶ τῇ τῶν ἐναντίων προσ-
 βολῇ παρὰ δόξαν ἀντείχον. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο καὶ τῶν ἀνα-
 βεβηκότεων τινὲς ἐς αὐτοὺς ἦσαν, οὕτω δὴ καὶ αὐτοὶ ὄπισθεν
 10 βαλλόμενοι ἔφευγον, καὶ κατὰ κράτος Νεάπολις ἦλω. καὶ τῶν
 πυλῶν ἤδη ἀνακεκλιμένων ἅπας ὁ Ῥωμαίων στρατὸς εἰσῆει. ὅσοι
 δὲ ἀμφὶ πύλας ἐτετάχατο τὰς πρὸς ἀνίσχοντα ἤλιον τετραμμένας,
 ἐπεὶ κλιμακες σφίσι παροῦσαι οὐδαμοῦ ἔτυχον, ταύτας δὴ τὰς
 πύλας ἀφυλάκτους παντάπασιν οὔσας ἔκαυσαν. ἔρημον γὰρ ἀν-
 15 θρώων τὸ ἐκεῖ τεῖχος, αἶτε τῶν φυλάκων δρασμῶ χρησαμένων,
 ἐγένετο, φόνος τε ἐνταῦθα πολὺς ἐγγόνει. θυμῶ γὰρ ἐχόμενοι
 ἅπαντες, ἄλλως τε καὶ ὅσοις ἀδελφόν τινα ἢ ξυγγενῇ ἀποθανεῖν
 τεichoμαχοῦντα τετύχηκε, τὸν ἐν ποσὶν αἶε, οὐδεμιᾶς ἡλικίας φει-
 δόμενοι, ἔκτεινον, ἔς τε τὰς οἰκίας ἐσβάλλοντες παῖδας μὲν καὶ
 20 γυναῖκας ἠνδραπόδισαν, τὰ δὲ χρήματα ἐλήσαντο, καὶ πάν- C
 των μάλιστα οἱ Μασσαγέται, οἳ οὐδὲ τῶν ἱερῶν ἀπεχόμενοι πολ-

2. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδὲ — οὐδὲ. 6. Post οὐδεμίαν in L signum lacunae et in marg. λέπει. *ibid.* ἐπ' αὐτοῖς] ἐπ' αὐτοῦς Vat. αὐτοῖς ὡς HL. Unde Grotius ἦν ἐπ' αὐτοῖς ὡς. 8. παρὰ δόξαν Vat. Vulgo παραδόξως. 14. ἀφυλάκτους] Vulgo ἀφυλάκτως. 21. ἱερῶν] ἱερῶν L: illud Lm.

Interea ad maritimam murorum partem, non Barbarorum sed Iudaeorum custodiis munitam, nec scalis uti milites, nec ascendere poterant. Sibi enim concilii Iudaei, se in offensionem hostium cecidisse, oblato ipsis impedimento, quo minus urbe citra pugnam potirentur; eam ob causam, acti desperatione, fortiter pugnabant, quamvis urbe iam capta, ac praeter opinionem hostilem impetum sustinebant. Ubi illuxit, pars eorum, qui ascenderant, illos invasit: tum a tergo appetiti telis, fugerunt; vi atque impressione Neapolis capta est, ac portis iam reclusis, Rom. omnis exercitus intravit. Qui ad portas, orienti Soli obversas, locati fuerant, cum scalae nusquam praesto essent, igni valvas corruperunt, nullis defensas custodibus: iam enim his fuga dilapsis, pars illa muri plane vacabat. Ingens tum caedes facta. Nam omnes, praesertim quicumque fratrem vel propinquum in oppugnatione amiserant, ira furentes, obvium quemque, sine ullo aetatis discrimine, mactabant. Ingressi domos, pueros feminasque sua faciebant mancipia, et opes diripiebant: in primis Masmagetae; qui ne a templis quidem vim abstinentes, multis, qui se il-

λοδς τῶν ἐς αὐτὰ φυγόντων ἀνεῖλον, ἕως Βελισάριος παντα-
 χόσε περιωὴν διεκώλυσε τε καὶ ξυγκαλέσας ἅπαντας ἔλεξε τοιαύτη
 „Ἐπειδὴ νενικημένοι τε ἡμῖν δέδωκεν ὁ θεὸς καὶ ἐπὶ πλείστον
 εὐδοξίας ἀφῆχθαι, πόλιν ἀνάλωτον πρότερον οὖσαν ὑποχειρίαν
 ἡμῖν ποιησάμενος, ἀναγκαῖον καὶ ἡμᾶς τε μὴ ἀναξίλους εἶναι τῆς 5
 χάριτος, ἀλλὰ καὶ τῇ ἐς τοὺς ἡσσημένους φιλανθρωπία τὸ δι-
 καίως κεκρατηκέναι τούτων ἐνδείκνυσθαι. μὴ τοῖνον ἀπέραντα
 Νεαπολίτας μισήσητε, μηδὲ ὑπερόριον τοῦ πολέμου τὸ εἰς αὐ-
 D τοὺς ἔχθος ποιήσητε. τοὺς γὰρ ἡσσημένους οὐδεὶς τῶν νενικη-
 κόντων ἔτι μισεῖ. κτείνοντές τε γὰρ αὐτοὺς οὐ πολεμίον ἀπαλ- 10
 λαγήσεσθε τὸ λοιπὸν, ἀλλὰ θανάτῳ ζημιωθήσεσθε τῶν ἐπικύων.
 οὐκοῦν ἀνθρώπους τούσδε μηδὲν ἐργάσησθε περαιτέρω κακὸν,
 μηδὲ τῇ ὀργῇ πάντα χαρῆσεσθε. αἰσχρὸν γὰρ τῶν μὲν πολεμίῶν
 κρατεῖν, τοῦ δὲ θυμοῦ ἡσσους φαίνεσθαι. ὑμῖν δὲ χρήματα
 μὲν τὰ ἄλλα γινέσθω τῆς ἀρετῆς ἄθλα, γυναῖκες δὲ τοῖς ἀνδράσι 15
 ἔξον τοῖς παισὶν ἀποδιδόσθωσαν. μανθανέτωσαν δὲ οἱ νενικη-
 μένοι τοῖς πράγμασιν ἡλικίων ἕξ ἀβουλλας ἐστέμνηται φιλων.“
 τοσαῦτα εἰπὼν Βελισάριος τὰς τε γυναῖκας καὶ τὰ παιδιά καὶ τὰ
 ἄλλα ἀνδράποδα Νεαπολίταις πάντα ἀφῆκεν, ὕβρεως οὐδεμιᾶς
 ἐς πείραν ἐλθόντας, καὶ αὐτοῖς τοὺς στρατιώτας διήλλαξεν. 20
 οὕτω τε Νεαπολίταις ξυνηρέχθη ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ αἰχμαλώτοις τε

5. καὶ ἡμᾶς τε] Offendit te. 8. αὐτοὺς] ^{του} τοὺς L, τον a m.
 sec. 10. Post μισεῖ in L signum lacunae et in marg. λίσκει.
 σαν
 16. ἀποδιδόσθωσαν] ἀποδιδόσθω L, σαν a m. sec.

lis commiserant, necem intulerunt. Ita saevitum est, donec Belisarius, quoquoersum discurrens, prohibuit, et advocata concione sic verba fecit. Postquam Deus victoriam et insignem gloriam nobis tribuit, urbs, quae hactenus inexpugnabilis fuerat, in nostram potestatem subiacens, non oportet indignos praestare nos tali gratia; sed multa erga victos humanitate ostendere, a nobis illos merito subactos esse. Nolite igitur odium in Neapolitanos exercere perpetuum, neque ultra belli finem illud producite. Nemo victor iam victos odit: quod si ipse interimatis, non iam tolletis hostes de medio, verum subditos morte scultabitis. Itaque nocendi his finem facite, nec iras sio indulgete, ut illi omnia permittatis. Turpe enim est iracundia videri vinci victores hostium. Vobis eorum omnes pecuniae in praemium bellicae virtutis cedant: at viris redantur cum liberis coniuges: atque hinc discant victi, quales amicos sua ipsis temeritas in tempore eripuerit. Hac Belisarius habita oratione, Neapolitanis uxores, liberos ac caeteros captivos omnes dimisit, nullam vim turpem expertos, ipsique animos militum reconciliavit. Ita factum est, ut Neapolitani illo uno die libertatem amiserint receperintque, et ad suas

- γενέσθαι καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀνασώσασθαι καὶ τῶν χρημάτων τὰ P 336
τιμιώτατα ἀνακτήσασθαι. ἐπεὶ αὐτῶν ὄσοι χρυσὸν ἢ ἄλλο τι
τῶν ἐπιτηδείων ἔχοντες ἔτυχον, οὗτοι δὴτα πρότερον ἐς γῆν κα-
τορούσαντες ἀπεκρύβαντο, καὶ ταύτῃ τοὺς πολεμίους λαθεῖν
6 ἴσχυσαν αὐτοῖς χρήμασι τὰς οἰκίας ἀπολαβόντες. ἢ τε πολιορ-
κία ἐς ἡμέρας μάλιστα εἴκοσιν κατατείνασα ἐς τοῦτο ἐτελεύτα.
Γότθους δὲ τοὺς τῆδε ἀλόντας οὐχ ἤσσοις ἢ ὀκτακοσίους ὄντας
κακῶν ἀκαθεῖς. Βελισάριος παντάπασι διαφυλάξας, οὐκ ἐλασσό-
νως ἢ τοὺς στρατιώτας τοὺς αὐτοῦ ἐν τιμῇ εἶχε.
- 10 Πάστωρ δὲ, ὃς ἐς ἀπόνοιαν, ὡς πρότερόν μοι δεδήλωται, B
τὸν δῆμον ἐτήγγεν, ἐπεὶ τὴν πόλιν ἄλισκομένην εἶδεν, ἐς ἀπο-
πληξίαν ἐξέπεισε καὶ ἐξαπίνης ἀπέθανεν, οὔτε νοσήσας πρότερον
οὔτε ἄλλο τι πρὸς οὐδενὸς παθὼν ἄχαρι. Ἀσκληπιόδοτος δὲ,
ὃς ζῶν αὐτῷ ταῦτα ἔπρασε, ζῶν τῶν λογίμων τοῖς περιουσίαι παρὰ
15 Βελισάριον ἦλθε. καὶ αὐτῷ Στέφανος ἐπιτωθάζων ἐλοιδορεῖτο
ᾧδε „Ὅρα, ᾧ κάκιστε ἀνθρώπων ἀπάντων, οἷα κακὰ τῇ πα-
τριδίᾳ εἰργάσω, τῆς ἐς Γότθους ἐννοίας τὴν τῶν πολιτῶν ἀποδό-
μενος σωτηρίαν. εἴτα εἰ μὲν τοῖς βαρβύροις εὖ ἐγγένοιε τὰ πρά-
γματα, ἡξίωσας ἂν ἔμμισθός τε αὐτὸς πρὸς ἐκείνων εἶναι καὶ H 182
20 ἡμῶν ἕκαστον τῶν τὰ βελτίω βεβουλευμένων τῆς ἐς τοὺς Ῥω- C
μαίους προδοσίας ὑπαγαγεῖν. ἐπεὶ δὲ τὴν πόλιν βασιλεῖς εἶλε,
σεσώσμεθα δὲ τῇ τοῦδε τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῇ, οὕτω δὴ εἰσελθεῖν

8. ἐπιτηδείων Reg. et LHm. Vulgo ἐπιτιμίαν. 8. παντάπασι L.
παντάπασιν P. 12. ἐξέπεισε L. ἐξέπεισεν P. ἐπέπεισεν Pm.
Frustra.

pretii maioris pecunias redierint. Nam qui aurum aliudve pretiosum habuerant, id iam ante abdiderant, infossum terrae. Itaque inscientibus hostibus, pecunias pariter cum domibus recuperarunt. Hunc habuit exitum obsidio, per dies admodum xx. extracta. Captos ibi Gotthos, minimum 8000. servavit incolumes Belisarius, nec minori in honore quam suos milites habuit.

Pastor, qui plebem, uti supra commemoravi, ad insanendum per-
pulerat, ubi captam urbem animadvertit, in apoplexiam incidit, ac re-
pente efflavit animam, cum antea belle haberet, nec eum quisquam mo-
lestia affecisset. Asclepiodotus vero, quem ille participem sociumque
machinationis habuerat, cum optimatibus, qui supererant, Belisarium ad-
iit. Hic ipsum Stephanus huiusmodi convitiis aggressus est. Vide,
mortalium omnium pessime, quae mala patriae importaveris, tuo in Got-
thos studio prodita salute civium. Ac si res Barbaris ex sententia succes-
sisset, mercedem ab illis accipere, et unumquemque nostrum, qui potiora
consilia sequebamur, insimulare proditionis, cum Romanis compositas co-
luisses. Nunc, postquam Imperator urbem recepit, ac nobis cuius viri
virtus salutem peperit, adeone inconsiderate ausus es convenire Magi-

παρὰ τὸν στρατηγὸν ἀνεπισκέπτως ἐτόλμησας, ὅτε οὐδὲν δεινὸν οὔτε Νεαπολίτας οὔτε τὸ βασιλέως διαπεπραγμένον στρατόπεδον.“ Στέφανος μὲν τῇ ξυμπορᾷ περιώδυνος ὢν εἰς Ἀσκληπιόδοτον ταῦτα ἀπέριψεν. ὁ δὲ αὐτὸν ἀμείβεται τοῖσδε „Ἄλληθας σεαυτὸν ἐγκωμιάζων ἡμᾶς, ὦ γενναῖε, οἷς δὴ εὐνοίαν τῆς
 V 21 πρὸς τοὺς Γότθους ἡμῖν θνειδίεις. εὐνοὺς γὰρ τις δεσπόταις κινδυνεύουσιν, ἣν μὴ ἐκ τοῦ βεβαίου τῆς γνώμης, οὐκ ἂν ποτε
 D εἶη. ἐμὲ μὲν οὖν οἱ κρατοῦντες τοιοῦτον τῆς πολιτείας φύλακα ἔξουσιν οἷον ἀρτίως πολέμιον εὖρον, ἐπεὶ ὁ τῇ φύσει τὸ πιστὸν ἔχων οὐ ξυμμεταβάλλει τῇ τύχῃ τὴν γνώμην. σὺ δὲ τῶν πρα-
 10 γμάτων οὐχ ὁμοίως αὐτοῖς φερομένων ἐτοίμως ἂν τοὺς τῶν ἐπιόντων ἐνδέξαιο λόγους. ὁ γὰρ τὸ τῆς διανοίας νοσῶν ἄστατον ἄμα τε ἔδεισε καὶ τὴν εἰς τοὺς φιλάτους ἡρνήσατο πίστιν.“ τοιαῦτα μὲν καὶ Ἀσκληπιόδοτος εἶπε. Νεαπολιτῶν δὲ ὁ δῆμος, ἐπεὶ αὐτὸν ἐνθῆνδε ἀναχωροῦντα εἶδον, ἀθροοὶ γενόμενοι, ἅπαντα 15 αὐτῷ ἐπεκάλουν τὰ παρόντα σφίσι. καὶ οὐ πρότερον ἀπέστησαν, πρὶν δὴ ἔκτεινάν τε καὶ τὸ σῶμα κατὰ βραχὺν διεσπᾶσαντο. οὕτω τε ἐν τῇ Πάστωρος οἰκίᾳ γενόμενοι τὸν ἄνδρα ἐζήτουν.
 P 337 τοῖς τε οἰκέταις τεθνήσκει Πάστωρα ἰσχυριζομένοις ἥμισυ πιστατεύειν ἤξιον, ἕως αὐτοῖς τὸν τοῦ ἀνθρώπου νεκρὸν ἔδειξαν. 20 καὶ αὐτὸν Νεαπολίται ἐν τῷ προαστείῳ ἀνεσκολόπισαν. οὕτω τε Βελισάριον παρητήσαντο ἐφ’ οἷς δικαίαι δόρῃ ἐχόμενοι ἔδρα-

10. σὺ δὲ] σὺδὲ H. 12. ἐνδέξαιο Vat. Vulgo ἐνδέξῃ.

strum militum; quasi nihil mali nec in Neapolitanos, nec in Caesareum exercitum molitus sis? Sic Stephanus, vicem publicam graviter dolens, in Asclepiodotum erupit stomachum. Is vero respondens, Non advertis, inquit, praecclare vir, te nobis, dum nostram in Gothos benevolentiam exprobras, praeconium tribuere. Nemo enim, nisi constans animo sit, adductus in periculum dominis studium unquam exhibeat. Me certe victores talem publicae rei suae defensorem habebunt, qualem hostem experti sunt. Nam qui ingenio fideli est, haud mutat animum cum fortuna. Tu vero, si cursus rerum diversus fuerit, quicumque accesserint, oblatam ad ipsius conditionem statim accipies. Ritenim qui mentis inconstantia laborat; sibi timuit, fidem vel amicissimis pactam deserit. Haec retulit Asclepiodotus: quem ut inde abeuntem vidit populus Neapolitanus, facto agmine, malorum omnium, quae tunc accidissent, auctorem clamitans, haud prius discessit, quam ipsum contrucidavit, eiusque corpus minutatim discerpit. Subinde Pastoris domum ingressi, cum eum quaererent, famulis mortuum affirmantibus, credere noluerunt, donec illi monstrarunt cadaver hominis: quod Neapolitani e patibulo suspenderunt in suburbano. Tum Belisarium orarunt, ut eorum quae iusta accensi ira fecissent

σαν, τυχόντες τε αὐτοῦ συγγνώμονος διελύθησαν. οὕτω μὲν Νεαπολίται ἀπήλλαξαν.

ια'. Γότθοις δὲ, ὄσοις ἄμφι τε Ῥώμην καὶ τὰ ἐκείνη χω- B
 ρία ξυνέπεσεν εἶναι, καὶ πρότερον τὴν Θεωδάτου ἡσυχίαν ἐν θαύ-
 5 ματι μεγάλῳ ποιουμένοις, ὅτι δὴ ἐν γειτόνων οὖσι τοῖς πολεμίοις
 οὐ βούλοιο διαμάχης εἶναι, ἐν σφίσι τε αὐτοῖς ὑποψία πολλῇ
 ἐς αὐτὸν χρησαμένοις, ὡς δὴ τὰ τῶν Γότθων πράγματα προδι-
 δοῦ Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ ἐθελουσίως, ἄλλο τέ οἱ οὐδὲν ἐπιμελές
 εἶη, πλην γε δὴ ὅπως αὐτὸς ἡσυχῇ βιοτεύοι, ὡς πλείστα περι-
 10 βαλλόμενος χρήματα· ἐπειδὴ ἀλῶναι Νεάπολιν ἤκουσαν, ἕπαντά
 οἱ ταῦτα ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἐπικαλοῦντες ἐς χωρίον ξυνελέγησαν C
 Ῥώμης ὀδοήκοντα καὶ διακοσίοις σταδίοις διέχον, ὅπερ Ῥωμαῖοι
 καλοῦσι Ῥεγέτα· ἐνθὲνδε γὰρ ἐνστρατοπεδεύεσασθαι σφίσι ἐδο-
 ξεν ἄριστον εἶναι· πεδία γὰρ πολλὰ ἐνταυθὰ ἐστὶν ἰππόβοτα.
 15 ῥεῖ δὲ καὶ ποταμὸς, ὃν Λεκαννόβιον τῇ Λατίνων φωνῇ καλοῦσιν
 οἱ ἐπιχώριοι, ὅτι δὴ ἐννεακαίδεκα περιῶν σημεῖα, ὅπερ ξύνισιν
 ἐς τρεῖς καὶ δέκα καὶ ἑκατὸν σταδίους, οὕτω δὴ ἐκβάλλει ἐς θά-
 λασσαν, ἄμφι πόλιν Ταρακίην, ἧς ἄγχιστα ὄρος τὸ Κιρκαιὸν
 ἐστίν, οὗ τὸν Ὀδυσσεῖα τῇ Κίρκῃ ξυγγενέσθαι φασίν, ἐμοὶ μὲν
 20 οὐ πιστὰ λέγοντες, ἐπεὶ ἐν νήσῳ Ὀμηρος τὰ τῆς Κίρκης οἰκία
 ἰσχυρῆται εἶναι. ἐκείνο μὲντοι ἔχω εἰπεῖν, ὡς τὸ Κιρκαιὸν D
 τοῦτο, ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης διήκον, νήσῳ ἐμφορές ἐστι,
 καὶ τοῖς τε πλέουσιν ἄγχιστα τοῖς τε εἰς τὴν ἐκείνη ἥδονα βαδί-

5. ἐν γειτόνων] ἐγγειτόνων L.
 ibid. ἥδονα] ἥδονα P.

23. εἰς τὴν] εἰς om. HL.

veniam daret: qua impetrata, digressi sunt. Ita demum Neapolitani ex malis emersere.

11. Gotthi vero, qui apud Romam circumiectisque in locis degebant, et vehementer mirati antea fuerant adeo cessare Theodatum, ut hosti appropinquanti offerre se et congregi nollet, non leviter suspicantes, cum Iustiniano August. Gotthorum res ultro prodere, neque aliud curare, nisi ut in otio, fortunis abundant, vitam traduceret, ubi nuntius venit captam esse Neapolin, horum omnium culpam in ipsum palam conlicientes, in locum coiere, qui Roma cclxxx. stadiis distat, et a Romanis Regeta dicitur. Is castris commodissimus visus est, quod multa habeat equorum pascua, ac rigetur fluvio, quem indigenae Latino vocabulo Decennovium ideo appellant, quia decursis xix. milliariibus, quae stadia conficiunt cxlii. in mare influit ad urbem Tarracinam, monti proximam Circae: ubi cum Circe egisse Ulysses ferunt; quos falli iudico, si bene Homerus in insula domicilium Circes collocat. Quamquam fateor Circaeum hunc montem sic in mare porrigi, ut insulae speciem habeat, nec modo praeternavigantibus, sed perambulantibus etiam ea littora, esse insula videatur lon-

ζουσι νῆσος δοκεῖ ἐπὶ πλείστον εἶναι. καὶ ἐπειδὴν τις ἐν αὐτῇ γένηται, τότε δὴ μεταμανθάνει ψευδοῦσθαι τῆς δόξης τὰ πρότερα. καὶ διὰ τοῦτο Ὅμηρος ἴσως νῆσον τὸ χωρίον ἀνόμασεν. ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὸν πρότερον λόγον ἄνεμι.

Γότθοι, ἐπειδὴ ἔς Ῥεγέτα ξυνελέγησαν, βασιλέα σφίσι τε 6
καὶ Ἰταλιώταις Οὐτίγιον εἶλοντο, ἄνδρα οὐκίας μὲν οὐκ ἐπιφα-
νοῦς ὄντα, ἐν μάχαις δὲ ταῖς ἀμφὶ Σίρμιον λίαν εὐδοκιμηκότα
P 338 τὸ πρότερον, ἥνικα τὸν πρὸς Γήπαιδας πόλεμον Θεωδέριχος διέ-
φερε. Θεωδάτος καὶ ταῦτα ἀκούσας ἐς φυγὴν τε ὤρμητο καὶ
τὴν ἐπὶ Ῥάβενναν ἤλαυνεν. Οὐτίγις δὲ κατὰ τάχος Ὀπταριν 10
ἐπεμψεν, ἄνδρα Γότθον, ἐπιστείας αὐτῷ ἢ ζῶντα ἢ νεκρὸν
ἀγαγεῖν Θεωδάτον. ἐτόγγανε δὲ τῷ Θεωδάτῳ οὗτος ὁ Ὀπταρις
χαλεπῶς ἔχων ἐξ αἰτίας τοιαύδε. κόρην τινὰ ὁ Ὀπταρις ἐπὶ κλη-
ρόν τε καὶ τὴν ὄψιν εὐπρεπῆ οὖσαν ἐμνηστεύετο. ταύτην Θε-
V 22 δάτος ἀφελόμενος τὸν μνηστήρα τοῦτον, χρήμασιν ἀναπεισθεῖς, 15
ἐτέρῳ ἠγγύησε. διὸ δὴ τῷ τε θυμῷ καὶ Οὐτίγι χαριζόμενος,
πολλῇ Θεωδάτον σπουδῇ τε καὶ προθυμίᾳ, οὔτε νύκτα ἀνεῖς οὔτε
ἡμέραν, ἐδίωκε. καὶ αὐτὸν ἐν ὁδῷ ἔτι πορευόμενον καταλαμ-
B
H 183 βάνει, ἐς ἔδαφός τε ὑπτιον ἀνακλινάς ὥσπερ ἱερεῖόν τι ἔθυσεν.
αὕτη τε Θεωδάτῳ καταστροφῇ τοῦ τε βίου καὶ τῆς ἡγεμονίας, 20
τρίτον ἐχούσης ἔτος, ἐγένετο.

Οὐτίγις δὲ, ἅμα Γότθων τοῖς παροῦσιν, ἐς Ῥώμην ἐσή-
λαυνε. γνούς τε τὰ Θεωδάτῳ ξυνεγεχθέντα, ἤσθη τε καὶ αὐ-
τοῦ τὸν παῖδα Θεωδέρισκλον ἐν φυλακῇ ἐποιήσατο. καὶ ἐπειδὴ

gissimo tractu. At ubi quis in ipso fuerit, tunc demum se opinione de-
ceptum prius fuisse videt. Atque hanc forte ob causam Homerus insu-
lae nomen loco tribuit. Ego vero ad propositum redeo.

Congregati apud Regeta Gotthi, sibi Italisque Regem eligunt Viti-
gin, virum haud illustri quidem loco natum, sed clarissimum praeliis ad
Sirmium ante editis, cum adversus Gepaedas bellum gereret Theoderi-
cus. His Theodatus auditis, praecipiti fuga Ravennam petit. Mox Viti-
gis Optarin, natione Gotthum, instare iubet, ac Theodatam abducere,
seu vivum, seu mortuum. Erat autem Optaris Theodato hac de causa
infensus. Puellae cuiusdam, cum haereditate, tum forma divitias, nuptias
Optaris ambiebat. Inductus pecunia Theodatus illam, huic ereptam pro-
co, despondit alteri. Quamobrem Optaris, et animo suo et Vitigi obse-
quens, totum se ad insequendum Theodatam lubentissime contulit, neque
diem, neque noctem intermittens, donec illum assecutus in via, affixit
humi, ac resupinum, instar victimae, iugulavit. Funestum hunc habuit
Theodatus exitum et vitae et regni, hoc tres annos potitus.

At Vitigis cum Gotthis, qui aderant, ingressus Romam, ac de casu
Theodati certior factus, laetitiam ex eo cepit, illisque filium Theodegis-
clum in custodiam dedit. Et quoniam Gotthorum res minus paratas vi-

τὰ Γότθων πράγματα ἤκιστα οἱ ἐν παρασκευῇ ἔδοξεν εἶναι, βέλ-
 τιον ἐνόμισεν ἐς Ῥάβενναν πρῶτον λέναι, ἐνταῦθ' αὖ τε πάντα ἐξ-
 αρτυσαμένῳ ὡς ἄριστα οὕτω δὴ καθίστασθαι ἐς τὸν πόλεμον.
 ξυγκαλέσας οὖν ἅπαντας ἐλέξε τοιαύδε „ Αἱ μέγιστα τῶν πρά- C
 5 ξεων, ἄνδρες ξυστρατιῶται, οὐ καιρῶν δέξυτῃ, ἀλλ' εὐθου-
 λια φιλοῖσιν ὀρθοῦσθαι. πολλάκις γὰρ μέλλοις τε εἰς καιρὸν
 ἐλθοῦσα μᾶλλον ὤνησε καὶ σπουδὴ οὐκ ἐν δέοντι ἐπιδειχθεῖσα
 πολλοῖς ἀνεχαίτισε τὴν τοῦ κατορθώσῃν ἐλπίδα. ῥᾶν γὰρ οἱ
 πλείστοι ἀπαράσκευοι μὲν, ἐξ ἀντιπάλου δὲ τῆς δυνάμεως μα-
 10 χόμενοι, ἥσῳνται ἢ ὕσοι τὴν ἐλάσσω ἰσχὴν ὡς ἄριστα παρα-
 σκευασάμενοι ἐς τὸν ἀγῶνα κατέστησαν. μὴ τοίνυν τῷ παραυ-
 τίκα φιλοτιμῷ ἐπαιρόμενοι τὰ ἀνήκιστα ἡμᾶς αὐτοῖς ἐργασώ-
 μεθα. κρεῖσσον γὰρ ἐν χρόνῳ βραχεῖ ἀσχυνομένους τὴν εὐ-
 15 κλειαν ἀπέραντον διασώσασθαι ἢ τὴν ἐν αὐτῷ παραυτίκα φυ-
 λγόντας ὕβριν εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα, ὡς τὸ εἰκόσ, ἐγκαλύπτε-
 σθαι. καίτοι καὶ ὑμεῖς δὴ πού ἐπίστασθε ὡς τό τε Γότθων D
 πληθός καὶ ζύμπασαν σχεδὸν τὴν τῶν ὀπλων παρασκευὴν ἐν τε
 Γαλλίαις καὶ Βενεταίαις καὶ χώραις ταῖς ἑκαστάτω ξυμβαίνει εἶ-
 ναι. καὶ μὴν καὶ πρὸς τὰ Φράγγων ἔθνη οὐχ ἥσσω τοῦδε πό-
 20 λεμον διαφέρομεν, ὃν δὴ οὐκ εὐ διαθεμένους ἐφ' ἕτερον χωρεῖν
 πολλὴ ἄνοια. τοὺς γὰρ ἐς ἀμφίβολόν τι καθισταμένους καὶ οὐ
 πρὸς ἓνα πολέμιον ὀρῶντας τῶν ἐναντίων ἥσῳσθαι εἰκόσ. ἐγὼ
 δὲ φημι χρῆναι νῦν μὲν εὐθὺ Ῥαβέννης λέναι, τὸν δὲ πρὸς Φράγγ-

10. ἰσχὴν in L deletum, et ab Scaligero adscriptum ἔχοντες.
 11. ἐς τὸν] εἰς τὸν L. 14. ἀπέραντον] ἀπέρατον L. 17. πα-
 ρασκευὴν L. Vulgo σκευήν. 19. ἥσσω] ἥσσον L. ἥσσονα Sca-
 liger.

debat, satius esse duxit, ante omnia Ravennam contendere, ut omnibus
 ibi probe ornatis, bellum susciperet. Advocata igitur concione, ita dis-
 seruit. Coeptis ingentibus, Commilitones, non usus praecipue occasionum,
 sed consiliorum prudentia eventus prosperos afferre solet. Saepne enim plus
 profuit tempestiva cuactatio, dum vehementia opera, alieno tempore exhibi-
 ta, rei bene gerendae opem multis incidit. Etenim qui numero pollent, si
 imperati pugnent cum hoste viribus pari, facilius vincuntur quam qui,
 viribus quidem inferiores, sed paratissimi, certamen incunt. Nolumus igitur
 in perniciem subito ambitionis impetu ruere: siquidem brevi pudore im-
 mortalem gloriam retinere praestat, quam vitata puncto temporis ignomi-
 nia, probrum, ut apparet, sempiternum subire. Certe scitis Gothorum
 quamplurimos ac fere omnem armorum apparatus in Galliis, Venetiis, et
 regionibus remotissimis esse. Praeterea cum Francis non levius isto susce-
 ptum habemus bellum: quo non bene composito, extremae dementiae fuerit
 aliud inchoare. Nam qui in ambiguo positi, nec in unum hostem intenti
 sunt, eos vinci consentaneum est. Ego vero sic statuo, Ravennam recta

γους πόλεμον διαλύσαντας ἄλλα τε διωκημένους ὡς ἄριστα οὕτω
 δὴ Βελισαρίῳ παντὶ τῷ Γότθων στρατῷ διαμάχεσθαι. καὶ μοι
 τὴν ἀναχώρησιν τήνδε ὑποστελλέσθω μηδεὶς, μηδὲ φωνὴν αὐ-
 τὴν ὀνομάζειν ὀκνεῖτω. δειλίας μὲν γὰρ προσηγορία ἐπιτηδείως
 P 339 προσπεισούσα πολλοὺς ὠφθωσεν, ἀνδρείας δὲ ὄνομα οὐκ ἐν τῷ 5
 καθήκοντι χρόνῳ τισὶν ἐγγενόμενον, εἶτα ἐς ἤτιαν ἐχώρησεν.
 οὐ γὰρ τοῖς τῶν πρυγμαίων ὀνόμασιν, ἀλλὰ τῷ ξυμφόρῳ τῶν
 ἔργων ἐπεσθαι ἄξιον. ἀνδρός τε γὰρ ἀρετὴν οὐκ ἀρχόμεναι δη-
 λοῦσιν αἱ πράξεις, ἀλλὰ τελευτῶσαι μνηνοῦσι. φεύγουσι δὲ
 τοὺς πολεμίους οὐχ οἳ ἂν μετὰ μείζονος τῆς παρασκευῆς αὐτίκα 10
 μάλα ἐπ' αὐτοῖς ἤκοιεν, ἀλλ' ὅσοι τὰ σφέτερα αὐτῶν σώματα
 εἰς αἰετὴν διασώζειν βουλόμενοι ἐκποδῶν ἴστανται. πόλεώς τε τῆσδε
 ἀλώσεως πέρι μηδενὶ ὑμῶν γινέσθω τι δέος. ἦν τε γὰρ Ῥωμαῖοι
 B ἡμῖν εὐνοϊκῶς ἔχουσι, τὴν πόλιν ἐν βεβαίῳ Γότθοις φυλάξουσιν,
 ἀνάγκης τε πείραν οὐδὲμιᾶς ἔξουσιν, ἐπεὶ ἐν βραχεῖ αὐτοῖς ἐπα- 15
 νήξομεν χρόνῳ. καὶ ἦν τι ὑποπτον αὐτοῖς ἐς ἡμῶς ἔστιν, ἐλάσ-
 σω βλάψουσι, τῇ πόλει τοὺς πολεμίους δεξάμενοι. ἄμεινον γὰρ
 πρὸς δυσμενεῖς ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς διαμάχεσθαι. ὅπως μέντοι μη-
 δὲν ξυμβήσεται τοιοῦτον, ἐγὼ προνοήσω. ἄνδρας τε γὰρ πολ-
 λούς καὶ ἄρχοντα ξυνετώτατον ἀπολείψομεν, οἳ Ῥώμην φυλάξαι 20
 ἱκανοὶ ἔσονται, ὥστε καὶ ταῦτα ἡμῖν ἐν καλῷ κείσεται καὶ οὐδὲν
 ἂν ἐκ τῆσδε ἡμῶν τῆς ἀναχωρήσεως γένοιτο βλάβος.“

6. ἐς] εἰς L. 10. μετὰ Lm. Vulgo κατὰ. 13. πέρι] περὶ H.
 ibid. τι] τὸ L. 17. ἄμεινον P ex Vat. ἀμήχανον HL.

cundum esse, atque ubi cum Francis confecerimus pacem, optimoque in
 loco caetera posuerimus, inuadendum Belisarium cum omni Gothorum ex-
 ercitu. Neo retro mecum cedere quetquam pigeat: quin etiam fugere nos
 aperte dicat. Enimvero ut opportuna timoris appellatio iuuit multos, ita
 quosdam perdidit fortitudinis nomen alieno tempore usurpatum. Rerum
 autem momenta atque utilitates consecrari decet, non speciosa uocabula.
 Porro uirtutem uiri non facinoris praeclari initium, sed finis probat: neo
 fugiant hostem, qui statim ut melius se instruxerunt, contra illum profi-
 ciscentur, uerum qui sua corpora semper salua et integra cupientes, sub-
 ducunt sese. Nec uestrum quisquam timeat, ne ista urbs capiatur. Nam
 si nobis Romani student, eam Gothicis constanti fide seruabunt, neque ul-
 lam experientur difficultatem, nos propediem ad se reuocare accepturi. Sin
 aliquid in nos cudunt, minus nocebunt, cum in urbem hostes admisserint:
 satius enim est cum aperto hoste pugnare. Quanquam ne quid eiusmodi
 contingat, providebo. Quippe milites plurimos ac Praefectum intelligen-
 tissimum, qui tuendae Romae sufficiant, relinquemus. Itaque haec bene
 constituta habebimus, nec detrimentum ullum discessus hio noster pariet.

Οὐτίγισ μὲν τσαυτα εἶπεν. ἐπαινέσαντες δὲ Γότθοι C
 ἅπαντες παρεσκευάζοντο ἐς τὴν πορείαν. μετὰ δὲ Σιλβερῶ τε
 τῷ τῆς πόλεως ἱερεῖ καὶ Ῥωμαίων τοῖς τε ἐκ βουλῆς καὶ τῷ δῆμῳ
 πολλὰ παραινέσας Οὐτίγισ, καὶ τῆς Θεουδερῖχου ἀρχῆς ὑπομνή-
 5 σας, ἐνεκελεύετο ἅπασιν ἐς Γότθων τὸ ἔθνος εὐνοικῶς ἔχειν,
 ὄρκοις αὐτοὺς δεινοτάτοις ὑπὲρ τούτων καταλαβὼν, ἄνδρας τε
 ἀπολέξας οὐχ ἤττον ἢ τετρακισχιλίους, καὶ αὐτοῖς ἄρχοντα ἐπι-
 στήσας Λεύθεριν, ἡλικίας τε πόρρω ἦκοντα καὶ δόξαν ἐπὶ ξυνέ-
 σει πολλὴν ἔχοντα, ἐφ' ᾧ Ῥώμην φυλάξουσι σφίσι, οὕτω δὲ V 23
 10 τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐς Ῥάβενναν ἦει, τῶν ἐκ βουλῆς πλειστοὺς ἐν
 ὁμήρων λόγῳ ξὺν αὐτῷ ἔχων. καὶ ἐπεὶ ἐνταῦθα ἀφίκετο, Μα- D
 τασούνθην τὴν Ἀμαλασούνθης θυγατέρα, παρθένον τε καὶ H 184
 ὠραίαν ἤδη οὖσαν, γυναῖκα γαμετὴν οὐ τι ἐθελοσίον ἐποίησατο,
 ὅπως δὲ βεβαίωτερον τὴν ἀρχὴν ἔξει τῇ ἐς γένος τοῦ Θεουδερῖχου
 15 ἐπιμιξίᾳ. ἔπειτα δὲ ἅπαντας Γότθους πανταχόθεν ἀγείρας διεῖ-
 πέ τε καὶ διεκόσμη, ὄπλα τε καὶ ἵππους διανέμων κατὰ λόγον
 ἐκάστῳ, μόνους δὲ Γότθους, οἳ ἐν Γαλλίαις φυλακὴν εἶχον,
 δέει τῶν Φράγγων οὐχ οἶός τε ἦν μεταπέμπεσθαι. οἳ δὲ Φράγ-
 γοι οὗτοι Γερμανοὶ μὲν τὸ παλαιὸν ὠνομάζοντο. ὄντινα δὲ τρέ-
 20 πον τε ἐξ ἀρχῆς καὶ ὅπη ᾤκημένοι Γαλλίαις τε ἐπεβάτευσαν καὶ
 διάφοροι Γότθοις γεγένηται, ἐρῶν ἔρχομαι.

2. Σιλβερῶ P ex Vat. Λιβερῶ HL, consentiente Pers. 3. τοῖς]
 τῆς HL: illud Lm. 10. ἐς Ῥ.] εἰς φ. L. 13. ἤδη οὖσαν]
 οὖσαν ἤδη L.

Haec Vitigis: cui assensi Gotthi omnes, ad iter se accinxerunt.
 Deinde Silverium urbis Antistitem, Senatam Populumque Rom. multis
 hortatus est, ut Gotthorum genti praestarent benevolentiam, sibi que eo-
 rum fidem gravissimo sacramento devinxit. Delectis minimum quatuor
 millibus virorum, qui Romam Gotthis custodirent, Leuderis, provec-
 tate virum, ac prudentiae laude celebrem praefecit: tum reliquo stipen-
 ditus exercitu, Ravennam petiit, obsides secum habens Senatores quamplu-
 rimos. Eo cum pervenisset, Matasuntham Amalasanthae filiam, maturam
 iam viro virginem, invitam duxit in matrimonium, ut certius sibi regnum
 assereret, hoc intimo nexa cum stirpe Theoderici. Deinde contractos
 undique Gotthos omnes descripsit ordinavitque, arma atque equos singu-
 lis pro modo et gradu dividens. Eos tantum Gotthos, qui in Galliarum
 praesidiis erant, cum sibi a Francis metueret, revocare non poterat. Hi
 vero Franci dicebantur olim Germani. Quae primae eorum fuerint se-
 des, et quo pacto Gallias occupaverint, ac demum hostiles cum Gotthis
 susceperint inimicitias, narrare aggredior.

P 840

ιβ'. Τὴν Θάλασσαν ἔκ τε τοῦ ὠκεανοῦ καὶ Γαδείρων ἐσπλέοντι χώρα μὲν ἢ ἐν ἀριστερᾷ, ὡσπερ ἐν τοῖς ἐμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, Εὐρώπῃ ὠνόμασται, ἢ δὲ ἀντιπέρασ αὐτῇ Αἰβύη ἐκλήθη, ἣν δὴ προϊόντες Ἀσίαν καλοῦσι. Αἰβύης μὲν οὖν τὰ ἐπέκεινα ἐς τὸ ἀκριβὲς οὐκ ἔχω εἰπεῖν· ἔρημος γάρ ἐστιν ἐπὶ πλείστον ἀνθρώπων, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἢ πρώτῃ τοῦ Νείλου ἐκροῆ οὐδαμῆ ἔγνωσται, ὃν δὴ ἐπ' Αἰγύπτου ἐνθένδε φέρεσθαι λέγουσιν. Εὐρώπῃ δὲ εὐθὺς ἀρχομένη Πελοποννήσῳ βεβαιοτάτα ἐμφερὴς ἐστι καὶ πρὸς θαλάσσην ἐκατέρωθι κείται. καὶ χώρα μὲν ἢ πρώτη ἀμφὶ τε τὸν ὠκεανὸν καὶ δύνοντα ἥλιον Ἰσπανία ὠνόμασται, ἄχρι 5
 B ἐς Ἀλπεὺς τὰς ἐν ὄρει τῷ Πυρηναίῳ οὖσας. Ἀλπεὺς δὲ καλεῖν τὴν ἐν στενοχωρίᾳ δίοδον οἱ ταύτῃ ἀνθρώποι νομομακισί. τὸ δὲ ἐνθένδε μέχρι τῶν Αἰγούρας ὄρων Γαλλία ἐκλήθη. ἐνθα δὴ καὶ Ἀλπεὺς ἕτεραι Γάλλους τε καὶ Αἰγούρους διορίζουσι. Γαλλία μὲντοι Ἰσπανίας πολλῶν εὐρύτερα, ὡς τὸ εἶδος, ἐστίν, ἐπεὶ 15
 ἐκ στενοῦ ἀρχομένη Εὐρώπῃ ἐς ἄφατόν τι εὐρος αἰεὶ προΐοντι κατὰ λόγον χωρεῖ. χώρα δὲ αὕτη ἐκατέρα τὰ μὲν πρὸς βορρᾶν ἄνεμον πρὸς τοῦ ὠκεανοῦ περιβάλλεται, τὰ δὲ πρὸς νότον Θάλασσαν τὴν Τυρρηνὴν καλουμένην ἔχει. ἐν Γάλλοις δὲ ἄλλοι τε ποταμοὶ καὶ Ῥοδανός τε καὶ Ῥήνος ῥέουσι. τοῦτοι τὴν ὁδὸν 20
 C τὴν ἐναντίαν ἀλλήλοισιν ἰόντοι ἀτερὸς μὲν ἐκδίδωσιν ἐς τὴν Τυρ-

2. ἀριστερᾷ P. δεξιᾷ HL. 3. ἐρρήθη] ἐρρήθη P. 14. διορίζουσι] διορίζουσαι H. 19. Τυρρηνήσ] τυρρηνήσ L, et infra.
 20. Ῥοδανός] ῥοδανός HL: illud Lm. Rhodanus Pers. ibid. τὴν ὁδὸν P ex Vat. τοῖν ὁδοῖν HL. 21. τυρρηνησὴν Vat. ut p. 350 c. Vulgo Τυρρηνήν.

12. Europa dicitur pars Orbis ad eorum sinistram sita, qui in mare mediterraneum ab Oceano et Gadibus provehuntur, ut in superioribus libris commemoravi. Africae vero nomen accepit opposita continens: quam deinde Asiam vocant, qui porro tendunt. De ulterioribus Africae partibus explorare non possum scribere, propter immensas solitudines. Quo etiam fit, ut nos penitus lateat origo Nilii, quem in Aegyptum inde decurrere perhibent. Europa, ipso statim initio plane Peloponneso similia, utrinque mari alluitur, ac prima illius portio, quae magis ad Oceanum Solemque occidentem porrigitur, appellatur Hispania ad Alpes usque montis Pyrenaei. Alpium vero nomen perviis montium angustis tribuunt regionum illarum incolae. Sequitur Gallia, quam vocant usque ad Liguriae fines: ubi Alpes aliae Gallos a Liguribus discludunt. Porro Gallia multo maiorem, quam Hispania, latitudinem habet, ut par est. Incipiens enim ab angusto Europa, in progressu patescit amplissima proportionem. Utriusque illius regionis latus Aquilonare, Oceano; Australe, mari, quod nominant Tyrrheum, ambitur. Galliam cum alii rigant fluvii tum Rhodanus ac Rhenus: qui sic diversi abeunt, ut alter in mare

ρηρικὴν θάλασσαν, Ῥήνος δὲ ἐς τὸν ὠκεανὸν τὰς ἐκβολὰς ποιέ-
ται. λίμναι τε ἐνταῦθα, οὗ δὴ Γερμανοὶ τὸ παλαιὸν ὤκητο,
βάρβαρον ἔθνος, οὐ πολλοῦ λόγου τὸ κατ' ἀρχὰς ἔξιν, οἳ τῶν
Φρόγγοι καλοῦνται. ταύτων ἐχόμενοι Ἀρβόρουχοι ὤκουν, οἳ ξὺν
5 πύσῃ τῇ ἄλλῃ Γαλλίᾳ καὶ μὴν καὶ Ἰσπανίᾳ Ῥωμαίων κατήκοοι
ἐκ παλαιοῦ ἦσαν. μετὰ δὲ αὐτοὺς ἐς τὰ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον
Θόρυγγοι βάρβαροι, δόντος Ἀγούστου πρώτου βασιλέως, ἰδρύ-
σαντο. καὶ αὐτῶν Βουργουζίωτες οὐ πολλῶ ἄποθεν πρὸς νότον
ἄνεμον τετραμμένοι ὤκουν, Σουάβοι τε ὑπὲρ Θουρήγων καὶ Ἀλα- P 341
10 μανοὶ, ἰσχυρὰ ἔθνη. οὗτοι αὐτόνομοι ἄπαντες ταύτῃ τὸ ἀνέ-
καθεν ἴδρυντο.

Προϊόντος δὲ χρόνου Οὐσιγότθοι τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν βια-
σάμενοι Ἰσπανίαν τε πῦσαν καὶ Γαλλίας τὰς ἐκτὸς Ῥοδανοῦ πο-
ταμοῦ κατηκόους σφίσι ἐς φόβου ἀπαγωγὴν ποιησαμένοι ἔσχον.
15 ἐτόγγανον δὲ Ἀρβόρουχοι τότε Ῥωμαίων στρατιῶται γεγενημένοι.
οὗς δὴ Γερμανοὶ κατηκόους σφίσι ἐθελόντες, ἅτε ὁμόρους ὄν-
τας καὶ πολιτείας ἦν εἶχον πάλαι καταβυλόντας, ποιήσασθαι V 24
ἐληλύοντό τε καὶ πανδημὶ πολεμῆσειόντες ἐπ' αὐτοὺς ἤσαν. Ἀρ-
βόρουχοι δὲ ἀρετὴν τε καὶ εὐνοίαν ἐς Ῥωμαίους ἐνδειξάμενοι ἄν- B
20 ὄδρους ἀγαθοὶ ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ ἐγένοντο, καὶ ἐπεὶ βιάζεσθαι
αὐτοὺς Γερμανοὶ οὐχ οἶοί τε ἦσαν, ἐταιρίζεσθαι τε ἤξιον καὶ

4. ἐχόμενοι] ἐχόμενα Reg. ἀρχόμενα Hm. *ibid.* Ἀρβόρουχοι] Ἀρβοριχί Pers. Armoricos dicit. *ibid.* ξὺν πύσῃ] ἐν πύσῃ Hl.
7. Θόρυγγοι] Vulgo Θόρυγγοι, et infra Θουρήγων. Thoringi Pers.
8. βουργουζίωτες Hl. Βουργουζίωτες P. 9. Σουάβοι] σουα-
βίται Hl. „Is. σουάβοι“ Hm. 13. Ῥοδανοῦ] ἠριδανοῦ Hl.

Tyrrhenum exeat, Rhenus in Oceanum evolvatur. Hic sunt paludes, ubi quondam habitarunt Germani, qui Franci nunc appellantur, gens barbara, et initio parum spectata. Horum sedes contingebant Arborychi, cum reliqua omni Gallia atque Hispania Romanis iam pridem subditi: secundum quos, ad Orientem, Thoringi concessam sibi ab Augusto Caesare, Imperatorum primo, regionem colebant. Non procul ab his, ad Austrum versus, degebant Burgundiones, ultra Thoringos Suabi et Alamanni, validae nationes. Isti omnes, ab antiquo liberi, oras illas tenebant.

Procedente tempore Visigothi facta in Rom. Imperium irruptione, Hispaniam universam ac provincias Galliae trans Rhodanum positas, subegerunt, habueruntque vectigales. Militarem operam Romanis tunc navabant Arborychi: quibus Germani, utpote finitimis, et a veteri Reip. forma digressis, cum legem ac iugum vellent imponere, primum praedati, deinde recto Marte eos aggressi sunt, agente omnes belli prurigenae. Generositatem et in Romanos benevolentiam testati Arborychi, rem in eo bello gessere fortiter. Nihil vi proficientes Germani, illos ad se-

ἀλλήλοις κηδεσθαι γίγνεσθαι. ἃ δὲ Ἀρβόρυχοι οὐτι ἀκούσιοι ἐνεδέχοντο. Χριστιανοὶ γὰρ ἀμφοτέροι ὄντες ἐτόγγανον, οὕτω τε εἰς ἓνα λαὸν ξυνελθόντες δυνάμειος ἐπὶ μέγα ἐχώρησαν. καὶ στρατιώται δὲ Ῥωμαίων ἕτεροι εἰς Γάλλων τὰς ἐσχατίας φυλακῆς ἔνεκα ἐτετάχατο. οἳ δὲ οὔτε εἰς Ῥώμην ὅπως ἐπανήξουσιν ἔχον-
 5
 τες οὐ μὴν οὔτε προσχωρεῖν Ἀρειανοῖς οἷσι τοῖς πολεμίοις βου-
 λόμενοι, σφᾶς τε αὐτοὺς ξὺν τοῖς σημείοις καὶ χώραν ἦν πάλαι
 C Ῥωμαίοις ἐφύλασσαν Ἀρβορύχοις τε καὶ Γερμανοῖς ἔδοσαν, ἕς τε
 ἀπογόνους τοὺς σφετέρους ξίμπαντα παραπέμψαντες διεσώσαντο
 τὰ πάτρια ἤθη, ἃ δὲ σεβόμενοι καὶ ἐς ἐμὲ τηρεῖν ἀξιούσιν. ἕκ 10
 τε γὰρ τῶν καταλόγων εἰς τόδε τοῦ χρόνου δηλοῦνται, ἐς οὓς τὸ
 παλαιὸν ταττόμενοι ἐστρατεύσαντο, καὶ σημεῖα τὰ σφέτερα ἐπα-
 γόμενοι οὕτω δὴ ἐς μάχην καθίστανται, νόμοις τε τοῖς πατέροις
 ἐς αἰὲ χρόνται. καὶ σχῆμα τῶν Ῥωμαίων ἔν τε τοῖς ἄλλοις ἀπασι
 κὰν τοῖς διαδήμασι διασώζουσιν. 15

Ἔως μὲν οὖν πολιτεία Ῥωμαίοις ἢ αὐτῇ ἔμεινε, Γαλλίας
 H 185 τὰς ἐντὸς Ῥοδανοῦ ποταμοῦ βασιλεὺς εἶχεν· ἐπεὶ δὲ αὐτὴν Ὀδοά-
 D κρος εἰς τυραννίδα μετέβαλλε, τότε δὲ, τοῦ τυράννου σφίσει
 ἐνδιδόντος, ξύμπασαν Γαλλίαν Οὐδισίγοιθοι ἔσχον μέχρις Ἀλ-
 πεων, αἳ τὰ Γάλλων τε ὄρια καὶ Λιγούρων διορίζουσι. πεσόν- 20
 τος δὲ Ὀδοάκρου Θόριγγοι τε καὶ Οὐδισίγοιθοι τὴν Γερμανῶν δύ-
 ναμιν ἤδη αὐξομένην δεμαινόντες (πολυανθρωπία γὰρ ἰσχυρο-

10. ἤθη] ἔθη Maltretus.

15. διαδήμασι] ἐποδήμασι L

οὔ HL. Ῥήνου Grotius.

12. ἐστρατεύσαντο] ἐστρατεύοντο L.

et Grotius. 17. Ῥοδανοῦ] ἠριδα-

22. αὐξομένην] αὐξανομένην L.

cietatem et affinitates iungendas invitarunt: quibus Arborychi libenter assensu sunt, quod Christiani utrique essent. Eo pacto in unam coalit gentem, potentissimi evaserunt. Alii vero Romani milites, qui erant in extrema Gallia stationarii, cum nec Romam redire possent, neque ad hostes Arianos desciscere vellent; se ipsi cum signis, et regionem, quam Romanis ante servabant, Arborychis ac Germanis permiserunt, moresque omnes patrios retinuerunt: quos eorum posterum ad se transmissos adhuc rite observant. Nam et ex numeris, in quos olim contributi militaverunt, haec etiam aetate agnoscuntur, et signa propria praeferebant invadunt praelia. Constante patriis utuntur legibus, et praeter alias Romani habitus partes, redimiculum capitis etiamnum gestant.

Ac tamdiu quidem Galliam, quae cis Rhodanum fluvium est, tenuit Imperator, quamdiu Romanis sua constitit civilis administrationis forma: ubi vero illam Odoacer in tyrannidem mutavit, tunc, Tyranni concessu, Galliam omnem ad Alpes usque, quibus Gallorum ac Ligurum fines terminantur, Visigothi obtinuerunt. Post Odoacri necem, Thoringi et Visigothi iam auctam Germanorum potentiam veriti (quippe hominum mul-

τάτη ἐγγόνει καὶ τοὺς ἀεὶ ἐν ποσὶν ὄντας ἐκ τοῦ ἐμφαντοῦς ἐβιά-
 ζετο) Γότθων δὴ καὶ Θεοδερίχου τὴν ξυμμαχίαν προσποιήσα-
 σθαι ἐν σπουδῇ ἔσχον. οὗς δὴ ἐταιρίασσθαι Θεοδερίχος θέλων
 ἐς κῆδος αὐτοῖς ἐπιμίγησθαι οὐκ ἀπηξίου. τῷ μὲν οὖν τηρι-
 8 καῦτα τῶν Οὐσιγιότθων ἡγουμένῳ Ἀλαρίχῳ τῷ νεωτέρῳ Θεοδι-
 χοῦσαν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα παρθένον ἡγγύησεν, Ἐρμενεφρίδῳ P 342
 δὲ τῶν Θορήγγων ἄρχοντι Ἀμιλοβέργαν τὴν Ἀμαλαφρίδης τῆς
 ἀδελφῆς παῖδα. καὶ ἀπ' αὐτοῦ Φράγγοι τῆς μὲν ἐς αὐτοὺς βίαι
 δέει τῷ Θεοδερίχου ἀπέσχοντο, ἐπὶ Βουργουζιῶνας δὲ πολέμῳ
 10 ἦσαν. ὕστερον δὲ Φράγγοις τε καὶ Γότθοις ξυμμαχίαι τε καὶ
 ξυνορθῆαι ἐπὶ κακῷ τῷ Βουργουζιῶνων ἐγένοντο, ἐφ' ᾧ κατα-
 στρέφονται γένος καὶ χώραν ἣν ἔχουσι παραστήσονται, ποιήνῃ
 δὲ οἱ νεικηκότες παρὰ τῶν μὴ ξυστρατευσάντων ῥητόν τι χρυ-
 σίον κομίζονται, κοινήν δὲ καὶ οὕτω χώραν τὴν δοριάλωτον ἀμ-
 15 φροτέρων εἶναι. οἱ μὲν οὖν Γερμανοὶ πολλῷ στρατῷ ἐπὶ Βουργ- B
 γουζιῶνας κατὰ τὰ σφίσι συγκείμενα ἦκον, Θεοδερίχος δὲ παρε-
 σκευάζετο μὲν δῆθεν τῷ λόγῳ, ἐξεπίτηδες δ' ἀεὶ ἐς τὴν ὕστε-
 ραίαν τῆς στρατιᾶς τὴν ἔξοδον ἀπετίθετο, παραδοκῶν τὰ ἐσό-
 μενα. μόλις δὲ πέμψας ἐπέστειλε τοῖς τοῦ στρατοῦ ἄρχουσι
 20 σχολαίτερον τὴν πορείαν ποιεῖσθαι, καὶ εἰ μὲν Φράγγους νεικη-
 μένους ἀκούσουσι, μηκέτι παραιτέρῳ πορεύεσθαι, ἦν δὲ τι νίκης
 αὐτῶν ξύμβαμα πῶδωνται, τὸ λοιπὸν κατὰ τάχος εἶναι. καὶ οἱ

3. ἴσoron Reg. Vulgo εἶχον. 6. αὐτοῦ H. αὐτοῦ P. 12. κοι-
 νῆν δὲ Scaliger. Aberat δὲ. 13. παρὰ Pm. Vulgo περι.
 14. κομίζονται] κομίζονται Grotius. *ibid.* δοριάλωτον] Vulgo
 δοριάλωτον. 16. συγκείμενα] ξυγκείμενα L.

titudine plurimum convalescerat, et obvios quosque aperta vi evertibat) Gotthorum ac Theoderici societatem magno studio ambierunt. Volens quoque Theodericus eos habere socios, cum ipsis devincire se affinitate non renuit. Itaque tunc Regi Visigothorum Alarico iuniori Theudichsam virginem filiam suam, et Hermenefrido Thoringorum Regi Amelobergam, Amalafriidae sororis suae filiam, collocavit. Quo factum, ut ab illis quidem Franci, metu Theoderici, vim abstinerint; sed arma intulerint Burgundionibus. Deinde Francos inter et Gotthos colitur societas in Burgundionum perniciem, pactoque convenit, ut gentem debellent, et dittonis illius terras obtineant: qui vicerint, a sociis non adiuti, ubi mulctae nomine certam auri summam ab illis acceperint, participes eos faciant bello captae regionis. Igitur ex constituto Germani cum magno exercitu Burgundionum perniciem, dum Theodericus, qui se in speciem ad expeditionem paraverat, copiarum protectionem differt, consulto procrastinans, exitumque expectans. Vix tandem emissio exercitu, Ducibus mandat, uti lentus iter habeant, ac si Francos audierint, ne porro ire pergant: sin forte victoriam cessasse illis acceperint, delinceps properent. Haec

μὲν ἐποίουν ὄσα Θεωδέριχος σφίσι ἐπήγγελλε, Γερμανοὶ δὲ
 κατὰ μόνας Βουργουνζίωσιν ἐς χεῖρας ἤλθον. μάχης τε καρτε-
 ρᾶς γενομένης φόνος μὲν ἐκατέρων πολὺς γίνεται· ἦν γὰρ ἀγχώ-
 C μαλος ἐπὶ πλείστον ἢ ξυμβολή. ἔπειτα δὲ Φράγγοι τρεψάμενοι
 τοὺς πολεμίους ἐς τὰ ἔσχατα χώρας ἧς τότε ᾤκουν ἐξήλασαν, 5
 ἔνθα σφίσι τότε πολλὰ ὄχυράματα ἦν, αὐτοὶ δὲ τὴν λοιπὴν ξύμ-
 पासαν ἔσχον. ἄπερ Γότθοι ἀκούσαντες κατὸ τάχος παρήσαν.
 κακιζόμενοι τε πρὸς τῶν ξυμμάχων τὸ τῆς χώρας δόσσοδον ἤτιων-
 το, καὶ τὴν ποιήν καταθέμενοι τὴν χώραν, καθάπερ ξυνέκειτο,
 ζῶν τοῖς νενικηκόσιν ἐνείμαντο. οὕτω τε Θεωδερίχου ἢ πρόνοια 10
 V 25 ἔτι μᾶλλον ἐγνώσθη, ὅς γε οὐδένα τῶν ὑπηκόων ἀποβαλὼν ὄλι-
 γω χρυσῷ τὴν ἡμίσειαν τῶν πολεμίων ἐκτήσατο χώραν. οὕτω
 μὲν τὸ κατ' ἀρχὰς Γότθοι τε καὶ Γερμανοὶ μοῖραν τινα Γαλ-
 λίας ἔσχον.

D Μετὰ δὲ Γερμανοὶ τῆς δυνάμεως σφίσι ἐπίπροσθεν ἰούσης 15
 ἐν ὀλιγορίᾳ ποιησάμενοι Θεωδέριχόν τε καὶ τὸ ἀπ' αὐτοῦ δόος
 ἐπὶ τε Ἀλάριχον καὶ Οὐνισιγότθους ἐστράτευσαν. ἃ δὲ Ἀλάρι-
 χος μαθὼν Θεωδέριχον ὅτι τάχιστα μετεπέμψατο. καὶ ὁ μὲν ἐς
 τὴν ἐπικουρίαν στρατῶ πολλῶ ἦε. ἐν τούτῳ δὲ Οὐνισιγότθοι,
 ἐπεὶ Γερμανοὺς ἐπὶ πόλιν Καρκασιανὴν στρατοπεδεύειν ἐπύθοντο, 20
 ὑπηνηταζόν τε καὶ στρατόπεδον ποιησάμενοι ἕμενον. χρόνου δὲ
 σφίσι ἐν ταύτῃ τῇ προσεδρεῖα τριβομένου συγχοῦ ἤσχαλλόν τε

1. ἐπήγγελλε] Vulgo ἐπήγγελε. 8. πρὸς] περι H et a pr. m. L.
 13. μὲν τὸ HL. τὸ om. P. 18. μετεπέμψατο] μετεπέμπετο L.
 20. Καρκασιανὴν] Scaliger Καρκασσῶνα. 22. ἤσχαλλον] ἤσχα-
 λον L.

Theoderici mandata accurantibus Ducibus, Germani soli cum Burgundio-
 nibus manus conserunt. Inito acerrime praelio, ceciderunt utrinque plu-
 rimi. Etenim diu dubio Marte pugnatum est: at dein Franci, verso in
 fugam hoste, et ad ultimas regionis, quam incolebat, propulso oras, ubi
 multas habebat munitiones, reliqua occuparunt. Accepto rei nuntio, af-
 fuere confestim Gotthi, increpitique a sociis, viae difficultatem causati
 sunt. Tum multa representata, regionem, uti convenerat, cum victo-
 ribus dividerunt. Atque ita magis. eluxit prudentia Theoderici; qui sub-
 ditorum amisso nemine, dimidiam terrae hostilis partem auro modico sibi
 paravit. Sic demum pars Galliae a Gotthis et Germanis haberi coe-
 pta est.

Postea Germani, viribus auctiores, nulla habita Theoderici ratione,
 eiusque metu deposito, in Alaricum et Visigothos bellum moverunt. Qua
 de re factus certior Alaricus, Theodericum protinus advocavit. Dum ille
 cum magno exercitu suppetias venit, interea Visigothi Germanis, quos
 ad Urbem Carcasonem habere castra audierant, occurrunt, et castra
 ipsi etiam metati, sistunt. Ibi cum diutius sedissent, suos ab hoste va-

καὶ, ἅτε τῆς αὐτῶν χώρας πρὸς τῶν πολεμίων ληξομένης, δεινὰ ἐποιῶντο. καὶ τελευτῶντες εἰς Ἀλάρικον πολλὰ ὕβριζον, αὐτὸν τε διὰ τὸ τῶν πολεμίων δέος κακίζοντες καὶ τοῦ κηδεστοῦ τὴν P 343 μέλλησιν ὀνειδίζοντες. ἀξιόμαχοι γὰρ αὐτοὶ ἰσχυρίζοντο εἶναι 5 καὶ ᾗσαν κατὰ μόνας περιέσεσθαι Γερμανῶν τῷ πολέμῳ. διὸ δὴ καὶ Γότθων σφίσι οὐπω παρόντων Ἀλάρικος ἠνάγκαστο τοῖς πολεμίοις διὰ μάχης ἵναί. καθυπέρτεροι δὲ Γερμανοὶ ἐν τῇ ξυμβολῇ ταύτῃ γενόμενοι τῶν τε Οὐσιγότθων τοὺς πλείστους καὶ Ἀλάρικον τὸν ἄρχοντα κτείνουσι. καὶ Γαλλίας μὲν καταλαβόν- 10 τες τὰ πολλὰ ἔσχον, Καρκασιανὴν δὲ πολλῇ σπουδῇ ἐπολιόρκων, ἐπεὶ τὸν βασιλικὸν πλοῦτον ἐνταῦθα ἐπόθοντο εἶναι, ὃν δὴ ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις Ἀλάρικος ὁ πρεσβύτατος Ῥώμην ἔλαθ ἔληψατο. ἐν τοῖς ἦν καὶ τὰ Σολόμωνος τοῦ Ἑβραίων βασιλέως B κειμήλια, ἀξιοθέατα ἐς ἄγαν ὄντα. πρᾶσι γὰρ λίθος αὐτῶν 15 τὰ πολλὰ ἐκαλλῶπιζεν, ἅπερ ἐξ Ἱεροσολύμων Ῥωμαῖοι τὸ παλαιὸν εἶλον. Οὐσιγότθων τε οἱ περιέντες Γισέλιχον, νόθον Ἀλαρίχου υἱόν, ἄρχοντα σφίσι ἀνείπον, Ἀμαλαρίχου τῆς τοῦ Θεωδερίχου θυγατρὸς παιδὸς ἔτι κομιδῇ ὄντος. ἔπειτα δὲ Θεωδερίχου ξὺν τῷ Γότθων στρατῷ ἦκοντος δεικνάντες Γερμανοὶ τὴν 20 πολιορκίαν διέλυσαν. ἔνθεν τε ἀναχωρήσαντες Γαλλίας τὰ ἐκτὸς H 186 Ῥοδανοῦ ποταμοῦ ἐς ἕκτανον τετραμμένα ἔσχον. ὅθεν αὐτοὺς ἐξελάσαι Θεωδερίχος οὐχ οἷός τε ὦν ταῦτα μὲν σφᾶς ξυνεχώρει C

18. τοῦ Θεωδερίχου Grotius ex MS. Vulgo τοῦ Ἀλαρίχου.
21. Ῥοδανοῦ] ἠριδανοῦ HL.

stari agros moleste ferebant. Denique in Alaricum contumeliosi passim erupere sermones, terrorem illi ab hoste incussam obiectationem, socerique exprobrantium cunctationem. Se adversarius virtute et animo pugandi pares iactabant, et solos facilius e Germanis relatueros victoriam. Quare Gotthis absentibus, coactus est Alaricus cum hoste configere. Quo in praelio superiores Germani, Alaricum Regem cum plerisque Visigothorum occidunt, magnam Galliae partem occupant, et summa contentione Carcassonem obsident, ferente fama, gazam ibi Imperatoriam asservari, quam aetate superiori, Roma capta, Alaricus senior abstulerat. In ea visebatur Salomonis Hebraeorum Regis supellex praeclarissima. Erant enim praeclara ornata lapidibus complura vasa: quae quondam Romani Hierosolymis exportaverant. Qui praelio superfuere Visigothi, Giselicum, Alarici ex concubina filium, Regem appellarunt; quod Amalaricus, qui matrem habuit filiam Alarici, tunc admodum puer esset. Deinde Theoderico cum Gotthorum copiis adventante, correpti metu Germani obsidionem solverunt. Illinc digressi, regiones Galliae, quae ultra Rhodanum ad Oceanum vergunt, subegere: unde cum eos exigere non posset Theodericus, ut partes illas retinerent concessit: reliquam ipse

ἔχειν, αὐτὸς δὲ Γαλλίας τὰ λοιπὰ ἀνεσώσατο. Γισελίχου τε ἐποδῶν γενομένου ἐς τὸν Θυγατριδοῦν Ἀμυλάρικον τὴν Οὐισιγόθων ἀρχὴν ἤνεγκεν, οὗ δὴ αὐτὸς ἐπετρόπευε παιδὸς ἔτι ὄντος. χρήματά τε λαβὼν ζύμπαντα ὅσα ἐν πόλει Καρκασιανῇ ἔκειτο ἐς Ῥάβενναν κατὰ τάχος ἀπήλαυεν, ἄρχοντας τε αἶε καὶ στρατιᾶν 5 Θεωδέριχος ἔς τε Γαλλίαν καὶ Ἰσπανίαν πέμπων αὐτὸς εἶχετο ἔργου, τὸ τῆς ἀρχῆς κράτος προνοούμενος ἕπως βέβαιον ἐς αἶε
 D ἔξει. φόρου τε ἀπαγωγὴν ἔταξεν οἱ αὐτῷ ἀποφέρειν τοὺς ταύτη ἄρχοντας. δεχόμενός τε αὐτὴν ἐς ἕκαστον ἔτος, τοῦ μὴ δοκεῖν φιλοχρημάτως ἔχειν, τῷ Γότθων τε καὶ Οὐισιγόθων στρατῷ 10 δῶρον ἐπίτιον ἐπέμπε. καὶ ἀπ' αὐτοῦ Γότθοι τε καὶ Οὐισιγότθοι προϊόντος τοῦ χρόνου, ἅτε ἀρχόμενοι τε πρὸς ἀνδρὸς ἐνὸς καὶ χώραν τὴν αὐτὴν ἔχοντες, παῖδας τοὺς σφετέρους ἀλλήλοις ἑγγυῶντες ἐς ζυγγέειαν ἐπεμίγνυντο.

Μετὰ δὲ Θεύδης, Γότθος ἀνὴρ, ὄνπερ Θεωδέριχος τῷ 15 στρατῷ ἄρχοντα ἐπέμψε, γυναῖκα ἔξ Ἰσπανίας γαμετὴν ἐποίησατο, οὗ γένους μέντοι Οὐισιγόθων, ἀλλ' ἔξ οἰκίας τῶν τινος ἐπιχωρίων εὐδαίμονος, ἄλλα τε περιβεβλημένην μεγάλα χρήματα καὶ χώρας πολλῆς ἀνὰ τὴν Ἰσπανίαν κυρίαν οὖσαν. ὅθεν στρα-
 P 344 τιώτας ἀμφὶ δισχιλίους ἀγείρας δορυφόρων τε περιβαλλόμενος 20 δύναμιν Γότθων μὲν, Θεωδερίχου δόντος, τῷ λόγῳ ἤρχεν, ἔργῳ δὲ τύραννος οὐκ ἀφανῆς ἦν. δεισας τε Θεωδέριχος, ἅτε ξυνέσιως ἐς ἄκρον καὶ ἱμπειρίας ἤκων, μὴ οἱ πόλεμον τὸν πρὸς δοῦ-

4. ἐν πόλει] ἐμπόλει L.

recepit Galliam, sublatoque e medio Giselico, regnum Visigothorum transtulit ad suum ex filia nepotem Amalaricum, cuius adhuc pueri tutelam suscepit. Thesaurο omni, qui repositus erat Carcassone, sublato, Ravennam festine rediit. At in Galliam Hispaniamque Praefectos et copias itentidem mittens, dabat operam provide, ut regnum sibi firmissime stabiliret. Illarum autem provinciarum Praefectis tributum imposuit: quod cum quotannis acciperet, ne avaritia duci videretur, illud in donativum annuum, quo Gotthorum ac Visigothorum exercitum afficiebat, convertit. Hinc factum progressu temporis, ut Gotthi et Visigothi, sub eodem Principe iisdem in terris positi, mutuis liberorum suorum connubiis affinitatem contraxerint.

Post vero, Theudis, natione Gotthus, quem Theodericus exercitum praefecerat miseratque in eas partes, ex Hispania uxorem duxit, non Visigotham genere, sed e sanguine indigenae divitis, et ipsam auro locupletissimam, et fundi dominam latissimi in Hispania. Unde cum militum duo circiter millia collegisset, ac valido munisset se satellitio, verbo quidem Dux Gotthorum Theoderici munere, re autem ipsa tyrannus erat non obscurus. Ac veritus pro singulari sua prudentia ac rerum usu Theodericus, ne si bellum inferret subdito, sibi obviam ut verisimile vi-

λον τὸν αὐτοῦ διαφέροντι ἢ Φράγγοι, ὡς τὸ εἰκὸς, ἀπαντήσου-
 σιν ἢ καὶ τι νεώτερον Οὐσιγότθοι ἐς αὐτὸν δράσουσι, οὔτε πα- V 26
 ρέλυε τῆς ἀρχῆς Θεόδην, ἀλλὰ καὶ τῷ στρατῷ ἐξηγεῖσθαι αἰεὶ ἐς
 πόλεμον ἴοντι ἐκέλευε. γράφειν μέντοι αὐτῷ Γότθων τοῖς πρώ-
 5 τοῖς ἐπήγγελλεν ὡς δίκαιά τε ποιότη καὶ ξυνέσιως τῆς αὐτοῦ
 ἄξια, ἣν Θεοδέριχον ἐς Ῥάβενναν ἤκειν ἀσπάζοιτο. Θεόδης δὲ
 ἂ μὲν Θεοδέριχος ἐκέλευεν ἅπαντα ἐπιτελεῖν, καὶ φόρον τὸν ἐπέ- B
 τειον οὔποτε ἀνέι, ἐς Ῥάβενναν δὲ ἵναί οὔτε ἤθελεν οὔτε τοῖς
 γράφουσι ἐπηγγέλλετο.
 10 *ιγ*. Ἐπεὶ δὲ Θεοδέριχος ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνιστο, οἱ Φράγ- C
 γοι, οὐδενὸς σφίσι ἐπιαντιστατοῦντος, ἐπὶ Θορήγους ἐστράτευ-
 σαν, καὶ Ἑρμενεφρίδον τε τὸν αὐτῶν ἄρχοντα κτείνουσι καὶ αὐ-
 τοὺς ἅπαντας ὑποχειρίους ποιησάμενοι ἔσχον. ἡ δὲ τοῦ Ἑρμενε-
 φρίδου γυνὴ ξὺν τοῖς παισὶ φυγοῦσα, παρὰ Θεοδάτον τὸν ἀδελ-
 15 φόν, Γότθων τηρικαῦτα ἄρχοντα, ἦλθε. μετὰ δὲ Γερμανοὶ
 Βουργουζίωνων τε τοῖς περιοῦσι ἐς χεῖρας ἦλθον καὶ μάχῃ νι-
 κήσαντες τὸν μὲν αὐτῶν ἄρχοντα ἐς τι τῶν ἐκεῖνη φρουρίων κα-
 θείραξαντες ἐν φυλακῇ εἶχον, αὐτοὺς δὲ κατηκόους ποιησάμενοι
 ξυστρατεύειν τὸ λοιπὸν σφίσι ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ἢτε δοριαλώ-
 20 τούς, ἠνάγκαζον, καὶ τὴν χώραν ξύμπασαν, ἣν Βουργουζίωνες D
 τὰ πρότερα ᾤκουν, ὑποχειρίαν ἐς ἀπαγωγὴν φόρου ἐκτήσαντο.
 Ἀμαλαρίχος τε, ὃς ἤρχεν Οὐσιγότθων, ἐπεὶ ἐς ἀνδρὸς ἡλικίαν

3. Θεόδην] θίεσθαι HL: illud in marg. 5. ἐπήγγελλεν] Vulgo
 ἐπήγγαλεν. *ibid.* αὐτοῦ] αὐτῶν, HL. 14. παρὰ Hm. Vulgo
 παρὰ. 17. αὐτῶν L. αὐτῶν P: 19. δοριαλώτους] Vulgo δο-
 ριαλώτους. 22. ἐς L. εἰς P.

debatur, Franci obsisterent, vel res novas moverent Visigothi, adeo non Theodi potestatem abrogavit, ut perpetuum armorum imperium ipsi dederit. Porro Gotthorum primoribus imperavit, ad eum scriberent, recte ipsam et convenienter sapientiae suae facturum, si Theoderici salutandi causa Ravennam veniret. Mandata quidem Theoderici plane Theodis exo-quebatur, nec vectigal annuum intervertebat unquam; at nec Ravennam ire, nec per literas invitantibus id polliceri voluit.

18. Post Theoderici obitum, Franci, nemine iam obsistente, Thoringos bello adorti, ipsorum Regem Hermenefridum interficiunt, ac totam gentem in ditionem subiungunt suam. Hermenefridi uxor cum liberis elapsa, ad fratrem suum Theodatam, tunc temporis Gotthorum Regem, se recipit. Deinde Germani cum Burgundionibus, qui supererant, armis congressi adeptique victoriam, eorum Regem, in castellum quoddam regionis illius coniectum, asservarunt custoditis: ipsos vero, ad obsequium redactos, secum in posterum militare coegerunt, ut bello captorum conditio postulabat, et locis omnibus, quae Burgundiones ante coluerant, vectigal imposuerunt. Rex autem Visigothorum Amalaricus, adults iam

ἤλαθε, δύναμιν τὴν Γερμανῶν κατορθωδῆσας τὴν Θεωδιβέρτου ἀδελφὴν τοῦ Γερμανῶν ἄρχοντος ἐν γαμετῆς ἐποιήσατο λόγῳ, καὶ Γαλλίαν πρὸς τοὺς Γότθους καὶ τὸν ἀνεψιδὸν Ἀταλάριχον ἐνέματο. τὰ μὲν γὰρ ἐντὸς τοῦ Ῥοδανοῦ ποταμοῦ Γότθοι ἔλαχον, P 845 τὰ δὲ τούτου ἐκτὸς ἐς τὸ Οὐνισιγότθων περιέστη κράτος. Ξυνέ-5
 κειτο δὲ φόρον, ὃν Θεωδέριχος ἔταξε, μηκέτι ἐς Γότθους κομίζεσθαι, καὶ χρήματα, ὅσα ἐκεῖνος ἐκ Καρκασιανῆς πόλεως λαβῶν ἔτυχεν, Ἀταλάριχος Ἀμαλαρίχῳ ὁρθῶς καὶ δικαίως ἀπέδωκεν. ἐπεὶ δὲ ἄμφω τὰ ἔθνη ταῦτα ἐς τὸ κῆδος ἀλλήλοις ξυνελθόντα ἔτυχε, τὴν αἵρεσιν ἔδωσαν ἀνδρὶ ἐκάστῳ, τὴν ἐγγύην ἐς 10
 θάταρον ἔθνος πεποιημένῳ, πότερον γυναικὶ ἔπεσθαι βούλοιο, ἢ ἐκείνῃ ἐς γένος τὸ αὐτοῦ ἄγεσθαι. ἦσαν δὲ πολλοὶ καὶ οἱ τὰς γυναικῶν ὅπως ἐβούλοντο ἄγοντες καὶ οἱ πρὸς τῶν γυναικῶν τῶν σφετέρων ἀγόμενοι. ὕστερον δὲ Ἀμαλάριχος, προσκεκροenkὸς τῷ B τῆς γυναικὸς ἀδελφῷ, κακὸν μέγα ἔλαβε. δόξης γὰρ ὁρθῆς τὴν 15
 H 187 γυναικᾶ οὖσαν, αἵρεσιν αὐτὸς τὴν Ἀρείου ἔχων, οὐκ εἶα νομίμοις τοῖς ἐιωθόσι χρῆσθαι οὐδὲ κατὰ τὰ ἔθνη τὰ πάτρια τὰ ἐς τὸ θεῖον ἐξοσιοῦσθαι, ἀλλὰ καὶ προσχωρεῖν τοῖς αὐτοῦ ἡθεσιν οὐκ ἐθέλουσαν ἐν πολλῇ ἀτιμίᾳ εἶχεν. ἄπερ ἐπεὶ οὐχ οἷα τε ἦν ἢ γυνὴ φέρειν, ἐς τὸν ἀδελφὸν ἐξήνεγκεν ἅπαντα. διὸ δὴ ἐς πόλε- 20
 μων Γερμανοὶ τε καὶ Οὐνισιγότθοι πρὸς ἀλλήλους κατέστησαν. καὶ λίαν μὲν ἰσχυρὰ ἐπὶ πλείστον ἐγεγόνει ἡ μάχη, τέλος δὲ ἡσσηθεὶς Ἀμαλάριχος τῶν τε οἰκείων πολλοὺς ἀποβάλλει καὶ αὐτὸς

3. ἐνάματο] ἐνάματο HL. 4. Ῥοδανοῦ] ἡριδανοῦ HL.

actate, Germanorum potentiam reformidans, eorum Regis Theodeberti sororem in matrimonium duxit, et Galliam cum Gotthis et Atalarico consobrino suo ita divisit, ut Gotthis cesserit quidquid est cis Rhodanum fluvium, partes vero trans illum positae in Visigothorum ditione manserint. Convenit etiam inter ipsos, ut vectigal, quod constituerat Theodericus, non penderetur amplius Gotthis. Quidquid opum ex urbe Carsaone idem abstulerat, Atalaricus bona fide Amalarico restituit. Quoniam vero hae duae gentes connubiis affinitates iunxerant, unicuique viro, qui uxorem e gente altera acceperat, permessa est optio, utrum mallet uxorem sequi, an ad gentem, ex qua ipse esset, illam traducere. Uxores multi abduxerunt arbitrato suo: multi secuti sunt. Postea Amalaricus offenso suae coniugis fratri poenas graves persolvit. Cum enim uxorem de Deo recte sentientem Ariana ipse imbutus haeresi, non modo consuetis uti caeremoniis, et in divino cultu instituta patria vetaret sequi, sed indignis etiam modis acciperet molentem ad suae sectae ritus accedere, haec ferre non valeas mulier, fratri rem totam eddidit. Hinc orto Germanos inter ac Visigothos bello, ac praelio pertinacissime inito, victus demum Amalaricus non sine magna suorum strage, oppetit.

Θνήσκει. Θεοδίβερτος δὲ τὴν τε ἀδελφὴν ξὺν πᾶσι χράμμασι
 ἔλαβε καὶ Γαλλίας ὅπόσον Οὐισιγοτθοὶ λαχόντες εἶχον. τῶν δὲ C
 ἡσοσημένων οἱ περιόντες ἐκ Γαλλίας ξὺν γυναιξί τε καὶ παισὶν
 ἀναστάντες παρὰ Θεοδὴν ἐς Ἰσπανίαν ἤδη ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς τυ-
 5 φραννοῦντα ἐχώρησαν. οὕτω μὲν Γότθοι τε καὶ Γερμανοὶ Γαλ-
 λίαν ἔσχον.

Χρόνῳ δὲ τῷ ὑστέρω Θεοδάτος, ὁ τῶν Γότθων ἀρχηγός, V 27
 ἐπειδὴ Βελισάριον ἐς Σικελίαν ἤκειν ἐπύθετο, ξυνηθήκας πρὸς
 Γερμανοὺς ποιεῖται, ἐφ' ᾧ ἄρχοντάς τε αὐτοὺς καὶ τὴν Γότθοις
 10 ἐπιβάλλουσαν ἐν Γάλλοις μοῖραν καὶ χρυσοῦ κεντηνάρια λαβόντας
 εἴκοσι πόλεμον σφίσι τόνδε ξυνάρασθαι. οὕτω τε τὰ ξυγκείμενα
 ἔργῳ ἐπιτελέσας μοῖραν τὴν πεπωμένην ἀνέπλησε. διὸ δὲ Γότ-
 θων πολλοὶ τε καὶ ἄριστοι ἐνταῦθα, ὧν Μαρκίας ἡγήετο, φυλυ- D
 κὴν εἶχον. οὗς δὲ Οὐτίγεις ἐνθένδε ἐξαναστήσαι οὐχ οἴός τε ἦν,
 15 οὐ μὴν οὐδὲ Φράγγους ἀντιτάξασθαι αὐτοὺς ᾤετο ἰκανοὺς εἶ-
 σθαι, Γαλλίαν τε καὶ Ἰταλίαν, ὡς τὸ εἶκος, καταθέουσιν, ἦν
 αὐτὸς τῷ παντὶ στρατῷ ἐς Ῥώμην ἐλεύσῃ. ξυγκαλέσας οὖν εἶ τι
 ἐν Γότθοις καθαρὸν ἦν, ἔλεξε τοιάδε „Οὐχ ἡδέϊαν μὲν, ἄνδρες
 ξυγγενεῖς, ἀναγκαίαν δὲ ὑμῖν παραίνεσιν ποιεῖσθαι βουλόμενος
 20 ἐνθάδε ὑμᾶς ἐν τῷ παρόντι ξυνηγάγον· ὅπως δὲ ἀκούσησθε μὲν
 πρῶτως, βουλευθήσθε δὲ τῶν παρόντων ἡμῖν ἐπαξίως. οἷς γὰρ αἱ
 πράξεις οὐ κατὰ νοῦν χωροῦσι, τὸ μὴ πειδομένους ἀνάγκη ἧ

2. ἔλαβε L. ἔλαβεν P. 4. παρὰ Scaliger. παρὶ HP. πρὸς Hm.
 9. ἀρχοντάς τε αὐτοὺς] ἔχοντας τὰ αὐτῶν Grotius. 20. ἐνθά-
 δε L. ἐνθένδε P. 22. τὸ μὴ] τῷ μὴ Hm. „vel τοὺς μὴ“ Pm.
 Utrumque falsum.

Sororem Theodibertus cum omnibus opibus recipit, et quantacumque
 pars Galliae Visigothis obvenerat, eam obtinet. Qui cladi superfuerant,
 ex Gallia cum uxoribus liberisque egressi, in Hispaniam ad Theudia iam
 palam tyrannum se receperunt. Ita Gallia in Gotthorum ac Germano-
 rum ditionem venit.

Deinde Theodatus Gotthorum Rex, de Belisarii in Siciliam adventu
 certior factus, cum Germanis paciscitur, ut ipsi eorum Reges ad hoc
 bellum auxilio veniant, ubi Galliae partem, in ditione Gothica sitam, ac
 duo millia auri pondos acceperint. Verum is vitae fatium prius implevit,
 quam pacta conventa. Quamobrem multi lique fortissimi Gotthorum in
 illis erant partibus praesidiarii, duce Marcia. Neque eos evocare inde
 Vitigis tuto poterat, nec Francis pares putabat fore, Galliam atque Ita-
 liam procul dubio incursaturis, si ipse copias omnes Romam duceret.
 Itaque convocatis, qui inter Gotthos erant lectissimi, orationem hanc ha-
 buit. *Huc vos coëgi modo, Gentiles mei, ut monita dem, parum illa qui-
 dem incunda, sed necessaria: quae aequo animo audiatu velim, et pro re-
 rum instantium merito in medium consulatis. Certe quibus ex voto non
 procedunt incepta, de statu, in quo sunt, frustra illi tractaverint, nisi*

- P 346 τύχη οὕτω τὰ παρόντα διωκῆσθαι ἀξέμφορον. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἡμῖν ὡς ἄριστα ἐς τὴν πολέμον παρασκευὴν ἔχει. Φράγγοι δὲ ἡμῖν ἐμποδῶν ἴστανται, οἷς ἐκ παλαιοῦ πολεμοῖς οὔσι, τοῖς τε χρήμασι καὶ τοῖς σώμασι δαπανώμενοι, ἀντέχων εἰς τόδε ὄμας ἰσχύσαμεν, ἐπεὶ ἄλλο ἡμῖν οὐδὲν ἀπὴντι πολέμιον. ἐφ' ἑτέροους δὲ τῶν ἡμῶς ἀναγκαζομένους ἵνα τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον καταλύειν δέησι, πρῶτον μὲν, ὅτι, ἦν δυσμενεῖς ἡμῖν διαμενωσι, μετὰ Βελισαρίον ἐφ' ἡμῶς τετάξονται πάντως. τοὺς γὰρ ἐχθρὸν τὸν αὐτὸν ἔχοντας ἀλλήλοισ ἐς εὐνοϊάν τε καὶ ξυμμαχίαν
- B ξυνάπτεισθαι ἢ τῶν πραγμάτων εἰσηγεῖται φύσις. ἔπειτα, ἦν 10 καὶ πρὸς ἐκότερον στρατόπεδον χωρὶς τὸν πόλεμον διενέγκωμεν, λελείψεται ἡμῖν ἀμφοτέρων ἡσσησθαι. ἄμεινον οὖν ἄλλῃ ἡμῶς ἐλασσουμένους τὰ πλείστα τῆς ἀρχῆς διασώσασθαι, ἢ πάντων ἔχων ἐφεμένους ξὺν πάσῃ τῆς ἡγεμονίας δυνάμει πρὸς τῶν πολεμῶν ἀπολωλέναι. οἴμαι τοίνυν ὡς, ἦν Γαλλίας τὰς σφίσιν 15 ὁμόρους Γερμανοῖς δῶμεν, καὶ χρήματα ὅσα ξὺν τῇ χώρᾳ ταύτῃ Θεοδάτος αὐτοῖς ὡμολόγησε δώσειν, οὐχ ὅσον ἀποτρέφονται τὸ εἰς ἡμῶς ἔχθος, ἀλλὰ καὶ πόλεμον ἡμῖν ξυλλήψονται τόνδε. ὅπως δ' αὐθις, εἰ φερομένων τῶν πραγμάτων ἡμῖν, Γαλλίας
- C ἀνακτησώμεθα, ὑμῶν διαλογιζέσθω μηδεῖς. ἐμὲ γὰρ τις πα- 20 λαὸς ἐσέρχεται λόγος, τὸ παρὸν εἰ τιθέναι κειλέων. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ τῶν Γότθων λόγμοι, ξέμφορὰ τε εἶναι αὐτοῖς οἰόμενοι, ἐπιτελεῖ γίνεσθαι ἤθελον. στέλλονται τοίνυν πρέσβεις αὐτίκα ἐς τὸ Γερμανῶν ἔθνος, ἐφ' ᾧ Γαλλίας τε αὐτοῖς ξὺν τῷ

necessitati ac fortunae sese accommodent. Caetera quidem bello necessaria optime paravimus; sed obstant Franci, veteres hostes: quibus haecenus, licet cum pecuniis et vitae multorum dispendio, restitimus, quia nihil hostile praeterea se nobis obtulit. Nunc arma alio vertere coacti, pacem cum Francis pangere necesse erit: primo, quia, si ipsis inimicitias nobiscum mancant, profecto in nos vires cum Belisario sociabunt. Fert enim natura, ut qui hostem communem habent, amicitia ac societate coniuncti sint. Deinde, si utrumque exercitum separate adoriamur, utrinque certa nobis clades impendet. Praestat igitur levi iactura maximam regni partem conservare, quam habendi omnia cupiditate eo redigi, ut vitæ pariter cum omni ditione spoliemur ab hostibus. Quare existimo Germanos, non modo odium, quo a nobis disident, deposituros, sed nostros etiam in hoc bello socios fore, si ipsis finitimam Galliam et quantamcumque pecuniam cum ea se daturum Theodatus promiserat, concedamus. Quo autem pacto, si res nobis prospere cesserit, recuperaturi Galliam simus, nemo vestrum disquirat. Subit enim memoria veteris illius verbi, quo iubemur instantia bene constituere. Haec cum audissent Gothorum Praefores, ac sibi conducere censuissent, ut ea fierent placuit. Ergo mittunt statim ad Germanos Legati, qui illis Gallia cedant, datoque auro componant

χρυσῶ δώσουσι καὶ ὀμαιοὺς ποιήσονται. Φράγγων δὲ τότε ἡγεμόνες ἦσαν Ἰλδίβερος τε καὶ Θεοδίβερος καὶ Κλοαδάριος, οἱ Γαλλίας τε καὶ τὰ χεῖματα παραλαβόντες διενείμαντο μὲν κατὰ λόγον τῆς ἐκάστου ἀρχῆς, φίλοι δὲ ὠμολόγησαν Γότθοις ἐς τὰ 5 μάλιστα ἔσεσθαι, καὶ λάθρα αὐτοῖς ἐπικούρους πέμψειν, οὐδ' Φράγγους μέντοι, ἀλλ' ἐκ τῶν σφίσι κατηκόων ἔθνων. Ὀμαιοὺς γὰρ αὐτοὶ ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἐπὶ τῷ Ῥωμαίων κακῶ ποιήσασθαι οἶχ' οἶοι τε ἦσαν, ἐπεὶ ὄλιγον πρότερον βασιλεῖ ἐς τόνδε τὸν πόλεμον ἐυλόγησαν ὠμολόγησαν. οἱ μὲν οὖν πρόσβεις τὰ ἐφ' 10 οἷσπερ ἐστάλησαν διαπεπραγμένοι ἐπανήκον ἐς Ῥάβενναν. τότε δὲ καὶ Μαρκίαν ζῆν τοῖς ἐπομένοις Οὐτίγεις μετεπέμπετο.

ιδ'. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα Οὐτίγεις ἔπρασεν, ἐν τούτῳ Βελισάριος ἐς Ῥώμην ἵνα παρεσκευάζετο. ἀπολέξας οὖν ἄνδρας ἐκ καταλόγου πεζικοῦ τριακοσίων καὶ Ἡρωδιανὸν ἄρχοντα ἐπὶ τῇ 15 Νεαπόλει φυλακῇ κατεστήσατο. ἐπεμψε δὲ καὶ ἐς Κύμην φρουροὺς, ὄσους ᾤετο τῇ τοῦ ἐνταῦθα φρουρίου φυλακῇ ἱκανοὺς ἔσεσθαι. ἄλλο γάρ τι δόρυμα ἐν Καμπανίᾳ, ὅτι μὴ ἐν Κύμῃ τε καὶ ἐν Νεαπόλει, οὐκ ἦν. ἐν ταύτῃ τῇ Κύμῃ οἱ ἐπιχώριοι τὸ Σιβύλλης δεκνύουσι σπήλαιον, ἔνθα δὲ αὐτῆς τὸ μαντεῖον 20 γεγενῆσθαι φασιν. ἐπιθαλασσία δὲ ἡ Κύμη ἐστὶ, Νεαπόλεως Βόκτῳ καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν σταδίους διέχουσα. Βελισάριος μὲν οὖν διεκόσμη τὸ στρατεύμα, Ῥωμαῖοι δὲ, δεισαντες μὴ σφίσι ἔμβολῃ ὄσα Νεαπολίταις ἔμπεπτεκε, λογιζόμενοι ἔγνωσαν

P 347
V 28
H 188

2. Ἰλδίβερος] *Ildibertus Pers.* 7. αὐτοὶ *Pm.* αὐτοῦς *P.*
8. τόνδε *om. L.* 23. ἐμβολῃ *L.* ἔμπεπτεκε *P.*

societatem. Tunc Reges Francorum erant Childebertus, Theodebertus et Clotharius: qui traditam sibi Galliam ac pecuniam inter se pro cuiusque regni portione dividerunt, promiseruntque se Gotthis amicissimos fore, et auxilia missuros clam, non Francorum, sed nationum, quibus imperarent. Nec vero poterant adversus Romanos societatem colere palmam, Imperatori in hoc bello opem paulo ante polliciti. Legati, re, cuius causa missi erant, confecta, Ravennam redeunt. Tum demum Marciam cum copiis, quibus praeerat, Vitigis revocavit.

14. Dum haec agit Vitigis, interea Belisarius Romam cogitans, profectionem parat. Itaque trecentis militibus, e peditatu delectis, Praefectoque Herodiano, Neapolin credidit. Quot etiam Cumanae arci custodiendae suffecturos putavit, tot eo misit: cum in Campania, praeter Cumas ac Neapolin, nullus esset munitus locus. Hae sunt Cumae, quarum incolae antrum ostendunt, in quo Sibyllam vaticinatam perhibent. Porro Cumas mare alluit, stadiis cxxviii. Neapoli dissitas. Instruente exercitum Belisario, Romani, calamitatem Neapolitanae similem veriti, re per-

ἄμεινον εἶναι τῇ πόλει τὸν βασιλέως στρατὸν δέξασθαι. μάλιστα δὲ αὐτοῖς Σιλβέριος εἰς τοῦτο ἐνήγγεν, ὃ τῆσδε τῆς πόλεως ἀρχιερεὺς. Φιδελιὸν τε πέμψαντες, ἄνδρα ἐκ Μεδιολάνων ὁρμώμενον, ἣ ἐν Λιγούροις κείται, ὃς δὴ Ἀταλαρχίῳ παρήδρανε πρότερον (κοιαιστωρα δὲ τὴν ἀρχὴν ταύτην καλοῦσι Ῥωμαῖοι),⁵

C Βελισάριον ἐς Ῥώμην ἐκάλουν, ἀμαχητὶ τὴν πόλιν παραδώσειν ὑποσχόμενοι. ὃ δὲ διὰ τῆς Λατίνων ὁδοῦ ἀπῆγε τὸ στράτευμα, τὴν Ἀππίαν ὁδὸν ἀφείκει ἐν ἀριστερᾷ, ἣν Ἀππίος ὁ Ῥωμαίων ὑπατος ἐννακασίους ἐνιαυτοῖς πρότερον ἐποίησέ τε καὶ ἐπώνυμον ἔσχεν. ἔστι δὲ ἡ Ἀππία ὁδὸς ἡμερῶν πέντε ἀνδρὶ ἐδζώνῳ· ἐκ¹⁰ Ῥώμης γὰρ αὕτη ἐς Καπύην διήκει. εὖρος δὲ ἔστι τῆς ὁδοῦ ταύτης ὄσον ἀμάξας δύο ἀλλήλαις ἐναντίας λέναι, καὶ ἔστιν ἀξιοθέατος πάντων μάλιστα. τὸν γὰρ λίθον ὑπαντα, μυλιτην τε ὄντα καὶ φέσει σκληρὸν, ἐκ χώρας ἄλλης μακρὰν οὐσῆς τιμῶν

D Ἀππίος ἐνταῦθα ἐκόμισε. ταύτης γὰρ δὴ τῆς γῆς οὐδαμῆ πέ-¹⁵φυκε. λίλους δὲ τοὺς λίθους καὶ ὁμαλοὺς ἐργασύμενος, ἐργωνίους δὲ τῇ ἐντομῇ πεποιημένος, ἐς ἀλλήλους ξυνέδησεν, οὔτε χαλκὸν ἐντὸς οὔτε τι ἄλλο ἐμβεβλημένος. οἱ δὲ ἀλλήλοις οὕτω τε ἀσφαλῶς ξυνδέδενται καὶ μεμύκασιν, ὥστε ὅτι δὴ οὐκ εἰσὶν ἤρμοσμένοι, ἀλλ' ἐμπεφύκασιν ἀλλήλοις, δόξαν τοῖς ὀρωσὶ παρᾶ-²⁰χοντες· καὶ χρόνου τριβέντος συγχοῦ δὴ οὕτως ἀμάξαις τε πολ-
λαῖς καὶ ζῳίσι ἅπασι διαβυτοὶ γενόμενοι ἐς ἡμέραν ἐκάστην οὔτε τῆς ἀρμονίας παντάπασι διακρίνεται οὔτε τινι αὐτῶν διαφθα-

2. Σιλβέριος] λιβέριος HL. Conf. ad p. 339 c. 4. Λιγούροις] λιβούροις HL. 8. Ἀππίαν] Simplicii π HL hic et infra. 15. ἐκόμισε] ἐκόσμησε HL: illud Hm. 22. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδέ — οὐδέ.

pensa, satius esse iudicarunt Imperatoris copias in urbem accipere, eos ad id maxime impellente Silverio, civitatis Pontifice. Mox Fidelium, Mediolane urbe Liguriaie oriundum, qui prius Atalarici Assessor fuerat (haec dignitas lingua Romana dicitur Quaestor) ad Belisarium legant, eumque Romam hoc invitant promisso, citra pugnam se urbem dedituros. Ille via Latina exercitum duxit, relicta ad laevam Appia, quam Appius Consul Romanus ante annos nongentos munit, ac suo donavit nomine. Viam Appiam diebus quinque emetitur vir expeditus. Ab urbe enim Roma ad Capuam pertinet, ea latitudine, ut adversa inter se plaustra duo libere commoent. Omnium maxime spectabilis est. Molares enim et natura praedurii sunt lapides omnes: quos certe Appius e remota aliqua lapidicina illic convexit, cum vicinus ager nullos ferat eiusmodi. Eos autem levigatos in planum, et angulatos, apte commisit, non inserto aere aliave re quapiam. Adeo tamen firma compage haerent, itaque coeunt, ut spectantibus non arte coagmentati, sed natura congeniti videantur. Et quamvis per tot saecula frequentibus plaustris ac iumentis quibuslibet quotidianum iter praebuerint, tamen nec ab ordine vel minimum ces-

ῥῆναι ἢ μεῖον γενέσθαι ζυνέπειεν, οὐ μὴν οὐδὲ τῆς ἀμαρτυρίας τι P 248 ἀποβαλέσθαι. τὰ μὲν δὴ τῆς Ἀππίας ὁδοῦ τοιαυτὰ ἔστι.

Γότθοι δέ, οἳ ἐν Ῥώμῃ φυλακὴν εἶχον, ἐπεὶ τοὺς τε πολεμικοὺς ἀγχιστά πη ἐπέθοντο καὶ Ῥωμαίων τῆς γνώμης ἤσθοντο, ὁ ἤσχαλλον, τὴν τε πόλιν φυλάσσειν καὶ τοῖς ἐπιούσι διὰ μάχης ἵνα οὐχ οἰοί τε ὄντες· ἔπειτα δὲ Ῥωμαίων σφίσι ἐνδιδόντων ἐνθὺνδε ἀπαλλαγέντες ἐπὶ Ῥαβέννης ἀνεχώρησαν ἅπαντες, πλὴν γε δὴ οἱ Λεύδεις, ὃς αἰτῶν ἤρχεν, αἰδεσθεῖς, οἶμαι, τὴν τὴν παρούσαν, αὐτοῦ ἔμεινε. ζυνέπεσέ τε ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ κατὰ B 10 τὸν αὐτὸν χρόνον Βελισάριον μὲν καὶ τὸν βασιλέως στρατὸν ἐς Ῥώμην εἰσεῖναι διὰ πύλης, ἣν καλοῦσιν Ἀσιναρῖαν, Γότθους δὲ ἀναχωρεῖν ἐνθὺνδε διὰ πύλης ἑτέρας, ἣ Φλαμινία ἐπικαλεῖται, Ῥώμῃ τε αὖθις ἐξήκοντα ἔτεσιν ὑστερον ὑπὸ μνηός, ἐνδέκατον ἔτος Ἰουστινιανοῦ βασιλέως τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔχοντος, 15 ἤλω. Λεύδερην μὲν οὖν τὸν Γότθων ἄρχοντα καὶ τῶν πυλῶν

7. ἀνεχώρησαν L. ἐχώρησαν P. 13. ἐπὶ] ὁ Ἀπελλαίου Pm. „Hinc nequeo me expedire, nisi meam, quam habes in margine, coniecturam sequar, ductam ex Evagrii lib. IV. cap. 19. edit. Graecae Rob. Stephani, et ex Nicephori Call. lib. XVII. cap. 18. ubi citato Procopii testimonio, dicitur recepta Roma ἐνάτῃ ἀπελλαίου μνηός, die 9. mensis Apellaci, sive Decembris. Quam temporis notam videtur Procopius, vel librarius sic abbreviasse, ὁ ἄπε. μνηός, ut fieri videmus quotidie. Hanc scripturam depravatam existimo sublata numeri nota ὁ' et ἀπε. mutato in ἐπὶ. Est autem Ἀπελλαῖος December, teste Evagrío, quem supra laudavi, nec piget eius referre verba: γέγονεν ὑπὸ Ῥωμαίους αὖθις ἡ Ῥώμῃ ἐξήκοντα ἔτεσιν ὑστερον, ἐνάτῃ Ἀπελλαίου, πρὸς δὲ Ῥωμαίων προσεγορευομένου Λευβρίου μνηός. Nicephorus vero Call. sic loquitur: ἡ Ῥώμῃ αὖθις ἐπὶ Ῥωμαίους ἐγένετο ἐξήκοντα ἔτεσιν ὑστερον, ἐνάτῃ Ἀπελλαίου μνηός, ὃς πρὸς Ῥωμαίων Λευβρίου ἐνομάζεται. Latinum etiam nomen huius mensis hic forte Procopius addiderat, ut illud iam supra expressit pagina 242 c.“ MALT. *ibid.* ἐνδέκατον] δέκατον Kanngiesserus p. 87.

ere; nec fractus quisquam est nec minutus, nec pristinum nitorem amisit. Hactenus de via Appia.

Gotthi vero, qui Romae praesidium agitabant, cum adventare hostem audissent, nec lateret eos Romanorum consilium, ex eo valde erant solliciti, quod urbem tueri, et accedentibus repugnare minime poterant. Inde postmodum, cum bona Romanorum venia, profecti, concesserunt omnes Ravennam; excepto Leuderii ipsorum Duce: quem, ut opinor, praesentis fortunae pudor ibi tenuit. Illa die evenit, ut quo tempore Romanam Belisarius cum Imperatoris exercitu per portam, quam Asinariam vocant, intrabat, eodem inde Gotthi per aliam, quae Flaminia appellatur, excesserint. Atque ita recepta est Roma die ix. Decembris, anno postquam capta fuerat sexagesimo; qui fuit xi. imperii Iustiniani. Tum Leuderin Gotthorum Ducem et portarum claves ad Imperatorem Belisa-

- τὰς κλειῖς Βελισάριος βασιλεὶ ἔπεμψεν, αὐτὸς δὲ τοῦ περιβόλου
 C πολλαχῆ διεφρηκτός ἐπεμελεῖτο, ἔπαλξιν δὲ ἐκάστην ἐγγώνιον
 V 29 ἐπάει, οἰκοδομίαν δὴ τινα ἐτέραν ἐκ πλαγίου τοῦ εὐωνύμου τι-
 θόμενος, ὅπως οἱ ἐνθένδε τοῖς ἐπιούσι μαχόμενοι πρὸς τῶν ἐν
 ἀριστερῇ σφίσι τειχομαχούντων ἥκιστα βάλλωνται, καὶ τάφρον 5
 ἀμφὶ τὸ τεῖχος βαθεῖάν τε καὶ λόγου ἀξίαν πολλοῦ ὤρυσσε. Ῥω-
 μαῖοι δὲ τὴν μὲν πρόνοιαν τοῦ στρατηγοῦ καὶ διαφερόντως τὴν
 ἐς τὰς ἐπάλξεις ἀποδειγμένην ἐμπειρίαν ἐπῆρουν, ἐν θαύματι
 δὲ μεγάλῳ ποιούμενοι ἥσυχаллон, εἴ τινα ὡς πολιορκηθήσεται ἐν-
 D νοιαν ἔχων, ψῆθη ἰσκιητά οἱ ἐς Ῥώμην εἶναι, ἢ οὔτε πολιορκ-
 κίαν οἶα τέ ἐστι φέρειν τῶν ἐπιτηδείων τῇ ἀπορίᾳ, διὰ τὸ μὴ
 ἐπιθαλάσσιος εἶναι, καὶ τείχη περιβαλλομένη τοσοῦτόν τι χρῆμα,
 ἄλλως τε καὶ ἐν πεδίῳ κειμένη ἐς ἄγαν ὑπὲρ τοῖς ἐπιούσιν εὐέ-
 φοδος, ὡς τὸ εἰκὸς, ἔστιν. ὁ δὲ καὶ ταῦτα ἀκούων τὰ ἐς πο-
 λιορκίαν οὐδέν τι ἤσσον ἄπαντα ἐξηρτύετο, καὶ τὸν σῆτον, ἐν 15
 H 189 ταῖς ναυσὶν ἔχων ἐκ Σικελίας ἐφίκετο, ἐν οἰκήμασι δημοσίοις κα-
 ταθόμενος ἐφύλασσε, καὶ Ῥωμαίους ἄπαντας, καίπερ δεινὰ
 ποιουμένους, ἠνάγκαζεν ἄπαντα σφίσι τὰ ἐπιτήδεια ἐκ τῶν ἀγρῶν
 ἐσκομῆσθαι.
- P 349 ιε'. Τότε δὴ καὶ Πίτζας, Γότθος ἀνὴρ, ἐκ Σαμνίου 20
 ἦκων, αὐτόν τε καὶ Γότθους, οἳ ἐκείνη ξὺν αὐτῷ ὤκνητο, καὶ
 Σαμνίου τοῦ ἐπιθαλασσίου μοῖραν τὴν ἡμίσειαν Βελισαρίῳ ἐνε-
 χείρισεν, ἄχρι ἐς τὸν ποταμὸν, ὃς τῆς χώρας μεταξὺ φέρεται.

4. ἐν ἀριστερῇ Maltretus. Aberat ἐν. 9. ἥσυχаллон] ἥσυχалон L.

rius misit, et cura ad muros, qui passim collapsi erant, reparandos conversa, minas ita extruxit, ut in angulum omnes desinerent, addita a sinistro latere appendice, ut defensores ad illos positi paterent talis oppugnantium a parte laeva: et moenibus altam ac praeclaram fossam circumdedit. Ac providentiam quidem Magistri militum, et solertiam in pinnarum structura praecipue elucentem Romani praedicabant; iidem vero angebantur, vehementer mirantes, quid illi in mentem venisset, ut si obsessum iri se intelligeret, intraret Romam, obsidioni ferendae imparem, tum ob annonae difficultatem, quam, quod a mari absit, passura esset: tum ob ingentem murorum ambitum, situmque in campo planissimo, qui facilem invadentibus praebet aditum, pro natura loci. Haec audiens Belisarius, nihilo secius omnia ad obsidionem necessaria expedivit, et frumentum, quod e Sicilia secum advexerat, in horrea publica conditum servavit. Immo vero Romanos omnes, ex agris comportare quidquid annonae ibi habebant, quamvis id aegre ferrent, coegit.

15. Tum etiam Pitzas, natione Gotthus, profectus e Samnie, se et Gotthos, qui ibi cum ipso degebant, ac Samnii maritimi dimidium partem, ad fluvium usque, qui regionem interluit, Belisarii potestati permisi-

Γότθοι δέ, ὅσοι ἐπὶ θάτερον τοῦ ποταμοῦ ἴδροντο, οὔτε τῷ Πίτσα ἐπεσθαι οὔτε βασιλεῖ κατήκοοι εἶναι ἤθελον. στρατιώτας τε οἱ Βελισάριος οὐ πολλοὺς ἔδωκεν, ὅπως αὐτῷ ξυμφυλάξωσι τὰ ἐκείνη χωρία, πρότερον δὲ Καλαβροὶ τε καὶ Ἀπούλιοι, Γότ-
 5 θων σφίσι τῇ χώρᾳ οὐ παρόντων, Βελισαρίῳ ἐθελούσιοι προσε-
 χώρησαν οἱ τε παράλιοι καὶ οἱ τὰ μεσόγεια ἔχοντες. ἐν τοῖς καὶ Βενεβεντός ἐστιν, ἣν πάλαι Μαλεβεντὸν ὠνόμασαν Ῥωμαῖοι, τανῦν δὲ Βενεβεντὸν καλοῦσι, τὴν ἀπὸ τοῦ προτέρου ὀνόματος διαφεύγοντες βλασφημίαν. βέντος γὰρ ἄνεμον Ἀτίνων φωνῇ
 10 δύνανται. ἐν Δαλματία γὰρ, ἣ ταύτη κατανατικὸν ἐν τῇ ἀντιπέ-
 ρας ἠπίρῳ κείται, ἀνέμου τι πνεῦμα σκληρόν τε καὶ ὑπερφυῶς ἄγριον ἐπισκῆπτειν φιλεῖ, ὅπερ ἐπειδὴν ἐπιπνεῖν ἄρξεται, ὀδῶ ἴοντα ὄντινα ἄνθρωπον ἐνταῦθα εὐρεῖν οὐδεμία μηχανῇ ἐστιν, C
 ἀλλ' οἶκοι ἅπαντες καθείρξαντες ἑαυτοὺς τηροῦσι. τοιαύτη γὰρ
 15 τις ἡ τοῦ πνεύματος φορὰ τυγχάνει ὅσα ὥστε ἄνδρα ἰππία ξὺν τῷ ἱππῷ ἀρπύσασα μετέωρον φέρει, ἐπὶ πλείστον τε περιεγα-
 γούσα τῆς τοῦ ἀέρος χώρας εἶτα δπη παρατόχοι ἀπορρίπτουσα κτείνει. Βενεβεντὸν δὲ, ὥτε κατανατικὸν Δαλματίας οὔσαν, ὥσπερ μοι εἴρηται, ἐπὶ τε ὑψηλοῦ τινος χώρου κειμένην μοῖρᾶν
 20 τινὰ φέρεσθαι τῆς τούτου δὴ τοῦ ἀνέμου δύσκολίας συμβαίνει. ταύτην Διομήδης ποτὲ ὁ Τυδέως ἰδέματο, μετὰ Ἰλλου ἄλωσιν ἐκ τοῦ Ἄργους ἀποκρουσθεῖς. καὶ γνώρισμα τῇ πόλει τοὺς ὀδόν- D
 τας σὺς τοῦ Καλυδωνίου ἐλείπετο, οὗς οἱ θεοὶ Μελέαγρος

10. τούτη L, ut videtur. τούτην P. [ibid. κατανατικὸν] κατὰ ἀντικρὸν P, et infra κατ' ἀντικρὸν. 13. ὄντινα] ὄτι HL: ὄντινα Scaliger et P. 14. ἅπαντες L Pm. ἅπαντα HP. 17. παρατόχοι] Vulgo παρατόχη.

sit. Gotthorum, qui trans fluvium habitabant, nemo Pitsam sequi, neque in ditionem Imperatoris concedere veluit. Belisarius vero milites ei non multos dedit, qui cum ipso tractum illum tuerentur. Iam ante Belisario se sponte dederant, nullo constricti Gotthorum praesidio, Calabriae Apulique, cum maris accolae, tum mediterranea incolentes: in quorum urbibus est Beneventum, olim Maleventum a Romanis dictum. Nunc autem Beneventum vocant, execrationem vitantes priori inditam nomini. Nam vox quidem Latina Ventus auram spirantem significat. In Dalmatia vero, quae contra hanc urbem in adversa continente sita est, maus ac vehementissimus ventus bacchatur: qui quoties flare coeperit, in via neminem reperire est: at omnes se domi tenent. Is enim est venti impetus, ut equitem cum equo in sublime rapiat, ac diu per auras circumactum, quocumque sors tulerit, proiciens enecat. Molestiae quam affert hic ventus, non expers est Beneventum, quippe contra Dalmatiam, ut dixi, editoque in loco positum. Eam urbem filius Tydei Diomedes, ab Argis olim, post excidium Ilii, pulsus, condidit, ibique in monumentum reliquit apri Calydonii dentes, qui ipsius patris Meleagro in venationis

ἄθλα τοῦ κυνηγεσίου λαβῶν ἔτυχεν, οἷ και εἰς ἐμὲ ἐνταῦθα εἰσι, θέαμα λόγου πολλοῦ ἰδεῖν ἄξιον, περιμέτρον οὐκ ἦσσαν ἢ τρισπίδαμον ἐν μνηοειδεῖ σχήματι ἔχοντες. ἐνταῦθα και ξυγγενέσθαι τὸν Διομήδην Αἰνεία τῷ Ἀγχίσιου ἦκοντι ἐξ Ἰλίου φασὶ και κατὰ τὸ λόγιον τὸ τῆς Ἀθήνης ἄγαλμα δοῦναι, ὃ ἔξιν τῷ 5 Ὀδυσσεὶ ἀποσυλήσας ἔτυχεν, ὅτε κατασκόπων ἐς τὸ Ἰλιον ἤλθῃ-την ἄμφω πρότερον ἢ τὴν τε ἀλώσιμον γενέσθαι τοῖς Ἑλλήσι.

- P 350 λέγουσι γὰρ ἀπὸ τῆς νοσήσαντι τε ὑστερον και ὑπὲρ τῆς νόσου πυρ-θανομένῳ χρῆσαι τὸ μαντιεῖον οὐ ποτὲ οἱ τοῦ κακοῦ ἀπαλλαγῆν
V 30 ἔσισθαι πλὴν εἰ μὴ ἀνδρὶ Τρωαί τὸ ἄγαλμα τοῦτο διδοίη. και 10 αὐτὸ μὲν ὄπου γῆς ἐστιν, οὐ φασὶ Ῥωμαῖοι εἰδέναί, εἰκόνα δὲ αὐτοῦ λίθῳ τινὶ ἐγκεκολαμμένην δεικνύουσιν, ἥτις δὴ και ἐς ἐμὲ ἐν τῷ τῆς Τύχης ἱερῷ πρὸ τοῦ χαλκοῦ τῆς Ἀθηναῶν ἀγάλματος κείται, ὅπερ αἰθριον ἐς τὰ πρὸς ἔω τοῦ νεῶ ἴδονται. αὕτη δὲ ἢ ἐν τῷ λίθῳ εἰκὼν πολεμουσῆ τε και τὸ δόρον ἀνατεινούσῆ ἄτε 15 B ἐς ξυμβολὴν ἔοικε· ποδῆρη δὲ και ὡς τὸν χιτῶνα ἔχει. τὸ δὲ πρόσωπον οὐ τοῖς Ἑλληνικοῖς ἀγάλμασι τῆς Ἀθηναῶν ἐμπερές ἐστιν, ἀλλ' οἷα παντάπασι τὸ παλαιὸν Αἰγύπτιοι ἐποίουν. Βυζάντιοι δὲ φασὶ τὸ ἄγαλμα τοῦτο Κωνσταντινὸν βασιλέα ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἢ αὐτοῦ ἐπώνυμός ἐστι, κατορῶντα θέσθαι. ταῦτα 20 μὲν δὴ ὠδέ περ ἔσχεν.

Ἰταλίαν δὲ οὕτω ξύμπασαν, ἢ ἐντὸς κόλπου τοῦ Ἰονίου ἐστίν, ἄχρι ἐς τε Ῥώμην και Σάμνιον Βελισάριος παρεστήσατο,

5. δοῦναι] δοῦν H. 6. ἤλθῃτην L. εἰθῃτην HP. 7. τῆς τε] τῆς γε HL. Fort. τῆς πόλιν. 12. ἥτις] οὐδ HL. ἥτις Hm. 23. Σάμνιον] σάμνον H: illud Hm.

praemium cesserant. Ibidem etiamnum servantur, visendi sane: ut qui non minus palmos tres orbe lunato colligant. Illic insuper cum Anchiseo filio Aenea, qui Illo venerat, Diomedem egisse ferunt, eique ex oraculi praescripto dedisse Palladis simulacrum: quod rapuerat, Ulysse socio, cum ambo Ilium, priusquam a Graecis caperetur, exploratum ivissent. Nam illi postmodum, ut fama est, aegrotanti consultum de morbo Oraculum respondit, nunquam ipsum convaliturum, nisi viro Troiano illam traderet statnam: quae nunc ubi terrarum sit, Romani se scire negant. Eius tantum speciem ostendunt incisam lapidi, et in aede Fortunae hac etiam aetate positam pro aeneo Palladis simulacro, ad exortivum templi latus sub dio stanti. Illa autem imago lapidea habitum refert bellantis, hasta, veluti ad confictum, protenta. Tunicam talarem habet, nec vultu reddit facta a Graecis Minervae signa; sed illis est plane similis, quae veteres formabant Aegyptii. Palladium Constantinus Aug. (si audimus Byzantios) in foro, cui nomen tribuit suum, defodit. Sed haec haec-tenus.

Sic Belisarius totam Italiam, quae citra sinum Ionium est, Roman usque et Samnium subegit: quae sunt ultra sinum, usque ad Liburniam,

τοῦ δὲ κόλπου ἐκτὸς ἄχρι ἐς Λιβουρλίαν Κωνσταντιανὸς, ὡσπερ ἐρρήθη, ἔσχεν. ὄντινα δὲ τρόπον Ἰταλίαν οἰκοῦσιν οἱ ταύτη ἄνθρωποι ἐρῶν ἔρχομαι. πέλαιος τὸ Ἀδριατικόν, ἐκροήν τινα πόρρω που τῆς ἠπείρου ἐβάλλον, ποιεῖται τὸν Ἰόνιον κόλπον, C
 5 οὐδὲν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις χωρίοις, ἐνθα δὴ τελευτῶσα τῆς θαλάσσης ἢ ἐς τὴν ἠπείρου ἀνάβασις Ἰσθμὸν ποιεῖται. ὃ τε γὰρ Κρῖσαῖος καλούμενος κόλπος, ἀπολήγων ἐς τὸ Λέχαιον, ἴνα δὴ Κορινθίων ἢ πύλις ἴσθιν, ἐν μέτρῳ τισσαράκοντα σταδίων μάλιστα, ποιεῖται τὸν ταύτη Ἰσθμόν. καὶ ὁ ἀφ' Ἑλλησπόντου
 10 κόλπος, ὃν Μέλινα καλοῦσιν, οὐ πλέον, ἀλλὰ κατὰ τοῦτο τὸ μέτρον ἀποτελεῖ τὸν ἐν Χερρονήσῳ Ἰσθμόν. ἐκ δὲ Ράβεννης πόλεως, οὗ δὴ τελευτᾷ ὁ Ἰόνιος κόλπος, ἐς Θάλασσαν τὴν Τυρρηνικὴν οὐχ ἤσσαν ἢ ὀκτῶ ὁδὸς ἡμερῶν ἐδύωμ' ἀνδρὶ ἴσθιν. αἱ- H 190
 15 τιον δὲ ὅτι προϊοῦσα ἢ τῆς θαλάσσης ἐπιρροὴ ἐν δεξιᾷ ἐπὶ πλεῖ- D
 20 στον ἐς αἰε φέρεται. τούτου δὲ τοῦ κόλπου ἐντὸς πύλισμα πρῶτον ὁ Ἄρρουός οἰκεῖται, ὅπερ τανῶν Ὑδροῦς καλεῖται. τούτων ἐν δεξιᾷ μὲν Καλαβροὶ τε καὶ Ἀπούλιοι καὶ Σαμνῖται εἰσι, καὶ αὐτῶν ἐχόμενοι Πικηνοὶ ἄχρι ἐς Ράβενναν πόλιν ὤκνηται. ἐπὶ θάτερα δὲ Καλαβρῶν τε μοῖρα ἢ λειπομένη ἴσθιν καὶ Βρέντιοι τε
 30 καὶ Λευκανοὶ, μεθ' οὓς Καμπανοὶ ἄχρι ἐς Ταρακίην πόλιν οἰκοῦσιν, οὓς δὴ οἱ Ρώμης ὄροι ἐκδέχονται. ταῦτα τὰ Ἰθνη ἐκατέρας τῆς θαλάσσης τὴν ἡύνα καὶ τὰ ἐκίλην μεσόγεα ζόμεπαντα

14. προϊοῦσα] Fort. προϊοῦσι. CLASSEN. 16. ὁ Ἄρρουός] ὀδρουός H. Ὑδροῦς L. corr. et Grotius. *ibid.* Ὑδροῦς] Ἄρρουός Grotius. 19. βρέντιοι L. corr. et Hm. Βρίντιοι HP. 22. ἐκατέρας τῆς L. ἐκατέρας τε H. ἐκατέρας P. *ibid.* ἡύνα] ἡύνα P.

Constantianus, ut dixi, recepit. Nunc eorum, qui Italiam incolunt, exponere situm aggredior. Adriaticum pelagus in longum continentis recessum sese effundens, Sinum Ionium efficit, haud tamen ut in aliis locis, in quibus maris procurus finitur Isthmo. Nam et Sinus, quem appellant Crisaeum, ad Lechaem desinens, ubi est urbs Corinthos, Isthmum ibi facit, stadiis ad summum xl. latum. Et sinus alter, qui excipit Hellepontum, ac Melas (id est, Niger) dicitur, haud maiori, sed pari spatio Cherronesum in Isthmum cogit. Ab urbe autem Ravenna, ubi sinus Iennis terminatur, ad mare Tyrrhenicum viro expedito non minus dierum octo iter est: propterea quod ita progreditur infusum mare, ut constanter ad dexteram spatietur. Citra hunc sinum incolitur primum oppidum Dryus, hodie vulgo Hydrus: a cuius dextera sunt Calabri, Apuli et Samnites: hos Picentes excipiunt; quorum sedes Ravennam usque pertinent. A laeva est pars altera Calabriae, Brutii, Lucani: post quos habitant Campani, usque ad urbem Tarracinam: succedunt his agri Romani fines. Hi populi maris utriusque littora ac mediterraneas omnes pla-

ἔχουσι. αὕτη τέ ἐστιν ἡ μεγάλη Ἑλλάς καλουμένη τὰ πρότερα.
 ἐν Βρεττιοῖς γὰρ Λοκροὶ τέ εἰσιν οἱ Ἐπιζεφύριοι καὶ Κροτωνιά-
 ται καὶ Θούριοι. τοῦ δὲ κόλπου ἐκτὸς πρῶτοι μὲν Ἕλληρές εἰ-
 σιν, Ἡπειρώται καλούμενοι, ἄχρι Ἐπιδάμνου πόλεως, ἥπερ
 P 351 ἐπιθαλασσία οἰκεῖται. καὶ ταύτης μὲν ἐχομένη Πιρέκαλις ἡ χώρα 5
 ἐστὶ, μεθ' ἣν Δαλματία ἐπικαλεῖται, καὶ τὸ τῆς ἐσπερίας λε-
 λόγισται κράτος. τὸ δ' ἐντεῦθεν Λιβουρνία τε καὶ Ἰστρία καὶ
 Βενετῶν ἡ χώρα ἐστὶ μέχρι ἐς Ῥάβενναν πόλιν διήκουσα. οὗτοι
 μὲν ἐπιθαλάσσιοι ταύτη ᾤκηται. ὑπερθε δὲ αὐτῶν Σισκιοὶ τε
 καὶ Σουάβοι (οὐχ οἱ Φράγγων κατήκοοι, ἀλλὰ παρὰ τούτους 10
 ἕτεροι) χώραν τὴν μεσόγειον ἔχουσι. καὶ ὑπὲρ τούτους Κά-
 ρυνοὶ τε καὶ Νουρικοὶ ἴδρυνται. τούτων δὲ Δῦκαι τε καὶ Πάννο-
 νες ἐν δεξιᾷ οἰκοῦσιν, οἱ ἄλλα τε χωρία καὶ Σιγγηδόνα καὶ Σίρ-
 μιον ἔχουσιν, ἄχρι ἐς ποταμὸν Ἰστρον διήκοντες. τούτων μὲν
 B δὴ τῶν ἐθνῶν Γότθοι κόλπου τοῦ Ἰονίου ἐκτὸς κατ' ἀρχὰς τοῦδε 15
 τοῦ πολέμου ἤρχον, ὑπὲρ δὲ Ῥαβέννης πόλεως Πάδου τοῦ πο-
 ταμοῦ ἐν ἀριστερᾷ Λιγούριοι ᾤκηται. καὶ αὐτῶν τὰ μὲν πρὸς
 βορρῶν ἄνεμον Ἄλβανοὶ ἐν χώρᾳ ὑπερφνωῶς ἀγαθῆ Λαγγούβιλλα
 καλουμένη οἰκοῦσι. τούτων δὲ πρὸς ἐσπέραν Γάλλοι τε καὶ μετ'
 ἐκείνους Ἰσπανοὶ ἔχουσι. τοῦ δὲ Πάδου ἐν δεξιᾷ Αἰμιλία τέ ἐστι 20
 καὶ τὰ Τούσκων ἔθνη, ἄχρι καὶ ἐς τοὺς Ῥώμης ὄρους διήκοντα.
 ταῦτα μὲν δὴ ὧδέ πως ἔχει.

1. τὰ πρότερα om. L. 2. βρεττιοῖς L corr. et Hm. Βρεττιοῖς
 HP. 5. οἰκεῖται] κείται L. ibid. πρέβαλις Vat. Πιρέκαλις P.
 10. τούτους] Vulgo τούτοις. 13. Σιγγηδόνα καὶ Σίρμιον] Vul-
 go Σιγγιδόνων καὶ Σιρμιῶν (σερμιῶν HL). Correctum ex vol. L
 p. 813, 9.

gas interiacentes habent: eaque est quae prius Magna Graecia dicebatur. Et vero sunt in agro Brutio Locri Epizephyrii, Crotoniatae, ac Thuril. Trans sinum Graeci, Epirotae dicti, primum locum obtinent, ad urbem usque maritimam Epidamnium. Hinc se aperit Prebalis regio; sequitur cui Dalmatiae nomen est, et quae cum ipsa Occidentalis Imperii finibus comprehenduntur, proxima Liburnia, huic Iстриa, deinde regio Venetorum ad Ravennam urbem porrecta. Atque hi sunt maris accolae: supra quos Slacii et Suabi, non illi, qui Francis parent, sed ab iis diversi, interiores terrae tractus obtinent. Ultra hos Carnii sibi sunt Noricique: ad quorum dexteram Daciae et Pannonae habitant, suisque in urbibus Singidonum ac Sirmium numerant, ad Istrum fluv. evadentes. Illi nationibus Gothi trans Ionium sinum belli huius initio imperabant. Ultra Ravennam, a parte laeva fluminis Padis, degunt Ligures, et ad eorum latus Aquilonare Albani in perbona regione, quam Langivillam vocant: ad Occasum Galli ac deinde Hispani. A parte dextera habet Padus Aemiliam et Tuscos ad Romae usque confinia. Atque haec ita se habent.

15. Βελισάριος δὲ τὰ Ῥώμης ὄρια κύκλῳ ἅπαντα μέχρι C
 ἑς ποταμὸν Τίβεριν καταλαβὼν ἐκρατύνατο. καὶ ἐπειδὴ οἱ ἅπαντα V 31
 ὡς ἄριστα εἶχε, πολλοὺς τῶν αὐτοῦ ὑπασπιστῶν ζῆν δορυφόροις
 ἄλλοις τε καὶ Ζαντήρι καὶ Χορσομάνῳ καὶ Αἰσχμάνῳ τοῖς Μασ-
 5 σαγίταις καὶ στρατιὰν ἄλλην Κωνσταντίνῳ ἔδωκεν, ἕς τε Του-
 σκίαν ἐκλευεν ἵναί, ἐφ' ᾧ παραστήσεται τὰ ἐκείνη χωρία. καὶ
 Βέσσαν ἐπήγγελλε καταλαβεῖν Ναρνίαν, πόλιν ἐχυρὰν μάλιστα
 ἐν Τούσκοις οὖσαν. ὁ δὲ Βέσσας οὗτος Γότθος μὲν ἦν γένος
 τῶν ἐκ παλαιοῦ ἐν Θράκῃ ὠκνημένων, Θεωδερίῳ τε οὐκ ἐπισπο-
 10 μέτων, ἤνικα ἐνθένδε ἕς Ἴταλίαν ἐπήγε τὸν Γότθων λεῶν, δρα- D
 στήριος δὲ καὶ ἀγαθὸς τὰ πολέμια. στρατηγὸς τε γὰρ ἦν ἄρι-
 στος καὶ αἰτουργὸς δεξιός. καὶ Βέσσας μὲν οὐ τι ἀκουσίῳ τῶν
 οἰκητόρων Ναρνίαν ἔσχε, Κωνσταντίνος δὲ Σπολιτίον τε καὶ
 Περυσίαν καὶ ἄλλα ἅττα πολιόμενα παρεστήσατο οὐδενὶ πόνῳ.
 15 ἐθελούσιοι γὰρ αὐτὸν ταῖς πόλεσι Τούσκοι ἐδέχοντο. φρουρὰν
 οὖν ἐν Σπολιτίῳ καταστησάμενος αὐτὸς ζῆν τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐν
 Περυσίᾳ τῇ Τούσκων πρώτη ἠσίχαζεν. Οὐλίγεις δὲ ταῦτα ἀκού-
 σασ στρατιὰν τε καὶ ἄρχοντας Οὐνίαν τε καὶ Πίτζαν ἐπ' αὐτοὺς P 352
 ἐπεμπεν. οἷς Κωνσταντίνος ἐπαντιάσας ἐν τῷ Περυσίας προ-
 20 στείῳ ἕς χεῖρας ἤλθε. πλήθει δὲ τῶν βαρβάρων ὑπεραιρόντων
 ἀγχώμαλος μὲν τὰ πρῶτα ἐγεγόνει ἡ μάχη, μετὰ δὲ Ῥωμαῖοι τῇ

6. παραστήσεται] παραστήσεται L. 7. ἐπήγγελλε] ἐπήγγειλε P.
 ibid. Ναρνίαν] ἀρσίαν L. 9. ἐπισπομένῳ] ἐπισπομένῳ H.
 ἐπισπομένῳ L. 12. οὐ τι] οὐτοι HL. 13. „Κωνσταντίνος]
 κωνσταντιανός Reg. male; erat enim Constantianus in Dalmatia, ut
 ex hoc ipso capite patet.“ MALT. ibid. Σπολιτίον] σκολίτιαν
 HL. 18. πίτζαν Reg. Vulgo Πίτσαν.

16. Belisarius fines omnes Romae circumpositos usque ad fluv. Ti-
 berin complexus, eos munivit. Atque ubi cuncta recte disposuit, vali-
 dam scutariorum suorum manum, cum stipatoribus hastatis, inter quos
 erant Zanter, Chorsomanus, et Aeschmannus Massagetae, aliasque Con-
 stantini copias dedit, et eo consilio misit illum in Tusciam, ut eam sub-
 igeret. Bessae, uti Narniam, urbem Tusciae munitissimam, occuparet,
 iniunxit. Erat hic Bessas natione Gotthus, ex eorum stirpe, qui in
 Thracia iamdiu habitabant, nec Theodericum secuti fuerant inde Gotthos
 in Italiam ducentem. Animo impigro ac bellica virtute praeditus, opti-
 me ductabat milites, et res dextere per se ipse agebat. Is quidem Nar-
 niam, civibus non invitis, obtinuit. Constantinus vero Spoletium, Per-
 usiam et alia quaedam oppida nullo negotio recepit, Tuscis eum sponte
 in suas urbes accipientibus. Praesidio Spoletii constituto, Perusiae,
 quae urbs princeps Tuscorum est, cum exercitu sese tenuit. Vitigis, his
 auditis, adversus illos exercitum, Unila ac Pissa Ducibus, destinat. Ob-
 16 viam fit Constantinus, et in Perusiae suburbano congregitur. Superiori-
 bus numero Barbaris, anceps pugnae primordium fuit. Virtute postmo-

σφῶν ἀρειτῆ καθυπέτεροι γεγενημένοι τοὺς πολεμίους ἐτρέψαντο, φεύγοντάς τε οὐδενὶ κόσμῳ σχεδόν τι ἄπαντας ἔκτεινον. καὶ ζῶντας ἐλόντες τοὺς τῶν πολεμίων ἄρχοντας παρὰ Βελισάριον ἔπεμψαν. ἐπεὶ δὲ ταῦτα Οὐλίγις ἤκουσεν, ἠσυχάζειν ἐπὶ Ῥαβέννης οὐκ ἔτι ἤθελεν, οὐδὲν αὐτῷ Μαρκίας τε καὶ οἱ ξὺν αὐτῷ⁵ οὐπω ἐκ Γαλλίας ἤκοντες ἐμπόδιοι ἦσαν. ἐς μὲν οὖν Δαλμα-
B τίαν στρατιάν τε πολλήν καὶ ἄρχοντας Ἀσινάριον τε καὶ Οὐλιγί-
 σαλον ἔπεμψεν, ἐφ' ᾧ Δαλματίαν τῇ Γότθων ἀρχῇ ἀνασώσαι.
 καὶ αὐτοῖς ἐπέστειλεν ἐκ τῶν ἀμφὶ Σουαβίαν χωρίων στρατεύματα
 ἐταιρισσάμενοις τῶν ταύτη βαρβάρων οὕτω δὴ εὐθὺ Δαλματίας¹⁰
 τε καὶ Σαλώνων ἵναί. ξὺν αὐτοῖς δὲ καὶ μακρὰ πλοῖα πολλὰ
 ἔπεμψεν, ὅπως Σάλωνας κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν πολιορκεῖν
H 191 οἶοί τε ᾧσιν. αὐτὸς δὲ τῷ παντὶ στρατῷ ἐπὶ Βελισάριον τε καὶ
 Ῥώμην ἵναί ἠπειγέτο, ἰκπίας τε καὶ πεζοὺς οὐκ ἦσσαν ἢ μυριά-
 δας πεντεκαίδεκα ἐπαγόμενος, καὶ αὐτῶν τεθωρακισμένοι ξὺν¹⁵
 τοῖς ἵπποις οἱ πλείστοι ἦσαν.

C Ἀσινάριος μὲν οὖν ἀμφὶ τὴν Σουαβίαν γενόμενος τὸ τῶν
 βαρβάρων στρατεύμα ἤγειρε, μόνος δὲ Οὐλιγίσσαλος Γότθοις ἐς
 Λιβουρνίαν ἤγησάτο. καὶ σφίσι Ῥωμαίων ἐν χωρίῳ Σκάρδωνι
 ἐς χεῖρας ἐλθόντων ἠσοσηθέντες τῇ μάχῃ ἀνεχώρησαν εἰς Βούρνον²⁰
 πόλιν. ἐνταῦθά τε τὸν ξυνάρχοντα ἀνέμενεν Οὐλιγίσσαλος. Κων-
 σταντιανὸς δὲ, ἐπεὶ τὴν Ἀσινάριον παρασκευὴν ἤκουσε, δέσας

5. δὴ αὐτῷ Grotius et Maltretus in annot. Libri δὴ αὐτόν. δὴ
 πρὸς αὐτόν Maltretus in textu. 6. ἐκ om. HL. ibid. γαλλίας
 Reg. γαλλίων HP. 8. ἀνασώσαι Reg. ἀνασώσεται L. ἀνα-
 σώσῃτον HP.

dum sua victores Romani, hostes fundunt, atque incomposite fugientes ad internecionem fore caedunt. Cum Ducēs eorum cepissent vivos, miserunt ad Belisarium. Qua de re factus certior Vitigis, Ravennae diutius sedere noluī; ubi tenebatur expectatione Marciae, qui nondum e Gallia cum suis advenerat. Itaque Asinarium et Uligisalum magno cum exercitu in Dalmatiam expedit, ut illam ad ditionem Gothicam revocent, iubetque, cum ex Suabia Barbarorum indigenarum copias asciverint, recta Dalmatiam ac Salonas petere. Cum iisdem longas naves misit complures, quo Salonas terra ac mari obsidere possent. Ipse cum omni exercitu Belisarium versus ac Romam properat, non minus centum et quinquaginta millia equitum ac peditum ducens: plerique cum ipsis equis locicati erant.

Dum apud Suabiam Asinarius Barbarorum exercitum conscribit, solus Uligisalus Gothos in Liburniam ducit. Hi facto cum Romanis ad Scardonem oppidum praelio victi, urbem Duruum repetierunt: ubi collegam suum Uligisalus expectavit. Constantianus, apparatu Asinarii co-

περὶ Σάλωσι, στρατιώτας μετεπέμψατο, οἱ ξύμπαντα τὰ ἐκεῖνη
 φρούρια εἶχον. καὶ τάφρον τε ἀμφὶ τὸν περίβολον ἅπαντα ὤρυσ-
 σε κύκλῳ καὶ τὰ ἄλλα ἐς τὴν πολιορκίαν ὡς ἄριστα ἐξηγούετο.
 Ἀσινάριος δὲ πάμπόλῳ τι στρατεύμα βαρβάρων ἀγέλας ἐς Βοῦρ-
 5 νον πόλιν ἀφίκετο. ἔνθα δὴ Οὐλγισάλῳ τε καὶ τῇ Γότθῳ στρα-
 τιᾷ ξυμμίξας ἐς Σάλωνας ἦλθε. καὶ χαράκωμα μὲν ἀμφὶ τὸν D
 περίβολον ἐποίησαντο, τὰ δὲ πλοῖα στρατιωτῶν ἐμπλησάμενοι
 τοῦ περιβόλου τὸ ἐπιθαλάσσιον μέρος ἐφρούρουν. οὕτω τε Σά-
 λωνας κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλασσαν ἐπολιόρχουν. Ῥωμαῖοι
 10 δὲ ταῖς τῶν πολεμίων ναυσὶν ἐξαπιναίως ἐπιθήμενοι ἐς φουγὴν τρέ-
 πουσι καὶ αὐτῶν πολλὰς μὲν αὐτοῖς ἀνδράσι καταδύουσι, πολ- V 82
 λὰς δὲ ἀνδρῶν κενὰς εἶλον. οὐ μέντοι τὴν προσεδρεῖαν Γότθοι
 διέλυσαν, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐν τῇ πόλει Ῥωμαίους κατὰ κράτος
 πολιορκούντες εἶρξαν. τὰ μὲν οὖν στρατόπεδα Ῥωμαίων τε καὶ
 15 Γότθων ἐν Δαλματίας ἐφέρετο τῆδε. Οὐτίγιδι δὲ πρὸς τῶν
 ἐπιχωρίων ἐκ Ῥώμης ἠκόντων ἀκούσαντι τὸ ξὺν Βελισαρίῳ στρα-
 τεύμα βαρύτερον εἶναι, Ῥώμης τε ὑποκεχωρηκῶτι μετέμειλε καὶ
 μένειν ἐν τοῖς καθεστῶσιν οὐκ ἔτι ἠδύνατο, ἀλλὰ θυμῷ ἤδη ἐχό-
 μενος ἐπ' αὐτοὺς ἦε. καὶ οἱ ἐν αὐτῇ τῇ πορείᾳ τῶν τις ἱερέων P 353
 20 ἐκ Ῥώμης ἦκων ἐπέτυχεν. οὐ δὲ ξὺν Θορόβῳ πολλῶν πυθέσθαι
 φασὶν Οὐτίγιν εἰ Βελισάριος ἔτι ἐν Ῥώμῃ εἴη, ἅτε δεισαντα μὴ
 οὐχὶ αὐτὸν καταλαμβάνειν οἶός τε ἦ, ἀλλὰ φθάσει ἀποδρᾶς ἐν-
 θένδε· καὶ αὐτὸν εἰπεῖν ἦκιστα οἱ χρῆναι τοῦτο ἐν φροντίδι εἰ-

4. τι] Vulgo τε. *ibid.* ἐς B.] εἰς β. L. 17. βαρύτερον] βαρ-
 χυτάρον Grotius. 19. ἱερέων om. L.

guito, Salonis timens, milites, qui omnia regionis illius castella obtine-
 bant, accivit; muros fossa clauit perpetua caeteraque ad obsidionem fe-
 rendam necessaria diligentissime expedivit. Asinarius, collectis Barba-
 rorum ingentibus copiis, ad urbem Burnum pervenit. Ibi iunctis cum
 Uligisalo Gotthorumque exercitu viribus, Salonas sese contulit. Mox
 ducto vallo clausere moenia, atque horum parti maritimae plenas militi-
 bus naves opposuerunt; itaque terra ac mari obsederunt Salonas. Ro-
 mani vero repentino impetu fugata hostium classe, naves multas submer-
 sere cum viris; multas cepere vacuas. Nec tamen Gotthi obsidionem
 solverunt: immo vero Romanes intentiori oppugnatione intra muros coër-
 cere. Ita Romani et Gotthi in Dalmatia rem armis gerebant. At Vi-
 tigis, cum ex indigenia, qui Roma veniebant, audiret, exercitum Belisarii
 molestissimum esse, ipsum sui ex urbe discessus poenitebat, nec poterat
 mente consistere: sed ira captus contra pergebat. In itinere obvium
 nactus Sacerdotem quemdam Roma profectum, dicitur interrogasse con-
 tentius, utram adhuc esset Belisarius Romae? quasi vereretur ut Belisa-
 rium posset assequi, ac ne is inde se proripuisset. Hac parte Vitigis

ναι. καὶ αὐτὸν γὰρ οἱ ἀναδέχασθαι μήποτε Βελισάριον δρασμῶ
χρήσασθαι, ἀλλ' αὐτοῦ μένειν. καὶ τὸν ἔτι ἐπειγεσθαι μᾶλλον
ἢ πρότερον, εὐξάμενον ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς τὸ Ῥώμης θεάσασθαι
τεῖχος πρότερον ἢ Βελισάριον ἐνθ' ἐνδε ἀποδρῶναι.

- B** ἴζ. Βελισάριος δέ, ἐπεὶ Γότθους πανδημεὶ στρατεύεσθαι
ἐπ' αὐτὸν ἤκουσε, διηγορεῖτο. οὔτε γὰρ τοὺς ἀμφὶ Κωνσταν-
τίνον τε καὶ Βέσσαν ἀπολείπεισθαι ἤθελεν, ἄλλως τε καὶ ὀλίγης
οἱ τῆς στρατιᾶς παντάπασιν οὔσης, καὶ τὰ ἐν Τούσκοις ἐκλιπεῖν
ὀχυρώματα ἐδόκει οἱ ἀξύνφορον εἶναι, ὅπως δὴ μὴ ταῦτα ἐπὶ
Ῥωμαίους Γότθοι ἐπιτειχίσματα ἔχοιεν. λογισάμενος οὖν Κων-10
σταντίνῳ τε καὶ Βέσσα ἐπέστειλε φρουρὰν μὲν ἐν τοῖς ἀναγκαιο-
τάτοις τῶν ἐκείνη ἀπολιπεῖν χωρίων, ὅση δὴ φυλάσσειν αὐτὰ
C ἱκανῆ εἶη, αὐτοὺς δὲ τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐς Ῥώμην κατὰ τάχος ἰέ-
ναι. καὶ Κωνσταντίνος μὲν κατὰ ταῦτα ἐποίηε. ἔν τε γὰρ Πε-
ρυσίᾳ καὶ Σπολιτίῳ φρουρὰν καταστησάμενος ξὺν τοῖς ἄλλοις 15
ἄπασιν ἐς Ῥώμην ἀπήλαυε. Βέσσα δὲ σχολαίτερον τὰ ἐν Ναρ-
νίᾳ καθισταμένου ξυνέπεσε τὴν δίοδον ἐνθ' ἐνδε ποιουμένων τῶν
πολεμίων ἔμπλεα Γότθων τὰ ἐν τῷ προαστείῳ πεδία εἶναι. πρό-
δρομοὶ δὲ οὗτοι πρὸ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ἦσαν· οἷς δὴ Βέσσας ἐς
χείρας ἔλθῶν τούς τε κατ' αὐτὸν παρὰ δόξαν ἐτρέψατο καὶ πολ-20
λοὺς κτείνεας, ἐπειδὴ τῷ πλήθει βεβιάζετο, ἐς Ναρνίαν ἀνεχώρη-
D σεν. ἐνταυθαῖά τε φρουροὺς ἀπολιπὼν, καθάπερ οἱ ἐπέστειλε

6. Κωνσταντίνον] κωνσταντιανόν HL. Et sic Pers. ter deinceps.
10. Ῥωμαίους] Ῥωμαίους L. *ibid.* Κωνσταντίνῳ] κωνσταντια-
νῷ HL. 14. Κωνσταντίνος] κωνσταντιανός HL. 21. ἀνε-
χώρησεν] ἐχώρησεν L.

securum esse Sacerdos iubet, pro certo affirmans, nunquam fugere Be-
lisarium, sed tenere, quem habet, locum. Instat acrius Vitigis, aperto
optans muros Romae prius videre, quam Belisarius illinc aufugeret.

17. Ubi Gotthorum copiis omnibus peti se Belisarius cognovit, ae-
stuarie dubitatione coepit. Nam ut cohortibus, quas Constantinus et
Bessas ducebant, carere nollet, suadebat imprimis paucitas militum, quos
secum habebat. Rursus non expedire censebat, praesidia ex munitis
Tusciae locis deducere; ne inde Gotthi Romanos oppugnaret. Re bene
explorata, Constantino ac Bessae mandavit, ut idoneo praesidio in regio-
nis illius locis, quae maximi momenti essent, relicto, confestim ipsi cum
reliquo exercitu Romam venirent. Dicto audiens Constantinus, Perusiae
et Spoletii collocatis praesidiis, Romam cum reliquis omnibus iter cele-
rat. At Narniae dum res Bessas lentius digerit, Gotthi illac iter habentes,
agrum suburbanum implent. Hi sequentis exercitus praecursores
erant: quos adortus Bessas, sibi oppositos, praeter opinionem, in fugam
vertit, multisque caesis, cum ab ingruente multitudine premeretur, Nar-
niam sese retulit. Ibi relicto praesidio, Romam, uti iusserat Belisarius,

Βελισάριος, ἐς Ῥώμην κατὰ τάχος ἦει καὶ παρέισθαι τότε δεῖν οὐπω τοὺς πολεμίους ἀπήγγειλε. Ῥώμης γὰρ Ναρνία πεντήκοντα καὶ τριακοσίοις σταδίοις διέχει. Οὐλίτιγίς δὲ Περυσίας μὲν καὶ Σπολιτίου ἀποπειρᾶσθαι ἤμιστα ἐγχειρεῖ. τὰ γὰρ χωρία 5 ἐλκυστὰ ὡς μάλιστα ἐστὶ, καὶ τριβέσθαι οἱ ἐνταῦθα τὸν χρόνον οὐδαμῆ ἤθελε. μόνον γὰρ οἱ ἐν ἐπιδυμία ἐγένετο Βελισάριον οὐπω ἀποδράντα ἐν Ῥώμῃ εὐρέσθαι. ἀλλὰ καὶ Ναρνίαν ἔχουσθαι πρὸς τῶν πολεμίων μαθῶν οὐδὲν ἐνταῦθα κινεῖν ἤθελε, δεσπρόσοδόν τε καὶ ἄλλως ἀναντες ὄν τὸ χωρίον εἰδίως. 10 κείται μὲν γὰρ ἐν ὑψηλῷ ὄρει. ποταμὸς δὲ Νάρνος ἐς τὸν τοῦ ὄρους P 354 παραρρεῖ πρόποδα, ὅς καὶ τὴν ἐπωνυμίαν τῇ πόλει παρέσχευ. ἄνοδοί τε δύο ἐνταῦθα ἄγουσιν, ἡ μὲν πρὸς ἀνίσχοντα, ἡ δὲ H 192 πρὸς δύοντα ἤλιον. ταύταιν ἀτέρα μὲν στενοχωρίαν τινα δύσκολον ἐξ ἀποτόμων πετρῶν ἔλαχεν, ἐς δὲ τὴν ἑτέραν οὐκ ἔστιν 15 ὅτι μὴ διὰ τῆς γεφύρας ἵεναι, ἡ τὸν ποταμὸν ἐπικαλύπτουσα διάβασιν ταύτῃ ἐργάζεται. ταύτην δὲ τὴν γέφυραν Καῖσαρ Ἀβγουστος ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις εἰδείματο, θέαμα λόγου πολλοῦ ἄξιον. τῶν γὰρ κυρτωμάτων πάντων ὑψηλότατόν ἐστιν ὧν ἡμεῖς ἴσμεν.

20 Οὐλίτιγίς οὖν οὐκ ἀναμείνας τὸν χρόνον σφίον ἐνταῦθα B τριβέσθαι κατὰ τάχος ἐνθὲνδε ἀπαλλαγείς τῷ παντὶ στρατῷ ἐπὶ Ῥώμην ἦει, διὰ Σαβίνων τὴν πορείαν ποιούμενος. καὶ ἐπειδὴ V 33 Ῥώμης ἀγχοῦ ἐγένετο, σταδίοις τε αὐτῆς οὐ μᾶλλον ἢ τέσσαραις

7. εὐρέσθαι] εὐρεῖσθαι Vat. 8. τῶν πολεμίων] τῶν ἐν Ῥώμῃ πολεμίων HL. *ibid.* κινεῖν] κινεῖν L. 11. παραρρεῖ] παραρρεῖ L.

advolat, ac iam iam hostem affore nuntiat. Etenim Narnia occit. solum stadiis Roma distat. Porro Vitigis Perusia ac Spoletio, urbibus vallissimis, abstinuit, nec voluit ibi tempus contere, id unum expetens, ut nondum fuga elapsum Belisarium Romae deprehenderet. Ubi Narniam quoque teneri ab hoste rescit, illic nihil movere voluit, haud ignarus difficilem adita et valde arduum locum esse. Insidet enim editum montem, cuius radices Nar amnis alluit, unde suum urbs nomen hausit. Ad eam ducunt ascensus duo, hic ab oriente Sole, ille ab occidente. Horum alter difficiles angustias inter saxa praerupta habet: alter non nisi ponte adiri potest, qui fluvio impositus, ea parte transitum praebet. Hunc pontem Caesar Augustus olim extruxit, spectata sane dignissimum opus: nam quotquot usquam fornice vidimus, eos altitudine superat.

Itaque inutili abiecta mora, inde Vitigis movit, et cum universo exercitu per agrum Sabinum iter intendit Romam: cui iam ita proximus, ut ab ea stadiis non amplius xiv. abesset, pontem Tiberis offendit paulo ante a Belisario munitum turri, et in hac, foribus defensa, locatum ab

καὶ δέκα διεΐχε, Τιβέριδος ποταμοῦ γεφύρα ἐνέτευχεν. ἔνθα δὴ Βελισάριος ὄλιγω πρότερον πύργον τε δευμάμενος καὶ πύλας αὐτῷ ἐπιθέμενος στρατιωτῶν φρουρὰν κατεστήσατο, οὐχ ὅτι τοῖς πολεμίοις ταύτῃ μόνον ὁ Τίβερις διαβατὸς ἦν (νῆές τε γὰρ καὶ γέφυραι πολλαχόσε τοῦ ποταμοῦ τυγχάνουσιν οὕσαι), ἀλλ' ὅτι 5
C πλείονα χρόνον ἐν τῇ πορείᾳ τοῖς ἐναντίοις τρίβεσθαι ἤθελε, στρατεύματά τε ἄλλο ἐκ βασιλέως καταδοκῶν, καὶ ὅπως ἔτι μᾶλλον Ῥωμαῖοι τὰ ἐπιτήδεια ἰσχομίζωνται. ἦν τε γὰρ ἐνθὲνδε ἀποκρουσθέντες οἱ βάρβαροι διαβαλῆναι ἐγχειρήσωσιν ἐπὶ γεφύρας ἐτέρωθεν οὐσης, οὐχ ἥσσον ἢ εἴκοσιν ἡμέρας διαπανῶσθαι σφίσι 10
ἐνόμιζε, καὶ πλοῖα βουλομένοις ἐς Τίβεριν κατασπάσαι τοσαῦτα τὸ πλῆθος πλείω αὐτοῖς, ὥς τὸ εἶδος, τετρήψεσθαι χρόνον. ἃ δὴ ἐν νῶ ἔχων τὴν τῆδε φρουρὰν κατεστήσατο, ἔνθα οἱ Γότθοι ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἠύλισαντο, ἀπορούμενοί τε καὶ πολεμητέα 15
D σθαι σφίσι ἐς τὸν πύργον τῇ ὑστεραίᾳ οἰόμενοι. ἤλθον δὲ αὐ-
τοῖς καὶ αὐτόμολοι δύο καὶ εἴκοσι, βάρβαροι μὲν τὸ γένος, στρατιῶται δὲ Ῥωμαῖοι, ἐκ καταλόγου ἵππικου, οὐπερ Ἰννοκέντιος ἤρχεν. ἔννοια δὲ τότε Βελισαρίῳ ἐγένετο ἀμφὶ Τίβεριν ποταμὸν ἐνατρατοπεδεύσασθαι, ὅπως δὴ τῇ τε διαβάσει τῶν πολεμίων ἔτι μᾶλλον ἐμπόδιοι γίνωνται καὶ θάρσους τοῦ σφετέρου ἐπίδειξιν 20
τινα ἐς τοὺς ἐναντίους ποιήσωσιν. στρατιῶται μὲντοι ὅσοι φρουρὰν, ὥσπερ ἐρρήθη, ἐν τῇ γεφύρᾳ εἶχον, καταπεπληγμένοι τὸν τῶν Γότθων ὄμιλον καὶ τοῦ κινδύνου καταρρωθηκότες τὸ μέγεθος, νύκτωρ τὸν πύργον ἐκλιπόντες, ὄνπερ ἐφύλασσαν, ἐς

4. ταύτῃ μόνον ex Vat. addidit P: om. HL. 17. Ἰννοκέντιος] Ἰννοκέντιος HL. 19. δὴ τῇ τε L. τε τῆδε P. δὲ (τε Hm). τῆδε H. 20. ἐμπόδιοι] Vulgo ἐμπόδιον.

eodem militare praesidium; non quod hostes Tiberim illac solum transire possent: quandoquidem fluvius et vectorias naves et pontes multis habet in locis; sed quia, cum alias ab Imperatore copias magno expectaret opere, constitutum habebat moram hosti in via longiore in incipere: idque etiam agebat, ut Romani in urbem ampliores commentus invehent. Nam, si inde repulsi Barbari, per alium transire pontem aggredierentur, illis dies saltem xx. absumentum iri putabat: ac plus etiam temporis periturum videbatur, si quot opus essent navigia, tot vellent in Tiberim trahere. Sic Belisarius ratione subducta, eos ibi custodes posuerat, ubi Gotthi illius diei noctem egerunt, fluctuantes animis, ac sibi postridie oppugnandam turrim existimantes. Ad ipsos transfugerant Barbari xxii. Romani milites, ex equestri turma, cui praeerat Innocentius. Tum Belisario in mentem venit castra ad fluv. Tiberim metari, ut melius hostem transitu prohiberent, et quantum animo confiderent, demonstrarent. At milites, quibus credita, ut dictum est, pontis custodia fuerat, attoniti Gotthorum ingenti numero, ac periculi magnitudinem reformidantes, tur-

φυγήν ὤρηθητο. ἐς Ῥώμην δὲ σφίσι οὐκ οἰόμενοι εἰσιτητὴ εἶναι ἐπὶ Καμπανίας λάθρα ἐχώρησαν, ἢ τὴν ἐκ στρατηγοῦ κλάσιν δέσσαντες, ἢ τοὺς ἐταίρους ἐρυθριῶντες.

εἴ. Τῇ δὲ ἐπιγενομένη ἡμέρᾳ οἱ μὲν Γότθοι τὰς τοῦ P 865
 5 πύργου πύλας πόνῳ οὐδενὶ διαφθείραντες τὴν διάβασιν ἐποιήσαντο, οὐδενὸς σφίσι ἐμποδῶν ἴσταμένου. Βελισάριος δὲ οὔπω
 10 τι πεπυσμένος τῶν ἀμφὶ τῇ φρουρᾷ ξυμπεισόντων ἰπέας χίλλους ἐπαγόμενος ἐς τοῦ ποταμοῦ τὴν γέφυραν ἦει, τὸν χώρον ἐπισκεψόμενος οὐπερ ἂν σφίσι ἐνστρατοπεδεύσασθαι ἄμεινον εἴη. καὶ
 15 ἐπειδὴ ἐγγύτερον ἐγένοντο, ἐντυγχάνουσι τοῖς πολεμίοις ἤδη τὸν ποταμὸν διαβῶσιν, ἐς χεῖράς τε αὐτῶν τισιν οὔτι θελούσιοι ἦλθον. ἐξ ἰπέων δὲ συνίστατο ἡ ξυμβολὴ ἐκατέρωθεν. τότε Βελισάριος, καίπερ ἀσφαλῆς τὰ πρότερα ὦν, οὐκέτι τοῦ στρατηγοῦ τὴν τάξιν ἐφύλασεν, ἀλλ' ἐν τοῖς πρώτοις ἄτε στρατιωτῆς
 20 ἐμάχητο. καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὰ Ῥωμαίων πράγματα ξυνέβη ἐς κίνδυνον πολλὸν ἐκπετωκέναι, ἐπεὶ ξύμπασα ἡ τοῦ πολέμου ῥοπή ἐπ' αὐτὸν ἔκειτο. ἔτυχε δὲ ἵππῳ τηρικᾶντα δχούμενος, πολλῶν τε λίαν ἐμπείρω καὶ διασώσασθαι τὸν ἐπιβάτην ἐπισταμένῳ, ὃς δὴ ὄλον μὲν τὸ σῶμα φαιδὸς ἦν, τὸ μέτωπον δὲ ἅπαν ἐκ κεφαλῆς ἄχρι ἐς ῥίνας λευκὸς μάλιστα. τοῦτον Ἕλληνας μὲν Φαλίον, C
 βάρβαροι δὲ Βάλαν καλοῦσι. καὶ ξυνέπεσε Γότθων τοὺς πλείστοις βάλλιν ἐπ' αὐτόν τε καὶ Βελισάριον τὰ τε ἀκόντια καὶ τὰ ἄλλα βέλη ἐξ αἰτίας τοιῆσδε. αὐτόμολοι ὄσοι τῇ προτεραιᾷ ἐς

1. σφίσι L. σφίσι P. 21. Βάλαν] βάλλαν L.

ri, quam custodiebant, noctu relicta, fugam ceperunt, ac Romam sibi clausam rati, in Campaniam ivere furtim, seu poena a Magistro militum infligendae metu, seu commilitonum verecundia ducti.

18. Postridie Gotthi, efractis nullo negotio turris foribus, obsistente nemine, fluvium transierunt. Belisarius vero, cum de custodum fuga nihil dum audisset, assumptis equitibus mille, ad fluminis pontem contendit, optaturus locum, qui castris commodior videretur. Invecti propius, iam fluvium transgressos offendunt hostes, ac vel inviti cum eorum parte certamen ineunt: ex equis utrique pugnant. Tunc Belisarius, quamvis autea cautus, non se tenuit in ordine Magistri militum; sed inter primos, uti miles, certavit. Unde Romana res in grave discrimen venit: siquidem belli momentum omne in eius capite positum erat. Equo tum vehebatur bellicosissimo, sessorisque e periculis expediendi perito: qui toto fuscus corpore, anteriorem capitis partem, a summa fronte ad nares, eximio candore insignem habebat. Equum eiusmodi vocitant Graeci Phalium, Barbari Balan. Illum autem ac Belisarium plerique Gotthi iaculis aliisque telis ideo petebant; quia transfugae, qui pri-

Γότθους ἦκον, ἐπεὶ ἐν τοῖς πρώτοις μαχόμενον Βελισάριον εἶδον, ἐπιστάμενοι ὡς, ἦν αὐτὸς πῆσθ, διαφθαρήσεται Ῥωμαίοις αὐτίκα δὴ μάλα τὰ πράγματα, κραυγῇ ἐχρῶντο, βάλλειν ἐγκεινόμενοι ἐς ἵππον τὸν Βάλαν. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἐς τὴν Γότθων στρα-
 V 34 τιάν ξύμπασαν οὗτος δὴ περιφερόμενος ὁ λόγος ἦλθε, ζήτησιν 5
 H 193 μέντοι αὐτοῦ, αἵτε ἐν Θορόβω μεγάλῳ, ἦκιστα ἐποιήσαντο, οὐδὲ
 D ὅτι ἐστὶ Βελισάριος σαφῶς ἔγνωσαν. ἀλλὰ ξυμβalόντες οὐκ εἰκῆ τὸν λόγον ἐπιπολάζοντα ἐς πάντας ἵναί, τῶν ἄλλων ἀφῆμενοι πάντων, οἱ πλείστοι ἐπὶ Βελισάριον ἔβαλλον. ἤδη δὲ αὐτῶν καὶ φιλοτιμία μεγάλη ἐχόμενοι, ὅσοι ἀρετῆς τι μετεποιοῦντο, ὡς 10 ἀγχοτάτω παραγερόμενοι, ἄπτεσθαι τε αὐτοῦ ἐνεχείρουν καὶ τοῖς τε δόρασι τοῖς τε ξίφεσι θυμῷ πολλῷ χρώμενοι ἔπαιον. Βελισάριος δὲ καὶ αὐτὸς τε ἐπιστροφάδην τοὺς αἰεὶ ὑπαντιάζοντας
 P 356 ἔκτεινε καὶ τῶν αὐτοῦ δορυφόρων τε καὶ ὑπασπιστῶν τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ὡς μάλιστα δὴ ἐν τούτῳ τῷ κινδύνῳ ἀπέλαυσε. γε- 15 νόμενοι γὰρ ἀμφ' αὐτὸν ἅπαντες ἀρετὴν ἐπεδειξάντο οἷαν πρὸς οὐδενὸς ἀνθρώπων ἐς τήνδε τὴν ἡμέραν δεδηλωσθαι οἶμαι. τὰς γὰρ ἀσπίδας τοῦ τε στρατηγοῦ καὶ τοῦ ἵππου προβεβλημένοι, τὰ τε βέλη πάντα ἰδέχοντο καὶ τοὺς αἰεὶ ἐπιόντας ὠθισμῷ χρώμενοι ἀπεκρούοντο. οὕτω τε ἡ ξυμβολὴ πῦσα ἐς σῶμα ἐνὸς ἀπεκρίθη 20 ἀνδρός. ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτουσι μὲν Γότθοι οὐχ ἥσσους ἢ χίλιοι, καὶ αὐτοὶ ἄνδρες οἱ ἐν τοῖς πρώτοις ἐμάχοντο, θνή-

6. αὐτοῦ om. HL. 7. ἐστὶ Βελισάριος] ἐς βελισάριον HL: illud Hoeschel. in annot. 8. ἐς] ὡς Vat. *ibid.* πάντας] πάντα HL. 15. ἐν om. HL. *ibid.* ἀπέλαυσε] ἀπήλαυσε P. 17. οἶμαι] εἶναι HL. 20. ξυμβολῇ] ξυμβολῆ L.

die ad illos concesserant, simul Belisarium in prima acie praediantem viderunt, haud ignari, si is occideret, extemplo Romanam rem collapsuram, sublato clamore, ad feriendum equum Balan hortati sunt. Hac inde voce per omnem didita Gotthorum exercitum, omittent, ut fit in magno tumultu, quorsum ea spectaret, quaerere, nec Belisarium plane noverant: at coniectantes id monitum non abs re quoquoersum manare, omisiss caeteris, in Belisarium plerique tela torquebant. Ac iam eorum generosissimī quique, acribus impulsū gloriae stimulis, equis proxime admotis, nitentur illumprehendere, et vehementi ira abrepti, hastis et gladiis feriebant. Belisarius vero obvius, sine ulla intermissione, nunc hos, nunc illos necabat. Quo in discrimine maxime eluxit amor, quo illum hastati scutati que ipsius Protectores complectebantur. Ei namque circumfusi omnes, fortitudinis specimen dederunt, quale neminem hactenus edidisse crediderim. Siquidem Magistro militum eiusque equo praetentis clypeis tela omnia excipiebant, et eos, qui incurrebant, trudente, non cessabant repellere. Ita demum omnis impetus in unius viri corpus furebat. In hac pugna ceciderunt e prima Gotthorum acie non minus

σκουσι δὲ τῆς Βελισαρίου οἰκίας πολλοὶ τε καὶ ἄριστοι, καὶ Μαξέντιος ὁ δορυφόρος, ἔργα μεγάλα ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐπιδειξάμενος. Βελισαρίῳ δὲ ξυνέβη τις τύχη ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ, μήτε τετρωῶσθαι μήτε βεβολῆσθαι, καίπερ ἄμφ' αὐτῷ μόνῳ γενομένης τῆς μάχης.

Τέλος δὲ ἀρετῇ τε τῇ σφετέρᾳ Ῥωμαῖοι τοὺς πολεμίους ἐτρέψαντο, ἔφυγέ τε ἀμπολό τι βαρβάρων πλῆθος, ἕως ἐς στρατόπεδον τὸ αὐτῶν ἴκοντο. ἐνταῦθα γὰρ οἱ Γότθων πεζοί, ἅτε ἀκμηῆτες ὄντες, ὑπέστησάν τε τοὺς πολεμίους καὶ πόνῳ οὐδὲν ἀπέωσαντο. βροηθηκότων τε αἰθῆρις ἰππέων ἐτέρων κατὰ κράτος Ῥωμαῖοι ἔφυγον, ἕως ἀναβάντες ἐς τινα γεώλοφον ἔστησαν. καταλυβόντων δὲ σφᾶς βαρβάρων ἰππέων, αἰθῆρις ἰππομαχίᾳ ἐγένετο. ἐνθα δὴ Βαλεντίνος, ὁ Φωτίου τοῦ Ἀντωνίνης παιδὸς ἰπποκόμος, ἀρετῆς δῆλωσιν ὡς μάλιστα ἐποιήσατο. μόνος γὰρ ἐσπηδήσας ἐς τὸν τῶν πολεμίων ὄμιλον ἐμπόδιός τε τῇ Γότθων ὄρμῃ ἐλεγόνοι καὶ τοὺς ξὺν αὐτῷ διεσώσατο. οὕτω τε διαφυγόντες ἐς τὸν Ῥώμης περίβολον ἔλθον, διώκοντές τε οἱ βάρβαροι ἄχρι ἐς τὸ τεῖχος ἴκοντο, ἀμφὶ τὴν πύλην ἣ Βελισαρία ὠνόμασται νῦν. δεισαντες δὲ Ῥωμαῖοι μὴ τοῖς φεύγουσιν οἱ πολλοὶ λέμιοι ξυνησιβάλλοντες τοῦ περιβόλου ἐντὸς γίνωνται, ἀνακλινέντων τὰς πύλας ἤμιστα ἤθελον, καίπερ Βελισαρίῳ πολλὰ τε σφίσι ἐγκλεινομένου καὶ ξὺν ἀπειλῇ ἀναβοῶντος. οὔτε γὰρ τὸν D

8. μήτε — μήτε] Vulgo μηδὲ — μηδὲ. 7. ἔφυγε] ἔφυγε L. ibid. ἕως ἐς] ἐς om. L. 13. Βαλεντίνος] βαλαντίνος L. 18. Βελισαρία] Salaria Pers. Conf. p. 866 d.

mille; e Belisarii familia multi, iique fortissimi, et ipsius stipator Maxentius, cum in hostem praeclara facinora edidisset. Eo die Belisario sic favit fortuna, ut quamvis unus ipse praelio peteretur, nullo tamen affecto vulnere, nec missili percussus fuerit.

Tandem Romani virtute sua hostem fuderunt, nec fuga destitit Barbarorum ingens multitudo, donec ad castra sua pervenit: ubi Gothorum pedites, recentes adhuc et integri, impetum hostium sustinuerunt, eosque facile propulerunt. Aliis subinde equitum turmis auxilio subeuntibus, effusa Romani fuga evaserunt in collem, ibique steterunt. Equitibus vero Barbaris eos assecutis, equestris pugna redintegratur: in qua Valentinus, equis Photii Antoninae filii, fortem animum maxime prodidit. Cum enim solus in hostile agmen insilisset, represso Gothorum impetu, iis, qui cum ipso erant, salutem peperit. Sic elapsi, ad moenia Romae contendant: eodem feruntur insequentibus Barbari, et ad portam, quae nunc dicitur Belisaria, veniunt. Veriti Romani, ne cum fugientibus irrumpens hostis urbem intraret, volebant portam aperire, enixe licet instante, et minaciter inclamante Belisario. Nempe qui despectabant e turri, virum,

ἄνδρα οἱ ἐκ τοῦ πύργου διακύπτοντες ἐπιγινώσκειν οἷοί τε ἦσαν, ἐπεὶ οἱ τό τε πρόσωπον καὶ ἡ κεφαλὴ ξύμπασα λύθρῳ τε καὶ κοριορτῷ ἐκαλύπτετο, ἅμα δὲ οὐδὲ καθορᾶν τις ἀκριβῶς εἶχεν. ἦν γὰρ τῆς ἡμέρας ἀμφὶ ἡλίῳ δύσειν. οὐ μὴν οὐδὲ περιεῖναι τὸν στρατηγὸν Ῥωμαῖοι ᾤοντο. ὅσοι γὰρ ἐν τῇ πρότερον γενόμενοι 5 τροπῇ φεύγοντες ἦκον, τεθνάαι Βελισάριον ἐν τοῖς πρώτοις ἀριστεύοντα ἤγγελον. ὁ μὲν οὖν ὄμιλος τῶν πολεμίων ρεύσας τε πολλὰ καὶ θυμῷ μεγάλῳ ἐχόμενος, τὴν τε τάφρου εὐθὺς διαβῆναι καὶ τοῖς φεύγουσιν ἐνταῦθα ἐπιθέσθαι διανοοῦντο. Ῥωμαῖοι δὲ ἀμφὶ τὸ τεῖχος ἀθρόοι τῆς τάφρου ἐντὸς γεγενημένοι ἐν χρεῖ 10 ζυγνόντες ἀλλήλοις ἐς ὄλιγον ζυγήγοντο. οἱ μὲντοι περιβόλου ἐν-
P 357 τὸς, ἅτε ἀστρατήγητοί τε καὶ ἀπαράσκευοι παντάπασιν ὄντες, καὶ περὶ σφίσι τε αὐτοῖς καὶ τῇ πόλει πεφοβημένοι, ἀμύνειν τοῖς σφετέροις, κάμειρ ἐς τοσοῦτον κινδύνου ἐλθοῦσιν, οὐδαμῇ εἶχον.
 Τότε Βελισάριον ἐννοιά τε καὶ τόλμα ἐσηλάθεν, ἣ Ῥωμαίοις 15 ἐκ τοῦ ἀπροσδοκῆτου τὰ πράγματα διεσώσατο. ἐγκλεισάμενος γὰρ τοῖς ζῶν ἀντὶ πᾶσιν ἐξαπιναιῶς τοῖς ἐναντιοῖς ἐπέκεσεν. οἱ δὲ καὶ πρότερον ἀκοσμία πολλῇ, ἅτε ἐν σκότῳ καὶ διώξει, χρωμένοι, ἐπεὶ σφίσι ἐπιόντας παρὰ δόξαν τοὺς φεύγοντας εἶδον, ὑποτοπήσαντες καὶ ἄλλο ἐκ τῆς πόλεως βεβηθημέναι στρατεύματα, 20
B ἐς φόβον τε πολλὸν ἀπ' αὐτοῦ καταστάντες κατὰ κράτος ἤδη ἅπαντες ἔφηνον. Βελισάριος δὲ ἥκιστα ἐκπιστῶν ἐς τὴν διώξιν
H 194 αὐτίκα ἐς τὸ τεῖχος ἀνέστρεψεν. οὕτω τε Ῥωμαῖοι θαρσήσαντες
V 35 αὐτόν τε καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἅπαντας τῇ πόλει ἐδέξαντο. παρὰ

cuius vultum adeoque totum caput concretus sudore pulvis tegebat, agnoscere minime poterant. Quia etiam clarum omnibus visum auferebat occasus Solis: praeterea Romani Magistrum mil. occidisse existimabant. Etenim quicumque priori in fuga sese urbi commiserant, Belisarium inter primos fortiter pugnantem occubuisse renuntiarant. Confluentes magno numero Barbari, itaque ardentes, transvolare fossam, et illos, qui se ultra receperant, invadere meditabantur. Romani vero cis fossam ad moenia conferti, se in arcum coegerant, sic, ut alter haereret alteri. Qui intra muros erant, cum nec Ducem haberent, ac prorsus imparati, sibi atque urbi metuerant, opem ferre suis nequibant, in tantum adductis periculum.

Tunc animum Belisarii audax subit cogitatio, quae praeter expectationem rem Romanam servavit. Nam voce cunctis, qui circum aderant, animatis, in hostes impressionem repente fecit. Illi, iam ante et nocte et cursu admodum turbatis ordimibus, ubi in se ab iis, quos fugaverant, necopinato fieri viderunt impetum, alias ex urbe copias venisse subsidio suspicantes, gravi hinc subeunte metu, in fugam omnes consternantur. Sustinens se ab insequendo Belisarius, ad muros confestim redit. Quo erecti facto Romani, in urbem ipsum cum omnibus, quos du-

τοσοῦτον μὲν κινδύνου Βελισάριός τε καὶ τὰ βασιλέως πράγματα
 ἦλθεν, ἢ τε μάχη πρῶτῃ ἀρξαμένη ἐτελεύτα ἐς νύκτα. ἤριστευ-
 σαν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ Ῥωμαίων μὲν Βελισάριος, Γότθων δὲ
 Οὐίσανδος Βανδαλάριος, ὃς, ἠνίκα ἡ μάχη ἀμφὶ Βελισαρίῳ
 5 ἐγένετο, ἐπειδὴ αὐτῷ τὰ πρῶτα ἐπέπεσεν, οὐ πρότερον ἀπέστη
 ἕως τρισκαίδεκα πληγὰς λαβῶν τῷ σώματι ἔπεισε. δόξας δὲ αὐ-
 10 τῖκα τεθνάναι, ἡμελήθη τε πρὸς τῶν ἐταίρων, καίπερ νενικηκό-
 των, καὶ ξὺν τοῖς νεκροῖς αὐτοῦ ἔκειτο. τρίτῃ δὲ ἡμέρᾳ ἐπειδὴ
 στρατοπεδευόμενοι ἔγγιστα τοῦ Ῥώμης περιβόλου οἱ βάρβαροι
 15 ἔπεμψάν τινας ἐφ' ᾧ νεκρούς τε τοὺς σφετέρους θάψωσι καὶ τὰ
 νόμιμα ἐπὶ ὅσῃα τῇ ἐκείνων ποιήσονται, οἱ τὰ σώματα διερευνώ-
 μενοι Οὐίσανδον Βανδαλάριον ἔτι ζῆπνον εὐρίσκουσι, καὶ αἰ-
 τὸν τῶν τις ἐταίρων φωνήν τινὰ οἱ ἀφείναι ἤξιον. οὐδὲ γὰρ
 20 παθείας αὐχμῷ λιβαν ἔκαίετο, καὶ ὕδωρ οἱ ἐνθένδε ἰδέετο ἐς τὸ
 στόμα ἐμβάλλεσθαι. πίνοντα τε αὐτὸν καὶ ἐν ἑαυτῷ γεγόντα
 ἀράμενοι ἐς τὸ στρατόπεδον ἤνεγκαν. μέγα τε ὄνομα Οὐίσαν-
 25 δος Βανδαλάριος ἐκ τοῦ ἔργου τούτου ἐν Γότθοις ἔσχε, καὶ τὰ
 μάλιστα εὐδοκίμων ἰμυπολὺν τινὰ ἐπεβίω χρόνον. ταῦτα μὲν

4. Οὐίσανδος] οὐίσανδρος L. et Pers. 5. αὐτῷ om. HL. Ex
 Vat. addidit P. 6. δόξας] Vulgo δόξαν. 8. ἐπειδὴ om. L.
 11. ποιήσονται] ποιήσονται L. 12. Οὐίσανδον] Visandrum
 Pers., non L. *ibid.* αὐτὸν] αὐτῶν HL: illud Hm. 15. ἐν-
 θένδε] ἐνθίνδον H. 16. αὐτῷ] ἑαυτοῦ L. 19. ταῦτα]
 ταύτη H. ταῦτα Hm.

cecit, accipiunt. Eo discrimine Belisarius, resque Imperatoris vene-
 runt. Porro coeptum mane praelium nox diremit. Ac Romanorum qui-
 dem optime se in eo Belisarius gessit; Gotthorum vero Visandus Ban-
 dalaris: qui, fervente circa Belisarium Marte, in primo configens ordi-
 ne, non prius abstulit, quam corpore tredecim saucio vulneribus con-
 didit. Illuc expirasse visus, et a sociis, quamvis victoribus, pro occiso
 relictus, inter mortuos ibi iacuit. Die tertio, cum Barbari, ad Romae
 muros castra metati, misissent qui suos fato functos sepelirent, ac iusta
 ipsis funebria solverent, hi, dum perquirunt inspectantque cadavera, Vi-
 sandum Bandalarium spirantem adhuc offendunt. Ex eo sodalium qui-
 dam vocem aliquam precibus conatur elicere. Silebat enim, absumptis
 ardore viribus, quem inedia aliaque aerumnae in visceribus acuebant.
 Quocirca tandem petit, ut aqua ori infunderetur. Potu refocillatum,
 levatumque humo, in castra portarunt. Magnum hinc nomen Visandus
 Bandalaris apud Gotthos adeptus, summa cum gloria diutissime super-
 stes fuit. Haec die post pugnam tertio contigerunt.

Τότε δὲ Βελισάριος ἐπεὶ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ξὺν τοῖς ἐπομένοις ἐγένετο, στρατιώτας τε καὶ τὸν τῶν Ῥωμαίων δῆμον σχεδὸν τι ἅπαντα ἐς τὸ τεῖχος ἀγείρας, πυρὰ τε πολλὰ καλεῖν καὶ τὴν νύκτα ὄλην ἐρηγορῆναι ἐκέλευε. καὶ τὸν περίβολον περιωὴν κύκλω τὰ τε ἄλλα διεῖπε καὶ πύλην ἐκάστην τῶν τινα ἀρχόντων ἐπέστησε. 5 Βέσσας δὲ, ὃς ἐν πύλῃ τῇ καλουμένῃ Πραίνεστίνῃ φυλακὴν ἔσχεν, ἄγγελον παρὰ Βελισάριον πέμψας ἐκέλευε λέγειν ἔχουσαι πρὸς τῶν πολεμίων τὴν πόλιν, δι' ἄλλης πύλης ἐσβεβληκότων, ἣ ὑπὲρ P 358 ποταμὸν Τίβεριν Πανκρατίου ἀνδρὸς ἀγίου ἐπάννυμος οὔσα. ταῦτα ἀκούσαντες ὅσοι ἀμφὶ Βελισάριον ἦσαν, σῶξασθαι ὅτι τὰ-10 χιστα διὰ πύλης ἐτέρας παρήνουν. αὐτὸς μέντοι οὐδὲν κατωρρώδησεν, οὐδὲ τὸν λόγον ὑγιᾶ ἰσχυρίζετο εἶναι. ἐπεμψε δὲ καὶ τῶν ἱππέων τινὰς ὑπὲρ ποταμὸν Τίβεριν κατὰ τάχος, οἳ τὰ ἐκείνη ἐπισκεψάμενοι οὐδὲν πολέμιον τῇ πόλει ἐνταῦθα ξυμβῆναι ἀπήγγελον. πέμψας οὖν εὐθὺς ἐς πύλην ἐκάστην ἄρχουσι τοῖς παν-15 ταχῇ οὔσιν ἐπέστελλεν ὥστε, ἐπειδὴν τοὺς πολεμίους ἀκούσωσι κατ' ἄλλην τινὰ τοῦ περιβόλου ἐσβεβληκῆναι μοῖραν, μήτε ἀμύ- B νειν μήτε φυλακὴν τὴν σφετέρην ἐκλιπεῖν, ἀλλ' ἤσυχῃ μένειν· αὐτῷ γὰρ ὑπὲρ τούτων μελήσειν. ἔπρασε δὲ ταῦτα, ὅπως μὴ ἐκ φήμης οὐκ ἀληθοῦς ἐς ταραχὴν αὐθις καθιστῶνται. Οὔτι-20 γις δὲ, Ῥωμαίων ἔτι ἐν Θορύβῳ πολλῶν καθεστῶτων, ἐς πύλην Σαλαρίαν τῶν τινα ἀρχόντων, Οὔακιν ὄνομα, ἐπεμψεν, οὐκ ἀφανῆ ἄνδρα. ὃς ἐνταῦθα ἐλθὼν καὶ Ῥωμαίους τῆς ἐς Γότθους

1. δὲ] δὴ L. 2. τε ἐτ' τὸν om. L. 6. Πραίνεστίνῃ] πρηνεστρίνη HL. 9. ἀγίου ἀνδρὸς οὔσα ἐπάννυμος HL, nisi quod H ἀγίου om., quod in annot. supplet Hoeschel.

Tunc autem Belisarius cum suis in tutum receptus, coactis ad muros militibus ac populo Rom. fere universo, iniunxit, crebros ignes accenderent, ac totam noctem vigilarent. Moenia deinde circumiens, cum caetera providit, tum singulis portis singulas Duces apposuit. Sub haec Bessas, portae Praenestinae custos, ad Belisarium misit, qui nuntiaret, urbem ab hostibus teneri, per eam ingressis portam, quae ultra Tiberim est, et a sancto Pancratii nomen habet. His auditis, qui Belisarium circumstabant, ut per aliam portam evaderet, auctores erant. At ille intrepidus, et falsa afferri asserens, nulla interposita mora, trans fluv. Tiberim aliquot misit equites: qui, regione explorata, nihil ibi hostile urbi incidisse retulerunt. Quamobrem ad singulas portas e vestigio mittit Ducibus, ubi visis positus, si forte hostem alla muri parte irrupisse audierint, ne suppetias ferant, neu de statione deceant, sed in ea taciti maneat; sibi enim caetera curae fore. Haec eo agebat consilio, ne falso rumore iterum turbarentur. Adhuc Roma tumultu trepido plena erat, cum Vitigis ad portam Salariam Vacin Ducem, virum non ignobilem, destinat. Quo ille cum accessisset, Romanis perfidiam in

ἀπιστίας κακίους τὴν προδοσίαν ὠνειδίξεν, ἦν αὐτοὺς ἐπὶ τε τῇ πατρίδι πεποιῆσθαι καὶ σφίσι αὐτοῖς ἔλεγεν, οἳ τῆς Γότθων δυνάμεως Γραικούς τοὺς σφίσι οὐχ οἴους τε ἀμύνειν ὄντας ἠλλάξαντο, ἐξ ὧν τὰ πρότερον οὐδένα ἐς Ἰταλίαν ἤκοντα εἶδον, ὅτι 5 μὴ τραγῳδοὺς καὶ μίμους καὶ ναύτας λωποδύτας. ταῦτά τε καὶ C πολλὰ τοιαῦτα Οὐάκις εἰπὼν, ἐπεὶ οἳ οὐδεὶς ἀπεκρίνατο, ἐς Γότθους τε καὶ Οὐτίγιν ἀνεχώρησε. Βελισάριος δὲ γέλωτα πολὺν πρὸς Ῥωμαίους ὤφλην, ἐπεὶ μόλις τοῖς πολεμίοις διαφυγῶν θάρσειν τε ἤδη καὶ περιφρονεῖν τῶν βαρβάρων ἐκέλευεν. εὐ γὰρ ε- 10 δέναι ὡς κατὰ κράτος αὐτοὺς νικήσει. ὅπως δὲ τοῦτο καταμαθῶν ἔγνω, ἐν τοῖς ὀπισθεν λόγοις εἰρήσεται. ἐπεὶ δὲ πόρρω ἦν τῶν νυκτῶν, νῆστιν ἔτι Βελισάριον ὄντα ἦ τε γυνὴ καὶ τῶν ἐπιτηδείων ὅσοι παρήσαν ἄρτου βραχέος κομιδῇ γεύσασθαι μόλις ἠνάγκαζον. ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα οὕτως ἐκάτεροι διενυκτέ- 15 ρευσαν.

19. Τῇ δὲ ἐπιγενομένη ἡμέρᾳ Γότθοι μὲν Ῥώμην πολιορκία ἐλεῖν διὰ μέγεθος τῆς πόλεως οὐδενὶ πόνῳ οἰόμενοι, Ῥωμαῖοι δὲ αὐτοῖς ἀμννόμενοι ἐτάξαντο ὧδε. ἔχει μὲν τῆς πόλεως ὁ περιβόλος δις ἐπὶ τὰ πύλας καὶ πυλίδας τινάς. Γότθοι δὲ οὐχ οἷοί 20 τε ὄντες ὅλον στρατοπέδῳ τὸ τεῖχος περιλαβέσθαι, κύκλῳ ἔξ ποιησάμενοι χαρακώματα πέντε πυλῶν χῶρον ἠνώχλουν, ἐκ τῆς Φλαμινίας ἄχρι ἐς τὴν κυλουμένην Πραινεστίναν· ταῦτά τε αὐ- P 359

5. λωποδύτας] καὶ λωποδύτας Classenus. 10. νικήσει L corr. et Maltretus. Vulgo νικήσιν. 14. ἠνάγκαζον] ἠνάγκασαν L. ibid. οὕτως] Vulgo οὕτω. 18. αὐτοῖς] αὐτῆς Vat. Nisi haec lectio ad p. 359 a. pertinet. 20. περιλαβέσθαι] περιβαλέσθαι L corr. 22. Πραινεστίναν] πραινεστρίναν HL. ibid. αὐτοῖς] αὐτῆς HL.

Gotthos obiecit, ac proditorem exprobravit, quam, ut dicebat, in se ipsi et patriam cuderant, Gotthorum potentia posthabita Graecis, qui tueri ipsos non possent, et a quibus profectum neminem vidisset unquam Italia, nisi Tragoedos, Mimos ac piratas. Haec aliaque eiusmodi plurima locutus Vacis, cum ei nemo responderet, ad Gotthos et Vitigin rediit. Romanis vero dignissimus risu Belisarius videbatur, qui ex hostibus aegre elapsus, bono esse iuberet animo, Barbarosque contemnere, nec dubitare se diceret, quin eos vi debellaret. Id quo pacto edoctus sciret, dicetur postea. Provecta nox erat, cum Belisarium, adhuc impastum, uxor et familiares quicumque aderant, vix ut frustum panis ederet perpulerunt. Sic demum hanc utrique noctem egerunt.

19. Postero die Gotthi, qui urbem facillime, ob ipsius amplitudinem, obsidione se capturos putabant, et Romani, salutis suae propugnatores, ita se ordinarunt. Habent urbis moenia maiores portas xiv. et minores aliquot. Spatium, quod portis maioribus quinque, a Flaminia ad Praenestinam, comprehenditur, infestare Gotthi aggressi sunt, castris

τοῖς τὰ χαρακώματα ξύμπαντα ἐντὸς Τιβέριδος ποταμοῦ ἐπεποιήντο. δεισαντες οὖν οἱ βάρβαροι μὴ τὴν γέφυραν διαφθεύραντες οἱ πολέμιοι, ἣ Μιλβίου ἐπώνυμός ἐστιν, ἄβατα σφίσι ποιήσονται ἅπαντα ὅσα ἐκτὸς ποταμοῦ ἐστὶ διήκοντα μέχρι ἐς θάλασσαν, καὶ ἀπ' αὐτοῦ αἰσθησιν τῶν ἐν τῇ πολιορκίᾳ κακῶν⁵ ἥκιστα ἔχοιεν, χαράκωμα δὲ ἑβδομον Τιβέριδος ἐκτὸς ἐν Νέρωνος πεδίοις ἐπήξαντο, ὅπως σφίσι ἡ γέφυρα τῶν στρατοπέδων ἐν μέσῳ εἴη. διὸ δὴ ἄλλας δύο τῆς πόλεως πύλας ἐνοχλεῖσθαι πρὸς τῶν πολεμίων ξυνέβαινε, τὴν τε Αὔρηλιαν (ἣ νῦν Πέτρον B τοῦ τῶν Χριστοῦ ἀποστόλων κορυφαίου, ἅτε που πλησίον κει-¹⁰ μένου, ἐπώνυμός ἐστι) καὶ τὴν ὑπὲρ τὸν ποταμὸν Τίβερην. οὕτω τε Γότθοι τῷ στρατοπέδῳ τὴν ἡμίσειαν μάλιστα περιεβάλλοντο τοῦ τείχους μοῖραν, ἅτε δὴ τῷ ποταμῷ οὐδαμῆ τὸ παράπαν εἰργόμενοι, ἐς ἅπαντα τὸν περιβόλον κύκλῳ, ἥνικα ἐβού-
 λοντο, τῷ πολέμῳ ἦσαν. ὄντινα δὲ τρόπον Ῥωμαῖοι τοῦ ποτα-¹⁵ μου ἐφ' ἐκάτερα τὸ τῆς πόλεως τείχος ἰδείμαντο ἐρῶν ἔρχομαι. πολὸς μὲν ὁ Τίβερις παραρρέων ἐπὶ πλείστον τοῦ περιβόλου ἐφέρετο τῆδε. ὁ δὲ χῶρος οὗτος, ἐφ' οὗ ὁ περιβόλος κατὰ τὸν ῥοῦν τοῦ ποταμοῦ ἀνέχει, ὑπτιὸς τε καὶ λίαν εὐφοδός ἐστι. τοῦτου δὲ ἀντικρὺ τοῦ χώρου, ἐκτὸς τοῦ Τιβέριδος, λόφον τινα²⁰ μέγαν ξυμβαίνει εἶναι, ἐνθα δὴ οἱ τῆς πόλεως μύλωνες ἐκ πα-
 C λαιοῦ πάντες πεποιήνται, ἅτε ὕδατος ἐνταῦθα πολλοῦ διὰ μὲν τοῦ ὄχετος ἀγομένου ἐς τὴν τοῦ λόφου ὑπερβολὴν, ἐς τὸ κάτω-

3. Μιλβίου] μολβίου Reg. μολιβίου HL, sed μολβίου uterque marg. Milvium pontem Pers. 4. ἐκτὸς π.] ἐν τοῦ HL 15. ἦσαν] ἦσαν Classenus. 17. παραρρέων] παραρέων L.

sex circumiectis, propterea quod muros omnes non poterant vallo interseprire: castra autem haec omnia cis flumen Tiberim locarunt. Veriti etiam Barbari, ne hostis, rupto ponte, quem vocant Milvium, eriperet ipsis transitum in eam omnem, quae trans fluvium ad mare usque patet, eoque pacto nullam sentiret obsidionis incommodum, ultra Tiberim vallum septimum in Neronis campo fixerunt, ut pontem inter castra positum haberent. Itaque ab hostibus infestae fuerunt portae aliae duae, videlicet Aurelia, insignis iam Petri nomine, qui Princeps fuit Apostolorum Christi, ac prope illam conditus iacet, et Transtiberina. Atque ita Gothi ad summum dimidiam murorum partem castris complexi, nec amne usquam prohibiti, moenia, quacumque vellent, oppugnatum ibant. Quo autem modo Romani muris fluvium interceperint, explicabo. Tiberis, copiosus aquis, longe moenia praeterfluebat. Locus autem, in quo flumini marus imminet propius, planus est et valde faciles habet aditus. Et regione, trans Tiberim, magnus collis eminet, ibique omnes urbis metetrinae iam inde olim extractae sunt: quippe magna aquae vis per alveum structilem ad collis verticem deducta, inde vehementi cum impetu

τες δὲ ἔξην ῥύμη μεγάλη ἐνθένδε ἰόντος. διδὸν δὲ οἱ πάλαι Ῥωμαῖοι τὸν τε λόφον καὶ τὴν κατ' αὐτὸν τοῦ ποταμοῦ ὄχθην τελεχεῖ περιλαβεῖν ἔγνωσαν, ὡς μὴ τοῖς πολεμίοις δυνατὰ εἴη τοὺς τε μύλωνας διαφθεῖραι καὶ ποταμὸν διαβάσιν εὐπετῶς τῷ τῆς πόλεως περιβόλῳ ἐπιβουλεύειν. ζεύξαντες οὖν ταύτη τὸν ποταμὸν τῇ γεφύρᾳ, ξυνάπτειν τε τὸ τεῖχος ἔδοξαν καὶ οἰκίας συχνὰς ἐν χωρίῳ τῷ ἀντιπέρας δειμάμενοι μέσον τῆς πόλεως τὸ Τιβέριδος πεποιήνται ῥεῦμα. ταῦτα μὲν δὲ ὥδ' ἔπη ἔσχεν.

Γότθοι δὲ τάφρους βαθείας ἀμφὶ τὰ χαρακώματα ζύμ- D
 10 παντα ὄρυσαν, καὶ τὸν χοῦν, ὃν ἐνθένδε ἀφείλοντο, ξυνη-
 σαρτες ἑπὲρ τοῦ τοίχου τοῦ ἔνδον, ὑψηλὸν τε ὡς μάλιστα αὐτὸν
 ποιησάμενοι καὶ σχολόπων δέξων καθύπερθεν ἀμπόλῳ τι χρῆμα
 15 μὲν τοῦ ἐν Νέρωνος πεδίῳ Μαρκίας ἤρχεν (ἤδη γὰρ ἐκ Γαλλίων
 ἔξην τοῖς ἐπομένοις ἀφίκτο, ἔξην οἷς ἐγκαῦθα ἰστρατοπέδευσε),
 τῶν δὲ ἄλλων Οὐτίγεις ἠγεῖτο ἔκτος αὐτός. ἄρχων γὰρ ἦν εἰς
 κατὰ χαρακώματα ἕκαστον. Γότθοι μὲν οὕτω ταξάμενοι διείλον
 20 ἐνθένδε εἰσοῖοι. Ῥώμης δὲ ὄχετοἰ τεσσαρεσκαίδεκα μὲν τὸ πλῆ- P 360
 θός εἰσιν, ἐκ πλίνθου δὲ ὀπτημένης τοῖς πάλαι ἀνθρώποις πε-
 ποιήνται, ἐς τοσοῦτον εὖρους καὶ βύθους διήκοντες ὥστε ἀν-

8. μῆ] Vulgo μῆτα. 9. δὲ] τὰ HL. 10. ξυνησαρτες] Vulgo
 ξυνησαστες. ξυνησαστες L. 12. καθύπερθεν] καθύπερθε L.
 15. πεδίῳ] Vulgo πεδίον. *ibid.* Γαλλίων P. γαλλίων HL. For-
 tasse igitur Γαλλίας. Conf. var. lect. p. 352 a. 20. τεσσαρε-
 σκαίδεκα L. *id* P. 21. ἐκ] οὗ ἐκ Hm. *ibid.* δὲ om. HL.

in declive labitur. Quamobrem veteres Romani collem hunc et adver-
 sam fluminis ripam muro claudere statuerunt, ut hostes nec moletrinas
 disturbare, nec, amne transito, in muros urbis movere quidquam facile
 possent. Igitur cum illic fluvium ponte iunxissent, placuit murum illi
 committere, multisque in opposita regione aedificatis domibus, effectum
 est, ut urbem Tiberis interlueret. Sed haec hactenus.

Gotthi vero, cum fossas altas castris omnibus praeduxissent, terram,
 quam inde egresserant, coagmentantes, illam extra interiorum parietem al-
 tius exaggerarunt, ac superinfixis stipitiibus praeacutis quamplurimis, ca-
 stra singula non minus, quam castellorum propugnacula, munierunt. Ac
 vallo quidem, quod in campo Neronis erat, Marcias praecerat: iam enim
 cum suis e Gallia reversus, ibi castra posuerat. Caetera autem Vitigis
 moderabatur, Sextus ipse: nam unumquodque Praefectum habebat suum.
 Hoc dispositi modo Gotthi, aquaeductus omnes incidunt, ut in ade urbs
 nihil aquae accipiat. Sunt aquaeductus Romae xiv. numero, e coctili
 latere structi quondam, adeo lati altique, ut eques intra illos equitare

Φρώπῳ ἵππῳ ὀχομένῳ ἐνταῦθα ἵππεύειν δυνατὰ εἶναι. Βελισάριος δὲ τὰ ἐς τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως διεκόσμηκε ἴσδε. **V 37** πύλιναν μὲν αὐτὸς τὴν Πιγκιανὴν καὶ πύλιν τὴν ταύτης ἐν δεξιᾷ εἶχεν, ἣ Σαλαρία ὠνόμασαι. κατὰ ταύτης γὰρ ἐπίμαχος τε ὁ περιβόλος ἦν καὶ Ῥωμαίοις ἐξιτητὰ ἐπὶ τοὺς πολεμίους ὄντα ἐτύγγανε. **5** Πραινεστίναν δὲ Βέσσα ἔδωκε. καὶ τῇ Φλαμινίᾳ, ἣ Πιγκιανῆς ἐπὶ θάτερά ἐστι, Κωνσταντῖνον ἐπέστησε, τὰς τε πύλας ἐπιθεῖς **B** πρότερον, καὶ λίθων μεγάλων οἰκοδομίᾳ ἐνδοθεν αὐτὰς ἀποφράξας ὡς μάλιστα, ὅπως δὴ αὐτὰς μηδενὶ ἀνακλίειν δυνατὰ εἴη. τῶν γὰρ χαρακωμάτων ἐνὸς ἀγχοτάτω ὄντος ἔδεισε μή τις ἐπὶ τῇ **10** πόλει ἐνέδρα πρὸς τῶν πολεμίων ἐνταῦθα ἔσται. τὰς δὲ λειπομένας τῶν πεζικῶν καταλόγων τοὺς ἄρχοντας διαφυλάσσειν ἐκέλευσε. τῶν δὲ ὀχετῶν ἕκαστον ὡς ἀσφαλέστατα οἰκοδομίᾳ ἐπὶ πλείστον κατέλαβε, μή τις ἔξωθεν κακουρηγῶν ἐνταῦθα ἴοι.

Ἐπεὶ δὲ τῶν ὀχετῶν, καθάπερ μοι εἴρηται, διαιρεθέντων **15** οὐκέτι τὰς μύλας τὸ ὕδωρ ἐνήργει, ζῷοις τέ τισιν ἐργάζεσθαι **H 196** αὐτὸ οὐδαμῆ εἶχον, τροφῆς ἀπάσης ἅτε ἐν πολιορκίᾳ σπανίζοντες, **C** οἳ γε καὶ ἵππων μόλις τῶν σφίσι ἀναγκαίων ἠδύναντο ἐπιμελεῖσθαι, Βελισάριος ἔξευρε τὸδε. ἔμπροσθεν τῆς γεφύρας, ἣς ἄρει πρὸς τῷ περιβόλῳ οὐσῆς ἐμνήσθη, σχολίους ἀρτήσας **20** ἔξ ἑκατέρας τοῦ ποταμοῦ ὄχθης ὡς ἄριστα ἐντεταμένας, ταύταις τε λέμβους δύο παρ' ἀλλήλοισι ξυνηήσας, πόδας δύο ἀπ' ἀλλή-

4. Σαλαρία] σαλαρίνα HL. *ibid.* κατέστη] ταύτας L. 6. Πραινεστίναν] πραινεστρίναν HL. 7. Κωνσταντῖνον] κωνσταντιανόν HL. 14. ἴοι] εἴη HL. 15. τῶν ὀχετῶν — ἐνήργει] Suidas s. v. μύλη. 17. αὐτὸ] αὐτὸν H. αὐτὰς L. *ibid.* ἔτε] τε HL.

possit. At Belisarius urbis custodiae sic providit. Portam ipse minorem Pinclianam, et maiorem, quae a dextera huius est, ac Salaria dicitur, inedit; quia partis illius murus expugnari facile poterat, et in hostes exitum Romanis dabat. Praenestinam Bessae assignavit: Constantino Flaminiam, a laeva Pincianae sitam, commisit, ocellis prius foribus, et magnorum strue lapidum intus optime communitis, ne quis posset eas recludere. Cum enim unum ex vallibus hostilibus proximum esset, ne quae ibi insidias urbi hostes molirentur timebat. Reliquarum custodiam Dacibus numerorum pedestrium demandavit. Singulos aquaeductus dense pariete firmissime obstruxit, ne quis infensus eo extrinsecus illaberetur.

Et quoniam, aquaeductibus, uti dixi, incisis, aqua molas non versabat amplius, neque id iumentorum opera fieri poterat, re cibaria penitus, ut fit in obsidione, defectis Romanis, qui vix habebant quo eques sibi necessarios sustentarent, artem hanc Belisarius excogitavit. Pro ponte, quem moenibus commissum dicebam modo, aptatis funibus, et ab utraque fluminis ripa validissime tentis, binos lembos colligavit, bipedali

λων διέχοντας, ἥ μάλιστα ἡ τῶν ὑδάτων ἐπιρροή ἐκ τοῦ τῆς γε-
 φύρας κυρτώματος ἀκμάζουσα κατῆι. μύλας τε δύο ἐν λέμβῳ
 ἐκατέρῳ ἐνθήμενος ἐς τὸ μεταξὺ τὴν μηχανὴν ἀπεκρέμασεν, ἡ
 τὰς μύλας στρέφειν εἰώθει. ἐπέκεινα δὲ ἄλλας τε ἀκάτους ἐχο-
 5 μένας τῶν αἰετῶν ὄπισθεν κατὰ λόγον ἐδέσμευε, καὶ τὰς μηχανὰς
 τρόπῳ τῷ αὐτῷ ἐπὶ πλεῖστον ἐνέβαλε. προϊούσης οὖν τῆς τοῦ D
 ὕδατος ῥύμης αἱ μηχαναὶ ἐφεξῆς ἅπασαι ἐφ' ἑαυτὰς κυλινδού-
 μιναι ἐνήρουν τε τὰς κατ' αὐτὰς μύλας καὶ τῇ πόλει τὰ αὐτάρχη
 ἤλουν. αἱ δὲ οἱ πολέμιοι πρὸς τῶν αὐτομόλων γνόντες ἀφανί-
 10 ζουσι τὰς μηχανὰς τρόπῳ τοιῷδε. δένδρα μεγάλα καὶ Ῥωμαίων
 σώματα νεοσφαγῆ ἐς τὸν ποταμὸν ξυμφοροῦντες ἐρρίπτουν.
 τούτων τε τὰ πλεῖστα ζῶν τῷ ῥύματι ἐς μέσα τὰ σκάφη φερό-
 μενα τὴν μηχανὴν ἀπεκαύλιε. Βελισάριος δὲ κατιδὼν τὰ ποιού-
 μενα προσεπετεχνήσατο τάδε. ἀλύσεις μακρὰς σιδηρᾶς πρὸς τῇ
 15 γεφύρῳ ἤρτυσεν, ἐξικνουμένας ἐς Τίβεριν ὄλον. αἷς δὲ προσπί-
 πτοντα ξύμπαντα, ὅσα ὁ ποταμὸς ἔφερε, ξυλίστατό τε καὶ
 οὐκ ἐτί ἐς τὰ πρόσω ἐχώρει. ταῦτά τε ἀνέλκοντες αἰετῶν P 861
 τῶν μυλῶν ἕνεκα ἡ ὅτι, ὅσον ἐνθένδε ἐς δέος τε καὶ ἔννοιαν
 20 ἤλθε, μὴ λάθωσιν ἀκάτους πολλαῖς οἱ πολέμιοι ἐντὸς τῆς γεφύ-
 ρας καὶ ἐν μέσῃ πόλει γενόμενοι. οὕτω τε οἱ βάρβαροι τῆς πεί-
 ρας, ἐπεὶ οὐδὲν σφίσι ταύτῃ προὔχώρει, ἀπέσχωτο. καὶ τὸ
 λοιπὸν Ῥωμαῖοι τούτοις μὲν τοῖς μύλωσιν ἐχρῶντο, τῶν δὲ βα-

7. ῥύμης] ῥύμης H.

28. βαλανίων] βαλλανίων L.

inter utrumque relicto spatio, qua majori impetu e pontis fornice aqua
 decurrebat. Tum duabus molis utriusque lembo impositis, in medio ma-
 chinam, qua molae volvi solent, suspendit. Alios continenter lenunculos
 ad eorum rationem, qui pone erant, connexuit, ac machinas eodem modo
 immisit: quae omnes ordine, fluentis aquae vi, circumactae, appositae
 sibi molas ciebant, et quantum urbi opus erat, molebant. Quae cum
 hostes ex transfugis cognovissent, hac arte machinas everterunt. Ma-
 gnas arbores et Romanorum nuper occisorum cadavera ad fluvium com-
 portantem, mittebant in fluentem. Horum pars maxima, secundo amne
 in medias devecta scaphas, machinam fregit. Re Belisarius animadver-
 sa, priori haec invento addidit. Late, per totum Tiberis alveum, ob-
 longas praetendit ponti catenas ferreas: in quas omnia, quae deferebat
 flumen, sic incurrebant, ut ibi colligerentur, nec ultra procederent. Ea
 vero indesinenter trahentes, qui hoc munus susceperant, in terram sub-
 ducebant. Id Belisarius non tam molarum causa agebat, quam quia me-
 tu et suspitione hac pulsabatur, ne hostes multis lembis invecti, cis pon-
 tem et in mediam urbem clam penetrarent. Sic tandem Barbari inco-
 pto iam irritio abstinere: et huiusmodi quidem moletrinis Romani dein-

Procopius II.

λανείων τοῦ ὕδατος τῇ ἀπορίᾳ παντάπασιν ἀπεκέλειντο. ὕδωρ μέντοι ὅσον πιεῖν διαρκές εἶχον, ἐπεὶ καὶ τοῖς τοῦ ποταμοῦ ἐκαστάτω οἰκοῦσι παρῆν ἐκ φρεάτων ὑδρεύεσθαι. ἴς δὲ τοὺς ὑπόνομους, ὅπερ ἐκ τῆς πόλεως, εἴ τι οὐ καθαρὸν, ἐκβάλλουσιν ἔξω, ἀσφάλειαν ἐπιποιεῖν οὐδεμίαν ἠγάγαστο, ἐπεὶ ἴς τὸν ποτα-
 B μὸν Τίβεριν τὰς ἐκβολὰς ἔχουσιν ἅπαντες, καὶ διὰ τοῦτο οὐδεμίαν οἶόν τε τῇ πόλει ἐνθένδε πρὸς τῶν πολεμίων ἐπιβουλήν γενέσθαι.

C
 V 88

κ'. Τὰ μὲν οὖν ἴς τὴν πολιορκίαν τῆδε Βελισαρίου διώκητο. Σαμνιτῶν δὲ παῖδες πολλοὶ, πρόβατα ἐν χώρᾳ τῇ σφετέρᾳ ποιμαίνοντες, δύο τοὺς σώματος ἐν σφίσι ἐὺ ἤκοντας ἀπέλεξαντες, καὶ αὐτῶν ἓνα μὲν κατέσαντες ἐπὶ τοῦ Βελισαρίου ὄνοματος, Οὐλίτιν δὲ τὸν ἕτερον ὀνομάσαντες, καλαίην ἐκέλευον. ὧν δὴ ἰσχυρότατα ἴς τὸν ἀγῶνα καθισταμένων, τὸν Οὐλίτιν δῆθεν ξυνηλέθη πεσεῖν. καὶ αὐτὸν ὁ τῶν παιδῶν ὄμιλος κα-
 15 ζοντες ἀπὸ δένδρου ἐκρέμων. λύκου δὲ τύχῃ τιμὴ ἐνταῦθα φανερός οἱ μὲν παῖδες ἔφθογον ἅπαντες, ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ δένδρου ἠρτημένος Οὐλίτις χρόνον οἱ τριβέντος ἐν ταύτῃ δὴ τῇ τιμωρίᾳ θνήσκει. καὶ ἐπεὶ ταῦτα ἴς Σαμνίτας ἔκπυστα ἐγγόνει, οὔτε
 D κλάσιν τινα ἴς τὰ παιδία ταῦτα ἐξήνεγκαν καὶ τὰ ξυμπεσόντα 20 ξυμβalόντες νικήσειν κατὰ κράτος Βελισαρίου ἰσχυρίζοντο. ταῦτα μὲν δὴ οὕτως ἐγένετο.

3. ὑδρεύεσθαι] ὑδρεύεσθαι L. 9. ἴς τὴν] πρὸς τὴν L. supersecr. a m. sec. *ibid.* διεκίχθη Scalliger. *libri διεκίχθητε.*
 16. ἀπὸ] ἐπὶ L a pr. m. *ibid.* ἐκρέμων L. ἐκρήμουν P.
 18. οἱ excidit in P.

cops usi sunt; balneis autem ipsos exclusit aquae penuria. Quod ad potum attinet, satis aquae habebant: cum illi, quorum domus erant a fluvio remotissimae, e puteis haurire possent. Denique cloacis, quae sordes et purgamenta urbis foras efficiunt, nullam Belisarius cautionem adhibere necesse habuit. Etenim quia cunctae in fluv. Tiberim se exonerant, propterea nullus ibi locus erat insidulis hostium.

20. Ita quidem obsidioni ferendae necessaria disposuit Belisarius; multi vero Samnites pueri, qui oves in agro suo pascebant, cum duos delegissent corpore valentiores, et Belisarium vocassent alterum, alterum Vitigis, luctari ambos iusserunt. Certamine validissime inito, cecidit Vitigis: hunc puerorum turba ex arbore per ludum suspendit: viso tum forte lupo, pueri omnes se in pedes coniciunt: suspensus ex arbore Vitigis, in eo cruciatus derelictus diutius, moritur. Quo Samnites audita, poenam quidem ex pueris nullam, sed coniecturam ex illo casu ceperunt certissimam, ut dicebant, victorem belli vi Belisarium forte. Haec ita contigerunt.

Ῥωμαίων δὲ ὁ δῆμος, τῶν ἐν πολέμῳ τε καὶ πόλιορκία
κακῶν ἀήθεις παντάπασιν ὄντες, ἐπειδὴ τῇ μὲν ἀλουσία ἐπιέ-
ζοντο καὶ τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀπορία, φυλάσσειν δὲ αἰὲν τὸν
περίβολον ἠναγκάζοντο, καὶ τὴν πόλιν ἀλώσεσθαι οὐκ εἰς μα-
5 κρὰν ὑπετόπαζον, ἄμμι δὲ καὶ τοὺς πολεμίους ἐώρων τοῖς τε
ἀγροῦς καὶ τᾶλλα πάντα ληϊζομένους, ἤσχαλλον τε καὶ δεινὰ
ἐποιοῦντο, εἰ οὐδὲν αὐτοὶ ἡδικηκότες πολιορκοῖντό τε καὶ ἐς το-
σοῦτον κινδύνου μέγεθος ἤκοιεν. ἐν σφίσι τε αὐτοῖς ξυριστάμε-
νοι Βελισαρίῳ ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἔλοιδροῦντο, ὅς γε οἰκ ἀξί-
10 χρεων πρὸς βασιλέως λαβὼν δύναμιν ἐτόλμησεν ἐπὶ Γότθους P 362
στρατεύεσθαι. ταῦτα δὲ καὶ οἱ ἐκ βουλῆς, ἦν σύγκλητον κα-
λοῦσι, Βελισαρίῳ ἐν παραβύστῳ ὠνείδιζον. ἄπερ Οὐτίγισ πρὸς
τῶν αὐτομόλων ἀκούσας ξυγκρούειν τε αὐτοὺς ἔτι μᾶλλον ἐθέλων
καὶ ἐς πολλὴν ταραχὴν ἐμπεσεῖσθαι τὰ Ῥωμαίων πράγματα ταύ- H 197
15 τη οἰόμενος, πρέσβεις παρὰ Βελισάριον ἄλλους τε καὶ Ἄλβην
ἐπεμψεν. οἳ, ἐπειδὴ ἐς ὄψιν τὴν Βελισαρίου ἀφίκοντο, πα-
ρόντων τε τῶν ἐκ βουλῆς καὶ ὅσοι τοῦ στρατοῦ ἄρχοντες ἦσαν,
ἔλεξαν τοιάδε „ Πάλαί, ὦ στρατηγέ, τοῖς ἀνθρώποις εὖ τε καὶ
καλῶς διώρισται τὰ τῶν πραγμάτων ὀνόματα. ἐν οἷς ἐν τόδε
20 ἔστι, θράσος κειώρισται ἀνδρείας. τὸ μὲν γὰρ αὐτῶν οἷς ἂν
προσγένετο, ξὺν ἀτιμίᾳ ἐς κίνδυνον ἄγει, τὸ δὲ δόξαν ἀρετῆς B
ἱκανῶς φέρεται. τούτων θάτερόν σε εἰς ἡμᾶς ἤνεγκεν. ὁπότε-

4. ἠναγκάζοντο] ἠναγκάζετο L. 5. ἐώρων] Vulgo ἐώρων.
6. ἤσχαλλον] ἤσχαλον L. 7. πολιορκοῖντό τε P et Scaliger.
πολιορκεῖν τότε L. πολιορκοῦν τότε H. 12. ἐν παραβύστῳ
om. L.

Populus vero Romanus, incommodorum belli obsidionisque omnino
insolens, cum et illuvie et annonae penuria premeretur, atque in muris
coogeretur excubare pervigil, ac venturam brevi urbem putaret in pote-
statem hostium, a quibus interea agros caeteraque omnia vastari videbat;
graviter commotus indignabatur, quod immerens obsideretur, et in tan-
tum discrimen veniret. Quare collecti cives, aperte Belisario maledice-
bant; quod ab Imperatore minoribus, quam par esset, copiis instructus,
non dubitasset bellum suscipere Gotthicum. Eadem Patres Curiae, quam
appellant Senatium, Belisario occulte exproabant. Quae cum Vitigis
ex transfugis audisset, ut accenderet offensionem, qua rem Romanam
valde turbatum iri existimabat, Legatos, in quibus erat Albea, ad Beli-
sarium misit: qui ad eius conspectum admissi, praesentibus Senatoribus
cunctisque exercitus Ducibus, orationem hanc habuerunt. Sapienter olim,
Magister militum, assignarunt homines rerum nominibus certa discrimina:
quorum e numero istud profertur: Temeritas a Fortitudine diversa est.
Nam illa quidem si quos occupaverit, eos Iurpiter in periculum conicit:
haec vero virtutis laudem amplissimam refert. Harum certe altera te ad-

ρον μέντοι, ἀντίκα δηλώσεις. εἰ μὲν γὰρ ἀνδρεία πιστεύων ἐπὶ
 Γότθους ἰστράτευσας (ὄρας γὰρ δὴ που ὑπὸ τοῦ τέλους καὶ τὸ
 τῶν πολεμίων στρατόπεδον), καὶ σοὶ ἀνδραγαθήσῃσαι, ὧ γεν-
 ναίη, διαρκῶς πάρεστιν· ἦν δέ γε θράσει ἐχόμενος ἐφ' ἡμᾶς
 ὠρμησάι, πάντως σοὶ καὶ μεταμελήσει τῶν εἰκῆ πεπραγμένων. 5
 τῶν γὰρ ἀπονενομημένων αἱ γνώμαι, ὅταν ἐν τοῖς ἀγῶσι γίνων-
 ται, μετανοεῖν φιλοῦσι. νῦν οὖν μήτε Ῥωμαίοις τοῖσδε περαι-
 τέρω τὴν ταλαιπωρίαν μηκύνεσθαι πολεῖ, οὐδὲ δὴ Θεοδέριχος ἐν
 βίῃ τρυφερῷ τε καὶ ἄλλως ἐλευθέρῳ ἐξέθρεψε, μηδὲ τῷ Γότ-
 θων τε καὶ Ἰταλιωτῶν δεσπότῃ ἐμποδῶν ἴστασο. πῶς γὰρ οὐκ 10
 ἄτοπον, σὲ μὲν οὕτω καθειργμένον τε καὶ τοὺς πολεμίους κατε-
 πτηχότα ἐν Ῥώμῃ καθῆσθαι, τὸν δὲ ταύτης βασιλεία ἐν χαρ-
 κώματι διατρέβοντα τὰ τοῦ πολέμου κακὰ τοῦ αὐτοῦ κατηκόους
 ἐργάζεσθαι; ἡμεῖς δὲ σοὶ τε καὶ τοῖς ἐπομένοις ποιῆσθαι ἤδη τὴν
 ἄφοδον κατ' ἐξουσίαν παρέξομεν, ἅπαντα τὰ ὑμέτερα αὐτῶν 15
 ἔχουσι. τὸ γὰρ ἐπεμβαίνειν τοῖς τὸ σῶφρον μεταμαθοῦσιν οὔτε
 ὄσιον οὔτε ἀξιον τρόπου τοῦ ἀνθρωπίνου εἶναι νομιζομεν. ἡδέως
 δ' ἂν καὶ Ῥωμαίους ἔτι ἐροῖμεθα τοῦσδε, τί ποτε ἄρα Γότθοις
 ἐπικαλεῖν ἔχοντες ἡμᾶς τε αὐτὰ καὶ σφᾶς αὐτοὺς προὔδοσαν, οἳ γε
 τῆς μὲν ἡμετέρας ἐπικεικίας ἄχρι τοῦδε ἀπέλαυσαν, νῦν δὲ καὶ 20
 τῆς παρ' ἡμῶν ἐπικουρίας εἰσὶν ἔμπειροι.“

11. καθειργμένον] καθιργόμενον L. 19. αὖ excidit in P.
 20. ἀπέλαυσαν] ἀπῆλαυσαν vulgo: quod fortasse ferendum in Pro-
 copio. 21. ἡμῶν] ὑμῶν HL.

verum nos impulit: utra autem ea sit, nos planum facies. Etenim si
 bellum Gotthis inferens, fortitudine fretus, illius probandae facultas adest,
 praeclare vir; cum hostium castra mocnibus adeoque tuis oculis subiecta
 sint. Sin armatus audacia in nos insurrexisti, facti utique temerarii te
 poenitet. Nam ubi in dimicationem ventum est, subire solet eorum animos
 poenitentia, qui rem ratione non inierunt. Nunc autem desine acerrimas
 his Romanis producere, quos Theodericus in deliciis ac summa libertate
 enutrit, nec iusto Gotthorum Italorumque domino impedimentum offer.
 Quo enim pacto non absurdum id fuerit, ut Romae sedes inelusit, et praes
 hostium metu prodire renuens, dum urbis huius Rex, in castris agens, sub-
 ditos suos belli damnis et incommodis affluit? Nec vero tibi tuisque po-
 testatem dabimus abundi cum rebus vestris. Nam nec fas, nec humanis
 moribus consentaneum esse ducimus, ad effluum se et modestiam referenti-
 bus insultare. Quod ad Romanos spectat, lubenter eos interrogabimus,
 quo tandem crimine a Gotthis laesi, cum nos, tum se ipsi prodiderint, qui
 nostram haecenus experti benignitatem, iam etiam auxilium sibi a nobis
 oblatum vident.

Τοσαῦτα μὲν οἱ πρέσβεις εἶπον. Βελισάριος δὲ ἀμείβεται ὡδε „Ὁ μὲν τῆς ξυμβουλῆς καιρὸς οὐκ ἐφ’ ὑμῖν κείσεται. γνώμη γὰρ τῶν πολεμίων εἰώθασιν ἡμιστά πολεμῆν ἄνθρωποι, ἀλλ’ αὐτὸν τινα τὰ οἰκεία διατίθεσθαι νόμος, ὅπως ἂν αὐτῷ δοκῆ ὡς ἄριστα. φημί δὲ ὑμῖν ἀφίξεσθαι χρόνον, ἤνικα ὑπὸ ταῖς ἀκάνθαις βουλόμενοι τὰς κεφαλὰς κρύπτεσθαι οὐδαμῆ ἔξετε. Ῥώμην μέντοι ἐλόντες ἡμεῖς τῶν ἀλλοτρίων οὐδὲν ἔχομεν, ἀλλ’ ἡμεῖς ταύτης τὰ πρότερα ἐπιβατεύσαντες, οὐδὲν ὑμῖν προσῆκον, νῦν οὐκ ἐκόντες τοῖς πάλαι κεκτημένοις ἀπέδοτε. ὅστις δὲ ὑμῶν 10 Ῥώμης ἐλπίδα ἔχει ἀμαχητὶ ἐπιβήσεσθαι, γνώμης ἀμαρτάνει. P 363 ζῶντα γὰρ Βελισάριον μεθήσεσθαι ταύτης ἀδύνατον.“ τοσαῦτα μὲν καὶ Βελισάριος εἶπε. Ῥωμαῖοι δὲ ἐν δέει μεγάλῳ γινόμενοι ἥσυχῇ ἐκάθηντο, καὶ οὐδὲν τοῖς πρέσβεισιν ἀντιλέγειν ἐτόλμων, καίπερ ἐπὶ τῇ ἐς Γότθους προδοσίᾳ πολλὰ πρὸς αὐτῶν κακιζόμε- 15 νοι, πλὴν γε δὴ ὅτι Φιδέλιος αὐτοὺς ἐρσεχειεῖν ἔγνω. ὃς τότε τῆς αὐλῆς ὑπαρχος καταστάς πρὸς Βελισάριον ἐτόγγανε, καὶ ἀπ’ αὐτοῦ πάντων μάλιστα ἔδοξε βασιλεῖ εὐνοικῶς ἔχειν.

κα΄. Οὕτω μὲν δὴ οἱ πρέσβεις ἐς τὸ σφέτερον στρατόπε- B δον ἐκομίζοντο. καὶ ἐπεὶ αὐτῶν Οὐτίγεις ἐπυθάνετο ὁποῖός τε 20 ἀνὴρ Βελισάριος εἶη καὶ γνώμης ὅπως ποτὲ ἀμφὶ τὴν ἐνθῆνδε ἀναχώρησιν ἔχων, ἀπεκρίναντο ὡς οὐκ εἰκότα Γότθαι ἐλπίζουσι, δεδῆξωθαι Βελισάριον ὅτῳ δὴ τρόπῳ οἴομενοι. Οὐτίγεις δὲ

2. ξυμβουλῆς] ξυμβολῆς Grotius ex MS. 5. ἀφίξεσθαι] ἀφίστασθαι L. 6. ἔξετε] ἔξεται L. 11. ταύτης P ex Vat. τοσούτων HL. 13. ἐτόλμων] Vulgo ἐτόλμων.

Locutis haec Oratoribus Belisarius ita respondit. *Deliberandi tempus non capiemus arbitrio vestro: neque enim is est hominum mos, ut de hostium sententia bellum gerant: at rem quisque suam tractare solet, prout optimum factu iudicat. Vobis autem praedico futurum tempus, cum sub sentibus capita voletis addere, nec reliquum ibi locum habebitis. Nos deum potius Roma nihil alienum tenemus: at vos quam antea occupaveratis iniuria, antiquis dominis invito nunc reddidistis. Caeterum si quis vestrum sperat fore ut Romam sine ullo conflictu ingrediatur, eum sua fallit opinio. Neque enim fieri potest, ut vobis urbem hanc Belisarius, quandiu viset, relinquat.* Secundum hanc Belisarii orationem, Romani metu percussī ac taciti sedebant, nec audebant refellere Legatorum obiurgationem, proditos ab ipsis Gothos vehementer quaerentium. Unus admodum Fidellus, quem Belisarius Praefectum Praetorio tunc creaverat, ausus eos verbis impetere, omnium maxime Imperatori studere visus est.

21. Ad sua reversa castra Oratores, quaerenti Vitigi, quis casset vir Belisarius, et quid animi ad discesum haberet, responderunt, spe vana teneri Gothos, si Belisarium utcumque se territuros putarent. Quo Vi-

ταῦτα ἀκούσας, τειχομαχεῖν τε πολλῇ σπουδῇ ἐβουλεύετο καὶ τὰ
 ἐς τὴν τοῦ περιβόλου ἐπιβουλὴν ἐξηρτύετο ὧδε. πύργους ξυλί-
 νους ἐποίησατο ἴσους τῷ τείχει τῶν πολεμίων, καὶ ἔτυχε γε τοῦ
 ἀληθοῦς μέτρου πολλάκις ζυμμετρησόμενος ταῖς τῶν λίθων ἐπι-
 βολαῖς. τούτοις δὲ τοῖς πύργοις τροχοὶ ἐς τὴν βᾶσιν ἐμβεβλημέ- 5
 C νοι πρὸς γωνία ἐκάστη ὑπέκειντο, οἳ δὴ αὐτοὺς κυλινοῦμενοι
 ῥᾶστα περιᾶξιν ἐμμελλον ὅπη οἱ τειχομαχοῦντες ἀεὶ βούλοιντο,
 καὶ βόες τοὺς πύργους ζυνδεδεμένοι εἴλκον. ἔπειτα δὲ κλίμακας
 πολλὰς τε τὸ πλῆθος καὶ ἄχρι ἐς τὰς ἐπάλξεις ἐξικνουμένας ἤτοι-
 μαξε καὶ μηχανὰς τέσσαρας, αἱ κριοὶ καλοῦνται. ἔστι δὲ ἡ 10
 μηχανὴ τοιαύτη. κίονες ὀρθοὶ ξύλινοι τέσσαρες ἀντίοι τε καὶ
 ἴσοι ἀλλήλοις ἐστάσι. τούτοις δὲ τοῖς κίοσι δοκοὺς ὀκτῶ ἐγκαρ-
 H 198 σίας ἐνείροντες τέσσαρας μὲν ἄνω, τοσαύτας δὲ πρὸς ταῖς βᾶσε-
 σιν ἐναρμόζουσιν. οἰκίσκου τε σχῆμα τετραγώνου ἐργαζόμενοι
 προκάλυμμα πανταχόθεν ἀντὶ τοίχων τε καὶ τείχους διφθέρας 15
 D αὐτῇ περιβάλλουσιν, ὅπως ἡ τε μηχανὴ τοῖς ἔλκουσιν ἐλαφρὰ
 εἶη καὶ οἱ ἔνδον ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὧσιν, ὡς πρὸς τῶν ἐναντίων ἤκι-
 στα βᾶλλεσθαι. ἐντὸς δὲ αὐτῆς δοκὸν ἐτέραν ἄνωθεν ἐγκαρσίαν
 ἀναρτήσαντες χαλαραῖς ταῖς ἀλύσεσι κατὰ μέσην μάλιστα τὴν
 μηχανὴν ἔχουσιν. ἥς δὲ ὀξεῖαν ποιοῦμενοι τὴν ἄκραν, σιδήρω 20
 πολλῶ καθάπερ ἀκίδα καλύπτουσι βέλους, ἣ καὶ τετραγώνων,
 ὡσπερ ἄκμονα, τὸν σιδήρον ποιοῦσι. καὶ τροχοῖς μὲν ἡ μηχανὴ
 τέσσαρασι πρὸς κίονι ἐκάστῳ κειμένοις ἐπῆρται, ἄνδρες δὲ αὐτῆν

3. ἐποίησατο] ἐποίησαντο L.
 Vulgo ἄκμονα.

5. δὲ] δὴ L.

22. ἄκμονα]

tigis audito, oppugnationem acriter inferre constituit, et quae ad moenia
 labefactanda valerent, ita paravit. Turres ligneas fecit, aequales hostili
 muro, culus mensuram assecutus est, illas cum structura lapidea saepe
 componendo. Earum turrium basi, ad singulos angulos, suberant rotae,
 quarum lapsu facillime agerentur, quocumque vellent oppugnatores: ipsas
 demum iuncti boves trahebant. Deinde scalas paravit quamplurimas,
 quae ad pinnas pertingebant, ac machinas quatuor, quas Arietes vocant.
 Est autem eiusmodi machina. Ligneis columnis quatuor sic erectis, ut
 inter se oppositae et aequales stent, illis trabes inserunt transversas
 octo; nempe quatuor committunt supra, totidemque ad bases. Tum opus,
 ad cubile formam quadranguli, pro parietibus ac muro, undique cir-
 cumtegunt coriis, ut et levis sit tractu machina, et, qui in ea sunt, tuti
 sint ab hostium telis. Aliam quoque trabem intus transversam, atque
 ex alto ad medium fere machinae spatium laxis catenis suspensam ha-
 bent: cuius caput in mucronem desinens, non secus ac telli cuspidem,
 multo induunt ferro, incudis instar, quadrangulo. Machinam rotis qua-
 tuor, quae singulis columnis subiectae sunt, elatam, viri non minus L.

οὐκ ἦσαν ἢ κατὰ πεντήκοντα κινουῦσιν ἐνδοθεν. οἱ ἐπειδὴν ἀδ-
 τὴν τῷ περιβόλῳ ἐρείσωσι, τὴν δοκὸν, ἣς δὴ ἄρτι ἐμνήσθην, P 364
 μηχανῇ τινι στρέφοντες ὀπίσω ἀνέλκουσιν, αὐτὴς δὲ αὐτὴν ζὺν
 ἔνμη πολλῇ ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀφιῶσιν. ἢ δὲ συχνὰ ἐμβαλλομένη
 5 κατασεῖσαι τε ὄρη προσκίπτοι καὶ διελθὲν ῥῆστα ὅλα τέ ἐστι, καὶ
 ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἐπιωνυμίαν ταύτην ἢ μηχανῇ ἔχει, ἐπεὶ τῆς δοκοῦ
 ταύτης ἢ ἐμβολῇ προῤῥουσα πλήσσειν ὄπου παρατύχοι, καθά-
 περ τῶν προβάτων τὰ ἄρρενα, εἴωθε. τῶν μὲν οὖν τευχομα-
 χούτων οἱ κριοὶ τοιοῦδε εἰσὶ.

10 Γότθοι δὲ πάμπολύ τε χρῆμα φακέλων ἔκ τε ξύλων καὶ
 καλάμων ποιησάμενοι ἐν παρασκευῇ εἶχον, ὅπως δὴ ἐς τὴν τά- V 40
 φρον ἐμβαλόντες ὁμαλὸν τε τὸν χώρον ἐργάσωνται καὶ ταύτῃ δια- B
 βαίνειν αἱ μηχαναὶ ἤκιστα εἴργωνται. οὕτω μὲν δὴ Γότθοι πα-
 ρασκευασάμενοι τευχομαχεῖν ὤρμητο. Βελισάριος δὲ μηχανὰς
 15 ἐς τοὺς πύργους ἐτίθειτο, ἃς καλοῦσι βαλλίστρας. τῶξου δὲ
 σχῆμα ἔχουσιν αὐταί, ἐνερθὲν τε αὐτοῦ κοιλῇ τις κεραία προῤ-
 χει, αὐτὴ μὲν χαλαρὰ ἠρημένῃ, σιδηρᾷ δὲ εἰθείᾳ τινὶ ἐπικει-
 μένῃ. ἐπειδὴν οὖν τοῖς πολεμίοις ἐνθ' ἐνδε βάλλειν ἐθέλουσιν ἄν-
 θρωποι, βρόχου βραχέος ἐνέρσει τὰ ξύλα ἐς ἄλληλα νύειν ποιοῦ-
 20 σιν, ἃ δὴ τοῦ τῶξου ἄκρα ξυμβαίνει εἶναι, τὸν τε ἄτρακτον ἐν
 τῇ κοιλῇ κεραίᾳ τίθενται, τῶν ἄλλων βελῶν, ἅπερ ἐκ τῶν τῶξων
 ἀφιῶσι, μῆκος μὲν ἔχοντα ἤμισον μάλιστα, εὖρος δὲ κατὰ τὸ C
 τετραπλάσιον. πτεροῖς μέντοι οὐ τοῖς εἰωθόσι ἀνέρχονται, ἀλλὰ

12. ἐργάσωνται] ἐργάσσονται H. 15. βαλλίστρας] Al. βαλλίστρας,
 de qua διηρογραφία notis ad lib. I. Chrysost. de sacerdotio. Henscn.
 17. χαλαρᾷ F. χαλαρὰ H.

intrinsecus movent; eaque muro applicita, trabem, cuius modo memini,
 machina agentes quadam, abducunt retro, et in murum magno cum im-
 petu remittant. Haec autem saepius repetita impressio eam habet vim,
 ut quaecunque in partem inciderit, eam facillime quatit convellatque.
 Atque inde nacta nomen est machina, quod prominens trabis eiusce cap-
 ut, quocunque sera tulerit, dare impetum solet feriendo, quo modo
 ovium mares arletant. Ea demum forma est arietum, quibus murorum
 oppugnatores utuntur.

Pararunt praeterea Gotthi innumeros lignorum arundinumque fasci-
 culos, quibus iniectis complerent fossam et aequarent, ne machinae transi-
 ta prohiberentur. Sic instructi Gotthi oppugnare muros ardebant. Be-
 lisarius vero in turribus machinas locavit, quas appellant Balistas. Ha-
 bent haec speciem arcus, infra quem cornu concavum prominēt, catena
 laxa suspensum, ferreaeque virgae rectae incumbens. Qui inde voluit
 hostem appetere, ligna, quae sunt arcus capita duo, modici funis nexu
 coele cogunt, et cavo in cornu sagittam aptant, dimidio quidam sagittis
 aliis, quae arcubus mittunt, breviorē, sed latiorē quadruplo: nec pen-

ξύλα λεπτά ἐς τῶν πτερῶν τὴν χώραν ἐνείροντες ὄλον ἀπομιμοῦνται τοῦ βέλους τὸ σχῆμα. μεγάλην δὲ αὐτῷ λίαν καὶ τοῦ πάχους κατὰ λόγον τὴν ἀκίδα ἐμβαλόντες σφίγγουσι τε πολλοὶ οἱ ἀμφοτέρωθεν μηχαναῖς τισι, καὶ ποτε ἢ κολλη κεραία προοῖουσα ἐκπίπτει μὲν, ἔξιν ῥύμη δὲ τοσαύτη ἐκπίπτει τὸ βέλος ὥστε ἔξιν κνεῖται μὲν οὐχ ἥσσον ἢ κατὰ δύο τῆς τοξείας βολᾶς, δένδρου δὲ ἢ λίθου ἐπιτυχὸν τέμνει ῥαδίως. τοιαύτη μὲν ἢ μηχανὴ ἔστιν ἐπὶ τοῦ ὀνόματος τούτου, ὅτι δὴ βάλλει μάλιστα, ἐπικληθεῖσα.

D ἑτέρας δὲ μηχανὰς ἐπήξαντο ἐν ταῖς τοῦ περιβόλου ἐπάλξεσιν ἐς λίθων βολᾶς ἐπιτηθείας. σφενδόνας δὲ αὐταὶ εἰσιν ἐμφορεῖς καὶ 10 ὄναγροι ἐπικαλοῦνται. ἐν δὲ ταῖς πύλαις λύκους ἔξω ἐπετίθεντο, οὓς δὴ ποιοῦσι τρόπῳ τοιῷδε. δοκοὺς δύο ἰστωῖων ἐκ γῆς ἄχρι καὶ ἐς τὰς ἐπάλξεις ἔξικνουμένας, ξύλα τε εἰργασμένα ἐπάλληλα θέμενοι τὰ μὲν ὀρθὰ, τὰ δὲ ἐγκάρσια ἐναρμύζουσιν, ὡς τῶν ἐνέρσεων τὰ ἐν μέσῳ εἰς ἀλλήλους τρυπήματα φαίνεσθαι. ἑκάστης 15 δὲ ἁρμονίας ἐμβολὴ τις προῦχει, κέντρον παχεῖ ἐς τὰ μάλιστα ἐμφορῆς οὔσα. καὶ τῶν ξύλων τὰ ἐγκάρσια ἐς δοκὸν ἑτέραν πηξάμενοι, ἄνωθεν ἄχρι ἐς μοῖραν διήκοντα τὴν ἡμισίαν, ὑπὲρ

P 365 τὰς δοκοὺς ἐπὶ τῶν πυλῶν ἀνακλίνουσι. καὶ ἐπειδὴν αὐτῆς ἐγγυτέρω οἱ πολέμιοι ἴκωνται, οἶδε ἄνωθεν ἄκρων δοκῶν ἀψάμενοι 20 ἀθροῦσιν, αὐταὶ δὲ ἐς τοὺς ἐπιόντας ἐκ τοῦ ἀφηνιδίου ἐπίπτουσαι

8. ἐμβαλόντες] ἐμβάλλοντες H. ἰδίᾳ. πολλοὶ] πολλῶ HL.
 7. ἐπιτυχόν] Vulgo ἐπιτηθέν. 8. ἐπὶ] Lego ἀπό. Sic Synes.
 Epist. p. 26. ἐκάλουν ἀλλήλους οὐκ ἀπό τῶν ὀνομάτων, ἀλλ' ἀπό
 τῶν ἀτυχημάτων. ΠОВСКИ. 20. οἶδε] οἱ δὲ H. 21. δὲ]
 δὴ Hm.

nis consuetis instructam, at tenuibus lignis, earum loco ita insertis, ut sagittae speciem omnino reddant. Et demum infixa cuspidē, admodum magna, pro crassitudinis portione; multi, qui utrinque astant, vincula machinis quibusdam intendunt: tum concavum cornu progrediens, erumpit: sagitta pariter vi tanta exploditur, ut sagittariorum iactus minimum duos aequet, incidensque in arborem lapidemve, facile frangat. Eiusmodi est machina, quae nomen ex eo trahit, quod vehementissime tela inciat. In murorum pinnis alias machinas statuerunt, lapidibus mittendis idoneas: fundarum eae sunt similes; et Onagri appellantur. Portis etiam, extra murum, imposuerunt Lupos, quos ita fabricantur. Trabes erigunt binas, quae a terra ad pinnas pertingunt. Tum ligna laborata alternatim apponunt, recta haec, illa transversa; itaque committunt, ut media inter commissuras foramina appareant sibi respondentia. Ex qualibet iunctura mucro quidam prominet, stimulo crasso persimilis. Ac postquam ligna transversa alii trabi sic infixerunt, ut desuper ad dimidiam partem pervadant, efficiunt, ut trabes supinae portis incumbant. Ubi propius accessit hostis, qui sunt in parte superiori, apprehensis summis trabibus, eas impellunt. Illae vero subeuntibus incidentes repente, mu-

τοῖς προερχοῦσι τῶν ἐμβολῶν, ὄσους ἂν λύβοιεν, εὐπετῶς κτείνουσι. Βελισάριος μὲν ταῦτα ἐποίει.

κβ'. Γότθοι δὲ ὀκτωκαιδεκάτῃ ἀπὸ τῆς προσεδρείας ἤμ- B
ρα, Οὐτίγιδος σφίσις ἡγουμένου, ἀμφὶ ἡλίου ἀνατολὰς ὡς τει-
5 χομαχῆσόντες ἐπὶ τὸν περιβολὸν ἤεσαν, καὶ Ῥωμαίους ἅπαντας
προιοῦσα ἢ τῶν πύργων τε καὶ κριῶν ὄψις παντάπασι τε ἀήθης
οὔσα ἐξέπλησσε. Βελισάριος δὲ βαδίζουσαν ζῶν ταῖς μηχαναῖς H 199
ὄρων τὴν τῶν πολεμίων παρατάξιν, ἐγέλα τε καὶ τοὺς στρατιώ-
τας ἡσυχάζειν ἐκέλευε, καὶ τῶν χειρῶν μηδαμῶς ἄρχειν, ἕως
10 αὐτὸς σημήνη. ὄτου δὲ ἔνεκα γελῶν, ἐν μὲν τῷ αὐτίκα ἤμιστα
ἐδήλου, ὕστερον δὲ ἐγνώσθη. Ῥωμαῖοι μέντοι αὐτὸν εἰρωνεύε-
σθαι ὑποτοπήσαντες ἐκάκιζον τε καὶ ἀναιδῆ ἐκάλουν, καὶ ὅτι ἐς C
τὰ πρόσω ἰόντας οὐκ ἀνασιέλloι τοὺς ἐναντίους, δευνὰ ἐποιοῦντο.
Ἐπεὶ δὲ Γότθοι τῆς τάφρου ἐγγυτέρω ἕκοντο, πρῶτος ὁ στρατη-
15 γός τὸ τόξον ἐντείνας, αὐτῶν τινα τεθωρακισμένον τε καὶ τῆς
στρατιᾶς ἡγούμενον ἐς τὸν ἀγχένα ἐπιτυχῶν βάλλει. καὶ ὁ μὲν
καίριαν πληγὴν ἐπέσειν ὑπίτιος, ὁ Ῥωμαίων δὲ λεῶς ἅπας ἀνέκρα-
γεν ἐξαίσιόν τε καὶ ἀκοῆς κρείσσον, ἕριστον οἰωνὸν ζυνηνεχθῆναι
σφίσις οἰόμενοι. δις δὲ Βελισαρίου τὸ βέλος ἀφιέντος, ταῦτο
20 τοῦτο καὶ αὐθις ζυνήβη, καὶ ἢ τε κραυγὴ μελλῶν ἀπὸ τοῦ περι- V 41
βόλου ἤρθη καὶ τοὺς πολεμίους ἡσῆσθαι Ῥωμαῖοι ᾤοντο. καὶ D
τότε μὲν Βελισάριος τῇ μὲν στρατιᾷ πάση κινεῖν τὰ τοξέματα
ἐσήμαινε, τοὺς δὲ ἀμφ' αὐτὸν ἅπαντας ἐς μόνους τοὺς βόας

15. αὐτῶν] τῶν HL. 20. ἀπὸ τοῦ] ἀπὸ τῆς L.

erantibus prominentibus quoscumque intercipiant, momento perimunt. Acta haec a Belisario.

22. Obsidionis die xviii. circiter Solis ortum, Gotthi, duce Vitigi, ad oppugnanda moenia accesserunt. Ac Romani quidem, turrium arietumque appropinquantium insaeto plane spectaculo percellerantur omnes: Belisarius vero hostilem aciem cum machinis progredientem videns, ridebat, et militibus imperabat, uti se continerent, nec pugnam prius facerent, quam ipse signum dedisset. Neque ille tum risus causam, quae patuit postmodum, prodidit. Quamobrem Romani, eum rati facete ludere, carpebant ipsum, et impudentem vocabant, atque iniquo ferebant animo, quod hostes porro pergentes haud inhiberet. Iam Gotthi fossae propinqui erant, cum primus omnium Magister militiae, intento arcu, eorum cuidam lorica induto, atque agmen ducenti, collum traiecit. Is letali accepto vulnere, supinus sternitur. Mox ab omni Rom. populo ingens et inauditus attolli clamor, optimum inde omen accipiente. Missa a Belisario sagitta altera, cum eodem successu; intentior e muro clamor sublatus est, iamque hostem devictum Romani existimarunt. Tum Belisarius cunctis militibus dato signo, sagittas expedire iubet, ac suis prae-

ἐκλέυε βάλλειν. πάντων τε τῶν βοῶν ἀντίκα πεσόντων, οὔτε τοὺς πύργους περαιτέρω κινεῖν οἱ πολέμιοι εἶχον οὔτε τι ἐπιτεχνήσασθαι ἀποκρουόμενοι ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ οἶοι τε ἦσαν. οὕτω τε Βελισαρίου ἡ πρόνοια ἐγνώσθη τοῦ μὴ ἑκαστάτω ὄντας τοὺς πολεμίους ἀναστέλλειν πειρᾶσθαι, καὶ ὅτι γελῶν τὴν τῶν βαρβάρων εὐθυσίαν, οἱ δὲ βόας περιᾶξεν ἐς τῶν ἐναντίων τὸ τεῖχος οὕτως ἀνεπισκέπτως ἐλπίδα εἶχον. ταῦτα μὲν ἀμφὶ Βελισαρίαν πύλην ἐγένοντο. Οὐλίγεις δὲ ταύτῃ ἀποκρουσθεῖς, Γότθων μὲν P 366 στρατιᾶν πολλὴν αὐτοῦ εἶασε, φάλαγγα δὲ αὐτῶν βαθεῖαν κομιδῇ ποιησάμενος καὶ τοῖς ἄρχουσιν ἐπιστελλας προσβολὴν μὲν 10 μηδαμῇ τοῦ περιβόλου ποιῆσθαι, μένοντας δὲ ἐν τάξει βάλλειν τε συχνὰ ἐς τὰς ἐπάλξεις καὶ ὡς ἥμισθα Βελισαρίῳ καιρὸν ἐνδιδόναι ἐπιβοηθεῖν ἐτέρωθεν τοῦ τεύχους ὅπη ἂν αὐτὸς προσβάλλειν μέλλῃ στρατῶ πλείονι, οὕτω τε ἀμφὶ πύλην Πραινεστίναν ἐπὶ μοῖραν τοῦ περιβόλου, ἣν Ῥωμαῖοι βιβάριον καλοῦσι, καὶ ἦ 15 τὸ τεῖχος ἐπιμαχώτατον μάλιστα, πολλῶν στρατῶ ἦει, ἐτύχων B νον δὲ ἦδη καὶ μηχαναὶ ἄλλαι πύργων τε καὶ κριῶν καὶ κλίμακες πολλαὶ ἐνταῦθα οὖσαι.

Ἐν τούτῳ δὲ Γότθων προσβολῇ ἑτέρα ἐς πύλην Αὐρηλίαν ἐγένετο τρόπῳ τοιῷδε. Ἀδριανοῦ τοῦ Ῥωμαίων αυτοκράτορος 20 τάφος ἔξω πύλης Αὐρηλίας ἐστίν, ἀπέχων τοῦ περιβόλου ὅσον λίθου βολῆν, θέμμα λόγου πολλοῦ ἄξιον. πεποιήται γὰρ ἐκ λί-

1. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδέ — οὐδέ. 3. ἀποκρούμενοι P. ἀποκρουόμενοι Reg. 14. Πραινεστίναν] πενεστρίαν HL. 19. Αὐρηλίαν] ἀβρηλιανήν HL. 21. Αὐρηλίας] ἀβρηλίας HL.

sertim iniungit, ut boves tantam configant: quibus ad unum confestim caesis, turres promovere hostis ultra non potuit, coeptoque in medio haesit, inops artis atque consilii. Hinc constitit fecisse provide Belisarium, cum hostes procul positos coercere renuit, ac rursus Barbarorum simplicitatem; qui tam inconsiderate sperassent, fore ut boves ad hostilem murum perducerent. His ad portam gestis Belisariam, Vitigis ita repulsus, numerosam Gothorum cohortem ibi reliquit, eorumque acie sic disposita, ut magnam altitudinem haberet, Ducibus praecipit, ne in murum impressionem facerent; at, servatis ordinibus, crebra in pianas tela torquerent, nec Belisario darent spatium ferendi suppetias laborantibus in alia murorum parte, quam ipse cum maioribus copiis pararet invadere. Itaque ad partem, portae Praenestinae vicinam, dictamque a Romanis Vivarium, ubi murus expugnari facillime poterat, cum magno armorum numero contendit. Ibidem iam paratae erant cum aliis machinae, tum turres, arietes et scalae quamplurimae.

Interea portam quoque Aureliam hoc modo Gotthi oppugnaverunt. Extra portam Aureliam, iactu lapidis procul a moenibus, est Adriani Aug. tumulus, opus spectandum ac memorabile. Nam constat ex mar-

θου Παρίου καὶ οἱ λίθοι ἐς ἀλλήλους μεμύκασιν, οἰδὲν ἄλλο
 ἐντὸς ἔχοντες. πλευραὶ τε αὐτοῦ τέσσαρες εἰσι ἴσαι ἀλλήλαις,
 εὖρος μὲν σχεδόν τι ἐς λίθου βολὴν ἐκάστη ἔχουσα, μῆκος δὲ
 ὑπὲρ τὸ τῆς πόλεως τείχος. ἀγύματά τε ἄνω ἐκ λίθου εἰσι τοῦ
 5 αὐτοῦ ἀνδρῶν τε καὶ ἑπιων θαναμίασιν οἶα· τοῦτον δὲ τὸν τάφον C
 οἱ πυλαιοὶ ἄνθρωποι (ἐδόκει γὰρ τῇ πόλει ἐπιτείχισμα εἶναι)
 τειχίσμασι δύο ἐς αὐτὸν ἀπὸ τοῦ περιβόλου διήκουσι μέρος εἶναι
 τοῦ τείχους πεποιήνται. ἔοικε γοῦν πύργῳ ὑψηλῷ πύλης τῆς
 ἐκείνης προβεβλημένῳ. ἦν μὲν οὖν τὸ ἐνταῦθα δούρωμα ἰκανώ-
 10 τατον. τούτου δὲ τῷ φυλακτηρίῳ Κωνσταντίνον ἐπιστήσας Βε-
 λισάριος ἔτευχεν. ᾧ δὲ ἐπέστειλε καὶ τῆς φυλακῆς τείχους τοῦ
 ἐχομένου ἐπιμελεῖσθαι, φάσιν τινὰ καὶ οὐκ ἀξιόλογον φρουρὰν
 ἔχοντος. ἥκιστα γὰρ ταύτῃ ἐπιμάχου ὄντος τοῦ περιβόλου, ἅτε
 τοῦ ποταμοῦ παραρρέοντος, οὐδεμίαν αὐτόθι προσβολὴν ἔσσεσθαι
 15 ὑποποτήσας, ἀνὰ ἀξιόλογον ἐνταῦθα φυλακῆριον κατεστήσατο, D
 ἀλλ' ὀλέγων οἱ τῶν στρατιωτῶν ὄντων, τοῖς τῶν χωρίων ἀναγ-
 καιοτάτοις τὸ πλήθος ἐνεμεν. ἐς πεντακισχιλίους γὰρ μάλιστα
 τὸ βασιλέως στράτευμα ἐν Ῥώμῃ κατ' ἀρχὰς τῆσδε τῆς πολιορ-
 κίας ξυνήμι. Κωνσταντῖνος δὲ (καὶ γὰρ οἱ ἠγγέλλοντο οἱ πολέ-
 20 μοιοι τῆς ἐς τὸν Τίβεριον ἀποπειρώμενοι διαβάσεως) δεῖσας περὶ
 τῷ ἐκείσῃ τειχίσματι, αὐτὸς μὲν κατὰ τάχος ἐκείσῃ ξὺν ὄλοις τι-
 σὶν ἐβοήθει, τοῖς δὲ πλείοσι τῆς ἐν τῇ πόλει τε καὶ τῷ τάφῳ

6. πόλις ἐπιτείχισμα — τειχίσμασι P ex Vat. πόλις] ἐπιτείχισμασι H.
 7. αὐτὸν ἀπὸ P et Scaliger. αὐτὴν ἐπὶ HL. 10. τούτου] τού-
 τῳ L. *ibid.* Κωνσταντίνον] κωνσταντιανὸν HL. 14. παραρ-
 ρέοντος] παραρρέοντος L a pr. m. 17. ἐς] εἰς LHm. 19. ξυ-
 νήμι] Vulgo ξυνήσι. *ibid.* Κωνσταντῖνος] κωνσταντιανὸς HL.

more Pario, aptissimeque haerent inter se lapides, quamvis nihil sit in-
 tus, quo vinciantur. Aequalia sunt quatuor eius latera: cuiusque lati-
 tudo iactum lapidis aequat; altitudo muros urbis excedit. In culmine
 admirabiles visuntur virorum equorumque statuæ ex eodem marmore.
 Et quoniam obiecta urbi munitio tumulus hic esse videbatur; eum vete-
 rates moenibus coniunxerunt duobus extractis brachiis, quae a muro ad
 ipsum pertinent. Itaque speciem turris habet excelsae, et portam prote-
 gentis vicinam. Quod propugnaculum cum opportunissimum esset, illius
 praesidium Belisarius commiserat Constantino: eidemque mandaverat, ut
 muro etiam continenti, in quo parva ac levissimi momenti custodia sta-
 bat, advigilaret. Etenim, quia praeterlabens ibi fluvius obstabat, quo-
 minus murus oppugnaretur, nullam ea parte datum iri impressionem ra-
 tus, custodiam, nullo fere habendam numero, illic posuerat, in loca ma-
 xime necessaria militibus contributis: quorum magna sane paucitas erat:
 cum Imperatoris copiae, quas habebat Roma, obsidionis huius initio, vi-
 rorum millibus ad summum quinque constitissent. Factus certior Con-
 stantinus hostem Tiberis transitum tentare, muro partis illius timens, eo

φρουρᾶς ἐπιμελεῖσθαι παρήγγειλεν. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Γότθοι πύλην
 τῆ Ἀδρηλῖα καὶ τῷ Ἀδριανοῦ πύργῳ προσέβαλλον, μηχανὴν μὲν
 οὐδεμίαν ἔχοντες, κλιμάκων δὲ πάμπολύ τι ἐπαγόμενοι χρῆμα
 H 200 καὶ τοξευμάτων πλήθη, ἕς τε ὑπορίαν ῥῆιον καταστήσασθαι τοὺς
 P 367 πολεμίους οἴομενοι καὶ τοῦ ἐνταῦθα φυλακτηρίου κρατήσκειν δι' 5
 ὀλιγανθρωπίαν οὐδενὶ πόνῳ. θυρεοὺς δὲ προβεβλημένοι ἐβαδι-
 ζον, οὐδὲν ἑλασσουμένους τῶν ἐν Πέρσαις δέξρεων, καὶ ἑλαθόν
 τε τοὺς ἐναντίους ἀγχοτάτω αὐτῶν ἦκοντες. ὑπὸ γὰρ τῆ στοᾶ
 κρυπτόμενοι ἑλαθον, ἢ ἕς τὸν Πέτρου τοῦ ἀποστόλου νεῶν διή-
 κει. ὄθεν δὴ φανέντες ἑξαπινάλως ἔργου εἶχοντο, ὡς μήτε τῆ 10
 καλουμένη βάλιστρα χρῆσθαι τοὺς φύλακας οἴους τε εἶναι (οὐ
 γὰρ πέμπουσιν ὅτι μὴ ἔξ ἐναντίας αἱ μηχαναὶ αὐταὶ τὰ βέλη) οὐ
 V 42 μὴν οὐδὲ ἐν τοῖς τοξεύμασι τοὺς ἐπιόντας ἀμύνεσθαι, τοῦ πράγ-
 B ματος σφίσι διὰ τοὺς θυρεοὺς ἀντιστατοῦντος. ἐπεὶ δὲ καρτε-
 ρῶς τε οἱ Γότθοι ἔκειντο, βύλλοντες συχνὰ ἕς τὰς ἐπάλξεις, καὶ 15
 τὰς κλίμακας ἤδη προσθήσειν τῷ τειχίσματι ἔμελλον, πεκλώσαν-
 τες σχεδόν τι τοὺς ἐκ τοῦ τάφου ἀμυνομένους, αἱ γὰρ αὐτοῖς,
 εἰ χωρήσειαν, κατὰ νώτου ἐκ τῶν πλαγιῶν ἐγίνοντο, χρόνον μὲν
 τινα ὀλίγον ἐκπληξίς τοῖς Ῥωμαίοις ἐγένετο οὐκ ἔχουσιν ἐλπίδα
 καθ' ὃ τι χρῆ ἀμυνομένους σωθῆναι, μετὰ δὲ ἑυμφορήσαν- 20
 τες τῶν ἀγαλμάτων τὰ πλεῖστα, μεγάλα λαν ὄντα, διέφθειρον,
 C αἶροντές τε λίθους ὑπερπληθεῖς ἐνθένδε χερσὶν ἀμφοτέραις κατὰ

2. Ἀδρηλῖα] ἀβρηλῖα HL. 6. θυρεοὺς — ἑλασσουμένους Scali-
 ger cum Pers. qui scuta interpretatus est. Libri θύρας — ἑλα-
 σουμένας. 7. δέξρεων] γέρεων Scaliger. 13. ἐν τοῖς] ἐν fort-
 delendum. CLASSEN. 14. τοὺς θυρεοὺς Maltretus. Vulgo τὰς
 θύρας.

cum paucis subsidio currit, portae et tumuli demandata cura maiori nu-
 mero. Interea Gotthi portam Aureliam Adrianique molem invadunt, nul-
 la quidem machina, sed ingenti vi scalarum sagittarumque instructi, cum
 sibi persuaderent se hostem facilius redacturos ad incitas, locatque ibi
 praesidiū, ob paucitatem, nullo negotio potituros. Scuta praeferentes,
 haud minora Persarum gerris, subibant, et quamvis iam hostibus proxi-
 mi, eos tamen latebant. Etenim porticu tegebantur, quae ad Petri Apo-
 stoli templum pertinet. Hinc repente facta eruptione, rem ita aggressi
 sunt, ut nec balista, quam vocant, uti possent custodes, propterea quod
 ex adverso tantum tela mittunt hae machinae, nec sagittis quidquam
 contra accedentes proficerent, scutorum obiectu prohibiti. Acriter Got-
 thi, in pinnas tela creberrima iacientes, instabant, ac iam parabant sca-
 las muro applicare, tumuli defensoribus fere undique circumventis: quip-
 pe horum terga ab utroque latere occupassent continuo, si processissent.
 Romanos, vi salvos evadere desperantes, aliquandiu defixit timor. Dein-
 de communi animo confractis grandioribus plerisque statuis, ambabus inde

κορυφήν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐρρίπτουσι, οἱ δὲ βαλλόμενοι ἐνεδίδουσιν. κατὰ βραχὺ τε αὐτῶν ὑποχωρούντων, τὸ πλεον ἤδη Ῥωμαῖοι ἔχοντες, ἐθάρασησάν τε καὶ ζῆν βοῆ μελζονοὶ τόξοις τε καὶ λίθων βολαῖς τοὺς τεichoμαχοῦντας ἡμύνοντο. καὶ τῶν μη-
 5 χανῶν ἀψάμενοι ἐς θεός μέγα τοὺς ἐναντίους ἔγρον, ἥ τε προσβολῇ αὐτῶν δι' ὀλίγου ἐγένετο. παρῆν δὲ ἤδη καὶ Κωνσταντῖνος δεδιξάμενός τε τοὺς τοῦ ποταμοῦ ἄποπειρασμένους καὶ ῥαδίως ὠσάμενος, ἐπεὶ οὐ παντάπασιν ἀφύλακτον, ὥσπερ ᾤοντο, τὸ ἐκείνη τείχισμα εὔρον. οὕτω τε ἐν τῷ ἀσφαλεῖ τὰ ἀμφὶ τῆν
 10 πύλην Ἀύρηλιαν ἐγένετο.

κγ'. Ἐς μέντοι πύλην τὴν ὑπὲρ ποταμὸν Τίβεριν, ἣ Παγ-
 κρατιανὴ καλεῖται, δύναμις τῶν πολεμίων ἐλθούσα οὐδὲν ὅ τι
 καὶ ἄξιον λόγου ἔδρασε, χωρίου ἰσχυροῦ ἀνύνητος τε γὰρ καὶ πρὸς
 τὰς ἐφόδους οὐκ εὐπετῆς ταύτη ὅ τῆς πόλεως περίβολός ἐστιν.
 15 Παῦλος ἐνταῦθα φυλακὴν εἶχε, ζῆν καταλόγῳ πεζικῶν, οὗ αὐτὸς
 ἤρχεν. οὐ μὴν οὐδὲ πύλης Φλαμινίας ἀπεπειράσαντο, ἐπεὶ ἐν
 χάρῳ κρημνῶδει κειμένη οὐ λίαν ἐστὶν εὐπρόσοδος. οἱ Ῥῆγες
 ἐνταῦθα πεζικὸν τέλος ἐφύλασσον καὶ Οὐρσικίνοσ, ὃσ αὐτῶν P 868
 ἤρχε. ταύτης δὲ μεταξὺ τῆς πύλης καὶ τῆς ἐν δεξιᾷ ἐχομένης
 20 πύλλιδος, ἣ Πιγγιανὴ ὀνομάζεται, μοῖρά τις τοῦ περιβόλου δίχα
 τὸ παλαιὸν ἀπὸ ταῦτομάτου διαιρεθεῖσα, οὐκ ἔξ ἐδάφους μέντοι,
 ἀλλ' ὅσον ἐς μῆκος τοῦ ἡμίσεος, οὐκ ἔπεισε μὲν οὐδὲ ἄλλως διε-

6. Κωνσταντῖνος] κωνσταντιανός HL. 7. δεδιξάμενος] δεξά-
 μένος HL. δεδιξόμενος Hm. 10. Ἀύρηλιαν] ἀβρηλίαν HL.
 16. οὐ μὴν οὐδὲ] οὐ μὴν δὲ H: illud Hm. *ibid.* Φλαμινίας]
 φλαμηνίας H. 20. Πιγγιανὴ] πιγγιανὴ HL. 22. μῆκος] μῆ-
 κος H: μῆκος Hm. *ibid.* οὐδὲ] Vulgo οὕτε.

manibus saxa tollentes ingentia, in capita hostium deolvunt. Illi sic petiti referre pedem. Quibus paulatim dilabentibus, superiores iam Romani, revocare animos, et clamore magis ac magis contento, arcibus lactaque lapidum oppugnatores propellere. Cumque etiam tormentis manum admovissent, gravem incussere terrorem hostibus, quorum impressio brevi desuit. Tum quoque affuit Constantinus, territis disiectisque facile, qui flumen tentaverant; cum murum ei proximum, non plane, ut rebantur, incustoditum offendissent. Quo factum est, ut circa portam Aureliam res in tuto fuerint.

23. Cum ad portam transtiberinam, quae Pancratiana dicitur, venissent hostium copiae, nihil memorabile gesserunt, obstante valido situ loci. Quippe impetum abnuñt ibi arduus urbis murus; quem Paulus insederat cohorte peditum, cui praeerat. Abstinerunt Gotthi porta Flaminia, quod in praecipiti loco sita difficiles habeat aditus. Eam agmen peditum, qui Regii cognominantur, suo cum Duce Ursicino custodiebat. Inter hanc portam et Pincianam (sic porta minor appellatur, ad Flaminiae dexteram posita) pars quaedam muri, non a solo usque, sed a me-

φθάρη, ἐκλίθη δὲ οὕτως ἐφ' ἑκάτερα, ὡς τὸ μὲν ἐκτὸς τοῦ ἄλλου τείχους, τὸ δὲ ἐντὸς φαίνεσθαι. καὶ ὑπ' αὐτοῦ τὸν περιβόλον διερωγῶτα Ῥωμαῖοι τῇ σφετέρᾳ γλώσσῃ ἐκ παλαιοῦ καλοῦσι τὸν χώρον. τοῦτο δὲ τὸ μέρος καθελεῖν τε καὶ ἀνοικοδομήσασθαι Βελισάριον κατ' ἀρχὰς ἐγχειροῦντι ἐκάλουν Ῥωμαῖοι, 5 Πέτρον σφίσι τὸν ἀπόστολον ὑποσχέσθαι ἰσχυριζόμενοι αὐτῷ μελήσειν τοῦ ἐνταῦθα φυλακτηρίου. τοῦτον δὲ τὸν ἀπόστολον σέβονται Ῥωμαῖοι καὶ τεθήησιν πάντων μάλιστα. ἀπέβη τε αὐτοῖς ἅπαντα ἐν τῷδε τῷ χωρίῳ ἢ διεννοῦντο καὶ προσεδόκων. οὐδὲ γὰρ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, οὐ μὴν οὐδὲ ἐς τὸν ἅπαντα χρόνον, 10 καδ' ὃν Γότθοι Ῥώμην ἐπολιόρουν, οὔτε πολεμίων τις δύναμις ἐνταῦθα ἀφικετο οὔτε τινα ταραχὴν γενέσθαι ξυνέβη. καὶ ἐθαυμάζομεν γε ὅτι οὐδὲ ἐς μνήμην ἡμετέραν ἢ τῶν πολεμίων αὕτη τοῦ περιβόλου ἢ μοῖρα περὶ πάντα τὸν χρόνον ἤλθεν, οὔτε τειχομαχοῦντων οὔτε νύκτωρ ἐπιβουλεύόντων τῷ τείχει, οἷα πολλὰ 15 ἐνεχείρησαν. διὸ δὴ οὐδὲ ὕστερόν τις ἀνοικοδομήσασθαι τοῦτο ἐτόλμησεν, ἀλλ' ἐς ἡμέραν τήνδε οὕτω τὸ ἐκείνῃ διήρηται τείχος. ταῦτα μὲν οὖν ᾧδὲ πη ἔσχεν.

Ἐν δὲ Σαλαρία τῇ πύλῃ ἀνῆρ εὐμήκης τε καὶ ἀγαθὸς τὰ πολέμια, θύρακά τε ἐνδιδυσκόμενος καὶ κράνος ἐν τῇ κεφαλῇ 20 ἔχων, ὧν τε οὐκ ἀφανὴς ἐν τῷ τῶν Γότθων ἔθνει, οὐκ ἐν τῷ

2. αὐτοῦ τὸν] αὐτοῦ τοῦ τὸν L. 6. αὐτῷ] αὐτῷ HL.
 9. προσεδόκων] προσεδόκων HL: illud P ex Vat. ut videtur.
 11. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδὲ — οὐδέ. 13. ὅτι οὐδὲ ἐς — μοῖρα] Sic Vat. Vulgo ὅτι ἐς μνήμην ἡμῶν τῶν πολεμίων ἢ ἐς κείραν αὕτη ἢ τοῦ περιβόλου μοῖρα. 14. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδὲ — οὐδέ. 16. ἐνεχείρησαν L corr. ἐνεχείρισαν P.

diō ad summum, compage pridem soluta sponte et diducta bifariam, haud corrūt quidem, nec penitus convulsa est; verum adeo inclinata huc atque illuc prominet, ut partim ultra, partim cis reliquum murum existat. Quamobrem a multo iam tempore locum illum Romani lingua patria Murum ruptum vocarunt: et cum eam partem initio demoliri Belisarius atque instaurare vellet, obstiterunt, firmissime asseverantes Petrum Apostolum ipsis recepisse, curae fore eius loci munitionem. Hunc autem Apostolum venerantur omnium maxime ac demirantur Romani: quorum opinionum expectationeque ibi plane respondit exitus. Nam nec eo die, nec deinceps, quandiu Romam Gotthi circumdederunt, vim hostium locus ille excepit, sed prorsus belli tumultu vacuus fuit. Certe incescit nos admiratio, quod hostis, qui toties aperta vi, toties nocturnis frandibus aggressus est moenia, hanc eorum partem oblivione vel negligentia semper praetermiserit. Quocirca nec postmodum quisquam ausus est eam reficere: sed fissa, ut erat, stat adhuc. Hac hactenus.

Ad portam vero Salariam Gotthus quidam, vir non ignobilis, pro corpore et bellica virtute praeditus, lorica munitus et casside, scor-

ξυ ζὸν τοῖς ἄλλοις ἔμεινον, ἀλλ' ἐπὶ δένδρον ἰστάμενος ἔβαλλε
 συγχὰ ἐς τὰς ἐπάλξεις. τοῦτον δὲ τὸν ἄνδρα μηχανῇ ἐν πύργῳ V 43
 κατὰ μέρος τὸ λαῖον οὔσα τύχη τινὶ ἔβαλλε. διαβὰν δὲ τὸν τε H 201
 θώρακι καὶ τὸ τοῦ ἀνθρώπου σῶμα τὸ βέλος ὑπὲρ ἡμισυ ἐς τὸ
 5 δένδρον ἔδω, ἐνέρσει τε αὐτοῦ τὸν ἄνδρα ζυνδήσαν νεκρὸν ἤρη-
 σεν. ὅπερ ἐπεὶ οἱ Γότθοι κατεῖδον, κατορρωδήσαντες καὶ βε-
 λῶν ἔξω γενόμενοι ἔμεινον μὲν ἔτι ἐν τάξει, τοὺς δὲ ἐν τῷ τείχει
 οὐκ ἔτι ἐλύπον.

Βέσας δὲ καὶ Περάνιος, Οὐτιγίδος ἐν βιβαρῶ ἰσχυρό-
 10 τατα ἐγκείμενου σφίσι, Βελισάριον μετεπέμποντο. ὁ δὲ δεισας
 περὶ τῷ ἐνταῦθα τείχει (ἦν γὰρ ταύτῃ ἐπιμαχότατον, ὥσπερ
 εἴρηται) κατὰ τάχος ἐβοήθει αὐτοῖς, ἔνα τῶν τινα ἐπιτηδεῖων
 λιπὼν ἐν Σαλαρία. καὶ τοὺς στρατιώτας ὄρων ἐν βιβαρῶ τὴν
 προσβολὴν τῶν ἐναντίων πεφοβημένους, μεγάλην τε οὔσαν καὶ
 15 πολυάνθρωπον, ὑπερφρονεῖν τε τῶν πολεμίων ἐκέλευε καὶ ἐπὶ τῷ
 θαρσεῖν ἀντικαθίστη. ἦν δὲ ὁ ταύτῃ χώρος ἑμάλδος κομιδῇ καὶ P 369
 ἀπ' αὐτοῦ ταῖς ἐφόδους τῶν προσιόντων ἐγκείμενος. τύχη τέ
 τινὶ τὸ ἐκείνην τεῖχος οὕτως ἐπὶ πλείστον διερρηγῆκε ὡς τῶν πλίν-
 θων μὴ ἴλαν τὴν ζυνδήκην ζυνιστασθαι. τείχισμα δὲ ἄλλο βρα-
 20 χὺ περιέβαλλον ἔξωθεν αὐτῷ οἱ πάλαι Ῥωμαῖοι, οὐκ ἀσφαλείας
 τινὸς ἕνεκα (οὐ γὰρ οὖν οὐδὲ πύργων ὄχρωμα εἶχεν, οὐ μὴν
 οὐδὲ ἐπάλξεις τινὲς ἐνταῦθα πεποιήνται, οὐδὲ τι ἄλλο, ὅθεν ἂν
 καὶ ἀπώσασθαι οἷόν τε ἦν τὴν ἐς τὸν περίβολον ἐπιβουλήν τῶν

2. συγχὰ P ex Vat. σζοῖνον H. 3. ἔβαλλε — ἐπάλξεις om. L.
 10. μετεπέμποντο] μετεπέμπετο HL: illud Hm. 15. τῷ] Fort.
 τό. CLASSEN. 18. οὕτως] Vulgo οὕτω. 20. περιέβαλλον] πε-
 ριέβαλον L.

sum ab aliis extra ordinem ad arborem stans, tela missitabat in pianas. Virum hunc tormentum, quod in turri ad laevam erat, casu quodam sic attigit, ut telum, lorica et corpore transfixis, in stipitem dimidia plus parte descenderit, usque commissura compactum hominem, suspenderit mortuum. Quo viso conterriti Gotthi, se extra teli iactum in ordine tenerunt, ac muri propugnatores desierunt incessere.

Iam ad Vivarium Bessas ac Peranium, infestissimum Vitigin patientes, Belisarium advocant. Is illi murorum parti, facile, ut dictum est, expugnabili metuens, auxilio currit, amicorum cuidam relicta Salariae cura. In Vivario milites magno hostium impetu numeroque attenitos animadvertens, hortatur, contemnant Barbarum, eorumque animos ad fiduciam revocat. Locus erat planissimus, et ea re impressionibus accedentium patebat. Forte etiam ibi sic fatisciebat pars muri maxima, ut lateres foris bene haerent. Huic muro minorem aliam veteres Romani foris praestruerant, non ut munimento esset: cum ipse nec turribus, nec pinnis, nec re demum ulla munitus sit, quae contra vim ab hostibus in

πολεμίων) ἀλλὰ τρυφῆς τινος οὐκ ἐδρεποῦς χάριν, ὅπως δὴ
 λέοντάς τε καὶ τᾶλλα θηρία καθείρξαντες ἐνταῦθα τηροῖεν. δὴ
 δὴ καὶ βιβάριον τοῦτο ὠνόμασται. οὕτω γὰρ Ῥωμαῖοι καλοῦσι
 B τὸν χῶρον οὗ ἂν τῶν ζύων τὰ μὴ χειροῆθη τρέφεσθαι εἴωθεν.
 Οὐτίγισ μὲν οὖν μηχανάς τε ἄλλας ἄλλη τοῦ τείχους ἤτοίμαζε καὶ 5
 ὀρύσσειν τὸ ἔξω τείχισμα τοὺς Γότθους ἐκέλευεν, οἴομενος, ἦν
 τοῦτου ἐντὸς γένωνται, πόνω οὐδενὶ τοῦ τείχους κρατήσειν, ὅπερ
 οὐδαμῆ ἔχυρὸν ξυνηπίστατο εἶναι. Βελισάριος δὲ ὀρῶν τοὺς
 πολεμίους τὸ τε βιβάριον διορύσσοντας καὶ πολλαγῆ τοῦ περιβό-
 λου προσβάλλοντας, οὔτε ἀμύνειν τοὺς στρατιώτας οὔτε ἐν ταῖς 10
 ἐπάλξεσι μένειν, ὅτι μὴ λίαν ὀλίγους, εἶα, καίπερ ἅπαν ζῶν αὐ-
 τῷ ἔχων, εἴ τι ἐν στρατοπέδῳ λόγμον ἦν. κάτω δὲ ἅπαντας
 ἀμφὶ τὰς πύλας ἐν παρασκευῇ εἶχε τεθωρακισμένους τε καὶ ξίφη
 C μόνα ἐν χερσὶ φέροντας. ἐπεὶ δὲ οἱ Γότθοι, διελόντες τὸν τοῖ-
 χον, ἐντὸς τοῦ βιβαρίου ἐγένοντο, Κυπριανὸν ζῶν ἄλλοις τισὶ 15
 κατὰ τάχος ἐπ' αὐτοὺς ἐσβιβάσας ἔργου ἐκέλευεν ἔχεσθαι. καὶ
 οἱ μὲν τῷ φόβῳ τοὺς ἐσπεπτωκότας ἅπαντας ἔκτεινον, οὔτε ἀμυ-
 νομένους καὶ ὑπὸ σφῶν αὐτῶν διαφθειρομένους ἐν τῇ ἔς τὴν ἔξο-
 δον στενοχωρία. τῶν δὲ πολεμίων τῷ ἀπροσδοκῆτῳ καταπλα-
 γέντων καὶ οὐκ ἐν τάξει ξυντεταγμένων, ἀλλὰ ἄλλου ἄλλη φερο- 20
 μένου, τοῦ περιβόλου τὰς πύλας ἀνακλίνας Βελισάριος ἔξαπι-
 ναίως ἅπαν ἐπὶ τοὺς ἐναντίους ἤφιει τὸ στράτευμα. καὶ οἱ μὲν

2. τηροῖεν] τηροῖεν vulgo. 6. ὀρύσσειν — ἐκέλευεν Vat. quod
 legit Pers. Vulgo κατὰ — εἶναι ἐκέλευεν. 16. ἐκέλευεν Vat.
 εἶα P. 17. τοὺς ἐσπεπτωκότας Vat. πεπτωκότας P. 20. ἄλ-
 λου — φερομένου Vat. ἄλλων — φερομένων P.

moenia susceptam valeat; sed voluptatis causa ab humano cultu alienas: ni-
 mirum ut leones aliasque feras ibi clausas tenerent. Hinc Vivarium dictum est:
 sic enim locum Romani vocant, in quo belluae non cicures ali solent. Ergo
 Vitigis alibi machinas cuiusquemodi ad moenia paratas habens, Gotthos
 murum exteriorē iussit invadere, non dubitans, quin, si hunc penetra-
 rent, facile potirentur maiori muro, cuius infirmitatem apprime noverat.
 Ut ab hostibus vivarium perfodi, multisque in locis peti moenia Belisari-
 us vidit, militibus edixit ne illos arcerent, nec nisi pauculos ad pinnas
 reliquit, quamvis omni exercitus flore stipatus esset. Infra autem ad
 portam cunctos disposuit, loricated, neque aliud gestantes manibus, nisi
 gladios. Ubi Gotthi, perfosso muro, vivarium ingressi sunt, Belisarius
 Cypriano, in eos protinus cum nonnullis immisso, rem permisit aggredi.
 Hi metu consternatos omnes occidunt impune: cum nec se ipsi defende-
 rent, immo sibi invicem essent exitio in angustiis exitus. Improviso im-
 petu percussis hostibus, nec servantibus ordines, sed aliis alio properan-
 tibus, repente Belisarius, patefacta muri porta, in illos copias emittit

Γότθοι ἐς ἄλκην ἤκιστα ἔβλεπον, ἀλλ' ἐς φυγὴν, ὅπη ἔτυχεν ἕκαστος, ὤρμητο. ἐπισπόμενοι δὲ Ῥωμαῖοι τοὺς αἰὲν ἐν ποσὶ ῥᾶστα ἔκτεινον, ἣ τε δόλιξι πολλὴ γέγονεν, ἐπεὶ οἱ Γότθοι D μακρὰν ἀπολείμμενοι τῶν σφετέρων χαρακωμάτων τῆδε ἐτει-
5 χομάχουν. Βελισάριος δὲ τὰς τῶν πολεμίων μηχανὰς καλεῖν ἐκέ-
λευεν, ἐπὶ πλείστον δὲ ἡ φλόξ αἰρομένη μείζονα τὴν ἐκπλήξεν,
ὡς τὸ εἶδος, τοῖς φεύγουσιν ἐνεποίει.

Ἐν τούτῳ δὲ καὶ κατὰ πύλην Σαλαρίαν ξυμπεσεῖν τὴν
ὁμοίαν τύχην ξυνέβη, τὰς τε πύλας ἔξαπιναιῶς ἀνέκρυον καὶ ἐς
10 τοὺς βαρβάρους ἐκ τοῦ ἀπροσδοκῆτου ἐνέκλιπτον, τούτους τε οὐκ
ἀμνημονέουσιν, ἀλλὰ τὰ νῦτα στρέψαντας ἔκτεινον, καὶ τὰ κατ'
αὐτοὺς μηχανήματα ἔκαιον, καὶ ἡ τε φλόξ πολλαχῆ τοῦ τεύχους
ἐπὶ μέγα ἤρθη ἢ τε τῶν Γότθων ὑπαγωγὴ κατὰ κράτος ἤδη ἐκ
παντὸς τοῦ περιβάλλοντος ἐγένετο, καὶ ἡ κραυγὴ ἀμφοτέρωθεν ὑπερ- P 370
15 φυῆς ἦν, τῶν μὲν ἐν τῷ τείχει Ῥωμαίων τοῖς διώκουσιν ἰγνε-
λευομένων, τῶν δὲ ἐν τοῖς χαρακώμασι τὴν τοῦ πάθους ὑπερβο-
λὴν ὀδυρομένων. ἀπέθανον δὲ Γότθων ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ τρισμύ-
ριοι, ὡς αὐτῶν οἱ ἄρχοντες ἰσχυρίζοντο, καὶ τραυματίαι πλείους
ἐγένοντο· ἅτε γὰρ ἐν πληθύνει πολλῶν οἱ τε ἀπὸ τῶν ἐπάλλεων τὰ V 44
20 πλείστα ἐτύγχανον εἰς αὐτοὺς βάλλοντες καὶ οἱ τὰς ἐπεκδρομαῖς
ποιούμενοι πάμπολύ τι χρεῖμα καταπεληγμένων τε καὶ φευγόν-
των ἀνθρώπων διέφθειρον. ἡ τε τειχομαχία πρῶτὴ ἀρξασμένη H 202
ἐτελεύτα ἐς δεξιὴν ὀψίαν. ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα ἠύλισσαντο B
ἐκάτεροι, Ῥωμαῖοι μὲν ἐν τῷ περιβάλλοντι παιανίζοντες καὶ Βελι-

omnes. Virtutis oblití Gothí, quo sors quemque fert, fugiunt. Inse-
quentes Romani obvium quemque expeditissimo ferro necant. Instando,
longe provecí sunt: quoniam Gothí, qui illam murorum partem oppu-
gnatum venerant, procul aberant a suis castris. Tum igne machinis ho-
stium subiecto, Belisarii iussu, surgens altius flamma, fugientes gravius
perculit, ut consentaneum erat.

Inter haec ad portam Salariam eadem fortuna fuit. Apertis subito
foribus, in Barbaros inopinato se effuderunt, illosque, omisso repugnandi
consilio, terga dantes contrucidarunt: obiectas quoque sibi incenderunt
machinas; ita ut passim circa muros in sublimi ignes evaderent, ac iam
uadique vi pulsís Gothís, ingens tolleretur utrinque clamor, hinc a Ro-
manis, qui in moenibus stantes, voce dabant animos insequentibus; inde
a Barbaris, qui acceptam cladem maximam in castris lamentabantur. Et
vero xxx. Gothorum millia eo die ceciderunt, uti ipsorum Duces affir-
marunt, ac maior fuit sauciorum numerus. Nam quia conferta fuerat
multitudo, e murorum planis nullus fere ictus irritus venerat, et qui fe-
cerant excursiones, trepidantibus ac fugientibus gravissimam stragem do-
derant. Mane coeptae oppugnationi vespere finem attulit. Eam utrique
noctem egerunt, Romani quidem in urbe Pacana laetum canentes, ac

σάριον ἐν εὐφημιαῖς ποιούμενοι καὶ τὰ τῶν νεκρῶν σκυλεῖματα ἔχοντες, Γότθοι δὲ τοὺς τε τραυματίας σφῶν θεραπεύοντες καὶ τοὺς τελευτήσαντας ὀδυρόμενοι.

- C κδ'. Βελισάριός τε γράμματα βασιλεῖ ἔγραψεν· ἐδήλον δὲ ἡ γραφή τάδε „*Ἀφίγημεθα εἰς τὴν Ἰταλίαν ὥσπερ ἐκέλευες, 5* *χώραν τε αὐτῆς περιβεβλημένοι πολλὴν καὶ Ῥώμην κατελάβομεν, ἀπώσαμενοι τοὺς ταύτῃ βαρβάρους, ὥνπερ ἔναγχος τὸν ἄρχοντα Λευδερὸν ἐς ἡμᾶς ἔπεμψα. Ξυμβέβηκε δὲ ἡμῖν τῶν στρατιωτῶν τὸ πλῆθος ἐν τῇ Σικελίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ ἐπὶ φυλακῇ τῶν ὀχυρωμάτων καταστησαμένοις, ὥνπερ δυνατοὶ κατακυκλωθῆναι γεγόνα- 10* *μεν, τὸ στράτευμα ἐς πεντακισχιλίους ἀπολελειφθαι. οἱ δὲ πόλεμοι ἤκουσιν ἐφ' ἡμᾶς ἐς μυριάδας πεντεκαίδεκα συνειλεγμένοι.*
- D καὶ πρῶτον μὲν ἡμῖν ἐπὶ κατασκοπῇ τῶν ἀνδρῶν γενομένοις περὶ Τίβεριν ποταμὸν, ἠναγκασμένοις τε παρὰ γνώμην αὐτοῖς ἐς χείρας ἔλθειν, μικροῦ κατακεχώσθαι δοράτων Ξυμβέβηκε πλήθει. 15 ἔπειτα δὲ τειχομαχῆσαντες οἱ βάρβαροι παντὶ τῷ στρατῷ καὶ μηχαναῖς τισὶ προσβαλόντες πανταχόσε τοῦ τείχους, ὀλίγου ἐδέησαν ἡμῶς τε αὐτοβοεῖ καὶ τὴν πόλιν εἰλεῖν, εἰ μὴ τις ἡμᾶς ἀνῆρπασε τύχη. τὰ γὰρ τῶν πραγμάτων νικῶντα τὴν φύσιν οὐκ ἂν εἰκότως ἐς ἀνδρῶν ἀρετὴν, ἀλλ' ἐς τὸ κρεῖσσον ἀναφέρεσθαι 20 πρέποι. τὰ μὲν οὖν ἄχρι τοῦδε ἡμῖν πεπραγμένα, εἴτε τύχῃ τινὲ εἴτε ἀρετῇ, ὡς ἄριστα ἔχει· τὰ δ' ἐνθῆνδε βουλομένη ἂν ἀμείνω τοῖς πράγμασι τοῖς σοῖς ἔσεσθαι. ὅσα μὲντοι προσήκει ἐμὲ τε εἰπεῖν καὶ ὑμᾶς προῦξαι, οὐ μήποτε ἀποκρίψομαι, ἐκεῖνο εἰδὼς,

21. κρίκει] κρίκει L.

Belisarium praedicantes, mortuorumque potiti spoliis, Gotthi vero salu medentes saucilis, atque interfectos lugentes.

24. Imperatori literas Belisarius in hanc sententiam scripsit. In Italiam pervenimus, uti iusseras, et magna potiti illius parte, Romam etiam recepimus, exactis hinc Barbaris, quorum Praefectum Leuderin ad vos misi non ita pridem. Postquam autem praesidia militaria imposuimus locis validis, quae in Sicilia atque Italia occupavimus, exercitus ad quinque millia redactus superfluit: hostium vero centum et quinquaginta millia nos invaserunt. Ac primum, cum ad fluvium Tiberim ivissemus exploraturi, praeterque opinionem in necessitatem confligendi incidissemus, parum abfuit quin hastarum vis nos obruerit. Deinde muros copiis omnibus ac machinis undique aggressi Barbari, tantum non primo nos urbemque cepere aditu; foelissentque, nisi fortuna prospera ex periculo nos eripuisset. Est enim quae naturam rerum excedunt, ea merito, non humanae virtuti ac fortitudini, sed Deo sunt ascribenda. Quae hactenus, seu Fortunae munere, seu virtute propria gessimus, optimo certe loco sunt: quae vero consequuntur, tuam ut rem augeant velim. Quare quidquid et a me dici, et a vobis

ὡς πρόεισι μὲν τὰ ἀνθρώπεια ὅπη ἂν βουλομένῳ τῷ θεῷ εἶη, οἱ δὲ τῶν ἔργων ἀπάντων προστάται ἐκ τῶν σφίσις αὐτοῖς πεπρα- P 371 γμένων τὰς αἰτίας ἢ τοὺς ἐπαίνους ἐς αἰεὶ φέρονται. οὐκοῦν ὄπλα τε καὶ στρατιῶται στελλέσθων ἐς ἡμᾶς τοσοῦτοι τὸ πλήθος ὥστε βδοεὶς πολεμοῖς ἡμᾶς τὸ λοιπὸν ἐξ ἀντιπάλου τῆς δυνάμεως ἐς πόλεμον τόνδε καθίστασθαι. οὐ γὰρ ἅπαντα χρεῶν πιστεύειν τῇ τύχῃ, ἐπεὶ οὐδὲ ὁμοίως ἐς πάντα τὸν χρόνον φέρεσθαι πέφυκεν. ἀλλὰ σέ, ὦ βασιλεῦ, ἐκεῖνο εἰσὶτω, ὡς ἦν νῦν ἡμῶν οἱ βάρβαροι περιέσονται, Ἰταλίας τε τῆς σῆς ἐπεσεύμεθα καὶ προσα- 10 ποβαλοῦμεν τὸ στράτευμα, καὶ προσέσται ἡμῖν τοσαύτη τις οὐσα ἢ ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων αἰσχύνῃ. ἐῷ γὰρ λέγειν ὡς καὶ Ῥωμαίους ἀπολεῖν δόξαίμεν, οἳ γε περὶ ἐλάσσορος τὴν σωτηρίαν τῆς ἐς τὴν σὴν βασιλείαν πεποίηται πίστεως. ὥστε ἡμῖν καὶ τὴν B ἄχρι τοῦδε γενομένην εὐήμερίαν εἰς συμφορῶν ὑπίθεσιν τετελευ- 15 τηκῆναι ξυμβήσεται. εἰ γὰρ Ῥώμης ἡμῖν καὶ Καμπανίας καὶ πολλῷ πρότερον Σικελίας ἀποκεκροῦσθαι τετύχηκε, τὸ πάντων ἂν ἡμᾶς κουφότατον τῶν κακῶν ἔδακνε τὸ μὴ τοῖς ἀλλοτρίοις δεδυνῆσθαι πλουτεῖν. καὶ μὴν καὶ τοῦτο ἐκλογίζεσθαι ἡμᾶς ἄξιον, ὡς Ῥώμην οὐδέποτε πλείω τινα χρόνον οὐδὲ μυριάσι πολλαῖς 20 διαφυλάξαι δυνατὸν γέγονε, χώραν τε περιβεβλημένην πολλὴν καὶ τῷ μὴ ἐπιθαλασσίαν εἶναι τῶν ἀναγκαίων ἀποκεκλεισμένην ἀπάντων. καὶ Ῥωμαῖοι μὲν νῦν εὐνοϊκῶς ἡμῖν ἔχουσι, τῶν δὲ

4. στελλέσθων] Vulgo stelléσθω.
εῖθαι HP. 17. ἡμᾶς] ἡμᾶς H.
ποτὲ P.

10. προσέσται Hm. προσέ-
19. οὐδέποτε Vat. οὐδέ

*fieri convenit, non celabo, haud ignarus, Dei quidem arbitrio res huma-
nas fluere, operum vero omnium Duces vituperium vel laudem ex iis, quae
ipsi fecerint, reportare consuevisse. Itaque arma nobis mittantur ac mi-
lites, eo numero, ut in posterum paribus cum hoste viribus bellum hoc
geramus. Neque enim reponenda sunt omnia in cura ac fide Fortunae:
quippe quae eundem semper cursum tenere minime solet. Tecum il-
lud, Auguste, cogita, nos, si iam hostis vicerit, ex Italia tua deturba-
tum iri, simulque exercitum amissuros, cum ingenti ob rem male gestam
dedecore. Omitto, quod Romanos, quibus fides in Maiestatem tuam an-
tiquior salute fuit, in exitium coniecisse videbimur, et laeti successus,
quos ad hanc diem habuimus, nihil denique nisi doloris materiam relin-
quent nobis. Etenim, si ab urbe Roma et Campania, multoque ante a
Sicilia repulsi forte fuisset, id nos, omnium utique malorum levissi-
mum, morderet, quod bonis in aliena manu positis non potuissemus di-
tari. Hoc etiam vobis perpendendum est, ne multarum quidem myria-
dum praecidio potuisse unquam conservari Romam diutius, cum ob am-
plitudinem, tum quod a mari remota, rebus omnibus necessariis inter-
cludatur. Ac Romani quidem iam nobis student; si tamen aerumnas*

κακῶν αὐτοῖς, ὡς τὸ εἶδος, μηκνυόμενον, οὐδὲν μελλήσουσιν
 C ὑπὲρ αὐτῶν ἐλέσθαι τὰ κρείσσω. οἱ γὰρ ἐξ ὑπογυίου τισὶν ἐς
 V 45 τὸ πιστὸν ἐς αὐτοὺς διασώζειν εἰώθασιν. ἄλλως τε καὶ Ῥωμαῖοι
 λιμῶ ἀναγκασθήσονται πολλὰ ὧν οὐκ ἂν βούλοιντο κρᾶξαι. ἐγὼ 5
 μὲν οὖν οἶδα θάνατον ὀφείλων τῇ σῇ βασιλείᾳ, καὶ διὰ τοῦτο
 ζῶντά με οὐδεὶς ἂν ἐνθένδε ἐξελεῖν δύναίτο. σκόπει δὲ ὁποῖαν
 σοὶ ποτε δόξαν ἢ τοιαύτη Βελισαρίου τελευτῇ φέροι.“ τοσαῦτα
 μὲν Βελισάριος ἔγραψε. βασιλεὺς δὲ ζυτταραχθεὶς στρατεύματά τε
 καὶ ναῦς σπουδῇ ἤγειρε καὶ τοῖς ἀμφὶ Βαλεριανόν τε καὶ Μαρτί- 10
 νον ἐπέστειλε κατὰ τάχος ἵνα. σταλόντες γὰρ ζῶν στρατεύματι
 ἄλλω ἀμφὶ τὰς χειμερινὰς τροπὰς ἔτυχον, ἐφ’ ᾧ πλεύσουσιν εἰς
 D Ἰταλίαν. οἱ δὲ καταπλεύσαντες εἰς τὴν Ἑλλάδα (περαιτέρω γὰρ
 H 203 βιάζεσθαι τὸν πλοῦν οὐχ οἰοῖ τε ἦσαν) διεχειμαζόν εἰς τὰ ἐπὶ
 Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας χωρία. ταῦτά τε Βελισαρίῳ δηλώσας 15
 Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἔτι μᾶλλον αὐτόν τε καὶ Ῥωμαίους ἄπαν-
 τας ἐς τὴν προθυμίαν ἐπέρωσεν.

Ἐν τούτῳ δὲ ζυνηχθῆ ἐν Νεαπόλει τοιόνδε γενέσθαι.
 Θεοδερῖχου τοῦ Γότθων ἄρχοντος εἰκὼν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐτύχχανεν
 αἶσα, ἐκ ψηφίδων τινῶν ζυγκειμένη, μικρῶν μὲν ἐς ἄγαν, χροαῖς 20
 δὲ βεβαμμένων σχεδόν τι ἀπάσαις. ταύτης τῆς εἰκόνοσ ποτὲ τὴν
 κεφαλὴν διαρρηῆναι ζῶντος Θεοδερῖχου ζυμβέβηκε, τῆς τῶν ψη-

2. ὑπογυίου] ὀπιογύου L. 9. δὲ Vat. τε P. *ibid.* στρατεύματά
 τε LHm. στρατεύματά τε HP. 10. Βαλεριανόν] βαλλεριανόν
 HL. *ibid.* Μαρτίνον] μαρίνον HL. 17. ἐπέρωσεν Vat. ἐπέ-
 ρωσεν P.

protrahantur, apparet eos meliora primo quoque tempore amplecturos. Nam qui recens amicitiam iussero, non duris rebus exerciti, sed beneficiis affecti, in fide manere solent. In primis fames Romanos ad multa, quas admittere nollent, subiget. Me vero, qui vitam Maiestati tuae meam deberi scio, me, inquam, vivum nemo hinc deicere poterit. Sed vide quid tandem laudis allaturus tibi sit eiusmodi exitus Belisarii. His a Belisario scriptis, turbatus Imperator, copias et naves prope colligit, et Valeriano ac Martino mandat, pergere maturent. Iam enim circa solstitium hibernum cum aliis copiis eo profecti consilio, ut in Italiam navigarent, cum appulissent in Graeciam, propterea quod cursum tendere ultra non poterant, in Aetolia et Acarnania hieabant. Quae cum Iustinianus August. Belisario significasset, cum ipsi, tum Romanis omnibus animum addidit et alacritatem.

Hoc interim spatio Neapoli res huiusmodi contigit. In foro visobatur Theoderici Gotthorum Regis effigies, ex lapillis compacta, minutis admodum, et versicoloribus fere singulis. Huius caput ollum, vivente Theoderico, defluxit, turbatis sponte sedibus lapillorum: ac brevi Theo-

φίδων ἐπιβολῆς ἐκ τοῦ αὐτομάτου ξυτταραχθείσης, καὶ Θεουδε-
 ρίχῳ ξυνηέχθῃ τελευτήσαι τὸν βίον αὐτίκα δὴ μάλα. ἐνιαυτοῖς
 δὲ ὅκτω ὕστερον αἱ τὴν τῆς εἰκόνας γαστέρα ποιούσαι ψηφίδες P 872
 διερρέησαν ἑξαπιναιῶς καὶ Ἀταλάριχος ὁ Θεουδερίχου θυγατρι-
 5 δούς εὐθὺς ἐτελεύτα. χρόνου δὲ τριβέντος ἄλλου πίπτουσι μὲν
 ἐς γῆν αἱ περὶ τὰ αἰδοῖα ψηφίδες, Ἀμαλασοῦνθα δὲ ἡ Θεουδερί-
 χου παῖς ἔξ ἀνθρώπων ἠφάνιστο. ταῦτα μὲν οὖν τῆδε ἐχώρησε.
 Γότθων δὲ Ῥώμης ἐς τὴν πολιορκίαν καθισταμένων τὰ ἐκ τῶν
 τῆς εἰκόνας μῆρῶν ἄχρι ἐς ἄκρους πόδας διεφθάρθαι τετόχηκε.
 10 ταύτῃ τε ἅπασα ἐκ τοῦ τοίχου ἐξίτηλος ἡ εἰκὼν γέγονεν, οἳ τε
 Ῥωμαῖοι τὸ πρᾶγμα τοῦτο ξυμβалόντες περιέσεσθαι τῷ πολέμῳ
 ἰσχυρίζοντο τὸν τοῦ βασιλέως στρατὸν, οὐκ ἄλλο οὐδὲν εἶναι τοὺς B
 Θεουδερίχου πόδας ἢ τὸν Γότθων λεῶν, ὧν ἐκεῖνος ἤρχεν, οἰδ-
 μένοι, καὶ ἀπ' αὐτοῦ εὐέλπιδες ἔτι μᾶλλον ἐγένοντο. ἐν μὲν τῇ
 15 Ῥώμῃ τῶν τινες πατρικίων τὰ Σιβύλλης λόγια προῦφερον, ἰσχυ-
 ριζόμενοι τὸν κίνδυνον τῇ πόλει ἄχρι ἐς τὸν Ἰούλιον μῆνα γεγενῆ-
 σθαι μόνον. χεῖναι γὰρ τότε βασιλεῖα Ῥωμαίοις καταστήναι
 τινα, ἔξ οὗ δὴ τὸ Γετικὸν οὐδὲν Ῥώμῃ τὸ λοιπὸν δεῖσει. Γε-
 τικὸν γὰρ ἔθνος φασὶ τοὺς Γότθους εἶναι· εἶχε δὲ τὸ λόγιον ὧδε.
 20 ἦν τι νυοῖμεν ζε καὶ ἰβεννω. καὶ κατε νησι γφ' σοσεντιήυ ἔτι σο C
 πιαπλέτα. πέμπτον δὲ μῆνα τὸν Ἰούλιον ἰσχυρίζοντο εἶναι, οἳ
 μὲν, ἔτι Μαρτίου ἰσταμένου ἢ πολιορκία κατ' ἀρχὰς γέγονεν,

6. ἡ addidi ex L. 18. τὸν γότθων L. τῶν Γότθων P.
 20. ἦν τι —] Orpoeus in fragmentis Sibyllinarum orac. p. 432.
 oraculum Sibyllinum ex codice MS. Jac. Aug. Thuani eodem fere
 modo, quo hic legitur, exscripsit. MALT. *ibid.* ἰβεννω] βε-
 ννω L. *ibid.* ἔτι σο] ἔτι σο HL.

derici consecutus est obitus. Octo post annis, dilapsis repente calculis, qui imaginis ventrem conflabant, decessit statim Atalaricus, Theoderici nepos ex filia. Aliquanto post eeciderunt lapilli, qui circa verenda erant: tum inter homines esse desiit Theoderici filia Amasuntha. Quae cum ita se habuissent, Gotthis Romam obsidentibus, reliquae partes imaginis, a femoribus ad imos pedes, corruerunt, itaque ex pariete effugies prorsus abolevit. Inde Romani capto omine, belli victorem fore Imperatoris exercitum asseverabant, interpretantes, nihil esse aliud Theoderici pedes, nisi Gotthos, quibus ille imperasset: unde meliorem in dies spem capiebant. Romae autem Patricii quidam Sibyllae Oracula proferebant, praedicti his affirmantes, nonnisi ad mensem Iulium Romam in discrimine fore: fixum enim esse ut Romanorum Imperator tum quispiam crearetur, ex quo nihil Geticum Roma amplius extimesceret. Nam Gotthos aiunt gentem esse Geticam. His porro verbis constabat Oraculum: *Quintili mense * * * Roma nihil Geticum metuet.* Quintum vero mensem asseverabant esse Iulium: hi quidem, quod obsidio coepta esset ineunte Martio, a quo mensis quintus est Iulius: hi vero, quia ante regnum

ἀπ' οὗ δὴ πέμπτον Ἰούλιον ξυμβαίνει εἶναι, οἱ δέ, ὅτι Μάρτιον
 πρῶτον πρὸ τῆς Νουμᾶ βασιλείας ἐνόμιζον μῆνα, ὅτε δὴ Ῥω-
 μαίοις ἐς δέκα μῆνας ὁ τοῦ ἐνιαυτοῦ χρόνος ξυνήη, ὁ Ἰουλίος τε
 ἀπ' αὐτοῦ Κιντύλιος ὠνομάζετο. ἀλλ' ἦν ἄρα τούτων οὐδὲν
 ἕγιές. οὐδὲ γὰρ βασιλεὺς τότε Ῥωμαίοις κατέστη, καὶ ἡ πολιορ- 5
 κία ἐνιαυτῷ ὕστερον διαλυθῆσεται ἐμελλε, καὶ αὐθις ἐπὶ Τω-
 τίλῃ Γότθων ἄρχοντος ἐς τοὺς ὁμοίους Ῥώμη κινδύνους ἀνιέναι,
 D ὡς μοι ἐν τοῖς ὀπισθεν λελέξεται λόγοις. δοκεῖ γὰρ μοι οὐ ταύ-
 τῃ δὴ τὴν βαρβάρων ἔφοδον τὸ μαντεῖον δηλοῦν, ἀλλ' ἐτέραν
 τινὰ ἢ ἤδη ξυμβῆσαν ἢ ὕστερόν ποτε ἰσομένην. τῶν γὰρ Σι- 10
 βύλλης λογίων τὴν διάνοιαν πρὸ τοῦ ἔργου ἔξευρεῖν ἀνθρώπων
 οἴμαι ἀδύνατα εἶναι. αἴτιον δέ, ἅπερ ἐγὼ αὐτίκα δηλώσω
 ἐκεῖνα ἀναλεξάμενος ἅπαντα, ἢ Σίβυλλα οὐχ ἅπαντα ἐξῆς τὰ
 πράγματα λέγει οὐδὲ ἄρμονίαν τινὰ ποιουμένη τοῦ λόγου, ἀλλ'
 ἔπος ἐπιούσα ὃ τι δὴ ἀμφὶ τοῖς Λιβύης κακοῖς ἀπεπήδησεν εὐθὺς 15
 ἐς τὰ Περσῶν ἦθη. ἐνθὲνδε τε Ῥωμαίων ἐς μνήμην ἐλθούσα
 μεταβιβάζει ἐς τοὺς Ἀσσυρίους τὸν λόγον. καὶ πάλιν ἀμφὶ Ῥω-
 μαίοις μαντευομένη προλέγει τὰ Βρεττανῶν πάθη. ταύτῃ τε
 P 373
 V 46 ἀδύνατά ἐστιν ἀνθρώπων ὄψων πρὸ τοῦ ἔργου τῶν Σιβύλλης
 λόγων ξυνιέναι, ἦν μὴ ὁ χρόνος αὐτὸς ἐκβάντος ἤδη τοῦ πρῶ- 20
 γματος καὶ τοῦ λόγου ἐς πείραν ἐλθόντος ἀκριβῆς τοῦ ἔπους ἐρ-

1. ξυμβαίνει Orsopaeus. Vulgo ξυμβαίνειν. 8. ξυνήη Hm.
 ἐνήη HP. 6. ἐνιαυτῷ ex Vat. addidit P. 7. Ῥώμη κιν-
 δύνους ἀνιέναι Classenus. Vulgo Ῥώμην κινδυνεύουσαν εἶναι.
 13. Σίβυλλα] Σιβύλλα P. 20. ξυνιέναι] ξυνιέναι HL. ξυνι-
 ναι Hoesch. in annot.

Numae, cum annum mensibus decem Romani componerent, primum nu-
 merabant Martium; ex quo factum, ut Iulius Quintilis dictus fuerit. At
 haec omnia vana erant. Nam nec Romanorum Imperator creatus tum
 quisquam est, nec nisi post annum solvenda erat obsidio; et quo tem-
 pore Totilas Gothis praefuit, Roma in eadem pericula recidit, quemad-
 modum in libris consequentibus narrabo. Neque enim videtur mihi vatic-
 inium, hanc Barbarorum expeditionem significare, sed aliam quampiam,
 vel iam ante praeteritam, vel aliquando futuram olim. Certe fieri non
 posse arbitror, ut mentem oraculorum Sibyllae, priusquam accesserit ex-
 itus, humana intelligentia asequatur. Cuius rei causam ex iis peto,
 quae meis perlecta oculis modo promam. Nimirum Sibylla non omnia
 pandit ordine unoque contextu: sed verbo indicatis Africae calamitatibus,
 in Persidem confestim transiit: hinc, Romanorum mentione inducta, ora-
 tionem ad Assyrios transfert: et ad Romanos converso iterum vaticinio,
 Britanniae clades praenuntiat. Quare oracula Sibyllina ante eventum
 nemo potest percipere: sed necesse est ut tempus ipsum, re iam per-
 acta, et comprobata experimento praedictione, huius interpres sit accu-

μηνεὺς γένηται. ἀλλὰ ταῦτα μὲν λογιζέσθω Ξαστος ὅπως αὐτῷ φίλον. ἐγὼ δὲ ὄθενπερ ἐξέβην ἐπάνειμι.

κα'. Ἐπειδὴ Γότθοι ἀπεκρούσθησαν τειχομαχοῦντες, ἠδ' ἔβησαν τὴν νύκτα ἐκείνην οὕτως ὥσπερ ἰρρήθη ἐκάτεροι. τῇ δ' ἑσπεραία Βελισάριος πάντας Ῥωμαίους ἐκέλευε παῖδάς τε καὶ γυναῖκας ἐς Νεάπολιν ὑπεκκομίζειν, καὶ τῶν οἰκετῶν ὄσους μὴ ἀναγκαίους σφίσι ἐς τοῦ τείχους τὴν φυλακὴν ἔσεσθαι ὄντο, ὅπως δὴ μὴ ἐς ἀπορίαν τῶν ἐπιτηδείων καθιστῶνται. ταῦτό δὲ τοῦτο ποιεῖν καὶ τοῖς στρατιώταις ἐπήγγειλεν, εἴ τι οἰκέτης ἢ 10 θεράπων ἦν. οὐ γὰρ ἔτι οἷός τε εἶναι τὰς σιτήσεις αὐτοῖς ἔφασκεν ἐν πολιορκίᾳ κατὰ τὰ εἰωθότα παρέχεσθαι, ἀλλ' αὐτοὺς τὸ μὲν ἡμῖσιν ἐς ἡμέραν ἐκάστην ἐν αὐτοῖς φέρεσθαι τοῖς ἐπιτηδείοις ἐπάναγκες εἶναι, τὸ δὲ λιπερόμενον ἐν ἀργυρίῳ. οἱ δὲ κατὰ ταῦτα 15 ἔποιοον. καὶ πολλὰ αὐτίκα πληθὺς ἐς Καμπανίαν ἦει. ἐκομίζοντο δὲ οἱ μὲν πλοίων ἐπιτυχόντες ἄπερ ἐν τῷ Ῥώμης λιμένι ὤρμιζοντο, οἱ δὲ καὶ περὶ ὁδῷ τῇ καλουμένῃ Ἀππία ἰόντες. κίνδυνός τε οὐδεὶς ἢ δέος ἐκ τῶν πολιορκουμένων ἐγένετο οὔτε τοῖς ταύτῃ βαδίζουσιν οὔτε τοῖς ἐπὶ λιμένος ἰοῦσιν. οἱ γὰρ πολέμιοι οὔτε Ῥώμην ξύμπασαν τοῖς χαρακώμασι περιλαβέσθαι διὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως οἷοί τε ἦσαν οὔτε κατ' ἀλλήλους ἐτόλμων μακρὰν ἀπολείπεσθαι τῶν στρατοπέδων, φοβούμενοι τὰς ἐπεκδρομὰς 20 τῶν ἐναντίων. καὶ δι' αὐτὸ τοῖς πολιορκουμένοις ἐπὶ χρόνον τινα

2. ὄθενπερ ἐξέβην] ὄθεν παρεξέβην L. 4. ἰρρήθη] ἰρρήθη P.
 ibid. δ' L. δὲ P. 9. οἰκέτης] οἰκέτις HL. 17. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδὲ — οὐδὲ P. 19. περιλαβέσθαι] περιβαλέσθαι Hoeschelius.

ratus. Sed de his quaeque ad libitum iudicet: ego vero eo, unde sum digressus revertor.

25. Ita noctem illam, ut diximus, Romani traduxere et Gothi, postquam isti a moenibus, quae oppugnabant, repulsi sunt. Postridie Belisarius Romanis omnibus edixit, uxores, liberos ac servitia, quae ad murorum custodiam minus necessaria viderentur, deportarent Neapolim, ne annonae penuria laborarent. Idem militibus, si cui famulus vel ancilla erat, iniunxit, cum diceret obsidione eripi sibi facultatem distribuendi cibaria consueto modo; verum necesse esse ut ipsorum quidem cibarium dimidiam portionem singulis diebus acciperent, pro reliqua vero pecuniam. Illi morem gesserunt, ac statim turba ingens in Campaniam iter intendit; idque pars navibus in Romano portu inventis, pars pedibus via Appia confecerunt. Iis autem, qui vel hac progrediebantur, vel ibant ad portum, nullum obsessores periculum, nullum metum afferebant. Nam hostes, nec Romam castris totam cingere, propter urbis magnitudinem, poterant, nec manipulatim a castris longius digredi audebant, eruptionum hostilium metu coerciti. Quapropter obsessis liberum aliquan-

πολλῆ ἔξουσία ἐγένετο τῆς τε πόλεως ἀπανίστασθαι καὶ τὰ ἐπιτή-
 δεῖα ἔξωθεν ἐς αὐτὴν ἐσκομίζεσθαι. μάλιστα δὲ νύκτωρ οἱ βάρ-
 βαροι ἐς δέος τε αἰεὶ μέγα καθίσταντο καὶ φυλακὸς ποιούμενοι ἐν
 τοῖς στρατοπέδοις ἠσούχαζον. ἐπεὶ ἐκ τῆς πόλεως ἄλλοι τε καὶ
 Μαυροῦσιοι συχνοὶ ἐξιώντες, ὅπη τοὺς πολεμίους ἢ καθύδοντας 5
 ἢ ὁδῶ ἰόντας κατ' ὀλίγους εὐρήσειαν (οἷα πολλὰ ἐν στρατῶ με-
 γάλῳ εἶωθε γίνεσθαι, ἄλλων τε ἀναγκαίων χρειῶν ἕνεκα καὶ τοῦ
 βόσκειν ἵππους τε καὶ ἡμιόνους καὶ ζῶα ὅσα ἐς βρῶσιν ἐπιτήδεια
 ἦν) ἔκτεινόν τε καὶ κατὰ τάχος ἐσκυλευκότες, πλειόνων σφίσιν,
 P 374 ἂν οὕτω τύχη, πολεμίων ἐπιπεσόντων ὑπεχώρουσιν δρόμῳ, ἄνδρες 10
 φύσει τε ποδώκεες καὶ κούφως ἐσκευασμένοι καὶ τῇ φυγῇ προλαμ-
 βάνοντες. οὕτω μὲν ἐκ Ῥώμης ὑποχωρεῖν ὁ πολλὸς ὄμιλος ἴσχυον,
 καὶ οἱ μὲν ἐπὶ Καμπανίας, οἱ δὲ ἐπὶ Σικελίας ἦσαν, οἱ δὲ ὅπη
 ῥᾶόν τε σφίσιν ἐνομισθῆ καὶ βέλτιον εἶναι. Βελισάριος δὲ ὄρων
 τὸν τε στρατιωτῶν ἀριθμὸν ἥμιστα ἐς τὴν τοῦ τείχους περίοδον 15
 ἔξιχνούμενον (ὀλίγοι τε γὰρ ἦσαν, ὥσπερ μοι ἔμπροσθεν εἴρη-
 ται, καὶ οὐκ αἰεὶ φυλάσσειν οἱ αὐτοὶ ἄϋπνοι ἴσχυον, ἀλλ' οἱ μὲν
 B ἕπνον, ὡς τὸ εἰκὸς ἤραυντο, οἱ δὲ ἐς τὴν φυλακὴν ἐτετάχατο,
 καὶ τοῦ δήμου τὸ πλεῖστον μέρος πενία τε πιεζόμενον καὶ τῶν
 ἀναγκαίων σπανίζον· ἔτε γὰρ βαναύσοις ἀνθρώποις ἐφήμερά 20
 τε ἅπαντα ἔχουσι καὶ ἀργεῖν διὰ τὴν πολιορκίαν ἠναγκασμένοι
 πῆρος οὐδεὶς τῶν ἐπιτηδείων ἐγένετο) στρατιώτας τε καὶ ἰδιώτας

6. εὐρήσειαν] εὐρήσειεν L. 16. τε γὰρ] Vulgo γὰρ τε.
 19. πιεζόμενον] πιεζόμενοι HL.

diu fuit urbe excedere, et aliunde in eam commentus inferre. Noctu praesertim formidine trepidabant Barbari, et agentes excubias, in castris se continebant: quoniam ex urbe cum alii, tum Mauri crebro sese eliciebant, et ubicunque hostes vel somno oppressos offenderent, vel exiguo numero incedentes (ut in magno exercitu saepe fit, cum vel usus vitae necessarii postulant, vel ad pastum ducendi sunt equi, muli et pecudes, quarum carnibus vescimur) obtruncabant, illisque raptim spoliatis, si forte maior hostium numerus ingrueret, subducebant se cursu, ut est hominum genus natura levipes, armis gravibus nudum, et fuga assuetum praevertere. Itaque Roma libere migravit magna multitudo: atque hi in Campaniam, illi in Siciliam, alii alio, prout ipsis facilius videbatur ac melius, concesserunt. Tunc Belisarius numerum militum ad murorum ambitum proportionem non habere animadvertit. Pauci enim erant, ut supra dixi, nec poterant iidem semper excubare vigiles; sed his somnum, ut par erat, capientibus, illi custodiam agitabant. Praeterea videbat maximam plebis partem egestate et victus penuria premi. Et vero, cum viles essent opifices, qui in diem viverent, ac feriari cogerebantur obsidione, parandae rei cibariae ratio ipsis deerat. His de causis Belisarius homines

ἔννεμιξε καὶ φυλακτήριον ἔνευμε, ῥητόν τινα μισθὸν ἰδιώτῃ ἀνδρὶ τάξας ἐς ἡμέραν ἐκάστην. ὣν δὴ ἐγένοντο μὲν καὶ ἑμμορφίαι ἐς τὴν φυλακὴν ἰκανῶς ἔχουσαι, νύκτα δὲ τακτὴν ἢ φυλακὴ τοῦ περιβόλου ἐπέκειτο ἑμμορφία ἐκάστη, ἐφύλασσόν τε αὐτῶν V 47
C
ὅε περιτροπῆς ἄπαντες. καὶ ταύτῃ Βελισάριος ἐκατέρων τὴν ἀπορίαν διέλυεν.

Ἐποφίας δὲ ἐς Σιλβέριον τὸν τῆς πόλεως ἀρχιερέα γεγενημένης, ὡς δὴ προδοσίαν ἐς Γότθους πράσσει, αὐτὸν μὲν ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐπεμψεν αὐτίκα, ἕτερον δὲ ἀρχιερέα ὀλίγω ἕσπερον, Βι-
10 γλιον ὄνομα, κατεστήσατο. τινὰς δὲ καὶ τῶν ἐκ βουλῆς ἐπ' αἰτία τοιαύτῃ ἐνθρόνδε ἐξελάσας, ἐπειδὴ τὴν πολιορκίαν οἱ πολλοί διαλύσαντες ἀνεχώρησαν, ἐς τὰ οἰκίαι κατήγαγεν αὐθις. ἐν τοῖς καὶ Μάξιμος ἦν, οὗ δὴ ὁ προπάτωρ Μάξιμος τὸ ἐς Βα-
15 λεντινιανὸν βασιλεῖα πάθος εἴργαστο. δεισὺς δὲ μή τις πρὸς φυ-
10 λάκων τῶν κατὰ πύλας ἐπιβουλή γένηται, καὶ τις ἔξωθεν χρημασί τε αὐτοῦς κακουργήσων ἦη, δις ἐκάστου μηνὸς τὰς τε κλείς ἀπύσας ἀφανίζων ἀνευεῖτο αἰεὶ ἐς ἕτερον σχῆμα, καὶ τοὺς φύλακας ἐς φυλακτήριον ἄλλο μακρὰν που ἄποθεν τοῦ προτέρου ἀντικαθίστη, τοῖς τε ἐν τῷ περιβόλῳ φυλακὴν ἔχουσιν ἄρχοντας
20 ἐς νύκτα ἐκάστην ἑτέρους ἐφίστη. οἷς δὴ ἐπέκειτο μέτρον τι τοῦ τείχους περιουῶσιν ἐκ περιτροπῆς ἀναγράφεσθαι τὰ τῶν φυλάκων ὀνόματα, καὶ ἦν τις ἐνθρόνδε ἀπολειφθεῖη, ἕτερον μὲν αὐτ' αὐ-

7. Σιλβέριον] λιβέριον HL. *ibid.* τὸν excidit in P. 16. αὐ-
τοῦς L corr. αὐτοῖς P. *ibid.* ἦη] Vulgo εἶη. 19. φυλακῆς
ἔχουσαι addidi ex Vat. 21. περιουῶσιν] περιούσιον HL: illud Hm.

e plebe militibus adiunxit, divisitque custodias, plebeo cuique certa quadam constituta mercede in dies singulos. Eorum classes ita descriptae sunt, ut vigiliis agendis sufficerent. Ac sua cuique classi nox, qua moenia custodiret, assignata erat, sic, ut in orbem omnes excubarent. Hoc modo Belisarius utrorumque difficultatem et inopiam depulit.

Cum autem esset suspicio, Silverium, urbis Antistitem, cum Gotthis proditorem moliri; confestim eum relegavit in Graeciam, ac Vigilium paulo post ad Pontificatum provexit. Quosdam etiam Senatores eandem ob causam in exilium missos, deinde, post solutam obsidionem discessumque hostium, restituit. In eo fuit numero Maximus, cuius progenitor Maximus, Valentiniano Aug. interitum attulit. Porro veritus Belisarius ne qua fraus a portarum custodibus instrueretur, neu quis externus pecunia tentaret eorum animos et corrumperet; his quoque mense claves omnes diffingens, nova illas forma cudebat; et in aliam stationem custodes transferabat, a pristina valde dissitam; ac vigilum, qui erant in muro, ducibus, per noctes singulas amotis, sufficiebat novos; quorum id munus erat, ut in orbem aliquod muri spatium obeundo, nomina excubitorum mandarent commentariis, ac si quis desideraretur, alterum illico in

τοῦ καταστήσασθαι ἐν τῷ παραντίκῃ, ἀναστρέφειν δὲ τῇ ὑστε-
 ραίᾳ ἐς αὐτὸν, ὅστις ποτὲ ὁ ἀπολειφθεὶς εἶη, ὅπως δὴ κόλασις
 ἢ προσήκουσα ἐς αὐτὸν γένοιτο. καὶ μουσικοῖς μὲν ὀργάνοις
 P 375 χρῆσθαι τοὺς τεχνίτας ἐν τῷ περιβόλῳ τύκτωρ ἐκλέυε, τῶν δὲ
 στρατιωτῶν τινὰς καὶ οὐχ ἥκιστα τῶν Μαυρουσίων ἕξω ἔπεμπεν, 5
 οἳ ἀμφὶ τὴν τάφρον διανυκτερεύειν αἰεὶ ἔμελλον, καὶ ξὺν αὐτοῖς
 κύνῃς ἠφίει, ὅπως δὴ μηδὲ ἀποθῆναι τις ἐπὶ τὸν περιβόλον ἰὼν
 διαλάθοι. τότε καὶ τοῦ Ἰάνου νεῶ τὰς θύρας τῶν τινες Ῥωμαίων
 βιασάμενοι ἀνακλίνειν λάθρα ἐπέρασαν. ὁ δὲ Ἰανὸς οὗτος πρῶ-
 τος μὲν ἦν τῶν ἀρχαίων θεῶν, οὗς δὴ Ῥωμαῖοι γλώσσει τῇ σφε- 10
 B τέρα πένητας ἐκάλουν. ἔχει δὲ τὸν νεῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ πρὸ τοῦ
 βουλευτηρίου ὄλλγον ὑπερβάντι τὰ τρία φάτα. οὕτω γὰρ Ῥω-
 μαῖοι τὰς μοίρας νενομίκασι καλεῖν. ὁ τε νεῶς ἅπας χαλκοῦς ἐν
 H 205 τετραγώνῳ σχήματι ἕστηκε, τοσοῦτος μὲν, ὅσον ἄγαλμα τοῦ
 Ἰάνου σκέπειν. ἔστι δὲ χαλκοῦν οὐχ ἦσσαν ἢ πηχῶν πέντε τὸ 15
 ἄγαλμα τοῦτο, τὰ μὲν ἄλλα πάντα ἐμπερὲς ἀνθρώπῳ, διηρόσ-
 ωπον δὲ τὴν κεφαλὴν ἔχον, καὶ τοῦ προσώπου θάτερον μὲν πρὸς
 ἀνίσχοντα, τὸ δὲ ἕτερον πρὸς δύοντα ἥλιον τέτραπται. θύραι
 τε χαλκαῖ ἕφ' ἑκατέρῳ προσώπῳ εἰσὶν, ἃς δὴ ἐν μὲν εἰρήτῃ καὶ
 C ἀγαθοῖς ἐπιτίθεσθαι τὸ παλαιὸν Ῥωμαῖοι ἐνόμιζον, πολέμου δὲ 20
 σφίσις ὄντος ἀνεῶχθαι. ἐπεὶ δὲ τὸ τῶν Χριστιανῶν δόγμα, εἴ-
 περ τινὲς ἄλλοι, Ῥωμαῖοι ἐτίμησαν, ταύτας δὴ τὰς θύρας οὐκ-
 ἔτι οὐδὲ πολεμοῦντες ἀνέκλινον. ἀλλ' ἐν ταύτῃ δὴ τῇ πολιορκίᾳ

10. Ῥωμαῖοι om. L.

11. πένητας] Immo πέντατας.

eius locum substituerent; postridie demum ad Belisarium ipsum referrent absentis nomen, ut in eum pro merito animadverteretur. Noctu quoque pro moenibus artifices musicis instrumentis iubebat uti, et militum, atque in primis Maurorum, manipulos foras mittebat, ad fossam excubituros cum canibus; ut nemo, vel e longinquo, veniens ad muros, lateret. Hoc ipso tempore Romani quidam fanum Iani, foribus vi illata, clam aperire tentarunt. Fuit hic Ianus veterum primus Deorum, quos sua Romani lingua Penates appellavere. Aedem vero habet in foro pro Curia, paulo supra Tria Fata: sic Romani Parcas vocare consueverunt. Sacellum illud totum ex aere constat, quadrata forma, eaque magnitudine, quae vix tegendo Iani simulacro sufficiat. Hoc autem fustum etiam ex aere, et quinque saltem cubitos longum, caetera quidem homini simile est, sed bifrons caput habet, vultuque uno Solem orientem spectat, altero occidentem. Ad vultum utrumque stant fores aeneae, quas in pace optimisque temporibus solebant olim Romani claudere, rursus patefacere, cum bellum gererent. Verum Christianam religionem amplexi, cum tam eam colerent, quam qui maxime, nunquam, ne bello quidem ardente, fores illas aperiebant. In hac tandem obsidione, quidam superstitione

τινές τὴν παλαιὰν, οἶμαι, δόξαν ἐν νῶ ἔχοντες ἐγκεχειρήκασι μὲν αὐτὰς ἀνοηγνύναι λάθρα, οὐ μέντοι παντάπασιν ἴσχυσαν, πλήν γε δὴ ὅσον μὴ ἐς ἀλλήλας, ὥσπερ τὸ πρότερον, μεμυκέναι τὰς θύρας. καὶ ἔλαθόν γε οἱ τοῦτο δρᾶν ἐγκεχειρηκότες. ζήτησις 5 δὲ τοῦ ἔργου οὐδεμία, ἅτε ἐν θορύβῳ μεγάλῳ, ἐγεγόνει, ἐπεὶ οὐδὲ τοῖς ἄρχουσιν ἐγνώσθη, οὐδὲ ἐς τὸ πλῆθος, ὅτι μὴ ἐς ἄλλοιους κομιδῇ, ἦλθεν.

κς'. Οὐτίγιν δὲ τὰ πρῶτα θυμῷ τε καὶ ἀπορίᾳ ἐχόμενος D
V 48
τῶν δορυφόρων τινὰς ἐς Ῥάβενναν πέμπας Ῥωμαίων τοὺς ἐκ
10 βουλῆς ἅπαντας, οὗσπερ κατ' ἀρχὰς τοῦδε τοῦ πολέμου ἐνταῦθα ἤγαγε, κτείνειν ἐκέλευε. καὶ αὐτῶν τινες μὲν προμαθόντες φυ-
γεῖν ἴσχυσαν, ἐν οἷς Κερβεντίνός τε ἦν καὶ Ῥεπάρατος, Βιγι-
λίου ἀδελφός, τοῦ Ῥώμης ἀρχιερέως, οἷπερ ἄμφω ἐς Λιγούρους
κομισθέντες αὐτοῦ ἕμενον. οἱ δὲ λοιποὶ ἅπαντες διεφθάρησαν.
15 μετὰ δὲ Οὐτίγιν πολλὴν ἄδειαν ὄρων τοῖς πολεμίοις οὖσαν ἐκ-
φορεῖν τε εἴ τι ἐκ τῆς πόλεως βούλοιντο, καὶ τὰ ἐπιτήδεια κατὰ P 376
τε γῆν καὶ θάλασσαν ἐσκομίζεσθαι, τὸν λιμένα, ὃν δὴ πόρτον
Ῥωμαῖοι καλοῦσι, καταλαβεῖν ἔγνω. ὃς δὴ ἀπέχει μὲν τῆς πό-
λεως ἕξ καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν σταδίων. μέτρῳ γὰρ τοσοῦτῳ τὸ
20 μὴ ἐπιθαλάσσια εἶναι διεργεται Ῥώμη. ἔστι δὲ ἦ ὁ ποταμὸς
Τίβερις τὰς ἐκβολὰς ἔχει, ὃς δὴ ἐκ Ῥώμης φερόμενος, ἐπειδὰν
τῆς θαλάσσης ἔγγυτέρῳ γένηται ὅσον ἀπὸ σταδίων πεντεκαίδεκα,
δίχα σχιζόμενος τὴν ἱερὰν καλουμένην νῆσον ἐνταῦθα ποιεῖ.

12. Κερβεντίνος P ex Vat. ut videtur. γερβεντίνος HL. Βεργαν-
τίνος Grotius.

prisca, ut reor, imbuti, ipsas pandere occulte aggressi sunt; at consilium omnino exequi non potuerunt, ita solum impulsis foribus, ut minus quam antea cohaererent. Latuere qui hoc facinus moliti fuerant, nec de illo, utpote in magno rerum tumultu, anquisitum est, praesertim cum nec Magistratibus esset cognitum, neque in vulgus, nisi ad paucos admodum, emanasset.

26. Vitigis ira tumens atque inops consilii, primum quidem satelli-
tes aliquot Ravennam misit, mortemque afferre iussit Senatoribus Roma-
nis omnibus, quos eo duxerat belli huius initio. Eorum aliqui, re prae-
cognita, fugae copiam nacti, evaserunt: quo in numero fuere Cerventius
et Reparatus, Vigilius Pontificis Romani frater: ambo in Liguriam
profecti, ibi manserunt: caeteri omnes interfecti sunt. Deinde vero ad-
vertens Vitigis hostes cum magna securitate efferre ex urbe quaecunque
vellent, et commeatu terra marique invehere, Portum, quem appellant
Romani, occupare constituit, ab urbe stadiis cxxvi. distitum: tanto enim
spatio Roma a mari distat. Est autem Portus ad fauces fluvii Tiberis,
qui Roma decurrens, cum a mari abest stadiis dumtaxat xv. in duos scis-
sus alveos, insulam efficit, quam vocant Sacram. Haec progrediente flu-

προϊόντος τε τοῦ ποταμοῦ εὐρυτέρα ἢ νῆσος γίνεται, ὡς τῷ μή-
 και τὸ τοῦ εὐρους μέτρον κατὰ λόγον εἶναι, καὶ σταδίους πεντε-
 καίδεκα ῥέυμα ἐκάτερον ἐν μέσῳ ἔχειν. ναυσίπορός τε ὁ Τίβερις
 Β ἀμφοτέρωθι μένει. καὶ τὸ μὲν ἐν δεξιᾷ τοῦ ποταμοῦ μέρος ἐς
 τὸν λιμένα τὰς ἐκβολὰς ποιεῖται, ὧν ἐκτὸς πόλιν ἐκ παλαιοῦ Ῥω- 5
 μαῖοι πρὸς τῇ ὄχθῃ ἐδείμαντο, τεῖχος περιβεβλημένην ἐχυρὰν μά-
 λιστα, Πόρτον τε αὐτὴν τῷ λιμένι ὁμωνύμως καλοῦσιν· ἐν ἀρι-
 στερᾷ δὲ πρὸ τῆς ἐτέρας τοῦ Τιβέριδος ἐς τὴν θάλασσαν ἐκβολῆς
 πόλις Ὀστία κεῖται, τῆς τοῦ ποταμοῦ ἡόνος ἐκτὸς, λόγου μὲν
 πολλοῦ τὸ παλαιὸν ἀξία, νῦν δὲ ἀτείχιστος παντάπασι οὐσα. 10
 ὁδὸν τοίνυν, ἣ ἐς Ῥώμην ἐκ τοῦ πόρτου φέρει, ἁμαλὴν τε καὶ
 ἐμπόδιον οὐδὲν ἔχουσαν τὸ ἔξ ἀρχῆς Ῥωμαῖοι πεποιήνται. βάρεις
 τε αἰεὶ πολλὰ ἐξεπίτηδες ἐν τῷ λιμένι ὀρμίζονται, καὶ βόεις οὐκ
 C ὄλγοι ἐν παρασκευῇ ἀγχοτάτω ἐστῶσιν. ἐπειδὴν οὖν οἱ ἔμποροι
 ταῖς ναυσὶν ἐς τὸν λιμένα ἀφίκωνται, ἄραντες τὰ φορτία ἐνθῆνδε 15
 καὶ ταῦτα ἐνθήμεροι ἐν ταῖς βύρσει, πλείουσι διὰ τοῦ Τιβέριδος
 ἐπὶ τὴν Ῥώμην, ἰστίοις μὲν ἢ κώπαις ἥμιστα χρώμενοι, ἐπεὶ
 οὔτε ἀνέμῳ τινὶ ἐνταῦθα οἶα τέ ἐστι τὰ πλοῖα ὠθεῖσθαι συχνά τε
 τοῦ ποταμοῦ ἕλισσομένου καὶ οὐκ ἐκ τοῦ εὐθέος ἰόντος, οὐδέ τι
 ἐνεργεῖν αἱ κῶπαι δύνανται, τῆς τοῦ ὕδατος ῥύμης ἀπ' ἐναντίας 20
 αὐταῖς αἰεὶ φερομένης. βρόχους δὲ ἀπὸ τῶν βύρειων ἐς τῶν βοῶν
 τοὺς ἀσθέντας ἀρτήσαντες ἔλκουσιν αὐτὰς ὡσπερ ἀμάξας ἄχρι ἐς
 Ῥώμην. ἐτέρωθι δὲ τοῦ ποταμοῦ ἐκ κόλως Ὀστίας ἐς Ῥώμην

2. καὶ στ. κ.] στ. κ. καὶ HL.
 ἡόνος L. Et sic paullo post.
 20. ῥύμης] ῥώμης L.

9. ἡόνος] ἡίονος P. ἡόνος H.
 19. εὐθέος L. εὐθίως P.

mine ita laxatur, ut latitudo proportionem habeat cum longitudine, et inter utrumque alveum stadia xv. intersint. Utrobique Tiberis navigabilis est, parsque amnis dextera in portum evolvitur. Ultra istud os, ad ripam, condidierunt urbem olim Romani, quae moenibus cincta est validissimis, ductoque a portu vocabulo Portus dicitur. Ad sinistram alveum, os alterum fluvii Tiberis praetexit Ostia, secundum ripam ulteriorem, urbs quondam magni nominis, nunc moenibus plane nuda. Romanorum est veterum opus via plana et expedita, quae ab oppido Portum Romam ducit. Dedita autem opera semper habet portus fluviaticae naves, ac boves non pauci praesto sunt proxime. In portum pervecti negotiatores, postquam merces ex onerariis navibus in fluviaticas transferre, Romam per Tiberim navigant, sine velorum ac remorum opo: quoniam ibi nec vento naves impelli possunt, ob multiplices amnis anfractus et flexuosum iter, nec remi quidquam proficiunt contra aquae adversae impetum. Sed navigia, funibus ad boum colla alligatis, non secus ac plaustra, pertrahunt Romam usque. Ad alterum fluminis alveum, ab urbe

ἴοντι ὑλώδης τε ἡ ὁδός ἐστι καὶ ἄλλως ἀπημελημένη καὶ οὐδὲ τῆς
 Τιβέριδος ἡῶνος ἐγγύς, ἅτε τῆς τῶν βάρειων ἀνολιχῆς ἐνταῦθα D
 οὐκ οὔσης. ἀφύλακτον οὖν τὴν πρὸς τῷ λιμένι πόλιν εὐρόντες οἱ
 Γότθοι αὐτὴν τε αὐτοβόει εἶλον καὶ Ῥωμαίων τῶν ταύτῃ ψηκμύ-
 5 νων πολλοὺς ἔκτειναν, καὶ τὸν λιμένα ξὺν αὐτῇ ἔσχον. χιλοὺς
 τε σφῶν ἐνταῦθα φρουροὺς καταστησάμενοι ἐς τὰ στρατόπεδα οἱ
 λοιποὶ ἀνεχώρησαν. καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῖς πολιορκουμένοις τὰ ἐκ H 206
 θαλάσσης ἐσκομίζεσθαι ἀδύνατα ἦν, ὅτι μὴ διὰ τῆς Ὀστίας
 πόνω τε, ὡς τὸ εἰκός, καὶ κινδύνῳ μεγάλῳ. οὐδὲ γὰρ κατα-
 10 ρειν ἐνταῦθα Ῥωμαίων νῆες τὸ λοιπὸν εἶχον, ἀλλ' ἐν τῷ Ἄνδιῳ
 ὠρμίζοντο, ἡμέρας ὁδῶ τῆς Ὀστίας ἀπέχοντι. ἐνθεν δὲ τὰ φορ-
 τία αἰρόμενοι ἐκόμζον μόλις. αἷτιον δὲ ἡ ὀλιγοπλοκία ἐγένετο. P 377
 Βελισάριος γὰρ περὶ τῷ Ῥώμῃ περιβόλῳ δείσας τὸν λιμένα κρα-
 τύνασθαι οὐδεμιᾶ μηχανῇ ἴσχυεν. οἶμαι γὰρ ἂν εἰ καὶ τρια-
 15 κόσιοι ἐνταῦθα ἐφύλασσαν, οὐ ποτε τοὺς βαρβάρους ἀποπειρᾶ-
 σθαι τοῦ χωρίου, ἕνθε ὡς τὰ μάλιστα ὄντος.

κζ. Ταῦτα μὲν οὖν, ἐπειδὴ τειχομαχοῦντες ἀπεκρούσθη- B
 σαν, τρίτῃ ἡμέρᾳ οἱ Γότθοι ἔδρασαν. ἡμέραις δὲ ὕστερον εἴ- V 49
 κοσιν ἢ ὁ πόρτος ἢ τε πόλις καὶ ὁ λιμὴν ἐάλω, Μαρτίνος τε καὶ
 20 Βαλεριανὸς ἦγον, ἐξακοσίους τε καὶ χιλοὺς στρατιώτας ἱκπεῖς
 ἐπαγόμενοι. καὶ αὐτῶν οἱ πλεῖστοι Οἴννοι τε ἦσαν καὶ Σκλαβη-
 νοὶ καὶ Ἄνται, οἱ ὑπὲρ ποταμὸν Ἰστρον οὐ μακρὰν τῆς ἐκείνης

1. ἀπημελημένη Vat. ἀτημελημένη P. Conf. p. 226 b. et p. 627 b.
 9. καταιρεῖν P et Scaliger. κατέβρειν HL. 12. ἐγένετο] ἐγένε-
 το L. 18. δὲ ὕστερον] δεύτερον L.

Ostia ad Romam, via silvestris est ac valde inculta, nec vicina Tiberis
 ripae: quippe qua minime trahantur naves. Igitur Gotthi, cum urbem,
 quae ad portum sita est, omni nudam praesidio offendissent, primo illam
 cepere aditu, et multa Romanorum ibi habitantium strage edita, portum
 etiam obtinuerunt. Tum praesidiarius mille e suo relictis numero, redie-
 runt ad castra caeteri: itaque Romanis obsessis erepta facultas est, quae
 mari veniant, importandi, praeterquam Ostia; idque, ut apparet, cum
 labore et periculo maximo. Neque enim Romanorum navigia Ostiam ap-
 plicari amplius poterant, sed Antium appelabantur, unde Ostia diei iter
 unius distat. Inde acceptas merces difficulter portabant, in tanta homi-
 num paucitate. Nec Belisarius, cum de muris Romae esset sollicitus, por-
 tum ullo retinere modo potuerat: quem si vel trecenti custodiissent, nun-
 quam Barbari, ut equidem sentio, locum situ munitissimum tentassent.

27. Haec gessere Gotthi die tertio, post tentatam a se frustra mu-
 rorum oppugnationem. Diebus vero post xx. quam portum urbemque co-
 gnominem obtinuerant, advenere Martinus et Valerianus cum m. dc. equi-
 tibus, quorum plerique Hunni erant, Sclaveni, et Antae: qui trans fluv.

ῥαχθῆς ἴδρυνται. Βελισάριος δὲ ἦσθη τε αὐτῶν τῇ παρουσίᾳ καὶ πολεμητέα σφίσιν ἐπὶ τοὺς πολεμίους τὸ λοιπὸν ᾤετο. τῇ γοῦν ὑστεραία τῶν δορυφόρων τῶν αὐτοῦ ἕνα, Θυμοειδῆ τε καὶ C δραστήριον Τραιϊανὸν ὄνομα, τῶν ὑπασπιστῶν διακοσίους ἰππέας λαβόντα, ἐκέλευεν εὐθὺς τῶν βαρβάρων ἵεναι, καὶ ἐπειδὰν 5 τῶν χαρακωμάτων ἐγγυτέρω ἴκωνται, ἀναβάντας ἐπὶ λόφου ἡσυχάζειν, δεῖξας τι χωρίον αὐτῶ. ἦν δὲ οἱ πολέμιοι ἐπ' αὐτοῖς ἴωσιν, ἐκ χειρὸς μὲν τὴν μάχην οὐκ εἶν γενέσθαι, οὐδὲ Ξίφους ἢ δορατίου τινὸς ἀπτεσθαι, χρῆσθαι δὲ μόνοις τοξεύμασιν, ἤνικα 10 τέ οἱ τὴν φαρέτραν οὐδὲν ἐντὸς ἔχουσαν ἴδη, φεύγειν τε κατὰ κράτος μηδὲν αἰδεσθέντα καὶ ἐς τὸν περίβολον ἀναχωρεῖν δρόμῳ. ταῦτα ἐπιστείλας, τῶν τε τοξευμάτων τὰς μηχανὰς καὶ τοὺς ἀμφὶ ταύτῃ τεχνίτας ἐν παρασκευῇ εἶχε. Τραιϊανὸς δὲ ζῶν τοῖς D διακοσίοις ἐκ πύλης Σαλαρίας ἦει ἐς τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον. καὶ οἱ μὲν, καταπεπληγμένοι τῷ αἰφνιδίῳ, ἐβοήθουν ἐκ 15 τῶν χαρακωμάτων, ὡς ἐκάστῳ ἐκ τῶν θνητῶν ἐσκευάσθαι τετύχηκεν. οἱ δ' ἀμφὶ Τραιϊανὸν ἀναβάντες ἐπὶ τοῦ λόφου, ὃν αὐτοῖς Βελισάριος ἔδειξεν, ἐνθένδε τοὺς βαρβάρους ἡμύνοντο βállοντες. καὶ αὐτῶν τοὺς ἀτράκτους, ἅτε ἐς πολλὸν ἐμπέπτοντας ὁμίλον, ἀνθρώπου ἢ ἵππου ἐπιτυγχάνειν ζυνέβαινον. ἐπεὶ 20 δὲ ἅπαντα σφῶς τὰ βέλη ἤδη ἐπελελοίπει, οἱ δὲ κατὰ τάχος διπλω ἀπήλαυνον, διώκοντες οἱ Γότθοι ἐνέκειντο. ὡς δὲ τοῦ περι-

16. ἐκάστῳ — τετύχηκεν P ex Vat. ἐκάστῳ αὐτῶν θνητὰ εἴη * ἐνάσθαι H, et sic L, nisi quod εἴη εὐάσθαι cum lacunae signo marginali ante εὐάσθαι. 17. δ' HL. δὲ P. 20. ἵππου] ἵππων ἐπιτελείστον L.

Istrum, non procul a ripa, sedes patrias habent. Recreatus eorum praesentia Belisarius, iam hostem praeliis fatigandum putavit. Ergo postridie e stipulatoribus suis unum, cui nomen Traiano, virum animosum et impigrum, cum Scutariis cc. equitibus, tendere recta iubet ad Barbaros: simul iniungit, ubi propius castra venerint, superato tumulo, quem scilicet indicabat, pede presso stent: si ipsos hostis invaserit, ne sinat eos Traianus pugnare cominus, nec manum gladio vel hastae admoveo, sed tantum sagittis uti: cumque exhaustam viderit pharetram, ne pudeat conicere se in fugam, et ad muros recurrere. His imperatis, sagittaria tormenta, et balistarios in promptu habuit. Mox Traianus cum ducentis illis porta Salaria egressus, ad hostium castra contendit. Eruptione subita attoniti Barbari, pro se quisque accinguntur, et se castris effundunt. Traiani turmae, occupato tumulo, quem monstraverat Belisarius, appetere ceperunt hostem sagittis: quae cum in confertam multitudinem ingruerent, vel virum quaeque vel equum feriebat. Ubi nulla superfuisset, habentis illi flexis citare equos: insequi Gotthi atque instare. At cum

- βόλου ἔγγυτέρω ἴκοντο, τὰ τε ἐκ τῶν μηχανῶν τοξεύματα οἱ τε-
 χνῖται ἐνήργουν, καὶ τῆς διώξεως οἱ βάρβαροι κατωρρωδηκότες
 ἀπέλαχοντο. λέγονται δὲ Γότθοι οὐχ ἦσαν ἢ χλιοὶ ἐν τῷ ἔργῳ
 τούτῳ ἀποθανεῖν, ὀλίγαις δὲ ἡμέραις ὕστερον Βελισάριος Μουν- P 378
 5 Ὀλλαν τὸν δορυφόρον, τὸν αὐτοῦ ἑταῖρον, καὶ Διογένην, δια-
 φερόντως ἀγαθοὺς τὰ πολέμια, ξὺν ὑπασπισταῖς τριακοσίοις
 στελλας, ταῦτο ποιεῖν τοῖς προτέροις ἐκέλευε. καὶ οἱ μὲν κατὰ
 ταῦτα ἐποίουν. ὑπαντιασάντων δὲ καὶ τῶν πολεμίων ξυνηγέθη
 αὐτῶν οὐχ ἦσσαν, εἰ μὴ καὶ πλείους, ἢ ἐν τῷ προτέρῳ ἔργῳ
 10 τρόπῳ τῷ αὐτῷ ἀπολωλέναι. πέμψας δὲ καὶ τρίτον ξὺν ἰππεῖσι
 τριακοσίοις Ὀλλαν τὸν δορυφόρον, ἐφ' ᾧ τὰ ὅμοια τοῖς πολεμίοις
 ἐργάζονται, ταῦτα ἔδρασε. τρεῖς τε, καθάπερ μοι ἐρρήθη,
 ἐκδρομὰς ποιησάμενος τῶν ἐναντίων ἀμφὶ τετρακισχιλλοὺς διέ-
 φθειρεν.
- 15 Οὐτίγινι δὲ (οὐ γὰρ αὐτὸν ἐσθίει τὸ διαλλάσσειν ἐν τοῖς B
 στρατοπέδοις τῆς τε ὀπλίσεως καὶ τῆς ἐς τὰ πολέμια ἔργα μελέ-
 τῆς) ῥᾶστα καὶ αὐτὸς ᾤετο τὰ ἀνήκιστα τοὺς πολεμίους ἐργάσα-
 σθαι, ἦν γε στρατῷ ὀλίγῳ ἐπ' αὐτοὺς τὴν ἔφοδον ποιοίη. ἐπεμ-
 ψεν οὖν ἰππεῖς πεντακοσίους, ἄγχιστά τε τοῦ περιβόλου ἵεναι κε-
 20 λεύσας, καὶ ὅσα πρὸς ὀλίγων πολλάκις πολεμίων πεπόνθουσι,
 ταῦτα δὴ ἐς ξύμπασαν τὴν ἐκείνων στρατιὰν ἐπίδειξασθαι. καὶ
 οἱ μὲν ἐν χωρίῳ ὑψηλῷ γινόμενοι τῆς πόλεως οὐ μακρὰν ἀποθῆν,
 ἀλλ' ὅσον ἕξω βελῶν, ἴσταντο. Βελισάριος δὲ ἀνδρας τε ἀπο-

4. ὕστερον om. HL.

5. καὶ Διογένην] καὶ ante τὸν αὐτοῦ

transponit Grotius.

8. ταῦτα] Vulgo ταυτά.

11. Ὀλλαν] Oi-

landum Pers.

propius moenia ventum est, sagittas expediturum e machinis, qui has tra-
 ctabant: territi Barbari gradum continuerunt. In hoc certamine Got-
 thos perisse ferunt haud minus mille. Paucis post diebus Belisarius
 Mundilam Praetorianum, sibi valde familiarem, ac Diogenem, viros belli-
 cosissimos, cum Scutaris occ. emissos, coeptum priori simile iussit aggredi.
 Quibus mandata peragentibus, cum hostes occurrissent, haud minorem,
 immo vero maiorem, quam in superiori conflictu, eodem modo cladem ac-
 cedere. Denique utrumque emiaso cum ccc. equitibus Olla Praetoriano, ut
 simile facinus in hostem ederent, par successus fuit. Itaque tribus, ut
 dixi, eruptionibus, extinxit Belisarius hostium millia circiter quatuor.

At Vitigis, non attendens armaturae bellicaeque exercitationis discrimen,
 quod inter utrumque exercitum intercedebat, sibi persuasit, se quo-
 que hostes facillime obruturum, si cum pauculis turmis ipsos incesseret.
 Quare equites quingentos moenibus iubet appropinquare, hostiumque ex-
 ercitus omnem palam ita accipere, ut ab eorum exiguo numero fuissent
 ipsi iam saepe habiti. Atque illi quidem, cum in locum editum evasis-
 sent, non procul ab urbe, sed solum extra teli iactum stetero. Belisa-

λέξας χιλλους και Βέσσαν αὐτοῖς ἄρχοντα ἐπιστήσας ὁμόσε χωρεῖν
 C ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐπέστειλεν. οἱ δὲ κύκλωσιν τε τῶν βαρβάρων
 ποιησάμενοι και κατὰ νότου αἰε βάλλοντες κτείνουσι τε συ-
 H 207 χροὺς και τοὺς λοιποὺς βιασάμενοι και κατελθεῖν εἰς τὸ πεδῖον
 V 50 ἠνάγκασαν. ἔνθα δὴ τῆς μάχης οὐκ ἔξ ἀντιπάλου τῆς θυνάμεως
 ἐκ χειρὸς γενομένης, τῶν Γότθων οἱ μὲν πολλοὶ διεφθάρησαν,
 ὄλλοι δὲ τινες μόλις διαφυγόντες ἐς τὸ σφέτερον στρατόπεδον
 ἀνεχώρησαν. οὗς δὴ Οὐτίγισ ἄτε τῷ ἀνάνδρῳ ἠσσημένους ἐκά-
 κισε, και τὸ πάθος ἐτέροις τισὶν ἀνασώσασθαι οὐκ ἐς μακρὰν
 ὑποσχόμενος, ἐν μὲν τῷ παρόντι ἠσύχαζε, τρισὶ δὲ ὕστερον ἡμέ-
 D ραις ἐκ πάντων τῶν χαρακωμάτων ἄνδρας ἀπολεξάμενος πεντα-
 κοσίους ἔργα ἐς τοὺς πολεμίους ἐκέλευεν ἐπιδειξασθαι ἀρετῆς
 ἄξια. οὗς ἐπειδὴ Βελισάριος ἐγγυτέρῳ ἤκοντας εἶδε, πεντακο-
 σίους τε και χιλλους και ἄρχοντας Μαρτίνον τε και Βαλεριανὸν
 ἐπ' αὐτοὺς ἔστειλεν. ἵππομαχίας τε ἐκ τοῦ εὐθέως γεγενημένης, 15
 τῷ πλήθει Ῥωμαῖοι παρὰ πολὺ ὑπεραίροντες τῶν πολεμίων,
 τρέπουσι τε αὐτοὺς οὐδενὶ πόνῳ και σχεδόν τι ἄπαντας διαφθεί-
 ρουσι.

Και τοῖς μὲν πολεμίοις δεινὸν τε και τύχης ἐναντίωμα πα-
 τάπασιν ἐδόκει εἶναι, εἰ πολλοὶ τε ὄντες πρὸς ὀλίγων πολεμίων 20
 ἐπιόντων σφίσι ἠσώωνται και κατ' ὀλίγους αἰθῆς ἰόντες ἐπ' αὐ-
 τοὺς διαφείρονται. Βελισάριον δὲ δημοσίᾳ μὲν τῆς ξυνέσεως
 P 379 Ῥωμαῖοι ἐπήνον, ἐν θαύματι αὐτὸν, ὡς τὸ εἶδος, μεγάλῳ
 ποιούμενοι, ἰδίᾳ δὲ αὐτὸν ἠρώτων οἱ ἐπιτήδειοι ὅτῳ ποτὲ τεκ-

rius vero delectis mille viris imperat, ut duce Bessa simul hostem invadant. Hi circumventos Barbaros a tergo excipiunt, et perpetuo telorum iactu confectis non paucis, reliquos vi delectos cogunt in campum descendere: ubi iniqua pugna comitibus inita, Gotthorum pars maxima perit: pauci vix elapsi in sua castra se recuperunt. Quos Vitigis, tanquam culpa ignaviae suae victos, male verbis accepit, aeque aliorum virtute propediem iacturam resarturum pollicitus, nihil praeterea tunc temporis movit. Tertio post die, ex omnibus castris delectu habito ad quingentos, praecepit ut in hostem facinora viris digna fortibus ederent. Quos in propinquo simul Belisarius vidit, mille et quingentos, Martino ac Valeriano ducibus, in eos immisit. Statim equestri commisso certamine, Romani, hostibus longe numero superiores, eos nullo negotio in fugam vertunt, et ad unum fere trucidant.

Atque hostes quidem adversae id fortunae omnino tribuebant, quod ingenti collecti numero, paucorum Romanorum impressioni succumberent; ac rursus ipsos cum exiguis adorti copia, cladem contraherent. Romani vero Belisarium merito suspicientes, eius prudentiam publicis laudibus efferebant. Ex eodem quaesiere in privato congressu familiares, qua

μαιρόμενος ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ, ἢ τοὺς πολεμίους οὕτως ἡσημέ-
 νους διέφυγεν, εὐέλπεις ἐγγόνει τῷ πολέμῳ κατὰ κράτος αὐτῶν
 περιέσσεσθαι. καὶ αὐτὸς ἔλεγεν ὡς αὐτὸς κατ' ἀρχὰς ἔξιν ὀλίγους
 τισὶν ἐς χεῖρας ἐλθῶν κατενόησεν ὃ τί ποτε τὸ διαφέρον ἐν ἑκα-
 5 τέρᾳ στρατιᾷ εἶη, ὥστ' εἰ κατὰ λόγον τῆς δυνάμειος τὰς ξυμβο-
 λὰς ποιοίη, οὐδὲν ἂν τῇ σφετέρᾳ ὀλιγανθρωπία τὸ τῶν πολεμίων
 λυμήνασθαι πλήθος. καὶ διαφέρειν μὲν, ὅτι Ῥωμαῖοι σχεδόν
 τι ἄπαντες καὶ οἱ ξύμμαχοι Οὐννοὶ ἱκποτοξόται εἰσὶν ἀγαθοὶ, B
 Γότθων δὲ τὸ ἔργον τοῦτο οὐδενὶ ἡσκηται, ἀλλ' οἱ μὲν ἱππεῖς
 10 αὐτοῖς μόνοις δορατίοις τε καὶ ξίφεσιν εἰώθασι χρῆσθαι, οἱ δὲ
 τοξόται, πῆλξοι τε ὄντες καὶ πρὸς τῶν ὀπλιτῶν καλωπτόμενοι, ἐς
 μάχην καθίστανται. οἱ οὖν ἱππεῖς, ἦν μὴ ἐκ χειρὸς ἢ ξυμβολῇ
 εἶη, οὐκ ἔχοντες καθ' ὃ τι ἀμνησῶνται πρὸς τῶν ἐναντιῶν το-
 ξεύμασι χρωμένων εὐπετῶς βαλλόμενοι διαφθείρονται, καὶ οἱ πε-
 15 ζοὶ κατ' ἀνδρῶν ἱππέων ἐπεκδρομὰς ποιῆσθαι οὐκ ἂν ποτε ἱκα-
 νοὶ εἴεν. διὰ ταῦτα μὲν Βελισάριος ἰσχυρίζετο τοὺς βαρβάρους
 ἐν ταύταις δὴ ταῖς ξυμβολαῖς πρὸς Ῥωμαίων ἡσσησθαι· Γότ-
 θοὶ δὲ τῶν σφίσι ξυμβεβηκότων τὸ παράλογον ἐν νῦν ἔχοντες οὔτε C
 κατ' ὀλίγους τὸ λοιπὸν ἐπὶ τὸν Ῥώμης περίβολον ἐχώρουσιν οὔτε
 20 τοὺς πολεμίους ἐνοχλοῦντας ἐδίωκον, πλὴν γε δὴ ὅσον ἐκ τῶν
 χαρακωμάτων ἀπόωσασθαι.

κῆ'. Ὅστερον δὲ Ῥωμαῖοι μὲν ἄπαντες, ἐπαρθέντες τοῖς D
 φθάσασιν εὐτυχήμασι, παντὶ τε τῷ Γότθων στρατεύματι ὄργων

6. τῇ σφετέρᾳ ὀλιγανθρωπία] τῆς σφετέρας ὀλιγανθρωπίας Vat.
 12. μὴ Pm. Vulgo μὲν. 23. ὄργων] ὄργων HL.

tandem coniectura nixus, eo die, quo hostes ita, ut dictum est, victos fugaverat, spem victoriae e bello vi reportandae cepisset? Respondit, se in primo certamine, quod parva stipatus manu intulerat, cognovisse, quid inter utrumque interesset exercitum: ita ut, si praelia miscerentur, servata virium proportione, nihil detrimenti suorum paucitas acceptura esset ab hostium multitudine: hoc demum differre, quod Romani ferme omnes, Hunnique, eorum socii, equites sagittarii sint peritissimi, huic autem arti Gothorum nemo operam dederit. Sed horum equites hastis tantum et gladiis uti solent: sagittarii vero pedibus pugnant, ordinibus protecti militum gravioris armaturae. Quamobrem equites, nisi pugnetur cominus, quoniam armis carent, quae adversus hostes sagittarios valeant, facile confixi, cadunt: nec pedites unquam in equites incursiones facere possunt. Propterea Belisarius a Romanis victos in his congressibus Barbaros affirmabat. Gothi, casus suos, adeo inopinatos, volentes animo, non amplius muros Romae parva manu petebant; neque hostem lacessentem persequerentur, nisi quantum satis erat, ut a castris eum repellerent.

28. Deinde Romanos omnes, pristinis elatos successibus, cum un-
 verso Gotthorum exercitu praeliandi cupido cepit; ita ut aperte acie de-

διὰ μάχης ἵναί καὶ πολεμητῆα εἶναι ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς σφίσι
 ῥοντο. Βελισάριος δὲ, πάμπολυ ἔτι εἶναι τὸ διαφέρον ἐν ἀμ-
 φοτέροις οἰόμενος, ὤκνει τε αἰεὶ τῷ παντὶ διακινδυνεύειν στρα-
 τεύματι καὶ τὰς ἐπεκδρομὰς ἐσπούδαζέ τε ἔτι μᾶλλον καὶ ἐπενοεῖ
 ἐπὶ τοὺς πολεμίους. ἐπεὶ δὲ κακίζόμενος πρὸς τε τοῦ στρατοῦ 5
 καὶ τῶν ἄλλων Ῥωμαίων ἀπέειπε, παντὶ μὲν τῷ στρατῷ μάχεσθαι
 ἤθελε, τὴν δὲ ξυμβολὴν ἐξ ἐπιδρομῆς οὐδέν τι ἤσσοον ποιήσα-
 σθαι. πολλάκις τε ἀπεκρούσθη ἐς τοῦτο ὁρμήσας, καὶ τὴν ἔρο-
 P 380 δον ἐς τὴν ὑστεραίαν ἀποθέσθαι ἠνάγκαστο. ἐπεὶ οὖν προγγόν-
 τας τὰ ἐσόμενα πρὸς τῶν αὐτομόλων τοὺς πολεμίους ἐν παρα- 10
 σκευῇ παρὰ δόξαν εἶδρε, διὸ δὴ καὶ ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς διαμαχήσα-
 σθαι τὸ λοιπὸν ἤθελε, καὶ οἱ βάρβαροι ἄσμενοι ἐς τὴν μάχην
 καθίσταντο, καὶ ἐπεὶ ἀμφοτέροις τὰ ἐς τὴν ξυμβολὴν ὡς ἄριστα
 V 51 ἤσκητο, Βελισάριος μὲν ἀγείρας τὸ στρατεύμα ὄλον τοιάδε πα-
 ρεκελεύσατο „ Ὁδὲ μαλακίαν τινὰ καταγνοὺς ὑμῶν, ἄνδρες στρα- 15
 τιῶται, οὐδὲ τῶν πολεμίων κατορθωδῆσας τὴν δύναμιν τὴν πρὸς
 αὐτοὺς ξυμβολὴν ὤκνον, ἀλλ' ἐπεὶ τὸν πόλεμον ἡμῖν ἐξ ἐπιδρο-
 μῆς διαφέρουσιν εἴ καθευστήκει τὰ πράγματα, διασώσασθαι
 ὦμην δεῖν ἐς αἰεὶ τὴν τῆς εὐπραξίας αἰτίαν. οἷς γὰρ κατὰ τοῦθ
 B τὰ παρόντα χωρεῖ, ὅφ' ἐτέρων μεταβάλλεσθαι ἀξίμορον οἴμαι. 20
 H 208 ὁρῶν μόντοι ἐς τόνδε ὑμᾶς προθυμουμένους τὸν κίνδυνον, εἰλ-
 πὶς τέ εἰμι καὶ οὐποτε ὑμῶν τῇ ὁρμῇ ἐμποδῶν στήσομαι. οἶδα

15. ἄνδρες] ὁ ἄνδρες L. 20. ὅφ' ἐτέρων] ἐφ' ἕτερον Pm.
 ibid. μεταβάλλεσθαι] μεταβαλλέσθαι Reg. 22. στήσομαι Vat.
 ἴσομαι P.

cernendum censerent. At Belisarius, utrorumque vires iniquissime com-
 paratas adhuc esse intelligens, usque cunctabatur copias omnes in cer-
 taminis aleam mittere, et magis ac magis intento animo operam dabat,
 ut hostem levibus certaminibus frangeret. Victus domum cum exercitus
 tum aliorum etiam Romanorum reprehensione, onctis viribus dimicare
 volebat, ita tamen, ut excursibus praelium fieret. Quo saepius tentate,
 repulsus, et oppugnationem in crastinum relicere coactus, cum hostes a
 transfugis praemonitos paratosque praeter opinionem offendisset, pro-
 pterea aperto Marte postmodum congredi decrevit; seque ad pugnam
 Barbari libenter expedierunt. Utrunque rebus ad confingendum egregie
 dispositis, Belisarius convocatum omnem exercitum sic allocutus est. *A*
iusto praeclio, Milites, non ideo aversus eram, quod vel remissae animo vos
iudicarem, vel vires hostium extimecerem: sed quia levibus certaminibus
res bene gesta, non dimittenda successus casus mihi videbatur. Nam qui-
buis inceptum ex sententia procedit, illis, meo quidem iudicio, consilii mu-
ltatio nocet. Quoniam vero vos egregia alacritate ad pugnandum impelli
video, spe plenus optima, impetum vestrum diutius non retardabo. Si-

γὰρ ὡς τὸ πλεῖστον αἰετῆς ἐν τοῖς πολέμοις ῥοπῆς ἢ τῶν μαχο-
 μένων κεκλήρωται γνώμη καὶ τὰ πολλὰ τῇ τούτων προθυμίᾳ
 κατορθοῦσθαι φιλεῖ. ὥς μὲν οὖν ὀλίγοι μετὰ τῆς ἀρετῆς τετα-
 γμένοι πλήθους περιεῖναι οἶοί τε εἰσι τῶν ἐναντίων ἑξελίσσονται
 5 ὕμῶν ἕκαστος, οὐκ ἀκοῆ λαβῶν, ἀλλ' ἐς πείραν ἀγῶνος τὴν καθ'
 ἡμέραν ἦκων. ὅπως δὲ μὴ καταισχύνητε μήτε τὴν προτέραν τῶν
 ἐμῶν στρατηγημάτων δόξαν μήτε τὴν ἐκ τῆσδε ὕμῶν τῆς προ-
 θυμίας ἐλπίδα, ἐφ' ὅμῃν κίσεται. πάντα γὰρ ὅσα ἡμῖν ἐν τῷδε
 τῷ πολέμῳ πεπραχῆθαι ζυμβαίνει πρὸς τὴν ἀπόβασιν κρίνεσθαι C
 10 τῆς παρούσης ἡμέρας ἀνάγκη. ὁρῶ δὲ καὶ τὸν παρόντα καιρὸν
 ἡμῖν ξυλλαμβάνοντα, ὃς ἡμῖν δεδουλωμένον τοῖς φθάσασι τοῦ
 τῶν πολεμίων φρονήματος ῥάδιον, ὡς τὸ εἰκὸς, τὴν ἐκείνων
 ἐπικράτησιν θῆσεται. τῶν γὰρ πολλακίς ἡττηχότων ἥμισυ ἀν-
 δραγαθίζεσθαι φιλοῦσιν αἱ γνώμαι. Ἰππου δὲ ἢ τόξου ἢ ἄλλου
 15 ὄτουσιν ὄπλου ὕμῶν φειδέσθω μηδεὶς. ἐγὼ γὰρ ὅμῃν ἐν τῷ πα-
 ρατίκῳ ὑπὲρ πάντων ἕτερα τῶν κατὰ τὴν μάχην διαφθειρομέ-
 νων ἀνθρῶπων γήσω. Βελισάριος μὲν τοσαῦτα παρακελευσάμε-
 νος ἔξηγε τὸ στράτευμα διὰ τε πύλης Πιγυανῆς καὶ Σαλαρίας
 πύλης, ὀλίγους δὲ τινὰς διὰ πύλης Ἀδρηλίας ἐς Νέρωνος πε-
 20 δῖον ἐκέλευεν ἵεναι. οἷς δὲ Βαλεντίνον ἐπέστησε καταλόγου ἰπ- D
 πικοῦ ἄρχοντα, καὶ αὐτῷ ἐπέστειλε μάχης μὲν μηδεμιᾶς ἄρχειν,
 μηδὲ τοῦ στρατοπέδου τῶν ἐναντίων ἐγγυτέρω ἵεναι, δόκησιν δὲ
 παρέχειν αἰετῶν αὐτίκα προσβάλλειν, ὅπως μὴ τῶν ἐνταῦθα πο-

1. πολέμοις] πολέμοις Hm. 6. μήτε — μήτε] Vulgo μηδὲ —
 μηδὲ. 18. Πιγυανῆς] πιγγυανῆς HL.

enim praecipientium voluntatem maxime in praecellens momenti esse scio, et ple-
 raque prompto eorum studio praecclare geri consuevisse. Nec vestrum quis-
 quam est, qui aciem, numero parvum, sed magnam animis ad prostigan-
 das hostium copias ingentes sufficere, non fama, sed quotidiano pugnandi
 usu doctus, ignoret. Ac ne pristinam stratagematum meorum laudem, mi-
 hique iniectam alacritate vestra spem foede infringatis, situm in vobis erit.
 Nam quidquid in hoc bello patrovimus, huius diei exitu decidatur necesse
 est. Quis in parte nobis hoc favere tempus intelligo; quando hostium ani-
 mis infra nos praeteritorum casuum vi deiectis, consequens est, ut vincamus
 eos facilius. Nos vero solent e pectore, adversa saepe fortuna fracto,
 praecelata facinora proficisci. Caeterum nemo vestrum equo, arcui, vel
 cuius armorum generi parcat. Siquidem quaecumque vobis in pugna per-
 ierint, subinde ego aliis eiusdemmodi compensabo. Secundum hanc ad-
 hortationem, exercitum Belisarius per minorem portam Pincianam ac maio-
 rem Salariam eduxit: paucos per Aureliam in campum Neronis misit, se-
 qui iussos Valentinum turmae equestris Ducem: cui praecripuit, ne quam
 pugnam inciperet, neque ad castra hostium iret propius, ut semper prae-

λεμίων τινές τὴν ἐκείνη γέφυραν διαβαίνοντες ἐπιβηθεῖν τοῖς ἐκ τῶν ἄλλων χαρακωμάτων οἷοί τε ὄσι. πολλῶν γὰρ ὄντων, ὥσπερ μοι προεδήλωται, τῶν ἐν Νέρωνος πεδίῳ στρατοπεδευομένων βαρβάρων ἱκανόν οἱ ἐφαίνετο τούτους ἅπαντας οὐ μεταλαχόντας τῆς ξυμβολῆς ἀπὸ τοῦ ἄλλου στρατοῦ κεχωρισθαι. καὶ ἐπειδὴ 5
 P 381 Ρωμαίων τοῦ δήμου ἐθελούσιοι τινες ὄπλα ἀνελόμενοι εἶποντο, ἐς μὲν τὴν ξυμβολὴν αὐτοὺς ξυντετάχθαι σφίσι οὐκ εἶασε, δε-
 κας μὴ ἐν τῷ ἀγῶνι γενόμενοι κατορρωδῆσωσι τε τὸν κίνδυνον καὶ τὸ στρατεύμα ξυνταράξωσιν ὄλον, βάνασοι τε ἄνδρες καὶ πολέμου ἀμελέτητοι παντάπασιν ὄντες. ἐκτὸς δὲ πυλῶν Παγ-10
 κρατιανῶν, αἱ ὑπὲρ Τίβεριν ποταμὸν εἰσι, φάλαγγα ποιησαμέ-
 νους ἡσυχάζειν ἐκέλευεν, ἕως αὐτὸς σημήνη, λογισάμενος, ὥσ-
 περ ἐγένετο, ὡς, εἴπερ αὐτούς τε καὶ τοὺς ἀμφὶ Βαλεντίνον ἴδω-
 σιν οἱ ἐν Νέρωνος πεδίῳ πολέμοι, οὐ ποτε θαρσήσουσι τὸ σφέ-
 τερον προλιπόντες χαρακωμα ἐπὶ σφᾶς ξὺν τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐς 15
 μάχην ἵνασι. Ἐρμαιοὶ δὲ καὶ λόγου πολλοῦ ἄξιον εἶναι ἄνδρας τοσοῦτους τὸ πλῆθος τοῦ τῶν ἐναντιῶν στρατοπέδου ἀποκε-
 κρισθαι.

B Οὕτως μὲν οὖν ἵππομαχίαν μόνον ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ ποιήσα-
 σθαι ἤθελεν, ἐπεὶ καὶ τῶν ἄλλων πεζῶν οἱ πλεῖστοι ἤδη μένειν ἐν 20
 τοῖς καθεστῶσιν οὐκ ἀξιούντες, ἵππους τε τῶν πολεμίων ληισά-
 μενοι καὶ τοῦ ἵππευεῖν οὐκ ἀμελέτητοι γεγενημένοι, ἵπποταὶ ἦσαν. τοὺς δὲ πεζοὺς, ὀλίγους τε ὄντας καὶ οὔτε φάλαγγα ἔχοντας λό-

14. θαρσήσουσι.] Vulgo θαρσήσασι.

15. προλιπόντες.] ἀπολι-
 πόντες L. 19. οὕτως L. Οὕτως P.

se speciem ferret facturi mox impetum, caveretque, ne pars hostium illic agentium, transito vicino ponte, castris aliis subveniret. Cum enim, uti supra commemoravi, Barbarorum vis magna Neronis campum insedisset, satis fore Belisario videbatur, si hi omnes, expertes pugnae, a reliquis procul copiis starent. E plebe Romana quidam cum armis aderant voluntarii: quos ille acie exclusit, veritus, ne in congressu, periculo territi, totum exercitum turbarent: quippe viles erant opifices, ac rei bellicae plane rudes. Ad portam vero Pancratianam, quae trans fluvium Tiberis est, facta seorsum acie, iussit eos consistere, donec ipse, quid fieri vellet, significaret. Futurum enim putabat, quod contigit; ut hostes, qui in campo Neronis erant, si illos et Valentini turmas conspicerent, nunquam auderent suis a castris digredi, et, cum aliis Gothorum copiis, eos, quos haberet secum, invadere. Plurimum autem se lucraturum arbitrabatur, si tanta multitudo ab iis, quos ipse peteret, sciuncta distineretur.

Eo die Belisario consilium erat, equestre dumtaxat praedium facere: cum plerique peditum, sua iam repudiata conditione, equites essent, raptis hostium equis, quos non imperite agitabant. Reliquos vero pedites, qui pauci numero, nec momentū alicuius aciem componere poterant, nec

γου ἀξίαν ποιήσασθαι οὔτε τοῖς βαρβάροις θαρσήσαντάς πω ἐς
 χεῖρας ἔναι, ἀλλ' ἐς φυγὴν αἰεὶ ἐν τῇ πρώτῃ δρμῇ καθισταμέ-
 νους, οὐκ ἀσφαλές ἐνόμιζεν εἶναι ἀποθῆν τοῦ περιβόλου παρα-
 τάσσεσθαι, ἀλλ' αὐτοῦ ἄγχιστα τῆς τάφρου ἐν τάξει μένειν,
 5 δ' ὅπως, εἴ γε σφῶν τοὺς ἰππέας τρέπεσθαι ξυμβαίνει, δέχεσθαι C
 τε οἷοι τε ὦσι τοὺς φεύγοντας καὶ ξὺν αὐτοῖς ἕτε ἀκμηῆτες τοὺς
 ἐναντίους ἀμύνεσθαι. Πριγκίπιος δὲ τις ἐν τοῖς αὐτοῦ δορυφό-
 ροις, ἀνὴρ δόκιμος, Πισίδης τὸ γένος, καὶ Ταρμοῦντος Ἰσαυ-
 ρος, Ἐννου τοῦ Ἰσαύρων ἀρχηγοῦ ἀδελφός, Βελισαρίῳ ἐς ὄψιν V 52
 10 ἐλθόντες ἔλεξαν τοιαύδε „Στρατηγῶν ἄριστε, μήτε στρατευμά-
 σοι, ὀλίγον τε ὄν καὶ πρὸς μυριάδας βαρβάρων πολλὰς μαχησθ-
 μενον, ἀποτέμνεσθαι ἀξίον τῆς πεζῶν φάλαγγος, μήτε χρῆναι
 τὸ Ῥωμαίων πεζικὸν ὑβρίζεσθαι οἷον, δι' οὗ τὴν ἀρχὴν τοῖς πά-
 λαι Ῥωμαίοις ἐς τόδε μεγέθους κειωρηκῆναι ἀκούομεν. εἰ γάρ τι
 15 οὐκ ἀξιάλογον αὐτοῖς ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ εἰργάσθαι ξυμβαίνει, D
 οὐ τῆς τῶν στρατιωτῶν κακίας τεκμήριον τοῦτο, ἀλλ' οἱ τῶν
 πεζῶν ἄρχοντες τὴν αἰτίαν φέρεσθαι δίκαιοι, ἵπποις μὲν ἐν τῇ
 παρατάξει μόνον ὀχοῦμενοι, κοινὴν δὲ ἡγεῖσθαι οὐκ ἀξιοῦντες τὴν H 209
 τοῦ πολέμου τέχνην, ἀλλὰ φυγῇ αὐτῶν μόνῃ ἕκαστος καὶ πρὸ
 20 τῆς ἀγωνίας πολλῇ χρώμενοι. σὺ δὲ πάντας μὲν τῶν πεζῶν ἄρ-
 χοντας ἰππέας ὄρεῖς γεγενημένους, ἡμιστὰ τε ξυντάττεσθαι τοῖς
 σφῶν ὑπηκόοις ἐθελοντας, οὓς γε δὴ ξὺν τῷ ἄλλῳ τῶν ἰππέων
 στρατεύματι ἔχων ἐς ξυμβολὴν τήνδε καθίστασο. ἡμῶς δὲ δὴ

7. Πριγκίπιος] πριγγίπιος HL hic et infra. Sed πριγκίπιος H
 p. 385. 8. Ταρμοῦντος] ταρμουῦτος HL hic et infra. Et sic P
 quoque p. 385. 10. μήτε — μήτε] Vulgo μηδὲ — μηδὲ.

cum Barbaris conferre manum audebant, sed in primo conflictu terga ver-
 tere erant soliti; non posse tuto procul a moenibus locari censebat, at
 proxime fossam debere stare; ut si forte equitatus noster verteretur in
 fugam, possent fugientes accipere, et, integris adhuc viribus, coniuncto
 hostem propulsare. Principius vero quidam, natione Pisida, vir inter
 ipsius Protectores nobiliss, ac Tarmutus Isaurus, frater Eunnæ Isaurorum
 Ducis. cum in Belisarii conspectum venissent, oratione hac usi sunt. No-
 li, Ducum fortissime, exercitum tantulum, cum multis Barbarorum myria-
 dibus pugnaturum, ab acie pedestri seiungere, nec committendum puta, ut
 ignominia notetur peditatus Romanus, cui fama laudem tribuit magnitudi-
 nis huius, ad quam olim Rom. Imperium crevit. Si nihil hi in hoc bello
 memorabile gesserunt, non id arguit degeneres animos; sed omnis conse-
 renda est culpa in peditum Duces: qui soli in acie vecti equis, communem
 belli fortunam subire nolunt; sed quisque nihil aliud nisi fugam, vel ante
 pugnam, capessit. Tu vero cunctos peditum Duces iam cernis equites fu-
 ctos, in eadem acie cum suis militibus stare nolle: quos quidem aliis per-
 mistos equitibus certamen hoc adire sine: nobis vero concede, ut pedestrem

τοῖς πεζοῖς ἐς παράταξιν ἠγειῖσθαι ξυγκώρει. πεζοὶ γὰρ καὶ ἡμεῖς τὸ τῶν βαρβάρων πλῆθος ζῶν αὐτοῖς οἴσομεν, ἐλπίδα ἔχοντες ὅσα ἂν ὁ θεὸς διδοῖ τοὺς πολεμίους ἐργάσασθαι.“ ταῦτα ἀκού-
 P 382 σας Βελισάριος κατ' ἀρχὰς μὲν οὐ ξυνεχώρησεν. αὐτῷ γὰρ ἄνδρα μαχίμω ἐς ἄγαν ὄντε ὑπερηγάπα καὶ πεζοὺς ὀλίγους δια-5 κινδυνεύειν οὐκ ἤθελε. τέλος τῇ τῶν ἀνδρῶν προθυμίᾳ βιαζόμενος ὀλίγους μὲν τινὰς ἕς τε τὰς πύλας καὶ ἄνω ἐς τὰς ἐπάλλξεις ζῶν Ῥωμαίων τῷ δήμῳ ἀμφὶ τὰς μηχανὰς εἶασε, τοῖς δὲ ἄλλοις Πριγκίπιόν τε καὶ Ταρμοῦντον ἐπιστήσας ὀπισθεν αὐτοὺς ἴστα-10 σθαι ἐν τάξει ἐκέλευεν, ὅπως αὐτοὶ τε μὴ τὸν κίνδυνον κατορρω-10 δήσαντες τὸ ἄλλο στράτευμα ξυνταράξωσι, καὶ τῶν ἱππέων ἦν
 B τίς ποτε μοῖρα τρέποιο, ὡς μὴ ἀπωτάτω χωρήσειεν, ἀλλ' ἐς τοὺς πεζοὺς καταφεύγοντες τοὺς διώκοντας οἷοί τε ὡσεὶ ζῶν ἐκεί-
 νοις ἀμύνεσθαι.

κθ'. Ῥωμαίοις μὲν τὰ ἐς τὴν ξυμβολὴν παρεσκευάστο 15 ὤδε. Οὐλίτιγίς δὲ Γότθους ἐξώπλισεν ἅπαντας, οὐδένα ἐν τοῖς χαρακώμασιν, ὅτι μὴ τοὺς ἀπομάχους, ἀπολιπών. καὶ τοὺς
 C μὲν ἀμφὶ Μαρκίαν ἐν Νέρωνος πεδίῳ μένειν ἐκέλευε, φυλακῆς τε τῆς ἐν γεφύρᾳ ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως δὴ μὴ ἐνθ' ἐνδε οἱ πολέμοι ἐπὶ σφᾶς ἴωσιν· αὐτὸς δὲ τὸ ἄλλο στράτευμα ξυγκαλέσας ἐλεξε 20 τοιούδε „Ἴσως ἂν ὑμῶν τισὶ περὶ τὴν ἀρχὴν δεδιέναι δοκοῖεν καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὴν τε ἄλλην ἐς ὑμᾶς φιλοφροσύνην ἐνδείξασθαι καὶ ταυῶν ὑπερ' εὐτολμίας ὑμῖν ἐπαγωγὰ φθέγγεσθαι. καὶ τοῦτο οἷκ

22. ὑμᾶς] ἡμᾶς HL. 23. ἐπαγωγὰ] ὑπεραγωγὰ Vat.

ducamus aciem. Nos enim, pariter pedites, cum ipsis Barbarorum multitudinem sustinebimus, ea spe freti, fore ut quaecumque Deus annuerit, in hostem perpetremus. His Belisarius auditis, initio quidem tenuit. Ambos enim, fortitudinis ergo, quae in ipsis erat eximia, summe diligebat, nec volebat paucos pedites in discrimen committere. Sed tandem sollicitis utriusque precibus victus, nonnullos ad portas, supraque in murorum pinnis ad machinas cum Romana plebe manere patitur: caeteros pone aciem ordinat, ac stare iubet sub Principii Tarmutique imperio; ne consternati metu periculi, reliquis perturbationem copias afferant; nec longius recedat, si qua forte pars equitum terga dederit; verum a pedibus excepta, cum his hostem prohibere valeat.

29. Ita Romani ad pugnam se compararunt. Vitigis vero, cum arma Gotthis imperasset omnibus, nomine, praeter causarios, in castris relicto, Marciae quidem copias in campo Neronis haerere iussit et in custodiam pontis diligenter incumbere, ne inde ab hostibus peterentur: reliquis vero convocatis, in hunc fere modum disseruit. *Inter vos forte nonnulli sunt, qui me regno timere putent, eamque esse causam, cur et hactenus vobis singularem humanitatem exhibuerim, et modo vos ad rem fortiter gerendam blanda hortor oratione. Quae quidem eorum cogitatio*

ἀπο τοῦ ἀνθρωπέου τρόπου λογίζονται. εἰώθασι γὰρ ἀμαθεῖς
 ἀνθρωποι, ὧν μὲν ἂν δέοντο, πρῶτῃτι ἐς αὐτοὺς χρῆσθαι,
 πᾶν πολλῶ τῷ διαλλάσσοντι καταδέεστοροι τύχῃσιν ὄντες, ἐς δὲ
 τοὺς ἄλλους δυσπρόσωποι εἶναι, ὧν τῆς ὑποουρίας ἐπὶ χρῆζου-
 5 σιν. ἔμοι μέντοι οὔτε βλου καταστροφῆς οὔτε ἀρχῆς στερήσειωσ D
 μέλει. εὐξαίμην γὰρ ἂν καὶ τὴν πορφυρίδα ταύτην ἀποδύσα-
 σθαι τήμερον, εἰ Γότθος ἀτήρ αὐτὴν ἐνδιούσκεσθαι μέλλοι.
 καὶ τὸ Θευδάτου πέρας ὄλβιον ἐν τοῖς μάλιστα γεγενῆσθαι νεφέ-
 10 τὴν ψυχὴν ἕμα τετύχηκε. ἔμφορὰ γὰρ ἰδίᾳ προσπίπτουσα μὴ
 ἔμφορῶμενον τοῦ γένους τοῖς γε οὐκ ἀνοήτοις παραψυχῆς οὐκ
 ἐστέρηται. ἐννοοῦντι μὲν δὴ τό τε Βανθίων πάθος καὶ τὸ τοῦ
 Γελλμερος τέλος οὐδὲν ἀσέρεται μέρων, ἀλλὰ Γότθους μὲν
 ὄρᾶν μοι δοκῶ ξὺν τοῖς παισὶ δεδοικμένους, γυναῖκας δὲ ἕμε-
 15 τέρας ἀνδράσιν ἐχθίστοις τὰ πάντων ἀσχιστα ὑπηρετούσας, P 383
 ἔμωτων δὲ ἀγόμενον καὶ τῆς Θευδερῆχου θυγατρὸς παιδα ὄπη
 ποτὲ τοὺς νῦν πολεμίους ἀρέσκει· ταῦτα βουλομένη ἂν καὶ ἕμας
 ὄπως μὴ προσπέσωσι δέισαντας ἐς μάχην τήνδε καθίστασθαι. V 53
 οὕτω γὰρ ἂν ἐν τῷ τῆς ἔμβολῆς χωρίῳ τὴν τοῦ βλου καταστρο-
 20 φὴν περὶ πλείονος τῆς μετὰ τὴν ἤτιαν σωτηρίας ποιήσησθε. ἐνὶ
 γὰρ μόνῳ καιοτυχεῖν ἄνδρες γενναῖοι τῷ τῶν πολεμίων ἔλασ-
 σοῦσθαι νομίζουσι. θάνατος δὲ, ἄλλως τε καὶ ταχὺς ἦκων,

5. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδέ — οὐδέ. 17. ἀρέσκει] Vulgo ἀρέ-
 σκειν. ἀρέσειν vel ἀρέσειοι Pm. 20. ποιήσησθε] ποιήσαισθε vel
 saltem ποιήσεσθε.

ab humanae more ingenii non abhorret. Quorum enim auxilio opus habent
 rudiores homines, cum iis, quacumque longe conditione inferioribus, comiter
 agere et affabiliter solent: caeteros, quorum opera minime egent, duriter
 tractant. Me vero nec regni nec vitae movet amissio: ut qui vel odio
 purpuram hanc exuere cupiam, si modo vir ea Gotthus induendus est; ob-
 titumque Theodati felicissimum iudicium, qui popularium suorum manibus
 ereptum sibi pariter cum anima regnum reliquit. Etenim qui mente capti
 non sunt, aliquid habent solatii in calamitate domestica, si gentis perni-
 ciam non trahat secum. Simul autem me cogitatione converto ad Vanda-
 lorum exitium cum tristi coniunctum Gelimeris exitu; non leviter miserabi-
 lis offert se animo meo species: et videre mihi videor Gotthos cum liberis
 abstractos in servitutem, uxores vestras inimicissimorum hominum libidini
 turpissimas coactas obsequi; me ipsum ad Theodorici ex filia neptem ab-
 ductos, quocumque libitum iis fuerit, quibuscum nunc bellum gerimus. Vos
 quoque haec ne accidant vereamini, eoque inveni metu pugnatis velim.
 Nam ita fiet, ut in campo honeste cadere satius existimetis, quam vestrae
 cladis superesse: siquidem vita, infra hostium conditionem demissa, res una
 est, in qua viri magnanimi infelicitatem constituunt. Mors domum, prae-

εὐδαίμονας ἀεὶ τοὺς πρόσθεν οὐκ εὐτυχοῦντας ἐργάζεται. εὐδη-
 λὸν τε ὡς, ἣν μετὰ τούτων ἡμεῖς τῶν λογισμῶν τήνδε τήν συμ-
 B βολήν διενέγκητε, ῥᾶστα μὲν τοὺς ἐναντίους νικήσετε, ὀλίγους τε
 ὄντας καὶ Γραικοὺς ἢ Ἴσους, κολάσετε δὲ αὐτοὺς αὐτίκα δὴ μάλα
 τῆς τε ἀδικίας καὶ ὑβρεως ἧς ἐς ἡμῶς ἤρξαν. ἡμεῖς μὲν γὰρ 5
 αὐτῶν ἀρετῇ τε καὶ πλήθει καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ὑπεραίρειν αὐ-
 χοῦμεν, οἱ δὲ θρασύνονται καθ' ἡμῶν τοῖς ἡμετέροις κακοῖς
 ἐπαφθέντες, καὶ μόνον ἐφόδιον ἔχοντες τὴν ἡμετέραν ὀλιγοψύχον.
 βόσκει γὰρ αὐτῶν τὴν παρησίαν τὸ παρὰ τὴν ἀξίαν εὐτύχημα. “
 τοσαῦτα καὶ Οὐλίγις παρακλευσάμενος διεκδύσει τὸ στράτευμα 10
 εἰς παράταξιν, πεζοὺς μὲν ἐς μέσον καταστησάμενος, τοὺς ἰπ-
 πείας δ' ἐς ἄμφω τὰ κέρατα. οὐκ ἄποθεν μέντοι τῶν χαρακωμά-
 C των τὴν φάλαγγα διέτασεν, ἀλλ' αὐτοῦ ἄγχιστα, ὅπως, ἐπει-
 δὴν τάχιστα ἢ τροπὴ γένηται, εὐπετώς οἱ πολέμοι καταλαμβαν-
 νόμιοι διαφθειρόνται, ἐν χώρῳ πολλῷ τῆς διώξεως αὐτοῖς γι- 15
 νομένης. ἤλιπε γὰρ, ἣν ἐν τῷ πεδίῳ ἢ μάχῃ ξυστάδην γένη-
 ται, αὐτοὺς οὐδὲ βραχὺν τινα χρόνον ἀνδέξιν, τεκμαιρόμενος
 H 210 πολλῷ τούτο τῷ παραλόγῳ, ὅτι οὐκ ἀντίπαλον τῷ σφετέρῳ τὸ
 τῶν πολεμίων στράτευμα εἶη.

Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται πρῶτῳ ἀρξάμενοι ἔργου ἐκατέρωθεν 20
 εἶχοντο. Οὐλίγις δὲ καὶ Βελισάριος ὕπισθεν ἐκκελευόμενοι ἀμ-

2. λογισμῶν P ex coniectura Maltreti. λογισμῶν L. λογισμῶν H.
 3. ῥᾶστα L. ῥᾶστον P. ibid. νικήσετε] Vulgo νικήσητε.
 4. Ἴσους] Ἰσαυροὺς Grotius. 15. γινομένης] γενομένης L.
 16. ξυστάδην HL. συστάδην P.

sertim cetera, eos semper beatos efficit, quibus antea parum prospera fortuna fuit. Cum his animi sensibus si pugnam hanc inieritis, periculum est, eos ex hostibus, qui pauci sunt numero, iique Graeculi, vel similes generis facillime relaturos victoriam, et cum iniuriae, tum contumeliae, quae nos laceraverunt, poenae brevi sumpturos. Nec vero immerito gloriamur nos illis virtute, numero, caeterisque rebus omnibus antecire: quamquam in nos ferocierint, adversis casibus nostris inflati, neque alio freti praesidio, nisi stolido contemptu nostri; alente ipsorum licentiam laeto successu, quem praeter meritum habuerunt. Ita Gothos hortatus Vitigis, instruxit aciem, locatis in medio cohortibus peditum, et in cornu utroque equitum turmis. Nec procul a castris aciem ordinavit, sed proxime: ut cum primum fugam hostes capesserent, ab asequentibus facile conficerentur, longo illis, qui instarent, patente spatio. Nam si in campo praelium pede collato fieret, Romanos ne punctum quidem temporis restituros sperabat, id coniciens ex iniquissima virium utriusque exercitus comparatione.

Mane, facto pugnae initio, rem utrinque milites aggrediuntur, dum, a tergo hortantes, dant animos Vitigis ac Belisarius. Principio supe-

φοτέρους ἐς εὐψυχίαν ὤρων. καὶ τὰ μὲν πρῶτα καθυπέτερα
 ἦν τὰ Ῥωμαίων, οἳ τε βάρβαροι πρὸς τῶν τοξενμάτων συχνοὶ D
 ἔπιπτον, δίοξις μέντοι αὐτῶν οὐδεμίαν ἐγένετο. ἔτε γὰρ ἐν πλή-
 θει μεγάλῳ οἱ Γότθοι καθεστῶτες ῥῆστα δὴ ἐς τῶν διαφθειρο-
 5 μένων τὴν χώραν ἔτεροι ἴσταντο, αἰσθησὶν τε οὐδεμίαν τῶν ἐν
 σφίσι ἀπολλυμένων παρείχοντο. καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ἱκανὸν ἐφαί-
 νετο ὀλίγοις λίαν ἐς τόδε οὖσιν αὐτοῖς τὴν ἀγωνίαν ἀποκεκρίσθαι.
 τὴν τε μάχην ἔχρι ἐς τὰ τῶν ἐναντίων στρατόπεδα διενεγκοῦσιν ἐς
 μέσην ἡμέραν, καὶ πολλοὺς ἤδη διαφθεῖρουσι τῶν πολεμίων,
 10 βουλομένοις ἦν ἐς τὴν πόλιν ἐπανίεναι, ἦν τις αὐτοῖς γένηται
 σκῆψις. ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ ἄνδρες Ῥωμαῖοι ἀγαθοὶ πάντων μα-
 λιστα ἐγένοντο τρεῖς, Ἀθηνόδωρός τε, ἀνὴρ Ἰσαυρος, ἐν τοῖς
 Βελισαρίου δορυφόροις εὐδόκιμος, καὶ Θεοδώρητός τε καὶ Γεώργ-
 15 γιος Μαρτίνου δορυφόροι, Καππυδόκαι γένος. αἶε γὰρ τοῦ τῆς P 384
 15 φάλαγγος ἐξιόντες μετώπον δόρασι διειργάζοντο τῶν βαρβάρων
 πολλοὺς. ταῦτα μὲν ἐφέρετο τῆδε. ἐν δὲ Νέρωνος παδίῳ χρό-
 νον μὲν συχρὸν ἀντεκάθηρτο ἑκάτεροι ἀλλήλοις, καὶ οἱ Μαυρού-
 σιοι ἐπεκδρομάς τε αἶε ποιοῦμενοι καὶ τὰ δοράτια ἔσακοντιζοντες
 τοὺς Γότθους ἐλόπων. ἐπεξίεναι γὰρ πρὸς αὐτοὺς ἤκιστα ἤθε-
 20 λον, δεδιότες τοὺς ἐκ τοῦ Ῥωμαίων δῆμον οὐκ ἀποθελόντας,
 οἷς δὴ στρατιώτας τε ᾤοντο εἶναι καὶ τινα ἐνέδραν ἐς σφᾶς
 ποιουμένους, ἡσυχῇ μένειν, ὅπως κατὰ νώτου ἰόντες ἀμφιβό- B
 λους τε ποιησάμενοι διαφθεῖρωσιν. ἤδη δὲ τῆς ἡμέρας μεσοῦ-

6. παρείχοντο] παρείχοντο L: illud Hm.

13. Θεοδώρητος] Vulgo Θεοδώριτος.

8. ἔχρι: L. ἔχρισ P.

16. ἐν δὲ] ἐν μὲν HL.

rrior fuit Romana res, et quamvis confixi sagittis Barbari frequentes ca-
 derent, haud tamen eorum acies inclinavit. Cum enim starent Gotthi
 ingenti numero, in cadentium locum alii succedebant expeditissime, ita
 ut sensum clades fugeret. Ac Romanis, cum pauculi essent, operae pre-
 tium videbatur eo modo pugnasse hactenus: et praelio ad hostium us-
 que castra illato, iamque ad meridiem producto, non sine magna eorum
 caede, urbem repetere animus erat, si quis praetextus suppeteret. In
 hoc certamine omnium generosissime se gesserunt ex acie Romana tres:
 Athenodorus, Isaurus genere et inter Protectores Belisarii clarus, Theo-
 dorus et Georgius, stipatores Martini, natione Cappadoce. Nam ultra
 aciei frontem proveci crebris excursibus, multos Barbaros hastis intere-
 merunt. Ibi quidem sic res ibat: in campo autem Neroniano, utrique
 dia in conspecta steteret; sic tamen, ut Mauri frequentibus velitationi-
 bus Gotthos infestarent, cum in eos iacula mitterent, nec vellent illi se
 efferre contra, veriti ne Romanae plebis catervae, in propinquo positae,
 quas constare militibus, et insidias parare sibi existimabant, eo consilio
 se non moverent, ut subirent a tergo, et quos interceptissent, utrinque

σης ὁρμῆ μὲν τὸ Ῥωμαίων στρατεύμα ἐκ τοῦ αἰφνιδίου ἐπὶ τοὺς πολεμίους, τρέπονται δὲ παρὰ δόξαν οἱ Γότθοι τῷ ἀπροσδοκίῳ καταπλαγέντες. καὶ οὐδὲ ἐς τὸ χαράκωμα φυγεῖν ἴχουσαν, ἀλλ' ἐς τοὺς ἐκείνη λόφους ἀναβάτεις ἠσύχαζον. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πολλοὶ μὲν ἦσαν, οὐ στρατιωῖται δὲ πάντες, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι γυνὸς ὁμιλος. ἄτε γὰρ τοῦ στρατηγοῦ ἐτέρωθεν ὄντος πολλοὶ ἐν τῷ Ῥωμαίων στρατοπέδῳ ναῦται καὶ οἰκέται τοῦ πολέμου μεταλαχεῖν ἐφιέμενοι ἀνεμίγνυτο τῷ ταύτῃ στρατῷ. καὶ πλήθει μὲν C τοὺς βαρβάρους ἐκπλήξαντες, ὡσπερ ἐρρήθη, εἰς φυγὴν ἔτρε- V 54 ψαν, ἀκοσμίᾳ δὲ τὰ Ῥωμαίων πράγματα ἔσφηλαν. ἐπιμιξίᾳ 10 γὰρ τῇ ἐκείνων ἐς ἀταξίαν πολλὴν οἱ στρατιωῖται ἐμπεπτωκότες, καίπερ σφίσι Βαλεντίνου πολλὰ ἐγκειλομένου, τῶν παραγγελλομένων ἥκιστα ἤκουον. διόπερ οὐδὲ τοῖς φεύγουσιν ἐπισπόμενός τινα ἔκτεινον, ἀλλ' ἐν τοῖς λόφοις ἠσυχάζοντας ἀδεῶς τὰ ποιούμενα θεῶσθαι ζυνηχώρησαν. οὐδὲ τὴν ἐκείνη διελεῖν γέφυραν ἐν 15 νῷ ἐποίησαντο, ὅπως τὸ λοιπὸν ἢ πόλις μὴ ἐκατέρωθεν πολιορκοῖτο, τῶν βαρβάρων ἔτι ὑπὲρ τὸν ποταμὸν Τίβεριον ἐνστρατοπεδεύεσθαι οὐκ ἂν δυναμένων. οὐ μὴν οὐδὲ τὴν γέφυραν δια- D βάντες κατὰ νότου τῶν ἐναντίων ἐγένοντο, οἱ τοῖς ἀμφὶ Βελισάριον ταύτῃ ἐμάχοντο. ὅπερ εἰ ἐλεγόνει, οὐκ ἂν ἔτι, οἶμαι, οἱ 20 Γότθοι πρὸς ἄλλήν ἔβλεπον, ἀλλ' ἐς φυγὴν αὐτίκα μάλα ἐτρέποντο, ὡς ἕκαστός πη ἐδύνατο. νῦν δὲ καταλαβόντες τὸ τῶν

6. στρατηγοῦ P ex Vat. στρατοῦ HL. *ibid.* ὄντος] ὄντες HL. ὄντος L corr. 7. τοῦ πολέμου L. [τούτου] τοῦ πολέμου L. 14. τινα] τινὰς Reg.

petitis delerent. Iam meridies erat, cum in hostem Romanus exercitus derepente impetum fecit. Vi subita perculsi Gotthi, actique in fugam inopinato, non potuerunt se in castra coniiicere, sed occupatis collium vicinorum verticibus constiterunt. Plurimi quidem numero Romani erant, haud milites tamen omnes; at nuda partem maximam turba. Hinc enim absente Magistro militum, multi nautae et famuli, qui Rom. exercitum sequebantur, cum certaminis participes esse vellent, copiis ibi positus se immiscuerant. Ac Barbaros quidem multitudine attonitos, ut dictum est, in fugam verterunt: sed mox rem Romanam evertit confusio. Siquidem milites, turbatis valde illorum permistione ordinibus, Valentini, quamvis contente enixeque instantis, mandata non audiebant. Quamobrem fugiectum nemine occiso, eos in collibus quietos, securo spectare animo sinebant quae fierent. Neque ipsis in mentem venit pontem vicinum interscindere; ut adempta Barbaris opportunitate habendi castra trans fluvium Tiberin, postmodum urbs obsidione utrinque non premeretur. Nos ponte transito, hostium, qui citra amnem pugnabant cum Belisario, terga invaserunt: quod si fecissent, certe Gotthi, ut equidem sentio, se ad firmitatem non intendissent, verum pro se quisque fugam calerassent. Iam

πολεμίων χαράκιωμα ἐς ἀρπαγὴν τῶν χρημάτων ἐτρόποντο, καὶ πολλὰ μὲν ἐνθῆνδε ἀγρυρώματα, πολλὰ δὲ ἄλλα χρήματα ἔφερον. οἱ δὲ βάρβαροι χρόνον μὲν τινα θεώμενοι τὰ ποιούμενα ἠσύχαζόν τε καὶ αὐτοῦ ἕμενον. τέλος δὲ ξυμφροτήσαντες θυμῷ 5 τε πολλῷ καὶ κραυγῇ ἐχόμενοι ἐπὶ τοὺς ἐναντίους ἐχώρησαν. εὐρόντες δὲ ἀνθρώπους κόσμῳ οὐδενὶ τὰ σφέτερα ληζόμενους ἔκτινάν τε συχνοὺς καὶ τοὺς λοιποὺς κατὰ τάχος ἐξήλασαν. ὅσοι P 385 γὰρ ἐγκαταληφθέντες αὐτῶν οὐ διεφθάρησαν, ἀπὸ τῶν ὤμων τὰ χρήματα ρίψαντες ἄσμενοι ἔφευγον.

10 Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐν Νέρωνος πεδίῳ ἐγίνετο, ἐν τούτῳ καὶ ἄλλος βαρβάρων στρατὸς ἄγχιστα τῶν σφετέρων στρατοπέδων ταῖς ἀσπίσι φραζάμενοι καρτερῶς τοὺς ἐναντίους ἡμύνοντο, καὶ πολλοὺς μὲν ἀνδρας, ἵππους δὲ πολλῷ πλείους διέφθειρον. ἐπεὶ δὲ Ῥωμαίων οἱ μὲν τραυματαῖι γεγενημένοι, οἱ δὲ τῶν ἵππων 15 σφίσι διαφθαρέντων ἐξέλιπον τὴν παρατάξιν, ἐν δόλῃ καὶ πρότερον τῇ στρατιᾷ οὐσῆ ἔτι μᾶλλον ἢ δόλιαν θρωπία διαφανῆς ἦν, πολὺ τε τὸ διαλλάσσον τοῦ τῶν Γότθων ὄμιλου ἐφάνη. ἅπερ ἐν B νῆ λαβόντες οἱ τῶν βαρβάρων ἱππεῖς ἐκ τοῦ δεξιοῦ κέρως ἐπὶ H 211 τῶν κατ' αὐτοὺς πολεμίων ἐχώρησαν δρόμῳ. ὧν δὴ τὰ δόρατα 20 οὐκ ἐνεγκόντες οἱ ταύτῃ Ῥωμαῖοι ἐς φρυγὴν ὠρμητο καὶ ἐς τῶν πεζῶν τὴν φύλαγγα ἤκον. οὐ μὴν οὐδὲ οἱ πεζοὶ τοὺς ἐπιόντας ὑφίσταντο, ἀλλὰ ξὺν τοῖς ἱππεῦσιν οἱ πολλοὶ ἔφευγον. αὐτίκα

8. ἐγκαταληφθέντες] Vulgo ἐγκαταλειφθέντες.

9. ἔφευγον] ἔφυγον Reg.

18. κέρως] Vulgo κέρους.

9. ἔφευγον] ἔφυγον

21. τοὺς ἐπιόντας]

Vulgo τε ἐπιόντας.

vero potiti castris hostilibus, studium omne ad ea diripienda converterunt. Unde cum argenteae suppellectilis aliarumque opum vim magnam auferrent, contemplati rem aliquandiu Barbari, tenuerunt se, haeseruntque in vestigiis. Tandem uno animo, ira acriter stimulante, in hostes impetum cum ingenti clamore capiunt: rerum suarum direptioni tumultuosissimae superveniunt: raptores non paucos mactant: reliquos confestim eiciunt. Nam quisquis deprehensus hand perit illico, relecta ex humeris divite sarcina, lubens fugit.

Dum haec in campo Neronis fiunt, interea alter Barbarorum exercitus, proxime sua castra, protectus clypeis, hostem valide propulsabat, et cum virorum magnam, tum equorum etiam multo maiorem edebat stragem. Ubi vero Romanorum alii saucii, alii, confectis equis, excesserunt ex acie, in exercitu, iam ante modico, militum paucitas clarius patuit, apparuitque numero longe praestare Gothos. Quo animadverso, e cornu dextero Barbarorum equites in hostes adversos incurunt. Quorum hastis disiecti, qui ibi stabant Romani, praecipiti fuga ad pedestrem aciem se recipiant. At eadem fracti impressione pedites, magno numero cum

δὲ καὶ τὸ ἄλλο Ῥωμαίων στρατεύματα ὑπεχώρει, ἐγκυμμένων σφίσι τῶν πολεμίων, καὶ ἡ τροπὴ κατὰ κράτος ἐγένετο. Πριγκίπιος δὲ καὶ Ταρμούτος ζὺν ἄλλοις τισὶ τῶν ἀμφ' αὐτοὺς πεζῶν ἔργα C ἐπεδείξαντο ἀρετῆς ἄξια. Ἐς αὐτοὺς γὰρ μαχομένους τε καὶ τρέπιδου ζὺν τοῖς ἄλλοις ἤμισα ἀξιοῦντας τῶν Γότθων οἱ πλείστοι 5 ἐν θανάμω τούτω μεγάλῳ ποιούμενοι ἔστησαν. καὶ ἀπ' αὐτοῦ οἷ τε ἄλλοι πεζοὶ καὶ τῶν ἰππέων οἱ πλείστοι ἀδελότερον διεσώθησαν. Πριγκίπιος μὲν οὖν, κρουρηγῆτις τὸ σῶμα ὄλον, αὐτοῦ ἔπεσε, καὶ πεζοὶ ἀμφὶ αὐτὸν τεσσαράκοντα καὶ δύο. Ταρμούτος δὲ δύο ἀκόντια Ἰσαυρικὰ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς χερσίν ἔχων, 10 νύττων τε αἰὶ τοὺς ἐπιόντας ἐπιστροφάδην, ἐπιειθὴ κοπτόμενος τὸ σῶμα ἀπέειπεν, Ἐννοῦ τὰδελφοῦ ζὺν ἰππεῦσὶ τισιν ἐπιβεβοηθῆκότος, ἀνέπνευσέ τε καὶ δρόμῳ ὄξει λύθρου τε καὶ πληγῶν ἐμ- D πλεως ἐπὶ τὸν περίβολον οὐδέτερον τῶν ἀκοντιῶν ἀποβαλὼν ἦε. ποδώκης δὲ ὡν φύσει διαφυγεῖν ἴσχυσε, καίπερ οὕτω τοῦ σώμα- 15 τος ἔχων, παρ' αὐτάς τε τὰς Πιγκιανὰς πύλας ἐλθὼν ἔπεσε. καὶ αὐτὸν τετελευτημέναι δόξαντα ὑπὲρ ἀσπίδος ἄραντες τῶν τινες ἐταίρων ἐκόμισαν. ὁ δὲ ἡμέρας δύο ἐπιβιοὺς ἐτελεύτησε, λόγον αὐτοῦ πολλὸν ἐν τε Ἰσαυροῖς καὶ τῷ ἄλλῳ στρατοπέδῳ ἀπολιπών. πεφοβημένοι τε ἤδη Ῥωμαῖοι φρουρᾶς τῆς ἐν τῷ τείχει ἐπεμε- 20 λούντο καὶ τὰς πύλας ἐπιθέντες ζὺν θορόβῳ πολλῷ τῆ πόλει τοὺς φεύγοντας οὐκ ἐδέχοντο, δεδιότες μὴ ξυνεισβάλλωσιν αὐτοῖς οἱ

3. αὐτοὺς] αὐτῶν L. αὐτὸν H: αὐτοὺς Hm. 4. ἐς αὐτοὺς] ἐκιντοὺς Reg. 16. τὰς excidit in P.

equitibus aufugere: mox et caeterae Romanorum copiae inclinari, urgente hoste, et vi eversae dilabi retro. Principius ac Tarmutus, cum exiguâ peditum suorum manu, digna fortibus animis facinora ediderunt. Nam ad ipsos pugnantem nolentesque cum aliis terga vertere, pars maxima Gotthorum constitit, admiratione defixa: quo tutius reliqui pedites equitesque plurimi evaserunt. Ac Principius quidem, toto corpore conciso, ibidem occubuit, et circa illum pedites XLII. Tarmutus vero spiculis duobus Isauricis, quibus utramque manum instruxerat, irruentes nunc hos, nunc illos punctim ferire non desinens, cum deficeret affectus vulneribus, levatus ope, quam cum equitibus nonnullis attulit Ennes frater, resumpsit spiritum: tum cruore et plagis coopertus, celerem cursum ad muros, neutro amisso spiculo, intendit; velocitate pedum, qua valebat, id consecutus, ut, quamvis corpore sic affecto, evaderet. Cum portam Pincianam attigisset, concidit, eumque pro mortuo habitum sodales ipsius quidam supposito clypeo portarunt. Biduo superstes obiit, praedaram apud Isauros omnemque exercitum relinquens famam. Iam exterriti Romani, in custodiendis moenibus toti erant, ac portis cum maximo tumultu clausis, fugientes urbe excludebant, veriti, ne cum ipsis hostes irrumpe-

πολέμιοι. και αὐτῶν ὄσοι οὐκ ἔφθασαν τοῦ περιβόλου ἐντὸς γε-
 γενημένοι, τὴν τάφρον διαβάντες και τῷ τείχει τὰ νῦτα ἐρείσαν- V 55
 τες, ἔτρεμόν τε και πάσης ἀλλῆς ἐπιλελησμένοι εἰσθήκησαν ἀμύ- P 386
 νασθαί τε τοὺς βυρβάρους ἥμισυ ἴσχυον, καιπερ ἐγκειμένους τε
 5 και τὴν τάφρον ὑπερβῆναι ἐπ' αὐτοὺς μέλλοντας. αἴτιον δὲ ἦν
 ὅτι τοῖς μὲν πολλοῖς τὰ δόρατα ἐν τε τῇ ξυμβολῇ και τῇ φωνῇ
 κατεαγόμενα ἐτύγγανε, τὰ δὲ τόξα ἐνεργεῖν στενοχωρία τῇ πρὸς ἀλ-
 λήλων οὐχ οἶοι τε ἦσαν. Ἔως μὲν οὖν οὐ πολλοὶ ἐν ταῖς ἐπάλ-
 ξεσι καθεωρῶντο, οἱ Γότθοι ἐνέκειντο, ἐλπίδα ἔχοντες τοὺς τε
 10 ἀποκεκλεισμένους ἅπαντας διαφθεῖραι και τοὺς ἐν τῷ περιβόλῳ
 βιάσασθαι. ἐπεὶ δὲ στρατιωτῶν τε και τοῦ Ῥωμαίων δήμου
 ἀμυνομένων, πολὺ τι χρῆμα ἐς τὰς ἐπάλξεις εἶδον, αὐτίκα δὲ B
 ἀπογνόοντες ἐνθ' ἐνδεὶς ὀπίσω ἀπήλκον, πολλὰ τοὺς ἐναντίους κα-
 κίσαντες. ἢ τε μάχη ἐν τοῖς τῶν βυρβάρων χαρακώμασιν ἀρ-
 15 ξαμένη ἐν τε τῇ τάφρῳ και τῷ τῆς πόλεως ἐτελεύτησε τείχει.

4. καίπερ] καθάπερ HL. 8. οἶοι] οἶα H. *ibid.* εὐ πολλοὶ]
 οἱ πολλοὶ HL: sed οὐ Lm.

rent. Quicumque foris remanserant, si fossam transgressi, tergaque moe-
 nibus apprimentes, tremebant, stabantque virtutis omnino immemores:
 nec Barbaros imminentes et transire fossam parantes arcere poterant,
 cum hastas multi in pugna ac fuga fregissent, seque invicem ita comprimerent,
 ut nequirent arcus tractare. Quandiu ad pinnas adesse rari visi
 sunt, tandiu Gotthi incubuere, spe ducti, fore ut exclusos omnes dele-
 rent, atque e muris defensores deiicerent. At ubi pinnas videre cinctas
 densa propugnantium militum et Romanae plebis corona, inde statim de-
 speratione retro cesserunt, multis in hostes iactis convitiis. Itaque prae-
 lium ad Barbarorum castra initum, ad urbis fossam et muros finem in-
 venit.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΗΣ Β' ΤΕΤΡΑΔΟΣ Η Β'.

ΙΣΤΟΡΙΩΝ — Η Β'.] ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΤΕΤΡΑΔΟΣ ΤΩΝ
ΚΑΤ' ΑΥΤΟΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛ. Β'. Ρ.

PROCOPII CAESARIENSIS
HISTORIARUM TETRADIS II.
LIBER II.

ARGUMENTUM.

EX EDITIONE MALTRETL.

*P*raeclara Bessae et Constantini facinora. Romanus et Gotthus in eadem scrobem delapsi lepida pactione evadunt. Chorsamantis virtus temeraria. (Cap. 1.) Euthalio stipendia Byzantio offerenti tutum iter Belisarius parat. In Gotthos emittit copias. Ad portam Pincianam vincunt Romani; in campo Neroniano vincuntur. Arsis vulnus mirabile sanatur: Cutilas et Buchas intoreunt. Gotthorum luctus. (2.) Pestis et fames Romanos vesant. Gotthis aquaeductus pro munimento. Romani, suadente fame, decernendi cum Gotthis copiam a Belisario petunt: negat Belisarius, eorumque orationem refellit. (3.) Belisarius Procopium Caesariensem Neapolim mittit. Tibur et Albam praesidiis munit. Gotthi templa SS Petri et Pauli nunquam ausi violare. In eorum castris grassatur lues. Antonina cum Procopio classem in Campania curat. Vesuvii descriptio. (4.) Recentes Byzantio copiae veniunt. Belisarii stratagema. Audax facinus Aquilini. Traiani vulnus mirabile. (5.) A Gotthis missi Oratores de pace cum Belisario colloquuntur, et inducias pangunt. (6.) Illatis adverso flumine commentibus abundat Roma. Firmantur inducias datis obsidibus. Portum, Centumcellas et Albanum Gotthi deserunt: Romani occupant. Gotthorum minas Belisarius ridet: in Picenum copias mittit: Mediolanensibus praesidium pollicetur. (7.) Constantinus in Belisarium, ablata iubentem reddere, contumax, eumque ense stricto petere ausus, occiditur. (8.) Gotthi per aquaeductum Romam capere frustra tentant. Idem aggressi tum aperta vi, tum prodicione, de spe decidunt. Poena predi-

teri a Belisario irrogata. (9.) *Ioannes Picenum populatur. Ariminum occupat. Per internuntios agit cum Materntha uxor Vitigis. Gotthi Romae obsidionem solventes, cladem accipiunt.* (10.) *Multa Vitigis loca praesidiis munit. Arimino Belisarius providet. Romani Petram portuam expugnant. Ioannes Belisarii mandato advenatur.* (11.) *Gotthi Ariminum obsident. Ioannis generosa providentia et concio. Mediolanensibus missi a Belisario praesidarii Genuam appellant: ad Ticinum pugnant: ubi Fidelius Praefectus Praet. occumbit. Theodebertus Francorum Rex Gotthis mittit auxilia. Gotthi Mediolanum obsident.* (12.) *Belisarius Tudertum et Clusium capit. Anconae situs. Cononis imprudentia. Romanorum clades. Narsesis Eunuchi in Italiam adventus.* (13.) *Erulorum antiquae sedes: in senes et aegrotos crudelitas: uxorum saevus mos in maritorum funeribus. Langobardis pacem petentibus Rodulfus Erulorum Rex bellum inferi, et cum maxima suorum parte occumbit, Deo ulciscente. Eruli se ad Gepaedes recipiunt: deinde ad Romanos, Anastasio imperante. Iustiniani principatu dant Christo nomina, nec mores perditos exuunt. Regem suum occidunt.* (14.) *Erulorum pars Thulen petit. Eius situs. Ibi Sol aestate per dies 40. non occidit; per totidem non oritur hieme. Solis reditus festo maximo celebratur. Scribthistorum mores. Thulitarum religio. Erulorum pars altera sibi Regem ex Thule associat, et ab Imperatore Iustiniano deficit.* (15.) *Belisarius et Narses copias iungunt ad urbem Firmum. In consilio bellico, Narses Arimino succurrendum suadet. Ioannis obsessi epistola ad Belisarium. Profectio exortitus.* (16.) *In infantem a matre derelictum caprae amor mirabilis. Gotthi, adventu Belisarii cognito, obsidionem, qua Ariminum premebant, trepide solvunt.* (17.) *Ildiger Gotthorum castris potitur. Narses a Belisario discedit. Utriusque orationes. Iustinianus Aug. Belisario per literas belli imperium asserit.* (18.) *Belisarius Urbium obsidet. Narses a castris abscedit. Obsessi, aqua defecti, dedunt se Belisario. Ioannes Caesenam frustra tentat. Forum Cornelii universamque Aemiliam recipit.* (19.) *Auximi obsidendi in aliud tempus reiecto, Urbem veterem Belisarius petit, et capit. Descriptio horrendae famis; qua saeviente, mulieres duae viros 17. vorarunt.* (20.) *Martinus et Uliaris Mediolano forre iussu auxiliium, ad Padum cunctantur. Paulus eos aceri urget oratione. Martini ad Belisarium, Belisarii ad Narsetem literae. Mundilas a deditione facienda euss frustra dehortatur. Mediolani miserandum excidium.* (21.) *Belisarii dolor, audita Mediolanensium clade. Narsetem ex Italia revocat Imperator. Eruli inde migrant et paciscuntur cum Gotthis. Vitigis Langobardes ad societatem frustra invitat. Chosroem per Legatos hortatur, ut pacem cum Romanis compositam solvat. Iustinianus de pace cum Gotthis agit.* (22.) *Oyprianus ac Iustinus Faesulas obsident. Martinus et Ioannes Dertonam occupant. Belisarius Auximum obsidione cingit. Procepti sapiens consilium. Duplex signum duplici tuba editur.* (23.) *Gotthi Auximo literas ad Vitigin mittunt et opem rogant. Inane promissum Vitigis. Oyprianus ac Iustinus obsidione Faesulas premunt. Uraias Ticinum accitur. Pado transito, non audet Romanos aggredi.* (24.) *Theodeberti Francorum Regis in Italiam expeditio. Francorum arma. Padum ad Ticinum trahunt. Prisca superstitiosis ritus quosdam affingit ipsis Proceptus. Gotthos ac Romanos castris exuunt. Multi dysenteria perunt. Belisarii ad Theodebertum epistola. Franci in Galliam remigrant.* (25.) *Gotthorum, qui Auximi obsidebantur, literas Romanus miles proditor ad Vitigin profert; ac deinde huius epistolam ad obsessos. Solavenus Gotthum ex insidiis occupat, abripitque in castra: ubi ab ipso indicata prodicione dat poenas proditor.* (26.) *Ad Auximi fontem certamen accorrimus. Faecularum, ac tandem Auximi deditio.* (27.) *Belisarius Ravennam commeatibus intercludit. A Francorum Regibus et Be-*

lisario missae ad Vitigin legationes. Incensa Ravennae horrea. Gotthorum, qui in Alpibus Cottis degabant, deditio. (28.) Iustinianus ad Vitigin Legatos de pace mittit. Pactis conventis subscribere renuit Belisarius. Coacto Ducum consilio pacem dissuadet. Gotthis Regnum deferentibus assentiri se simulans ei ipso fallens, Ravennam ingreditur. Vitigin capit. Tarvisium et loca alia quaedam occupat. (29.) Belisarius Byzantium revocatur. Gotthi regnum Uraias deferunt. Hic ut Ildibado deferatur suadet. Ildibadus susceptum regnum offeri Belisario; qui honorem singulari modestia ac fide repudiat. (30.)

α'. *Μετὰ δὲ Ῥωμαῖοι παντὶ τῷ στρατῷ διακινδυνεύειν οὐκέτι ἐτόλμων. ἵππομαχίας δὲ ποιούμενοι ἔξ ἐπιδρομῆς τρόπῳ τῷ προτέρῳ τὰ πολλὰ τοὺς βαρβάρους ἐνίκων. ἤρισαν δὲ καὶ παῖσι ἐκατέρωθεν, οὐκ ἐς φάλαγγα ξυντεταγμένοι, ἀλλὰ τοῖς ἱππιῦσιν ἐπέομενοι. καὶ ποτὲ Βέσσας ἐν πρώτῃ ὀρμῇ ἐς τοὺς πολεμίους P 388 ξὺν δόρατι ἐσπηδήσας τρεῖς τε τῶν ἀρίστων ἱππέων ἔκτεινε καὶ τοὺς ἄλλους ἐς φυγὴν ἔτρεψεν. αὐθις δὲ Κωνσταντῖνος τοὺς Οὐννοὺς ἐπαγόμενος ἐν Νέρωνος πεδίῳ ἀμφὶ δεξιῇ ὄψιαν, ἐπειδὴ τῷ πλήθει ὑπερβιαζομένους τοὺς ἐναντίους εἶδεν, ἐποίησε τὰδε. 10 στάδιον μέγα ἐνταῦθα ἐκ παλαιοῦ ἔστιν, ἐν ᾧ δὴ οἱ τῆς πόλεως μονομάχοι τὰ πρότερον ἠγωνίζοντο, πολλὰ τε ἄλλα οἱ πάλαι ἄνθρωποι ἀμφὶ τὸ στάδιον τοῦτο οἰκήματα ἐδείμαντο, καὶ ἀπ' αὐτοῦ στενωποῦς, ὡς τὸ εἶδος, παντοχόδι τοῦ χωρίου ξυμβάλειν εἶναι. τότε οὖν Κωνσταντῖνος, ἐπεὶ οὕτως περιείσομαι τοῦ B 15 τῶν Γότθων ὀμίλου εἶχεν οὔτε κινδύνου μεγάλου ἐκτὸς φεύγειν οἶός τε ἦν, ἀπὸ τῶν ἵππων ἀπόβιβύσας ἅπαντας τοὺς Οὐννοὺς πεζῶς ξὺν αὐτοῖς ἐς τινα τῶν ἐκείνη στενωπῶν ἔστη. ὄθεν δὴ βύλλοντες ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς τοὺς πολεμίους συγχνοὺς ἔκτεινον. καὶ χρόνον μὲν τινα οἱ Γότθοι βαλλόμενοι ἀντέχον. ἤλιπον 20 γὰρ, ἐπειδὴν τάχιστα τῶν Οὐννων τὰς φαρέτρας ἐπιλείπειν τὰ*

7. Κωνσταντῖνος] Κωνσταντιανός HL hic et infra. 10. ἐν ᾧ] ἐν om. HL. 11. ἀλλὰ accessit ex Vat. 12. οἰκήματα om. HL: sed habent in m. 16. οἶος] οὗχ οἶος L.

1. *E*x in Romani copijs omnibus non ausi amplius decernere, repetitis more pristino levibus equitum certaminibus, plerumque Barbaros vice-runt. Quanquam utriusque prodibant etiam pedites, non tamen instructa acie: sed turmas equestres sequebantur. Atque in primo quidem congressu Bessas cum hasta in hostes invecus, ex equitum flore tres sustulit: reliquos in fugam vertit. Iterum vero, cum in campum Neronianum Hunnos Constantinus eduxisset vesperi, seque hostium numero obrui videret, hanc viam iniit. Vetus ibi stadium est, sane magnum; in quo olim gladiatores urbis certabant, illudque ambiunt antiquae domus plurimae: quo fieri necesse est, ut locus vias ubique angustas habeat. Tum Constantinus, quoniam nec multitudinem hostilem vincere, nec sine magno periculo fugere poterat, Hunnos ex equis omnes desilire iussit, et cum illis ipse pedes in quodam eorum angiportuum stetit: unde tela mittentes tuto, hostem caede plurima afficiebant. Aliquandiu Gotthi, sic appetiti, se obfirmarunt, spe freti, fore ut simul Hunni pharetras ex-

βέλη, κύκλωσιν τε αὐτῶν οὐδενὶ πόνῳ ποιήσασθαι καὶ δ΄εσαντες
 ἐς στρατόπεδον αὐτοὺς τὸ σφέτερον ἄξιον. ἐπεὶ δὲ οἱ Μασσαγέ-
 C ται, τοξόται μὲν ἀγαθοὶ ὄντες, ἐς πολὺν δὲ ὄμιλον βάλλον-
 τες, τοξεύματι σχεδόν τι ἐκάστῳ πολεμίῳ ἀνδρὸς ἐπετύγχανον,
 ἥσθοντο μὲν ὑπὲρ ἡμῶν ἀπολωλότες, ἤδη δὲ καὶ ἐπὶ δυσμᾶς 5
 ἰόντος ἡλίου οὐκ ἔχοντες ὅ τι γένωνται ἐς φυγὴν ὤρμητο. ἔνθα
 δὴ αὐτῶν πολλοὶ ἔπεσον. ἐπισπόμενοι γὰρ οἱ Μασσαγέται, ἐπεὶ
 V 57 τοξεύειν ὡς ἄριστα καὶ πολλῶν χρώμενοι δρόμῳ ἐπίστανται, οὐ-
 δέν τι ἤσσαν ἐς νῶτα βάλλοντες ἔκτεινον. οὕτω τε ἐς Ῥώμην
 Κωνσταντῖνος ἔξιν τοῖς Οὐννοῖς ἐς νύκτα ἤκε. 10

Περανίου δὲ ἡμίρῃσι οὐ πολλαῖς ὕστερον Ῥωμαίων τισὶ διὰ
 πύλης Σαλαρίας ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἡγησαμένου ἔφευγον μὲν κατὰ
 D κράτος οἱ Γότθοι, παλινδιώξεως δὲ περὶ ἡλίου δυσμᾶς ἐκ τοῦ
 αἰφνιδίου γεγενημένης, τῶν τις Ῥωμαίων πεζὸς ἐς μέγαν κατα-
 σταῆς θόρυβον ἐς βαθείαν τινα διώρυχα ἐμπίπτει, οἷαι πολλὰ 15
 τοῖς πάλαι ἀνθρώποις πρὸς σίτυν παρακαταθήκην ἐνταῦθα, οἴ-
 μαι, πεποίηται. οὕτε δὲ κραυγῇ χρῆσθαι τολμήσας, ἄτε ποῦ
 ἐγγὺς στρατοπεδομένων τῶν πολεμίῳ, οὕτε τοῦ βόθρου τρό-
 πῳ ὄτωσιν ἀπαλλάσσεσθαι οἷός τε ὦν, ἐπεὶ ἀνάβασιν εὐδαμῆ
 εἶχεν, αὐτοῦ διανυκτερεύειν ἠνάγκαστο. τῇ δὲ ἐπιγενομένη ἡμέρᾳ, 20
 τροπῆς αὖθις τῶν βαρβάρων γεγενημένης, τῶν τις Γότθων ἐς
 τὴν αὐτὴν κατώρυχα ἐμπίπτει. ἔνθα δὴ ἄμφω ἔς τε φιλοφρο-

2. αὐτοὺς] αὐτοῦ L. 4. τι om. L. 5. ἐπὶ HL in marg. ha-
 bent. 6. ὅ τι] ὅπη HmPm indocte. 7. Μασσαγέται] μασ-
 γέται L. 9. νῶτα] αὐτοὺς HL. 10. ἐς νύκτα] ἐς om. L.
 13. Γότθοι, παλινδιώξεως] Γότθοι πάλιν. διώξεως HL.

hausissent, eos nullo negotio circumvenirent, victosque in sua castra ducerent. At cum Massagetae, periti utique sagittarii, et confertam in turbam utentes arcubus, sagittis fere singulis hostem aliquem figerent, plus dimidiam suorum partem caesam videntes Gotthi, nec valentes cogitata perficere, iam Sole in occasum praecipitante, in fugam se contulerunt. Nec pauci tum cecidere. Insequentes enim Massagetae, pro sua in tractando arcu singulari dexteritate, cum vel celerime currunt, impulsis in terga telis, nihilo illos minus sternebant. Hoc re modo gesta Constantinus Romam sub noctem cum Hunnis rediit.

Paucis post diebus, cum in hostes Peranius Romanorum agmen eduxisset porta Salaria, effusique in fugam Gotthi, repente, circiter Solis occasum, reciprocum fecissent impetum, Romanus quidam pedes, perturbato animo, altam in scrobem decidit: cuiusmodi multas foderunt ibi veteres cives, condendi, ut opinor, frumenti causa. Et quoniam nec dare clamorem audebat, propter hostilium castrorum viciniam, neque ulle poterat pacto exire fovea, nusquam scansili, ibi noctem traducere coactus est. Postridie fugatis iterum Barbaris, Gotthus quidam in eandem

σύνην καὶ εὐνοίαν ξυνηλθέτην ἀλλήλοιν, ξυναγούσης αὐτοῦς
 τῆς ἀνάγκης, τὰ τε πιστὰ ἔδοσαν, ἢ μὴν κατεσπουδασμένην
 ἑκατέρω τὴν θατέρου σωτηρίαν εἶναι, καὶ τότε δὴ μέγα καὶ
 ἔξαισιον ἄμφω ἔβδων. Γότθοι μὲν οὖν τῇ τε φωνῇ ἐπισπό-
 5 μενοι καὶ ὑπὲρ τῆς κατώρχος διακύναντες ἐπυνθάνοντο ὅστις P 389
 ποτὲ βοῶν εἴη. οὕτω δὲ τοῖν ἀνδροῖν δεδογμένον, σιωπὴν μὲν H 213
 ὁ Ῥωμαῖος εἶχεν, ἄτερος δὲ τῇ πατρὶω γλώσση ξυναγχος ἔφρασκεν
 ἐν τῇ γενομένη τροπῇ ἐμπεπτακέναι, βρόχον τε αὐτῷ, ὅπως
 ἀναβαίνοι, ἡξίου καθεῖναι. καὶ οἱ μὲν ὡς τάχιστα τῶν κάλων
 10 τὰς ἀρχὰς ἀπορρήψαντες τοῦ Γότθου ποιῆσθαι τινα ὀλίγην ῥον-
 το, λαβόμενος δὲ ὁ Ῥωμαῖος τῶν βρόχων εἴλκετο ἄνω, τοιοῦτον
 εἰπὼν, ὡς, ἦν μὲν αὐτὸς ἐπιβαίνοι πρῶτος, οὐποτε τοῦ ἑταί-
 ρου ἀμελήσειν τοὺς Γότθους, ἦν δὲ γε τὸν πόλεμον πύθωνται
 μόνον ἐνταῦθα εἶναι, οὐδένα ἄν αὐτοῦ ποιοῖντο λόγον. ταῦτα
 15 εἰπὼν ἀνέβη. καὶ αὐτὸν ἐπεὶ οἱ Γότθοι εἶδον, ἐθαύμαζόν τε καὶ
 ἀμυχανία πολλῇ εἶχοντο, πάντα τε παρ' αὐτοῦ τὸν λόγον ἀκού- B
 σαντες ἐν δευτέρω τὸν ἑταῖρον ἀνεῖλκον, ὅς δὴ αὐτοῖς τὰ τε ξυ-
 κείμενα σφίσι καὶ τὰ δεδογμένα πρὸς ἀμφοτέρων πιστὰ ἔφρασε.
 καὶ αὐτὸς μὲν ξὺν τοῖς ἑταῖροις ἀπιὼν ὄχετο, τὸν δὲ Ῥωμαῖον
 20 κακῶν ἀπαθῆ ἐς τὴν πόλιν ἀφήκαν ἰέναι. ἔπειτα δὲ ἰππεῖς μὲν
 πολλὰκις ἑκατέρωθεν οὐ πολλοὶ ὡς ἐς μάχην ὠπλίζοντο, ἐς μονο-

1. ξυνηλθέτην] Vulgo ξυνηλθόντες. ξυνηλθέτην Vat. 10. ἀπορ-
 ρήψαντες] ἀπορρήψαντες L. 12. ἦν] εἰ L. 13. ἀμελήσειν]

ἀμελήσαι L, si a m. sec. 14. ποιοῖντο] ποιεῖν τὸ L. 17. ἑταί-
 ρον] ἕτερον HL. ibid. ἀνεῖλκον L. Vulgo ἀνεῖλον. 19. ἑταί-
 ροις L. ἑτέροις P. 20. ἀφήκαν] ἀφήκιν L.

scrobem prolabitur, ubi se amore complexi mutuo, quem necessitas con-
 ciliabat, data invicem fide, salutem alterius alteri caram fore promit-
 tunt. Clamorem tum ingentem uterque tollere: ad quem conversi Got-
 thi, despicientesque e faucibus foveae, quis tandem inclamet, rogant. Ex
 compacto autem, premente vocem Romano, alter lingua patria eo se re-
 centi in fuga delapsus dicit, oratque, uti funis, quo ascendat, sibi de-
 mittatur. Mox illi restium extrema iacere, ratū Gothum se subvotur-
 ros. At Romanus arreptis funibus sustolli coepit, causatus, si prior ipse
 ascenderet, Gothos nunquam derelicturos sodalem: sin hostem restare
 solum audirent, omnino desererent. Haec locutus, ascendit. Eo viso,
 obstupefacti Gothi haerebant: tum re ab ipso plane exposita, subinde
 sodalem extrahunt: qui factam inter se pactionem ac fidem datam as-
 seruit, et Romano in urbem remisso incolumi, cum illis abiit. Post-
 modum equites haud multi numero prodierunt utrinque saepius in-
 structa ad pugnandum acie: sed congressus omnis in certamina exiit

μαχίαν δὲ αἰεὶ τὰ τῆς ἀγωνίας αὐτοῖς ἐτελεύτα καὶ πάσας Ῥωμαῖοι ἐνίκων. ταῦτα μὲν δὴ ᾧδὲ πη ἔσχεν.

Ὅλιγῳ δὲ ὕστερον ἑμβολῆς ἐν Νέρωνος γενομένης πεδίῳ, διώξεις τε ἄλλων ἄλλῃ κατ' ἄλλους ἵππεις ποιουμένων, Χορσάμαντις, ἐν τοῖς Βελισαρίου δορυφόροις εὐδόκιμος, Μασσαγέτης 5 C γένος, ξὺν ἑτέροις τισὶν ἄνδρας ἑβδομήκοντα τῶν πολεμίων ἐδίωκεν. ἐπειδὴ τε τοῦ πεδίου πόρρω ἐγένοντο, οἱ μὲν ἄλλοι Ῥωμαῖοι ὀπίσω ἀπήλκον, Χορσάμαντις δὲ μόνος ἔτι ἐδίωκεν. ὄνπερ κατιδόντες οἱ Γότθοι στρέψαντες τοὺς ἵππους ἐπ' αὐτὸν ἤσαν. καὶ ὁ μὲν ἐς ἄμυναν χωρήσας, ἕνα τε τῶν ἀρίστων 10 κτείνας, ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἤει, οἱ δὲ αὐτῶν τραπόμενοι ἐς φυγὴν ὤρμηστο. αἰσχυρόμενοι δὲ τοὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ (ἦδη γὰρ καὶ πρὸς αὐτῶν καθορᾶσθαι ὑπόπτεον) πάλιν ἵνα ἐπ' αὐτὸν ἤθελον. ταῦτό δὲ παθόντες, ὄπερ καὶ πρότερον, ἕνα τε τῶν ἀρίστων ἀποβαλόντες, ἐς φυγὴν σὺδὲν ἤσσαν ἐτράποντο, 15 D μέχρι τε τοῦ χαρακώματος τὴν διώξιν ὁ Χορσάμαντις ποιησάμενος ἀνέστρεψε μόνος. ὀλίγῳ τε ὕστερον ἐν μάχῃ ἑτέρα κνήμη τὴν ἀριστερὰν βληθέντι ἐνομισθῆ τοῦτο εἶναι ἄκρου ὀστέου τὸ βέλος ἀψάμενον. ἀπόμαχος μέντοι ἡμέρας ὄσας δὴ ἐπὶ ταύτῃ γεγωνὼς τῇ πληγῇ, αἶτε ἀνὴρ βάρβαρος, οὐκ ἤνεγκε πρῶτος, ἀλλ' 20 ἠπειλήσας τῆς ἐς τὸ σκέλος ὑβρεως τοὺς Γότθους ὅτι τάχιστα τί-

4. κατ' ὀλίγους] Vulgo κατὰ λόγους. Correxít Classen. 14. ταῦ-

τὸ Classen. Vulgo τοῦτο.

ibid. πρότερον] πρότερον L.

18. βληθέντι] βάλλεται Vat.

ibid. τοῦτο addidí ex Vat.

ibid. εἶναι Vat. Vulgo ἵνα.

singularia, ex quibus Romani semper victoriam retulerunt. Haec ita se habuere.

Paulo post, pugna in campo Neronis inita, cum hostiles copias equitum turmae alio aliae disicerent, Chorsamantis, Belisarii Protector inclytus, natione Massageta, cum nonnullis aliis insequi aggressus est hostes LXX. Ubi in campum longius proveci sunt, cursum retro vertentibus Romanis caeteris, unus Chorsamantis instare fugacibus pergit. Quo viso Gotthi, flexis equis, in eum vadunt. Ille contra irruens, occiso e fortissimis uno, reliquos adoritur. Hi terga vertentes iterum, dant se in fugam: qua pudore repressa, cum a suis, qui in castris erant, se iam conspici putarent, illum adorti denuo, atque ut ante accepti, uno e belliosissimis amisso, perinde ac prius terga verterunt, eosque insecutus ad vallum usque Chorsamantis, solus rediit. Haud malto post, vulnerata in altero conflictata sinistra tibia, telum in summo osse haerere sensit. Qua plaga per dies aliquot pugnae factus inutilis, animo, ut erat Barbarus, impatienti, se poenas violati cruris propediem e Gotthis repetiturum mi-

σασθαι. φαίσας οὖν οὐ πολλῷ ὕστερον ἔν τε ἀρίστῳ οἰνωμένῳ, ὡσπερ εἰώθει, μόνος ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐβούλευσεν ἵνα καὶ τῆς ἐς τὸν πύδα ὕβρεως τίσασθαι, ἔν τε Πιγκιανῇ γενόμενος πύλῃ, στέλλεσθαι πρὸς Βελισαρίου ἐφυσκεν ἐπὶ τὸ τῶν ἐναντίων στρα-
 5 τόπεδον. οἱ δὲ ταύτῃ φρουροὶ (οὐδὲ γὰρ ἀπιστεῖν ἀνδρὶ τῶν Βελισαρίου δορυφόρων ἀρίστῳ εἶχον) τὰς τε πύλας ἀνέωξαν καὶ
 10 ὅπη βούλοιο ἀφῆκαν ἵνα. κατιδόντες τε αὐτὸν οἱ πολέμιοι, τὰ μὲν πρῶτα αὐτόμολον σφίσι τινὰ προσχωρεῖν ᾗοντο, ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ γενόμενος τοῦ τόξου εἶχετο, οὐκ εἰδότες ὅστις ποτὲ εἶη,
 15 χωροῦσιν ἐπ' αὐτὸν εἴκοσιν. οὗς δὴ εὐπετιῶς ἀπώσάμενος ἀπή-
 λαυνε βιάδην, πλειόνων τε Γότθων ἐπ' αὐτὸν ἰόντων οὐκ ἔφυγεν. ὡς δὲ πλήθους πολλοῦ ἐπιρρόντος ἀμύνεσθαι ἤξιον, Ῥωμαῖοι ἐκ τῶν πύργων θεώμενοι μαίνεσθαι μὲν τὸν ἄνδρα ἐπάοπτεον, ὡς δὲ Χορσάμαντις εἶη οὕτω ἠπίσταντο. ἔργα μὲν ἐπιδειξάμενος
 20 15 μεγάλα τε καὶ λόγον πολλοῦ ἄξια, ἐς τε κύκλωσιν ἐμπεπτωκῶς Β τοῦ τῶν πολεμίων στρατεύματος, ποινὰς ἀλόγους θράσους ἐξέτι-
 σεν. ὑπερ ἐπειδὴ Βελισάριός τε καὶ Ῥωμαίων στρατὸς ἔμαθον, ἐν πίνθει μεγάλῳ γενόμενοι, ἅτε τῆς πάντων ἐλπίδος ἐπὶ τῷ ἀν-
 25 θρώπῳ διαφθορήσεως, ὠδύροντο.
 20 β'. Εὐθάλιος δὲ τις ἀμφὶ Θερνάς τροπὰς ἐς Ταρκίναν C ἐκ Βυζαντίου ἦκε, χρήματα ἔχων ὑπερ τοῖς στρατιώταις βασι-
 λεὺς ὤφλε. δείσας τε μὴ κατὰ τὴν ὁδὸν ἐντυχόντες πολέμιοι τὰ

18. τῆς πάντων] τῆς τῶν πάντων L.
 19. ὡς HL hic et infra.

20. Ταρκίναν] ταρκί-
 21. ναν HL hic et infra.

natus est. Nec multum spatium intercesserat, cum ille melius habens, in prandio, ubi pro more suo largiori vino incaluerat, hostes solus petere, et illatum pedi dedecus ultimum ire decrevit. Ad portam Pincianam progressus, ait se ad hostium castra a Belisario mitti. Custodes, qui ibi aderant, nihil habentes causae cur Protectorum Belisarii fortissimo fidem negarent, apertis foribus, quo vellet ire sinunt. Conspicati ipsum hostes, primum quidem ad se transfugam aliquem accedere existimarunt. Ubi autem is in propinquo arcum expedit, ignari quid tandem hominis esset, ad ipsum tendunt viginti. Quibus ille facile repulsis, lento gradu adequitat, nec retro cedit, ingruente maiori Gothorum numero. Quo circumfusos cum vim contra susciperet, spectantes e turribus Romani, insanire hominem iudicabant, necdum Chorsamantim esse illum sciebant. Is facinoribus magnis ac praestantibus editis, hostili circumventus exercitu, inconsideratae audaciae poenas dedit. Rei nuntio Belisarius Romanusque exercitus in gravissimum luctum vocati, accisam in eo viro spem publicam lamentabantur.

2. Circiter solstitium aestivum, Euthalius quidam Byzantio Tarracinam venit, stipendia militibus Imperatore debita ferens. Veritus autem ne in via, si in hostes incideret, ab illis vita pariter ac pecunia

χρήματά τε ἀφέλωνται καὶ αὐτὸν κτείνωσι, γράφει πρὸς Βελισ-
 σάριον ἀσφαλῆ οἱ ἐς Ῥώμην τὴν πορείαν ποιήσασθαι. ὁ δὲ ἄν-
 δρας μὲν ἑκατὸν τῶν αὐτοῦ ὑπασπιστῶν δοκίμους ἀπολεξάμενος
 ξὺν δορυφόροις δύο πέμπει ἐς Ταρακίναν ὑπὲρ τοῦ τὰ χρήματα
 ξυγκομίσαι. δόκησιν δὲ αἰεὶ τοῖς βαρβάροις παρείχετο ὡς παντὶς
 τῷ στρατῷ μαχεσόμενος, ὅπως δὴ μὴ ἐνθένδε τῶν πολεμίων τι-
 νές ἢ τροφῶν ξυγκομιδῆς ἕνεκα ἢ ἄλλου ὄτουσῶν ἴωσιν. ἐπεὶ
 H 214 ^D δὲ τῇ ὕστεραίᾳ τοὺς ἀμφὶ Εὐθάλιον ἔγνω παρεσεσθαι, διεῖπέ τε
 καὶ διεκόσμη ὡς ἐς μάχην τὸ στρατεύμα, καὶ οἱ βάρβαροι ἐν
 παρασκευῇ ἦσαν. ὄλην μὲν δελην προίαν κατεῖχεν ἀμφὶ τὰς 10
 πύλας τοὺς στρατιώτας. ἤδου γὰρ Εὐθάλιον τε καὶ τοὺς ξὺν
 αὐτῷ ἐς νύκτα ἀφίξασθαι. ἐς δὲ ἡμέραν μέσην ἄριστον ἐκέλευε
 τὸ στρατεύμα αἰρεῖσθαι, καὶ οἱ Γότθοι ταῦτο τοῦτο ἐποίουν, ἐς
 τὴν ὕστεραίαν αὐτὸν οἰόμενοι τὴν ξυμβολὴν ἀποτίθεσθαι. ὄλη-
 γω δὲ ὕστερον Μαρτίνον μὲν καὶ Βαλεριανὸν ξὺν τοῖς ἐπομένους 15
 ἐς Νέρωνος πεδίον Βελισάριος ἔπεμψε, ξυνταράσσειν ὅτι μάλ-
 P 391 στα ἐπιστείλας τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον. ἐκ δὲ πυλίδος
 Πιγκιανῆς ἰππέας ἑξακοσίους ἐπὶ τὰ τῶν βαρβάρων χαρακώματα
 ἔστειλεν. οἷς δὴ τρεῖς τῶν αὐτοῦ δορυφόρων ἐπέστησεν, Ἀρ-
 τασίνην τε ἄνδρα Πέρσην καὶ Βούχαν Μασσαγέτην γένος καὶ 20
 Κουτίλαν Θρακίαν. καὶ πολλοὶ μὲν αὐτοῖς τῶν ἐναντίων ἀπήντη-
 σαν. χρόνον δὲ πολὺν ἢ μάχῃ χερσὶν οὐκ ἐγένετο, ἀλλ' ἐπιούσι

9. στρατεύμα] στρατόπεδον HL. *ibid.* οἱ βάρβαροι P ex Vat.
 ἢ μάχη HL. 10. ἦσαν] ἦν Lm. 18. Πιγκιανῆς] πιγκιανῆς
 Hm. 20. βούχαν L. Βούχαν P. 21. Κουτίλαν] βοσ-
 τίλαν L.

spoliaretur, ad Belisarium scribit, tutum det iter Romam. Ille centum
 perspectae fortitudinis viros, e Scutariis suis delectos, cum Praetorianis
 duobus hastatis Tarracinam destinat, pecuniam comportaturos: nec in-
 termittit praelii mox copiis omnibus inuendi speciem praebere Barbaris;
 ne qua hostium manus vel comiteum, vel cuiuspiam alius rei causa
 digrederetur. Postridie cum affutorum Euthallum intelligeret, in spe-
 ciem instruxit aciem: steteruntque Barbari in procinctu. Et quoniam
 non nisi sub noctem Euthallum eiusque comites adventuros sciebat, ma-
 ne quidem toto paratos ad portas milites tenuit, meridie vero prandere
 iussit: idemque fecere Gotthi, ipsum rati in diem posterum pugnam dif-
 ferre. At paulo post Belisarius Martinum et Valerianum cum turnis,
 quibus praeerant, in campum Neronianum emittit, in suos quam maxime
 possent hostium copias turbare velitationibus. Eiusdem imperio, porta
 Pinciana in Barbarorum castra se eiecerunt sexcenti, quibus tres e sti-
 patoribus suis praeposuerat, Artasinem natione Persam, Bucham Massa-
 getam, et Cutifam Thracem. Magno hostibus numero factis obviam, diu
 certatum est, non collata manu; sed ita, ut invicem invadentibus fuga

τε ὑπεχώρουν ἀλλήλοις καὶ τὰς διώξεις ἑκάτεροι ἀγχιιστρόφους ποιοῦμενοι ἐψέκισαν βουλευομένοις ἐς τοῦτο σφίσι δαπανᾶσθαι τὸν τῆς ἡμέρας χρόνον. προϊόντες μέντοι δρηγῆ ἐς ἀλλήλους εἶχοντο ἤδη. καρτεῖρας τε γεγενημένης τῆς ζυμβολῆς, ἑκατέρων 8 μὲν πολλοὶ καὶ ἄριστοι ἔπεσον, ἀμφοτέροις δὲ ἀπὸ τε τῆς πόλεως καὶ τῶν χαρακιωμάτων ἐπίκουροι ἤλθον. ὣν δὲ ἀναμιγνυμένων B τοῖς μαχομένοις ἔτι μᾶλλον ὁ πόνος ἐπὶ μέγα ἤρето. καὶ ἡ κραυγὴ τὴν τε πόλιν καὶ τὰ στρατόπεδα περιλαβοῦσα τοὺς μαχομένους ἔπλησε. τέλος δὲ Ῥωμαῖοι ἀρετῇ ὠσάμενοι τοὺς πολεμίους 10 ἐτρέψαντο. ἐν τούτῳ τῷ ἔργῳ Κουτίλας μέσην τὴν κεφαλὴν ἀκοντίῳ πληγῆς καὶ ταύτῃ τὸ δοράτιον ἐμπεπηγὸς ἔχων ἐδίωκε. τῆς τε τροπῆς γενομένης ἅμα τοῖς περιοῦσιν ἐς τὴν πόλιν ἀμφὶ ἡλίου δύσιν ἐσήλασε, κραδαιομένου οἱ ἐν τῇ κεφαλῇ τοῦ ἀκοντίου, θάμα λόγου πολλοῦ ἄξιον. ἐν τούτῳ δὲ καὶ Ἄρξην, τῶν 15 Βελισαρίου ὑπασπιστῶν ἓνα, τῶν τις Γότθων τοξότης μεταξὺ τῆς τε ῥινὸς καὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ δεξιοῦ βάλλει. καὶ τοῦ μὲν τοξέματος ἡ ἀκὴς ἄχρι ἐς τὸν αὐχένα ὀπίσω διήλθεν, οὐ μέντοι C διέφρανε, τοῦ δὲ ἀτράκτου τὸ λειπόμενον ἐπὴν τε τῷ προσώπῳ 69 καὶ ἰπνευομένου τοῦ ἀνθρώπου ἴσειετο. ὃν δὲ ξὺν τῷ Κουτίλῳ 20 θεώμενοι ἐν θαύματι μεγάλῳ ἐποιούντο Ῥωμαῖοι, ὅτι δὲ ἰπνεύοντο, οὐδεμίαν ἐπιστροφὴν τοῦ κακοῦ ἔχοντες. ταῦτα μὲν οὖν ἐφέρετο τῆδε.

Ἐν δὲ Νέρωνος πεδίῳ τὰ τῶν βαρβάρων πράγματα καθυπέριτρα ἦν. οἱ τε ἀμφὶ Βυλεριανὸν καὶ Μαρτίνον, πλήθει πολ-

9. ἐπιλησε] ἐξέπλησε Pm. Voluit fortasse ἐξέπλησσε vel ἐξέπληξε. 14. Ἄρξην] ἄρξην HL. Quod infra quoque p. 392 a. b. restitui vult Hoeschel.

alterna cederent, incurisibusque reciprocis diem utrique conterere velle viderentur. Eo demum progressi, ut ira iam mutua exardescerent, acri commisso certamine, ceciderunt utrinque multi, iique fortissimi. Utrisque missi ab urbe et castris subsidiarii cum se admiscuissent pugnantibus, increbuit praelium, clamore accensum, qui ab urbe et castris circumsonabat. Tandem Romanorum virtute fusus hostis terga dat. Cutilas spiculum gerens medii capitis infixum vulneri, quod in eo conflictata acceperat, insectus est Barbaros, hisque dissipatis, cum suis, qui supererant, circiter Solis occasum urbem ingressus, tremante in capite spiculo, omnium oculos merito in se convertit. Tum quoque Arzi, qui e Scutariis Belisarii unus erat, sagittarius quidam Gotthus vulnus infixit inter nasum et oculum dexterum. Latebat ad cervicem usque adacta sagittae cuspis: pars eius reliqua vultu existens, equitante homine, quatiebatur. Eo viso cum Cutila, obstupere Romani, quod ambo equos agerent summo cum deloris contemptu. Ita res ibi cessit.

At in campo Neroniano res Barbarorum meliore erant loco. Fortiter quidem cum ingenti hostium numero decertantes Valeriani ac Mar-

λῶ πολεμίων μαχόμενοι, καρτερῶς μὲν ἐφίσταντο, ἔπασχον δὲ
 τὰ δεινότεατα, καὶ κινδύνου ἐς μέγα τι ἀφίκοιτο χρέημα. καὶ
 τότε Βελισάριος Βούχαν ἐκέλευεν ἐπαγόμενον τοὺς ξὺν αὐτῷ
 D ἀκραιφνεῖσι σώμασι τε καὶ ἵπποις ἐκ τῆς ξυμβολῆς ἐπανήκοντας
 ἐς Νέρωνος πεδίον λέναι. ἤδη δὲ ἦν τῆς ἡμέρας ὀψέ. καὶ Ῥω-5
 μαίοις τῶν ἀμφὶ Βούχα ἐπιβεβοηθηκότων ἐκ τοῦ αἰφνιδίου τρο-
 πῆ τῶν βαρβάρων ἐγένετο, ἐς ἣν ἐπὶ πλείστον Βούχας ἐμπεσὼν
 ἐς κύκλωσιν δυοκαίδεκα πολεμίων δόρατα φερόντων ἀφίκετο. καὶ
 αὐτὸν ἔπασσαν ὁμοῦ τοῖς δόρασιν ἅπαντες. τοῦ δὲ θώρακος ὑφι-
 σταμένου αἱ μὲν ἄλλαι πληγαὶ οὐ σφόδρα ἐλόησον, εἷς δὲ τῶν 10
 Γότθων ἐξόπισθεν ὑπὲρ μασχάλην τὴν δεξιὰν γυμνοῦ τοῦ σώμα-
 τος ἄγχιτα τοῦ ὤμου ἐπιτυχῶν ἐπληξε τὸν νεανίαν, οὐ καιρίαν
 μέντοι, οὐδὲ ἐς θανάτου κίνδυνον ἄγουσαν. ἐμπροσθεν δὲ ἄλ-
 λος μηδὲν αὐτοῦ τὸν εὐώνυμον νύξας τὸν ταύτη μύθῳ οὐκ εὐ-
 P 392 θεία τι, ἀλλ' ἐγκαρσίᾳ πληγῇ ἔτεμε. Βαλεριανὸς δὲ καὶ Μαρ-15
 τίνος τὰ ποιούμενα κατεῖδόν τε καὶ οἱ ἐπιβεβοηθηκότες ὡς τάχι-
 στα ἔτρεψάν τε τοὺς πολεμίους καὶ τοῦ χαλινοῦ τοῦ Βούχα ἵππου
 ἄμφω λαβομένῳ ἐς τὴν πόλιν ἀφίκοιτο. νύξ τε ἐπεγένετο καὶ
 ξὺν τοῖς χρήμασιν Εὐθάλιος ἤλθεν.

Ἐπεὶ δὲ ἅπαντες ἐν τῇ πόλει ἐγένοντο, τῶν τραυμάτων 20
 ἐπιμελοῦντο. Ἄρξον μὲν οὖν τὸ βέλος ἀπὸ τοῦ προσώπου ἀφε-
 λέσθαι βουλόμενοι οἱ ἱατροὶ χρόνον τινὰ ἡσχαλλον, οὐχ ὅτι τοῦ

3. Βούχαν] βοῦχαν L. 9. ἔπασσαν] ἐπασσαν L: illud Lm.
 15. ἐτεμε] ἐτεμε L. ἐτυχς Lm et ab al. m. ἐταμε. 18. λαβο-
 μένω val λαβόμενοι Maltretus. Legebatur λαβομένον. 20. τραυ-
 μάτων] στρατευμάτων L. ἱσ. τραυμάτων Lm. τραυματιῶν Clas-
 senus. 22. ἡσχαλλον] ἡσχαλον L, et sic passim.

tini turmae, eorum impetum sustinebant, sed cum maximo detrimento,
 ita ut in extremum discrimen venerint. Tum Buchae Belisarius impera-
 vit, ut suos, corporibus et equis integris reversos e praelio, in campum
 Neronis educeret. Iam vespas aderat, cum Romani Buchae auxilio con-
 firmati, repente Barbaros in fugam verterunt. Insequendo longius pro-
 gressum Bucham, cum hostes XII hastati circumclusissent, simul omnes
 hastis percussere. Resistente autem lorica, caeteris ictibus parum laeso
 adolescenti, Gotthorum unus, a tergo nudum corpus supra axillam dex-
 teram proxime humerum attingens, plagam imposuit, nec mortiferam, nec
 periculosam. Alter a fronte confixus eiusdem femore sinistro, partis huius
 musculum non recto ictu, sed obliquo secuit. Simul haec Valerianus et
 Martinus animadverterunt, laboranti allata ope, hostes fugarunt, et am-
 bo Buchae equum fraeno ducentes, ad urbem pervenerunt. Orta nocte,
 Euthalius cum pecunia affuit.

Postquam omnes in urbem se recepero, curandis operam dedere
 vulneribus. Ac sagittam ex Arzis vultu cum extrahere vellent medici,
 haeserunt anxii aliquandiu, non modo oculi gratia, cuius salutis despera-

ὀφθαλμοῦ ἔνεκεν, ὃν δὴ οὐκ ἂν ποτε σωθήσεσθαι ὑπετόπαζον, ἀλλ' ὅπως μὴ ὑμένων τε καὶ νεύρων τρήσειςιν, οἷα πολλὰ ἐνταῦθα, ἄνδρα τῆς Βελισαρίου οἰκίας ἄριστον διασφαιρώσωιν. ἔπειτα Β δὲ τῶν τις λατρῶν, Θεόκτιστος ὄνομα, ὀπισθεν ἐς τὸν αὐχένα 5 ἐρείσας ἐπυρνάνετο τοῦ ἀνθρώπου εἰ λίαν ἀλγοίη. τοῦ δὲ ἀλγεῖν φήσαντος, οὐκοῦν αὐτός τε σωθήσῃ, εἶπε, καὶ τὴν ὕμην οὐκ ἂν βλαβήσῃ. ταῦτα δὲ ἰσχυρίσατο τεκμαιρόμενος, ὅτι τοῦ Η 215 βέλους ἡ ἀκίς τοῦ δέρματος οὐ πόρρω διήκει. τοῦ μὲν οὖν ἀτράκτου ὄσον ἔξω ἐφαίνετο ἐκτεμῶν ἔρριψε, διελὼν δὲ τῶν ἰνῶν τὸ 10 σῶμα, οὗ μάλιστα ὁ ἀνὴρ πολυώδυνος ἦν, ἐντεῦθεν πόνῳ οὐδενὶ τὴν ἀκίδα ἐφελκυσσε, τρισὶ τε προῦχουσιν λεπίσιν δξείαις καὶ μοῖραν τοῦ βέλους τὴν λιπομένην ζὸν αὐτῇ φέρουσαν. οὕτω τε Ἄρξης κακῶν παντάπασιν ἀπαθῆς διέμεινε καὶ οὐδὲ ἔχνος αὐτοῦ C τῆς πληγῆς εἰς τὸ πρόσωπον ἀπελείπετο. Κοντίλας δὲ βιαϊότε- 15 ρον τοῦ δορατίου ἐκ τῆς κεφαλῆς ἀφαιρεθέντος (ἐπιπέγει γὰρ ἐπὶ πλείστον) ἐς λειποθυμίαν ἐξέπεσιν. ἐπεὶ δὲ οἱ φλεγμαίνεν οἱ τῆδε μήνηγγες ἤρξαντο, φρενίτιδι νόσῳ ἀλοῦς οὐ πολλῷ ὕστερον ἐτελεύτησε. Βούχαν μέντοι αὐτίκα αἵματός τε ῥύσις ἀφατος ἐκ τοῦ μηροῦ ἔσχε καὶ τεθνηξομένην οὐκ εἰς μακρὰν ἔθηκε. αἴτιον 20 δὲ τούτου εἶναι λατροὶ ἔλεγον, ὅτι οὐκ ἐπ' εὐθείας, ἀλλ' ἔγκαρσια ἐντομῇ τὸν μυῶνα ἡ πληγὴ ἔκοψεν. ἡμέραις γοῦν ἀπέθανε τρισὶν ὕστερον. διὰ ταῦτα μὲν οὖν Ῥωμαῖοι τὴν νύκτα ὄλην ἐκείτην ἐν πένθει μεγάλῳ ἐγένοντο. Γότθων δὲ θρηνοὶ πολλοὶ

2. πολλὰ add. ex L. 11. τρισὶ τε] τρισὶ δὲ HL. τρισὶ τε Hm. *ibid.* ληπίσιν Scaliger. Libri ὀπίσω.

bant; sed ne membranis ac nervis, qualia ibi multa sunt, pertusis, viro, domesticorum Belisarii generosissimo, interitum afferrent. Deinde medicus quidam, Theoctistus nomine, cervici adnatus, ex eo quae sit, hincne multum doleret? Ac dolere se affirmanti, Ergo, inquit, *scopes eris, et integro valebis oculo.* Haec aiebat, certo coniciens, eo sagittae cuspidem evasisse, ut abesset a cute propius. Itaque teli partem, quae extabat, praecisam abiecit, divisisque nervis dissectione, ubi sensus doloris erat acerrimus, inde nullo negotio mucronem avellit trifidum, et alteram sagittae partem secum trahentem. Atque ita Arxes incolumis servatus est, immo nec vestigium vulneris in eius vultu superfuit. Cutilas vero, cum ex ipsius capite eductum fuisset apiculum maiori vi (quippe altius infixum sedebat) in deliquium incidit, coeptisque inflammari membranis cerebri, phrenesi correptus, paulo post moritur. Quod ad Bucham attinet, profusam ex illius femore vim sanguinis maximam subsecutura mors visa est. Cuius rei causam afferebant hanc medici, quod ictus non recta, sed obliqua incisione musculum secuisset. Quare tertio post die animam egit. Propterea Romani illam noctem integram traduxere magno in luctu, dum etiam plurima Gotthorum lamenta et graves comploratio-

D καὶ κωκυτοὶ μεγάλοι ἐκ τῶν χαρακωμάτων ἤκούοντο. καὶ ἐθαύ-
μαζόν γε Ῥωμαῖοι, ἐπεὶ οὐδὲν ἐδόκει πάθος ξυμβῆναι τοῖς πο-
V 60 λεμίοις λόγου ἄξιον τῇ προτεραιᾷ, πλήν γε δὴ ὅτι ὀλίγοι αὐτῶν
ἐν ταῖς ξυμβολαῖς διεφθάρησαν. ὅπερ καὶ πρότερον αὐτοῖς οὐ-
δὲν τι ἤσσαν, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον, ξυνενεχθὲν οὐ λίαν γε αὐτοῦς 5
διὰ τὴν πολυανθρωπίαν διετάραξεν. ἐγνώσθη μέντοι τῇ ὕστε-
ραῖα ὡς ἄνδρας δοκίμους ἐς τὰ μάλιστα τοῦ ἐν Νέρωνος πεδῆς
στρατοπέδου Γότθοι ἐθρήνον, οὓς δὴ ὁ Βούχας ἐν τῇ πρώτῃ
ὄρμῃ ἔκτεινεν. ἐγένοντο δὲ καὶ ἄλλαι οὐκ ἀξιόλογοι ξυμβολαί,
P 393 ἅσπερ μοι ξυγγράψω οὐ τι ἀναγκαῖον ἔδοξεν εἶναι. πάσας μὲν-10
τοὶ ἐξήκοντα καὶ ἑπτὰ ἐν τῇδε τῇ πολιορκίᾳ ξυνηνέχθη γενέσθαι,
καὶ δύο δὴ ἄλλας ὑστάτας, αἱ μοι ἐν τοῖς ὅπισθε λόγοις εἰρή-
σσονται. τότε δὴ ὁ τε χειμῶν ἔληγε καὶ τὸ δεύτερον ἔτος ἐτελεύτα
τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυνέγραψεν.

B γ'. Ἦδη δὲ τῆς θερινῆς τροπῆς ἄρξασμένης λιμὸς τε ὁμοῦ 15
καὶ λοιμὸς τοῖς ἐν τῇ πόλει ἐπέπεσε. καὶ τοῖς στρατιώταις μὲν
σῖτος ἔτι ἐλείπετο, ἄλλο δὲ τῶν ἐπιτηδείων οὐδὲν, Ῥωμαίους δὲ
τοὺς ἄλλους ὁ τε σῖτος ἐπελελοίπει καὶ ὁ λιμὸς ἀκριβῶς ξὺν τῷ
λοιμῷ ἐπέλεξεν. ὣν δὴ οἱ Γότθοι αἰσθόμενοι μάχῃ μὲν διακινδύ-
νεύειν πρὸς τοὺς πολεμίους οὐκέτι ἤθελον, ἐφύλισσον δὲ ὅπως 20
αὐτοῖς μηδὲν τοῦ λοιποῦ εἰσχομίζοιτο. ἔστων δὲ ἐς τότε ὕδατος
ὄχετῶ δύο μεταξὺ Λατίνης τε καὶ Ἀππίας ὁδοῦ, ὑψηλῶ ἐς ἄγαν,
κυρτώμασί τε ἐπὶ πλείστον ἀνεχομένῳ. τούτῳ δὴ τῶ ὄχετῳ ἐν

21. ἐστών Pm. ἔστι P.

22. δύο] Vulgo δύο.

nes ex eorum castris editas audirent, atque ideo mirarentur, quod nulla videretur accidisse hostibus pridie calamitas gravior, nec nisi eorum pauci in conflictibus oppetiissent: cum eiusmodi casus, immo vero maiores ante inveci, ipsos non admodum turbassent, superante ingenti multitudine. At postridie compertum est Gotthos vicem lamentari virorum, in campi Neroniani castris praecellentium, quos Buchas in primo congressu sustulerat. Aliae praeterea pugnae leviores editae sunt, quarum descriptionem minime necessariam iudico. Sunt autem patrata in hac obsidione certamine LXXII. aliaque postrema duo, de quibus dicam postea. Tum pariter cum hieme alter annus exiit huiusce belli, cuius historiam conscripsit Procopius.

3. Iam vero, aestivo solstitio ineunte, cum fame pestis urbem invasit. Militibus rei cibariae nihil erat reliquum, praeter panem: quo ipso defecti Romani caeteri, fame simul et lue gravissime conflictabantur. Re Gotthi cognita, cum hoste ferro decernere nolentes amplius, solum cavebant, ne quid unquam foris acciperet. Sunt adhuc vias inter Latinam et Appiam praesalti ac longe fornicibus elati aquaeductus duo. Quin-

χῶρον διέχοντι Ῥώμης σταδίοις πεντήκοντα ξυμβάλλοντες τε ἀλλή-
 λωιν καὶ τὴν ἐναντίαν ὁδὸν δι' ἄλλου τρέπουσιν. ὁ γὰρ ἔμπρο- C
 σθεν χῶρον λαχὼν τὴν ἐν δεξιᾷ τρηκαῦτα χωρεῖ φερόμενος τὰ
 εὐώνυμα. πάλιν δὲ ξυνιόντες καὶ χῶρον τὴν προτέραν ἀπολα-
 5 βόντες τὸ λοιπὸν διακεκρίσθων, καὶ ἀπ' αὐτοῦ χῶρον τὸν με-
 ταξὺ ὀχύρωμα ξυμβαίνει τὸ ἐκ τῶν ὀχετῶν περιβαλέσθαι. τού-
 των δὲ τὰ κάτω κυρτώματα οἱ βόρβαροι λίθοις τε καὶ πηλῷ φρά-
 ξαντες φρουρίου τε σχῆμα πεποίηται κἀνταῦθα οὐχ ἦσσαν ἢ ἐς
 ἑπτακισχιλίους ἐνοστρατοπεδευσάμενοι φυλακὴν εἶχον τοῦ μηκέτι
 10 τοῦς πολεμίους ἐς τὴν πόλιν τι τῶν ἐπιτηδείων ἐσκομίζεσθαι.
 τότε δὴ Ῥωμαίους πᾶσα μὲν ἐλπίς ἀγαθὴ ἐπελελοῖπει, πᾶσα δὲ
 ἰδέα κακοῦ περιεστήκει. ἕως μὲν οὖν σῆτος ἤκμαζε, τῶν στρα- D
 τιωτῶν οἱ εὐτολμότατοι ἐναγούσης αὐτοὺς τῆς τῶν χρημάτων
 ἐπιθυμίας ἵπποις τε ὀχούμενοι καὶ ἄλλους ἐφέλκοντες ἐν τοῖς
 15 ληλοῖς ἐγένοντο νύκτωρ τῆς πόλεως οὐ μακρὰν ἄποθεν. καὶ τέ-
 μνοντες τοὺς ἀστάχνας καὶ τοῖς ἵπποις, οὓς αὐτοὶ ἐφέλκον, ἐν-
 τιθέμενοι, ἕς τε τὴν πόλιν λανθάνοντες τοὺς πολεμίους ἐκόμιζον
 καὶ χρημάτων μεγάλων Ῥωμαίων τοῖς εὐδαίμοσιν ἀπεδίδοντο.
 οἱ μὲντοι ἄλλοι βοτάναις τισὶν ἀπέζων, οἷαι πολλαὶ ἀμφὶ τε τὰ
 20 προάστεια καὶ τοῦ περιβόλου ἐντὸς γίνονται. βοτάνη γὰρ γῆν
 τῶν Ῥωμαίων οὔτε χειμῶνος ὥρα οὔτε ἐς ἄλλον ἐπιλείπει καιρὸν,
 ἀλλ' ἀνθεῖ τε αἰεὶ καὶ τέθηλεν εἰς πάντα τὸν χρόνον. ἀπ' οὗ δὴ
 καὶ ἵπποφορεῖν ἐνταῦθα τοὺς πολιορκουμένους τετύχηκε. τινὲς

1. διέχοντι] διέχοντες H.

21. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδὲ — οὐδὲ.

quagesimo ab urbe stadio coeunt, et modico intervallo deflectunt in con-
 trarium, ita ut qui iam supra ad dextram fuit, ibi ad laevam tendat.
 Denuo coeuntes, recepto loci pristino ordine, in diversum exinde abeunt.
 Quo fit, ut medium illud spatium circummunitum sit aquaeductibus: quo-
 rum arcus inferiores ita lapidibus et luto Barbari praestruxerunt, ut loco
 formam castelli dederint: ubi stationarii, haud pauciores septem millibus,
 praesidium agitabant, eo intenti, ne in urbem hostis comestus ullos in-
 ferret. Tunc Romanos spe bona penitus destitutos, cuiusque generis
 mala circumsederunt. Ac militum quidem animosissimi, quandiu maturum
 in arvis frumentum fuit, amore pecuniae impellente, equis vecti, aliosque
 agentes vacuos, de nocte in segetes non procul ab urbe se immittebant,
 cumque adductos secum equos desectis spicis onerassent, clam hostibus,
 eas deserebant in urbem, et magno pretio Romanis vendebant divitibus,
 dum herbis caeteri victitarent, quarum affatim est cum circa suburbia,
 tum intra muros. Nam neque hiems, neque alia tempestas ulla agrum
 Romanum herbis viduat, sed illae perpetua nitent viriditate. Hinc equis
 etiam obsessorum pabula suppcebant. Quidam botulos e carnibus mu-

- P 394 δὲ καὶ ἐξ ἡμιόνων τῶν ἐν Ῥώμῃ θνησκόντων ἀλλᾶντας ποιούμενοι ἀπεδίδοντο λάθρα. ἐπεὶ δὲ σίτον τὰ λήια οὐκέτι εἶχε καὶ ἐς μέγλι κακὸν ἄπαντες Ῥωμαῖοι ἀφίκοντο, Βελισάριον τε περιστάτω καὶ ἐν μάχῃ μιᾷ διακρίνεσθαι πρὸς τοὺς πολεμίους ἠνάγκαζον, Ῥωμαίων οὐδένα τῆς ξυμβολῆς ἀπολείψασθαι ὑποσχόμενοι. 5
- H 216 καὶ αὐτῷ ἀπορομένῳ τε τοῖς παροῦσι καὶ λίαν ἀχθομένῳ τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου ἐλεξάν τινες τοιάδε
 ,, Ὅδ προσδεχομένους ἡμᾶς ἢ παροῦσα, ὦ στρατηγέ, κατέ-
 B λαβε τύχη, ἀλλ' εἰς πᾶν ἡμῖν τούταντιον τὰ τῆς ἐλπίδος ἐκβέ-
 βηκε. τετυχηκότες γὰρ ὢν πρότερον ἐν ἐπιθυμίᾳ κατέστημεν, 10
 τανῦν ἐς τὴν παροῦσαν ξυμφορὰν ἤκομεν, καὶ περιέστηκεν ἡμᾶς
 V 61 ἢ προλαβοῦσα δόξα τῷ καλῶς τῆς βασιλείως προμηθείας ἐφίε-
 σθαι, νῦν ἄνοιά τε οὐσα καὶ κακῶν τῶν μεγίστων ὑπόθεσις. ἀφ' οὗ δὴ ἐς τόδε ἀνάγκης ἀφύγμεθα ὥστε ἐν τῷ παρόντι ἔτι βιάζε-
 σθαι καὶ πρὸς τοὺς βαρβάρους ὀπλίζεσθαι τετολμήκαμεν. καὶ 15
 συγγνώμη μὲν εἰ πρὸς Βελισάριον θρασυόμεθα. γαστήρ οὐκ οἶδεν ἀποροῦσα τῶν ἀναγκαίων υἰσχύνεσθαι. ἀπολελογήσθω δὲ ἡμῶν ὑπὲρ τῆσδε ἡμῶν τῆς προπετείης ἢ τύχης, πάντων γὰρ εἰκότως ἀνιαρότατος δοκεῖ εἶναι ἡμῶν ἡμῶν τοῖς οὐκ εὖ φερομέ-
 C νοις ὁ βλος. τὰ μὲν οὖν ξυμπεσόντι ἡμῖν ὄραξ δῆπουθεν. ἀγροὶ 20
 μὲν οὗτοι καὶ χώρα ξύμπασα ὑποπέπτωκε ταῖς τῶν πολεμίων χερσὶ. πόλις δὲ αὐτῆ τῶν ἀγαθῶν ἀποκείκλεισται πάντων ὧν οὐκ

1. ἀλλᾶντας] Vulgo ἀλλάντας. ἀλάντας L. 5. Ῥωμαίων] Ῥο-
 μαίων L. 14. ἔτι P, Vat. ἔτι τῷ HL. 19. ἀνιαρότατος]
 Vulgo ἀνιαρώτατος.

lorum qui Romae moriebantur, confectos vendebant clanculum. Nudatis iam agris messibus, ad extrema redacti Romani omnes, conventum facto agmine Belisarium ad decretoriam cum hoste pugnam compellunt, ab ea neminem civium abfore pollicentes. Tum ipsum praesenti necessitate districtum, et valde animo dolentem, quidam e populo his fere verbis affati sunt.

Expectationi, qua tenebamur, Magister militum, rerum haec nostrarum fortuna minime respondet: sed spei plane contrarium exitum reperimus. Id enim consecuti, quod prius in votis erat, in hanc modo calamitatem devenimus, iamque insania mera est, ac nobis acerrimas maximas parit iniecta ante opinio; quas nos a pristina conditione avertit praeclaro studio gaudendi Caesarea providentia. Unde eo necessitatis adducti sumus, ut iam etiam uti vi audeamus, et in Barbaros arma sumere. Ac nobis detur venia, si apud Belisarium Adentius loquimur. Ieiunus enim et inops venter erubescere nescit. Fortuna quoque, qua premimur, nostram hanc excuset licentiam: siquidem vita omnium miserissima videtur esse, quae infelicibus prorogatur. Vides quae nobis acciderint. En, agros atque omnem late regionem hostis tenet: cunctis vitae commedis urbs haec

ἴσμεν ἔξ ὄτου δὴ χρόνου. Ῥωμαίων δὲ οἱ μὲν ἤδη κείνται, τὸ
 μηδὲ γῆ κρύπτεσθαι κληρωσάμενοι, οἱ περιόντες δὲ ἡμεῖς, ὡς
 ἂν συλλήβδην εἶπωμεν ἅπαντα τὰ δεινὰ, ξυττετάχθαι τοῖς οὕτω
 κειμένοις εὐχόμεθα. πάντα γὰρ τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὁ λιμὸς τὰ
 5 κακὰ φορητέα δείκνυσιν, ἔνθα τε ἂν φαίνηται, μετὰ τῶν ἄλ-
 λων ἐπέρχεται τῆς λήθης καὶ θανάτους ἅπαντας, πλὴν τοῦ παρ'
 αὐτοῦ, προσιόντας πρὸς ἡδονῆς εἶναι τοῖς ἀνθρώποις ἐργάζεται.
 ἕως τοίνυν μὴ κεκράτηκεν ἡμῶν τὸ κακὸν, δὸς ἡμῖν ὑπὲρ ἡμῶν
 αὐτῶν ἀνελεσθαι τὴν ἀγωνίαν, ἔξ ἧς ἡμῖν ἢ περιεῖναι τῶν πολε- D
 10 μίων ἢ τῶν δυσχερῶν ἀπηλλάχθαι ξυμβήσεται. οἷς μὲν γὰρ ἐλ-
 πίδα σωτηρίας ἢ μέλλησις φέρει, πολλὴ ἄνοια προτερήσουσιν ἐς
 κίνδυνον τὸν ὑπὲρ τῶν ὄλων καθίστασθαι. οἷς δὲ τῇ βραδυτῆτι
 δυσκολώτερος ὁ ἀγὼν γίνεται, τὸ καὶ πρὸς ὄλιγον ἀναβάλλεσθαι
 χρόνον τῆς παραυτίκα προπετείας μεμπτότερον. Ῥωμαῖοι μὲν
 15 τοσαῦτα εἶπον. Βελισάριος δὲ ἀμείβεται ὧδε „Ἄλλ' ἔμογε καὶ
 λίαν προσδεχομένῳ τὰ παρ' ὑμῶν γεγένηται πάντα, ἐκβέβηκε δὲ
 παρὰ δόξαν οἰδέν. ἐγὼ γὰρ οἶδα πάλαι δῆμον ὅτι πρᾶγμα ἀβου-
 λότατόν ἐστι, καὶ οὔτε τὰ παρόντα φέρειν πέφικεν οὔτε τὰ μέλ-
 λοντα προβουλεύσασθαι, ἀλλ' ἐγχειρεῖν μὲν εὐπετιῶς αἰεὶ τοῖς ἀμη-
 20 χάνοις, διαφθεῖρεσθαι δὲ ἀνεπισκέπτως ἐπίσταται μόνον. ἐγὼ
 μέντοι οὐκ ἂν ποτε διὰ τὴν ὑμετέραν ὀλιγωρίαν οὔτε ὑμᾶς ἀπολέ-
 σαμι ἐκὼν γε εἶναι οὔτε ὑμῖν τὰ βασιλέως ξυνδιαφθείραμι πρῶ- P 395
 γματα. πόλεμος γὰρ οὐκ ἔξ ἀλογίστου τῆς σπουδῆς κατορθοῦ-

6. τῆς λήθης] τῆς om. H et Reg. *ibid.* λήθης] λήθη Reg. et
 Hm. 16. ὑμῶν Vat. ἡμῶν P. 18. 21. 22. οὔτε — οὔτε]
 Vulgo οὐδὲ — οὐδὲ.

*interelusa est, idque tamdiu, ut spatium temporis viz animo complectamur. Iam Romanorum pars iacet, insperata: nos vero superstites, ut quae pæ-
 timur, uno omnia verbo comprehendamus, in numerum vel sic isentium venire cupimus. Quos enim famas occupat, his mala quævis suadet esse tolerabilia, aliarumque ærumnarum oblivionem sua præsentia inducit, et quodlibet mortis genus, præter illud quod ipsa infert, homini suave red-
 dit. Quæmobrem patere, ut malo hoc nondum fracti, pro nobis ipsi pugnemus, vel victoriam, vel ærumnarum finem consecuturi. Illi certe, quibus cunctatio spem salutis affert, stultissime fecerint, si rerum summam in certaminis aleam præfestinent conicioere: qui vero prælii difficultatem augment mora, hæc, quantulacunque fuerit, ipsi vitio vertenda potius est, quam promptus ad audendum impetus. Huius Romanorum orationi Belisarius ita respondit. Ego vero, quæcumque fecistis hæcenus, certa cogitatione præcipiebam, nec præter opinionem quidquam accidit. Quippe iamdiu novi insubidum esse vulgus, nec instantis patiens, nec futuri providum, nihil scire nisi difficillima facile semper aggredi, temereque in perniciem ruere. At me caeca levitas vestra non ita movet, ut vos, resque Imperatoris perdere vobiscum velim. Neque enim rem bellicam promovet inconsi-*

σθαι φιλεῖ, ἀλλ' εὐβουλίᾳ τε καὶ προμηθείᾳ τὴν τῶν καιρῶν ἀεὶ σταθμώμενος ῥοπήν. ὑμεῖς μὲν οὖν πεττεύειν οἰόμενοι τὸν ἕνα βούλεισθε ὑπὲρ ἀπάντων ἀναρριπτεῖν κύβον, ἕμοι δὲ οὐ σὺνθεῖς αἰρεῖσθαι πρὸ τοῦ ξυμφόρου τὸ ζήντομον. εἶτα σὸν ἡμῖν ἐπαγγέλλισθε τοῖς πολεμίοις διὰ μάχης ἵεναι, πότε τὰς μελέτας τοῦ 5 πολέμου πεποημένοι; ἢ ποῖος τὰ τοιαῦτα ἐκμαθὼν τοῖς ὄπλοις οὐκ οἶδεν ὅτι οὐ χωρεῖ ἄχρι τῆς διαπείρας ἢ μάχης; οὐδὲ αὐτὸς σοι ἐμμελετᾶν ὁ πολέμιος ἐν τοῖς ἀγῶσι παρέχεται. νῦν μὲν οὖν
 B τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἄγαμαι καὶ συγγνώμων εἰμι ταραχῆς τῆσδε. ὡς δὲ ὑμῖν ταῦτα οὐκ εἰς καιρὸν γέγονε καὶ ἡμεῖς μελλήσει προ- 10 μηθεὶ χρωμέθα ἐγὼ δηλώσω. στρατεύμα ἡμῖν ἀριθμοῦ κρεῖσσον ἐκ πάσης γῆς ἀθροίσας βασιλεὺς ἐπεμψε καὶ στόλος, ὅσος οὐ πώποτε Ῥωμαίοις ξυνέστη, τὴν τε Καμπανίας ἀκτὴν καὶ κόλπου τοῦ Ἴονίου τὰ πλεῖστα καλύπτει. ὀλίγων τε ἡμερῶν ξὺν πᾶσι τοῖς ἐπιτηδεύουσιν παρ' ἡμῶς ἤξουσιν, τὴν τε ἀπορίαν ἡμῖν διαλύ- 15 σοντες καὶ πλήθει βελῶν τὰ τῶν βαρβάρων στρατόπεδα καταχω-
 C σοντες. ἀνθ' ὧν καὶ ἐλογισάμην ἐς τὴν ἐκείνων παρουσίαν τὸν τῆς ξυμβολῆς μᾶλλον ἀποθέσθαι καιρὸν, καὶ ξὺν τῷ ἀσφαλεῖ τὸ τοῦ πολέμου πορίζεσθαι κράτος, ἢ σπουδῇ ἀλογιστῶ θρασυνόμηνος τὴν τῶν ὄλων σωτηρίαν προτεσθαι. ὅπως δὲ αὐτίκα τε ἤξουσιν 20 καὶ μὴ περαιτέρω μελλήσουσιν, ἐγὼ προνοήσω.

D
 V 62 δ'. Τούτοις μὲν Ῥωμαίων τὸν δῆμον παραθαρσύννας Βε-
 λισάριος ἀπεπέμψατο, Προκόπιον δὲ, ὃς τὰδε ξυνέγραψεν, αἰ-

22. παραθαρσύννας Reg. παραθρασύννας P.

*decorata celeritas, sed maturum consilium et providentia, quae omnia occasio-
 num momenta ponderet. Vos, quasi alicui luderetis, unius tali iactui
 summam rerum vultis subiacere. At meus non est mos compendia praes-
 optare longioris operae utilitatibus. Deinde, nobiscum vos hostem aggres-
 suros pollicemini. Verum quandonam vos re militari exercuistis? Quis
 haec disciplinam ipso armorum tractatione edoctus, ignorat, non eo perti-
 nere praecium, ut repente erudiat usu rudem, nec tibi hostem in certami-
 nibus umbratilem belli meditationem praebere? Ac vestram quidem ala-
 critatem demiror: excitati vero tumultus do veniam. Hoc demum a vobis
 factum alieno tempore, et nos sapienter cunctari probabo. At nos nunc
 Imperator contractum ex universo Orbe exercitum innumerabilem: et clas-
 sis, quanta nunquam a Romanis constata fuit, Campaniae littus et sinus
 Ionii partem maximam tegit. Huc paucos intra dies advenient cum omni
 genere commensurum, nec inopiam modo a nobis depellent, sed Barbaro-
 rum etiam castra obruent telorum vi. Quamobrem satius esse duxi pug-
 nam in eorum adventum differre, et victoriam tuto consequi, quam praeci-
 pitum inconsultaque audacia salutem communem proicere. Caeterum ut
 quamprimum adsint, nec morantur diutius, providebo.*

4. Vix plebem Romanam Belisarius his verbis animatum remiserat, cum Neapolim, quo missum ab Imperatore exercitum fama nuntiabat, au-

τικά ἐς Νεάπολιν ἐκέλευεν ἵναί. φήμη γάρ τις περιήγγελλεν ὡς
 στρατεύματα ἐνταῦθα βασιλεῖς πέμψει. καὶ οἱ ἐπέστελλε ταῦς τε
 ὅτι πλείστας σίτου ἐμπλήσουσθαι καὶ στρατιώτας ἀγεῖραι ἄπαν- H 217
 τας, ὄσους ἐν τῷ παρόντι ἐκ Βυζαντίου ἦκειν τετύχηκεν, ἢ ἑπ-
 5 πων φυλακῆς ἕνεκα ἢ ἄλλου ὁποσοῦν ἐνταῦθα λελείφθαι, οἷους
 δὴ πολλοὺς ἐς τὰ Καμπανίας χωρία ἠκηκόει ἵναί. τινὰς δὲ καὶ
 τῶν ταύτῃ φρουρῶν ἀφελίσθαι, ἤξειν τε ξὺν αὐτοῖς τὸν σίτον
 παρακομίζοντα ἐς Ὀστίαν ὅτι τάχος, τὸ Ῥωμαίων ἐπίνειον. καὶ
 ὁ μὲν ξὺν τῷ Μουνδίλῃ τῷ δορυφόρῳ καὶ ὀλίγοις ἰππεῦσι διὰ P 396
 10 πύλης, ἢ Παύλου τοῦ ἀποστόλου ἐπώνυμος, νύκτωρ διήλθε,
 λαθῶν τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον, ὅπερ ἄγχιστα ὁδοῦ τῆς
 Ἀππίας ἐφύλασσαν. ἐπειδὴ τε ἐς Ῥώμην οἱ ἀμφὶ Μουνδίλαν
 ἐπανήκοντες ἀφίχθαι ἤδη Προκόπιον ἐς Καμπανίαν οὐδενὶ ἐντυ-
 χόντα τῶν βαρβάρων ἀπήγγελλον· νύκτωρ γὰρ οὐποτε τοὺς πο-
 15 λεμίους ἕξω τοῦ στρατοπέδου πορεύεσθαι· εὐέλπιδες μὲν γεγένη-
 ται ἄπαντες, Βελισάριος δὲ θαρσύνσας ἤδη ἐπενόει τάδε· τῶν
 ἰππέων πολλοὺς ἐς τὰ πλησίον ἐξέπεμψεν ὀχυρώματα, ἐπιστεί-
 λας, ἣν τινες τῶν πολεμίων ταύτῃ ἴωσιν, ἐφ' ᾧ τὰ ἐπιτήδεια ἐς
 τὰ στρατόπεδα ἰσχομισῶνται, ἔνθεν αὐτοῖς ἐπεκδρομάς τε καὶ B
 20 ἐνέδρας πανταχόθι τῶν τῆδε χωρίων ἀεὶ ποιουμένους μὴ ἐπιτρέ-
 πειν, ἀλλὰ παντὶ σθένει ἀπείργειν, ὅπως ἢ τε πόλις ἐλασσόνως
 ἢ πρότερον τῆ ἀπορίᾳ πέλζοιτο καὶ οἱ βάρβυροι πολιορκεῖσθαι

6. καμπανίας Reg. ἐν Καμπανίᾳ P. 8. παρακομίζοντα L. corr.
 Vulgo παρακομίζοντι. 13. ἐντυχόντα] ἐντυχόντι L. 15. πο-
 ρεύεσθαι Vat. Vulgo ἵναί.

ctorem huius Historiae Procopium destinavit, insitque frumento navea
 implere plurimas, nec milites solum cogere omnes, cum ab urbe Byzan-
 tio recentes, tum qui in eo tractu, sive ut equos suos servarent, sive
 aliam ob causam restabant, quales multos per Campaniam sparsos audie-
 rat: sed partem etiam praesidorum, quae ibi essent, deducere, et cum
 ipsis Ostiam (id Romanorum navale est) frumentum advehere, quam ce-
 lerissime possent. Ille cum Mundila Praetoriano et paucis equitibus per
 eam portam, quae a Paulo Apostolo nomen habet, sic egressus est no-
 cte, ut hostium castra sefellerit, praesidii gratia proxime viam Appiam
 posita. Dein Mundila Romam reverso, ac referente iam in Campaniam
 pervenisse Procopium, Barbarorum nemine facto obviam, propterea quod
 hostes totam noctem sese castris tenerent, laeta spes omnibus affulsit, et
 plenam fiducia Belisarius hoc consilium cepit. Magnam equitum partem
 in vicinas munitiones emittit, praecipiens, ut, si qua hostium manus illac
 commentus in castra importare velit, crebris inde factis excursibus, et
 insidiis ubique structis, id nunquam patiantur, sed omni ope prohibeant:
 quo et urbs minori quam ante prematur penuria, et obsideri potius Bar-

μᾶλλον ἢ αὐτοὶ πολιορκεῖν Ῥωμαίους δόξαιαν. Μαρτίνον μὲν καὶ Τραιανὸν ξὺν χίλοις ἐς Ταρακίαν ἐκέλευσεν ἵνααι. οἷς δὴ καὶ Ἀντωνίαν τὴν γυναῖκα ξυνέπεμψεν, ἐντειλάμενος ἐς τε Νεάπολιν αὐτὴν στέλλεσθαι ξὺν ὄλλοις τισὶ καὶ τύχην ἐκ τοῦ ἀσφαλῶς τὴν σφίσι ξυμβησομένην παραδοκεῖν. Μάγνον τε καὶ Σιν-
C θούην τὸν δορυφόρον πεντακοσίους μάλιστα ἐπαγομένους ἐς Τεβούρων τὸ φρούριον ἐπέμψε, σταδίους τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν Ῥώμης διέχον. ἐς μέντοι τὸ Ἀλβανῶν πόλισμα, σταδίους μὲν τοσοῦτους ἀπέχον, ἐν δὲ τῇ Ἀππίᾳ ὁδῷ κείμενον, πρότερον ἤδη Γόνθαριν ξὺν Ἐρούλοις τισὶ πέμψας ἔτυχεν, οὗς δὴ οἱ Γότθοι 10 βιασάμενοι ἐξήλασαν ἐνθὲνδε οὐ πολλῶ ὕστερον.

Ἔστι δὲ τις νεὼς Παύλου τοῦ ἀποστόλου, Ῥώμης τοῦ περιβόλου τέσσαρας καὶ δέκα σταδίους ἀπέχον. ὁ τε ποταμὸς αὐτὸν παραρρεῖ Τίβερις. ἐνταῦθα ὀχλῶμα μὲν οὐδαμῆ ἔστι, στοῦ δὲ τις ἄχρι ἐς τὸν νεὼν διήκουσα ἐκ τῆς πόλεως, ἄλλαι τε πολλαὶ 15 οἰκοδομίαι ἀπ' αὐτῶν οὔσαι οὐκ εὐέροδον ποιοῦσι τὸν χῶρον. ἔστι δὲ τις καὶ αἰδῶς πρὸς ταῦτα δὴ τὰ ἱερὰ τοῖς Γότθοις. ἐς
D οὐδέτερον γοῦν τοῖν ἀποστόλων νεὼν παρὰ πάντα τὸν τοῦ πολέμου καιρὸν ἄχαρι τι πρὸς αὐτῶν γέγονεν, ἀλλὰ πάντα τῆδε τοῖς ἱερεῦσιν, ἥπερ εἰώθει, ἐξοσιοῦσθαι ξυμβέβηκεν. ἐν τούτῳ δὲ 20 τῷ χωρίῳ Βαλεριανὸν, τοὺς Οὐννοὺς ἀπαντας ἀπαγαγόντα, χαράκιμα περὶ τοῦ Τιβέριδος τὴν ἄσθην ἐκέλευε ποιῆσθαι, ὅπως ἂν αὐτοῖς τε ἀδείστερον οἱ ἵπποι τρέφοντο καὶ οἱ Γότθοι μᾶλλον

5. Σινθούην] σινθουσιν H. 6. Τιβούρων] τιβουρ Reg. et Lm.
 τιβεριν HL. 20. ξυμβέβηκεν] συμβέβηκεν L.

bari quam Romanos obsidere videantur. Martino Traianoque imperat Tarracinam abeant cum viris mille: quibuscum et Antoninam uxorem mittit, iussam proficisci inde Neapolim cum nonnullis, et fortunam, quae res cunq̄ue suas maneret, expectare in tuto. Ad Tiburtinum castellum, quod Roma stadiis abest cxi. Magno et Sinthue Praetoriano ducibus, quingentos fere destinat. Iam ante ad Albanorum oppidum, in via situm Appia, totidemque ab urbe stadiis dissitum, Gontharin cum Erulorum agmine miserat: quos Gotthi non multo post inde vi expulerunt.

Templum est Pauli Apostoli, quod a moenibus Romae stadiis xiv. distat. Alluitur fluvio Tiberi, nullis septum operibus: quanquam ab urbe pertinens ad templum hoc porticus, et vicina utriq̄ue aedificia, faciles negant ad locum aditus. Porro Gotthi sacram hanc Pauli aedem Apostoli, itemque alteram Apostoli Petri sic reverentur, ut neutram toto belli tempore, ne minimum quidcum, violarint: at Sacerdotibus de more sacra illis omnia procurare licuerit. Iussus a Belisario Valerianus, Hunnis secum eductis omnibus, in eo loco, ad Tiberis ripam, castra ponere, tum ut liberius equos alerent, tum ut Gotthis facultas minor esset, loc-

ἔτι ἀναστέλλοιτο τοῦ κατ' ἔξουσίαν ὡς ἀπωτάτω τῶν στρατοπέδων τῶν σφετέρων ἵνα. ὁ δὲ κατὰ ταῦτα ἐποίησεν. ἐπειδὴ τε οἱ Οὐννοι ἐνταῦθα ἐστρατοπεδεύσαντο, οὐπερ ὁ στρατηγὸς ἐνετέλλετο, ἐς τὴν πόλιν ἀπήλαυσε. ταῦτα μὲν ὄν Βελισάριος 5 διαπνεραγμένους ἠσυχάζει, μύχης μὲν οὐκ ἄρχων, ἐκ δὲ τοῦ τεί- V 63
 χους ἀμύνεισθαι προθυμοσύμενος, ἦν τις ἔξωθεν ἀπ' αὐτῆς κα- P 397
 κουρηγῶν ἴοι. καὶ οἷτον μέντοι τισὶ τῶν Ῥωμαίων δήμου πα-
 ρείχετο, Μαρτίνος δὲ καὶ Τραϊανὸς διελθόντες νίκτωρ τὰ τῶν
 πολεμίων στρατόπεδα, ἐπειδὴ ἐν Ταρακίῃ ἐγένοντο, Ἀντωνίαν
 10 μὲν ἐς Καμπανίαν ξὶν ὀλίγοις τισὶν ἐπεμψαν, αὐτοὶ δὲ τὰ ταύ-
 τη δχυρώματα καταλαβόντες, ἔνθεν τε ὀρμώμενοι, καὶ τὰς ἐφό-
 δους ἐκ τοῦ αἰφνιδίου ποιοῦμενοι, τῶν Γότθων τοὺς τὰ ἐκείνη
 περιμόντας χωρῖα ἀνέστελλον. Μάγνος δὲ καὶ Σινθούης τοῦ τε
 φρουρίου ὄσα κατεπεπτώκει ἐν βραχεῖ ἀνυποδομήσαντο χρόνῳ
 15 καὶ ἐπειδὴ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἐγένοντο, ἤδη μᾶλλον ἐλύπουν τοὺς πο-
 λεμίους, ἅτε αὐτῶν τὸ ἐπιτελεῖσθαι οὐκ ἄποθεν ὄν συχνά τε κα-
 ταθέοντες, καὶ τῷ ἀπροσοκῆτι ἐμπλήσσαντες αἰεὶ τῶν βαρβάρων
 20 καὶ τῶν ἀπροσοκῆτι ἐμπλήσσαντες αἰεὶ τῶν βαρβάρων
 ὅθι τινι δόρατι πληγαῖς τὴν δεξιὰν χεῖρα τῶν τε νεύρων οἱ ἀπο-
 κοπέντων ἀπόμαχος τὸ λοιπὸν γέγονε. καὶ Οὐννοι δὲ τὸ στρα-
 τόπεδον ἐν γειτόνων, ὥσπερ μοι ἐρρήθη, πεποιημένοι οὐκ ἐλάσ-
 σω κακὰ τοὺς Γότθους ἐποιοῦν, ὥστε καὶ αὐτοὶ τῷ λιμῷ ἐπιέ-
 ζοντο ἤδη, οὐκέτι σφίσι ἀδείας οὐσης τὰς τροφὰς ὥσπερ τὸ

1. ἀπωτάτω] ἀποτάτω P.
 13. περιμόντας] περιόντας L.

6. ἀπ' αὐτῆς] ἐκ' αὐτῶ Pm.

gius a suis castris evagandi ad libitum; mandatum exequitur, Hunnis-
 que, ubi Magister militiae praescripserat, metatis, in urbem redit. His
 constitutis, nihil movebat Belisarius, nec pugnam lacecebat, ad exter-
 nam vim, si qua ingrueret, a moenibus propulsandam paratissimus. Ac
 nonnullis quidem e Romana plebe frumentum praebuit: Martinus vero ac
 Traianus noctu castra hostium praetergressi, post suum Tarracinam ad-
 ventum, Antoninam cum paucis in Campaniam miserunt, et vicinis mun-
 tionibus occupatis, coeperunt ita inde erumpere, ut Gotthos, ea per-
 videntes loca, subitis represserint incursionibus. Magnus et Sinthues,
 reparatis brevi ruinis omnibus castelli Tiburtini, iam in tuto positi, hostem,
 cui munimentum hoc prope imminabat, magis ac magis vexabant, crebris-
 que et improvisis excursibus Barbaros, deductores commeatuum, percel-
 lebant: donec Sinthues, hasta in quodam certamine manu dextera vul-
 nerata, ac praecisis ipsius nervis, causarius in posterum fuit. Nec mi-
 nora Gotthi damna ab Hunnis, in propinquo, ut dixi, metatis, accipie-
 bant: ita ut iam ipsos quoque urgeret fames, erepta, qua prius gaude-

πρότερον εἰσχομίζεσθαι. καὶ λοιμὸς δὲ αὐτοῖς ἐπιπεσὼν πολλοὺς
διέφθαιρε, καὶ μάλιστα ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ὅπερ αὐτοῖς ἀγχοῦ
τῆς Ἀππίας ὁδοῦ ὕστατον, ὥσπερ μοι προδεδηλωται, γενοδὸς
H 218 ἔτυχε. καὶ αὐτῶν ὀλίγοι ἐνθένδε ὄσοι οὐ διεφθάρησαν ἐς τὰλλα
C χαρακώματα ὑπεχώρησαν. ταῦτό δὲ τοῦτο καὶ Οὐννοι παθόν- 5
τες ἐς Ῥώμην ἐσῆλθον. ταῦτα μὲν οὖν ἐγένετο τῆδε. Προκό-
πιος δὲ, ἐπεὶ ἐν Καμπανίᾳ ἐγένετο, στρατιώτας τε οὐχ ἤσσους ἢ
πεντακοσίους ἐνταῦθα ἤγειρε, καὶ νεῶν πολὺ τι χρῆμα σίτου ἐμ-
πλησάμενος ἐν παρασκευῇ εἶχε. παρῆν δὲ οἱ καὶ Ἀντωνίνα οὐ
πολλῶ ὕστερον καὶ τοῦ στόλου ἤδη ζῶν αὐτῶ ἐπεμελεῖτο. 10

Τότε καὶ τὸ ὄρος ὃ Βέβιος ἐμνησάτο μὲν, οὐ μόντοι ἤρεῦ-
ξάτο, καίτοι γε καὶ λίαν ἐπίδοξος ἐπ' αὐτοῦ ἐλεγόνοι ὅτι ἤρεῦξε-
ται. διὸ δὴ καὶ τοῖς ἐπιχωρίοις ξυνέβη ἐς δέος μέγα ἐμπεπτοκῆ-
ναι. τὸ δὲ ὄρος τοῦτο Νεαπόλεως μὲν ἑβδομήκοντα σταδίοις
D διέχει, τετραμμένον αὐτῇ πρὸς βορρῶν ἄνεμον, ἀπύτομον δὲ 15
ἀτεχνῶς ἔστι, τὰ κάτω μὲν ἀμφιλαφὲς κύκλῳ, τὰ ὑπερθεῖν δὲ
κρημνῶδες τε καὶ δεινῶς ἄγριον. ἐν δὲ τῇ τοῦ Βεβίου ὑπερβολῇ
σπήλαιον κατὰ μέσον μάλιστα βαθὺ φαίνεται, ὥστε εἰκάζειν αὐ-
τὸ ἄχρι καὶ ἐς τὰ ἔσχατα τοῦ ὄρους διήκειν. καὶ πῦρ ἐνταῦθα
ὄρῶν ἀρείστιν, ἣν τις ὑπερκύπτειν τολμήσειε, καὶ χρόνῳ μὲν 20
τῷ ἄλλῳ ἢ φλόξ ἐφ' ἑαυτὴν στρέφεται, πρῶγματα οὐδεὶν παρε-
χομένη τῶν ταύτῃ ἀνθρώπων, ἐπειδὴν δὲ κτύπον τινα μυκηθμῶ
ἐμφορῇ τὸ ὄρος ἀγῆ, κόνεως μέγα τι χρῆμα οὐ πολλῶ ὕστερον

21. ἐαυτῆν] ἐαυτῆ L corr. ibid. στρέφεται] τρέφεται HL: illud
in marg. 23. ἀφίῃ] ἀφίγ P.

bant, libera potestate importandae rei cibariae. Accessit pestilentia, quae cum eos invasisset, multos necabat, praecipue in castris, quae ad viam Appiam, uti supra commemoravi, postremo fecerant. Quicumque superfuerunt, sane pauci, in alia castra se receperunt: idem passi Hunni, Romam ingressi sunt. Haec ibi. Procopius vero, postquam in Campaniam venit, illic milites minimum quingentos collegit, et onustas frumento naves quam plurimas disposuit. Haud multo post affuit Antonina, et cum eo tum classem curare coepit.

Eodem tempore Vesuvius mons immugit: at eorum nihil evomuit, quorum eruptionem mugitus ille minari sic videbatur, ut indigenae vehementer expaverint. Distat mons Neapoli stadiis lxx. obversus illi a Septentrione. Admodum praeruptus est: imus quidem eius ambitus grata nemorum opacitate blanditur; superior vero praecipitiis summaque horret asperitate. In medio fere vertice hiatus apparet, tam altus, ut ad imas montis radices pervadere videatur. Si quis ibi audeat intro despiceret, huic ignem videre licet: cuius flamma alias in se volvitur, nemini incolarum molesta. Verum ubi mons mugitui similem edit sonitum, plerumque ingentem cineris vim prorumpit haud multo post: quae pestis

ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἀνήσι. καὶ ἦν μὲν τινα ὀδῶν τὸ κακὸν τοῦτο
 βαδίζοντα λάβη, τοῦτον δὲ τὸν ἄνθρωπον οὐδεμιᾷ μηχανῇ βιώ-
 σισθαι ἔστιν, ἣν δὲ οἰκίαις τισὶν ἐπιπέσοι, πίπτουσι καὶ αὐταὶ
 τῷ τῆς κόνεως πλήθει ἀχθόμενοι. ἀνέμου δὲ σκληροῦ, ἃν οὕτω P 398
 5 τύχη, ἐπιπεσόντος, ἀνιέναι μὲν αὐτὴν ζυμβαίνει ἐς ὕψος μέγα,
 ὡς μηκέτι ἀνθρώπῳ ὄρατὴν γίνεσθαι, φέρεσθαι δὲ ὅπη ἂν αὐτῇ
 τὸ πνεῦμα ἐπίφορον ἴοι, ἐμπλίπτειν τε εἰς γῆν, ἢ ὡς ἐκαστάτω
 τυγχάνει οἶσα. καὶ ποτε μὲν φασιν ἐν Βυζαντίῳ ἐπιπεσοῦσαν
 οὕτως ἐκπλήξαι τοὺς ταύτῃ ἀνθρώπους ὥστε πανδημει εἰς ἐκείνου
 10 δὴ καὶ ἐς τότε τοῦ χρόνου λιταῖς ἐνιαυσίοις ἐξιλιάσκεσθαι τὸν θεὸν
 ἔγνωσαν, ἐς Τρίπολιν δὲ τῆς Λιβύης χρόνῳ ἑτέρῳ ἐμπεπτωκένοι.
 καὶ πρότερον μὲν ἐνιαυτῶν ἑκατὸν ἦ καὶ πλειόνων τὸν μυκηθμὸν
 τοῦτόν φασι γενέσθαι, ὕστερον δὲ καὶ πολλῶ ἔτι θάσσον ζυμβῆ-
 ναι. τοῦτο μέντοι ἀπισχυρισάμενοι λέγουσιν, ὅτι δὴ ἐπειδὴν τῷ B
 15 Βεβίῳ ταύτην ἐρεύξασθαι τὴν κόνιν ζυμβαίη, εὐθνηεῖν ἀνάγκη
 τοὺς καρπὸς κατὰ τὴν ἐκείνη χώραν ἕπασαν. ἀπὸ δὲ λεπτό-
 τατός ἐστι καὶ πρὸς ὑγίαν ἱκανὸς πεφυκὼς ἐν τῷ ὄρει τούτῳ
 πάντων μάλιστα. ἐς τοῦτο ἀμέλει τοὺς φθόγῃ ἀλόγτους ἐκ τῶν
 ἄνωθεν χρόνων λιτροὶ πέμπουσι. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ Βεβίῳ ταύτῃ
 20 πη ἔχει.

ε'. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἄλλο στράτευμα ἐκ Βυζαντίου κατέ- C
 πλευσεν, Ἰσαύρων μὲν ἐς τὸν Νεαπόλεως λιμένα τρισχίλιοι, ὧν V 64
 Παῦλος καὶ Κώνων ἡγούντο, ἐς Ὑδρουῖντα δὲ Θραῖκες ἰππεῖς
 ὀκτακόσιοι, ὧν Ἰωάννης ἤρξεν ὁ Βιταλιανοῦ τοῦ πρώην τετυραν-

16. κατὰ add. P et Scaliger: om. HL.

23. Ὑδρουῖντα Pm et

Scaliger. Δρουῖντα P.

si in via quempiam deprehenderit, nullo is pacto mortem potest affuge-
 re: si in domos inciderit, eas corrunt, oppressae copia cineris. Hic de-
 mum, si forte ventus vehementior incumbat, in sublime adeo tollitur, ut
 visum fugiat, et quocumque impellit aura, perlatus, in terram decidat re-
 motissimam. Ferunt illius casu sic territum aliquando Byzantium, ut
 quae tunc ad placandum Deum decretae sunt, etiamnum habeantur so-
 lennes supplicationes. Alio tempore cadentem eum exceptit Trípolis Li-
 byae. Iam autem anni sunt centum, et amplius, ut perhibent, cum prior
 mugitus editus fuit; alterius multo recentior est memoria. Caeterum af-
 firmant fieri non posse, quin omnis regio, in quam cineres Vesuvius eru-
 ctaverit, exuberet frugibus. In eo monte caelum est tenuissimum omnium,
 ac saluberrimum. Eo certo Medici diutina tabe correptos mittunt. Sed
 de Vesuvio haec tenent.

5. Hoc interim spatio aliae Byzantio copiae navibus advectae sunt.
 Ac Neapolim quidem tria Isaurorum millia, Paulo et Conone ducibus,
 appulerunt, Hydruntem vero Thraeces equites mccc. quibus praecerat Ioan-

νηκότος ἀδελφιδούς και ζὺν αὐτοῖς ἕτεροι στρατιῶται ἐκ καταλί-
 γου ἱππικοῦ χλίου· ὧν ἄλλοι τε και Ἀλέξανδρός τε και Μαρκεν-
 τιος ἤρχον. ἐτύγγανε δὲ ἤδη και Ζήνων ζὺν τριακοσίοις ἱππιῶ-
 σιν ἐς Ῥώμην διὰ τε Σαμνίου και Λατίνης ὁδοῦ ἀφικόμενος. ἐπεὶ
 δὲ και Ἰωάννης ζὺν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἐς Καμπυνίαν ἤλθεν, 5
 D ἀμάξας πολλὰς ἐκ Καλαβρῶν ἔχων, ἀνεμήνυτο τοῖς πεντακο-
 σίοις ἠθροισμένοις ἐκ Καμπανίας, ὥσπερ μοι εἴρηται. οὗτοι
 μὲν ὁδὸν ἔχοντες τὴν παραλίαν ζὺν ταῖς ἀμάξαις ἦσαν ἐν νῶ
 ἔχοντες, ἦν τι ἀπαντήσῃ πολέμιον σῆσι, κίχλον τέ τινα και χα-
 ρακώματος σχῆμα τὰς ἀμάξας ποιησαμένους ἐνθένδε τοὺς ἐπιόν- 10
 τας ἀμύνασθαι, τοῖς δὲ ἀμφὶ Παῦλόν τε και Κώνωνα πλεῖν κατὰ
 τάχος ἐκέλευον, και σφίσιν εἰς Ὀστίαν ζυμῆσαι τὸ Ῥωμαίων
 ἐπίνειον, σίτον μὲν ἱκανὸν ἐν ταῖς ἀμάξαις ἐνθεμένοις, τὰς ναῦς
 τε ἀπάσας οὐ σίτου μόνον ἐμπλησαμένοις, ἀλλὰ και οἴνου και
 P 399 τῶν ἀναγκαίων ἀπάντων. και αὐτοὶ μὲν τοὺς ἀμφὶ Μαρτίνον 15
 και Τραιανὸν ὦντο ἐς τὰ ἐπὶ Ταρακίνης χωρία ἐνρήσειν και ζὺν
 αὐτοῖς ἐνθένδε λέναι· γεγονότες δὲ ἄγχιστα ἔμαθον ὡς ὀλίγω
 πρότερον ἐς Ῥώμην μετάπεμπτοι ἀνεχώρησαν. Βελισάριος δὲ
 τοὺς ἀμφὶ τὸν Ἰωάννην προῖέναι μαθὼν και δέισας μὴ σφᾶς οἱ
 πολέμιοι πλήθει πολλῶ ἀπαντήσαντες διαφθείρωσιν ἐποίηε τῆδε. 20
 πύλην τὴν Φλαμινίαν, οὗ δὴ αὐτῆς ἄγχιστα ἐνστρατοπεδεύσα-
 σθαι τοὺς πολέμιους τετύχηκε, λίθων οἰκοδομίαις αὐτὸς κατ'
 ἀρχὰς τοῦδε τοῦ πολέμου ἀπέφραξεν, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἐμπρο-

23. ἐν τοῖς om. L.

nes, Vitaliani tyranni nuperi ex sorore nepos; et cum his e numeris equestribus alii milites mille, quibus, ut alios taceam, Alexander et Marcentius imperabant. Iam et Zeno cum ccc. equitibus Romam per Samnium ac viam Latinam pervenerat. Postquam autem Ioannes quoque cum caeteris omnibus in Campaniam advenit, coactis e Calabria plaustris quamplurimis instructus, adiunxit se quingentis illis, qui ex Campania, uti diximus, collecti fuerant. Hi secundum mare iter facientes, plaustra secum trahebant eo consilio, ut, si hostis occurreret, illis in castrorum speciem circumvallati, vim illatam repellerent. Iidem Paulo et Cononi mandaverant, ut celeri navigatione usi, copias secum ad Ostiam, Romanorum navale, iungerent. Magno frumenti numero in plaustra imposito, naves cunctas non solum frumento, sed vino etiam rebusque omnibus necessariis compleverant. Martinum quidem ac Traianum apud Tarracinae se offensuros et cum ipsis inde profecturos rebantur: verum, ubi proxime ventum est, eos Romam paulo ante revocatos abisse intellexerunt. Certior factus Belisarius Ioannis copias progredi, ac veritus ne ingenti hostes numero facti obviam, eas delerent, raticnem hanc iniit. Portam Flaminiam, ad quam hostes castra locaverant, ipse belli huius initio, quemadmodum in superiore libro narraui, lapideo pariete obstru-

σθεν λόγοις ἐρρήθη, ὅπως δὴ μὴ ἐνθύνδε οἱ πολέμιοι εὐπετῶς B
 ἔχουσι ἢ βιάζεσθαι ἢ τινα ἐπιβολὴν ἐς τὴν πόλιν πρῆεσθαι. καὶ H 219
 ἀπ' αὐτοῦ ξυμβολὴν οὐδεμίαν ἐν ταύτῃ γεγενῆσθαι ξυμβέβηκεν,
 οὐδέ τι οἱ βάρβαροι ἔσεσθαι σφίσι πολέμιοι ἐνθύνδε ὑπώπτεον.
 5 ταύτης τῆς πύλης ἔκτωρ τὴν οἰκοδομίαν περιελών, οὐδενὶ τῶν
 πάντων προειρημένον, τὸ πλείστον τοῦ στρατοῦ ἐνταῦθα ἤτοι-
 μαζεν. ἅμα τε ἡμέρᾳ διὰ πύλης Πιγκιανῆς Τραιανόν τε καὶ Διο-
 γένην ξὺν ἰππεῦσι χιλοῖς ἐπεμψεν, οὓς δὴ ἐν τε τοῖς χαρακώ-
 μασι βάλλειν ἐκέλευσε καὶ, ἐπειδὴ οἱ ἐναντιοὶ ἐπ' αὐτοὺς ἴωσι,
 10 φεύγειν τε ἤκιστα αἰδομένους καὶ μέχρις ἐς τὸν περιβόλον ὑπε-
 λαύνειν δρόμῳ. τινὺς δὲ καὶ ταύτης ἐντὸς τῆς πυλίδος ἔστησεν.
 οἱ μὲν οὖν ἀμφὶ Τραιανόν, καθάπερ σφίσι ἐπέστελλε Βελισά- C
 ριος, τοὺς βαρβάρους ἠρέθιζον, καὶ αὐτοὺς οἱ Γότθοι ἐκ πάν-
 των ἀγειρόμενοι τῶν χαρακωμάτων ἡμύνοντο. ἀμφότεροί τε ὡς
 15 τύχιστα ἐπὶ τὸν τῆς πόλεως περιβόλον ἦσαν, οἱ μὲν ὅτι φεύ-
 γουσι δύξαν παρέχοντες, οἱ δὲ διώκειν τοὺς πολεμίους οἴομενοι.
 Βελισάριος δὲ, ἐπειδὴ τάχιστα τοὺς ἐναντιοὺς ἐς τὴν δίωξιν κα-
 θισταμένους εἶδε, πύλην τε τὴν Φλαμινίαν ἀνοίγνυσι καὶ τὸ στρα-
 20 τῶν Γότθων στρατόπεδον περὶ τὴν ταύτην ὁδὸν ἐτύγγανεν ὄν.
 καὶ τις αὐτοῦ ἔμπροσθεν ἦν στενοχωρία κρημνώδης τε καὶ δεινῶς
 ἄβατος. ἐνταῦθα τῶν τις βαρβάρων τεθωρακισμένος τε καὶ
 σώματος εὖ ἐς ἀγῶνα ἦκων, ἐπειδὴ εἶδε προϊόντας τοὺς πολε- D
 μίους, προτερήσας εἰστήκει καὶ τοὺς ἑταίρους ἐκάλει τε καὶ πρό-

23. εὖ om. HL: habent marg.

xerat, ne ea Barbari vel inferre vim facile possent, vel in urbem quidquam moliri. Quocirca nunquam ibi pugnatum fuerat, et ea parte nihil hostile Barbari suspicabantur. Belisarius praestructum huic portae obicem noctu demolitus, quod nemini se facturum praedixerat, partem exercitus maximam ibi disposuit. Prima luce, Traianum ac Diogenem porta Pinciana cum equitibus mille emittit, iubetque telis castra impetere, et ubi hostes eruperint, abiecto pudore, ad muros usque refugere citato cursu. Nonnullos etiam citra hanc portam collocat. Ergo qui cum Traiano erant, Barbaros ex Belisarii praescripto lacessunt: tum eos Gotthi ex omnibus castris confluentes repellere: mox intendere utrique cursum ad urbis moenia, hi fugientium speciem atque opinionem praebentes, illi se hostem in fugam agere existimantes. Simul hostes Belisarius vidit instando proveli, portam Flaminiam aperit, copiasque in Barbaros necopinantes emittit. Viae, quae illic est, imminebat unum ex Gotthorum vallis: pro quo erant angustiae praecipites atque aditu difficillimae. Ut primum hostes eo vidit accedere Barbarus quidam indutus lorica, validoque ad pugnandum corpore praeditus, prior insistit, sociosque incla-

τερον ἤδη τὴν στενοχωρίαν καταλαβεῖν καὶ ξυμφυλάσσειν ἤξιον. Μουνδύλας δὲ φθάσας αὐτόν τε ἔκτεινε καὶ τῶν ἄλλων βαρβάρων
 V 65 οὐδένα ἐς τοῦτον διελθεῖν τὸν στενωπὸν ξυνεχώρησεν. διελθόν-
 τες οὖν, οὐδενὸς σφίσι ἀντιστατοῦντος, ἕς τε τὸ πλησίον χα-
 ράκωμα ἵκοντο καὶ αὐτοῦ τινες δι' ὀλίγου ἀποπειρασάμενοι οὐκ ἔ-
 ῥσχον εἰεῖν ἰσχυρῶς τοῦ χαρακώματος, καίπερ οὐ πολλῶν ἐνταῦθα
 ἐγκαταλελειμμένων βαρβάρων. ἦ τε γὰρ τάφρος ἐς μέγα τι βά-
 θος ὀρώρυκτο καὶ χοῦς ὡς ἐνθένδε ἀγῆρητο, ἐς τὴν ἐντὸς αἰεὶ ἐν-
 τιθέμενος μοῖραν ἐς ἕψος τε ἤρετο καὶ ἀντὶ τείχους ἐγένετο, τοῖς
 P 400 τε σκόλοπι περισταύρωτο ὑπερφῶς, ὀξέσι τε λίαν καὶ συχοῖς 10
 οὖσιν. οἷς δὴ θαρσοῦντες οἱ βάρβαροι καρτερώς τοὺς πολεμίους
 ἡμύοντο. εἷς δὲ τῶν Βελισαρίου ὑπασπιστῶν, Ἀκυλῖνος ὄνο-
 μα, δροστήριος ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλιστα, λῶρον λαβόμενος ἵππου,
 ἐνθένδε ξὺν τῷ ἵππῳ ἐς μέσον τὸ χάρακωμα ἤλατο, καὶ τινὰς
 τῶν ἐναντίων αὐτοῦ ἔκτεινε. περιστάτων δὲ αὐτὸν συχνά τε 15
 ἀκοντιζόντων τῶν ἐναντίων ὁ μὲν ἵππος πληγῆς ἐπέσειν, αὐτὸς
 δὲ παρὰ δόξαν διὰ μέσων τῶν πολεμίων διέφυγε. πεζὸς δὲ ξὺν
 τοῖς ἑτέροις ἐπὶ πύλας Πηγκιανὰς ἦει. ἔτι δὲ διώκοντας τοὺς βαρ-
 βάρους καταλαβόντες καὶ κατὰ νότον βάλλοντες ἔκτειναν. ὅπερ
 δὴ οἱ ἀμφὶ Τραιανὸν κατιδόντες, ἐπιβεβοηθηκότων σφίσι καὶ 20
 τῶν ταύτῃ ἐν παραιοσκεπῇ καθεστῶτων ἱππέων, ἐπὶ τοὺς διώκον-
 B τας δρόμῳ ἐχώρουν. τότε δὴ οἱ Γότθοι καταστρατηγηθέντες τε
 καὶ τῶν πολεμίων ἐν μέσῳ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκῆτου ἀπειλημμένοι,
 οὐδενὶ κόσμῳ ἔκτεινοντο. πολὺς τε αὐτῶν γέγονε φόνος καὶ ὀλί-

mans, hortatur, ut iam ocus angustias occupent, ac secum custodiant. Sed antevertens Mundilas ipsum obruncat, nec Barbarum quemquam in angustum aditum succedere sinit. Romani vero, repugnante nemine, subeuntes, ad vicina castra evadunt: quae firmo defensa posita nonnulli aliquandiu tentarunt frustra, quamvis non admodum multi in his Barbari relicti essent. Nam et fossa erat altissima, ac terra, quaecumque inde egesta fuerat, in margine interiori exaggerata sic eminebat, ut muri vicem exhiberet, vallisque acutissimis densissimisque cineta horrebat. Quo freti praesidio Barbari, hostem acriter prohibebant. Tum Aquillius (erat hic e Scutariorum Belisarii numero) vir strenuissimus, apprehenso equi loro, in media castra cum equo insillit, ibique hostium nonnullos caedit. Subinde ab aliis circumfusus iaculisque appetitus, strato vulneribus equo, per medios hostes praeter opinionem evadit, et pedibus ad portam Pincianam se confert cum sociis: qui Barbarus adhuc nostris instantes assecuti, caedem, coniectis in terga telis, facere coeperunt. Quod ubi Traianus animadvertit, turmis equitum, qui praesto illuc erant, adiutus, cum suis cursum in persequentes flectit. Tum Gotthi astu decepti bellico, atque improvise ab hostibus incercepti, foede trucidabantur. Ma-

γοι κομιδῇ ἐς τὰ στρατόπεδα διέφυγον μόλις, οἷ τε λοιποὶ περὶ πᾶσι τοῖς χαρακώμασι δεισαντες αὐτοῦ φραζάμενοι τὸ λοιπὸν ἔμεινον, αὐτίκα δὴ μῦλα ἐπιέναι σφίσι τοὺς Ῥωμαίους οἰόμενοι. ἐν τούτῳ τῷ ἔργῳ τῶν τις βαρβάρων Τραιανὸν βύλλει ἐς τὸ πρόσω-
 5 πον, ὀφθαλμοῦ μὲν τοῦ δεξιοῦ ἄνωθεν, ὀλίγῳ δὲ τῆς ῥινὸς ἄπο-
 θεν. καὶ σιδήρος μὲν ἅπας ἐντός τε ἐπάγη καὶ παντάπασιν ἀφα-
 ρῆς γέγονε, καίπερ μεγάλην τε τὴν ἀκίδα ἔχων καὶ μακρὰν κομι-
 δῇ, τοῦ δὲ βέλους τὸ λειπόμενον ἐς τὴν γῆν οὐδενὸς βιασαμένου C
 εὐθὺς ἔπιεσε. δοκεῖ γάρ μοι οὐδὲ ἀσφαλῶς ἐς αὐτὸν ὁ σιδήρος
 10 πη ἔρηρεῖσθαι. Τραιανῷ μέντοι αἰσθησὶς τούτου οὐδεμίαν ἐγέ-
 νετο, ἀλλ' οὐδὲν τι ἤσσαν κτείνων τε καὶ διώκων τοὺς πολεμίους
 διέμεινε. πέμπτῳ δὲ ὕστερον ἐνιαυτῷ αὐτομάτως ἐν τῷ προσώ-
 πῳ προὔχον τὸ τοῦ σιδήρου ἄκρον ἐφάνη. τρίτον δὲ τοῦτο ἔτος
 15 ἔξ οὗ κατὰ βραχὺ πρόεισιν ἔξω ἤει. ἐπίδοξος οὖν ἐστὶ πολλῷ
 15 ὕστερον ἔξω γενήσεσθαι ἢ ἀκὶς ζύμπασα. ἐμπόδιος δὲ τῷ ἀνθρώ-
 πῳ οὐδαμῇ γέγονε. ταῦτα μὲν δὴ οὕτως ἔαχεν.

ζ'. Οἱ δὲ βάρβαροι εὐθὺς μὲν ἀπεγίνωσκόν τε τὸν πό- D
 λεμον καὶ ὅπως ἐνθὲνδε ἀναχωρήσουσιν ἐν βουλῇ εἶχον, πρὸς
 τε τοῦ λοιμοῦ καὶ τῶν πολεμίων διεφθαρμένοι, ἐς ὀλίγους τε
 20 ἤδη ἐκ μυριάδων περιεστηκότες πολλῶν, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ H 220
 τῷ λιμῷ πιεζόμενοι τῷ μὲν λόγῳ πολιορκοῦντες, ἔργῳ δὲ πο-
 λιορκούμενοι πρὸς τῶν ἐναντίων καὶ πάντων ἀποκεκλεισμένοι
 τῶν ἀναγκαίων. ἐπεὶ δὲ καὶ στράτευμα ἕτερον ἔλθειν τοῖς πο-
 λεμίοις κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν ἐκ Βυζαντίου ἐπέθοντο, οὐχ

14. ἔξω P ex Vat. ἔνδοθεν HL. ἔνδοθεν Maltretus.

gna eorum edita strage, oppido pauci in castra sese vix recepere: caeteri suis omnibus castris timentes, ratique impetum mox facturos Romanos, loci praesidium minime dimittebant. In eo certamine Barbarus quidam Traiani faciem telo contigit supra dexterum oculum, haud procul naso. Ac ferrum quidem penitus infixum omnino latebat, quamvis magnam et valde longam haberet cuspidem. Pars teli reliqua protinus humi decidit sponte: quippe cui ferrum, ut arbitrator, leviter inhaereret. Ictum hunc Traianus minime sentiens, nihilo segnius urgere hostes ac caede sternere institit. Quinto post anno, sponte in vultu prominens ferri mucro se prodidit: iamque annus agitur tertius, ex quo magis ac magis paulatim exit: ita ut aliquando, sero licet, excessurus prorsus videatur: homini autem nihil affert impedimenti. Haec ita se habuerunt.

6. Continuo Barbari desperare bello coeperunt, ac de discessu deliberare: cum et pestilentiae vi et hostili ferro iam ad paucos e myriadibus multis redacti, maximeque urgente fame, sic intercluderentur commentu omni, ut verbo tenus atque in speciem obsessores, reipsa ab hostibus obsiderentur. Ad haec, accepto nuntio, Romanis Byzantio terra

- P 401 ὅσον ἐτύγχανεν ὄν, ἀλλ' ὅσον ἢ τῆς φήμης ἔξουσία ποιεῖν ἴσχυε, κατωρρωδηκότεσ τὸν πόλεμον τὴν ἀναχώρησιν ἐν βουλῇ ἐποιούσ-
το. ἐπεμψαν οὖν πρέσβεις ἐς Ῥώμην καὶ Ῥωμαῖον ἄνδρα ἐν
Γότθοις δόκιμον τρίτον αὐτὸν, ὃς παρὰ Βελισάριον ἰλθὼν ἐλεξε
τοιούδε „Ὡσ μὲν οὐδετέροις ἡμῶν ἐς τὸ ξυμφέρον τὰ τοῦ πολλ- 5
μου κηώρηκεν ἐξεπίσταται ἡμῶν ἕκαστος ἐς αὐτὴν ἤκων τῶν ἐν-
θένδε δυσκόλων τὴν πείραν. τί γὰρ ἂν τις ἐκατέρων ἀρηθρεῖη
τῶν στρατοπέδων, ὧν οὐδετέροις ἢ ὄγνοια κείσθαι ξυμπέπτωκεν;
ὡσ δὲ ἄξονέτων ἐστὶν ἀνδρῶν ἀπέραντά τε ταλαιπωρεῖν βούλε-
B σθαι, φιλονεκίας ἕνεκα τῆς αὐτίκα, καὶ λύσιν τῶν ἐνοχλοῦντων 10
μηδεμίαν εὐρεῖν, οὐδεὶς ἂν, οἶμαι, τοῦτό γε οὐκ ὄντως ἀνόητος
ὦν ἀντίποι. ὅταν δὲ αὐτὰ οὕτως ἔχη, τοὺς ἐκατέρων ἡγουμέ-
V 66 νους προσήκει μὴ δόξης τῆς οἰκείας τὴν τῶν ἀρχομένων σωτηρίαν
προῖεσθαι, ἀλλὰ τὰ τε δίκαια τὰ τε ξύμφορα οὐ σφίσιν αὐτοῖς
μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς σφῶν ἐναντίοις ἐλέσθαι, οὕτω τε τὴν διά- 15
λυσιν τῶν παρόντων ποιεῖσθαι δυσκόλων. τὸ μὲν γὰρ τῶν με-
τρίων ἐφείσθαι πᾶσι χαλεποῖς δίδοται πόρον, τῷ δὲ φιλονεκῶ
τὸ μηδὲν περαινέσθαι τῶν δεόντων συμπέφυκεν. ἡμεῖσ μὲν οὖν
καταστροφῆς περὶ τοῦδε βουλευσάμενοι τοῦ πολέμου τὰ ξύμφορα
C ἐκατέροις προτεινόμενοι, ἐν οἷσ τι καὶ τῶν δικαίων ἐλασσοῦσθαι 20
οἰόμεθα, παρ' ἡμᾶσ ἤκομεν. ὅπως δὲ καὶ ἑμεῖσ μὴ φιλονεκία
τινὶ πρὸς ἡμᾶσ χρώμενοι διαφθείρεσθαι μᾶλλον ἢ τὰ ξυνοίσοντα

8. ὡν οὐδετέροις L. ὡν οὐδ' ἑτέροις P. 9. ὡσ P cum Scalligero. ὃσ HL. 12. ἀντίποι] Vulgo ἀνεπίση. 15. τε τὴν L. τε καὶ τὴν P. 17. δίδοται] δίδοσθαι HL: illud in marg.

marique exercitum advenire, non quantulus erat, sed quantus famae arbitrio fingebatur; bellum perhorrescentes, de maturanda protectione consilia agitabant. Itaque Oratores Romam destinant, et virum Romanum, inter Gotthos auctoritate praestantem, cum duobus aliis: qui ad Belisarium admissus, his fere verbis disseruit. Quisque nostrum acerrimas, quae bellum parit, expertus, neutri id parti utile fuisse didicit. Quis enim est in utroque exercitu, qui, quod neutri ignorant, negare velit? Nec quisquam, opinor, nisi vere desipiat, repugnabit dicenti mihi stultorum esse hominum ob institutam honoris contentionem in malis semper haerere velle, neque ullum molestiarum exitum reperire. Quae cum ita sint, eorum est, qui genti utrique praesent, non profundere subditorum salutem, laudis propriae gratia; sed quod aequum est, et cum sibi, tum hostibus conducibile amplectendo, huius temporis calamitati finem imponere. Etenim acerba quaeque et difficilia expedit mediocritatis amor: dum ambitio, pro ingenua malignitate, nullum praestat officium. Itaque finiendi belli consilium huic offerimus, proponentes quae in rem communem erunt; licet ius in his nostrum haud omnino retineamus. Et vos cavete, ne quodam nobiscum superbe certandi studio ducti, malitis in perniciem ruere, quam ve-

ὑμῖν αὐτοῖς ἐλεῖσθαι βουλευέσθε. προαίτει δὲ μὴ ζῆν ἔγχειρ-
σει τοὺς λόγους ἀμφοτέρους ποιεῖσθαι, ἀλλ' ὑπολαμβάνοντας ἐκ
τοῦ παραυτίκα, ἦν τι μὴ ἐπιτηδείως εἰρησθαι δοκῆ. οὕτω γὰρ
ἐκατέρωθεν εἰρηκέναι τε διὰ βραχέος ὅσα σφίσι κατὰ νοῦν ἔστι καὶ
5 τὰ δέοντα πεπρῶχθαι ξυμβήσεται.“ ἀπεκρίνατο οὖν Βελισάριος
, „Οὕτω μὲν, ὅπως φατέ, προίεμαι τὸν διάλογον οὐδὲν κωλύσει, D
ὅπως δὲ εἰρηναῖά τε καὶ δίκαια πρὸς ὑμῶν λέγοιτο.“ αὐθις οὖν
Γότθων οἱ πρόσβεις εἶπον „Ἠδικήκατε ἡμῶς, ἄνδρες Ῥωμαῖοι,
ἐπὶ φίλους τε καὶ ξυμμάχους ὄντας ὄπλα οὐ δέον ἀράμενοι. ἔρου-
10 μιν δὲ ἄπερ καὶ ὑμῶν ἕκαστον οἰόμεθα ξυνεπίστασθαι. Γύτθοι
γὰρ οὐ βία Ῥωμαίους ἀφελόμενοι γῆν τῆς Ἰταλίας ἐκτήσαντο,
ἀλλ' Ὀδοάκρος ποτε τὸν αὐτοκράτορα καθελὼν ἐς τυραννίδα τὴν
τῆδε πολιτείαν μεταβαλὼν εἴχε. Ζήνων δὲ τότε τῆς ἐφώας κρα-
τῶν καὶ τιμωρεῖν μὲν τῷ ξυμβεβασιλευκότι βουλόμενος κατὰ τοῦ
15 τυράννου, τὴν δὲ χώραν ἐλευθεροῦν, Ὀδοάκρου δὲ καταλύσαι
τὴν δύναμιν οὐχ οἶός τε ὦν, Θεωδέριχον ἀναπέθει τὸν ἡμῶν ἄρ-
χοντα, καίπερ αὐτὸν τε καὶ Βυζάντιον πολιορκεῖν μέλλοντα, κα-
ταλύσειν μὲν τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχθραν τιμῆς ἀταμνησθέντα πρὸς
αὐτοῦ ἧς τετύχηκεν ἤδη, καὶ πατρικίως τε καὶ Ῥωμαίων γεγωνῶς
20 ὑπάτος, Ὀδοάκρου δὲ ἀδικίας τῆς ἐς Ἀγούστουλον τίσασθαι, P 402
καὶ τῆς χώρας αὐτὸν τε καὶ Γότθους τὸ λοιπὸν κρατεῖν ὀρθῶς καὶ

2. ἀμφοτέρους] ἀμφοτέρων H: illud Hm. 3. δοκῆ — βραχέος
ex Vat. add. P: om. H, non L. 7. ὅπως] ὡς Hm. *ibid.* ὑμῶν]
ἡμῶν L. 14. ξυμβεβασιλευκότι] ξυμβεβουλευκότι L. 19. γε-
γωνῶς] γέγονεν HL. 20. Ἀγούστουλον] Vulgo Ἀγούστουλον.

*stras sequi utilitates. Caeterum convenit orationes utrinque haberi non
continentes; at si quid perperam dictum videbitur, illico interpellari. Quo
flet, ut quae quisque habet in animo, comprehense ac praecise dicat, et of-
ficio fungatur suo. Tum haec retulit Belisarius. Ita quidem, ut dicitis,
procedat colloquium per me licet: sed videte ut pacis studio et aequitati
sermo vester conveniat. Rursus Gotthorum Oratores. Inique fecistis,
Romani, cum in nos, amicos licet sociosque vestros, arma, contra quam
fas erat, sumpsistis. In eam rem proferre satis habebimus, quae cuiusque
vestrum nota esse existimamus. Non ita Gotthi Italia potiti sunt, ut ea Ro-
manos per vim spoliaverint. Sed olim Odoacer, sublato Imperatore, rei
administrationem publicae, hic tyrannide mulatam, obtinuit. Tunc temporis
Zeno Orientis Imperator in animo habens, ei, qui consors principatus fue-
rat, factam a tyranno iniuriam ulcisci, atque has oras in libertatem resti-
tuere; cum Odoacri potentiam evertere non posset; Theoderico principi
nostro, paranti ipsum ac Byzantium obsidere, persuasit, ut in gratiam se-
cum rediret, honorum memor, quos ab ipso consecutus iam esset (quippe
ascriptus Patriciis, et factus Consul Rom. fuerat) Augustulo illatam ab
Odoacero iniuriam ultum iret, ac provincias ipse et Gotthi deinceps iure*

δικαίως. οὕτω τοίνυν παραλαβόντες τὴν τῆς Ἰταλίας ἀρχὴν τοῦς τε νόμους καὶ τὴν πολιτείαν διεσωσάμεθα τῶν πάποτε βεβασιλευκότων οὐδενὸς ἥσσον, καὶ Θεουδερῆχου μὲν ἢ ἄλλου ὄτουσῶν διαδεξαμένον τὸ Γότθων κράτος νόμος τὸ παράπαν οὐδεὶς οὐκ ἐν γράμμασιν, οὐκ ἄγραφός ἐστι. τὰ δὲ τῆς εἰς Θεὸν εὐσεβείας τε 5 καὶ πίστειος οὕτω Ῥωμαίοις ἐς τὸ ἀκριβὲς ἐφυλάξαμεν, ὥστε Ἰταλιωτῶν μὲν τὴν δόξαν οὐδεὶς οὐχ ἐκῶν οὐκ ἀκούσιος ἐς τήνδε τὴν ἡμέραν μετέβαλεν, Γότθων τε μεταβεβλημένων ἐπιστροφῇ
B τις οὐδαμῶς γέγονε. καὶ μὴν καὶ τὰ Ῥωμαίων ἱερὰ τιμῆς παρ' ἡμῶν τῆς ἀνωτάτω τετύχηκεν. οὐ γὰρ οὐδεὶς εἰς τι τούτων κα-10 ταφυγῶν πάποτε πρὸς οὐδενὸς ἀνθρώπων βεβίασται, ἀλλὰ καὶ πάσας τὰς τῆς πολιτείας ἀρχὰς αὐτοὶ μὲν διαγεγόνασιν ἔχοντες, Γότθος δὲ αὐτῶν μετέσχεν οὐδεὶς. ἢ παρελθὼν τις ἡμῶς ἐλεγχέτω, ἢν μὴ μετὰ τοῦ ἀληθοῦς ἡμῖν εἰρησθαι οἴηται. προσθεῖη δ' ἂν τις ὡς καὶ τὸ ὑπάτων ἀξίωμα Γότθοι ξυνεχώρουν Ῥω-15 μαίοις πρὸς τοῦ τῶν εἰῶν βασιλέως ἐς ἕκαστον ἔτος κομιῆσθαι. ὑμεῖς δὲ, τούτων τοιούτων ὄντων, Ἰταλίαν μὲν οὐ προσεποιήσθε, κακουμένης ὑπὸ τῶν Ὀδοάκρου βαρβάρων, καίπερ οὐ δι'
H 221 ὀλλήγου, ἀλλ' ἐς δέκα ἐνιαυτοὺς τὰ δεινὰ ἐργασυμένον, τῶν δὲ
C τοὺς δικαίως αὐτὴν κεκτημένους, οὐδὲν ὑμῖν προσῆκον, βιάζε-20 σθε. οὐκοῦν ἐντεῦθεν ἡμῖν ἐκποδῶν ἴστασθε, τὰ τε ὑμέτερα αὐτῶν ἔχοντες καὶ ὅσα ληισόμενοι τετυχήκατε. Βελισάριος ἔφη „Ἡ μὲν ὑπόσχεσις ὑμῶν βραχέα τε εἰρησθαι καὶ μέτρια προὔλε-

8. ἡμέραν L. ἡμετέραν P. 10. εἰς τι] εἰς ὃ τι L. 15. καὶ τὸ L. καὶ οἱ τὸ P. 17. τούτων om. L.

optimo possiderent. Hoc igitur pacto Italiae regnum adepti, leges ac regiminis formam haud minori studio, quam quivis Imperatorum veterum, conservavimus, neque ulla prorsus Theoderici, aliusve cuiuspiam Gotthorum Regis lex scripta extat, vel inscripta. Quod ad divinum cultum fidemque attinet, Romanis in integro rem sic esse voluimus, ut Italorum nemo religionem, nec volens, nec coactus, ad hanc diem mutaverit, neque in Gotthos, qui ad illorum sacra transierunt, ullo sit modo animadversum. Immo vero honorem summum templis Romanorum impendimus. Quisquis enim salutem suam eorum cuiquam aliquando commisit, ei vim nullus mortaliū attulit. Praeterea civiles omnes Magistratus gessere ipsi, neque illos cum Gotthorum quospiam communicarunt: quae si quis falso dicta a nobis putat, nos palam confutet. Accedit huc, quod Romanis per Gotthos licuit ab Orientis Imperatore Consulatum quotannis accipere. Nihilominus vos, qui Italiam vobis non asseruistis, dum a Barbaris atteretur, quibus imperabat Odoacer, malorum auctor non brevi spatio, sed per annos decem; nunc iustos illius dominos iniqua vi deturbare nitimini. Itaque hinc cum rebus vestrīs et omni praeda facessite. Belisarius vero, Brevem, inquit, ac modestam orationem polliciti, longam et affinem iactantiae habuistis.

γεν, ἣ δὲ ῥῆσις μακρὰ τε καὶ οὐ πύρρω ἀλαζονείας ὑμῶν γέγονε. Θεοδέριχον δὲ βασιλεὺς Ζήνων Ὀδοάκρῳ πολέμησοντα ἔπεμψεν, οὐκ ἔφ' ᾧ Ἰταλίας αὐτὸς τὴν ἀρχὴν ἔχοι· τί γὰρ ἂν καὶ τύραννον τυράννου διαλλάσσειν βασιλεὶ ἕμελεν; ἀλλ' ἔφ' ᾧ ἔλευθέρῃ 5 τε καὶ βασιλεὶ κατήκοος ἴσται. ὁ δὲ τὰ περὶ τὸν τύραννον εὖ διαθέμενος ἀγνωμοσίῃ ἰς τᾶλλα οὐκ ἐν μετρίοις ἐχρήσατο. ἀποδίδναι γὰρ τῷ κυρίῳ τὴν γῆν οὐδαμῆ ἔγνω. οἶμαι δὲ ἔγωγε τὸν τε βιασάμενον καὶ ὅς ἂν τὰ τοῦ πέλας ἐκουσίως μὴ ἀποδιδῶ D ἴσον γε εἶναι. ἐγὼ μὲν οὖν χώραν τὴν βασιλείως ἐτέρῳ τῷ οὐκ 10 ἂν παραδοίην. εἰ δὲ του ἄλλου τυχεῖν βούλεισθε, λέγειν ἀφήμι.“ V 67 οἱ δὲ βέρβαροι „Ὡς μὲν ἀληθῆ πάντα ἡμῶν εἴρηται οὐδὲ ὑμῶν τινα λήθηθεν. ἡμεῖς δὲ ὅπως ἤκιστα φιλονεικεῖν δόξαμεν, καὶ Σικελίας, τοσαύτης τε τὸ μέγεθος καὶ τοιαύτης τὸν πλοῦτον οὐ- 15 κτιῆσαι οὐ δυνατόν.“ καὶ ὁ Βελισάριος „Ἡμεῖς δὲ Γότθοις Βρεττανίαν ὅλην συγχωροῦμεν ἔχειν, μετῴ τὸ παρὰ πολὺ Σικελίας οὐσαν καὶ Ῥωμαίων κατήκοον τὸ ἀνεκαθεν γεγεννημένην. τοὺς γὰρ εὐεργεσίας ἣ χύριτός τινος ἄρξαντας τοῖς ἴσοις ἀμείβε- 20 ῦμῶν ἢ Νεαπόλιος αὐτῆς εἰποιμεν, οὐκ ἂν δέξαιοσθε;“ Βελισάριος „Μηδαμῆ. οὐ γὰρ ἴσμεν κύριοι τὰ βασιλείως πράγματα P 403 διοικήσασθαι, οὐκ ὅπη αὐτῷ βουλομένῳ ἐστίν.“ βέρβαροι

11. οἱ δὲ βέρβαροι et sequentes in hoc capite personarum notas ex Vat. add. P. 13. πλοῦτον] πλοῦν L. 15. Γότθοις] γότθοις HL: illud marg. 16. Βρεττανίαν] βρεττανίαν L. 20. δέξαιοσθε] Vulgo δέξασθε. 21. Μηδαμῆ om. L. 22. βουλομένῳ Pm. βουλομένῳ P.

Bellum quidem in Odoacrum Zeno Aug. Theoderico dedit, non ut regnum Italiae occuparet ipse: quid enim erat, cur tyrannum tyranno Imperator mutaret? verum ut eam in libertatem et Caesaream ditionem vindicaret. Is vero, intiti aduersus tyrannum consilii victor, se postmodum haud mediocriter ingratus praebuit, cum recusavit Italiam suo restituere domino. Mea certe sententia, par scelus est, quae vicini sunt, ei sponte non reddere, et per vim auferre. Caeterum non committam, ut tradam cuiquam terras ditionis Imperatoriae: si quid vultis aliud consequi, per me id proponatis licet. Ad haec Barbari. Etsi neminem vestrum praerit nihil non vere a nobis dictum: tamen, ne litigare videamur, vobis Sicilia cedimus, tanta ac tam diuine insula: sine qua Africam non potestis tenere tute. Mox Belisarius, At nos, inquit, Britanniam totam, multis partibus maiorem Sicilia, atque olim Romanis subditam, Gotthis concedimus. Nam qui beneficio vel gratis provocauerint, illis paria referri par est. Barbari. Ergo nec mentionem Campaniae ipsiusque Neapolis, si quam fecerimus, admittitis? Belisarius. Minime: enim nec fas nec integrum est res Augusti administrare, nisi de ipsius sententia. Barbari.

„ Οὐδ' ἦν χρήματα ῥητὰ φέρειν βασιλεῖ ἐφ' ἕκαστον ἔτος ἡμῶν αὐτοὺς τάξωμεν;“ Βελισάριος „ Οὐ δῆτα. οὐ γὰρ ἄλλου του ἡμεῖς ὑποκράτορες ἢ ὥστε τῷ κεκτημένῳ φυλάξαι τὴν χώραν.“
 βάρβαροι „ Φέρε δὴ, στέλλεσθαι ἡμῶν παρὰ βασιλεία ξυγχώρει καὶ πρὸς ἐκείνον τὰς ξυνοθήκας περὶ τῶν ὄλων ποιήσασθαι. δεῖ5
 δὲ καὶ τακτὸν τινα ὀρίζεσθαι χρόνον καθ' ὃν προσήκει τὸ στρα-
 τόπεδα εἰς ἐκχειρίαν παρίστασθαι.“ Βελισάριος „ Ἔστω γι-
 B νέσθω ταῦτα. οὐ γὰρ ποτε ὑμῖν εἰρηναῖα βουλευομένοις ἐμπο-
 δῶν στήσομαι.“ τοσαῦτα εἰπόντες διελύθησύν τε ἐκ τῶν λόγων
 ἐκάτεροι καὶ οἱ πρέσβεις τῶν Γότθων εἰς τὸ σφέτερον στρατόπε-10
 δον ἀπεχώρησαν. ἡμέραις δὲ ἐπιγενομέναις συχνὰ παρ' ἀλλήλους
 φοιτῶντες τὰ τε ἄμφι τῇ ἐκχειρίᾳ διετίθεντο καὶ ὅπως δὴ ἐπὶ
 ταύτῃ τῶν τινος ἐπισήμων ἐκάτεροι ἀλλήλοις ἐν ὁμήρων λόγῳ
 παρέσχοτο.

C ζ'. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐπράσσετο τῆδε, ἐν τούτῳ δὲ τε τῶν 15
 Ἰσαύρων στόλος τῷ Ῥωμαίων λιμένι προσέσχε καὶ οἱ ἄμφι τὸν
 Ἰωάννην εἰς Ὀστίαν ἤλθον, καὶ τῶν μὲν πολεμίων οὐδεὶς οὔτε
 καταίρουσιν οὔτε στρατοπεδευομένοις ἐμπόδιον σφίσι ἐγένετο αἰ-
 τοῖς. ὅπως δὲ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ διανυκτερεύειν οἶοι τε ὦσιν εἰς
 ἐπιδρομῆς τῆς πρὸς τῶν ἐναντίων, οἱ τε Ἰσαυροὶ τάφρον βα-20
 θραῖαν ἀγγιστα τοῦ λιμένος ὀρύξαντες φυλακὰς ἐκ περιτροπῆς ἀεὶ
 ἐποιῶντο καὶ οἱ ζὺν τῷ Ἰωάννῃ ταῖς ἀμάξαις φραζάμενοι τὸ
 στρατόπεδον ἡσυχίαν εἶχον. ἐπειθὲ δὲ νύξ ἐπεγένετο, Βελισά-

4. ξυγχώρει HL. συγχώρει P. 23. δὲ νύξ] Vulgo δὲ τε νύξ.

Immo, nec si tributum certum nobis ipsi indixerimus, quotannis pendendum Imperatori? Belisarius. Nequaquam sane: nam eo solum valet potestas nostra, ut recepta loca domino servemus suo. Barbari. Age vero: saltem patere adeamus Imperatorem, et cum ipso componamus de rerum summa. Certum etiam constituendum est tempus, quo inter utrumque exercitum induciae rite maneant. Belisarius. Licet: ita fiat. Numquam enim vobis impedimentum, meditantibus pacem, inferam. His dictis, colloquium solutum est, suaeque in castra Oratores Gotthorum reversi sunt. Consequentibus diebus ultra citroque crebro commeantes, pepigerunt inducias, et confirmare datis utrinque obsidibus viris insignibus decreverunt.

7. Dum haec ibi aguntur, interea portum Romanum classis Isauro-
 rum tenet, et Ioannes cum suis Ostiam venit. Ac nemo quidem hostium
 nec appellentibus, nec castrametantibus se opposuit: ut vero securam a
 Barbarorum incurisibus noctem agerent, Isauroi proxime portum altam du-
 xerunt fossam, et in orbem semper excubare instituerunt: Ioannis co-
 piae sese castris tenuerunt, cum ea plaustris sepiissent. Ostiam nocte

ριος ἐς Ὀστίαν ζὺν ἰππεῦσιν ἑκατὸν ἦλθε καὶ τὰ τε ζυμπεπτωκότα
 ἐν τῇ ζυμβολῇ τὰ τε ζυγκείμενα σφίσι τε καὶ Γότθοις εἰπὼν καὶ
 τὰ ἄλλα παραθαροσύνας, τὰ τε φορτία πέμπειν ἐκλενε καὶ ζὺν D
 προθυμίᾳ ἐς Ῥώμην ἰέναι. ὅπως γὰρ, ἔφη, ἄνευ κινδύνου ἢ
 5 ὁδὸς ἔσται ἐγὼ προνοήσω. αὐτὸς μὲν οὖν ὄρθρου βαθέος ἐς τὴν
 πόλιν ἀπήλαυεν, Ἀντωνίνα δὲ ζὺν τοῖς ἄρχουσιν ἅμα ἡμέρας
 τῶν φορτίων τὴν παρακομιδὴν ἐν βουλῇ ἐποιεῖτο. ἐδόκει δὲ χα-
 λεπὸν τε καὶ δεινῶς ἄπορον τὸ πρῶγμα εἶναι. οἱ τε γὰρ βύες οὐκ
 ἔτι ἀντείχον, ἀλλ' ἡμιθνήτες ἅπαντες ἔκιντο, ἦν δὲ οὐδὲ ἀκί-
 10 δυνον στεγὴν τινα ὁδὸν ζὺν ταῖς ἀμιάζαις πορεύεσθαι, καὶ τοῦ πο-
 ταμοῦ τὰς βάρεις ἀνέλκειν, καθάπερ τὸ πωλαιὸν εἰθιστο, ἀδύ-
 νατα ἦν. ἢ μὲν γὰρ ὁδὸς ἢ τοῦ ποταμοῦ ἐν ἄριστιρῇ, ὡσπερ P 404
 μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, πρὸς τῶν πολεμίων ἐχο-
 μένη Ῥωμαίοις τηρικαῦτα ἀπόρευτος ἦν, ἢ δὲ αὐτοῦ ἐπὶ θάτερα,
 15 ὅσα γε παρ' ὄχθην, ἀστίβητος παντάπασι τυγχάνει οὐσα. διὸ
 δὴ τοὺς λέμβους νηῶν τῶν μειζόνων ἀπολεξόμενοι, σάνισι τε αὐ-
 τοὺς ὑψηλαῖς κύκλω τεύχσαντες, ὅπως οἱ πλέοντες πρὸς τῶν
 πολεμίων ἦκιστα βάλλωνται, τοξότας τε καὶ ναύτας ἐσβίβασαν
 κατὰ λόγον ἐκάστω. τῶν τε φορτίων ἐν αὐτοῖς ὅσα δὴ φέρειν
 20 οἷοί τε ἦσαν ἐνθέμενοι, διὰ τοῦ Τιβέριδος ἐς Ῥώμην ἤθελον V 68
 ἀγαγεῖν. καὶ δὴ πνεῦμα τηρήσαντες σφίσι ἐπιφορον ἐναυτίλ- H 222
 λοντο, καὶ τοῦ στρατοῦ μέρος ἐν δεξιᾷ τοῦ ποταμοῦ παρεβηθο-
 θήκει. ἐλίποντο δὲ τῶν Ἰσαύρων συχνοὺς τὰς ναῦς φυλάσσον- B

19. ἐκάστω] ἐκάστω Pm. 21. ἐναυτίλλοντο] Vulgo ἐναυτίλοντο.

Belisarius venit cum equitibus centum; pugnam recentem narrat: pactio-
 nes inter se et Gotthos confectas refert: imprimis animos addit: mittere
 iubet quae advenissent, Romamque alacriter petere: Nam, inquit, ut ni-
 hil sit in via periculi providebo. Vix albescente aurora in urbem rediit.
 Simul autem dies illuxit, cum Ducibus consilium habuit Antonina de per-
 vehendis, quae illuc delata fuerant. Grave id ac perdifficile videbatur.
 Nam et boves omnes labore iam fracti, semianimes iacebant, nec tutum
 erat viam angustam cum plaustris ingredi, nec pro more veteri naves
 fluviatiles trahi poterant. Cum enim via, quae ad fluminis laevam est,
 hostium praesidiis, ut supra memoravi, insideretur, tunc praeclosa Roma-
 nis erat. Quae vero est ad dexteram, secundum ripam, nullis teritur
 vestigiis. Quamobrem selectos maiorum navium lembos celsis tabulis cir-
 cummuniant, ut vectores ab hostium telis intacti sint, et pro cuiusque
 modo sagittarios imponunt atque onera, quantumque deferri
 possunt, et statuunt Romam per Tiberim agere. Ventum captant secun-
 dum; eoque usi navigant, parte exercitus ad fluvii dexteram opitulante,
 dum relicti magno Isauri numero classem custodiunt. Ac nullo quidem

τας. ἔνθα μὲν ποταμὸς ἦει, πόνω οὐδενὶ ἔπλεον, ἀράμενοι τὰ τῶν λέμβων ἰστία· ἥ δὲ ὁ ῥοῦς ἐλισσόμενος εἰς ὄδδον πλατεῖαν ἐφέρετο, ἐνταῦθα ἐπεὶ τὰ ἰστία τῷ πνεύματι οὐδαμῆ ἐνηργεῖτο, ἐρέσσοντές τε καὶ τὸν ῥοῦν βιαζόμενοι πόνον οἱ ναῦται οὐ μέτριον εἶχον. οἱ δὲ βάρβαροι ἐν τοῖς στρατοπέδοις καθήμενοι ἐμπόδιοις γίνεσθαι τοῖς πολεμοῖς ἤκιστα ἤθελον, ἢ κατωρρωδηκότες τὸν κίνδυνον, ἢ οὐκ ἄν ποτε ταύτην Ῥωμαίους ἐσκομίζεσθαι τι τῶν ἀναγκαιῶν οἴομενοι, αἰτία τε οὐ λόγου ἄξιον διακωλύειν τὴν τῆς ἐκεχειρίας ἐλπίδα, ἣν ὑποσχέσει Βελισάριος ἐκρατύνατο ἀξύνφορον σφίσι εἶναι ἡγούμενοι. **C** Γότθοι μέντοι, ὅσοι ἐν πόρτῳ ἦσαν, ἐν χρῶ ἅει παρῆκτοντας τοὺς πολεμίους θιζόμενοι οὐδαμῆ ἤπιοντο, ἀλλὰ τεθηπότες ἐκάθηντο τὴν τῶν Ῥωμαίων αἰτιῶν ἔννοιαν. ἐπεὶ δὲ τρόπῳ τῷ αὐτῷ πολλάκις ἀναπλεύσαντες ἅπαντα κατ' ἔξουσίαν ἐσκομίσαντο τὰ φορτία, οἱ μὲν ναῦται σὺν ταῖς ναυσὶν ἀνεχώρησαν κατὰ τάχος (ἤδη γὰρ καὶ τὸ ἔτος ἀμφὶ τροπὰς χειμερινὰς ἦν), τὸ δὲ λοιπὸν στράτευμα ἐς Ῥώμην ἐσῆλθε, πλὴν γε δὴ ὅτι Παῦλος ἐν Ὀστίᾳ ἔξν τῶν Ἰσαύρων τισὶν ἔμεινε.

Μετὰ δὲ ἀλλήλοισ ἐπὶ τῇ ἐκεχειρίᾳ δηήρους ἔδοσαν, Ζήνωνα μὲν Ῥωμαῖοι, Γότθοι δὲ Οὐλίαν, οὐκ ἀφανῆ ἄνδρα, ἐφ' **D** ᾧ ἐν τρισὶ μησὶ μηδεμιᾷ ἐς ἀλλήλους ἐφόδῳ χρῆσονται, ἕως οὗ **20** πρὸς βίαις ἐκ Βυζαντίου ἐπανήκοντες γνώμην τοῦ βασιλέως ἀγγελῶσιν. ἦν δὲ τινος ἀδικίας οἱ ἕτεροι ἐς τοὺς ἐναντίους ἀπάρεξον-

1. „ποταμὸς ἦει] Editionis Augustanae vitium hic vitavimus, Vaticano adiuti.“ ΜΑΛΤ. ποταμῷ σῆϊ ΗΛ. 14. ἐσκομίσαντες L. Vulgo ἐσκομίσαντο. 15. τὸ ἔτος] τοῦ ἔτους H. τὸ δ' ἔτος L.

negotio provehebantur sublatis lemborum velis, ubi recta amnis decurrit: at in anfractibus, qui fluentum late abducunt, quoniam vela nullo ibi vento impellebantur, nautae in superando remis aquae impetu non mediocriter desudabant. Interea sedentes in castris Barbari, nolebant moram obicere, sive periculo territi, sive hac opinione inducti, nullos unquam commeatus a Romanis ea via invectum iri: maxime vero, quod, si temere levique ex causa spem induciarum excluderent, quam Belisarius promissio firmaverat, id fraudi sibi fore existimarent. Itaque Gotthi, quicumque erant in Portu, visa hostium individua navigatione, abstinentes viam, eorumque consilium demirantes, sedebant. Postquam crebris eiusmodi ventionibus onera importata sunt omnia ad arbitrium, iam anno se ad brumale solstitium circumagente, reditum maturarunt nautae cum navibus: reliquae Romam copiae ingressae sunt, praeter Paulum; qui Ostiae cum Isaurorum manu substitit.

Deinde induciarum obsides utrinque dati sunt, a Romanis Zeno, a Gotthis Ulias, vir non obscurus; et cautum est, tres menses mutuis incurribus fore vacuos, donec reversi Byzantio Legati qua mente Imperator esset, renunciarent: si qua iniuria pars altera alteram provocaret,

ται, τοὺς πρέσβεις οὐδὲν τι ἤσσαν ἀποδοθήσεσθαι ἐς τὸ σφῶν ἔθνος. τῶν μὲν οὖν βαρβάρων οἱ πρέσβεις Ῥωμαίων παραπεμπόντων ἐς Βυζάντιον ἦσαν, Ἰλδίγερ δὲ, ὁ τῆς Ἀντωνίνης γαμβρὸς, ζῆν ἰππεῦσιν οὐκ ὀλίγοις ἐκ Ἀβύθης ἐς Ῥώμην ἦλθε. 6 Γότθοι τε, οἳ ἐν τῷ πόρτιν τὸ φρούριον εἶχον, ἐπιλειοπέτων σφῶς τῶν ἀναγκαίων ἐξέλιποντο αὐτὸ Οὐτίγιδος γνώμη, καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον μετάπεμπτοι ἦλθον. Παῦλος δὲ αὐτὸ P 405 ζῆν τοῖς Ἰσαύροις ἐξ Ὀστίας καταλαβῶν ἔσχεν. αἵτιοι δὲ μάλιστα τούτοις τοῖς βαρβάροις τῶν ἐπιτηδείων τῆς ἀπορίας ἐγένοντο θαλασσοκρατοῦντες Ῥωμαῖοι, καὶ τι αὐτοῖς ἐσκομίζεσθαι τῶν ἀναγκαίων οὐ ζυγχοφούντες. διὸ δὴ καὶ πόλιν ἐπιθαλασσίαν, λόγου πολλοῦ ἀξίαν, Κεντουκέλλας ὄνομα, τῶν ἐπιτηδείων σπανίζοντες, ἐπὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐξέλιπον. Ἰστί δὲ ἡ πόλις μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος, ἐς τὴν Ῥώμης πρὸς ἐσπέραν ἐν Τούσχοις κειμένη, σταδίοις αὐτῆς ὄγδοήκοντα καὶ διακοσίοις ἀπέχουσα. καὶ αὐτὴν Ῥωμαῖοι καταλαβόντες ἔτι μᾶλλον ἐπὶ μέγα 8 δυνάμειος ἦλθον, ἐπεὶ καὶ τὸ Ἀλβανῶν πόλισμα ἔσχεον, Ῥώμης B πρὸς ἀνίσχοντα ἦλιον κείμενον, ἀνακεχωρηκότων ἐνθ' ἐνδε διὰ τὸν αὐτὸν λόγον τηρικαῦτα τῶν ἐναντίων. Ῥωμαῖοι δὲ πανταχόθεν 20 ἤδη κυκλωσόμενοι τοῖς βαρβάροις ἐν μέσῳ εἶχον. διὸ δὴ Γότθοι διαλύειν τε τὰ ζυγκείμενα καὶ τι ἐς Ῥωμαίους κακουργεῖν ὤργων. πέμψαντες οὖν παρὰ Βελισάριον πρέσβεις ἡδίκησθαι σφῶς ἐν σπονδαῖς ἔφασαν. Οὐτίγιδος γὰρ Γότθους τοὺς ἐν πόρ-

1. ἀποδοθήσεσθαι] ἀποδώσεσθαι Pm. 3. Ἰλδίγερ] Ἰλδίγερις H. Ἰλδίγερις Reg. 4. ἐς] εἰς L. 12. Κεντουκέλλας] κεντουκέλλας HL. 20. ἤδη] Vulgo τε ἤδη.

Legatis reditum ad suam gentem datum iri. Itaque Byzantium profecti sunt Oratores Gotthorum, Romanis ducentibus. Antoninae gener Ildiger cum equitibus non paucis Romam venit ex Africa. Gotthi, qui Portuense castellum tenebant, defecti cibariis, excesserunt, de sententia Vitigis, cuius accitu evocati, in castra rediere. Locum occupavit vacuum Paulus cum Isauris Ostia ductis. Porro Barbaros illos ad victus penuriam redegerunt maxime Romani, qui sic mari dominabantur, ut nihil annonae ad ipsos inferri sinerent. Quamobrem et Centumcellas, urbem maritimam ac nobilissimam, sub idem tempus Gotthi deseruerunt, compellente cibi inopia. Ampla est illa urbs atque incolis frequens in Tuscia, ab Occidentali Romae latere: unde stadiis abest cc. lxxx. A Romanis occupata, magnam attulit ad eorum vires accessionem: cum et Albanum oppidum, quod Romae partem exortivam spectat, obtinuissent, eandem ob causam tunc ab hostibus derelictum. Itaque Romani iam undique circumclusos intercepte Barbaros: qui eam ob rem pactiones rescindere, et aliquam Romanis creare fraudem ardebant. Quare missi ad Belisarium Oratores facta sibi iniuria violatam armorum quietem obiciunt. Cum

τῷ μεταπεμψαμένον κατὰ τινα χρεῖαν Παῦλόν τε καὶ Ἰσαύρουσ
 τὸ ταίτης φρούριον λόγῳ οὐδενὶ καταλαβόντας ἔχειν. ταῦτὸ δὲ
 C τοῦτο ἀμφὶ τῆ Ἀλβανῶ καὶ Κεντουκέλλαις διῆθεν τῷ λόγῳ ἡτιῶν-
 το, ἠπέλουον τε, ἣν μὴ ταῦτα σφίσι ἀποδιδῶ, οὐκ ἐπιτρέψειν.
 Βελισάριος δὲ ξὺν γέλῳτι αὐτοὺς ἀπεπέμψατο, παραπέτασμα 5
 μὲν εἶναι δὴ τὴν αἰτίαν εἰπὼν, ἀγνοεῖν δὲ οὐδένα ὅτου δὴ ἔνεκα
 τὰ χωρία ταῦτα Γότθοι ἐκλίποιεν. καὶ τὸ λοιπὸν ὑποψία τινὶ ἐξ
 ἀλλήλους ἔχρῳντο. ἔπειτα δὲ Βελισάριος, ἐπεὶ Ῥώμην εἶδε στρα-
 τιωτῶν πλήθει ἀκμάζουσιν, ἄλλους τε ἰππέας ἐς χωρία Ῥώμης
 μακρὰν που ἄποθεν περιέπεμψε καὶ Βιταλιανοῦ τὸν ἀδελφιδοῦν 10
 V 69 Ἰωάννην ἐκέλευε ξὺν τοῖς ἐπομένοις ἰππεῦσιν, ὀκτακοσίους οὖσιν,
 ἀμφὶ πόλιν Ἀλβαν διαχειμάζειν, ἐν Πικηνοῖς κειμένην· καὶ οἱ
 D τῶν τε Βαλεριανῶ ἐπομένων τετρακοσίους ξυνέπεμψεν, ὧν Λα-
 μιανὸς ὁ Βαλεριανοῦ ἀδελφιδοῦς ἦρχε, καὶ τῶν αὐτοῦ ὑπασπι-
 στῶν ὀκτακοσίους ἄνδρας, διαφερόντως ἀγαθοὺς τὰ πολέμια. 15
 οἷς δὴ δορυφόρους δύο, Σουτῶν τε καὶ Ἀβιγίν, ἐπέστησε, καὶ
 αὐτοὺς μὲν Ἰωάννη ἐπισθαι, ὅπη ἂν αὐτὸς ἐξηγεῖτο, ἐκέλευε,
 τῷ δὲ Ἰωάννη ἐπήγγελλεν, ἕως μὲν τὰ ξυγκείμενα σφίσι φυλάτ-
 II 223 τοντας ὄρεα τοὺς πολεμίους, ἥσυχῇ μένειν· ὅταν δὲ τὴν ἐκχει-
 ρίαν πρὸς αὐτῶν λελύσθαι ξυμβαίῃ, ποιεῖν κατὰ τάδε, παντὶ 20
 τῷ στρατῷ ἄφνω τε καὶ ἔξ ἐπιδρομῆς καταθεῖν τὴν Πικηνῶν χώ-

3. Κεντουκέλλαις] κεντούλαις L: illud Lm.

4. ἀποδιδῶ P ex

Vat. ἀποδιδόναι L. ὑποδιδόναι H. *ibid.* ἐπιτρέψειν P ex

Vat. ἐπιτρέψει L. ἐπιτρέψη H. 10. Βιταλιανοῦ — Ἰωάννην]

βιταλιανόν — Ἰωάννου HL. 12. Πικηνοῖς] Πικηνοῖς P. πικη-

νοῖς H. πικιανοῖς Reg. 16. Ἀβιγίν] ἄδηγιον Vat. 20. ξυμ-

βαίῃ] ξυμβαίῃ L. 21. Πικηνῶν] πικηνῶν P. πικιανῶν HL.

enim Vitigis Gotthos, qui portum praesidio tenebant, rei causa requirentis ipsorum operam, revocasset, loci castellum a Paulo Isaurisque per meram animi libidinem occupatum fuisse. Idem Albano et Centumcellis factum queruntur in speciem, nec se id inultum relicturos minantur, nisi illa restituat. Eos cum risu Belisarius remittit, querelam dicens praetextum inanem esse: neminem latere causam, cur ea Gotthi loca liquissent. Ex eo suspecti invicem fuere. Post haec Belisarius, ubi Romam abundare militibus vidit, cum turmas alias alia circum loca procul Roma dimisit, tum Ioannem, sororis Vitaliani filium, apud Albam, Piceni urbem, hiemare iussit cum octingentis ipsius equitibus: adiunxitque ex Valeriani turmis quadringentos, quibus Valeriani ex sorore nepos Damianus praeerat; nec non e scutariis suis octingentos, viros bellicosissimos, quibus Protectores hastatos duos, Sutan et Abigin praefecit, atque iniunxit, ut Ioannem, quocumque duceret, sequerentur, his mandatis instructum. Quandiu pactis manere hostes videret, contineret sese: ubi fidem induciarum solvissent, haec faceret. Repente et raptim agrum Picenum

- ραν, ἅπαντά τε ἐξῆς περιμόντα τὰ ἐκείνη χωρία καὶ αὐτοῖς πρὸ τῆς φήμης ἐπιδημοῦντα. ταύτης γὰρ σχεδὸν τι ἀπάσης τῆς χώρας ἄνδρας μὲν οὐδαμῆ ἀπολελείφθαι, πάντων ἐπὶ Ῥώμην στρατευσαμένων, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας τῶν πολεμίων καὶ χρήματα P 406
- 5 πανταχῆ εἶναι. ἐξανδραποδίξειν οὖν καὶ ληΐσθαι τὰ ἐν ποσὶν ἅπαντα φυλασσόμενον μὴ ποτε Ῥωμαίων τινὲ τῶν ταύτη ψημμένων λυμῆνται. ἦν δὲ πη χωρὶ ἐντύχη, ἄνδρας τε καὶ ὄχρωματα, ὡς τὸ εἶκος, ἔχοντι, πάση αὐτοῦ θυνάμει ἀποπειράσασθαι. καὶ εἰ μὲν εἰλεῖν δύνηται, ἐς τὰ πρόσω εἶναι, τοῦ πρά-
- 10 γματος δὲ, ἂν οὕτω τύχοι, ἀντιστατοῦντος, ἀπελαύνειν ὀπίσω, ἢ αὐτοῦ μένειν. προΐοντι γὰρ οἱ καὶ τοῦτο δὴ τὸ ὄχρωμα κατὰ τῶτον ἀπολιπόντι κίνδυνος πολὺς ἐπὶ πλείστον ἔσται, ἐπεὶ οὐποτ' ἀμόνειν εὐπετῶς σφίσιν ἔξουσιν, ἦν που ἐνοχλοῖντο πρὸς τῶν ἐναντίων· τὴν δὲ λιαν φυλάσσειν ἄπασαν, ὅπως ἂν αὐτὴν B
- 15 ὀρθῶς καὶ δικαίως στρατιὰ διανέμοιτο. εἶτα ζὺν γέλωτι καὶ τοῦτο ἐπέειπεν „Ὁὐ γὰρ δίκαιον ἕφ' ἐτέρων μὲν τοὺς κηφήνας πόνῳ μεγάλῳ ἀπόλλυσθαι, ἄλλους δὲ τοῦ μέλιτος οὐδεμιᾷ τάλαιπωρῆα ὄνινασθαι.“ τοσαῦτα μὲν ἐπιστελλας Βελισάριος Ἰωάννην ζὺν τῷ στρατεύματι ἔπεμψεν.
- 20 Ἐπὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον ὃ τε Μεδιολάνων ἱερεὺς Δάτιος καὶ τῶν πολιτῶν ἄνδρες δόκιμοι ἐς Ῥώμην ἀφικόμενοι Βελισαρίῳ ἐδέοντο φρουροὺς ὀλίγους σφίσι ξυμπέμψαι. αὐτοὶ γὰρ ἱκανοὶ ἰσχυροῦντο εἶναι, οὐ Μεδιόλανα μόνην, ἀλλὰ καὶ Λιγουρίαν

16. Οὐ — ὄνινασθαι] Suidas s. v. κηφήν. 23. Μεδιόλανα μόνην] Μεδιόλανον μόνον Pm.

cum omnibus copiis pervolaret, continenti cursu loca obiens cuncta, ac celeritate famam praevertens: propterea quod viris ibi nusquam fere relictis, cum plerique omnes bello Romam petissent, ubi vis essent hostium liberi, uxores atque pecuniae. Itaque captives abduceret, et obvia quaeque diriperet, caveret tamen, ne quid detrimenti Romanus ullus incola pateretur. Si quem in locum incidere, militari praesidio, ac proinde arte et manu munitum, viribus omnibus tentaret: si caperet, pergeret porro: sin forte rei difficultas consilium vinceret, resorret sese, vel ibi consisteret. Etenim progredienti maximum, ut saepissime fit, a relicto post se loco periculum fore: cum nec se facile tueri possent, sicubi impeterentur ab hostibus, nec praedam omnem servare, cum reliquo exercitu bona fide dividendam. Tum ridens subiecit: *Haec enim aequum est, dum alii in facie male perdendis decedant, alios defatigationis expertes gaudere mellis vindemia.* Haec ubi mandata dedit Belisarius, Ioannem cum exercitu misit.

Sub idem tempus Mediolanensis Antistes Dattius, ac cives primarii, cum Romam venissent, a Belisario modicum petiere praesidium, satis virum sibi fore asseverantes ad eripiendum Gotthis nullo negotio, vindicandumque Imperatori non modo Mediolanum, sed Liguriam quoque uni-

- C ὄλην πόνω οὐδενὶ Γότθων τε ἀποσιῆσαι καὶ βασιλεῖ ἀνασώσασθαι. αὕτη δὲ ἡ πόλις ᾤκειτο μὲν ἐν Λιγούροις, μέση που μάλιστα Ῥαβέννης τε πόλεως καὶ Ἄλπεων τῶν ἐν Γάλλων ὄροις κειμένη. ἐκατέρωθεν γὰρ ἐς αὐτὴν ὀκτὼ ἡμερῶν ὁδὸς ἀνδρὶ εὐζώνῳ ἐστὶ, πρώτη δὲ πόλεων τῶν ἐσπερίων μετὰ γὰρ Ῥώμην με- 5 γέθει τε καὶ πολυανθρωπία καὶ τῇ ἄλλῃ εὐδαιμονία ἐτύγγαθεν οὕσα. καὶ αὐτοῖς Βελισάριος ὑποσχόμενος ἐπιτελῆ τὴν δέησιν ποιήσῃν κατεῖχεν αὐτοῦ τὴν τοῦ χειμῶνος ὥραν.
- D ἡ'. Ταῦτα μὲν δὴ ᾤδέ πη εἶχε. τῆς δὲ τύχης ὁ φθότος ᾤδινεν ἤδη ἐπὶ Ῥωμαίους, ἐπεὶ τὰ πράγματα εὐ τε καὶ καλῶς 10 σφίσι ἐπίπροσθεν προΐοντα εἴωρα, κακῶ τε κεραυνῶναι τιτὶ ταῦτα ἐθέλουσα, ἔριν ἐξ οὐδεμιᾶς αἰτίας λόγου ἀξίας ἐπενοεῖ Βελισαρίῳ τε καὶ Κωνσταντίνῳ, ἧ ὅπως ἔφην καὶ ἐς ὃ τι ἐτελεύτησεν, ἐρῶν ἔρχομαι. Πραεσίδιος ἦν τις, ἀνὴρ Ῥωμαῖος, ᾤκημένος μὲν ἐπὶ Ῥαβέννης, ὧν δὲ οὐκ ἀφανής. οὗτος ὁ Πραεσίδιος, ὅτι δὴ Γότ- 15 θοις προσκεκρονκῶς ἦν, ἠνίκα Οὐίτιγίς ἐπὶ Ῥώμην στρατεύειν
- P 407 ἤμελλε, ζῶν ὀλίγοις τισὶ τῶν οἰκετῶν ἐπὶ κνηγέσιον δῆθεν τῷ λόγῳ στελλόμενος φεύγει, οὔτε τῶ τὴν βουλήν κοινωσάμενος οὔτε 20 τι τῶν χρημάτων ζῶν αὐτῷ ἔχων, πλήν γὰρ δὴ ὅτι ξιφίδια δύο αὐτὸς ἔφερεν, ὧν τῷ κουλιῷ χρυσῶν τε πολλῶν καὶ λίθοις ἐντίμοις 20 κεκαλλωπισμένῳ ἐτυχέτην. καὶ ἐπειδὴ ἐν Σπολετίῳ ἐγένοντο,
- V 70 ἐς νεῶν τινα ἔξω τοῦ περιβόλου κατέλυσεν. ὁ δὲ Κωνσταντίνος ἀκούσας (ἐτύγγαγε γὰρ ἔτι ἐνταῦθα διατριβὴν ἔχων) τῶν τινα

2. ᾤκειτο] ᾤκισται Pm. 18. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδέ — οὐδέ.
22. Κωνσταντίνος] Κωνσταντιανὸς HL. Et sic per totum hoc caput.

versam: in qua illa urbs posita, inter urbem Ravennam et Alpes, quibus Galliae terminantur, media fere est. Utrique enim ad ipsam dierum octo iter est viro expedito. Amplitudine, frequentia, opibus Romae cedens, Occidentis urbes caeteras superabat. Illorum petitioni satisfacturum se pollicitus Belisarius, ibi hiemem egit.

8. Ita quidem haec se habebant. Jam vero Fortuna Romanis invadens, quibus bene praeclareque res videbat procedere, in eos nexam parturiebat, ac prosperis miscere volens adversum aliquid, Belisarium inter et Constantinum de nihilo dissidium moliebatur; cuius ortum exitumque modo exponam. Romanus quidam, Praesidius nomine, vir nobilis, cum Ravennae, ubi habitabat, in Gotthorum offensionem eo tempore venisset, quo in urbem Romam Vitigis expeditionem parabat, simulato venationis consilio, nec prodito cuiquam quod vere meditabatur, aufugit, nihil opum secum ferens, praeter pugiones duos, quorum vaginae multo auro gemmisque ornatae erant. Ut Spoletium cum suis attingit, in templum divertit extra muros positum. Qua de re factus certior, qui ibi tum agebat, Constantinus indicta causa acinacem utrumque aufert, misso

ὑπασπιστῶν Μαξεντιόλον πέμψας ἄμφω ἀφαιρεῖται λόγῳ οὐδενὶ τῷ ἀκινύκα. περιαλγῆς δὲ γεγωνῶς τοῖς ξυμπεσουῦσιν ὁ ἀνθρῶπος ἐς Ῥώμην ὅτι τάχιστα παρὰ Βελισάριον στέλλεται, οὐ δὴ οὐκ εἰς μακρὰν καὶ Κωνσταντίνος ἀφίκετο. ἦδη γὰρ ὁ τῶν Γότθων στρατὸς οὐκ ἄποθεν εἶναι ἠγγέλλετο. ἕως μὲν οὖν ἔν τε Β Θορόβῳ καὶ κινδύνῳ Ῥωμαίους καθυσιτῆκει τὰ πράγματα, σιωπῇ ὁ Πραισίδιος ἔμενεν· ὡς δὲ τὴν τε Ῥωμαίων καθυπέρτερον εἶδε καὶ Γότθων πρὸς βασιλέα σταλέντας, καθῦπερ ἔμπροσθεν εἴρηται, Βελισαρίῳ συχνὰ προσιών τὴν τε ἀδικίαν ἐπήγγελλε καὶ 10 οἱ τὰ δίκαια βοηθεῖν ἤξισον. ὁ δὲ Κωνσταντίνῳ πολλὰ μὲν αὐτὸς, πολλὰ δὲ δι' ἑτέρων μεμφόμενος, παρήνει ἔργου τε ἀδίκου καὶ δόξης αἰσχυρῶς ἀπυλλάσσεσθαι. ἀλλὰ γὰρ Κωνσταντίνος (ἐχρῆν γὰρ οἱ γενέσθαι κακῶς) τοὺς τε λόγους αἰεὶ ἐρεσχελῶν διεκρούετο καὶ τὸν ἠδικημένον ἐτώθαυε. Βελισαρίῳ δὲ ποτε, 15 ἵππῳ ἐν τῇ ἀγορᾷ ὀχυρμένῳ, ἐντυχὼν ὁ Πραισίδιος τοῦ τε χαλι- C νοῦ τοῦ ἵππου ἐλάβετο καὶ μέγα ἀναβοῶν ἠρώτα εἰ ταῦτα λέγουσιν οἱ βασιλέως νόμοι, ἵνα ἐπειδὴν τις τοὺς βαρβάρους θυγῶν ἰκέτης ἐς αὐτοὺς ἵκοιτο, ἀφέλῃται βία ὅσα ἂν τύχη ἐν χερσὶν ἔχων. πολλῶν δὲ περιστηχότων τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ H 224 20 χαλινοῦ ξὺν ἀπειλῇ κελυόντων μεθίσθαι, οὐ πρότερον ἀφῆκε, πρὶν δὴ αὐτῷ ὑπέσχετο Βελισάριος τὰ ξιφίδια δώσειν. τὴν οὖν

2. ἀκινύκα] ἀκινύκας HL. 9. ἐπήγγελλε L. ἀπήγγελλε P.
 16. εἰ ταῦτα] εἴτα HL: illud marg. 18. ἀφέλῃται] ἀφέλῃται
 τις HL. 20. ξὺν ἀπειλῇ κελυόντων Vat. ξυνακικιούτων καὶ
 λίγτων HL.

ad id Maxentiolo, quo Scutarie utebatur. Hinc ille dolore percitus, Romam, nulla interposita mora, ad Belisarium properat, quo et Constantinus aliquanto post venit, accepto iam nuntio, Gotthorum exercitum appropinquare. Ac quandiu Romana res in tumultu et discrimine versata est, tandiu silentium Praesidius tenuit. Ubi vero illam superiorem esse, et Oratores Gotthorum, uti supra diximus, ad Imperatorem adisse vidit; Belisarium saepe conveniens, iniuriamque expostulans, emixe ius orabat. Nec minus saepe Belisarius cum per se ipse, tam per alios Constantinum urgebat reprehensionibus, ut se ab iniquo facinore turpique existimatione vindicaret. Sed enim Constantinum manebat interitus. Quamobrem ille dicta semper elevabat ludibriis, et quem affecerat iniuria, ridebat. Aliquando demum in foro equitanti Belisario occurrens Praesidius, apprehensis habenis equi, contenta voce interrogat, num Imperatoris leges id ferant, ut qui a Barbaris ad ipsius partes supplex transfugerit, omnibus, quae in manibus habet, per vim spoliatur? Tum circumstantibus multis et minaciter imperantibus, ut a fraeno manum amoveret, non prius dimisit, quam ipsi pugiones redditum iri Belisarius

ὑστεραίαν Κωνσταντῖνον τε καὶ τῶν ἀρχόντων πολλοὺς ἐς οἰκί-
 σκον τιὰ ξυγκαλέσας Βελισάριος ἐν πυλατῶ τῶν μὲν τῇ προτε-
 ραίᾳ ξυμπεπτωκότων ὑπέμνησε, παρήγει δὲ ὑπὲρ γούν τοῦ χρό-
 νου τοὺς ἀκινάκας ἀποδιδόναι. ὁ δὲ οὐκ ἔφη δώσειν· ἤδιον γάρ
 D ἂν αὐτοὺς ἐς τὸ Τιβέριδος ὕδιον ἐμβάλλοι ἢ τῷ Πραισιδίῳ διδοίη. 5
 Θυμῷ τε ἤδη ἐχόμενος Βελισάριος ἐπνυθάνετο εἰ οὐκ οἶοιτο Κων-
 σταντῖνος πρὸς αὐτοῦ ἄρχεσθαι. καὶ αὐτὸς τὰ μὲν ἄλλα οἱ ὠμο-
 λόγει ἅπαντα πελίσσεται· βουλομένῳ γὰρ ταῦτα βασιλεῖ εἶναι·
 τότε μέντοι, ὃ ἐν τῷ παρόντι ἐπιτάττοι, οὐ μήποτε δράσειν.
 Βελισάριος μὲν οὖν εἰσεῖναι τοὺς δορυφόρους ἐκέλευε, Κωνσταν- 10
 τῖνος δὲ „Ὅπως με δηλαδὴ ἀποκτενοῦσιν“ ἔφη. „Οὐδαμῶς“
 ὁ Βελισάριος εἶπεν „ἀλλ’ ἵνα τὸν σὸν ὑπασπιστὴν Μαξεντίλον,
 P 408 ὃς σοι τὰ ξιφίδια βιασάμενος ἤνεγκεν, ἀναγκάσωσι τῷ ἀνθρώπῳ
 ἀποδιδόναι ἕπερ αὐτοῦ βία ἔτυχε λαβῶν.“ ἀλλὰ Κωνσταντῖνος
 τεθνήξασθαι παραντίκῃ οἰόμενος δρᾶσαι τι μέγα, πρὶν τι αὐτὸς 15
 παθεῖν, ἐβούλετο. διὸ δὴ τὸ ξιφίδιον εἴλκεν, ὑπερ οἱ πρὸς τῷ
 μηρῷ ὑπεκρέματο, ἄφνω τε αὐτὸ ἐπὶ τὴν Βελισαρίου γαστέρα
 ᾤσεν. ὁ δὲ καταπλεγείς ὀπίσω τε ἀπέστη καὶ Βέσσα ἐγγὺς πον-
 ἐστηκότι περιπλακείς διαφυγεῖν ἴσχυσε. Κωνσταντῖνος μὲν οὖν,
 ἔτι τῷ Θυμῷ ζέων, ἀπήει. κατιδόντες δὲ Ἰλδίγερ τε καὶ Βαλε- 20
 ριανὸς τὸ ποιούμενον ὁ μὲν τῆς δεξιᾶς, ὁ δὲ αὐτοῦ τῆς ἐτέρας
 χειρὸς λαβόμενος ὀπίσω ἀνθεῖλκον. ἐν τούτῳ δὲ εἰσελθόντες οἱ
 B δορυφόροι, οὗς δὴ ὀλίγῳ πρότερον ἐκάλεσε Βελισάριος, Κων-

15. δρᾶσαι] δράσειν L. δράσειν H. δράσειν Hoeschelius.

recepit. Itaque postridie Belisarius Constantino ac multis Ducibus in
 quoddam Palatii cubiculum convocatis, et commemoratis quae acciderant
 pridie, hortatur hominem, ut acinaces tandem aliquando restituat. Ab-
 nuens ille, iucundius sibi fore asseruit, si illos mitteret in undas Tibe-
 ris, quam si Praesidio redderet. Iratus iam Belisarius quaerit, annon
 se agnoscat ipsi subditum Constantinus? Hic in rebus caeteris plane
 obsecurum se illi spondet, quando sic placitum Imperatori: quod in
 praesenti iuberet, nunquam facturum. Tum Protectores iubenti ingredi
 Belisario, *Nimirum*, inquit Constantinus, *ut me trucident*. *Minimo vero*,
 ait Belisarius: *sed ut Scutarium tuum Masentiolam, qui iussu tuo pugio-
 nes, illata vi, abstulit, adigant Praesidio restituere, quae ipsi invito ra-
 puit*. At Constantinus se illico moriturum ratus, grave aliquid patrare
 prius, quam pati statuit. Quare educto pugione, quem pendulum ad fe-
 mur gestabat, repente Belisarii ventrem appetit. Is territus retro cedit,
 et Bessam prope astantem complexus, elabatur. Ipse etiam referebat se
 Constantinus, ira adhuc incensus; cum, re animadversa, eius dexteram
 prehendit Valerianus, sinistram Ildiger, illumque retrahunt. Interea in-
 gressi, quos Belisarius paulo ante acciverat, Protectores, e Constantini

σταντίου τε τὸ ξιφίδιον ξὺν βία πολλῇ ἐκ χειρὸς αἴρουνσι. καὶ αὐτὸν πολλῶ θορόβῳ ἀρπύσαντες οὐδὲν μὲν ἄχαρι τὸ παραντίκα εἰργάσαντο, παρόντας αἰδούμενοι τοὺς ἄρχοντας, οἶμαι, ἐς οἴκημα δὲ ἄλλο ἀπαγαγόντες, Βελισαρίου κελεύσαντος, χρόνῳ τι 5 ὕστερον ἔκτειναν. τοῦτο Βελισαρίῳ μόνον εἰργασται οὐχ ὅσιον ἔργον καὶ ἤθους τοῦ αὐτοῦ οὐδαμῶς ἄξιον. ἐπιεικέα γὰρ πολλῇ ἐς πάντας ἄλλους ἐχρήτο. ἀλλὰ ἔδει, ὅπερ ἐρρήθη, Κωνσταντίνῳ γενέσθαι κακῶς.

9'. Γότθοι τε οὐ πολλῶ ὕστερον ἐς Ῥώμης τὸν περίβολον ^C 71
 10 κακουργεῖν ἤθελον. καὶ πρῶτα μὲν τινὰς ἐς τῶν ὀχετῶν ἕνα νύκτωρ καθήκων, ὧν αὐτοὶ τὸ ὕδωρ κατ' ἀρχὰς τοῦδε τοῦ πολέμου ἀφήρητο. οἱ δὲ λύχνα τε καὶ δῦδας ἐν χερσίν ἔχοντες ἀπειρωῶντο τῆς ἐς τὴν πόλιν ἐνθ' ἐνδε εἰσόδου. ἔτυχε δὲ τινὰ διώρυχα οὐ μικρὰν Πιγκιωνῆς πυλίδος τοῦ ὀχετοῦ τούτου κύρτωμα 15 ἔχειν. ὅθεν δὴ τῶν τις φυλίκων τὸ πῦρ κατιδὼν τοῖς ξυμφυλάσσοισιν ἔφρασεν· οἱ δὲ λύκον αὐτοῦ παριόντα ἰδεῖν ἔφρασαν. τυτῆ γὰρ τὴν γῆν οὐχ ὑπερέχειν τὴν τοῦ ὀχετοῦ οἰκοδομίαν ξυνέβαινε, πυρὶ δὲ εἰκάζεσθαι τοὺς τοῦ λύκου ὀφθαλμοὺς ᾤοντο. τῶν μὲν οὖν βαρβάρων ὅσοι τοῦ ὀχετοῦ ἀπεπεράσαντο, ἐπειδὴ ^D
 20 ἐν μέσῃ πόλει ἐγένοντο, ἔνθα δὴ ἄνοδος τις ἦν ἐκ παλαιοῦ ἐς αὐτὸ που τὸ παλάτιον φέρουσα, οἰκοδομίᾳ τινὶ ἐνταῦθα ἐνέτυχον οὔτ' ἐς πρόσω ἴεναι τὸ λοιπὸν ξυγχωροῖση οὔτε τῇ ἀναβάσει τὸ παράπαν χρῆσθαι. ταίτην δὲ τὴν οἰκοδομίαν Βελισάριος προ-

22. οὔτ' — οὔτε] Vulgo οὐδ' — οὐδλ.

manu pugionem extorqueant multa vi, correptumque ingenti cum fremitu hominem extemplo quidem omittunt multare, Ducum, ut opinor, praesentiam veriti, sed abductum in cubiculum aliud paulo post, iubente Belisario, interficiunt. Unum hoc Belisarius admisit facinus minus honestum, nec moribus dignum commodis; cum ipsum omnes alii lenissimum experti sint. Verumenimvero Constantinum, ut dictum est, manebat interitus.

9. Haud multo post, Gotthi in muros Romae cupientes moliri aliquid, primum quosdam immisere noctu in unum ex aquaeductibus, a quibus aquam initio belli huius averterant. Illi manibus lychnos ac faces praeferentes, in urbem aditam ea parte tentabant, cum per foramen, quod non procul a porta Pinciana in fornice aquaeductus illius erat, vigilum quidam, conspecto igne, rem sociis indicat. Hi vero, quoniam ibi structura aquaeductus non extabat e terra, visum asserunt lupum, illac praetereuntem; cuius oculos igni similes rebantur esse. Ingressi canalem Barbari, cum in mediam urbem penetrassent, eoque loci venissent, ubi ad ipsum Palatium vetus quidam ascensus erat, offenderunt praestructurum obicem, quo et longius progredi, et ascendere omnino prohibebantur. Hunc Belisarius obsidionis principio, ut a me in libro superiori narratum

μηθεία τιη κατ' ἀρχὰς τῆσδε τῆς πολιορκίας πεποιήται, ὥσπερ
 P 409 μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις δεδήλωται. λίθον οὖν ἕνα βρα-
 χὺν ἐνθένδε ἀφελόντες ὀπίσω τε ἀναστρέφειν εὐθὺς ἔγνωσαν καὶ
 παρὰ τὸν Οὐλίγιον ἐπανήκοντες τὸν λίθον ἐνδεικνύμενοι πάντα
 ἀπήγγελλον. καὶ ὁ μὲν τὰ τῆς ἐπιβουλῆς ἅμα τοῖς Γότθων ἀρί- 5
 στοῖς ἐν βουλῇ εἶχε, Ῥωμαίων δὲ ὅσοι φρουρὰν ἀμφὶ πυλῖδα
 Πιγκιανὴν εἶχον, μνήμητι τῆς τοῦ λύκου ὑποψίας ἐν σφίσι αὐ-
 τοῖς ἐποιῶντο τῇ ὑστεραία. ἐπεὶ δὲ ὁ λόγος περιφερόμενος ἐς
 Βελισάριον ἦλθεν, οὐ παρέργως ὁ στρατηγὸς τὸ πρῶγμα ἤκου-
 σεν, ἀλλ' ἄνδρας τε αὐτίκα τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ δοκίμων ξὺν 10
 Διωγέει τῷ δορυφόρῳ ἐς τὸν ὄχετον καθῆκε καὶ διερρυνήσασθαι
 ἅπαντα ξὺν πολλῷ τάχει ἐκέλευσεν. οἱ δὲ τὰ λύχνα τῶν πολε-
 B μίων καὶ τῶν δάδων ὅσα διερρυνῆκε πανταχῇ τοῦ ὄχετου εὗρον,
 καὶ τὴν οἰκοδομίαν, ἧ ὁ λίθος πρὸς τῶν Γότθων ἀφήρητο, κα-
 τανενοηκότες Βελισαρίῳ ἀπήγγελλον. διὸ δὴ αὐτὸς τε τὸν ὄχε- 15
 τὸν ἐν μεγάλῃ φυλακῇ ἔσχε καὶ οἱ Γότθοι αἰσθόμενοι ταύτης δὴ
 τῆς πείρας ἀπέσχοντο.

H 225 Ἐπειτα δὲ καὶ ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἔφοδον κατὰ τοῦ περιβόλου
 ἐμηχανῶντο οἱ βάρβαροι. τηρήσαντες οὖν τὸν τοῦ ἀρίστου και-
 ρὸν κλίμακός τε καὶ πῦρ ἐπαγόμενοι, ἦκιστα τῶν πολεμίων προσ- 20
 δεχομένων, ἐπὶ πυλῖδα Πιγκιανὴν ἤεσαν, ἐλπίδι θαρροῦντες ἐξ
 ἐπιδρομῆς τὴν πόλιν αἰρήσειν, ἅτε οὐ πολλῶν στρατιωτῶν ἐν-
 ταῦθα λειψθέντων. ἔτυχε δὲ Ἰλδιγεῖρ τηρικαῦτα ξὺν τοῖς ἐπομέ-
 C νοις φυλακὴν ἔχων· ἕκαστοι γὰρ ἐκ περιτροπῆς ἐς τὴν φρουρὰν

4. τὸν λίθον] Vulgo τὸν τε λίθον. 5. ἀπήγγελλον] ἀπήγγε-
 λον L. 7. Πιγκιανῆς] πιγκιανῆς HL hic et infra. 15. ἀπηγγε-
 γελλον] ἀπήγγελλον L.

est, provide opposuerat. Parvo inde extracto lapide remeare decernunt Bar-
 bari, reversisque ad Vitigin, monstrato lapide, quo res loco sit plane referunt.
 Tum ille de instituta molitione cum viris inter Gothos primariis consultit.
 Postridie, inter portae Pincianae custodes mentione facta suspicionis, quae
 de lupo inciderat, et hinc perlato ad Belisarium rumore non supina aure rem
 auditit Magister militum: sed e vestigio homines in exercitu probatissimos
 cum Diogene Praetorianae degredi iubet in aquaeductum, et omnia scruta-
 tari celerrime. Illi hostium lucernas, et quidquid ex facibus defluerat
 passim in canali inveniunt, et obice, ex quo lapidem Gotthi demperant,
 perspecto, ad Belisarium renuntiant. Quamobrem acribus custodiis aquae-
 ductum muniit: quod cum Gotthi intellexissent, incepto hoc abierunt.

Deinde apertam in muros vim meditati Barbari, capto prandii tem-
 pore praeter hostium opinionem, cum scalis et facibus ad portam Pincia-
 nam contendunt, spe nixi, fore ut primo impetu urbem caperent, quod
 non multi milites hic essent reliqui. Tunc Ildiger cum suis custodiam
 agens, (quod munus singulis per vices demandabatur) ut hostes vidit in-

ἐτετάχατο. ἐπεὶ οὖν εἶδε προσιόντας οὐκ ἐν τάξει τοὺς πολε-
 μίους, ἀπήντησέ τε οὐ ξυντεταγμένοις ἐς παράταξιν, ἀλλὰ ξὺν
 πολλῇ ἀκοσμίᾳ ἰοῦσι, καὶ τοὺς κατ' αὐτὸν οὐδενὶ πόνῳ τρεψά-
 μενος ἔκτεινε. κρανηγῆς δὲ μεγάλης καὶ ταραχῆς ἀνὰ τὴν πόλιν,
 5 ὡς τὸ εἰκὸς, γεγενημένης Ῥωμαῖοι τε ὡς τάχιστα πανταχόσε τοῦ
 περιβόλου ξυνέρρειον καὶ οἱ βέρβαροι ἄπρακτοι ἐς τὰ στρατόπεδα
 οὐκ ἐς μακρὰν ἐχώρησαν. Οὐλίγις δὲ αὐθις ἐς ἐπιβουλὴν τοῦ
 περιβόλου καθίστατο. καὶ ἦν γὰρ τις αὐτῷ ἐπίμαχος μάλιστα
 μοῖρα, ἣ τοῦ Τιβέριδος ἡ ὄχθη ἐστίν, ἐπεὶ ταύτῃ οἱ πάλαι Ῥω-
 10 μοῖοι θαρσοῦντες τοῦ ὕδατος τῷ ὀχυρώματι τὸ τεῖχος ἀπημελη-
 μένως ἐδείματτο, βραχὺ τε αὐτὸ καὶ πύργων ἔρημον παντάπασι D
 ποιοησόμενοι ῥᾶον ἐνθένδε ἤλπιζε τὴν πόλιν αἰρήσειν. οὐδὲ γὰρ
 οὐδέ τι φυλακτῆριον λόγου ἕξιον ἐνταῦθα τετύχηκεν εἶναι. δύο
 οὖν Ῥωμαίους ἀμφὶ τὸν Πέτρον τοῦ ἀποστόλου νεῶν ὀκνημένους
 15 χρῆμασιν ἀναπέθει οἴνου ἄσκον ἔχοντας παρὰ τοὺς ἐκείνη φρου-
 ροὺς ἵνα περὶ λύχνων ἄφως, καὶ αὐτοῖς τὸν οἶνον τρόπῳ ὅτῳ
 δὴ φιλοφροσύνης ἐνδεικνυμένους χαρίζεσθαι. εἶτα ξὺν αὐτοῖς V 72
 πόρρω τῶν νυκτῶν καθήμενους πιεῖν, ἐκάστω τε ἐς τὴν κώλικα
 ὑπνωτικὸν ἐμβαλεῖν φάρμακον, ὅπερ σφίσις αὐτὸς ἐδεδώκει.
 20 ἀκάτους δὲ λάθρα ἐν τῇ ἐτέρᾳ ὄχθῃ ἐν παρασκευῇ ποιησόμενος
 εἶχεν, αἷς δὲ τῶν βαρβάρων τινὰς, ἐπειδὴν τάχιστα οἱ φύλα- P 410
 κες ἕπνω ἔχοντο, ξὺν κλίμαξιν ἐκ σημείου ἐνὸς τὸν ποταμὸν
 διαβαίνοντας τὴν ἐπίθισιν τῷ περιβόλῳ ποιήσασθαι. τό τε

8. ἐπίμαχος P et Hoesch. in annot. ἐπιμαχώτατος HL. Sic p.
 414 c. 415 a.

compositae accedentes, occurrit ipsis, non instructa acie, sed promiscue
 ac turbate progredientibus. Nullo mox negotio adversos fundens, cla-
 dem efficit. Inde magnus, ut fit, oriri in urbe clamor ac tumultus: sta-
 tim Romani undique ad muros confluere: nec multo post in sua castra
 Barbari re infecta reverti. Ad fraudem redit Vitigis, grassaturus in
 moenia: quorum sane partem, quae Tiberis ripam praetexit, expugnare
 facillime poterat. Illam enim Romani veteres, aquae munimento confisi,
 adeo negligenter aedificaverant, ut et valde humilis esset, et omnino tur-
 ribus vacua. Hac demum eo facilius urbem se capturum sperabat, quo
 levius erat ibi praesidium. Ergo Romanos duos, qui ad Petri Apostoli
 aedem habitabant, pecunia inducit, ut cum utre vini custodes illic
 positos primis tenebris adeant, ac vino donent cum omni benevolentiae
 significatione: deinde, adulta nocte, sedentes una perpotent, iniecto in
 culusque scyphum medicamine seporifere, quod ipse dedit. In ulteriori
 ripa scaphas clam paratas habuit; ut, simul ac somnus custodias comple-
 xus esset, primo dato signo, Barbarorum manus flumen transiret, ac sca-
 lis instructa muros invaderet. Totum etiam exercitum ad urbem vi pe-

- στράτευμα ἐς τοῦτο ἡτοιμαζεν δλον, ὅπως ἅπαντα κατὰ κράτος ἢ πόλις ἀλώη. τούτων οὕτω ξυγκειμένων σφίσι, τοῖν ἀνδροῖν ἄτερος τοῖν Οὐιτίγιδι ἐς ταύτην δὴ παρεσκευασμένοι τὴν ἵπουρ-
 γλιαν (οὐ γὰρ ἔδει Ῥωμαίους τούτῳ τῷ Γότθων στρατοπέδῳ
 ἀλώωναι) αὐτεπάγγελτος ἐλθὼν Βελισαρίῳ τε ἅπαντα φράζει καὶ 5
 τὸν ἕτερον ἐνδείκνυσιν. ὃς δὴ αἰκλιζόμενος ἐς φῶς τε ἅπαντα
 ἤνεγκεν ὅσα δρῶν ἔμελλε καὶ τὸ φάρμακον ἐπεδείκνυεν, ὅπερ Οὐι-
 Β τιγὶς αὐτῷ ἔδεδώκει. καὶ αὐτὸν Βελισάριος τὴν τε ῥίνα καὶ τὰ
 ἄτα λωβησάμενος ἐς τῶν πολεμίων τὸ χαράκωμα ὄνῃ δγούμενον
 ἔπεμψε. καὶ κατιδόντες αὐτὸν οἱ βάρβαροι ἔγνωσαν ὡς ὁ Θεὸς 10
 οὐκ ἐψή σφῶν τὰ βουλευμάτα ὀδῶ ἵναί, καὶ δι' αὐτὸ οὐκ ἔν
 ποτε ἢ πόλις σφίσιν ἀλώσιμος εἴη.
- Κ ἰ. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐγένετο, ἐν τούτῳ Βελισάριος γράψας
 πρὸς Ἰωάννην ἔργον ἐκέλευεν ἔχασθαι. ὁ δὲ ζὼν τοῖς διαχιλοῖς
 ἱππεῦσι τὴν Πικητῶν χώραν περιῶν τὰ ἐν ποσὶν ἐληίξτε πάντα, 15
 παῖδας τε καὶ γυναῖκας τῶν πολεμίων ἐν ἀνδραπόδων ποιούμενος
 λόγῳ. Οὐλιθιόν τε, τὸν Οὐιτίγιδος Θεῖον, ζὼν Γότθων στρα-
 τῷ ἑπαντιάσαντα μάχῃ νικήσας αὐτὸν τε κτείνει καὶ πάντα
 σχεδὸν τὸν τῶν πολεμίων στρατόν. διὸ δὴ καὶ οὐδεὶς οἱ ἐτόλμα
 εἶτι ἐς χεῖρας ἵναί. ἐπεὶ οὖν ἀφίκοντο ἐς Αὔξιμον πόλιν, Γότ- 20
 θων μὲν ἐνταῦθα φρουρὰν οὐκ ἀξιόχρεών τινα ἔμαθεν εἶναι, ἄλ-
 λως δὲ ἐχυρόν τε καὶ ἀνάλωτον κατενόησε τὸ χωρίον. καὶ ἔπ'
 Δ αὐτοῦ προσεδρεύειν μὲν οὐδαμῇ ἤθελεν, ἀλλ' ἀπαλλαγεῖς ὅτι τά-

13. ἐγένετο L. ἐγένοντο P.
 14. Πικητῶν HL.

15. Πικητῶν] Πικητων P. πη-
 μανῶν HL.

nitus occupandam expediit. His ita compositis, quoniam Deo fixum erat, ut Romanos iste Gotthorum exercitus non expugnaret, virorum, quos ad navandam coepto operam Vitigis adornaverat, alter sponte rem omnem enuntiavit Belisario, ac socium indicavit: qui tortus in lucem protulit quidquid erat facturus, et medicamentum, quod Vitigis dederat, protulit. Hunc Belisarius, naso atque auribus truncis, ad castra hostium misit, asino vectum: quo viso, intellexere Barbari sua consilia, vetante Deo, non procedere, eamque ob causam potiri urbis se nunquam posse.

10. Dum haec aguntur, interea loci Belisarius Iovanni, ut rem aggrederetur, per literas imperat. Ille cum duobus equitum millibus agrum Picenum percurrrens, obviam queseque rapere, et hostium liberos uxoresque abstrahere coepit in servitutem. Ulltheum, Vitigis patrum, qui cum Gotthorum exercitu se offerebat, praelio victum interficit, et copias fere omnes hostium delet: quo factum est, ut nemo postmodum cum eo manus conserere ausus sit. Ubi ventum ad urbem Auximum, haud magno quidem Gotthorum praesidio teneri illam auduit, sed munitissimam vidit esse et inexpugnabilem. Quare abiecto obaidionis capessendae con-

χιστα πρόσω ἤλαυνε. ταῦτό δὲ τοῦτο καὶ Οὐρβίνον ἄμφι πόλιν ἐποίει, ἕς τε Ἀρίμηνον Ῥωμαίων αὐτὸν ἐπαγομένων ἐσήλαυνε, ἤπερ μιᾶς ἡμέρας ὀδῶ Ῥαβέννης διέχει. οἱ μὲν οὖν βάρβαροι, ὅσοι φρουρὰν ἐνταῦθα εἶχον, ὑποβία ἐς Ῥωμαίους τοὺς οἰκήτορας πολλῇ χρώμενοι, ἐπειδὴ προΐναί τι στράτευμα τοῦτο ἐπέθοντο, ἀπεχώρησάν τε καὶ δρόμῳ ἴοντες ἐν Ῥαβέννῃ ἐγένοντο. οὕτω δὲ Ἰωάννης Ἀρίμηνον ἔσχε πολεμίων φρουρὰν ὀπισθεν ἐν τῇ Αὐξίμῳ καὶ Οὐρβίνῳ ἀπολιπών, οἷχ ὅτι τῶν Βελισαρίου ἐντολῶν ἐς λήθην ἤλθεν, οὐδὲ θράσει ἀλογίστω λόγιμος, ἐπεὶ ξὺν P 411
 10 τῷ δραστηρίῳ τὸ ξυνετὸν εἶχεν, ἀλλὰ λογισάμενος, ὅπερ ἐγένετο, ὡς ἦν Γότθοι πύθωνται τὸν Ῥωμαίων στρατὸν ἄγχιιστα ἐπὶ Ῥαβέννης εἶναι, αὐτίκα μάλα τὴν ἐν Ῥώμῃ διαλύσουσι προσεδραίαν, ἄμφι τῷ χωρίῳ τούτῳ δείσαντες. καὶ ἔτυχε γε τῆς ἀλη- H 226
 15 θοῦς δόξης. ἐπειδὴ γὰρ Οὐρίτιγίς καὶ Γότθων στρατὸς Ἀρίμηνον ἔχουσαι πρὸς αὐτοῦ ἤκουσαν, ἐς δέος μέγα ἄμφι Ῥαβέννῃ ἐμπεπτωκότες ἄλλο τε ὑπολογισάμενοι τῶν πάντων οὐδὲν, ἐθυσυρὸν τὴν ἀναχώρησιν ἐποίησαντο, ὡς μοι αὐτίκα λελέξεται. καὶ μέγα κλέος ἐκ τοῦ ἔργου τούτου Ἰωάννης ἔσχε, διαβόητος καὶ B
 20 στα, ἕς τε τοὺς κινδύνους ἄοκνος, δίκαιάν τε σκληρὰν καὶ τάλαιπωρίαν τινὰ ἐς αἰεὶ εἶχε βαρβάρου ὄνουον ἢ στρατιώτου οὐδὲν ἦσσαν. ὁ μὲν Ἰωάννης τοιόσδε ἦν. Ματασοῦνθα δὲ, ἡ τοῦ

1. Οὐρβίνον] οὐρβίνος HL. 11. τὸν P.] τῶν ῥ. L. 14. στρατός] τε στρατός HL. 16. ἐθυσυρὸν] Vulgo ἐθύσασον. Vid. ad vol. I. p. 254, 11. 22. Ματασοῦνθα] Ματασοῦνθα P. μαλασοῦνθα HL.

silio, quamprimum movens, porro perrexit. Eodem ac modo gessit apud oppidum Urbinum, et Romanis deducantibus, Ariminum, Ravenna dissi- tum diei iter, contendit. Barbari, qui hic erant praesidarii, cum Roma- nos loci incolae suspectiores haberent, huius exercitus adventu cognito, Ravennam celeri cursu demigrarunt. Itaque Ioannes Ariminum obtinuit, relicta a tergo Auximi et Urbini praesidiis; non quod ipsum vel oblivio mandatorum Belisarii, vel audacia inconsiderata cepisset; nam in eo conjuncta erat strenuitas cum prudentia: sed quia reputabat, quod contigit, simul ac Romanum exercitum Ravennae proximum esse Gotthi cognoscerent, eos metu, ne quid illa urbs pateretur, ex obsidione Romae retractum iri. Neque eum fefellit opinio. Nam ubi captum ab ipso Ariminum Vitigis Gothorumque exercitus acceperunt, Ravennae timentes plurimum, nullius rei praeterea habita ratione, professionem, de qua mox dicam, ne punctum quidem temporis distulerunt. Hinc Ioanni ad gloria- m, qua iam ante egregie florebat, magna accessio facta est. Animo vir maximo, et ad pericula subeunda promptissimo praeditus, per se res obibat. Assidua victus aridi et laborum tolerantia nulli Barbaro vel mili- titi cedebat. Atque is quidem erat Ioannes. Matasuntha vero Vitigis

V 73 Οὐτίγιδος γυνή, δεινῶς τῷ ἀνδρὶ ἀχθομένη, ὅτι δὴ οἱ βία τὸ
 ἐξ ἀρχῆς ἐς κοίτην ἤλθεν, ἐπειδὴ τὸν Ἰωάννην ἐς Ἀρίμηνον ἔκειν
 ἐπύθετο, περιχυρῆς τε ἀτεχνῶς γέγονε καὶ πέμψασα παρ' αὐτὸν
 λάθρα γάμου τε καὶ προδοσίας πέρι ἐς λόγους ἤλθε.

Καὶ οἱ μὲν πέμποντες αἰεὶ κρούφα τῶν ἄλλων ταῦτα ἔπρασ- 5
 C σον. Γότθοι δὲ ἐπεὶ τὰ τε ἀμφὶ Ἀρίμηνον ἔμυθον καὶ ἕμα ξέμ-
 παντα τὰ ἀναγκαῖα σφῶς ἐπελελοίπει, ὃ τε τῶν τριῶν μηνῶν χρό-
 νος ἐξῆκεν ἤδη, τὴν ἀναχώρησιν ἐποιούντο, καίπερ οὐπω τι τῶν
 πρέσβειων ἕνεκα πεπυσμένοι. τὸ μὲν οὖν ἔτος ἀμφὶ τροπὰς ἐαρι-
 νὺς ἦν, τῇ δὲ πολιορκία ἐνιαυτός τε ἐτέτριπτο καὶ πρὸς αὐτῷ 10
 ἡμέραι ἐννέα, ὅτε οἱ Γότθοι ἅπαντα σφῶν τὰ χαρακώματα καύ-
 σαντες, ἕμα ἡμέρᾳ ὁδοῦ εἶχοντο. Ῥωμαῖοι δὲ φεύγοντας ὄρων-
 τες τοὺς ἐναντίους ἐν ἀπόρῳ εἶχον ἢ τὸ παρὸν θήσονται. τῶν
 D τὴν γὰρ ἰππέων τὸ πλῆθος οὐ παρῆναι τηρικαῦτα ξυμβῆναι, ἄλ-
 λων ἄλλη πη ἐσταλμένων, ὥσπερ μοι ἐμπροσθεν εἶρηται, αὐτοὶ 15
 τε ἀξιόμαχοι πρὸς τοσοῦτον πλῆθος πολεμίων οὐκ ὄντο εἶναι.
 ἅπαντας μέντοι πέζους τε καὶ ἰππέας Βελισάριος ὥπλισε. καὶ
 ἐπεὶ τῶν πολεμίων ὑπὲρ ἡμισυ διαβύοντας τὴν γέφυραν εἶδεν,
 ἐξῆγε διὰ Πηγικιανῆς πέλης τὸ στράτευμα, ἣ τε μάχη ἐκ χειρὸς
 γέγονε τῶν προτέρων οὐδεμιᾶς ἦσσαν. καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν καρ- 20
 τερῶς τῶν βαρβάρων τοὺς πολεμίους ὑφισταμένων, πολλοὶ ἐκα-
 τέρων ἐν τῇ πρώτῃ ξυμβολῇ ἔπεσον· ἔπειτα δὲ οἱ Γότθοι τραπό-

6. Γότθοι δὲ] γότθοι τε HL. 9. τὸ — ἔτος] τοῦ — ἔτους
 HL: illud Hm. 12. ὁδοῦ L corr. Vulgo ὁδοῦ.

uxor, cum graviter marito esset offensa, quod principio per vim ei iun-
 cta tori consortio fuisset, ut Ioannem Ariminum venisse rescit, gaudie
 cumulata, per occultum internuntium de nuptiis et prodicione colloqui
 cum eo coepit.

De his illi clanculariorum nuntiorum opera insistebant inter se age-
 re, cum Gotthi, auditis quae Arimini contigissent, accedente summa an-
 nonae penuria ac trimestrium induciarum exitu, abscessere: etsi de Ora-
 toribus nihil dum acceperant. Iam annus circa vernalium aequinoctium se
 vertebat, in obsidione contritus totus cum diebus praeterea novem; quan-
 do Gotthi, castris suis omnibus incensis, prima luce, se in viam dede-
 runt. Romani, fuga hostium animadversa, quid consilii pro re nata ca-
 perent nesciebant. Tunc enim equitatus pars maxima aberat, aliis alio,
 ut dixi supra, dimissis: neque ipsi viribus tantae hostium multitudini se
 pares putabant. Nihilominus Belisarius peditibus cunctis atque equitibus
 arma imperat; utque hostium plus dimidiam partem transisse pontem vi-
 dit, porta Pincliana educit copias: nec minus acriter conferuntur manus,
 quam in quolibet superiorum certaminum. Principio quidem Barbaris
 hostilem impetum fortiter sustinentibus, utrinque multi primo congressu
 ceciderunt. Deinde versi in fugam Gotthi, gravem insignemque cladem

μενοι μέγα τε και ὑπερφυλές σφίσειν αὐτοῖς τὸ πύθος ἐπολοῦν.
 αὐτὸς γὰρ ἕκαστος τὴν γέφυραν διαβαίνειν ἠπέλεγτο πρῶτος. ἀφ'
 οὗ δὴ ἐς στενοχωρίαν πολλὴν ἀφικόμενοι τὰ χαλεπώτατα ἔπασχον. P 412
 πρὸς τε γὰρ σφῶν αὐτῶν και τῶν πολεμίων ἐκτείνοντο. πολλοὶ
 5 δὲ τῆς γεφύρας ἐξέπιπτον ἐφ' ἑκάτερα ἐς τὸν Τίβεριον και αὐτοῖς
 ὕπλοις καταδύομενοι ἔθνησκον. οὕτω δὲ τοὺς πλείστους ἀπο-
 βαλόντες οἱ λοιποὶ τοῖς πρότερον διαβῦσι ξυνήμιξαν. Λογγίνος
 δὲ Ἰσαυρος και Μουνδῖλας, οἱ Βελισαρίου δορυφόροι, διαφε-
 ρόντως ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ ἠρίστευσαν. ἀλλὰ Μουνδῖλας μὲν τέ-
 10 ταροι βαρβάρους καθ' ἕκαστον ἐς χεῖρας ἐλθὼν ἔκτεινέ τε ἕπαν-
 τας και αὐτὸς ἐσώθη. Λογγίνος δὲ τῆς τῶν πολεμίων τροπῆς
 αἰτιώτατος γεγονὼς αὐτοῦ ἔπεισε πολλὴν αὐτοῦ πόθον τῶν Ῥω-
 μαίων στρατοπέδῳ ἀπολιπών.

ια'. Οὐτίγεις μὲν οὖν τῷ καταλοίπῳ ἐπὶ Ῥαβέννης ἰὼν B
 15 τῶν χωρίων τὰ δρυρώματα πλήθει φρουρῶν ἐκρατύνατο, ἐν
 Κλουσίῳ μὲν τῇ Τούσκων πόλει χιλίους τε ἄνδρας και ἄρχοντα
 Γιβίμερα ἀπολιπών, ἐν τε Οὐρβιβεντῷ τοσοῦτους, οἷς δὴ ἄρ-
 χοντα Ἀλβιλαν ἄνδρα Γότθον ἐπέστησε. και Οὐλγίσαλον ἐν τῇ
 Τουδέρα ἔξιν τετρακοσίοις κατέλιπεν. ἐν δὲ δὴ Πικηνῶν τῇ χώρῃ
 20 τετρακοσίους μὲν ἐς Πέτραν τὸ φρούριον εἶασεν, οἱ και πρότερον
 ταύτῃ ᾤκηντο, ἐν Αὐξίμῳ δὲ, ἣ πυσῶν μεγίστη τῶν ἐκείνη πό-
 λεῶν ἴστι, Γότθους τε ἀριστίνδην συνειλεγμένους τετρακισχιλίους C

4. πρὸς τε L. Vulgo πρὸς γε. 9. τέτταροι] τέτρασι L.
 16. „Τούσκων] Ita legendum, non τούτων.“ MALT. τούτων HL.
 19. Πικηνῶν Hm. Πικηῶν P. πικηνῶν H. ibid. τῇ om. P,
 habent HL. 22. ἀριστίνδην L. ἀρισταίνδην HP.

sibi ipsi importavere. Cum enim quisque pontem transgredi primus con-
 tenderet, iniquissimo disclusi spatio, acerbissimam capiebant calamitatem.
 Quippe ferro interibant, cum hostili, tum suo: e ponte hinc et inde
 multi prolabebantur in Tiberim, et cum armis hausti fluctibus extingue-
 bantur. Ita amissis quamplurimis, caeteri se illis admiscuere, qui iam
 ante transierant. In hoc praelio Longinus Isaurus et Mundilas, Belisarii
 Protectores, rem praeclarissime gesserunt; ita tamen ut Mundilas inter-
 fectis singulari certamine Barbaris quatuor, sospes evaserit, Longinus
 vero, in cuius potissimum virtute causa fugae hostium constitit, ibi oc-
 cubuerit, Romano exercitui magnum sui desiderium relinquens.

11. Vitigis cum exercitus reliquiis Ravennam petens, loca munitio-
 nibus valida firmavit praesidiis. Clusii, quae Tusciae urbs est, viros
 mille et Gibimerem Ducem reliquit: Urbe veteri totidem; quibus Albilan
 natione Gotthum praefecit: Tuderti Uligissalum cum eo. In Piceno, sta-
 tionarios eo, qui Petram castellum habebant, non amovit. Auximi, quae
 est omnium regionis illius urbium maxima, Gotthorum quatuor millia,

κατέλιπε καὶ ἄρχοντα ἐς ἄγαν δραστήριον Οὐρίσανδρον ὄνομα, ξὺν
 τε Μόρρα διαχιλίους ἐν Οὐρβίνῳ τῇ πόλει. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα
 φρούρια δύο, Καίσηνά τε καὶ Μοντεφέρετρον. ὧν δὴ ἐκατέρω
 φρουρὰν οὐχ ἤσσαν ἢ κατὰ πεντακοσίους ἀνδρῶν κατεστήθουσι.
 αὐτὸς δὲ τῷ ἄλλῳ στρατῷ εὐθὺν Ἀριμίνου ὡς πολιορκήσων ἐχώ-
 5 ρει. ἐτύγγανε δὲ Βελισούριος, ἐπειδὴ τάχιστα Γύτθοι τὴν πο-
 λιορκίαν διέλυσαν, Ἰλδίγερά τε καὶ Μαρτῖνον ξὺν ἰππεῦσι χιλίσις
 πέμψας, ἐφ' ᾧ δὲ ἑτέρας ὁδοῦ θύσσαν ἰόντις φθάσωσι τοὺς
 D πολέμιους ἐς Ἀριμῆνον ἀφικόμενοι, καὶ σφίσι ἐπέστειλεν Ἰωάν-
 V 74 νην μὲν καὶ τοὺς ξὺν αὐτῷ ἄπαντας ἐνθ' ἔνδε ἔξαναστήσειν ὡς 10
 τάχιστα, πολλοὺς δὲ ἀντ' αὐτῶν ἱκανοὺς μάλιστα ἐς τῆς πόλεως
 τὴν φυλακὴν καταστήσασθαι, ἐκ φρουρίου ἀγελομένους, ὃ δὴ
 H 227 πρὸς κόλπῳ τῷ Ἰονίῳ ἔστιν, Ἀγκῶν ὄνομα, δουῖν ἡμέραιν ὁδὸν
 Ἀριμίνου διέχον. ἤδη γὰρ αὐτὸ οὐ πολλῶν πρότερον κατειλίγη,
 Κώνωνα ξὺν τε Ἰσαύρων καὶ Θρακῶν στρατείματι οὐκ ὀλίγῃ 15
 P 413 πέμψας. ἤλπιζε γὰρ, ἦν πεζοὶ τε καὶ μόνοι ἄρχόντων οὐκ ἄξιο-
 λόγων σφίσι παρόντων Ἀριμῆνον ἔχουσι, οὐποτε αὐτοῖς ἐς πο-
 λιορκίαν Γότθων τὴν δύναμιν καταστήσεσθαι, ἀλλ' ὑπερδόντας
 ἐπὶ Ῥαβέννης αὐτίκα ἵκειν, ἦν τε Ἀριμῆνον πολιορκεῖν ἐθέλη-
 σωσι, τοῖς πεζοῖς τὰ ἐπιτήδεια ἐς πλείω τινα χρόνον ἀρκέσειν* 20
 καὶ ὡς ἰππεῖς διαχιλίοι ἐξωθεν ξὺν τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἰόντις πολ-
 λά τε κακὰ, ὡς τὸ εἶκος, τοὺς πολέμιους ἐργάσονται καὶ ῥῶον

1. Οὐρίσανδρον HL. Οὐρίσανδρον P. 2. Μόρρα] τῷ μωρᾷ HL.
 3. Καίσηνά τε καὶ Μοντεφέρετρον P cum Vat. καὶ σινά τε καὶ
 μόντης φεράνης HL. 7. Ἰλδίγερα] ἰλδίγερ L. 22. ἐργάσονται
] ἐργάζονται L.

gentis florem, locavit, ac Visandrum, strenuissimum Ducem: Urbini, duo millia cum Morra. Castella sunt praeterea duo, Caesena ac Monsferetrus. In utroque praesidarios haud minus v. constituit, et cum caeteris copiis Ariminum recta contendit eo animo, ut circum sederet. At Belisarius, statim post solum a Gothis obsidionem, Ildigerem ac Martinum miserat cum equitibus mille; ut alia via, maioribus itineribus, hostium in urbem Ariminum adventum praecurrerent. Hisdem praeceperat, ut Ioannem eiusque turmas omnes inde amoverent quamprimum, et in illorum vicem complures urbi custodiendae idoneos substituerent, deductos e castello, cui nomen Anconae, ad sinum Ionium posito, dissitoque bidui ab Arimino. Id paulo iam ante ceperat, illuc misso, cum Isaurorum ac Thracum copiis non paucis, Conone. Sperabat autem fore ut, si pedites tantum et Duces haud magni nominis Ariminum tenerent, ad eius obsidionem nunquam descenderent superbae Gotthorum vires, sed urbe per contemptum praeterita, Ravennam pergere maturarent: sin Ariminum obsidere vellent, diutius annonam peditibus suppetituram videbat, ac bis mille equites foris cum reliquis copiis circumvolando, hostem procul de-

ἐς τῆς προσεδρείας αὐτοῦς τὴν διάλυσιν ξυνελάσουσι. τοιαύτη μὲν γνώμη Βελισάριος τοῖς ἀμφὶ Μαρτίνον τε καὶ Ἰδλίγερα ταῦτα ἐπήγγελλεν. οἱ δὲ διὰ Φλαμινίας ὁδοῦ πορευόμενοι λίαν τε τοῖς βυρβύρους προτερύσαντες ἤσαν. ἄτε γὰρ ἐν πολλῶ ὁμίλῳ οἱ B
5 Ἰότιθοι σχολικτεροὶ ἐπορευόντο, καὶ περιόδοις ἠναγκάζοντο μακράις τισι τῶν τε ἀναγκαίων τῇ ἀπορίᾳ καὶ τῶν ἐν Φλαμινίᾳ ὁδῶ ὀχυρωμάτων ἠκιστα ἐθέλοντες ἄγχιστά πη λέναι, ἐπεὶ αὐτῶν οἱ πολέμιοι, ὥσπερ μοι ἐμπροσθεν δεδήλωται, Ναρνίαν τε καὶ Σπολήτιον καὶ Περυσίαν εἶχον.

10 Ῥωμαίων δὲ τὸ στράτευμα, ἐπειδὴ τῇ Πέτρᾳ ἐνέτυχον, ὁδοῦ ποιούμενοι πάρεργον, ἀπεπειρώσαντο τοῦ ταύτη φροερίου. τοῦτο δὲ ὀχύρωμα οὐκ ἄνθρωποι ἐτεκτήναντο, ἀλλὰ τοῦ χωρίου ἢ φύσις ἐξεῦρεν· ὁδὸς γὰρ ἐς ἄγαν κρημνώδης. ταύτης δὲ τῆς ὁδοῦ ἐν δεξιᾷ μὲν ποταμὸς τις οὐδενὶ ἐσβατὸς δέξυται τοῦ ῥοῦ C
15 κίττειν, ἐν ἀριστερᾷ δὲ οὐ πολλῶ ἄποθεν πέτρα ἀνέχει ἀπότομος τε καὶ ὄψους ἐς τόσον διήκουσα, ὥστε τοῖς κάτω οὖσι φαινόμενοι ἄνθρωποι, οἳ ἐν τῇ ἄκρᾳ, ἂν οὕτω τύχοι, ἐστήκασιν, ὄρνοισι τοῖς σμικροτάτοις τοῦ μεγέθους πέρι εἰκάζονται. προϊόντι δὲ διεξόδος οὐδεμίαν τὸ παλαιὸν ἦν. λήγουσα γὰρ ἡ πέτρα ἐς αὐτόν
20 τὸν ποῦ μάλιστα τοῦ ποταμοῦ τὸν ῥοῦν διήκει, διάβασιν τοῖς ταύτῃ οὖσιν οὐδεμίαν παρεχομένη. διώρυχα τοίνυν ἐνταῦθα οἱ πάλαι ἄνθρωποι ἐργασάμενοι, πυλλίδα τῶ χωρίῳ ταύτῃ πεποίηται. φράξαντες δὲ καὶ τῆς ἐτέρας εισόδου τὸ πλεῖστον, πλήν γε

3. ἐπήγγελλεν] Vulgo ἐπήγγελεν. *ibid.* Φλαμινίας] φλαμινίας HL hic et infra. 9. Σπολήτιον] σκολίτιον HL. *ibid.* Περυσίαν] περισίαν HL. 15. ἄποθεν] ἄκωθεν L corr. 23. τῆς ἐτέρας] τῆς om. L.

bio multis affecturos incommodis, et ad solvendam obsidionem facilius compulsiuros. Hac mente Belisarius Idigeri et Martino ea, quae dixi, mandata dederat. Illi via properabant Flaminia, longo Barbaros intervallo praegressi. Quippe Gothos suis ipsorum ingens numerus tardabat, et longius circumire cogebat cum cibariorum penuria, tum consilium refugiendi munita loca viae Flaminiae, cum Narniam, Spolietium ac Perusiam, de quibus actum supra, in potestate hostium esse scirent.

Romanæ vero copiae castellum Petrae, cum in illud incidissent, tentarunt obiter. Est haec munitio non hominum opus, sed naturae. Est enim via admodum praecipua, a dextra allitur fluvio ita rapido, ut cum nemo transire queat; a laeva vicinam habent rupem, praeruptam editamque adeo, ut si qui forte in vertice steterint, his, qui ab imo suspiciunt, non excedere videantur minutissimarum avium magnitudinem. Progredienti nullus olim patebat transitus, quoniam extrema rupes ad ipsum pertingebat fluminis alveum, eo deductis impervia. Quare veteres, ea ibi perfoasa, exiguam portam moliti sunt. Tum ab ipsis obstructa parte

δὴ ὅσον πυλῖδα ἀνταῦθα λελεῖσθαι, φρουρίον τε αἰτοφυῆς ἀπειργάσατο καὶ πέτραν αὐτὸ λόγῳ τῷ εἰκότι ἐκάλεσαν. οἱ δὲ ἄμφι Μαρτίνον τε καὶ Ἰλδίγερα πρῶτα μὲν ἐς τῶν πυλῖδων τὴν D ἑτέραν μαχόμενοι τε καὶ πολλὰ βάλλοντες οὐδὲν ἤνυτον, καίπερ ἤκιστα σφᾶς ἀμνησμένων τῶν ταύτῃ βαρβάρων, ἔπειτα δὲ διὰ 5 τοῦ κρημνώδους κατόπισθεν τὴν ἄνοδον βιασάμενοι κατὰ κορυφὴν λίθοις ἔβυλλον ἐνθὲνδε τοὺς Γότθους. οἱ δὲ εἰς τὰς οἰκίας δρόμῳ τε καὶ θορόβῳ πολλῷ εἰσελθόντες ἠσύχαζον. καὶ τότε Ῥωμαῖοι, λέει τῶν πολεμίων οὐδενὸς ἐπιτυγχάνειν οἷοί τε ἦσαν ταῖς τῶν λίθων βολαῖς, ἐπενόουν τάδε. τμήματα μεγάλα ἐκ 10 τοῦ σκοπέλου ποιούμενοι πολλοὶ θ' ἅμα ὠθοῦντες αἰτὰ ἐπὶ τὰς οἰκίας σταθμώμενοι ἐρρίπτον. τὰ δὲ ὅπη ἦν τῆς οἰκοδομίας καὶ κατὰ βραχὺ προσπίπτοντα ψαῖοι, κατέσειε τε ἱκανῶς ἅπαντα καὶ τοὺς βαρβάρους ἐς μέγα τι δέος καθίστη. διὸ δὴ χει- P 414 ράς τε οἱ Γότθοι τοῖς ἔτι ἄμφι τὴν πυλῖδα οὖσιν ὄρεγον καὶ ζῆν 15 τῷ φρουρίῳ σφᾶς αὐτοὺς ὁμολογία παρέδωσαν, ἐφ' ᾧ κακῶν ἀπαθεῖς μείνωσι, βυσιλέως τε δούλοι καὶ Βελισαρίου κατήκοοι ὄντες. καὶ αὐτῶν Ἰλδίγερ τε καὶ Μαρτίνος τοὺς μὲν πλείστους ἀναστήσαντες ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ ζῆν αὐτοῖς ἤγον, ὀλίγους δὲ τινας ζῆν τοῖς παισὶ τε καὶ γυναιξίν αὐτοῦ εἶασαν. ἔλιποντο δὲ 20 τινα καὶ Ῥωμαίων φρουράν. ἐνθὲνδε τε ἐς Ἀγκῶνα ἐλθόντες καὶ πολλοὺς ἀπαγυγόμενοι τῶν ἐκεῖ πεζῶν ἐς Ἀρίμητρον τριταῖοι ἀφίκογτο, τὴν τε Βελισαρίου γνώμην ἀπήγγελλον. Ἰωάννης δὲ οὔτε

23. ἀπήγγελλον] ἀπήγγελον L.

maxima alterius aditus, ac parva solum porta relicta, castellum nativum exitit: quod convenienti vocabulo Petram appellavere. Primum igitur Martinus et Ildiger portam alteram oppugnantes, telorum crebritate nihil profecerunt; quamvis qui illic erant Barbari non resisterent. Deinde per praeceps rupis tergum enisi, cum a culmine lapidibus peterent Gothos, hi cursu trepido ingressi tecta, nihil movebant. Tunc Romanis, neminem iactu lapidum contingi posse videntibus, in mentem venit, immania rupis fragmenta multarum impulsu manuum in subiectas aedes contorta devolvere. Illa, quamcunque aedificii partem tantillum ferirent, omnia gravi motu, Barbaros metu concutiebant. Quocirca Gotthi illis, qui adhuc ad portam stabant, tendentes manus, deditionem fecerant, et cum castello se permisierunt, accepta incolunitatis fide, modo servient Imperatori, et Belisario obtemperarent. Plerosque Ildiger ac Martinus secum abduxerunt, illos eodem, quo suos, numero ac loco habentes: paucos cum liberis et uxoribus, Romanoque praesidio reliquere. Inde Anconam progressi, parte magna peditum, qui ibi erant, assumpta, die tertio Ariminum perveniunt ac Belisarii mentem explicant. At sequi ipsos ne-

αὐτὸς ἔπεισθαι ἤθελε καὶ Δαμιανὸν ζῆν τοῖς τετρακοσίοις κατὰ- B
 γεν. οἱ δὲ τοὺς πεζοὺς αὐτοῦ ἀπολιπόντες κατὰ τάχος ἐνθύνδε
 ζῆν τοῖς Βελισαρίου δορυφόροις τε καὶ ὑπασπισταῖς ἀνεχώρησαν.

ιβ'. Καὶ Οὐλίγις οὐκ ἐς μακρὰν παντὶ τῷ στρατῷ ἐς Ἀρι- C
 5 μηρον ἦλθεν, οὗ δὴ ἐνστρατοπεδευσάμενοι ἐπολιόρκουν. αὐ- V 75
 τίκα τε πύργον ξύλινον τοῦ τῆς πόλεως περιβόλου καθυπέριτερον
 τεκτηνάμενοι τροχοῖς τέτταρσιν ἀνεχόμενον ἐπὶ τὸ τεῖχος ἤγον,
 ἧ μάλιστα ἐπιμαχώτατον αὐτοῖς ἔδοξεν εἶναι. ὅπως δὲ μὴ πύ-
 10 θωσιν, ὅπερ αὐτοῖς πρὸ τοῦ τῆς Ῥώμης περιβόλου ξυνηχθή- D
 10 παθεῖν, οὗ διὰ τῶν βοῶν τὸν πύργον ἤγον, ἀλλ' αὐτοὶ ἐνδον
 κρυπτόμενοι ἐφειλόκον. κλίμαξ δὲ ἦν τις τοῦ πύργου ἐντὸς εὐρεία
 ἐς ἄγαν, δι' ἧς τὸ τῶν βαρβάρων πλῆθος ἀναβήσασθαι εὐπετῶς H 223
 ἔμελλεν, ἐλπίδα ἔχοντες ὡς, ἐπειδὴν τάχιστα τὸν πύργον τῷ πε-
 ριβόλῳ ἔρειψωσιν, ἐνθύνδε πόνῳ οὐδενὶ ἐπιβήσονται κατὰ τὴν τοῦ
 15 τεύχους ἐπάλληξις. οὕτω γὰρ αὐτοῖς ἡ τοῦ πύργου περιβολὴ εἴρ- D
 γαστο. ἐπειδὴ τοίνυν τοῦ περιβόλου ἄγχιτάπη ζῆν τῇ μηχανῇ
 ταύτῃ ἐγένοντο, αὐτοὶ μὲν ἡσυχῇ ἕμενον, ἐπεὶ καὶ ξυνεσκόταζεν
 ἤδη, φύλακας δὲ ἀμφὶ τὸν πύργον καταωτησάμενοι ἠέλλισαντο
 ἔπαντες, ἐναντίωμα οὐδ' ὄτιοῦν ἔσεσθαι σφίσι ἐν τῷ ἔχοντες.
 20 οὐδὲ γὰρ οὐδέ τι ἄλλο ἐμπόδιον, οὐδὲ τάφρος ἐν μέσῳ ὅτι μὴ
 βραχεῖα παντάπασιν ἐτύγγανεν οὔσα. οἱ τε Ῥωμαῖοι ζῆν δέει
 πολλῶ ὡς ἡμέρᾳ τῇ ἐπιούσῃ ἀπολούμενοι ἐνεκτέρευσαν. Ἰωάν-
 νης δὲ οὔτε ἀπογνοῦς πρὸς τὸν κίνδυνον οὔτε τῷ δέει ξυνταρα-

21. οὔσα add. ex L.

Iulit Iohannes, et Damianum cum quadringentis retinuit. Illi relicto ibi
 pediatu, abscedere cum Belisarii Protectoribus hastatis Scutarisque me-
 turaverunt.

12. Hand multo post, Vitigis cum omni exercitu Ariminum atti-
 git, ubi castrametati, obaidium fecerunt. Protinus turrim ligneam, urbis
 moenibus celsiorem fabricati, subiectis rotis quatuer, ad illam egerunt
 murorum partem, quae ipsis maxime expugnabilis videbatur. Ac ne in-
 fortunatum ferrent ei simile, quod pro moenibus Romae iuenerant, tur-
 rim non bobus iunctis, sed suis ipsi manibus promoverunt, intus abditi:
 ubi etiam scala erat latissima, adscensum datura facilem Barbaris, spe-
 rantibus fore ut, simili turrim ad murum applicuissent, inde labore nullo
 se in pinnas immitterent: nam eo turris fastigium spectabat. Cum ea
 machina ad muros progressis, vesper iam serus quietem suasit: quam
 ceperunt omnes, posita ad turrim custodia, nullum se passuros impedi-
 mentum rati. Nullus enim obex, nec fossa, nisi perexigua, intererat. Ro-
 manos tota nocte exterruit venturi postridie exitii cogitatio. At Ioan-
 nes, nec periculum defugiens, nec turbatus metu, rationem hanc iniit.

χθεις ἱενόδει τάδε. τοὺς μὲν ἄλλους ἐν τοῖς φυλακτηρίοις ἀπο-
 λιπών, αὐτὸς δὲ ἕξεν τοῖς Ἰσαύροις δικέλλας τε καὶ ἄλλ' ἄττα
 P 415 τοιαῦτα ὄργανα φέρουσιν, ἁπρὶ τῶν νυκτῶν, οὐδενὶ τῶν πύ-
 των προειρημένον, ἕξω τοῦ περιβόλου γενόμενος ἐκέλευε σιωπῆ
 τὴν τάφρον ὀρύσσειν. οἱ δὲ κατὰ ταῦτα ἐποιοῦν. καὶ τὸν χοῦν,⁵
 ὄνπερ ἐνθάδε ἀνηροῦντο, ἐπὶ θάτερα τῆς τάφρου ἐς τὰ πρὸς τῷ
 τείχει ἐς αἰὶ ἐτίθεισαν, ὅς δὴ αὐτοῖς ἐνταῦθα ἀντὶ τοίχου ἐγέ-
 νετο. λαθόντες δὲ ἐπὶ πλείστον τοὺς πολεμίους καθυέδοντας βα-
 θεϊάν τε καὶ εὔρους ἱκανῶς ἔχουσιν τάφρον δι' ὀλίγου πεποιήθη-
 ται, οὗ δὴ μάλιστα ἐπιμαχώτατός τε ὁ περίβολος ἦν καὶ προσ-
 B βάλειν ἕξεν τῇ μηχανῇ οἱ βάρβαροι ἔμελλον. οἱ δὲ πολέμοι
 πόρρω πη τῶν νυκτῶν αἰσθόμενοι τοῦ ποιουμένου ἐπὶ τοὺς ὀρύσ-
 σοντας ἰβοίθουν δρόμῳ, καὶ Ἰωάννης ἕξεν τοῖς Ἰσαύροις, ἐπεὶ
 οἱ τὰ ἀμφὶ τῇ τάφρῳ ὡς ἄριστα εἶχεν, ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐγέ-
 νετο. Οὐτίγεις δὲ ἅμα ἡμέρᾳ τὰ τε πεπραγμένα κατανοήσας καὶ¹⁵
 ὑπεραληθῆσας τοῖς ξυμπεισοῦσι διεχρήσατο μὲν τῶν φυλάκων τι-
 νὺς, οὐδὲν δὲ ἤσπον ἐπάγειν τὴν μηχανὴν ἐν σπουδῇ ἔχων ἐκέ-
 λευε φακέλων πλῆθος τοὺς Γότθους ἐν τῇ τάφρῳ κατὰ τάχος ῥι-
 πτεῖν, οὕτω τε τὸν πύργον ἐνταῦθα ἐφίλκοντας ἄγειν. καὶ οἱ
 μὲν ταῦτα, ἥπερ Οὐτίγεις ἐπέστελλεν, ἐπρασσον προθυμῶς τῇ²⁰
 C πύσῃ, καίπερ τῶν ἐναντίων καρτερώτατα ἐκ τοῦ τείχους ἀμυνο-
 μένων. οἱ δὲ φάκελοι, ἐμπεισόντος σφίσι τοῦ πύργου, βυρυνό-
 μενοι, ὡς τὸ εἰκὸς, ὑπεχώρουν κάτω. διὸ δὴ οἱ βάρβαροι
 πρόσω ἰέναι ἕξεν τῇ μηχανῇ οὐδαμῇ εἶχον, ἐπεὶ ἄναπτες σφίσι

20. ἐπίστελλεν L corr. ἴσπελλεν P.

Caeteris munimenta tenere iussis, ipse cum Isauris, ligones aliaque eius-
 modi instrumenta ferentibus, consilii nemine conscio, nocte intempesta
 urbe egressus, imperat ut fossam deprimant sine strepitu. Parent illi, et
 quidem ita, ut quidquid terrae egeritur, ad fossae latus muro proximum
 aggerant: id vero parietis vicem habuit. Dum hostem bene latent so-
 pore pressum, fossam iustae altitudinis ac latitudinis brevi tempore fa-
 ciunt, maxime ubi murus expugnari facillime poterat, et Barbari cum
 machina impressionem daturi erant. Provecta longius nocte, hostes, re
 cognita, in fossores cepere impetum: Ioannes cum Isauris in urbem se
 recepit, cum fossae optime providiaset. Ubi illuxit, considerans acta Vi-
 tigris, atque hinc dolore incensus, quosdam e custodibus morte affecit,
 neque ab admovenda machina remittens animum, edixit Gotthis, ut sine
 mora quamplurimis in fossam factis Ilgorum fascibus, turrim illac tra-
 hendo agerent. Haec illi, uti Vitigris iubebat, omni exequuntur studio,
 quamvis hostibus e muto validissime repugnantibus. At fascium strues,
 turris incumbens pondero degravata, ut fieri necesse erat, subsedit.
 Tum Barbari acclivitate, quae multum creverat, ubi terram, ut dictum

πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἐγίνετο, οὗ δὴ ξυνήσαντες τὸν χοῦν ἔτυχον, ὥσπερ ἐρρήθη, Ῥωμαῖοι. δείσαντες οὖν μὴ νυκτὸς ἐπιγενομένης ἐπεξελθόντες οἱ πολέμοι τὴν μηχανὴν καύσωσιν, ὀπίσω αὐτὴν αὐθις ἐφείλκον. ὅπερ Ἰωάννης κωλύειν δυνάμει τῇ πάσῃ ἐν 5 σπουδῇ ἔχων τοὺς τε στρατιώτας ἐξώπλισε καὶ ξυγκαλέσας ἄπαντας τοιαῦτα παρεκελεύσατο „Ἄνδρες, οἷς τοῦδε τοῦ κινδύνου ξὺν ἡμῖν μέτεστιν, εἴ τῳ ὑμῶν πρὸς ἡδονὴν ἔστι βιώναι τε καὶ τοὺς αἰκοὶ ἀπολελειμμένους ἰδεῖν, μὴ ἐπ’ ἄλλῳ τῳ κεκτημένος τὴν τούτων ἐλπίδα ἢ ἐν ταῖς χερσὶ ταῖς αὐτοῦ γνῶτω. ἦνίκα μὲν D 10 γὰρ Βελισάριος τὸ ἐξ ἀρχῆς ἔστειλε, πολλῶν ἡμᾶς ἐλπίς τε καὶ ἔρωσ ἐς τὴν τοῦ ἔργου προθυμίαν ἐνήγον. οὔτε γὰρ ἐν γῆ τῇ παραλίᾳ πολιορκηθῆσθαι ὑπωπτεύομεν, οὔτω δὲ θαλασσοκρατούντων Ῥωμαίων, οὔτε τοσοῦτον ἡμῶν περιόψεσθαι τὸν βασιλέως στρατὸν ὑπετόπησεν ἢν τις. χωρὶς δὲ τούτων τότε μὲν V 76 15 ἡμᾶς εἰς εὐτολίμῳ ὄρωμα ἐπίδειξις τε τῆς ἐς τὴν πολιτείαν εὐνοίας καὶ τὸ ἐκ τῶν ἀγώνων ἐσόμενον κλέος ἐς πάντας ἀνθρώπους. νῦν δὲ οὔτε περιεῖναι ἡμᾶς, ὅτι μὴ διὰ τῆς εὐψυχίας, οἷόν τέ ἐστιν, ἐπάναγκές τε οὐκ ἄλλου του ἢ τοῦ βιώσεσθαι ἡμᾶς αὐτοὺς ἕνεκα τοῦτον ὑποστῆναι τὸν κίνδυνον. ὥστε εἰ μὲν τισιν 20 ὑμῶν ἀρετῆς τι μεταποιεῖσθαι ξυμβαίνει, πάρεστιν αὐτοῖς ἀνδραγαδιζομένοις, εἴπερ τισὶ καὶ ἄλλοις, ἐνδόξοις γενέσθαι. κτῶνται γὰρ εὐχλείαν οὐχ οἱ τῶν καταδειστέρων κρατήσαντες, ἀλλ’ οἱ ἂν τῇ παρασκευῇ ἑλασσόμενοι τῷ τῆς ψυχῆς μεγέθει νι- P 416

1. ξυνήσαντες Hoeschellius. ξυνήσαντες P.

est. Romani aggresserant, prohibiti cum machina progredi, veritique ne hostis postera nocte, eruptione facta, turrim igni corrumpere, retro illam traxerunt. Quod viribus omnibus impedire volens Ioannes, armat milites, et advocata conclone, ita hortatur. O mei in hoc discrimine socii, si cui vestrum est dulce vivere, et, quos reliquit domi, revisere aliquando, apprimè teneat in alia re nulla, praeterquam in suis manibus, utriusque boni illius spem sitam esse. Principio quidem, cum nos Belisarius misit, multa erant, quorum et amore et spe ad rem suscipiendam alacriter inducebamur. Nam nec redamur obsessum iri nos in ora maritima, Romanis mari tam facile dominantibus: nec sibi quisquam persuasisset, nos Imperatoris copiis tam futuros neglectui. Praeterea nobis tunc ad audendum subdebat stimulos commendatio praeclaræ in Romæ voluntatis, atque ex praeliis profectura apud omnes famæ celebritas. Iam vero ne superstitēs quidem, nisi fortitudinis beneficio, esse possumus, ac vitæ unius causa huius nos Martiis discrimini committamus necesse est. Nec tamen gloriam quam quisvis alii minorem referent, quicunque inter vos animo valent, si modo illum egregiis facinoribus prodant. Et enim sibi decus ac nomen pariunt, non debiliorum victores, sed qui animi magnitudine victoriam ex iis reportant, quibus bellum instructu cedunt. Qui-
Procopius II.

κῶεν. οἷς δὲ τὸ φιλόψυχον ἐπέφυκε μᾶλλον, τούτοις δὲ τὸ ἐν-
τόλμοις μάλιστα εἶναι ξυνοίσει, ἐπεὶ ἅπαντες ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον,
οἷς τὰ πράγματα ἐπὶ ξυροῦ ἀμῆς, ὥσπερ ἡμῖν ταῦν, ἴσταν-
ται, μόνον ἂν τῶ τῶν κινδύνων ὑπερφρονεῖν διασώζονται.“ το-
σαῦτα μὲν Ἰωάννης εἰπὼν ἐξῆγεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους τὸ στρατεύ- 5
μα, ὀλίγους τινὰς ἐς τὰς ἐπάλξεις ἀπολιπών. ἀνδρείως δὲ αὐ-
τοὺς ὑφισταμένων τῶν πολεμίων γέγονε καρτερὰ ἐς ἄγαν ἡ μάχη.

H 229 καὶ τὸν μὲν πύργον μόλις τε καὶ ὄψε τῆς ἡμέρας ἐς τὸ σφέτερον
οἱ βάρβαροι στρατόπεδον ἐνεγκεῖν ἴσχυσαν. τσοσούτους μέντοι τὸ
πληθὸς ἀπέβαλλον τῶν ἐν σφίσι μαχίμων, ὥστε οὐκέτι τειχομα- 10
B χεῖν τὸ λοιπὸν ἔγνωσαν, ἀλλ' ἀπογόντες ἡσυχῇ ἔμεινον, λιμῶ
πιεζομένους προσχωρήσειν αὐτοῖς τοὺς πολεμίους παραδοκοῦντες.
λίαν γὰρ αὐτοὺς ἅπαντα ἤδη τὰ ἐπιτήδεια ἐπελελοίπει, ἐπεὶ οὐχ
εὖθρον ὄθεν αὐτὰ διαρκῶς ἔσχομιζονται.

Ταῦτα μὲν οὖν ἐγένετο τῆδε. Βελισάριος δὲ τοῖς ἐκ Με- 15
διολάνου ἤκουσι χιλίους ἐπέμψεν Ἰσαύρους τε καὶ Θρακίους.
ἤγειτο δὲ τῶν Ἰσαύρων Ἐννης, τῶν δὲ Θρακῶν Παῦλος, Μου-
δύλλας τε ἅπασιν ἐφειστήκει, καὶ αὐτοὺς ἤρχεν ὀλίγους τινὰς τῶν
Βελισαρίου ὑπασπιστῶν ἔχων. ξυνην δὲ αὐτοῖς καὶ Φιδέλιος,
ὃς ἐμεγόνει τῆς αὐτῆς ἐπαρχος. ἐκ Μεδιολάνου γὰρ ὀρμώμενος 20
C ἐπιτηδείως τούτῳ ἔδοξε τῷ στρατῷ ἐπιεσθαι, ἅτε δύναμιν τινα
ἐν Λιγούροις ἔχων. πλεύσαντες οὖν ἐκ τοῦ Ῥωμαίων λιμένος

1. δὲ] δὴ Pm. 14. ἐσχομιζονται] ἐσκομίσωνται L corr.
15. Μεδιολάνου] μεδιολάνων L. 21. ἐπιτηδείως] ἐπιτή-
δειος HL.

bus vero vitae amor altius insidet, his certe generositas maxime proderit. Quorum enim res, ut nostrae modo, in summo periculo, et, quemadmodum dici solet, in acie novaculae sitae sunt, illis plerumque una salus discrimina animose contemnere. Haec locutus Ioannes, in hostes educit copias, paucis ad murorum pinnas relictis. Pugnatur acerrime, eorum impetum viriliter sustentibus Barbaris: qui vix tandem vesperi in sua castra turrim revexerunt, egregiis pugnatoribus tot amissis, ut moenia nunquam amplius oppugnare decreverint, at sese continuerint metu, cum avida coniuncto spe, fore ut hostem famas ad deditionem compelleret, iam summa laborantem commectus inopia, propterea quod reperiri non potuisset unde quantum satis esset invehetur.

Ko loci res ibi erant: dum Belisarius viros mille, partim Isauros, partim Thraces, cum Legatis, qui Mediolano venerant, mittit. Isaurorum dux erat Ennes, Thracum Paulus: imperabat omnibus Mundilas, secum paucos Belisarii Scutarios ducens. Adiunxerat se illis Fidelius, Praefectus praetorio. Cum enim esset Mediolano oriundus, et apud Ligures auctoritate valeret, huius exercitui comes idoneus videbatur. Ex portu

Γενούα προσέσχον, ἢ Τουσκίας μὲν ἔστιν ἰσχύτη, παράπλου δὲ καλῶς Γάλλων τε καὶ Ἰσπανῶν κείται. ἔνθα δὴ τὰς τε ναῦς ἀπολιπόντες καὶ ὁδῷ πορευόμενοι πρόσω ἰχώρουν, τοὺς λέμβους τῶν νηῶν ἐν ταῖς ἀμάξαις ἐνθήμενοι, ὅπως ἂν Πάδον τὸν ποταμὸν διαβαίνοσαι μηδὲν σφίσι ἐμπόδιον εἴη. οὕτω γοῶν τοῦ ποταμοῦ τὴν διάβασιν ἐποιήσαντο. ἐπεὶ δὲ τὸν Πάδον διαβάντες ἐς Τικηνὸν πόλιν ἀφίκοντο, οἱ Γότθοι αὐτοῖς ἀπαντήσαντες ἐς χεῖρας ἦλθον. ἦσαν δὲ πολλοὶ τε καὶ ἄριστοι, ἐπεὶ τῶν χρημάτων τὰ τιμιώτατα βάρβαροι ἄπαντες, οἱ ταύτη ψήκντο, ἐν Δ
 10 Τικηνῷ καταθέμενοι, ἅτε ἐν χωρίῳ ὀχύρωμα ἰσχυρὸν ἔχοντι, φρουρὰν ἐνταῦθα λόγου ἄξιαν ἐλίποντο. μάχης οὖν καρτερῶς γενομένης ἐνίκων Ῥωμαῖοι, καὶ τοὺς ἐναντίους τρεφάμενοι διέφθειράν τε συκχονὺς καὶ τὴν πόλιν ἐν τῇ διώξει εἰλεῖν παρ' ὀλλίγον ἦλθον. μάλιστα γὰρ ἐπιθεῖναι τὰς πύλας οἱ βάρβαροι ἴσχυσαν,
 15 ἐγχειμένων σφίσι τῶν πολεμίων. Ῥωμαίων δὲ ὀπίσω ἀπελαυνόντων Φιδέλιος εὐδόξομος ἕς τινα τῶν ἐκείνη νεῶν ὕστατος ἕμεινε. τύχη δὲ τιμὴ ὀκλάσαντός οἱ τοῦ ἵππου ἔπεσε. καὶ αὐτὸν κατιδόντες οἱ Γότθοι, ἐπεὶ τοῦ περιβόλου ἄγχιστα ἐπιπτώκει, ἐπέξ- P 417
 20 ελθόντες ἔκτεινάν τε καὶ ἔλαθόν γε τοὺς πολεμίους. οὗ δὴ ὕστερον Μουνδίλας τε καὶ Ῥωμαῖοι αἰσθόμενοι ἤσχαλλον. ἐνθεν τε

1. Γενούα P cum Vat. Ιαννούα HL. *ibid.* παράπλου P cum Vat. περί που HL. 2. καλῶς Maltretus. καλῶν Vat. τὰς ἀρχὰς τῆς HL. 4. Πάδον] πάνδον HL: illud Hm. 7. „Τικηνόν] Ita legit vetus interpres, ita Leonardus Aretinus excipit.“ MALT. πικηνῶν HL. Et similiter infra quoque. 11. ἐλίποντο] Vulgo ἐλείποντο. 15. ἀπελαυνόντων] ἀπηλανόντων L. 16. νεῶν P. νεῶν HL. ναῶν Reg.

Romano profecti navibus, Genuam appulerunt; quae urbs, extrema Tusciae, in Galliam atque Hispaniam navigantibus situ favet peropportuno. Relictis ibi navibus, terra viam procedunt, cum earum lembis in plaustra impositis, ne quid traiectum Padi amnis moretur; atque in flumen transmittunt. Pado transito, ad urbem Ticinum progressis, facti obviam Gotthi certamen inferunt, et numero pollentes et animis. Cum enim Barbari omnes, quicumque regionem illam colebant, opes pretiosissimas Ticini deposuissent, quod locus esset munitissimus, praesidium ibi firmum reliquerant. Commissa acri pugna, superiores Romani dantem terga hostem magna clade afficiunt, atque urbem tantum non capiunt, instando Barbaris: qui sane ab hoste pressi vix portas claudendi spatium habuerunt. Romanis retro commeanibus, illic Fideius quodam in templo precandi causa postremus substitit. Eum deinde equus excussit, duplicato forte poplite succidens. Quo viso Gotthi, quoniam proxime mures prolapsus fuerat, egressi, ipsum interfecerunt, Romanis minime advertentibus. Casum hunc postea cognitum Mundilas et Romani graviter

- ἐς Μεδιόλανον πόλιν ἀφίκοντο καὶ αὐτὴν ἀμαχητὶ ξὺν Λιγυρία τῇ ἄλλῃ ἔσχον. ὑπερῖ επειδὴ Οὐτίγεις ἔμαθε, στράτευμά τε πολὺ κατὰ τάχος καὶ Οὐραϊαν ἄρχοντα, τὸν αὐτοῦ ἀδελφιδοῦν, ἐπεμφε καὶ Θεωδίσβετος δὲ οἱ, ὁ Φράγγων ἀρχηγὸς, ἄνδρας μυρίους δεθῆντι ἐς ξυμμαχίαν ἀπέστειλεν, οὐ Φράγγων αὐτῶν, ἀλλὰ Βουργονζιῶνων, τοῦ μὴ δοκεῖν ἀδικεῖν τὰ βασιλέως πράγματα. οἱ γὰρ Βουργονζιῶνες ἐθελούσιοι τε καὶ αὐτονόμῳ γνώμῃ, οὐ Β Θεωδίσβετῳ κελεύοντι ἐπακούοντες δῆθεν τῷ λόγῳ ἐστέλλοντο.
- V 77 οἷς δὴ οἱ Γότθοι ἀναμιχθέντες ἐς τε Μεδιόλανον Ῥωμαίων ἤκιστα προσδεχομένων ἀφίκοντο καὶ ἐνστρατοπεδευσάμενοι ἐπολιόρ- 10 κουν. ταύτῃ γοῦν οὐδὲ τι ἰσχυροῦσθαι τῶν ἐπιτηδείων Ῥωμαῖοι ἔσχον, ἀλλ' εὐθὺς ἤχθοντο τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀπορίᾳ. οὐ μὴν οὐδὲ τοῦ περιβόλου τὴν φυλακὴν οἱ στρατιῶται εἶχον, ἐπεὶ ὁ Μουνδύλας πόλεις τε καταλαβὼν ἔτυχεν, ὅσαι Μεδιολάνου ἄγχιστα οὖσαι ὀχυρώματα εἶχον, Βέργομόν τε καὶ Κῶμον καὶ 15 Νοβάρην καὶ ἄλλ' ἄλλα πόλινματα, καὶ φρουρὰς πανταχόθι λόγου ἀξίας καταστησάμενος, αὐτὸς δὲ τριακοσίους μάχιστα ἔχων ἐν Μεδιολάνῳ ἔμεινε, καὶ ξὺν αὐτῷ Ἐννης τε καὶ Παῦλος. ὥστε ἀνάγκη οἱ τῆς πόλεως οἰκήτορες ἐκ περιτροπῆς αἰεὶ τὴν φυλακὴν εἶχον. τὰ μὲν οὖν ἐν Λιγυρίᾳ ἐφέρετο τῆδε καὶ ὁ χεμῶν ἔλθε, 20 καὶ τρίτον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυνέγραψε.
- D ιγ'. Βελισάριος δὲ ἀμφὶ θερρινὰς τροπὰς ἐπὶ τε Οὐτίγειν καὶ τὸ Γότθων στρατόπεδον ἦει, ὀλίγους μὲν τινὰς φρουρὰς ἐνε-

6. Βουργονζιῶνων] βουργονζιῶνων L. 7. Βουργονζιῶνες] Vulgo Βουργονζιῶνες. 15. Βέργομον Pm. Πέργαμον P.

ferentes, inde Mediolanum perveniant, et citra pugnam cum reliqua Liguria obtinent. De his certior factus Vitigis, magnum exercitum confestim mittit, Ursia duce, sororis suae filio. A Theodeberto Francorum Rege decem millia auxiliariorum impetraverat, Burgundionum utique non Francorum; ne videretur Augusti rebus iniuriam facere Theodebertus. Neque enim huius mandato, sed sponte et voluntate sua se profectos simulabant Burgundiones: quibuscum sociatis viribus Gotthi, praeter Romanorum opinionem, Mediolanum adveniunt, castrisque positus obsident. Itaque nullum nacti spatium Romani providendae annonae, statim eius penuria laborarunt. Nec muros milites custodiebat: quoniam Mundilas urbes Mediolano vicinas, quae operibus munitae erant, Bergomum, Comum, Novariam, et alia quaedam oppida occupaverat, ac firmis ubique constitutis praesidiis, ipse retentis ad summum trecentis Mediolani restiterat; et cum eo Eanes ac Paulus: ita ut civibus necesse esset assiduam per vices custodiam agitare. Hic erat rerum status in Liguria. Cum hieme annus exiit tertius belli huius, quod Procopius literis mandavit.

13. Circiter aestivum Belisarius adversus Vitigim Gothorumque exercitum profectus est, omnes secum ducens, praeterquam

κα ἐν Ῥώμῃ ἀπολιπὼν, τοὺς δὲ ἄλλους ζῶν αἰτῶ ἕπαντας ἐπα-
 γόμενος. πέμψας τὲ τινὰς ἐς Τουδέραν τε καὶ Κλουσίον χυρα-
 κώματα ἐπήγγειλε ποιεῖσθαι, οἷς δὴ ἐρεσθῆναι τε ἐμελλε καὶ ξυμ-
 πολιορκῆσαι τοὺς τῆδε βαρβάρους. οἱ δὲ, ἐπεὶ προσιόντα τὸν
 5 στρατὸν ἔμαθον, οὐχ ὑποστάντες τὸν κίνδυνον πρέσβεις τε παρὰ
 Βελισάριον ἐπέμψαν καὶ παραδώσειν ὁμολογία σφᾶς τε αὐτοὺς
 καὶ πόλιν ἑκατέραν ὑπέσχεοντο, ἐφ' ᾧ κακῶν ἀπαθείς μείνωσι.
 παραγενομένῳ τὲ οἱ ἐπιτελῆ τὴν ὑπόσχεσιν ἐποιήσαντο. ὁ δὲ
 Γότθους μὲν ἕπαντας ἐνθένδε ἀναστήσας ἐπὶ Σικελίας τε καὶ H 230
 10 Νεαπόλεως ἐπέμψεν, ἐν δὲ Κλουσίῳ καὶ Τουδέρῳ φρουρὰν κα- P 418
 τυστησόμενος πρόσω ἦγε τὸ στρατεύμα. ἐν τούτῳ δὲ Οὐδέτιγρις
 στρατιὰν ἄλλην καὶ ἔρχοντα Οὐάκιμον ἐς Αὐξίμον πέμψας τοῖς
 ἐκείνῃ Γότθοις ἐκέλευεν ἀναμύνησθαι, καὶ ζῶν αὐτοῖς ἐπὶ τοὺς
 15 ῥίου. ὁ δὲ Ἀγκῶν οὗτος πέτρα τίς ἐστιν ἐγγώνιος, ἀφ' οὗ καὶ
 τὴν προσσηγορίαν εἴληφε ταύτην· ἀγκῶν γὰρ ἐπὶ πλείστον ἐμφε-
 ρῆς ἐστιν. ἀπέχει δὲ σταδίους ὀγδοήκοντα πόλεως μάλιστα Αὐ-
 ξίμου, ἧς δὴ ἐστιν ἐπίγειον. καὶ τὸ μὲν τοῦ φρουρίου ὀχύρωμα
 ἐπὶ Πέτρας τῆς ἐγγωνίου ἐν ἀσφαλεῖ κείμεναι, τὰ δὲ ἐκτὸς ἕπαντα
 20 οἰκοδομήματα, καίπερ ὄντα πολλὰ, ἐκ παλαιοῦ ἀτειχίστα ἦν. B
 Κῶνων δὲ, ὅς τῃ τοῦ χωρίου φυλακῇ ἐφειστήκει, ἐπειδὴ τάχι-
 στα τοὺς ἀμφὶ τὸν Οὐάκιμον ἤκουσεν ἐπιέναι τε καὶ ἤδη πον οὐκ
 ἄποθεν εἶναι, ἐπίδειξιν πεποιήται ἀλογίστου γνώμης. περὶ φραῦ-

2. Τουδέραν] γουδέραν HL.

paucos. quibus Romae custodiam credidit. Missis Tudertum et Clusium cohortibus aliquot, quas secuturus, et una Barbaros illic positos obsessurus erat, inunxit ut castra facerent. At illi, exercitus accessu cognito, ante tabam atque certamen caduceatores destinarunt ad Belisarium, receperuntque, modo vitae caveretur, se urbem utramque secum dedituros. Simul affuit, effecerunt promissum. Tum ipse Gotthos inde omnes in Siciliam ac Neapolim migrare iussit, et Clusii Tudertique locato praesidio, porro copias duxit. Interea Vitigis alteri misso Auximum exercitui, duce Vacimo, imperavit, ut Gotthis, qui ibi essent, adiungerent sese, et cum iis adversus hostes, qui Anconam habebant, profecti, eius loci castellum adorirentur. Est autem Ancona haec angulata rupes, et inflexo cubito quam similissima: unde nomen accepit. Stadiis summum LXXX. distat ab urbe Auximo, cuius navale est. Ac munimentum quidem castelli, in saxo stans, firmitatem habet ac tutum est: circumiecta vero foris aedificia, quamvis plurima sint, iam inde olim caruerunt murorum septo. Cum primum venire Vacimum, nec iam procul abesse audlit praesidii Praefectus Conon, magnum inconsiderantiae specimen dedit. Parum enim

λον γὰρ ἠγησάμενος τὸ τε φρούριον καὶ τοὺς τοῦ φρουρίου οἰκή-
 τορας ἕξιν τοῖς στρατιώταις κακῶν ἀπαθεῖς διασώσασθαι, τὸ μὲν
 δὴχρῶμα εἶασε παντάπασι στρατιωτῶν ἔρημον, ἕπαντας δὲ ἀπα-
 γαγῶν ὅσον ἀπὸ σταδίων πέντε ἐς παράταξιν διεκόσμησεν, οὐ
 βαθεῖάν τινα τὴν φάλαγγα ποιησάμενος, ἀλλ' ὥστε τὴν ὑπό-5
 ρειαν ὅλην ὡσπερ ἐς κυνηγέσιον περιβαλέσθαι. οἵπερ ἐπειδὴ τοὺς
 C πολέμιους πλήθει πολλῶν ὑπεραίροντας εἶδον, στρέψαντες τὰ
 νῶτα ἐπὶ τὸ φρούριον εὐθὺς ἔφυγον. ἐπιδιώξαντες δὲ οἱ βάρ-
 βαροι πλείστους μὲν αὐτῶν, ὅσοι οὐκ ἔφθασαν ἐντὸς τοῦ περιβό-
 λου γενέσθαι, αὐτοῦ ἔκτειναν, κλίμακας δὲ τῷ τείχει ἔρεψαν-10
 τες, τῆς ἀνόδου ἀπεπειρώσαντο. τινὲς δὲ τὰς ἐκτὸς τοῦ φρου-
 ρίου οἰκίας ἔκαιον. Ῥωμαῖοι δὲ, οἳ καὶ πρότερον τὸ φρούριον
 ᾤκουν, τοῖς παροῦσιν ἐκπεληγμένοι, προανακλίναντες τὴν πυ-
 λίδα, κόσμῳ οὐδενὶ φεύγοντας τοὺς στρατιώτας εἰδέχοντο. ἐπεὶ
 δὲ τοὺς βαρβάρους ἄγχιστα ἔγκειμένους τοῖς φεύγουσιν εἶδον,15
 D ὅπως μὴ ξυνησιβάλλωσι δεισαντες, τὰς μὲν πυλίδας κατὰ τάχος
 V 78 ἐπέθεντο, ἐκ δὲ τῶν ἐπάλλεων βρόχους καθέντες, ἄλλους τέ τι-
 νας καὶ Κώνωνα αὐτὸν ἀνεγκόντες διεσώσαντο. ταῖς μέντοι
 κλίμαξιν ἀνιόντες οἱ βάρβαροι παρ' ὀλίγον ἤλθον τὸ φρούριον
 κατὰ κράτος ελεῖν, εἰ μὴ ἄνδρες δύο, ἔργα Θαυμάσια ἐνδει-20
 κνύμενοι, ἦδη αὐτοὺς ἐπὶ ταῖς ἐπάλλεσι γενομένους ἀρετῇ ὤσαν-
 το, ὧν ὁ μὲν Βελισαρίου δορυφόρος ἦν ἐκ Θρόακης, Οὐλίμου
 τοῦνομα, ὁ δὲ Βαλεριανοῦ, Βουλγουδοῦ, Μασσαγέτης γένος.
 τοῦτω γὰρ τῷ ἄνδρι τύχη μὲν τινα καταπεπλευκότε ὀλίγω πρότε-

21. ἐπὶ om. HL. λαίπει ἴσως ἐπὶ Hm.

facturum se ratus, si castellum eiusque incolae cum militibus serva-
 ret incolumes, munitionem reliquit militibus plane vacuum: et cum
 omnes abduxisset stadiis quinque, instruxit aciem, non alta fronte,
 sed ita, ut totum montis pedem, quasi indagine venaretur, ambi-
 ret. Illi, viso hostium multo maiori numero, statim terga vertere, se-
 que ad castellum fuga recipere. Instare Barbari: nondum munimen-
 tum ingressos mactare passim: alii scalis ad murum applicitis ascensum
 tentare: quidam domos, quae extra castellum erant, incendere. Romani,
 veteres castelli incolae, oblata rerum imagine attoniti, patefacta iam ante
 portula milites in fugam consternatos accipiebant. Verum ubi Barbaros
 in terga fugientium haerentes viderunt, veriti ne una irrumperant, oc-
 cluserunt confestim fores, demissisque e pinnis funibus, cum nonnullos
 alios, tum Cononem ipsum sustollentes, servarunt. Nihil propius factum
 est, quam ut subeuntes per scalas Barbari castello vi potirentur: copie-
 sentque, nisi cum iam pinnas tenerent, a viris repulsi duobus essent, qui
 mira tunc perpetrarunt. Horum alter fuit Ulimus, natione Thrax, alter
 Bulgudu Massageta: ille Belisarii stipator, hic Valeriani. Ambo casa
 quodam Anconam paulo ante navigio delati fuerant: in hoc autem certa-

ρον ἐς τὸν Ἀγκῶνα ἐτυχέτην. ἐν δὲ τῷ πόνῳ τούτῳ τοὺς ἀνιόν-
 τας τοῖς ξίφεσιν ἀμυνόμενοι τὸ μὲν φρούριον παρὰ δόξαν ἔσω-
 σαν, αὐτοὶ δὲ ἡμιθνήτες καὶ τὸ σῶμα κρεουργηθέντες ὄλοκ ἐν-
 θένδε ἀπεκομίσθησαν. τότε Βελισαρίῳ Ναρσῆς ξὺν πολλῇ στρα-
 5 τιᾷ ἐκ Βυζαντίου ἦκειν καὶ ἐν Πικηνοῖς εἶναι ἠγγέλλετο. ὁ δὲ P 419
 Ναρσῆς οὗτος εἰνούχος μὲν ἦν καὶ τῶν βασιλικῶν χρημάτων τα-
 μίας, ἄλλως δὲ δέξις καὶ μᾶλλον ἢ κατ' εἰνούχον δραστήριος.
 στρατιῶται δὲ αὐτῷ πεντακισχίλιοι εἶποντο, ὧν ἄλλοι τε κατὰ
 ξυμμορίας ἤγουντο. καὶ Ἰουστίνος ὁ τῶν Ἰλλυριῶν στρατηγὸς καὶ
 10 Ναρσῆς ἕτερος, ἐξ Ἀρμενίων τῶν Πέρσαις κατηκόων αὐτόμο-
 λος ἐς τὰ Ῥωμαίων ἦθη πρότερον ξὺν Ἀρατίῳ τὰδελφῷ ἦκων,
 ὃς ὀλίγη ἔμπροσθεν ξὺν ἑτέρῳ στρατῷ παρὰ Βελισαρίον ἐλθὼν
 ἔτυχεν. εἶποντο δὲ οἱ καὶ τοῦ Ἐρούλων ἔθρους δισχίλιοι μάλι-
 15 στω, ὧν Οὐρίσανδρος τε καὶ Ἀλουήθ καὶ Φανόθειος ἤρχοκ.
 ἰδ'. Οἵτινες δὲ ἀνθρώπων εἰσὶν Ἐρούλοι καὶ ὅθεν Ῥω- B
 μαίοις ἐς ξυμμαχίαν κατέστησαν ἐρῶν ἔρχομαι. ὑπὲρ Ἰστρον
 ποταμὸν ἐκ παλαιοῦ ἔκουν πολὺν τινα νομίζοντες θεῶν ὅμιλον,
 οἷς δὴ καὶ ἀνθρώπων θυσίαις ἰλάσκεσθαι ὄσιον αὐτοῖς εἶ-
 ναι. νόμοις δὲ πολλοῖς οὐ κατὰ ταῦτά τοις ἄλλοις ἀνθρώποις
 20 ἔχρῳντο. οὔτε γὰρ γηράσκουσιν οὔτε νοσοῦσιν αὐτοῖς βιοτεύειν
 ἔξῃν, ἀλλ' ἐπειδὴν τις αὐτῶν ἢ γήρῃ ἢ νόσῳ ἀλόγη, ἐπίναγκές
 οἱ ἐγίνετο τοὺς ξυγγενεῖς αἰτεῖσθαι ὅτι τάχιστα ἐξ ἀνθρώπων αὐ-
 τὸν ἀφανέζωιν. οἱ δὲ ξύλα πολλὰ ἐς μέγα τι ἕψος ξυνηήσαντες, C

9. ξυμμορίας] ξυμμαχίας Reg.
 λ.

13. τοῦ Ἐρούλων] τῶν ἐρού-
 λων L.

mine. castellum quidem praeter opinionem servarant, propulsando gladiis
 Barbaros, qui ascendebant; at inde semianimes, conciso penitus corpore,
 redierunt. Tunc temporis nuntiatum est Belisario Narsetem venisse By-
 zantio cum multis copiis, et apud Picentes esse. Erat hic Narses Eu-
 nuchus Imperatoriae, animo vir acerrimo, et supra spadenis naturam
 strenue. Cum sequebantur militum quina milia, in catervas contributa
 sub aliis Ducibus, in primis Iustino Magistro militum per Illyricum, et
 altero Narsete Persarmeno, olim transfuga ad Romanos cum Aratio fra-
 tre, qui non ita pridem cum aliis copiis ad Belisarium venerat. Eidem
 se adiunxerant Eruli, ad duo summum millia: quibus Visandus, Alaceth,
 ac Phanotheus praecerant.

14. Ism vero, quodnam hominum genus Eruli sint, atque unde in
 Romanorum societatem se contulerint, explicabo. Trans fluvium Istrum
 olim habitabant, cultui dediti multorum numinum, quas humanis placare
 hostiis fas habebant. Institutis plurimum differabant a caeteris nationi-
 bus. Nam nec senibus, nec aegrotis fas erat vitam producere: at si
 quem senium occupasset vel morbus, rogare is cogebatur propinquos,
 darent operam, ut quamprimum ex vivorum numero exturbaretur. Illi,

- καθίσαντες τε τὸν ἄνθρωπον ἐν τῇ τῶν ξύλων ὑπερβολῇ, τῶν
 τινα Ἐρούλων, ἀλλότριον μέντοι, σὺν ξιφιδίῳ παρ' αὐτὸν ἐπεμ-
 πον. ξυγγεῆ γὰρ αὐτῷ τὸν φονέα εἶναι οὐ θέμις. **ἐπειδὴν δὲ**
H 231 αὐτοῖς ὁ τοῦ ξυγγενοῦς φονεὺς ἐπατήρει, ξύμπαντα ἔκαιον αὐτίκα
 τὰ ξύλα, ἐκ τῶν ἐσχάτων ἀρξέμενοι. παυσαμένης τε αὐτοῖς τῆς 5
 φλογὸς ξυλλέξαντες τὰ δοτᾶ τὸ παραντίκα τῇ γῆ ἔκρυπτον.
 Ἐρούλου δὲ ἀνδρὸς τελευτήσαντος ἐπάναγκες τῇ γυναικὶ ἀρετῆς
D μεταποιουμένη καὶ κλέος αὐτῇ ἐθελοῦσῃ λείπεσθαι βρόχον ἀνα-
 ψαμένη παρὰ τὸν τοῦ ἀνδρὸς τάφον οὐκ εἰς μακρὸν θνήσκειν.
 οὐ ποιοῦσῃ τε ταῦτα περιμιστήκει τὸ λοιπὸν ἀδόξῳ τε εἶναι καὶ 10
 τοῖς τοῦ ἀνδρὸς ξυγγενέσι προσκεκρουκέναι. τοιοῦτοις μὲν ἐχρῶν-
 το Ἐρούλοι τὸ παλαιὸν νόμοις.
- P 420** Προϊόντος δὲ χρόνου δυνάμει τε καὶ πολυανθρωπίᾳ τῶν
 περιοίκων βαρβάρων ἀπάντων καθυπέρτεροι γεγεννημένοι, ἐπιόν-
 τες τε, ὡς τὸ εἶδος, ἐκάστους ἐνίκων καὶ βιαζόμενοι ἐληίζοντο. 15
 καὶ τελευτῶντες Λογγιβάρδας τε Χριστιανοὺς ὄντας καὶ ἄλλ'
 ἄττα ἔθνη ὑπήκοα σφίσι ἐς ἐπαγωγὴν φόρου πεποιήνται, οὐκ
 εἰθισμένον τὸ πρῶγμα τοῦτο τοῖς ἐκείνη βαρβάροις, ὑπὸ δὲ φιλο-
 χρηματίας καὶ ἀλαζονείας ἐνταῦθα ἡγμένοι. ἦνίκα μέντοι Ἀνα-
 στάσιος Ῥωμαίων τὴν βασιλείαν παρέλαβεν, οὐκ ἔχοντες Ἐρου- 20
V 79 λοι ἐφ' οὐστίνας ἀνθρώπων τὸ λοιπὸν ἔλθοιεν, καταθέμενοι τὰ
 ὄπλα, ἡσυχῇ ἕμενον, χρόνος τε αὐτοῖς ἐνιαυτῶν τριῶν ἐν ταύτῃ
B δὴ τῇ εἰρήνῃ ἐτρίβη. καὶ αὐτοὶ ἐς ἄγαν ἀχθόμενοι Ῥοδοῦλλον

8. αὐτῇ] αὐτῇ L.

pyra constructa ingenti, collocabant hominem in fastigio, et ad ipsam mittebant Erulum aliquem, instructum sica, non tamen ei coniunctum genere: nefas enim dicebatur a consanguineo caedem fieri. Reverso, qui illorum propinquum interfecerat, protinus ligna omnia, facibus imo subiectis rogo, urebant. Postquam flamma resederat, legebant ossa, ac statim terras infodiebant. Ubi vir quispiam Erulus fato concesserat, ut virtutem probaret uxor, ac relinqueret superstitem sibi gloriam, necesse habebat vitam paulo post ad mariti tumulum finire laqueo: nisi faceret, in aeternum dedecus, et propinquorum mariti offensionem incurrebat. His quondam utebantur legibus Eruli.

Procedente tempore, cum et numero et viribus supra finitimos omnes Barbaros crevisset, adorti singulos, pronam habebant victoriam, et in eorum fortunas grassabantur. Demum Langobardos, iam tum Christianos, et quasdam alias gentes sibi vectigales fecerunt, contra Barbarorum in illis partibus degentium morem, ad id cupiditate arrogantiaque induciti. Susceptis ab Anastasio Romani habenis Imperii, non habentes Eruli quos deinceps invaderent, armis depositis quiescere, ac triennio pax illa stetit: quam graviter pertaesl, Rodulfo Regi suo impudenter maledico-

ἀνέδην σφῶν τὸν ἡγεμόνα ἐκάκιζον, φοιτῶντές τε αἰεὶ παρ' αὐτὸν
μαλθακὸν τε καὶ γυναικώδη ἐκάλουν, ἄλλοις τὲ τισιν αὐτὸν ἐρε-
σχειλοῦντες ὀνόμασι, κόσμῳ οὐδενὶ ἐλοιδοροῦντο. Ῥοδοῦλφος τε
τὴν ὕβριν ὡς ἥμισυ φέρων ἐπὶ Λογγιβάρδας οὐδὲν ἀδικοῦντας
5 ἐστράτευσεν, οὔτε τινὰ σφίσι ἀμαρτάδα ἐπενεγκῶν οὔτε λύσειν
τινὰ τῶν ξυγκειμένων σκεψάμενος, ἀλλὰ πόλεμον ἐπιφέρων αἰ-
τίαν οὐκ ἔχοντα. ὅπερ ἐπειδὴ Λογγιβάρδαι ἀκοῇ ἔλαβον, πέμ-
ψαντες παρὰ τὸν Ῥοδοῦλφον ἀνεπυθάνοντο καὶ τὴν αἰτίαν
ἤξιον εἰπεῖν, ἧς δὴ ἔνεκα Ἐρουλοὶ ἐν ὄπλοις ἐπ' αὐτοὺς ἵνατι C
10 κοιτολογοῦνται. εἰ μὲν τι ἀπιστερήκασι τῆς εἰσφορᾶς, ἀλλ' αὐ-
τικά μάλα ξὺν μεγάλῳ αὐτὸ ἀποτίσειν· εἰ δὲ μέμφονται μέτριον
σφίσι τετάχθαι τὸν φόρον, ἀλλὰ μείζω ποιήσειν αὐτὸν, οὐ μή-
ποτε Λογγιβάρδαι ὀκνηροὶ ἔσονται. ταῦτα μὲν τοὺς πρέσβεις
προτεινομένους ξὺν ἀπειλῇ ὃ Ῥοδοῦλφος ὑποπεμφύμενος πρόσω
15 ἤλαυνεν. οἱ δὲ καὶ αὐθις πρέσβεις ἑτέρους παρ' αὐτὸν στείλαν-
τες περὶ αὐτῶν πολλὰ λιπαροῦντες ἰκέτευσαν. οὕτω δὲ καὶ τῶν
δευτέρων ἀπαλλαγέντων τρίτοι πρέσβεις παρ' αὐτὸν ἦκοντες ἐπέ-
πον Ἐρούλους πόλεμον ἀπροφύσιστον μηδαμῶς σφίσι ἐπενεγ-
κεῖν. ἦν γὰρ ἐκεῖνοι γνώμη τοιούτη ἐπ' αὐτοὺς ἴωσι, καὶ αὐτοὶ
20 οὐχ ἐκούσιοι, ἀλλ' ὡς μάλιστα ἠναγκασμένοι, ἀντιτάξονται τοῖς D
ἐπιούσι, μαρτυράμενοι τὸν θεὸν, οὐδὲρ τῆς ῥοπῆς καὶ βραχεΐύ-
τις τὸ παράπαν ἰκμὺς πάση τῇ ἀνθρώπων δυνάμει ἀντίξουσι

5. οὕτως — οὕτως] Vulgo οὐδέ — οὐδέ. 13. ἔσονται] γνήσου-
ται Reg. 16. αὐτῶν] τῶν H. τῶν αὐτῶν Hoeschel. 21. οὐ-
κὲρ Hugo Grotius. οὐ ὑπὲρ P. οὐς ὑπὲρ H. „φ' ὑπὲρ m.“
Hovsicki.

bant, ipsumque aditantes, mollem et effeminatum vocabant, aliisque id
genus convitiis per summum dedecus os eius verberabant. Permotus con-
tumelia Rodulfus, in Langobardos plane insontes expeditionem suscipit,
nullius defecti postulans, nec violatas pactiones praetextens; sed bellum
inferens ex animi mera libidine. Quo Langobardi audito, mittunt qui ex
ipso Rodulfo scitentur supplices causam movendi contra se belli, de quo
Eruli consilia ac sermones conferrent. Si qua sint fraudati vectigalium
parte, spondent se illico repensuros cum magno foenore: si levius esse
tributum querantur, haud grave Langobardis fore maius pacisci. Pro-
ponentes haec Legatos Rodulfus remittit minitabundus, ac porro pergit.
Ab eadem gente mittitur altera cum iisdem precibus enixis legatio: qua
similiter repulsa, gerentes ad ipsum tertiam, denuntiant, committendum
non esse Erulis, ut arma de nihilo in se intendant: se enim tali inva-
dentibus animo opposituros aciem, non sua voluntate, sed summa neces-
sitate adductos, ac testatos Deum, cuius ad nutum vel modicus vapor
omnibus humanis viribus retundendis par omnino futurus sit. Convenien-

ἔσται· αὐτόν τε εἰκός ταῖς τοῦ πολέμου αἰτίαις ἠγγέλον ἀμφοτέ-
 ροις πρυτανεῦσαι τῆς μάχης τὸ πέρασ. οἱ μὲν ταῦτα εἶπον, δε-
 δισσεσθαι ταύτη τοὺς ἐπιόντας οἰόμενοι. Ἐρούλοι δέ, ὑποστι-
 λάμενοι τῶν πάντων οὐδέν, Λογγοβάρδαις ἔγνωσαν ἐς χεῖρας
 ἵνασι. ἤνικα δέ ἀμφοτέροι ἄγχιτάπη ἀλλήλων ἐγένοντο, τὸν 5
 μὲν ὑπερθεν Λογγοβαρδῶν ἄερα ξυνέβαινε μελαίνῃ τινὶ νεφέλῃ
 καὶ ἐς ἄγαν παχέα καλύπτεσθαι, ὑπερ δέ τοὺς Ἐρούλους αἰθρία
 ὑπερφυσίαι εἶναι. οἷς δὴ τεκμηριούμενος εἶκασεν ἄν τις ἐπὶ τῶ
 σφῶν πονηρῶ ἐς τὴν ζυμβολὴν Ἐρούλους ἵνασι. οὐ γάρ τι τοί-
 του πικρότερον βαρβάρους τέρας ἐς μάχην καθισταμένοις οἶόν τι 10
 P 421 εἶναι. οὐ μέντοι οὐδὲ τούτῳ Ἐρούλοι προσεῖχον τὸν νοῦν, ἀλλὰ
 παντάπασιν ἀφροντιστήσαντες πολλῶ τῷ καταφρονήματι ἐπὶ τοὺς
 πολεμίους ἐχώρουν, πληθεὶ ὁμίλου τὸ τοῦ πολέμου σταθμώμε-
 νοι πέρασ. ἐπεὶ δέ ἡ μάχη ἐν χεροὶ γέγονε, θνήσκουσι μὲν τῶν
 Ἐρούλων πολλοὶ, θνήσκει δέ καὶ Ῥοδούλφος αὐτόσ, οἱ τε ἄλλοι 15
 πάντες φεύγουσιν ἀνὰ κράτος, οὐδεμιᾶς ἀλλῆς μεμνημένοι. καὶ
 τῶν πολεμίων σφίσι ἐπισπομένων οἱ μὲν πλεῖστοι αὐτοῦ ἔπεσον,
 ὀλίγοι δέ τινες διεσώθησαν.

Αὐτὸ δὲ ἐνδιατρίβειν ἤθεσι τοῖς πατράσιν οὐκέτι εἶχον, ἀλλ'
 ἐνθένδε ὅτι τύχιστα ἔξαναστάντες ἐπίπροσθεν αἱ ἐχώρουν, τὴν 20
 H 232 γῆν ζύμπασαν, ἣ ἐκτόσ Ἰστρου ποταμοῦ ἐστι, ζόν τε πᾶσι καὶ
 B γυναιξὶ περιόντες. ἐπεὶ δέ ἀφίκοντο ἐς χώραν, ἧ δὴ Ῥογοὶ τὸ
 παλαιὸν ὤκηντο, οὐ τῷ Γότθων στρατῷ ἀναμικθέντες ἐς Ἰτα-

7. καὶ ἐς] καὶ om. HL. 9. πονηρῶ] πονήρη P. 21. ἐκτόσ]
 ἐντόσ HL.

tissimum autem esse, ipsum, belli causis permotum, utriusque genti pugnae exitum pro imperio constituere. Haec illi; quibus aggressores territum iri existimabant. At nihil prorsus veriti Eruli, consilium urgent confligendi cum Langobardis. Ut in propinquo steteret acies, caeli partem, quae Langobardis imminabat, nubes atra densissimaque obduxit: supra Erulos maxime sudum erat. Unde quis coniecisset Erulos in praelium sibi exitiabile vadere: nec tristius eo portentum offerri posse Barbaris, certamini se offerentibus. Sed neque huc mentem advertentes Eruli, cum summa securitate ac superbissimo contemptu hostem petunt, de eventu belli augurantes ex armatorum multitudine. Ubi ad manus ventum est, magna fit Erulorum caedes, eaque Rodulfus ipse involvitur: caeteri omnes consternantur in fugam, virtutis immemores: insequentibus hostibus, plerique ibidem oppetunt: pauci admodum elabuntur.

Quo factum ut in patria amplius manere nequiverint, sed illa quam-primam egressi, iter porro continuarint, cum liberis ex uxoris peragrando oras omnes, Istro fluvio ulterioribus. Regionem ingressi, habitatum olim a Rugis, qui in Italiam cum Gotthorum exercitu concesserant, ibi

λίαν ἐχώρησαν, ἐνταῦθα ἰδρύσαντο. ἀλλ' ἐπει τῷ λιμῷ ἐπιέζοντο, ἅτε ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ ἐνθ' ἐνδεοῦσιν οὐ πολλῶν ὕστερον ἔξανα-
 στάντες, ἄγχιστί που τῆς Γηπαίδων χώρας ἀφίκοντο. καὶ αὐ-
 τοὺς Γηπαῖδες τὰ μὲν πρῶτα ἰκέτας γενομένους ἐνοικίεσθαι τε
 5 καὶ προσοικεῖν σφίσι ξυνεχώρουν εἶναι. ἔπειτα δὲ ἤρξαντο ἔξ
 αἰτίας οὐδεμιᾶς ἀνόσια ἐς αὐτοὺς ἔργα ἐνδείκνυσθαι. γυναικῶν
 τε γὰρ ἐβιάζοντο καὶ βοῦς τε καὶ ἄλλα χρήματα ἤρπαζον, καὶ
 ἀδικίας οὐδ' ὅτιοῦν ὑπελείποντο, καὶ τελευτῶντες ἀδικῶν χει- C
 ρῶν ἐς αὐτοὺς ἤρχον. ἄπερ Ἐρουλοὶ φέρειν τὸ λοιπὸν οὐχ οἰοί
 10 τε ὄντες Ἰστρον τε ποταμὸν διαβαίνουσι καὶ τοῖς ἐκείνη Ῥωμαίοις
 προσοικεῖν ἔγνωσαν, Ἀναστασίου τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔχον-
 τος. ὅπερ αὐτοὺς πολλῇ φιλοφροσύνῃ δεξάμενος ἰδρύεσθαι
 αὐτοῦ εἶπαι, χρόνῳ δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον προσκεκρούκασι αὐτῷ
 οἱ βάρβαροι οὗτοι, ἀνόσια ἔργα ἐργασάμενοι τοὺς ταύτη Ῥω- V 80
 15 μαίους. διὸ δὴ στρατεύμα ἐπ' αὐτοὺς ἐπέμπε. νικήσαντες δὲ
 τῇ μάχῃ Ῥωμαῖοι πλείστους μὲν ἔκτειναν, ἐν ἔξουσίᾳ δὲ πολλῇ
 ζύμπαντας διαφθεῖραι γέγονασιν. ἀλλ' εἰς ἰκετεῖαν τῶν στρατη- D
 γῶν οἱ κατάλοιποι αὐτῶν γεγονότες ἐδέοντο διασώσασθαι τε αὐ-
 τοὺς καὶ ζυμμάχους τε καὶ βασιλέως ὑπηρετας τὸ λοιπὸν ἔχειν.
 20 ταῦτά τε μαθόντα τὸν Ἀναστάσιον ἤρρισκε, καὶ ἀπ' αὐτοῦ λει-
 φθῆναι μὲν τισιν Ἐρούλων ξυνέβη, οὐ μέντοι οὔτε ζύμμαχοι
 Ῥωμαίοις γεγένηνται οὔτε τι εἰργάσαντο ἐς αὐτοὺς ἀγαθόν.

12. ἰδρύεσθαι] ἰδρύσθαι HmPm. ἰδρνεσθαι L. 14. τοὺς —
 Ῥωμαίους] τοῖς — Ῥωμαίοις L a pr. m. 21. οὔτε — οὔτε]
 Vulgo οὐδέ — οὐδέ.

constitere. Sed cum inculta solitudo esset, paulo post exacti illino sti-
 mulis famis, ad Gepaedum fines accedunt. Ac primum quidem Gepaedes
 illis supplicibus permiserunt, ut cum vicini sui essent, tum inquilini.
 Postea vero ab re vexare ipsos importunissime coeperunt. Nam et fe-
 minis vim afferebant et boves facultatesque caetera praedabantur; nec
 sibi quidquam reliqui ad iniquitatem faciebant, eo demum proveci, ut
 immerentibus bellam intulerint. Impatientia abrepti Eruli Istrum amnem
 traficiunt, et Romanorum, in illis partibus degentium, vicinitatem am-
 biunt, Anastasio Imperatore. A quo benignissime accepti, ipsius permis-
 su ibi sedes fixerunt. Aliquanto post, offensus idem sceleribus, quae in
 Romanos accolae Barbari illi perpetrabant, adversus eos exercitum misit.
 Acie victores Romani partem maximam interfecerunt, potueruntque ad
 interencionem cedere: verum qui supererant, supplices fuere Ducibus, ut
 sibi in posterum vivere liceret in Romanorum societate, et fidam navare
 operam Imperatori. Haec sibi renuntiata probante Anastasio, data salus
 est Erulorum reliquiis. Nec tamen socii Romanorum fuere, neque ipsos
 ullo officio remunerarunt.

Ἐπεὶ δὲ Ἰουστινιανὸς τὴν βασιλείαν παρέλαβε, χώρα τε ἀγαθὴ καὶ ἄλλοις χρήμασιν αὐτοὺς δωρησάμενος, ἔταιριαν λέγεσθαι τε παντελῶς ἴσχυσε καὶ Χριστιανοὺς γενέσθαι ἅπαντας ἔπεισε. διόπερ τὴν δίαιταν ἐπὶ τὸ ἡμερώτερον μεταβαλόντες τοῖς Χριστιανῶν νόμοις ἐπὶ πλείστον προσχωρεῖν ἔγνωσαν, καὶ Ῥω-5
 P 422 μαιοὺς κατὰ τὸ ζυμμαχικὸν τὰ πολλὰ ἐπὶ τοὺς πολεμίους ζυντάσ-
 σονται. ἔτι μέντοι αὐτοῖς εἰσιν ἄπιστοι καὶ πλεονεξία ἐχόμενοι, βιάζεσθαι τοὺς πέλας ἐν σπουδῇ ἔχουσιν, οὐ φέροντος αὐτοῖς αἰσχύνῃν τοῦ ἔργου. καὶ μίξεις οὐχ ὁσίας τελοῦσιν, ἄλλας τε καὶ ἀνδρῶν καὶ ὄνων, καὶ εἰσι πονηρότατοι ἀνθρώπων ἀπάντων 10 καὶ κακοὶ κακῶς ἀπολούμενοι. ὕστερον δὲ ὀλίγοι μὲν τινες ἐν-
 σπονδοὶ Ῥωμαίοις διέμειναν, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἐμπροσθεν λό-
 γοις γέγραπται· οἱ δὲ λοιποὶ ἅπαντες ἀπέστησαν ἕξ αἰτίας τοιαύδε. Ἐρουλοὶ τὸ τοῦ τρόπου τε θηριῶδες καὶ μανιῶδες ἐν-
 δεξιζόμενοι ἐς τὸν αὐτῶν ῥῆγα (ἦν δὲ οὗτος ἀνὴρ Ὀχῶν ὄνομα) 15 ἔξυπναιῶς τὸν ἀνθρώπον ἀπ' οὐδεμιᾶς αἰτίας ἔκτειναν, ἄλλο
 B οὐδὲν ἐπενεγκόντες ἢ ὅτι ἀβασίλευτοι τὸ λοιπὸν βούλονται εἶναι. καίτοι καὶ πρότερον ὄνομα μὲν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς εἶχεν, ἰδιώτου δὲ ὄνουσιν οὐδὲν τι σχεδὸν ἐφέρετο πλέον. ἀλλὰ καὶ ζυγκαθῆ-
 σθαι αὐτῷ ἅπαντες καὶ ζύσσιτοι εἶναι ἤξλου, καὶ ἀνέδην ὅστις 20 βούλοιο ἐς αὐτὸν ὕβριζεν. ἀξυνετώτεροι γὰρ ἢ ἀσταθμητό-
 τεροι Ἐρούλων εἰσὶν ἀνθρώπων οὐδέ τινες. τοῦ δὲ κακοῦ σφίσι

2. ἔταιριαν L. ἔταιριαν P. εἰς ἔταιριαν Pm. 10. ὄνων Vat. ζῶων P. 13. γέγραπται] γεγράφεται HL. 19. ζυγκαθῆσθαι L. corr. ζυγκαθείσθαι P. 20. ἀνέδην] ἀναίδην L.

Postquam Imperium Iustinianus suscepit, illos agro donatos perbosae, atque auctos largitione, ut et sociis Romanorum, et Christianis vellent omnes ascribi perpulit. Itaque ad mitius vitae genus traducti, praeclara quidem formula Christianam legem amplexi sunt, et sociali iure Romanas saepe sequuntur acies: eos tamen adhuc experimur infidos, atque in vicinis grassantur adeo prolecta cupiditate, ut nullum pudorem capiant ex facinore. Nefandos sectantur coitus, etiam virorum ac pecudum. Improbissimi sunt mortalium omnium, et mali male perdendi. Postmodum pauci in Rom. societate manserunt, quemadmodum in superioribus libris commemoravi, ab illa caeteri omnes discesserunt istam ob causam. Erull in Regem suum, cui nomen Ochon, ferini ac furialis ingenii virus ita exeruerunt, ut ipsum, nihil male meritum, ex improvise occiderint, hoc unum causati, se in posterum nulli Regi subesse velle. Quanquam antea Rex nomine tenus, nihil fere amplius, quam privatus quisvis, habebat: cum nemo non consessor et conviva illius esset, et contamelias, quicunque vellet, in ipsum iaceret impudenter: nulla quippe est hominum natio, quae recordia ac levitate Erulos superet. Admissum scelus subsecuta est

ἔξειργασμένου μετέμελεν ἤδη. ἔφασκον γὰρ ἄναρχοί τε καὶ ἀστρατήγητοι βιοτεύειν οὐχ οἴοι τε εἶναι· πολλὰ γοῦν σφίσι βουλευσαμένοις ἄμεινον τῷ παντὶ ἔδοξεν εἶναι τῶν τινα γένους τοῦ βασιλείου μεταπέμψασθαι ἐκ Θούλης τῆς νήσου. ὃ τι δὲ τοῦτ' C 5 ἔστιν αὐτίκα δηλώσω.

ι'. Ἦνίκα Ἔρουλοι Λαγγοβαρδῶν ἤσσηθέντες τῇ μάχῃ D
 ἐξ ἡθῶν τῶν πατρίων ἔστησαν, οἱ μὲν αὐτῶν, ὥσπερ μοι ἐμπροσθεν δεδιήγηται, ὠκῆσαντο ἐς τὰ ἐν Ἰλλυριοῖς χωρία, οἱ δὲ δὴ ἄλλοι Ἰστρον ποταμὸν διαβαίνειν οὐδαμῆ ἔγνωσαν, ἀλλ' ἐς 10 αὐτάς που τὰς ἐσχατίας τῆς οἰκουμένης ἰδρύσαντο· οὕτω γοῦν πολλῶν ἐκ τοῦ βασιλείου αἵματος ἡγουμένων σφίσι ἤμειψαν μὲν τὰ Σκλαβηνῶν ἔθνη ἐφιξῆς ἅπαντα, ἔρημον δὲ χώραν διαβάντες ἐνθῆνδε πολλὴν ἐς τοὺς Οὐάρονους καλουμένους ἐχώρησαν. μεθ' οὗς δὴ καὶ Δανῶν τὰ ἔθνη παρέδραμόν οὐ βιαζομένων σφῶς τῶν 15 τῆδε βαρβάρων. ἐνθῆνδε τε ἐς ὠκεανὸν ἀφικόμενοι ἐναυτίλλοντο, Θούλη τε προσχόντες τῇ νήσῳ αὐτοῦ ἔμειναν. ἔστι δὲ ἡ Θούλη μεγίστη ἐς ἄγαν. Βρεττανίας γὰρ αὐτὴν πλεον ἢ δεκαπλασίαν ξυμβαίνει εἶναι. κίται δὲ αὐτῆς πολλῶ ἄποθεν πρὸς H 233 βορρῶν ἄνεμον. ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ γῆ μὲν ἔρημος ἐκ τοῦ ἐπὶ P 423 20 πλεῖστον τυχάνει οὔσα, ἐν χώρᾳ δὲ τῇ οἰκουμένῃ τριακαίδεκα ἔθνη πολυανθρωπότατα ἴδρυνται· βασιλεῖς τέ εἰσι κατὰ ἔθνος ἕκαστον. ἐνταῦθα γίνεται ἀνὰ πᾶν ἔτος θανάσιον. ὃ γὰρ ἥλιος ἀμφὶ θειρινὰς μὲν τροπὰς μάλιστα ἐς ἡμέρας τεσσαράκοντα οὐ- V 81

10. ἰδρύσαντο] ἰδρύσασθαι HL. 14. Δανῶν] Δακῶν Pers.
 20. τριακαίδεκα] τρία καὶ δέκα P.

poenitentia negantium posse fieri, ut sine Rege ac Duca viverent. Re saepius in medium vocata, placuit omnibus sententia, quae potior visa est, aliquem, genere natum regio, accersendum esse ex insula Thule: quod quid rei sit, statim edam.

15. Cum Kruli, acie victi a Langobardis, migrassent e patria; pars, uti supra narraui, in Illyrico consederunt: caeteri Istrum fluvium noluerunt traicere; sed in extremis Orbis partibus fixere sedes. Hos ducentibus multis, qui regio sanguine creti erant, cuncti Sclavenorum populi per fines suos transmisere. Inde vastam solitudinem permensi, ad Varnos veniunt: postea transcurrunt Danos; nusquam in ipsos viam suspicientibus illis Barbaris. Exia ad Oceanum progressi, navigant; in Thulen insulam appellant, ibique manent. Est autem Thule amplissima: quippe Britannia maior decuplo; a qua plurimum distat, ad Aquilonem sita. Vacat pars huius insulae maxima: quae vero colitur, gentes habet xii. multitudinem abundantes, sub totidem Regibus. Quotannis res hic mira contingit. Sol enim circa solstitium aestivum per dies xl. non occidit: sed toto illo tempore supra terram conspiciatur. Rursus post men-

δαμῆ δύνει, ἀλλὰ διηνεκῶς ἐς πάντα τοῦτον τὸν χρόνον ὑπὲρ γῆς φαίνεται. μῆσι δὲ οὐχ ἦσσαν ἢ ἕξ ὕστερον ἀμφὶ τὰς χειμερινὰς τροπὰς ἥλιος μὲν ἐς ἡμέρας τεσσαράκοντα τῆς νῆσον ταύτης οὐδαμῆ φαίνεται, νῦξ δὲ αὐτῆς ἀπέραντος κατακέχεται· κατῆφειά τε ἀπ' αὐτοῦ ἔχει πάντα τοῦτον τὸν χρόνον τοὺς τῆδε ἀν-5
B θρώπους, ἐπεὶ ἀλλήλοις ἐπιμύγνυσθαι μεταξὺ οὐδεμιᾶ μηχανῆ ἔχουσιν. ἐμοὶ μὲν οὖν ἐς ταύτην ἵναί τὴν νῆσον τῶν τε εἰρημέων αὐτόπτη γενέσθαι, καίπερ γλιγομένω, τρέπων οὐδενὶ ξυνηέχθη. τῶν μέντοι ἐς ἡμᾶς ἐνθῆνδε ἀφικομένων ἐπονθανόμην ὅπη ποτὲ οἶόι τε * * ἀνίσχοντος εἴτε δύνοντος τοῖς καθήκουσι χρό-10
νοῖς ἐνταῦθα ἡλίου. ὅπερ ἐμοὶ λόγον ἀληθῆ τε καὶ πιστὸν ἔφρασαν. τὸν γὰρ ἥλιόν φασι τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐκείνας οὐ δύνει μὲν, ὡσπερ εἴρηται, φῶς δὲ τοῖς ταύτη ἀνθρώποις φαίνεσθαι πῆ μὲν πρὸς ἕω, πῆ δὲ πρὸς ἐσπέραν. ἐπειδὴν οὖν ἐπανῶν αὐθις ἀμφὶ τὸν ὄρῳοντά τε γινόμενος ἐς τὸν αὐτὸν ἀφίκεται χῶ-15
C καὶ νύκτα μιαν παρωχηκέναι διαριθμοῦνται. καὶ ἡνίκά μέντοι ὁ τῶν νυκτῶν χρόνος ἀφίκεται, τῆς γε σελήνης τῷ ὄρῳσθαι ἀεὶ τοῖς δρόμοις τεκμηριούμενοι τὸ τῶν ἡμερῶν λογιζονται μέτρον. ὀπηνίκα δὲ πέντε καὶ τριάκοντα ἡμερῶν χρόνος τῆ μακροῖ ταύτη 20
διαδράμοι νυκτὶ, στέλλονται τινες ἐς τῶν ὄρων τὰς ὑπερβολὰς, εἰθισμένον αὐτοῖς τοῦτό γε, τὸν τε δὴ ἥλιον ἀμηγένη ἐνθῆνδε ὄρωντες ἀπαγγέλλουσι τοῖς κάτω ἀνθρώποις, ὅτι δὴ πέντε ἡμε-

10. οἶόι τε Vat. Vulgo εἴη τε. Lacunam indicavit Maltretos.
13. φαίνεσθαι Vat. ἐνίναί P. 22. τε] γε P. 23. δὴ HL.
διὰ P et Scaliger.

ses haud minus sex, circiter brumale solstitium, haec insula dies xl. Solis aspectu caret, ac nocte perpetua circumfunditur. Quod omne spatium in moerore traducunt incolae, erepta commercii et quotidianae consuetudinis copia. Equidem mihi, quamvis maxime cupienti, nullo pacto contigit, ut in eam deferret insulam, et ab aliis relata meis ipse oculis acciperem. Ex iis autem, qui ad nos inde venerunt, ita quaesivi: Quae oestra est ratio circa status exortus Solis atque occasus, qui diem definiunt? Illi vero ac fideliter respondentes mihi dixere, per dies quidem illos ut dictum est, xl. non occidere Solem; at incolis lucem immittere, modo Orientem versus, modo in Occidentem. Cum autem Sol flexo cursu inclinans ad horizontem, eo rediit, unde primum surgens apparuit, diei noctisque unius elapsam spatium numerant. Ubi noctium continuarum tempus advenit, intente observatis Lunae cursibus, dierum numerum subducunt. Postquam dies xxxv. longa nox illa tenuit, mos est, ut quidam culmina montium ascendant, et viso inde utcumque Sole, morantibus infra significant, intra dies quinque Solem ipsos collustraturum. Faustum

ρῶν ἥλιος αὐτοὺς καταλάμφοι. οἱ δὲ πανδημεὶ πανηγυρίζουσι
 εὐαγγέλια καὶ ταῦτα ἐν σκοτῶ. αἴτη τε Θουλίταις ἡ μεγίστη
 τῶν ἑορτῶν ἔστι. δοκοῦσι γάρ μοι περιδεῖς αἰεὶ γίνεσθαι οἱ νη-
 σιῶνται οὗτοι, καίπερ ταῦτ' ἐξυμβαῖνον σφίσι ἀνὰ πᾶν ἔτος, μή
 5 ποτε αὐτοὺς ἐπιλείπει τὸ παράπαν ὁ ἥλιος.

Τῶν δὲ ἰδρυμένων ἐν Θούλῃ βαρβάρων ἐν μόνον ἔθνος,
 οἱ Σκριθίφιοι ἐπικαλοῦνται, Θηριώδη τινὰ βιοτὴν ἔχουσιν. οὔτε
 γὰρ ἱμάτια ἐνδιδύσκονται οὔτε ὑποδεδεμένοι βαδίζουσιν οὔτε οἴ-
 νον πίνουσιν οὔτε τι ἐδάδιμον ἐκ τῆς γῆς ἔχουσιν. οὔτε γὰρ αἰ-
 10 τοὶ γῆν γεωργοῦσιν οὔτε τι αὐτοῖς αἱ γυναῖκες ἐργάζονται, ἀλλὰ
 ἄνδρες αἰεὶ ἕν ταις γυναιξὶ τὴν θήραν μόνην ἐπιτηδεύουσι. Θη-
 ρίων τε γὰρ καὶ ἄλλων ζῴων μέγα τι χρῆμα αἴ τε ὕλαι αὐτοῖς
 φέρουσι, μεγάλα ὑπερφνωῶς οὔσαι, καὶ τὰ ὄρη, ἃ ταύτη ἀνέχει.
 καὶ κρέασι μὲν Θηρίων αἰεὶ τῶν ἀλισκομένων σιτίζονται, τὰ δέρι-
 15 ματα δὲ ἀμφιέννυνται, ἐπεὶ τε αὐτοῖς οὔτε λίνον οὔτε ὄτω ῥά- P 424
 πτοιεν ἔνεστιν, οἱ δὲ τῶν Θηρίων τοῖς νέυροις τὰ δέρματα ἐς
 ἄλλα ταῦτα ξυνδόντες οὕτω δὴ ἐς σῶμα δλον ὑμπόσονται. οὐ
 μὴν οὐδὲ τὰ βρέφη αὐτοῖς κατὰ ταῦτ' αἰθνησῶνται τοῖς ἄλλοις
 ἀνθρώποις. οὐ γὰρ σιτίζονται Σκριθιφίωνων παιδία γυναικῶν γά-
 20 λακτι οὐδὲ μητέρων ἄπτονται τιθοῦ, ἀλλὰ ζῴων τῶν ἀλισκο-
 μένων τοῖς μυελοῖς ἐκτρέφονται μόνοις. ἐπειδὴν οὖν γυνὴ τά-
 χιστα τέκοι, δέρματι τὸ βρέφος ἐμβαλλομένη κρεμᾶ μὲν εὐθὺς

7. Σκριθίφιοι] σκριθίφιοι: L. Vera scriptura Σκριθίφιοι: vid.
 Kanngiess. p. 237. 8. οὔτε ὄκ.] Vulgo οὐδὲ ὄκ. 19. Σκρι-
 θιφίωνων] σκριθιφίων Reg. σκριθιφίων L.

illi nuntium festo publico celebrant, idque in tenebris: quod quidem apud
 Thulitas festorum est omnium maximum. Enimvero quamvis illis, qui
 hanc insulam colunt, idem quotannis accidat, mihi tamen videntur vehe-
 menter timere ne Sol ipso aeternum deserat.

Inter Barbaros, qui Thulen habent, una admodum natio (Scrithifio-
 nes appellant) ferinum vitae genus sectatur. Nam nec induti sunt ve-
 stibus, nec calceati incedunt, nec vinum bibunt, nec vescum quidquam e
 terra legunt: quoniam nec ipsi agriculturæ, nec feminae lanificio dant
 operam, sed viri cum uxoribus in venatione toti sunt. Vin certe ma-
 gnam ferarum aliarumque animantium illis sufficient montes ac silvas,
 quæ ibi latissime patent. Ac ferarum quidem captarum carnibus vescun-
 tur usque, pellibus vero sese induunt, nec linum habentes, nec quidquam
 suendo idoneum. Quare ferarum nervis pelles committunt, iisque totum
 inducunt corpus. Quin etiam nec suos foetus caeterarum ritu gentium
 nutricantur. Neque enim mulierum lacte aluntur Scrithifinorum infantes,
 nec maternam contingunt mammam: medullis tantummodo ferarum, quæ
 captæ sunt, educantur. Itaque simul ac femina enixa est foetum pelle
 involutum suspendit ex arbore, et medulla ori eius inserta, e vestigio

- ἐπὶ δένδρου τινὸς, μυελὸν δὲ οἱ ἐπὶ τοῦ στόματος ἐνθεμένη εὐ-
 θὺς στέλλεται ἐπὶ Θήραν. ἐπὶ κοινοῦ γὰρ τοῖς ἀνδράσι τὸ ἐπι-
 B τήδευμα μετίασι τοῦτο. τούτοις μὲν οὖν δὴ τοῖς βαρβάροις τὰ
 ἐς τὴν δίαιταν ταύτῃ πη ἔχει. οἱ μέντοι ἄλλοι Θουλίται ὡς εἰ-
 πεῖν ἅπαντες οὐδὲν τι μέγα διαλλάσσουσι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, 5
 θεοὺς μέντοι καὶ δαίμονας πολλοὺς σέβουσιν, οὐρανίους τε καὶ
 αἰερίους ἑγγεῖλους τε καὶ θαλασσίους, καὶ ἄλλ' ἅττα δαιμόνια ἐν
 ὕδασι πηγῶν τε καὶ ποταμῶν εἶναι λεγόμενα. θύουσι δὲ ἐνδελ-
 χέστατα ἱερεῖα πάντα καὶ ἐναγίζουσι. τῶν δὲ ἱερείων σφίσι τὸ
 κάλλιστον ἀνθρώπος ἐστὶν ὅνπερ ἂν δοριάλωτον ποιήσαιεντο πρῶ- 10
 τον. τοῦτον γὰρ τῷ Ἄρει θύουσιν, ἐπεὶ θεὸν αὐτὸν νομίζουσι
 C μέγιστον εἶναι. ἱερῶνται δὲ τὸν αἰχμάλωτον οὐ θύοντες μόνον,
 ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ξύλου κρεμῶντες, ἢ ἐς τὰς ἀκάνθας ῥιπτοῦντες,
 H 234 ταῖς ἄλλαις τε κτείναντες θανάτου ἰδέαις οἰκτίσταις. οὕτω μὲν
 Θουλίται βιοῦσιν. ὢν ἔθνος ἐν πολυάνθρωπον οἱ Γαντοὶ εἶσι, 15
 παρ' οὓς δὴ Ἐρούλων τότε οἱ ἐπηλύται ἰδρύσαντο.
 V 82 Νῦν δὲ Ἐρουλοὶ, οἳ δὴ παρὰ Ῥωμαίοις ὤκνηται, φόβου
 σφίσι τοῦ βασιλέως ἐξειργασμένου ἐπεμψαν τῶν λογίμων τινὰς
 ἐς Θούλην τὴν νῆσον, τοὺς διερευνησομένους τε καὶ κομιούοντας,
 ἦν τινα ἐνταῦθα εὐρεῖν αἵματος τοῦ βασιλείου οἶοί τε ὄσιν. ἐπεὶ 20
 τε οἱ ἄνδρες οὗτοι ἐν τῇ νήσῳ ἐγένοντο, πολλοὺς μὲν ἐνταῦθα
 D γένους τοῦ βασιλείου εἶδον, ἕνα μέντοι ἀπολέξαντες, ὅσπερ αὐ-
 τοῖς μάλιστα ἤρρασκεν, ὀπίσω ἀναστρέφοντες ζῆν αὐτῷ ἤσαν.

10. δοριάλωτον] δορυάλωτον P.

12. ἱερῶνται] ἱε. ἱεροῦνται

Hm. 14. οἰκτίσταις P ex Vat. addidit.

venatum it: siquidem hoc studium feminis cum viris commune est. At-
 que haec est Barbarorum illorum vivendi ratio. Thulitae reliqui fere
 omnes ab aliis nationibus parum discrepant. Complures Deos ac Genios
 colunt, partim caelestes, partim aërios, alios terrestres, quasdam marinos,
 et alia quaedam minora numina, quae in aquis fontium fluminumque ver-
 sari perhibent. Operantur sacris assiduissime, et victimis cuiusquemodi
 litant: quarum praestantissimam esse iudicant hominem, quem primum
 bello ceperint. Hunc Marti, quem deorum maximum ducunt, immolant.
 Sic autem sacrificant, ut captivum non mactent caede simplici, sed e li-
 gno suspendant, vel proiciant in spinas, et quovis alio mortis genere
 miserando conficiant. His Thulitae moribus vivunt: quorum e numero
 sunt Gauti, gens foecunda: quae sedes Erulis tunc advenis praebuit.

Iam vero Eruli, qui apud Romanos habitabant, Regis sui patrata
 caede, quosdam ex optimatibus in Thulen insulam destinarunt, qui per-
 quirerent, ac si quem nacti ibi essent regii sanguinis virum, ducerent.
 Illi in insulam pervecti, multos e regia propinquitate illic inveniunt, de-
 lectoque uno, qui ipsis maxime placebat, cum eo renavigant. Verum is

δε δὴ ἐπειδὴ ἐν Δανοῖς ἐγένετο, τελευτᾷ νόσῳ. διὸ δὴ αἰθῆσι οἱ
 ἄνδρες οὗτοι ἐν τῇ νήσῳ γενόμενοι ἕτερον ἐπήγαγον Τοδάσιον
 ὄνομα. ᾧ δὴ ὁ τε ἀδελφὸς Ἄορδος εἶπετο καὶ τῶν ἐν Θούλῃ
 Ἐρούλων νεανία διακόσιοι. χρόνου δὲ αὐτοῖς ἐν τῇ πορείᾳ ταύτῃ
 5 τριβέντος συχνοῦ Ἐρούλοις τοῖς ἀμφὶ Σιγηθόνα ἔνοιοι γέγονεν
 ὡς οὐ τὰ ξύμφορα σφίσι αὐτοῖς ποιοῖεν ἐκ Θούλης ἀρχηγὸν ἐπα-
 γόμενοι Ἰουστινιανοῦ βασιλέως οὐ τι ἐθελουσίῳ. πέμψαντες οὖν
 ἐν Βυζαντίῳ βασιλέως ἰδέοντο ἄρχοντα σφίσι πέμψαι, ὃν ἂν P 425
 αὐτῷ βουλομένῳ εἴη. ὃ δὲ αὐτοῖς τῶν τινα Ἐρούλων ἐκ πα-
 10 λαιοῦ διατριβὴν ἐνταῦθα ἔχοντα εὐθὺς ἐπέμψε, Σουαρτούαν
 ὄνομα. ὃνπερ Ἐρούλοι εἶδον μὲν τὰ πρῶτα καὶ προσεκύνησαν
 ἄσμενοι ἐπιστέλλοντί τε τὰ εἰωθότα ἐπήκουον, ἡμέραις δὲ οὐ
 πολλῶ ὕστερον ἤκε τις ἀγγέλλων τοὺς ἐκ Θούλης νήσου ἄγχιστά
 15 τιάζειν ἐκέλευεν, Ἐρούλοι δὲ τὸ βούλευμα ἐπαινέσαντες εὐθὺς εἶ-
 ποντο. ἐπεὶ δὲ ἡμέρας ὀδᾶ ἀλλήλων διεῖχον, νύκτωρ μὲν αὐ-
 τὸν ἀφέντες ἅπαντες ἐς τοὺς ἐπηλύτας αὐτόμολοι ἤλθον, αὐτὸς
 δὲ μόνος ἐς Βυζάντιον ἀποδράς ᾤχετο. καὶ βασιλεὺς μὲν πάσῃ B
 δυνάμει κατάγειν ἐς τὴν ἀρχὴν αὐτὰν ἐν σπουδῇ ἐποιεῖτο, Ἐρου-
 20 λοι δὲ δύναμιν τὴν τῶν Ῥωμαίων δειμαίνοντες Γήπυισι προσχω-
 ρεῖν ἔγνωσαν. αὕτη μὲν Ἐρούλοις αἰτία τῆς ἀποστάσεως γέγονε.

1. ἐπειδὴ] ἐπειδὴν P. *ibid.* ἐν δανοῖς Vat. Vulgo ἔγγός.
 2. Τοδάσιον] Λάσιον Vat. 5. Σιγηθόνα] Σιγηθόνα P.
 7. οὐ τι] οὐ τοι P.

extremae iam viae proximus, morbo obiit. Quamobrem reversi iidem in
 insulam, alterum, quem Todasium nominabant, secum duxere. Huic Aor-
 dus frater lectique ex Erulis, qui in Thule degebant, adolescentes cc.
 comites se addiderant. Dum autem in hac profectioe multum temporis
 ponunt, interea Erulis circa Singidonem agitantibus in mentem incidit co-
 gitatio, se male rebus suis consulere, asciscendo sibi ex Thule Principem,
 praeter Iustiniani Imp. assensum. Ergo missa Byzantium legatione, ab
 Imperatore petunt, ut Regem ad se mittat, quemcunque volet. Statim
 ille Suartuam Erulum destinat, a multo iam tempore Byzantii commoran-
 tem: quem quidem Eruli principio viderunt lubentes, adoraruntque, et
 consueta iubenti morem gesserunt. At paucis post diebus nuntius venit,
 profectos ex Thule insula appropinquare. Mox Suartuas obviam ire ius-
 sit, qui illos perderent. Eruli, probato consilio, sine mora secuti sunt.
 Ubi domum inter utrosque diei iter interfuit, a Suartua digressi omnes
 de nocte, ad adveas transfugerunt. Ille solus fugiens, Byzantium re-
 diit: quem cum Imperator in regnum omni ope restituere moliretur, Kruli,
 Romanam veriti potentiam, ad Gaepaedes desciverunt. Atque hanc
 Erulorum defectio causam habuit.

- C ις'. Βελισάριος δὲ καὶ Ναρσῆς ξὺν ἀμφοτέροις στρατιώ-
μασιν ἀλλήλοις ἀνεμήνυντο ἀμφὶ πόλιν Φίρμον, ἣ κεῖται μὲν
περὶ τὴν ἡδύνα τοῦ Ἴονίου κόλπου, ἀπέχει δὲ Ἀῤῥίμου πόλεως
ἡμέρας ὀδόν. ἐνταῦθα ξὺν πᾶσι τοῖς τοῦ στρατοῦ ἄρχουσιν ἐν
βουλῇ ἐποιούντο, ὅπη ποτὲ σφίσι πρότερον ἐπὶ τοὺς πολεμίους 5
ἰοῦσι μᾶλλον ξυνοίσει. ἦν τε γὰρ ἐπὶ τοὺς Ἀρμινηον πολιορ-
κοῦντας χωρήσειαν, τοὺς ἐν Ἀῤῥίμῳ δ' ὀκώπτουν μὴ κατὰ νότον
ἰόντες σφῶς τε καὶ Ῥωμαίους τοὺς ταύτῃ φηκμένους τὰ ἀνήκε-
στα, ὡς τὸ εἰκός, δρῦσῶσι, καὶ ἀμφὶ τοῖς πολιορκουμένοις ἐδεί-
μαινον μὴ τῇ ἀπορίᾳ τῶν ἀναγκαίων δευδόν τι πάθωσιν. οἱ μὲν 10
D οὖν πλεῖστοι Ἰωάννη χαλεπῶς ἔχοντας ἐποιοῦντο τοὺς λόγους.
ἐπεκάλουν γὰρ οἱ ὅτι θράσει τε ἀλογίστῳ καὶ χρημάτων πολλῶν
ἔρωτι ἐς τοσοῦτον κινδύνον ἀφίκοιτο, καὶ οὐκ ἐν τάξει οὐδὲ ἢ
Βελισάριος ἐξηγίετο ἐφ' ἣν τὰ τοῦ πολέμου περαινέσθαι. Ναρσῆς
δὲ (καὶ γὰρ οἱ φίλτατος ἦν ἀνθρώπων ἀπάντων) δεισας μὴ Βε- 15
λισάριος πρὸς τὰ τοῖς ἄρχουσιν εἰρημένα ἐνδοῦς ἐν δευτέρῳ τὰ ἐν
Ἀρμιήνῳ πράγματα θῆται ἔλεξε τοιαύδε „ Οὐκ ἐν τοῖς εἰωθόσι
διαλογίσεσθε, ἄνδρες ἄρχοντες, οὐδὲ ὑπὲρ ὧν ἂν τις εἰκότως
ἀμφοαγνόησειε τὴν βουλήν ἔχετε, ὅλλ' ἐν οἷς πάρεστι καὶ τοῖς ἐς
πολέμου πείραν οὐδεμίαν ἐλθοῦσι τὴν αἴρεσιν αὐτοσχεδιάζουσι 20
P 426 τὰ κρείσσω ἐλθεσθαι. εἰ μὲν γὰρ ὁ τε κινδύνος ἐν ἴσῳ δοκεῖ καὶ
βλάβος ἐκατέρωθεν τοῖς γε ἀποτυχοῦσιν ἀντίπαλον, βουλευέσθαι
τε ἰκανῶς ἄξιον καὶ λογισμῶν ἐπὶ πλεῖστον ποιοῦσιν οὕτω ποιεί-

8. ἰόντες] ἰόντας HL.

18. διαλογίσεσθε] διαλογίσεσθαι L.

16. Belisarius et Narses iunctis copiis ad urbem Firmum, quae lito-
tori sinus Ionii² vicina, diei iter distat ab urbe Auximo, ibidem coacte
Ducum omnium exercitus consilio, deliberarunt, qua parte hostem potere
satius esset. Si ad eos, qui Ariminum obsidebant, contenderent, Auximi
praesidiarios a tergo subituros putabant, seque et Romanos, regionis il-
lius incolas, ab ipsis proculdubio gravissima accepturos incommoda. Rur-
sus timebant, ne obsessos rei cibariae penuria in magnam aliquam cala-
mitatem coniceret. Disserebant plerique indignabundi in Ioannem: quem
caeca audacia et amore pecuniae ingentis ductum, in tantum discrimen
se commisisse, neque ordine et praescripta a Belisario via bellum pro-
gredi sine re criminabantur. Narses vero, illi mortalium omnium ami-
cissimus, cum vereretur, ne rem Ariminensem Belisarius postponeret, ora-
tionibus Ducum permotus, hanc ipse habuit. Non disceptatis, o Duces,
quae in disceptationem vocari solent: nec de re consultis, cuiquam merito
dubia, sed in qua quod factu optimum est, suo ipsi sensu facile eligant
vel rei bellicae plane rudes. Si aequale hinc inde periculum se offerret,
et spei frustrationem per utrinque damnum consequeretur, diligenter deli-
berandum esset, atque in re praesenti diiudicandum, multa adhibita consi-

σθαι τὴν ὑπὲρ τῶν παρόντων διάγνωσιν. ἡμεῖς δὲ εἰ μὲν τὴν ἐς V 83
 Ἀὔξιμον προσβολὴν ἐς ἄλλον τινὰ χρόνον ἀποθέσθαι βουλοίμε-
 θα, τὴν ζημίαν ἐν τοῖς ἀναγκαίοις οὐδαμῶς ἔξομεν· τί γὰρ ἔν
 μεταξὺ τὸ διαλλάσσειν εἶη; ἐν Ἀριμίνῳ δὲ, ὡς τὸ εἶδος, σφα-
 5 λέντες, εἰ μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ἦ, τὴν Ῥωμαίων ἰσχὸν καταλύ-
 σομεν. εἰ μὲν Ἰωάννης ἐς τὰς σὰς ἐντολὰς ὕβρισεν, ἄριστε Βε-
 λισάριε, πλήν γε τὴν δίκην ἔχεις παρ' ἐκείνου λαβὼν, ἐπεὶ σοὶ
 πάρεστι σώζειν τε τὸν ἐπτακόντα καὶ τοῖς πολεμίοις προέσθαι.
 σκόπει δὲ μὴ τὰς ποινὰς ὧν Ἰωάννης ἀγνοήσας ἤμαρτε παρὰ βα- B
 10 σιλῆως τε καὶ ἡμῶν λάβῃς. εἰ γὰρ τῶν Ἀριμίνων ἐξέλῃσι Γότ-
 θοὶ, στρατηγὸν τε αὐτοῖς Ῥωμαίων δραστήριον καὶ στρατεύμα H 235
 ἔλον καὶ πόλιν κατήκοον βασιλεῖ δοριάλωτον πεποιθῆσθαι ξυμβή-
 σεται. καὶ οὐκ ἄχρι τούτου στήσεται τὸ δεινὸν, ἀλλὰ καὶ ξυμ-
 पासαν καταστήσει τὴν τοῦ πολέμου δυνήσεται τύχην. οὕτως
 15 γὰρ λογιζοῦν περὶ τῶν πολεμίων, ὡς πλήθει μὲν στρατιωτῶν ἔτι
 καὶ νῦν ἡμῶν παρὰ πολλὰ προέχουσιν, ἐς ἀνανδρίαν δὲ οἷς πολ-
 λάκις ἐσφάλησαν ἐκπετώκασιν. εἰκότως· τὸ γὰρ τῆς τύχης ἐναν-
 τίωμα πᾶσαν αὐτῶν τὴν παρησίαν ἀφειλετο. ἦν τοίνυν ἐν τῷ
 παρόντι εὐήμερήσωσι, τὸ τε φρόνημα οὐκ ἐς μακρὰν ἀπολήφον-
 20 ται καὶ τὸ λοιπὸν οὐκ ἐξ ἀντιπάλου μόνον ἡμῖν τῆς τόλμης, ἀλλὰ C
 καὶ πολλῷ μειζόνως τὸν πόλεμον τόνδε διαίσουσι. φιλοῦσι γὰρ
 οἱ τῶν δυσκόλων ἀπαλασσόμενοι τῶν οὐκω δεδυστυχηκότων
 ἀμείνους ἀεὶ τὰς γνώμας εἶναι.“ Ναρσῆς μὲν τοσαῦτα εἶπε.

4. τὸ διαλλάσσειν HL. τὸ om. P. 12. δοριάλωτον] δεσφάλω-
 τον P. 14. οὕτως] οὕτω καὶ L. 16. οἷς] οἱ Scaliger.

deratione. At si Auximi oppugnandi consilium in tempus aliud referre placeat, haud gravem iacturam faciemus: quaecum enim mutatio interve-
 niat? Sin Arimini res male vertere sinamus, nostra flet culpa (absit ver-
 bo acerbitas) ut Romanorum vires atque animi concidant. Porro Ioannes,
 si contra honorem venit mandatis debitum tuis, optime Belisari, nunc certe
 tibi poenas persolvit, sub tuum arbitrium ita redactus, ut lapsus vel ser-
 vare possis, vel hosti permittere. Tu vero vide, ne quae deliquit Ioannes per
 imprudentiam, in nos atque Augustum vindices. Etenim si iam Gothi
 Ariminum expugnabunt, mox Romanum Ducem strenuum, copiasque omnes,
 et Imperatoris subditam civitatem in servitutem redigent. Neque hic ma-
 lum desinet: sed belli quoque fortunam convertet penitus. Tecum enim
 perpende, militum quidem numero hostes adhuc nobis longe praestare, eo-
 rum vero animos crebris belli offensionibus esse fractos, et quidem merito;
 adversa fortuna omnem illis confidentiam adimente. Quare si rem prospere
 modo gerant, statim animos recipient, nec pari solum, sed multo etiam
 maiori audendi vi bellum inferent. Nam qui ex difficultatibus emergerunt,
 animosiores esse solent quam qui nondum in acerbos casus demissi sunt.
 Haecenus Narses.

Στρατιώτης δέ τις ἐξ Ἀριμίνου λαθὼν τοὺς βαρβάρους ἔς τε τὸ στρατόπεδον ἦλθε καὶ Βελισαρίῳ γράμματα ἔδειξεν, ἃ πρὸς αὐτὸν Ἰωάννης ἔγραψεν. ἰδήλου δὲ ἡ γραφή τάδε „Ἄπαντα ἡμῶς τὰ ἐπιτήδεια χρόνον πολλοῦ ἐπιλελοιπέναι καὶ τὸ λοιπὸν μῆτε πρὸς τὸν δῆμον ἀντέχειν ἡμῶς ἴσθι μῆτε τοὺς ἐπιόντας ἀμύ-5 νεσθαι οἶους τε εἶναι, ἀλλ' ἐπὶ ἡμερῶν ἀκουσίους ἡμῶς τε ἀ-
D τοὺς καὶ πόλιν τήνδε τοῖς πολεμοῖς ἐγχειριεῖν· περαιτέρω γὰρ βιάζεσθαι τὴν παρούσαν ἀνάγκην ἧκιστα ἔχομεν, ἢνπερ ἀπολο- γεῖσθαι ὑπὲρ ἡμῶν, ἦν τι οὐκ εὐπρεπὲς δράσωμεν, ἀξιόχρεων οἶμαι.“ Ἰωάννης μὲν ἔγραψεν ὧδε. Βελισάριος δὲ διηπορεῖτό 10 τε καὶ ἐς ἀμηχανίαν ἐπὶ πλεῖστον ἐξέπιπτε. περὶ τε γὰρ τοῖς πο- λοιορκουμένοις ἐδειμαίνε καὶ τοὺς ἐν Ἀυξίμῳ πολεμίους ὑπώπτετε θηῶσειν μὲν ἀδεέστερον ἅπαντα περιόντας τὰ ἐκεῖνη χωρία, σφῶν δὲ κατόπισθεν τὸ στρατόπεδον ἐνεδρεΐσοντας, ἄλλως τε καὶ ἦν-
 κα ἂν τοῖς ἐναντίοις προσμύξαιεν, πολλά τε κακὰ καὶ ἀνήκεστα, 15 ὧς τὸ αἰκὸς, διεργάσεσθαι. ἔπειτα μέντοι ἐποίει τάδε. Ἀρά- τιον μὲν ξὺν χίλοις ἀνδράσι αὐτοῦ ἔλιπεν, ἐφ' ᾧ πρὸς τῇ θα- λάσῃ στρατόπεδον ποιήσονται, πόλεως Ἀυξίμου σταδίους δια-
P 427 κοσίους ἀπέχον. οὗς δὴ ἐκέλευε μῆτε πη ἔξανισταμένους ἐνθῆνδε ἵναί μῆτε διαμάχεσθαι τοῖς πολεμοῖς, πλήν γε δὴ ὅσα ἐκ τοῦ 20 στρατοπέδου ἀμυνομένους, ἦν ἐκεῖνοι ποτε ἐπ' αὐτοὺς ἴωσι. ταύτῃ γὰρ τοὺς βαρβάρους μάλιστα ἠλπίζεν ἄγχιτά που στρα- τοπεδουμένων Ῥωμαίων ἐν τε Ἀυξίμῳ ἡσοχῇ μενεῖν καὶ οὐποτε

5. μήτε — μήτε] Vulgo μηδὲ — μηδὲ.

23. μενεῖν] Vulgo μέ- νειν.

Tum miles quidam Arimino, clam Barbaris, venit in castra, ac Belisario literas protulit, quas ad ipsum Ioannes in hanc rationem scripserat. Scias velim nos iamdudum carere cibariis, neque amplius obniti posse populo, neque hostilem vim propulsare: sed intra dies VII. cum hac civitate, invitus licet, in deditionem venturos. Neque enim diutius resistere possumus instanti necessitati: quam satis nobis patrocinaturam existimo, si quid egerimus decore minime consentaneum. Haec erat Ioannis epistola. Pendebat animi Belisarius, nec levi aestuabat dubitatione. Hinc enim obses- sis timebat: illinc suspicabatur fore ut hostium, qui erant Auximi, liberis quoqueversum excursionibus omnia vastarentur; nec suae copiae, eorum insidiis a tergo appetitae, praesertim cum ad hostes se admovissent, multa et gravia damna, ut vero simile videbatur, acciperent. Rem tamen postmodum ita disposuit. Aratium ibi reliquit cum viris mille, eo consilio, ut castra ad mare ponerent, quas ab urbe Auximo cc. abessent stadiis: vetuitque inde movere et cum hostibus congregi, nisi ut illos, si quando facerent impetum, a castris prohiberent. Quo factum iri maxime sperabat, ut cum Romanos castra in proximo habere scirent Barbari, Auximi tenerent sese, nec Romanum exercitum a tergo infesti premerent.

κακουργήσοντας σφίσειν ἔψουσθαι. στρατιὰν δὲ ἀξιολογωτάτην
 ζῶν ναυσὶν ἔπεμψεν, ἥς Ἡρωδιανός τε καὶ Οὐλιάρχης καὶ Ναρ-
 σῆς Ἀρατίου ἀδελφὸς ἦρχον. αὐτοκράτωρ δὲ τῷ στόλῳ Ἰλδίγερ
 ἐφειστήκει, ὃν δὴ εὐθὺν Ἀρμυήνου Βελισάριος ἐκέλευε πλεῖν, φυ-
 5 βλασσομένους μὴ μακρὰν ἀπολελειμμένον τοῦ πεζοῦ στρατοῦ κα-
 ταίρειν ἐς τὴν ἐκείνη ἀκτὴν ἐγχειρήσωσιν. ὁδῶ γὰρ αὐτοὺς πο-
 ρεύεσθαι τῆς ἡόνος οὐ πολλῶ ἔποθεν. καὶ στρατιὰν μὲν ἄλλην, B
 ἥς Μαρτίνος ἦρχε, ταῖς ναυσὶ ταύταις παρακολουθοῦντις κατὰ
 τὴν παραλίαν ἐκέλευεν ἵκναι, ἐντειλάμενος, ἐπειδὴν τῶν πολε-
 10 μίων ἄγχιστα ἴκωνται, πυρὴ πλείονα καὶ οὐ κατὰ λόγον τοῦ στρα-
 τοῦ καίειν, δόκασιν τε πλήθους πολλῶ πλείονος τοῖς ἐναντίοις
 παρέχουσθαι. αὐτὸς δὲ ἄλλην ὁδὸν τῆς ἡόνος ἀπωτύτω οὖσαν
 ζῶν τε Ναρσῆ καὶ τῷ ἄλλῳ στρατῷ διὰ πόλιως Οὐρβισουλίας ἦει,
 ἦν δὴ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις οὕτως Ἀλάρικος καθέειλεν ὥστε
 15 ἄλλο γε αὐτῇ οὐδ' ὄτιον ἀπολείπεται τοῦ προτίμου κόσμου,
 ὅτι μὴ πύλης μιᾶς καὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ ἐδάφους λείψανόν τι
 βραχύ.

16. Ἐνταῦθά μοι ἰδεῖν θέαμα ξυνηχθῆ τοιόνδε. ἦνίκα C
 ὁ ζῶν τῷ Ἰωάννῃ στρατὸς ἐς Πικηνὸς ἦλθε, γέγονεν, ὡς τὸ εἰ- V 84
 20 κός, τυραχὴ τις πολλὰ τοῖς ταύτῃ ἀνθρώποις. τῶν τε γυναικῶν
 αἱ μὲν ἔφρουγον ἐξαπινάτως ὕπη αὐτῶν ἐκάστη δυνατὰ ἐγεγόνει,
 αἱ δὲ καταλαμβυνομένηαι ἦγοντο κόσμῳ οὐδενὶ πρὸς τῶν ἐντυχόν-
 των. ἐν τούτῳ οὖν τῷ χωρίῳ μία τις γυνὴ ἀρτίως τεκοῦσα καὶ

6. ἐγχειρήσωσιν L. ἐγχειρήσωσιν P. 13. Οὐρβισουλίας] οὐρβι-
 σαλίας HL. 19. Πικηνός] Πικηνός P et Scaliger. πικηνα-
 νόος H. κισγηάνος L.

Cum navibus validissima misit agmina, ducibus Herodiano, Uliare, et Narsete fratre Aratii. Classi praecarat Ildiger: cui mandavit, recta Ariminum navigaret, dande operam, ne tentaretur appulsus ad oram illam, si remotior esset pedestris exercitus. Nam iter eos facere voluit non procul a littore. Alia item caterva, ducente Martino, maris oram legebat, classem assectans, et iussa a Belisario, cum proxime hostes ventum esset, plures, quam pro modo numeroque exercitus, ignes accendere, et hostibus longe maioris multitudinis praebere speciem. Diversam ipse viam longissime a littore cum Narsete caeterisque copiis ingressus Urbesalvia transiit: quam olim Alaricus ita evertit, ut pristini decoris nihil ei supersit, praeter unam admodum portam, et paucas structurae pavimenti reliquias.

17. Hic mihi contigit ut quod subliticam cernerem. Quo tempore Ioannis exercitus in Picenum venit, incolas terror, ut fit, turbavit plurimum. Tunc feminae partim fuga praecipiti, qua cuique licuit, evasere; partim ab obviis comprehensae, et indignis modis abductae sunt. Eo loci mulier quaedam, a puerperio recens, filiolum in cunabulis reliquit,

τὸ παιδίον ἀπολιποῦσα ἐν τοῖς σπαργάνοις ἐπὶ γῆς κείμενον καὶ εἴτε φηγοῦσα εἴτε ἕφ' ὄτουσιν καταληφθεῖσα, ἐνταῦθα ἐπατήκειν οὐκέτι ἔσχεν· ἤφανίσθαι γὰρ αὐτῇ δηλονότι ἢ ἔξ ἀνθρώπων

D ἢ ἔξ Ἰταλίας ξυνέπεσε. τὸ μὲν οὖν παιδίον ἐν ταύτῃ δὴ τῇ ἐρη-

H 236 μίᾳ γερονδὸς ἔκλαιεν. αἷξ δὲ αὐτὸ μία ἰδοῦσα ὤκλιζέτο τε καὶ 5 πλησίον ἀφικομένη (ἔναγχος γὰρ τεκοῦσα καὶ αὐτὴ ἔτυχε) τὸν τιτθὸν ἰδίδου καὶ τὸ παιδίον ξὺν ἐπιμελείᾳ ἐφύλασσε, μὴ κύνων ἢ τι θηρίον αὐτὸ λυμάνηται. χρόνου τε τῇ ταραχῇ τριβέντος συγχοῦ τούτου δὴ τοῦ τιτθοῦ ἐπὶ πλείστον μεταλαχεῖν τὸ παιδίον

P 428 ξυνέβη. γνωσθὲν δὲ τοῖς Πικηνοῖς ὕστερον ὅτι δὴ ὁ βασιλεὺς 10 στρατὸς ἐπὶ Γότθων μὲν τῷ πονηρῷ ἐνταῦθα ἦκοι, Ῥωμαῖοι δὲ οὐ πείσονται οὐδὲν πρὸς αὐτοῦ ἔχαρι, ἐπανῆλθον εὐθὺς οἴκαδε ἄπαυτες. ἐν τε Οὐρβισαλίᾳ ξὺν τοῖς ἀνδράσιν αἱ γυναῖκες γενόμεναι, ὅσαι γένος Ῥωμαῖαι ἦσαν, ἐπειδὴ τὸ παιδίον τοῖς σπαργάνοις περιὼν εἶδον, τὸ γερονδὸς ξυμβάλλειν οὐδαμῇ ἔχουσαι ἐν 15 θαύματι μεγάλῳ ὅτι δὴ βίβη πεποίηται. καὶ τὸν τιτθὸν ἐκάστη ἰδίδου, αἱ δὲ πρὸς τοῦτο ἐπιτηδείως ἔχουσαι ἔτυχον. ἀλλ' οὔτε τὸ παιδίον ἀνθρώπειον γάλα ἔτι προσίετο καὶ ἡ αἷξ αὐτοῦ

B μεθίσθαι ἤκιστα ἤθελεν, ἀλλὰ μηκωμένη ἀμφὶ τὸ παιδίον ἐν- 20 δελεχέστατα, δεινὰ τοῖς παροῦσιν ἐδόκει ποιεῖσθαι, ὅτι τῷ παιδίῳ ἀγχιστα αἱ γυναῖκες ἰοῦσαι οὕτω δὴ αὐτῷ ἐνοχλοῖεν, τό τε ξύμπαν εἰπεῖν μεταποιεῖσθαι ὡς οἰκίου τοῦ βρέφους ἤξιον. καὶ

8. λυμάνηται P. λυμανῆται HL. 10. Πικηνοῖς] Πικῆνοις P. πικηνοῖς HL. 11. πονηρῷ] Vulgo πονήρῳ. 14. τοῖς σπαργάνοις] ἐν τοῖς σπαργάνοις Maltretus. 15. περιὼν Maltretus. Vulgo περιῶν. 19. μηκωμένη] μυκωμένη L.

iacentem humi, neque illuc reverti potuit, seu fuga longius provecta, seu violentas passa manus raptoris cuiuspiam: nam vel ex vita, vel certe ex Italia migravit. Cum ita derelictus infans vagiret, enixa recens capra, eum ut vidit, miserata est. Accedit: mammam praebet: assernat, sedulo cavens, ne canis vel fera quaequam noceat. Et quoniam in eo tumultu trepido multum temporis abiit, diu infans copiam habuit eiusce mammæ. Deinde cum Picentes intellexissent, eo venire Imperatoris exercitum, ut Gotthos, Romanis plane intactis, perderet, domum omnes redierunt. Itaque Urbemsalviam reversæ cum viris feminae, quæ genere Romanæ erant, ubi superstitem in canis pusionem viderunt, nullam habentes viam, qua rei causamprehenderent, adhuc vitæ plenum demirabantur. Tum illi mammam certatim admovere quaecunque lactare poterant. At ipse lac humanum iam respuebat, et capra vetabat admittere, assiduo circa eum balatu significans astantibus, se aegre ferre, quod pusioni molestas essent mulieres, quæ illi propius accedebant. Uno verbo absolvas: volebat eum, non secus ac foetum suum, curare. Quocirca desierunt tur-

ἀπ' αὐτοῦ αἶ τε γυναῖκες τὸ παιδίον οὐκέτι ἠνώγλων καὶ ἡ αἷξ ἀδεέστερον ἔτριφε τε καὶ τὰ ἄλλα ἐπιμελομένη ἐφόλαττε. διὰ δὲ Αἴγισθον οἱ ἐπιχώριοι τοῦτο δὴ τὸ παιδίον ἐκάλουν. καὶ ἤνικα μοι ἐπιδημεῖν ἐνταῦθα ξυνέβη, ἐπίδειξεν τοῦ παραλόγου ποιού-
 5 μνοι παρά τε τὸ παιδίον ἦγον καὶ αὐτὸ ἔξεπίτῃδες, ἵνα βοῆ, ἔλῳπον. καὶ τὸ μὲν τοῖς λυποῦσιν ἀχθόμενον ἔκλαεν, ἀκού-
 σασα δὲ ἡ αἷξ (διεστήκει γὰρ αὐτοῦ ὄσον λίθου βολήν) δρόμιω
 τε καὶ μηκηθμῷ ἐχομένη πολλῶ παρ' αὐτὸ ἦει, ἔπερθέν τε αὐ- C
 τοῦ ἔλθοῦσα ἔστη, ὡς μὴ τις αὐτὸ λυπεῖν τὸ λοιπὸν δύνηται.
 10 τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ τῷ Αἴγισθῳ τούτῳ τοιαῦτὰ ἔστι.

Βελισάριος δὲ διὰ τῶν ταύτην ὁρῶν ἐχώρει. πλήθει γὰρ παρὰ
 πολὺν ἔλασσούμενος τῶν ἐναντίων οὐκ ἤθελεν αὐτοῖς ἐκ τοῦ εὐθιᾶς
 ἐς χεῖρας ἵναί, ἐπεὶ καὶ θανατῶντας τοῖς ξυμπεσοῦσι τοὺς βαρ-
 15 ταχόθεν σφίσι πολεμίων ἐπέναι στρατὸν, ἀλκῆς ἔν οὐδεμιᾶς
 μνησθῆναι, ἀλλ' αὐτίκα δὴ μάλα ἐς φυγὴν τρέψασθαι. καὶ
 ἔτυχε γε τῆς ἀληθοῦς δόξης, οὐκ ἔξω τοῦ ἰσομένου ὑποτοπήσας.
 ἐπειδὴ γὰρ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἐγένοντο, ἔπερ ἀπὸ Ἀριμῆνου ἀπέχει D
 ἡμέρας ὄδον, Γότθοις τισὶν ὄλγοις κατὰ τινα χρεῖαν ὄδῳ πο-
 20 ρευομένοις ἐνέτυχον. οἱ δὲ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκίτου πολεμίων πε-
 ριπεπταχότιες στρατῶ ἐκτραπέσθαι τῆς ὁδοῦ οὐδαμῇ ἰσχυσαν,
 ἕως παρὰ τῶν ἔμπροσθεν λότων βαλλόμενοι οἱ μὲν αὐτοῦ ἔπε-
 σον, οἱ δὲ τραυματίαι γεγεννημένοι τοὺς ἐκείνη σκοπέλους ἀνα-

8. μηκηθμῷ] μνηθμῷ L. *ibid.* αὐτό] αὐτῷ L a pr. m.
ibid. ἦει Reg. Vulgo ἦει.

bare infantem feminae, et capra liberius nutrit, atque omni cura cu-
 stodit: quae causa fuit, cur eum indigenae Aegisthion appellaverint. Me
 vero, cum ibi essem, ad infantem duxerunt per ostentationem rei opinio-
 nis maloris, ac de industria illum fatigarunt, ut vagitum elicerent. Ille
 molestos interpellatores non ferens, plorare coepit. Quo capra audito
 (nam iactu lapidis tantum aberat) graviter balans accurrit, supraque
 ipsum astitit, ne quis ei negotium ultra faceretur. Haec habui, quae
 de Aegistho hoc memoriae proderem.

Belisarius vero per huius regionis montes iter faciebat, quod hostes
 aperte aggredi nollet, numero longe illis inferior. Praeterea, cum Bar-
 baros metu, quem ex praeteritis casibus ceperant, exanimatos videret,
 non dubitabat, quin ut primum audirent imminere sibi undique hostium
 copias, virtutis penites oblit, in fugam se conferrent. Ac vere iudica-
 vit, certa futuri coniectura ductus. Postquam enim ad montes, diei iter
 ab Arimino dissites, perventum est, in exiguum inciderunt Gotthorum
 agmen, rei cuiuspiam necessariae causa iter agentium: qui necopinato
 in hostilem exercitum delapsi, de via non deflexerunt, donec praecun-
 tum telis alii ibi ceciderunt, alii vulnerati, ad vicina saxa cursu furtim

δραμόντες ἐπὶ τινὰς διέλαθον. ἔθεν σκοπούμενοι τὸν Ῥωμαίων στρατὸν ἐς πάσας θυσχωρίας ξυρρόντας, πολλῶ πλείονας τοῦ ἀληθοῦς μέτρον ὑπετόπαζον εἶναι. ἔνθα δὴ καὶ τὰ Βελισαρίου
 V 85 σημεῖα ἰδόντες, αὐτὸν ἐξηγεῖσθαι ταύτῃ τῇ στρατιᾷ ἔγνωσαν.
 P 429 τῷξ τε ἐπέβαλε, καὶ αὐτοῦ μὲν Ῥωμαῖοι ἠύλισαντο, τῶν δὲ 5
 Γότθων οἱ τρυμματῖαι λάθρα ἐπὶ τὸ τοῦ Οὐτίγιδος στρατόπεδον
 ἤσαν. οὗ δὴ ἀμφὶ μέσην ἡμέραν γενόμενοι τὰς τε πληγὰς ἐπε-
 δείκνυον καὶ Βελισάριον σφίσι ξὺν στρατιῷ κρείσσοι ἢ ἀριθμεῖ-
 σθαι ὅσον οὐπω παρέσειθαι ἰσχυρίζοντο. οἱ δὲ παρεσκευάζοντο
 μὲν ὡς ἐς μάχην πρὸς βορρῶν ἄνεμον Ἀρμίνου πόλεως τετραμ- 10
 μένοι· (ταύτῃ γὰρ ὄντο τοὺς πολεμίους ἀφρίζουσαι) αἶε τε ἐς
 τοῦ ὄρους τὰ ἄκρα ἔβλεπον ὄπλωντες. ἐπεὶ δὲ, νυκτὸς σφίσι ἐπι-
 γενομένης, καταθέμενοι τὰ ὄπλα τῶν ἄλλων, πυρὰ πολλὰ ἐς τὰ πρὸς
 B ἔω τῆς πόλεως ὅσον ἀπὸ σταδίων ἐξήκοντα εἶδον, ἄνω τὸ ξὺν
 Μαρτίνῳ στρατεύμα ἔκαιεν, ἐς δέος τε ἀμήχανον ἤλθον. xv- 15
 κλωθήσεσθαι γὰρ πρὸς τῶν πολεμίων ἅμα ἡμέρᾳ ὑπώπτεον.
 ταύτην μὲν οὖν τὴν νίκτα ξὺν δέει τοιοῦτῳ ἠύλισαντο. τῇ δὲ
 ἐπιγενομένη ἡμέρᾳ ἅμα ἤλιψ ἀνίσχοντι στόλον νηῶν ἐπὶ σφῶν
 ἰόντα ὄρωσιν ἐξάλισον ὄον. ἐς τε ἀφασίαν ἐμπεπτωκότες εἰς φυ-
 γὴν ὤφρητο. συσκευαζόμενοι τε κατὰ τάχος τοσοῦτῳ Θορόβῳ 20
 τε καὶ κραυγῇ εἶχοντο ὥστε οὔτε τῶν παραγγελλομένων κατή-
 κουνον οὔτε ἄλλο τι ἐν νῶ ἐποιῶντο ἢ ὅπως ἂν αὐτοὺς ἔκαστος
 C πρῶτός τε ἀπαλλάσσοιτο τοῦ στρατοπέδου καὶ Ῥαβέννης τοῦ πε-

13. πολλὰ add. L. 15. τε HL. τι P. 21. οὔτε — οὔτε]
 Vulgo οὐδὲ — οὐδὲ.

se receperunt: unde contemplantes Romanum exercitum ad omnes via-
 rum angustias confluentem, maiorem multo, quam reipsa esset, iudicarunt;
 ac visis Belisarii vexillis, eas ab ipso duci copias intellexerunt. Noctem
 mox consecutam Romani traduxerunt eodem loci: Gotthi saucii iter clam
 intenderunt ad castra Vitigis: quae cum sub meridiem attigissent, osten-
 sis vulneribus, affirmarunt iam iam affore Belisarium cum exercitu innum-
 merabili. Mox illi ad pugnam se compararunt, ad latus Aquilonare ur-
 bis Arimini: qua parte venturum hostem putabant, et ea re in montis
 cacumina semper oculos cuncti intendebant. Post, oborta nocte, armis
 depositis quiescentes, cum ignes a Martini copiis accensos, sexaginta
 procul stadiis, qua spectat urbs Orientem, vidissent, in metum gravissim-
 um adducti sunt. Rebantur enim se ab hostibus circumclusum iri, si-
 mul ut illuxisset, Quare noctem illam terrore eiusmodi inquietam ege-
 runt. Pestridio, primo sole, classem adversus se tendere ingentem cer-
 nunt. Tum obstupesci in fugam ruere. Raptim convasantium tantus
 erat tumultus et clamor, ut nec mandata exaudirent, neque aliud cogita-
 rent, nisi quo quisque pacto primus castris excederet, Ravennamque in-

ριβύλου ἐντὸς γένοιτο. καὶ εἰ μὲν τι ἰσχύος ἢ θάρσους περιεῖναι H 237
τοῖς πολιορκουμένοις τετύχηκε, πλείστον τε ἂν τῶν πολεμίων
ἐπεξεληθόντες αὐτοῦ ἔκτειναν καὶ ζύμπας ἐνταῦθα ἂν ὁ πόλεμος
ἐτελεύτησε. τῶν δὲ τοῦτο ἐκώλυσε δρρωθία τε σφίσι μεγάλη
5 τοῖς φθάσυσιν ἐπιγενομένη καὶ ἀσθένεια τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀπο-
ρία πολλῇ ζυμπεσοῦσα. οἱ μὲν οὖν βάρβαροι θορόβον ὑπερβολῇ
αὐτοῦ λειπόμενοι τῶν χρημάτων τινὰ δρόμῳ πολλῶ τὴν ἐπὶ Ῥά-
βενναν ἔθειον.

17. Πρῶτοι δὲ Ῥωμαίων Ἰλδίγερ τε καὶ οἱ ξὺν αὐτῷ ἀφι- D
10 κόμενοι ἐς τὸ τῶν πολεμίων χαράκωμα τῶν Γότθων ὄσοι νόσοις
τισὶν ἐχόμενοι αὐτοῦ ἔκειντο ἐν ἀνδραπόδιον ἐποιήσαντο λόγῳ,
καὶ χρήματι συνέλεξαν ὅσα φεύγοντες Γοτθοὶ ἔλιποντο. Βελι-
σάριος δὲ παντὶ στρατῷ ἦλθεν ἐς μέσην ἡμέραν. καὶ ἐπεὶ ὠχρῶν-
τάς τε καὶ δεινὸν ἀχμῶντας Ἰωάννην τε καὶ τοὺς οὖν αὐτῷ εἶδε,
15 τοῦ θράσους ὑπαυιττόμενος τὸ ἀλόγιστον χάριτας αὐτὸν ἔφασκεν
Ἰλδίγερι ὀφείλειν. ὁ δὲ οὐκ Ἰλδίγερι, ἀλλὰ Ναρσῆ τῷ βασιλέως
ταμίᾳ, ὁμολογεῖν ἔφη, παραδηλῶν, οἶμαι, Βελισάριον οὐ σφό- P 430
δρα ἐθειλοῦσιον, ἀλλὰ Ναρσῆ ἀναπισθέντα σφίσι ἀμῦναι. καὶ
τὸ λοιπὸν ἀμφω ὑποψία πολλῇ ἐς ἀλλήλους ἐχρῶντο. διὸ δὴ
20 οὐδὲ Ναρσῆν εἶον οἱ ἐπιτήδευοι ξὺν Βελισαρίῳ στρατεύεσθαι,
ἀλλ' ἀνέπειθοσαν, ὅσον ἀσχερὸν εἶη τῷ τῶν ἀπορρήτων βασιλεῖ
κοινωνοῦντι μὴ οὐχὶ αὐτοκράτορα τοῦ στρατοῦ εἶναι, ἀλλὰ στρα-
τηγῷ ἀνδρὶ ὑπακούειν. οὐ γάρ ποτε Βελισάριον ἐπὶ τῇ ἴσῃ ἐχόν-

12. ἐλίποντο] Vulgo ἐλείποντο.

16. Ἰλδίγερι] Ἰλδιγέρι L. Conf.

var. lect. vol. I. p. 261, 17.

graderetur. Ac si quid virium vel animi obsessis superfuisset, eruptione facta, cladem hostibus maximam, adeoque ipsi bello finem attulissent. Iam vero ne id facerent, cum pavor praeteritis incussus obstiterit, tum virium imbecillitas, quam summa penuria cibariorum invexerat. Porro Barbari, opum parte ob nimiam perturbationem ibi relicta, effuso cursu Ravennam properarunt.

18. Cum Ildiger, et qui cum ipso erant, hostium castra primi Romanorum attigissent, Gotthos omnes, qui ibi morbo retinebantur, servituti addicant, et quidquid opum a fugientibus relictum fuerat, colligunt. Meridie Belisarius cum universo exercitu advenit: atque ubi Ioannem eiusque comites pallidos, et squalore obsitos vidit, inconsultam hominis audaciam subnotans, ipsum Ildigeri gratiam debere dixit. Negavit ille habere se Ildigeri gratiam, sed Narseti, aeraril Imperatoris praefecto: quibus verbis, opinor, innuebat, venisse suppetias Belisarium Narsetis suavis, non sua sponte. Exinde ambo suspecti invicem fuere. Quapropter Narseti, ne in gerendo bello sequeretur Belisarium, amici instabant, ostendebantque turpissimum esse, eum, qui ab arcanis esse Imperatori, non habere belli imperium, at supremo Duci parere: nunquam ipsum a Belisario sponte factum iri consortem summae potestatis in copias. Si

τα εἶναι τῇ στρατιᾷ ξὺν αὐτῷ ἄρξιν ἀπεφαίνοντο, βουλομένῳ
 δέ οἱ κατ' αὐτὸν τῶ τῶν Ῥωμαίων στρατῷ ἐξηγεῖσθαι, πλείους
 B τε στρατιώτας καὶ πολλῶ ἀμείνους τοὺς ἄρχοντας ἔψασθαι. τοῖς
 τε γὰρ Ἐρούλους καὶ τοὺς δορυφόρους τε καὶ ὑπασπιστὰς αὐτοῦ,
 καὶ ὧν Ἰουστινός τε καὶ αὐτὸς Ἰωάννης ἤρχον, ξὺν τοῖς Ἀρατῶν 5
 τε καὶ Ναρσῆ ἐπομένοις οὐκ ἤσσαν ἢ μυρίους ἔφασκον εἶναι, ἀν-
 δρείους τε ὄντας καὶ διαφερόντως ἀγαθοὺς τὰ πολέμια. βούλε-
 σθαι τε τὴν Ἰταλίαν ἐπικράτησιν οὐ Βελισαρίου λογίζεσθαι μόνον,
 ἀλλὰ τὸ μέρος καὶ Ναρσῆν φέρεσθαι. τὴν γὰρ βασιλέως αὐτὸν
 οἶσθαι ὁμιλίαν ἀπολιπεῖν, οὐκ ἐφ' ᾧ κινδύνοις ἰδίῳ τὴν Βελι-
 V 86 σαρίου δόξαν κρατύνηται, ἀλλ' ἐφ' ᾧ ἔργα ξυνησεως τε καὶ ἀν-
 δρείας ἐπιδειξάμενος διαβόητος ἀνθρώποις ἄπασιν, ὡς τὸ εἰκός,
 εἶη. καίτοι οὐδὲ Βελισάριον ἔφασκον δυνήσεσθαι τι ἄνευ γε αὐ-
 τοῦ τὸ λοιπὸν δρᾶσαι. στρατιῶς γὰρ ἧς ἐκεῖνος ἄρχοι τὸ πλεῖ-
 C στον ἤδη ἔν τε φρουρίοις καὶ πόλεσιν ἀπολελεῖσθαι, ἔσπειρ αἰ- 15
 τὸς εἶλε, καὶ κατέλεγον ἀπὸ Σικελίας ἀρξάμενοι ἄχρι ἐς Πικηνοὺς
 εἵξῃς ἅπαντα.

Ναρσῆς τε ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσεν, ἦσθη ἐς ἄγαν τῇ ὑποθήκῃ
 καὶ οὔτε κατέχειν τὴν διάνοιαν οὔτε μένειν ἐν τοῖς καθιστώσιν ἐπι-
 ἠδύνατο. πολλάκις οὖν Βελισαρίου ἄλλου τοῦ ἔργου ἔχουσθαι 20
 ἀξιούντος ἐς σκῆψεις τινὰς ἄλλοτε ἄλλας ἀναχωρῶν τὴν παρακλί-
 λευσιν ἀπεκρούετο. ὧν δὴ αἰσθόμενος Βελισάριος ξυγκαλέσας
 τοὺς ἄρχοντας ἅπαντας ἐλεξε τοιαύδε „ Οὐ ταῦτά ἔμιν, ἄνδρες

13. δυνήσεσθαι L. δυνήσασθαι HP.

16. Πικηνοῦς] Πικη-

νοῦς P. πικηνοῦς HL.

19. οὔτε — οὔτε] οὔδὲ — οὔδὲ P.

Romanum exercitum ductare seorsum vellet, secum et plures milites et multo meliores Duces habiturum: quippe Erulos, ipsiusque satellitium, et Justinī, Ioannis, Aratili ac Narsētis turmas, numerum constare minimum decem millium virorum, animo et bellica virtute praestantium; qui Italiam devictae laudem non uni Belisario tributam cuperent, sed cum Narsete communicatam: nec enim illis videri ipsam a familiari digressum Augusti consuetudine, ut suo periculo Belisarii gloriam stabiliret, verum ut robus sapienter ac fortiter gestis, praeclearam ubique famam iure colligeret. Addebant, nihil in posterum sine ipso valiturum efficere Belisarium: utpote qui maximam copiarum suarum partem iam reliquisset in urbibus a se captis: quas omnes ordine ab ipsa usque Sicilia ad Picenum enumerabant.

Hac Narses audita suasionē incredibiliter delectatus, nec animum cohibere, nec suis se finibus tenere amplius poterat. Saepē igitur Belisario rem aliam quampiam volente aggredi, in praetextus modo hos, modo illos divertens, hortamenta illius eludebat. Haec videns Belisarius, cunctis Ducibus convocatis, ita disseruit. *Aliter ac vos, Duces, de hoc bello*

ἄρχοντες, περὶ τοῦδε τοῦ πολέμου δοκῶ μοι γινώσκειν. ἡμᾶς γὰρ ὄρω τῶν πολεμίων, ἅτε παντάπασιν ἡσσημένων, ὑπερφρονοῦντας. ἐγὼ δὲ ταύτην ὑμῶν τὴν παρρησίαν ἐς προὔπτον ἡμῖν ἐμπεσεῖσθαι κίνδυνον οἶμαι, ἐπεὶ τοὺς μὲν βαρβάρους οὔτε ἀνδρῶν τινῶν οὔτε ἀλιανθρωπῶν ἡσσησθαι ἡμῶν, προνοία δὲ μόνῃ καὶ βουλῇ καταστρατηγηθέντας ἐς φυγὴν ἐνθένδε τετραφθῆναι οἶδα. δέδοικα δὲ μὴ ταῦτα ὑμεῖς τῇ οὐκ ἄληθει δόξῃ σφαλλόμενοι τὰ ἀνήκεστα ἡμᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὰ Ῥωμαίων πράγματα δράσητε. ἔξω γὰρ οἱ νενικημένοι δοκοῦντες τοῖς πεπραγμένοις ἐπαιρόμενοι 10 διαφθεῖρονται ἢ οἱ παρὰ δόξαν μὲν ἐπταικότες, δέει δὲ τὸ λοιπὸν καὶ φροντίδι πολλῇ ἐς τοὺς ἐναντίους ἐχόμενοι. ἔφθυμια μὲν γὰρ τῶν εὐκαθεστῶτων τινὰς ἔφθειρε, πόνοσ δὲ ἔξω μερίμνη τῶν δεδυστηχηκότων πολλοὺς ὤνησεν. ἐπεὶ τῶν μὲν ὀλεωρικῶν εἰκόντων ἢ δύναμις ὡς τὰ πολλὰ ἐλασσοῦσθαι φιλεῖ, μελέτη δὲ 15 ἰσχυρὰ ἐντιθέσθαι ἰκανῶς πέφυκεν. οὐκοῦν ἐνθυμεισθῶ ὑμῶν ἕκαστος ὡς ἐν Ῥαβέννῃ μὲν Οὐλίτις τέ ἐστι καὶ Γότθων μυριάδες πολλαί, Οὐράτας δὲ Μεδιόλανόν τε πολιορκεῖ καὶ περιβέβληται Λιγουριανὴν ἄλην, Ἀῤῥεμοσ δὲ ἤδη στρατιᾶς πλήρης πολλῆς τε καὶ λόγου ἀξίας, ἄλλα τε χωρία πολλὰ πρὸς ἀξιωμαχὸν ἡμῖν 20 φρουρεῖται βαρβάρων μέχρι ἐς Οὐρβίβεντον, ἢ Ῥώμης ἐν γειτόνων τυγχάνει οὐσα. ὥστε νῦν μᾶλλον ἡμῖν ἢ πρότερον ἐν κινδύνῳ τὰ πράγματα κεῖται, ἐς κύκλωσίν τινα τῶν πολεμίων ἐμπεπτωκόσιν. ἐγὼ γὰρ λέγειν ὡς καὶ Φράγγους αὐτοῖς ἐν Λιγου-

8. ἡμῖν] ἡμᾶς H et L a pr. m. 7. σφαλλόμενοι] Vulgo σφαλλόμενοι. 20. Οὐρβίβεντον] οὐρβίβαντον HL.

sentire mihi videor. Hostem enim, tanquam si perdomitus esset, sic a vobis contempni animadverto. Ego vero censeo nos vestra hac confidentia in apertum periculum demissum iri: siquidem perspectum habeo Barbaros nec per ignaviam, nec propter paucitatem vobis cecisisse, at consilio solum et providentia in fraudem fugamque actos hinc abisse. Veror autem ne hac in parte errore ducti, Romanam rem vobiscum male perdati. Nam qui videntur adepti victoriam, rebus gestis elati, profigantur facilius quam qui inopinato lapsi, postmodum ab hostibus circumspicissime sibi metuant. Optimo quidam loco fuerant, qui exciderunt segnitie: rursus infelices multos labor sollicitus erexit. Quos enim corruptis negligentia, eorum potentia plerumque sublabitur: diligens vero exercitatio vires atque opes afferre solet. Secum igitur quisque vestrum reputet, Ravenne esse Vitiginis ac multas Gotthorum myriadas: Urnam, omni Liguria potitum, Mediolanum obsidens: Auximum abundare iam copiis validissimis: et iis Barbarorum praesidiis, quae nobis possint obistere, multa alia teneri loca ad Urbem usque Veterem, Romae vicinam. Itaque, cum hostium quadam voluti corona cingamur, in maiori quam ante periculo res modo versantur nostrae. Praeterea quod fama fert, arma Francos ipsos in Liguria so-

ρία ζυντεμάχθαι φασίν, ὅπερ οὐκ ἔξω δέους μέγαλον ἐς μνήμην
 ἶναι πᾶσι Ῥωμαίοις ἰκανῶς ἄξιον. φημί τοίνυν ἔγωγε δεῖν μοι-
 B ραν μὲν τοῦ στρατοῦ ἐς Λιγουρίαν καὶ Μεδιόλανα στέλλεσθαι,
 τοὺς δὲ λοιποὺς ἐν τῷ παραντίκῳ ἐπὶ τε Αἰΰξιμον καὶ τοὺς ἐκείνη
 πολεμίους χωρεῖν, ὅσα ἂν ὁ θεὸς διδοῖ πράξοντας· ἔπειτα δὲ καὶ 5
 ἄλλα τοῦ πολέμου ἔργα διαχειρίζειν ὅπῃ ἂν ἄριστά τε δοκῇ καὶ
 βέλτεστα εἶναι.“ Βελισάριος μὲν τοσαῦτα εἶπε. Ναρσῆς δὲ ἀμεί-
 βεται ὧδε „Τὰ μὲν ἄλλα, ὦ στρατηγέ, μὴ οὐχὶ ζὼν ἀληθεῖα
 σοι πάντα εἰρησθαι οὐδεὶς ἂν ἀντίποι. πάντα δὲ τουτοῖ τὸν
 βασιλέως στρατὸν ἐς Μεδιόλανόν τε καὶ Αἰΰξιμον ἀποκεκρίσθαι 10
 μόνον ἀξύμφορον οἶμαι παντελῶς εἶναι. ἀλλὰ σὲ μὲν ἐπὶ ταῦτα
 Ῥωμαίων ἐξηγεῖσθαι οἷς αὐτὸς βούλοιο οὐδὲν ἀπεικός, ἡμεῖς δὲ
 C βασιλεῖ τε τὴν Αἰμιλιῶν ἐπικτησόμεθα χώρον, ἣν μάλιστα Γότ-
 θους προσποιεῖσθαι φασί, καὶ Ῥάβενναν ζυνταράξομεν οὕτως
 ὥστε τοὺς καδ' ἡμᾶς αὐτοὺς πολεμίους ὃ τε βούλεσθε διεργάσα- 15
 σθαι, πάσης ἀποκεκλεισμένους τῆς τῶν ἀμυνόντων ἐλπίδος. ἦν
 γὰρ ζὼν ἡμῖν ἐν Αἰΰξιμῳ προσεδρεύειν ἰλοίμεθα, δέδοικα μὴ τῶν
 ἐκ Ῥαβέννης ἐπιόντων βυρβάρων περιέσται ἡμῖν ἀμφιβόλοις τε
 γεγενῆσθαι καὶ πρὸς τῶν πολεμιῶν τῶν ἀναγκαίων ἀπολελειμμέ-
 νοις αὐτοῦ διεφθάρθαι.“ καὶ Ναρσῆς μὲν τοσαῦτα ἔλεξε. Βε- 20
 λισάριος δὲ δεισας μὴ ἐς πολλὰ Ῥωμαίων ἰόντων καταρρεῖν τε τὰ
 βασιλέως ζυμβουλῆ πράγματα καὶ τῇ ἐντεῦθεν ἀκοσμίᾳ ξυγγεῖσθαι,
 γράμματα βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἔδειξεν, ἃ πρὸς τοὺς στρατο-

6. διαχειρίζειν] διαχωρίζειν L. 14. ζυνταράξομεν] ζυνταράξασ-
 μεν H. 15. ἡμᾶς] ἡμᾶς HL. 17 ἡμῖν] ἡμῖν L.

*aiasse cum Gotthis: cuius rei cogitatione Romani omnes percelli et gravi-
 ter terreri debent. Quamobrem aio partem exercitus in Liguriam et Me-
 diolanum mitti oportere, dum reliqui Auximum hostemque ibi positum pe-
 tent, facturi quidquid Deus annuerit: deinde coeptis aliis bellicis admove-
 ndam esse manum, prout optimum factu commodissimumque videbitur. Haec
 locuto Belisario Narses ita respondit. Caetera quidem, quae dixisti,
 Magister militum omnino vera esse nemo negaverit. At censeo non esse
 pretium operae, Caesarum hunc omnem exercitum in duas tantum urbes,
 Auximum et Mediolanum, intendere. Tu certe quos voles Romanos eo
 duc: nihil vetat. Nos vero provinciam Aemiliam, de qua maxime labora-
 re dicuntur Gotthi, recuperabimus Imperatori, et Ravennam adeo infesta-
 bimus, ut quidquid liberit, in hostes patraturi sitis vobis oppositos, illis
 ausilii spe interclusa. At si Auximum obsidere vobiscum placeat, vereror
 ne effusi Ravenna Barbari nos eo redigant, ut hinc inde oppugnemus, et
 ab hostibus commatu prohibiti, illuc pereamus. Haec Narses. Veritus
 autem Belisarius ne distracto Rom. exercitu res Imperatoris dilaberentur,
 miscerenturque inde nata ordinis perturbatione, literas protulit,
 quas Iustinianus Aug. ad Duces exercitus scripserat in hanc sententiam.*

πέδου ἄρχοντας ἔγραψεν. ἰδήλου δὲ ἡ γραφὴ τῷδε „Ναρσῆν τὸν ἡμέτερον ταμίαν οὐκ ἐφ' ᾧ ἄρξαι τοῦ στρατοπέδου ἐς Ἴτα- D
 λίαν ἐπέμψαμεν. μόνον γὰρ Βελισάριον παντὶ τῷ στρατῷ ἐξη-
 γεῖσθαι βουλόμεθα, ὅπη ἂν αὐτῷ δοκῆ ὡς ἄριστα ἔχειν, αὐτῷ
 5 τε ὑμᾶς ἐπισθαι ἕπαντας ἐπὶ τῷ ζυμφέροντι τῇ ἡμετέρῃ πολιτείᾳ
 προσήκει.“ τὰ μὲν οὖν βασιλέως γράμματα ᾧδὲ πη εἶχε. Ναρ-
 σῆς δὲ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἀκροτελευτίου λαβόμενος ἀπ' ἐναντίας
 Βελισάριον ἰσχυρίζετο ἐν τῷ παρόντι τοῦ τῆς πολιτείας ζυμφόρου
 βουλευέσθαι· διὸ δὴ σφίσι οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι αὐτῷ ἐπισθαι.

10 19'. Ταῦτα ἀκούσας Βελισάριος Περάνιον μὲν ἐς Οὐρβί- P 432
 βεντον ζῆν πολλῇ στρατιᾷ, ἐφ' ᾧ πολιορκήσουσιν αὐτὴν, ἐπι- V 87
 ψεν, αὐτὸς δὲ ἐπὶ Οὐρβῖνον τὸ στρατεύμα ἐπέηγε, πόλιν τε ἐχυ-
 ρῶν καὶ Γότθων φρουρὰν διαρκῆ ἔχουσαν, (ἀπέχει δὲ αὕτη Ἀρι-
 μήνου πόλεως ἡμέρας ὄδον εὐζάνῳ ἀνδρὶ) καὶ οἱ τῆς στρατιᾶς
 15 ἔξηγουμένῳ Ναρσῆς τε καὶ Ἰωάννης καὶ ἄλλοι ζῦμπαντες εἴ-
 ποντο. τῆς τε πόλεως ἀγχοῦ ἐλθόντες παρὰ τοῦ λόφου τὸν πρό-
 ποδα ἐστρατοπέδωσαν δίχα. οὐ γάρ πη ἀλλήλοις ζυνετετάχато,
 ἀλλ' οἱ μὲν Βελισαρίου ἀμφὶ τὰ πρὸς ἕω τῆς πόλεως εἶχον, οἱ B
 δὲ ἀμφὶ Ναρσῆν τὰ πρὸς ἐσπέραν. κεῖται δὲ Οὐρβῖνος ἐπὶ λό-
 20 φου περιφεροῦς τε καὶ ὑψηλοῦ λίαν. οὐ μέντοι ὁ λόφος οὔτε
 κρημνώδης οὔτε παντόπασιν ἀπόρευτός ἐστι, μόνον δὲ δύσσοδος
 τῷ ἀνάτης ἐς ἄγαν εἶναι, ἄλλως τε καὶ τῷ τῆς πόλεως ἀγχο-
 τάτω εἶναι. μίαν δὲ εἴσοδον ἐν τῷ ὁμαλεῖ ἔχει πρὸς βορρῶν ἀνε-

4. δοκῆ L. δοκῆ P. 23. εἶναι P et Scaliger. ὄναι HL.

*Narsetem acriarii nostri Praefectum non misimus in Italiam, ut imperet ex-
 ercitus. Volumus enim ut copias unius omnes Belisarius moderetur ac du-
 cat, prout convenientissimum iudicabit. Eum sequi debetis omnes, imperii
 nostri rationibus servientes. Haec erat Imperatoris epistola: cuius extre-
 ma verba aucupans Narses, Belisarium imperii rationibus adversari in
 praesens, et ea re non imponi sibi necessitatem ipsum sequendi asseve-
 rabat.*

19. Belisarius, his auditis, Peranium cum multis copiis Urbemveto-
 rem eo consilio mittit, ut oppidum illud obsideat. Ipse exercitum ducit
 Urbinum: quae urbs munita ac iusto Gotthorum praesidio instructa
 erat: hinc autem expedito viatori iter est diei ad Urbem Ariminum.
 Ducentem copias Belisarium Narses, Ioannes, caeterique omnes secuti
 sunt. Urbi iam proximi, ad imum collem castra locarunt gemina. Ne-
 que enim vires iunxere: sed Belisarius qua urbs ad orientem Solem spo-
 ccat, Narses ad occidentem consedit. Situm est Urbinum in rotundo
 editoque admodum colle: qui nec praecipitibus deruptus, neque invius
 omnino est, at difficilis ob summam acclivitatem, praesertim sub ipsa
 urbe: ad quam unus est in plano aditus a Septentrione. Ita quidem, ut

μον. Ῥωμαῖοι μὲν οὖν ἐς τὴν πολιορκίαν ἐτετάχато ὧδε. Βελισάριος δὲ ῥῆον σφίσι προσχωρήσειν ὁμολογία τοὺς βαρβάρους ολόμενος, ὥτε κατωρρωδηκότας τὸν κίνδυνον, πρέσβεις τε παρ' αὐτοὺς ἐπιμψε καὶ πολλὰ ὑποσχόμενος αὐτοῖς τὰγαθὰ ἔσεσθαι βασιλέως κατηκόους γενέσθαι παρήνει. οἱ μὲν οὖν πρέσβεις τῶν 5 πολῶν ἀγχοῦ γενόμενοι (οὐ γὰρ τῇ πόλει σφᾶς ἐδέξαντο οἱ πολέμιοι) πολλὰ τε καὶ λίαν ἐπαγωγὰ εἶπον, οἱ δὲ Γότθοι χωρίου τε ἰσχυρῶς θαρσοῦντες καὶ τῶν ἐπιτηδίων τῇ ἀφθονίᾳ τοὺς μὲν λίγους ἤμισα ἐνεδέχοντο, κατὰ τάχος δὲ Ῥωμαίους ἐνθῆνδε ἐκλενον ἀπαλλάσσεισθαι. Βελισάριος δὲ ταῦτα ἀκούσας ῥάβδους 10 παχίας τῷ στρατιῷ ξυλλέγειν ἐπήγγελλε, στοάν τε ἀπ' αὐτῶν ποιῆσθαι μακράν. ἤς δὴ ἐντὸς κρυπτόμενοι ἐμελλόν τε τῶν πολῶν ξὺν αὐτῇ ἀγχοτάτω λέναι, ἧ μάλιστα ὁ χῶρος ὁμαλός ἐστι, καὶ τῇ ἐς τὸ τεῖχος ἐπιβουλή χρησθαι. καὶ οἱ μὲν κατὰ ταῦτα 15 ἐποιοῦν.

- H 239 *Ναρσῆ δὲ ξυγγενόμενοι τῶν ἐπιτηδίων τινές, ἀπέρατά τε ποιῆν Βελισάριον καὶ τὰ ἀμήχανα ἐπινοεῖν ἔφασκον. ἤδη γὰρ Ἰωάννην τοῦ χωρίου ἀποπειρασάμενον, καὶ ταῦτα ὀλίγων τινῶν τηνικαῦτα φρουρὰν ἔχοντας, ἀνάλωτον αὐτὸ αἰσθέσθαι παντάπασιν εἶναι (καὶ ἦν δὲ οὕτως), ἀλλ' αὐτὸν χρῆναι βασιλεῖ ἀνασώσασθαι τὰ ἐπὶ Αἰμιλίας χωρία. ταύτης ὁ Ναρσῆς τῆς ὑπο-*
- P 433 *θέσεως ἀναμνησθεὶς νύκτωρ τὴν προσεδρείαν διέλυσε, καίπερ Βελισαρίου πολλὰ λιπαροῦντος μένειν τε αὐτοῦ καὶ Οὐρβίνον πό-*

16. ἀπέρατα] ἀπέραντα L. 19. αὐτό] αὐτός L. *ibid.* αἰσθέσθαι P cum Pers. *esse* θαι HL.

dixi, ad obsidionem Romani se ordinarunt: Belisarius vero Barbaros ratus in deditionem facilius venturos prae ingenti metu discriminis, mktik qui liberalibus promissis eos invitent, atque hortentur, ut subdant sese Imperatori. Oratores quidem pro porta (neque enim hostis in urbem ipso admisit) dixere multa valde apposite ad eblandiendum. Verum Gotthi valido loci positu, et annonae provisae copia confisi, dicta repudiarent, ac Romanos inde sine mora facessere iusserunt. Quae cum audisset Belisarius, militibus imperavit, ut virgis crassioribus collectis, longam ex eis porticum texerent; in qua latentes, ad portam cum eadem succederent, qua planior locus erat, et murum ex occulto aggredenterent. Illi morem gesserunt.

Cum Narsete collocuti quidam ex ipsius familiaribus, affirmaverant Belisarii consilium infiniti laboris esse, et inexplicabile: Ioannem enim tentato iam ante loco, idque cum exiguum haberet praesidium, omnino inexpugnabilem deprehendisse (et vero sic res erat) debere ipsum efficere, ut Aemilia in ditionem Imperatoris rediret. Haec Narses sibi preposita memoria repetens, noctu obsidionem solvit; quamvis caire obsecraret Belisarius, ut maneret ibi, ac secum Urbinum caperet. Illis cum

λην σφίσι ξυνελείν. οὔτοι μὲν ἐς Ἀρμίηνον κατὰ τάχος ξὺν τῷ
 ἄλλῳ στρατῷ ἴκοντο. Μορράς δὲ καὶ οἱ βάρβαροι ἐπεὶ κατὰ
 ἡμῶν τοὺς πολεμίους ἀναχωρήσαντας ἅμα ἡμέτερα ἰδόν, ἐτώθα-
 ζον ἀπὸ τοῦ περιβόλου τοὺς μεμενηκότας ἰρειαχλοῦντες. Βελι-
 5 σάριος δὲ τῇ λειπομένῃ στρατιᾷ τοιχομαχεῖν ἤθελε. καὶ οἱ ταῦτα
 βουλευομένῳ ἐπὶ τόχημα γενέσθαι ξυνηνέχθη θανατάσιον οἶον. μία
 τις ἦν ἐν Οὐρβίνῳ πηγή, ἐξ ἧς δὴ πάντες οἱ ταύτη οἰκοῦντες Β
 ὑδρεύοντο. αὕτη κατὰ βραχὺ ἀπὸ ταυτομάτου ἀποξηρανθεῖσα
 ἐπέληγεν. ἐν τε ἡμέραις τρισὶν οὕτως αὐτὴν τὸ ὕδωρ ἀπέλιπεν
 10 ὥστε ξὺν τῷ πληθῷ ἐνθῆνδι αὐτὸ οἱ βάρβαροι ἀρνούμενοι ἔπινον.
 διὸ δὴ Ῥωμαῖοι προσχωρεῖν ἔγνωσαν. Βελισάριος δὲ ταῦτα μὲν
 οὐδαμῇ πεπυσμένος ἤθελεν ἀποπειρᾶσθαι τοῦ περιβόλου. καὶ
 τὸ μὲν ἄλλο στρατεύμα ἔξοπλίσας κύκλῳ ἀμφὶ τὸν λόφον ἅπαντα
 ἔστησε, τινὲς δὲ ἐκέλευσεν ἐν τῷ ὀμαλῷ τὴν ἀπὸ τῶν ῥάβδων
 15 ἐπάγειν στοάαν. οὕτω γὰρ καλεῖν τὴν μηχανὴν νενομίκασι ταύ-
 την. οἱ δὲ αὐτῆς ἐντός ὑποθύντες ἐβάδιζόν τε καὶ τὴν στοάν V 88
 ἐφείλκον τοὺς πολεμίους λανθάνοντες. οἱ μὲν οὖν βάρβαροι χει- C
 ρας τὰς δεξιὰς ἀπὸ τῶν ἐπάλλξεων προτεινόμενοι ἐδέοντο τῆς ἐι-
 ρῆνης τυχεῖν. Ῥωμαῖοι δὲ οὐκ εἰδότες τι τῶν ἀμφὶ τῇ πηγῇ ξυμ-
 20 πεπτωκότων τίν τε πόλεμον αὐτοὺς καὶ τὴν μηχανὴν δεδιέναι
 ἐπάπιτεον. ἀμφοῖτεροι γοῦν τῆς μάχης ἕσμενοι ἀπέσχογον. καὶ
 Γότθοι Βελισαρίῳ σφῶς τε αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν ὀμολογία παρῆ-
 δουσιν, ἵφ' ᾧ κακῶν ἀπαθείς μείνωσι, βασιλείως κατήκοοι ξὺν
 τῷ Ῥωμαίων στρατῷ ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ τῇ ὁμοίᾳ γεγενημένοι. Ναρ-

20. μηχανὴν P et Scaliger. μάχη HL.

reliquo exercitu celeriter Ariminum profectis, prima luce Morras et Bar-
 bari dimidiam hostium abscessisse partem videntes, a moenibus dicteria
 ac ridicula in eos, qui remanserant, iaciebant. Volebat tamen Belisarius
 muros oppugnare cum residuis copiis. Id animo agitante secunda fortuna
 admirabilem casum attulit. Unicus erat Urbini fons, ex quo incolae
 omnes hauriebant. Sponte is arescens, manare paulatim desiit, ipsumque
 ita defecit aqua intra tres dies, ut inde cum coeno haustam Barbari bi-
 berent: quambrem statuerunt dedere se Romanis. Horum plane inscio
 Belisario placuit murum aggredi. Ergo plerosque armatos circa totum
 collem disponit: nonnullis praecipit, ut ex virgis confectam porticum (sic
 enim machinam vocare solent) per planum agant. Mox illi subire intro,
 atque incedendo sic porticum trahere, ut hostem lateant. Tum e pinnis
 Barbari protentis dexteris pacem poscere. Romani, quid fonti accidisset
 penitus ignari, illos dimicatione et machina terrori arbitrabantur. Utri-
 que certe pugna abstinere iucundum fuit. Gotthi Belisario ea lege se
 permisissent ut retenta incolumitate, in ditionem Imperatoris et militiam
 Romanam iure caeteris communi et aequali conditione transirent. Nar-

σῆς δὲ ταῦτα ἀκούσας ἐν θαύματί τε καὶ ξυμφορᾷ τὸ πρᾶγμα ἐποιεῖτο. καὶ αὐτὸς μὲν ἐν Ἀριμίνῳ ἔτι ἠσύχαζεν, Ἰωάννην δὲ
 D τῷ παντὶ στρατῷ ἐπὶ Καισίνην ἐξηγεῖσθαι ἐκέλευεν. οἱ δὲ κλίμακας φέροντες ἦσαν. ἐπεὶ δὲ ἄγχιστα τοῦ φρουρίου ἐγένοντο, προσέβαλλόν τε καὶ τοῦ περιβόλου ἀπεπειρώντο. καρτερῶς δὲ τῶν βαρβάρων ἀμυνομένιον ἄλλοι τε πολλοὶ αὐτοῦ ἔπισσον καὶ Φανόθειος ὁ τῶν Ἐρούλων ἡγούμενος. Ἰωάννης δὲ Καισίνης τότε τοῦ φρουρίου ἀποτυχῶν αὐτοῦ μὲν ἀποπειρᾶσθαι οὐκέτι ἤξιον, ἐπεὶ οἱ ἀνάλωτον ἔδοξεν εἶναι, ζύν τε Ἰουστίνῳ καὶ τῷ ἄλλῳ στρατῷ πρόσω ἤλαυνε. καὶ πόλιν μὲν ἀρχαίαν ἐκ τοῦ αἰφνιδίου 20 κατέλαβεν, ἣ Φοροκορνήλιος ὠνόμασται, τῶν δὲ βαρβάρων οἱ αἰεὶ τε ὑποχωρούντων καὶ οὐδαμῇ ἐς χεῖρας ἰόντων, ζύμπασαν βασιλεῖ τὴν Αἰμιλίαν ἀνεσώσατο. ταῦτα μὲν οὖν ἐφέρετο τῆδε.

P 434 κ'. Βελισάριος δὲ, ἐπεὶ Οὐρβίνον ἀμφὶ τροπὰς τὰς χειμερινὰς εἶλεν, ἐς μὲν Αὐξίμον ἐν τῷ παραντίκῳ ἵκναι ἀξύνμορον 15 ᾤετο εἶναι· χρόνον γὰρ σφίσι τετρήσεσθαι πολὺν ἐν τῇ ἐς αὐτὸν προσεδρεία ὑπόπτεινεν. βία τε γὰρ τὸ χωρίον ἐλεῖν ἐρύματος ἰσχυρὸν ἀδύνατον ἦν, καὶ οἱ βάρβαροι πολλοὶ τε καὶ ἄριστοι ἐνταῦθα, ὥσπερ μοι προδεδήλωται, φυλακὴν ἔχοντες, πολλὰν τινα ληισάμενοι χώραν μέγα τι τῶν ἐπιτηδείων χρῆμα ἐσηνέγκαν· 20 το σφίσι. Ἀράτιον δὲ ζύν πολλῇ στρατιᾷ ἐν Φίρμῳ διαχειμάζειν ἐκέλευε καὶ φυλάσσειν ὅπως τὸ λοιπὸν μὴ κατ' ἐξουσίαν οἱ B βάρβαροι τὰς ἐπιδρομὰς ἐνθένδε ποιούμενοι ἀδέεστερον τὰ ἐκείνη

3. Καισίνην] *κυσίνην* HL. Et infra *κυσίνης*. 11. Φοροκορνήλιος] *φοροκορνητης* HL. Recte *Pers.* 13. Αἰμιλίαν] *αἰμιλίαν* H. *αἰμυλίαν* L.

ses, his auditis, admiratione et dolore ingenti affectus, tenuit se Arimial, et Ioanni, ut cum omnibus copiis Caesenam peteret imperavit. Illae scellis instructae ad castellum cum accessissent, muro impressione tentato, ac Barbaris valde propulsantibus, non paucos ibi amiserunt: in quibus fuit Erulorum Dux Phanotheus. Ioannes perdita semel ad Caesenae castellum opera, adoriri iterum noluit, quod inexpugnabile videretur. Inde cum Iustino reliquoque exercitu progressus, Forum Cornellii, urbem antiquam, occupavit ex improviso, ac retro usque cedentibus Barbaris, nec manus usquam conserentibus, universam Aemiliam in ius ac potestatem Imperatoris redegit. Ita res ibi cessit.

20. Urbino circiter brumale solstitium potitus Belisarius, non ex-pedire duxit tunc Auximum petere, quod in eius obsidione plurimum temporis consumptum iri intelligeret. Neque enim capi vi locus poterat egregie munitus: et Barbari numero animoque pollentes, qui, uti supra memoravi, illic in praesidio locati fuerant, late facta populatione, sibi largos commeatus paraverant. Aratium Firmi multo cum milite hiomare iussit, et dare operam, ne amplius Barbari inde libere excurrentes, vi-

χωρία βιάζονται· αὐτὸς μέντοι ἐπὶ Οὐρβίβεντον ἐπῆγε τὸ στρα-
 τευμα. Περάνιος γὰρ αὐτὸν ἐς τοῦτο ἐνήγγεν, ἐπεὶ τοὺς ταύτη
 Γότθους τῶν ἐπιτηδείων ὑποσπανίζειν ἠκηκούει πρὸς τῶν αὐτομό-
 λων, ἠλπίζε τε, ἦν πρὸς τῇ ἀπορίᾳ τῶν ἀναγκαίων καὶ Βελι-
 5 σάριον παντὶ που παρόντα τῷ στρατῷ ἴδωσι, ῥῆθον ἐνδώσειν·
 ὅπερ ἐγένετο. Βελισάριος γὰρ, ἐπειδὴ τάχιστα ἐς Οὐρβίβεντον
 ἀφίκετο, ἅπαντας μὲν σφρατσοπεδεύσασθαι ἐν χώρῳ ἐπιτηδείως
 κειμένῳ ἐκέλευεν, αὐτὸς δὲ κύκλῳ περιῶν διεσκοπεῖτο εἴ πως αὐ-
 τὴν βιάζεσθαι οὐκ ἀδύνατα ἦ. καὶ οἱ μηχανῇ μὲν οὐδεμίᾳ ἔδο-
 10 ξεν εἶναι ὥστε βία τιτὶ τὸ χωρίον ἐλεῖν. λάθρα δὲ αὐτοῦ ἐξ ἐπι-
 βουλῆς οὐ παντάπασιν ἰδοῦναι ἀμήχανός οἱ ἦ ἐπικράτησις ἔσε-
 σθαι. λόφος γὰρ τις ἐκ κοίτης γῆς ἀνέχει μόνος, τὰ μὲν ὑπερ-
 θεν ὕπτίος τε καὶ ὀμάλδς, τὰ δὲ κάτω κρημνώδης. ἀμφὶ δὲ τὸν
 λόφον ἰσομήκεις πέτραι κύκλωσιν αὐτοῦ ποιοῦσί τινα, οὐκ ὄχι-
 15 στά πη οὔσαι, ἀλλ' ὅσον βολὴν ἔχουσαι λίθου. ἐπὶ τούτου δὲ
 τοῦ λόφου οἱ πάλοι ἄνθρωποι τὴν πόλιν ἰδεύμαντο, οὔτε τείχη
 περιβαλόντες οὔτ' ἄλλο τι δυχρῶμα ποιησάμενοι, ἐπεὶ φύσει αὐ-
 τοῖς τὸ χωρίον ἀνάλωτον ἔδοξεν εἶναι. μία γὰρ ἐς αὐτὴν ἐκ τῶν D
 πετρῶν εἴσοδος τυγχάνει οὔσα, ἥς φυλασσομένης τοῖς ταύτη
 20 ὤψημένοις οὐδεμίαν ἐτέρωθεν πολεμίων προσβολὴν δεδιέναι ξυμ-
 βαίνει. χωρὶς γὰρ τοῦ χωρίου, ἥ τὴν εἴσοδον ἢ φύσις εἰς τὴν
 πόλιν ἀτεκμήνατο, ὥσπερ ἐρρήθη, ποταμὸς ἀεὶ μέγας τε καὶ
 ἀπόρρευτος τὰ μεταξὺ ἔχει τοῦ τε λόφου καὶ τῶν πετρῶν, ὧν ἄρτι

16. οὐτε — οὐτ'] οὐδέ — οὐδ' P. 22. αἰα] τε αἰα P. *ibid.*
 τε καὶ] τε om. L.

ciniam impune opprimerent. Ipse ad Urbem veterem copias duxit, im-
 pulsus Peranti: qui a transfugis certior factus Gotthos ibi positos egere
 cibariis, sperabat fore ut, ad illam penuriam accedente conspectu Belisa-
 ril cum omnibus praesentis copiis, facilius sese dederent: quod utique
 factum est. Postquam enim Belisarius proxime Urbem veterem venit,
 omnes opportuno loco castra metari iussit: mox circumiens, qua via vis
 iasferri posset consideravit. Ac nulla quidem ratio ad id occurrit, ut
 aperta vi locum caperet: occulta tamen molitione eo se potiturum non
 desperavit. Nam ex depresso in altitudinem solo quidam surgit eorum
 tumulus: cuius pars superior molliter strata ac plana est, inferior, pen-
 det in praecipit. Tumulum hunc ambiunt rupes pari altitudine, non ita
 prope, sed ad lapidis iactum. In eius vertice veteres urbem considerunt,
 moenibus et quovis alie munimento nudam, quoniam locum natura inex-
 pugnablem indicabant. Siquidem unicus a rupibus eo aditus est: quo
 custodito, impetum aliunde nullum incolae metuunt. Excepto enim spa-
 tio, ubi in urbem aditum, de quo dictum est, natura struxit, quicquid
 inter tumulum ac rupes, quarum feci mentionem, interfacet, id magnus

ἐμνήσθη. διὸ δὴ καὶ βραχεῖάν τινα οἰκοδομίαν ἐν ταύτῃ τῇ
 V 89 εἰσόδῳ πεποιήγῃ τὸ παλαιὸν Ῥωμαῖοι. καὶ πύλλῃ τις ἐνταυθαῖ
 P 435 ἔστιν, ἣν Γότθοι ἐφύλασσαν. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ Οὐρβιβέντῳ
 ταύτῃ πῃ ἔχει. Βελισάριος δὲ τῷ παντὶ στρατῷ ἐς τὴν πολιορ-
 κίαν καθίστατο, εἴ πως διὰ τοῦ ποταμοῦ κακουργήσοι, τινὰ ἐλ-
 5 πίδα ἔχων καὶ λιμῶ παραστήσεσθαι τοὺς πολεμίους. οἱ δὲ βάρ-
 βαροι τέως μὲν οὐ παντάπασιν τῶν ἀναγκαίων ἐσπίνιζον, καίπερ
 ἐνδεέστερον ἢ κατὰ τὴν χρεῖαν αὐτὰ ἔχοντες, ὅμως τῇ τάλαιπω-
 ρίᾳ παρὰ δόξαν ἀντεῖχον ἥκιστα μὲν ἐς τροφῆς κόρον ἐρχόμενοι,
 ὅσον δὲ μὴ λιμῶ ἀποθνήσκειν, χρώμενοι σιτοῖς ἐς ἡμέραν ἐκά-
 10 στην. ἐπεὶ δὲ ἅπαντα σφᾶς τὰ ἐπιτήδεια ἐπελελοῖται, δέρις
 τε καὶ διαφθέραις ὕδατι βρέχοντες πολὺν τινα χρόνον εἴτα ἦσθιον·
 B Ἀλβίλας γὰρ, ὃς αὐτῶν ἤρχεν, ἀνὴρ ἐν Γότθοις δόκιμος μάλι-
 στα, ἑλίσειν αὐτοὺς κεναῖς ἔβουσκεν.

Ἦνίκα τε αὖθις ἐπανιών ὁ χρόνος τὴν τοῦ θέρους ὥραν 15
 ἤνεγκεν, ὁ σῆτος ἤδη ἐν τοῖς ληλοῖς αὐτόματος ἤκμαζεν, οὐχὶ
 τοσοῦτος μέντοι, ὅσος τὸ πρότερον, ἀλλὰ πολλῷ ἦσσαν. ἐπεὶ
 γὰρ ἐν ταῖς αὐλαξίν οὐκ ἀρότροις οὐδὲ χερσὶν ἀνθρώπων ἐκέκρυ-
 πτο, ἀλλ' ἐπιπολῆς κείμενος ἔτυχε, μοῖραν αὐτοῦ τινα ὀλέγην ἢ
 γῆ ἐνεγκεῖν ἴσχυσεν. οὐδενός τε αὐτῶν ἔτι ἀμήσαντος, πόρρω 20
 ἀκμῆς ἔλθων αὖθις ἔπεσε καὶ οὐδὲν τὸ λοιπὸν ἐνθῆνδε ἐφύη.
 ταῦτ' οὖν δὲ τοῦτο καὶ ἐν τῇ Αἰμιλίᾳ ξυμπεπτωκὸς ἔτυχε. διὸ ἐλλεί-
 C ποντες τὰ οἰκεία οἱ ταύτῃ ἀνθρώποι ἐς Πικηνοὺς ἤλθον, οὐκ ἄν

2. πύλλῃς] πόλλῃς HL. πύλλῃ Scaliger. 23. Πικηνοὺς P. πικη-
 νοὺς H.

atque impervius amnis obtinet. Quocirca olim Romani parva aliqua fa-
 brica aditum occuparunt, ibique est porta: quam Gotthi custodie-
 bant. Hactenus de situ Urbisveteris: cuius obsidionem Belisarius cum
 omni exercitu suscepit, spe inductus, fortasse fore ut dolus a fluvio bene
 procederet, vel certe hostes ad deditionem fames compelleret. Quamdiu
 vero Barbari re cibaria non omnino caruerunt, licet illa necessitati pa-
 rum sufficeret, eorum tamen tolerantia opinionem omnium vicit: cum ali-
 mentum non ad satietatem, sed quantum satis erat ne fame conficerentur,
 quotidie sumerent. Annona penitus defecti, pellibus ac membranis
 aqua diu maceratis se sustentarunt. Ipsos enim Praefectus Albilas, vir
 inter Gotthos clarissimus, spe vana alebat.

Recurrans annus aestatem cum advexisset, iam in agris frumentum
 sponte adolescebat, non tam densum quam antea, sed multo rarius. Nam
 quia non aratris nec hominum manibus fuerat in sulcis additum, at in
 superficie iacuerat; exigua eius partem proferre vix terra potuit. Ad-
 ultum, non expectata falce, decidit, nec illi quidquam succrevit: quod
 ipsum accidit in Aemilia. Quamobrem incolae, relictis laribus, in Pice-

ολόμενοι τὰ ἴκεινη χωρία διὰ τὸ ἐπιθαλάσσια εἶναι παντάπασι τῇ ἀπορίᾳ πιέζεσθαι. καὶ Τούσκων δὲ οὐδὲν τι ἤσσαν ἐξ αἰτίας τῆς αὐτῆς ὁ λιμὸς ἤφατο, ἀλλ' αὐτῶν ὅσοι ἐν τοῖς ὄρεσιν ᾤκητο, τῶν δρυῶν τὰς βαλάνους ἀλοῦντες, ὥσπερ τὸν σίτον, ἄρτους τε ἅπ' αὐτῶν ποιούμενοι ἤσθιον. καὶ νόσοις μὲν πατοδοπαῖς, ὡς τὸ εἰκὸς, οἱ πλείστοι ἠλίσκοντο, ἔνιοι δὲ καὶ παργενόμενοι διεσώζοντο. ἐν Πικηνῷ μέντοι λέγονται Ῥωμαῖοι γεωργοὶ οὐχ ἤσσοις ἢ πάντα μορμιάδες λαῶν λιμῷ ἀπολωλέναι, καὶ πολλῶν ἔτι D πλείους ἐκτὸς κώπου τοῦ Ἰονίου. ὅποιοι δὲ τὸ εἶδος ἐγένοντο 10 καὶ ἐτὼ τρόπῳ ἔθνησκον αὐτοὺς θιασάμενος ἐρῶν ἔρχομαι. ἰσχυροὶ μὲν καὶ ὠχροὶ ἐγένοντο πάντες, ἢ τε σὰρξ ἀποροῦσα τροφῆς κατὰ γὰρ τὸν παλαιὸν λόγον ἑαυτῆς ἤπτετο, καὶ ἡ χολή τῷ περιόντι τὸ κράτος τῶν σωματίων ἤδη ἔχουσα ὠχρὰν τινα αἰμασίαν ἐς ταῦτα ἤφει. προΐόντος δὲ τοῦ κακοῦ, πᾶσά τε αὐτοὺς ἰκμὰς 15 ἐπελελοιπεῖ καὶ τὸ δέρμα λίαν ἀπεσκληκὸς βύρση μάλιστα ἐμφερὲς ἦν, δόκησιν παρέχον ὡς ἄρα τοῖς ὄστέοις ἐμπεπηγὸς εἶη. τὸ τε πελιδνὸν ἐς τὸ μέλαν μεταβαλόντες θαλάσσιοι τισὶν ἐς ἄγαν καυθεῖσιν ἐφίκεσαν. καὶ αὐτοῖς μὲν αἰεὶ τὰ πρόσωπα ἐξεθάμβει, αἰεὶ δὲ δεινῶς τι μανικὸν ἔβλεπον. ἔθνησκόν τε οἱ μὲν ἀπορίᾳ τρο- 20 φῆς, οἱ δὲ λίαν αὐτῆς ἐς κόρον ἰόντες. ἐπειδὴ γὰρ σφίσι ἀποβιβασθὲν ἄπαν τὸ θειρμὸν ἔτυχεν, ὅπερ ἡ φύσις ἐντὸς ἔκαυσεν, P 436 εἴ τις ἐς κόρον αὐτοὺς, ἀλλὰ μὴ κατὰ βραχὺ θρέψειεν, ὥσπερ

2. Τούσκων] Vulgo Τουσκῶν. Ibid. τῆς αὐτῆς] τῆς om. P, utrumque HL. 3. λιμὸς] λιμὸς L. 7. Πικηνῷ P. πικηνῷ HL. 12. ἤπτετο Vat. Legebatur εἰλίκετο. 18. ἐξεθάμβει] ἐκθαμβεῖν HL.

num migrarunt, inopiam ratī non saevire illis extremam, quod maritima sit ea regio. Nec levius eandem ob causam Tuscos vexavit fames: quorum quicumque in montibus habitabant, ex querna glande, framenti instar commellā, facto pane, victum tolerabant. Hinc plerique (quod fieri necesse erat) morbis implicabantur omnis generis: nonnulli aespites evadebant. In agro Piceno non minus quinquaginta millia agricolarum Romanorum interisse fame dicuntur, ac multo etiā plures ultra Sinum Ionium. Quanam autem essent specie, et quo modo morerentur, ego testis oculatus iam referam. Omnes macies occupabat et pallor. Nimirum caro, deficientibus allmoniti, se ipsa, ut veteri fertur adagio, exstibat absumebatque: et bilis redundans ac late iam dominans in corpore, illud colore pallido infidebat. Invalescente malo, abibat succus omnis, et cutis perarida corii speciem induebat omnino, ossibusque haerere videbatur. In nigrum verso colore lurido, taedis erant perustis similes. Vultus semper attonito, et furiosis horrendum in modum oculis contuebantur. Hos inedia, illos largius ingesti cibi vis necabat. Etenim nativo intestinerum calore extincto penitus, si quis ipsos ad satietatem, non

τὰ ἐπὶ καιροῦ τεχθέντα παιδιά, οἶδε καταπίψαι τὰ σιτία οὐκ εἶ
 ἔχοντες. πολλῶ διεφθείροντο θῦσον. τινὲς δὲ τοῦ λιμοῦ ὑπερ-
 βιαζομένου ἀλλήλων ἐγέσσοντο. καὶ λέγονται γυναῖκες δύο ἐν
 ἀγορῶ τινι ὑπὲρ Ἀριμίνου πόλιως ἄνδρας ἑπτακαίδεκα ἐθροακίαι,
 ὥσπερ ἐν τῷ χωρίῳ μόνως περιεῖναι ξυνέπεισε. διὸ δὴ τοὺς ἐκεῖνη 5
 πορευομένους ξένους ἐς τὸ δωμάτιον καταλύειν, ὅπερ αὐταὶ
 ᾤκουν, ξυνέβαιναν· οὗς δὴ καθεύδοντας διαφθείρουσαι ἤσθιον.
 H 241 B λέγουσιν οὖν τὸν ὀκτωκαίδεκατον ξένον ἐξ ὑπνου ἀναστάντα, ἤνι-
 κα αὐτῷ ταῦτα τὰ γυναῖκα ἐγχειρεῖν ἐμελλε, μαθεῖν τε παρ' αὐ-
 τῶν ἀναθηρῶν τὸν πάντα λόγον καὶ ἄμφω κτεῖναι. τοῦτο μὲν 10
 δὴ οὕτω γεγενησθαι φασιν. οἱ δὲ πλείστοι τῆ τοῦ λιμοῦ ἀνάγκη
 ἐχόμενοι, εἴ πού τις τύχη πόδα, πολλῆ μὲν σπουδῆ ἐπ' αὐτὴν
 ἦσαν, δακλάσαντες δὲ ἀνέλειεν αὐτὴν ἐκ γῆς ἐπειρώντο. εἶτα
 (οὐ γὰρ ἠδύναντο) ἐπεὶ πῦσα αὐτοὺς λοχὺς ἐπελελοίπει, ἐπὶ
 τε τῆς πόδας καὶ τῆς χειρὸς πίπτοντες ἔθνησκον. καὶ γῆ μὲν 15
 αὐτοὺς οὐδεὶς ἐκρυπτεν· οὐ γὰρ ἦν τις ὄτρω καὶ ταφῆς λόγος γέ-
 νοιτο· ὄτρως μὲντοι αὐτῶν οὐδεὶς ἤπτετο, οἷον πολλοὶ σιτίζεσθαι
 V 90 C κεφύκασι νεκροῖς σώμασιν, ἐπεὶ οὐκ εἶχον οὐδὲν ὄτρω ἐφείντο.
 σάρκας γὰρ ἀπάσας, ὥσπερ μοι ἐμπροσθεν εἴρηται, προδεδα-
 πανῆσθαι τῷ λιμῶ ἦδη τετύχηκε. τὰ μὲν δὴ ἄμφω τῷ λιμῶ 20
 ταύτῃ πη ἔσχε.

D καί. Βελισάριος ἐπειδὴ Οὐράταν τε καὶ τοὺς βαρβάρους
 Μεδιόλανον πολιορκεῖν ἤκουσε, Μαρτίνόν τε καὶ Οὐλλάρην ἔσθ

8. ὅσων τὸν] τὸν om. L. 15. καὶ τῆς] τε καὶ τῆς P.

paullatim, ut infantes modo natos, cibaret; escam illi iam non valentes
 concoquere, multo citius extinguebantur. Nonnullos, ut mutua inter se
 carne vescerentur, fames perpulit; ac ferunt, in agro quodam ultra ur-
 bem Ariminum, viros xvii. a duabus comesos feminis, quae in vico se-
 lae restabant. Quippe hinc fiebat, ut illac habentes iter externi apud
 ipsas diverterent. Eae vero hos secundum quietem occisos vorabant.
 Tandem hospes decimus octavus, cum illi manus hae mulieres iam iam
 essent illaturae, evigilasse fertur, atque ubi rem omnem solerter indagaa-
 do ab ipsis expressisset, utramque interfecisse. Hoc ita gestum fama
 est. Quamplurimi, adigente famis necessitate, in herbam, sicubi forte
 esset, magno ruebant impetu, nixique impresso genu, conabantur eam
 humo avellere. Subinde autem, cum exhausti omnino viribus id nequi-
 rent efficere, in herbam atque manum procidentem, animam efflabant. Ne-
 que humo quisquam illos mandabat: siquidem nemo erat, qui rationem
 haberet sepulturae. Nulla tamen avium, quas cadavera solent pascere,
 eos morsu foedabat. Quippe quod appeterent nihil erat; carnibus, ut
 supra dixi, iam ante prorsus fame absumptis. Sed de fame hactenus.

21. Posteaquam Belisarius Mediolanum ab Uraia Barbarisque ob-
 seasum audiit, Martinum atque Uliarum eo misit cum multis copiis. Illi

πολλῶ στρατῶ ἐπ' αὐτοὺς ἐπεμψεν. οἱ δὲ ἀφικόμενοι ἐς ποτα-
 μὸν Πιάδον, ὃς Μεδιολάνου ἀπέχει ἡμέρας ὀδὸν, ἐνστρατοπε-
 δευσάμενοι αὐτοῦ ἔμενον. χρόνος τε σφίσι πολὺς ἐνταῦθα ἐτρι-
 βη, ἀμφὶ τῇ διαβάσει τοῦ ποταμοῦ βουλήν ἔχουσιν. ὅπερ ἐπεὶ
 5 Μουνδύλας ἤκουσε, τῶν τινα Ῥωμαίων, Παῦλον ὄνομα, παρ'
 αὐτοὺς ἐπεμψεν. ὁ δὲ λαθὼν μὲν τοὺς πολεμίους ἐς τοῦ Πιάδου
 τὴν ὄχθην ἦλθεν. ὀκλάδος δὲ οὐδεμιᾶς ἐν τῷ παραυτικά ἐπιτυ-
 χῶν, ἀπεδύσατό τε καὶ νηχόμενος ξὺν μεγάλῳ κινδύνῳ τὴν διὰ
 βασιν ἐποιήσατο. κομισθεὶς οὖν ἐς τὸ τῶν Ῥωμαίων στρατόπε-
 10 δον καὶ παρὰ τοὺς ἡγουμένους ἦκων ἔλεξε τοιάδε „Μαρτίνε καὶ P 437
 Οὐλλiαρι, οὐ δίκαια ποιεῖτε οὐδὲ δόξης τῆς ὑμῶν αὐτῶν ἄξια,
 λόγῳ μὲν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν βασιλέως πραγμάτων ἦκοντες, ἔργῳ
 δὲ τὴν Γότθων δύναμιν αὐξοντες. Μεδιόλανος γὰρ ἦδε, πόλιων
 τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πασῶν μάλιστα μεγάλῃ τε καὶ πολυανθρωπίᾳ καὶ
 15 τῇ ἄλλῃ εὐδαιμονίᾳ παρὰ πολλὰ προὔχουσα, χωρὶς δὲ τούτων
 πρὸς τε Γερμανοὺς καὶ τοὺς ἄλλους βαρβάρους ἐπιτειχισμᾶ τε
 οὔσα καὶ πάσης, ὡς εἰπεῖν, προβεβλημένη τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς,
 ἐς κίνδυνόν τινα ἐμπέπτωκε μέγαν, ξὺν τε Μουνδύλα καὶ τῷ βα-
 σιλέως στρατῷ, παρὰ μὲν τῶν πολεμίων ἐνοχλουμένη, παρὰ δὲ
 20 ὑμῶν ἀμελουμένη. ἡλία μὲν οὖν ἠδίκηται βασιλεὺς παρ' ὑμῶν B
 ἐν τῷ παρόντι, λγείν ἀφίρημι. οὐ γάρ μοι πλείοσι λόγοις ὁ και-
 ρὸς ἐνόδιωσι χρῆσθαι, ὀξεϊάν τινα τῇ πόλει τὴν ἐπικουρίαν ἐπι-
 ζητῶν, ἕως ἔτι λείπεται τις ἐλπίς. ὑμῶς δὲ φημι χρῆναι ἀντίκα
 δὴ μάλα κινδυνεύουσι Μεδιολανίταις ἀμύνειν. ἦν γάρ τιμι μελ-

17. προβεβλημένη L. Vulgo προβεβλημένης.

ad Padum fluvium, qui dies iter abest Mediolano, progressi, castris ibi
 positis consistere, et multum trivere temporis in habenda de fluminis
 transitu deliberatione. Qua de re certior factus Mundilas, Romanum
 quemdam, Paulum nomine, ad ipsos destinat: qui clam hostibus ad Padi
 ripam cum pervenisset, nullum nactus navigium, vestes exiit, et cum ma-
 gno periculo tranavit amnem. Ubi castra Romana attigit, apud Duces
 oratione hac usus est. *Contra fas et honorem vestrum facitis, Martine
 et Uliari: qui huc profecti eo in speciem consilio, ut solvae res Imperato-
 ris essent, potentiam Gothicam re ipsa augetis. Acribus enim hostium im-
 pressionibus et negligentia vestra in summum discrimen cum Mundila et
 Imperatoris copiis delapsus est Mediolanum, urbium Italiae fere omnium
 facile princeps amplitudine, frequentia, opibus: praeterquam quod adver-
 sus Germanos aliosque Barbaros propugnaculum est, universo, ut ita di-
 cam, Imperio Rom. praestructum. Quanta igitur iniuria affeceritis Im-
 peratorem, omitto dicere. Neque enim pluribus verbis agere per tempus
 licet, quod urbi promptum auxilium flagitat, dum aliquid spei reliquum
 est. Vestrum esse aio Mediolanenses periculo quamprimum subtrahere.*

λήσει ἔν γε τῷ παρόντι ἐς ἡμᾶς χρῆσθαι συμβῆ, ἡμῖν μὲν τὰ πάντων πικρότατα πεπονθόσιν ἀπολωλέναι ξυμβήσεται, ὁμῖν δὲ τὸ τοῖς πολεμοῖσι τὴν βασιλείωσ προέσθαι δύναμιν. προδότηι γὰρ, οἴμαι, καλεῖσθαι εἰσι δίκαιοι οὐχ οἱ ἄν τὰς πύλασ τοῖσ ἐναντίοισ ἀνακλίνοιεν μόνον, ἀλλ' οὐδὲν τι ἤσσοσ, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον, 5 οἱ ἄν πολιορκουμένοισ παρὰν τοῖσ φιλάτοισ ὑμάνειν, οἱ δὲ τὴν C ἀκίνδυνον ὄκησιν παρὰ τῆσ ὑγωνίασ ἐλόμενοι, τὴν ἐκένων, ὡσ τὸ εἰκόσ, ἐπικράτησιν τοῖσ πολεμοῖσι δεδώκασι. Παῦλοσ μὲν τοσαῦτα εἶπε. Μαρτῖνοσ δὲ καὶ Οὐλλάρισ ἔψεσθαι οἱ αὐτίκα δὴ μάλα ἐπυγγεῖλάμενοι τὸν ἄνθρωπον ἀπεπέμψαντο. ὅσ δὴ καὶ 10 αὐτίσ τοὺσ βαρβάρουσ λαθῶν ἐσ Μεδιόλανον νύκτωρ εἰσῆλθε, τοὺσ τε στρατιώτασ καὶ Ῥωμαλοὺσ ἅπαντασ ἐλίπισν ἐπάρασ ἔτι μᾶλλον ἐσ τὴν βασιλείωσ πίστιν ἐπτέρωσεν. οὐδὲν δὲ τι ἤσσοσ οἱ ἀμφὶ Μαρτῖνον ὄκνω ἐχόμενοι αὐτοῦ ἔμενον, χρόνοσ τε πολὺσ ταύτη δὴ τῇ μελλήσει ἐτριβετο. μετὰ δὲ Μαρτῖνοσ ἀπολύεσθαι 15 τὴν αἰτίαν ἐθέλων Βελισαριῶ ἔγραψε τάδε, Ἐπεμψασ ὧδε τοῖσ D ἐν Μεδιολάνω κινδυνεύουσιν ἐπαμνοῦντασ, καὶ γε πολλῇ σπουδῇ, ὡσπερ σὺ ἐκλενεσ, ἄχρι ἐσ Πάδοσ ποταμόν ἤκομεν, ὅν διαβαίνειν ὁ στρατόσ δέδοικεν, ἐπεὶ δύναμίν τι Γότθωσ μεγάλην καὶ Βουργουνζιώνων κάμπολύ τι ζὸν αὐτοῖσ πληθόσ ἐν Αἰγού- 20 ροισ εἶναι ἀκούομεν, πρὸσ οὓσ γε ἡμεῖσ διαμάχεσθαι μόννοι οὐχ οἰοῖ τε οἰόμεθα εἶναι. ἀλλὰ κλίνε Ιωάννην τε καὶ Ιουστινόν ὡσ τάχιστα (ἐν γετόνων γὰρ ἡμῖν ἐν Αἰμιλίωσ τῇ χώρᾳ εἰσὶν)

9. δὲ] τε P.

Nam si nos aliquantulum differatis, nobis mors omnium crudelissima, vobis crimen inferretur proditorum hostibus virium Imperatoris. Merito enim, mea quidem sententia, proditores vocantur, non modo qui portas hostibus aperuerint, sed ii quoque, et quidem pari vel potiori etiam iure, qui cum possent viris amicissimis obsidians pressis suppeticas ferre, in tuto residere maluerint, quam dimicare, ac proinde eos in hostium potestatem dimiserint. Haec Paulus: quem Martinus et Uliaris remisero, se mox ipsum secuturos polliciti. Ille hostem denuo latens, noctu Mediolanum ingreditur, spe omnes cum milites tum Romanos erigit, et ad praestandam Imperatori fidem acrius excitat. Nihilo tamen minus Martini copias seguites ibi tenuit, ac dum diem ex die ducunt, multum tempus inutiliter effluxit. Post, ut a se culpam amoliretur Martinus, haec ad Belisarium scripsit. Nos huc misisti, obsessis Mediolani laturos opem. Summa, ut iusseras, celeritate ad fluvium Padum venimus: quem exercitus traicere reformidat, allato nuntio, ingentes esse in Liguria Gotthorum vires, et cum illis coniunctos maximo numero Burgundiones, quibuscum soli non posse congruere nobis videmur. Sed quando prope in Aemilia Iovannes et Iustinus absunt, utrique manda ut cum suis in hoc Martii discrimine no-

ὁμοῦ τοῖς ἐπομένοις κινδύνου ἡμῖν τοῖδε ξυνάρασθαι. κοινή
 γὰρ ἐνθένδε ἰόντες αὐτοὶ τε σώοι εἶναι καὶ δρῶν τι κακὸν δυνη-
 σόμεθα τοῖς πολεμίοις.“ Μαρτίνου μὲν ἡ ἐπιστολὴ τοσαῦτα V 91
 λέδηλον. Βελισάριος δὲ, ἐπεὶ αὐτὴν ἀνέλεξατο, Ἰωάννην τε καὶ
 5 Ἰουστίνον ἐκέλευε ξὺν τοῖς ἀμφὶ Μαρτίνον ἐς Μεδιόλανον κατὰ
 τάχος ἵεναι. οἱ δὲ πράξειν οὐδὲν ἔφασκον, εἴ τι μὴ Ναρσῆς
 πιστέλλοι σφίσι. διὸ δὴ καὶ Ναρσῆ Βελισάριος ἔγραψε τάδε H 242
 „Ἐν σώματι εἶναι πῦσαν τὴν βασιλέως στρατιὰν νόμιζε, ἦν δὲ P 438
 ἦν μὴ γνώμην ἐνδεικνυσθαι μίαν ὥσπερ ἀνθρώπου τὰ μέλη ξυμ-
 10 βαίνει, ἀλλὰ τι ἀλλήλων χωρὶς ἐνεργεῖν βούλεσθαι, λελεῖφεται
 ἡμῖν τῶν διόντων οὐδὲν διαπεπραγμένοις ἀπολωλέναι. οὐκοῦν
 Αἰμιλιαν μὲν ἔα, οὐδὲν τι δυχῶμα ἔχουσιν οὐδέ τινα Ῥω-
 μαίοις ἔν γε τῷ παρόντι καιρῷ ῥοπήν φέρουσιν. σὺ δὲ Ἰωάννην
 τε καὶ Ἰουστίνον κέλευε αὐτίκα δὴ μάλα εὐθὺ τῶν ἐν Μεδιολάνῳ
 15 πολεμίων ξὺν τοῖς ἀμφὶ Μαρτίνον ἵεναι, ἑγγὺς τε ὄντας καὶ πρὸς
 τῶν βαρβάρων τὴν ἐπικράτησιν ἱκανῶς ἔχοντας. ἐμοὶ γὰρ ἐν-
 ταῦθα στρατιᾶς πλήθος, ὅπερ ἔν καὶ στέλλοιμι, οὐκ εἶναι ξυμ-
 βαίνει, ἄλλως τε δὲ καὶ στρατιώτας ἐς Μεδιόλανον ἐνθένδε ἵεναι
 ἀξύμφορον οἶμαι εἶναι. χρόνου τε γὰρ τετριφεται πλήθος, B
 20 ὥστε ὀπίσω τοῦ δέοντος καιροῦ ἐς αὐτὴν ἤξουσι, καὶ τοῖς ἵπποις
 ἐπὶ τοῖς πολεμίοις χρῆσθαι διὰ μῆκος ὁδοῦ, ἤνικα ἐς ἐκείνους
 ἀφικνῶνται, οὐδαμῶς ἔξουσιν. ἦν δέ γε οἱ ξὺν Μαρτίνῳ καὶ
 Οὐλίαιρι ἄνδρες οὔτιι ἐς Μεδιόλανον ἴωσι, κρατήσουσι τε, ὡς

8. ἦν δὲ ἦν P ex Vat. εἰκερ γούν HL. 9. ἐνδεικνυσθαι] ἐν-
 δεικνυσθε HL. idid. ἀνθρώπου] ἐνθρώποις HL. 10. βού-
 λεσθαι] βούλεσθε HL. 22. ξὺν] ξὺν γε P.

*bis adsint. Iunctis enim copiis hinc profecti, cladem hosti dare poterimus
 salvi atque incolumes. Haec erat significatio epistolae Martini: qua le-
 cta, Joanni ac Iustino mandat Belisarius, ut cum Martino Mediolanum
 properent. Negant ambo id se facturos, nisi Narses imperet. Quare
 Belisarius in haec verba Narseti scribit. Unum esse corpus existima
 omnia Imperatoris copias: quae si non ostendant concordiam, qualis est
 inter hominis membra, et distraetae aliquid efficere velint, nihil eorum,
 quae agenda sunt executi, peribimus. Omissa igitur Aemilia, quae nec
 ullam habet munitionem, nec Romanis in praesenti momentum affert, sine
 mora Joanni ac Iustino praecipere, ut recta adversus hostes Mediolano infe-
 stes profecti maturent cum Martini copiis, quae illinc prope absunt, Bar-
 baris vincendis idoneae. His enim quas mittam ipse non habeo. Accedit
 in primis quod, meo quidem iudicio, non conducit ire hinc milites Mediola-
 num. Quippe tantum temporis impendent, ut serius, quam oporteat, eo
 perventuri sint; postque adventum suum, equis viae longinquitate fessis
 uti contra hostes non poterunt. At si cum Martino atque Uliari Ioannes*

τὸ εἶδος, τῶν ταύτη βαρβάρων, καὶ τὴν Αἰμιλλαν καταλήφον-
ται ἀδύς, οὐδεὶς ἔτι ἀντιστατοῦντος.“ ταῦτα ἐπεὶ Ναρσῆς
ἀπενεχθέντα εἶδε τὰ γράμματα, αὐτὸς μὲν Ἰωάννην τε καὶ Ἰου-
στίνον ἐπέστελλεν εἰς Μεδιόλανον ζῶν τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἵναται.
ὀλίγω δὲ ὕστερον Ἰωάννης μὲν εἰς τὴν παραλίαν ἐστάλη, δυνάεις
ἀκύντους ἐνθένδε κομίζοι, οὕτω τε διαβαίνειν τὸν ποταμὸν ὁ στρα-
τὸς δέηται. ἀλλὰ νόσος αὐτῷ ξυμβᾶσα τὰ πρᾶσσόμενα διεκώ-
λυσεν.

- C Ἐν ᾧ δὲ οἱ τε ἀμφὶ Μαρτίνον τῆ εἰς τὴν διάβασιν ἐκνήσει
ἐχρῶντο καὶ οἱ ἀμφὶ τὸν Ἰωάννην τὰς Ναρσοῦ ἐντολὰς ζῆμον, ¹⁰
ἐν τούτῳ χρόνῳ δαπανῆσθαι πολὺ τι χρῆμα τῆ πολιορκίᾳ τετύ-
χηκεν. οἱ δὲ πολιορκούμενοι ἤδη εἰς ἄγαν τῷ λιμῷ πιεζόμενοι καὶ
τοῦ κακοῦ ὑπερβιαζομένου κυνῶν τε καὶ μυῶν οἱ πλεῖστοι ἐγεί-
σαντο καὶ ζῶων ἄλλων ὅσα εἰς βρωσίαν ἀνθρώπου οὐ πρότερον
ἤλθεν. οἱ μὲν οὖν βάρβαροι πρόσβεις παρὰ Μουνδιαν πύργων- ¹⁵
τες ἐνδοῦναι σφίσι τὴν πόλιν ἐκέλευον, ἐφ' ᾧ ἀπαθεῖς τε αὐτὸς
καὶ οἱ στρατιῶται κακῶν μείνωσιν. ὁ δὲ ταῦτα ὠμολόγησε πρῶ-
ξιν, ἣν ἐκείνοι ὑπὲρ τε αὐτῶν τὰ πιστὰ δώσουσι καὶ ὡς ὅθδεν
ἄχαρι εἰς τῶν οἰκητόρων τινὰ δράσουσιν. ὡς δὲ οἱ πολέμοι
D Μουνδιαν τε καὶ τοῖς στρατιώταις τὰ πιστὰ ἔδοσαν, θυμῷ δὲ ²⁰
πολλῷ εἰς Ἀργούρους ἐχόμενοι ἅπαντας ἀπολοῦντες ἐνδηλοὶ ἦσαν,
ἔγκαλέσας Μουνδιαν τοῖς στρατιώταις ἅπαντας ἔλεξε τοιαῦτα
„Ἐἴ τινες καὶ ἄλλοι πώποτε, παρὸν αἰσχυρῶς βιῶναι, οἱ δὲ μᾶλ-
λον εὐκλειῶς ἀποθανεῖν εἴλοντο σωτηρίας τῆς παραυτίκα τὴν εὐ-

*et Iustinus Mediolanum petant, Barbaros, qui ibi sunt, praecul dubio vin-
cent, ac nemine iam obsistente, Aemillam recipient. His Narses lectis
litteris, Ioannem ac Iustinum cum reliquo exercitu Mediolanum ire iussit.
Nec multo post Ioannes ad oram maritimam sese contulit, ut sumptis in-
de scaphis copias fluvium transportaret. Sed morbus, qui tunc ipsam
invasit, coepit fuit impedimento.*

Dum ad traiectum Martinus cunctatur, et Narsis mandata Ioannes
expectat, interea obsidione longius extracta, obsessi premente iam ni-
mium fame sic vincebantur, ut plerique a canibus, muribus, aliisque ani-
mantibus, antea non receptis in cibum, dentes minime abstinerent. Bar-
bari, missis ad Mundilam Oratoribus, hortantur ut dedat urbem, accepta
conditione, ab ipso et militibus vim abfuturam. Id ille se facturum pro-
mittit, si incolunitatis fidem non modo ipse, verum etiam cives accipiant.
Cum hostes fidem Mundilae ac militibus dedissent, neque obscuram es-
set eos Liguribus graviter offensos ad interuentionem saevituros, Mun-
dilas militibus omnibus convocatis haec dixit. Si qui unquam, cum pos-
sent turpiter vivere, maluerunt honeste mori, clarum obitum praecipiantes

πρεπή τοῦ βίου καταστροφὴν ἀλλαζόμενοι, τοιοῦτους δὴ τινὰς ἐν τῷ παρόντι βουλομένην ἂν καὶ ὑμᾶς εἶναι καὶ μὴ τῷ φιλοπόνησεν τὸν μετὰ τῆς αἰσχύνης βίον διώκειν, καὶ ταῦτα ἄπο τῆς Βελισσαρίου διδασκαλίας, ἧς ἐκ πασῶν μετασχούσιν ἡμῖν μὴ οὐχὶ γενναίοις τε καὶ λαν εὐτόλμοις εἶναι οὐχ ὄσιον. τοῖς μὲν γὰρ εἰς φῶς ἤκουσι μία τις ἅπασι προέρχεται τύχη, τοῖς καθήκουσι τε θνήξαι χρόνους· τρόπων δὲ τῆς τελευτῆς ἄνθρωποι ἀλλήλων P 439 ὡς τὰ πολλὰ διαλλάσσουσι. διαφέρει δέ, ὅτι ἄνθρωποι μὲν, ὡς τὸ εἶδος, ἅπαντες ἕβριν τε καὶ γέλωτα θείλοντες τοῖς ἐχθροῖς 10 πρότερον, εἶτα τοῖς ἄνωθεν διωρισμένοις καιροῖς οὐδὲν ἤσσαν ἀναπιπλῶσι τὴν πεπωμένην. γενναίοις δὲ ἀνδράσι ζῶν τε τῇ ἀρετῇ καὶ δόξης ἀγαθῆς περιουσίᾳ τοῦτο ζυμβαίνει πάσχειν. ἄνευ δὲ τούτων εἰ μὲν ἀνθρώπους τούσδε ξυνδιασώζειν ἡμῖν δυνάουσι τοῖς βαρβάροις παρῆν, ἔφερον ἂν τοῦτο γοῦν τινα τῆς 15 αἰσχρᾶς ταύτης ἡμῖν σωτηρίας συγγνώμην. ἦν δὲ γε Ῥωμαίους τοσοῦτους τὸ πλῆθος ἐπιθεῖν ἀνάγκη ταῖς τῶν πολέμων διαφθειρομένους χερσίν, ὅτου τις ἂν εἴποι τοῦτο θανάτου πικρότερον ἔσται. οὐ γὰρ ἄλλο οὐδὲν ἢ τοῖς βαρβύροις ξυγκατεργάζεσθαι τὸ B δεινὸν δόξαιμεν. ἕως οὖν ἔτι ἐσμὲν ἡμῶν αὐτῶν κύριοι, ἀρετῇ 20 τὴν ἀνάγκην κομίσασθαι εὐδοξον ἑαυτοῦ κατὰ τὴν προσπεισοῦσαν διαθώμεθα τύχην. φημί δὲ χρῆναι ὡς ἄριστα ἐξοπλισαμένους ἡμᾶς ἅπαντας ἐπὶ τοὺς πολέμους οὐ προσδεχομένους χωρεῖν.

6. προέρχεται] „Melius forte προσέρχεται, impendit.“ MALT.
 20. κομίσασθαι] κομησασθαι Maltretus. *ibid.* εὐδοξον] εὐδόξαν Maltretus cum Scaligero. *ibid.* ἑαυτοῦ] ἑαυτοῖς L. ἐκάστω Maltretus.

praesenti vitae, tales velim ut modo sitis, nec vos ad retinendam cum dedecore animam lucis amor impellat; idque contra Belisarii disciplinam, qua assiduum eruditi, non possumus sine culpa generositate animoque ad audendum promptissimo non valere. Omnibus, qui in lucem eduntur, communis praeit eis tempore moriendi necessitas. At mortis genere inter se homines plerumque differunt. In eo nempe discrimen est, quod ignavi omnes, postquam hostium contumelias ac ludibria merito passi sunt, constituta a Deo die, aequae ut caeteri, fatum implent: id vero subeunt viri fortes cum significatione virtutis gloriaque amplissima. Praeterea, si nostra apud Barbaros seruitus nobiscum cives servare possent, venia daretur aliqua ignominiosae illi salutis nostrae. Verum si tet Romanos hostium manibus trucidatos videre necesse erit, quis neget quovis leti genere acerbius illud fore spectaculum? Nihil certe aliud, nisi tantam illam cum Barbaris stragem edere videbimur. Igitur quandiu iuris nostri sumus, quod nemo non recte sentit, ornandam esse virtute necessitatem, id iam oblatas nobis fortunae accommodemus. Itaque sic statuo, nos omnes armatos in hostem incautum debere vadere. Nam alterutrum nobis eveniet, ut

- δουῖν γὰρ ἡμῖν περιέσται θάτερον· ἢ τὴν τύχην ἐφ' ἡμῖν εἰργά-
 V 92 σθαι τι ἢ κρείσσον ἐλπίδος τελευτῆς τετυχηκότας εὐδαίμονος εὐ-
 κλεῶς μάλιστα τῶν παρόντων ἀηλλάχθαι κακῶν.“ Μουνδύλας
 μὲν τοσαῦτα εἶπε, τῶν δὲ στρατιωτῶν ὑποστῆναι τὸν κίνδυνον
 C οὐδείς ἤθελεν, ἀλλ' ἐφ' οἷς παρεκάλουν οἱ πολέμιοι σφῆς τε αὐ- 5
 τοὺς καὶ τὴν πόλιν ἐνέδοσαν. καὶ αὐτοὺς μὲν οἱ βάρβαροι οὐδέν
 H 243 ἄχαρι ἐργασάμενοι ἐν φυλακῇ ξὺν Μουνδύλᾳ εἶχον, τὴν δὲ πόλιν
 ἐς ἔδαφος καθεῖλον, ἄνδρας μὲν κτείναντες ἤβηδὸν ἀπαντας οὐχ
 ἤσσαν ἢ μυριάδας τριάκοντα, γυναῖκας δὲ ἐν ἀνδραπόδων ποιη-
 σάμενοι λόγῳ, αἷς δὴ Βουργουνζιανὰς δεδώρηται χάριν αὐτοῖς 10
 τῆς ξυμμαχίας ἐκτίνοντες. οὐδὲ δὴ Ῥεπάρατον εὐρόντες τὸν τῆς
 αὐλῆς ἔπαρχον, ἔκοψάν τε κατὰ βραχὺ καὶ αὐτοῦ τὰ κρέα τοῖς
 κυσὶν ἔρριψαν. Κερβεντῖνον δὲ (καὶ γὰρ ἐντὸς ἐν Μεδιολάνοις
 D ἔτυχε) διὰ τε Βενετῶν καὶ τῶν ταύτῃ ἐθνῶν ξὺν τοῖς ἐπομένοις
 ἐς Δαλματίαν κομίζεται. καὶ παρὰ βασιλείᾳ ἐνθὲνδε ἦλθε, πύ- 15
 θος ἀγγέλλων μέγα τοῦτο, ὃ Ῥωμαίοις ξυνέπεισε γενέσθαι. καὶ
 ἀπ' αὐτοῦ οἱ Γότθοι πόλεις τε ἄλλας ὁμολογῆσαι εἶλον, αἱ Ῥω-
 μαίων ἔτυχον φρουρὰς ἔχουσαι, καὶ Λιγουρίας ὅλης αὐθις ἐκρά-
 τησαν· Μαρτῖνος δὲ καὶ Οὐλλιαρις ξὺν τῷ στρατῷ ἐπὶ Ῥώμης
 ἀνέστρεφον. 20
- P 440 κβ'. Ταῦτα μὲν δὴ ᾧδέπη ἔσχε. Βελισάριος δὲ οὐπω τι
 πεπυσμένος τῶν ἐν Λιγουρίᾳ ξυμπεπτωκότων, ἐπειδὴ ὁ χειμῶν
 ἐτελεύτα, ἤδη τῷ παντὶ στρατῷ ἐς τὴν Πικηνῶν ἦν. τὰ τε

15. ἦλθε om. L. 23. Πικηνῶν P. πικηνῶν HL.

*aut fortuna a nobis faciat, aut mors supra spem beata his aeternis glo-
 riosae nos explicet. In hunc modum locuto Mundila, militum nemo peri-
 clitari voluit, sed accepta, quam hostes dederant, conditione, se atque
 urbem permiserunt. Atque ipsos quidem Barbari a vexatione intactos
 in custodia cum Mundila habuere: urbem autem solo aequarunt, viris
 omnibus, sine ullo aetatis discrimine, ad trecenta minimum millia, per-
 emptis, et multatis libertate feminis: quas Burgundionibus donarunt,
 praestitam auxilium remunerantes. Cum Praefectum Praetorio Repara-
 tum ibi offendissent, conciderunt in frusta eiusque carnes canibus proie-
 cerunt. Cerventinus, qui et ipse Mediolani erat, per agrum Venetum ac
 vicinarum gentium oras in Dalmatiam cum suis profectus, inde ad Impe-
 ratorem se contulit, cladem hanc Romanorum ingentem nuntiaturus. Exin
 Gotthi caeteris urbibus, quae Romana praesidia habebant, deditione po-
 titi, universam Liguriam receperunt. Martinus et Uliaris Romam cum ex-
 ercitu reversi sunt.*

22. Ita quidem haec se habuerunt. Belisarius vero ignarus adhuc
 quid in Liguria accidisset, exacta iam hieme, agrum Picenum cum ex-
 ercitu universo petere intendit. In itinere auditis, quae Mediolani con-

ἀμφὶ Μεδιόλανον τετυχηκότα ἐν ταύτῃ δὴ τῇ πορείᾳ μαθὼν ἐν
 μεγάλῳ ἐποίησατο πένθει. καὶ Οὐλλιάρην μὲν ἐς ὕψην οἱ ἐλθεῖν
 οὐκέτι τὸ λοιπὸν εἶασεν, ἅπαντα δὲ τὰ ξυμπεσόντα βασιλεῖ ἔγρα-
 ψε. βασιλεῖς δὲ τούτων μὲν ἕνεκα δεινὸν τι εἰργάσατο οὐδένα,
 5 τὴν δὲ Βελισαρίου τε καὶ Ναρσοῦ διαφορὰν ἀκούσας, Ναρσῆν τε
 αὐτίκα μεταπεμψάμενος αὐτοκράτορα παντὸς τοῦ πολέμου Βελ- B
 σάριον κατεστήσατο. ὧδε μὲν οὖν ἐς Βυζάντιον Ναρσῆς ἐπα-
 νῆκε, τῶν στρατιωτῶν ὀλίγους τινὰς ἄγων. Ἔρουλοι δὲ μένειν
 ἐν Ἰταλίᾳ Ναρσοῦ ἐνθρόνου ἀναχωροῦντος οὐκέτι ἤξιον, καίτοι
 10 Βελισαρίου πολλὰ ὑποσχομένου σφίσι πρὸς τε αὐτοῦ καὶ βασι-
 λέως ἀγαθὰ μένουσιν ἔσεσθαι, ἀλλὰ ξυσκευασάμενοι ἅπαντες τὰ
 μὲν πρῶτα ἐπὶ Λιγουρίας ἐχώρησαν. οὗ δὴ ἐντυχόντες τῷ Οὐ-
 ραῖα στρατῷ, ἀνδράποδά τε καὶ ἄλλα ζῶα ὅσα ἐπήγον τοῖς πο-
 λεμίοις ἀπέδωκεν, καὶ χρήματα πολλὰ κεκομισμένοι ἀπώμοσαν,
 15 μήποτε Γότθοις ἀντιτάξασθαι ἢ ἐς χεῖρας ἵνασι. οὕτω τε εἰρη- O
 ναίαν τὴν ἀναχώρησιν ποιησάμενοι ἐς τὰ ἐπὶ Βενετίας χωρία ἤλ-
 θον. ἐνταῦθα αὐτοῖς Βιταλίῳ ξυγγενομένους τῶν ἐς βασιλεῖα
 Ἰουστινιανὸν ἡμαρτημένων μετέμελεν. ἀφοσιούμενοι τε τὸ ἐγκλη-
 μα Οὐλσανδρον μὲν τῶν ἀρχόντων ἕνα ζῆν τοῖς ἐπομένους αὐτοῦ
 20 εἶασαν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐς Βυζάντιον ἀπεκομισθῆσαν ἅπαντες,
 Ἀλουήθ τε ἡγουμένον σφίσι καὶ Φιλμοῦθ, ὅσπερ Φανοθέου τε-
 τελευτηκότος ἐν σκηνῇ τὴν ἀρχὴν ἔσχεν.

21. Φανοθέου] Vulgo Φανιθέου. 22. ἐν σκηνῇ] „Forte ἐν Κα-
 σίγη, quia Phanitheus, cuius obitus hic memoratur, supra p. 433 d.
 occisus dicitur in oppugnatione Caesenaë.“ MALZ.

tingerant, magno affectus luctu, Uliarín ad conspectum suum admittere
 amplius noluit, et omnia ad Imperatorem perscripsit. Horum causa in
 neminem acerbe Imperator consuluit: sed cognito Belisarii ac Narsæti
 dissidio, Narsætæ extemplo revocavit, bellumque uni Belisario dedit.
 Itaque Narses, paucis militibus comitatus, Byzantium rediit: neque Kruli,
 illo abeunte, in Italia manere voluerunt; quamvis, si subsisterent,
 multa in eos bona Belisarius cum a se, tum ab Augusto prefectura pol-
 liceretur. Verum omnes collectis sarcinis, in Liguriam primum migra-
 runt: ubi, cum in Uraie copias incidissent, mancipia, et quidquid peco-
 ris abducebant, venundedere, multaque aucti pecunia, iurarunt se nun-
 quam laturos arma in Gotthos, nec manus cum ipis collaturos. Eo pacto
 cum pace digressi, in agrum venere Venetum: ubi cum Vitalio col-
 locutos, admissi in Iustinianum Aug. peccati poenituit: idque detestati,
 Visando, e principibus suis uno, ibi relicto cum suis, Byzantium caeteri
 omnes reversi sunt, ducentibus Alueth ac Philemuth, qui, Phanotheo in
 tentorio mortuo, principatum obtinuit.

Οὐτίγης δὲ καὶ οἱ ξὺν αὐτῷ Γότθοι Βελισάριον ἅμα ἦσαν
 D ἀρχομένῳ ἐπὶ σφᾶς τε καὶ Ῥάβενναν ἤξεν ἀκούοντες ἐν δέματι
 μεγάλῳ καθίσταντο καὶ τὰ παρόντα σφίσι ἐν βουλῇ ἐπειοῦντο,
 καὶ αὐτοῖς πολλὰ βουλευσαμένους (οὐ γὰρ ἀξιόμαχοι τοῖς πολε-
 μίοις κατὰ μόνας ᾤοντο εἶναι) ἔδοξεν ἄλλων τινῶν βαρβάρων 5
 ἐπικουρίαν ἐπάγεσθαι. Γερμανῶν μὲν οὖν τοῦ τε δολεροῦ καὶ
 ἀπίστου ἤδη ἐν πείρᾳ γεγενημένοι ἀπέσχοντο, ἀγαπῶντες, ἦν μὴ
 καὶ αὐτοὶ ξὺν Βελισαρίῳ ἐπὶ σφᾶς ἴωσιν, ἀλλ' ἀμφοτέροις ἐκπο-
 P 441 δῶν στήσονται. ἐς δὲ Λιγγοβάρδων τὸν ἄρχοντα Οὐακιν πρῶ-
 σβεις ἐπεμψαν, χρήματά τε μεγάλα προτεινόμενοι καὶ ἐς τὴν 10
 δμαιοχιλίαν παρακαλοῦντες. οἳ δὲ, ἐπεὶ βασιλεῖ φίλον τε καὶ
 V 93 ξυμμαχον τὸν Οὐακιν ἔγνωσαν εἶναι, ἀπρακτοὶ ἀνεχώρησαν.
 Οὐτίγης τοίνυν τοῖς παροῦσιν, ὡς τὸ εἶδος, ἀπορούμενος τῶν
 πρεσβυτέρων ἀεὶ ξυνεκάλει πολλούς. παρ' ὧν δὴ συχνὰ ἐκυν-
 θάνετο ὅ τι ποτὲ οἱ βουλευομένῳ τε καὶ πρῶσσοι ἀμεινον τὰ 15
 πράγματα ἔξει. γινώμαι οὖν πολλαὶ πρὸς τῶν ἐς τὴν βουλήν
 ξυνιόντων ἐλέγοντο, αἱ μὲν ἐπιτηδέως τοῖς παροῦσιν οὐδαμῇ
 ἔχουσαι, αἱ δὲ τι καὶ λόγου ἄξιον φέρουσαι. ἐν αἷς καὶ τότε
 B ἐς τὸν λόγον ἤλθεν, ὡς οὐ πρότερόν ποτε Ῥωμαίων βασιλεὺς
 τοῖς ἐν τῇ ἐσπερίᾳ βαρβάροις πολεμῆν ἴσχυσε, πλὴν γε δὴ ὅτι αἱ 20
 σπονδαὶ ἐς Πέρσας γεγένηται αὐτῷ τε καὶ τοῖς ἐν τῇ ἔφ βασι-
 λεῦσι. τοὺς τε γὰρ Βανδίλους καὶ Μαυρουσίους τηνικαῦτα ἀπο-
 λῶλέαι καὶ Γότθοις τὰ παρόντα ξυμπεπτοκέναι. ὥστε καὶ, ἦν

8. ἐκποδῶν] ἐκποδᾶν P. 9. στήσονται] στήσονται L. 20. ὅτι] ὅτι Pm.

At Vitigis, et qui ipsi aderant Gotthi, cum adversum se et Raven-
 nam primo vere venturum Belisarium audisset, gravi metu perterriti,
 de re praesenti consultare instituunt. Qua multum agitata, quoniam se
 solos hosti viribus impares sentiebant, constitutum est, ut aliorum auxilia
 Barbarorum accerserent, Germanis, quorum fraudes perfidiamque experti
 iam fuerant, praetermissis, eo contenti, ut in se arma non ferrent isti
 cum Belisario, ac neutri parti faverent. Tum ad Vacin Langobardorum
 Regem legatione missa, grandique oblata pecunia, ad societatem invi-
 tant. Ubi vero illum areto amicitias et foederis vinculo Imperatori con-
 iunctum esse perspexerunt Legati, re infecta redierunt. Inscius proinde
 Vitigis quid ex re constitueret, seniorum coetus cogebat assidue, eos-
 que rogabat, quo tandem consilio, qua via res melius processurae es-
 sent. Inter eos, qui ad deliberandum conveniebant, magna erat senten-
 tiarum varietas: quarum aliae nihil appositum, aliae aliquid, quod ad
 rem faciebat plurimum, suggerebant. In his fuit haec observatio: Im-
 peratorem Rom. nonquam ante Barbaris Occidentis inferre bellum po-
 tuisse, nisi post compositam cum Persis ab ipso et Orientis Regibus pa-
 cem: Tunc enim Vandalos ac Mauros periisse, et Gotthis incidisse quas

τις καὶ πῦν Ἰουστινιανῷ αὐτοκράτορι τὸν Μήδων βασιλέα ξυ-
 κρούσῃ, οὐ μήποτε Ῥωμαῖοι, τούτου δὴ ἐκπεπολεμημένου σφίσι
 τοῦ ἔθνους, πόλεμον ἄλλον διενεγκεῖν πρὸς οὐδένα ἀνθρώπων τὸ
 λοιπὸν ἔξουσι. ταῦτα Οὐλίγῃ τε αὐτῷ ἤρесе καὶ Γότθοις τοῖς
 5 ἄλλοις. ἔδοξεν οὖν πρέσβεις παρὰ τὸν Μήδων βασιλέα Χοσ-
 ρόην στέλλεσθαι, οὐ Γότθους μέντοι, ὅπως μὴ κατάδηλοι αὐ-
 τῶθεν γινόμενοι ξυγχέωσι τὰ πρασσόμενα, ἀλλὰ Ῥωμαίους, οἵ-
 C H 244
 περ αὐτὸν Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ πολέμιον καταστήσουσι. διὸ δὴ
 τῶν ἐν Αἰγούροις ἱερῶν δύο χρήμασι πολλοῖς ἐς ταύτην ἀναπέ-
 10 θουσι τὴν ὑπουργίαν. ὧν ἕτερος μὲν, ὅσπερ ἀξιώτερος ἔδοξεν
 εἶναι, ἐπισκόπου δόκησιν τε καὶ ὄνομα περιβεβλημένος, οὐδὲν
 αὐτῷ προσῆκον, ἐς τὴν πρεσβείαν καθίστατο, ὃ δὲ ἕτερος αὐτῷ
 ὑπηρετῶν εἶπετο. γράμματά τε αὐτοῖς ἐχειρίσας πρὸς Χοσρόην
 γεγραμμένα Οὐλίγῃς ἐπέμψεν. οἷς δὴ Χοσρόης ἠγμένος ἀνήκε-
 15 ατα ἐν σπονδαῖς ἔργα Ῥωμαίοις εἰργάσατο, ἅπερ μοι ἐν τοῖς ἔμ-
 προσθεν λόγοις ἐρρήθη. ταῦτα δὲ ἐπεὶ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς
 Χοσρόην τε καὶ Πέρσας βουλευσασθαι ἤκουσε, καταλύειν μὲν D
 τὸν ἐν τῇ ἐσπερία πόλεμον ὡς τάχιστα ἔγνω, Βελισάριον δὲ με-
 ταπεμψάμενος ἐφ' ᾧ ἐπὶ Πέρσας στρατεύσειε. καὶ τοὺς μὲν Οὐί-
 20 τίγδος πρέσβεις (ἔτι γὰρ ὄντες ἐν Βυζαντίῳ ἐτόγγχανον) αὐτίκα
 δὴ ἀπεπέμψατο, ἄνδρας παρ' αὐτοῦ ἐπὶ Ῥαβέννης σταλήσεσθαι
 ὑποσχομένους, ὅσπερ ἐς Γότθους τὰς σπονδὰς θήσονται, ὅπη ἦν
 ἑκατέρωθεν ξυνοίουν μέλλη. τούτους δὲ τοὺς πρέσβεις οὐ πρότε-

5. παρὰ] περί H: illud Hm.
 23. μέλλη] Vulgo μέλλει.

7. γινόμενοι L. γινόμενοι P.

iam paterentur. Itaque si quis Iustinianum Aug. et Medorum Regem in-
 ter se modo collideret, Romanis, rupto foedere ab ea gente, nullam fore
 cum alia quapiam natione gerendi deinceps belli facultatem. Quae cum
 Vitigis caeterique Gotthi probassent, Legatos ad Chosroem Medorum
 Regem destinare placuit, non Gothos genere, ne sua ipsi forma proditi
 agnitiq̄ue, coeptum turbarent, sed Romanos, qui ipsum Iustiniano Aug.
 infensum redderent. Quamobrem ad navandam huic rei operam multa
 induxero pecunia Sacerdotes Ligures duos: quorum alter, qui praestanti-
 or videbatur, Episcopum habitu ac nomine mentiens, Legati munus suscepit,
 altero tanquam ministro comitante. Utrumque Vitigis misit, cum
 literis ad Chosroem scriptis: quibus Chosroes permotus, servantes pacem
 Romanos summa illa affectu calamitate, quam in superioribus libris de-
 scripsi. Iustinianus vero Aug. intellectu Chosrois consilio, susceptum in
 Occidente bellum decrevit quamprimum componere, et Belisarium accire
 Byzantium, ut in Persas exercitum duceret. Ac Vitigis Legatos, qui ad-
 hac erant Byzantii, remisit statim, pollicitos missurum se Ravennam vi-
 ros, qui pacem cum Gotthis pangerant, utriusque gentis rationibus ac-

ρον μεθῆκε Βελισάριος τοῖς πολεμίοις ἕως καὶ αὐτοὶ τοὺς ἀμφὶ
 Ἀθανάσιον τε καὶ Πέτρον ἀφήκαν. οὗς δὴ ἐς Βυζάντιον ἀφικο-
 μένους γερωῶν ὁ βασιλεὺς τῶν μεγίστων ἠξίωσεν, Ἀθανάσιον μὲν
 P 442 ὑπαρχον τῶν ἐν Ἰταλιώταις Πραιτωρίων καταστησάμενος, Πέ-
 τρω δὲ τὴν τοῦ μαγίστρου καλουμένην ἀρχὴν παρασχόμενος. καὶ 5
 ὁ χειμῶν ἔλθε καὶ τέταρτον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν
 Προκόπιος ξυνέγραψε.

B κγ'. Βελισάριος δὲ Αὐξιμόν τε καὶ Φισούλαν ἐξελείν πρό-
 τερον ἤθελε, οὕτω τε ἐπὶ τε Οὐτίγιν καὶ Ῥάβενναν ἵκναι, οὐδα-
 νὸς ἔτι τῶν πολεμίων οὐδὲν σφίσι ἐμποδῶν ἴστασθαι δυναμένου, 10
 οὐδὲ τὰ ὀπισθε κακουργεῖν ἔχοντος. Κυπριανὸν μὲν οὖν καὶ Ἰου-
 στίνον ξὺν τοῖς ἐπομένοις τε καὶ Ἰσαύρων τισὶν ἐς Φισούλαν ἐπεμ-
 ψε, καὶ πεντακοσίους πεζοὺς ἐκ καταλόγου, οὗ Ἀημήτριος ἤρ-
 χεν, οἳ δὴ τοὺς ἐκείνη βαρβάρους ἀμφὶ τὸ φρούριον στρατοπε-
 δευσάμενοι ἐπολιόρχουν. Μαρτίνον δὲ καὶ Ἰωάννην ξὺν τοῖς ἐπο- 15
 μένοις καὶ στρατεύματι ἄλλῳ, οὗπερ Ἰωάννης ἠγεῖτο, ὃν καὶ
 Φαγῦν ἐκάλουν, ἀμφὶ Πάδον ποταμὸν ἔστειλεν. οὗς δὴ φρον-

C τιδα ἔχειν ἐκέλευεν ὅπως μὴ Οὐράϊας τε καὶ οἳ ξὺν αὐτῷ ἐκ Με-
 V 94 διολάνου ἐπὶ σφᾶς ἴωσιν, ἦν δὲ τῶν πολεμίων τὴν ἔφοδον ἀπο-
 κρούεσθαι οὐχ οἴοι τε ὦσιν, ὀπισθεν αὐτοὺς λάθρα ἐπισπομένους 20
 κατὰ νύκτου ἵκναι. καὶ οἳ μὲν πόλιν Δορθῶνα πρὸς τῷ ποταμῷ
 ἀτείχιστον οὖσαν καταλαβόντες, αὐτοῦ τε ἐνστρατοπεδευσάμε-

18. μῆ] ἦν HL. *ibid.* Μεδιολάνου] μεδιολάνων HL. 19. ἦν
 δὲ — ὦσιν P add. ex Vat. om. H.

commodatam. Hos autem Legatos Belisarius non ante hostibus dimisit, quam ab ipsis Athanasius et Petrus dimissi sunt: quos Byzantium reducens praemiis ornavit amplissimis Imperator, Athanasium Praefecturae Praetorii Italiae, Petrum, Magistri, ut vocant, dignitate. Porro hiemis exitus quartum clausit annum istius belli, cuius historiam Procopius condidit.

23. Habebat in animo Belisarius Auximum ac Faesulas prius expugnare, itaque demum Vitigin petere et Ravennam, summotis hostibus, ut nemo obsistere, neque a tergo infestus venire posset. Quare Cyprianum et Iustinum misit cum ipsorum copiis et Isaurorum manu; pedites item quingentos ex eorum numero, quibus Demetrius praeerat. Hi castris circum castellum positos, Barbaros, qui illic erant, circumdederunt. Martinum quoque et Ioannem cum turmis, quae ipsos sequebantur, et cum aliis, quas Ioannes, cognomine Helluo, ductabat, ad Padum fluvium ire iussit, et curas in id intendere, ne ipse cum suis ab Uraia eiusque copiis Mediolano effasis peteretur: quod si hostium impetum prohibere non possent, eorum vestigiis insistentes clam a tergo subirent. Illi ad fluvium occupata urbe Dertona, quae moenibus carebat, ibi castrametati

νοι ἔμενον, αὐτὸς δὲ ἐς Αὐξιμον πόλιν χιλιούς τε καὶ μυρίους ἔχων ἀφίκετο. Αὐξιμος δὲ αὐτῆ μὲν πρώτη τῶν ἐν Πικηνοῖς πόλεων ἔστιν, ἣν δὴ μητρόπολιν καλεῖν νενομίκασι τοῦ ἔθνους Ῥωμαῖοι. ἀπέχει δὲ ἀκτῆς μὲν κόλπου τοῦ Ἰονίου σταδίου τέσσαρας τε καὶ ὄγδοήκοντα μάλιστα, Ῥαβέννης δὲ πόλεως ὄδον τριῶν ἡμερῶν καὶ σταδίου ὄγδοήκοντα. κείται δὲ ἐπὶ λόφου τινὸς ὑψηλοῦ, εἰσοδὸν ἐν τῷ ὀμαλῷ οὐδαμῆ ἔχουσα, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀπρόσοδος τοῖς πολεμοῖσι παντάπασιν οὕσα. ἐγκαυθὰ Γότθων εἴ τι δόκιμον ἦν, Οὐίτιγίς ἐς τὴν φρουρὰν κατεστῆσατο, 10 τεκμαιρόμενος ὅτι Ῥωμαῖοι, εἰ μὴ ταύτην ἐξέλωσι πρότερον, ἐπὶ Ῥάβενναν οὐποτε στρατεύειν τολμήσωσιν. ἐπειδὴ δὲ ὁ Ῥωμαίων στρατὸς ἐς Αὐξιμον ἦλθεν, ἐκέλευε Βελισάριος παρὰ τοῦ λόφου τὰ ἔσχατα πάντα ἐνοστρατοπεδενύεσθαι κύκλῳ. καὶ οἱ μὲν κατὰ ζυμμορίας γενόμενοι καλέβας ἄλλως ἄλλοι τοῦ χω- 15 ρίου ἐπήγγυοντο, κατιδόντες δὲ αὐτοὺς οἱ Γότθοι μακρὰν τε ἀπολελειμμένους ἀλλήλων καὶ σφίσιν αὐτοῖς ἐπιβοηθεῖν, ἄτε ἐν μεγάλῳ πεδίῳ, οὐκ εὐπετῶς ἔχοντας, ἐκ τοῦ ἀλφειοῦ ἀμφὶ δειλὴν ὄψιαν χωροῦσιν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ἐς τὰ πρὸς P 443 ἔω τῆ πόλεως, ἧ Βελισάριος στρατόπεδον ἔτι ποιούμενος ξύν 20 τε δορυφόροις καὶ ὑπασπισταῖς τοῖς αὐτοῦ ἔτυχεν. οἱ δὲ ἀράμενοι τὰ ὄπλα ἐκ τῶν παρόντων τοὺς ἐπιόντας ἡμύνοντο, ῥῆστά τε αὐτοὺς ἀρετῇ ὑδάμενοι ἔτρεψαν, καὶ φεύγουσιν ἐπισπόμενοι κατὰ τοῦ λόφου ἐγίνοντο. ἐνθα οἱ βάρβαροι ἐπιστρο-

2. Πικίνοις P. πικηνοῖς HL. 6. „σταδίου ὄγδοήκοντα] σταδίου ὀκτασίου Scaliger: sed male.“ MALT.

constiterunt: ipse cum virorum xi. m. urbem Auximum attigit. Est Auximum urbium Piceni princeps, quam Romani Metropolin nationis vocare solent. At littore sinus Ionii stadiis ferme LXXXIV. distat; ab urbe Ravenna itinere tridui stadiisque LXXX. Excelso in colle sita nullum habet in plano aditum: quo fit ut hostibus omnino sit inaccessa. Hic militiae florem Gotthicae Vitigis in praesidio collocaverat, satis concilians Romanos, nisi prius hanc urbem caperent, nunquam ausuros infesto exercitu Ravennam tendere. Ut Auximum pervenerunt Romanae copiae, edixit omnibus Belisarius, ut imum collem castris cingerent. Quo in loco dum tabernacula alibi alii turmatim figunt, videntes Gotthi magnis illos inter se spatii dirimi (quippe campus late patet) neque opem ferre invicem facile posse, erumpunt repente vesperi ab ea parte, qua ad ortum urbis spectat; ubi Belisarius castra adhuc metabatur, cum suis hastatis Protectoribus et Scutaris: qui sumptis armis, ut ex re licuit, impetum exceperunt, illosque propulsando facillime in fugam versos ad medium usque collem insecuti sunt. Hic Barbari, situ loci valido freti, presso

φέντες καὶ χωρίου ἰσχυροῦ πιστεύοντες ἀντίοι τοῖς διαύκουσι ἔστησαν, συγχρούς τε αὐτῶν, ὅτε κατὰ κορυφὴν βάλλοντες, ἔκτειναν, ἕως νύξ ἑπιλαβοῦσα ἐκόλυσεν. οὕτω τε διαλυθέντες ἐκάτεροι τὴν νύκτα ἐκείνην ἠῆλσαντο. ἔτυχον δὲ τῇ προτεροτέρᾳ τοῦ ἔργου τούτου Γότθων τινὲς ὄρθρου βαθύς τροφῶν ξυγκομιδῆς 5
B ἕνεκα ἐς τὰ ἐκείνη σταλέντες χωρία. οἱ δὲ οὐδὲν ἀμφὶ τῶν πολεμίων τῇ παρουσίᾳ πυθόμενοι ἐς νύκτα ἐπαῆγον. ἄφνω δὲ τὰ Ῥωμαίων πυρὰ κατιδόντες ἐν θαύματι τε μεγάλῳ καὶ δέει ἐγένον-
H 245 το. καὶ αὐτῶν πολλοὶ μὲν τὸν κίνδυνον ὑποστῆναι τολμήσαντες καὶ λαθόντες τοὺς πολεμίους ἐς Ἀὔξιμον εἰσῆλθον. ὅσοι δὲ 10 κατορθωθήσαντες ἐν τῷ παραπίνακι ἐς ὕλας τινὰς σφᾶς αὐτοὺς ἔκρυψαν, ἐφ' ᾧ ἐπὶ Ῥαβέννης χωρήσουσιν, οὗτοι δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον ὑπὸ τοῖς ἐναντίοις γενόμενοι διεφθάρησαν. Βελισάριος δὲ κατιδὼν τὴν Ἀὔξιμον ἰσχυροτάτην ἐν τῷ ἀσφαλεῖ οὔσαν, παντελῶς τέ οἱ ἀμήχανα εἶναι προσβολὴν τῷ περιβόλῳ ποιήσασθαι, 15
C βία μὲν τὸ χωρίον ἐλεῖν οὐκ ἔν ποτε ᾤετο, πολιορκία δὲ ἀκριβεῖ ἕς τε ἀπορίαν τῶν ἀναγκαίων καταστήσεσθαι τοὺς πολεμίους ἐλπίδα εἶχε καὶ τῷ χρόνῳ ὑποχειρίους ποιήσασθαι. τοῦ δὲ περιβόλου οὐ μακρὰν ἕποθεν πῶαν τινὰ πολλὴν ἢ γῆ ἀνείσα ξυμβολῆς ἀφορμὴν ἐς ἡμέραν ἐκάστην Ῥωμαίοις τε καὶ Γότθοις ἔφερε. ταύ- 20
 την γὰρ ἀποτεμνομένους αἰὲ τῶν ἵππων ἕνεκα τοὺς ἐναντίους ὄρωντες Ῥωμαῖοι ἐν τε τῷ λόφῳ δρόμῳ πολλῶ ἀνιόντες ἐγίνοντο καὶ τοῖς πολεμίοις ἐς χεῖρας ἴοντες ἔργα τε ἀρετῆς ἄξια ἐδεικνύ-

12. οὗτοι δὲ] οὗτοι δὲ HL: illud Hm. 16. πολιορκία δὲ HmP. πολιορκία τε HL. 21. ἀποτεμνομένους Vat. ἀποτεμνομένην P. *ibid.* αἰε] αἰ L.

gradu contra persequentes steteri: et quoniam tela mittebant desuper, multam caedem patrarunt, donec ipsos interventus noctis cohibuit. Quam noctem utrique egerunt, cum a se invicem digressi essent. Prædile quam sic pugnaretur, Gotthi nonnulli primo ditaculo in vicinos agros, commectus causa, profecti, deinde noctu, haud dum hostium adventu cognito, redierunt. Tum visis repente Romanorum ignibus, eos admiratio cepit ingens ac timor. Multi periculum adire ausi, hostem fefellerent, furtimque Auximum ingressi sunt. Qui vero refugientes metu, se in silvas tunc abdidit, ut Ravennam concederent, illi non multo post in manus hostium delapsi, interierunt. Belisarius autem munimentis firmissimis tutum esse Auximum, nec se impressione muros tentare posse animadvertens, vi quidem se nunquam capturum urbem putabat, spes tamen erat fore ut arcta sedulaque obsidione hostes ad cibarium penuriam, et tandem in suam potestatem redigeret. Haud procul a moenibus terra admodum herbida Romanis et Gotthis quotidianae segetem conflictationis præbebat. Cum enim hostes eo quotidie pabulatum ire Romani cernerent, in colle celeri cursu ascendebant, et collata cum illis manu, digna viris fortibus

μενοι, φέρεσθαι τὴν πόαν οὐδαμῆ εἶων, πολλοὺς τε αἰετῶν ἐναν-
 τίων ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ διέφθειρον. οἱ δὲ βάρβαροι ἀρετῆ τῶν D
 πολεμίων ἡσώμενοι ἐκενόουν τάδε. τῶν ἀμαξῶν τοὺς τροχοὺς
 ζῆν μόνοις τοῖς ἄρξις ἀφελόμενοι ἐν παρασκευῇ εἶχον, τέμνειν
 5 τε τὴν πόαν ἀρξάμενοι, ἐπειδὴ ἀνιόντας ἤδη ἐς τοῦ λόφου τὰ
 μέσα τοὺς Ῥωμαίους εἶδον, τοὺς τροχοὺς ἀφήκαν κατὰ κορυφὴν
 ἐπ' αὐτοὺς φέρεσθαι. τύχη δὲ τιμὴ τούτους ζυγέπεισε τοὺς τρο-
 χοὺς ἄχρι ἐς τὸ ὄμαλές ἀνθρώπου οὐδενὸς ἀψαμένους ἐλθεῖν.
 ταύτης τε τῆς πείρας ἀποτυχόντες οἱ βάρβαροι, τότε μὲν φεύ-
 10 γοντες ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐγένοντο, ἔπειτα δὲ ἐποιοῦν τάδε.
 τὰς φάραγγας, αἱ τοῦ περιβόλου εἰσὶν ἄγχιστα, ἐνέδραις τῶν ἐν
 σφίσι δοκιμῶν ἀνδρῶν προλοχίσαντες ὄλγοι τοῖς πολεμίοις ἀμφὶ
 τὴν πόαν ἐφαίνοντο, ἤνκα τε ἡ μάχη ἐν χερσὶ γένοιτο, ἐκπη- V 95
 δῶντες ἐκ τῶν ἐνεδρῶν οἱ κρυπτόμενοι, πλήθει τε τοὺς ἐναντίους
 15 παρὰ πολλὰ ὑπεραίροντες καὶ αὐτοὺς τῷ μὴ προαισθῆσθαι ἐκπλήσ- P 444
 στοντες πλείστοις μὲν ἔκτεινον, τοὺς δὲ λοιποὺς αἰετῶν ἐς φυγὴν
 ἔτρεπον. Ῥωμαίων δὲ ὅσοι ἐν τοῖς στρατοπέδοις εἰστήκεισαν ἔβλε-
 πον μὲν ἐκ τῶν ἐνεδρῶν ὑπεξανισταμένους τοὺς πολεμίους, κραυ-
 γῇ δὲ πολλῇ τοὺς ἐταίρους ἀνακαλοῦντες οὐδὲν ἦνον, ἐπεὶ οἱ
 20 μαχόμενοι τῆς ἐκείνων βοῆς ἤκιστα ἤκουον, μῆκει τε τοῦ λόφου
 ἐπὶ πλείστον αὐτῶν διειργόμενοι καὶ τῶν βαρβάρων αἰετῶν ἐξέπτη-
 δες σφίσι ἀντιπαταγούτων τοῖς ὄπλοις.

Βελισαρίῳ δὲ τοῖς παρούσιν ἀπορομένῳ Προκόπιος, δὲ
 τάδε ζυγέγραψε, προσελθὼν εἶπεν „Οἱ ταῖς σάλπιγγιν, ὦ στρα- B

edentes facinora, non sinebant pabula asportare, ac multos diebus singu-
 lis ibi mactabant. Victi hostium virtute Barbari, ad artem hanc se con-
 verterunt. Rotas pararunt, plaustris detractas cum suis dumtaxat axi-
 bus. Aggressi secare herbam, ubi Romanos iam ad medium evasisse
 collem viderunt, dimissas in eos rotas devolverunt ex edito: sed casu
 quoddam evenit ut illae, nemine tacto, in planitiem ruerint. Lapsi in-
 cepto Barbari, in urbem fuga se receperunt: haec deinde moliti sunt.
 Subiectas urbis moenibus valles lectissimo agmine occulte insederunt, ita
 ut hostibus pabulatores pauci se proderent. Simul ad manus ventum
 est, emicantes ex insidiis, qui latebant, cum adversarios longe numero
 superarent, et vi improvisa percellerent, caesis compluribus, caeteros in
 fugam verterunt. Romani, qui in castris substiterant, hostes viderant
 ex insidiis surgere: et quamvis magna vociferatione socios revocarent,
 frustra tamen erant: propterea quod qui pugnabant, eorum clamores mi-
 nime exaudiebant, longo collis clyve distincti, nec cessantibus Barbaris
 de industria armis obstroperere.

Procopius, auctor huius Historiae, Belisarium adiit, et nescientem
 quid pro re nata constitueret, sic allocutus est. *Veteres exercituum Ro-*
Procopius II.

τηγῆ, τὸ παλαιὸν ἐν τῷ Ῥωμαίων στρατῷ χρώμενοι νόμους τινὰς ἠπίστατο δύο, ὧν ἄτερος μὲν ἐγκεινομένην τε ἐπὶ πλείστον ἐψέκει καὶ τοὺς στρατιώτας ἐς μάχην ὀρμῶντι, ὁ δὲ ἄλλος ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀνεκάλει τοὺς μαχομένους, ἥλικα ταῦτα ἐδόκει τῷ στρατηγῷ ὡς ἄριστα ἔχειν. ταύτη τε αἰεὶ οἱ μὲν στρατηγοὶ τὰ καθήκοντα τοῖς στρατιώταις ἐκείνου, ἐκείνοι δὲ τὰ παραγγελλόμενα ἔργα ἐπιτελεῖν ἴσχυον. κραυγὴ γὰρ ἐν ταῖς ξυμβαλαῖς σημήναι τι σαφὲς οὐδαμῶς πέφυκε, πατάγου τε, ὡς τὸ εἰκὸς, πανταχόσε ἀντικτυπούντος καὶ τοῦ δέους ἐκπλήσσοτος τὰς τῶν μαχομένων αἰσθήσεις. ἐπεὶ δὲ ταυτῶν ἀμαθία τε ἢ τοι-¹⁰ αὐτῆ τέχνη ἐξώλισθε καὶ μιᾷ σάλπιγγι ἄμφω δηλώσαι ἀμήχανον, C αὐτὸς οὕτω τὸ λοιπὸν ποιεῖ. σάλπιγγι μὲν ταῖς ἰππικαῖς ἐγκέλευε τοῖς στρατιώταις διαμάχεσθαι τοῖς πολεμίοις, ταῖς δὲ πεζικαῖς ἐπὶ τὴν ἀναχώρησιν ἀνακάλει τοὺς ἄνδρας. ἑκατέρου γὰρ αὐτοὺς τοῦ ἤχου μὴ οὐχὶ ξυνεῖναι ἀδύνατον, ἐπεὶ ὁ μὲν ἐκ βύρσης¹⁵ τε καὶ ξύλου ὑπεράγαν λεπτοῦ, ὁ δὲ ἐκ παχέος τινὸς χαλκοῦ πρόεισι.“ Προκόπιος μὲν τοσαῦτα εἶπε. Βελισάριος δὲ ἦσθη τῇ ὑποθήκῃ καὶ ἄπαν ξυγκαλέσας τὸ στράτευμα ἔλεξε τοιάδε „Προθυμίαν ἐς τόδε ξυμφέρειν τε οἶμαι καὶ πολλοῦ ἐπαίνου ἀξίαν εἶναι, μέχρις ἂν μετρία τις οὔσα οὐδὲν τοῖς ἔχουσι προσποιῆται²⁰ βλάβος. τῷ γὰρ ὑπερβάλλοντι τὰ ἀγαθὰ πάντα πρὸς τὸ χεῖρον αἰεὶ τρέπεσθαι εἴωθεν. ὑμεῖς μὲν οὖν μὴ τῷ φιλονεικῶ τὸ λοιπὸν σφάλλεσθε· φεύγειν γὰρ δὴ που τὸν κακουροῦντα οὐδέμια D αἰσχρῆν. ἀλλ’ ὁ μὲν ἐς καιρὸν προὔπτον ἀνεπισκέπτως ἰὼν καὶ

20. προσποιῆται L corr. προσποιῖται P.

manorum tubicines, Magister militum, duos callebant clangendi modos: quorum alter hortanti milites et ad pugnam cienti perisimilis erat, alter pugnantem revocabat in castra, quando res postulare Duci videbatur. Quo fiebat ut quovis tempore militibus Duces officia mandarent commode, et illi imperata exequi possent. Nam in praeliis ad claram significationem nihil valet vocis contentio, armorum crepitu, ut fit, undique circumsonante, et dimicantium sensus distingente metu. Quoniam vero ars eiusmodi exolevit iam imperitia, neque una tuba dari signum utrumque potest; hanc posthac rationem tene. Tubis equestribus voces milites ad certamen, pedestribus cane receptui. Utrumque enim sonitum percipiunt necesse est: cum hic ex corio lignoque tenuissimo, ille ex aere crassiori prodeat. Haec Procopius: cuius admonitu delectatus Belisarius, convocato omni exercitu, sle disseruit. Animi promptitudinem catenus convenire, et magnam laudem mereri iudico, quoad ita moderata sit, ut illis, in quibus viget, minimis noceat. Quippe in deterius bona omnia nimietate mutari solent. Caveto igitur in posternum, ne ambitiosa contentione labamini. Neque enim pudendum est se subducere malefice grassanti. Quin potius si quis

σωθείς ἐνθάδε, ἂν οὕτω τύχη, ἄνοιαν ὀφλισκάνει· γενναῖος δὲ
 ὅς ἂν ἐν τοῖς ἀναγκαίοις ἀνδραγαθίζηται. οἱ μὲν οὖν βάρβαροι,
 ἐπεὶ ἐκ τοῦ εὐθέος ὑμῖν οὐχ οἷοί τε εἰσι διαμάχεσθαι, προλοχί-
 ζοντες θαυφθεῖρην ὑμᾶς ἐγχειροῦσιν. ὑμῖν δὲ τοῦ διαφυγεῖν τὴν
 5 αὐτῶν ἐνέδραν τὸν τὸν κίνδυνον ὑποστῆναι μαιμπτότερον.“ τοῦ H 246
 γὰρ ἐνδιδόναι ταῖς τῶν ἐχθρῶν γνώμαις οὐδὲν αἰσχίον. ἐμοὶ
 μὲν οὖν ὅπως μὴ προσπεισεῖσθε ταῖς τῶν πολεμίων ἐνέδραις μελή-
 σει. ἔργον δ' ἂν ὑμέτερον εἶη, ἐπειδὴν σημήνω, ἐς τὴν ἀνα-
 χώρησιν κατὰ τάχος λέναι. αὐτῇ δὲ ὑμῖν ἡ δῆλως ἐκ σάλπιγγ-
 10 γος, ᾧ στρατιῶται, τῆς πεζικῆς ἔσται.“ Βελισάριος μὲν το-
 σαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ στρατιῶται ἀμφὶ τὴν πύαν κατιδόντες τοὺς P 445
 πολεμίους δρόμῳ ἐπ' αὐτοὺς ἤεσαν, τινάς τε αὐτῶν ἐν τῇ πρώ-
 τῇ ὀρμῇ ἔκτειναν. ἐν τοῖς ἑνα χρυσοφοροῦντα τῶν τις Μαυρου-
 σίων ἰδὼν λαβόμενός τε τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν, ὅπως ἀποδύη,
 15 νεκρὸν ἐφεῖλκε. Γότθος δὲ τις αὐτὸν ἀκοντίῳ βαλὼν μυῶν τε,
 οἷ ὄπισθεν εἰσι τῶν κνημῶν ἑκατέρων, ἐπιτυχῶν, ἐνέρσει τοῦ
 ἀκοντίου ἄμφω τὰ πόδε ζυνέδησεν. ἀλλ' οὐδέν τι ἤσσαν Μαυ-
 ρούσιος τῶν τριχῶν ἐχόμενος τὸν νεκρὸν εἶλκεν. ἐν τούτοις δὲ
 20 οἱ μὲν βάρβαροι τὰς ἐνέδρας ἐκίονον, Βελισάριος δὲ ἀπὸ τοῦ
 στρατοπέδου ὄρων τὰ ποιοίμενα, ταῖς σάλπιγγι τοὺς πεζοὺς, οἷς
 τὸ ἔργον τοῦτο ἐπέκειτο, ἤχειν κατὰ τάχος ἐκέλευεν. οἱ τε Ῥω-
 μαῖοι αἰσθόμενοι κατὰ βραχὺ ἤδη ὑπεχώρουν, τὸν Μαυρούσιον

15. μυῶν τε, οἷ] μυῶν οἷ τε L, ὁ a m. sec. μυῶνος Hm, quod
 ex Reg. affert Malt.

paratam aperte pestem temere adeat, licet forte evadat sospes, tunc
 iam temerarius dicitur: generosus vero, qui rem fortiter gerit, cum
 necessitas flagitat. Barbari quidem, quoniam recte nequeunt vobiscum
 certare, vos ex insidiis perdere conantur. Vestra autem culpa
 maior erit si ad periculum accedatis, quam si illorum vitetis insi-
 dias: siquidem turpius nihil est, quam hostium consiliis et voluntati
 cedere. Ego certe ne in eorum insidias decidatis curabo: vestrum
 erit, vos recipere statim, ut a me signum acceperitis. Id vero vobis,
 milites, tuba pedestri dabitur. His a Belisario dictis, cum milites
 ab hostibus legi pabula vidissent, facta incursione, nonnullos primo im-
 petu confecerunt. Ex his unum auro splendidum Mauros quidam con-
 spicatus, ut cadaver exspoliaret, prehensa coma trahere coepit. Hunc
 iaculo Gotthus quidam appetit, itaque traiecit post utramque tibiā ex-
 tantes musculos, ut inserto iaculo pedes ambos nexuerit. Nihilominus
 Maurus retenta coma mortuum traxit. Interea consurgunt ex insidiis
 Barbari: quod a castris animadvertens Belisarius, confestim tuba iubet
 canere pedites, quorum id munus erat. Romani, signo audito, sensim

ξὺν τῷ ἀκοντίῳ ἀράμενοι. οἷς δὴ οἱ Γότθοι ἔπεσθαι οὐκέτι ἐτόλμων, ἀλλ' ἄπρακτοι ἀνεχώρησαν.

V B
96

κδ'. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἀπορίας οἱ βάρβαροι τῶν ἐπιτηδείων ἐπὶ μέγα χωρούσης, ἀνενεγκῶν ἐς Οὐλίτην ἐβουλεύοντο τὰ παρόντα σφίσι. καὶ ἐπὶ αὐτῶν οὐδεὶς στέλλεσθαι ἐς ταύτην δὴ τὴν πρᾶξιν ἐτόλμα, (λήγειν γὰρ τοὺς πολιορκουήσοντας οὐκ ἂν ποτε ᾤοντο) ἐπενόουν τάδε. ἀσέληνον τόκτα τηρήσαντες καὶ τοὺς ἄνδρας ἐν παρασκευῇ ποιησάμενοι, οὓς δὴ περὶ τὸν Οὐλίτην ἐπέμειν διεννοοῦντο, γράμματά τε αὐτοῖς θέμενοι ἐν χερσίν, ἐπειδὴ πόρρω ἦν τῶν νυκτῶν, ἐβίβων ἕπαντες 10 πολλαχῆ τοῦ περιβόλου ἑξαίσιον. εἰκασιν ἂν τις ἐς ταραχὴν αὐτοὺς καταστήναι, λίαν τε σφίσι ἐγκειμένων τῶν πολεμίων καὶ παρὰ δόξαν ἀλίσκομένης τῆς πόλεως. οὐκ ἔχοντες δὲ παντάπασι Ῥωμαῖοι ξυμβάλειν τὸ γινόμενον, Βελισαρίου γνώμη ἐν τοῖς στρατοπέδοις ἡσυχῇ ἔμενον, ἕκ τε τῆς πόλεως ἐπιβουλὴν τινα 15 ἐποτοπούσαντες ἔπεσθαι καὶ στρατὸν ἐκ Ῥαβέννης ἐπιβεβηθηκότῳ τοῖς πολεμίοις ἔναι ἐπὶ σφῶν. ἐκεῖνα δεδιότες ᾤοντο ἄμεινον σφίσι εἶναι ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἡσυχάζουσι διασωζέσθαι ἢ ἐς προῦπτόν τινα κίνδυνον ἐν νυκτὶ ἀσελήνῳ χωρεῖν. οὕτω γοῦν αἱ βάρβαροι λαθόντες τοὺς πολεμίους ἐπὶ Ῥαβέννης τοὺς ἄνδρας ἐπέμψαν. οἱ οὐδενὸς πολεμίον ἀνδρὸς ἐς ὅσιν ἐλθόντες παρὰ τε Οὐλίτην 20 τριταῖοι ἀφίκοντο καὶ τὰ γράμματα ἔδειξαν. ἐδήλου δὲ ἡ γραφή τάδε „Ἡλίκα ἡμῶς, ὦ βασιλεῦ, ἐς τὴν ἐν Αὐξίμῳ φρου-

P 446

15. ἐπιβουλῆσ] ἐπιβολήν Pm et L a pr. m.

retro pedem tulere, Maurum portantes fixo cum iaculo. Nec iam illos insequi audentes Gotthi, re infecta redierunt.

24. Procedente tempore Barbari, cum re cibaria angustissime uterentur, consularunt, quo pacto de rerum suarum statu certiores Vitigina facerent. At quoniam Romani nunquam intermittere custodiam ipsis videbantur, et ea re nemo erat, qui provinciam illam suscipere auderet, hanc fraudem excogitarunt. Capta nocte illuni, et praesto esse iussis, quos ad Vitigin mittere cogitabant, cum literas ipsis dedissent, proventa iam nocte, ex diversis muri partibus clamorem omnes ingentem tollunt. Illos quispiam credidisset tumultum facere ac misceri, hostibus vehementer urgentibus, et urbe capta ex improvise. Rem plane coniectura assequi nescientes Romani, de Belisarii sententia continebant se castris, et hinc ex urbe in se impetum factum iri, inde ab exercitu, qui Ravenna subsidio veniret hostibus, peti se existimabant. Haec veriti, satius esse ducebant in tuto manere incolumes, quam nocte illuni in apertum periculum se conicere. Sic igitur Barbari, Romanis inscius, mittunt Ravennam tabellarios: qui ab hoste nusquam ullo conspecti, tertio post die pervenerunt ad Vitigin, ac literas protulerunt, in hanc sententiam scriptas. Quando nos in praesidio Ausimi collocasti, o Rex, dististi te nobis

ρὰν καθίστης, τὰς κλεῖς ἔφησθα παρακαταθέσθαι ἡμῖν Ῥαβέν-
 νης τε αὐτῆς καὶ τῆς βασιλείας τῆς σῆς. διὸ δὴ ἐπήγγελλες ἡμῖν
 παντὶ σθένει φυλάσσεσθαι, ὅπως μὴ τὸ καθ' ἡμᾶς μέρος παρα-
 δῶμεν τοῖς πολεμοῖσι τὸ Γότθων κράτος, ἰσχυροῦ τε δεομένου
 5 ἡμῖν παντὶ τῷ στρατῷ παρέσσεσθαι ἀτεπαγγέλτος. ἡμεῖς μὲν
 οὖν τῷ τε λιμῷ καὶ Βελισαρίῳ μαχόμενοι πιστοὶ φύλακες τῆς σῆς
 βασιλείας γεγόναμεν, οὐ δὲ οὐδ' ὅπως οἰοῦν βοηθεῖν ἡμῖν ἔγνω-
 κας. λογιζομαι τοίνυν μὴ ποτε Ἀὔξιμον ἐλόντες Ῥωμαῖοι καὶ τὰς
 κλεῖς ἀνελόμενοι, ὧν αὐτὸς ἐνταῦθα κειμένων ὑπερορᾶς, οὐδενὸς B
 10 τῶν σῶν ἀποκεκλεισμένοι τὸ λοιπὸν ὦσι. τὰ γράμματα μὲν
 τοσαῦτα ἐδήλου. ἐπεὶ δὲ αὐτὰ Οὐλίγις ἀπνευχθέντα εἶδεν, ἐν
 μὲν τῷ παραυτίκα τοὺς ἄνδρας πάσῃ τῇ Γότθων στρατιᾷ βοηθή-
 σαι Ἀὔξιμῳ ὑποσχόμενος ἀπεπέμψατο, μετὰ δὲ πολλὰ λογισά-
 μενος ἤσυχίαν ἤγε. τοὺς τε γὰρ ἀμφὶ τὸν Ἰωάννην ὑπώπτετε μὴ
 15 κατὰ νότου σφίσι ἐπισπόμενοι ἐν ἀμφιβόλῳ ποιήσονται καὶ πολ-
 λὴν οὐόμενος ξὺν Βελισαρίῳ μαχίμων ἀνδρῶν δύναμιν εἶναι ἐς
 ἀμήχανόν τι δέος ἐξέπιπτε. μάλιστα δὲ ἀπάντων ὁ λιμὸς αὐτὸν
 ξυνητάρασσεν, οὐκ ἔχοντα ὅθεν ἂν ἐπιτήδεια τῷ στρατοπέδῳ
 πορῆσθαι. οἱ μὲν γὰρ Ῥωμαῖοι, ἅτε θαλασσοκρατοῦντές τε καὶ C
 20 τὸ ἐν Ἀγκῶνι φρούριον ἔχοντες, τὰ ἀναγκαῖα πάντα ἔκ τε Σικε-
 λίας καὶ Καλαβρίας ἐνταῦθα κατατιθέμενοι ἐς καιρὸν ἐνθέρου
 εὐπετῶς ἔφερον. Γότθοις δὲ στρατεύουσιν ἐς τὴν Πικηνῶν χῶ-
 ραν πόρον οὐδένα τῶν ἐπιτηδείων ἐνοῶν ἔσεσθαι ἐς ἀμηχανίαν

2. ἐπήγγελλες] ἐπήγγελλες L. 22. Πικησων P. πικησων HL.

claves cum Ravennae ipsius, tum regni tui committere. Quocirca nobis imperasti, ut ageremus pro virili parte custodiam, ne, quantum in nobis esset, hostibus ditionem Gothicam traderemus. Tum quoque affirmasti, te nobis, si egeremus auxilio, cum omnibus copiis tam cito afferre, ut nuntium adventus ipse tui primum afferres. Certe nos regni tui custodes fides praebuimus, pugnando cum fame et Belisario: tu vero nobis nihil dum opis attulisti. At vide ne capto Auximo, et eorum, quae hic reposita negligis, ablatis clavibus, res deinceps tuas Romanis omnino pateant. Haec significabant litterae: quas sibi oblatas cum legisset Vitigis, e vestigio tabellariorum remisit, suppetias Auximo cum omni exercitu se lataturum pollicitus: verum postea, re multum perpensa, nihil movit. Nam et a Ioanne, in terga haerente, se interceptum iri suspicabatur; et magnis bellicosorum virorum copiis succinctum ease Belisarium autumans, pavebat. In primis ipsam sollicitum habebat fames, cum nesciret unde exercitui cibaria suppeditaret. Romani quidem, quia maris imperium et Anconae castellum tenebant, postquam omnia ad victum necessaria ex Sicilia Calabriaeque advecta in eo castro reposuerant, hinc illa et opportune et facile comportabant. Gotthis autem in agro Piceno bellantibus nullam

- καθίστατο. Οὐτίγιδος μὲν οὖν τὴν ὑπόσχεσιν λαθόντες τοὺς πολεμίους ἐς Αὐξίμον ἤνεγκαν οἱ πρῶν ἐς αὐτὸν ἐνθῆνδε στελέντες καὶ βαρβάρους τοὺς ἐνταῦθα κεναῖς ἑλλήσιν ἐπτέρωσαν.
- H 247 Βελισάριος δὲ ταῦτα πρὸς τῶν αὐτομόλων ἀκούσας ἔτι μᾶλλον ἐς τὸ ἀκριβὲς φυλακὴν ἐκέλευε ποιεῖσθαι, ὅπως μὴ τις θείῃ καὶ αὐ-5
θις τοιοῦτο. ταῦτα μὲν οὖν ἐγένετο τῆδε.
- D Οἱ δὲ ἀμφὶ Κυπριανὸν καὶ Ἰουστίνον Φισούλαν πολιορκου-
V 97 τες τῷ μὲν περιβόλῳ προσβάλλειν ἢ ἄγχιστά που αὐτοῦ ἵναμι οὐ-
δαμῆ εἶχον· δυσπρόσοδον γὰρ τοῦτο πανταχόθεν τὸ φρούριον
ἦν· τῶν δὲ βαρβάρων σφίσι συχρὰ ἐπεξιόντων μάχη τε μᾶλλον 10
διακρίνεσθαι πρὸς αὐτοὺς ἐθελόντων ἢ τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀπορίᾳ
πιεῖσθαι, ἀγχώμαλοι μὲν αἱ ξυμβολαὶ τὰ πρῶτα ἐγένοντο, ἔπειτα
δὲ πλέον ἤδη Ῥωμαῖοι ἔχοντες ἐξ τε τὸ τεῖχος τοὺς πολεμίους κα-
τέκλεισαν καὶ ἀσφαλῶς διεφύλασσαν, ὥστε μηδένα πη ἐνθῆνδε
ἵναμι. οἱ μὲν οὖν βάρβαροι τῶν τε ἀναγκαίων σπανίζοντες καὶ 15
τοῖς παροῦσιν ἀπορούμενοι λαθόντες αὐθις τοὺς πολεμίους παρὰ
τὸν Οὐτίγιν ἐπεμπον, βοηθεῖν σφίσι αὐτοῖς κατὰ τάχος δεόμε-
P 447 νοι, ὡς οὐκέτι πλείω τινὰ ἀνθῆξουσι χρόνον. Οὐτίγις δὲ Οὐ-
ραῖαν ἐκέλευε ζῆν τῷ ἐν Λιγούροις στρατῷ ἐς Τικίνους ἵναμι·
οὕτω γὰρ καὶ αὐτὸς ἰσχυρίζετο πίσῃ τῇ Γότθων δυνάμει τοῖς 20
πολιορκουμένοις παρέσθαι. ὁ δὲ κατὰ ταῦτα ἐποίει καὶ ἅπαν
κινήσας τὸ ζῆν αὐτῷ στρατεύμα ἐς Τικίνους ἦει. Πάδον τε πο-
ταμὸν διαβάντες ἐγγύς που τοῦ τῶν Ῥωμαίων στρατοπέδου ἤλ-

8. ἐπτέρωσαν] ἐπέρωσαν Vat. 18. κλίω P et Scaliger. κλίω
HL. 19. Τικίνους] πικηνοῦς HL hic et infra.

commeatum fore copiam reputans, animo aestuabat. Ergo ab hostibus non deprehensi, promissum Vitigis Auximum referunt, qui missi prius ad illum fuerant, ibique obsessos Barbaros inani spe levant. Quae cum Belisarius a transfugis accepisset, intentius agitari custodiam iussit, ne quis fraudem eiusmodi iterum tentaret. Haec ibi acta.

Cyprianus vero et Iustinus Faesulas obsidentes, nec muros oppugna-
re, neque illis accedere poterant: quippe difficiles undique castrum hoc habebat aditus. Cumque in eos erumperent saepe Barbari, ac ferro mal-
lent decernere, quam victus penuria premi, principio quidem Marte an-
cipiti variaque victoria pugnatum est: at deinde superiores Romani, in
urbe hoste penitus concluso, ne quis inde exiret, diligenter cavebant.
Barbari annoa defecti, et in magnas adducti angustias, ad Vitigin, he-
ste nihil persentiscente, destinant qui promptum petant auxilium haud
diutius restitutum. Uraiae mandat Vitigis, ut cum Liguriae copiis in
agrum Ticinensem se conferat: atque ita factum iri asseverat, ut ipse
obsessis adsit cum omnibus Gotthorum copiis. Ille dicto audiens, uni-
versum exercitum, quem secum habebat, Ticinum duxit. Transite Pado
flumine, Romanis castris appropinquarunt, suaeque ex adverse locarunt,

Θον. οὗ δὴ καὶ αὐτοὶ στρατοπεδευσάμενοι ἀντεκάθητο τοῖς
 πολεμίοις, ἀπέχοντες αὐτῶν μάλιστα ὅσον σταδίους ἑξήκοντα.
 χειρῶν δὲ οὐδέτεροι ἤρχον. τοῖς τε γὰρ Ῥωμαίοις ἔδοξεν ἀπο-
 χρῆν, εἰ τοῖς ἐναντίοις ἐμποδῶν στήσωνται, ὥστε μὴ ἐπὶ τοὺς
 5 πολιορκουήσας πορεύεσθαι, καὶ οἱ βάρβαροι ἐνταῦθα ὤκνον Β
 διαμάχεσθαι τοῖς πολεμίοις, λογιζόμενοι ὡς, ἦν ἐν ταύτῃ τῇ
 ξυμβολῇ ἀτυχήσωσιν, ἅπαντα Γότθων διαφθεροῦσι τὰ πράγμα-
 τα. οὗ γὰρ ἔτι τοῖς ἀμφὶ τὸν Οὐδέτιν ἐπιμιγνύμενοι ἀμύνειν
 τοῖς πολιορκουμένοις ξὺν αὐτῷ ἔξουσι. τοιαύτη μὲν γνώμη ἐκά-
 10 τεροι ἦσαν ἦγον.

κέ'. Ἐν τούτῳ δὲ Φράγγοι κεκαῶσθαι τῷ πολέμῳ τούτῳ C
 Γότθους τε καὶ Ῥωμαίους ἀκούσαντες καὶ δι' αὐτὸ ῥᾶστα ἄν οἰό-
 μενοι Ἰταλίας τὰ πολλὰ σφίσι ἀποδοῦναι προσπορήσασθαι, δευρὰ
 ἐποιούντο, εἰ πόλεμον μὲν ἕτεροι ἐς τοσόνδε χρόνον διαφέρουσι
 15 μῆκος περὶ χώρας ἀρχῆν, οὕτω δὲ αὐτοῖς ἐν γειτόνων οὔσης,
 αὐτοὶ δὲ ἡσυχῇ μένοντες ἀμφοτέροις ἐκποδῶν στήσονται. ὄρκιον
 τοῖσιν ἐν τῷ παραυτίκῳ καὶ ξυνηθῶν ἐπιλελησμένοι, ἄπερ αὐ-
 τοὶ ὀλίγῳ πρότερον πρὸς τοὺς Ῥωμαίους καὶ Γότθους ἐπεποιήθητο
 (ἔστι γὰρ ἔθνος τοῦτο τὰ ἐς πλείστον σφαλερώτατον ἀνθρώπων
 20 ὑπάντων) ἐς μυριάδας δέκα εὐθὺς συλλεγέστες, ἡγουμένου σφίσι
 Θεοδιδέρτου, ἐς Ἰταλίαν ἐστράτευσαν, ἰππέας μὲν ὀλίγους τινὰς
 ἀμφὶ τὸν ἡγούμενον ἔχοντες, οἱ δὲ καὶ μόνοι δόρατα ἔφερον. D
 οἱ λοιποὶ δὲ πεζοὶ ἅπαντες οὔτε τόξα οὔτε δόρατα ἔχοντες, ἀλλὰ
 ξίφος τε καὶ ἀσπίδα φέρων ἕκαστος καὶ πέλκευν ἓνα, οὗ δὲ ὁ μὲν

23. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ P.

stadiorum LX. solum spatio interlecto. Neutri initium pugnae fecerunt. Romanis enim satis esse videbatur, si impedirent quominus hostis ad ob-
 sessores contenderet: Barbaris grave erat ibi pugnare, animo cogitantibus, si illud praelium male cederet, se rem Gothicam funditus eversuros; amissa videlicet facultate ferendi obsessis opem iunctis cum Vitige viribus. Haec utrosque consilia in castris continebant.

25. Interea Franci, cum Gotthorum ac Romanorum vires bello hoc imminutas audirent, et ea re magnam Italiae partem facillime se occupaturos crederent, aegre ferebant de dominatu sibi adeo vicinae regionis alios tamdiu armis contendere, dum ipsi etiosi nullam vim interponerent. Ergo ex memoria depositis tunc iuramentis, quibus fidem suam Romanis et Gotthis paulo ante obstrinxerant (est enim haec omnium maxime infida natio) coacti statim ad centum millia, Theodeberto duce, expeditionem in Italiam susceperunt. Regem stipabant equites pauci: qui soli hastas ferebant. Pedites erant caeteri omnes, non arcu, non hasta armati, sed ense et clypeoque gestabant singuli ac securim unam: cuius

σίδηρος ἄδρός τε καὶ ὀξὺς ἑκατέρωθεν ἐς τὰ μάλιστα ἦν, ἡ λαβὴ δὲ ἐκ ξύλου βραχεῖα ἐς ἄγαν. τοῦτον δὴ τὸν πέλεκυν ῥίπτοντες αἰεὶ ἐκ σημείου ἐνδὸς εἰώθασαν ἐν τῇ πρώτῃ ὀρμῇ τὰς τε ἀσπίδας διαρογγνῆναι τῶν πολεμίων καὶ αὐτοὺς κτείνειν. οὕτω μὲν Φράγγοι τὰς Ἀλπεις ἀμείψαντες, αἱ Γάλλους τε καὶ Ἰταλοὺς διορέ-
P 448 ζουσιν, ἐν Λιγούροις ἐγένοντο. Γότθοι δὲ αὐτῶν πρότερον τῇ ἀγνωμοσύνῃ ἀχθόμενοι, ὅτι δὴ χώραν τε πολλὴν καὶ χρήματα ὑποσχομένοις μεγάλα πολλάκις ὑπὲρ ξυμμαχίας προέσθαι, τρόπον δὴ ἀδδενὶ τὴν ὑπόσχεσιν ἐπιτελεῖ ποιήσασθαι ἤθελον. ἐπεὶ δὲ Θεοδίδετρον παρεῖναι στρατῷ πολλῶ ἤκουσαν, ἔχαιρον ταῖς ἐλπίσιν 10 ἐς τὰ μάλιστα ἐπαιρόμενοι καὶ τῶν πολεμίων ἀμαχητὶ περιέσθαι τὸ λοιπὸν ᾤοντο. οἱ δὲ Γερμανοὶ, ἕως μὲν ἐν Λιγούροις ἦσαν, οὐδὲν ἐς τοὺς Γότθους ἄχαρι ἔπρασσον, ὅπως σφίσι μηδεμίᾳ κωλύμῃ ἐς τοῦ Πάδου τὴν διάβασιν πρὸς αὐτῶν γένηται. ὡς δὲ ἵκοντο ἐς Τικίνων πόλιν, ἵνα δὴ γέφυραν ἐς τὸν ποταμὸν 15
V 98 B ἐτεκλήναντο οἱ πάλαι Ῥωμαῖοι, τὰ τε ἄλλα ὑπόρρουν οἱ ταῦτα φυλάσσοντες καὶ τὸν Πάδον κατ' ἐξουσίαν διαβαίνειν εἶον. ἐπιλαβόμενοι δὲ τῆς γεφύρας οἱ Φράγγοι, παιδᾶς τε καὶ γυναικᾶς τῶν Γότθων, οὐσπερ ἐνταῦθα εἶρον, ἰέρουν τε καὶ αὐτῶν τὰ σώματα ἐς τὸν ποταμὸν ἀκροθίνια τοῦ πολέμου ἐρρίπτουν. οἱ 20 βάρβαροι γὰρ οὗτοι, Χριστιανοὶ γεγονότες, τὰ πολλὰ τῆς παλαιᾶς δόξης φυλάσσουσι, θυσίαις τε χρώμενοι ἀνθρώπων καὶ

2. ἐκ ξύλου] τοῦ ξίφους HL. „Claverius lib. I. Antiq. Germ. cap. 44. legendum censet τοῦ ξύλου.“ MALT. 9. ἐπεὶ δὲ] Vulgo ἐπειδὴ. 15. Τικίνων] πικληνῶν HL. 16. ταῦτα] ταύτη Pm.

ferrum valde crassum et utrinque acutissimum erat, e ligno manubrium admodum breve. Ut signum datum est, primo statim congressu, ea securi iacta, hostium scuta diffringere solent, eosque conficere. Itaque Franci, superatis Alpibus, quae Galliam ab Italia dividunt, Liguriam ingressi sunt. Horum pervicacia antea offensi Gotthi, quod ipsis et agros plurimos et ingentem pecuniam saepe polliciti, si modo secum, uti receperant, arma ipsi iungerent, nequaquam eos induxissent ut impleverint promissum; iam, ubi Theodebertum magno cum exercitu adesse audierunt, exultarunt ingenti elati spe, et in posterum citra pugnam se hostium potituros putarunt. Quandiu in Liguria fuere Germani, Gotthis male nusquam fecere, ne ab illis Padi transitu prohiberentur. Cum autem urbem Ticinum attigissent, ubi Romani veteres ponte flumen iunxerunt, prolixae erga illos benignitati hoc demum qui ibi erant stationarii addiderunt, ut Padam libere transire sinerent. At Franci, ponte occupato, quos ibi invenero Gotthorum liberos et uxores immolarunt, eorumque corpora in fluvium, tanquam belli primitias, proiecerunt. Nam ita Christiani sunt isti Barbari, ut multos priscas superstitionis ritus obser-

ἄλλα οὐχ ὄσια ἱερεύοντες, ταύτη τε τὰς μαγείας ποιούμενοι.
 κατιδόντες δὲ Γότθοι τὰ ποιούμενα ἕς τε ἄμαχόν τι δέος κατέ- H 248
 στησαν καὶ φυγῆ ἔχόμενοι ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐγένοντο. οἱ μὲν
 οὖν Γερμανοὶ Πάδον ποταμὸν διαβάντες ἕς τὸ τῶν Γότθων στρα- C
 5 τόπεδον ἤλθον, οἱ δὲ Γότθοι κατ' ἀρχὰς μὲν ἄσμενοι ἐθιῶντο
 κατ' ὀλίγους αὐτοὺς ἐπὶ σφᾶς προσιόντας, ἐπὶ ξυμμαχίᾳ τῇ σφε-
 τέρα τοὺς ἄνδρας ἤκειν οἰόμενοι. ἐπεὶ δὲ δμιλος Γερμανῶν πο-
 λὸς ἐπιρρεύσας ἔργου τε εἶχοντο καὶ τοὺς πελέκους ἑσακοντίζοντες
 συχνοὺς ἤδη εἰόνοντο, τρέψαντες τὰ νῶτα ἕς φυγὴν ὤρμητο,
 10 καὶ διὰ τοῦ Ῥωμαίων στρατοπέδου ἰόντες τὴν ἐπὶ Ῥάβενναν
 ἔθειον. φεύγοντάς τε αὐτοὺς ἰδόντες Ῥωμαῖοι Βελισάριον ἐπιβε-
 βοηθηκότα σφίσιον ὤοντο ἐλεῖν τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον, ἐν-
 θένθε τε αὐτοὺς ἐξελάσαι μάχῃ νικίσαντα. ᾧ δὲ ξυμμίξει βου-
 λόμενοι ἄραντες τὰ ὄπλα κατὰ τόχος ἤεσαν. ἐντυχόντες δὲ καὶ D
 15 παρὰ δόξαν πολεμίων στρατῶ οὐ τι ἐθελούσιοι ἕς χεῖρας ἤλθον,
 παρὰ πολὺ τε ἡσθηθέντες τῇ μάχῃ ἕς μὲν τὸ στρατόπεδον ἀνα-
 στρέφειν οὐκέτι εἶχον, ἐπὶ Τουσκίαν δὲ ἄπαντες ἔφευγον. ἐν τε
 τῷ ἀσφαλεῖ ἤδη γενόμενοι ἄπαντα ἕς Βελισάριον τὰ ξυμπεισόντα
 σφίσιον ἀνήνεγκαν. Φράγγοι δὲ ἀμφοτέρους, ὡς ἐρρήθη, νενι-
 20 κηκότες, τὰ τε στρατόπεδα ἐκάτερα ἐλόντες παντάπασιν ἀνδρῶν
 ἔρημα, ἐν μὲν τῷ παρατυκίᾳ τὰ ἐπιτήδεια ἐνταῦθα εἶδον, δι'
 ὀλίγου δὲ ἄπαντα διὰ πολυανθρωπίαν δαπανήσαντες, ἄλλο δὲ
 οὐδὲν ἐν χώρᾳ ἐρήμῳ ἀνθρώπων ὄτι μὴ βόας τε καὶ τοῦ Πάδου

9. τρέψαντες] στρέψαντες HL.

22. ἄλλο δὲ] ἄλλο δὲ H: il-

lud Hm.

vent, humanas hostias aliaque impia sacrificia divinationibus adhibentes.
 Quo viso exterriti Gotthi, in urbem fuga se receperunt. Germani Pa-
 dum amnem transgressi, ad Gotthorum castra contendunt. Eos primo
 manipulatim accedentes spectabant laetis oculis Gotthi, quippe cum in
 societatem venire sibi persuaderent. Deinde ut a Germanis magno nu-
 mero confluentibus res geri, et iactis securibus strages fieri coepta est,
 terga vertentes in fugam se coniecerunt, perque ipsa adeo Romanorum
 castra Ravennam petierunt citato cursu. Fugientes conspicati Romani,
 in animum inducunt, venientem sibi suppetias Belisarium, cepisse hostium
 castra, et praelio victos inde expulisse. Mox captis armis, dum ei se
 adiungere properant, in hostilem exercitum nec opinantes incidunt, et
 manus iaviti conserunt. Acie funditus victi, haud potuerunt castra re-
 petere, sed omnes in Tusciam fugerunt: ubi iam in tutum recepti, quid
 sibi accidisset, Belisario plane significarunt. Franci utrisque, ut dictum
 est, victis dissipatisque, et castris potiti vacuis, tum quidem ibi commea-
 tus invenarunt: sed, cum ingens esset multitudo, cibariis omnibus brevi
 consumptis, nihil ad victum, praeter bubulam et aquam Padi, locus inco-

τὸ ὕδωρ προσφέρεσθαι εἶχον. ταῦτα τὰ κρέα τῆ τοῦ ὕδατος πε-
 P 449 ριουσία καταπέψαι οὐχ οἶοί τε ὄντες γαστρούς τε φύσει καὶ δυσεν-
 τερία νόσῳ οἱ πλεῖστοι ἠλόσκοντο. ὧν δὴ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπο-
 ριῶν τῶν ἐπιτηδείων ὡς ἤμισα ἴσχυον. φασὶ γοῦν τὸ τριτημόριον
 τοῦ Φράγγων στρατοῦ τῷ τρόπῳ τούτῳ ἀπολωλέναι. διὸ δὴ 5
 περαιτέρω ἵνα οὐδαμῆ ἔχοντες αὐτοῦ ἕμενον.

Βελισάριος δὲ Φράγγων τε στρατῶν παρεῖναι ἀκούσας καὶ
 τοὺς ἀμφὶ Μαρτίνον τε καὶ Ἰωάννην μάχη ἤσσηθέντας αὐγεῖν ἐς
 ἀμχανίαν κατέστη, περὶ τε τῆ πάση στρατιᾷ δέσας καὶ διαφε-
 ρόντως περὶ τοῖς ἐν Φισούλῃ πολιορκουσιν, ἐπεὶ αὐτῶν μάλιστα 10
 ἔγγυτέρω τούτους δὴ τοὺς βαρβάρους ἐπόθετο εἶναι. αὐτίκα
 B γοῦν πρὸς Θεοδύβερτον ἔγραψε τάδε „Ἄνδρα μὲν ἀρετῆς μετα-
 ποιούμενον μὴ οὐχὶ ἀψευδεῖν, ἄλλως τε καὶ ἄρχοντα ἐθνῶν τοσοῦ-
 των τὸ πλῆθος, οἶμαι, ὧ γενναῖε Θεοδύβερτε, οὐκ εὐπρεπὲς εἶ-
 ναι. τὸ δὲ ὄρκους ἀδικοῦντα ἐν γράμμασι κειμένους περιορῶν 15
 τὰ ξυγκείμενα οὐδ' ἂν τοῖς τῶν ἀνθρώπων ἀτιμοτάτοις ἐπιτη-
 δειῶς ἔχον. ἄπερ αὐτὸς ἐν γε τῷ παρόντι ἔξαμαρτάνων οἰοῖσθαι,
 καίτοι ὁμολογήσας ἔναγχος πόλεμον ἡμῖν ἐπὶ Γότθους τόνδε ξυλ-
 λήψεσθαι. νῦν δὲ οὐχ ὅσον ἀμφοτέροις ἐκποδῶν ἴστηκας, ἀλλὰ
 καὶ ὄπλα οὕτως ἀνεπισκέπτως ἀράμενος ἐφ' ἡμᾶς ἤκεις. μὴ σὺ 20
 C γε, ὧ βέλτιστε, καὶ ταῦτα ἐς βασιλέα μέγαν ὑβρῶν, ὃν δὴ
 πον τὴν ὑβριν μὴ λαν ἐν τοῖς μεγίστοις ἀμείψασθαι οὐκ εἰκὸς
 εἶη. κρεῖσσον δὲ τὰ οἰκτεῖα ἀσφαλῶς αὐτόν τινα ἔχειν ἢ τῶν οὐ

2. δυσεντερία] δυσεντερίας Pm.

lis viduus praebobat. Aquae autem epotae vi sic stomachi vim extin-
 guente ut carnem illam non conficeret, alvi profluvio et dysenteria cer-
 repti plurimi, non poterant ob cibi inopiam convalescere. Itaque exer-
 citus Francorum tertia pars interiisse dicitur: qua de causa cum progre-
 nequirent, ibi constiterunt.

Ubi audiit Belisarius adesse Francorum exercitum, et Martinum ac
 Ioannem fusos acie fugatosque, aestuare coepit, et cum omni exercitui
 suo metuere, tum vero maxime illis, qui Faesulas obsidebant, utpote qui-
 bus propinquiores esse hos Barbaros compertum haberet. Confestim igitur
 haec scripsit Theodeberto. Sic sentio, eximie Theodeberte, virum
 virtute praeditum cumque in primis, qui tot nationibus imperet, dedecore
 mendacium: pactorum autem contemptum cum iurisiurandi, quod literis
 testatum sit, violatione coniunctum, ne infimas quidem sortis hominibus
 convenire. Haec certe scis a te peccari: qui socia in Gothos arma non
 ita pridem nobis pollicitus, nunc a neutra atere parte haud satis habes,
 sed contra nos adeo inconsiderate armatus venis. Absit, o praeclarissime,
 ut indignum scelus in magnum admittas Imperatorem, qui in rebus maxi-
 mis vicem reddere et iniuriam graviter ulcisci poterit. Porro sus quem-

προσηκόντων μετρητοῦμενον ἐς κίνδυνόν τινα ὑπὲρ τῶν ἀναγκαίων καθίστασθαι. “ ταύτην Θεοδίδερος τὴν ἐπιστολὴν ἀνέλεξαστο, τοῖς τε παροῦσιν ἀπορούμενος ἤδη καὶ πρὸς Γερμανῶν κακίζόμενος, ὅτι δὴ ἔξ οὐδεμιᾶς αἰτίας ἢ προφάσεως θνήσκειεν 5 ἐν χώρᾳ ἐρήμῳ, ἄρας τοῖς περιούσι τῶν Φράγγων ἐπ’ οἴκου ἔδν τάχει πολλῶ ἀνεχώρησεν.

κς. Οὕτω μὲν Θεοδίδερος στρατεύσας ἐς Ἰταλίαν τὴν D
V 99
ἔφοδον ἐποίησατο. οἱ δὲ ἀμφὶ Μαρτίνον καὶ Ἰωάννην ἀνίστροφῶν οὐδὲν τι ἤσσαν, ὅπως μὴ τινα οἱ πολέμιοι ἔφοδον ἐπὶ σφῶν
10 τοὺς πολιορκουήσας ποιήσωσιν. Γότθοι δὲ οἱ ἐν Ἀδέλιμῳ, Φράγγων μὲν ἀφίξεως πέρι οὐδὲν πεπυσμένοι, ἀπειρηκότες δὲ πρὸς τὴν ἐκ Γαβέννης ἐλπίδα οὕτω μέλλουσιν, αὐτοὶ μὲν Οὐλίγην διενουῶντο μαρτύρασθαι, λαθεῖν δὲ τῶν ἐναντίων τὴν φυ-
15 λακὴν οὐχ οἴοι τε ὄντες ἐπέδουν. μετὰ δὲ τῶν τινα Ῥωμαίων, P 450
Βεσσόν γένος Βουρέκτιον ὄνομα, ὑπὸ Ναρσῆ τεταγμένον τῷ Ἀρμενίῳ, μόνον ἰδόντες ἐς μέσην ἡμέραν φυλακὴν ἔχοντα, ὡς μὴ τις ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν πόαν ληφόμενος ἴοι, ἔς τε λόγους αὐτῷ ξυνηλθὼν ἐγγυτέρω ἤκοντες καὶ τὰ πιστὰ δύντες ὡς οὐδὲν ἐς
20 αὐτὸν κακουργήσουσι ξυγγενέσθαι σφίσι ἐκέλευον, ἔσεσθαι οἱ H 249
αὐτῷ ἐγένοντο, ἐδέοντο τοῦ ἀνδράνου οἱ βάρβαροι ἐπιστολὴν

5. ἄρας τοῖς L a pr. m. Vulgo ἄρας σὺν τοῖς. Infra p. 521 c. ἄρας αὐτίκα παντὶ τῷ στρατῷ. 6. ἀνεχώρησεν L corr. ἀπεχώρησεν P. 13. μαρτύρασθαι L. μαρτύρεσθαι P. *ibid.* „φυλακὴν] Ita correxi cum scriptum viderem φρηγήν.“ MALT. Ad φυλακὴν nihil diversitatis annotatum ex L. 15. Βεσσόν] Βέσσον P. βέσσον HL. 19. κακουργήσουσι] Vulgo κακουργήσασσι. 20. παρὰ Scaliger. Vulgo περὶ.

que tuto possidere praestat quam aliena usurpando, sua et quidem maxime necessaria in discrimen adducere. Theodebertus, hac perfecta epistola, incertus quid iam ageret, et a Germanis increpitus, quod sine causa ac praetextu in regione deserta tot mori sineret, cum Francis, qui supererant, movit, ac domum quam celerrime rediit.

26. Cum Theodebertus ita ut dixi suscepta in Italiam expeditione irrupisset, colligentes se ex fuga Martinus et Ioannes nihilo secius redierunt, ne in Romanos obsidionibus intentos hostis impetum faceret. Gotthi vero, qui erant Auximi, Francorum adventu nondum cognito, tam longa fessi expectatione vocati Ravenna auxilii, iterumque obtestari volentes Vitigin, cum hostium custodias non possent fallere, graviter moerebant. Deinde Borcentium (id nomen erat Romani militis, natione Bessi, qui sub Narsete Armenio merebat) sub meridie conspicati solum agentem custodiam, et caventem ne quis ex urbe pabulatum veniret, accedunt propius ad colloquium, et fide data vim omnem ac fraudem abesse, ad congressum invitant, promissa ingenti pecunia. Postquam con-

τινα ἐς Ῥάβενναν διακομίσαι, τάξαντες μὲν οἱ ἐν τῷ παρατιλικῷ χρυσιῶν ῥήτων, πλεον δὲ ὑποσχόμενοι δώσειν, ἐπειδὴν σφίσιν Οὐί-
 B τριγίδος γράμματα ἐπαγήκοι φέρων. τοῖς δὲ χρήμασιν ὁ στρατιῶ-
 ἐποίησε τὴν ὑπόσχεσιν. γράμματα γοῦν κατασκευασμένα λα-
 5 βῶν ἐς Ῥάβενναν κατὰ τάχος ἀφίκετο. καὶ Οὐίτριγιδι ἐς ὄψιν
 ἐλθῶν τὴν ἐπιστολὴν ἐνεχείρισεν. ἰδήλου δὲ ἡ γραφὴ τῆδε
 „Ὅπη μὲν ἡμῖν τὰ παρόντα ἔχει σαφῶς εἴσεσθε, πονθανόμενοι
 ὅστις ποτὲ ὁ τῆς ἐπιστολῆς παρακομπὸς εἴη. Γότθῳ γὰρ ἀνδρὶ
 ἔξω γενέσθαι τοῦ περιβόλου ἀμήχανά ἐστι. τῶν δὲ βρωμάτων 10
 ἡμῖν τὸ εὐπορώτατον ἢ παρὰ τὸ τεῖχος πόα τυγχάνει οὕσα, ἧς γε
 ἡμῖν οὐδὲ ὅσον ἕψασθαι τανῶν ἔξεστιν, ὅτι μὴ πολλοὺς ἀποβα-
 λοῦσιν ἐν τῷ ὑπὲρ ταύτης ἀγῶνι. ταῦτα ἐς ὃ τι ἡμῖν τελευτήσει
 σέ τε χρῆ καὶ Γότθους τοὺς ἐν Ῥαβέννη λογίζεσθαι.“ ταῦτα
 ἐπεὶ ὁ Οὐίτριγίς ἀνελέξατο, ἀμείβεται ὧδε „Ἄναπεπτωκένας 15
 C δὲ ἡμῶς, ὧ φιλιτατοὶ ἀνθρώπων ἀπάντων, οἰέσθω μηδεῖς,
 μηδὲ ἐς κακίας τοσόνδε ἤκειν ὥστε ῥαθυμία τὰ Γότθων κατα-
 προέσθαι πράγματα. ἐμοὶ γὰρ ξαναγχοῦς ἢ τε τῆς ἐξόδου παρα-
 σκευὴ ὡς ἐνὶ μάλιστα ἤσκητο καὶ Οὐράϊας παντὶ τῷ στρατῷ ἐκ
 Μεδιολάνου μετὰπεμπτος ἦλθεν. ἀλλ' ἢ Φοράγγων ἔφοδος πα- 20
 ραδόξως ἐπεισεπισοῦσα πάντα ἡμῖν τὰ ἐν παρασκευῇ ἀνεχαίτισεν,
 ὧν ἔγωγε οὐκ ἂν τὴν αἰτίαν δικαίως φεροίμην. ὅσα γὰρ μελλῶ
 ἢ κατὰ ἀνθρώπου δύναμιν ἐστὶ καὶ τοῖς ἐπταικόσι τὸ ἀνεγκλήτοις
 εἶναι χαρίζεται, τῆς τύχης ἐφ' ἑαυτὴν ἐπισπωμένης ἀεὶ τὰ ἐκ

9. Γότθῳ] γότθων L. 15. ἀνελέξατο] ἀνεδέξατο L.

venere, hominem rogant, ut epistolam Ravennam perferat: auri summam praesentem pacti, maiorem daturos se pollicentur, ubi redierit cum epistola Vitigis. Inductus pecunia miles, operam spondet, ac munus promissi conficit. Itaque cum literis probe obalnatis Ravennam advolat: ubi ad Vitigis conspectum admissus, illas licet, nisi multa cum fere verbis perscriptae erant. Quo iam redacti simus, clare intelligetis, si ex isto quaeratis tabellario quis et cuius sit. Gotthorum enim nemo est, qui moenibus pedem efferre possit. Penus nostra amplissima sub muro est, nimirum herba, quam modo ne contingere quidem licet, nisi multa cum caede decertantium illius causa. Quo demum haec evasura sint, ad te et Gotthos, qui sunt Ravennae, videre attinet. Haec Vitigis cum legisset, ita rescripsit. Nemo vestrum existimet, mortalium omnium carissimi, nos animo concidisse, itaque obtorpuisse, ut rem Gothicam inertia deseruerimus. Mihi nuper ad praefectionem erant omnia paratissima: Uratiam cum omnibus copiis Mediolano occideram. At inopinata Francorum irruptio apparatus nostrum omnem repressit: cuius rei causam sustinere non debeo. Quae enim vires humanas superant, infelici casu lapsis hoc saltem tribuunt, ut

τῶν πεπραγμένων ἐγκλήματα. νῦν μέντοι (καὶ γὰρ Θεοδόσιον ἐκποδὼν ἡμῖν γεγενῆσθαι ἀκούομεν) καὶ οὐκ ἐς μακρὰν ὕμιν, ἂν θεὸς θέλῃ, πάσῃ τῇ Γότθων στρατιᾷ παρισώμεθα. **D**
 5 χρὴ δὲ ὑμᾶς τὰ παραπίπτοντα φέρειν ἀνδρείως τε καὶ τῇ ἀνάγκῃ
 5 ἐπιτηδείως, λογιζομένους μὲν τὴν ὑμετέραν ἀρετὴν, ἧς ἕνεκα ἐκ
 πάντων ἀπολέξας ὑμᾶς ἐν Αὐξίμῳ κατεστησάμεν, ἀσχυνομένους
 δὲ τὴν δόξαν, ἣν Γότθοι ἅπαντες ἐφ' ὑμῖν ἔχοντες. Ῥαβέννης
 τε ὑμῶς καὶ τῆς σφῶν αὐτῶν σωτηρίας προβέβληνται.“ τοσαῦτα
 γράψας Οὐίτιγισ καὶ χρήμασι πολλοῖς τὸν ἄνθρωπον δωρησάμε-
10 νος ἀπέπεμψατο. ὃς δὴ ἐς Αὐξίμον ἀφικόμενος, παρὰ τε τοὺς
 ἑταίρους αὐτοῦ ἤλθε καὶ ἀρώστημα ὅτι δὴ οἱ ζυμβεβῆκει σκε-
 ψάμενος, ἕς τε ἱερόν τι οὐκ ἄποθεν ὄν διὰ τοῦτο ἐσχολακέναι,
 κατέστη μὲν αὐδὺς ἐς τὴν φυλακὴν ἥπερ εἰώθει, λαθῶν δὲ ἅπαν- **P 451**
15 γνωσθέντα ἔτι μᾶλλον ἅπαντας, καίπερ τῷ λιμῷ πιεζομένους,
 ἐπύρωσε. διὸ δὴ προσχωρεῖν Βελισαρίῳ πολλὰ τιθασεύοντι
 οὐδαμῇ ἤθελον. αὐδὺς δ' ὡς σφίσι στρατεύματα ἐκ Ῥαβέννης
 οὐκ ἐξεληλυθὸς πῆ ἠγγέλλετο καὶ τῇ ἀπορίᾳ τῶν ἀναγκάλων ὑπερ- **V 100**
20 φυῶς ἤδη ἤχθοντο, Βουρκέντιον πάλιν ἐμπουσι, τοῦτο ἐν γράμ-
 μασι δηλώσαντες μόνον, ὡς πέντε ἡμερῶν οὐκέτι τὸ λοιπὸν οἶοί
 τέ εἶσι τῷ λιμῷ μάχεσθαι. ὁ δὲ αὐτοῖς ἐπαγγέλλεν αὐδὺς, Οὐίτι-
 γιδος ἐπιστολὴν ἔχων ταῖς ὁμοίαις ἐλπίσιν αὐτοὺς ἀναρτῶσαν.

12. ἐσχολακέναι] Γα. ἐσχολακῶς Hm. 14. ἐς] εἰς L. 16. ἐπύρωσε] ἐπέρωσε Vat. Eadem varietas p. 446 c. *ibid.* τιθασεύοντι L. τιθασεύοντι P.

eximantur ex culpa, quam omnem Fortuna praestat ac sustinet. Nunc, quando Theodebertum abcessisse audimus, brevi, si Deus volet, cum omni Gothorum exercitu vobis aderimus. Caeterum adversa, quae incidunt, ferre vos decet fortiter et convenienter necessitati, illius vestrae virtutis memores; cuius ergo vos ex omnibus delectos locavi Auximi: et revereri opinionem debetis, quam de vobis adeo praeclaram habent Gotthi universi, ut vos Ravennae et salutis suae propugnaculum esse voluerint. Simul hanc Vitigis epistolam exaravit, multa pecunia donatum remisit hominem: qui cum Auximum pervenisset, ad sodales reversus, et causatus se valetudinis gratia in vicino quodam templo moratum esse, ad consuetam stationem se retulit, et nemine conscio, hostibus literas reddidit: quarum publica lectio omnes, quamvis fame pressos, ita erexit, ut blandienti plurimum Belisario dodere se recusaverint. Cum autem nullas Ravenna educas copias audirent, et summa iam cibariorum penuria conflictarentur, Burcentium iterum mittunt, ac per literas hoc unum significant, se ultra dies quinque non posse fami resistere. Ille cum Vitigis epistola rediit, quae simili spe eorum animos suspendebat.

- B** Ῥωμαῖοι δὲ οὐδὲν τι ἤσσαν ἀχθόμενοι, ὅτι δὴ ἐν χώρῃ ἐρή-
μῳ μακρὰν οὕτω προσεδρεῖαν πεποίηται, διηποροῦντο, οὐκ ἐν-
διδόντας σφίαιν ἐν τοσοῦτοις κακοῖς τοὺς βαρβάρους ὄρωντες.
διὸ δὴ Βελισάριος ἐν σπουδῇ ἐποιεῖτο ζῶντά τινα τῶν ἐν τοῖς πο-
λεμίοις δοκίμων λαβεῖν, ὅπως ἂν γινώῃ ὅτου δὴ ἔνεκα τὰ δεινὰ 5
καρτεροῦσιν οἱ βάρβαροι, καὶ οἱ ὁ Βαλεριανὸς τὸ τοιοῦτο ὑπουρ-
γήσειν εὐπετῶς ὠμολόγει. εἶναι γάρ τινας τῶν οἱ ἐπομένων ἐκ τοῦ
Σκλαβηνῶν ἔθρους, οἳ κρύπτεσθαι τε ὑπὸ λίθῳ βραχεῖ, ἢ φυ-
τῶν ἄλλῳ τῷ πυρατυχόντι, εἰώθασι καὶ ἀναρπάζειν ἄνδρα πο-
λέμιον. τοῦτό τε αἰεὶ παρὰ ποταμῶν Ἰστρον, ἐνθα δὴ ἴδρυνται, ἕξ 10
- C** τε Ῥωμαίους καὶ τοὺς ἄλλους βαρβάρους ἐνδείκνυνται. ἤσθη
τῷ λόγῳ Βελισάριος καὶ τοῦ ἔργου ἐπιμελεῖσθαι κατὰ τάχος ἐκέ-
λευε. Βαλεριανὸς οὖν ἀπολέξας τῶν Σκλαβηνῶν ἓνα σώματός
τε μεγέθους περὶ εὐ ἦκοντα καὶ διαφερόντως δραστήριον, ἄνδρα
ἐλεῖν πολέμιον ζῶντα ἐπέστελλε, χρήματά οἱ μέγιστα πρὸς Βελι- 15
σαρίῳ ἰσχυρισάμενος ἔσεσθαι. δράσειν δὲ τοῦτο αὐτὸς ἐν τῷ
χωρῷ εὐπετῶς ἔφρασκεν, ὅπερ ἢ πόα τυγχάνει οὔσα. χρόνου
- H** 250 γὰρ πολλοῦ ταύτῃ τοὺς Γότθους ἀπορία τῶν ἀναγκαίων σιτίζε-
σθαι. ὁ μὲν οὖν Σκλαβηνὸς ὄρθρον βαθείος ἄγχιστα τοῦ περι-
βόλου γενόμενος, ἐν θάμνῳ τινὶ ἐγκαλυψάμενός τε καὶ τὸ σῶμα 20
- D** ἐς ὄλιγον ξυναγαγὼν ἀμφὶ τὴν πόαν ἐκρύπτετο. ἅμα δὲ ἡμέρᾳ
Γότθος ἀνὴρ ἐνταῦθα ἦκων τὰς βοτάνας κατὰ τάχος ξυνέλεγε,
ἐκ μὲν τοῦ θάμνου ὑποτοπάζων οὐδὲν ἄχαρι, συχνὰ δὲ περισκο-

15. ἐλεῖν] ἔχειν HL.

Romani vero, haud levius ferentes tam longe extractam deserta in ora obsidionem, fluctuabant; praesertim cum Barbaros viderent ad deditionem non redigi tot aerumnis. Quamobrem dabat operam Belisarius, ut eorum, qui inter hostes praestabant, aliquem vivum caperet, ex quo causam cognosceret tantae in malis constantiae Barbarorum. Id se facile effecturum Valerianus recepit: cum in suorum haberet numero Sclavemos aliquot, qui sub angusto saxo aut virgulto quolibet obvio delitescere, et hostem quemlibet rapere consuevissent: hoc illos ad Istrum fluvium, ubi sunt gentis sedes, in alios Barbaros ac Romanos factitasse. Laetus auditis Belisarius, rem ocuis accurari iubet. Itaque Valerianus uni ex omnibus Sclavensis delecto, mole corporis ac strennitate insigni, grandem a Belisario pecuniam pollicitus, iniungit ut hostium aliquem vivum capiat. Id Barbarus facile in eo loco, qui herba vestitus erat, perfecturum se dixit: iamdiu enim esse cum Gotthi, cibariis absumptis, inde se alerent. Summo igitur mane Sclavenus ad murum accedit, et frutice tectus, contracto corpore ad herbam latet. Ut primum illuxit, vir quidam eo progressus, raptim herbas colligere coepit, nihil mali a frutice

πῶν ἐς τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον, μὴ τις ἐς αὐτὸν ἐνθὲν δαί-
 ζοι. καὶ οἱ ἐπιπεσῶν ὀπισθεν ὁ Σκλαβηνὸς ἐκ τοῦ αἰφνιδίου
 ἀνάρπαστον ἐποίησατο, σφίγγων τε μέσον καρτερῶς χερσὶν ἀμ-
 φοτέραις τὸν ἄνθρωπον, ἐς τε τὸ στρατόπεδον ἤνεγκε φέρων καὶ
 5 Βαλεριανῷ ἐνχειρίσεν. ᾧ δὴ πνυθανομένη, ᾧ δὴποτε Γότθοι
 πιστεύοντες, καίτοι μὴ τὸ ἰσχυρὸν ἔχοντες, ἤμισα ἐθέλουσι
 προσχωρεῖν σφίσι, ἀλλ' ἐκούσιοι τὰ δεινότερα ἐγκατεροῦσι,
 τὸν πάντα λόγον ἀμφὶ τῷ Βουρκεντίῳ ὁ βάρβαρος ἔφρασε καὶ
 αὐτὸν οἱ ἐς ὄψιν ἦγοντα ἤλεγχε. ὁ δὲ Βουρκέντιος, ἐπεὶ ἔκλυ-
 10 στος ἤδη γεγονὼς ἦσθετο, οὐδὲν τῶν γεγραμμένων ἀπέκρυψε.
 διὸ δὴ Βελισάριος μὲν τοῖς ἑταίροις αὐτὸν ὁ τι βοῦλοιντο παρε- P 452
 δωκε χρῆσθαι, οἱ δὲ αὐτὸν ζῶντα οὐκ ἐς μακρὰν ἔκασσαν, θω-
 μένων τὰ ποιούμενα τῶν πολεμίων. Βουρκέντιος μὲν οὕτω τῆς
 φιλοχρηματίας ἀπέλαυσε.

15 κζ'. Βελισάριος δὲ οὐδὲν τι ἤσσον ἀντέχοντας τῇ ταλαι-
 πωρίᾳ τοὺς βαρβάρους ὁρῶν ἐς τοῦ ὕδατος καθίστασθαι τὴν Β
 ἐπιβουλήν διανοεῖτο, ταύτῃ ῥᾶόν τε καὶ εὐπορώτερον αἰρήσειν
 τοὺς πολεμίους οἰόμενος. καὶ ἦν γὰρ τις κρήνη Ἀδξίμου πρὸς
 βορρᾶν ἄνεμον ἐν χώρῳ κρημνάδει, τοῦ περιβόλου ἀπέχουσα ὅσον
 20 λίθου βολήν, κατὰ βραχὺ μάλιστα τὸν ῥοὺν ἀφίεσα ἐς τινα δε-
 ξαμενὴν αὐτόθι ἔκπαια οὖσαν. ἥ τε δεξαμενὴ πλήρης γεγενημέ-
 νη ἐκ ταύτης δὴ τῆς ὀλίγης ἐπιρροῆς παρείχετο πόνω οὐδενὶ τοῖς
 ἐν Ἀδξίμῳ ὑδρεύεσθαι. ἔννοιά τε Βελισαρίῳ ἐγένετο ὡς, ἦν

9. ἤλεγχε P ex Vat. ἤθαιεν HL. 10. γεγραμμένων] πεπρα-
 γμένων Pm. 14. ἀπέλαυσε] ἀπέηλαυσε P. 21. ἔκπαια] ἐκ
 πάλαιου Scalliger. Sic p. 457 b.

metuens, ac solum in castra hostium coniciens saepius oculos, ne quis
 infestus illinc veniret. Repente Sclavenus a tergo irruens ipsum arripit,
 et valide ambabus manibus stringens, in castra aufert, traditque
 Valeriano: cui quaerenti, quid tantam spem Gotthis faceret, ut, quam-
 vis accisis viribus, durissima constanter perpeti mallet, quam sese de-
 dere? fraudem omnem Burcentii Barbarus enuntiavit, ipsamque ante ocu-
 los adductum convicit. Burcentius, ubi se manifesto teneri vidit, eorum
 celavit nihil, quae acta fuerant. Cum Belisarius permisit arbitrio com-
 militonum: hi verum vivum subinde combasserunt sub hostium oculis.
 Hunc denique Burcentius cupiditatis fructum cepit.

27. In calamitate perstare videns Barbarus Belisarius, illis aquam
 subducere meditabatur, hanc viam ratus ad capiendos hostes faciliorem
 esse et magis compendiarium. Qua Septentrionem Auximum spectat, fons
 quidam erat in praecipiti loco, iactu lapidis procul a moenibus, et vena
 admodum tenui illabebatur in veterem cryptam: cuius lacus, fluente illo
 impletus modico, iis, qui erant Auximi, haustus faciles dabat. Sic autem

μη τὸ ὕδωρ ἐνταῦθα ξυσταίη, οὐ μὴ ποτε οἷοι τε ὤσιν οἱ βάρ-
 βαροι πρὸς τῶν πολεμίων βαλλόμενοι ἐν χρόνῳ πολλῷ ἀπὸ τῆς
 C ἐπιρροῆς τοὺς ἀμφορέας ἐμπλήσασθαι. διαφθεῖραι γοῦν ἐθέλων
 V 101 τὴν δεξαμενὴν ἐπενόει τάδε. ἐξοπλίσας τὸ στράτευμα ὅλον, κύ-
 κλω τε αὐτὸ τοῦ περιβόλου ὡς ἐς μάχην ταξάμενος, δόκησιν τοῖς 5
 ἐναντίοις παρίετο ὡς τῷ τειχίσματι προσβαλεῖν αὐτίκα δὴ μάλα
 πανταχούθεν μέλλοι. διὸ δὴ κατωρρωδηκότες τὴν ἔρποδον οἱ Γότ-
 θοι ἐν ταῖς ἐπάλξεσιν ἡσυχῇ ἔμενον, ὡς ἐνθένδε ἀμννούμενοι
 τοῖς πολεμίοις. ἐν τούτῳ δὲ Βελισάριος Ἰσαύρους πέντε τοὺς ἐς
 τὰς οἰκοδομίας ἐμπείρους ζύν τε πελέεσι καὶ ἄλλοις ὀργάνοις ἐς 10
 λίθων ἔκτομας ἐπιτηθείοις ἐς τὴν δεξαμενὴν ἀσπίδων πλήθε
 κρυπτομένους ἐσήγαγε, διαφθεῖραι τε καὶ διελεῖν τοὺς τοίχους
 πύσῃ δυνάμει κατὰ τάχος ἐκέλευεν. οἱ δὲ βάρβαροι τέως μὲν
 τοὺς ἄνδρας ὑπὸ τὸ τεῖχος ὑποπτεύοντες λέναι ἡσυχίαν ἤγουν, ὅπως
 D ἦν ὡς ἀγχοτάτω γενομένους εὐπετῶς βάλουεν, ἐν νῷ τὸ ποιούμε- 15
 νον ἤμιστα ἔχοντες· ἐπεὶ δὲ τοὺς Ἰσαύρους ἐντὸς γενομένους
 τῆς δεξαμενῆς εἶδον, λίθους τε καὶ τοξεύματα πάντα ἐπ' αὐτοὺς
 ἔβαλλον. τότε δὴ οἱ μὲν ἄλλοι Ῥωμαίων ἕπαντες ὑπεχώρουν
 δρόμῳ, μόνοι δὲ οἱ πέντε Ἰσαυροὶ, ἐπεὶ ἐγένοντο ἐν τῷ ἀσφαλεῖ,
 ἔργου εἶχοντο. κύρτωμα γάρ τι ὑπὲρ τοῦ ὕδατος σκιᾶς ἕνεκα 20
 τοῖς πάλαι ἀνθρώποις τῆδε πεπολήται. οὗ δὴ ἐντὸς γεγενημένοι,
 ὡς ἤμιστα τῶν πολεμίων, καίπερ συχνὰ βαλλόντων, ἐφρόντιζον.
 διὸ δὴ οἱ Γότθοι ἐντὸς τοῦ περιβόλου μένειν οὐκέτι ἠνείχοντο,

8. ἀμννούμενοι] Vulgo ἀμννόμενοι.

20. τοῦ ὕδατος] τῆς δε-

ξαμενῆς Suidas s. v. κύρτωμα.

statuebat Belisarius, si ibi aqua non colligeretur, eo redactum iri Barba-
 ros, ut missilibus hostium impetiti multo tempore non possent implere
 amphoras manante latice. Itaque capto destruendi lacus consilio, ratio-
 nem hanc iniit. Cum arma omnibus imperasset, ita muros corona ad
 pugnam instructa cinxit, ut hostibus opinionem praeberit impressionis
 mox undique faciendae. Quam horrentes Gotthi, ad pinnae stabant, ut
 inde hostem propellerent. Interea Belisarius Isauros quinque, fabrilis
 artis peritos, cum securibus aliisque instrumentis ad lapides caedendos
 idoneis, in receptaculum aquae inducit, multis protectos clypeis, omni-
 que ope et celeritate parietes rumpere ac diruere iubet. Tum quidem Bar-
 bari, illos rati muro succedere, se continebant, ut eos, cum proxime ac-
 cessisset, facile telis figerent; nec dum fraudem deprehendebant. At ubi
 Isauros cryptam ingressos viderunt, lapides ac missilia omnis generis eo
 coniciunt. Tum caeteri Romani omnes cursu retro pedem tulere: soli
 quinque Isauri coepto admovere manum, in tuto positi. Siquidem obum-
 brandi loci gratia, fornix quondam impositus aquae fuerat: quem illi in-
 gressi densa hostium tela ridebant. Quare Gotthi non amplius potne-

ἀλλὰ ἀνοίξαντες τὴν ταύτην πυλῖδα ἐπὶ τοὺς Ἰσαύρους ἀπαντες
 θυμῷ τε πολλῷ καὶ θυρόβῳ ἐχόμενοι ἦσαν. καὶ οἱ Ῥωμαῖοι P 453
 Βελισαρίου σφίσιν ἐγκελευόμενον, σπουδῇ πολλῇ ὑπηρτίαζον. γί-
 νεται μὲν οὖν μάχη καρτερὴ ἐν χρόνῳ πολλῷ ὠδισμὸν ἔχουσα
 5 καὶ φόνος ἐκατέρων πολὺς. Ῥωμαίων δὲ μᾶλλον συγχολοῦσι.
 ἅτε γὰρ οἱ βάρβαροι ὑπερθεῖν ἀμυνόμενοι πλείους ἔκτεινον ἢ αὐτοὶ
 ἔθνησκον. ἐνδιδόναι μέντοι Ῥωμαῖοι οὐδ' αὖτ' ἤθελον, παρόντα τε
 καὶ κραυγῇ ἐγκελυόμενον Βελισάριον αἰσχυρόμενοι. τότε δὴ καὶ βέ-
 λος τι ἐπὶ τὴν τοῦ στρατηγοῦ γαστέρα ἤειξεν φοβῶν πολλῷ, πρὸς
 10 τοῦ τῶν ἐναντίων, εἴτε τύχη τι εἴτε προνοία ἐνταῦθα βληθῆν.
 ἔπερ Βελισάριος μὲν ὡς ἤκιστα εἶδεν. οὐδὲ γὰρ οὖν φυλάσσεσθαι
 οὐδέ πη ἐκτρέπεσθαι ἔχουσε. δορυφόρος δὲ τις Ὀδύνητος ὄνομα B
 παρ' αὐτὸν ἐστηκὼς κατενόησέ τε, οὐκ ἄποθεν ὦν τῆς Βελισα-
 ρίου γαστροῦ, καὶ χεῖρα τὴν δεξιὰν προβαλλόμενος ἔσωσε μὲν τὸν H 251
 15 στρατηγὸν ἐκ τοῦ παραδόξου, αὐτὸς δὲ πληγῆς τῷ τοξεύματι
 εἰσθῆς μὲν περιώδυνος γεγωνὼς ἀνεχώρησε. μετὰ δὲ τῶν νεύρων
 οἱ ἀποκοπέντων οὐκέτι τὴν χεῖρα ἐνεργεῖν ἔχουσαν, ἢ τε μάχη
 πρῶτ' ἀρξάμενη ἐς μέσην ἡμέραν ἀφίκετο. καὶ τῶν Ἀρμενίων ἄν-
 δρες ἐπὶ τὸ ὑπὸ τε Ναρσῆ καὶ Ἀρατίῳ τασσόμενοι ἔργα ἐπεδείξαν-
 20 το ἀρετῆς ἄξια, ἕς τε τὴν δυσχωρίαν, ἢ μάλα ἀνάτης ἦν, καὶ
 ἐν τῷ ὁμαλῷ περιθρόντες καὶ κτείνοντες τῶν πολεμίων τοὺς αἰεὶ C
 σφίσιν ἀντιστατοῦντας, ἕως διωσάμενοι τοὺς ἐκείνη βαρβάρους
 ἐτρέφαντο. οἳ τε ἄλλοι Ῥωμαῖοι ἐνδιδόντας ὀρώντες ἤδη

9. ἤμ] Vulgo Is.

22. τοῦς] τε τοῦς P.

runt tenere se murorum septo; sed porta, quae illis est, patefacta, omnes,
 gravi stimolante ira, in Isauros tumultuose se effuderunt. Hortante mox
 Belisario, Romani animosissime occurrere. Fervet pugna, et quidem diu,
 dum se invicem trudent, cum magna utrinque caede: quae tamen Roma-
 nos afflixit gravius. Nam e superiori loco repugnantes Barbari maiorem
 cladem afferebant, quam ipsi acciperent. Romani tamen cedere nolabant,
 praesentem et clamore excitantem Belisarium reveriti. Quo tempore im-
 pulsa ab hoste quopiam sagitta, sive casu, sive consilio, recta in ventrem
 Magistri militum magno stridens impetu ferebatur. Ad eam non adver-
 tentem Belisarius, nec cavere sibi, nec declinare poterat. Verum Protector
 quidam, cui nomen Unigato, haud procul ventre Belisarii stans, advertit,
 et praetenta dextera Magistrum militiae praeter opinionem servavit: ipse
 sagitta ictus, statim excessit praelio, doloris vi; nec manu in posterum
 uti potuit, quod eius nervi praecisi essent. Coepta mane pugna ad me-
 ridiem usque producta est: in qua Armenii septem, qui sub Narseta et
 Aratio stipendia faciebant, fortissime se gesserunt, in salebris loci maxi-
 me ardui aequae ut in plano decurrentes, atque hostibus, qui se obfirma-
 rent, inferentes necem; donec oppositos sibi Barbaros terga dare coege-
 runt. Romani caeteri, hostem videntes iam inclinari, instant: tum fu-

Procopius II.

17

τοὺς πολεμίους ἐδίωκον καὶ ἡ τροπὴ λαμπρὰ ἐγεγόνει, οἱ τε βάρ-
 βαροι αὐθις ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐγένοντο. Ῥωμαῖοι μὲν σὺν τῇ
 τε δεξαμενῇ διεφθάρθαι καὶ τοῖς Ἰσαύροις ἄπαν ἐπιτελεῖσθαι τὸ
 ἔργον ᾤοντο, οὐδὲ οὐδὲ ὅσον χάλικα ἐνθῆνδε ἀφελίσθαι ἐς τὸ
 παντελὲς ἵχθυσαν. οἱ γὰρ πάσαι τεχνίται, ἀρετῆς ἐς τὰ ἔργα⁵
 ἐπιμελούμενοι μάλιστα, οὕτω δὴ καὶ ταύτην τὴν οἰκοδομίαν ἐρ-
 γάσαντο, ὥστε μῆτε χρόνῳ μῆτε ἀνθρώπων ἐπιβουλῇ εἰκιν.

D ἄπρακτοι γοῦν οἱ Ἰσαυροί, ἐπειδὴ Ῥωμαίους τοῦ χώρου κρατή-
 σαντας εἶδον, ἐκ τῆς δεξαμενῆς ἀπαλλαγέντες ἐς τὸ στρατόπεδον
 ἀνεχώρησαν. διὸ δὴ Βελισάριος τῶν τε ζῴων τὰ νεκρὰ καὶ βο-
 10 τάνους ἐς ἀνθρώπου φθορὰν ἰκανῶς πεφυκυίας ὀρίπτει ἐν τῷ ὕδα-
 τι τοὺς στρατιώτας ἐκέλευε καὶ λίθον κατακεκαυμένην ἐνδελ-
 χέστατα (ἦν πάσαι μὲν τίτανον, τανῶν δὲ ἄσβεστον καλεῖν νεο-
 μίκασιν) ἐμβάλλοντας ἐνταῦθα σβεννύειν. καὶ οἱ μὲν κατὰ ταῦ-
 τα ἐποίουν, οἱ δὲ βάρβαροι φρέατι ἐντὸς τοῦ περιβόλου, ὕδαρ¹⁵
 τι βραχὺ ὡς μάλιστα ἔχοντι, ἐν τούτῳ δὴ τῷ χρόνῳ ἐλασσόνως ἡ
 κατὰ τὴν χρεῖαν ἐχρῶντο. καὶ τὸ λοιπὸν Βελισάριος οὔτε βία τὸ
 χωρίον εἶναι οὔτε τινα ἐπιβουλὴν ἐπιδείξασθαι ὕδατος πέρι ἢ ἄλ-
 λου ὄτουσιν ἐν σπουδῇ ἐποιεῖτο, μόνῳ τῷ λιμῷ περιέσεσθαι τῶν
 P 454
 V 102 πολεμίων ἐλπίδα ἔχων. καὶ ἀπ' αὐτοῦ τῆς φυλακῆς ἰσχυρότατα²⁰
 ἐπεμελεῖτο. οἱ τε Γότθοι καταδοκοῦντες ἔτι τὸν ἐκ Ῥαβέννης
 στρατὸν ἐν πολλῇ ἄπορίᾳ τῶν ἀναγκαίων ἠσυχάζον.

7. μῆτε — μῆτε] μηδὲ — μηδὲ P. 13. καλεῖν νεομίκασιν] κα-
 λούσι Suidas s. v. τίτανον. 21. ἐπεμελεῖτο] ἐκμελεῖτο L.

giantes aperte Barbari, in urbem se confluunt. Romani iam ab Isauris
 dirutum fontis conceptaculum, et extremam incepto manum accessisse
 existimabant. At illi ne unum quidem silicem avellere quiverant. Arti-
 fices enim veteres, omnem artis suae vim operibus adhibere soliti, sic
 istud construxerant, ut nec temporis nec hominum iniuriis cederet. Isauri
 igitur, ut Romanos viderunt potiri campo, re infecta, egressi crypta, in
 castra redierunt. Quapropter militibus imperavit Belisarius, ut cadavera
 pecudum, herbasque homini nocentissimas in aquam iacerent, et summe
 combustum igne lapidem, qui quondam Calx, hodie Asbestus vulgo dici-
 tur [quod ignea vis in eo non sit extincta] immitterent extinguerentque.
 Dictum ac factum. Interim Barbari puteo, qui intra muros erat aquae
 pauperriamus, parcius utebantur quam necessitas posceret. Neque ultra
 Belisarius vi urbem capere, vel aquae altiusve rei causa moliri quidquam
 tendebat, sperans fore ut sola fame domaret hostes; eamque ob causam
 in custodiam tota mente incumbebat. Gotthi avida adhuc pendentes ex-
 pectatione mittendi Ravenna exercitus, in summa rei cibariae angustia
 nihil movebatur.

Ἦδη δὲ οἱ ἐν Φισούλῃ πολιορκούμενοι ὡς μάλιστα τῷ λιμῷ ἐπιέζοντο, φέρειν τε τὸ κακὸν οὐχ οἴοι τε ὄντες, ἀπειπόντες δὲ καὶ πρὸς τὴν ἐκ Ῥαβέννης ἐλπίδα, τοῖς ἐναντίοις προσχωρεῖν ἔγνωσαν. Κυπριανῷ τοίνυν καὶ Ἰουστίνῳ ἐς λόγους ἐλθόντες, 5 τὰ τε πιστὰ ὑπὲρ τῶν σωμάτων λαβόντες, σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὸ φρούριον ὁμολογία παρέδωσαν. καὶ αὐτοὺς οἱ ἀμφὶ Κυπριανὸν ξὺν τῷ Ῥωμαίων στρατῷ ἐπαγόμενοι, φρουρὰν τε ἀτάρακην ἐν Φισούλῃ καταστησάμενοι, ἐς Ἀὔξιμον ἦλθον. Βελισάριος δὲ αὐτῶν τοὺς ἡγουμένους τοῖς ἐν Ἀὔξιμῳ βαρβάροις ἀεὶ ἐνδεικνύ- B
10 μενος ἐκέλευε τῆς ἀπονοίας μεθίεσθαι, τὴν ἐκ Ῥαβέννης ἀποσεισαμένους ἐλπίδα, δι' ἧς ὄνησίς τις οὐ μὴ ποτε οὐδὲ αὐτοῖς ἔσται, ἀλλ' ἐπὶ πλείστον τῇ ταλαιπωρίᾳ κεκακοῦμένοι οὐδὲν ἤσπον ἐς ταυτὸν τόχης τοῖς ἐν Φισούλῃ ἀφίζονται. οἱ δὲ πολλὰ ἐν σφίσι αὐτοῖς λογισόμενοι, ἐπειδὴ τῷ λιμῷ οὐκέτι ἀντειχον, τοὺς τε λό- 15 γους ἐνεδέχοντο καὶ παραδοῦναι τὴν πόλιν ἤξιον, ἐφ' ᾧ αὐτοὶ ἀπαθεῖς κακῶν ξὺν τοῖς χρήμασιν ἐπὶ Ῥαβέννης πορεύσονται. διὸ δὴ Βελισάριος τοῖς παροῦσι διηπορεῖτο, πολέμους μὲν τοιούτους τε τὴν ἀρετὴν καὶ τοσαύτους τὸ πλῆθος τοῖς ἐν Ῥαβέννῃ ἀναμύγνυσθαι ἀξύνφορον οἴμενος, τοῦ δὲ καιροῦ ὑστερήσαι ὡς C
20 ἤκιστα ἤθελεν, ἀλλ' ἐπὶ Ῥαβένναν τε καὶ Οὐδέτιν, ἠωρημένων ἔτι τῶν πραγμάτων. ἵνα. Φράγγοι γὰρ αὐτὸν ζυνετάρασσαν, Γότθοις ἐπικουρίαν ἀφίξεσθαι ἀντίκα δὴ μάλα ἐπίδοξοι ὄντες. ὧν δὴ προτερῆσαι τὴν παρουσίαν ἐν σπουδῇ ἔχων διαλύειν τὴν

19. τοῦ δὲ καιροῦ] τὸν δὲ καιρὸν HL.

Iam vero qui Faesulis obsidebantur, cum vehementissime fame pressi, illius saevitiam ferre minime possent, nec venturum Ravenna auxilium sperarent, hosti sese permittere decreverunt. Itaque cum Cypriano ac Iustino collocuti, accepta incolumitatis fide, se et castrum tradiderunt voluntaria deditione. Cyprianus, iusto Faesulis constituto praesidio, illos cum Rom. exercitu Auximum duxit. Quorum Duces Barbaris, Auximum habentibus, ostentans Belisarius, hortabatur ut insanire desinerent, spe, quam Ravenna obtulerat, abiecta penitus, utpote inutili; cum ipsos, aeternis diuturnis confectos, eadem sors, quam praesidium Faesulanum subisset, nihilo certius maneret. Illi, re inter se multum considerata, iam fame victi, aures dictis faciles dederunt, ac de urbe tradenda assensu sunt; sed ea lege ut salvi atque incolumes cum suis opibus Ravennam irent. Haesit hic Belisarius, sibi adversari intelligens tot ac tam fortium hostium cum illis, qui Ravennae erant, coniunctionem. Nolebat autem mora occasionem omittere, sed Ravennam ac Vitiginem petere cogitabat rebus adhuc suspensis. Ipsum enim sollicitum habebant Franci, quos Gotthis propediem suppetias venturos erat opinio. Horum adven-

προσεδρῆσαν μὴ πῶ Ἀύξιμον ἀλούσης οὐχ οἷός τε ἦν. οἱ τε στρα-
τιῶται οὐκ εἶων ξυγχωρεῖν τοῖς βαρβάροις τὰ χρήματα, οὕτω
μὲν πολλὰ τραύματα ἐνδεικνύμενοι, ἅπερ ἐνταῦθα πρὸς αὐτῶν
δεξιόμενοι ἔτυχον, πόρους δὲ πάντας ἀπαριθμοῦντες τοὺς ἐν ταύ-
τῃ σφίσι τῇ πολιορκίᾳ ξυμπεπωκότας, ὧν δὴ ἄθλα εἶναι τῶν 5
D ἡσσημένων τὰ λάφυρα ἰσχυροῦσιντο. τέλος δὲ οἱ τε Ῥωμαῖοι,
καιροῦ δὲξόμενοι ἀναγκασθέντες, καὶ Γότθοι τῷ λιμῷ βιαζόμενοι
H 252 ξυνίασιν ἀλλήλοις, ἐφ' ᾧ τῶν μὲν χρημάτων τὰ ἡμίσεια Ῥωμαῖοι
ἐν σφίσι αὐτοῖς διανεμῶνται, τὰ δὲ λοιπόμενα Γότθοι ἔχοντες
βασιλέως κατήκοοι ὄντων. ἐκάτεροι τοίνυν ὑπὲρ τούτων τὰ π-10
στά ἔδυσαν, Ῥωμαίων μὲν οἱ ἄρχοντες τὰ ξυγκείμενα κέρια εἶναι,
Γότθοι δὲ τῶν χρημάτων οὐδ' ὅτιοῦν ἀποκρύνπτεσθαι. οὕτω τε
δὴ τὰ χρήματα πάντα ἐλείμαντο καὶ Ῥωμαῖοι μὲν Ἀύξιμον ἔσχον,
οἱ δὲ βάρβαροι τῷ βασιλέως στρατεύματι ἀνεμίγνυντο.
P 455 κη'. Ἐπεὶ δὲ Βελισάριος Ἀύξιμον εἶλε, Ῥάβενναν πολιορ-15
κεῖν ἐν σπουδῇ ἐποιεῖτο καὶ ἔβαν τὸ στρατεύμα ἐνταῦθα ἐπέηγε.
Μάγνον τε πέμπας ξὺν πλήθει πολλῶ ἐπὶ Ῥαβέννης ἰέναι ἐκέλευε,
Πάδου τε τοῦ ποταμοῦ τὴν ὄχθην αἰε περιούκτα φυλακὴν ἔχειν,
ὅπως δὴ μὴ τὸ λοιπὸν ἐνθύνδε οἱ Γότθοι τὰ ἐπιτήδεια ἐσκομί-
ζονται. καὶ Βιτάλιος δὲ οἱ ξὺν στρατῷ ἐκ Δαλματίας ἀφαικόμε-20
νος ὄχθην τοῦ ποταμοῦ τὴν ἐτέραν ἐφύλασσε. ἐνταῦθα αὐτοῖς
ξυνέβη τις τύχη, δῆλωσιν ἀντικρὺς ποιουμένη ὅτι δὴ αὐτὴ προ-
τανεύσει ἀμφοτέροις τὰ πράγματα. συχνὰς γὰρ οἱ Γότθοι ἀπά-

3. τραύματα] πράγματα L.

tum praevertere cum maxime vellet, nondum capto Auximo, obsidionem solvere nequibat. Intercedebant etiam milites, ut ne Barbaris permitteret exportare pecunias. Vulnera, quas hic ab illis plurima acceperant, ostentantes, laboresque omnes enumerantes, quos in obsidione exantlavant, eorum praemia esse affirmabant hostium devictorum spolia. Denique hinc Romanis, occasionis praecipiti lapsu; inde Gotthis fame compulsis, pacto convenit, ut Romani dimidiam pecuniarum partem inter se dividerent; Gotthi, altera retenta, in ius ac ditionem Imperatoris venirent. Haec data utrinque fide sancita sunt: ac Duces quidem Romani, mansura pacta; Gotthi, nihil pecuniae absconsuro se promiserunt. Itaque divisa omni pecunia, occuparunt Romani Auximum; Barbari Imperatoris copiis sese admiscuerunt.

28. Potitus Auximo Belisarius, Ravennam obsidere contendit, eoque omnes copias ducit. Praeniese illic cum manu valida Magno infungit ut Padl ripam continenter obeundo Gotthos ea parte commeatibus intercludat. Vitalius, qui ex Dalmatia cum copiis advenerat, alteram fluminis ripam insedit. Hic ipsis cum attulit Fortuna casum, quo manifeste probavit, se pro arbitrio de utriusque gentis rebus constituturam. An-

τους πρότερον ἐν Λιγούροις συλλέξαντες ἐς τὸν Πάδον καθήκαν, B
 ὡς περ ἐμπλησάμενοι σίτου τε καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλείν V 103
 ἐπὶ Ῥαβέννης διενουῶντο. οὕτω δὲ τοῦ ποταμοῦ τούτου ὕδωρ
 ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ ὑπέληγεν ὥστε αὐτῷ ναυτίλλεσθαι τὸ παράπαν
 5 ἀδύνατα ἦν, ἕως ἐπελθόντες Ῥωμαῖοι τὰς ἀκάτους ἕξιν τοῖς φορ-
 τίοις ἕπασιν εἶλον. ὃ τε ποταμὸς οὐ πολλῷ ὕστερον ἐς ῥοῦν
 ἐπανιῶν τὸν καθήκοντα ναυσίκορος τὸ λακιδὸν ἐγεγένει. τοῦτο
 δὲ αὐτῷ ξυμβῆναι οὐ πρότερον ἀκοῆ ἴσμεν. ἤδη τε οἱ
 βάρβαροι τῶν ἐπιτηδείων ὑποσπανίζεν ἤρξαντο. οὔτε γὰρ διὰ C
 10 κόλπου τι ἰσοκμύεσθαι τοῦ Ἰονίου εἶχον, θαλασσοκρατούντων
 πανταχῇ τῶν παλιμίων, καὶ τοῦ ποταμοῦ ἀπεκέλευντο. γίνον-
 τες δὲ οἱ Φράγγων ἄρχοντες τὰ ποιούμενα προσποιεῖσθαι τε τὴν
 Ἰταλίαν ἐθέλοντες, πρέσβεις παρὰ τὸν Οὐτίγιον πέμπουσιν, ξυμ-
 μαχίας ὑπόσχεσιν προτεινόμενοι, ἐφ' ᾧ τῆς χώρας ἕξιν αὐτῷ
 15 ἄρξουσιν. ὅπερ Βελισάριος ὡς ἤκουσεν, πρέσβεις καὶ αὐτὸς ἀν-
 τεροῦντας Γερμανοῖς ἐπεμψεν ἄλλους τε καὶ Θεοδοσίον τὸν τῆ
 οἰκῆ τῆ αὐτοῦ ἐφιστάτα.

Πρῶτοι μὲν οὖν οἱ Γερμανῶν πρέσβεις Οὐτίγιδι ἐς ὕψιν D
 ἐλθόντες ἔλεξαν τοιάδε „Ἐπεμψαν ἡμᾶς οἱ Γερμανῶν ἄρχοντες,
 20 ὄνομα φέρουσιν μὲν ὅτι δὴ πρὸς Βελισάριον πολιορκεῖσθαι ὑμᾶς
 ἤκουσαν, τιμωρεῖν δὲ ὑμῶν τάχιστα κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν ἐν σπου-
 δῇ ἔχοντες. τὸ μὲν οὖν στρατόπεδον ἀνδρῶν μαχίμων οὐχ ἴσ-
 σον ἢ ἐς μυριάδας πεντήκοντα ἤδη που τὰς Ἄλπεις ὑπερβεβηκέναι

tea Gotthi magnam scapharum vim, quas contraxerant in Liguria, in Pa-
 dum deduxerant; et cum eas frumento aliisque comestibus implerent,
 Ravennam navigare consilium erat. Tunc autem flavius ita decrevit, ut
 impar esset ferendis navibus, quasi Romanos expectaret: qui superven-
 nientes, scaphas et omnia, quibus onustae erant, ceperunt. Paulo post
 ad convenientem sibi cursum rediens amnis, navigabilem sese praebuit:
 quod ipsi nunquam antea contigisse audivimus. Iam cibarium penuria
 laborare coeperant Barbari, cum nec per sinum Ionium invehere quid-
 quam possent, Romanis ubique mari dominantibus, nec flumen ipsis pa-
 teret. De his certiores facti Francorum Reges, quibus in animo erat
 Italiam adiungere ditioni suae, ad Vitigin legationem mittunt, pollicentes
 belli societatem, ea conditione, ut Italiae cum ipso imperent. Quod ubi
 audiit Belisarius, Legatos et ipse destinat Germanis contradicturos, Theo-
 dosium videlicet domus suae Praefectum, aliosque.

Priores ad Vitigin intromissi Germanorum Legati orationem hanc
 habuerunt. *Huc nos miserunt Germanorum Principes, graviter ex eo sol-
 liciti, quod a Belisario obsideri vos audierunt, et nihil non agentes, ut vo-
 bis pro sociali officio quamprimum opitulentur. Iam certe non minus quin-
 genta millia virorum fortium superasse Alpes credimus: de quibus hoc ia-*

οἰόμεθα, οὗς πελέεσι τὴν Ῥωμαίων στρατιὰν ζύμψασαν ἐν τῇ
 P 456 πρώτη ὀρμῇ καταχώσειν ἀγχοῦμεν. ὑμᾶς δὲ οὐ τῶν δουλωσο-
 μένων τῇ γνώμῃ ἔπεσθαι ἄξιον, ἀλλὰ τῶν ἐς κίνδυνον πολέμου
 εὐνοία τῇ ἐς Γότθους καθισταμένων. ἄλλως τε, ἦν μὲν τὰ ὄπλα
 ζῶν ἡμῖν ἔλωσθε, οὐδεμία λελεῖφεται Ῥωμαίοις ἐλπίς ἀμποτέ-5
 ροις τοῖς στρατεύμασιν ἐς χεῖρας ἵναί, ἀλλ' αὐτόθεν πόνῳ οὐ-
 δενὶ ἀναδησόμεθα τὸ τοῦ πολέμου κράτος. ἦν δέ γε ζῶν Ῥω-
 μαίοις τετάξονται Γότθοι, οὐδ' ὡς τῷ τῶν Φράγγων ἔθνει ἀν-
 θέξουσιν (οὐ γὰρ ἐξ ἀντιπάλου τῆς δυνάμεως ὁ ἀγὼν ἔσται),
 B ἀλλὰ περιέσται ἑμῖν τὸ ζῶν τοῖς πάντων πολεμιστάτοις ἡσση-10
 σθαι. ἐς προῦπτον δὲ καιὸν ἵναί, παρὸν κινδύνου ἐκτός σώζε-
 σθαι, πολλὴ ἄνοια. ὅλως δὲ ἄπιστον πᾶσι βαρβάροις τὸ Ῥω-
 μαίων καθέστηκε γένος, ἐπεὶ καὶ φύσει πολέμιόν ἐστιν. ἡμεῖς
 μὲν σὺν ξυνάρξομέν τε βουλομένοις ὑμῖν Ἰταλίας ἀπάσης καὶ τὴν
 χώραν διοικησόμεθα, ὅπῃ ἂν δοκῇ ὡς ἄριστα ἔχειν. σὲ δὲ καὶ 15
 Γότθους ἐλέσθαι εἰκὸς ὃ τι ἂν ὑμῖν ξυνοίσειν μέλλῃ.“ Φράγγοι
 μὲν τοσαῦτα εἶπον. παρελθόντες δὲ καὶ οἱ Βελισαρίου πρέσβεις
 ἔλεξαν ὧδε „Ὡς μὲν οὐδὲν ἂν τῷ βασιλέως στρατῷ λυμανεῖται
 τὸ τῶν Γερμανῶν πλῆθος, ὅπερ οὗτοι δεδιττεσθαι ὑμᾶς ἀξιοῦσι,
 C τί ἂν τις ἐν ὑμῖν μακρολογίῃ, οἷς γε διὰ μακρὰν ἐμπειρίαν ἀπα-20
 σαν ἐξεπίστασθαι τὴν τοῦ πολέμου ῥοπήν ζυμβαίνει, καὶ ὡς ἤκι-
 στα ἄρετῇ ἀνθρώπων ὀμίλῳ φιλεῖ ἐλασσοῦσθαι; ἔωμεν γὰρ λέ-
 γειν ὅτι καὶ πάντων μάλιστα βασιλεῖ κάρεστι πλῆθει στρατιωτῶν

19. ὅπερ] ὅπερ L et Pm.

*etiam vere, primo illos congressu Romanum omnium exercitum securibus obruturos. Vos autem decet sententiam sequi, non eorum, qui vobis in-
 gium servitutis imponent, sed qui in dimicationem veniunt, summo in Got-
 thos adducti studio. Accedit in primis, quod si nobiscum arma ceperitis,
 Romanis nulla spes reliqua futura est utrumque exercitum sustinendi, sed
 eos illic labe nullo debellabimus. Sin Gotthi cum Romanis vires socia-
 bunt, nec sic quidem Francorum genti resistent (iniquus enim congressus
 erit) at certo tandem cum natione vobis inimicissima profigabimini. Ex-
 tremæ autem demeritæ est in exitum manifestum ruere, cum aboq̄ue ullo
 belli discrimine offertur salus. Præterea Romana gens plane infida est
 Barbaris, odio, a natura invito, intercedente. Cæterum universæ Italiae
 vobiscum, si vultis, imperabimus, et regiminis formam, quas videbitur
 optima, sequemur. Iam tutum est et Gotthorum amplecti quas vobis con-
 ducent. Haec Franci. Tum progressi Belisarii Oratores, hæc fere lo-
 cuti sunt. Germanorum multitudinem, quam isti vobis ad terrorem ostē-
 tant, Imperatoris copiis nihil nocituram, quid attinet demonstrare pluribus
 apud vos, qui in quo situm omne belli momentum sit, neque hominum in-
 genti numero virtutem cedere, longa iam experientia didicistis. Omitti-
 mus quod nemo æque, ut Imperator, hostem potest superare militum ar-*

περιεῖναι τῶν πολεμίων. τὸ δὲ δὴ τούτων πιστὸν, ᾧ χρῆσθαι ἀποχούσιν ἐς πάντας βαρβάρους, μετὰ γε Θουρίγγους καὶ τὸ Βουργουνδιῶνων ἔθνος, καὶ ἐς τοὺς ξυμμάχους ὑμῶν παρὰ τῶν ἀνδρῶν ἐπιδίδεσθαι. ὡς ἡμεῖς γε ἡδέως ἂν Φράγγους ἐροίμεθα 5 τίνα ποτὲ μέλλοντες ἄμεισθαι θεῖον τὸ τῆς πίστεως ὑμῖν ἐχυρὸν ἰσχυρίζονται δώσειν. τὸν γὰρ ἤδη αὐτοῖς ἠμωσομένον ὄντινα τετιμῆκασι τρόπον ἐπίστασθε δὴ που· οἱ γε παρ' ὑμῶν ἐπὶ ξυμμαχίᾳ κεκομισμένοι οὐχ ὅσον ὑμῖν τοῦ κινδύνου ξυνάρασθαι οὐ- 10 δαμῶς ἔγνωσαν, ἀλλὰ καὶ ὄπλα οὕτως ἀναίδη καθ' ὑμῶν εἰ-
 15 λοντο, εἴ τις ἐν ὑμῖν τῶν πρὸς τῷ Πάδῳ ξυμπεπτωκότων δια-
 σῶζεται λόγος. καὶ τί δεῖ τὰ φθάσαντα λέγοντας ἐλέγχειν τὸ τῶν
 Φράγγων ἄσέβημα, τῆς παρουσίας αὐτῶν πρεσβείας οὐδὲν ἂν γέ-
 νηται μιαιώτερον. ὥσπερ γὰρ τῶν σφίσι ἐπιλεησμένοι ὠμολο-
 γημένων τε καὶ ταῖς ξυνηθείαις ἠμωσομένων κρείττω νῦν τῶν
 20 πάντων τὴν παρ' αὐτῶν βοήθειαν ἰσομένην ὑμῖν ἄξιοῦσιν. ἦν
 δὲ καὶ τούτου παρ' ὑμῶν τύχῳσιν, ὥστε ξυνηλεῖν Γότθους τῷ
 Φράγγων στρατῷ, εἰς τί ποτε αὐτοῖς τελευτήσῃ τὸ τῶν χρημύ- V 104
 των ἀκόρεστον εἶκόσ γε λογιέσθαι.

Τοσαῦτα μὲν καὶ οἱ Βελισαρίου πρέσβεις ἐλέξαν. Οὕτι-
 20 γις δὲ ξὺν Γότθων τοῖς ἀρίστοις πολλὰ κοινολογησάμενος τύς τε
 πρὸς βασιλίᾳ ξυνηθείας εἴλετο καὶ ἀπράκτους ἀπεπέμψατο Φράγγ-

1. ᾧ χρῆσθαι ἀποχούσιν P ex Vat. καὶ ἡμῶν εἰδότην HL.
 2. Βουργουνδιῶνων] Βουργουνδιῶνων P. 5. ἐχυρὸν Pm. Vulgo
 ἰσχυρὸν. 12. τῆς παρουσίας αὐτῶν πρεσβείας] παρουσίας αὐτῶν
 τῆς πρεσβείας, ἦς? 13. γένηται] Immo γένοιτο. 14. κρείττω
 οὐν τῶν πάντων τῆν HL. κοινωσαῖν τῶν πάντων διὰ τὴν P ex
 Maltretii coniectura.

vero. Fidem autem, quam isti Barbaris omnibus servare se gloriantur, post Thoringos et Burgundiones, in vos quoque socios suos quam certa sit, declaraverunt. Libenter sane rogaverimus Francos, quo tandem iurato numine, certum fidei pignus vobis daturi sint? Si qua enim apud vos verum fama adhuc manet, quae ad Padum contigerunt, scitis profecto, quo Deum modo, per quem iam proxime iuraverant, venerint, qui a vobis in societatem assumpti, non modo recusarunt arma vobis iungere, sed in vos etiam tam impudenter verterunt. Verum quid opus est praeterita repeterere, ut Francorum impietas pateat, cum has ipsa legatione scelestius nihil fieri queat? Perinde enim ac si penitus e memoria excidissent pacta, quae iurando firmarunt, iam volunt ut futurum auxilium recuseremini rerum omnium vestrarum communiione. Si vero a vobis id consequantur, ut Gotthi cum Francorum exercitu coeant, videre vestrum est, quo demum evasura sit eorum cupiditas inexplebilis.

Secundum hanc Legatorum Belisarii orationem, Vitigis, longa cum Gotthorum optimatibus habita consultatione, cum Imperatore pacisci maluit, et Francos inanes remisit. Ex eo die Romani et Gotthi inter

P 457 γουσι. καὶ τὸ λοιπὸν Γότθοι μὲν καὶ Ῥωμαῖοι πρὸς ἀλλήλους ἐπικηρυκεύοντο ἤδη, Βελισάριος δὲ οὐδὲν τι ἤσπον ἐφύλασσε τὸ μὴ τοῖς βαρβάροις τὰ ἐπιτήδεια ἐσκομίζεσθαι. καὶ Βιτάλιον μὲν ἐς Βενετίας ἴοντα τὰ πλείστα ἐπαγαγέσθαι τῶν ἐκείνη χωρίων ἐκέλευεν, αὐτὸς δὲ Ἰλδιγερα ἐπιπέμψας τὸν Πάδαν ἐφύλασσαντες ἐκατέρωθεν, ὅπως τε οἱ βάρβυροι μᾶλλον ἀπορία τῶν ἀναγκαίων ἐνδώσουσι καὶ τὰς ξυνθήκας ποιήσωσιν ἢ αὐτὸς βούλεται. καὶ ἐπεὶ οἶτον πολλὸν ἐν δημοσίοις οἰκήμασιν ἔτι ἐντὸς Ῥαβέννης ἀποκεῖσθαι ἔγνω, τῶν τινα ταύτη ὠκνημένον ἀνέπεισε χρήμασι ταῦτα δὴ τὰ οἰκήματα ξὺν τῷ σίτῳ λάθρα ἐμπροῆσαι. φασὶ δὲ καὶ 10

B γνώμη Ματασοῦνθης, τῆς Οὐτίγιδος γυναικὸς, ταῦτα ἀπολλέσθαι. ἐπειδὴ τε ὁ οἶτος ἐκ τοῦ αἰφνιδίου ἐκέκαστο, οἱ μὲν τινες ἐξ ἐπιβουλῆς γεγενῆσθαι τὸ ἔργον ὑπετόπαζον, οἱ δὲ κεραιῶν τὸν χώρον βεβλήσθαι ὑπώπτευον. ἐκάτερα δὲ λογιζόμενοι οἱ Γότθοι τε καὶ Οὐτίγεις ἐς ἀμηχανίαν ἔτι μᾶλλον ἐνέπικτον, οὐδέ 15 σφίσι αὐτοῖς πιστεύειν τὸ λοιπὸν ἔχοντες καὶ πρὸς τοῦ Θεοῦ πολεμείσθαι οἰόμενοι. ταῦτα μὲν ταύτη ἐπράσσετο.

Ἐν δὲ Ἄλπειν, αἱ Γάλλους τε καὶ Λιγούρους διορίζουσιν, ἄσπερ Ἄλπειν Κουτίας καλοῦσι Ῥωμαῖοι, φρούρια συχνὰ ξυμβαίνει εἶναι. οὗ δὴ Γότθοι ἐκ παλαιοῦ πολλοὶ τε καὶ ἄριστοι, 20

C ξὺν τε γυναιξὶ καὶ παισὶ τοῖς αὐτῶν ὠκνημένοι, φυλακὴν εἶχον,

4. Βενετίας] βενετίας L a m. sec. *ibid.* τὰ πλείστα] οἷς κλείσθαι Suidas s. v. ἐπαγαγέσθαι. 11. Ματασοῦνθης] ἀμαλασοῦνθης HL. 18. Λιγούρους] In αἰλούρους corruptum ap. Suidam s. v. Ἄλπειν. 19. Κουτίας Pm. Vulgo Σκουτίας. e deletam in L a pr. m.

se Legatos de pace missitarunt, nihilo interea segnius invigilante Belisario, ne Barbari commeatus acciperent. Ac Vitalium quidem in agrum ire Venetum, et pleraque loca asciscere sibi iussit. Ipse misso in ripam ulteriore Ildigere, utrinque Padum obsedit, ut Barbari, magis magisque remisis cibarium inopia animis, ad eas conditiones, quas vellet, accederent. Monitus vero magnum frumenti numerum Ravennae adhuc in horreis servari publicis, civium quemdam pecunia induxit, ut igni clam iniecto, horrea cum frumento corrumpere: quod de sententia quoque Matasanthae, uxoris Vitigis, factum perhibent. Repentinum illud frumenti incendium alii occulta fraude, alii lectu fulminis contigisse existimabant. Utraque suspicio Gotthos ac Vitigin in maiores redigebat angustias, cum nec sibi fidere iam ipsi possent, seque a Deo oppugnari crederent. Haec ibi gesta sunt.

In Alpibus vero, quae Gallos a Liguribus discludunt, et a Romanis Alpes Cottiae appellantur, multa sunt castella, quae Gothi, magno numero, viri fortes, cum uxoribus ac liberis incolabant, ac praesidiis tenebant. Audiens Belisarius meditari illos deditionem, unum e suis, cui ae-

οὕτω περὶ οἱ βούλεισθαι Βελισάριος προσχωρεῖν ἤκουσε, τῶν οἱ ἐπομένων τινὰ, Θωμᾶν ὄνομα, ξὺν ὄλοις τισὶ παρ' αὐτοῦς ἐπεμψεν, ἐφ' ᾧ δόντες τὰ πιστὰ παραστήσονται ὁμολογίᾳ τοῦ ταύτη βαρβάρους. καὶ αὐτοὺς ἐς τὰς Ἄλπεις ἀφικόμενους Σισίγιοι, δὲ τῶν ἐνταῦθα φυλακτικῶν ἦρχεν, ἐνὶ τῶν φρουρίων δεξάμενος, αὐτοὺς τε προσεχώρησε καὶ τῶν ἄλλων ἐκείστους εἰς τοῦτο ἤγεν. ἐν τούτῳ δὲ Οὐράτας τετρακισχιλίους Ἀγούρους τε καὶ τῶν ἐν ταῖς Ἄλπεισι φρουρίων ἀπολεξάμενος, ἐπὶ Ῥάβενναν ὡς βοηθήσων κατὰ τάχος ἦει. οἵπερ ἐπειδὴ τὰ Σισίγιοι πεπραγμένα ἐπύθοντο, ἀμφὶ τοῖς οἰκείοις δεδιότες, ἐνταῦθα πρῶτον ἤξιον εἶναι. διὸ δὲ Οὐράτας παντὶ τῷ στρατῷ ἐς τὰς Ἄλπεις 10 Κουτίας ἤλαθε καὶ τὸν Σισίγιον ξὺν τοῖς ἀμφὶ τὸν Θωμᾶν ἐπολιόρχει. ταῦτα Ἰωάννης τε, ὁ Βιταλιανοῦ ἀδελφεοῦς, καὶ Μαρτίνος πυθόμενοι (ἀγχοτάτω γὰρ Πάδου τοῦ ποταμοῦ ὄντες ἐτήγ- 15 χανον) κατὰ τάχος ἐβοήθουν παντὶ τῷ στρατῷ καὶ τῶν ἐν ταῖς Ἄλπεισι φρουρίων τισὶν ἐξ ἐπιδρομῆς ἐπεισπεσόντες ἔλλον, καὶ τοὺς ἐνταῦθα ὤκημένους ἠνδραπόδισαν. ἐν τοῖς παιδᾶς τε συγχροῦς καὶ γυναικας τῶν ὑπὸ τῷ Οὐράτῃ στρατευομένων ξυνέπεισεν εἶναι. πλείστοι γὰρ αὐτῶν ἐκ τούτων δὴ τῶν φρουρίων ὀρ- 20 μώμενοι εἶποντο. οἵπερ, ἐπεὶ ἀλῶναι τὰ σφέτερα αὐτῶν ἔμα- P 458 θον, ἀποταξάμενοι τοῦ Γότθων στρατοπέδου ἐκ τοῦ αἰφνιδίου, τοῖς ἀμφὶ τῷ Ἰωάννῃ προσχωρεῖν ἔγνωσαν, καὶ ἀπ' αὐτοῦ Οὐράτας οὔτε τι ἐνταῦθα ἀνύτειν οὔτε τοῖς ἐν Ῥαβέννῃ κινδυνεύουσι

11. εἶναι] εἶναι L. 12. Κουτίας] Vulgo Σουτίας. 23. ἀνύ-
τειν] ἀνύτειν P.

men Thomae, eo misit cum paucis, ut fide data, regionis illius Barbaros in potestatem pactione susciperet. Cum ad Alpes pervenissent, Sisigis, qui illius tractus praesidiis imperabat, in quoddam e castellis, quae dixi, ipso accepit, et cum se ipse dedidit, tum caeteros perpulit, ut idem facerent. Hoc interim spatio Uraias Ravennae succurrere properabat cum virorum quatuor millibus, quos e Liguria Alpiumque castellis delegerat. Hi, cognita Sisigis defectione, timentes suis relictis domi, eo primum sese conferre voluerunt. Quamobrem Uraias cum omni exercitu ad Alpes Cottias venit, et Sisigin ac Thomam obsidet. Cuius rei nuntio exciti, qui proxime Padum erant, Ioannes Vitaliani ex sorore nepos, atque Martinus, cum omnibus copiis subsidio currunt. Alpina castella aliquot cursim aggressi, primo impetu occupant, et captivos abducunt eorum incalae. Quo in numero multi erant illorum liberi et uxores, qui sub Uraia militabant, et quorum plerique ex eorum praesidiis castellorum deducti, ipsum sequebantur. Hi sua teneri capta simul ut audierunt, a Gotthorum exercitu desciverunt ad Ioannem. Quo factum ut Uraias neque ibi quidquam proficere, nec Gotthis Ravennae periclitantibus subvenire po-

Γότθοις βοηθεῖν ἴαχυσεν, ἀλλὰ ἄπρακτος ἐς *Λιγουρίαν* ξὺν ἄλλοις ἑλθὼν ἴσυχῃ ἔμεινε. καὶ Βελισάριος κατ' ἔξουσίαν Οὐτίγην
 H 254 τε καὶ Γότθων τοὺς δοκίμους ἐν *Ραβέννη* καθέειρεν.
 B κθ'. Τότε δὴ καὶ πρέσβεις ἐκ βασιλείως ἀφίκοντο, *Δο-*
 V 105 *μνικός* τε καὶ *Μαξιμίνος*, ἐκ βουλῆς ἄμφω, ἐφ' ᾧ τὴν εἰρήνην 5
 κατὰ τάδε ποιήσονται. Οὐτίγην μὲν πλοῦτον τὸ ἤμισυ τοῦ βα-
 σιλικοῦ φέρεσθαι, χώρας τε ἄρχειν ἢ ἐκτὸς Πάδου ποταμοῦ ἐστι-
 τῶν δὲ δὴ χρημάτων τὸ ἤμισυ βασιλείως εἶναι, καὶ αὐτῷ ὅσα
 ἐκτὸς Πάδου ποταμοῦ ὑπήκοα ἐς ἀπαγωγὴν φόρου ποιήσασθαι.
 Βελισαρίῳ τε οἱ πρέσβεις τὰ βασιλείως γράμματα δειξάντες ἐς 10
Ράβενναν ἐκομισθήσαν. μαθόντες δὲ Γότθοι καὶ Οὐτίγεις ἐφ'
 C ᾧ ἤκειεν, ἄσμενοι κατὰ ταῦτα ὠμολόγησαν σπονδὰς θήσεσθαι.
 ἄπερ ἀκούσας ὁ Βελισάριος ἤσχαλλεν, ἐν συμφορᾷ μεγάλη ποιού-
 μενος, εἰ μὴ τις αὐτὸν ἐψή, παρὸν οὐδενὶ πόμφ, τό τε κράτος
 τοῦ πολέμου παντὸς φέρεσθαι καὶ δοριάλωτον Οὐτίγην ἐς Βυ- 15
 ζάντιον ἀγαγεῖν. ἐπειδὴ τε οἱ πρέσβεις ἐκ *Ραβέννης* πρὸς αὐτὸν
 ἴκοντο, γράμμασιν οἰκείοις ἐπιρρῶσαι τὰς ξυνηθείας ἤκιστα ἤθε-
 λεν. ὅπερ οἱ Γότθοι αἰσθόμενοι τότε δολερῶς τὴν εἰρήνην σφίσι
Ρωμαίους προτείνεσθαι ἐπιτόπαζον, καὶ ὑποψία ἐς αὐτοὺς με-
 γάλη ἐχρῶντο, ἄντικρὺς τε ἤδη ἔφρασκον ἄνευ τῶν Βελισαρίου 20
 D γραμμάτων τε καὶ ὄρκων οὐποτε ξυνηθείας πρὸς αὐτοὺς θήσε-
 σθαι. ἀκούσας δὲ Βελισάριος λοιδορεῖσθαι οἱ τῶν ἀρχόντων τε

8. αὐτῷ Pm. αὐτῶν P. 13. ἤσχαλλεν Suidas s. v. παρῶν. Val-
 go ἤσχαλεν. 15. δοριάλωτον] δορυάλωτον P.

taerit: sed cum parva manu reversus in Liguriam re infecta, ibi subse-
 derit. At Belisarius arbitrato suo Vitigin et Gothicam nobilitatem, Ra-
 vennae arcitius in dies premebat.

29. Tunc temporis affuere Imperatoris Legati, Dominicus et Maxi-
 minus, Senatores ambo; his pacem facturi conditionibus: ut Vitigin, re-
 giae gazae retenta parte dimidia, in Transpadanis oris regnaret: Impe-
 rator alteram gazae partem et ab omnibus Cispadanis annum vectigal
 acciperet. Legati, communicatis cum Belisario Augusti literis, Ravennam
 ivere: quibus Gotthi ac Vitiginis, cognito eorum adventus consilio, luben-
 tissime promiserunt, pacem se iisdem conditionibus pacturos. Quod ubi
 rescit Belisarius, dolore exarsit, gravissime ferens, quod cum posset nullo
 negotio plenam adipisci victoriam et Byzantium Vitigin captivum depor-
 tare; neutrum sibi permetteretur. Postquam Ravenus ad ipsum Legati
 reversi sunt, pacta conventa suis confirmare literis noluit. Quo Gotthi
 cognito, in animum induxerunt, sibi a Romanis fraudulenter offerri pa-
 cem, deque illis pessime suspicari coeperunt. Quia etiam praecise ne-
 garunt se pactionem cum ipsis confuturos, nisi illam Belisarius manu sua
 ac iureiurando sanciret. Admonitus Belisarius non decesse Duces qui cum

νάς, ὡς δὴ ἐπιβουλεύων τοῖς βασιλέωσι πράγμασι τὸν πόλεμον καταλύειν οὐδαμῶς βούλοιοτο, συγκαλέσας ἅπαντας, Δομνίκου τε καὶ Μαξιμίνου παρόντων, ἔλιξε τοιάδε, „ Τὴν μὲν τοῦ πόλεμου τύχην ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὡς ἤκιστα ἐστάναι αὐτός τε οἶδα καὶ 5 ὑμῶν ἕκαστον ταῦτά μοι γινώσκειν ὑπὲρ αὐτῆς οἶμαι. πολλοῖς τε ἐπίδοξος, ὅτι δὴ ἐς αὐτοὺς ἀφίξεται, οὕσα ἢ τῆς νίκης ἐλλίψις ἔσφηλε, καὶ τοῖς δεδυστυχημένοις δοκοῦσι τῶν ἐχθρῶν ἤδη παρὰ P 459 δόξαν περιεῖναι ξυνέβη. διὸ δὴ χρῆναι φημι τοὺς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης βουλευομένους οὐ τὴν ἀγαθὴν ἐλπίδα προβάλλεσθαι μόνον, 10 ἐφ’ ἑκάτερα δὲ τὴν ἀπόβασιν ἔσεισθαι σφίσι ἐν νῷ ἔχοντας, οὕτω τὴν αἴρεσιν ποιῆσθαι τῆς γνώμης. τούτων δὲ τοιοῦτων ὄντων, ὑμῶς τε τοὺς ξυνάρχοντας καὶ τοῖσδε τοὺς βασιλέωσι πρόσβεις ξυναγαγεῖν ἔδοξεν ἕμοιγε, ὅπως ἐν τῷ παρόντι κατ’ ἔξουσίαν ἐλόμενοι ὃ τι ἂν βασιλεῖ ξυνοίσειν δοκῆ, μὴ τινα ὀπίσω τῶν 15 πραγμάτων κατ’ ἕμοῦ ποιήσῃτε μέμψιν. τῶν γὰρ ἀποπτωγμάτων ἂν εἴη σιωπᾶν μὲν ἕως ἕξεισιν ἐλθεῖν τὰ κρίσσω, σκοποῦ- B μένοις δὲ τὴν ἀπὸ τῆς τύχης ἀπόβασιν τὰς αἰτίας ποιῆσθαι. ὅσα μὲν οὖν ἐς τὴν τοῦ πολέμου διάλυσιν βασιλεῖ τε δέδοκται καὶ Οὐτίγιδι βουλομένῳ ἐστίν, ἐπίστασθε δὴ πού. εἰ δὲ καὶ ὑμῖν 20 ξύμφορα ταῦτα εἶναι δοκεῖ, λεγέτω παρελθὼν ἕκαστος. εἰ μὲντοι πᾶσάν τε Ἰταλίαν οἴεσθε Ῥωμαίοις ἀνασώσασθαι οἷοί τε εἶναι καὶ τῶν πολεμίων τὴν ἐπικράτησιν ποιήσασθαι, οὐδὲν κωλύσει μηδὲν ὑποστειλαμένους εἰπεῖν.“ ταῦτα ἐπεὶ Βελισάριος εἶπεν,

1. τοῖς om. L.

convictio dicerent, ideo bellum nolle ipsum componere, quod in res Imperatoris aliquid strueret; convocatis omnibus, Domnico etiam ac Maximino praesentibus, sic verba fecit. *Instabilem esse scio fortunam belli, idque mihi quomque vestrum assentiri existimo. Ac multos quidem sefellit obiectis animo consequendae spes victoriae. Qui vero calamitate videbantur everri funditus, superiores hostibus evaserunt. Quare eorum, qui de pace deliberant, partes esse aio, non ostentare solum spem bonam, sed in eligenda sententia cogitare ancipitem ac varium exitum. Quae cum ita sint, huc vos Collegas meos, hosque Imperatoris Legatos cogendos censui, ut libere in praesentia capto consilio, quod Imperatori expedire videbitur, in me postmodum rei culpam non transferatis. Hominum enim absurdissimum est, silere quandiu integrum est potiora deligere, deinde autem, considerato exitu infelici, habere querimoniam. Quae sit Imperatoris de pace sententia, quod votum Vitigis, non ignoratis. Ea vero si vobis e re esse publica videntur, dicat quisque palam quod sentit. Rursus, si Italiam universam ad ditionem Romanam revocari, debellarique hostem a vobis posse iudicatis, nihil vetabit audacter eloqui. His dictis a Belisario,*

ἅπαντες ἄντικρος ἀπεφήναντο τὰ βασιλέως βουλευμάτων βέλτιστα εἶναι, καὶ οὐδὲν αὐτοῦς οἴους τε ἔσεσθαι περαιτέρω τοὺς πολεμίους ἐργάζεσθαι. Βελισάριος δὲ ἡσθεὶς τῶν ἀρχόντων τῇ γνώμῃ γράμμασιν αὐτὴν ἠξίου δηλώσαι, ὡς μὴ ποτε αὐτὴν ἀρνη-
C Θείην. οἱ δὲ καὶ γράψαντες ἐν βιβλιδίῳ ἐδήλουν οὐχ οἷοί τε εἶ-
ναι περιέσεσθαι τῷ πολέμῳ τῶν ἐναντίων.

Ταῦτα μὲν οὖν ἐν τῷ Ῥωμαίων στρατοπέδῳ ἐγένετο. Γότ-
θοι δὲ τῷ λιμῷ πιεζόμενοι οὐκέτι τε ἀντέχεν τῇ τάλαιπωρῆα δυ-
νάμενοι Οὐτίγιδος μὲν τῇ ἀρχῇ ἤχθοντο, ἅτε ὡς μάλιστα δεδου-
τυχηκότος, βασιλεῖ δὲ προσχωρεῖν ὤκνον, δεδιότες ἄλλο μὲν 10
V 106 οὐδὲν, ὅπως δὲ μὴ δοῦλοι βασιλέως γενόμενοι ἔκ τε Ἰταλλίας ἀν-
στραφῆσαι ἀναγκάζονται καὶ ἐς Βυζάντιον ἰόντες ἐνταῦθα ἰδρῶσα-
σθαι. ἐν σφίσι οὖν αὐτοῖς βουλευσόμενοι, εἴ τι ἐν Γότθοις
καθαρὸν ἦν, βασιλεῖα τῆς ἐσπερίας Βελισάριον ἀνειπεῖν ἔγνωσαν.
D πέμπσαντες δὲ παρ' αὐτῶν λάθρα ἐδέοντο ἐς τὴν βασιλείαν καθί-
στασθαι· ταύτῃ γὰρ αὐτῷ ἄσμενοι ἐψεύσθαι ἰσχυρόντο. Βελι-
σάριος δὲ καταστῆναι μὲν εἰς τὴν ἀρχὴν οὐχ ἐκόντος βασιλέως
ἤκιστα ἤθελε. τῷ τε γὰρ τοῦ τυράννου ὀνόματι ὑπερφυσῶς ἤχθε-
το καὶ ὄρκοις δεινοτάτοις πρὸς βασιλέως καταληφθεὶς πρότερον
ἔτυχε, μήποτε αὐτοῦ περιόντος νεωτεριεῖν· ὅπως δὲ τὰ παρόντα 20
ἄριστα διοικεῖσθαι, ἀσμένως ἔδοξε τοὺς τῶν βαρβάρων λόγους
ἐνδέχεσθαι. ὣν δὲ καὶ αἰσθόμενους ὁ Οὐτίγης ἔδεισε τε καὶ

1. βέλτιστα] τὰ βέλτιστα L. 12. ἰδρῶσασθαι] ἰδρῶσεσθαι L.
20. διοικεῖσθαι Reg. et Hm. διοικῆσθαι L. διοικῆσεσθαι P.

aperte omnes pronuntiarunt, optima esse Imperatoris consilia, nec se in hostes moliri quidquam amplius posse. Laetus ea Ducum sententia Belisarius, petit ut eam testentur scripto, ne postea negent. Illi se bello vincendis hostibus impares esse tabella declararunt.

Dum haec in Romanorum castris aguntur, interea Gotthi fame pressi fractique aerumnis, Vitigis, utpote infelicissimi, dominatum graviter ferebant; se tamen Imperatori permittere dubitabant, hoc unum veriti, ne postquam in potestatem eius venissent, ex Italia migrare, et Byzantium deportati, ibi manere cogentur. Quicunque igitur inter Gotthos prudentia et auctoritate pollebant, de communi sententia constituerunt Imperium Occidentis decernere Belisario. Ad id submitunt, qui ipsam regent, ut capessat Imperium: id si fecerit, libenter se ipsi accessuros affirmant. Sed ab eo longe aberat Belisarius, ut Imperium susciperet, invito Imperatore. Nam et a Tyranni nomine summopere abhorrebat, et antea Augusto sanctissime iuraverat, res novas nunquam se moliturum, eo superstiti. Ut verò re nata scite uteretur, simulavit se auribus facile admittere quae proponerent Barbari. Haec ubi Vitigis intellexit, quam-

Γότθους ὡς βέλτεστα βουλευέσθαι εἰπὼν Βελισαρίῳ καὶ αὐτὸς
 λάθρα παρήγει ἐς τὴν βασιλείαν ἵνα· οὐδένα γὰρ οἱ ἐμποδῶν
 στήσασθαι. καὶ τότε δὴ Βελισάριος αὐθις τοὺς τε βασιλέως πρέ-
 σβεις καὶ πάντας ξυγκαλέσας τοὺς ἄρχοντας ἠρώτα, εἰ αὐτοῖς P 460
 5 λόγον πολλοῦ ἄξιον εἶναι δοκεῖ Γότθους ἅπαντας ξὺν Οὐτίγιδι
 δοριαλώτους ποιήσασθαι, καὶ χρήματα πάντα μὲν ληίσασθαι, H 255
 Ἰταλίαν δὲ Ῥωμαίοις ξύμπασαν ἀνασώσασθαι. οἱ δὲ ὑψηλὸν τε
 καὶ ὑπέρογκον τοῦτο Ῥωμαίοις εὐτύχημα ἔφασκον ἔσεσθαι, καὶ
 πρᾶσσειν αὐτὸν ὅπη ἂν δύνηται τι ὡς τάχιστα ἤξιουν. αὐτίκα
 10 γοῶν παρὰ τε Οὐτίγιτι καὶ Γότθων τοὺς δοκίμους Βελισάριος
 τῶν ἐπιτηδείων τινὰς ἐπεμψε, κελύων ἐπιτελῆ ποιήσιν ὅσα ὑπέ-
 σχοντο. οὐδὲ γὰρ αὐτοὺς ἐς ἄλλον τινα χρόνον τὴν πρᾶξιν ἀπο-
 τίθεσθαι ὁ λιμὸς ξυνεχώρει, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἐγκείμενος ἐς ταύ-
 την ἐνήγε. διὸ καὶ πρέσβεις ἐς τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον στέλ- B
 15 λουσιν αὐθις, ἄλλο μὲν τι οὐδὲν ἐς τὸ πλῆθος ἐροῦντας, ἐν
 παραβύστῳ δὲ πρὸς Βελισαρίου τὰ πιστὰ ληυομένους, ὡς ἄχαρ
 τε αὐτῶν ἐργάσεται εἰς οὐδένα καὶ βασιλεὺς τὸ λοιπὸν Ἰταλιωτῶν
 τε αὐτὸς καὶ Γότθων εἴη, οὕτω τε ξὺν αὐτῶ καὶ τῷ Ῥωμαίων
 στρατῷ ἐς Ῥάβενναν ἤξοντας. Βελισάριος δὲ τὰ μὲν ἄλλα ὤμο-
 20 σεν ἅπαντα, καθάπερ οἱ πρέσβεις ἤξιουν, ὑπὲρ δὲ τῆς βασιλείας
 αὐτῷ Οὐτίγιτι καὶ Γότθων τοῖς ἄρχουσιν ὁμειῶσθαι ἔφη. καὶ
 αὐτὸν οἱ πρέσβεις οὐκ ἂν ποτε ἀποσιείσθαι τὴν βασιλείαν οἴμε-
 νοι, ἀλλ' ἐφείσθαι αὐτῆς πάντων μάλιστα, αὐτίκα δὴ μῦλα ἐς

1. βουλευέσθαι L. βουλευέσθε HP. 5. Οὐτίγιτι δοριαλώτους] Οὐτίγιτι δοριαλώτους P. 17. ἐργάσεται] Vulgo ἐργάσεται.

vis timeret, Gotthorum tamen laudato consilio, clam et ipse Belisario in-
 stitit, ut invaderet Imperium, asserens neminem obstiturum. Tum Bel-
 sarius, convocatis iterum Imperatoris Legatis cunctisque Ducibus, ex ipsis
 quaesivit, nonne magnum ac valde memorabile esset, Gotthos omnes ipsum-
 que Vitigin bello capere, opibus omnibus potiri, ac totam Italian Romani-
 que recuperare? Illi ad Romanam felicitatem cumulum eo facto insignem
 ingentemque accessurum fatentur, et rogant ut quamprimum rem, si qua
 possit via, expediat. Ergo mox Belisarius quosdam e familiaribus suis
 ad Vitigin et Gotthorum Proceres destinavit, mandatque ut promissa effi-
 ciant. Cum autem fames rem in aliud differri tempus non sineret, sed
 ingravescens ad id stimulareret; Legatos ad Rom. castra iterum mittunt,
 iussos nihil malit ipsorum cuiquam irrogaturum, et Italorum Gottho-
 rumque in posterum futurum Regem: his ita compositis, Ravennam cum
 ipso ac Romano exercitu venire. Caetera Belisarius omnino ita, ut Le-
 gati postulabant, se praestiturum iuravit: quod ad regnum attinebat, se
 Vitigi ipsi et Gotthorum Proceribus iusiurandum daturum dixit. Hic
 Oratores ipsum rati nunquam repudiaturum imperium, at id maximo

- C Ῥάβενναν ζὸν αὐτοῖς ἐκέλευον ἵναί. καὶ τότε δὴ Βελισάριος Βέσσαν τε καὶ Ἰωάννην καὶ Ναρσῆν καὶ Ἀράτιον (τούτους γὰρ οἱ ὡς μάλιστα δύνουσι εἶναι ὑπώπτευν) ἄλλον ἀλλασχόσε ζὸν τοῖς ἐπομένοις ἐκέλευεν ἵναί, τὰ τε ὄναγκαῖα σφίσι πορρῆσθαι· αὐτῷ γὰρ οὐκέτι ἔφρασκε δύνατὰ εἶναι ἐς τοῦτο δὴ τὸ χωρίον 5 παντὶ τῷ στρατῷ τὰ ἐπιτήδεια ἐσκομῆσθαι. καὶ οἱ μὲν κατὰ ταῦτα ἐποίουν, ζὸν Ἀθανασίῳ τῷ τῶν πραιτωρίων ὑπάρχῳ, ἄρτι ἤκοντι ἐκ Βυζαντίου, αὐτὸς δὲ τῷ ἄλλῳ στρατεύματι ζὸν
- D Γότθων τοῖς πρόσβεισι ἐς Ῥάβενναν ἦει. καὶ νηῶν στόλον ἐμπλησάμενος αἰτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἐκέλευε κατὰ τάχος 10 ἐς Κλάσσεσ τὸν λιμένα ἐσπλεῖν. οὕτω γὰρ Ῥωμαῖοι τὸ Ῥαβέννης προάστειον καλοῦσιν, οὗ ὁ λιμὴν ἐστιν. ἐμοὶ δὲ τότε διασκοπυμένῳ τὴν ἐς Ῥάβενναν εἴσοδον τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἔννοιά τις ἐγένετο, ἀνθρώπων μὲν ἢ ἀνδρείᾳ ἢ πλήθει ἢ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ ὡς ἤκιστα περαινέσθαι τὰ πρᾶσσόμενα, εἶναι δὲ τι δαιμόνιον, 15 ὅπερ αὐτῶν αἰετὸν στρέφον τὰς διανοίας ἐναυῦθα ἄγει οὗ δὴ κωλύμη τοῖς περαιομένοις οὐδεμίᾳ ἔσται. τῶν γὰρ ἐναντίων οἱ Γότθοι πλήθει καὶ δυνάμει παρὰ πολὺν ὑπεραίροντες καὶ οὔτε μάχῃ διακριθέντες, ὥφ' οὗ ἐν Ῥαβέννη ἐγένοντο, οὔτε ἄλλῳ ὄρωσιν δεδουλωμένοι τὸ φρόνημα, δοριάλωτοί τε πρὸς τῶν 20
- P 461 ἑλασσόνων ἐγένοντο καὶ τὸ τῆς δουλείας ὄνομα ἐν ἕβρει οὐδεμιᾷ

11. „ἐς Κλάσσεσ] Ita correxi beneficio Vaticanani, quod in aliis exemplaribus sic scriptum est, ἑσπλεῖν ἐς, et ἑσπλεῖν.“ MALT. ἑσπλεῖν ἐς H. ἐς κλασ ἐς L. 20. δοριάλωτοί] δοφιάλωτοι P. 21. καὶ τὸ — ἦγον om. L.

omnium concupiscere, hortantur ut secum e vestigio Ravennam introf. Tum Belisarius Bessam, Ioannem, Narsetem et Aratium, quos sibi infensissimos putabat, alium alio cum turmis, quibus praecerant, dimittit ac sibi quemque commeatu providere iubet, negans efficere se posse, ut eo loci copis omnibus res cibaria diutius suppetat. Hi dicto audientes, abiere cum Athanasio Praefecto Praetorii, qui Byzantio recens advenerat. Ipse cum reliquo exercitu et Gotthorum Legatis Ravennam petitit, et classem frumento aliisque rebus ad victum commodis onustam celeritate navigare iussit ad portum Classes. Ita Romani vocant Ravennae suberbia, ubi portus est. Mihi vero tunc temporis Romanum exercitum Ravennam ingredientem spectanti insidebat haec cogitatio, non generositate hominum, non multitudine, non animi vi procedere perficique incepta: sed Numen esse, quod eorum mentes sic flectat, ut eo semper inducat, ubi nullus erit eventus obex. Cum enim Gotthi et numero et viribus longe essent hostibus superiores, neque armis decrevissent, ex quo Ravennam intraverant, nihilque appareret quod terrore distingueret eorum animos, iugum acciperunt a paucioribus, nec servitutis nomini infamiam

ἦγον. αἱ δὲ γυναῖκες (ἐτύγχανον γὰρ πρὸς τῶν ἀνδρῶν ἀκη-
 κουῖαι μεγάλους τε τὰ σώματα καὶ ἀριθμῷ κρείσσους τοὺς πολε-
 μίους εἶναι) τὰ πρόσωπα τῶν ἀνδρῶν πῦσαι ἀπέπτυον, ἐπειδὴ
 ἅπαντας ἐπὶ τῆς πόλεως καθημένους εἶδον, καὶ ταῖς χερσὶν ἐν- V 107
 5 δεικνύμεναι τοὺς νενικηκότας τὴν ἀνανδρίαν ἰσχυρίζεσθαι. Βελισά-
 ριος δὲ Οὐτίγγην μὲν οὐ ζῶν ἀτιμίᾳ ἐν φυλακῇ εἶχε, τῶν δὲ βαρ-
 βάρων ὅσοι ἐντὸς Πιάδου ποταμοῦ ἔκκητο, ἐς ἀγροὺς τοὺς σφε-
 τέρους ἰόντας, ἐκέλευεν αὐτῶν κατ' ἕξουσίαν ἐπιμελεῖσθαι. πο- B
 λέμιον γάρ οἱ οὐδὲν ἐνταῦθα ὑπώπτευσεν ἔσσειναι, οὐδὲ Γότθους
 10 ποτὲ ταύτῃ ξυστήσεσθαι, ἐπεὶ πολλοὺς πρότερον τοῦ Ῥωμαίων
 στρατοῦ ἐς τὰ ἐκεῖνη χωρία καταστησόμενος ἔτυχεν. οἱ δὲ κατὰ
 τάχος ἄσμενοι ἦσαν. οὕτω τε Ῥωμαῖοι ἐν τῇ ἀσφαλεῖ ἤδη ἐγί-
 νοστο. οὐ γὰρ ἔτι Γότθων ἐν γῆ Ῥαβέννη πλήθει ἠσώωντο. μετὰ
 δὲ τὰ ἐν παλατίῳ χρήματα ἔλαβεν, ἄπερ διακομίζεῖν βασιλεῖ
 15 ἔμελλε. Γότθων γὰρ οὐδένα οὔτε αὐτὸς ἐλήϊσατο οὔτε ἄλλω τῷ
 ληϊσασθαι ξυνηχώρησεν, ἀλλ' αὐτῶν ἕκαστος τὴν οὐσίαν κατὰ C
 τὰ ξυγκείμενα διεσώσατο. ἐπεὶ δὲ τῶν βαρβάρων ὅσοι ἐς τῶν
 χωρίων τὰ ἐχυρώτατα φυλακὴν εἶχον Ῥάβενναν τε καὶ Οὐτίγγην
 πρὸς Ῥωμαίων ἔχεισθαι ἤκουσαν, πρέσβεις παρὰ Βελισάριον
 20 ἔπεμπον, σφᾶς τε αὐτοὺς ὁμολογίᾳ παραδιδόναι καὶ ἄπερ ἐφύ-
 λασον ἀξιοῦντες. καὶ ὅς, ἅπασιν τὰ πιστὰ προθυμώτατα παρα-
 σχόμενος, Ταρβισίον τε καὶ εἴ τι ἄλλο ἐν Βενετίας δόρυμμα πα-

1. ἀκηκουῖαι (ἀκηκούσαι H) — τῶν ἀνδρῶν om. L. 5. ἀνα-
 δρίαν] ἀνδρῶν HL: sed illud Hm. 15. οὔτε — οὔτε] Vulgo
 οὐδὲ — οὐδὲ. 22. Ταρβισίον H. Θαρβίσιον P. ibid. εἴ τι
 om. HL. ibid. ἐν om. H.

in esse ullam duxerunt. Certe feminae, quae a maritis audierant Roma-
 nos mole corporis valere, et hostibus praestare numero, cunctae conspu-
 tabant virorum ora, quos omnes in urbe sedere viderant, et victores
 monstrantes manibus ignaviam exprobrabant. Vitigin Belisarius in custo-
 dia habuit honesta ac liberali, et Barbaros, qui cis Padum fluvium ha-
 bitabant, suos agros invisere et ad arbitrium colere iussit. Inde enim
 nihil hostile suspicabatur, neque ibi Gothi unquam coituros putabat;
 quod tractum illum non exigua parte Romani exercitus ante insedisset.
 Statim illi lubentibus animis ivere: itaque Romani iam fuere in tuto; ut
 qui numero Gothi in urbe non cederent. Deinde opes Palatii cepit,
 Imperatori portandas. Gotthorum neminem nec spoliavit ipse, neque a
 quoquam pollari passus est: sed eorum quisque fortunas suas ex pacto
 et conventu servavit. Postquam Barbaris, qui in locis munitissimis prae-
 sidium agitabant, fama nuntiavit, Ravennam et Vitigin in potestate Ro-
 manorum esse, Legatos miserunt ad Belisarium, ut se, et quae obtine-
 bant loca, ipsi dederent. Ille omnibus animo propensissimo data fide,
 Tarvisium et alia quaeque sibi subdidit Venetorum munimenta. Caese-

ροστήσατο. Καισάρην γὰρ ἐν Αἰμιλία μόνη ἐλέλειπτο, ἣν δὴ
 D πρότερον ζῆν Ῥαβέννη παραστησάμενος ἔτυχε, καὶ Γότθοι μὲν
 ἄπαντες, ὅσοι τούτων δὴ τῶν χωρίων ἤρχον, ἐπειδὴ τάχιστα τὰ
 πιστὰ ἔλαβε, παρὰ Βελισάριον ἤκοντες αὐτοῦ ἕμενον· Ἰλδι-
 βαδος δὲ, ἀνὴρ δόκιμος, ὅσπερ φρουρᾶς τῆς ἐν Βερώνῃ ἤρχε,⁵
 πρέσβεις μὲν ἐς Βελισάριον ἐφ' οἷσπερ οἱ ἄλλοι καὶ αὐτὸς ἔπεμ-
 ψεν, ἐπεὶ καὶ τοὺς παῖδας τοῦ αὐτοῦ ἐν Ῥαβέννῃ εὐρῶν Βελι-
 σάριος ἔσχεν, οὐ μὴν οὔτε ἐς Ῥάβενναν ἦλθεν οὔτε Βελισάριος
 ὑποχείριος γέγονε. τύχη γὰρ τις αὐτῷ ξυνέβη, ἣν δὴ ἐγὼ αὐτίκα
 δηλώσω. 10

P 462
 H 256

λ'. Τινὲς τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρχοντες διέβαλλον αὐ-
 τὸν βασιλεῖ, τυραννίδα οὐδαμῶθεν αὐτῷ προσήκουσαν ἐπινεγ-
 κόντες. βασιλεὺς δὲ οὐχ ὅσον ταῖς διαβολαῖς ταύταις ἀναπι-
 σθεῖς, ἀλλ' ὅτι οἱ ὁ Μηδικὸς πόλεμος ἐνέκειτο ἤδη, Βελισάριον
 μὲν ὡς τάχιστα μετεπέμψατο, ὅπως ἐπὶ Πέρσας στρατεύσειεν·¹⁵
 ἐπιμελεῖσθαι δὲ Ἰταλίας Βέσσαν τε καὶ Ἰωάννην ζῆν τοῖς ἄλλοις
 ἐκέλευε, καὶ Κωνσταντιανὸν ἐς Ῥάβενναν ἐκ Δαλματίας ἐπίστει-
 B λεν ἵνα. Γότθοι δὲ, οἱ Πιάδου ποταμοῦ καὶ Ῥαβέννης ἐκτὸς
 ἴδρυντο, ἀκούσαντες ὡς Βελισάριον βασιλεὺς μεταπέμψοιτο,
 τὰ μὲν πρῶτα ἐν ἀλογία τὸ πρῶγμα εἶχον, οὐκ ἂν ποτε οἰόμενοι²⁰
 Βελισάριον τῆς ἐς Ἰουστινιανὸν πίστεως περὶ ἐλάσσονος τὴν Ἰτα-
 λίας βασιλείαν ποιήσασθαι ἂν. ἐπεὶ δὲ αὐτοῦ πολλὴν τῆς ἀφό-
 δου τὴν παρασκευὴν ἐπύθοντο εἶναι, ξυμφρονήσαντες, εἴ τι αὐ-

1. Καισάρην] καισάρη HL. 5. Βερώνῃ] Vulgo Βερώνη. 8. εἴ-
 τε — οὔτε] Vulgo οὐδὲ — οὔδὲ.

nam, quae in Aemilia restabat sola, prius, eodem nimirum tempore, quo
 Ravennam, subegerat. Ac Gotthi quidem omnes horum locorum Praefec-
 ti, statim post acceptam fidem, contulere se ad Belisarium, et cum eo
 mansere. Ildibadus vero, vir primarius, qui praesidio Veronensi praece-
 rat, cum eadem qua caeteri ratione ad Belisarium Legatos ideo misisset,
 quia Belisarius ipsius filios, quos Ravennae iavenerat, retinebat, Raven-
 nam ipse non petiit, neque in Belisarii potestatem venit. Nam ad casus
 quidam incidit, de quo mox dicam.

30. Quidam exercitus Romani Duces occupari tyrannidem a Beli-
 sario, insigni mendacio criminati sunt apud Imperatorem. Hic vero, non
 eorum calumniis, sed urgente iam bello Persico impulsus, Belisarium
 quamprimum revocavit, ut in Persas exercitum duceret. Italiae curam
 Bessae, Ioanni, aliisque mandavit: Constantiano praecepit, ut Ravennam
 conferret se ex Dalmatia. Tum Gotthi, qui trans Padum fluv. et Ra-
 vennam habitabant, allato nuntio, revocari ab Augusto Belisarium, primo
 quidem id pro levisimo habuerunt, eum rati regnum Italiae nunquam
 posthabiturum promissae Augusto fidel. At ubi constitit, ipsum magno
 studio protectionem parare, quicumque in illis partibus adhuc restabant

τῶν καθαρὸν ἐνταῦθα ἔτι ἐλλείπτο, ἐς Τίκιονον παρὰ Οὐράταν τὸν Οὐτίγιδος ἀδελφιδοῦν ἦλθον, πολλά τε πρότερον ἔξιν αὐτῷ κλαύσαντες ἐλεξαν τοιαύδε „Ὀὐκ ἄλλος οὐδεὶς τῷ Γότθων γένει αἰτιώτατος τῶν παρόντων κακῶν ἢ σὺ γέγονας. ἡμεῖς γὰρ τὸν Οὐτίγον τὸν σὸν, οὕτως ἄναδρόν τε καὶ ἀτυχή ἐξηγούμενον, πάλαι ἂν τῆς ἀρχῆς παρελύσαμεν, ὥσπερ καὶ Θεωδάτον τὸν Θεωδερίχου ἀδελφιδοῦν, εἰ μὴ σου τὸ δοκοῦν δραστήριον αἰσχρόμενοι Οὐτίγιδι μὲν τὸ τῆς βασιλείας ὄνομα ξυγχωρεῖν ἔγνωμεν, ἔργῳ δὲ σοὶ μόνῳ παραδιδόναι τὴν Γότθων ἀρχήν. ἀλλὰ περι-
10 ἔστηκεν ἢ τότε δοκοῦσα ἡμῶν εὐγνωμοσύνη, νῦν ἄνοιά τε φαινομένη καὶ τῶνδε ἡμῖν τῶν ξυμφορῶν αἰτία. Γότθων γὰρ, ὥσπερ **V** 108 οἶσθα, ὃ φίλε Οὐράτα, τεθνᾶναι μὲν ἐν τῷ πολέμῳ πλείστους τε καὶ ἀρίστους ξυμβαίνει, τῶν τε περιόντων, εἴ τι μὲν ἀριστον ἀπολείπεται, ἔξιν τε Οὐτίγιδι καὶ χρήμασι πᾶσι Βελισάριος ἄγων **D**
15 οἰχθήσεται. ταῦτό δὲ τοῦτο μὴ οὐχὶ καὶ ὑμᾶς ὀλίγῳ ἕστερον πείσσοθαι, ὀλίγους τε καὶ λίαν οἰκτροῦς καθιστώτας, οὐδεὶς ἂν ἀνταίποι. τοιούτων τοίνυν περιεστηκότων δεινῶν, τὸ ἔξιν εὐλαβεία τεθνᾶναι μᾶλλον ξυνοίσει ἢ παιδᾶς τε καὶ γυναίκας πρὸς τῶν πολεμίων ἐς τῆς γῆς τὰς ἰσχατίας ἀγομένους ἰδεῖν. πράξο-
20 μεν δὲ τι, ὡς τὸ αἰκὸς, ἀρετῆς ἄξιον, ἦν γέ σε τῶν ἔργων ἀρχηγὸν ἔξομεν.“ Γότθοι μὲν τοσαῦτα εἶπον. Οὐράτας δὲ ἡμέ-

1. Τίκιονον] *πεγκηρόν* HL. 5. ἀτυχή P. ἀτυχος HL. ἴσ. ἀτυχή Hm. 7. σου] *es* HL. 12. οἶσθα Scaliger. *Legebatur ἡσθα.* *ibid.* τεθνᾶναι] *τεθνᾶναι* L *hic et infra.* 16. οἰκτροῦς P *ex Maltreti coniectura.* *Libri ἐχθροῦς.* 17. ἀνταίποι] *Vulgo ἀνταίπη.* *Conf.* p. 168, 12. *ibid.* εὐλαβεία] *εὐλαβία* L.

praestantes gentis illius viri, uno consensu in urbem Ticinum Uraliam ex sorore nepotem Vitigis conveniunt, ac diu mistis cum ipso lacrimis, ita alloquuntur. Calamitatis, qua modo premitur Gothorum natio, nemo, praeter te, praecipua causa extitit. Nos enim avunculum tuum, inertem adeo et infelicem Principem, iamdiu regno, ut Theodatum sororis Theoderici filium, detrusissemus, nisi illum, quem prodis, strenuum animum reveriti, statuissemus, relicto Vitigi Regis nomine, potestatem ipsam in te unum transferre. Sed quae tunc videbatur esse benignitas, nunc eo recidit, ut pateat insaniam fuisse, exitiique nostri originem. Gothorum enim, ut ipse scis, dilecte Urata, plurimos eoque fortissimos vis Martis sustulit: ac si qui inter gentis reliquias egregii bellatores supersunt, eos cum Vitige et cunctis opibus hinc Ecclesarius avehet. Ac nemo est qui neget brevi tempus affore, quo ad exiguum numerum magnamque miseriam redacti, idem patiamur. Cum igitur eiusmodi mala nos circumveniant, honeste mori praestat quam liberos et uxores ab hostibus in extremum Orbem abductos cernere. Porro, si te coeptorum Ducem habebimus, procul dubio patrabimus aliquid viris fortibus dignum. Haec Gotthi: quibus

P 463 βεται ὧδε „Ὡς μὲν δεῖ ἐν τοῖς παροῦσι δεινοῖς πρὸ τῆς δουλείας ἡμῶς τὸν κίνδυνον αἰρεῖσθαι, ταυτὰ μὲ ὑμῖν γινώσκειν ξυμβαίνει. ἐς Γότθων δέ με τὴν βασιλείαν καθίστασθαι παντάπασιν οἶμαι ἀξύμφορον εἶναι· πρῶτα μὲν, ὅτι Οὐτίλγιδος ἀδελφιδεῦς ὢν, ἀνδρὸς οὕτως ἠτυχηκότος, ἐνκαταφρόνητος ἂν τοῖς πολέμοις εἶναι δοκοίην, ἐπεὶ ἐς τοὺς ξυγγενέας αἰεὶ τὰς τύχας παραπέμπεσθαι οἴονται ἄνθρωποι. ἔπειτα δὲ οὐδὲ ὅσια ποιεῖν δόξαιμι, ἐπιβατεύων τῆς τοῦ Θείου ἀρχῆς, καὶ ἀπ' αὐτοῦ μοι ἀχθομένους ὑμῶν τοὺς πλείστους, ὡς τὸ εἰκὸς, ἔξω. ἐγὼ δὲ φημι χρῆναι Γότθων ἄρχοντα ἐς κίνδυνον τόνδε Ἰλδίβαδον καθίστασθαι, ἄνδρα ἐς ἄκρον ἀρετῆς ἦκοντα καὶ διαφερόντως δραστήριον. ᾧ δὴ καὶ Θεῦδιν Θεῖόν τε ὄντα τὸν τῶν Οὐσιγιόθων ἡγούμενον ξυνάρασθαι τοῦ πολέμου διὰ τὸ ξυγγενέες οὐδὲν ἀπυκός. διὸ δὴ καὶ τὸν ἀγῶνα ξὺν ἐλπίδι ἀμείνονι πρὸς τοὺς ἐναντίους διοίσομεν.“ 15

Τοσαῦτα καὶ Οὐραίας ἐλπὼν τὰ ξύμφορα Γότθοις ἄπασι λέγειν ἔδοξε. καὶ αὐτοῖς Ἰλδίβαδος ἐκ Βερώνης αὐτίκα μετὰπεμπτος ἦλθεν. ᾧ δὴ τὴν πορφύραν περιβαλόντες, βασιλέα τε ἀνείπον καὶ σφίσι ἐν θέσει τὰ παρόντα ἐδέοντο. ὧδε μὲν ἐς τὴν ἀρχὴν Ἰλδίβαδος κατέστη. ὀλίγῳ δὲ ὕστερον Γότθους ἄπαντας ξυγκαλέσας ἐλεξε τοιάδε „Ἄπαντας ὑμᾶς, ἄνδρες ξυστρατιῶται, πολλῶν ξενεπίσταμαι εἶναι πολέμων ἐμπείρους, ὥστε

6. δου(λην) δου(λη) L. 17. Βερώνης] βεράνης H. βαβίονης L. Verona Perz. 22. εἶναι add. L.

Uraias ita respondit: Equidem vobis illud assentior, in hac calamitate nobis aliam belli subeundam potius esse quam aevitatem. Quod autem me Gotthorum Regem creare vultis, id a communi utilitate omnino alienum iudico. Nam primo, cum ex sorore sim nepos Vitigis, viri, qui rem adeo infelicitate gessit, hostibus esse despiciatissimus: siquidem vulgaris opinio est, ad propinquos infortunia propagari. Deinde, si regnum occuparem avunculi, viderer scelus admittere; quod a me plerisque vestrum merito alienaret. Ego vero sic statuo, Gotthorum Regem in extremum iusculum deligendum esse Ildibadum, summa virum fortitudine et nobilitate singulari: qui, ut apparet, in belli societatem Thendin avunculum, Visigotthorum Regem, propinquitatis vinculo pertrahet. Itaque meliori cum spe hostem armis poterimus.

Hac oratione Uraiam ea suscipisse, quae maxime expedirent, Gotthi omnes censuerunt. Protinus Verona accitus Ildibadus affuit: quem cum induissent purpura, Regem salutarunt, rogaruntque ut praesenti rerum suarum statui consuleret. Ita Rex factus Ildibadus, paulo post convocatis Gotthis omnibus, hoc fere modo disseruit. Quotquot hic adestis, Commilitones, longo rei bellicae usu peritos esse scio. Proinde in arma

οὐποτε εἰκότως εἰς τὸ πολεμεῖν ἐκ τοῦ εὐθρέως χωρήσομεν. ἐμπειρία γὰρ λογισμὸν φέρουσα θυμωσύνεσθαι ἥκιστα εἴωθεν. ἄξιον δὲ ἀναμνησθέντας πάντας ἡμᾶς τῶν προτέρων ζυμπεπτωκότων, οὕτω ταῦν ὑπὲρ τῶν παρόντων βουλευσασθαι. λήθη γὰρ πολλοῖς τισιν ἐπιγενομένη τῶν ἤδη φθασάντων ἐπήρα μὲν αὐτῶν οὐκ ἐν δέοντι ὑπὸ ἀμαθίας τὰς γνώμας, ἐν δὲ τοῖς μεγίστοις ἰκανῶς ἔσφηλεν. Οὐλίτιγίς τοίνυν οὐκ ἀκόντων γε οὐδὲ ἀντιτεινόντων ὑμῶν ἐς τῶν πολεμίων αὐτὸν καθῆκε τὰς χεῖρας, ἀλλ' ἀπειπόντες τότε πρὸς τὰ τῆς τύχης ἐναντιώματα ζυμφορώτατον ἡμῖν αὐτοῖς ἠγήσασθε εἶναι Βελισαρίῳ οἴκοι καθήμενοι ἐπακούειν μᾶλλον ἢ τοῖς σώμασι διακινδυνεύειν. ἀπαίρειν τε νῦν μέντοι αὐτὸν ἀκηκόοτες καὶ ἐς Βυζάντιον στέλλεσθαι, νεωτέροις πράγμασιν ἐγχειρεῖν ἔγνωτε. καίτοι ἐχρῆν ἐκλογίλζεσθαι ὑμῶν ἕκαστον οὐχ ἅπαντα τοῖς ἀνθρώποις ἧ̄ δοκεῖ γίνεσθαι, ἀλλὰ τῶν δεδογμένων παρὰ 15 δόξαν πολλάκις ἧ̄ τῶν πραγμάτων ἀπόβασις ἀπ' ἐναντίας ἐχώρησε. τύχη γὰρ καὶ μετὰμελος τὰ πολλὰ κατορθοῦν ἐκ τοῦ ἀπροσδοκῆτου πεφύκασιν. ὕπερ καὶ νῦν Βελισαρίῳ ζυμβήσεσθαι οὐδὲν ἀπεικός. ἄμεινον τοίνυν πυθέσθαι μὲν αὐτοῦ πρότερον, πειρᾶσθαι δὲ ἀντικαθιστάναι τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τὰ πρῶην 20 ζυγκείμενα, οὕτω τε ὑμᾶς ἐπὶ τῶν πράξεων τὰ δευτέρα λέναι. “ταῦτα δὲ Ἰλδιβαδος εἰπὼν εὖ τε βεβουλευσθαι Γότθοις ἔδοξε καὶ

1. „ἐμπειρία γὰρ λογισμὸν φέρουσα —] Imitatio verborum Thucydidis lib. 2. ὅτι ἡ μὲν ἀμαθία θράσος, ἡ δὲ λογισμὸς δεικνὸν φέρει. Greg. Nat. etiam θράσος ἀμαθίας ἔκγονον dicit, et Lucian. epist. ad Nigrin. ὅτι ἡ ἀμαθία μὲν θρασεῖς, ὀνηροῦς δὲ τὸ λογιζόμενον ἀπεργάζεται.“ НОВАСНЕН. 14. γίνεσθαι.] γίνεται HL. Quo servato Hoesehelius ὅτι οὐχ — scribebat.

non feremur praecipites. Cum enim peritia mentem secum et consilium afferat, audaciam temerariam fugit. Debetis autem omnes, proposita vobis memoria priorum casuum, iam de instantibus deliberare. Multorum enim animos praeteritorum oblivio, cum minime oportebat, temere extulit, et in rebus maximis momenti vehementer sefellit. Ergo Vitisius se in manus hostium demisit, neque invitis vobis, nec renitentibus, sed animis tum adversa debilitatis fortuna, utilius longe nobis fore duxistis, domi resides Belisario dare manus, quam corpora in praelii discrimen committere. Iam vero, cum auditis illum discedere et Byzantium proficisci, rebus novis studetis. At quemque vestrum reputare secum oportet, homines non omnia facere quae destinaverunt: verum saepe fit praeter opinionem, ut consilia contrarii sint rerum exitus. Fortuna enim ac poenitentia meliora suadere et improviso efficere solent: quod in praesenti accidere Belisario nihil vetat. Quare satius est cum ipso prius agere, et dare operam ut ad pristinam pactionem se referat: tum demum ad ea progredi quae secundo loco agenda sunt. Haec effato Ildibado, sententiam eius proba-

P 464 πρέσβεις ἐς Γάβενναν κατὰ τάχος ἐπέμψαν. οἳ δὲ Βελισαρίῳ
 ἐς ὕψιν ἐλθόντες τῶν τε ξυγκειμένων σφίσιν ὑπέμνησαν καὶ ἄτε
 διαλύτην τῶν ὠμολογημένων ἐκάκιζον, αὐθαίρετον μὲν ἀποκα-
 λούντες ἀνδράποδον, ὀνειδίζοντες δὲ, ὅτι δὴ οὐκ ἐρυθρῶμή προδ
 τῆς βασιλείας τὴν δουλείαν αἰρούμενος, ἄλλα τε τοιαῦτα πολλὰ 5
 λγόντες ἐπὶ τὴν ἀρχὴν παρεκάλουν. οὕτω γὰρ καὶ Ἰλδιβάδον
 ἐθειλούσιον ἀφίξεσθαι ἰσχυρίζοντο, τὴν τε πορφυρίδα καταθησόμε-
 νον ἐς τοὺς αὐτοῦ πόδας καὶ βασιλέα Βελισάριον Γότθων τε
 V 109 καὶ Ἰταλιωτῶν προσκυνήσοντα. οἳ μὲν πρέσβεις ταῦτα ἔλεγον,
 οἴομενοι τὸν ἄνδρα τὸ τῆς βασιλείας ὄνομα καταδέχεσθαι οὐδὲν 10
 B μελλήσεσθαι αὐτίκα δὴ μύλα. ὁ δὲ οὐ προσδοκωμένοις αὐτοῖς
 ἄντικρυς ἀπέειπεν, ὡς οὐκ ἔν ποτε ζῶντος Ἰουστινιανοῦ βασιλέως
 Βελισάριος ἐπιβατεύσει τοῦ τῆς βασιλείας ὀνόματος. καὶ οἳ μὲν
 ταῦτα ἀκούσαντες ἀπηλλάσσοντό τε ὡς τάχιστα καὶ Ἰλδιβάρῳ 15
 τὸν πάντα λόγον ἀπήγγελλον. Βελισάριος δὲ τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάν-
 τιον ἦει καὶ ὁ χειμῶν ἔληγε, καὶ τὸ πέμπτον ἔτος ἐτελεύτα τῷ
 πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυνέγραψεν.

13. ἐπιβατέοι] ἐπιβατεύειν H. Correctum ab Hoersch. in annot.
 15. ἀπήγγελλον] ἀπήγγειλον L.

runt Gotthi, et Ravennam Legatos prope miserunt: qui ad Belisarium
 introducti, in memoriam redigunt conventa, et violatam promissi fidem
 obficiunt: ac voluntarium appellantes mancipium, et exprobrantes quod
 regno servitatem praeferre non erubesceret, aliaque id genus multa au-
 ribus ingerentes, hortantur ne dignitatem supremam respuat: affirmant
 venturum ultro Ildibadum, positaeque ad pedes purpura, Regem Gottho-
 rum atque Italiae agnitorum adoratione Belisarium. Haec dicebant Le-
 gati, minime dubitantes, quin Belisarius nulla interposita mora Regis
 nomen acciperet. At ille praeter eorum expectationem negavit plane
 usurpaturum Belisarium Regis nomen, quandiu Iustinianus Aug. viveret.
 Quo audito, digressi statim Legati, rem omnem Ildibado renuntiarunt.
 Belisarius Byzantium profectus est, et cum hieme annus quintus exitit
 huius belli, quod Procopius scripsit.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ P 465
V 110
H 258
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΗΣ Β' ΤΕΤΡΑΔΟΣ Η Γ'.

ΙΣΤΟΡΙΩΝ — Η Β'.] ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΤΕΤΡΑΔΟΣ ΤΩΝ
ΚΑΤ' ΑΥΤΟΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛ. F'. P.

PROCOPII CAESARIENSIS
HISTORIARUM TETRADIS II,
LIBER III.

ARGUMENTUM.

EX EDITIONE MALTRETI.

*B*elisarius Vitigim et Gothos captivos Byzantium deportat. Non donatur triumpho. Eius laudes amplissimas. Ildibadus, Gothorum Rex, gentis reliquias in Italia colligit. Rem Romanam evertit avaritia Alexandri Logothetae, cui cognomen Forficulus inditum, quod nummos raderet. Ildibadus Vitalium acie vincit. Offensus usorie precibus permotus, Uraiam tollit e medio. Deinde ipse in convivio interficitur. (Cap. 1.) Rugi, gens Gothica, Eraricum Regem creant. Ceteri Gotthi Totilam ad regnum inuolant. Eraricus, dum per Legatos cum Iustiniano agit, occiditur. Totilas regnum cepit. (2.) Coeunt in consilium Romani Duces, ab Iustiniano reprehensi. Veronam accedunt Constantianus et Alexander. Urbs capitur proditione; mox amittitur, Ducum culpa. (3.) Artabasis ad Romanos, Totilae ad Gotthos oratio. Artabasis cum Viliari inter geminas acies singulare certamen, utriusque infaustum. Romanorum clades ac fuga turpissima. (4) Gotthi Florentiam obsident. Romanorum adventu cognito, obsidionem solvunt. Pugna inila, rumore falso Romani consternantur in fugam. (5.) Totilas castella, urbes ac provincias multas recipit. Neapolin obsidet. Iustinianus in Italiam Maximinum Praefectum Praetorio cum classe, et Demetrium mittit. Demetrius Neapolitanis auxilium parat. Demetrius alter, dum illum Neapolin ducit, fugata a Gotthis classe, linguae intemperantiam luit. (6.) Masimini cunctatio. Romana classis tempestate iactata, a Gotthis male accipitur. Totilas Demetrium captum suadere iubet Neapolitanis ut sese dedant.

Eisdem ipse ad deditionem hortatur, ac tandem potitur urbe. (7.) Totilae singularis erga victos benignitas. Neapolis muros diruit. Unum e Praetorianis suis, qui virgini stuprum intulerat, morte afficit, habita e de re oratione gravissima. (8.) Ducum ac militum Romanorum improbitas. Halorum calamitas Totilae ad Senatum Rom. epist. Sacerdotes Ariani Roma eieci. Hydruntini castelli obidio. (9.) In Italiam miserus iterum Belisarius cum paucis admodum copiis, Hydruntem seruat opera Valentini. Totilas Belisarii exercitum callide explorat. Tibur capit. (10.) Ravennae Belisarius Gotthos ac milites Romanos alloquitur. Vitalius in Aemilia rem gerit: describitur ab Illyriis. Obsesum a Totila Auximum ausilia accipit. Rucilas stolidè audez occumbit. Egressi Auximo, quos subsidio miserat Belisarius, in Gotthorum insidias decidunt. Pisaurum a Belisario munitum Totilas nequiquam tentat. Gotthi Firmum et Asculum obsident. (11.) Auxilia Belisarius ab Imperatore per literas petit. Ioannes Germani filiam uxorem ducit. Totilas Firmum, Asculum, Spolegium et Asisium capit: frustra Perusiam tentat. (12.) Totilas Romam obsidet. In urbe fames. Placentiam quoque Gotthi obsident. In summas redactus angustias Belisarius Ravenna Epidamnum se confert: quo Imperator copias mittit. Narses Eunuchus Erulos sibi adiungit. Ab his fusi fugatique Slaveni. (13.) Digressio ad Childubium impostorem. Solventorum et Antarum mores. Narses imposturam deprehendit. (14.) Valentinus et Phocas Gotthos Romam obsidentes lacessunt, Bessa intra urbis muros residente. Ex insidiis intereunt. Missae Romam a Vigilio Pontifice naves frumento onustae, in potestatem Gotthorum veniunt. Totilas Valentinum Episc. mendacii insimulatum, manibus truncari iubet. (15.) Vigilius P. Byzantium accitur. Placentini se Gotthis dedunt. Pelagii Diaconi in Romanos benignitas. Ad Totilam mittitur, inducias petiturus. Utriusque orationes. (16.) Civium Romanorum ad Duces oratio, dictante fame: cuius rabida vis describitur. (17.) Epidamni de protectione deliberatur. Belisarius suo Hydruntem adventu Gotthos fugat. Totilas Tiberim munit. Ioannes Calabriam recipit. Tullianus Brutus et Lucones eidem conciliat. Recimundum praelio vincit Ioannes: quem Belisarius in portu Romano expectat. (18.) Belisarii, Romae obsesae succurrere volentis, apparatus, protectio, et cum hostibus pugna. Isaaci temeritas. Turbatus nuntio Belisarius, incepto abiitit. Ipsius morbus. Isaaci interitus. (19.) Bessae avaritia et in Romano praesidio excitando negligentia. Isauri portae Asinariae custodes proditionem eudunt. Totilas Romam capit. In templo D. Petri a Pelagio placatur. Extrema Senatorum inopia. Totilas in Rusticianam ac feminas Romanas omnes benignitas. (20.) Gotthos ad iustitiae cultum hortatur Totilas. Senatus Romano ingratum animum exprobrat. A Pelagio mitigatur. Ad Iustinianum Legatos de pace mittit cum epistola. Hos ad Belisarium Imperator remittit. (21.) Tullianus in Lucania Gotthos fundit. Belisarius per litteras Totilam revocat ab excindendae Romae consilio. Totilas Romam penitus vacuam relinquit. Ioannes Hydruntem se recipit. Tullianus describitur. (22.) Martianus Spolegium Romanis recuperat. Belisarius Romanam visit. Ioannes Tarentum occupat ac munit. Totilas Acherontide potitur, Ravennam petit. (23.) Romam recipit munitque Belisarius. Totilam fortissime repellit. Gotthi Regi suo temeritatem exprobrant. Tibur conoedunt. (24.) Totilas ad obsidionem Perusiae hortatur exercitum, et res a se male gestas excusat. (25.) Capuae Romani et Gotthi inopinato confligunt. Gotthorum fuga. Ioannes Romanas matronas recipit. Totilas in Lucania Ioannem aggressus noctu imparatum fugat. Gilicii Armenii interitus. (26.) Imperator copias in Italiam mittit. Veri Erulorum Ducis temeritas. Valerianus occ. e suis ad Ioannem mittit. Belisarius Tarentum proficiscitur. Scylaci nomen unde ductum. Cynocephali et Lycocra-

nitas cur sic appellati. (27.) *Belisarius Tarentum navigans, tempestate cogitur Crotonem appellere. Re ab ipsius copiis initio bene, dein pessime gesta, trepide in Siciliam cum Antonina uxore traiecit. (28.)* *Sclaveni Illyricum vastant. Terrae motus. Insolita Nili exundatio. Cetus, cui nomen Porphyrio, capitur. Totilas Ruscianum castellum obsidet. (29.)* *Imperator pedites mittit. Valerianus Belisarium convenit. Antonina Byzantium proficiscitur. Theodora Aug. obitus. Praesidii Rusciani cum Totila compositio. Conon Romae a militibus interficitur. Belisarius et Ioannes coeunt, ut Rusciano suppetias ferant. A Gotthis repelluntur. Nova consilia incunt. Totilas Ruscianum castr. cepit. Eius saevitia in Chalazarum. Antonina ab Imperatore reditum impetrat Belisarii. (30.)* *Prima coniurationis in Iustinianum Aug. semina. Artabanes ex Africa redit, procos Preiectae nuptis Imperatoris, repudiatam uxorem recipere cogitur. Preiectae cum Ioanne Pompeii filio nuptiis graviter offenditur. Germanus Iustiniani nepos, haeres a fratre Boraide institutus, turbatur a patre. (31.)* *Arsaces ab Imperatore poena affectus, in eum cum Artabane conspirat. Consilium aperit Chanarangi, et Iustino Germani filio. Iustus rem enuntiat patri: hic Marcello. Chanarangi verba ex occulto Leontius excipit, et Marcello refert; Marcellus Imperatori indicat. Coniurationis in carcerem traditis, patet molitio. Iudicium. Periclitanti Germano Marcellus egregie patrocinatur. Poena sentibus decreta. (32.)* *Barbari Occidentis Imperium occupant. Possessionem Galliae, qua Gotthi ceaserant, Iustinianus Francis asserit. Inter Barbaros soli Francoorum Reges nummos aureos cum effigie sua cudunt. Gepaedum, Langobardorum Erulorumque res. (33.)* *Dissidio inter Gepaedes et Langobardos orto, utrique per Legatos Iustinianum in suas partes trahere conantur. Imperator auxilia Langobardis mittit. Barbari inter se pacem constituunt. (34.)* *Indecorus Belisarii reditus ex Italia. Omen ipsius prosperitatis. Vigilius Papa Imperatorem ad recuperandam Italiam impellit. Iustinianus in controversiis de religione tatus est. Res Langobardicae. Hausi perfidia ac successus. (35.)* *Totilas Romam obsidet. Iustiniani occisio. Isauri Gotthis urbem produnt. Paulus cum suis in Adriani mole fortiter resistit. Totilas urbi ceptas parcat. (36.)* *Totilas Francoorum Rex filiam dare uxorem renuit. Romam Totilas instaurat, ac regnum stabilis. Pacem negante Iustiniano, Centumcellas et castellum Rheginum obsidet. Tarentum et Ariminum capit. Iustinianus mutat consilium Veri clades. (37.)* *Sclaveni Istrum Hebrumque traieciunt: Romanas copias profugant: in Abadem saeviunt: Toperum urbem expugnant. Ingens eorum crudelitas. (38.)* *Gotthi castellum Rheginum urgent et capiunt. Totilas Siciliam vastat. Imperator classi Liberiorum praeficit, deinde Artabane. Dat bellum Germano. Germani animus et apparatus. Romanorum alacritas. Diogenes Centumcellas dedere renuit. (39.)* *Sclavenorum irruptio. Terret eos Germani nomen, victoris olim Antorum. Germani obitus et encomium. Imperator Ioannem et Iustinianum copiis praeficit. Liberior Syracusas appellit. Artabanes tempestate iactatur. Gotthi Sicilia excedunt, Spini suos. Sclavenorum incursio. Romanorum clades, ac deinde victoria. (40.)*

α'. Οὕτω μὲν Βελισάριος, ἔτι τῶν πραγμάτων ἡωρημένων,
 ζῦν τε Οὐτίγιδι, καὶ Γότθων τοῖς δοκίμοις καὶ τοῖς Ἰλδιβάδου
 P 466 παισὶ τὰ χρήματα πάντα ἐπωγόμενος ἐς Βυζάντιον ἦγε, καὶ οἱ
 Ἰλδιγέρ τε καὶ Βαλεριανὸς καὶ Μαρτίνος ζῦν Ἡρωδιανῶ εἶποντο
 μόνοι. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς Οὐτίγιν μὲν ζῦν τῇ γυναικὶ 5
 ἀσμένως εἶδε, καὶ τῶν βαρβάρων τὸν ὄμιλον κάλλους τε σάμια-
 τος καὶ μεγέθους πέρι ἐθαύμασε. τὸν δὲ Θεωδερῖχου πλοῦτον
 ἀξιοθέατον ὄντα δεξιόμενος ἐν παλατίῳ τοῖς μὲν ἐκ βουλῆς ἐν πυ-
 ραβύστῳ θέαμα προῦθθηκεν, ἐπὶ τῷ ὄγκῳ τῶν πεπραγμένων φι-
 λοτιμούμενος, οὔτε δὲ ἐς τὸν δῆμιον ἐξήγγηκεν οὔτε τὸν Θράσιμ-10
 B βον Βελισαρίῳ παρέσχετο, ὥσπερ δτε Γελλιμερά τε καὶ Βανδύλους
 νενικηκῶς ἤλαθε. πᾶσι μέντοι ἐν διηγῆμασι Βελισάριος ἦν, ἡ-
 κας τε δύο ἀναδησάμενος, οἷας οὕτω πρότερον ἀνθρώπων οὐ-
 δενὶ διαπεπρᾶχθαι ζυγέπεσε, καὶ βασιλεῖς μὲν ἀγαγὼν αἰχμαλώ-
 τους ἐς Βυζάντιον δύο, Γεζερῖχον δὲ καὶ Θεωδερῖχον τό τε γένος 15
 καὶ τὰ χρήματα λάφυρον Ῥωμαίοις παρὰ δόξαν πεποιημένους, ὧν
 δὴ ἐπιφανέστερος ἔν γε βαρβάροις οὐδεὶς πώποτε γεγονῶς ἔτυχε,
 καὶ τὸν μὲν πλοῦτον ἐκ τῶν πολεμίων αὐθις ἐς τὴν πολιτείαν
 ἀποκομίσας, γῆς τε καὶ θαλάσσης τὴν ἡμίσειαν μάλιστα μοῖραν
 τῇ βασιλείᾳ ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ ἀνασώσάμενος. ἦν τε Βυζαντιοῖς 20
 C πρὸς ἡδονῆς Βελισάριον ἐπὶ τῆς ἀγορῆς ἐς ἡμέραν ἐκάστην ἐκ τῆς

1. Ita Belisarius, rebus adhuc suspensis, Vitigim, Gothorum proceres, Ildibadi liberos, regiasque opes omnes Byzantium deportavit, nemine Ducum ipsum comitante praeter Ildigerem, Valerianum, Martinum et Herodianum. Vitigim cum uxore laetis placidisque aspexit oculis Iustinianus Augustus, et Barbarorum agmen, corporis forma ac mole praestantium, miratus est. Postquam Theoderici gazam, spectatu sane dignam, in Palatium accepit, Senatui quidem contemplandam proposuit apud se, rerum gestarum magnitudine glorians: at neque illam exhibuit multitudini, nec triumphum Belisario decrevit, uti fecerat, cum ille ex Africa rediit, Gelimeris et Vandalorum victor. Nihilominus tamen in ore omnium vivebat Belisarius, duas adeptus victorias, quales nemo unquam antea retulisset: quippe qui captivos Reges duos advexisset Byzantium: praeter opinionem in Romanorum manus adduxisset progeniem ac thesauros Gizerici et Theoderici, quibus Regibus inter Barbaros nemo unquam fuit illustrior: receptas, ex hostibus divitias Reip. restituisset: atque exiguo tempore dimidiam fore et terrae et maris partem Imperio recuperasset. Byzantii civibus iucundum quotidie praebebat spectaculum Belisarius, si-

οικίας προϊόντα ἰδεῖν, ἢ ἐς αὐτὴν ἐπανήκοντα, κόρον τε αὐτῶν τοῦ θείματος τούτου οὐδεὶς ἔλαβε. πομπῇ γὰρ αὐτοῦ ἰσχυροτάτῃ ἢ πρόδος ἐψέκει, ἐπεὶ οἱ Βανδλίων τε πλήθος καὶ Γότθων τε καὶ Μαυρουσιῶν ἄει εἶπετο. ἦν δὲ καὶ τὸ σῶμα καλὸς τε καὶ 5 μέγας καὶ εὐπρόσωπος πάντων μάλιστα. οὕτω δὲ εὐπρόσοδόν τε καὶ πρῶτον παρεῖχεν ἑαυτὸν τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὥστε ἀνθρώπων V 111 πένητί τε λαν καὶ ἀδόξῳ ἐμφορῆς εἶναι. ἔρως δὲ αὐτοῦ τῆς ἀρχῆς πρὸς τε στρατιωτῶν ἄει καὶ ἀγροίκων ἕμαχός τις ἐγένετο, ὅτι δὴ ἐς μὲν τοὺς στρατιώτας φιλοδωρότατος ἐγεγόνει ἀνθρώπων 10 πων ἀπάντων, (τῶν τε γὰρ ἐν ἔμβολῃ ἠτυχηκῶτων χρήμασι D μεγάλοις παρεμυθεῖτο τὰ πρότερον τραύματα καὶ τοῖς εὐδοκμησασι ψελιά τε καὶ στρεπτοὺς ἔχειν ἄθλα παρεῖχεν, ἵππου δὲ ἢ τὸξου ἢ ἄλλου ὄτουσῶν στρατιώτῃ ἐν τῇ μάχῃ ἀπολωλότης ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ πρὸς Βελισαρίου αὐτίκα ὑπῆρχεν) ἐς δὲ τοὺς 15 ἀγροίκους, ὅτι δὴ τοσαύτῃ φειδοῖ τε καὶ προνοίᾳ ἐχρήτο ὥστε βιασθῆναι μὲν αὐτῶν οὐδένα πώποτε στρατηγούντος Βελισαρίου τετύχηκε, πλουτεῖν δὲ παρὰ δόξαν ζυνέβουινε πᾶσιν οἷς ἂν αὐτὸς ἐπιδημοίῃ στρατιᾶς πλήθει. ἀπεδίδοντο γὰρ αὐτοῖς κατὰ γνώμην τὰ ὄνια πάντα. καὶ ἦν ἴκα μὲν ἀκμιάζοι τὰ λήγια, ἐς τὸ ἀκρι- P 467 20 βές διεφύλασσε μὴ τινι παριοῦσα ἢ ἵππος λυμῆνται. τῶν δὲ

2. αὐτοῦ om. L. 7. ἐμφορῆς Suidas s. v. Βελισάριος. Vulgo ἐμφορῆ. 8. ἀρχῆς] ἀρετῆς Scaliger. Frustra. 11. πρότερον om. Suidas. 12. ψελία Suidas. Vulgo ψέλλια. ibid. παρεῖχεν] παροῖζετο Suidas. 13. στρατιώτῃ] στρατιώτων Suidas. ibid. ἕτερον] ἕτερος Suidas. 16. αὐτῶν οὐδένα] αὐτοὺς οὐδὲν Suidas. 20. παριοῦσα Maltretus cum Suida. Libri παροῦσα.

ve in forum prodiret domo, sive domum rediret; nec videndi satietas quemquam capiebat. Nam illius in publicum egressus pompae erat magnificentissimae similis, cum ingens Vandalorum, Gotthorum ac Maurorum caterva ipsum usque comitaretur. Decoro erat ac procero corpore, et oris dignitate omnes superabat. Obvius adeo facilem se et benignum praebebat, ut homo tenuissimae fortunae sortisque infimae esse videretur. Militis quidem, quod ipsum experirentur mortalium omnium munificentissimum. Nam qui in praelio male accepti fuerant, illis grandi pecunia vulnere acerbitatem levabat: qui facinus praeclarum ediderant, his armillas et torques in praemium dabat. Si cui militi in certamine vel equus, vel arcus, vel aliud quidpiam perisset, continuo re simili Belisarius iacturam sarciebat. Amabant vero imperium eius agricolae, propterea quod ita illis parcebat consulebatque, ut eorum nemini vis unquam illata fuerit, ducente exercitus Belisario. Immo vero omnes, apud quos cum copiis versabatur, insperantes ditabat. Nam venalia quaelibet quo volebant pretio illis divendebant, et cum segetes adolescerent, sedulam dabat operam, ne transiens equitatus, noxam illis usquam faceret. Pen-

ώραων ἐν τοῖς δένδροις ὄντων ἄψασθαι αὐτῶν οὐδενὶ τὸ παρά-
 πυν ἔξουσία ἐγένετο. καὶ μὴν καὶ σωφροσύνης ὑπερφυῶς μετε-
 ποιεῖτο. οὐδὲ γὰρ οὖν οὐδὲ ἄλλης ὅτι μὴ τῆς γεγαμημένης γυ-
 ναικὸς ἤπρετο. αἰχμαλώτους οὖν ἔκ τε Βανδύλων καὶ Γότθων
 Η 259 ἑλῶν τσσαύτας τε τὸ πλῆθος καὶ τοιαύτας τὰ πρόσωπα, οἷας 5
 οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων εἶδεν, οὔτε οἱ ἐς ὄψιν αὐτῶν τινα ἤκειν
 αὔτε ἄλλως ἐντυχεῖν εἴασεν. ἦν δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἄπασιν ἀγ-
 γίνους τε διαφερόντως καὶ ἐν τοῖς ἀπόροις ἐπινοήσας τὰ βέλτιστα
 Β ἱκανώτατος. ἐν μέντοι κινδύνοις πολέμου εὐψυχὸς τε ἦν ζῆν τῷ
 ἀσφαλεῖ καὶ ζῆν λογισμῶ εὐτολμώτατος, ὀξύς τε καὶ μελλητῆς ἐν 10
 τῇ ἐπὶ τοὺς πολεμίους αἰετὸν ἐχειρήσει, κατὰ τὴν χρεῖαν ἐκύτερον.
 ἄνευ δὲ τούτων ἐν μὲν τοῖς δεινοῖς εὐελπίς τε τὴν διάνοιαν καὶ
 παραχῆς παρείχετο κρείσσω, ἐνήμερῶν δὲ οὔτε ἐπήρτο οὔτε ἐτρό-
 φα· μεθύοντα γοῦν Βελισάριον οὐδεὶς ποτε εἶδεν. ὅσον μὲν οὖν
 χρόνον τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἐν τε Λιβύῃ καὶ Ἰταλίᾳ προΐστη, 15
 νικῶν τε διετέλει καὶ τὰ ἐν ποσὶν αἰετὸν κτώμενος. ἐπεὶ δὲ ἐς Βυ-
 ζάντιον μετὰπεμπτος ἤλθεν, ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον αὐτοῦ ἢ
 C ἀρετῇ ἐπὶ πλείστον ἐγνώσθη. αὐτὸς τε γὰρ πάσῃ ἀρετῇ προῦ-
 χων καὶ πλούτου μὲν πολλοῦ ἔξουσία, δυνάμει δὲ ὑπασπιστῶν τε
 καὶ δορυφόρων τοὺς πάποτε στρατηγούς ὑπεραίρων, φοβερός, 20
 ὡς τὸ εἶδος, ἄρχουσί τε πᾶσι καὶ στρατιώταις ἐγένετο. ἀντιτεί-
 νειν τε γὰρ ἐπιτάττοντος, οἶμαι, ἐτόλμα οὐδεὶς, ἐπιτελεῖ τε

1. ἄψασθαι] ἄψισθαι L.

7. οὔτε ἄλλως] Vulgo οὐδὲ ἄλλως.

10. εὐτολμώτατος] ἐντολμώτατος H.

dentis ab arboribus fructus nemini contingere licebat. Praeterea vir
 erat singulari praeditus continentia. Nullam enim feminam, praeter
 uxorem, attigit: et cum Vandalas Gotthasque bello cepisset mulieres
 tot numero, tamque oris specie praecellentes, ut nemo pares viderit, earum
 nullam in conspectum suum, nedum in congressum venire sivit. Cum
 in aliis rebus omnibus solertissimus erat, tum in dubiis viam laire opti-
 mam apprime callebat. Inter belli discrimina caute strenuus et prudenter
 animosissimus, ac si quid in hostem aggredereetur, promptus idem et cun-
 ctator, prout alterutro opus erat, solebat esse. Ad haec, in adversis re-
 bus fidentem et imperturbatum animum ostendebat: in prosperis non ef-
 ferebatur superbia, neque indulgebat genio. Certe vivo madentem nemo
 unquam Belisarium vidit. Quandiu Romanis copiis in Africa Italiaque
 praefuerat, obvia quaeque occupaverat continenti victoria. Postquam
 Byzantium accitus rediit, multo clarius quam ante, quantum polleret, in-
 notuit. Nam cum emineret virtutis cumulo, et Magistros militiae, quot-
 quot unquam fuissent, non opibus modo, sed Praetorianorum etiam ha-
 statorum ac Scutariorum numero praesidio superaret; Ducibus aequae
 omnibus ac militibus merito formidabilis erat. Ac, nisi fallor, si quis
 imperanti ipsi voluisset obsistere, non ausus esset. Mandata eius omnia

πράσσειν ὅσα ἐπιτάττοι οὐδαμοῦ ἀπηξίουν, τὴν τε ἀρετὴν ἀσχνόμενοι καὶ δεδιότες τὴν δύναμιν. ἑπτακισχιλίους γὰρ ἵππεύς ἐκ τῆς οἰκίας παρείχετο· ὧν δὴ ἀπόβλητος μὲν οὐδεὶς ἐγγόνει, αὐτῶν δὲ ἕκαστος πρῶτός τε ἐν τῇ παρατάξει ἐστάναι καὶ προ- 5 καλεῖσθαι τοὺς τῶν πολεμίων ἀρίστους ἤξιον. Ῥωμαίων τε οἱ πρεσβύτεροι, ἤνικα πρὸς Γότθων πολιορκούμενοι τὰ ποιούμενα ἐν ταῖς τεῦ πολέμου ξυμβολαῖς ἔβλεπον, ἐν θαύματι μεγάλῳ D ποιούμενοι ἀνεφθέγγοντο ὡς οἰκία μία τὴν Θεουδέρχου δύναμιν καταλύει. Βελισάριος μὲν οὖν τῷ τε ἀξιώματι καὶ τῇ γνώμῃ, 10 ὡσπερ ἐρρήθη, δυνατὸς γεγονὼς τὰ τε ξυνοίσοντα τοῖς βασιλέως πράγμασιν ἐβουλεύετο καὶ τὰ δεδογμένα ἐπρασσειν αἰεὶ αὐτονόμῳ γνώμῃ.

Οἱ δὲ ἄλλοι ἄρχοντες, ἴσοι μᾶλλον αὐτοὶ πρὸς ἀλλήλους ὄντες καὶ οὐδὲν ὅτι μὴ κέρδη οἰκεία ἐν νῷ ἔχοντες διαπράττεσθαι, 15 τοῖς τε Ῥωμαίους ληΐσθαι τε καὶ τοῖς στρατιώταις ἐνδιδόναι τοὺς κατηκόους ἀδικεῖν ἤδη ἤρξαντο, καὶ οὐδὲ αὐτοῖς ἐφρόνουν τὰ δέοντα, ἔτι δὲ οὐδὲ τοὺς στρατιώτας τῶν παραγγελλομένων P 463 ἐπακούοντας εἶχον. διὸ δὴ πολλὰ τε αὐτοῖς ἡμαρτήθη καὶ τὰ πράγματα διεφθάρη Ῥωμαίους ξύμπαντα ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ. ἄπερ 20 ἐγὼ ὅτῳ δὴ τρόπῳ ἐρῶν ἔρχομαι.

Ἐπειδὴ Βελισάριον ἐκ Ῥαβέννης ἀναστάντα ὀδῶν ἴναι Ἰλ- δὶβαδος ἐπέυθετο, τοὺς τε βαρβύρους ξυνηγεῖν ἀμφ' αὐτὸν ἕπαν- 5 τας καὶ τῶν Ῥωμαίων στρατιωτῶν ὕοις νεώτερα πράγματα ἤρε- V 112 σκε. καὶ τῆς μὲν ἀρχῆς ὡς μάλιστα ἐπιμελεῖτο, ἀνασώσασθαι

4. αὐτῶν δὲ] Vulgo αὐτῶν τε.

omnes peragebant, ducti virtutis reverentia ac potentiae metu. Etenim ex suo septem educebat equitum millia: quorum nullus relectaneus erat, at eorum quisque id ambiebat, ut staret primus in acie, et fortissimos hostium provocaret. Romani seniores, cum a Gotthis obsessi, quae fierent in conflictibus bellicis, spectarent, demirantes dicebant, Theoderici potentiam everti domus unius vi. Itaque Belisarius et auctoritate et consilio, ut dictum est, pollens, quae e re erant Imperatoris decernebat animo, et quae proposuerat, suo semper arbitratu exequabatur.

Caeteri vero Duces, cum inter se pares essent, et omnia ad privatam utilitatem referrent, Romanos iam expilare, et militum iniuriis permitttere cooperant. Ac nec sibi satis consulere sciebant, nec milites habebant dicto audientes. Quare ab illis saepe peccatum est, resque omnis Romana brevi tempore pessum abiit: quod uti factum sit, hic narrabo.

Ubi profectum Ravenna Belisarium, pelago provehi Ildibadus comperit, ad se omnes collegit Barbaros, ac Romanos milites, quibus rerum placebat novitas. Firmandae dominationi curam adhibebat maximam, et

δὲ Γότθων τῷ γένει τὸ Ἰταλιωτῶν κράτος ἐν σπουδῇ ἐποιεῖτο.
B κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν οὐ πλέον ἢ χίλιοι αὐτῷ εἶποντο καὶ πόλιν
 μίαν Τίκινον εἶχον, κατὰ βραχὺ δὲ προσεχώρησαν αὐτῷ ἅπαν-
 τες ὅσοι ἐν τῇ Λιγουρίᾳ καὶ Βενεταίαις ἦσαν. ἦν δὲ Ἀλέξανδρος
 τις ἐν Βυζαντίῳ τοῖς δημοσίοις ἐφεστῶς λογισμοῖς· λογοθέτην 5
 ἔλληγιζοντες τὴν τιμὴν ταύτην καλοῦσι Ῥωμαῖοι. οὗτος αἰετῶς
 στρατιώταις τὴν εἰς τὸ δημόσιον ἐπεκάλει ζῆμιαν. τοιοῦτων δὲ
 ἀδικημάτων αὐτοὺς δίκην ὑπάγων, αὐτὸς μὲν ἔνδοξος ἐξ ἀδόξων
 ταχὺ γέγονεν, ἐκ πενήτων ἀτεχνῶς πλούσιος, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖ
 χρήματα μεγάλα, εἶπερ τις ἄλλος, ἐπράξατο, τοὺς δὲ στρα-10
 τιώτας δλίγους τε καὶ πτωχοὺς εἶναι καὶ ὀκνηρῶς ἐς τοὺς κινδύ-
 νους ἔχειν αἰτιώτατος ἐγένετο ἀνθρώπων ἀπάντων. Βυζάντιοι
C δὲ αὐτὸν καὶ ψαλλίδιον ἐπίκλησιν ἐκάλουν, ὅτι δὴ αὐτῷ ῥάδιον
 ἦν ἀποτεμνομένῳ κύκλῳ τὸ χρυσοῦν νόμισμα ἔλασσον μὲν αὐτὸ
 ἐς ὅσον βούλοιο ἐξεργάζεσθαι, φυλάσσειν δὲ καὶ ὡς τὸ κυκλο-15
 τερεὲς σχῆμα ἐφ' οὗπερ τὸ πρότερον ἦν. ψαλλίδιον γὰρ τοῦτο
 καλοῦσι τὸ ὄργανον, ᾧ ταῦτά τις ἐργάζεται. τοῦτον βασιλεὺς
 τὸν Ἀλέξανδρον, ἐπειδὴ Βελισάριον μετεπέμψατο, ἐς Ἰταλίαν
 πέμπει. ὁ δὲ γεγωνὸς ἐν Ῥαβέννῃ λογισμοὺς προὔθηκε λόγον οὐκ
 ἔχοντας. τοὺς μὲν γὰρ Ἰταλιώτας οὔτε τῶν βασιλικῶς ἀψαμένους 20
 χρημάτων οὔτε τινὰς αὐτῶν εἰς τὸ δημόσιον ὑπορρήσαντας ἐπὶ
 τὰς εὐθύναις ἐκάλει, τὴν ἐς Θεοδέριχον καὶ τοὺς ἄλλους Γότθων

8. Τίκινον] πικηνῶν HL. 7. δὴ L. δὲ P. 8. αὐτὸς] καὶ
 αὐτὸς L. 20. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδὲ — οὐδέ.

ad recuperandum Gotthis regnum Italiae studium omne conferebat. Prin-
 cipio non amplius mille eum sequebantur, unamque admodum urbem Ti-
 cinum habebant. Deinde, quicumque in Liguria et in agro erant Vene-
 to, paulatim ad illum sese applicuerunt. Byzantii Alexander quidam
 erat Logotheta: quo Graeco vocabulo eum Romani designant, qui ratio-
 nibus publicis praefectus est. Hic damni publico illati insimulare mili-
 tes non cessabat: qua criminandi arte ex humili loco ad honorum gra-
 dus, atque ex egestate ad summas opes brevi pervenit. Ac si quis alius,
 is certe magnas paravit Imperatori pecunias, effecitque unus omnium ma-
 xime, ut ad paucos et mendicos redacti milites, nihil haberent animi ad
 subeunda belli discrimina. Ipsum Byzantii cognomento Forficulae idcir-
 co affecerunt, quod nummum aureum tam dextere circumcideret, ut eo,
 quantum vellet, curtato, orbem vel sic servaret, quo erat antea circum-
 scriptus. Forficulam enim vocant instrumentum illud quo quis id efficit.
 Alexandrum hunc Imperator, posteaquam revocavit Belisarium, in Italiam
 misit. Is vero Ravennam delatus, rationes falsas instituit. Nam ab Ita-
 lis, qui nec pecuniam regiam contigerant, neque ullam aerario navarant
 operam, rationes reposit, admissi in Theodericum aliosque Gotthorum

ἄρχοντας ἀδικίαν ἐπικυλῶν, ἀναγκάζων τε ἀποτινῆναι, εἴ τι
 ἐκείνους ἔξαπατήσαντες, ὥσπερ αὐτὸς ἔφρασκεν, ἐσύλησαν ἢ D
 ἐκέρδαναν. τῶν δὲ στρατιωτῶν τὰ τε τραύματα καὶ τοὺς κινδύ-
 νους τῇ τῶν λογισμῶν σμικρολογίᾳ παρὰ δόξαν ἡμίβετο. διδ
 5 δὴ οἷ τε Ἰταλιῶται Ἰουστινιανῷ βυσιλεῖ δύνουσι ἐγένοντο καὶ τῶν
 στρατιωτῶν οὐδείς ἔτι ἐς κίνδυνον πολέμου καθίστασθαι ἤθελεν, H 260
 ἀλλ' ἐθειλοκακοῦντες ἐπὶ μέγα χωρεῖν ἐποιοῦν αἰετὸς πολεμίοις
 τὰ πράγματα. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι ἄρχοντες διὰ ταῦτα ἡσυχῇ ἔμε-
 νον, Βιτάλιος δὲ μόνος (ἔτυχε γὰρ ἐν Βενετοῖσι ἄλλο τε πλήθος
 10 στρατιᾶς ἔχων καὶ βαρβάρων Ἐρούλων πολὺν τινα ὄμιλον) διὰ
 μάχης ἔλθειν Ἰλδιβιάδῳ ἐτόλμησε, δεισας, ὅπερ ἐγένετο, μὴ ἐπὶ P 469
 μέγα δυνάμειωσ χρόνῳ τῷ ὑστέρω αὐτὸν ἤκοντα οὐκέτι ἀναστέλ-
 λειν οἷοι τε ᾧσι. μάχης δὲ καρτερῶς ἀμφὶ Ταρβίσιον γενομένης
 Βιτάλιος παρὰ πολὺ ἡσσηθεὶς ἔφυγεν, ὀλίγους μὲν τινὰς σώσας,
 15 τοὺς δὲ πολλοὺς αὐτοῦ ἀπολέσας. ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ Ἐρουλοὶ τε
 πολλοὶ πίπτουσι καὶ Οὐσίανδος ὁ τῶν Ἐρούλων ἀρχηγὸς θνήσκει.
 Θεουδιμούνδος δὲ ὁ Μαυρικίου τοῦ Μούνδου υἱὸς, μεираκιον ᾧν
 ἔτι, ἐς κίνδυνον μὲν θανάτου ἤλθεν, ὅμως δὲ ζῆν Βιταλίῳ διέ-
 φυγεν. Ἰλδιβιάδου τε ὄνομα ἐκ τοῦ ἔργου τούτου παρὰ τε βασι-
 20 λέα ἤλθε καὶ πάντας ἀνθρώπους.

Ἐπιπλέον δὲ Οὐραϊαν Ἰλδιβιάδῳ προσκεκρουκέναι ζυπέπεισεν B
 ἀπ' αἰτίας τοιαύσδε. ἦν τῷ Οὐραϊᾷ γυνὴ πλοῦτῳ τε καὶ σώμα-
 τος κάλλει τὰ πρωτεῖα φερομένη ἐν τούτοις δὴ τοῖς βαρβάροις

2. ἔξαπατήσαντες P cum Vat. ἔξαπατήσαντες HL. 13. Ταρ-
 βίσιον] Vulgo Ταρβήσιον.

Reges peculatus accersens, et cogens persolvere, quidquid per fraudem,
 ut ipse dicebat, illis suppilatum, in rem suam convertissent. Vulnera
 militum aditaque pericula non aliter pensabat, quam cum ipsis, sua fal-
 sis expectatione, stipendiorum calculos ponendo sordide. Itaque a Iustini-
 niano Aug. Itatorum animos alienavit. Nec iam militum quisquam belli
 aleam subire volebat: sed hostium plurimum promovebant ignavia vo-
 luntaria. Quocirca Duces nihil movebant, excepto Vitalio; qui cum in
 agro Veneto, praeter alias copias, multos secum haberet Erulos, ausus
 est cum Ildibado pugnare, veritus ne is postmodum, quod et contigit,
 magnas adeptus vires, non posset amplius reprimi. Acerrimo ad urbem
 Tarvisium facto praelio, Vitalius insigniter victus aufugit, servatis suo-
 rum paucis, pluribus amissis ibi. In hoc certamine luculenta fuit Eru-
 lo-
 rum clades, qua involutus est ipsorum Princeps Visandus. Theudimun-
 dus, Mauricii, qui Mundum patrem habuit, filius, adhuc adolescentulus,
 in extremum discrimen venit: elapsus tamen est cum Vitalio. Ea victo-
 ria nomen Ildibadi Imperatori atque omnibus longe ac late notuit.

Deinde in Ildibadi offensionem Uraias ex hoc incurrit. Erat Uraiao
 coniux inter hos Barbaros cum divitiis, tum corporis forma omnium fa-

πασῶν μάλιστα. αὕτη ἐς τὸ βαλανεῖον κατῆλθε ποτε, κόσμον
 τε περιβεβλημένη πολὺ τι χρῆμα καὶ θεραπείαν ἐπαγομένη λόγου
 πολλοῦ ἄξιαν. τὴν τε Ἰλδιβάδου γυναικα ἐν ἱματίοις λιτοῖς ἐν-
 ταῦθα ἰδοῦσα, ὡς ξυνοικοῦσαν βασιλεῖ οὔτε προσεκύνησεν, ἀλλὰ
 καὶ ἄλλως ὑπεριδοῦσα ἐς αὐτὴν ὕβρισεν. ἔτι γὰρ Ἰλδιβάδος πε-
 νία ξυνήν ὡς ἤκιστα βασιλικοῖς ἐντυχῶν χρήμασι. περιαλγῆς δὲ
 C γενομένη τῆς ὕβρεως τῆ ἀτοπία τοῦ Ἰλδιβάδου γυνῆ, παρὰ τε
 τὸν ἄνδρα διδακρυμένη ἦλθε καὶ οἱ ἀμῦναι τὰ ἀνήκεστα πρὸς τῆς
 Οὐραίου γυναικὸς παθούση ἤξιον. διὸ δὴ τὰ μὲν πρῶτα Ἰλδί-
 βάδος Οὐραϊταν ἐς τοὺς βαρβάρους διέβαλεν, ὡς δὴ ἐς τοὺς πο- :0
 λεμίους αὐτομολεῖν μέλλει, ὀλίγῳ δὲ ὕστερον δόλῳ ἔκτεινε καὶ
 ἀπ' αὐτοῦ ἐς τὸ τῶν Γότθων ἔχθος ἐπέπεσε. βουλομένοις γὰρ
 V 113 αὐτοῖς ὡς ἤκιστα ἦν οὕτως ἀνεπισκέπτως Οὐραϊταν ἐξ ἀνθρώπων
 ἀφανισθῆναι. πολλοὶ τε ἤδη ἐν σφίσι αὐτοῖς ξυνοιστάμενοι Ἰλ-
 διβάδῳ ἅτε ἀνόσια ἐργασμένῳ ἐλοιδороῦντο. τίσασθαι μέντοι 15
 τούτου δὴ τοῦ φόνου αὐτὸν οὐδεὶς ἤθελεν. ἦν δὲ τις ἐν αὐτοῖς
 Οὐλίας, Γήπαις μὲν γένος, ἐς δὲ τὸ τῶν βασιλέως δορυφόρων
 D ἀξιωμα ἦκων. οὗτος ἀνὴρ, μνηστὴρ γυναικὸς γεγονῶς εὐρε-
 πούς τὴν ὕψιν, ἐξαισίον τινα ἔρωτα ἦρα, ἰσταμένου δὲ αὐτοῦ
 ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ἐφ' ᾧ τινα ποιολή ξὺν ἑτέροις τισὶν ἐπ' αὐ- 20
 τοὺς ἔφοδον, τὴν μνηστὴν ἑτέρῳ τῶν βαρβάρων τινὶ Ἰλδιβάδος,
 εἴτε ἀγνοία εἴτε τῷ ἄλλῳ ἠγμένος, ξυνώμισεν. ὡς δὲ ταῦτα ἐκ
 τοῦ στρατοπέδου ἐπανήκων Οὐλίας ἤκουσε, θυμοειδῆς ὢν φύσει,

11. μέλλει] μέλλοι L corr. 12. ἐπέπεσε L. Vulgo ἐπέπεσε.

cille princeps. Aliquando ad balneum processit, mundo ornata splendidi-
 tissimo, et ingenti famulantium agmine stipata. Ibi uxorem Ildibadi
 conspicata, vilibus indutam vestibus, non demisso, ut regiam coniugem,
 salutavit, at superbius despectam, affectit contumelia. Et vero res domi
 angusta adhuc erat Ildibado, utpote cui opes regiae non obtigerant.
 Indignitatem iniuriae non ferens uxor Ildibadi, dolore exarsit: mox vi-
 rum adit lacrimans, rogatque ut sibi ab Uraiae coniuge indignissimis
 modis habitae ultor adsit. Quare Ildibadus Uraiam primo apud Barbaros
 criminatus transfugium ad hostes parare, paulo post dolo occidit.
 Hinc Gotthorum collegit odium, aegre ferentium, tam inconsiderate e
 medio sublaturam Uraiam. Iamque inter se multi coitione facta admissum
 scelus exprobrabant Ildibado: nemo tamen caedia huius poenas ab ipso
 petere volebat. Erat in eorum numero Vilas, natione Gepaes, Protec-
 toribus Regis ascriptus, et sponsus feminae formosae, cuius amore de-
 peribat. Illo adversus hostes profecto, ut in eos cum aliis nonnullis in-
 cursionem aliquam faceret, sponsam Ildibadus cum alio quodam Barbaro,
 sive per imprudentiam, sive alia ex causa, matrimonio iunxit. Rever-
 sus e castris Vilas, ubi haec audiit, ut erat natura fervidus, factam in-

τὴν ἐκ τοῦ ἔργου ὕβριν οὐκ ἤνεγκεν, ἀλλὰ αὐτίκα κτείνειν Ἰδιδβαδὸν ἔγνω, χαριεῖσθαι Γότθοις ἅπασιν ταύτῃ οἰόμενος. καὶ ποτε αὐτὸν Γότθων ἐστιῶντα τηρήσας τοὺς ἀρίστους τῆ ἐπιβου-
 λῆ ἐνεχείρησεν. ἀριστῶντα γὰρ τὸν βασιλέα πολλοὺς τε ἄλλους P 470
 5 καὶ τοὺς δορυφόρους παρίστασθαι νόμος. ὁ μὲν οὖν τὴν χεῖρα ἐπιβαλὼν ἐς τὰ βρώματα ἐπὶ τῆς στιβάδος προηῆς ἔκειτο, Οὐί-
 λας δὲ αὐτοῦ ἕφνω τῷ ξίφει τὸν τράχηλον παῖε. ὥστε, τῶν
 βρωμάτων ἐτι λοχόμενων ἐν τοῖς τοῦ ἀνθρώπου δακτύλοις, ἡ κε-
 φαλὴ εἰς τὴν τράπεζαν καταρραγεῖσα ἐξέπληξέ τε καὶ ἐς θάμβος
 10 τι μέγα τοὺς παρόντας ἤνεγκεν ἅπαντας. αὕτη τίσιν Ἰδιδβαδὸν
 περιῆλθε τοῦ Οὐραῖα φόνου. καὶ ὁ χειμὼν ἔληγε, καὶ τὸ ἔκτοσ
 ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυλόγραφει.

β'. Ἐράριχος δὲ ἦν τις ἐν τῷ Γότθων στρατῷ Ῥογὸς μὲν B
 γένος, δύναμιν δὲ περιβεβλημένος ἐν ταῦτοις δὴ τοῖς βαρβάροις
 15 μεγάλην. οἱ δὲ Ῥογοὶ οὗτοι ἔθνος μὲν εἰσι Γοτθικόν, αὐτόνο-
 μοὶ τε τὸ παλαιὸν ἔβλων. Θεουδερῖχου δὲ αὐτοῦς τὸ κατ' ἀρχὰς
 προσεταιρισσαμένου ξὺν ἄλλοις τισὶν ἔθνεσιν, ἔς τε τὸ γένος ἀπε-
 κέκριτο καὶ ξὺν αὐτοῖς ἐς τοὺς πολεμίους ἅπαντα ἔπρασσον.
 γυναιξὶ μέντοι ὡς ἤμισα ἐπιμιγνύμενοι ἄλλοτριαις, ἀκραιφνεῖς
 20 παίδων διαδοχαῖς τὸ τοῦ ἔθνους ὄνομα ἐν σφίσιν αὐτοῖς διεσώ-
 σαντο. τοῦτον τὸν Ἐράριχον, ἐπεὶ ἐς ταραχὴν ἐπὶ τῷ Ἰδιδβα-
 δου φόνῳ καθειστήκει τὰ πράγματα, βασιλέα ἐκ τοῦ αἰφνιδίου C

2. Γότθοις ἅπασιν] γότθους ἅπαντας L a pr. m. 4. ἀριστῶντα
 γὰρ τὸν βασιλέα] ἀριστῶντι γὰρ τῷ βασιλεῖ Scaliger. 6. ἐς]
 εἰς L.

dignum minime tulit: sed statim cum animo constituit Iddibadum inter-
 mere, rem se facturum ratus Gotthis universis gratissimam. Cogitatum
 facinus aggressus est die quodam, quo apparebat Iddibado cum Gottho-
 rum Proceribus opulanti. Etenim prandenti Regi cum alii multi astare
 solent, tum Protectores. Ergo ille manu dapibus admota, toro pronus
 incumbebat, cum Vilas repente gladio cervicem eius percussit, ita ut
 cibum tenentibus adhuc digitis, domessum lapsumque in mensam caput,
 omnes, qui aderant, magno stupore defixerit. Sic demum Iddibadus
 Uralae necem luit, hiemisque exitus annum sextum clausit laetius belli,
 quod Procopius stilo persecutus est.

2. Quidam erat in Gotthorum exercitu Eraricus, natione Rugus,
 inter hos Barbaros praepotens. Rugi autem, gens Gotthica, suis olim
 vivebant legibus. Aggregati vero cum nonnullis aliis populis ad Theo-
 dericum ipsius regni primordio, in unum corpus coaluerunt, atque ex eo
 rem bellicam in commune semper tractarunt. Vitatis tamen mullerum
 alienarum connubiis, nationis suae nomen pura subolis successione apud
 se conservarunt. Iddibadi nece turbatis rebus, Eraricum hunc Rugi de-
 clararunt subito Regem. Quod adeo non Gotthis placuit, ut plerasque

οἱ Ῥογοὶ ἀνεῖπον. ὅπερ τοῖς Γότθοις οὐδαμῶς ἤρεσκεν, ἀλλὰ
καὶ εἰς πολλὴν οἱ πλείστοι ἀθυμίαν κατέστησαν, ἅτε τῶν ἐλπίδων
σφίσι διεφθαρμένων, ἄσπερ ἐπὶ τῷ Ἰλδιβάδῳ τὰ πρότερα ἔχον·
H 261 οὗς δὴ τὴν τε ἀρχὴν καὶ τὸ τῆς Ἰταλίας κράτος Γότθοις ἀνασώσα-
σθαι ἱκανὸς ἦν. Ἐράριχος μέντοι οὐδὲν ὅ τι καὶ λόγου ἄξιον
ἔδρασε· μῆνας γὰρ πέντε ἐπιβιοὺς ἐτελεύτησε τρόπῳ τοιούτῳ.
Τωτίλας ἦν τις, Ἰλδιβάδου ἀνεψιὸς, ἐπὶ πλείστον ξυνέσεως ἦκων
καὶ τὸ δραστήριον ὡς μάλιστα ἔχων καὶ λόγου ἐν Γότθοις πολλοῦ
ἄξιος. οὗτος ὁ Τωτίλας Γότθων μὲν τηρικαῦτα τῶν ἐν Ταρβι-
D σίῳ ἄρχων ἐτίγγανεν. ἐπεὶ δὲ ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι Ἰλδι-
βάδον οὗτος, ὥσπερ ἐρρήθη, ἐκίθητο, πέμψας πρὸς Κωνσταν-
τιανὸν ἐς Ῥάβενναν, τὰ πιστά οἱ δοθῆναι ὑπὲρ τῆς σωτηρίας
ἤτειτο, ἐφ' ᾧ αὐτόν τε καὶ Γότθους, ὧν ἤρχε, ξὺν Ταρβισίῳ
παραδώσει Ῥωμαίοις. ἄπερ Κωνσταντιανὸς ἀσμένως ἀκούσας
ἄμοσεν ἅπαντα ὅσα Τωτίλας ἤτησε, τακτῆ τε ἡμέρα εἰς τὸ ἐρ-
15 γον ἀμποτέροις ξυνέκειτο, ἐν ἧ ἔμελλε Τωτίλας τε καὶ Γότθοι
οἱ ἐν Ταρβισίῳ φρουρὰν ἔχοντες δέξασθαι τε τῇ πόλει τινὰ τῶν
P 471 Κωνσταντιανῶ ἐπιτηδείων καὶ σφῶς γε αὐτοὺς ξὺν αὐτῇ ἐγγει-
ροῖσαι.

Ἦδη δὲ οἱ Γότθοι τῇ Ἐραρίχου ἀρχῇ ἤχθοντο, οὐκ ἄξιό-
20 χρεων τὸν ἄνδρα ὀρώντες τὸν πόλεμον πρὸς Ῥωμαίους διενεγκεῖν,
V 114 καὶ αὐτόν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς οἱ πλείστοι ἐκάκιζον, ἅτε μεγάλων
ἔργων ἐμπόδιον γεγονότα σφίσι, ὅτι δὴ ἐκποδῶν Ἰλδιβάδον πε-

7. „Τωτίλας] τοτιλλας Vat. constanter. τοτιλλας Reg.⁴⁴ MALT.
9. ταρβισίῳ Reg. Ταρβησίῳ P hic et bis deinceps. 23. ὅτι]
ἐξ ὅτου Pm.

consecerit in moerorem gravissimum; quasi iam nihil restaret spei, ob-
latae antea ab Ildibado; qui Gotthos in dominatum regnumque Italiae
restituere poterat. Porro Eraricus nihil egit memoria dignum: et cum
in regno menses vixisset quinque, sic mortem obiit. Totilas quidam
erat Ildibadi ex fratre nepos, quem eximia prudentia et navitas singu-
laris Gotthis commendabant plurimum. Hic tunc temporis Gotthis, qui
erant Tarvisii, praefectus, audita, de qua diximus, Ildibadi caede, Ra-
vennam ad Constantianum misit, qui incolumitatis fidem sibi peterent,
pollicenti se et Gotthos, quibus praecesset, in Romanorum ius ac pote-
statem cum urbe Tarvisio concessuros. Constantianus, his libenter au-
ditis, postulata omnia Totilae rata habuit interposito iurclurando. Con-
stituerunt inter se diem, qua Totilas et Gotthi, qui Tarvisium praesi-
dio tenebant, quemdam ex amicis Constantiani in urbem acciperent, et
cum ea se ipsi dederent.

Iam vero Gotthis grave erat imperium Erarici, quem bello cum Ro-
manis gerendo videbant imparem: ac plurimi convitiis eius os verbera-
bant, quod magnis ipsorum coeptis obstatisset, ab Ildibadi obitu. Deni-

ποιήκασι. τέλος δὲ ξυμφρονήσαντες πέμπουσι παρὰ Τωτίλαν ἐς
 Ταρβίσιον, ἐπὶ τὴν ἀρχὴν παρακαλοῦντες. πολὺν γὰρ ἤδη πό-
 θον τῆς Ἰλδιδάδου ἀρχῆς ἐν αὐτοῖς ἔχοντες τὴν ἐλπίδα τῆς νίκης B
 ἐπὶ Τωτίλαν τὸν ἐκείνου ξυγγενῆ ἔτρεπον, εὐέλπιδες ἐπὶ τῷ ἀν-
 5 θρώπῳ γενόμενοι τῷ βουλευέσθαι ταῦτα. ὁ δὲ τοῖς παρ' αὐτὸν
 ἤκουσιν ἄντικρος τὴν ἐς Ῥωμαίους ὁμολογίαν ἀποκαλύψας ἔφα-
 σκεν ὡς, ἦν Γότθοι Ἐράριχον τῆς κυρίας ἐντὸς κτείνουσιν, ἔφε-
 ται τε αὐτοῖς καὶ πάντα ἐπιτελῆ ποιήσει ἢ αὐτοὶ βούλοιντο. ταῦ-
 τα ἐπεὶ οἱ βάρβαροι ἤκουσαν, ἐπιβουλής ἐς τὴν ἐκείνου κατα-
 10 στροφὴν ἔχοντο. ταῦτα μὲν ἐν τῷ Γότθων στρατοπέδῳ ἐγι-
 γοντο. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Ῥωμαίων στρατὸς ἐν τῷ ἀσφαλεῖ τῆς τῶν C
 πολεμίων ἀπολαύοντες ἀσχολίας οὔτε ξυλισταντο οὔτε τι δρᾶν ἐς
 τοὺς βαρβάρους διενουῶντο. Ἐράριχος δὲ Γότθους ἅπαντας ξυγ-
 καλέσας βουλήν προὔθετο πρέσβεις πρὸς Ἰουστινιανὸν βασιλέα
 15 πέμψαι, δεησομένους ἐφ' ᾧ εἰρήνην πρὸς αὐτοὺς θήσεται, ἐφ'
 ὅσπερ Οὐτίκιδι τὰ πρότερα σπένδειν ἤθελεν· ὥστε τὰ ἐκτὸς
 Πιάδου ποταμοῦ Γότθους ἔχοντας ἀπαλλάσσεισθαι Ἰταλίας τῆς
 ἄλλης. καὶ ἐπεὶ Γότθοι ταῦτα ἐπήρυσαν, ἀπολέξας τινὰς τῶν
 οἱ ἐς τὰ μάλιστα ἐπιτηδείων, πρέσβεις ἔπεμψεν ἄλλους τε καὶ
 20 Καβαλλάριον ὄνομα. οἱ δὲ πρὸς βασιλέα ταῦτα δῆθεν τῷ λόγῳ D
 πράξιν ἐμελλον ἄπερ μοι ζυπροσθεν εἴρηται, λάθρα δὲ αὐτοῖς
 ἄλλο μηδὲν πρὸς βασιλέα πράσσειν ἐπέστελλε, πλήν γε δὴ ὅπως
 χρήματά τε αὐτὸς πολλὰ λήψεται καὶ ἐς πατρικίους ἀνάγραπτος

11. ἐν τῷ Pm. καὶ τῷ P. 12. οὔτε τι] οὔδ' τι P. 20. τῷ
 λόγῳ] ἐν τῷ λόγῳ L.

que de communi sententia Tarvisium mittunt, qui Totilam ad regnum in-
 vident. Iam enim Regis Ildibadi desiderio flagrantēs, in consanguineum
 ipsius Totilam victoriae spem convertēbant, ac fore sperabant ut illi
 idem animus esset. At ille pactione, quam cum Romanis fecerat, sine
 ullis ambagibus patefacta iis, qui ad se venerant, promisit, si Gotthi Era-
 ricum occiderent citra diem cum Romanis conductum, se ipsis assensurum,
 facturumque omnia uti vellent. Quae cum Barbari audissent, Erarico
 perniciem machinari coeperunt. Dum haec in Gotthorum castris agun-
 tur, interea Romanae copiae, hostium negotio securum otium nactae, nec
 coibant, nec inibant consilium patrāndi quidquam in Barbaros. Eraricus
 vero, convocatis Gotthis omnibus, ad eos retulit de mittendis ad Iusti-
 nianum Aug. Oratoribus, qui pacem eadem conditione peterent, qua an-
 tea Vitigi concedere voluisset: nimirum ut Gotthi, retenta Transpadana
 regione, reliqua Italia cederent. Postquam assensu sunt Gotthi, Cabal-
 larium ille aliosque nonnullos, ex intimis delectos, Legatos misit, in spe-
 ciem quidem de iis, quae proxime dixi, cum Imperatore acturos, clam
 autem iussos hoc unum cum eo transigere, ut ipse multa donatus pecu-

εἶη ἐφ' ᾧ Ἰταλίαν παραδοὺς ζύμπασαν τὸ τῆς ἀρχῆς κατάθοιτο σχῆμα. οἱ μὲν οὖν πρέσβεις ἐπειδὴ ἐν Βυζαντίῳ ἐγένοντο, κατὰ ταῦτὰ ἔπρασσον. ἐν τούτῳ Γότθοι Ἐράριχον κτείνουσι δόλω. τελευταίαντος δὲ αὐτοῦ κατὰ τὰ ζυγκείμενα σφίσι τὴν ἀρχὴν Τωτίλας λαμβάνει. 5

P 472 γ'. Ἐπεὶ δὲ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἔμαθε ταῦτα, τὰ τε ἀμφὶ Ἐραρίχῳ ζυνερχθέντα καὶ ὅτι Γότθοι Τωτίλαν σφίσι ἐς τὴν ἀρχὴν κατεστήσαντο, κακίζων τε καὶ ἐρεσχελῶν τοὺς ἐνταῦθα τοῦ στρατοῦ ἄρχοντας οὐκέτι ἀνίη. διὸ δὴ φυλακτιήρια καταστησάμενοι ἐν πόλει ἐκάστη Ἰωάννης τε ὁ Βιταλιανοῦ ἀδελφιδοῦς 10 καὶ Βέσσας καὶ Βιτάλιος καὶ οἱ ἄλλοι ζύμπαντες ἐς Ῥάβενναν ζυνελέγοντο, οὗ δὴ Κωνσταντιανὸς καὶ Ἀλέξανδρος, οὗ πρόσθεν ἐμνήσθη, διατριβὴν εἶχον. ἐπειδὴ τε ἅπαντες ζυνελέγησαν, ἔδοξε σφίσι ἀμεινον εἶναι πρῶτον ἐπὶ Βερώνην, ἣ ἐν Βενετίας ἐστὶ, στρατεύεσθαι, καὶ ἐπειδὴν αὐτὴν τε καὶ Γότθους τοὺς ἐν- 15 Β ταῦθα ἐξέλωσιν, οὕτω δὲ ἐπὶ τε Τωτίλαν καὶ Τιμινὸς εἶναι. οὗτος μὲν οὖν ὁ Ῥωμαίων στρατὸς εἰς διασχίλους τε καὶ μυρίους ζυνελέκτο, ἄρχοντες δὲ αὐτῶν ἔνδεκα ἦσαν, ὧν οἱ πρῶτοι ἐτύγχανον Κωνσταντιανὸς τε καὶ Ἀλέξανδρος, οἱ καὶ εὐθὺ πόλιως Βερώνης ἐχώρουν. γενόμενοι δὲ αὐτῆς ἄγχιστα, ὅσον ἀπὸ στα- 20 δίων ἐξήκοντα, ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν τῷ ταύτης πεδίῳ. τούτου γὰρ πανταχόσε τοῦ χωρίου πεδία ἱππήλατά ἐστι, διήκοντα ἐς Μάντουαν πόλιν, ἥπερ οἶχε πόλιως Βερώνης ἡμέρας ὀδόν.

9. ἀνίη Scaliger. Libri ἀνείη. 11. Βέσσας] Βέσας P. 14. Βερώνην] βερῶνα HL. 16. Τιμινός] πικηνοῦς HL. 18. ζυνελέκτο] Legebatur ζυνελέκτο.

nia et ascriptus Patriciis, Italiam omnem traderet, regnique insignia abdicaret. Quae quidem Legati, ubi fuere Byzantii, confecerunt: at hoc interim spatio Eraricum ex insidiis Gotthi perimunt, eoque mortuo, Totilas ex compacto regnum obtinet.

8. Posteaquam quid Erarico accidisset, Regemque a Gotthis creatum Totilam rescit Justinianus Aug. exercitus Duces, qui in illis erant partibus, incusare ignaviae, et urgere non destitit. Quare Ioannes, ex sorore nepos Vitaliani, Bessas, Vitalius, caeterique omnes, in singulis urbibus relicti praesidiis, convenerunt Ravennam: ubi Constantianus et Alexander, cuius mentionem supra feci, morabantur. Coacto consilio, satius visum est, ante omnia Veronam, agri Veneti urbem, infesto exercitu petere, eaque capta cum ipsius praesidio Gotthico, Totilam ac Thicinenses invadere. Exercitus hic XII. constabat millibus, sub Ducibus XI. quorum primi erant Constantianus et Alexander; qui ad Urbem Veronam recta contenderunt. Ubi propius ventum est, castra stadiis LX. precul metati sunt in eius planitie: circumiacent enim equitabiles campi: qui ad urbem usque Mantuam patent, diei iter Verona dissitam. Vir erat

ἦν δέ τις ἐν Βενετοῖς ἀνὴρ λόγιμος, Μαρκιανὸς ὄνομα. ὅσπερ
 ἐν φρουρῷ μὲν κατέφυκτο πόλειως Βερώνης οὐ πολλῶ ἕποθεν, C
 εὐνοικίως δὲ βασιλεῖ ἐς τὰ μάλιστα ἔχων τὴν πόλιν παραδοῦναι H 262
 τῷ Ῥωμαίων στρατῷ ἐν σπουδῇ ἐποιεῖτο. καὶ ἦν γὰρ οἱ τῶν τις
 5 φυλάκων ἐκ παιδὸς γνώριμος. πέμψας τοιγαροῦν παρ' αὐτὸν
 τῶν οἱ ἐπιτηδείων τινὰς χρήμασιν ἀναπέθει τὸν ἄνθρωπον τῇ
 πόλει τὸ βασιλέως στρατεύμα δεξασθαι. καὶ ἐπεὶ ταῦτα ὠμολό- V 115
 γει ὁ τῶν πυλῶν φύλαξ, πέμπει τοὺς πρέσβεις αὐτὸ ὃ ἔμπροσ-
 ξαντας ὁ Μαρκιανὸς παρὰ τοὺς τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρχοντας,
 10 ἐφ' ᾧ τὰ τε ζηκείμενα ἐξαγγελίωσι καὶ ζῆν αὐτοῖς ἐς τὴν πόλιν
 εἰσβάλλωσι νύκτωρ. ἔδοξε δὲ τοῖς ἄρχουσι ζῦμπορον εἶναι προ-
 τερεῆσαι μὲν αὐτῶν ἕνα ζῆν ὀλλγοῖς τισίν· ἦν δὲ γε ὁ φύλαξ αὐ- D
 τοῖς ἀνακλήνῃ τὰς πύλας, ἔχουσαι τε αὐτῶν καὶ τῇ πόλει ζῆν τῷ
 ἀσφαλεῖ τὸν στρατὸν ἐσδέξασθαι. τῶν μὲν οὖν ἄλλων ὑποστη-
 15 ναι τὸν κίνδυνον οὐδεὶς ἤθελεν, Ἀρταβάζης δὲ μόνος Ἀρμένιος
 μὲν γένος, διαφερόντως δὲ ἀγαθὸς τὰ πολέμια, ἐς τὴν πρᾶξιν
 οὔτι ἀκουσίως καθῆκεν αὐτόν. οὗτος ἀνὴρ Περσῶν μὲν ἠγάτο,
 οὗς Βελισάριος ἐς Βυζάντιον ἐκ τῆς Περσῶν γῆς ζῆν τῷ Βλι-
 σχάνῃ ὀλλγῶ ἔμπροσθεν ἐτύγχανε πέμψας, τὸ Σισαύριον ἔξε- P 473
 20 λῶν φρούριον. τότε δὲ ἄνδρας ἑκατὸν ἐκ τοῦ παντὸς στρατο-
 πέδου ἀπολιξάμενος ἄωρὶ τῶν νυκτῶν ἄγχιστα τοῦ περιβόλου
 ἐγένετο. καὶ ἐπεὶ ὁ φύλαξ ἤπερ ζυνέκειτο ἀνεπέτυσε σφίσι τὰς
 πύλας, οἱ μὲν τινες ἐνταῦθα ἐστῶτες τὸ στρατεύμα μετεπέμπον-

1. βενετοῖς Reg. Vulgo Βενέτοις. Is. βενεταῖς Hm. 8. τοὺς
 πρέσβεις αὐτό Reg. et Lm. τοὺς πρὸς αὐτὸ H. τοὺς ἀπὲρ P.
 18. Βλισχάνῃ] βλισχάμη HL.

inter Venetos nobilis, Marcianus nomine: qui cum castellum incoleret
 Veronae vicinum, essetque Imperatoris studiosissimus, id sedulo agebat,
 ut in potestatem exercitus Romani veniret urbs. Et vero custodem quem-
 dam a puero noverat: ad quem suorum nonnullos familiarium misit, in-
 ducturos pecunia, ut Imperatoris copias in urbem admitteret. Id cum
 portae custos facturum se recepisset, Marcianus eosdem, qui rem cum
 illo transegerant, ad exercitus Romani Duces destinavit, ut pactione
 enuntiata, cum ipsis urbem intrarent noctu. Visum est Ducibus expedi-
 re, cum paucis praemitteri aliquem e suo numero; ut, si portam panderet
 custos, eam occuparent, et in urbem exercitum tuto acciperent. Nemo
 periculum adire voluit, praeter Artabazem, natione Armenium, virum bel-
 le praestantem, qui sponte se auso obtulit. Erat hic Persarum Dux,
 quos Belisarius nuper Byzantium cum Blischan ex regno Persarum mi-
 serat, castello capto Sisauranensi. Tunc autem viris centum ex omni de-
 lectis exercitu, intempesta nocte ad muros accessit. Porta a custode, uti
 convenerat, aperta, quidam haud ingressi exercitum evocant: caeteri mu-

το, οἱ δὲ ἀναβάντες ἐπὶ τὸ τεῖχος τοὺς ταύτη φυλάσσοντας ἔκτειναν ἀπροσδόκητοι ἐπιπεσόντες. ἐπεὶ δὲ Γότθοι ξύμπαντες ἤσθοντο τοῦ κακοῦ, διὰ πυλῶν ἐτέρων φεύγοντες ὄχοντο, ἄκρα δὲ τις ἐς ἄγαν ὑψηλὴ πρὸ τοῦ περιβόλου ἀνέγει, ὅθεν ἕπαντα κατανοεῖν πάρεστι τὰ ἐν Βερῶνῃ πρασσόμενα καὶ ἀπαριθμεῖσθαι

B τοὺς ταύτη ἀνθρώπους; καὶ μὴν καὶ τοῦ πεδίου ἐπὶ πλείστον ὄραν. ἐνταῦθα οἱ Γότθοι καταφυγόντες τὴν νύκτα ὅλην ἠσύχασον. ὁ δὲ Ῥωμαίων στρατὸς ἀπὸ σταδίων τεσσαράκοντα τῆς πόλεως ἤκων οὐκέτι ἐπίπροσθεν ἦει, τῶν ἐν τῇ πόλει χρημάτων ἀλλήλοις ἀμφισβητούντων τῶν στρατηγῶν. οὕτω τε αὐτῶν ἀμφὶ 10 ταύτη διαμαχομένων τῇ λείᾳ ἡμέρᾳ τε ἤδη διαφανῶς γέγονε καὶ οἱ Γότθοι ἀπὸ τῆς ἄκρας ἐς τὸ ἀκριβὲς κατανεοηκότες τοὺς τε ἀνὰ τὴν πόλιν πολεμίους καὶ ὅσῳ Βερῶνῃς τὸ ἄλλο στρατεύμα διέχον εἰστήκει, δρόμῳ ἐπὶ τὴν πόλιν ἐχώρησαν δι' αὐτῶν τῶν πυλῶν ὡνπερ ἀπαλλαγέντες πρότερον ἔτυχον. οὐδὲ γὰρ αὐτῶν 15 οἱ εἰσεληλυθότες ἔχουσαι ἴσχυσαν. Ῥωμαῖοι μὲν οὖν ξυμφρονη-

C σαντες τοῦ περιβόλου ἀμφὶ τὰς ἐπάλξεις κατέφυγον, τῶν δὲ βαρβάρων αὐτοῖς πληθεῖ πολλῶ ἐς χεῖρας ἰόντων οἱ τε ἄλλοι καὶ Ἀρταβάζης πάντων μάλιστα ἔργα θυμαστά ἐνδειζόμενοι καρτερώτατα τοὺς ἐπιόντας ἡμόνοντο. καὶ τότε δὴ οἱ τοῦ Ῥωμαίων στρα- 20 τοῦ ἄρχοντες τὰ ὑπὲρ τῶν ἐν Βερῶνῃ χρημάτων πρὸς ἀλλήλους διοικησάμενοι παντὶ τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐπὶ τὴν πόλιν χωρεῖν ἔγνωσαν. ἀποκεκλεισμένας δὲ σφίσι τὰς πύλας εὐρόντες ἰσχυρότατά

9. τῶν ἐν] ἐπὶ τῶν ἐν Hoeschelius, rarioris constructionis ignarus.

rum ascendunt, et positos ibi vigiles, incautos opprimunt ac trucidant. Alia porta Gotthi omnes, cognito infortunio, evadunt. Surgit pro moenibus collis admodum celso vertice: uade quidquid in urbe sit deprehendere, et eorum, qui sunt intus, inire numerum, longe etiam ac late campi aequor prospicere licet. Cum eo Gotthi fuga evasissent, continuerunt se totam noctem. Romanus vero exercitus quadragesimo ab urbe stadio constitit, orta inter Duces de urbis opibus dividendis distantus. Dum sic de praeda altercantur, lucescit: et clara iam die Gotthi ex cacumine, quod insederant, numero hostium in urbe agentium plane cognite, quanto etiam spatio reliquae copiae Verona abessent, conspicati, cursa in urbem se inferunt eadem porta, qua prius excesserant: neque enim illam occupare potuerant qui erant noctu ingressi. Tum uno Romani animo se ad murorum pinnae recipiunt: ubi cum magna Barbarorum multitudine collatis manibus, omnes, in primis Artabazes, mira edentes facinora, impetum fortissime sustinebant. Iam Romani Duces, composita inter se lite de praeda Veronensi, cum caeteris copiis pergebant ad urbem: cuius portas cum offendissent clausas, et hostem validissime repu-

τε τοὺς πολεμίους ἀμυνομένους ὀπίσω κατὰ τάχος ἀπήλαυον, καίπερ μαχομένους ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοὺς ἐταίρους θεώμενοι καὶ δεομένους μὴ σφᾶς ἀπολιπεῖν, ἀλλ' αὐτοῦ μένειν, ἕως ἄν καταφυγόντες ἐς αὐτοὺς σῶζοιντο. διὸ δὴ οἱ ἀμφὶ τὸν Ἀρταβά- D
 5 ζην τῷ τε πλήθει βιαζόμενοι τῶν πολεμίων καὶ ἀπογόντες τὴν ἀπὸ τῶν οἰκείων ἐπικουρίαν, ἀπὸ τοῦ τείχους ἔξω ἤλαντο ἅπαντες. οἷς μὲν καταπειεῖν ἐφ' ὄμαλοῦ χωρίου ξυνήθη, οὗτοι δὴ ἀθῶοι ἐς τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον ἐκομισθήσαν, ἐν τοῖς καὶ Ἀρταβάζην τετύχηκεν εἶναι, ὅσοι δὲ ἐς δυσχωρίας κατέπεσον,
 10 αὐτοῦ ἅπαντες διεφθάρησαν. ἐπεὶ δὲ Ἀρταβάζης ἐς τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον ἤλθε, πολλά τε ὄνειδισας καὶ λοιδορησάμενος ἄπασι ξὺν αὐτοῖς ἦμι. τὸν τε Ἡριδανὸν διαβάνας ἐν Φαβεντία πόλει ἐγένοντο, ἥ χώρας μὲν τῆς Αἰμιλίας ἐστὶ, σταδίου δὲ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν Ῥαβέννης διέχει.

15 δ'. Τωτίλας δὲ τὰ ἐν Βερώνῃ ξυμπεσόντα μαθὼν Γότ- P 474
 θων τε τῶν ἐκ Βερώνης πολλοὺς μετεπέμψατο, καὶ ἐπεὶ παρήσαν V 116
 παντὶ τῷ στρατῷ, εἰς πεντακισχιλίους ὄντι, ἐπὶ τοὺς ἐναντίους ἦμι. ὃ δὴ μιδύοντες οἱ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρχοντες τὰ παρόντα σφίσι ἐν βουλήῃ ἐποιούοντο. καὶ παρελθὼν Ἀρταβάζης
 20 ἔλεξε πρὸς αὐτοὺς τοιαύδε, „Μηδεὶς ὑμῶν, ἄνδρες ἄρχοντες, ὑπερφρονεῖν τῶν πολεμίων, ἕτε ἡμῶν τῷ πλήθει ἐλασσουμένων, τανῦν ἀξιούτω, μηδὲ, ὅτι πρὸς τοὺς Βελισαρίῳ δεδουλωμένους ἄγωνίζεται, λογισμῷ ἀναπεπτωκότι ἐπ' αὐτοὺς ἴτω. πολλοὶ B

13. χώρας] χώρα Maltretus. Et sic L. 14. Ῥαβέννης om. L.

gnantem, illoet retro cesserunt, quamvis socios viderent in urbe confluentes, obsecrantesque ne se desererent, at tantisper subsisterent, dum reciperent se ad ipsos. Quamobrem qui erant cum Artabaze, numero hostium obruti, ac suorum desperantes auxilium, cuncti saltu de muro foras praecipites dederunt sese. Qui in planum ceciderunt, ad Romanum exercitum properarunt incolumes: ex quibus fuit Artabazes. Qui vero in salebras prolapsi sunt, ibidem omnes interierunt. Romanum Artabazes assecutus exercitum, una perrexit, omnes probris passim increpando. Eridano transito, pervenere Faventiam, quae urbs provinciae est Aemiliae, et Ravenna stadiis cxx. distat.

4. De his, quae Veronae contigerant, certior factus Totilas, Gothorum, qui in illa urbe erant, magnam partem accersit, atque ubi affuerit, copias omnes, ad quina millia collectas, in hostem duxit. Quod cum acciperent exercitus Romani Duces, re praesenti in deliberationem vocata, Artabazes sententiam ita protulit. Nemo vestrum, o Duces, spernendos hostes putet, tanquam nobis inferiores numero; neque ideo, quia cum gente a Belisario domita certamen est, remisso hoc animo petat.

- H 263 γὰρ δόξῃ οὐκ ἀληθεῖ ἠπατημένοι σφᾶς αὐτοὺς ἔσφηλαν, καὶ καταφρόνημά τισιν οὐκ ἐν δέοντι ἐγγινόμενον τὴν ὑπάρχουσαν αὐτοῖς καταλῦσαι δύναμιν ἴσχυσεν, ἐπεὶ καὶ ἄλλως ἢ προλαβοῦσα κακοπραγία τοῦσδε τοὺς ἄνδρας ἐς εὐτυχίαν παρακαλεῖ. τίχη γὰρ εἰς ἀπόγνωσιν ἀγαθῶν ἐλπίδων ἐς εὐτολμίας ὑπερβολὴν περισταται. καὶ ταῦτα οὐχ ὑποψία τανῦν ἠγγέμενος ἐν ὑμῖν εἶρηκα, ἀλλ' οἷς διακινδυνεύσας πρὸς αὐτοὺς ἔναγχος ἐκμεμάθηκα τὴν τῶν ἀνδρῶν τόλμαν. καὶ μοι νομιζέτω μηδεὶς ζῆν ὀλίγοις τισὶν ἡσοσηθέντα τῶν πολεμίων θανατῶσαι τὴν αὐτῶν δύναμιν. ἐπεὶ
- C ἀνδρῶν ἀρετὴ καὶ πλήθει ὑπεραιρόντων καὶ τούτῳ ἐλασσομένων 10 τοῖς γε πρὸς αὐτοὺς διαμαχησαμένοις ἐνδηλος γίνεται. οἶμαι τοίνυν ἡμῖν μᾶλλον ξυνοίσειν τοῦ ποταμοῦ τηρήσασσι τὴν διάβασιν τοῖς βαρβάροις, ἐπειδὴν ἐς ἡμισυ διαβαίνουσιν, ἐς χεῖρας ἔναι ἢ πᾶσιν ἀθρόοις ἤδη γεγεννημένοις. μηδεὶς τε ἄδοξος εἶναι ἢ τοιαύτη δεδόχθω νίκη. δόξαν τε γὰρ καὶ ἄδοξιαν ἢ τῶν πραγμάτων ἀπόβασις ὀνομάζειν φιλεῖ, καὶ τοὺς νεικηκότας εἰώθασιν ἐπαινεῖν ἄνθρωποι, οὐ διερευνώμενοι τῆς νίκης τὸν τρόπον. Ἄρταβάζης μὲν τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ δὴ ἄρχοντες τῷ διαμαχομένῳ τῆς γνώμης τῶν δέοντων οὐδὲν ἔπρασσον, ἀλλ' αὐτοῦ μένοντες τὸν καιρὸν ἔτριβον. 20
- D Ἦδη δὲ ὁ τῶν Γότθων στρατὸς ἄγχιστα ἐγεγόνει, καὶ ἐπεὶ διαβαίνειν τὸν ποταμὸν ἐμελλον, ξυγκαλέσας Τωτίλας ὑπαντας τοιαῦτα παρεκελεύσατο „ Αἰ μὲν ἄλλαι ξύμπασαι μάχαι, ὧ ἄν-

10. τούτῳ Lm. τούτων P.

*Multi opinione falsa spem ipsi suam sefellerunt; nec defuere, qui praesep-
stero aliorum contemptu potentiam, quam adepti erant, everterint. Acces-
dit in primis, quod cum viris res nobis est, quos pristina infelicitas ad
sucessus invitat prosperos, summam parientie audaciam desperata fortuna.
Atque haec ego iam vobis dico, non suspicione caeca inductus, sed in re-
centi conspectu probe expertus eorum animum. Nec quisquam existimet
male me illorum vires mirari, qui me paucis succinctum vicerint. Vir-
rum enim virtus, sive plures numero sint, sive pauciores, sat illis patet,
quibuscum pugnans. Itaque satius fore censeo, positus ad fluvii traiectionem
custodibus, Barbaros, ubi dimidia pars ipsorum transierit, aggredi, quam
omnes iam in unum coactos. Nec parum decora videatur cuiquam victo-
ria eiusmodi. Quod enim pulchrum vel turpe dicitur inceptum aliquid,
id ab ipsius exitu petitur, et victores laudari solent, non disquirendo quo
parta modo victoria fuerit. Ea quidem Artabazes suavit: at in contra-
rias sententias distracti Duces, nihil, quod e re esset, egerant, ibique
resides trivere tempus.*

*Iam vero Gotthorum exercitus appropinquabat: cumque ad traie-
ctum fluminis ventum est, Totilas advocata concione, hac oratione suos
accendit. In aliis quidem praeliis, populares mei, proposita exercitibus*

δρες Ξυγγειῖς, ὁμοίαν τινὰ μάχην ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον ἐπαγγελ-
 λόμεναι τοῖς στρατοπέδοις ἐς τὴν ἀγωνίαν ὁρμῶσιν, ἡμεῖς δὲ τοῖς
 πολεμίοις οὐκ ἐξ ἀντιπάλου τῆς τύχης, ἀλλὰ πολλῶ τῶ διαλλάσ-
 σοντι χρώμενοι ἐς τὸν ἀγῶνα καθιστάμεθα τόνδε. οἱ μὲν γὰρ
 5 ἤσσηθέντες, ἂν οὕτω τύχῃ, οὐκ εἰς μακρὰν ἀναμάχασθαι πρὸς P 475
 ἡμᾶς ἔξουσιν. ἐν τε γὰρ τοῖς ὀχυρώμασιν Ἰταλίας ἀπάσης πλη-
 θος αὐτοῖς στρατιωτῶν ἀπολέλειπται καὶ ἄλλο στράτευμα ἐκ Βυ-
 ζαντίου αὐτίκα δὴ μύλα ἐπιβοηθήσειεν οὐδὲν ἀπεικός. ἡμῶν δὲ
 ταυτὸ τοῦτο παθόντων τὸ Γότθων ὄνομα μετὰ τῆς ἐλπίδος ἀπο-
 10 λωλέναι λειπέται. ἐκ μυριάδων γὰρ εἴκοσιν ἐς πεντακισχιλούς
 ἡμᾶς ἀποκεκρίσθαι Ξυμβέβηκε. τοσαῦτα ὑπειπὼν κἀκείνο ὑμᾶς
 ὑπομνήσαι οὐκ ἄπο τρόπου οἴομαι εἶναι, ὡς ἦνίκα μὲν ζὺν Ἰλι-
 βιάδῳ ὄπλα ἀπταίρην βασιλεῖ ἔγνωτε, τὸ μὲν πλήθος ὑμῖν οὐ
 15 πλείον ἢ ἐς χίλλους Ξυμβιοῦν ἔτυχεν, ἢ δὲ χώρα περιστάτο ζύμ-
 πασα ἐς Τίκιον πόλιν. ἐπεὶ δὲ τῇ Ξυμβολῇ γεγόνατε κρείσσους,
 ἐπίπροσθεν ὑμῖν τά τε τῆς στρατιᾶς καὶ τῆς χώρας κειχώρηκεν.
 ὥστε ἦν καὶ νῦν ἀνδραγαθίζεσθαι ἢ βουλομένοις ὑμῖν, προῖόν- B
 τος, ὡς τὸ εἶδος, τοῦ πολέμου τὸ πάντως κρατήσιν τῶν ἐναν-
 τίων ἐλπίδα ἔχω. τοῖς γὰρ νενικηκόσιν αἰεὶ τὸ πλείοσι τε καὶ δυ-
 20 νατωτέροις γεγονέναι Ξυμβάλνει. προθυμεισθῶ τοίνυν ὑμῶν ἕκα-
 στος παντὶ σθένει τοῖς πολεμίοις ὁμόσε χωρεῖν τὴν μάχην ἔξειπι-
 στάμενος τὴν νῦν οὐκ εὐδοκιμηκόσιν ἡμῖν ἀναμάχασθαι πρὸς τοὺς
 ἐναντίους ἀμήχανον. ἄξιον δὲ ἡμᾶς μετὰ τῆς ἀγαθῆς ἐλπίδος
 τοῖς πολεμίοις ἐς χεῖρας εἶναι, τῇ τῶν ἀνδρῶν ἀδικίᾳ θαρροῦν-

15. Τίκιον] κρηνησῶν HL.

16. τῆς χώρας L. Aberat τῆς.

plerumque Martis aqua conditio ad dimicandum impellit animos. Nos
 vero nequaquam pari cum hostibus conditione, at longe diversa, hoc cer-
 tamen invadimus. Hi certe, si forte victi fuerint, brevi pugnam reparare
 poterant, cum passim militum vim magnam reliquerint in Italiae munitioni-
 bus, et facile appareat alias copias Byzantio propediem subsidio ventu-
 ras. Nobis autem si clades incidat, funditus et spes et nomen Gothicum
 tollet. Ecce enim ad quina millia ex ducentis millibus redacti sumus. Ad-
 do aliud, quod in memoriam reducere non alienum esse iudico. Quando
 in Imperatorem arma cum Ildibado tollere decrevistis, non amplius mille
 crates convicti inuncti, omnisque vestra ditio unius urbis Ticini ambitu clau-
 debatur. Sed vobis victoriam adeptis acie, exercitus et ditio creverunt.
 Itaque si rem fortiter iam etiam vultis gerere, spero, nec temere, fore ut
 precedentis bello, omnino hostem debellemus. Victores enim in dies numero
 augentur ac viribus. Alacri igitur quisque animo totisque viribus invadat
 hostes, probe memor haud posse fieri ut bellum redintegremus, si semel hoc
 nobis praelium male cesserit. Porro convenit conferre manum spe fretos

τας. οὕτω γὰρ αὐτοῖς τὰ ἐς τοὺς κατηκούς βεβίωται ὥστε Ἰτα-
 λιώταις ταῦν τῆς τετολημμένης οὐ δέον αὐτοῖς ἐς Γότθους προ-
 C δοσίας κολάσεως οὐδεμιᾶς ἐτέρας προσδεῖν· οὕτω ξυλλήβδην εἰ-
 V 117 πὲν ξύμπαντα αὐτοῖς τὰ κακὰ πρὸς τῶν ὑποδεχθέντων γενέσθαι
 ξυνέβη. τί δ' ἂν πολεμίων εὐαλωτότερον γένοιτο οἷς γε τὰ ἐκ
 τοῦ Θεοῦ δῆτα πεπραγμένα οὐχ ὑγιῶς ἔχει; καὶ δὴ καὶ τὸ ἐξ
 ἡμῶν ἐς αὐτοὺς δέος ἐλπίδα ἂν ἡμῖν ἐς τὸν ἀγῶνα τίθεσθαι πρέ-
 ποι. οὐ γὰρ ἐπ' ἄλλους τινὰς ἀνθρώπων χωροῦμεν ἢ ὅσοι ἐνω-
 χος ἐν μέσῃ Βερρώνῃ γενόμενοι μεθύντες τε οὐδενὶ λόγῳ, καίπερ
 διώκοντος τῶν πάντων αὐτοὺς οὐδενός, οὕτω δὴ αἰσχυρῶς ἐς φθ-
 10 γῆν ὤρηται.“

Τοσαῦτα ὁ Τωτίλας παρακελευσάμενος τῶν οἱ ἐπομένων
 D τριακοσίους ἐκέλευεν, ὅσον ἀπὸ σταδίων εἴκοσι τὸν ποταμὸν δια-
 βαίνοντας, κατόπισθεν τοῦ τῶν πολεμίων στρατοπέδου γενέσθαι,
 καὶ ἐπειδὴν ἡ μάχη ἐν χερσὶ γένηται, κατὰ νύκτου αὐτῶν ἰόντας 15
 βάλλιν τε καὶ ἐνοχλεῖν δυνάμει τῇ πάσῃ, ὅπως ἐκείνοι ξυνταρα-
 χθέντες οὐδεμιᾶς ἀλκῆς μνήσωνται. αὐτὸς δὲ τῷ παντὶ ἄλλῳ
 στρατῷ αὐτίκα τὸν ποταμὸν διαβὰς εὐθὺς τῶν ἐναντίων ἐχώρει·
 οἱ δὲ Ῥωμαῖοι εὐθὺς ὑπήντηλαζον. ἐπειδὴ τε ἀμφοτέροι οὐδῶ ἰόν-
 H 264 τες ἔγγυτέρω τε ἀλλήλων ἐγένοντο, Γότθος ἀνὴρ, Οὐίλιαιρις ὄνο- 20
 μα, μέγας τε τὸ σῶμα καὶ τὸ εἶδος φοβερός ἤμα, ἔτι μέντοι
 δραστήριός τε καὶ ἀγαθὸς τὰ πολέμια, τὸν ἵππον ἐξελάσας πρὸ
 τοῦ ἄλλου στρατοῦ ἐν μεταίχμιᾳ ἔστη, τεθωρακισμένος τε καὶ

2. αὐτοῖς] αὐτοῖς H: illud Hm.

4. ὑποδεχθέντων] ὑποδε-
 χθέντων L et Hm.

5. γε om. L.

20. Οὐίλιαιρις P. οὐάι-
 ρις Vat. οὐάιαιρις Reg. οὐάιαιριος H, infra cum P consentiens.

*optima, quam ipsa hostium improbitas vobis offert. Nam ita cum subdi-
 tis egerunt, ut Italia, Gotthos prodere male ausis, nullam amplius poenam
 irrogare necesse sit: adeo illis, ut summam dicam, genus omne calamita-
 tis per eos innotuit; quos amice susceperant. Quid vero expugnatis
 facilius illo hoste, cui Deus offensus minime favet? Spem etiam secundi
 praelii facere nobis debet incensus illis a nobis terror. Neque enim ab eo
 iam aggredimur, nisi illos ipsos, qui nuper temere relicto, quod occupave-
 rant, Veronae gremio, nemine omnium persequente, turpiter fugerunt.*

Ita suos hortatus Totilas, trecentis iniunxit, ut illinc stadiis procal
 xx. transito flumine, pone castra subirent hostium, et ubi ventum ad ma-
 nus esset, a tergo illos telis pro virili parte impeterent, ut perturbatio
 omnem promandae virtutis cogitationem auferret. Ipse illico cum reli-
 quis copiis traiecit antra, ad hostes recta contendit. E vestigio Romani
 obviam eunt: iamque in conspectu proximo utrique steterant, cum vir
 Gotthus, Villiaris nomine, mole corporis valens, visu terribilis, impiger
 ac bellicosus, admissa equo processit ante aciem, medioque in campo con-

κράνος ἐν τῇ κεφαλῇ ἔχων, καὶ Ῥωμαίους ἵπαντας προῦκαλεῖτο, εἴ τις οἱ βούλοιο ἐς χεῖρας ἵναί. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι κατορρωδηκότες ἤσυχῇ ἕμενον, Ἀρταβάζης δὲ αὐτῷ ἐς ἀγῶνα κατέστη μόνος. ἄμφω τοίνυν τῷ ἵππῳ κατ' ἀλλήλων ἐλάσυντες, ἐπειδὴ P 476
 5 ἄγχιστα ἵκοντο, τὰ δόρατα ὤθον, Ἀρταβάζης δὲ προτερήσας ἐφθασε τὸν Οὐίλιαρην ἐς πλευρὰν τῆν δεξιὰν παίσας. ὁ δὲ βάρβαρος καιρίαν τυπείς ὑπτιος ἐς τὴν γῆν πεσεῖν ἔμιλλεν, ἀλλὰ οἱ τὸ δόρυ ἐξόπισθεν ἐπὶ τὸ ἔδαφος ἐπὶ πέτρας τινὸς ἐρυσθὲν πεσεῖν αὐτὸν οὐδαμῇ εἶα. ὁ δὲ Ἀρταβάζης ἐπέκειτο ἔτι μᾶλλον τὸ
 10 δόρυ ἐς τὰ τοῦ ἀνδρός ὠθῶν ἔγκατα. οὐπω γὰρ αὐτὸν ἤδη ἀλῶναι καιρίᾳ πληγῇ ὑπετόπαζεν. οὕτω τε ξυνέβη Οὐίλιυρίδος τὸ τοῦ δόρατος σιδήριον ὀρθόν τι σχεδὸν γεγενημένον τοῦ Ἀρταβάζου θώρακος ἄπτεσθαι, κατὰ βραχὺ τε προῖον διελθεῖν μὲν τὸν θώρακα ἔλον, δλισθῆσαν δὲ τοῦ δέρματος ἀμφὶ τὸν Ἀρταβόζου B
 15 ἀσθένει ψαῦσαι. τύχη τέ τινα ἀρτηρίαν ἐνταυθῆ πη οἶσαν ἐπίπροσθεν ἰὼν ὁ σίδηρος τέμνει, καὶ ῥύσις αὐτίκα πολλοῦ αἵματος ἦν. αἰσθησις δὲ ὀδύνης οὐδεμία τῷ ἀνθρώπῳ ἐγένετο, ἀλλ' αὐτὸς μὲν ἐς τὸ Ῥωμαίων στρατεύμα τὸν ἵππον ἀπήλαυεν, Οὐίλιαιρις δὲ νεκρὸς αὐτοῦ ἔπεσε. καὶ Ἀρταβάζης δὲ, τοῦ αἵματος
 20 οὐκέτι λωφῆσαντος, τρίτη ἕσπερον ἡμέρᾳ ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνιστο, Ῥωμαίοις τε κατέσεισε τὴν πᾶσαν ἐλπίδα, ἐπεὶ καὶ τότε ἀπόμαχος ἐν τῇ ἐμβολῇ ταύτῃ γενόμενος οὐκ ἐπὶ μικροῖς τὰ πράγματα αὐτὸς ἔσφηλεν. ὁ μὲν γὰρ ἔξω βελῶν γεγονῶς τοῦ τραύ-

15. πη] Vulgo ποι.

stitit, lorica munitus et galea, atque e Romanis omnibus unum aliquem, quicumque vellet, in certamen poposcit. Huic unus obtulit sese Artabazes, caeteris gravi metu defixis. Ergo equis concurrunt adversis ambo: hisque admotis proxime, hastas contorquent. Promptior Artabazes dexterum Viliaris latus confodit. Barbarus, letali accepto vulnere, supinus in terram casurus erat: sed ipsius hasta, a tergo humi fulta ad petram, eum sustinuit a lapsu. Tum Artabazes magis ac magis conniti, ut hastam in viri viscera adigeret, illum letaliter nondum saucium ratus. Hic forte accidit, ut cuspis hastae Viliaridis, quae pene arrecta erat, loricae Artabazis contigerit, ac sensim progrediendo, per eamdem ascenderit lubrica, donec ad collum Artabazis illapsa, cutem perstrinxit. Casu quodam insinuans sese altius ferrum, illius partis arteriam rupit: unde multo statim sanguine sine ullo doloris sensu defluente, ad Rom. ille aciem se equo retulit: Viliaris autem exanimis ibi concidit. Artabazes, cum sistere non posset sanguinem, tertio post die efflavit animam, Romanorum spe penitus convulsa; quorum rebus haud parum nocuit, in eo certamine factus ad pugnandum inutilis. Nam illo extra tali iactum curante vul-

Cματος ἐπεμελείτο, τὰ δὲ στρατεύματα ξινηνέχθη ἐς χεῖρας ἐλάθειν. καρτερᾶς δὲ γενομένης τῆς ξυμβολῆς οἱ τριακόσιοι βάρβαροι κατόπισθεν τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ὁδῶ ἰόντες ἐκ τοῦ αἰφνιδίου ἐφάνησαν, οὗς δὴ κατιδόντες Ῥωμαῖοι καὶ πολλὰ πλῆθος εἶναι τῶν σφίσι μαχομένων οἰόμενοι ἕς τε ὀρρωδίαν ἔπεσον καὶ 5 αὐτίκα δὴ ἐς φυγὴν ὤρμηστο, ὡσπερ ἐκάστῳ δυνατὰ γέγονε. φεύγοντάς τε οἱ βάρβαροι οὐδενὶ κόσμῳ Ῥωμαίους ἔκτεινον, καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν ζωγράφσαντες ἐν φυλακῇ εἶχον, τὰ δὲ σημεῖα ξύμπαντα ἔλαβον, ὅπερ οὐπω πρότερον Ῥωμαίοις ξυνέπεισε. τῶν τε ἀρχόντων ὡς ἕκαστός πη ἐδύνατο ξὺν ὀλίγοις τισὶν ἔφραγε, 10 καὶ τὰς πόλεις ὅπῃ ἔτυχον διασωθέντες ἐφύλασσον.

D ε'. Χρόνῳ τε Τωτλιας οὐ πολλῶ ὕστερον στρατεύματα ἐπὶ τε Ἰουστινῶν καὶ Ὠλωρεντίαν ἔπεμψεν, οἷς δὴ ἄρχοντας Γότθων τοὺς μαχιμωτάτους ἐπέστησε, Βλέδαν καὶ Ρουδορῆχον καὶ Οὐλλαριν. ὅπερ ἐπειδὴ ἐς Ὠλωρεντίαν ἦλθον, ἐγκαθεζόμενοι ἀμφὶ 15 τὸ τεῖχος ἐς πολιορκίαν καθίσταντο. Ἰουστινὸς δὲ ξυνταραχθεὶς ἐπεὶ τῶν ἐπιτηδείων ἔσκομισάμενος οὐδὲν ἔτυχεν, ἔπεμψεν ἐς Ῥάβενναν πρὸς τοὺς τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρχοντας, βοθηεῖν σφίσι κατὰ τάχος δεόμενος. νύκτωρ τε ὁ σταλεὶς τοὺς πολεμίους λαθῶν ἐς Ῥάβεννάν τε ἀφίκετο καὶ τὰ παρόντα σφίσι ἀπήγγειλε. 20 διὸ δὴ στρατεύματα Ῥωμαίων λόγου ἄξιον εὐθὺς ἐς Ὠλωρεντίαν ἦει, ὧν Βέσσας τε καὶ Κυπριανὸς καὶ Ἰωάννης ὁ Βιταλιανοῦ ἀδελφιδοῦς ἡγοῦντο. ὅπερ ἐπεὶ Γότθοι πρὸς τῶν κατασκόπων

P 477
V 118

14. Οὐλλαριν] οὐλλαριν HL.

nus, coortae sunt in praelium acies: quo fervente, trecenti Barbari, pene Romanum exercitum progressi, repente apparuerunt. Conspicati illos Romani, ac sibi rem esse ratī cum maioribus copiis, exhorruerunt metus, ac fugae statim pro sua quisque parte se commendarunt. Foede fugientium stragem fecere Barbari: multos cepere vivos et in custodiam traderunt, signisque omnibus potiti sunt: quod certe nunquam Romanis acciderat. Ducum quisque, ut potuit, proripuit sese cum paucis: tum urbibus, quibus se commiserant, servandis dederunt operam.

5. Haud multo post, adversus Iustinum et urbem Florentiam Totilas exercitum misit, eique Duces praefecit Gotthorum bellicosissimos, Bledam, Rodericum, atque Ullarin. Qui cum pervenissent Florentiam, castris circum moenia positīs, obsidionem capessunt. Iustinus eo turbatus, quod nullos commeatūs sibi providisset, Ravennam mittit, qui promptum ab exercitu Romani Ducibus auxilium petat. Is qui profectus est, cum hostes noctis beneficio latuisset, Ravennam attigit, et quo res loco essent renuntiavit. Quapropter nulla interposita mora validus Romanorum exercitus Florentiam iter intendit, ducibus Bessa, Cypriano et Ioanne, qui ex sorore nepos erat Vitaliani. Id Gotthi simul ut ab exploratoribus

ἐπέθοντο, λίσσαντες τὴν προσεδρῆσαν, ἀνεχώρησαν εἰς χωρίον Μουκέλλην ὄνομα, Φλωρεντίου δέχον ἡμέρας ὁδόν. ἐπεὶ δὲ ὁ Ῥωμαίων στρατὸς Ἰουστίνῳ ξυνέμιξεν, ὀλίγους μὲν τινὰς τῶν αὐτῷ ἐπομένων ἐπὶ φυλακῇ τῆς πόλεως αὐτοῦ εἴασαν, αὐτοὶ δὲ 5 τοὺς ἄλλους ἐπαγόμενοι ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐχώρουν. καὶ αὐτοῖς Β ὁδῷ παρενομένοις ξυμφορώτατον ἔδοξεν εἶναι τῶν ἀρχόντων ἕνα παντὸς τοῦ στρατοῦ τὸν λογιμώτατον ἀπολεξιμένοις πρόσω λέναι καὶ αὐτὸν ἐξ ἐπιδρομῆς τοῖς πολεμίοις ἀπροσδόκητον εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, τὸ δὲ ἄλλο στράτευμα σχολῇ βαδίζον ἐνταῦθα λέναι. 10 κλήρους τε ἐπὶ τούτοις ἐμβεβλημένοι τὴν τῆς τύχης ἐκυραδόκουν εἰς τοῦτο γνώμην. καὶ ὁ μὲν κλήρος ἐκπεπῆθηκεν εἰς Ἰωάννην, οὐκέτι δὲ βουλομένοις τοῖς ἄρχουσιν ἦν ἐπιτελεῖν τὰ ξυγκείμενα. διὸ δὴ ξὺν τοῖς ἐπομένοις Ἰωάννης ἠνάγκαστο ἐπιπροσθεῖν ἰῶν ἐπὶ τοὺς πολεμίους χωρεῖν. οἱ δὲ βάρβαροι τὴν τῶν ἐναντίων 15 ἔφοδον γνόντες τὸ μὲν πεδίον, οὗ δὴ ἐνστρατοπεδευσόμενοι ἐτύγ- H 265 χανον, δέει πολλῶν ἀπολιπεῖν ἔγνωσαν, εἰς λόφον τινὰ δὲ μέγαν, C ὃς ταύτῃ ἀνέχει, ξὺν θοοῦβῳ ἀνέδραμον. ἐπεὶ δὲ οἱ ἀμφὶ τὸν Ἰωάννην ἐνταῦθα ἐγένοντο, ἀναδραμόντες καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἔργον εἶχοντο. καρτερῶς τε τῶν βαρβάρων ἀμυνομέ- 20 νων ὠθισμός τε πολὺς γέγονε καὶ πολλοὶ ἐκατέρωθεν ἔργα ἐνδει- κνύμενοι θαναταστά ἐπιπτον. Ἰωάννου δὲ κραυγῇ τε καὶ ταραχῇ πολλῇ ἐπὶ τοὺς κατ' αὐτὸν πολεμίους ὀρμήσαντος ξυνέβη τῶν δο- ρυφόρων τῶν αὐτοῦ ἕνα πρὸς του τῶν πολεμίων ἀκοντικῶ βλη-

2. Μουκέλλην] μυκάλην HL.

20. αἰθισμός] αἰθισμός HL: il- lud Hm.

accepere, soluta obsidione, recesserunt Mucellam usque: id loco nomen est, diei iter Florentia dissito. Postquam Romanae copiae Iustino se adiunxerunt, eorum, qui cum ipso erant, paucis ad urbis custodiam relictis, hostem petiere cum caeteris. In via id optimum factu visum est, ut e numero Ducum unus in omni exercitu spectatissimus deligeretur, qui cum suis praerit, hostemque impetu improvise adoriretur, dum reliquae copiae lentius eo vaderent. Coniectis sortibus, expectabant fortunae iudicium, cum Ioanni sors obtigit: at iam conventis stare Duces reनुebant. Tum Ioanni necesse fuit cum suis in hostes tendere. Barbari, Romanorum adventu cognito, campum, in quo castra locaverant, trepide linquunt, et cursu in vicinum collem, valde editum, tumultuose evadunt. Progressus illuc Ioannes, cursu et ipse rapido hostem petens, rem aggreditur. Repugnantibus viriliter Barbaris, alteros alteri trudebant acriter, et utrisque multi, mira patrans facinora, cadebant. Dum vero Ioannes turbatus et cum magno clamore in agmen sibi adversum irruit, hostium quidam e Protectoribus eius unum iaculo forte percussum

θέντα πεισῖν· ἅπ' αὐτοῦ τε Ῥωμαῖοι ἀποκρουσθέντες ὀπίσω ἐχώρουν. ἤδη δὲ καὶ ὁ λοιπὸς τῶν Ῥωμαίων στρατὸς ἐς τὸ πεδῖον ἀφικόμενοι φάλαγγά τε ποιησάμενοι ἴσταντο. καὶ εἰ μὲν φρου-
 D γόντας τοὺς ἀμφὶ τὸν Ἰωάννην ἐδέξαντο, ζῆν αὐτοῖς ἄν ὁμόσει τοῖς πολεμίοις χωρήσαντες ἐνίκησάν τε τῇ ζυμβολῇ καὶ σχεδόν τι 5
 ἄπαντας ἐλεῖν ἴσχυσαν. ἀλλὰ τύχη γέ τιμι ζυνέβη ἐς τὸ Ῥωμαίων στρατιόπεδον φήμην οὐκ ἀληθῆ περιφέρεισθαι, ὡς δὴ Ἰωάννης πρὸς τοῦ τῶν αὐτοῦ δορυφόρων ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθεῖη. ἐπεὶ τε ὁ λόγος πρὸς τοὺς ἄρχοντας ἤλθε, μένειν ἐνταῦθα οὐκέτι ἤξιουν, ἀλλ' ἐς ὑπαγωγὴν ἀσχαρὰν τινα ζύμπαν- 10
 τες ἤρισαν. οὐδὲ γὰρ ζυντεταγμένοι οὐδὲ κατὰ ζυμμορίας τινὰς, ἀλλ' αὐτοὺς ἔκυστος ὡς πη ἐδύνατο ἐς φυγὴν ὤρμητο. καὶ πολλοὶ μὲν ἐν τῇ φυγῇ ταύτῃ ἀπώλοντο, ὅσοι μέντοι διεσώθησαν ἡμέρας πολλὰς οὐδαμῆ διωκόμενοι ἔφηνγον. χρόνῳ τε ὕστερον
 P 478 ὡς ἐκάστῳ ἔτυχε ἐς ὀχυρώματά τινα ἐσελθόντες ἄλλο οὐδὲν 15
 ἀπήγγελλον τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἢ ὅτι τεθνεὼς Ἰωάννης εἶη. καὶ ἅπ' αὐτοῦ οὔτε ζυνεμλγνυτο ἔτι ἀλλήλοισι οὔτε ζυνίστασθαι τὸ λοιπὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους διανοοῦντο, ἀλλ' ἕκαστος τοῦ κατ' αὐτὸν περιβόλου ἐντὸς ἔμενε καὶ τὰ ἐς πολιορκίαν ἡτοίμαζε, δεδιὼς μὴ οἱ βάρβαροι ἐπ' αὐτὸν ἴωσι. Τωτίλας δὲ φιλοφροσῶ- 20
 νην ἐς τοὺς αἰχμαλώτους πολλὰν ἐνδεικνύμενος, προσποιεῖσθαι τε αὐτοὺς ἴσχυσε καὶ τὸ λοιπὸν ἐθειλούσιοι ζῆν αὐτῷ οἱ πλεῖστοι ἐπὶ Ῥωμαίους ἐστράτευον. καὶ ὁ χειμὼν ἔληγε, καὶ ἔβδομον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ζυνέγραψεν.

15. ἐσελθόντες] εἰσελθόντες L.

sternit, ac repulsi inde Romani pedem referunt. Iam caeterae in campo aderant Rom. copiae, acieque instructa stabant. Ac si Ioannis caeteras in fugam versas recepissent, cum ipsis facto in hostes impetu, vicissent praelio, atque omnes fore cepissent. Sed casu quodam per Romanum exercitum dissipatus est falsus rumor, Ioannem manu Protectoris cuiusdam sui in eo conflictu interiisse. Quod ubi ad Ducum aures pervenit, diutius ibi nemo manere voluit: verum omnes inde se proriperunt foedissime: quippe soluta penitus acie, non manipulatim, at singuli seorsum, prout potuerit, cepere fugam: in qua perire non pauci. Qui vero salvi elapsi sunt, nemine instante, dies multos fugerunt. Deinde alii alii munitiones ingressi, ut cuique sors obtulit, nihil aliud obviis, nisi Ioannis obitum nuntiabant. Nec iam amplius communicabant inter se, neque illis animus erat sociare in hostem vires: sed muros quisque suos fovebat, seque ad obsidionem parabat, metuens ne a Barbaris peteretur. Totilas vero captivos prolixi animi significatione ita sibi devinxit, ut plerique postmodum in Romanos ei sponte militaverint. Exacta hieme, annus finitur septimus huius belli, quod Procopius monumentis mandavit.

5 ζ'. Ἐπειτα δὲ ὁ Τωπίλας Καισάρην τε καὶ Πέτραν τὰ Β
 φρούρια εἶλεν. ὀλίγω τε ὕστερον ἐς Τουσκίαν ἀφίκετο, καὶ τῶν
 ἐνταῦθα χωρίων ἀποπειρασάμενος, ἐπεὶ οἱ προσχωρεῖν οὐδεὶς
 ἤθελε, Τίβεριον τὸν ποταμὸν διαβὰς, ἐς μὲν τὰ Ῥώμης ὄρια οὐ-
 5 δαμῆ ἤλθεν, ἐς Καμπανοὺς δὲ καὶ Σαμνίτας αὐτίκα ἤκων Βενε- V 119
 βεντὸν πόλιν ἐχυρὰν παρεστήσατο οὐδενὶ νόμφ, καὶ αὐτῆς τὰ
 τείχη ἐς ἕδαφος καθεῖλεν, ὅπως μὴ στρατεύματα ἐκ Βυζαντίου
 ἦκον ἐκ τε ὀχυροῦ ὀρμώμενον πράγματα Γότθοις παρέχειν δύν-
 10 τῆ πόλει, καίπερ ἐπαγωγὰ πολλὰ λέγοντα, ὡς ἤμιστα ἤθελον. C
 Κώνων γὰρ ἐνταῦθα ἐφύλασσε, Ῥωμαίων τε καὶ Ἰσαύρων χιλοὺς
 ἔχων. καὶ αὐτὸς μὲν τῷ πλείονι τοῦ στρατοῦ ἐστρατοπεδευσά-
 μενος οὐ πολλῶ ἄποθεν τοῦ περιβόλου ἠσύχαζε, πέμψους δὲ τῆς
 στρατιᾶς μοῖραν, Κόμην τε τὸ φρούριον καὶ ἄλλ' ἄττα ὀχυρώ-
 15 ματα εἶλε, χρήματά τε ἐνθὲνδε περιβαλέσθαι μεγάλα ἴσχυσε. D
 καὶ γυναίκας τῶν ἐκ βουλῆς ἐνταῦθα εὐρῶν οὔτε ὕβρισην, ἀλλὰ
 καὶ ξὺν πολλῇ φιλοφροσύνῃ ἐλευθέρως ἀφῆκε, μέγα τε ἀπ' αὐτοῦ D
 ὄνομα ἐπὶ τε ξυνέσει καὶ φιλανθρωπίᾳ ἐς Ῥωμαίους ἄπαντας
 ἔσχε. καὶ ἐπεὶ οἱ πολέμιοι οὐδὲν ἀνηντίαζεν, ὀλίγους αἰὶ τοῦ
 20 στρατοῦ περιπέμπων ἔργα λόγου πολλοῦ ἄξια ἔπρασσε. Βρυτ-
 τίους μὲν καὶ Λευκανοὺς παρεστήσατο, καὶ Ἀπουλίαν ξὺν Κα-
 λαβρίᾳ ἔσχε, τοὺς τε δημοσίους φόρους αὐτὸς ἔπρασσε, καὶ τὰς
 τῶν χρημάτων προσόδους ἀντὶ τῶν τὰ χωρία κεκτημένων ἐφέρετο, P 479

1. Καισάρην] κισίαν H.
Conf. ad p. 508 a.

20. Βρυττίους] Vulgo Βριτίους.

6. Dein Totilas Caesenam ac Petram castella cepit. Aliquanto post in Tusciam sese contulit, ac tentatis regionis illius oppidis, cum ei permittere se nemo vellet, traiecit flumine Tiberi, Romae finibus abstinuit, et in Campaniam ac Samnium repente ingressus, Beneventum, urbem validam, nullo negotio in potestatem suam redegit, eiusque muros aequavit solo, ne advectae Byzantio copiae, factis e majori loco eruptionibus, Gothos infestarent. Deinde Neapolitanos, ipsum, multa licet blandissime pollicentem, recusantes in urbem accipere a Conone Romanorum et Isaurorum mille praesidio defensam, obsidere constituit. Atque ipse quidem haud procul moenibus castra metatus cum maiori parte exercitus mansit: missa vero altera ad Cumanum castellum et caeteras munitiones, iis positus est, magnamque inde pecuniae vim collegit. Senatorum coniuges ibi nactus, nulla affecit contumelia: immo vero humanissime dimisit liberas. Quo facto magnam prudentiae et benignitatis famam apud Romanos omnes est consecutus. Cum autem nusquam hostes occurrerent, exiit agmina identidem circummittendo, res egit momenti maximi. Brutios, Lucanos, Apulos Calabrosque in ditionem suam subluxit: vectigalia exegit publica, et pecuniarios proventus a locorum dominis in rem

καὶ τᾶλλα καθίστη, ἅτε τῆς Ἰταλλας γεγωνὸς κύριος. διὸ δὴ τῇ Ῥωμαίων στρατιᾷ χρόνοις τοῖς καθήκουσιν οὐ κοιμιζομένη τὰς ξυνειθισμένους ξυντάξεις χρήματα μεγάλα βασιλεὺς ὤφειλε. καὶ ἀπ' αὐτοῦ οἱ μὲν Ἰταλιῶται τῶν τε προσηκόντων ἐκπεπρωκότες καὶ ἐς κινδύνου μέγεθος αὐθις ἐλληλοκότες ἐν πένθει μεγάλῳ ἐγι-5
 H 266 μᾶλλον παρεῖχον, ἔν τε ταῖς πόλεσιν ἄσμενοι ἕμενον. Κων-
 σταντιανὸς μὲν οὖν Ῥάβενναν εἶχεν, Ἰωάννης δὲ Ῥώμην, Σπο-
 λίτιον δὲ Βέσσας, καὶ Ἰουστίνος Φλωρεντίαν, Κυπριανὸς δὲ Πε-
 ρουσίαν, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστος ὅπη φηγῶν τε καὶ διασωθεὶς κατ' 10
 ἄρχαὸς ἔτυχε.

B Ταῦτα βασιλεὺς μαθὼν τε καὶ ἐν ξυμφορᾷ πεπονημένος
 τῶν Ἰταλλας προιτωρίων ἑπαρχον Μαξιμῖνον ὡς τάχιστα κατε-
 στήσατο, ἐφ' ᾧ τοῖς τε ἕρχουσιν ἐς τὸν πόλεμον ἐπιστάτης εἶη
 καὶ τοῖς στρατιώταις τὰ ἐπιτήδεια κατὰ τὴν χρεῖαν πορίζωνται. 15
 καὶ οἱ νεῶν ξυπέμπευε στόλον, Θρακῶν τε καὶ Ἀρμενίων στρατὸν
 ἐμπλησάμενος. ἤγειτο δὲ τῶν μὲν Θρακῶν Ἡρωδιανὸς, τῶν δὲ
 Ἀρμενίων Φάζας Ἴβηρο, Περανίου ἀδελφιδοῦς· ξυπέπλεον δὲ αὐ-
 τοῖς καὶ Οὐννοὶ ὀλίγοι. Μαξιμῖνος μὲν οὖν ἄρας ἐκ Βυζαντίου
 C παντὶ τῷ στόλῳ τῆς Ἑλλάδος ἐς τὴν Ἠπειρον ἤλθεν· ἐνθα δὴ 20
 τὸν καιρὸν κατατρίβων ἐκάθητο οὐδενὶ λόγῳ. ἦν γὰρ πολεμίων
 ἔργων οὐδαμῶς ἔμπειρος καὶ ἀπ' αὐτοῦ δειλὸς τε καὶ μελλητῆς

4. τῶν τε] τε om. L. 7. ἄσμενοι] ἀσμένως L. 9. Βέσσας]
 βίσσας L. 13. Μαξιμῖνον] μαξιμιανόν L. 16. στρατὸν]
 στρατοῦ Pm. 20. παντὶ τῷ] τῷ om. L.

suam avertit, caeteraque constituit tanquam Italiae dominus. Ea de cau-
 sa, cum stipendia consueta statis temporibus non procederent Romanis
 copiis, multam his pecuniam Imperator debebat. Hinc etiam graviter
 dolebant Itali: quippe qui et fortunis exturbati suis, et in periculum ma-
 ximum relapsi essent. Milites magis quam antea refractarios exhibebant
 se Ducibus, et in urbibus libenter manebant. Ravennam tenebat Con-
 stantianus, Romam Ioannes, Spoletium Bessas, Iustinus Florentiam, Cy-
 prianus Perusiam, et aliorum quisque eam urbem, cui iam initio, cum fu-
 geret, se commiserat.

Quae ubi Imperator cognovit, ea calamitatis loco ducens, continue
 Praefectum Praetorio Italiae Maximinum creavit, ut et Ducibus in bello
 praecesset, et militibus praerberet annonas, prout res posceret. Cum eo
 classem misit, Thracum et Armeniorum copiis plenam. Thracum dux
 erat Herodianus; Armeniorum Phazas, natione Iber et Peranli ex sorore
 nepos: una vehebatur modica Hannorum manus. Ergo Maximinus, post-
 quam Byzantio cum universa Graeciae classe solvisset, in Epirum ap-
 pulsit, ibique sine ulla causa consedit, tempus inutiliter terens. Nam rei
 bellicae plane rudis, et ea re meticulosus maxime erat atque cunctator.

ἐς τὰ μάλιστα. μετὰ δὲ καὶ Δημήτριον στρατηγὸν βασιλεῖς
 ἔπεμψεν, ὃς δὴ τὰ πρότερα ζῦν γε Βελισαρίῳ ἐστράτευε κατα-
 λόγου πέζικου ἄρχων. καταπλεύσας οὖν ὁ Δημήτριος ἐς Σικε-
 λίαν, ἐπεὶ Κώνωνα τε καὶ Νεαπολίτας πικρότατα πολιορκεῖσθαι
 5 τῶν ἐπιτηδείων παντάπασι σπανίζοντας ἤκουσε, βοηθεῖν μὲν
 κατὰ τάχος ἤθελεν, ἀδύνατος δὲ ὢν, ἐπεὶ οἱ στρατεύματα βραχὺ
 τε καὶ οὐκ ἀξιόλογον εἶπετο, ἐπενόει τοιούδε. ναῦς ὅτι πλείστας
 ἐκ Σικελίας ἀπάσης ἀγείρας σίτον τε αὐτὰς ἐμπλησάμενος καὶ τῶν D
 ἄλλων ἐπιτηδείων ἔπλει, δόκησιν παρέχων τοῖς ἐναντιοῖς πάμπο-
 10 λύ τι στρατεύματα ἐν ταῖς ναυσὶν εἶναι. καὶ ἔτυχέ γε τῆς τῶν πο-
 λεμίων ἐννοίας. μέγαν γὰρ σφίσι ἐπιέναι στρατὸν ᾧοντο, τεκ-
 μαιρόμενοι ὅτι στόλον πολὺ τι χρῆμα πλεῖν ἐκ Σικελίας ἐπέθοντο.
 καὶ εἰ μὲν κατ' ἀρχὰς εὐθὺν Νεαπόλεως ἴεναι Δημήτριος ἤθελεν,
 οἴμαι ἂν αὐτὸν ἐκπλήξαι τε τοὺς πολεμίους καὶ τὴν πόλιν διασω-
 15 σασθαι, οὐδενός οἱ ἀντιστατοῦντος. νῦν δὲ κατορθωδῆσας τὸν
 κίνδυνον καταίρειν μὲν εἰς Νεάπολιν ἤμισα ἔγνω, ἐς δὲ τοῖς V 120
 Ῥώμης καταπλεύσας λιμένας, στρατιώτας ἐνθένδε ἀγείρειν ἐν P 480
 σπουδῇ ἐποιεῖτο. οἱ δὲ, ἅτε πρὸς τῶν βαρβάρων ἠσσημένοι τε
 ἤδη καὶ μέγα δέος ἔτι ἀπ' αὐτῶν ἔχοντες, ἐπεσθαι Δημητρίῳ
 20 ἐπὶ Τωτίλιαν τε καὶ Γότθους οὐδαμῆ ἤθελον. διὸ δὴ μόνοις τοῖς
 ἐκ Βυζαντίου ζῦν αἰτῶ ἤκουσιν ἐς Νεάπολιν ἴεναι ἠνάγκαστο. ἦν
 δὲ τις Δημήτριος ἕτερος, Κεφαληνὸς γένος, ναυτῆς μὲν τὸ πα-

9. πάμπολύ τι] Vulgo κάμπολύ τα. 13. ἴεναι addidi ex Vat.
 ibid. ἤθελες Vat. Vulgo ἤλθε. 16. ἐς L. εἰς P.

Magistrum quoque militum postea Imperator misit Demetrium, qui antea
 Belisarium in expeditionem secutus fuerat, cohortem peditum ducens.
 Hic Demetrius, cum in Siciliam applicuisset, et Cononem ac Neapolitana-
 nos arctissima obsidione, summaque cibariorum penuria premi audisset,
 confestim quidem suppetias afferre voluit: quoniam vero paucis, neque
 ullo fere habendis numero copiis stipatus, efficere id minime poterat,
 istud excogitavit. Contracto ex omni Sicilia magno navium numero, cum
 illis, frumento caeteraque annonae onustis, navigavit, speciem hostibus
 praebens impositi in eas militis plurimi. Neque ab hostium sensu aber-
 ravit. Ingentem enim exercitum contra se tendere eo coniciebant,
 quod classem maximam e Sicilia profectam audiverant. Ac si ipso sta-
 tim initio Neapolin recta venisset Demetrius, hostes, mea quidem senten-
 tia, perculisset, atque urbem servasset, nemine repugnante. Iam vero
 territus periculo, Neapolin appellere noluit: sed navibus ad Romae por-
 tus applicitis, multum operae in cogendis inde militibus posuit. Illi iam
 a Barbaris victi, eosque adhuc reformidantes, recusarunt adversus Toti-
 lam et Gotthos vadere cum Demetrio. Unde huic necesse fuit cum iis
 tantum, quos Byzantio duxerat, ire Neapolin. Alter erat Demetrius, ge-
 nere Cephalenus, olim nauta, rei maritimae et discriminum, quae in ea

λαιὸν καὶ τῶν κατὰ Θάλασσαν ἔργων τε καὶ κινδύνων ἀκριβῶς
 ἔμπειρος, πλεύσας δὲ ζὺν Βελισαρίῳ ἕς τε Λιβύην καὶ Ἰταλίαν
 B ἐγένετο ἐς ταύτην δὴ τὴν ἐμπειρίαν εὐδόκιμος. καὶ ἀπ' αὐτοῦ
 ἐπίτροπον βασιλεὺς αὐτὸν Νεαπόλεως κατεστήσατο. ἐπειδὴ τε
 οἱ βάρβαροι τὸ χωρίον πολιορκεῖν ἤρξαντο, ἀσελγεία πολλῇ ἐχθ-
 5 μενος ἐς Τωτίλαν συχνὰ ἔβριζεν, λίαν τε ἀθυροβλάσσοσ ἐν τού-
 τῳ τῷ πόνῳ ὁ ἀνὴρ ὤφθη. προιόντος δὲ τοῦ κακοῦ καὶ τῆς
 ἀπωλείας τοῖς πολιορκουμένοις ἐπὶ μέγα χωρούσης γνώμη Κώνσ-
 νος ἐς λέμβον τινὰ λάθρα ἐμβὰς ἐτόλμησε παρὰ τὸν στρατηγὸν
 Δημήτριον ἵναί μόνος. ἐκ δὲ τοῦ παραδόξου σωθεὶς τε καὶ ξυγ-
 C γενόμενος τῷ Δημητρίῳ ἐθράσυνέ τε μάλιστα καὶ ἐς ταύτην δὴ
 τὴν προῦξιν ἐνήγε. Τωτίλας δὲ τὸν πάντα λόγον ἀμφὶ τῷ στόλῳ
 τούτῳ ἀκούσας δρόμωνας μὲν πολλοὺς ἄριστα πλέοντας ἐν παρα-
 σκευῇ εἶχεν, ἐπεὶ δὲ κατήραν ἐς τὴν ἐκείνη ἀκτὴν οἱ πολέμιοι
 Νεαπόλεως οὐ μακρὰν ἕποθεν, ἐκ τοῦ ἀπροσδοκίτου κατέπληξέ 15
 τε καὶ ἐς φυγὴν ἕπαντας ἔτρεψε. καὶ αὐτῶν πολλοὺς μὲν ἔκτει-
 νεν, ἐξώγησε δὲ πλείστους, διέφυγον δὲ ὅσοι ἐς τῶν νεῶν τοὺς
 λέμβους ἐσπηδῆσαι κατ' ἀρχὰς ἴσχυσαν, ἐν τοῖς καὶ Δημήτριος
 D ὁ στρατηγὸς ἦν. τὰς γὰρ ναῦς ἀπάσας ζὺν αὐτοῖς φορτίοις, αὐ-
 τοῖς ἀνδράσιν, οἱ βάρβαροι εἶλον. οὗ δὴ καὶ Δημήτριον τὸν 20
 Νεαπόλεως ἐπίτροπον εἶρον. γλῶσσάν τε καὶ χεῖρας ἄμφω ἀπο-
 τεμόντες οὐκ ἔκτειναν μὲν, οὕτω δὲ λωβησάμενοι ὅπη βούλοιο

4. βασιλεὺς] βασιλέα H: illud Hm. 13. πολλοὺς] πολλὰ H et a
 pr. m. L: illud Hm et L corr. 16. ἐς] εἰς L.

occurrunt, valde expertus atque intelligens. Qua perit̄ia adeo clarus
 evasit, quando in Africam atque Italiam navigavit cum Belisario, ut ipsum
 Neapolis Procuratorem Imperator creaverit. Urbe autem obsideri coepta
 a Barbaris, multas in Totilam contumelias petulantius iecit, ac nimiam
 effraeni linguae permittere in tali discrimine visus est. Progrediente et
 obsessis instanto gravius calamitate, de Cononis sententia conscenso clam
 lembo, ausus est Magistrum militiae Demetrium adire solus. Praeter
 opinionem elapsus incolumis, cum Demetrio sermonem contulit, animo
 ipsum iussit esse optimo, perpulitque ut cogitata perficeret. Totilas ve-
 ro plane edoctus cuiusmodi haec classis esset, complures dromones ce-
 lerrimos in expedito habuit. Simul hostes ad littus illud haud procul
 Neapoli appulere, de improvise invectus, omnes terrore perculit vertit-
 que in fugam. Caesis multis, vivi in eius manus venere plurimi. Eva-
 serunt, qui ipso statim initio insilerunt in lembos navium: quo in nume-
 ro fuit Demetrius Magister militum. Naves cunctas cepere Barbari, ea-
 rumque onera ac virus: inter quos Demetrium Neapolis Procuratorem
 nacti, lingua ambabusque manibus ei praecisis, ita mutilato, vitam et ab-

ἀφῆκαν ἵνα. ταύτην τε Τωτίλα τὴν δίκην Δημήτριος γλώσσης ἀκολάστου ἐξέτισεν.

ζ. Ὑστερον δὲ καὶ Μαξιμίνος πάσαις ταῖς ναυσὶ Σικελίᾳ P 481 προσέσχεν. ἔς τε τὰς Συρακούσας ἀφικόμενος ἤσυχῃ ἔμεινε, κα- 5 τορρωδῶν τὰ πολέμια. ἃ δὴ μαθύντες οἱ τοῦ Ῥωμαίων στρα- τοῦ ὄρχοντες σπουδῇ πολλῇ ἔς αὐτὸν ἔπεμπον, βοηθεῖν κατὰ τά- χος δεόμενοι οἳ τε ἄλλοι καὶ Κώνων ἐκ Νεαπόλεως ἰσχυρότατα πρὸς τῶν βαρβάρων πολιορκούμενος. ἤδη γὰρ ἅπαντα σφᾶς τὰ H 267 ἐπιτήδεια ἐπέλελοιπει. ὁ δὲ τὸν καιρὸν ἅπαντα ἐν ταύτῃ δὴ κα- 10 τατρήσας τῇ ὄρωδιᾳ, ἐπειδὴ τὰς τε βασιλέως ἀπειλὰς ἔδεισε καὶ B κακίζόμενος πρὸς τῶν ἄλλων ἀπεῖπεν, αὐτὸς μὲν οὐδὲν τι ἤσσαν αὐτοῦ ἔμεινε, τὸν δὲ στρατὸν ἅπαντα ζύν τε Ἡρωδιανῶ καὶ Δη- μητρίῳ καὶ Φάξᾳ ἐς Νεάπολιν ἔπεμψε, σφοδρότατα ἐγκυμμένης ἤδη τῆς τοῦ χειμῶνος ὥρας. ἐπεὶ δὲ Νεαπόλεως ὁ Ῥωμαίων 15 στόλος ἀγχοῖ ἐγένετο, κατέβαινε σκληρὸς ἄνεμος, ἐξαλείον τινα χειμῶνα ἐγείρων. καὶ ὁ μὲν Φάξας ἅπαντα ἐνεδίδου, ὁ δὲ κλύ- δων τὰς κόπας ἀνασπᾶν ἢ ἄλλο τι ἐνεργεῖν τοὺς ναύτας οὐκ εἶα. διὰ τε τῶν ῥοθίων τὸν κτύπον ἀλλήλων ἔτι κατακοῦειν οὐκ ἦν, ἀλλὰ ζύγχυσις τε λαμπρῶς ἐκράτει καὶ τοῦ πνεύματος ἐπρυτάνευε C 20 βλα, ἥπερ αὐτοὺς ὡς ἤμιστα ἐθειλουσίως ἔς τὴν ἀκτὴν ἤνεγκεν, οὗ δὴ ἰστρατοπαδεύοντο οἱ πολέμιοι. ἐπιβαίνοντες οὖν κατ' ἔξουσίαν οἱ βάρβαροι τοῖς σκάφεσι τῶν ἐναντίων, ἔκτεινόν τε καὶ V 121

17. ἀνασπᾶν ἢ] ἀνίστα καὶ HmPm.
γῆν L.

20. ἐς τὴν ἀκτὴν] ἐς

caudi, quocumque vellet, facultatem dederunt. Has demum linguae in-
temperantis poenas Demetrius Totilae persolvit.

7. Postea Maximinus cum omni classe applicuit in Siciliam, ac Sy-
racusas pervectus, animo belli formidine occupato, ibi consedit. Qua de
re certiores facti Romani Duces, ipsum per nuntios, ut venire auxilium
maturet, enixe rogant: in primis Conon ex urbe Neapoli instat, a Bar-
baris obsidione pressus arctissima. Et vero obsessos cibaria iam omni-
no defecerant. At ille dum ita trepidat, opportunum tempus omne elabi
passus, tandem, cum et minas Imperatoris timeret, nec ferre posset allo-
rum convitia, ipse quidem nihilo ibi minus restitit: omnes vero copias
cum Herodiano, Demetrio et Phaza Neapolim misit, ingravescente iam
hieme. Neapoli Romana classis appropinquaverat, cum ventus vehemens
insurrexit, tempestatemque excitavit gravissimam. Certe Phazas prorsus
cedebat, nec nautae remos adducere, aliudve quidpiam agere, procella
victi, nec prae fluctuum immani fremitu exaudire se invicem poterant;
sed aperte regnabat confusio, et venti vis imperabat: quae invitos ad
Hittus impulit, ubi hostes castra posuerant. Quare Barbari in Romano-
rum navas ad arbitrium suggesti, nomine prohibente mactabant, merge-

κατέδνον οὐδενὰς σφίσειν ἀντιστατοῦντος. Ἐξώρησαν δὲ ἄλλους
 τε πολλοὺς καὶ Δημήτριον τὸν στρατηγόν. Ἡρωδιανὸς δὲ καὶ
 Φάζας ξὺν ἄλλοις τισὶ διαφυγεῖν ἴσχυσαν, ἐπεὶ αὐτῶν αἱ νῆες οὐ
 λαν ποῦ ἄγχιστα τοῦ τῶν πολεμίων στρατοπέδου ἦλθον. τὰ
 D μὲν οὖν ἀμφὶ τὸν Ῥωμαίων στόλον ταύτη πη ἔσχε. Τωτίλας δὲ 5
 καλωδίον ἀναψάμινος ἐς τὸν Δημητρίου αἰχένα, ἕς τε τὸν Νεα-
 πόλεως περίβολον εἴλεκε καὶ παμυαίνειν τοῖς πολιορκουμένοις ἐκέ-
 λευε μηκέτι ἀνονήτοις ἐλπίσι πιστεύοντας διαφθεῖσθαι, ἀλλὰ
 τὴν πόλιν ὅτι τάχιστα Γότθοις ἐνδιδόντας μεγάλων ἀπηλλάχθαι
 κακῶν. ἀδύνατον γὰρ βασιλεῖ τὸ λοιπὸν εἶναι ἄλλην σφίσειν ἐπι-
 10 κουρίαν εἶναι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ στόλῳ τούτῳ πᾶσαν αὐτοῖς τὴν τε
 δύναμιν καὶ τὴν ἐλπίδα διολωλέναι. Δημήτριος μὲν τοσαῦτα
 εἶπεν, ὅσα Τωτίλας ἐκέλευεν. οἱ δὲ πολιορκούμενοι τῷ τε λιμῷ
 ἤδη καὶ τῇ ἄλλῃ ἀπορίᾳ ὑπερφυῶς πιεζόμενοι, ἐπεὶ τὸ πάθος
 P 482 Δημητρίου εἶδον καὶ τοὺς λόγους ἕπαντας ἤκουσαν, ἀπογνόντες 15
 ἐλπίδος ἀπάσης ἕς τε οἰμωγὰς καὶ ἀμχανίαν ἐνέκλιπον, ἦν τε ἡ
 πόλις θορόβου πολλοῦ καὶ κωκυτοῦ ἔμπλεως.

Μετὰ δὲ καὶ Τωτίλας αὐτοὺς ξυγαλέσας ἐς τὰς ἐπιάλξεις
 ἔλεξε τοιαύτε „Οὐδεμίαν αἰτίαν ἢ μέμψιν ἐς ἑμᾶς ἔχοντες, ἄν-
 20 δρες Νεαπολίται, τανῦν ἐς πολιορκίαν τήνδε κατέστημεν, ἀλλ' 20
 ὅπως ἐχθίστων ἑμᾶς ἀπαλλάξαντες δεσποτῶν οἶοι τε ὤμεν τὰς τε
 χάριτας ὑμῶν ἐκάστῳ τινέναι κατ' ἔξουσίαν, ὧν περ ἡμᾶς δε-

3. „αὐτῶν αἱ νῆες οὐ λαν] Vaticanī ope emendavi, cum in edi-
 thone Augustana nulla esset sententia.“ MALT. αὐτοὶ ἐς οὐλίαν HL.
 5. τὸν Ῥωμαίων] τῶν Ῥωμαίων L. 8. ἀνονήτοις] ἀνοήτοις L.
 18. ξυγαλέσας] συγαλέσας L. 21. ἑμᾶς] ἡμᾶς HL. *ibid.*
 τὰς τε] τε delendum.

bantque fluctibus quos volebant. Multos espere vivos, atque in his
 Demetrium Magistrum mil. Herodiano Phazaeque evadere cum paucis li-
 cuit: quoniam ipsorum naves haud ita prope ad hostium castra accesserant.
 Haec Romanae classis fortuna fuit. Totilas autem Demetrii colle
 resti injecta, illum traxit ad Neapolis muros, iussitque obsessos hortari,
 ne se ipsi perderent, spe freti insana, sed urbe Gotthi quamprimum
 dedita, magnis aerumnis se expedirent: cum nihil amplius auxilii mittere
 posset Imperator, et vires suas omnes spemque in ea sitam classe ipsi
 amisissent. Haec Demetrius ex Totilae praescripto dixit. Obsessi, iam
 fame penuriaeque pressi extrema, ubi infelicem Demetrii casum oculis,
 et orationem auribus acceperunt, spe omni deposita, lamentis se dedide-
 runt, ignari quo se vertarent. Erat urbe tumultu ingenti ac luctu plena.

Post, Totilas quoque, ipsi ad murorum pinnae convocatis, sic verba
 fecit. Iam vos, Neapolitani, non eo obsidere aggressi sumus, quo de
 vobis queramus aliquid: sed potius ut a vobis inimicissimae dominationis
 depulso iugo, unicuique vestrum libere ac plene percellere possimus gratas

δρακότες ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ τὰ χαλεπώτατα πρὸς τῶν πολεμίων
 πεπόνθαστε. μόνους γὰρ Ἰταλιωτῶν ὑμῶς ἀπάντων εὐνοϊάν τε B
 τὴν μεγίστην ἐς Γότθων τὸ ἔθνος ἐπιδειχθαι καὶ ἀκουσίως μά-
 λιστα ὑπὸ τοῖς ἐναντίοις γεγενῆσθαι ξυμβέβηκεν. ὥστε καὶ τῶν
 5 πολιορκεῖν ὑμῶς ξὺν ἐκείνοις ἠναγκασμένοι τὸ πιστὸν ἡμῶν, ὡς
 τὸ εἶδος, αἰσχυρόμεθα, καίπερ οὐκ ἐπὶ τῷ πονηρῷ Νεαπολιτῶν
 τὴν προσεδρεῖαν ποιούμενοι. μὴ τοίνυν ἀχθόμενοι τοῖς ἐκ τῆς
 πολιορκίας δεινοῖς Γότθους οἴεσθε δεῖν δι' ὀργῆς ἔχειν. οἱ γὰρ
 τοὺς φίλους εὐεργετεῖν ἐπειγόμενοι οὐδεμίαν αἰτίαν εἰσὶν ἄξιοι
 10 πρὸς αὐτῶν φέρεσθαι, κἂν μὴ πρὸς ἡδονὴν ἀναγκάζωνται τὴν
 ἐς αὐτοὺς διαπραΰσεσθαι χάριν. τῶν δὲ πολεμίων ὡς ἥκιστα
 ἡμῖν δέους εἰσὶτω, μηδὲ τοῖς προλαβοῦσιν ἡγμένοι κρατήσιν αὐ- C
 τοὺς ἡμῶν οἴεσθε. τὰ γὰρ τοῦ βίου παρόλογα τύχη τιμὴ παρὰ
 δόξαν ἐλθόντα τῷ χρόνῳ αὐθις καταρρεῖν εἴωθεν. οὕτω τε ἡμῖν
 15 κατέστημεν ὥστε καὶ Κώνωνα καὶ πάντας στρατιώτας κακῶν
 ἀπαθείς ὄπη βούλοιντο ξεγχωροῦμεν ἵναί, ἣν γε τὴν πόλιν ἐν-
 δόντες ἡμῖν ἐνθρόνδε ἀπαλλάσσοιντο ὅτι τάχιστα, πάντα τὰ σφέ-
 τερα αὐτῶν ἔχοντες· καὶ ὑπὲρ τούτων ἡμῶς καὶ τῆς Νεαπολιτῶν
 σωτηρίας δεῖσθαι οὐδὲν κωλύσει.“ Τωτίλας μὲν τοσαῦτα εἶ-
 20 πειν, ἐπήρσαν δὲ οἱ τε Νεαπολιταὶ καὶ οἱ ξὺν τῷ Κώνωνι στρα-
 τιῶται ἅπαντες. πολλὴ γὰρ ἀνάγκη αὐτοὺς τοῦ λοιμοῦ ἐπιέζει.

6. πονηρῶ] Vulgo πονήρῳ. 10. κἂν μὴ πρὸς ἡδονὴν P ex Vat.

κἂν διὰ τῶν μὴ προσηρῶν HL, nisi quod L καὶ, εἰ ab sec. m. ^{εἰ}
 scripto. 18. ἔχοντες] ἔχοντας L. ibid. τῆς — σωτηρίας]
 τῆν — σωτηρίαν P.

pro illo studio, quo acerbissimam hostium importunitatem nostra causa bello hoc pertulisset. Nam inter Italos omnes vos soli in Gothorum gentem benevolentiam singularem exhibuistis, et in ius potestatemque hostium venistis maxime invitati. Itaque iam coacti cum illis vos obsidere, fidem vestram, ut par est, reveremus; sic prorsus ut haec obsidio Neapolitanorum perniciem minime avertet. Quare si vobis gravia sunt obsidionis incommoda, ne Gotthis succedendum putetis. Etenim qui amicis benigne facere student, si efficere nequeunt ut gratia nihil ingrati habeat, non sunt digni reprehensione. Neque animos vestros timor hostium teneat, nec vobis praeterita perturbent illos ex nobis relatores victoriam. Mirabiles enim eventus vitae, quos inopinata sors attulit, dies ipsa retro sublapsos referre solet. Porro hanc vobis compositionem offerimus, ut Cononi cunctisque militibus per nos liceat recipere se incolumes, quoscunque volent, si modo dedita nobis urbe quamprimum excedant. Nec nos quidquam tenebit, quin minus haec illis, et salutem Neapolitanis, iureiurando adhibito, pollicemur. Orationem hanc Totilae Neapolitani, tum Conon militesque omnes probaverunt, urgente illos plurimum famis necessitate. Fidei tamen

- πίστιν μέντοι ἐς βασιλέα φυλάσσοντες καὶ βοήθειάν τινα ἔτι παρ-
D ἔσεισθαι σφίσι παραδοκῶντες τριάκοντα ἡμερῶν ὠμολόγησαν ἐν-
 δῶσειν τὴν πόλιν. Τωτίλας δὲ πᾶσαν αὐτοῖς ἀνασοβεῖν ἐλπίδα
 ἐθέλων τριῶν μηνῶν ἔταξε χρόνον, ἔφ' ᾧ δὴ τὰ ὠμολογημένα
 ποιήσωσι. πρότερον δὲ οὐ προσβολὴν τινα κατὰ τοῦ περιβόλου **5**
 ποιήσεσθαι ἰσχυρίζετο, οὐδὲ ἄλλη τι ἐπιβουλὴ ἐς αὐτοὺς χρῆ-
H 268 σθαι. ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἐδέδοκτο. οἱ δὲ πολιορκούμενοι οὐκ
 ἀνυμείναντες τὴν κυρίαν (λίαν γὰρ ἐβιάζοντο τῶν ἀναγκαίων τῇ
 ἀπορίᾳ) ὀλίγω ὕστερον τῇ πόλει Τωτίλαν τε καὶ τοὺς βαρβάρους
 ἐδέξαντο. καὶ ὁ χεიმὼν ἔληγε, καὶ ὕδαον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πο- **10**
 λέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυνέγραψεν.
- P 483**
V 122 ἦ. Ἐπειδὴ δὲ Νεάπολιν Τωτίλας εἶλε, φιλανθρωπίαν ἐς
 τοὺς ἡλωκότας ἐπεδείξατο οὔτε πολεμῶ οὔτε βαρβάρῳ ἀνδρὶ
 πρέπουσαν. τοὺς μὲν γὰρ Ῥωμαίους λιμῷ τενοσηκότας λαβῶν,
 οἷς δὴ ἕπ' αὐτοῦ καὶ ἡ τοῦ σώματος ἰσχυρὸς ὀπίσω ἤδη ἐκχωρή- **15**
 κει, δεισας μὴ βρώσειως ἐκ τοῦ αἰφνιδίου εἰς κόρον ἐλθόντες,
 ὡς τὸ εἶδος, ἀποπνιγῆεν, ἐπενόει τάδε. φυλακὰς ἔν τε τῷ λι-
 μένῳ καὶ ταῖς πύλαις κατυστησόμενος ἐκέλευε μηδένα πη ἐνθῆδε
 ἔλναι. αὐτὸς δὲ ἔπυσι σμικρολογίᾳ τινὶ προμηθεῖ ἐνδεέστερον ἢ
B ἐκάστη τοσοῦτον τοῦ μέτρου ὅσον οὐ δοκεῖν αἰσθησιν τῶν ἐπι-
 θεμένων ἐς αὐεὶ γίνεσθαι. οὕτω τε αὐτοῖς ἐπιρρώσας τὴν δύνα-

4. δὴ τὰ] δὴ τούτους τὰ L. δὴ [τούτοις] τὰ H. 5. ποιή-
 σωσι] ποιεῖν ex Reg. affert Malt.: sed L ποιήσασαι a pr. m., ποιεῖν
 ab Scaligero. 15. δὴ ἕπ'] δὴ καὶ ἕπ' L. 19. ἀπασαι L.
 ἔπασιν P. 21. δοκεῖν] δοκεῖ L.

Imperatori praestandae studio ducti, et venturum subsidium adhuc expec-
 tantes, spondederunt, urbem se tradituros intra dies xxx. Tum Toti-
 las ut spem ipsis omnem eriperet, tres menses implendae conventioni
 praestituit, confirmavitque se ante spatii illius exitum nullam in muros
 facturum impressionem, nihilque machinaturum. Ita quidem convenit.
 Verum obseasi, summa victis inopia coacti dictam diem non expectare,
 paulo post in urbem Totilam ac Barbaros acceperunt. Simul hiems, si-
 mul annus viii. huius belli a Procopio scripti dececit.

8. Neapoli potius Totilas, eam captis praestitit humanitatem, quae
 nec in hostem, nec in Barbarum cadat. Cum enim Romanos cepisset
 sic affectos inedia, ut iam corporibus vires abscessissent, veritus ne re-
 pente ingesto, ut fit, ad satietatem cibo praefocarentur, hoc consilium
 iniecit. Custodias ad portum et portas dispositis, edixit ne quis exiret.
 Ac cibos ipse provida parsimonia infra appetentiae modum praebat
 omnibus, aliquid quotidie sic adiciens, ut accessio sensum suffugere vi-
 deretur. Ita demum confirmatis eorum viribus, portas pandit, et culque

μιν καὶ τὰς πύλας ἀναπετάσας ἕκαστον ὅπη βούλοιο ἀφῆκεν ἰ-
 ναι. Κώωντα δὲ καὶ τοὺς ξὺν αὐτῷ στρατιώτας, ὄσους δὴ
 αὐτοῦ μένειν ἤμισα ἤρεσκεν, ἐς γαῖς ἐμβιβάσας πλεῖν κατ' ἔξου-
 σίαν ἐκέλευε. καὶ οἱ μὲν ἀλοχύνῃ φέρον σφίσιν οἰόμενοι τὴν ἐς
 5 Βυζάντιον ἀναχώρησιν, πλεῖν κατὰ τάχος ἐπὶ Ῥώμην διενουσύντο.
 τοῦ δὲ ἀνέμου σφίσιν ἀντιστατοῦντος ἀπαρχειν ἐνθ' ἐνδε οὐδαμῆ
 ἔχοντες διηποροῦντο, δεδιότες μὴ τι Τωτίλαν τῶν ὠμολογημέ-
 νων ὀλιγοῦσθαι διὰ τὸ κεκρατηκέναι ξυμβαίῃ, καὶ κακὸν τι μέγα
 πρὸς αὐτοῦ λάβωσιν. ὦνπερ ἐπεὶ ὁ Τωτίλας ἤσθητο, ξυγκαλέ- C
 10 σας ἅπαντας παρηγορεῖν τε ἤρξατο καὶ τὰ πιστὰ ἔτι μᾶλλον ἀ-
 τοῖς ἐπιρρώσας, θυραεῖν μὲν ἤδη ἐκέλευε καὶ τῷ Γότθων στρατῷ
 φόβου οὐδενὶ ἀναμιγνυσθαι, τὰ τε ἐπιτήδεια ἐνθ' ἐνδε ὠνεῖσθαι καὶ
 εἴ του ἄλλον δέοιντο, ἅτε παρὰ φίλων κομίζεσθαι. ἐπειδὴ δὲ
 τὸ πνεῦμα ἔτι σφίσιν ἀπ' ἐναντίας ἐφέρετο καὶ χρόνος ἐτρέβη
 15 συγχρὸς, ἵππους τε καὶ ὑποζύγια παρασχόμενος, ἐφόδιά τε αὐτοῖς
 δωρησάμενος, ἐς Ῥώμην αὐτίκα ἐκέλευεν ὀδῶν ἰόντας πορευέσθαι,
 πομπούς τινας τῶν ἐν Γότθοις δοκίμων σφίσι ξυμπέμψας. τὸ
 δὲ Νεαπόλως τεῖχος καθελὼν ἐς ἔδαφος ἀνεχώρησεν, ὅπως ἀ-
 τὴν μὴ καταλαβόντες αὐθις Ῥωμαῖοι ἔκ τε ἔχυροῦ ὀρμώμενοι D
 20 πρῶγματα Γότθοις παράσχωσιν. ἐν πεδίῳ γὰρ μᾶλλον ἐκ τοῦ
 εὐθέως διακρίνεσθαι μύχῃ πρὸς αὐτοὺς ἤθελεν ἢ τέχναις τισὶ καὶ
 σοφίσμασι διαμάχεσθαι. μοῖραν μὲντοι αὐτοῦ καθελὼν πολλὴν
 τὸ λοιπὸν εἴασεν.

4. φέρον om. L.

13. του L. που P.

eundi, quo libitum esset, copiam fecit. Cononi eiusque militibus, quibus manere ibi non placuit, in naves impositis, cursum liberum dedit. Illi redire Byzantium pudore prohibiti, sine mora navigare Romam volebant. Cum autem inde solvere adversus ventus non sineret, angebantur metu, ne victoria Totilam ad spernendam promissi fidem adduceret, et ab ipso pessime haberentur. Id persentiens Totilas, omnes ad se convocatos solari coepit, et fide verbis gravioribus confirmata, bono iam esse animo iussit, et cum Gotthorum exercitu sine ullo metu versari: emere cibaria, ac sic quid praeterea opus haberent, ab ipsis, tanquam ab amicis accipere. Multo tempore elapso, et vento tamen adhuc reflante, equos illis ac iumenta praebet, largitur viaticum, et profectioem expedit Romam versus, additis e Gotthorum flore nonnullis, qui ipsos deducant. Ipse quoque discessit, postquam Neapolis muros aequavit solo: ne Romani recepta urbe, negotium Gotthis facessero, ex tuto impetum facientes. Siquidem aperte Marte cum illis in campo decernere malebat quam technis fallaciisque certare. Maximam murorum partem demolitus, quod supererat, intactum reliquit.

Ἐπὶ τοῦτον τὸν χρόνον Ῥωμαῖός τις αὐτῷ προσελθὼν, Καλαβρὸς γένος, ἤτιᾶτο τῶν δορυφόρων τῶν αὐτοῦ τινα τῆν
P 484 παῖδα παρθένον οὖσαν οὐ τι ἐκουσίαν βιάσασθαι. καὶ ὅς τὸν
ἄνθρωπον οὐκ ἀπαρνηθέντα τὸ ἔγκλημα τίσασθαι τῆς ἀμαρτιά-
δος ἐν σπουδῇ ἔχων ἐν δεσμοτηρίῳ καθείρξει. δεισαντες δὲ ἀμφ' 5
αὐτῷ τῶν βαρβάρων οἱ δοκιμώτατοι (δροστηριος γάρ τις ἀτῆρ
ἐτύγχανεν ὢν καὶ ἀγαθὸς τὰ πολέμια) ἔσυλλεγόντες εὐθὺς καὶ Τω-
τίλα ἐς ὄψιν ἐλθόντες ἐδέοντο τῷ ἀνθρώπῳ τὴν αἰτίαν ἀφεῖναι.
ὁ δὲ πρῶτος τε καὶ ταραχῇ οὐδεμιᾷ τῶν λεγομένων τὴν μάθησιν
ποιησάμενος ἔλεξε τοιαύδε, „Ὅνκ ἀπανθρωπίας ὑπερβολῇ εἶκον 10
οὐδὲ ξυγγενῶν ὑπερηρόμενος ξυμφοραῖς, ἀλλ' ὡς ἐνι μάλιστα
δεδιδῶς μὴ τι Γότθοις ξυμβήσεται φλαῦρον, ἐς λόγους τούσδε, ὃ
B ξυστρατιῶται, καθίσταμαι. ἐγὼ μὲν οὖν τοῦτο οἶδα, ὡς τῶν
ἀνθρώπων ὁ πολὺς ὄμιλος τὰ τῶν πραγμάτων ὀνόματα μεταβάλ-
λουσιν ἐς πᾶν τοῦναντιον. φιλανθρωπίαν μὲν γὰρ καλεῖν τὴν 15
παρανομίαν εἰώθασιν, ἐξ ἧς διεφθάρθαι τε τὰ χρηστὰ πάντα
καὶ ξυντεταράχθαι ξυμβαίνει, σκαιὸν δὲ καὶ ἀτεχνῶς δύσκολον
τὸν ὅς ἂν τὰ νόμιμα περιστέλλειν ἐς τὸ ἀκριβὲς βούληται, ὅπως
δὴ τοῖς ὀνόμασι τοῖτοισ παραπετύσασιν ἐς τὴν ἀσέλγειαν χρώ-
μενοι ἀδέεστερον ἐξαμαρτάνειν τε ἱκανοὶ εἶεν καὶ τὴν μοχθηρίαν 20
ἐνδείκνυσθαι. ὑμῖν δὲ παραινῶ μὴ τῆς ὑμῶν αὐτῶν σωτηρίας
V 123 ἀμαρτιάδα ἐνὸς ἀνδρὸς ἀνταλλάξασθαι, μηδὲ τοῦ μίσματος

19. τούτοις HL. τούτοις ὡς P.

20. εἶεν] ἦεν HP. ἦσαν L.

22. ἀνταλλάξασθαι L a pr. m. ἀνταλλάξεσθαι P. ἀνταλλάξασθε L corr.

Sub idem tempus, Romanus quidam, genere Calaber, ipsum adlit, et a quodam ex eius Praetorianis stuprum filiae suae virgini, renitenti, illatum questus est. Hominem flagitium non diffitentem in carcerem inclusit Totilas, id sedulo agens, ut is culpam lueret. Cuius capiti metuentes Barbarorum spectatissimi (vir enim erat impiger ac bellicosus) statim facto agmine Totilam conveniunt, et reo precantur veniam. Eorum ille oratione benigne et sine ulla perturbatione audita, haec retulit. In hanc orationem ingredior, Commilitones, non impotenti saevitiae mota, neque eo, quo me popularium meorum calamitas oblectet: sed qui maxime timeo, ne quid sinistri Gotthis contingat. Equidem scio a plerisque inerti rerum nomina, et in contrarium omnino accipi. Quas enim est honestarum rerum corruptrix omnium ac perturbatrix licentia, eam appellare solent humanitatem: eam autem, qui legum auctoritatem optime tuari velit, difficilem ac summe morosum vocant; ut his nominibus, quasi vobis quibusdam obtentis intemperantiae, liberius peccare possini, et improbitatem ostendere. Vos autem hortor, ne unius culpam iactura salutis vestras redimatis, et cum sitis insontes, statim participes huius piaculi. Res enim

τοῦδε αὐτοὶ τὸ μέρος οὐδὲν ἀδικοῦντες μεταλαχέιν. τό τε ἑξα-
 μαρτεῖν καὶ τὸ διακωλύειν τὴν ἐς τοὺς ἑξημαρτηκότας τιμωρίαν,
 οἶμαι, ἐν ἴσῃ ἐστί. βούλομαι τοίνυν οὕτως ἰσοκοπομένους ἑμῶς C
 ποιήσασθαι τὴν ὑπὲρ τῶν παρόντων διάγνωσιν, ὡς νῦν αἵρεσις
 5 ἑμῶν δοῦν πρόκειται, ἢ τὸν ἄνδρα τοῦτον ὧν ἠδίκηκε μὴ δοῦναι
 τὴν δίκην, ἢ τὸ τῶν Γότθων γένος σεσῶσθαι τε καὶ τὸ τοῦ πο-
 λέμου κεκτῆσθαι κράτος. σκέψασθε γὰρ ἔσον ἦν ἡμῖν κατ' ἀφ-
 χῆς τοῦδε τοῦ πολέμου στρατιωτῶν μὲν πληθός, δόξη τε καὶ τῆ H 269
 ἐς τοὺς κινδύνους ἐμπειρία λαμπρὸν, χρήματα δὲ ξυνελόντα εἰ-
 10 πεῖν ἀριθμοῦ κρείσσω, ἵππων δὲ καὶ ὄπλων περιουσίας ὑπερβολή-
 τες, καὶ πάντα ὅσα ἐν γε Ἰταλιώταις ὀχυρώματα ὄντα τυγχάνει.
 καὶ ταῦτα γὰρ οὐκ ἀχρεῖα παντάπασιν εἶναι δοκεῖ τοῖς ἐς πόλεμον
 καθισταμένοις ἐφόδια. ἐπεὶ δὲ ὑπὸ Θεοδάτῳ ταττόμενοι, ἀνδρὶ D
 τὸ δίκαιον περὶ γλίσσορος τῆς ἐς τὸ πλουτεῖν ἐπιθυμίας πεποη-
 15 μένω, ἴλων ἡμῶν τὸν θεὸν παρανομία τῆ ἐς δόλιαν ὡς ἤκιστα
 κατεστήσαμεν. ὅπη ποτὲ κεχώρηκεν ἡμῖν ἡ τύχη ἐπίστασθε δὴ
 που, ὅφ' οἶων τε καὶ ὀπόσων ἠσσημένοις ἀνδρῶν. νῦν δὲ τὴν
 δίκην παρ' ἡμῶν ὁ θεὸς ὧν ἑξημάρομεν ἰκανῶς ἔχων αἰθίς ἡμῖν
 κατὰ τὸ βούλημα φουμίλει τὸν βίον καὶ τὸ ζύμπαν εἰπεῖν ἄμει-
 20 νον ἡμῖν ἢ κατ' ἐλπίδας τὰ πράγματα ἄγει· οἷς δὲ ὑπὲρ τὴν
 ὑπάρχουσαν δύναμιν νεικηκέναι τοὺς πολέμους τετύχηκε περι-
 στέλλειν τὴν τῆς νίκης πρόφουσιν, τῷ τὰ δίκαια πράσσειν ξυνοί-
 σει μῦλλον ἢ ἀπ' ἐναντίας αὐτοῦ ἴοντας φθονεροὺς ἡμῶς ἐφ'.

5. τοῦτον addidi ex Vat. *ibid.* ὧν PHm. ὧν H. *ibid.* ἠδὲ-
 ης HL. ἠδίκησε P. 7. γὰρ ὄσον ἦν Reg. et Hm. γὰρ ἦν L.
 γὰρ ἦν H. γὰρ ὡς ἦν P. 16. ἡμῖν] ἡμῖν αὐτοῖς L.

*paris esse iudicio, deliquisse, et quo minus ploctantur sentes impedire. Ita-
 que de re praesenti iudicium ita feratis velim, ut attendatis datam vobis
 optionem utrum malitis vel hunc crimere sceleris poena, vel Gotthicam
 nationem servare, et belli victoriam adipisci. Enimvero considerate, nos
 belli huius initio militibus laude et rei militaris portia inculcis abundasse:
 pecunias habuisse, ut verbo dicam uno, innumerabiles, eorum armorum-
 que ingentem vim, et omnes Italiae munitiones: quas quidem adminicula
 bellum capessentibus non omnino levis videntur esse. Principe tamen Theo-
 dato, viro, apud quem plus auri quam aequi amor valebat, iniquo vivendi
 ratione infernum nobis Deum reddidimus: neque ignoratis a quibus et quot
 numero viris subacti in quantam devenimus calamitatem. Iam vero
 Deus, nostris satis ultus delicta, nobis iterum vitae cursum ex sententia
 componit, utque uno omnia complectar verbo, spe melius res nostras promo-
 vet. Nostris autem maiore quam pro viribus relata ex hoste victoria, cau-
 sam, a qua fluxit, retinere praestat iustitiae cultu, quam illam violando*

ἡμῖν αὐτοῖς γεγενῆσθαι δοκεῖν. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστι, τὸν ἀδικοῦντα καὶ βιαζόμενον ἐν τοῖς ἀγῶσιν εὐδοκιμεῖν, ἀλλὰ πρὸς
 P 485 τὸν βίον ἐκάστου ἢ τοῦ πολέμου προτανεύεται τύχη.“ Τωτίλας
 μὲν τοσαῦτα εἶπεν. ἐπαινέσαντες δὲ τὰ εἰρημένα οἱ Γότθων λό-
 γιμοὶ τὸν μὲν δορυφόρον οὐκ ἔτι ἐξηγοῦντο, ἀλλ’ εἶων ὅπως ποτιέ-
 αὐτῷ πρῶσσειν δοκοίη. καὶ ὅς τὸν μὲν ἄνθρωπον οὐκ εἰς μα-
 κρὸν διεκρήσατο, τὰ δὲ χρήματα, ὅσα δὴ αὐτῷ ἐτύγχανεν ὄντα,
 τῇ βιασθείσῃ παρείχετο.

B 9'. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα Τωτίλας ἔπρασεν, ἐν τούτῳ οἱ τοῦ
 Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρχοντες ἔξιν τοῖς στρατιώταις τὰ τῶν κατη- 10
 κῶων χρήματα ἤρπαζον, καὶ ὕβρεώς τε καὶ ἀσελγείας οὐδ’ ὀτιοῦν
 ὑπελείποντο, ἀλλ’ οἱ μὲν ἄρχοντες ἐν τοῖς ὀχυρώμασιν ἔχοντες
 ἐρωμένας ἐκώμαζον, οἱ δὲ στρατιῶται ἀπειθετέρους αὐτοῖς τοῖς
 ἄρχουσι παρεχόμενοι εἰς πῦσαν ἰδέαν ἀτοπίας ἐνέπιπτον. τοῖς
 δὲ Ἰταλιώταις περιῆν ἄπεισι πάσχειν τὰ χαλεπώτατα πρὸς ἐκατέ- 15
 ρων τῶν στρατοπέδων. τοὺς μὲν γὰρ ἀγροὺς ἐστέρηντο πρὸς
 τῶν πολεμίων, ὑπὸ δὲ τοῦ βασιλέως στρατοῦ ἔπιπλα πάντα. καὶ
 C προσῆν αὐτοῖς αἰκλιεσθαι τε οὐδενὶ λόγῳ καὶ διαφθείρεσθαι, τῶν
 ἀναγκαίων τῇ ἀπορίᾳ πιεζομένοις. οἱ γὰρ στρατιῶται ἀμύνειν
 σφίσι κακουμένοις πρὸς τῶν πολεμίων οὐδαμῇ ἔχοντες οὐχ ὅσον 20
 ἐρυθριῶν ὡς ἥμιστα ἐπὶ τοῖς παροῦσιν ἐγίνωσκον, ἀλλὰ καὶ τοὺς
 βαρβάρους ποθεινοὺς αὐτοῖς εἶναι οἷς ἐξημάρτανον ἀπειργάζοντο.
 οἷς δὲ Κωνσταντιανὸς ἀποροῦμενος γράμματι Ἰουστινιανῷ βασι-

13. ἐρωμένας] ἐρρωμένως L a pr. m. et H.

16. γὰρ om. L.

festari, nos ipsos nostras esse invidios et osoros felicitatis. Nequit enim, nequit profecto fieri, ut qui iniuriam ac vim infert, rem praeclaram gerat in praeliis: sed belli fortuna pro cuiusque vita temperatur. Haec Totilas: quibus assensu Gotthorum Proceres, abstiterunt ab eo deprecari Praetorianum, ipsiusque arbitrio permiserunt. Nec multo post ille morte multavit hominem, atque eius fortunas omnes compressae virgini adiudicavit.

9. Dum ita se gerit Totilas, interea exercitus Romani Duces ad milites subditorum fortunas diripiunt, seque incontinentiae et libidini penitus dedunt. Ac Duces quidem in munitionibus habebant apud se scorta, et comessabantur: milites vero, corroborata adversus ipsos contumacia, in omne insolentiae genus prolabebantur. Itali universi acerbissime ab utroque vexabantur exercitu: hinc agris a Gotthis, inde cuncta suppellectili a Caesarianis exuti. Praeterea nulla de causa vapulabant, et inedia necabantur. Cumque ab illis iniurias hostium prohibere non possent milites. adeo non praesentem rerum statum erubescabant, ut sceleribus suis desiderium Barbarorum in eorum animis excitarent. Inter haec inops consilli Constantianus Iustiniano Aug. per literas aperte significat,

λεῖ ἔπεμψεν, ἄντικρυς ἀποφαίνων ὅτι δὴ Γότθων τῷ πολέμῳ ἀντέχειν ἀδύνατος εἶη. οἱ τε ἄλλοι ἄρχοντες, ὥσπερ τὴν γνώμην ἐπιφραμίζοντες, ἐν τούτῳ δὴ τῷ γραμματείῳ τὴν ὁμολογίαν ἐσή-
μαινον τῆς ἐς τὴν ἀγωνίαν δκνήσεως. Ἰταλιώταις μὲν οὖν τὰ
5 πρῶματὰ ἐφέρετο τῆδε.

Τωτίλας δὲ Ῥωμαίων τῇ βουλῇ ἐπιστολὴν ἔπεμψεν. ἰδὴ- D
λου δὲ ἡ γραφὴ τῆδε „Ὅσοι μὲν ἀδικοῦσι τοὺς πέλας, ἢ προλα-
βούσης ἀγνοίας ἢ λήθης ἐπιγινομένης τινός, τούτοις ἄξιον τοὺς
τὰ δεινὰ πεπονθότας ξυγγνώμονας εἶναι. τὸ γὰρ τῆς ἁμαρτιάδος
10 ξυμπεισὸν αἴτιον τῶν ἐγκλημάτων αὐτοῖς παραιτεῖται τὸ πλείστον.
ἦν δὲ τις ἐκ προνοίας ἀδικῆ μόνης, τούτῳ δὲ μηδὲ ἀντιλέγειν
ποτὲ περὶ τῶν πεπραγμένων λελέψεται. οὐ γὰρ τοῦ ἔργου μόν-
ον, ἀλλὰ καὶ τῆς γνώμης αὐτὸς φέρεσθαι τὴν αἰτίαν δίκαιος ἂν
εἶη. οὐκοῦν, ἐπειδὴ ταῦτα οὕτως ἔχει, λογιέσθε ἤδη τί ποτε V 124
15 ἄρα ὑμῖν ἀπολεκογῆσθαι πρὸς τὰ ἐς Γότθους ἐργασμένα ξυμ-
βήσεται· πρότερον ὑμῶς ἀγνοεῖν τὰς τοῦ Θεωδερίχου τε καὶ Ἀμα-
λασούνθης εἰεργεσίας τετύχηκεν, ἢ χρόνῳ τε αὐτὰς καὶ λήθῃ ἐν P 486
ὑμῖν ἔξιτήλους εἶναι. καίτοι οὐκ ἔστι τούτων οὐδέτερον. οὐ γὰρ
ἐπὶ φαύλοισι τισὶν οὐδὲ εἰς τὰ ἐν μετροῖσι τὰς χάριτας αὐτοῦς,
20 κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν χρόνον, ἐπιδειχθῆναι ξυνέβη, ἀλλ' ἐν τοῖς
ἀναγκαιοτάτοις, ἔν γε ὑμῖν αὐτοῖς ἐναγχός τε καὶ ἐξ ὑπογύσιον,
ὦ φίλοι Ῥωμαῖοι. ἀλλὰ τὴν Γραικῶν ἐς τὸ ὑπήκοον ἀρετὴν ἢ
ἀκοῆ λαβόντες ἢ πείρα μαθόντες εἴσεσθε. καὶ αὐτοὶ γὰρ τὰ Γότ-

11. μηδὲ] Vulgo μήτε. 21. ὑπογύσιον] ὑπογύσιον L. 22. Γραι-
κῶν] γραικῶν L a pr. m. et H: illud L corr. et Hm.

bello Gotthico sibi vires deesse. Caeteri Duces, quasi publica consilii denuntiatione, eadem epistola communiter professi sunt aversum a dimicatione animum. Eo loci erant res Italarum.

Totilas vero ad Senatam Rom. in hanc sententiam scripsit. Qui-
cumque vel per imprudentiam, vel ex oblivione vicinos laedunt, laesos de-
cet illis ignoscere: siquidem culpa causa ab ipsis partem maximam repre-
hensionis amolitur. At si quis solum ex praeparato iniuriam fecit, ei nul-
lus relinquetur locus defendendi commissa: quippe cum non modo factum,
sed voluntas etiam in eo culpanda sit. Quae cum ita sint, videte iam quo
pacto excusaturi sitis quae admisistis in Gotthos. Parumne vobis cognita
dicetis Theoderici et Amalasinthae beneficia? an temporis longinquitate
et oblivione deleta ex animis? Neutrumsane verum. Neque enim eorum
beneficentia in rebus quibusdam levibus ac mediocribus patuit, idque prio-
ribus saeculis; sed nuper ac recenti memoria apud vos, Romani carissi-
mi, in iis eluxit, quae ad vitae summam pertinent. Graecorum egregiam
in subditos voluntatem vel fama cognoscetis vel usu ipso: at iam nostis

θων τε καὶ Ἰταλιωτῶν πράγματα ἔγνωτε. καίτοι ἔξαναγεῖσθε μὲν ὑμεῖς αὐτοὺς, οἷμαι, ἄριστα. ὁποῖων δὲ αὐτῶν ἐτύχετε ξένων καὶ φίλων ἐπίστασθε δὴ πον, εἴ τι τῶν Ἀλεξάνδρου μὲνησθε λογισμῶν. ἐϋ γὰρ λέγειν τοὺς τε στρατιώτας καὶ τοὺς στρατιω-
 Η 270
 B τῶν ἄρχοντας, ὧν τῆς τε φιλοφροσύνης καὶ τῆς μεγαλοψυχίας 5
 ἀπάνυσθε· ὧν δὴ αὐτοῖς ἕνεκα ἐς τοῦτο τύχης τὰ πράγματα ἦκει. ὑμῶν δὲ οἰέσθω μηδαὶς μήτε ὑπὸ νέου φιλοτιμίας τὰ ἐνεί-
 δη ταῦτα ἐς αὐτοὺς φέρεσθαι μήτ' ἐμὲ, ἄτε βαρβάρων ἄρχοντα, κομπωδέστερον ποιεῖσθαι τοὺς λόγους. οὐ γὰρ ἡμετέρας ἀρετῆς ἔργον εἶναι φημι τῆν τῶν ἀνδρῶν ἐπικράτησιν, ἀλλὰ τὺς ποιητὰς 10
 λασχυρίζομαι τῆς εἰς ὑμῶς ἀδικίας αὐτοὺς μετελθεῖν. καίτοι πῶς οὐκ ἔν τῶν ἀτοπωτάτων δόξειεν εἶναι τὸν μὲν θεὸν ὑπὲρ ὑμῶν αὐτοὺς τίναςσθαι, ὑμῶς δὲ τῇ τοῦτων ἐμφιλοχωρεῖν ἀτοπία καὶ τῶν ἐντεῦθεν οὐκ ἐθέλειν ἀπηλλάχθαι κακῶν; δότε τοίνυν τινὰ
 C πρόφασιν ἰμῖν μὲν αὐτοῖς τῆς ἐς τοὺς Γότθους ἀπολογίας, ἡμῖν 15
 δὲ τῆς ἐς ὑμῶς συγγνώμης. δώσετε δὲ, ἦν γε μὴ ἀναμενούντες τὸ τοῦ πολέμου πέρασ, ἀλλ' ἔτι βραχείας τινὸς καὶ ταύτης ἀνο-
 νήτου ὑμῖν ἀπολελειμμένης ἐλπίδος ἔλησθε μὲν τὰ κρείσσω, ἐπα-
 νορθώσητε δὲ τὰ ἐς ἡμᾶς οὐ δέον ὑμῖν πεπραγμένα.“ τούσαυτα μὲν ἡ γραφὴ ἐδήλου. ἐγχειρήσας δὲ αὐτὴν τῶν τισιν αἰχμαλώ- 20
 των ὁ Τωτίλας ἐπὶ Ῥώμης ἐκέλευεν ἰόντας τοῖς ἐκ βουλῆς διδόναι. καὶ οἱ μὲν κατὰ ταῦτα ἐποιοῦν. Ἰωάννης δὲ τοὺς τὸ γράμμα

1. ἔξαναγεῖσθε vel ἔξαναγεῖτε Maltretus. ξαναγεῖτε HLP. ἔξαναγεῖσθε Vat. 6. ἀπάνυσθε] ἀπάνυσθε L a pr. m. 7. μήτε — μήτ'] μηδὲ — μηδ' P. 12. ἀτοπωτάτων] ἀτόπων L. ibid. δοξίαν] Vulgo δόξοισιν. 18. ἔλησθε] Vulgo ἔλεισθε.

quid Gotthi cum Italia egerint. Præclare Græcos, ut opinor, excepisti hospitio: quales autem nacti sis hospites et amicos non ignoratis, si qua manet memoria rationum, quas Alexander instituit. Silentio milites prætermitto, ac milium Duces; quorum scilicet benignitas et animi magnitudo cum vos invere plurimum, tum ipsos in hunc rerum statum adduxere. Hæc autem nemo vestrum existimet illis exprobrari iuvenili ambitione, et me, tanquam Barbarorum Regem, arroganter loqui. Quod enim hæc nationem hominum præstigavimus, non id virtuti ascribo nostræ: verum illos iniuriarum, quibus vos affecerunt, dare poenas affirmo. Proinde, an non perhibendum videbitur, si dum ipsos persequitur vestrae ulter calamitatis Deus, eorum apud vos insolentiam libenter patiamini, nec malis velitis eximi, quas illam consequuntur. Vobis igitur locum purgandi vos apud Gotthos, et nobis causam aliquam dato parcendi vobis. Dabitur autem, si non expectato belli exitu, dum vobis exigua ac vana spes quædam superest, consilia referatis in melius, et quas peccastis in nos, emendetis. Sententia hæc erat epistolæ, quam Totilas captivis quibusdam Romam ad Senatam perferendam dedit. Quo ab ipsis præstito, prohibuit Ioannes

τοῦτο ἰδόντας ἀποκρίνασθαι τι πρὸς Τωτίλαν διεκώλυσε. διὸ δὴ αὐθις ὁ Τωτίλας γράψας γραμμᾶτια πολλὰ, ὄρκους τε αὐτοῖς τοὺς δεινοτάτους ἐνθήμερος διαφρήθην ἀπώμοσε μὴ ποτε Ῥωμαίων τιὰ κακὸν τι ἐργάσασθαι Γότθους. οἵτινες μὲν οὖν ἀν- D
 5 θρώπων ἐς Ῥώμην τὰ βιβλίδια ταῦτα ἐκόμισαν οὐκ ἔχω εἰπεῖν. ἅπαντα γὰρ ἄνωρὶ τῶν νυκτῶν ἐν τοῖς διαφανέσι τῆς πόλεως χωριοῖς παγόντα, ἐπεὶ ἐγένετο ἡμέρα, ἐγνώσθη· οἱ δὲ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρχοντες ὑποψία πολλῇ ἐς τῶν Ἀρειανῶν τοὺς ἱερέας ἐχόμενοι ἔξω τῆς πόλεως κατεστήσαντο εὐθὺς ἅπαντας.
 10 Τωτίλας δὲ ταῦτα ἀκούσας μοῖραν μὲν τινα τοῦ στρατοῦ πέμψας ἐς Καλαβρίαν ἀποπειράσασθαι τοῦ ἐν Ἀρνούντι φρουρίου ἐπέστειλεν. ἐπεὶ δὲ ὡς ἤκιστά οἱ προσχωρεῖν ἤθελον οἱ φυλακτήριον αὐτῇ ἔχοντες, τοὺς μὲν ἐνταῦθα ἐσταλμένους ἐκέλευεν ἐς πολιορκίαν καθίστασθαι, αὐτὸς δὲ τῷ πλεονί τοῦ στρατοῦ ἐς
 15 τὰ ἐπὶ Ῥώμης χωρία ἦει. ταῦτα ἐπεὶ βασιλεὺς ἔμαθεν, ἔς τε P 487 ἀμυχανίαν ἐκπέπτωκε καὶ Βελισάριον ἐπὶ τὸν Τωτίλαν πέμψαι, καίπερ ἔτι Περσῶν ἰσχυρότατα ἐγκυμένων, ἠπάγκαστο. καὶ ὁ χειμῶν ἔληγε, καὶ τὸ ἔνατον ἔτος ἐτελεῖται τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυνήγραψεν.

20 ἴ. Οὕτω μὲν Βελισάριος τὸ δεύτερον ἐς Ἰταλίαν ἦει. ἐπεὶ B
 V 125 δὲ στρατιώτας ὡς μάλιστα ὀλίγους εἶχε (τοὺς γὰρ οἱ ἐκομμένοις τοῦ ἐς Μηδίαν στρατοπέδου ἀποστῆναι οὐδαμῇ ἴσχυσε) Θράκην ὄλην περιῶν χρήματά τε προΐημενος, ξυνήγε νέους ἐθελουσίους.

2. γραμμᾶτια] γράμματα L. et Hm. 10. στρατοῦ om. L.
 11. Ἀρνούντι] Ἰθρούντι Pm. 18. ἔνατον L. ἑννατον P.

ne quid Totilae rescriberent, qui illam legerent. Quodcirca Totilas, scriptis compluribus literis, insertisque gravissimis iuramentis, diserte promisit, nihil mali Gotthes Romano cuiquam irrogaturos. Quinam eas literas Romam tulerint, haud possum dicere. Omnes enim nocte intempesta in celeberrimis affixae urbis locis, postquam illuxit, in publicam noticiam venerunt: Mox Romani Duces suspectos sibi Arianos Sacerdotes omnes urbe exterminarunt. His Totilas auditis, copiarum partem in Calabriam destinavit, et castellum Hydruntinum tentare iubet. Dedit se recessante eius praesidio, obsidionem iis, quos eo miserat, mandat: et cum maiori parte exercitus Romam versus iter instituit. Eiusmodi rerum nuntio in gravem animi aestum coniectus Imperator, Belisarium adversus Totilam mittere necesse habuit: quamvis Persae negotii plerimum adhuc facerent. Abiit hiems, unaque annus ix. huius belli, quod literis Procopius tradidit.

10. Ita Belisarius in Italiam profectus iterum, cum perpaucos haberet milites (quippe suos ab exercitu, qui Medis erat oppositus, abungere non potuerat) peragrata omnia Thracia, volentes iuvenes profusa pe-

ξυνην δὲ αὐτῷ βασιλέως γνώμη καὶ Βιτάλιος ὁ τῶν Ἰλλυριῶν
 στρατηγός, ἔρτι ἐπανήκων ἐξ Ἰταλίας, οὗ δὴ τοὺς Ἰλλυριοὺς
 στρατιώτας ἀπολιπὼν ἔτυχεν. ἄμφω γοῦν ἐς τετρακισχιλλούς
 ἀγέραντες ἐν Σάλωσιν ἐγένοντο, γνώμην ἔχοντες ἐπὶ Ῥαβέννης
 τὰ πρῶτα ἵνα, τὸν δὲ πόλεμον ἐνθῆνδε ὅπη δυνατὸν εἴη διενεγ- 5
 C κῆν. τὸ γὰρ ἐπὶ τὰ Ῥώμης χωρία ἀποβαίνειν οὐδαμῆ ἴσχυον,
 οὔτε τοὺς πολεμίους λανθάνοντες (ἐπεὶ αὐτοὺς ἐν τε Καλαβροῖς
 στρατοπεδεύεσθαι καὶ Καμπανίᾳ ἤκουσαν) οὔτε αὐτοὺς τρόπῳ
 ὀτιροῦν βιαζόμενοι. οὐ γὰρ ἐξ ἀντιπάλου τῆς δυνάμεως αὐτοῖς
 ἦσαν. ἐν τούτῳ δὲ οἱ ἐν Ἀρνούντι πολιορκούμενοι τῶν ἀναγ- 10
 κυίων σφῶς παντάπασιν ἐκλειοιπότην βαρβύροις τοῖς πολιορκου-
 σιν ἐς λόγους ξυνηλθόν, ἐφ' ᾧ τὸ φρούριον ὁμολογῆν ἐνδῶσουσι,
 τακτὴ τε ἀμφοτέροις ἐν τούτῳ ἡμέρα ξυπέκετο. Βελισάριος δὲ
 τὰ ἐπιτήδεια εἰς ἐνιαυτοῦ μῆκος ἐνθῆμενος Βαλεντίνον ξὺν αὐτοῖς
 πλεῖν ἐς Ἀρνούντα ἐκέλευε, καὶ τοὺς μὲν προτέρους φύλακας τοῦ 15
 φρουρίου ἐνθῆνδε ὑπεξαγαγεῖν ὅτι τάχιστα, οἷς δὴ νόσῳ ξυντε-
 D τηκεῖναι καὶ λιμῷ ἔμαθε, τῶν δὲ ἔμπλεόντων τινὰς ἐπὶ τῷ φυ-
 λακτηρίῳ ἀντ' αὐτῶν καταστήσασθαι· ῥῆθον γὰρ αὐτοὺς οὕτως
 ἀκμητῆάς τε ὄντας καὶ οὐδενὸς τῶν ἀναγκαίων σπανίζοντας τὸ
 φρούριον ξὺν τῷ ἄσφαλεῖ διαφυλάξαι. Βαλεντίνος μὲν οἷν τῷ 20
 στόλῳ τούτῳ πνεύματος ἐπιφόρον ἐπιτυχῶν ἐς τὸν Ἀρνούντα κα-
 τέπλευσε τέτρασι πρότερον τῆς κυρίας ἡμέραις, ἀφύλακτόν τε
 τὸν λιμένα εὐρῶν αὐτοῦ τε ἐκράτησε καὶ πόνῳ οὐδενὶ ἐς τὸ

15. Ἀρνούντα] ὑδροῦντα L corr. 17. τῶν δὲ] τῶν τε H: illud
 Hm. 18. καταστήσασθαι] καταστήσεσθαι L. 19. σπανίζον-
 τας] σπανιάζοντας L. 20. διαφυλάξαι] διαφυλάξαν L.

cunia collegit. Aderat de Imperatoris sententia Vitalius, Magister mili-
 tiae per Illyricum, non ita pridem ex Italia reversus: ubi Illyrios mili-
 tiae reliquerat. Ambo, coactis quatuor millibus, Salonas eo pervenere
 consilio, ut primum Ravennam se conferrent, atque inde pro viribus bel-
 lum gererent. Nequibant enim Romanum agrum ita contingere, ut ho-
 stem, quem et in Calabria et in Campania habere castra audierant, vel
 laterent, vel vi disicerent, imparibus instructi viribus. Interea qui Hy-
 drunte obsidebantur, re cibaria defecti penitus, habito cum obsidentibus
 Barbaris colloquio, se illis castellum in deditionem tradituros receperant;
 et dies inter ipsos convenerat: quando Belisarius annonae, quae in annum
 sufficeret, in naves imposita, cum ea Valentinum Hydruntem navigare
 iussit, et veteri quamprimum amoto castelli praesidio, quod morbo ac fa-
 me contabuisse acceperat, in eius locum subiicere illud ex illorum nu-
 mero, quos advenisset: cum facilius tutiusque servaturi essent castellum
 integri et a cibariis affatim parati. Valentinus cum ea classe, vento se-
 cundo usus, Hydruntem appulit quatrinduo ante diem cum hoste dictam,
 ac portu, quem offendit incustoditum, potitus, nullo negotio in castellum

φρούριον εισελθεῖν ἴσχυσε. τοῖς γὰρ ὠμολογημένοις οἱ Γότθοι H 271
 θαρσοῦντες οὐδὲν τε μεταξὺ ἐναντίωμα ἰποποπύζοντες σφίσι
 ἔσεσθαι, ὀλιγώρως ἤδη τὰ ἐς τὴν πολιορκίαν διαθήμενοι ἡσυχή
 ἔμενον. τότε μέντοι καταπλέοντα ἐκ τοῦ αἰφνιδίου τὸν στόλον
 5 ἰδόντες ἔδεισάν τε καὶ τὴν προσιδρεῖαν δέλυσαν, μακράν τε ἀπο- P 498
 θεν τοῦ χωρίου γενόμενοι ἰστρατοπεδεύσαντο καὶ πάντα ἐς Τω-
 τιαν τὰ ξυμβεβηκότα σφίσι ἀνήνεγκαν. παρὰ τοσοῦτον μὲν
 Δρουῦντος τὸ φρούριον ἤλθε κινδύνου. τῶν δὲ ξὺν Βαλεντίνῳ
 τινὲς ληλασθαι βουλόμενοι τὰ ἐκείνη χωρία ἐπεκδρομὰς ἐποιή-
 10 σαντο. καὶ τοῖς πολέμοις τύχη τιλὴ ἕπαντιάσαντες πρὸς τὴν
 τῆς θαλάσσης ἥονα ἐς χεῖρας ἤλθον. καὶ παρὰ πολὺ ἡσσηθέν-
 τες τῇ μάχῃ ἐς τὸ τῆς θαλάσσης ὕδωρ οἱ πολλοὶ ἔφυγον, ἵνα δὴ
 ἔβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν ἀποβαλόντες ἐς τὸ φρούριον οἱ λοιποὶ
 ἀνεχώρησαν. Βαλεντῖνος δὲ τοὺς μὲν πάλαι φρουροὺς ἐνθ' ἐνδε
 15 ἡμιθνήτας εὐρῶν ἐπέξῃγαγεν, ἑτέροισ δὲ ἀντικαταστησάμενος
 ἀκραιφνεῖς, καθάπερ οἱ ἐπέστελλε Βελισάριος, καὶ τὰ ἐπιτήδεια B
 ἐς χρόνον αὐτοῖς ἀπολεπῶν ἐνιαΐσιον, ξὺν τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐς
 Σάλωνα ἤλθε. καὶ Βελισάριος παντὶ τῷ στόλῳ ἐνθ' ἐνθε ἄρας
 Πόλην προσέλαχεν. οὗ δὴ τὸ στράτευμα διέπων χρόνον τινὰ ἔμενε.
 20 Τωτίλας δὲ ἤκειν αὐτὸν ἐνταῦθα ἀκούσας, τὴν τε δύναμιν ἐθέ-
 λων γινῶναι, ἤνπερ ἐπήγετο, ἐπολεῖ τάδε. Βῶνος ἦν τις Ἰωάν-
 νου ἀνεμῶς φρουρᾶς ἄρχων τῆς ἐν Ἰαννούα. τούτῳ δὲ ὀνόματι

5. ἐπεθεν] ἀπεθεν L. 12. τῆς θαλάσσης om. L. 19. Πόλη
 P ex coniectura Maltreti. πόλις Reg. πόλη H. πολὺ L. πόλις
 vel πόλις Lm. 20. αὐτὸν ἐνταῦθα] ἐνταῦθα αὐτὸν L.
 21. Βῶνος P et Hm. βῶνου HL. 22. ὀνόματι om. L.

intravit. Et enim Gotthi pactis confisi, nihilque adversi interventurum
 rati, remissa iam obsidionis cura, cessabant. Tum vero appulsum repente
 classem conspicati, soluta trepide obsidione, procul ab urbe castra metati
 sunt, et quae sibi contigissent, Totilae plane significarunt. Eo quidem
 periculi Hydruntinum castellum venit: quidam vero ex Valentini militi-
 bus, in agros circumiectos excurrere soliti praedae causa, aliquando forte
 ad littus maris obviam factis hostibus congressi sunt, et cedente ipsis
 pessime praelio, multi in mare fuga se coniecerunt: ubi ceteri, amissis, in
 castellum caeteri redierunt. Inde Valentinus veteres praesidiarios, quos
 semimortuos repererat, deduxit, aliisque integris, ex praeecepto Belisarii,
 in eorum locum suffecit, et annonam in annum instructis, cum reliquo ex-
 ercitu Salonas repetiit. Hinc solvit cum universa classe Belisarius, et
 Polam applicuit: ubi aliquantum temporis posuit in componendo exercitu.
 Postquam Totilas illum eo venisse audit, ut copias, quas secum is du-
 xerat, exploratas haberet, hac arte usus est. Bonus, Iohannis a fratre
 nepos, Genuensi praesidio praerat. Huius nomen mutatus, fictas ad

χρησόμενος γράμματα δῆθεν τῷ λόγῳ παρ' αὐτοῦ πρὸς Βελισάριον ἔγραψεν, ἅτε παρακαλοῦντος αὐτὸν ὅτι τάχιστα παραγενέσθαι σφίσιν ἐν κινδύνοις τισὶ χαλεποῖς οὖσιν. ἄνδρας τε ἀπολε-
 C ζύμενος περιέργους ἐς τὰ μάλιστα πέντε τὰ τε γράμματα ἐνεχείρισε καὶ δύναμιν ἀκριβῶς κατανοεῖν τὴν Βελισαρίου ἐπέστελλεν, 5
 ἐνδεικνυμένους ὅτι δὴ ἀπὸ Βώνου σταλείην. Βελισάριος μὲν οὖν τοὺς ἄνδρας οἱ ἐς ὄψιν ἐλθόντας ζὺν φιλοφροσύνη πολλῇ, ὥσπερ
 V 126 εἰώθει, εἶδεν. ἀναλεξόμενός τε τὰ γράμματα Βώνῳ ἀπαγγελλειν ἐκέλευεν ὅτι δὴ παντὶ τῷ στρατῷ οὐκ εἰς μακρὰν ἦξει. οἱ δὲ περισκοπήσαντες ἅπαντα, καθάπερ σφίσιν ἐπέστελλε Τωτίλας, 10
 ἐς τε τὸ Γότθων στρατόπεδον ἐπανήκον καὶ ὡς ἥμιστα λόγου ἄξιαν τὴν Βελισαρίου δύναμιν ἰσχυρίζοντο εἶναι.

Ἐν τούτῳ δὲ Τωτίλας Τίβυρον πόλιν, Ἰσαύρων φρουρὰν ἔχουσαν, προδοσίᾳ εἶλε τρόπον τοιῷδε. τῶν τινες οἰκητόρων τὰς πύλας ζὺν τοῖς Ἰσαύροις ἐθύλασσον. οὗτοι Ἰσαύροις τοῖς 15
 D ζυμφυλάσσοσσι διάφοροι γεγενημένοι ἀπ' οὐδεμιᾶς τε πρὸς αὐτοὺς διακεκριμένοι αἰτίας ἄγχιστί που ἐνστρατοπεδεωμένους τοὺς πολεμίους ἐπηγάγοντο νύκτωρ. οἱ μὲν οὖν Ἰσαυροὶ ζυμφροσήσαντες ἀλίσκομένης τῆς πόλεως σχεδόν τι ἅπαντες διαφυγεῖν ἴσχυσαν. 20
 τῶν δὲ οἰκητόρων οὐδενὸς οἱ Γότθοι ἐφείσαντο, ἀλλὰ ζὺν τῷ τῆς πόλεως ἱερεὶ ἅπαντας ἔκτειναν τρόπον δὴ ᾧπερ ἐξειπιστάμενος ἔγωγε ὡς ἥμιστα ἐπιμνήσομαι, ὡς μὴ ἀπανθρωπίας ἀπολείπω μνημεῖα τῷ ὀπισθεν χρόνῳ· ἐν τοῖς καὶ Κάτελλος ἀπώλετο ἐν τοῖς Ἰταλιώταις ἀνὴρ δόκιμος. καὶ οἱ μὲν βάρβαροι Τί-

13. Τίβυρον P. τίβυριν HL. τίβυρη Scaliger.

Belisarium litteras scripsit, quasi instaret Bonus, ut sibi in gravi periculo quamprimum adesset: tum viris delectis quinque maxime curiosas eas tradidit, iniunxitque, ut Belisarii vires diligenter inspicerent, se a Bono missos simulantes. Hos Belisarius ad se introductos benignissime, ut solebat, accepit, lectisque literis, Bono renuntiare iussit, brevi se affore cum omnibus copiis. Illi, cum ex praescripto Totilae cuncta explorassent, reversi in Gotthorum castra, exercitum Belisarii tenuem esse et contemnendum asseverarunt.

Eodem tempore Tibur oppidum, Isaurorum praesidio munitum, prodicione cepit Totilas: res ita contigit. Cum Isauris portarum custodes erant quidam ex incolis. Hi iurgio ab Isauris custodiam secum agitantibus distracti, temere facta discessione, hostem, in proximo habentem castra, noctu acciverunt. Capte oppido, ita coierunt Isauri, ut fere omnes evaserint. Oppidanorum nemini parcetes Gotthi, ad unum omnes cum ipsorum Antistite eo modo contrucidarunt, quem etsi compertum habeo, reticebo tamen, ne posteris monumentam inhumanitatis relinquam. In ea strage Catellus interit, spectatus inter Itales vir. Occupato et-

βεριν ἔσχον, Ῥωμαῖοι δὲ οὐκ ἔτι ἠδύναντο ἐκ Τοῦσκων τὰ ἐπι-
 τήθεια διὰ τοῦ Τιβέριδος ἐσκομίζεσθαι. πρὸς γὰρ τῷ ποταμῷ P 489
 ἡ πόλις κειμένη Ῥώμης ὑπερθεν ὡς ἀπὸ σταδίων εἴκοσι καὶ ἑκα-
 τὸν ἐπιτείχισμα τὸ λοιπὸν τοῖς ἐνταῦθα εἰσπλεῖν βουλομένοις
 5 ἐγένετο.

ιά'. Τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ Τίβυρον οὕτω γενέσθαι ξυνέπεσε. B
 Βελισάριος δὲ παντὶ τῷ στόλῳ ἐς Ῥάβενναν ἀφικόμενος Γότθους
 τε τοὺς παρόντας καὶ Ῥωμαίους στρατιώτας ξυναγαγὼν ἐλεξε
 τοιαύδε „ Οὐ γὰρ πρῶτως, ὡ ἄνδρες, τὰ τῆς ἀρετῆς ἔργα πρὸς
 10 τῆς κακίας διερρηχέναι ξυμβέβηκεν. ἄνωθεν γὰρ τοῦτο τοῖς
 ἀνθρωπίνους ἐμπέφυκεν ἀτεχνῶς πράγμασι, πολλὰς τε ἀνδρῶν
 ἀγαθῶν πράξεις μοχθηρὰ τῶν πονηροτάτων ἀναχαιτίζειν τε καὶ
 διαφθεῖρειν ἱκανῶς ἴσχυσεν. ἔπειτα καὶ γὰρ τὰ βασιλέως πράγματα
 ἔσφηλεν. ὅς δὲ τὸσοῦτον τὰ ἡμαρτημένα ἐπανορθοῦν βούλεται,
 15 ὥστε τὴν Περσῶν ἐπικράτησιν περὶ Ἰλίουσσοнос τοῦτων ποιούμενος
 ἀποστείλαι με τανῦν εἰς ὑμᾶς ἔγνωκεν, ὅπως ἐπανορθώσω καὶ C
 ἰάσωμαι εἴ τι τοῖς ἄρχουσι μὴ δοθῶς ἢ ἐς τοὺς στρατιώτας τοὺς
 αὐτοῦ ἢ ἐς Γότθους εἰργασται. τὸ μὲν οὖν μηδ' ὀπωσοῦν ἡμαρ-
 τάνειν οὔτε ἀνθρώπινον καὶ τῆς τῶν πραγμάτων φέσεως ἔξω, τὸ
 20 δὲ τὰ ἡμαρτημένα ἐπανορθοῦν βυσιλεῖ τε διοικῶς πρέπον καὶ
 παραφρυχῆς τοῖς ἡγαπημένοις ἱκανῶς ἄξιον. οὐ γὰρ ὅσον ὑμῖν H 272
 τῶν δυσκόλων ἀπαλλαγῆναι ξυμβήσεται, ἀλλὰ καὶ τῆς βασιλείως
 εἰς ὑμᾶς εὐνοίας ξυνεῖναι τε καὶ ἀπολαύειν αὐτίκα προσέσται· οὐδ'

6. Τίβυρον] τ/βεριν HL. 21. παραφρυχῆς L. παρὰ φρυχῆς HP.
 23. ξυνεῖναι] ξυνεῖναι Scaliger.

iam a Gotthis Tiberi, Romanis nulla amplius potestas fuit, ex Tuscia
 invehendorum eo fluvio commentatum. Etenim oppidum ad flumen situm,
 ac superius Roma stadiis cxx. postmodum in urbem navigare volentibus
 infestum propugnaculum fuit.

11. Tiburi quidem res ita se habuit: Ravennam vero delatus cum
 universa classe Belisarius, vocata concione, Gotthos, qui aderant, ac mi-
 lites Romanos his fore verbis allocutus est. *Non hodie primum contigit,
 o Viri, ut res virtute portae, vitio dilaberentur. Nam haec iam inde olim
 rebus humanis alte insita imbecillitas fuit, et praecleara multa virorum
 proborum acta evertit delevitque scelestissimorum improbitas. Hinc nata
 est ruina rerum Imperatoris: qui prave hactenus facta corrigere adco
 cupit, ut consilio domandi Persas posthabito, ad vos modo me destinaverit,
 ut reparem aereamque si quid a Praefectis non recte vel in milites ipsius,
 vel in Gotthos patratum est. Nihil omnino peccare, neque humanum est,
 neque intra rerum naturam positum: peccata autem emendare, Imperato-
 rem maxime decet, nec parum illis convenit, quos ex animo diligit. Nec
 vero a molestiis solum vindicabimini; sed Imperatoris erga vos benevolen-
 tiae testimonium ac fructus continuo accedent: quo quid hominibus contin-*

τί ἂν ἀξιώτερον γένοιτο ἀνθρώπων τῶν πάντων χρημάτων; ἐπειδὴ τοίνυν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ἡμῖν πάρειμι, προσήκει καὶ ἡμῶν ἕκαστον
D πάσῃ δυνάμει χρῆσασθαι, ὅπως ἂν τῆς ἐντεῦθεν ὠφελείας ἀπώ-
 νασθε. ὅτω τε ἡμῶν ξυγγενεῖς ἢ φίλοι παρὰ *Τωτίλα* τῷ τυράννῳ
 τυγχάνουσι ὄντες, μεταπεμψάσθω τούτους ὅτι τάχιστα τῆν βα- 5
 σιλῆως δηλώσας γνώμην. οὕτω γὰρ ἂν ἡμῖν τὰ τε ἐκ τῆς εἰρή-
 νης καὶ τὰ ἐκ τοῦ μεγάλου βασιλέως ἀγαθὰ γένοιτο· ὡς ἔγωγε
 οὔτε τῷ πολεμῆσει ἔνθαδε ἀφῆγμαι οὔτ' ἂν ἐκὼν ποτε τοῖς βα-
 σιλῆως κατηκόοις πολέμιος εἶην. εἰ μέντοι καὶ νῦν οἱ μὲν τούτων
 παρὰ φαῦλον ἡγησάμενοι τὸ τὰ βελτίω σφίσι αὐτοῖς ἐλθεῖναι, 10
 οἱ δὲ καὶ ἀπ' ἐναντίας ἡμῖν ἴσων, ἀνάγκη καὶ ἡμᾶς αὐτοῖς ὡς
 μάλιστα ἀκουσίους ὡς πολεμίους χρῆσθαι.“ τὸσαῦτα μὲν *Βε-*
λισάριος εἶπε. προσεχώρει δὲ οἱ τῶν ἐναντιῶν οὐδεὶς οὔτε *Γότ-*
P 490 *θος* οὔτε *Ῥωμαῖος*. ἔπειτα δὲ *Θοριμούθ* τε τὸν δορυφόρον καὶ
V 127 τῶν ἐπομένων τινὰς ξύν τε *Βιταλίῳ* καὶ τοῖς Ἰλλυριοῖς στρατιώ- 15
 ταις ἐς *Αἰμιλίαν* πέμψας, ἐκέλευεν ἀποπειρᾶσθαι τῶν ταύτη χω-
 ρίων. *Βιτάλιος* οὖν ξὺν τῷ στρατῷ τοῦτω ὄμφι πόλιν *Βωνώ-*
νιαν γενόμενος τινὰ τε τῶν ἐνταῦθα φρουρῶν ὁμολογῆσαι ἔλων ἐν
Βωνωνείᾳ πόλει ἠσύχαζε. χρόνῳ δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον Ἰλλυριοὶ
ξύμπαντες, ὅσοι ξὺν αὐτῷ ἐστρατεύοντο, ἐκ τοῦ αἰφνιδίου, κα- 20
 κὼν οὐδὲν οὔτε παθόντες οὔτε ἀκούσαντες, λάθρα ἐνθάνει ἀνα-
 χωρήσαντες ἐπ' οἶκον ἀπεκομισθήσαν. πρέσβεις τε παρὰ βασι-
 λέα πέμψαντες συγγνώμην δίδοναι σφίσι ἐδέοντο, οὐκ ἄλλων τε

8. οὔτε — οὔτ'] Vulgo οὐδέ — οὐδ'. *ibid.* πολεμῆσειων P ex
 Vat. τομησειων HL. 23. ἄλλων τε] Vitiosum te vel delendum
 vel cum alia particula commutandum.

gat magis dignum, cui omnis opum copia postponatur? Itaque cum ad id vobis praesto sim, cuiusque vestrum est viribus uti omnibus, ut inde capiatis utilitatem. Porro quisquis necessarios vel amicos apud Tyrannum Totilam habet, eos revocet quamprimum, declarata Augusti voluntate. Sic enim et pacis et Imperatoris magni larga benignitas se vobis offert, ut meus hic adventus ad bellum per se minime spectet: nec sane ultro hostilem unquam animum in subditos Augusti induam. At si nunc illi partim renuanti potiora amplecti, partim etiam se nobis adversos offerant, ipsos hostiliter, involutissimi licet, habebimus. Ita quidem disseruit Belisarius: nemo tamen hostium, nec Gotthus, nec Romanus, ad ipsum descendit. Deinde Thorimutho Praetoriano ac suorum quibusdam, cum Vitalio Illyrisque militibus, in Aemiliam missis, mandavit ut regionis illius loca tentarent. His Vitalius succinctus copiis, Bononiam accessit, et capto deditione vicino quodam castello, in urbe illa consedit. Interiecto haud magno spatio, quotquot sub ipso merebant Illyrii, repente, quamvis nullo nec facta nec dicto violati, inde clam proripuerunt sese, et domum reversi, ab Imperatore veniam per Legatos petierunt; quandoquidem non

Ἔνεκα εἰς τὰ οὐκ αἰσθητὰ τῶν δὴ ἀφικόμενοι ἦ ὅτι συγγόν ὀφείλοισιν χρόνον ἐν Ἰταλίᾳ στρατευομένοις τὰς τε ξυνητάξεις ὡς ἤμιστα κο- B
μιζομένοις χρήματα δὴ πολλὰ τὸ δημόσιον ὤφειλε. καὶ στρα-
τεύματος δὲ Οὐννικοῦ τοὺς Ἰλλυριοὺς ἐπισκῆφαντος παιδάς τε
5 καὶ γυναῖκας ἐξηνδραποδίσειν τετύχηκεν. ἃ δὴ πυθόμενοι καὶ
τῶν ἀναγκαίων ἐν γε Ἰταλιώταις σπανίζοντες ἦσαν. οἷς δὴ βα-
σιλεὺς τὰ πρῶτα χαλεπήνας, εἶτα συγγνώμων ἐγένετο. γνοὺς δὲ
ὁ Τωτίλας τὴν τῶν Ἰλλυριῶν ἀναχώρησιν στρατεύματα ἐπὶ Βωνώ-
ναιαν ἐπεμψεν, ὡς Βιτάλιον καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶ ἀναρπύσσοντας.
10 ἀλλὰ Βιτάλιός τε καὶ Θεοριμούθ' προλοχίσαντες ἐνέδραις τισὶ τοὺς
ἐπιόντας πολλοὺς μὲν διέφθυραν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐς φυγὴν ἔτρε-
ψαν. ἐνθα Ναζάρης, ἀνὴρ λόγιμος, Ἰλλυριὸς γένος, στρα-
τιωτῶν τε τῶν ἐν Ἰλλυριοῖς ἄρχων, ἔργα θανάσιμα ἐς τοὺς πο- C
λιμίους πάντων μάλιστα ἐπεδείξατο. οὕτω τε ὁ Θεοριμούθ' παρὰ
15 Βελισάριον ἐς Ῥάβενναν ἦλθε.

Τότε δὴ Βελισάριος τρεῖς τῶν δορυφόρων τῶν αὐτοῦ, Θεο-
ριμούθ' τε καὶ Ῥικίλαν καὶ Σαβινιανὸν, ἔστειλε ἐξ ἡλίοις στρα-
τιώταις ἐς Αὔξιμον πόλιν, Μάγνην τε καὶ Ῥωμαίους τοῖς ἐν-
ταῦθα πολιορκουμένοις ἐπαμνυνοῦντας. οἱ δὲ Τωτίλαν τε λαθόν-
20 τες καὶ τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον νύκτωρ ἐν Αὔξιμῳ ἐγέ-
νοντο, ἐπεκδρομὰς τε τινὰς ποιεῖσθαι ἐπὶ τοὺς ἐναντίους διε-
νοῦντο. τῇ δὲ ὑστερεῖα πυθόμενοι ἀμφὶ ἡμέραν μέσην τῶν πο-
λεμίων τινὰς ἄγχιστά πη εἶναι ἐξῆλθον μὲν ὡς ὑπαντιάζοντες,

6. γε] Vulgo τε. *ibid.* ἦσαν om. HL. πανσθενεῖ ἀνεχώρησαν
supplebat Hoeschellus. 13. τε τῶν om. L.

alia de causa rediissent in patriam, nisi quia sibi, diuturnam passis mili-
tiam in Italia sine ullo stipendio, multa ab aerario pecunia deberetur.
Praeterea Hunnorum exercitus, facta in Illyricum irruptione, eorum liberos
coniuguesque in servitutem abduxerat. Cuius rei nuntius, ad victus
inopiam, qua in Italia laborabant, accedens, illos migrare compulit. Quibus
Imperator initio offensus, postea veniam dedit. Totilas Illyriorum
discessu cognito, Bononiam copias misit, ut Vitalium et eos, qui cum ipso
erant, corripent. Verum Vitalius ac Thorimuthus, cum insidias venien-
tibus instruxissent, caesis non paucis, reliquos in fugam verterunt. Ibi
Nazares, vir nobilis, Illyrius genere et Illyrici comes, in hostes facinora
omnium maxime miranda edidit: Thorimuthus autem Ravennam rediit
ad Belisarium.

Tum Belisarius ex Protectorum suorum numero tres, Thorimuthum,
Ricilam et Sabinianum cum militibus mille ad urbem Auximum misit,
Magno et Romanis ibi obsessis laturus opem. Illi, nihil Totila, nihil
hostili exercitu advertente, Auximum de nocte ingressi, statuerunt fati-
gare hostem eruptionibus. Postridie, circiter meridiem, ut Barbarorum

D κατασκόπους δὲ πέμψαι πρότερον ἐπ' αὐτοὺς ἔγνωσαν, κατα-
 σκευομένους τὴν αὐτῶν δύναμιν, ὡς ἂν μὴ ἀνεπισκέπτως ἐπ'
 αὐτοὺς ἴωσιν. Ῥικίλας δὲ ὁ Βελισαρίου δορυφόρος (οἰνωμένους
 γὰρ τηρικαῦτα ἐτύγγανεν) ἄλλους μὲν ἐπὶ κατασκοπῇ οὐκ εἶα λέ-
 ναι, μόνος δὲ αὐτὸς τὸν ἵππον ἐξελάσας κατὰ τάχος ἦει. Γότ- 5
 θοις δὲ τρισὶν ἐντυχῶν ἐν χωρίῳ κρημνῶδει τὰ μὲν πρῶτα ὡς
 ἀντιταξόμενος ἔστη· ἐπὶ πλείστον γὰρ ἀνδρείας ἐτύγγανεν ἤκων·
 πολλοὺς δὲ πανταχόθεν ἐπ' αὐτὸν ἰδὼν ἐπιρρέοντας ἐς φυγὴν ὤρ-
 μητο. τοῦ δὲ οἱ ἵππου ἐν δυσχωρίαις δκλύσαντος, κραυγὴ τε
 τῶν πολεμίων πολλὴ γέγονε καὶ τὰ δοράτια ἠκόντιζον ἐπ' αὐτὸν 10
 P 491 ἅπαντες. ὧν δὴ Ῥωμαῖοι αἰσθόμενοι ἐβοήθουν δρόμῳ. καὶ
 Ῥικίλας μὲν δόρασι πολλοῖς κεκαλυμμένος θνήσκει, τρέψαντες δὲ
 τοὺς ἐναντίους οἱ ἄμφι Θοριμῶθ, ἄραντές τε τὸν νεκρὸν, ἐς
 Αὐξιμον πόλιν ἐκόμισαν, οὐκ ἐπαξίως τῆς ἄρετῆς τὴν τοῦ βίου
 καταστροφὴν κληρωσάμενον. ἔπειτα Σαβινιανὸς τε καὶ Θορι- 15
 H 273 μῶθ Μάγνῳ κοινολογησάμενοι ἀξέμφορον εἶναι σφίσι περαιτέρῳ
 διατριβῇ τινα ἐνταῦθα ποιῆσθαι λογισάμενοι, ὅτι δὴ οὕτω τοῖς
 πολεμίοις γε οὐκ ἀξίωμαχοί ποτε γένοιτο καὶ τὰς τῶν πολιορκου-
 B μένων καταδαπανῶντες τροφὰς ἀλώσιμον ὅτι θῦσον τὴν πόλιν
 τοῖς ἐναντίοις ποιήσονται. ἐπεὶ ταῦτα ἐδόδοκτο, αὐτοὶ μὲν καὶ 20
 οἱ χίλιοι παρεσκευάζοντο ἐς τὴν ἄφοδον, ὡς νύκτωρ τῆς ἀποπο-
 ρείας ἀρξόμενοι, αὐτίκα δὲ τῶν τις στρατιωτῶν αὐτομολήσας
 λάθρα ἐς τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον ἔκπυστα ἐποίησε τὰ
 πρυσσόμενα. Τωτίλας τοίνυν ἄνδρας δισχιλίους ἀριστίνδην

24. ἀριστίνδην] ἀριστινδην P.

agmen subiisse propius audierunt, se urbe eiecerunt, itari obviam: prius tamen mittere placuit, qui perspicerent eorum vires, ne inexplorato ipso invaderent. Protector Belisarii Ricilas, tunc temporis ebrius, haud passus caeteros speculatum ire, solus equo admisso properat. Tres Gothos praecipiti in loco nactus, primo quidem, ut vir erat animosissimus, equo inhibito, se ad resistendum composuit: ubi vero se undique circumfundi vidit, fugam cepit. Prolapso in salebris equo, exoritur ingens hostium clamor: in Ricilam omnes torquere iacula: conspicati id Romani auxilio cucurrere. Spiculorum multitudine obruto confectoque Ricila, qui cum Thorimutho erant, avertunt in fugam hostes, mortuum tollunt, et in urbem Auximum reportant, mortem fortitudine indignam sua sortitum. Post Sabinianus ac Thorimuthus, collato cum Magno consilio, censuerunt haud in rem esse, ut ibi diutius morarentur; propterea quod hostem aequo petere congressu non possent, et obsessorum annonam absumendo efficerent ut in Gothorum potestatem urbs citius caderet. Constituto consilio, ipsi cum subsidiariis mille protectionem in proximam noctem parant. Confestim miles quidam, occulto ad hostium castra elapsus trans fugio, rem indicavit. Totilas, delectu fortissimorum habito ad duo mil-

ἀπολεξάμενος νυκτὸς ἐπιλαβούσης ἐφύλασσε τὰς ὁδοὺς, ἀπὸ
 σταδίων Ἀύξιμον τριάκοντα, οὐδενὶ αἰσθησιν παρεχόμενος. οἱ
 ἐπεὶ παριόντας ἀμφὶ νύκτα μέσην τοὺς πολεμίους εἶδον, σπασά-
 μενοι τὰ ξίφη ἔργου εἶχοντο. καὶ αὐτῶν μὲν διακοσίους ἔκτει-
 ναν, Σαβινιανὸς δὲ καὶ Θοριμοῦθ' ἕξιν τοῖς λοιποῖς, ἅτε ἐν σκό- C
 τει, λαθεῖν τε καὶ φυγεῖν ἐς τὴν Ἀριμήνην ἴσχυσαν. τῶν μὲν- V 128
 τοι ὑποζυγίων ἁπάντων οἱ Γότθοι ἐκράτησαν, ἃ τῶν στρατιω-
 τῶν τῆν τε θιραπειάν καὶ τὰ ὄπλα καὶ τὰ ἱμάτια ἔφεραν.

Ἔστι δὲ πολλίσματα δύο πρὸς τῇ ἀκτῇ τοῦ Ἴονίου κόλπου,
 10 Πισαυρός τε καὶ Φανὸς, μεταξὺ τῆς τε Ἀύξιμον καὶ Ἀριμήνου
 πόλεως κείμενα. ὧν δὴ τὰς οἰκίας Οὐλίγης κατ' ἀρχὰς τοῦ πο-
 λέμου ἐμπρήσας τὰ τεύχη καθείλεν ἕχρι ἐς ἡμισὺν μάλιστα, ὅπως
 μὴ καταλαβόντες αὐτὰ Ῥωμαῖοι πράγματα Γότθοις παρεξωσι.
 τούτων θύτερον, Πισαυρον, Βελισάριος καταλαβεῖν ἔγνω· ἔδοξε
 15 γὰρ οἱ ἐς ἵππων νομὸς ἐπιτηδείως τὸ χωρίον κεῖσθαι. πέμψας
 οὖν νύκτωρ τῶν οἱ ἐπιτηδείων τινὰς ἐς τὸ ἀκριβὲς εὐρὸς τε καὶ D
 μῆκος πύλης ἐκάστης ξυνημετρήσατο λάθρα. τὰς τε πύλας τε-
 κτηνάμενος καὶ σιδηρῶ περιβαλὼν εἰτά τισιν ἀκατίοις ἐνθήμενος
 ἔπεμψεν, ἕς δὴ ἐκέλευε τοῖς ἀμφὶ Σαβινιανόν τε καὶ Θοριμοῦθ'
 20 κατὰ τάχος τοῖς τεύχεσιν ἐναρμόσαστας ἐντὸς τοῦ περιβόλου μέ-
 νειν, ἔν τε τῷ ἀσφαλεῖ γινομένους ὕσα τοῦ περιβόλου καταπε-
 πτώκει, ὅτῳ δὴ ἀνοικοδομηῖσαι τρόπῳ, λίθους τε καὶ πηλὸν καὶ
 ἄλλο ὀτιοῦν ἐμβالλομένους. οἱ μὲν οὖν κατὰ ταῦτα ἐποιοῦν.
 Τιωτῆλας δὲ μαθὼν τὰ πρᾶσσόμενα στρατῷ πολλῶ ἐπ' αὐτοῖς

Ha, sequenti nocte, stadiis xxx. procul Auximo, itinera inasedit, nemine
 persentiente. Hi sub mediam noctem, ut hostes transeantes viderunt,
 districtis ensibus eos adorti, ducentos interfecere. Sabinianum ac Tho-
 rimuthum cum reliquis nox occuluit, illisque Ariminum evadendi copiam
 dedit. Penes Gotthos fuere iumenta omnia, quibus militum famuli, ar-
 ma, vestes, convehbantur.

Inter urbes Auximum Ariminumque, ad sinus Ionii littus duo sita
 sunt oppida, Pisaurum et Fanum: quorum domos Vitigis initio belli hu-
 jus incenderat, ac mediam fere murorum partem everterat, ne Romani,
 his occupatis, negotium Gotthis exhiberent. Eorum alterum, Pisaurum
 videlicet, Belisarius occupare constituit: quod is locus pabulationi com-
 modus videbatur. Ergo noctu nonnullis ex eorum numero, quibus fami-
 liaribus utebatur, proficisci iussis, mensuram latitudinis ac longitudinis
 cuiusque portae clam ab ipsis initam probe tenuit, et fores fabricatus
 mandatis, ut illis muro aptatis propere foribus, tenerent se oppido, at-
 que in tuto positi, murorum ruinas omnes, quomocumque possent, re-
 staurarent, infectis lapidibus, luto, et si quid esset aliud. Haec illi ac-
 curarunt: quibus Totilas intellectis, cum multis copiis eo contendit: fa-

ἤλθε. καὶ ἀποπειρασάμενος, χρόνον δὲ ἐνταῦθα διατρέψας τινὰ, ἐπεὶ ἐξελεῖν οὐχ οἷός τε ἦν, ἄπρακτος ἐς τὸ ἐν Αὐξίμῳ στρατό-
 P 492 πεδον ἀνεχώρησεν. ἐπιξήκει δὲ Ῥωμαίων ἔτι τοῖς πολεμίοις οὐ-
 δεις, ἀλλ' ἐντὸς τειχῶν ἕκαστοι ἕμενον. ἀλλὰ καὶ τῶν δορυ-
 φόρων τῶν αὐτοῦ δύο Βελισάριος ἐς Ῥώμην στείλας, Ἀρτασιέ-5
 ρην τε, ἄνδρα Πέρσην, καὶ Βαρβατίωνα Θραῦκα, ὡς ξυμφυ-
 λάζοντας Βέσση τὴν πόλιν, ὃς ἐνταῦθα ἐτύγχανεν ὢν, ἐπέστελλε
 τοῖς πολεμίοις ὡς ἤκιστα ἐπιξιέναι. Τωτίλως δὲ καὶ ὁ Γότθων
 στρατὸς, ἐπεὶ οὐκ ἀξιόχρεων ἀντιτάξασθαι σφίσι τὴν Βελισαρίου
 δύναμιν ᾔσθοντο οὖσαν, τῶν χωρῶν τὰ ἐχυρώτατα ἐνοχλεῖν 10
 ἔγνωσαν. διὸ δὴ ἐν Πικηνοῖς ἄμφι τε Φίρμον καὶ Ἀσκουλον ἐν-
 στρατοπεδευσάμενοι ἐς πολιορκίαν καθίσταντο. καὶ ὁ χειμῶν
 ἔληγε, καὶ δέκατος ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκό-
 πιος ξυγγράφη.

B εβ. Βελισάριος δὲ ἕμνεν τοῖς πολιορκουμένοις οὐδαμῇ 15
 ἔχων Ἰωάννην τὸν Βιταλιανοῦ ἀνεψιὸν ἐς Βυζάντιον ἐπέμψεν,
 δοκοῖς αὐτὸν δεινοτάτοις καταλαβῶν, ὡς ἐπανήκειν ὅτι τάχιστα
 ἐν σπουδῇ θήσεται, βασιλέως δεησόμενον στρατιάν τε πολλήν
 σφίσι καὶ χρήματα μεγάλα πέμψαι, καὶ μέντοι καὶ ὄπλα καὶ ἵπ-
 πους. οἱ γὰρ στρατιῶται ὀλίγοι λίαν ὄντες οὐδὲ αὐτοὶ μάχε- 20
 σθαι ἤθελον, χρήματά τε πολλὰ φάσκοντες τὸ δημόσιον σφίσι
 ὑφελεῖν καὶ αὐτοὶ ὑπάντων ἐνδεεῖς εἶναι. καὶ ἦν δὲ οὕτως. καὶ

10. ἐχυρώτατα L. ἐχυρώματα HP. 11. Πικηνοῖς P. πικη-
 νοῖς HL. 18. δεησόμενον HL. δεησάμενον P.

etoque periculo, ac multo ibi consumpto tempore, cum expugnare non posset, re infecta ad castra pro Auximo locata, rediit. Nec iam Romanorum quisquam in hostes erumpebat: sed quisque continebat se intra muros. Duos quoque e Protectoribus suis Belisarius Romam misit, Artasirem natione Persam et Barbationem Thracem, urbem cum Bessa, qui ibi erat, servaturos: et in hostem eruptiones facere velle. Totilas Gotthorumque exercitus, haud ignari viribus imparem sibi esse Belisarium, loca infestare munitissima decreverunt. Quare in agro Piceno ad Firmum et Asculum castrametati, utrumque circumsedere. Annus cum hieme finitur decimus huius belli, cuius historiam Procopius texiit.

12. Cum adesse obsessis Belisarius non posset, Ioannem Vitalianum nepotem Byzantium misit, gravissimo iureiurando obstrictum, fore ut redire satageret, simul ac rogasset Imperatorem, ut numerosum exercitum, magnam pecuniae vim, et arma et equos in Italiam mitteret. Detrectabant enim praelia milites, ad paucos redacti, et conquerentes, sibi ex aeterno stipendia deberi plurima, atque omnia deesse. Et sane sic res

γρόμματα ὑπὲρ τούτων βασιλεῖ ἔγραψεν. ἰδέσθω δὲ ἡ γραφή
 τάδε „Ἀφίγηθα ἐς τὴν Ἰταλίαν, ὃ βασιλέων κράτιστε, ἀν- C
 δρωῶν τε καὶ ἵππων καὶ ὄπλων καὶ χρημάτων ζὺν ἀπορία. ὧν
 οὐδ' ἂν τις μὴ διαρκῶς ἔχων πόλεμον, οἶμαι, διενεγκεῖν οὐ μὴ
 5 ποτε ἱκανὸς εἴη. Θρᾷκας μὲν γὰρ καὶ Ἰλλυριοὺς ἐνδεδιέχεστατα
 περιμόντες στρατιώτας κομιδῇ ὀλίγους ἤγειραμεν. οὓς δὴ ὀ-
 κτροῦς οὐδὲ τι ὄπλων ἐν χερσὶν ἔχοντας καὶ μάχης ὄντας παντά-
 πασι ἀμελετήτους ὀρώμεν. καὶ τοὺς ἀπολειμμένους ἐνταῦθα
 οὔτε αὐτόρχεις ὄντας καὶ κατεπτηχότας τοῖς πολεμίους, δεδου-
 10 λωμένους τε τὸ φρόνημα τῷ πρὸς ἐκείνων πολλάκις ἠσπῆσθαι,
 οἳ γε οὐδὲ εἰκῆ τοὺς ἐναντίους διέφυγον, ἀλλὰ τοὺς τε ἵππους
 ἀφέντες καὶ τὰ ὄπλα ἐς τὴν γῆν ῥέψαντες. χρημάτων δὲ πρόσσο- D
 δον ἕξ Ἰταλίας πορβῆσθαι ἡμῖν ἀδύνατά ἐστι, πάλιν πρὸς τῶν H 274
 πολεμίων κατελημμένης. διὸ δὴ καὶ ὑπερήμεροι γεγεννημένοι ἐς
 15 τῶν στρατιωτῶν τὰς ζυγνύξεις ἐπιτάττειν αὐτοῖς ἤκιστα ἔχομεν.
 ἀφειλετο γὰρ ἡμῶν τὴν παρρησίαν τὸ ὕψλημα. εὐ δὲ καὶ τοῦτο, V 129
 ὃ δέσποτα, ἴσθι, ὡς τῶν ὑπὸ σοῦ στρατευομένων οἱ πλείους
 πρὸς τοὺς πολεμίους ἠτόμολογκότες τυγχάνουσι ὄντες. εἰ μὲν
 οὖν ἴδῃ Βελισάριον ἐς Ἰταλίαν στέλλεσθαι μόνον, ἄριστά σοι τὰ P 493
 20 ἐς τὸν πόλεμον παρεσκευάσται· εἰμὶ γὰρ ἐν Ἰταλιώταις που ἤδη
 μέσοις· εἰ δὲ περιεῖναι βούλει τῷ πολέμῳ τῶν δυσμενῶν, καὶ τὰ
 ἄλλα ἑξαρτέσθαι δεῖ. στρατηγὸς γὰρ τις, οἶμαι, τῶν ὑπουρ-
 γούτων χωρὶς οὐκ ἂν γένοιτο. δορυφόρους τοῖνον καὶ ὑπασπι-
 στὰς τοὺς ἐμοὺς μάλιστα πάντων σταλῆναι προσήκει, ἔπειτα

erat. De his ad Imperatorem scripsit hoc fere modo. In Italiam per-
 venimus, Imperatorum optime, a militibus, equis, armis, pecunia impra-
 ti: quae si cui quantum satis est non suppetant, nequaquam is, ut equi-
 dem sentio, bello gerendo par esse poterit. Thracia atque Illyrico conti-
 nenter peragratis, milites coëgimus perquam paucos; quos misellos, iner-
 mes, et ad pugnam omnino rudes videmus; eos autem, qui hic remanse-
 rant, parum sorte contentos esse, hostium metuentes, et orebris percussos
 cladibus: qui congressum hostilem consulto vitant, dimissis equis, armis-
 que in terram proiecitis. Nec pecuniae quidquam redire nobis ex Italia
 potest, iam ab hostibus recepta. Quo fit ut stipendiis die praestituta non
 percipiatis militi, non sit integrum nobis illi imperare: nos enim loquendi
 libertate debitum privatis. Id etiam, Domine, pro certo habeo, eorum qui
 tibi militabant, maximam partem ad hostes descivisse. Itaque, si nihil
 aliud oportuit fieri, quam venire in Italiam Belisarium, nae tibi bellum
 optime instructum est: iam enim medios inter Italos dego. At si bello vis
 hostes vincere, alia parari necesse est: nam belli Imperator, mea quidem
 sententia, nemo fuit, nisi militare ministerium adsit. Quare hastatos
 stipatores et scutarios meos huc mitti in primis convenit; tum plurimas

πάμπολύ τι πληθος Ουγγων τε και ἄλλων βαρβάρων, οἷς και χρήματα ἤδη δοτέον.“

B Τοσαῦτα μὲν Βελισάριος ἔγραψεν. Ἰωάννης δὲ χρόνον ἐν Βυζαντίῳ διατρέψας πολλὴν οὐδὲν μὲν διεπράξατο ὧν ἕνεκα ἤλθεν, ἔγημε δὲ τοῦ Γερμανοῦ βασιλέως ἀνεψιοῦ παιδα. ἐν τούτῳ δὲ Τωτίλος Φίρμον τε και Ἀσκουλον ὁμολογία εἶλεν. ἐς Τούσκους δὲ ἀφικόμενος Σπολιτίον τε και Ἀσίσην ἐπολιόρκει. ἤρχε δὲ τοῦ μὲν ἐν Σπολιτίῳ φυλακτηρίου Ἡρωδιανός, τοῦ δὲ ἐν Ἀσίση Σισίφριδος, Γότθος μὲν γένος, εὐνοϊκῶς δὲ λαν ἕς τε Ῥωμαίους και τὰ βασιλέως πράγματα ἔχων. Ἡρωδιανός μὲν οὖν τοῖς πολεμίοις ἐς λόγους ἤλθεν, ἐφ' ᾧ τριάκοντα ἡμέρας ἡσυχῇ μείνωσιν. ὧν ἦν μὴ ἐπικουρία τις αὐτοῖς ἐπιγένηται, αὐτόν τε και τὴν πόλιν ζῆν τε τοῖς στρατιώταις και τοῖς ἐνοικοῦσι Γότθοις ἐνδώσειν. τόν τε παιδα ὄμηρον ἐπὶ ταύτῃ τῇ ὁμολογίᾳ παρέσχετο. ἐπειδὴ δὲ παρῆν μὲν ἡ κυρία, στράτευμα δὲ οὐδαμῶδες Ῥωμαίων ἤλθεν, Ἡρωδιανός τε και ὅσοι φρουρὰν ἐνταῦθα εἶχον κατὰ τὰ ξυγκείμενα Τωτίλῃ και Γότθοις σφᾶς τε αὐτοὺς και Σπολιτίον ἐνεχείρισαν. φασὶ δὲ Ἡρωδιανὸν κατὰ τὸ ἐς Βελισάριον ἔχθος αὐτόν τε και Σπολιτίον Γότθοις ἐνδοῦναι· λογισμὸς γὰρ αὐτῷ Βελισάριος τῶν βεβιωμένων ἠπειλησε πράξειν. 20 τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ Σπολιτίῳ ταύτῃ ἐχώρησε. Σισίφριδος δὲ ζῆν τοῖς ἐπομένοις ἐπεκδρομὰς ποιησάμενος, τῶν τε ζῆν αὐτῷ πλείστους ἀποβάλλει και αὐτὸς θνήσκει. Ἀσισίνοι τε τοῖς παροῦσιν

5. Γερμανοῦ] Δημητρίου legit Pers. 9. Σισίφριδος] Sifridus Pers. Infra Sifridius. 21. Σισίφριδος] τισίφριδος H: illud Hm.

Humorum aliorumque Barbarorum caeteras: quibus iam nunc pecunia repraesentanda est.

Ea quidem Belisarius scripsit: Ioannes vero diu Byzantii moratus, omissa re, cuius causa venerat, filiam Germani, qui Imperatoris nepos ex fratre erat, uxorem duxit. Interea loci Totilas deditione Firmum atque Asculum capit, Tusciamque ingressus, Spoletium et Asisium obsidet. Imperabat praesidio Spoletino Herodianus; Asisino Sisirfridus, genere is quidem Gotthus, at Romanorum, rerumque Imperatoris studiosissimus. Herodianus, pactis cum hoste dierum xxx. induciis, promissit, si intra id tempus auxilium sibi non afferretur, se urbem secum et cum militibus incollisque traditurum Gotthis: cuius compositionis obsidem dedit filium suum. Quando affuit dicta dies, nusquam compatente Romano exercitu, Herodianus omnesque praesidarii se ac Spoletium Totilae et Gotthis ex conventu permittunt. Fertur Herodianus se et Spoletium Gotthis dedidisse, dictante odio, quo Belisarium prosequeretur; ex quo Belisarius minatus fuerat se ab ipso anteaetae vitae rationem repetiturum. Sic res Spoletii se habuerunt. Sisirfridus autem suorum, quibuscum eruptiones faciebat, plerisque amissis, et ipse occubuit. Tum consilii inopes Asis-

ἀποροῦμενοι, αὐτίκα τὴν πόλιν τοῖς πολεμοῖς ἐνέδουσαν. πέμ- D
 ψας δὲ παρὰ Κυπριανὸν εὐθὺς Τωτίλας, ἐνδοῦναι, ὃ αὐτῷ Πε-
 ρουσίαν ἤξειλον, δεδιττόμενος μὲν, ἣν ἀπειθήσῃ, χρήμασι δὲ αὐ-
 τῷ δωρήσασθαι μεγάλοις ἐπαγγελλόμενος, ἦν γε ταῦτα ἐπιτε-
 5 λοίη. ἐπεὶ τὲ οἱ Κυπριανοῦ οὐδὲν προὔχωρει, τῶν ἐκείνου δο-
 ρυφόρων ἕνα, Οὐλίφον ὄνομα, χρήμασιν ἀναπέλθει δόλω τὸν
 ἄνθρωπον διαχρήσασθαι. Οὐλίφος μὲν ὄν μόνῳ τῷ Κυπρια-
 νῷ ἐντυχῶν ἐκτεινέ τε αὐτὸν καὶ παρὰ Τωτίλαν φεύγων ᾤχετο.
 οὐδὲν δὲ ἤσσαν οἱ Κυπριανοῦ στρατιῶται βασιλεῖ τὴν πόλιν ἐφύ-
 10 λασσον, διὸ δὴ Γότθοι ἐνθὲνδε ἀναχωρεῖν ἔγνωσαν.

ιγ'. Μετὰ δὲ Τωτίλας ἐπὶ Ῥώμην ἦει, καὶ ἐπεὶ ἀγχοῦ P 494
 ἐγένετο, ἐς πολιορκίαν καθίστατο. τοὺς μέντοι γεωργοὺς οὐδὲν
 ἄχαρι ἀνὰ πῦσιν τὴν Ἰταλίαν εἰργάσατο, ἀλλὰ τὴν γῆν ἐκέλευεν
 ἀδειῶς, ἥπερ εἰδώσειν, ἐς αἰεὶ γεωργεῖν, τοὺς φόρους αὐτῷ ἐπι-
 15 φέροντας ὕσους τὰ πρότερον ἕξ τε τὸ δημόσιον καὶ ἐς τοὺς κεκτη-
 μένους ἀποστέρειν ἤξειλον. Γότθων δὲ τινῶν ἄγχιστα τοῦ Ῥώμης
 περιβόλου ἀφικόμενων Ἀρτασίρης τε καὶ Βαρβατίων, πολλοὺς
 τε τῶν ἐπομένων ἐπαγαγόμενοι, Βέσσα ὡς ἤκιστα ἐπαινοῦντος,
 ἐπεκδρομῆν ἐπ' αὐτοὺς ἐποίησαντο. καὶ πολλοὺς μὲν εὐθὺς
 20 ἔκτειναν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐς φρυγὴν ἔτρεψαν. οἷς δὴ ἐπιστόμε-
 νοι, ἕξ τε τὴν δώξιν ἐπὶ πλείστον ἐκπεπωκότες ἐνέδραις ὑπὸ τῶν B
 πολεμίων ἐνέτυχον. οὗ δὴ τοὺς πλείστους ἀποβαλόντες αὐτοὶ
 ἔξεν ὀλέθους τισὶ διεφύγον μόλις, καὶ τὸ λοιπὸν ἐπεξιέναι τοῖς
 ἐναντίοις, καίπερ ἔγκειμένοις, οὐκέτι ἐτόλμων. καὶ ἀπ' αὐτοῦ

24. ἐτόλμων Scaliger. Vulgo ἐτόλμων.

nates, urbem sine mora in potestate hostinum posuere. Protinus mittit Totilas Cypriano, ut Perusia sibi cedat: ac ni faciat, denuntiat terrores; si morem gesserit, grandem pollicetur pecuniam. Cum nihil his apud Cyprianum proficeret, unum ex ipsius stipatoribus, cui nomen Ulipho, pecunia adducit ut eum per insidias interficiat. Cyprianum nactus solum Uliphus, illum occidit, et ad Totilam confugit. Nihilominus tamen Imperatori urbem servantibus Cypriani militibus, Gotthi inde abscedere decreverunt.

13. Deinde Romam profectus Totilas, ubi proxime ventum est, ad obsidionem capessendam incubuit. Per totam Italiam nulla agricolis illata molestia, eos libere, ut consueverant, rationem cum terra habere iussit, dummodo caperet ipse vectigalia, quae acrario agrorumque dominis antea pendebant. Ad moenia Romae Gotthorum manus accesserat, cum Artasires et Barbatio, assumptis suorum plurimis, improbante Bessa, in illos se eiecerunt. Multis primo congressu caesis, reliquos in fugam actos dum insequuntur, progressi longius, insidias ab hoste paratas intrant: ubi peris que desideratis, aegre ipsi cum paucis elapsi, non ausi sunt amplius in hostem, quamvis instantem, erumpere. Ex eo fa-

- λιμός τις ἀκριβῆς τοὺς Ῥωμαίους ἐπέβη, οὐκ ἐτι δυναμένους τι
 V 130 τῶν ἀναγκαίων ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐσκομίζεσθαι, καὶ τῶν ἐν θαλάσῃ
 ἀποκεκλεισμένους φορτίων. ἐπειδὴ γὰρ Γότθοι Νεάπολιν εἶλον,
 ναυτικὸν ἐνταυθῷ τε καταστησόμενοι ἀκάτων πολλῶν, κὰν ταῖς
 C ἡήσοις ταῖς Αἰόλου καλουμέναις καὶ ὅσαι ἄλλαι τῆδε ἐπικινεταῖς 5
 H 275 ἐς τὸ ἀκριβὲς τὸν διάπλουον ἐφύλασσον. ὅσαι οὖν νῆες ἐκ Σικελίας
 ἀναγόμεναι ἔπλεον ἐπὶ τὸν τῶν Ῥωμαίων λιμένα, πῦσαι γεγόνα-
 σιν αὐτοῖς ἀνδράσιν ὑπὸ ταῖς ἐκείνων χειρσί. Τωτίλας δὲ στρα-
 τευμα ἐς Αἰμιλίαν πέμψας, πόλιν Πλακεντίαν ἐξελεῖν ἢ βία ἢ
 ὁμολογίᾳ ἐκέλευεν. αὕτη δὲ πρώτη μὲν ἐστὶν Αἰμιλίω τῆς χῶ-
 ρας, ὀχύρωμα ἰσχυρὸν ἔχουσα. πρὸς δὲ τῷ ποταμῷ Ἡριδανῷ
 κεῖται καὶ μόνη τῶν τῆδε χωρίων Ῥωμαίων κατήκοος οὕσα ἔτι
 ἐλλείπτο. ἐπεὶ δὲ ὁ στρατὸς οὗτος Πλακεντίας ἀγχοῦ ἐγένετο,
 λόγους προῦφερον τοῖς ἐνταῦθα φρουροῖς, ὅπως τὴν πόλιν ὁμο-
 D λογίᾳ Τωτίλα τε καὶ Γότθοις ἐνδοῖεν. ὡς δὲ οὐδὲν σφίσι προδ- 15
 χῶρει, αὐτοῦ ἐνστρατοπεδευσάμενοι ἐς πολιορκίαν καθίσταντο,
 τῶν ἐπιτηδίων ἐνδεῖν τοὺς ἐν τῇ πόλει αἰσθόμενοι. τότε τοῖς ἐν
 Ῥώμῃ τοῦ βυσιλέως στρατοῦ ἄρχουσιν ὑποψία προδοσίας πέρι
 ἐγένετο ἐς Κέθηγον, πατρικίον ἄνδρα καὶ πρῶτον τῆς Ῥωμαίων
 βουλῆς. διὸ δὴ ἐς Κεντουκέλλας ἀπιῶν ᾤχετο. 20
 Βελισάριος δὲ περὶ τε τῇ Ῥώμῃ καὶ τοῖς ὅλοις πράγμασι
 P 495 δείσας, ἐπεὶ ἐκ Ῥαβέννης ἀμύνειν ἄλλως τε καὶ στρατῷ ὀλίγῳ

5. ταῖς Αἰόλου] [τε] ταῖς αἰόλου H. 6. ὅσαι οὖν] ὅσαι δὲ H:
 illud Hm. 8. Τωτίλας] τωτίλας L. Et sic infra saepius.
 13. ἐγένετο] ἐγένοντο Reg. 14. τοῖς — φρουροῖς] τοῖς —
 φρουροῦς L a pr. m.

mes arctior premere coepit Romanos: qui iam ex agris nullos commea-
 tus inferre poterant, et ils, quibus naves in mari onustae erant, inter-
 cludebantur. Etenim Gotthi, postquam Neapolin ceperant, multarum
 scapharum classe cum ibi, tum ad Aeoli, quas vocant, insulas aliasque
 circumflectas, locata, ad prohibendum transmissum intenti erant: Ita ut
 naves omnes, quae ex Sicilia ad portum Romanum tendebant, cum viris
 in eorum manus devenerint. Totilas vero, missis in Aemiliam copiis im-
 peravit, ut vi vel pactione urbem Placentiam caperent. Est haec urbs
 Aemiliae princeps, validis cincta munimentis, ad fluvium Eridanum sita;
 sola in eo tractu Romanis adhuc parebat. Quam ad urbem cum hic ex-
 ercitus appropinquasset, eius praesidio denuntiavit ut urbem Totilae
 Gothisque dederet. Repulsam passi, castris illic positis, urbem circum-
 sederunt, quam cibariis egere cognoverant. Tunc Cethegus, Patricius,
 idemque Senatus Romani princeps, a Caesarianis Ducibus, qui Romae
 erant, suspicione proditionis aspersus, Centumcellas concessit.

At Belisarius, de Romae vice ac de summa rerum sollicitus, quo-
 niam ex urbe Ravenna iuvare obsessos non poterat, praesertim cum ex-

ἀδύνατος ἦν, ἀπανίστασθαι τε ἐνθ' ἐνδε καὶ τὰ ἐπὶ Ῥώμης χωρία καταλαβεῖν ἔγνω, ὅπως δὴ ἀγχοῦ γενόμενος τοῖς ταύτη κάμνουσιν ἐπιβοηθεῖν οἷός τε εἶη. καὶ οἱ τὸ κατ' ἀρχαῖς ἐς Ῥάβενναν ἀφικομένη μετέμελεν, ἣ δὴ Βιταλίη ἀναπισθεῖς ἔδρασε πρότερον οὐκ ἐπὶ τῷ τῶν βασιλέως πραγμάτων συμφύρω, ἐπεὶ ἐνταῦθα καθειρξάς αὐτὸν ἰδεδώκει τοῖς πολέμοις κατ' ἔξουσίαν τὴν τοῦ πολέμου διοικεῖσθαι ῥοπήν. καὶ μοι ἔδοξεν ἢ Βελισάριον ἐλθεῖν τὰ χεῖρω, ἐπεὶ ἔχρη τότε Ῥωμαίοις γενέσθαι κακῶς, ἢ βεβουλεύσθαι μὲν αὐτὸν τὰ βελτίω, ἐμπόδιον δὲ καὶ ὡς
 10 τὸν θεὸν γεγόνειαι, Τωτίλῃ τε καὶ Γότθοις ἐπικουρεῖν ἐν νῶ B ἔχοντα, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τῶν βουλευμάτων τὰ βέλτιστα ἐς πᾶν τούναντιον Βελισαρίω ἀποκεκρίσθαι. οἷς μὲν γὰρ ἐπιπνεῖ ἐξ οὐρίας τὸ πνεῦμα τῆς τύχης καὶ τὰ χεῖριστα βουλευομένοις οὐδὲν ὑπαντιᾶσαι δύσκολον, ἀντιπεριγύγοντος αὐτὰ τοῦ δαιμονίου ἐς
 15 πᾶν ξύμφορον· ἀνδρὶ δὲ, οἶμαι, κακοτυχοῦντι εὐβουλία οὐδαμῇ πάρεστι, παραιρουμένου αὐτὸν ἐπιστήμην τε καὶ ἀληθῆ δόξαν τοῦ χεῖναι παθεῖν. ἦν δέ τι καὶ βουλεύσεται ποτε τῶν δεόντων, ἀλλὰ πένουσα τῷ βουλεύσαντι ἀπ' ἐναντίας εὐδῆς ἢ τύχης ἀντιστρέφει αὐτῷ τὴν εὐβουλίαν ἐπὶ τὰ πονηρότατα τῶν ἀποβή-
 20 σιων. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἴτε ταύτη εἴτε ἐκελεῖ ἔχει οὐκ ἔχω εἰπεῖν. C Βελισάριος δὲ Ἰουστίνον ἐπὶ τῇ Ῥαβέννης φυλακῇ καταστησάμενος ἔξ᾽ ὀλίγοις τισὶν αὐτὸς ἐνθ' ἐνδε διὰ τε Δαλματίας καὶ τῶν

1. ἀδύνατος] ἀδύνατα Reg. 9. καὶ ὡς om. L. 10. τὸν θεὸν] τῷ θεῷ HL: illud Lm et Hm. 11. ἔχοντα] ἔχοντι HL. 12. ἐπιπνεῖ ἐξ] ἐπιπνίει ἐστὶν ἐξ H. Illud P et, ut videtur, L. 13. οὐδὲν ὑπαντιᾶσαι Reg. Vulgo ἀπαντιᾶσαι οὐδὲν. 14. δύσκολον] δεινὸν Reg. 15. εὐβουλία] εἰβουλία HL. 17. ποτε τῶν] πη μελετῶν Reg. Unde Scaliger ἐπιμαλῶς τῶν.

ignis copiis, inde movere, et adiacentia Romae loca occupare constituit, ut in ea laborantibus auxilio posset esse e propinquo. Iamque ipsum poenitabat initio Ravennam venisse, suasu Vitalii, itaque contra rem imperatoris fecisse; quippe quod hic inclusus, belli momenta in manu hostis posuisset. Ac mihi videtur Belisarius vel minus sanum inisise consillium, quod tunc Romanis calamitas impenderet ineluctabilis; vel optasse quidem potiora, sed illi Deum obstitisse, volentem Totilae Gothisque optulari; eoque factum ut optima consilia in contrarium ceciderint Belisario. Quibus enim secunda fortunae aura aspirat, illis nihil adversi incidet, quamvis re pessime consulta, hanc in omne commodum vertente numine. Rursus hominem infelicem prudentia, opinor, deserit, intelligentiam et veri notitiam ipsi aufereute patiendi necessitate. Ac si quando apposite deliberaverit, continuo fortunae reflatus sapienter initam rationem in pessimos exitus demutat. Verum haec num ita, in alio se modo habeant, explicare nequeo. Belisarius autem Iustino paucisque militibus credita Ravennae custodia, inde per Dalmatiam et vicinas oras

ταύτη χωρίων κομίζεται ἐς Ἐπίδαμνον, ἵνα δὴ στρατεύματα ἐκ Βυζαντιῶν καρδοκῶν ἤσυχῃ ἕμενε. γράψας δὲ βουσιλεῖ γράμματα, τύχας τὰς παρούσας ἐσήγγελλεν. ὁ δὲ οἱ οὐ πολλῶ ἕστερον Ἰωάννην τε τὸν Βιταλιανοῦ ἀνεψιὸν καὶ Ἰσαάκην Ἀρμένιον Ἀρατίου τε καὶ Ναρσοῦ ἀδελφὸν ἐξ ἑστρατιῶν ἐπεμψε βαρβάρων 5 τε καὶ Ῥωμαίων στρατιωτῶν. οἳ δὲ ἐς Ἐπίδαμνον ἀφικόμενοι Βελισαρίῳ ξυνέμιξαν. καὶ Ναρσοῦν δὲ τὸν εὐνοῦχον παρὰ τῶν Ἐρούλων τοὺς ἄρχοντας ἐπεμψεν, ἐφ' ᾧ δὲ αὐτῶν τοὺς πολλοὺς
D πείσει ἐς Ἰταλίαν στρατεύεσθαι. καὶ αὐτῇ τῶν Ἐρούλων πολλοὶ εἶποντο, ὧν ἄλλοι τε καὶ Φιλημουθὸς ἦρχον καὶ ἐξ αὐτῶ ἐς τὰ 10 ἐπὶ Θράκης χωρία ἦλθον. ἐνταῦθα γὰρ διαχειμάσαντες ἐμελλον ἄμια ἦρι ἀρχομένῳ παρὰ Βελισαρίῳ στέλλεσθαι. ξυνηγνῶν δὲ αὐτοῖς καὶ Ἰωάννης, ὃν ἐπέκλησιν ἐκάλουν Φυγῶν, καὶ αὐτοῖς ἐν ταύτῃ τῇ πορείᾳ ξυνέβη τύχῃ τινὶ μεγάλᾳ Ῥωμαίους ἀγαθὰ ἐκ τοῦ ἀπροσδοκῆτου ἐργάσασθαι. βαρβάρων γὰρ Σκλαβητῶν πο- 15 λὺς ὄμιλος ἔτυχον ἔναγχος διαβάντες μὲν ποταμὸν Ἰστρον, ληισόμενοι δὲ τὰ ἐκείνη χωρία καὶ Ῥωμαίων ἐξανδραποδίσαντες πάμπολυ πλῆθος. οἳς δὲ Ἐρουλοὶ ἐκ τοῦ αἰγυπιδίου ἐς χεῖρας
V 131 ἔλθόντες, νικήσαντές τε παρὰ δόξαν μέτρῳ σφῶς πολλῶ ὑπεφαίροντας, αὐτοὺς τε κτείνουσι καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἐς τὰ οἰκίαια 20
P 496 ζύμπαντας ἀφῆκαν ἵνα. τότε δὲ ὁ Ναρσοῦς καὶ τινα εὐρῶν ἐπι-

4. Βιταλιανοῦ] βιταλίον HL. 7. ξυνέμιξαν] συνέμιξαν L.
 8. ἐπεμψεν] ἐπεμψαν L. 10. Φιλημουθὸς] φιλομουθὸς H. *ibid.*
 καὶ ἐξ] καὶ om. L. 11. διαχειμάσαντες] διαχειμάσοντες L.
 14. τύχῃ τινὶ] τις τύχη Reg. 17. ἐκείνη] ἐκείσε Reg. 19. μέ-
 τρω P cum Scaligero. μετρώσε Reg. ἀμετρία H. 21. δὲ] δὲ Hm.

Epidamnum se contulit, ibique sedit, Byzantio copias vehementer expectans. Quo iam res delapsa esset certiorum per literas Imperatorem fecit. Is vero Ioannem Vitalianum nepotem, et Isaacem Armenium Aratii atque Narsetis fratrem paulo post misit cum exercitu Barbarorum ac Romanorum militum; qui cum Epidamnum pervenissent, Belisario se adiunxerunt. Narsetem quoque Eunuchum ad Erulorum Principes destinavit, ut ad bellum Italicum eorum multos pelliceret. Nec pauci ipsam Eruli secuti sunt, Philemuthi et aliorum ductu, et cum eo venerunt in Thraciam: ubi in hibernis collocati, ad Belisarium ineunte vere profecturi erant: una aderat Ioannes, cui cognomen Helluo. Iter agendo, casu quodam ac praeter expectationem, magnum illi in Romanos contulerant beneficium. Cum enim Sclavenorum multitudo ingens, amne Istro nuper traiecit, partes illas vastasset, ac Romanos quamplurimos abripisset in servitutem, hos Barbaros aggressi repente Eruli, ipsis, numero licet longe superioribus, praeter opinionem victis stragem dederunt, ac domum dimiserunt captivos omnes. Tum quoque Narses quemdam nactus

βατεύοντα τοῦ Χιλβουδίου ὀνόματος, ἀνδρὸς ἐπιφανοῦς καὶ Ῥωμαίων ποτὲ στρατηγῆσαντος, διελέξαι τὴν ἐπιβουλὴν ῥαδίως ἔσχε. τοῦτο δὲ ὅ τι ποτὲ ἦν αὐτίκα δηλώσω.

ιδ'. Χιλβούδιος ἦν τις ἐκ τῆς Ἰουστινιανοῦ βασιλείως οὐκ
 5 κλας ἐς ἄγαν μὲν δραστήριος τὰ πολέμια, ἐς τόσον δὲ χρημάτων
 κρείσσων ὥστε ἀντὶ μεγίστου κτήματος ἐν τῇ οὐσίᾳ τῆ αὐτοῦ εἶχε
 τὸ κεκτησθαι μηδέν. τοῦτον βασιλεὺς τὸν Χιλβούδιον, ὅτε δὴ H 276
 τέταρτον ἔτος τὴν αὐτοκράτορα εἶχε ἀρχὴν, Θράκης ἀνειπὼν
 στρατηγὸν, ἐπὶ τῆ τοῦ Ἰστροῦ ποταμοῦ φυλακῆ κατεστήσατο,
 10 φυλάσσειν κελύσας ὅπως μηκέτι τοῖς ταύτῃ βαρβάρους ὁ ποτα-
 μὸς διαβατὸς ἔσται, ἐπεὶ αὐτοῦ τὴν διύβασιν πολλύκις ἦδη Οὐν-
 νοὶ καὶ Ἄνται καὶ Σκλαβηνοὶ πεπονημένοι ἀνήκεστα Ῥωμαίους
 ἔργα εἰργάσαντο. Χιλβούδιος δὲ οὕτω τοῖς βαρβάρους φοβερὸς
 γέγονεν ὥστε ἐς τριῶν ἐνιαυτῶν χρόνον, ὅσον ζὴν ταύτῃ δὴ τῆ C
 15 τιμῇ τὴν διατριβὴν ἐνταῦθα εἶχε, οὐχ ὅσον διαβῆναι τὸν Ἰστρον
 ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους οὐδεὶς ἴσχυσεν, ἀλλὰ καὶ Ῥωμαῖοι ἐς ἡπειρον
 τὴν ἀντιπέρασ ζὴν Χιλβουδίῳ πολλάκις ἰόντες ἔκτεικάν τε καὶ ἠν-
 δραπόδισαν τοὺς ταύτῃ βαρβάρους. ἐνιαυτοῖς δὲ τρισὶν ὕστερον
 διέβη μὲν ὁ Χιλβούδιος τὸν ποταμὸν ἥπερ εἰώθει ζὴν ὀλίγη
 20 στρατῷ, Σκλαβηνοὶ δὲ πανδημεὶ ὑπηντίαζον. μύχης τε καρτε-
 ρῶς γενομένης Ῥωμαίων τε πολλοὶ ἔπεσον καὶ Χιλβούδιος ὁ

1. Χιλβουδίου] Childibius constanter Pers. 4. ἐκ τῆς] ἐκ τοῦ
 H: illud Hm. 5. πολέμια] πολεμικά Suidas s. v. Χιλβούδιος.
 ibid. τόσον] τοσοῦτον Suidas. 8. τέταρτον] τόταρτον L.
 ibid. ἀνειπὼν στρατηγὸν] στρατηγὸν ἀνειπῶν L. 11. Οὐννοὶ]
 οὐννοὶ τε L. 12. Ῥωμαίους] Ῥωμαίους P. 21. γενομένης]
 γινομένης L.

arrogantem sibi nomen Chilbudii, viri illustris, qui antea Romanae Magister militiae fuerat, facile imposturam detexit. Id vero quid rei sit protinus dicam.

14. Quidam erat Chilbudius inter Iustiniani Aug. domesticos, bel-lator acerrimus, adeoque egregius contemptor opum, ut suis in fortunae magnae loco possessionis duceret, nihil possidere. Hunc Imperator, anno imperii sui quarto, militari Thraciae magisterio ornatum, Istri fluminis custodiae praefecit, atque operam dare iussit, ut amnis transitu Barbari in posterum prohiberentur. Iam enim saepe Hunni, Antae, et Sclaveni, trajecto fluvio, Romanos pessime foedissimeque vexaverant. Chilbudium Barbari adeo reformidarunt, ut toto triennio, quo ibi cum potestate fuit, fluvio adversus Romanos evadere nemo quiverit: immo vero Romani in adversam continentem cum Chilbudio saepe transgressi, illius orae Barbaros affecerint atrage, et captivos inde abduxerint. Post annos tres, cum Istrum Chilbudius copias de more traduxisset, numero paucas, Sclaveni conflato ex tota gente exercitu venero obviam. Duro certamine inuito, Romani multi cecidere, atque in his militum Magister Chilbudius:

στρατηγός. καὶ τὸ λοιπὸν ὃ τε ποταμὸς Ἰσβατὸς ἄει τοῖς βαρ-
βάρους κατ' ἔξουσίαν καὶ τὰ Ῥωμαίων πράγματα εὐέφοδα γέγονε,
ξύμπασά τε ἢ Ῥωμαίων ἀρχὴ ἀνδρὸς ἐνὸς ἀρετῆ ἀντίρροπος γε-
νέσθαι ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ οὐδαμῆ ἴσχυσε.

- D** Χρόνῳ δὲ ὕστερον Ἄνται καὶ Σκλαβηνοὶ διάφοροι ἀλλήλοις 5
γενόμενοι ἐς χεῖρας ἦλθον, ἐνθα δὴ τοῖς Ἄνταις ἠσοσηθῆναι τῶν
ἐναντίων τετέλληκεν. ἐν ταύτῃ δὲ τῇ μάχῃ Σκλαβηνὸς ἀνὴρ τῶν
τινα πολεμίων ἄρι γενειάσκοντα, Χιλβούδιον ὄνομα, αἰχμάλω-
τον εἶλεν, ἕς τε τὰ οἰκεία λαβὼν ὤχετο. οὗτος ὁ Χιλβούδιος
προϊόντος τοῦ χρόνου εὖνους τε ὡς ἐνὶ μάλιστα τῷ κεκτημένῳ ἐγέ- 10
νετο καὶ τὰ ἐς τοὺς πολεμίους δροστήριος. πολλάκις τε τοῦ δε-
σπότητος προκινδυνεύσας ἠρίστευσέ τε διαφερόντως καὶ κλέος ἴσχυσε
περιβαλέσθαι ἀπ' αὐτοῦ μέγα. ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Ἄνται
ἐπισκήψαντες εἰς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία πολλοὺς ἐλήσαντο καὶ
ἠδραπόδισαν τῶν ἐκεῖνη Ῥωμαίων. οὕσπερ ἐπαγόμενοι ἀπεκο- 15
P 497 μίσθησαν ἐς τὰ πάτρια ἦθη. τούτων δὲ ἕνα τῶν αἰχμαλώτων
εἰς φιλάνθρωπόν τινα ἤγαγεν ἢ τέχῃ καὶ πρᾶον δεσπότην. ἦν
δὲ οὗτος ἀνὴρ κακοῦργός τε λίαν καὶ οἶος ἀπάτη τοὺς ἐντυγχά-
νοντας περιελθεῖν. ἐπειδὴ τε βουλόμενος ἐπανήκειν ἐς Ῥωμαίων
τὴν γῆν οὐδεμιᾷ μηχανῇ εἶχεν, ἐπενόει τοιάδε. τῷ κεκτημένῳ 20
ἐς ὕψιν ἦκων τῆς τε φιλανθρωπίας ἐπήνεσε καὶ πολλὰ μὲν οἱ διὰ
τοῦτο πρὸς τοῦ Θεοῦ ἰσχυρίσατο ἀγαθὰ ἔσσεσθαι, καὶ αὐτὸν δὲ
οὐδαμῆ ἀχάριστον δεσπότη φιλανθρωποτάτῳ φανήσεσθαι, ἀλλ',

2. εὐέφοδα om. L. 7. δὲ τῆ] δὴ τῆ H. δὲ τῆ Hm. 13. τοῦ-
τον om. L. 18. ἐντυγάνοντας] ἐντυχόντας L.

ex quo Barbaris libera semper fuit amnis transmissio, et Romana res in-
cursibus eorum patuit. Qua in parte univrsam Rom. Imperium virtute
adequare non potuit unius viri.

Postea, inter Antas et Sclavenos orto dissidio, res ad manus et pu-
gnam venit: qua ab hostibus Antae victi sunt. In eo praelio Sclavenus
quidam unum ex hostibus, iam pubescentem (Chilbudio nomen erat) ce-
pit, ac domum abduxit. Chilbudius hic, tempore procedente, studiosis-
simus domini belloque impiger evasit: ita ut multis, domini causa, pe-
riculis aditis, et re praeclarissime gesta, magnum sit adeptus nomen.
Sub idem tempus, Antae, facta in Thraciam irruptione, Romanorum illuc
degentium multos explarant, et in patriam abripuerunt captivos. Quo-
rum unus, fortunae beneficio, humanum ac mitem nactus herum, vir ipse
insignite vafer, ilisque instructus artibus, quibus obvium quemque cape-
ret, praeculso penitus, quem optabat, in solum Romanum reditu, hanc
fraudem commentus est. Herum convenit, et laudata eius humanitate,
Deum quidem amplissime illam remuneraturum affirmat; se autem non
commisurum, ut erga herum benignissimum ingratus videatur; at facturum

ἦν γε αὐτῷ τὰ βέλτεστα εἰσηγουμένῳ ἐπακούειν ἐθέλη, κύριον αὐτὸν οὐκ ἐς μακρὰν καταστήσεισθαι χρημάτων μεγάλων. εἶναι γὰρ ἐν τῷ Σκλαβηνῶν ἔθνει Χιλβουδίον, τὸν τῶν Ῥωμαίων στρατηγήσαντα, ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ, πάντας βαρβύρους λυ- B
 5 θάνοντα ὅστις ποτέ ἐστιν. ἦν τοίνυν αὐτῷ βουλομένῳ εἶη προέσθαι τε τὰς τοῦ Χιλβουδίου τιμὰς καὶ διακομιζέειν τὸν ἄν-
 θρωπον ἐς Ῥωμαίων τὴν γῆν, δόξαν τε ὑγαθὴν καὶ πλούτου αὐ-
 τὸν πάμπλου χρῆμα περιβαλέσθαι πρὸς βασιλέως οὐκ ἀπεικὸς εἶ-
 ναι. ταῦτα ὁ Ῥωμαῖος εἰπὼν τὸν κεκτημένον εὐθὺς ἔπεισε, καὶ V 182
 10 ἔξῃν αὐτῷ γίνεται ἐν Σκλαβηνοῖς μέσοις. ἐπεκηρυκτέοντο γὰρ
 ἤδη καὶ ἀλλήλοις ἀνεμύγνοντο ἀδεῶς οἱ βάρβαροι οὗτοι. χρή-
 ματα οὖν πολλὰ τῷ τὸν Χιλβουδίον κεκτημένῳ προΐεμενοι τὸν
 ἄνδρα ὠνοῦντο καὶ ξὲν αὐτῷ ἀπιόντες εὐθὺς ᾤχοντο. ἐπεὶ τε ἐν
 ἤθει τοῖς σφετέροις ἐγίνοντο, ἀνεπνθάνετο τοῦ ἀνθρώπου ὁ
 15 πριάμενος, εἰ Χιλβουδίου αὐτὸς ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς εἶη. καὶ C
 ὅς οὐκ ἀπήξιον τὰ ὄντα λέγειν. καταλέγει δὲ ξὺν τῷ ἀληθεῖ λό-
 γῳ ἐφεξῆς ἅπαντα, ὡς εἶη μὲν Ἄντης καὶ αὐτὸς τὸ γένος, μα-
 χόμενος δὲ ξὲν τοῖς ὁμογενέσι πρὸς Σκλαβηνοὺς, τότε σφίσι πο-
 λεμίους ὄντας, πρὸς τῶν ἐναντίων ἀλώῃ, τανῦν δὲ, ἐπεὶ ἀφι-
 20 κετο ἐς τὰ πάτρια ἤδη, ἐλεύθερος τὸ λοιπὸν κατὰ γε τὸν νόμον
 καὶ αὐτὸς ἔσται. ὁ μὲν οἶν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ χρυσίον προΐεμενος

2. ἐς μακρὰν] εἰς μακρὰν L. 3. τὸν τῶν] τῶν om. L. 6. τὰ
 τὰς] τὰς τε L. 12. οὖν] γοῦν L. 14. τῷ τὸν] τὸν om. L.
 ἰβιδ. προΐεμενοι] προΐεμενοι L. 14. ἐγίνοντο] ἐγένοντο L.
 16. λέγειν] καὶ λέγειν H. ἰβιδ. καταλέγει Reg. Vulgo καταλέ-
 γειν. 17. Ἄντης καὶ αὐτὸς] καὶ αὐτὸς ἄντης L. 19. πρὸς
 τῶν] πρὸς τρωτῶν H. 21. τὸ χρυσίον] τὸ om. L. ἰβιδ.
 προΐεμενος] προΐεμενος L.

brevi, ut magnam consequatur pecuniam, si modo optima suadenti sibi refragari nolit: Chilbudium enim, Romanae militiae magisterio functum, a Sclavenis teneri inter captivos, nec scire Barbarorum quemquam quid hominis sit: quare, si redimere Chilbudium, et ad Romanos reportare velit, ne dubitet, quin et laudem et opes maximas ab Imperatore obtineat. His Romanus dictis herum statim quo vult inducit, seque in medios Sclavenos cum ipso infert: iam enim amicitiam hi Barbari foedere percussu iunxerant, ac sine metu inter se versabantur. Ergo multa Chilbudii domino numerata pecunia, hominem redimunt, omnique abiecta mora cum illo abeunt. Ubi domum redere, ex ipso quaerit emptor, sitne Chilbudius Romanae Magister militiae? Ille id quod res erat facteri non abnuens, omnia ordine vere pandit, se Antam genere et ipsum esse: quo tempore cum popularibus contra Sclavenos, a se bello distractos, pugnasset, venisse in manus hostium: iam vero, quandoquidem rediisset in patriam, se quoque, uti lex iuberet, liberum deinceps fore.

ἐς ἀφασίαν ἐμπεπτωκὸς ἤσχαλλεν, ἐλπίδος ἀποτυχῶν οὐ μετρίως
 τινός. ὁ δὲ Ῥωμαῖος τὸν τε ἀνθρώπον παρηγορεῖν καὶ τὴν ἀλή-
 θειαν ἐκκρούειν ἐθέλων, ὡς μὴ τι αὐτῷ τῆς ἐς τὴν οὐκίαν ἐπα-
 D νόδου ἐμποδῶν εἶη, Χιλβουδίον μὲν ἐκείνον ἔτι τοῦτον δὴ τὸν
 H 277 ἄνδρα ἰσχυρίζετο εἶναι, δεδιότα δὲ, αἰτε δὴ ὄντα ἐν μέσοις βαρ- 5
 βάροις, ὡς ἥκιστα ἐθέλειν ἀποκαλύψαι τὸν πάντα λόγον, ἦν
 μέντοι γένηται ἐν γῆ τῇ Ῥωμαίων, οὐχ ὅσον οὐκ ἀποκρύψεσθαι
 τὸν ἀληθῆ λόγον, ἀλλὰ καὶ φιλοτιμήσεσθαι, ὡς τὸ εἰκός, ἐπὶ
 τούτῳ δὴ τῷ ὀνόματι. τὰ μὲν οὖν πρῶτα κρύφα ταῦτα ἐπράσ-
 σετο τῶν ἄλλων βαρβάρων. 10

Ἐπεὶ δὲ ὁ λόγος περιφερόμενος ἐς ἅπαντας ἦλθεν, ἤγει-
 ροντο μὲν ἐπὶ τούτῳ Ἄνται σχεδὸν ἅπαντες, κοινὴν δὲ εἶναι τὴν
 πρᾶξιν ἤξιλον, μεγάλα σφίσιν οὐόμενοι ἀγαθὰ ἔσεσθαι, κυρίως
 P 498 ἤδη τοῦ Ῥωμαίων στρατηγοῦ Χιλβουδίου γεγενημένοις. τὰ γὰρ
 ἴσθη ταῦτα, Σκλαβηνοὶ τε καὶ Ἄνται, οὐκ ἔρχονται πρὸς ἀνδρὸς 15
 ἐνός, ἀλλ' ἐν δημοκρατίᾳ ἐκ παλαιοῦ βιοτεύουσι, καὶ διὰ τοῦτο
 αὐτοῖς τῶν πραγμάτων αἰεὶ τὰ τε ξύμφορα καὶ τὰ δύσκολα ἐς
 κοινὸν ἄγεται. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἄλλα ὡς εἰπεῖν ἅπαντα ἐκατέ-
 ροις ἐστὶ τε καὶ γενόμεσται τούτοις ἄνωθεν τοῖς βαρβάροις.
 Θεὸν μὲν γὰρ ἕνα τὸν τῆς ἀστραπῆς δημιουργὴν ἁπάντων κύριον 20
 μόνον αὐτὸν νομίζουσιν εἶναι, καὶ θύουσιν αὐτῷ βόας τε καὶ ἱε-
 ρεῖα ἅπαντα· εἰμαρμένην δὲ οὔτε ἴσασιν οὔτε ἄλλως ὁμολογοῦ-

1. ἐς] εἰς L. 2. καὶ τὴν] τὴν τε L. 4. ἐμποδῶν] χαλεπὸν
 Reg. 7. γῆ τῇ Ῥωμαίων L. 8. Ῥωμαίων γῆ P. 9. τούτῳ]
 τοῦτον L. 14. Χιλβουδίου] χιλβουδίου L.

Tum qui pro ipso aurum popenderat, vehementer stupere, seque ingenti
 spe depulsum queri. Hunc Romanus solari volens, et a vero longe ab-
 ducere, ne quid obstaret suo domum reditui, insistebat firmissime asse-
 verare, hunc esse Chilbudium: at circumstantium Barbarorum metu im-
 pediri, quominus rem plane ederet: si semel in solo Rom. pedem pone-
 ret, non modo fassurum verum, sed illo etiam nomine procul dubio glo-
 riatum. Atque haec primo caeteris Barbaris inscientibus acta sunt.

Postquam autem res in vulgus emanavit, Antae fere omnes conve-
 nere illius causa, utque in commune transigeretur sanxerunt, magnum si-
 bi emolumentum ex eo venturum rati, quod Chilbudium Romanae mili-
 tiae Magistrum, in sua iam tenerent ditione. Et vero hi populi, Scla-
 veni inquam et Antae, non uni parent viro; sed ab antiquo in populari
 imperio vitam agunt: ac propterea utilitates et damna apud ipsos in
 commune vocari solent. Aliarum etiam rerum fere omnium ratio ab
 utrisque Barbaris servatur eadem, fuitque olim constituta. Unum eam
 Deum, fulguris effectorem, dominum huius universitatis solum agnoscunt,
 eique boves et cuiusque generis hostias immolant. Fatum minime no-

σιν ἔν γε ἀνθρώποις ῥοπήν τινα ἔχειν, ἀλλ' ἐπειδὴν αὐτοῖς ἐν ποσὶν ἤδη ὁ θάνατος εἶη, ἢ νόσῳ ἕλωσιν ἢ ἐς πόλεμον καθίσταμένοι, ἐπαγγέλλονται μὲν, ἦν διαφύγῳσι, θύσιαν τῷ θεῷ ἅντι τῆς ψυχῆς αὐτίκα ποιήσειν, διατηρόντες δὲ θύουσιν ὅπερ 5 ἐπέσχοντο, καὶ οἶονται τὴν σωτηρίαν ταύτης δὴ τῆς θυσίας αὐτοῖς ἐωνῆσθαι. σίβουσι μέντοι καὶ ποταμούς τε καὶ νύμφας καὶ ἄλλ' ἅττα δαιμόνια, καὶ θύουσιν αὐτοῖς ἅπασι, τὰς τε μαντείας ἐν ταύταις δὴ ταῖς θυσίαις ποιοῦνται, οἰκοῦσι δὲ ἐν καλύβαις οἰκτραῖς διεσκηνημένοι πολλῶ μὲν ἀπ' ἀλλήλων, ὑμειβόντες 10 δὲ ὡς τὰ πολλὰ τὸν τῆς ἐνοικήσεως ἕκαστοι χῶρον. ἐς μύχην δὲ καθιστάμενοι περὶ μὲν ἐπὶ τοὺς πολεμίους οἱ πολλοὶ ἴσιν ἀσπίδια καὶ ἀκόντια ἐν χερσὶν ἔχοντες, θώρακα δὲ σδάμη ἐνδιδύσκονται. τινὲς δὲ οὐδὲ χιτῶνα οὐδὲ τριβώνιον ἔχουσιν, ἀλλὰ 15 μόνας τὰς ἀναξυρίδας ἐναρμοσάμενοι μέχρι ἐς τὰ αἰδοῖα, οὕτω δὴ ἐς ξυμβολὴν τοῖς ἐναντίοις καθίστανται. ἔστι δὲ καὶ μία ἕκατέρῳσι φωνὴ ἀτεχνῶς βάρβαρος. οὐ μὴν οὐδὲ τὸ εἶδος ἐς ἀλλήλους τι διαλλάσσουσιν. εὐμήκεις τε γὰρ καὶ ἄλκιμοι διαφερίντως εἰσὶν ἅπαντες, τὰ δὲ σώματα καὶ τὰς κόμας οὐτε λευκοὶ ἐς ἄγαν ἢ ξυρθοὶ εἰσιν οὐτε πη ἐς τὸ μέλαν αὐτοῖς παντελῶς τέτρυνται, 20 ἀλλ' ὑπέρθροὶ εἰσιν ἅπαντες. διαίταν δὲ σκληρὰν τε καὶ ἀπυρμελημένην, ὥσπερ οἱ Μασσαγέται, καὶ αὐτοὶ ἔχουσι, καὶ ῥύπου ἥπερ ἐκείνοι ἐνδειλεχέστατα γέμουσι, πονηροὶ μέντοι ἢ κακοῦργοι

6. ἐωνῆσθαι] ἀτεισθαι H. ἐωνῆσθαι Hm. 10. ἕκαστοι L. ἕκαστον P. 11. ἐπὶ Reg. ἐς P. *ibid.* ἀσπίδια] ἀσπίδια Reg. 17. τῆ] τῆδε Reg. τῆ δὲ L. *ibid.* διαλλάσσουσιν] ἀλλάσσουσιν L. 22. πλήρεις ἐνδειλεχέστατα HP. πλήρεις om. Vat. et L: habet Lm. *ibid.* γέμουσι Vat. et L. μένουσι HP.

runt, nedum illi in mortales aliquam vim attribuant: at cum sibi vel morbo correptis, vel praelium incontinentibus, iam mortem adnotam vident, Deo vovent, si evaserint, continuo victimam pro salvo capite mactaturos: elapsi periculo, quod promisere sacrificant, eaque hostia vitam sibi redemptam credunt. Praeterea fluvios colunt, et Nymphas, et alia quaedam numina: quibus omnibus operantur, et inter sacrificia coniecturas faciunt divinationum. In tuguriis habitant vilibus et rare sparsis, atque habitationis locum subinde mutant. Cum pugnam invadunt, multi pedibus tendunt in hostem, scutula spiculaque gestantes manibus. Loricae non induunt: quidam nec subuculam habent nec pallium: sed cum femoralibus tantam, ad virilia usque aptis, hosti se offerunt ad certamen. Una est utrisque lingua admodum barbara, nec forma corporis inter se differunt. Sunt enim proceri omnes ac robustissimi. Colorem nec summe candidum habet cutis, nec flavum coma: neque is plane in nigrum deficit: at subrufus est, et quidem omnibus. Vitam aequae, ut Massagetae, victu arido incultoque tolerant, toti, sicut illi, sordibus et illuvie semper obstiti. Ingenium ipsis nec malignum nec fraudulentum, et cum

ὡς ἥκιστα τυγχάνουσιν ὄντες, ἀλλὰ καὶ τῷ ἀφελεῖ διασώζουσι
 D τὸ Οὐννικὸν ἦθος. καὶ μὴν καὶ ὄνομα Σκλαβηνοῖς τε καὶ Ἄν-
 ταις ἐν τὸ ἀνεκμάθην ἦν. σπόρους γὰρ τὸ παλαιὸν ἀμφοτέρους
 V 133 ἐκάλουον, ὅτι δὴ σποράδην, οἴμαι, διεσκηνημένοι τὴν χώραν οἰ-
 κῶσι. διὸ δὴ καὶ γῆν πολλὴν τινα ἔχουσι· τὸ γὰρ πλείστον τῆς 5
 ἐτέρας τοῦ Ἰστρου ὄχθης αὐτοὶ νέμονται. τὰ μὲν οὖν ἄμφι τὸν
 λεῶν τοῦτον ταύτη πη ἔχει.

Ἄνται δὲ τότε ἀγειρόμενοι, ὥσπερ ἐρρήθη, τὸν ἄνδρα
 τοῦτον ἠνάγκαζον ὁμολογεῖν σφίσιν ὅτι Χιλβούδιος αὐτὸς ὁ Ῥω-
 μαίων στρατηγὸς εἶη. ἀρνηθέντα τε κολάζειν ἠπειλοῦν. ἐν ᾧ 10
 δὲ ταῦτα ἐπρώσσετο τῆδε, ἐν τούτῳ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς πρέσ-
 βεις τινὰς παρὰ τούτους δὴ τοὺς βαρβάρους στελλας ἤξιον ξυνοι-
 P 499 κίτσειν ἅπαντας εἰς πόλιν ἀρχαίαν, Τούρριν ὄνομα, ἣ κεῖται
 μὲν ὑπὲρ ποταμὸν Ἰστρου, Τραϊανοῦ τοῦ Ῥωμαίων αυτοκράτο-
 ρος ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις αὐτὴν δειμαμένον, ἔρημος δὲ ἐτόγγαγεν 15
 ἐκ παλαιοῦ οὕσα, ληισαμένων αὐτὴν τῶν ταύτη βαρβάρων.
 ταύτη γὰρ αὐτοὺς καὶ τῇ ἄμφ' αὐτὴν χώρα Ἰουστινιανὸς βασι-
 λεὺς, αἵτε προσηκούση τὸ ἐξ ἀρχῆς Ῥωμαίοις, ὡμολόγηε δεδωρή-
 σεσθαι καὶ σφίσι ξυνοικεῖν μὲν δυνάμει τῇ πάση, χρήματα δὲ
 μεγάλα σφίσι προΐεσθαι, ἐφ' ᾧ οἱ ἔνσποιοδοὶ τὸ λοιπὸν ὄντες 20
 Οὐννοὶς ἰμπόδιοι ἐς αἰεὶ γένωνται, καταθεῖν βουλομένους τὴν Ῥω-

1. „ἀφελεῖ] Vetus interpres legisse videtur ἀφελεῖν.“ MALT. Sed in populando ac rapicndo hunnicam servant consuetudinem Pers.
 3. ἐν τὸ] ἐν τῇ L. ἐν τοῖς Lm. 5. πολλὴν τινα] τινα πολ-
 λήν L. 13. τούρριν L. Τούριν P. Τυρρίν Pers. 15. ἐτόγγ-
 αγεν ἐκ παλαιοῦ] ἐκ παλαιοῦ ἐτόγγαγεν L. 17. τῇ — χώρα]
 τὴν — χώραν H: illud Hm. 18. δεδωρήσεσθαι L. δωρήσα-
 σθαι P. 19. ξυνοικεῖν L. ξυνοικεῖν P.

simplicitate mores Hunnicos in multis retinent. Nomen etiam quondam
 Sclavenis Antisqae unum erat: utrosque enim appellavit Sporos antiquitas,
 ob id, opinor, quia σποράδην, hoc est, sparsim et rare positis ta-
 bernaculis regionem obtinent: que fit ut magnum occupent spatium. Et
 vero ulterioris ripae Istri partem maximam habent. Hactenus de gente
 illa.

Tunc Antae, ut dictum est, virum hunc in conventu declarare cog-
 erant, se Chilbudium esse militiae Magistrum Romanae, ac neganti sup-
 plicium minati sunt. Dum haec ibi aguntur, interea Iustinianus Aug.
 missa ad hos Barbaros legatione, petit ut commigrant omnes in antiquam
 urbem: Turrim appellant: quae trans Istrum fluvium sita, conditaque
 olim a Traiano Romanorum Imperatore, multis abhinc annis vacabat, a
 vicinis direpta Barbaris. Hanc ipsis urbem agrosque circumiacentes,
 pro iure veteri, quo ad Romanos pertinerent, daturum se Iustinianus
 Aug. spondit, eorumque amicitiam aliturum omni studio, et pecuniam
 liberalissime largiturum, modo ut icto secum foedere, Hunnis Romanum

μαίων ἀρχήν. ταῦτα ἐπεὶ οἱ βάρβαροι ἤκουσαν, ἐπήνεσάν τε B
καὶ πράξειν ἅπαντα ὑπέσχεοντο, εἴπερ αὐτοῖς τὸν Χιλβούδιον
στρατηγὸν Ῥωμαίων ἀδθις καταστησάμενος ξυνοικιστὴν δοίη,
αὐτὸν ἐκείνον ἰσχυριζόμενοι, ἥπερ ἐβούλοντο, Χιλβούδιον εἶναι.
5 ταύταις δὲ ὁ ἄνθρωπος ἐπαρθεὶς ταῖς ἐλλείπειν ἤδη καὶ αὐτὸς ἤθε-
λέ τε καὶ ἔφασκε Χιλβούδιος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς εἶναι. ἐφ' H 278
οἷς δὴ αὐτὸν στελλόμενον ἐς Βυζάντιον Ναρσῆς ἐν ταύτῃ τῇ πο-
ρεῖα καταλαμβάνει. καὶ ξυγγενόμενος, ἐπεὶ φενακίζοντα τὸν ἄν-
θρωπον εὔρε (καίπερ τὴν τε Λατίνων ἀφιέντα φωνὴν καὶ τῶν C
10 Χιλβουδίου γνωρισμάτων πολλὰ ἐκαθόντα τε ἤδη καὶ προσποιεῖ-
σθαι ἱκανῶς ἔχοντα) ἐν τε δεσμωτηφῶ καθεῖρε καὶ τὸν πάντα
ἐξεπεῖν λόγον ἠνάγκασεν, οὕτω τε ἐς Βυζάντιον ἔξεν αὐτῷ ἤγα-
γεν. ἐγὼ δὲ ὄθινεπερ ἐξέβην ἐπάνεμι.

ιε'. Βασιλεὺς μὲν ταῦτα ἥπερ μοι δεδήλωται ἔπρασεν. D
15 ἐν τούτῳ δὲ Βελισάριος Βαλεντινὸν τε καὶ τῶν δορυφόρων τῶν
αὐτοῦ ἕνα, Φωκῶν ὄνομα, διαφερόντως ἀγαθὸν τὰ πολέμια,
ἔξεν στρατεύματι ἐς τὸν Ῥωμαίων λιμένα ἐπέμψεν, ἐφ' ᾧ τό τε
ἐν πόρτῳ φρουρίον ξυμφυλάξουσι τοῖς ἐνταῦθα φρουροῖς, ὧνπερ
Ἰννοκέντιος ἤρχε, καὶ ὅπη ἂν σφίσι θανάτῃ ἢ ἐπεκδρομας ποιού-
20 μνοι ξυνταράξουσι τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον. οἱ μὲν οὖν
ἀμφὶ Βαλεντινὸν τε καὶ Φωκῶν πέμψαντες λάθρα ἐς Ῥώμην ση-
μαίνουσι Βέσσα ὡς αὐτίκα δὴ ἐπιέναι τῶν ἐναντίων τῷ χαρακώ-

8. φενακίζοντα] φαινακίζοντα L.
17. στρατεύματι] στρατεύμασιν L.
λάξωσι Reg.

14. ἥπερ] ἄπερ Reg.
18. ξυμφυλάξουσι] ξυμφυ-
λάξωσι Reg.

Imperium incursare volentibus sese usque opponerent. His auditis as-
sensit Barbari, omnia praestituros se receperunt, si modo inter ipsos ha-
bitare Chilbudium iuberet, restitutum in dignitate Magistri Romanae
militiae; eum, quem tenebant, Chilbudium ipsum esse ex animi sententia
assererantes. Ille spe obiecta elatus, iam et ipse haberi se volebat, et
dicebat esse Chilbudium Magistrum Militum Romanorum. Ea de causa
proficiiscentem Byzantium, Narses in itinere offendit, et instituto collo-
quio, ubi impostorem deprehendit (quamquam Latine is loquebatur, et
Chilbudii notas iam multas edoctus, scite simulabat) coniectum in vin-
cula, subegit technam omnem aperire, itaque secum Byzantium duxit.
Ego vero illuc, unde divertit, redeo.

15. Ea, quae narravi supra, agente Imperatore, Belisarius Valen-
tinum et Phocam, e suis unum Protectoribus, virum bello egregium, cum
copiis ad portum Rom. misit, ut castellum Portuense cum eius praesidio,
cui praeerat Innocentius, tuerentur, et pro virili parte castra hostium
fatigarent excursionibus. Itaque Valentinus ac Phocas, submisso Romam
nuntio, Bessae significant, se continuo in Gotthorum castra inopinatum

ματι ἐκ τοῦ αἰφνιδίου μέλλουσι· δεήσει οὖν καὶ αὐτὸν τῶν ἐν
 Ῥώμῃ στρατιωτῶν τοὺς μαχιμωτάτους ἀπολεξάμενον, ἥλικα αἰ-
 P 500 σθῆται τῆς ἐπιδρομῆς, βοηθεῖν δρόμῳ, ὅπως τι καὶ δρᾶν τοὺς
 βαρβάρους ἐκότεροι δυνήσωνται μέγα. Βέσσα δὲ ταῦτα οὐδαμῇ
 ἤρρισκε, καίπερ ἐς τρισχιλίους στρατιώτας ζῆν αὐτῷ ἔχοντι. διὸ
 δὴ καὶ Βαλεντίνος τε καὶ Φωκᾶς ζῆν πεντακοσίοις ἐκ τοῦ ἀπρο-
 δοκῆτου ἐπισκήψαντες τῷ τῶν πολεμίων στρατοπέδῳ ὀλίγους μὲν
 τινὰς ἔκτειναν, αἰσθησίς τε τοῦ ἐνθάδε θοροῦβου τοῖς πολιορ-
 κουμένοις ταχὺ γέγονεν. ὡς δὲ οὐδεὶς ἐκ τῆς πόλεως ἐπέξῃμι,
 κατὰ τάχος ἐς τὸν λιμένα κακῶν παντάπασιν ἀπαθεῖς ἀνεχώρη- 10
 σαν. πέμψαντές τε παρὰ Βέσσαν αἰθις ἤτιωντο μὲν εἰς ὕκνησιν
 τινα οὐ δέον αὐτὸν ἐμπεπτωκέναι, ἰσχυριζόμενοι δὲ ὡς ὀλίγω
 B ὕστερον ἐτέραν ἐπεκδρομὴν ἐς τοὺς πολεμίους ποιήσονται παρεκά-
 λουν καὶ αὐτὸν ἐς καιρὸν τοῖς βαρβάροις ἐπιθέσθαι δυνάμει τῇ
 πάσῃ. ὃ δὲ οὐδὲν τι ἤσσον τὸ μὴ τοῖς ἐναντίοις ἐπιξιώντα δι- 15
 V 134 κινδυνεύειν ἀπέπειν. οἱ μέντοι ἀμφὶ Βαλεντίνον τε καὶ Φωκᾶν
 ζῆν στρατῷ πλείονι τοῖς πολεμίοις ἐμπεσεῖσθαι διανοοῦντο καὶ ἐν
 παρασκευῇ ἤδη ἐγένοντο. στρατιώτης δὲ τις ὑπὸ Ἰννοκεντίῳ τατ-
 τόμενος αὐτόμολος παρὰ Τωτίλαν ἤκων ἀγγέλλει ὡς ἡμέρα τῇ
 ἐπιγενησομένη ἐφοδος ἐκ τοῦ πόρτου ἐπ' αὐτοὺς ἔσται. καὶ ὅς 20
 τῶν χωρίων ὅσα ἐπιτηδείως ἐς τοῦτο εἶχεν, ἐνέδραις ἔγνω προλο-
 χίζειν ἀνδρῶν μαχίμων. οὗ δὴ τῇ ὕστεραία Βαλεντίνος τε καὶ
 C Φωκᾶς ζῆν τοῖς ἐπομένοις ἐμπεπτωκότες τοὺς τε πλείστους ἀπο-

2. μαχιμωτάτους] μαχίμους H: illud Hm. 4. ἐκότεροι] καὶ
 κατῆροι L. 11. εἰς ὕκνησιν] εἰς om. L. 15. τὸ μὴ] τῷ μὴ
 Hm. 17. πλείονι] πλείονι L. 20. ὅς] ὅς L: ὅς Lm.

facturos impetum: proinde necesse esse, ut ex militibus, quos haberet
 Romae, pugnacissimorum delectu habita, cum videret incursum fieri, sub-
 sidio curreret, quo utrique in Barbaros patrarent aliquid memorabile. Id
 Bessae non placuit, quamvis militum tria secum haberet millia. Quare
 Valentinus et Phocas cum quingentis castra hostium aggressi de impro-
 viso, nonnullos conficiunt: unde statim tumultus ad obsessorum aures
 pervenit. Cum autem ex urbe nemo erumperet, omnino incolumes ad
 portum celeriter se receperunt. Ad Bessam iterum mittunt, deque illis
 praepostera cunctatione expostulant: et asserentes se alteram brevi im-
 pressionem daturus, hortantur, ut ipse in tempore viribus omnibus in
 Barbaros irruat. Nihilominus ille cum hoste extra muros armis
 decernere. Valentino autem ac Phocae deliberatum erat hostem invadere
 cum maioribus copiis: iamque se accinxerat, cum miles quidam Innocen-
 tii transfugit ad Totilam, retulitque factum iri postridie ex oppido Por-
 tu in Gothos excursionem. Ille vires ad pugnam impigros, ubicunque
 commedum visum est, in insidiis posuit: in quas delapsi postridie Va-

βάλλουσι καὶ αὐτοὶ θνήσκουσι. ὄλγοι δὲ τινες μάλις διαφυγόν-
τες ἐς τὸν πόρτον κομίζονται.

Τότε καὶ Βυγίλιος, ὁ τῆς Ῥώμης ἀρχιερεὺς, ἐν Σικελίᾳ
διατριβὴν ἔχων ναῦς ὅτι πλείστας οἴτου ἐμπλησάμενος ἔπεμψεν,
5 οἰόμενος ὅτι δὴ τρόπῳ τοῖς τὰ φορτία παραπέμψουσιν ἐς τὴν
Ῥώμην λειπητὰ εἶναι. αἱ μὲν οἶν νῆες αὐταὶ ἔπλειον ἐπὶ τὸν Ῥω-
μαίων λιμένα, αἰσθόμενοι δὲ οἱ πολέμιοι χρόνῳ τε βραχεῖ προ-
τερήσαντες ἐν τῷ λιμένι ἐγένοντο καὶ τῶν τοίχων ἐντὸς σφῶς αὐ-
τοὺς ἔκρουσαν, ὅπως, ἐπειδὴν τάχιστα αἱ νῆες ἐνταῦθα κατάρουσι,
10 κρατήσωσιν αὐτῶν οὐδενὶ ὄνῳ. ὅπερ κατιθόντες ὅσοι φρουρὰν
ἐν πόρτῳ εἶχον, ἕς τε τὰς ἐπάλξεις ἀνέβαινον ἅπαντες καὶ τὰ ἰμά- D
τια σείοντες τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶ σημαίνειν ἐβούλοντο μὴ πρόσω ἴ-
ναι, ἀλλ' ἐτέρωσε, ὅπη παρατόχοι, ἐκτρέψεσθαι. οἱ δὲ τῶν
ποιουμένων οὐ ζυγιέντες, ἀλλὰ χαίρειν τε τοῖς ἐν τῷ πόρτῳ Ῥω-
15 μαίους οἰόμενοι καὶ σφῶς ἐπὶ τὸν λιμένα παρακαλεῖν, τοῦ πνέ-
ματος αὐτοῖς ἐπιφόρου ὄντος, ἐντὸς τοῦ λιμένος κατὰ τάχος ἐγέ-
νοντο. ἔπλειον δὲ ταῖς ναυσὶν ἄλλοι τε Ῥωμαίων πολλοὶ καὶ τες
ἐπίσκοπος Βαλεντίνος ὄνομα. ἕκ τε τῶν ἐνεδρῶν ἀναστάντες οἱ
βάρβαροι τῶν πλοίων ἁπάντων οὐδενὸς ἄμνητομένον ἐκράτησαν.
20 καὶ τὸν μὲν ἐπίσκοπον ζωγρήσαντες παρὰ Τωτίλιαν ἤγαγον, τοὺς
δὲ ἄλλους ἅπαντας ἔκτειναν, καὶ τὰς ναῦς ξὶν τοῖς φορτίοις
ἐφέλκοντες ᾤχοντο. τοῦτου ὁ Τωτίλας ἀνεπυθάνετο τοῦ ἱερέως P 501

5. ἐς τὴν] εἰς τὴν L. 13. ἐτέρωσε] ἐτέρωθεν Reg. *ibid.* πα-
ρατόχοι] παρὰ τὴν L. παρατυχη Lam. 21. ξὶν] σὺν L.

lentinus et Phocas cum suis, amissa parte eorum maxima, ipsi quoque
appetunt: pauci vix elapsi, Portum repetiere.

Eodem tempore Vigilus Rom. Pontifex, e Sicilia, ubi morabatur,
omnitas frumento naves quamplurimas misit, persuasum habens eos, qui
imposita ratibus onera agerent, Romanum quomodocunque ingredi posse.
Cum eae naves in portum Romanum tenderent, re hostes cognita, mo-
mento antegressi, portum subeunt, et intra septum parietum delitescunt,
ut simul ac navigia illuc appulsa fuerint, ea nullo negotio capiant. Id
conspicati, qui in oppido Portu praesidium agitabant, murorum pinnas
certatim omnes ascendere, et vestium iactatione signum dare navibus, ne
porro pergant, sed alio, quocumque sors tulerit, cursum detorqueant. Illi
rem coniectura non assequentes, et Romanos, qui erant in oppido, exul-
tare, seque ab illis in portum invitari existimantes, secundo vento festi-
nationem iuvante, portum intrarunt. Vehebantur una Romani multi, ia-
ter quos erat Episcopus, nomine Valentinus. Consurgunt ex insidiis Bar-
bari, navesque omnes, repugnante nemine, capiunt. Vita capto Episco-
po servata, duxerunt illum ad Totilam: caeteris ad internecionem cae-
sis, trahentes navigia cum oneribus abierunt. Ex Episcopo quae scire

δσα ἐβούλετο, ἐπενεγκῶν δὲ αὐτῷ, ὅτι δὴ ὡς ἤμιστα ἀληθεύεται, ἄμφω τῷ χεῖρι ἀπέκοψε. ταῦτα μὲν δὴ οὕτω γενέσθαι τετύχηκε. καὶ ὁ χειμῶν ἔληγε, καὶ τὸ ἐνδέκατον ἔτος ἐτελευτα τῷ πολλῶν τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυλέγραψε.

B
H 279 15. Βεγγίλιος δὲ, ὁ τῆς Ῥώμης ἀρχιερεὺς, βασιλεῖ ἐς Βυ-
ζάντιον ἐκ Σικελίας μετέπειμτος ἦλθεν. ἐτύχανε γὰρ πολὺν
τινα χρόνον διὰ τοῦτο ἐν Σικελίᾳ τριβὴν ἔχων. ὑπὸ τοῦτον τὸν
χρόνον Ῥωμαῖοι ἐν Πλακεντία πολιορκούμενοι ὑπάντων ἤδη σφῶς
τῶν ἀναγκαίων παντάπασιν ἐπιλιπόντων ἐς βρώσεις οὐχ ὅσας τι-
νὰς, βιαζόμενοι τῷ λιμῷ, ἦλθον. καὶ μὴν καὶ ἀλλήλων ἐγεύ-
σαντο καὶ διὰ τοῦτο σφῶς τε αὐτοὺς καὶ Πλακεντίαν ὁμολογίᾳ
Γότθοις παρέδωκαν. ταῦτα μὲν οὖν τῆδε ἐχώρησε καὶ Ῥώμην
πρὸς Τωτίλᾳ πολιορκουμένην ἅπαντα ἤδη τὰ ἀναγκαῖα ἐπελιλοί-
πει. ἦν δὲ τις ἐν τοῖς Ῥώμης ἱερεῦσιν, ὄνομα μὲν Πελάγιος,
C διάκονος δὲ τὴν τιμὴν, ὅς δὴ ἐν Βυζαντίῳ χρόνον διατρέψας συ-
15 χρὸν φίλος μὲν ἐς τὰ μάλιστα Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ γέγονε, χρή-
ματα δὲ περιβεβλημένος μεγάλα ἐς Ῥώμην ὀλίγου ἔμπροσθεν
ἐτύχανε ἀφικόμενος. ἐν ταύτῃ τε τῇ πολιορκίᾳ τοῖς τῶν ἀναγ-
καίων ἀπορουμένοις πλείστα τῶν χρημάτων προΐεμενος, ὧν καὶ
πρότερον ἔν γε Ἰταλιώταις ἅπασι δόκιμος, μείζον, ὡς τὸ εἶδος,
20 ἐπὶ φιλανθρωπίᾳ κλέος ἀπήνεγκε. τοῦτον Ῥωμαῖοι τὸν Πελάγιον,
ἐπειδὴ τὰ ἀμήχανα τῷ λιμῷ ἔπασχον, πείθουσι παρὰ Τωτίλαν

1. ἐπινεγκῶν] ἐπινεγκόντες H: illud Hm. *ibid.* δὲ] τε L.Hm.
2. ἀπέκοψε] ἀπέκοψαν H: illud Hm. 9. ἐπιλιπόντων Reg. ἀπο-
λιπόντων P. 14. τοῖς Ῥώμης] τῆς Ῥώμης L. 17. ὀλίγου.]
ὀλίγω L. 19. προΐεμενος] προΐεμενος L. 22. ἐπειδὴ] ἐπεὶ
Suidas s. v. ἀμήχανα.

avebat percontatus Totilas, ipsum mendacii insimulatum, manibus truncavit. Ea sic acta, finis excipit hiemis anni que xi. istius belli, quod scriptura Procopius est persecutus.

16. Vigilius Romanus Pontifex Byzantium Imperatoris accitu venit ex Sicilia: ubi iamdiu degerat profectionis illius causa. Sub idem tempus Romani, qui Placentiae obsidebantur, cum iam rei cibariae omnino inopes, et ad infandos cibos fame redacti, carne mutua vescerentur, se ipsi et Placentiam Gotthis dederere. Haec ibi: dum Romam quoque, a Totila obsessam, summa annoque penuria premit. Erat in Clero Romano Pelagius Diaconus, Romam haud ita pridem cum magnis opibus reversus Byzantio: ubi diu moratus, in Iustiniani Aug. amicitiam sese penitus insinuaverat. Obsessa urbe, maximam pecuniae partem largitus inopibus, sua illa benignitate, ad pristinum nominis splendorem, quem apud Italos omnes obtinuerat, meritum adiecit cumulum. Romani, in summas angustias addecti fame, huic Pelagio persuadent, ut Totilam adeat, et

τε ἵναί καὶ ἡμερῶν ὀλίγων τινῶν ἐκχειρίαν διαπράξασθαι σφίσι, ἐφ' ᾧ, ἦν μὴ τις αὐτοῖς ἐπικουρία ταύτης δὴ ἐντὸς τῆς ἐκχειρίας ἐκ Βυζαντίου ἀφίκεται, σφῶς τε αὐτοὺς ὁμολογῆσαι καὶ τὴν πόλιν Γότθοις ἐνδύσουσιν. ἐπὶ ταύτῃ δὴ τῇ πρεσβείᾳ Πιλάγιος V 135 5 παρὰ Τωτίλαν ἦλθεν. ἤκοντά τε αὐτὸν ὁ Τωτίλας ἀσπασάμενος αἰδοῖ τε καὶ φιλοφροσύνῃ πολλῇ πρῶτος ἔλεξεν ὧδε D

„Πᾶσι μὲν, ὡς ἐπὶ πλείστον εἰπεῖν, νόμος βαρβάρους τὸ χρῆμα τῶν πρεσβείων σέβειν, ἡμεῖς δὲ τοὺς τῆς ἀρετῆς τι μεταποιουμένους, οἷος αὐτὸς εἶ, καὶ ἄλλως τιμᾶν ἐν σπουδῇ ἄνωθεν 10 γέγονε. τιμὴν δὲ καὶ ὕβριν ἐς ἄνδρα πρεσβευτὴν οὐ πραδότητι προσώπων οὐδὲ ῥημάτων ὄγκῳ τῶν ὑποδεξαμένων διακεκρίσθαι οἶμαι, ἀλλ' ἐν γε τῷ ἀληθῆζεσθαι ἢ λόγοις οὐχ ἐγίαινονουσιν ἐς αὐτὸν χρῆσθαι. τετιμησθαι μὲν γὰρ διαφερόντως ἐκείνῳ ξυμβαίνει, ὅτῳ ἂν ἐκ τοῦ εὐθέως ἀποκαλύψαντες τὸν ἀληθῆ λόγον, 15 οὕτω τὸν ἄνθρωπον ἀποπέμπουσιν, περιυβρισθαι δὲ πάντων μάλιστα τῷ πρεσβευτῇ τούτῳ, ὅς ἂν ὑπούλων τε καὶ ξυμπεπλασμένων ἀκούσας ῥημάτων ἀπιὼν οἴχοιτο. τριῶν τοίνυν ἐκτὸς, ᾧ Πιλάγιε, τῶν ἄλλων ἀπάντων, ὅτου ἂν δεηθείης, οὐ μὴ ποτε πρὸς ἡμῶν ἀτυχήσεις. ἂ δὴ φυλασσόμενόν σε σιωπᾶν ἄμεινον, 20 ὅπως μὴ σαυτῷ αἰτιώτατος γεγωνὸς τοῦ μηδὲν ἀνύειν ὧν ἕνεκα ἦλθες τὴν ὑπὲρ αὐτῶν μέμψιν ἡμῖν ἀναθήσεις. τῷ γὰρ μὴ ἐπιτηδείως τοῖς παροῦσιν αἰτεῖσθαι τὸ μηδὲν κατορθοῦν ἐκ τοῦ ἐπὶ

5. παρὰ] ἐπὶ L. *ibid.* αὐτὸν] αὐτὴν L. αὐτὸν Lm. 13. ξυμβαίνει:] συμβαίνει L. 14. ὅτῳ] οὕτω L. *ibid.* εὐθέως] Vulgo εὐθίως. 15. οὕτω] ὅντα L. *ibid.* περιυβρισθαι Vat. Vulgo περιυβρίζεσθαι. 19. ἀτυχήσεις L. ἀτυχήσης HP. *ibid.* ᾧ Reg. ὧν P. 21. τῷ γὰρ] τὸ γὰρ L: illud Lm.

paucorum dierum inducias ea conditione paciscatur, ut, si intra id tempus Byzantio subsidii nihil acceperint, secum urbem Gotthis permittant. Eam gessit Pelagius legationem ad Totilam: qui venientem honorifice et porbenigne amplexus, prior ita exorsus est.

Mos quidem est Barbaris fere omnibus honore Legatos afficere: ego vero praeterea ab incunte aetate studui viros virtute praeditos, qualis ipse es, in primis colere et venerari. Reverentiam autem et contumeliam in Legatum non positam esse iudico in sola vultus benignitate, vel arrogantibus eorum verbis, qui illos exceperint: sed in oratione plena veri, aut rursus inani mendacique. Etenim cum illo perhonorifice agitur, cui nuda proposita veritate redempti potestas fit: contra indignissime habetur Legatus, qui auditis fallacis figmenti-que revertitur. At tu, Pelagi, a nobis quidquid petieris consequere, praeterquam tria: quae tibi silentio provide transire praestat, ne cum frustratio consilii, quo huc venisti, ex te maxime nata fuerit, in nos culpam convertas. Aliena enim a statu, in

πλείστον ἐμπέφυκε. λέγω δὲ, ὅπως μήτε Σικελιωτῶν τινος ἕνεκα
 μήτε τῶν Ῥώμης περιβόλων, ἢ τῶν προσκεχωρηκότων ἡμῖν α-
 Β κετῶν, τοὺς λόγους ποιήσεις. οὐ γὰρ οἶόν τέ ἐστιν ἢ Γότθους
 ἐς Σικελιωτῶν τινα χαρίσασθαι, ἢ τόδε τὸ τεῖχος ἐστάναι, ἢ
 δούλους τοὺς ξὺν ἡμῖν στρατευσαμένους τοῖς πάλαι κεκτημένους 5
 δουλείειν. τοῦ δὲ μὴ δοκεῖν ἀλογίστω ταῦτα προτείνεσθαι γνώ-
 μη τῷ τὰς αἰτίας αὐτίκα ἐξιπεῖν τὴν ὑποψίαν ἐκλύσωμεν. ἦν
 μὲν ἢ νῆσος εὐδαίμων ἐκ παλαιοῦ χρημάτων προσόδῳ καὶ καρ-
 πῶν ἀφθονίᾳ τῶν ἐκεῖ φρομένων πασῶν μάλιστα, ὥστε οὐ τοῖς
 αὐτὴν ἐνοικοῦσιν ἐπαρκεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ῥωμαίους ἑμᾶς 10
 ἐνθύνδε εἰσκομιζόμενους ἀνὰ πᾶν ἔτος τὴν τῶν ἐπιτηδείων εἰσφο-
 ρὰν διαρκῶς ἔχειν. διήπερ κατ' ἀρχὰς ἐδέοντο Θεοδοσίχου Ῥω-
 μαῖοι μὴ πολλῶν ἐνταῦθα Γότθων καταστῆσαι φρουρὰν, ὡς μη-
 δὲν αὐτῶν τῇ ἐλευθερίᾳ ἢ τῇ ἄλλῃ εὐδαιμονίᾳ ἐμπόδιον εἶη.
 C τούτων δὲ τοιοῦτων ὄντων κατέπλευσεν ἐς Σικελίαν ὁ τῶν πολε- 15
 μίων στρατὸς, οὔτε ἀνδρῶν πλήθει οὔτε ἄλλῳ τῶν πάντων οὐ-
 δεινὸν ἀξιόμαχοι πρὸς ἡμᾶς ὄντες. Σικελιώται δὲ τὸν στόλον ἰδόν-
 τες οὐκ ἐς Γότθους ταῦτα ἀνήνεγκαν, οὐκ ἐν τοῖς ὄχυρώμασιν
 καθεῖρξαν αὐτοὺς, οὐκ ἄλλο προσκρούειν τοῖς ἐναντίοις οὐδὲν

4. ἐς σικελιωτῶν τινα Vat. L. ἐκ σικελιωτῶν τινὲ HP. *ibid.*
 χαρίσασθαι] χρήσασθαι Vat. L. τι χαρίζεσθαι Lm. τι χαρίσασθαι
 ex Reg. affert Maltretus Quandoquidem fieri non potest ut aut
 Gothorum opera uti pro Siculis queas, aut — Pers. 6. δὲ μὴ]
 μὴ δὲ H. δὲ μὴ Hm. 7. ὑποψίαν] ὑπεροψίαν L. *ibid.* ἐκ-
 λύσωμεν Vat. et L a pr. m. ἐκλύσομεν P. 11. εἰσκομιζόμε-
 νους] εἰσκομιζόμενοι L a pr. m. *ibid.* εἰσφορὰν] φορὰν L.
 16. ἄλλῳ τῶν πάντων L. τῶν πάντων ἄλλῳ P. Cum L consentit
 Suidas s. v. ἀξιόμαχος, nisi quod ἀπάντων praebet. 19. αὐ-
 τοὺς L. αὐτοὺς P.

quo sis, postulatio, irrita solet esse. Edico scilicet, ne vel Siculi cuiusquam
 causa, vel murorum Romae, vel servorum, qui ad nos se contulerunt, me
 interpellent. Nam nec Siculo cuiquam Gotthi ignoscere, nec stare hi muri,
 nec servi, qui nobis militant, pristinis dominis servire possunt. Ac ne
 videantur haec a nobis proferri temere, statim subiiciendo causas, suspi-
 cionem expurgabimus. Fuit insula illa iam inde olim fortunatissima cum
 proventus pecunias, tum frugum, quas parit, copia: ita ut non suos modo
 incolae benigne alat, sed vos etiam Romani annonam inde, quanta opus
 est, quotannis exportetis. Quamobrem Romani Theodericum ipso initio
 rogarunt, insulae frequens Gotthorum praesidium imponere nollet, ne ipso-
 rum libertati felicitatiq. officeret. Eo loci res erat, quando hostilis ex-
 ercitus in Siciliam appulit, numero rebusque omnibus nobis impar. Siculi,
 conspecta classe, non id Gotthis renuntiarunt, non se commiserunt muni-
 tionibus, non hostem propellere decreverunt, sed promptissime patefaciis
 urbium portis, inimicas nobis copias perrectis manibus acceperunt; iamdiu,

ἔγνωσαν, ἀλλ' ἀναπετάσαντες προθυμίᾳ τῇ πάσῃ τὰς τῶν πό-
 λεων πύλας ἐδέξαντο ὑπταίαις χερσὶ τὸν τῶν πολεμίων στρατὸν,
 ὥσπερ, οἶμαι, τὰ τῶν ἀνδραπόδων ἀπιστότατα, ἐκ χρόνου και-
 ροφυλακοῦντες πολλοῦ δραπετεῦσαι μὲν τῆς τῶν κεκτημένων χει-
 ρός, νέους δὲ τινας καὶ ἀγνώτας αὐτοῖς δεσπότας εὐρεῖν. ἐν- H 280
 τεῖθεν τε ὀρμώμενοι καθάπερ ἐξ ἐπιτειχίσματος οἱ πολέμιοι τὴν
 τε ἄλλην Ἰταλίαν ἀπονητὶ ἔσχον καὶ Ῥώμην τήνδε κατέλαβον, D
 σίτον ἐκ Σικελίας ἐπαγόμενοι τοσοῦτον τὸ πλῆθος, ὥστε πολιορ-
 κουμένοις ἐς ἐνιαυτοῦ μῆκος ἀντέχειν ξύμπασι Ῥωμαίοις. τὰ
 10 μὲν οὖν Σικελιωτῶν τοιαῦτά ἐστιν, ὥσπερ αὐτοῖς Γότθους ξυγ-
 γνώμονας εἶναι οὐδεμία μηχανὴ ἔσται, τοῦ τῶν ἐγκλημάτων ὄγ-
 κων παραιρουμένου τοῖς ἡδικηκόσι τὸν ἔλεον. τούτων δὲ τῶν
 περιβόλων ἐντὸς καθείρξαντες αὐτοὺς οἱ πολέμιοι ἐς μὲν τὸ πε-
 15 διον καταβαλίνοντες παρατύσσεισθαι ἡμῖν οὐδαμῆ ἔγνωσαν, σοφί-
 σμασι δὲ καὶ παραγωγαῖς αἰεὶ τε καὶ καθ' ἡμέραν Γότθους ἐκ-
 κρούοντες κίριοι τῶν ἡμετέρων ἐκ τοῦ παραλόγου γεγένηται.
 ὅπως τοίνυν καὶ ἕτερον μὴ ταῦτα πάθοιμεν προνοεῖν ἕξιον.
 τοὺς γὰρ ἕπαξ ἀγνοία σφαλέντας ἐς τὴν αὐτὴν αὔθις ἐκπεπτωκέ-
 20 θισμένην αὐτοῖς ξυμφορὰν οὐ τύχης ἐναντίωμι γεγενῆσθαι δοκεῖ,
 ἀλλ' ἐς ἄνοιαν τῶν ἐπταικότων, ὡς τὸ εἶδος, περιίστασθαι. P 503
 προσθεῖθ' ὃ ἂν τις ὡς καὶ τὸν Ῥώμης καθαιρεθῆναι περιβόλον

10. Σικελιωτῶν] σικελιώταις H. ibid. ξυγγνώμονας L. συγ-
 γνώμονος P. 12. ἔλεον] ἔλαιον H. ἔλεον Hm. 13. αὐτοῖς]
 αὐτοῦς P. 15. παραγωγαῖς L. περιαγωγαῖς P. 17. τοίνυν]
 τε οὖν Lm. 18. αὐτὴν om. L. 19. ξυνειθισμένην αὐτοῖς
 ξυμφορὰν] συνειθισμένην αὐτοῖς συμφορὰν L. 20. ἐναντίωμι]
 ἐναντιώματα L.

infidelissimum mancipiorum ritu, aucupati, ut opinor, occasionem evadendi fuga ex hostili manu, et novos ignotosque sibi dominos nanciscendi. Inde hostes, tanquam ex propugnaculo, erumpentes, universam labore nullo occuparunt Italiam, et hac potili urbe, tantum ex Sicilia adveserunt frumenti numerum, ut Romanis omnibus anno integro, quo obsessi fuere, suffecerit. Haecenus de Sicilia: quibus Gotthi nullo pacto veniam dabunt, ocellerum gravitate omnem a votibus averte mifericordiam. His vero hostes inclusi moenibus, nunquam descendere voluerunt in campum, neque aciem nobis opponere: verum quotidianis dolis et circumductionibus Gothos extrahendo, praeter opinionem res habent nostras in sua potestate. Haec ne in posterum patiamur, providendum est. Nam qui in fraudem oemel per errorem incurrerint, si in eandem incidant, non praevio malo, quod iam usu compertum habuerint, non id adversae fortunae casu videtur factum, sed eorum, qui lapsi sunt, imprudentia, ut par est, ascribitur. Accedit quod mureorum Romae excisio vobis maxime utilis futura sit.

μάλιστα πάντων ὑμῖν ξυνοίσει. οὐδέτεροι γὰρ τὸ λοιπὸν καθεῖρη-
 γμένοι, πάντων τε ἀποκεκλισμένοι τῶν ἀναγκαίων, πολιορκη-
 V 136 θήσονται πρὸς τῶν ἐπιόντων, ἀλλὰ κινδυνεύουσιν μὲν τῇ μάχῃ
 πρὸς ἀλλήλους ἐκάτεροι, ἄθλον δὲ τῶν νικίωντων ὑμεῖς οὐ μετὰ
 κινδύνων ὑμετέρων γενήσεσθε. τῶν μέντοι προσκεχωρηκότων 5
 ἡμῖν οἰκετῶν ἕνεκα τοσαῦτα ἐροῦμεν, ὡς, ἤνπερ ἐκείνους ξυ-
 B ταξαμένους τε ἡμῖν ἐπὶ τοὺς ἐναντίους καὶ παρ' ἡμῶν τὴν δημο-
 λογίαν κεκομισμένους τοῦ μή ποτε αὐτοὺς τοῖς πάλαι κεκτημένοις
 προήσεσθαι τὰ νῦν ἐγχειρῆσαι ὑμῖν γινώμεν, οὐδὲ πρὸς ὑμᾶς τὸ
 πιστὸν ἔχομεν. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστι, τὸν τῶν ξυγκειμένων 10
 ἐς τοὺς ἀπάντων οἰκτροτάτους ὀλιγωροῦντα βέβαιον ἐς τῶν ἄλ-
 λων τινὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην ἐνδείκνυσθαι, ἀλλ' ὥσπερ τῆς φύ-
 σεως ἄλλο τι γνώρισμα ἐς πάντας τοὺς αὐτῷ ξυμβάλλοντας τὴν
 ἀπιστίαν ἄε περιφέρειν φιλεῖ.“

C Τωτίλας μὲν τοσαῦτα εἶπε, Πελάγιος δὲ ἀμείβεται ὧδε 15
 „Κατεσπουδάσθαι σοι μάλιστα πάντων ἐμέ τε, ὃ γενναῖε, καὶ
 τὸ τῆς πρεσβείας ὑπειπὼν ὄνομα ἐν μοῖρᾳ ἡμᾶς τῇ ἀτιμοτάτῃ
 ξυνέταξας. ἐβρίζειν γὰρ εἰς ἄνδρα φίλον τε καὶ πρεσβευτὴν

1. ξυνοίσει] ξυνοίσειν L a pr. m. *ibid.* οὐδέτεροι P et Scaliger.
 οὐ μὲθ' ἑτέρων H. οὐδὲ μὲθ' ἑτέρων L. 2. ἀναγκαίων] ἐναν-
 τίων L: illud Lm. *ibid.* πολιορκηθήσονται P et Scaliger. πο-
 λιορκηθήσεσθαι HL. „Forsan πολιορκηθήσεσθε.“ MALT. 3. κιν-
 δυνεύουσιν] κινδυνεύουσιν HL. 4. ἄθλον] ἄθλων L. ἄθλα δὲ
 ἔσονται Lm. *ibid.* ὑμεῖς — προσκεχωρηκότων om. L: in marg.
 τῶν δὲ προσφρονότων, quae Scaligeri coniectura est lacunam ex-
 plentis. 6. ἤνπερ] εἴπερ L. 7. τε om. L. *ibid.* ἡμῖν] ὑμῖν
 L. ἡμῖν Lm. 8. αὐτοῦ] αὐτοῖς L a pr. m. 9. προήσεσθαι
 L. προέσθαι HP. *ibid.* ἐγχειρῆσαι] ἐγχειρίσειν Reg. *ibid.*
 ὑμῖν] ἡμῖν L. *ibid.* ὑμᾶς] ἡμᾶς L. ὑμᾶς Lm. 10. τὸν τῶν]
 τὸ τῶν L. 11. ἐς] εἰς L. *ibid.* βέβαιον Hm. βεβαίαν HP.
 „Leg. βέβαιον.“ MALT. Ex Reg., ut videtur. 14. φιλεῖ] φι-
 λείν L a pr. m. 18. ξυνέταξας] συνέταξας L. *ibid.* ἐβρί-
 ζειν L. ἐβρίζει P. *ibid.* γὰρ om. L.

Neutri enim deinceps concepti, et commeatibus omnibus interclusi, ab aggressoribus obsidebuntur: sed utrique inter se acie decernent, et eos aerumnosis illis periculis expediti, in praecium cedentis victoribus. Quod ad servos attinet, qui ad nos concesserunt, hoc unum dicemus: si illos, qui nostrae ascripti militiae, a nobis fidem acceperunt, nunquam se pristinis dominis proditum iri, in manus vobis tradamus modo, profecto nec vobis fidem praestabimus. Non potest enim ita sane, non potest fieri, ut qui factionem cum omnium miserrimis factam violat. fidem erga alium quendam constantem probet: sed apud omnes, quibuscum contrahit, perfidiam, veluti perpetuam ingenii sui notam, circumfert.

In hunc modum locuto Totilae Pelagius ita respondit. Posteaquam dixisti, praeculare vir, et me et Legati nomen apud te valere plurimum, nos indignissime habuisti. Amico enim et Legato dedecus imprimit non

ἔγωγε οἶμαι οὐχ ὅς ἂν κατὰ κόρησιν πατάξας καὶ τῇ ἄλλῃ ἀσελγείᾳ
 ἐς αὐτὸν χρίσαιτο, ἀλλ' ὅς ἂν ἄπρακτον ἀποπέμψασθαι τὸν ἐς
 αὐτὸν ἦκοντα γνῶναι. οὐ γὰρ ὕψως τιμῆς πρὸς τῶν ὑποδεξαμέ-
 νων τινὸς τύχῳσι, καθεῖναι αὐτοὺς ἐς τὴν πρεσβείαν εἰώθασιν
 5 ἄνθρωποι, ἀλλ' ὅπως τε ἀγαθὸν διαπεπραγμένοι τοῖς ἰσταλκό- D
 σιν ἐς αὐτοὺς ἐπανήξωσιν. ὥστε προφηλακισθέντας ξυνοίσει
 μᾶλλον διαπεπρωχθαί τε ὢν ἕνεκα ἤλθον ἢ λόγων ἐπικειστέρων
 ἀκούσαντας τῆς ἐλπίδος ἀποτυχόντας ἐπαυελθεῖν. παραιτεῖσθαι
 μὲν οὖν οὐκ οἶδα ὃ τι δεῖ περὶ τούτων ἂν αἰτὸς εἴρηκας. τί γὰρ
 10 ἂν τις ἐνοχλοῖ τὸν γὰρ πρὸ τῆς ἀπολογίας ἀπειπόντου τὴν ξύμβα-
 σιν; ἐκεῖνο δὲ οὐκ ἂν σιωπήσῃ, ὡς ἐνδηλος εἰ ὀπόσην ἐς Ῥω-
 μαίους τοὺς σοὶ ὄπλα ἀντάραντας φιλιανθρωπίας ἐνδείκυσθαι
 μέλλεις, ὅς ἐς Σικελιώτας τοὺς οὐδαμῆ σοι ἀπητηχότας ἀκήρυ-
 κτον τὸ ἔχθος ἐξενεγκεῖν ἔγνωσ. ἀλλ' ἔγωγε μεθεὶς τὴν πρὸς σέ
 15 δέησιν τὴν πρεσβείαν ἐς τὸν θεὸν μεταθήσομαι, ὅς δὴ τοῖς τὰς
 ἱκετείας ὑπερφρονοῦσι νεμεσᾶν εἰώθει. "

15. Τοσαῦτα εἰπὼν ὁ Πελάγιος ἀπηλλάσσετο. καὶ αὐτὸν P 504
 Ῥωμαῖοι ἐπεὶ ἄπρακτον ἐπανήκοντα εἶδον, ἐν πολλῇ ἀμχανίᾳ
 ἐγένοντο. ἔτι τε μᾶλλον ἀκμάζων ὁ λιμὸς ἡμέρᾳ ἐκάστη ἀτήκε-
 20 στα αὐτοὺς ἔργα εἰργάζετο. τοὺς μέντοι στρατιώτας οὐπω τὰ
 ἀναγκαῖα ἐπελελοίπει, ἀλλ' ἔτι ἀντεῖχον. διὸ δὴ ἀθρόοι Ῥω-
 μαῖοι γινόμενοι καὶ τοῖς τοῦ βασιλέως στρατοῦ ἄρχουσι, Βέσσα

1 οὐχ ὅς ἂν] οὐχ ὅσα L. οὐχ ὅς Lm. 6. ἐπανήξωσιν] ἐπα-
 νήξουσιν L a pr. m. 8. ἐπαυελθεῖν] ἀνελθεῖν H. 9. ὃ τι L.
 εἴ τί γα P. *ibid.* δεῖ] δὴ L. 17. αὐτὸν] τὸν L. 19. μᾶ-
 λον] μέλλων L: *illud* Lm. 20 αὐτοὺς L. αὐτοῖς P.

is, meo quidem iudicio, qui illi infringit colaphum, petulantiusque illudit, sed qui ipsum remittit, nihil sua adeptum opera. Neque enim homines oratorum munus suscipere solent, ut ab illis, qui ipsos admiserint, tractentur splendide, verum ut ad eos, a quibus legationem acceperint, redeant, aliquid his utile pacto convento consecuti. Quare satius est ludibrio habitos, rei, cuius gratia venerint, partem confecisse; quam auditis blandioribus verbis, spei irritos reverti. Iam si quid eorum, quae exceptisti, sit nobis opus, nolim id a te petere. Quorsum enim cum quis interpellat, qui compositionem praecidit, inaudita defensione? Neque illud tacuerim, patere satis, quam benignum te praebiturus sis Romanis, in te arma ausis tollere; qui in Siculis, nusquam tibi adversatos, implacabile odium patefacere constitueris. Ego vero omisso rogandi tui consilio, legationem ad Deum convertam: cui indignationem movere solent tumidi supplicum contemptores.

17 His dictis, abiit Pelagius: quem ut Romani re infecta redeuntem viderunt, graviori coeperunt aestuare dubitatione. Illos misere perdebant ingravescens in dies fames: militis cibariis nondum defecti, se sustentabant. Quocirca Romani, facto agmine, Caesarianos Duces, Bea-

τε καὶ Κώνωνι, προσελθόντες, δεδακρυμένοι ξὶν οἰμωγῇ πολλῇ
 ἔλεξαν τοιάδε „Τοιαύτας μὲν οὐσας, ὧ στρατηγοί, τύχας ἡμῖν
 τὰς παρούσας ὄρωμεν, ὥστε εἰ καὶ τι δρῶν ἑμῶς ἀνόσιον ἔργον
 B ἰσχύομεν, οὐκ ἂν τινα ἡμῖν τὸ ἔγκλημα τοῦτο μέμψιν ἐπήνεγκεν.
 ἡ γὰρ τῆς ἀνάγκης ὑπερβολὴ τὴν ἀπολογίαν ἐφ' ἑαυτῆς ἔχει. νῦν 5
 H 231 δὲ ἀμύνειν ἔργῳ ἡμῖν αὐτοῖς οὐχ οἴοι τε ὄντες, δηλώσοντές τε
 λόγῳ καὶ ἀποκλαύσοντες τὴν ζυμφορὰν παρ' ὑμῶς ἦκομεν· ὅπως
 δὲ ἀκούσεσθε πρῶτως, οὐ ζυνταρασσόμενοι τῷ τῶν λόγων θράσει,
 ἀλλὰ τῇ τοῦ πάθους ἀκμῇ τοῦτο σταθμώμενοι. ὁ γὰρ ἀπογνώ-
 ναι τὴν σωτηρίαν ἠναγκασμένος οὐκ ἔργοις, οὐ ῥήμασι τὴν ἐθ- 10
 κοσμίαν διασώσασθαι τὸ λοιπὸν δύναται. ἡμῶς, ὧ στρατηγὸς,
 μήτε Ῥωμαίους μήτε ξυγγενεῖς ὑμῖν νομίζετε εἶναι, μηδὲ ὁμοτρό-
 O πους τοῖς τῆς πολιτείας ἡθροισι γεγονέναι, μηδὲ ἀρχὴν ἐκόντας τῇ
 πόλει τὸν βασιλέως δέχεσθαι στρατὸν, ἀλλὰ πολέμιους τὸ ἐξ ἀρ-
 χῆς ὄντας καὶ ὄπλα ἐφ' ὑμῖν ἀραμένους, εἴτα ἡσσηθέντας τῇ μά- 15
 χῃ, ἀνδράποδα δοριάλωτα ὑμῶν αὐτῶν κατὰ γε τὸν τοῦ πολέμου
 γενέσθαι νόμον. καὶ χορηγεῖτε τοῖς ὑμιτέροις αἰχμαλώτοις τρο-
 φὴν οὐκ ἀρκοῦσαν, οὐδὲ κατὰ τὴν χρεῖαν ἡμῖν ἀποχρῶσαν, ἀλλ'
 ὡς γε ἀποζῆν διαρκῶς ἔχουσιν, ὅπως δὴ καὶ ἡμεῖς περιόντες ἀν-
 θυπουργήσωμεν ὑμῖν ὅσα τοὺς οἰκέτας τοῖς κεκτημένοις ὑπερε- 20
 V 137 τεῖν ἄξιον. εἰ δὲ τοῦτο οὐ ῥάδιον ἢ οὐ βουλομένοις ὑμῖν, ἀλλ'

8. ὑμῶς] ἡμῶς L. 8. ἀκούσεσθε] ἀκούσησθε Reg. 9. τῇ —
 ἀκμῇ] τὴν — ἀκμῆν L. 14. τὸν βασιλέως] τοῦ βασιλέως L.
 15. ἡσσηθέντας] εἰθισθέντας L: illud l.m. 16. δοριάλωτα] δο-
 ρυάλωτα P. 19. ἔχουσιν] ἔχουσαν HL. 21. ἢ οὐ L a m. see
 ἢ HP.

sam et Cononem, convenient, ac multo cum gemita lacrimabundi haec
 habent orationem. Nos eo miseriae devenisse iam cernimus, o Duces, ut
 si quid gravius in vos forte committeremus, nihil esset. cur in culpam oc-
 caremur; extrema necessitate optimam seorsum afferente excusationem.
 Nunc, quando re et facto adesse nobis ipsi non possumus, vos adimus;
 quo verbis calamitatem exponamus nostram ac defleamus. Videte ut be-
 nigne audiat, nec vos offendat orationis audacia, perpensa nostri doloris
 vi. Nam qui desperare saluti cogitur, in factis dictisque retinere modum
 nescit. Estimante, si vultis, Duces, nos nec Romanos esse, neque unius
 vobiscum generis, neque institutis civilibus iisdem uti, nec sponte in urbem
 accepisse primas Imperatoris copias: sed hostes a principio fuisse, et ar-
 mis in vos sumptis, praedete victos, mancipia vestra iure belli evasisse. Ve-
 stris igitur captivis praedete alimenta, si minus vitae communi paria, et
 quae ipsi bene sufficiant, at certe quantum satis est ad victitandum, ut su-
 perstitiles rependamus vobis obsequium, quantumcumque servi praestare
 dominis debent. Si volentibus vobis est id factu difficile, nos manumitten-
 dos putate, ut laborem tumultandi servos lucrifaciat. Quod ipsum si mi-

ἀφείναι ἡμῶς τῆς ὑμετέρας δικαιοῦτε χειρὸς, ἐκείνο κερδανοῦν-
 τες, τὸ μὴ περὶ τὰς τῶν δούλων πονεῖσθαι ταφάς· ἦν δὲ μηδὲ
 τοῦτο ἡμῖν ἀπολλεῖται, ἀποκτινύναι ἡμῶς ἀξιούτε καὶ μὴ ἀπο- D
 στερήσητε τελευτῆς σώφρονος μηδὲ θανάτου φθονήσητε τοῦ
 5 πάντων ἡδίστου, ἀλλὰ πρόξει μιῶν Ῥωμαίους ἀπαλλάξατε μυρίων
 δυσκόλων.“ ταῦτα οἱ ἀμφὶ Βέσσαν ἀκούσαντες τὸ μὲν τὰ ἐπι-
 τήδεια χορηγεῖν σφίσι ἀδύνατον, τὸ δὲ ἀποκτινύναι ἀνόσιον
 ἔφασαν εἶναι, οὐ μέντοι οὐδὲ τὸ ἀφείναι ἀκίνδυνον. Βελισάριον
 δὲ καὶ τὸν ἐκ Βυζαντίου στρατὸν αὐτίκα δὴ μάλα παρῆσθαι
 10 ἰσχυρίσαντο, ταύτη τε αὐτοὺς παρηγορήσαντες ἀπέπεμψαντα.

Ὁ δὲ λιμὸς ἔτι μᾶλλον ἀκμῶζων τε καὶ μηκνύμενος ἐπι
 μέγα κακοῦ ἤρreto, βρώσεις ὑποβάλλων ἐκτόπους τε καὶ τῆς φύ- P 505
 σεις ὑπεροφίους. τὰ μὲν οὖν πρῶτα Βέσσας τε καὶ Κώνων, οἵ-
 περ τοῦ ἐν Ῥώμῃ φυλακτηρίου ἤρχον (οἴτου γὰρ πολὺ τι μέτρον
 15 ἐντὸς τοῦ Ῥώμης περιβόλου ἐνυποθίμενοι σφίσι ἐτυχον) καὶ οἱ
 στρατιῶται χρείας τῆς οἰκίας ἀποτεμνόμενοι ἀπέδιδοντο Ῥω-
 μαίων τοῖς εἶς πράσσοσι χρημάτων μεγάλων· μέδιμνον μὲν γὰρ
 τιμὴ ἑπτά λεγόντι χρυσοῖ. οἷς μέντοι οὐχ οὕτω τὰ κατὰ τὴν
 οἰκίαν ἐφέρετο, ὥστε βρώσεως ἐς τόσον ἀξιωτέρας μεταλαχάνειν
 20 ἰκανοῖς εἶναι, οἷδε τῆς τιμῆς τὸ τεταρτημόριον κατατιθέντες πι-
 τύρων τε τὸ μέδιμνον ἐμπλησάμενοι ἡσθιον, τῆς ἀνάγκης αὐτοῖς
 ἡδίστην τε καὶ τρυφερωτέτην ποιούσης τὴν βρώσιν. καὶ βοῦν
 δὲ, ὃν ἂν ἐπιξιόντες οἱ Βέσσα ὑπασπισται λάβοιεν, ἀπέδιδοντο B
 Ῥωμαίοις πενήκοντα χρυσοῦν. δὲ δὲ ἵππος τεθνεὼς ἢ ἄλλο τι

5. Ῥωμαίους — δυσκόλων] μυρίων ἀπαλλάσσεται (ἀπαλλάσσετε Lm)
 Ῥωμαίους δυσκόλων Lm. 20. οἷδε] οἱ δὲ HL. 24. Ῥωμαίοις]
 κατὰ L.

*nime nobis relinquatur, petimus saltem interficere nos dignemini: honestum
 vitae exitum date nobis, nec mortem rerum omnium suavisissimam invidete:
 sed uno actu Romanos ad innumeris molestiis vindicete. Bessas, his au-
 ditis, respondit, cibaria se praebere non posse; occidere, esse impium;
 dimittere, periculosum. Belisarium et Byzantio missum exercitum propo-
 diem affore asseveravit, itaque eos consolatus, remisit.*

Interea fames, longa mora inavalescens, in magnum malum evadabat,
 cibos suggerens a communi usu, naturaque hominum abhorrentes. Ac
 primum Bessas et Conon, qui praesidio Romano praecerant, frumentum,
 quod intra muros Romae recondiderant affatim; milites etiam quod do-
 trahabant de suo victu, Romanis divitibus multa pecunia vendebant:
 medimnus enim frumenti septem constabat aureis. Quibus res domi non
 erat adeo ampla, ut sese alere tam care possent, hi plenum furfuris me-
 dimnum quarta illius pretii parte mercati, eo vescabantur, necessitate ci-
 bum eiusmodi delicatissime condente. Bessae Scutarii bovem, quem urbe
 egressi ceperant, Romanis vendiderunt aureis L. Si cui Romano mor-

τοιούτον ὑπῆρχεν, ἐν τοῖς ἄγυν εὐδαίμοσιν ὁ Ῥωμαῖος οὗτος ἐτύσσετο, ὅτι δὴ κρέασι ζῆίου τεθνηκότος ἐντραγεῖν εἶχεν. ὁ δὲ δὴ ἄλλος ἕπας ὁμιλος τὰς ἀκαλίφρας μόνας ἦσθιον, οἷαι πολλαὶ ἀμφὶ τὸν περιβολὸν κὰν τοῖς ἑρειπίοις πανταχῆ τῆς πόλεως φέρονται. ὅπως δὲ αὐτοῖς μὴ τὸ τῆς πόας δριμύν τά τε χεῖλη καὶ τὰς ἀμφὶ τὸν φάρυγγα δάκνη οὐ παρέργως αὐτὰς ἔφροντες ἦσθιον. ἕως μὲν οὖν Ῥωμαῖοι τὸ τοῦ χρυσοῦ νόμισμα εἶχον, οὕτως, ὥσπερ ἐρρήθη, τὸν σίτον καὶ τὰ πίτυρα ὠνοῦμενοι ἀπηλλάσσοντο· ἐπεὶ C δὲ τοῦτο αὐτοὺς ἤδη ἐπελελοῖται, οἱ δὲ φέροντες ἐς τὴν ἀγορὰν τὰ ἐπιπλα πάντα βίον αὐτῶν τὸν ἐφήμερον ἀντηλλάσσοντο. τε-
 λευτῶντες δὲ, ἐπεὶ οὐτε οἱ τοῦ βασιλέως στρατιῶται σίτον ἔτι, ὕπερ καὶ Ῥωμαῖοις ἀπόδονται εἶχον, πλήν γε δὴ ὅτι τῷ Βέσσῳ ὀλίγος ἔτι ἐλλείπτο, οὐτε Ῥωμαῖοι οὐτω ὠνοῖντο, ἐς τὰς ἀκαλίφρας ἕπαντες ἔβλεπον. ταύτης δὲ αὐτοῖς οὐ διαρκούσης τῆς βρώσεως, οἱ γε οὐδὲ αὐτῆς ἐς κόρον ἵνα παντάπασιν εἶχον, ἐξίτη- 15
 λοι μὲν αἱ σάρκες αὐτοῖς ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἐγίνοντο. τὸ δὲ χρῶμα ἐς τὸ πελιδὸν κατὰ βραχὺ ἦκον εἰδώλοισι αὐτοῖς ἐμπερε-
 στάτους εἰργάζετο. πολλοὶ τε βαδίζοντες ἔτι καὶ τῶν ὀδόντων αὐτοῖς μασωμένων τὰς ἀκαλίφρας, ἔθνησκάν τε ἐκ τοῦ αἰφνιδίου D καὶ ἐς γῆν ἐπιπτον. ἤδη δὲ καὶ ἀλλήλων τὴν κόπρον ἦσθιον. 20

2. ὅτι] ὅστις Lm. 3. δὴ ἄλλος L. διόλον HP. 6. δάκνη Reg. δάκνηται P. 8. ἐρρήθη] ἐρρήθη L. 9. οἱ δὲ H. οἷαι HmP. 10. αὐτῶν τὸν L. αὐτοῖς, omisso τὸν, HP. 11. στρατιῶται L. στρατοῦ P. 12. ἀπόδονται Vat. ἀπόδονται HP. ἀπέδοντο L. ἀποδοῖντο Lm. 14. οὐ διαρκούσης] ἐνδιαρκούσης L. 15. οὐ γε L. ἐπεὶ γε P. 16. αὐτῆς] αὐτοῖς H: illud Hm. Om. L. 19. μασωμένων] μασσωμένων L. μασσαμένων HP.

tus equus, aliudve quidpiam suppeditabat, is inter felicissimos numerabatur, quod carnis extinctae pecudis curare genium posset. Vulgus omne nihil edebat aliud, nisi urticas, quae passim circa urbis moenia atque in ruderibus copiosissime nascuntur. Ac ne labra faucibusque laceraret herbae asperitas, eas optime coctas mandebant. Ita quidem, ut dictum est, Romani, frumento furfureque emptis, reversi domum vitam trahebant, quamdiu aureos habuerunt. his vero deficientibus, permutatione suppellectilis universae, quam ferebant in forum, diurnum sibi victum parabant. Denique, cum nec frumentum militibus Imperatoris suppeteret, quod Romanis divenderent, uno Bessa paululum habente reliquum, nec Romanis quicquam, quo emerent, superesset, cuncti ad urticas se converterunt. Cumque haec ipsa esca non sufficeret, neque ea famem explere possent, plerique exhaustis adductisque macie corporibus, et colore in luridum paulatim verso, spectris persimiles fiebant. Multi inter ambulandum, dum dentibus urticas conficerent, repente exanimis cadebant. iam et stercore mutuo vescebantur, nec pauci violen-

πολλοί τε σφᾶς αὐτοὺς τῷ λιμῷ πιεζόμενοι διεχρήσαντο, ἐπεὶ οὐ- H 282
 κέτι οὔτε κύνιας οὔτε μῦς εὕρισκον οὔτε ἄλλο τι ζῶον ὅτι σιτέ-
 ζοιντο. ἦν δὲ τις ἐνταῦθα Ῥωμαῖος ἀνὴρ, πέντε παίδων πατήρ,
 ὃν δὴ περιστάντες οἱ παῖδες καὶ τῆς ἐσθῆτος ἀπτόμενοι τροφήν
 5 ἔπραττον. ὁ δὲ οὔτε ἀνοιμώξας οὔτε ὅτι ξυνηταράχθη ἔνδηλος
 γεγωναῖς, ἀλλ' ἰσχυρότατα ἐν τῇ διανοίᾳ τὸ πάθος ὄλον ἀποκρυ-
 ψάμενος, ἔπεσθαι οἱ τοὺς παῖδας ὡς δὴ τροφήν ληψομένους ἐκέ-
 λευεν. ἐπειδὴ τε ἐς τοῦ Τιβέριδος τὴν γέφυραν ἦλθε, δῆσας ἐπὶ
 τῷ προσώπῳ θοιδάμιον, τούτῳ τε τοὺς ὀφθαλμοὺς καλυψάμε-
 10 ιος ἤλατο ἀπὸ τῆς γεφύρας ἐς τὸ Τιβέριδος ἕδωρ, θειομένων τὰ
 δρώμενα τῶν τε παίδων καὶ πάντων Ῥωμαίων, οἱ ταύτη ἦσαν. P 506
 καὶ τὸ λοιπὸν οἱ τοῦ βασιλέως ἄρχοντες λαμβάνοντες χρήματα
 ἕτερα μεθῆκαν Ῥωμαίους ὄσοις ἐνθὲνδε βουλομένοις ἦν ἀπαλλάσ-
 σεσθαι. ὀλίγων τε ἀπολειμμένων ἐνταῦθα οἱ ἄλλοι ἕπαντες
 15 ἄρχοντο φερόντες ὡς πη ἐκάστῳ δυνατὰ ἐγγόνει. καὶ αὐτῶν οἱ
 πλείστοι τῆς δυνάμεως καταμαρανθείσης αὐτοῖς τῷ λιμῷ ἤδη
 πλείοντες ἢ ὀδῶ ἴοντες ἀπέθανον. πολλοὶ δὲ καὶ καταλειφθέντες
 πρὸς τῶν πολεμίων ἐν τῇ ὀδῷ διεφθάρησαν. Ῥωμαίων μὲν οὖν
 τῇ τε βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ ἐκεχωρήκει ἐς τοῦτο ἡ τύχη.
 20 ἰγ'. Ἐπεὶ δὲ τὸ ζῆν τῷ Ἰωάννῃ καὶ Ἰσαάκ στρατεύμα ἐς B
 Ἐπίδαμνόν τε ἀφίκετο καὶ Βελισαρίῳ ξυνέμιξεν, Ἰωάννης μὲν V 138
 ἄπαντας, διαπορθμύσας τὸν κόλπον, ἤξιον περὶ ἴοντας ζῆν

2. οὔτε — οὔτε — οὔτε] οὐδὲ ter P. 8. ἐπειδὴ τε] ἐπεὶ δὲ L.
 9. καλυψάμενος] καλυπτόμενος Reg. 10. τὸ Τιβέριδος] τοῦ
 τιβέριδος L. 11. τε om. L. 15. ἐκάστῳ δυνατὰ] ἐκαστος
 δυνατός Reg. 18. οὖν om. L. 20. Ἐπει] ἐπειδὴ H. ἐπεὶ Hm.
 22. τὸν κόλπον, ἤξιον] ἤξιον τὸν κόλπον L. ibid. ζῆν om. L.

tas sibi manus inferebant, urgente fame: cum nec canes amplius reperirent, nec mures, neque aliud quodpiam animal, quo cibarentur. Romanus tum quidam erat, liberorum quinque pater. Hic illis circumfusis, et dapem succussa veste petentibus, non ingemiscens, nec turbatum prae se animum ferens, sed corde penitus premens dolorem, imperavit venirent secum, quasi escam accepturi. Ut venit ad pontem Tiberis, reducta ad vultum veste, eaque velatis oculis, de ponte in fluvium se praecipitem dedit, rem spectantibus filiis ac Romanis, quotquot aderant. Deinde Caesariani Duces, alia pro abitu expressa pecunia, Romanos omnes, quibus migrare placuit, dimiserunt. Paucis in urbe relictis, caeteri, quo cuique licuit, se proripuerunt. Plurimos, vigore corporis absumpto fame, in ipsa navigatione, vel terrestri itinere, mors oppressit: multi in via ab hostibus comprehensi caesique sunt. Ea quo fortuna Senatuum populumque Romanum adduxerat.

18. Cum Ioannis et Isaacis copiae Epidamnum pervenissent, seque adiunxissent Belisario, Ioannes auctor erat, ut omnes tralecto sinu terrestri irent itinere, et quidquid incideret, coniuncte ferrent cum univer-

παντὶ τῷ στρατῷ κοινῇ τὰ προσπίπτοντα φέρειν. Βελισαρίῳ δὲ ἀξίμορον τοῦτο ἔδοξεν εἶναι, ἀλλὰ πλέουσι μὲν αὐτοῖς ἐς τὰ ἄμφι Ῥώμην χωρία μᾶλλον ξυνοίσειν. περὶ γὰρ ἰούσι χρόνον τε σφίσι τετρίψομαι πλείω καὶ τι ὑπαντιάσειν ἴσως ἐμπόδιον· Ἰωάννην δὲ διὰ τε Καλαβρῶν καὶ τῶν ταύτῃ ἐθνῶν ἰόντα ἐξελά-
Cσαι μὲν ὀλίγους κομιδῇ τοὺς ἐνταῦθα βυρβύρους ὄντας, ὑποχείρια δὲ ποιησόμενον τὰ ἐντὸς κόλπον Ἰονίου ξυμμιῆσαι σφίσιν ἤκου-
 τα ἐς τὰ ἄμφι Ῥώμην χωρία. οὗ δὲ καὶ αὐτὸς καταίρειν τῷ ἄλλῳ στρατῷ διανοεῖτο. ὤτετο γὰρ πικρότατα πολιορκουμένων Ῥωμαίων, καὶ τινα, ὡς γε τὸ εἶδος, βραχυτάτην τούτων τρι-
 βήν τὰ ἀνηκεστα λυμανεῖσθαι τοῖς πρύγμασι. καὶ πλέουσι μὲν ἀνέμον τε σφίσιν ἐπιφόρου ἐπιπεσόντος πεμπταίοις ἐς τὸν τῶν Ῥωμαίων λιμένα καταίρειν δυνατὰ ἴσασθαι, στρατῷ δὲ ἐκ Ἀρ-
 οῦντος περὶ ἰούσιν οὐδ' ἂν τεσσαράκοντα ἡμερῶν γενέσθαι. ταῦ-
Dτα Βελισάριος Ἰωάννη ἐπιστεῖλας παντὶ τῷ στόλῳ ἐνθὲνδε ἀπῆ- 15
 ρε· πνεύματος δὲ σκληροῦ σφίσιν ἐπιπεσόντος Ἀρουοῦντι προσ-
 σχον. οὐπερ οἱ Γότθοι αἰσθόμενοι, ὅσοι δὴ ἐτετάχατο ἐπὶ τῇ
 πολιορκίᾳ τοῦ ἐνταῦθα φρουρίου, διαλύσαντες τὴν προσεδρείαν
 εὐθὺς κομίζονται ἄμφι πόλιν Βρεντέσιον, θυσὶν μὲν ἡμέραιν ὁδῶ
 Ἀρουοῦντος διέχουσαν, πρὸς δὲ τῇ ἄκτῃ τοῦ κόλπου κειμένην, 20
 ἀτελιχιστον οὖσαν, ὑποτοπάζοντες Βελισάριον αὐτίκα δὴ διαβή-
 σεσθαι τὸν ἐκείνη πορθμὸν, ἐς τε Τωτίλαν τὰ παρόντα σφίσι

2. ἔδοξεν] ἔδειξεν L. 4. καὶ τι] καὶ τι καὶ L. 5. Ἰωάννη
 δὲ] Ἰωάννην τε L. 10. τούτων om. L. 12. πεμπταίοις]
 πεμπταίοι H: illud Hm. 19. κομίζονται] εἰσκομίζονται Reg.
 ibid. Βρεντέσιον Reg. et H. Βρεντήσιον HmP. ibid. θυσὶν]
 θυσὶν L. 21. ὑποτοπάζοντες τε P. τε om. L.

so exercitu. Id ab re esse Belisarius iudicabat; satius autem fore, si ipse quidem cum suis ad vicinam Romae oram navigaret; iter enim terrestre longiorem habiturum moram, et aliquid forte impedimenti: Ioannes vero per Calabriam elusque viciniam incedendo, agentes ibi Barbaros, oppido paucos, exigeret, ac postquam regionem citra sinum Ionium positam subegisset imperio, copias secum iungeret ad oram Romae finitimam: quo et ipse cum exercitu reliquo appellere cogitabat. Cum enim Romani obsidione arctissima premerentur, vel minimam moram eorum rebus exitialem procul dubio fore arbitrabatur: ac mari quidem, si ventus secundus esset, ad portum Romanum quinto post die perveniri posse; terra autem Hydrunte copiis vel dies xl. non suffecturos. Haec ubi mandata dedit Ioanni Belisarius, inde solvit cum tota classe. et vento flante violento, Hydrunte appulit. Gotthi, qui huius urbis castellum circumsedebant, simul cum advenisse intellexerunt, soluta obsidione, ad urbem Brundisium concesserunt: quae Hydrunte bidui distat, in sinus littore sita, ac nuda moenibus. Mox Belisarium maris illius fretum transmissu-

ἀνίγεισαν. ὁ δὲ πάντα τε τὸν στρατὸν ὡς ὑπαντίσων ἐν πα- P 507
 ρασκειῇ ἐποίησατο καὶ Γότθους τοὺς ἐν Καλαβρίᾳ ἐκέλευεν, δη-
 ἄν σφίσι δυνατὰ εἶη, τὴν διόδον ἐν φυλακῇ ἔχιν. ἐπεὶ δὲ Βελι-
 σάριος πνεύματος ἐπιφόρου ἐπικινύσαστος ἐκ Δρουῦντος ἀπέλευ-
 5 σεν, οἱ τε Γότθοι ἀφρονιστήσαντες δίαιτιν οὐ κατεσπουδασμέ-
 νην ἐν Καλαβροῖς εἶχον καὶ ὁ Τωίλιος ἡσυχῇ μένων ἔτι μᾶλλον
 ἐφύλασσε τὰς ἐς Ῥώμην εἰσόδους, ὡς μὴ τι ἐσκομίζεσθαι τῶν
 ἐπιτηδείων δυνατὰ εἶη. ἔν τε τῷ Τιβέριδι ἐπενοίε τάδε. χῶρον
 κατανοήσας ἢ μάλιστα ὁ ποταμὸς ἐν στενωῷ κότεισιν, ὅσον ἀπὸ B
 10 πταδίων τῆς πόλεως ἐνεθήκοντα, δοκοῦς ἐς ἄγαν μακρὰς ἐκ τῆς
 ἐτέρας ὄχθης ἄχρι ἐς τὴν ἐτέραν ἐξικνουμένας ἐνταῦθα ἐς γεφύ-
 ρας κατέθετο σχῆμα. πύργους τε δύο ξυλλήνους παρ' ἑκατέραν
 τὴν ὄχθην τεκτηνόμενος φυλακτῆριον κατεστήσατο μαχίμων ἀν-
 δρῶν, ὡς μηκέτι ἀκτύτοις τισίν, ἢ πλοίοις ἄλλοις, ἐκ τοῦ πύργου
 15 ἀναγομένοις ἐς τὴν πόλιν ἐσιτητὰ εἶη.

Ἐν τούτῳ δὲ Βελισάριος μὲν ἐς τὸν τῶν Ῥωμαίων λιμένα H 233
 κατῆρε, καὶ τὸ ξὺν τῷ Ἰωάννῃ στρατεύμα ἔμενεν. Ἰωάννης δὲ
 ἐς Καλαβρίαν διαπορθμύεται, Γότθων ἥκιστα πεισθημένων· οἱ
 δὲ ἀμφὶ τὸ Βρεντέσιον, ὥσπερ ἐρηγήθη, διαιτριβὴν εἶχον. δύο C
 20 τε τῶν πολεμίων λαβῶν ἐπὶ κατασκοπῇ ὄψῃ ἴδοντας τὸν μὲν ἔνα
 εὐθὺς ἔκτεινεν, ἄτερος δὲ αὐτοῦ τῶν γονάτων λαβόμενος ζωγραεί-
 σθαι ἤξιστο. οὐ γὰρ ἀχρεῖός σοι, ἔφη, καὶ τῷ Ῥωμαίων στρατιῷ

2. γότθους τοὺς Reg. Γότθοις τοῖς P. 9. ἐν στενωῷ κότεισιν] κότεισιν ἐν στενωῷ L. 10. ἐνεθήκοντα] ἐνενηθήκοντα P. 15. τὴν ὄχθην] τὴν om. L. 19. Βρεντέσιον] Vulgo Βρεντήσιον. ibid. ἐρηγήθη] ἐρείθη L.

rum rati; quo res loci essent, Totilae significarunt. Ille omnem exerci-
 tum, tanquam si obviam iturus esset, accinxit, et Gothhis, qui erant in
 Calabria, mandavit, ut pro virili parte transitum custodirent. At post-
 quam Belisarius, secundo usus vento, Hydrunte solvit, Gotthi, iam animo
 vacuo, se in Calabria negligentius gerere coeperunt, et Totilas, in ca-
 stris consistens, aditus omnes diligentius interclusit, ne quid rei cibariae
 Romam inferri posset. Haec vero supra Tiberim molitus est. Optato
 loco, ubi fluminis alveus angustissimus est, procul ab urbe stadiis xc.
 oblongas trabes, ab altera ripa ad alteram pertinentes, in pontis modum
 disposuit, ac ligneas turres duas in utraque ripa fabricatas, custodes in-
 didit bonos bellatores, ne actuariolis aliisque navigiis, Portu profectis,
 in urbem pateret aditus.

Interea Belisarius in portum Rom. pervectus, Ioannis copias expe-
 ctabat. Ioannes in Calabriam transfretaverat, Gotthis, qui ad Brundu-
 sium, ut dictum est, morabantur, nihil persentientibus. Duobus hostium
 exploratoribus in via captis, alterum illico occidit: alter eius genera am-
 plexus, vitam poposcit: Nam, inquit, nec tibi, nec Romano exercitui in-

ἔσομαι. ἔρομένον δὲ αὐτὸν Ἰωάννου, τί δὲ οὐκ ἀπολούμετος
 ξυνοίσειν ποτὲ Ῥωμαίοις τε καὶ αὐτῷ μέλλοι Γότθοις ὡς ἤκιστα
 προσδεχομένοις, ὃ ἄνθρωπος ἐπιστήσειν αὐτὸν ὑπέσχετο. καὶ ὃς
 ἀτυχήσειν μὲν αὐτὸν τῆς δεήσεως οὐδαμῆ ἔφασκε, χρῆναι δὲ οἱ
 πρῶτα τὰς τῶν ἵππων νομάς ἀναδεικνύναι. ἐπεὶ οὖν ὠμολόγει 5
 V 139 καὶ ταῦτα ὁ βάρβαρος, οὖν αὐτῷ ἦι. καὶ πρῶτα μὲν τῶν πο-
 λεμίων τοὺς ἵππους νεμομένους καταλαβόντες ἀναθρόσκουσι ἐς
 αὐτοὺς ἅπαντες, ὅσοι πεζοὶ ὄντες ἐτήχωνον· οἳ δὲ πολλοὶ τε
 D καὶ ἄριστοι ἦσαν. ἐπειτα δὲ χωροῦσι δρόμῳ ἐπὶ τὸ τῶν ἐναν-
 τίων στρατόπεδον. οἳ δὲ βάρβαροι ἄνοπλοι τε καὶ ἀπαράσκευοι 10
 παντάπασιν ὄντες καὶ τῷ ἀπροσδοκῆτῳ καταπλεγνέτες αὐτοῦ μὲν
 οἱ πολλοὶ διεφθάρησαν, οὐδεμιᾶς ἀλκῆς μεμνημένοι, ἄλλοι δὲ
 τινες διαφυγάντες παρὰ Τωτίλαν ἐκομίσθησαν. Ἰωάννης δὲ Κα-
 λαβροὺς ἅπαντας παρηγορῶν τε καὶ τιθασεύων εἰς εὐνοίαν τοῦ
 βασιλέως ἐπηγάγετο, πολλὰ σφίσιν ὑποσχόμενος πρὸς τε βασι- 15
 λῆως καὶ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἀγαθὰ ἔσσεσθαι. ἄρας τε, ὡς
 εἶχε τάχος, ἐκ τοῦ Βρεντεσίου, πόλιν καταλαμβάνει Κανούσιον
 ὄνομα, ἣ κεῖται μὲν ἐν Ἀπουλίοις πρὸς μέσοις, πέντε δὲ ἡμερῶν
 ὀδῷ Βρεντεσίου διέχει ἐς τὰ πρὸς ἐσπέραν τε καὶ Ῥώμην ἴοντι.
 τούτου Κανουσίου πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους ἀπέχουσι Κάνναι, 20
 ἵνα δὴ λέγουσι Λιβύων στρατηγούντος ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις Ἀν-
 νίβα τὸ μέγα πάθος ξυμβῆναι Ῥωμαίοις.

2. ξυνοίσειν] συνοίσειν L. *ibid.* μέλλοι L. μέλλει P. 4. οὐ-
 δαμῆ] οὐδαμῶς L. 5. ἀναδεικνύναι Reg. ἐνδεικνύναι P.
 9. ἐναντίων Reg. πολεμίων P. 10. ἀπαράσκευοι] ἀπαράσκευό-
 στοι Reg. 14. τιθασεύων] Vulgo τιθασεύων. *ibid.* εἰς] ἐς
 L. 17. βρεντεσίου L. Vulgo Βρεντεσίου. *ibid.* Κανούσιον]
 κανουσίου L, et infra. 18. Ἀπουλίοις] ἀπολλίοις L. 19. ἴοντι]
 ἴοντα L. 21. Ἀννίβα] ἀννιβάλου Reg.

utilis ero. Interrogatus a Ioanne, quid commodi cum ipsi, tum exercitui
 Rom. allaturus esset, si servaretur? effecturum se promisit, ut ipse Got-
 thos improvise opprimeret. Assensus Ioannes illius precibus, ante omnia,
 equorum pascua ostendi sibi oportere dixit. Id quoque pollicito Barba-
 ro, cum ipso profectus est. Ac primum equis hostium pascentibus inie-
 ctis manibus, in eos insiliunt quicunque pedibus venerant, numero sane
 multi fortissimique: tum ad hostilia castra cursum intendunt. Inermes
 imparatosque Barbaros inopinatus impetus adeo percussit, ut virtutis ob-
 liti penitus ceciderint ibi plurimi: elapsi pauci ad Totilam se contule-
 rint. Ioannes Calabrorum animos dulci alloquio ac blanditiis Imperatori
 conciliavit, multa illis bona cum ab ipso, tum ab exercitu Romano spon-
 dens. Digressus prope Brundasio, Canusium occupat, urbem in media
 sitam Apulia, ac Brundasio diremptam itinere dierum v. ad occasum et
 Romam versus. Canusio stadiis xxv. absunt Cannae; ubi ingentem olim
 cladem Romanis ab Annibale Poenorum Duce illatam ferunt.

Ἐταῦθα Τουλλιανός τις, Βεναντίου παῖς, ἀνὴρ Ῥωμαῖος, P 508
 δύναμιν πολλὴν ἔν τε Βρυτίοις καὶ Λευκανοῖς ἔχων, Ἰωάννη
 ἐς ὄψιν ἦκων ἠτιῶτο μὲν τὸν βασιλέως στρατὸν τῶν πρόσθεν ἐς
 Ἰταλιώτας αὐτοῖς εἰργασμένων, ὠμολόγη δέ, ἦν τινι τὸ λοιπὸν
 5 ἐπιμικτὰ ἐς αὐτοὺς χηρῶνται, Βρυτίους τε καὶ Λευκανοὺς ἐγ-
 χειριεῖν σφίσι, κατηκόους βασιλεῖ αὐθις ἐς φόρου ἀπαγωγὴν ἔσο-
 μένους οὐδὲν τι ἤσσαν ἢ πρότερον ἦσαν. οὐδὲ γὰρ ἐκόντας αὐ-
 τοὺς προσκεχωρηκέναι βαρβάροις τε καὶ Ἀριανοῖς οὖσιν, ἀλλ'
 ὡς μάλιστα πρὸς μὲν τῶν ἐναντίων βιαζομένους, πρὸς δὲ τῶν
 10 βασιλέως στρατιωτῶν ἀδικουμένους. Ἰωάννου δὲ πάντα ἰσχυρι-
 ζομένου πρὸς αὐτῶν τὸ λοιπὸν Ἰταλιώταις τάχαθ' αἰσθῆσαι, ζῆν
 αὐτῷ ὁ Τουλλιανὸς ἦει. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὑποψία οὐδεμιᾶ οἱ στρα-
 τιῶται ἐς Ἰταλιώτας ἔτι εἶχοντο, ἀλλὰ τὰ πλείστα τῶν ἐντὸς κόλ-
 που Ἰονίου φιλία τε αὐτοῖς καὶ βασιλεῖ ἐγεγόνει κατήκοα.

15 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα Τωτίλας ἤκουσε, Γότθων τριμυροκόλους ἀπο-
 λεξάμενος ἐς Καπύην πέμπευ. οἷς δὴ ἐπέστελλεν, ἐπειδὴν τὸ
 ζῆν τῷ Ἰωάννη στρατεύμα ἐνθένδε ἴδοιεν ἐς Ῥώμην ἰόντας,
 ἔπεισθαι σφίσιν αἰσθῆσιν αὐτοῖς οὐδεμιᾶν παρεχομένοις· αὐ-
 τῷ γὰρ τὰ ἄλλα μελήσειν. δεισας τε διὰ ταῦτα Ἰωάννης μὴ
 20 ἐς κύκλωσιν τῶν πολεμίων τινὰ ἐμπέσοι, παρὰ Βελισάριον
 μὲν οὐκέτι ἦει, ἐς δὲ Βρυτίους καὶ Λευκανοὺς ἐχώρει. ἦν δὲ

1. Τουλλιανός] τουλιανός H, et infra. 2. Βρυτίοις] βρυτιτίους
 Reg. 3. τῶν — εἰργασμένων] τὸν — εἰργασμένον L. 4. Ante
 αὐτοῖς in L. lacuna, et in marg. λέγει, κέρψειν, κολλὰ κακὰ
 αὐτοῖς. 5. Βρυτίους] βρυτιτίους L. 9. δὲ τῶν] Vulgo δὲ
 τοῦ. 11. αὐτῶν] αὐτὸν L. ibid. τάχαθ' L. τὰ ἀγαθὰ P.
 12. καὶ ἀπ' L. Aborat καὶ. ibid. οὐδεμιᾶ οἱ στρατιῶται] οἱ
 στρατιῶται οὐδεμιᾶ L. 21. Βρυτίους] βρυτιτίους L.

Hic Venantii filius Tullianus, Romanus genere, inter Brutios ac Lu-
 canos plurimum pollens, Ioannem adiit, deque facinoribus in Italos a Caesariano exercitu antea admissis questus, recepit, si quid clementiae illis
 in posterum exhiberetur, se ita Brutios Lucanosque in ius ac ditionem
 Imperatoris revocaturum, ut ei vectigalia perinde ac prius penderent:
 quippe qui Barbaris, iisque Arianis, non sponte se dedidissent, at cum
 hostium vi, tum maxime Caesarianorum militum iniuriis adacti. Ubi Io-
 annes omni asseveratione affirmavit, illos deinceps benefacturos Italia,
 Tullianus ei comitem sese addidit. Ex illo ab Italis timere sibi milites
 desierunt, ac fore omnia citra sinum Ionum habuerunt amica subditaque
 Imperatori.

De his certior factus Totilas, lectos occ. Gotthos Capuam mittit,
 iubetque, ubi Ioannis copias inde Romam euntes viderint, pone sequi in-
 cautas: curae caetera sibi fore. Quapropter veritus Ioannes ne ab ho-
 stibus circumveniretur, omissa ad Belisarium profectio, ad Brutios et
 Lucanos concessit. Quidam erat inter Gotthos Recimundus, vir insignis:

τις ἐν Γότθοις Ῥεϊμοῦνδος, ἀνὴρ δόκιμος, ὅνπερ ὁ Τωτίλας
 C ἐπὶ τῇ Βρυτιῶν φρουρᾷ καταστησάμενος ἔτυχε, Γότθων τε καὶ
 Ῥωμαίων στρατιωτῶν καὶ Μαυρουσίων αὐτομόλων τινὰς ἔχοντα,
 ἐφ' ᾧ ξὺν αὐτοῖς τὸν τε κατὰ Σκύλλαν φυλάξει πορθμὸν καὶ τὴν
 ταύτην ἤονα, ὡς μῆτε ἐνθένδε τινὲς ἀπαίρειν ἐς Σικελίαν μῆτε ἐκ 5
 τῆς νήσου ἐνταῦθα καταπλεῖν ἀδείστερον οἷοί τε ᾧσι. τούτῳ
 τῷ στρατῷ μεταξὺ Ῥηγίου τε καὶ Βίβωνος ἀπροσδόκητός τε καὶ
 αὐτάγγελος Ἰωάννης ἐπιπεσὼν κατέπληξέ τε ἐκ τοῦ αἰφνιδίου, οὐ-
 δεμιῦς ἀλκῆς αὐτοὺς μεμνημένους, καὶ αὐτίκα ἐς φυγὴν ἔτρεψε.
 καὶ οἱ μὲν ἐς τὸ ὕρος, ὃ ταύτη ἀνέχει, δύσβατόν τε ὄν καὶ ἄλ- 10
 H 284 λως κρημνῶδες, κατέφυγον, Ἰωάννης δὲ διώξας τε καὶ ξὺν τοῖς
 πολεμίοις ἐν τῷ ἀνάντει γινόμενος, οὕτω τε σφᾶς αὐτοὺς ἐν ταῖς
 D δυσχωρίαις κρατυναμένους ἐς χεῖρας ἔλθῶν, πλείστους μὲν τῶν
 τε Μαυρουσίων καὶ Ῥωμαίων στρατιωτῶν ἔκτεινεν, ἰσχυρότατα
 ἀμνομένους, Ῥεϊμοῦνδον δὲ καὶ Γότθους ξὺν τοῖς λοιποῖς ἀπα- 15
 σιν ὁμολογία ἔλεν. Ἰωάννης μὲν ταῦτα διαπεπραγμένους αὐτοῦ
 ἔμιενε, Βελισάριος δὲ Ἰωάννην ἐς αἰετὸν παραδοκῶν ἥσυχῇ ἔμιενεν.
 ἐμέμφετό τε ὅτι δὴ οὐ διακινδυνεύσας τε καὶ τοῖς ἐν Καπὴν φυ-
 λάσσοσι τριακοσίοις οὕσιν ἐς χεῖρας ἦκων ποιῆσθαι τὴν δίοδον
 ἐνεχείρησε, καίπερ βαρβάρους ἀριστίνδην ξυνηλεγμένους ξὺν αὐ- 20

2. Βρυτιῶν] βρυτιῶν L. 5. ἤονα] ἠήονα L. *ibid.* ἐνθένδε
 τινὲς] τινὲς ἐνθένδε L. 7. μεταξὺ Ῥηγίου] μεταγγίου L.
ibid. Βίβωνος] βέβωνος H. βεβωνος Reg. 8. αὐτάγγελος L.
 ἀπατάγγελος P. 9. ἀλκῆς] ἀλλης ἀλκῆς L. 12. ἐν ταῖς δυσ-
 χωρίαις L. ἐς τὰς δυσχωρίας P. 13. κρατυναμένους] κρατυ-
 ναμένους H. κρατυνομένοις L. 19. δίοδον] δίοδον Reg.
 20. ἀριστίνδην L. ἀριστίνδην HP.

quem Totilas Brutiis praeposuerat, secum Gotthos et Romanos aliquot
 milites Maurosque transfugas habentem, ut cum illis Scyllaeum fretum
 ac littus illud obsideret, caueret, ne quis inde in Siciliam solvere, vel ex
 insula appellere illuc impune posset. Ioannes inopinata celeritate adven-
 tus sui famam praecurrens, copias illas inter Rhegium et Vibenem iavasit,
 subitane impressione adeo percussit, ut virtutis prorsus immemores e vesti-
 gio terga verterint. In montem, qui prope eminent difficilis aditu ac praecoxa,
 se receperunt. Ioannes in acclivi hostes assecutus, et antequam inter derupta
 se munirent, adortus, Maurorum Romanorumque militum validissimo repu-
 gnantium maximam partem concidit: Recimendum et Gotthos cum reliquis
 omnibus in deditionem accepit. Re Ioannes ita gesta ibi restitit. Diem ex die
 expectans avidissime Belisarius, nihil movebat, et Ioannem vituperabat,
 quod, quamvis Barbarorum florem haberet secum, ferro et collata cum
 trecentis Capuae praesidiariis manu, viam sibi facere non tentaret. At

τῷ ἔχων. Ἰωάννης δὲ τὴν δίοδον ἀπογνοὺς ἐπὶ Ἀπουλίαν ἐχώρησεν, ἔν τε χωρίῳ Κερβαρίῳ καλουμένῳ ἱσχυρῆ.

19. Δείσας οὖν Βελισάριος ἀμὰ τῶν πολιορκουμένων, P 509
V 140
μή τι ἀνήκεστον δράσασαι τῶν ἀναγκαιῶν τῇ ἀπορίᾳ, ὅτε δὴ
5 τρώπῳ τὰ ἐπιτήδεια ἐς Ῥώμην ἰσκομίζειν διανοεῖτο. καὶ ἐπεὶ
δύναμιν ἄξιόμαχον πρὸς γε τοὺς πολεμίους οὐδαμῆ εἶχεν, ὥστε
μάχῃ ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς αὐτοὺς διακρίνεσθαι, πρότερον ἐπειόει
τάδε. ἀκάτους δύο ἐς ἄγαν εὐρείας ζεύξας τε καὶ λίαν ἐς ἀλλή-
λας ζυυθήσας, πύργον ξύλινον ἐκ' αὐταῖς ἐτεκτίνατο, πολλῶ
10 καὶ θυπέριον τῶν τοῖς πολεμίοις ἐν τῇ γεφύρᾳ πεποιημένων.
ζυμμετρούμενος γὰρ αὐτοῖς ἐς τὸ ἀκριβὲς ἔτυχε πρότερον, πέμ-
ψας τῶν οἱ ἐπομένων τινὰς, οἵπερ ἐς τοὺς βαρβάρους αὐτόμο-
λοι δῆθεν τῷ λόγῳ ἐστέλλοντο. δρόμωνάς τε διακοσίους τεύχεσι B
ξύλινους περιβαλὼν ἐς Τίβεριν καθῆκε, πανταχούθι τῶν ξυλίνων
15 τευχῶν τρυπήματα ποιησόμενος, ὅπως δὴ βάλλειν τοὺς πολεμίους
ἐνθένδε σφίσι δυνατὰ εἴη. οἷτόν τε οὖν καὶ ἄλλα τῶν ἐπιτηδείων
πολλὰ τοῖς δρόμοσι τούτοις ἐνθήμενος στρατιωτῶν αὐτοῦ τῶν
μαχιμωτάτων ἐπλήρου. στρατιώτης δὲ ἄλλους πεζοὺς τε καὶ
ἵππεις ἐκατέρωθεν ἐν χωρίοις ἐχυροῖς τισιν ὄμφι τὰς τοῦ Τιβέρι-
20 δος ἐκβολὰς ἔστησεν, οὓς δὴ ἐκλείψει μένειν τε αὐτοῦ καὶ, ἦν
τῶν πολεμίων τινὲς ἐπὶ τὸν πόρτον ἴωσι, διακωλύειν δυνάμει τῇ
πάσῃ. τὸν δὲ Ἰσαάκην ἐς τὸν πόρτον ἔσαγαγὼν τὴν τε πόλιν O
καὶ τὴν γυναικᾶ παρέδωκε καὶ εἴ τι ἄλλο ἐνταῦθα ἔχων ἐτόγγανε.

1. Ἀπουλίαν] ἀπουλίας L. 3. τοῖς om. L. 5. ἰσκομίζειν] εἰσκομίζειν L. 8. ἀλλήλας] ἀλλήλους L. 12. ἐς τοὺς] εἰς τοὺς L. 20. οὓς δὴ Reg. οἷς δὴ P.

Ioannes, desperato transitu, in Apuliam cessit, et Cervarii (id loco nomen) stativa habuit.

19. Veritus Belisarius, ne obsessos Romanos ad gravius aliquid statuendum impelleret annonae penuria, comestus Romam quoquomodo inferre meditabatur. Et quoniam erat infirmior, quam ut acie in campo cum hoste decerneret, haec prius excogitavit. Iunctis ac valide connexis duabus scaphis latioribus, ligneam turrim imposuit, multo illis editiorem, quas ad pontem hostes condiderant. Earum enim mensuram probe ante comperat per quosdam ex suis, qui ad Barbaros transfugium simularant. In Tiberim ducentos induxit dromones, munitis tabulis, quas ad murorum formam eductas crebris foraminibus distinxit, ut in hostes tela inde emitti possent. Frumento in hos dromones cum aliis cibariis multis imposito, eosdem militibus fortissimis complevit. Milites alios pedites equitesque utrinque ad Tiberis ostia in locis quibusdam firmis disposuit, ibique stare iussit, ac totis viribus prohibere hostem, si qui peterent Portum. Inducto huc Isaaci oppidum uxoremque suam, et quidquid inibi repositum habebat, commisit, praecipitque, nullo inde pacto

καὶ οἱ ἐπέστειλε μηδεμιᾶ ἐνθ' ἔνδε μηχανῆ ἀπαλλάσσεσθαι, μηδ' ἦν Βελισάριον πύθεται πρὸς τῶν πολεμίων ἀπολωλέναι, ἀλλὰ τῆς φυλακῆς ἐς αἰεῖ ἔχεσθαι, ὅπως, ἦν τι σφίσι ἐναντίωμα ὑπαντιάζη, ἔξουσιν ὄρη διαφυγόντες σωθῆσονται. ὀχύρωμα γὰρ ἄλλο ταύτης δὴ τῆς χώρας οὐδαμῆ εἶχον, ἀλλὰ πάντα σφίσι παν- 5 ταχόθεν πολέμια ἦν. αὐτὸς δὲ ἐς ἓνα τῶν δρομώνων ἱμβὰς τοῦ τε στόλου ἤγειτο καὶ τὰς ἀκάτους ἐφέλκειν ἐκέλευεν, οὗ δὴ τὸν πύργον ἐτύγγανε τεκτηνόμενος. τοῦ δὲ πύργου ὑπερθεῖν λέμβον D τινὰ ἔδειτο, πίσης τε καὶ θείου καὶ ῥητίνης αὐτὸν ἐμπλησόμενος καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ὅσα δὴ τοῦ πυρὸς βρωῶσις δευτάτη γέ- 10 νεσθαι πέφυκε. κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν τοῦ ποταμοῦ ὄχθρην, ἣ ἔστιν ἐκ τοῦ πόρου ἐς Ῥώμην ἴοντι, πειρὸς παραβιβασθῆκει στρατός. πέμψας δὲ καὶ παρὰ Βέσσαν τῇ προτεράῳ ἐκέλευε τῇ ἐπιγενησομένῃ ἡμέρᾳ πολλῶ στρατῶ ἐπεξιόντι ζυνταράξαι τὰ τῶν πολεμίων στρατόπεδα, ὅπερ οἱ καὶ πρότερον ἐπιστεί- 15 λας πολλάκις ἤδη ἐτύγγανεν. ἀλλὰ Βέσσας οὔτε πρότερον οὔτε ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ ἐπιτελῆ ποιεῖν τὰ ἐπαγγελόμενα ἔγνω. P 510 ἔτι γὰρ οἱ μόνῳ τι τοῦ σίτου ἐλλείπειτο, ἐπεὶ ὅσον ἐς Ῥώμην οἱ Σικελίας ἄρχοντες πρότερον ἐπέμψαν τοῖς τε στρατιώ- ταις ἐπαρκεῖσόντα καὶ τῷ δήμῳ παντὶ, αὐτὸς δὲ μὲν κο- 20 μιδῆ τῷ δήμῳ ἀφῆκε, τὸν δὲ πλείστον κικομισμένος ἐπὶ τῷ τῶν στρατιωτῶν λόγῳ ἀπέκρυψεν, ὅνπερ τοῖς ἐκ βουλῆς ἀποδεδο-

1. ἐπέστειλε Reg. ἐπέστειλλε P. 5. πανταχόθεν] πανταχόσε L.
 6. ἱμβὰς] ἰσβάς L. 7. τὰς om. L. 15. πρότερον] πρώτα Reg.
 16. οὔτε — οὔτε] οὐδέ — οὐδέ P. 17. τὰ om. L.
 22. στρατιωτῶν] στρατηγῶν L: illud Lam. *ibid.* τοῖς ἐκ] τῆς L.

pedem efferret, ne allato quidem nuntio caesum ab hostibus Belisarium; at in custodiam semper insisteret, ut, si quid adversi contingeret, receptum aliquem haberent. Et vero nullum ipsis in eo tractu munimentum restabat, erantque ubivis omnia inimica. Ipse consensu dromone, classi duces se praebuit, et scaphas trahi iussit, in quibus ligneam turrim construxerat. Turri lembum superposuit, pice, sulphure, resina, et aliis cuiusquemodi, igni promptissime concipiendo alendoque idoneis, plenum. In altera amnis ripa, qua a Porta Romam itur, praesto aderat peditatus. Pridie Belisarius Bessae miserat, ut die sequenti pluribus eductis copiis castra hostium fatigaret: quod ipsum iam ante eidem saepe denuntiabat. Verum Bessas nec prius, nec modo in hoc congressu mandata exequi voluit. Adhuc enim ipsi soli nonnihil frumenti supererat. Quippe annonae, quam antea Duces Romam ex Sicilia miserant, militibus omnique populo suffectaram, ille perexigua parte concessa popule,

μένος χρημάτων μεγάλων διαλύεσθαι τὴν πολιορκίαν ἥκιστα ἤθελε.

Βελισάριος μὲν οὖν καὶ Ῥωμαίων στόλος πόνω ἀναπλέον-
τες, ἄτε τοῦ ρεύματος σφίσιν ἀντιστατοῦντος, ἤσαν. Γότθοι
5 δὲ οὐδὲ μὴ ὑπηγίαζον, ἀλλ' ἐν τοῖς χαρακώμασι ἡσυχῇ ἕμι-
νον. ἤδη δὲ Ῥωμαῖοι ἄγκιστα τῆς γεφύρας γενόμενοι φρουρᾷ
πολεμίων ἐνέτυχον, οἳ δὲ ἐφ' ἑκάτερα τοῦ ποταμοῦ σειρᾶς σι- B
δηρᾶς ἐπὶ τῇ φυλακῇ ἐτετάχατο, ἣν οὐ πολλῶ πρότερον ἐνταῦθα
ἐναποθέμενος Τωτίλας ἔτυχεν, ἐκ τῆς ἐτέρας τοῦ Τιβερίδος ὄχ-
10 θῆς ἄρῃ ἐς τὴν ἐτέραν ἐξικνουμένην, ὅπως δὴ μηδὲ ὅσον ἐς τὴν
γέφυραν λέναι οἱ ἐναντίοι εὐπετῶς δύνωνται. καὶ αὐτῶν βύλ- H 285
λοντες τοὺς μὲν ἔκτειναν, τοὺς δὲ τρεψάμενοι καὶ τὴν ἄλυσιν ἀνε-
λόμενοι εὐθὺ τῆς γεφύρας ἐχώρησαν. ἐπειδὴ τε τάχιστα ἐς αἰ- V 141
τὴν ἤλθοι, ἔργου εἶχοντο, οἳ τε βάρβαροι ἐκ τῶν πύργων ἡμύ-
15 νοντο κυρτερώτατα. ἤδη δὲ καὶ ἐκ τῶν χαρακωμάτων ἐξανα-
στάντες ἐπὶ τὴν γέφυραν δρόμῳ ἐχώρου. τότε δὲ Βελισάριος
τῶς ἀκάτους, ἐφ' ὧν ὁ πύργος πεποιήται, ὡς ἀγχοτάτω ἀγαγὼν C
θατέρου τῶν πολεμίων πύργου, ὅς δὲ ἐπὶ τῆς κατὰ πόρτον ὁδοῦ
ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ τὸ ἕδωρ εἰστέκει, ἐκέλευε τὸν λέμβον
20 ὑψάψαντας ὑπερθεῖν τῶν πολεμίων τοῦ πύργου ῥίπτειν. καὶ
Ῥωμαῖοι μὲν κατὰ ταῦτα ἐποίουν. ἐμπεσὼν δὲ τῶ πύργῳ ὁ λέμ-
βος αὐτὸν τε αὐτίκα μάλα ἐνέκρησε καὶ ζῆν αὐτῷ Γότθους

7. οὐ δὴ] οὐ δὴ H: sed οὐ δὴ Hm. *ibid.* σειρᾶς σιδηρᾶς] σιδηρᾶ
σιδηρᾶ H: illud Hm. 17. ἀγχοτάτω] ἀγκιστάτω L. 18. πολε-
μίων] πολέμων L. 20. ῥίπτειν] ῥίπτειν L.

maximam reconcliderat, interversam specie militaris annonae. Et quia Senatoribus magno id pretio distrahebat, solvi volebat obsidionem.

Ergo Belisarius ac Romana classis cum sudore multo, adverso flumine navigantes, pergebant: Gotthi nusquam obsistebant obviam, seque continebant in castris. Romani, iam ponti proximi, praesidium offendunt hostium: qui ad fluvium hinc inde locati fuerant, custodiendae causa catenae ferreae, quam ibi Totilas paulo ante ab altera ripa ad alteram tetenderat, ut hostibus facultas omnis ad pontem subeundi praecluderetur. Telis Barbaros partim conficiunt: alii dissipatis, ac sublata catena, ad pontem recta contendunt: quem simul ut attingere, res geri coepta est. E turribus Barbari fortissime resistebant: iamque alii castris egressi ad pontem properabant. Tum Belisarius, scaphis, quibus turrim superstruxerat, ad alteram applicitis hostium turrim, quae propter viam Portuensem flumini imminabat, lembum incensum supra turrim hostilem devolvi iussit. Imperata Romani faciunt. Illapsus turri lembus, puncto temporis eam igni corrumpit: quo Gotthi una arserunt omnes, ad ducen-

ἅπαντας, ἔς διακοσίους μάλιστα ὄντας. ἐκαύθη δὲ καὶ Ὀσδας
 ζῆν αὐτοῖς, ὃς αὐτῶν ἤρχε, Γότθων ἀπάντων μαχιμώτατος ὢν.
 Θαρσέσαντες δὲ ἤδη Ῥωμαῖοι τοὺς ἐκ τῶν χαρακωμάτων ἐπιβε-
 βοηθηκότας βαρβάρους ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ἔβαλλον. οἱ δὲ
 καταπεπληγμένοι τοῖς ξυμπεσοῦσι τρέψαντες τὰ νῶτα, ὡς ἕκα- 5
 στός πη ἠδύνατο, ἔς φυγὴν ὤρμητο. τῆς τε γεγύρας Ῥωμαῖοι
 D ἤπτοντο καὶ αὐτὴν ἔμελλον αὐτίκα μίλα διαφθείραντες πρόσω ἰ-
 ναι, ἔς τε Ῥώμην κομίζεσθαι οὐδενὸς ἔτι ἀντιστατοῦντος. ἀλλ'
 ἐπὶ οὐκ ἦν ταῦτα βουλομένη τῇ τύχῃ, τῶν τινος φθονερῶν δαι-
 μόνων μηχανῇ γέγονεν, ἣ τὰ Ῥωμαίων πράγματα ἔφθειρε τρόπῳ 10
 τοιούτῳ.

Ἐν ᾧ τὰ στρατόπεδα τῆδε, ἥπερ ἐρρήθη, ἐφέρετο, ἐν τού-
 τῳ τις φήμη ἐπὶ πονηρῷ τῷ Ῥωμαίων ἐς πόρτον ἤλθεν, ὡς νε-
 κή μὲν Βελισάριον, ἀνέλοιτο δὲ τὴν ἄλυσιν, διαφθείρας τοὺς
 ταυτῆ βαρβάρους καὶ τὰ ἄλλα, ἅπερ μοι ἔμπροσθεν εἴρηται. 15
 Ἰσαάκης δὲ ταῦτα ἀκούσας οὐκέτι οἶός τε ἦν ἐν αὐτῷ μένειν, ἀλ-
 λὰ κλέους τοῦδε μεταλαχίῃν ἐν σπουδῇ εἶχε. τῶν τε Βελισαρίου
 ἐντολῶν ἀλογήσας, ὅτι τάχιστα ἐς τὴν ἐτέραν τοῦ ποταμοῦ ὄχ-
 θην, ἥπερ Ὀστία ἐστὶν, ἀπιὼν ᾤχετο. καὶ τῶν στρατιωτῶν,
 P 511 οὗσπερ ἐνταῦθα Βελισάριος καταστησάμενος ἔτυχεν, ἰππέις ἑκα- 20
 γόμενος ἑκατὸν ἐπὶ τὸ τῶν πολεμίων χαράκωμα ἤλαυνεν, οὗ Ῥου-

1. „ὄντας. ἐκαύθη Ὀσδας] Sic emendavi, iuvante Vat. quae in
 aliis codicibus sententiam efficiunt perturbatam.“ MALT. ὄντας,
 ἕκαστος. καὶ ὃς δὲ H. ὄντας, ἐκαύθη δὲ καὶ ὃς δὲ L, unde δὲ
 καὶ inserui. Osdicus Pers. 2. ζῆν] ζῆν L. 4. ἔβαλλον]
 ἔβαλον L. 9. φθονερῶν] φανερῶν H. 12. τὰ στρατόπεδα]
 τὰ om. L. 13. πονηρῷ] πονήρῳ P. *ibid.* τῷ] τῶν L. *ibid.*
 ἤλθεν] ἔλθοῦσα περιήγγειλεν Reg. 16. Ἰσαάκης] Ἰσαάκιος L.
 18. ἐντολῶν] ἐντολῆς L. 19. ἥπερ Ὀστία ἐστὶν om. L.
 21. Ῥουδέριχος] ρουδέλιχος H, et infra.

tos fere. Eodem incendio perlit illorum dux Osdas, Gotthorum omnium
 bellicosissimus. Iam Romani fidenti animo Barbaros, qui e castris subdi-
 dio venerant, telis magis ac magis impetere: illi casu perculsi terga da-
 re, et pro se quisque in fugam ruere. Pontem contingebant Romani, ac
 parabant, eo protinus rupto, progredi, et absque ullo impedimento Ro-
 mam petere. At quoniam Fortunae aliter visum erat, fraus invidi cuius-
 dam Daemonis rem Romanam hoc modo perdidit.

Dum ita, ut dictum est, sese habent exercitus, interea ortus in Ro-
 manorum perniciem rumor ad portum venit, vicisse Belisarium, amovisse
 catenam, caesis custodibus illius Barbaris; et caetera, quae supra nar-
 ravi, nuntiat. His auditis, impotens animi Isaaces, in partem huius glo-
 riae venire ardet, spretisque Belisarii mandatis, ad Ostiensem fluminis
 ripam advolat, atque ex militum numero, quos illic Belisarius collocave-
 rat, assumptis centum equitibus, in castra hostium, quibus praecerat Ru-

δέριχος ἤρχεν, ἀνὴρ ἀγαθὸς τὰ πολέμια. ἐπελθὼν τε ἐκ τοῦ αἰφνιδίου τοῖς ἐκείνη βαρβάρους ἄλλους τέ τινες καὶ Ῥουδέριχον ὑπαντιάσασα ἐπληξεν. οἱ δὲ Γότθοι εὐθὺς λιπόντες τὸ στρατόπεδον ὑπεχώρησαν, ἢ πλῆθος πολεμίων ὑποτοπήσαντες ἀμφὶ δὲ τὸν Ἰσαάκην ὀπισθεν εἶναι, ἢ τοὺς ἐναντίους ἐξαπατῶντες, ὅπως δὴ αὐτοὺς, ὅπερ ἐγένετο, ἐλεῖν δύνωνται. οἱ μὲν οὖν ζῆν τῷ Ἰσαάκῃ εἰσδύσαντες ἐς τὸ τῶν πολεμίων χαράκιωμα τὸν τε ἄργυρον, ὅπερ ἐνταῦθα ἔκειτο, καὶ τὰ ἄλλα χρήματα ἤρπαζον. ἀναστρέψαντες δὲ αὐτίκα οἱ Γότθοι πολλοὺς μὲν κτείνουσι τῶν Β 10 ἐναντίων, ζῶντα δὲ Ἰσαάκην ζῆν ἐτέροις τισὶν οὐ πολλοῖς εἶλον. ἤκοντις τε ἰππεῖς παρὰ Βελισάριον δρόμῳ ἀγγέλλουσιν ὅτι δὴ ἔχοιτο πρὸς τῶν πολεμίων Ἰσαάκης. Βελισάριος δὲ καταπλαγείς τε οἷς ἤκηκοίαι καὶ οὐ διεφρονησάμενος ὅποιά ποτέ μηχανῆ Ἰσαάκης ἄλψῃ, ἀλλ' οἰόμενος τὸν τε πόρτον καὶ τὴν γυναικα αἰτοῦ 15 ἀπολωλέναι καὶ ἅπαντα διεφθάρθαι σφίσι τὰ πράγματα, ἄλλο τε οὐδὲν ἀπολελεῖσθαι δυχύρωμα, ὅπη ἂν καταφυγόντες τὸ λοιπὸν σώζοιντο, ἐς ἀφασίαν ἐμπέπτωκεν, οὐ γεγονόςδ αὐτῷ πρότερον τοῦτό γε. διὸ δὴ κατὰ τάχος ὑπίσας ὑπῆγε τὸ στράτευμα, ὡς ἐπιθησόμενος μὲν ἀπαρασκεύοις ἔτι τοῖς πολεμίοις οἷσιν, ἀνα- 20 σωσόμενος δὲ πύσῃ μηχανῆ τὸ χωρίον. οὕτω μὲν ὁ Ῥωμαίων C στρατὸς ἐνθ' ἐνδε ἀπρακτοὶ ἀνεχώρησαν. ἐν δὲ τῷ πόρτῳ γενόμενος Βελισάριος, τὴν τε Ἰσαάκου μανίαν ἔγνω καὶ τῆς οὐ δέον οἱ

6. δύνωνται L. δύνανται P. 7. εἰσδύσαντες] δεισαντες L.
 9. αὐτίκα οἱ γότθοι L. οἱ Γότθοι αὐτίκα P. 14 αὐτοῦ om. L.
 16. καταφυγόντες] καταλιπόντες L. 19. ἀπαρασκεύοις] ἀρά-
 πτοις Reg. *ibid.* οἷσι addidi ex Reg. 22. Ἰσαάκην] Ἰσαά-
 κίου L.

dericus, vir egregius bello, invehitur. Repentino in Barbaros ibi positos facto impetu, cum nonnullos alios vulneravit, tum ipsum, qui occurrerat, Rudericum. Quare Gotthi, statim relictis castris, se subdixerunt, post Isaacem maiores hostium copias adesse rati, vel dolo adversarios deludentes; ut eos, quod et factum est, capere possent. Castra hostium Isaaces, et qui ipsum sequebantur, ingressi, argentum illic repositum caeterasque opes diripiunt. Reversi extemplo Gotthi, multis peremptis, Isaacem cum paucis aliis vivum capiunt. Belisarium citato cursu adeunt equites, et in manus hostium Isaacem venisse nuntiant. Belisarius auditis attonitus, quo modo captus Isaaces fuisset omisit quaerere: actumque putans de Portu, uxore, et rerum summa, neque ullam sibi munitionem reliquam esse, in quam postmodum se tuto reciperent, in stuporem decidit: quod certe ipsi nunquam ante contigerat. Itaque e vestigio reduxit exercitum, eo consilio, ut hostes imparatos adoriretur, atque oppidum omni ope recuperaret. Ita quidem Rom. exercitus inde re infecta discessit: ubi vero Portum attigit Belisarius, Isaacem insaniisse,

αὐτῷ ξυμβίωσης ταραχῆς ἦσθετο, τῷ τε τῆς τύχης ἐναντιώματι περιώδυνος γεγονώς ἐνόσει τὸ σῶμα. πυρετὸς γὰρ ἐπιγεγόμενος ἐς χρόνον μῆκος ὑπερφυῶς τε αὐτὸν ἠνία καὶ ἐς κίνδυνον θανάτου ἦγεν. ἡμέραιν δὲ δυοῖν ὕστερον Ῥουδερίχῳ τε ξυνέβη τελευτῆσαι τὸν βίον καὶ ὁ Τωτίλας περιαλήσας τῇ ξυμφορᾷ τὸν 5 Ἰσαάκην διέφθειρε.

D
V 142 κ'. Βέσσας τε τὸν σίτον ἔτι μᾶλλον ἀπεμπολῶν ἐπλούτει, πρυτανευούσης αὐτῷ τὰς τιμὰς τῆς τῶν δεομένων ἀνάγκης. καὶ ὄλος εἰς μέριμναν τὴν περὶ ταῦτα ἰσπουδακῶς οὔτε φυλακῆς τοῦ περιβόλου οὔτε ἄλλου ὀτουσοῦν ἀσφαλείας πέρι ἐπεμελεῖτο, ἀλλ' 10 ἀναπεπτωκέναι μὲν τῶν στρατιωτῶν τοῖς γε βουλομένοις ἔξῃν, P 512 φυλακτιήριον δὲ ὀλίγων τινῶν ἐν τοῖς τείχεσιν ἦν, καὶ τοῦτο δὲ H 286 ἀπημελημένον ὡς μάλιστα. οἷς γὰρ αἰεὶ τὴν φυλακὴν ἐπικεῖσθαι ξυνέβαινε, πολλῇ ἔξουσία τοῦ καθεύδειν ἐγένετο, ἐπεὶ οὐδεὶς αὐτοῖς ἐφειστήκει, ὅστις ἂν καὶ λόγον τινὰ τοῦ τοιοῦτου ποιοῖτο· 15 οὐδὲ περιμόντες τινὲς κύκλῳ τῶν περιβόλων, ἥπερ εἰώθει, διαρευνᾶσθαι τοὺς φύλακας ὃ τί ποτε ποιοῦσιν ἤξιουν, οὐ μὴν οὐδέ τις τῶν οἰκητόρων αὐτοῖς ξυμφυλάσσειν ἠδύνατο. ὀλίγοι τε γὰρ κομιδῇ ἐνταῦθα, ὡσπερ μοι ἐρρήθη, ἐλείποντο καὶ αὐτοὶ τῷ λιμῷ ὑπερφυῶς κεκαχωμένοι. 20

Τέσσαρες οὖν Ἰσαυροὶ, ἀμφὶ πύλην Ἀσυναρίαν φυλακὴν ἔχοντες, τηρήσαντες τῆς νυκτὸς τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ τοῖς μὲν τῶν

9. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ P. 14. τοῦ] τοῦς L. αὐτοῦς
et τούτοις Lm. 15. ὅστις] οὔτε L. οὔτε Lm. *ibid.* ποιοῖτο]
ποιοῖτο L. 16. περιμόντες] περιόντες L. 19. ἐλείποντο L.
ἐλείποντο P.

et male se perturbatum fuisse cognovit. Eius animum dolore, et corpus morbo graviter afflixit adversus hic casus. Excitata enim febris, ipsam diuturnissime cruciatus in extremum periculum adduxit. Post bidduum mortuo Ruderico, ipsius vicem vehementius dolens Totilas, Isaacem vita spoliavit.

20. Bessas opes sibi cumulabat, in dies carius dividens frumentum: cuius pretium necessitas egentium accendebat. Totus in ea cura, murorum custodiam, ac caetera, quae securitatem praestarent, habebat in postremis. Militibus si libebat supinis esse, licebat. Pauci pro muro excubabant, idque negligentissime. Etenim vigilibus dormire semper liberum erat: cum nullus esset ipsis praepositus, qui id curaret: nec quid custodes agerent, inspicere quisquam vellet, murorum stationes, ut mos est, obeundo. Praeterea nemo civium cum illis agere excubias poterat. Siquidem perquam pauci, ut dictum est, in urbe erant reliqui, iique confecti fame.

Quare Isauri quatuor, qui custodiam ad portam Asinariam agitabant, captato noctis tempore, quo ipsis pro illa muri parte incumberebat vigilia,

αὐτῶν ἔχομενοι καθεύδειν ἐπέβαλλον, αὐτοῖς δὲ ἡ φυλακὴ τοῦ
 ἐκείνη τείχους ἐπέκειτο, κάλως τε ἐκ τῶν ἐπάλλξεων ἀναρτήσαν- B
 τες ἄχρι ἐς τοῦδαφος ἔξικνουμένους, καὶ τούτων χερσὶν ἀμφοτέ-
 ραις λαβόμενοι ἔξω τοῦ περιβύλου ἐγένοντο καὶ παρὰ Τωτίλαν
 5 ἀφικόμενοι δέξασθαι τῇ πόλει αὐτὸν τε ὠμολόγουν καὶ τὸν Γότ-
 θων στρατὸν· δυνατοὶ γὰρ εἶναι τοῦτο ποιεῖν ἰσχυρίζοντο οὐδενὶ
 πόνῳ. καὶ ὃς χάριτας σφίσιν ἀδρῶς ἔξεν ὁμολογήσας, ἤνπερ
 ἐπιτελῆ ταῦτα ποιήσωσι, κυρίους τε αὐτοὺς καταστήσεσθαι χρη-
 μάτων μεγάλων, δύο τῶν ἐπομένων ξὺν αὐτοῖς ἐπεμψε κατασκε-
 10 πομένους τὸν χῶρον, ὅθεν οἱ ἄνθρωποι Γότθοις ἔφασκον ἐς
 τὴν πόλιν ἔσιτητὰ εἶναι. οἷπερ ἐπειδὴ παρὰ τὸ τεῖχος ἀφίκοντο,
 τῶν καλωδίων λαβόμενοι ἀνέβαινον ἐς τὰς ἐπάλλξεις, οὐδενὸς ἐν-
 ταῦθα ἢ φθεγγομένου ἢ τῶν ποιουμένων αἴσθησιν ἔχοντος. ἐπει- C
 δὴ τε ἐνταῦθα ἐγένοντο, τοῖς βαρβύροις οἱ Ἰσαυροὶ ἅπαντα ἰδί-
 15 κρον, ὡς ἀνίειν μὲν βουλομένοις οὐδὲν ἂν ἐμπόδιον εἶη, ἀνελ-
 θοῦσι δὲ πολλῇ ἂν ἔξουσία γένοιτο σφίσιν, οὐδενὸς τὸ παρῶπαν
 ἀντιστατοῦντος, ταῦτά τε αὐτοὺς ἀπαγγέλλειν Τωτίλῃ κελεύσαν-
 τες ἀπεπέμψαντο. ἄπερ ἐπεὶ ὁ Τωτίλας ἤκουσεν, ἤσθη μὲν
 πως τῇ ἀγγελίᾳ, ὑποψία δὲ καὶ ὡς ἐς τοὺς Ἰσαυροὺς ἐχόμενος
 20 οὐ μὴν αὐτοῖς πιστεύειν ἤξιον. ἡμέραις τε οὐ πολλαῖς ὕστερον
 αὐθις οἱ ἄνθρωποι παρ' αὐτὸν ἦκον, ἐπὶ τὴν προὔξιν παρακα-
 λοῦντες. καὶ ὃς ἑτέρους δύο ξὺν αὐτοῖς ἐπεμψεν, ἐφ' ᾧ καὶ D
 αὐτοὶ ἐς τὸ ἀκριβὲς ἅπαντα διερευνησόμενοι ἀπαγγείλωσιν. οἱ
 δὲ ἐς αὐτὸν ἐπανήκοντες ἅπαντα ὁμοίως τοῖς προτέροις ἤγγελλον.

3. ἄχρι ἐς τὸ ἴδαφος L. ἐς τοῦδαφος ἄχρι P. 7. ἀδρῶς] ἄν-
 θρας L. 8. ταῦτα] πάντα Reg. 15. εἴη] εἶναι L. 20. οὐ
 μὴν] οὐκω Reg. 21. αὐτὸν] αὐτῶν L.

somni vice tradita vicinis sociis; funibus e pinnis ad solum usque suspen-
 sis apprehensisque utraque manu, extra murum delapsi sunt, conventio-
 que Totilae promiserunt, se in urbem ipsum Gotthorumque exercitum
 accepturos, ac sibi in eo nihil negotii futurum asseverarunt. Illo ipsis
 gratias habiturum se maximas, et multam pecuniam largiturum pollicitus,
 si id praestarent; ex suis duos cum illis misit, inspecturos locum, quo
 Gothibus in urbem aditum fore dicebant. Hi cum ad moenia pervenissent,
 arreptis funibus evaserunt ad pinnas, nemine eos voce interpellante, nec
 fraudem sentiente. Hic Isauri Barbaris ostendunt omnia: ascendere vo-
 lentibus nihil ob stare; et patere reditum, nullo obice interposito: eosque,
 ut haec Totilae referant, hortati, remittunt. Quae cum audisset Totilae,
 etsi nuntio laetatus est, Isauros tamen suspectos habens, multum ipsis
 fidere noluit. Paucis post diebus, iisdem reversis, remque aggredi sua-
 dentibus, duos alios adiunxit comites, qui omnia diligenter explorata re-
 nuntiarent. Isti ad ipsum reduces, eadem quae primi retulerunt. Inter

ἐν τούτῳ δὲ Ῥωμαῖοι στρατιῶται πολλοὶ ἐπὶ κατασκοπῇ στελλόμενοι τῆς πόλεως οὐ πολλῶ ἄποθεν Γότθοις δέκα ὀδοῦ ἰούσιν ἐνέτυχον, οὓς δὴ ἐλόντες παρὰ τὸν Βέσσαν εὐθὺς ἄγουσι. καὶ ὁ μὲν ἀνεπνυθάνετο τούτων δὴ τῶν βαρβάρων ὃ τί ποτε ὁ Τωτίλας διανοοῖτο, οἱ δὲ Γότθοι ἐν ἐλπίδι ἔφασαν εἶναι τῶν τινὰς σφίσιν Ἰσαύρων ἐνδώσειν τὴν πόλιν· ἤδη γὰρ ἔκπυστον ἐς τῶν βαρβάρων πολλοὺς ἐγεγόνει. ἀλλὰ καὶ ταῦτα Βέσσας τε καὶ Κῶων ἀκούσαντες ἐν τε ὀλιγορῆα πολλῇ ἔσχον καὶ αὐτῶν ἐντροπὴν οὐδεμίαν πεποίητο. καὶ τρίτον οὖν Ἰσαυροὶ Τωτίλα ἐς ὄψιν ἐλθόντες ἐς τὸ ἔργον τὸν ἄνδρα ἐνῆγον. ὁ δὲ ἄλλους τε ξὺν αὐτοῖς ἐπιμψε καὶ τῶν αὐτῶ κατα γένος προσηκόντων τινά, οἵπερ P 513 ἐς αὐτὸν ἐπανήκοντες καὶ τὸν πάντα λόγον ἀγγείλαντες ἐς τὴν πρῶξιν ἐπέρρωσαν.

Τωτίλας δὲ, ἐπειδὴ τάχιστα νῦν ἐγεγόνει, ἔβαν ἡσυχῇ V 148 ἔξοπλισας τὸ στρατεύμα ἀπῆγεν ἀμφὶ πύλην Ἀσιναρλίαν. καὶ 15 τέσσαρας τῶν ἐν Γότθοις, ἀνδρείας τε καὶ ἰσχύος περὶ εὐ ἤκοντας, ξὺν τοῖς Ἰσαύροις διὰ τῶν βρόχων ἀναβαίνειν ἐς τὰς ἐπάλξεις ἐκέλευεν, ἐς ἐκεῖνον δηλονότι τῆς τυκτὸς τὸν καιρὸν, ἐς οὗ τούτοις δὴ τοῖς Ἰσαύροις ἡ φυλακὴ τοῦ ταύτης τείχους ἕπνον ἐκ περιτροπῆς τῶν ἄλλων αἰρουμένων ἐπέβαλεν. οἵπερ, ἐπειδὴ 20 ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐγένοντο, καταβαίνουσι ἐς πύλας τὰς Ἀσιναρλίαν, οὐδενὸς σφίσιν ἀντιστατοῦντος, καὶ τό τε ξίλον πελλ-

3. ἐλόντες] ἐλθόντες L a pr. m. *ibid.* παρὰ τὸν] παρ' αὐτὸν L.
5. τινὰς] τινὰ L. 20. ἐπέβαλεν] ἐπέβαλε Suidas s. v. περιτροπή.
21. καταβαίνουσι] καταβαίνουσι μὲν L.

haec complures Romani milites exploratum missi, haud procul ab urbe incidunt in Gotthos decem aliquo proficiscentes: quos comprehensos ad Beasam statim adducunt. Mox ille hos Barbaros de consiliis Totilae percontatus est. Respondent Gotthi, spem esse, fore ut Isaurorum quorundam prodicione urbem capiant: iam enim res ad multorum aures Barbarorum venerat. His Beasas et Conon auditis, ductisque pro nihilo, nullam curam adhibuerunt. Tertium ab Isauris conventus Totilas, et ad susceptionem impulsus, cum illis unum ex suis consanguineis atque alios misit: qui simul ut ad ipsum rediere, certo rei totius indicio, eius animum ad consilium exequendum confirmant.

Primis tenebris, cum arma Totilas silentio copliis omnibus imperasset, eas ad Asinariam ducit, et Gotthos quatuor, anime roboreque praestantes, cum Isauris per funes ad pinnas eniti iubet; arrepto utique noctis tempore, quo caeteris vice sua dormientibus, pro illa muri parte vigilandum his erat Isauris. Illi urbem ingressi, nemine obsistente, ad portam Asinariam descendunt, exciduntque securibus lignum, quo utrius-

κεσι διαφθείρουσιν, ὥπερ ἐνέρσει τοίχου ἑκατέρου ἐναρμολθέντι B
 τὰς πύλας ἐπιζευγνύναι εἰώθεισαν, τὰ τε σιδήρια ξίμπαντα, οἷς
 δὴ τὰς κλεῖς ἀεὶ οἱ φύλακες ἐμβυλλόμενοι ἔκλειον τε τὰς πύλας
 καὶ κατὰ τὴν χρεῖαν ἀνέωγον. οὕτω δὲ τὰς πύλας ἀναπετάσαν-
 5 τες, ἥπιε ἐβούλοντο, τῇ πόλει Τωτίλαν τε καὶ Γότθων στρατὸν
 οὐδενὶ πόνῳ ἰδέξαντο. Τωτίλας δὲ αὐτοὺς ἐνταῦθα ἐς ἓνα χώ-
 ρον ξυναγαγὼν σκεδάνυσθαι οἰδαμῆ εἴασεν· ἔδεισε γὰρ μή τις
 ἐνέδρα πρὸς τῶν πολεμίων σφίσι ξυμβαίη. ταραχῆς δὲ, ὡς τὸ
 εἰκὸς, τῇ πόλει καὶ Θορούβου ἐπιπεσόντος οἱ μὲν πλείστοι τῶν
 10 Ῥωμαίων στρατιωτῶν διὰ πύλης τῆς ἐτέρας ξὺν τοῖς ἄρχουσιν
 ἔφυγον, ὡς πη ἐκάστῳ εὐπετέες γέγονεν, ὀλίγοι δὲ τινες ξὺν Ῥω-
 μαίοις τοῖς ἄλλοις ἐς τὰ ἱερὰ καταφεύγουσι. τῶν δὲ Πατρικίων
 Δέκιός τε καὶ Βασίλειος ξὺν ἑτέροις τισὶν (ἵπποι γὰρ σφίσι πα- C
 ρόντες ἔτυχον) ξὺν τῷ Βέσσα φυγεῖν ἴσχυσαν. Μάξιμος δὲ καὶ
 15 Ὀλύβριος καὶ Ὀρέστης, καὶ τινες ἄλλοι ἐς τὸν Πέτρου τοῦ ἀπο- H 287
 στόλου νεὼν ἔφυγον. τοῦ μέντοι δήμου πεντακοσίους ἄνδρας
 ἀνὰ πᾶσαν τὴν πόλιν ἀπολελεῖσθαι ξυπέπεισεν, οἷπερ ἐς τὰ ἱερὰ
 κατέφυγον μόλις. τῶν γὰρ ἄλλων ἀπάντων οἱ μὲν ἀπίοντις ἦδη
 πρότερον ἐς ἐτέρας ᾤχοντο χῶρος, οἱ δὲ τῷ λιμῷ διεφθάρησαν,
 20 ὥσπερ μοι ἐμπροσθεν εἴρηται. πολλοὶ μὲν οὖν Τωτίλα νύκτωρ
 ἠγγελλον ὅτι δὴ Βέσσης τε καὶ οἱ πολέμοι φεύγουσιν. ὁ δὲ

1. φπερ] ὅπερ H: illud Hm. *ibid.* τοίχου] τοίχους Suidas s. v. ἐνέρσει. *ibid.* ἐναρμολθέντι] ἐναρμολθέντες Suidas. ἐνοριθμα-
 θέντι L a pr. m. 2. εἰώθεισαν] εἰώθεισαν L. εἰώθεισαν Suidas.
 4. οὕτω δὲ] οὕτω δὴ L. 8. ξυμβαίη L. ξυμβαίνει P.
 10. τῆς ἐτέρας] τῆς om. L. 11. ἔφυγον Reg. ἔφευγον P.
 13. Δέκιός τε] τε om. L. 18. τῶν γὰρ] γὰρ om. L. 21. Βέ-
 σσης] βέσσης L.

que parietis commissurae inserto iunguntur valvae: iidem ferramenta
 auellunt omnia; quibus claves indendo, fores claudere custodes consue-
 verant, ac reserare, ut res poscebat. Sic porta ad libitum patefacta,
 Totilam Gotthorumque exercitum in urbem nullo negotio admiserunt.
 Insidias hostiles veritus Totilas, eos ibi in unum coactos dissipari non
 sivit. Tumultu caeco in urbe, ut fit, exórto, Romani milites fere omnes
 alia porta, prout expeditum cuique fuit, evasere cum Ducibus: pauci
 cum Romanis residuis in sacras aedes se receperunt. Ex Patriciis De-
 cius, Basilius, aliique nonnulli, quibus equi suppetebant, fugientem Bes-
 sam secuti sunt: Maximus, Olybrius, Orestes et quidam alii in templum
 Petri Apostoli perfugerunt. E plebe quingenti in urbe tota restabant,
 qui vix templis se committere potuere: caeteri iam ante partim alio
 concesserant, partim fame, ut supra dixi, perierant. Totilas, multis per
 noctem nuntiantibus Bessam atque hostes sese proripere, testatus sermo-

χαρίεντα τὸν λόγον αὐτοὺς εἰρηκέναι ἐλπὼν οὐκ εἶα διώκειν, τί γὰρ ἦδιον ἀνθρώπῳ γένοιτο ἄν, ἔφη, πολεμίων φευγόντων;

D Ἐπειδὴ τε ἡμέρα ἦν ἤδη καὶ εὐδελμία ἔτι ἐνέδρας τινὸς ὑπο-
 νίμῳ ἐλλείπτο, Τωτίλας μὲν ἐς τὸν Πέτρον νεῶν τοῦ ἀποστόλου
 εὐξόμενος ἦει, Γότθοι δὲ τοὺς παραπεπτωκότας διέφθειρον.⁵
 ἀπέθανόν τε τούτῳ τῷ τρόπῳ τῶν μὲν στρατιωτῶν ἕξ καὶ εἴκοσι,
 τοῦ δὲ δήμου ἑξήκοντα. ἔπει δὲ ὁ Τωτίλας ἀφίκετο ἐς τὸ ἱερόν,
 Πελάγιος αὐτῷ ἐς ὕψιν ἤλθε τὰ τοῦ Χριστοῦ λόγια ἐν ταῖς χερσὶ
 φέρων, παντὶ τε τρόπῳ τὴν ἰκετείαν προτεινόμενος. „Φεῖδον
 τῶν σῶν, ὦ δέσποτα“ εἶπε. καὶ ὃς ἐπιτωθάζων τε καὶ ἐνδια-
 θρηπτόμενος ἔφη „Νῦν μὲν, ὦ Πελάγιε, ἰκετεύων ἐλήλυθας.“
 „Ὅτι με“ ὁ Πελάγιος ἀπεκρίνατο „δοῦλον σὸν ὁ θεὸς εἶναι
 πεποίηκεν. ἀλλὰ δούλων τῶν σῶν τὸ λοιπὸν, ὦ δέσποτα, φεί-
 δου.“ ταύτην ὁ Τωτίλας τὴν ἰκετείαν δεξάμενος ἀπέειπε Γότθοις
 P 514 μηδένα τὸ λοιπὸν ἀποκτινύναι τῶν πάντων Ῥωμαίων, ἀλλὰ τῶν 15
 χρημάτων αὐτῶ μὲν τὰ τιμιώτατα ἐξελεῖν, τὰ δὲ ἄλλα ἐν σφίσι
 αὐτοῖς κατ’ ἐξουσίαν ληΐζεσθαι. πολλὰ μὲν οὖν ἐν ταῖς πατρι-
 κίων οἰκίαις εὔρε, πάντων δὲ μάλιστα οὐπερ ὁ Βέσσας κατέλυε.
 τὰς γὰρ ἀνοσίους, ὡς γε δεδήλωται, τοῦ σίτου τιμὰς ὁ κακοδαί-
 μων Τωτίλας ἤθροϊζεν. οὕτω τε περιέστη τοῖς τε ἄλλοις Ῥω-20

1. τί γὰρ] τί γὰρ ἄν L. 2. γένοιτο ἄν] ἄν om. L. *ibid.*

φευγόντων] φεγόντων L, v a m. sec. 3. τε ἡμέρα] δὲ ἡμέρα
 το L. 5. διέφθειρον] διέφθγγον L: illud Lm. 8. ἤλθε] ἦεν
 Reg. *ibid.* τοῦ Χριστοῦ] χριστιανῶν Reg. 9. ἰκετείαν] ἰκε-
 σίαν Reg. 10. εἶπε] εἶπεν L. εἶπεν Lm. *ibid.* ἐνδιαθρη-
 πτόμενος P et Scaliger. ἐνδιαθρῦπτος HL. 12. Ὅτι] ὅτε L
 a m. pr. 14. ἰκετείαν] ἰκεσίαν L. 20. περιέστη Reg. πε-
 ριῆν P.

nom hunc auribus gratum suis accidere, eos insequi vetuit: *Quid enim, inquit, hostium fuga iucundius contingat homini?*

Iam illuxerat, neque ullus locus erat suspicandi insidias; cum Totilas in templum Petri Apostoli sese contulit, precandi gratia: Gotthi in obvios ferro desaevierunt: itaque e militibus interfierunt xxvi. e plebe lx. Ut venit in templum Totilas, et Pelagius, Christi oracula manibus praetendens, se obtulit, atque impense obsecrans, *Tuis, ait, parce Domine.* Deridens ille ac delicias faciens, ita subicit. *Iam supplex, Pelagi, venis.* Cui Pelagius, *Quoniam,* inquit, *tuum me servum effecit Deus. At tu, Domine, servus in posterum tuis parce.* Huic Totilas petitioni concedens, edixit Gotthis, Romanorum neminem omnium posthac caederent; ac reservatis, quas ipse habere vellet, pretiosissimis quibusque, caetera pro arbitrata auferrent. Multa in Patriciorum domibus reperit, maximeque ubi Bessas diversabatur: cum ille scelestus Daemon inique confectam, ut dictum est, ex vendito frumento pecuniam Totilae congressisset.

μαιοις και τοις εκ τῆς συγκλήτου βουλῆς και οὐχ ἤκιστα Ῥουσι-
 κιανῆ, τῇ Βοετίου μὲν γαμετῇ γενομένη, παιδὶ δὲ Συμμαχου,
 και τὴν οὐσίαν αἰε τοῖς διομένοις προῖμένη, δούλων τε και Β
 ἀγροίκων ἀμπεχομένοις ἱμάτια, πρὸς τῶν πολεμίων ἄρτον ἢ ἄλλο
 5 τι τῶν ἀναγκαίων αἰτουμένοις βιοῦν. ἕς τε τὰς οἰκίας περιού-
 ντες και τὰς θύρας ἕς αἰε κόπτοντες τροφὴν διδόναι σφίσι ἐδέον-
 το, οὐ φέροντος αὐτοῖς αἰσχύνῃ τοῦ ἔργου. και Γότθοι μὲν
 Ῥουσικιανὴν κτείνειν ἐν σπουδῇ ἐποιούντο, ἐπικαλοῦντες ὅτι
 δὴ χρήματα προῖμένη τοῖς τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρχουσι τὰς
 10 Θεοδερῆχου εἰκόνας διαφθείρει, τοὺς φόρους ἀμνησιμένη Συμμα-
 χου τε τοῦ πατρὸς και Βοετίου τοῦ ξυνοικήσαντος. Τωτίλας δὲ
 οὐδὲν ἄχαρι παθεῖν αὐτὴν ξυνεχώρησεν, ἀλλ' αὐτὴν τε και τὰς C
 ἄλλας ἀπίστας ὕβρεως ἐκτὸς διεφύλαξε, και περ Γότθων ἐς κοι-
 τῆν ὡς μάλιστα ἐφιμένων αὐταῖς ξυνηλθεῖν. διόπερ αὐτῶν οὐ-
 15 δεμιᾶ ἕς τὸ σῶμα θβρῖσθαι ξυνέβη οὔτε ἀνδρὶ ξυνοικουσίῃ οὔτε
 παρθένω ἢ χήρᾳ οὔση, μέγα τε κλέος ἐπὶ σωφροσύνῃ ἐκ τούτου
 τοῦ ἔργου Τωτίλας ἔσχε.

κα'. Τῇ δὲ ὑστεραία Γότθους ἅπαντας ξυγκαλέσας ὁ Τω-
 τίλας ἔλεξε τοιαύδε „ Οὐ καινήν τινα οὐδὲ ἀγνωῖα ὑμῖν παραίνε-
 20 σιν ποιησόμενος ἐνθάδε ὑμῶς, ἄνδρες ξυστρατιῶται, ξυνηγαγον,
 ἀλλ' ἐκεῖνα ἐρῶν, ἕπερ ἐγὼ πολλῶν ἐς ὑμῶς εἶπον. ὑμῖν δὲ

3. προῖμένη L. προτινομένη P. 4. ἀμπεχομένοις] ἀμπεχομέ-
 νης L. ἀμπεχομένη L. corr. 5. αἰτουμένοις] αἰτουμένης L.
 αἰτουμένη L. corr. 10. τοὺς φόρους] τοῦ φόρου L. 15. θβρῖ-
 σθαι Reg. ὕβριζεσθαι P. *ibid.* οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδὲ —
 οὐδὲ.

Hinc Romani ipsique adeo Senatores, in primis uxor olim Boëtii, eadē-
 demque Symmachi filia Rusticiana, quae facultates suas egenis erogave-
 rat, eo redacti sunt, ut in veste servili ac rusticana panem aliave ciba-
 ria ab hostibus petentes tunc victitaverint. Continentes domos obibant,
 et estiatim pulsando, victum mendicabant; neque id pudori erat. Insta-
 bant Gotthi, ut Rusticiana mactaretur supplicio, insimulantes, quod ex-
 ercitus Rom. ducibus ampla largitione corruptis, Theoderici statuas dis-
 turbasset; quo et Symmachi patris, et Boëtii mariti caedem ulcisceretur.
 At illam Totilas nulla affici iniuria passus est, nec modo ab ipsa, sed
 ab aliis omnibus omnem amovit contumeliam; quamvis Gotthi illas teri
 participes habere percuperent. Itaque earum nulla, nec viro iuncta,
 nec virgo, nec vidua, turpem corpore vim excepit: unde Totilas magnam
 retulit continentiae laudem.

21. Postridie Totilas Gotthis omnibus convocatis, sic verba fecit.
 Huc vos coëgi, Commilitones, non cohortatione usuris nova et insudita:
 verum ut ea rrepetam, quae saepe et a me dicta, et vobis probata, fructus
 maximos attulerunt. Nec tamen ideo monita iam fastidite. Etenim ora-

αὐτὰ ἐνδεξαμένους τὰ μέγιστα τῶν ἀγαθῶν ξυνηλέχθη γενέσθαι. μὴ τοίνυν τινὲς ὀλιγωρία διὰ τοῦτο ἐς τὴν παραλείπειν ταῦν χρησθεσθε. λόγων γὰρ τῶν ἐς εὐδαιμονίαν ἀγόντων κόρον οὐκ εἰκὸς ἀνθρώπων γενέσθαι, κἄν τῇ πολυλογίᾳ τις ἀποκναίειν δοκῇ· ἐπεὶ οὐδὲ πρὸς τὴν ἐξ αὐτῶν εὐεργεσίαν ἀπειπεῖν ἄξιον. λέγω δὲ ὅτι 5

P 515 πρώην μὲν ἐς μυριάδας εἴκοσι μαχιμωτάτων ξυσιόντες στρατιωτῶν πλούτῳ τε ὑπερφρεῖ χρώμενοι καὶ ἵππων τε καὶ ἄλλων περιουσιῶν τινὰ, ὡς ἐνὶ μάλιστα, ἐνδεικνύμενοι, καὶ γερόντων ξυνηλωτάτων πολλὴν ὄμιλον, ὅπερ τοῖς ἐς ἀγῶνας καθισταμένοις ξυμφορώτατον εἶναι δοκεῖ, πρὸς ἀνδρῶν ἐπτακισχιλίων Γραικῶν 10 ἠσσηθέντες, τὴν τε ἀρχὴν καὶ τἄλλα ξύμπαντα λόγῳ οὐδενὶ ἀφηρήμεθα. τῶν δ' ἡμῖν ἐς ὀλίγους ἀπολειφθεῖσι γυμνοῖς τε καὶ οἰκτροῖς καὶ οὐδ' ὅτιοῦν τῶν πάντων ἐμπείρους κρατεῖν τῶν πολεμίων πλέον ἢ διαμυρίων ἕντων τετύχηκε. τὰ μὲν οὖν πεπραγμένα ξυλλήβδην εἰπεῖν τοιαῦτά ἐστι· τὰς δὲ τῶν οὕτω ξυμβάντων 15 αἰτίας εὖ εἰδόσιν ὑμῖν αὐτίκῃ δηλώσω· ὅτι Γότθοι μὲν καὶ πρότερον ἄλλων ἀπάντων περὶ ἐλάσσονος πεποιημένοι τὸ δίκαιον, B ἔπρυσσον ἐς τε ἀλλήλους καὶ τοὺς κατηκόους Ῥωμαίους ἀνόσια ἔργα, οἷς δὴ, ὡς τὸ εἰκὸς, ἡγμένος ὁ θεὸς ἐπ' αὐτοὺς τότε ξὺν τοῖς πολεμίοις ἐστράτευσε. καὶ διὰ ταῦτα πλήθει τε καὶ 20 H 288 ἀρετῇ καὶ τῇ ἄλλῃ τοῦ πολέμου παρασκευῇ τῶν ἐναντίων παρὰ πολὺ ὑπεριίροντες δυνάμει τινὲς ἀφανεῖ τε καὶ ὡς ἡκιστα γνωσκο-

3. ἀγόντων] ἐναγόντων Reg. ἀναγόντων LHm. 7. ἄλλων] ὀκίων L. 12. γυμνοῖς — οἰκτροῖς — ἐμπείροις] γυμνοῖς — οἰκτροῖς — ἐμπείρους L a pr. m. 15. ξυλλήβδην] συλλήβδην L. ibid. ξυμβάντων] ξυμβαινόντων Reg. 16. εὖ] ἐν L. ibid. καὶ om. L. 17. πρότερον PL. πρότεροι: H. ibid. ἄλλων] τῶν ἄλλων L. 19. ἐπ' αὐτοὺς τότε] τότε ἐπ' αὐτοὺς L.

tiones, quae ad vitam beatam ferunt, nullam satietatem offerre debent, etsi quis forte pluribus verbis videatur agere importunius; siquidem beneficium quod ex illis proficiatur, respiciendum non est. Aio igitur nos antea, cum ducenta fortissimorum militum millia conscripta haberemus, in gentes possideremus divitias, equorum caeterarumque rerum vim maximam, ac prudentissimos ostentaremus senes quamplurimos; quo insuavi singulariter videntur qui in dimicationem veniunt; a septem millibus Graecorum victos, et regno rebusque omnibus foedissime spoliatos fuisse. Nunc autem ad paucos redacti, nudī, miseri, omnino rudes, hostium viginti amplius millia vicimus. Ac res quidem gestae, ut in summa dicam, eiusmodi sunt. Horum vero eventuum causas vobis, probe licet cognitas, modo referam. Antehac Gothi aequitate cunctis posthabita, inter se et in Romanos subditos scelera committebant: quibus Deus, ut par erat, commotus, adversus illos una cum hostibus bellavit. Quamobrem numero licet, virtute et bellico apparatu adversariis longe superiores, occultis quaedam ac mini-

μένη ἡσσήθημεν. οὐκοῦν τὸ φυλάξαι τὰ ἀγαθὰ ἐφ' ἑμῖν κείσεται, διασωζουσι δηλονότι τὸ δίκαιον. μεταβαλλομένοις γὰρ καὶ τὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ αὐτίκα δὴ μάλα πολέμια ἔσται. οὐ γὰρ ἀνθρώπων γένει οὐδὲ φύσει ἐθνῶν ξυμμαχεῖν εἴωθεν, ἀλλ' οἷς ἂν βῆμαλλον ὁ τοῦ δικαίου λόγος τιμῶτο. πόνος τε οὐδεὶς αὐτῶ τὰγαθὰ ἐφ' ἑτέρους μετενεγκεῖν. ἀνθρώπων μὲν γὰρ τὸ μὴ ἀδικεῖν μόνον ἐν γνώμῃ ἔστι, Θεῶ δὲ ἔξυπαντα ἐν τῇ ἔξουσίᾳ πέφυκα κείσθαι. σφῆμι τοίνυν ὑμᾶς χρῆναι τὴν δικαιοσύνην ἕξ τε ἀλλήλους καὶ τοὺς κατηκόους τηρεῖν. ταῦτόν γὰρ ἂν εἴη λέγειν τὴν 10 εὐημερίαν ἐς αἰεὶ διασωζέσθαι.“

Τοσαῦτα ὁ Τωτίλας ἐς τοὺς Γότθους εἰπὼν καὶ τοῖς ἐκ τῆς Ῥωμαίων βουλῆς ξυγκαλέσας πολλὰ τε ὠνείδισε καὶ ἐπιτωθάζων ἐκάκισεν, ὡς δὴ πολλὰ πρὸς τε Θεουδερῖχου καὶ Ἀταλαρίχου ἀγαθὰ πεπονθότες, ἐπὶ τε τῆς ἀρχῆς ἀπάσης αὐτοὶ ἐς αἰεὶ κατα- 15 στάντες καὶ τὴν τε πολιτείαν διοικησόμενοι, πλοῦτου τε περιβεβλημένοι μέγα τε χρῆμα, εἶτα ἐς τοὺς Γότθους τοὺς ἐωραγέτας πολλῇ ἀγνωμοσύνῃ ἐχόμενοι, ἐς ἀπόστασιν τε οὐ θέον ἐπὶ τῶ σφετέρῳ πονηρῶ ἴδιοι καὶ τοὺς Γραικοὺς ἐπὶ τῇ πατρίδι ἐπαγύ- 20 γοινοτο, προδόται σφῶν αὐτῶν ἐκ τοῦ αἰφνιδίου γεγενημένοι. καὶ ἄνεκονθάνετο μὲν εἴ τι πρὸς Γότθων πάθειεν αὐτοὶ κακὸν πώ-

1. ἐφ' ἑμῖν] ἐφ' ἡμῖν Vat. *ibid.* κείσεται] κείσεται L. 5. τὰγαθὰ L. τὰ ἀγαθὰ P. 7. μόνον ἐν] μόνον ὦν ἐν L. *ibid.* ἔξυπαντα Reg. πάντα P. *ibid.* ἐν τῇ] αὐτῇ L: Illud Lm.
8. ὑμᾶς] ἡμᾶς L. 12. τε ὠνείδισε] ὠνείδισε τε L. *ibid.* ἐπιτωθάζων om L. 13. ὡς δὴ] οὐ δὴ Reg. 16. τοὺς Γότθους τοὺς] Utrumque τοὺς om. L. 18. πονηρῶ L. πονηρῶ P.
ibid. ἴδιοι] εἶδον H. *ibid.* ἐπαγύγοινοτο Reg. ἐπαγύγοινοτο P.

me perspecta vi fracti succubimus. Ergo nitum in vobis erit, ut bona iam parva tueamini, nimirum cultu iustitiae: unde si defestatis, illico Deus contra vos stabit. Neque enim certo cuidam hominum generi, nec naturae gentium auxiliari in bello solet, sed iis, qui ius fasque impensius colunt. Neque ipsi difficile est ad alios bona transferre: cum arbitrii quidem humani sit solum abstinere iniuria: at Deus omnia in sua ditione habeat ac potestate. Quare dandam esse operam dico, ut inter vos atque erga subditos aequitatis officia servetis: hoc est, ut certam felicitatem retineatis.

Cum haec Totilas apud Gothos disseruisset, coacto etiam Senatu Romano multa exprobravit, et cavillando obiecit, quod pluribus a Theoderico et Atalarico affecti beneficiis, omnibus semper ornati magistratibus, ad Reip. administrationem adhibiti, opibusque aucti ingentibus; animo in Gothos tam beneficos ingratisimo, summaque iniuria cum exitio suo coniuncta defecissent, et Graecos induxissent in patriam, sui proditores repente facti. Tum quaerere, quid mali unquam Gotthi ipsis in-

ποτε. λέγειν δὲ ἠνάγκαζεν, εἴ τι ἀγαθὸν σφίσι πρὸς Ἰουστινιανοῦ βασιλέως ξυμβαίη, καταλέγων ἐφεξῆς ἅπαντα, ὅτι δὴ τὰς μὲν ἀρχὰς ἀφήρητο σχεδὸν τι ὑπάσας, πρὸς δὲ τῶν καλουμένων λογοθετῶν αἰκίζόμενοι λογισμοὺς ἐκτίνειν τῶν σφίσι ἐς Γότθους πεπολιτευμένων ἀναγκασθεῖεν καὶ τῷ πολέμῳ κεκακωμένοι 5 φόρους τοὺς δημοσίους οὐδὲν τι ἐνδείστερον ἢ ἐν τῇ εἰρήνῃ τοῖς Γραικοῖς φέροιεν· ἄλλα τε πολλὰ ἐνετίθει τῷ λόγῳ, ὅσα δεσπότην δναμενῆ τοὺς δεδουλωμένους ὀνειδίξειεν εἰκός. Ἡρωδιανὸν τε αὐτοῖς ἐνδεικνύμενος καὶ τοὺς τὴν πόλιν αὐτῷ παραδόντας P 516 Ἰσαύρους „Ἐμεῖς μὲν“ ἔφη „ξύντροφοι Γότθοις γεγενημένοι 10 V 145 οὐδὲ χῶρόν τινα ἔρημον ἐς τήνδε ἡμῖν ἐνδιδόναι τὴν ἡμέραν ἐγνώκατε, οἷδε δὲ ἡμῶς Ῥώμη τε αὐτῇ καὶ Σπολιτῷ ἐδέξαντο. διόπερ ὑμεῖς μὲν ἐν οἰκητῶν λόγῳ γεγένησθε, οὔτοι δὲ Γότθοις φίλοι τε, ὡς τὸ εἰκός, καὶ ξυγγενεῖς γεγενημένοι τὰς ὑμετέρας ἀρχὰς τὸ λοιπὸν ἔξουσιν.“ οἱ μὲν οὖν πατρῷοι τυτῷ ἀκούσαντες 15 σιωπῇ εἶχοντο. Πελάγιος δὲ Τωτίλαν ὑπὲρ ἀνδρῶν ἐπταικότεν B τε καὶ δεδυστυχηκότων παραιτούμενος οὐκέτι ἀνίη, ἕως αὐτοῦς φιλανθρωπίας ὑπόσχεσιν ποιησάμενος ἀπεπέμψατο.

Ἔπειτα δὲ Πελάγιόν τε καὶ τῶν ἐν Ῥώμῃ ῥητόρων ἕνα, Θεόδωρον ὄνομα, πρέσβεις ἐς βασιλείᾳ Ἰουστινιανὸν ἔστειλεν, 20 ὄρκους αὐτοῦς δεινοτάτοις καταλαβὼν, ὅτι τε εὐνοία ἐς αὐτὸν χρήσονται καὶ ἀναστρέφειν ὅτι τάχιστα ἐς τὴν Ἰταλίαν ἐν σπουδῇ

2. ξυμβαίη] ξυμβαίνοι Reg.
14. ὑμετέρας] ἡμετέρας L.
τες Reg.

4. ἐκτίνειν] ἐκτείναν L.
15. ἀκούσαντες] ἀκούσαντες

rogasset? instare ut dicerent, num quid boni a Iustiniano Aug. accepisset? ac singula recensendo, commemorare, honores fere omnes illis ereptos; a Logothetis, quos vocant, impositam verberum vi necessitatem rationes eorum reddendi, quae rem gerendo publicam in Gothos admisisset; saeviente bello aequae ut in pace vectigalia a Graecis exacta: alia multa orationi intexuit, quae infenso domino carpenti servos convenirent. Denique Herodianum ipsis ostendens atque Isaurus, quorum prodicione urbem ceperat, *Vos quidem, inquit, cum Gotthis educati, nullum nobis locum, vel desolatam, voluistis ad hanc diem concedere: hi vero nos ipsius Romae et Spoletii fecerunt compotes. Quare vos servi estote; dum hi Gotthis amicitia ac necessitudine iuncti, magistratus vestros meritis obtinebunt.* Haec audita Patricii ferebant silentio: at Pelagius lapsos infelices a Totila deprecari non abstulit, donec ille eos remisit, promissa clementia erectos.

Deinde ad Iustinianum Augustum Legatos misit, Pelagium ac Romanum causidicum Theodorum, gravissimo devinctos iureiurando, fore ut sibi praestarent benevolentiam, et in Italiam quamprimum redire sat-

ἔξουσιν. ἐπέστελλέ τε αὐτοῖς τὴν εἰρήνην οἱ παντὶ σθένει παρὰ βασιλέως πορῆσθαι, ὅπως δὴ μὴ αὐτὸς ἀναγκάζηται Ῥώμην ἐς ἔδαφος καθελὼν ζυμπασαν καὶ τοὺς ἐκ τῆς συγκλήτου διαφθείρας βουλῆς ἐς Ἰλλυριοὺς τὸν πόλεμον ἄγειν. καὶ γράμματα δὲ Ἰου- C
5 στινιαῶν βασιλεῖ ἔγραψεν. ἤδη μὲν οὖν βασιλεὺς ἠκηκόει τὰ ἐν Ἰταλίᾳ ζυμπεπτωκότα. ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ πρέσβεις παρ' αὐτὸν ἤλ-
θον, ἀπήγγειλαν ὅσα ὁ Τωτίλας σφίσιν ἐπέστελλε καὶ τὴν ἐπι-
στολὴν ἐνεχείρισαν. ἰδύλου δὲ ἡ γραφὴ τῆδε „Ὅσα μὲν ἐν Ῥω-
μαίων τῇ πόλει γενέσθαι ξυνέβη, ἐπεὶ μεμαθηκέναι σε ἅπαντα
10 οἶμαι, σιωπᾶν ἔγνωκα. ὣν δὲ ἔνεκα τοὺς πρέσβεις ἀπέστულκα
τούσδε αὐτίκα εἶση. αἰτούμεθα τὰ ἐκ τῆς εἰρήνης ἄγαθὰ σέ τε
προσιεσθαι αὐτὸν καὶ ἡμῖν ξυγχαρεῖν. ὥπερ μνημιῖά τε καὶ D
15 παραδειγμάτων κάλλιστα ἔχομεν Ἀναστασίον τε καὶ Θεοδέριχον,
οἱ βεβασιλεύκασι μὲν οὐ πολλῶ πρότερον, εἰρήνης δὲ καὶ ἄγα-
19 θῶν πραγμάτων ἅπαντα ἀνεπλήρωσαν τὸν κατ' αὐτοὺς χρόνον.
ἦν γάρ σοι ταῦτά ποτε βουλομένῳ εἶη, πατήρ τε ἂν ἐμὸς εἰκό-
τως καλοῖο καὶ ζυμμαχὸς ἡμᾶς ἐφ' ὅδς ἂν βούλοιο τὸ λοιπὸν
ἔξεις.“ ταῦτα ἐπεὶ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἀπειχεσθῆντα εἶδε,
καὶ τῶν πρέσβων τοὺς λόγους ἅπαντας ἤκουσεν, ἀπεπέμψατο
20 αὐτοὺς αὐτίκα δὴ μάλᾳ, τοῦτο τότε μόνον αὐτοῖς ὑποκρινάμενος
καὶ Τωτίλα γράψας, ὅτι δὴ αὐτοκράτωρ τοῦ πολέμου πεποίηται

7. ἐπέστελλε] ἐπέστειλε Reg. 9. ἐπεὶ μεμαθηκέναι P ex Vat.
ἐπιμεμαθηκέναι H. 10. σιωπᾶν ἔγνωκα P ex Vat. καὶ τὸ πᾶν
ἔγνωκας H: illud Hm. 11. αὐτίκα εἶση] ταῦτά εἶσιν H: illud
Hm. ibid. ἀγαθὰ] κατὰ Reg. 12. προσιεσθαι] προσιεσθαι H
et a pr. m. L. 15. ἀνεπλήρωσαν Reg. ἐνεπλήσαντο P.
19. τῶν πρέσβων τοὺς λόγους] τοὺς λόγους τῶν πρέσβων L.
20. τοῦτο τότε] τοῦτο τε Vat. ibid. αὐτοῖς] αὐτοῦς L a pr. m.
21. αὐτοκράτωρ — Βελισάριος] αὐτοκράτορα — βελισάριον Reg.

agerent. Porro mandavit, vires omnes intenderent ad impetrandam sibi pacem ab Imperatore; ne Romam funditus excindere, et sublato inter-
necione Senatu, bellum portare in Illyricum coergeretur: litteras etiam
dedit ad Imperatorem, iam de rebus Italiae ceterorum factum. Legati
cum ad ipsum venissent, quae habebant a Totila mandata exposuerunt,
et litteras reddiderunt, in hanc sententiam scriptas. Quoniam quae Ro-
mae contigerint, tibi plane esse comperta arbitrator, ea silentio praeterire
constitui. Iam vero intelliges huius causam legationis. Petimus ut pacis
commoda et amplectaris ipse, et nobis concedas: quorum monumenta atque
exempla praecelantissima nobis suppediant Anastasius ac Theodericus: qui
nuper ita regnarunt, ut pace et felicitate aetatem suam impleverint. Hoc
tibi si collibitum erit, merito pater meus vocaberis; ac nos deinceps in
quemcumque voles habebis armorum socios. His lactis, et quaecumque
Oratores afferebant, auditis, confestim illos Iustinianus Augustus remisit,
neque aliud tunc respondit ipsis, Totilaeque rescripsit, nisi Belisa-
Procopius II.

Βελισάριος, κύριός τε διὰ τοῦτο ἐκείνος εἶη τὰ πρὸς Τωτίλαν
 H 289 ὅπως βούλοιο διοικήσασθαι.

P 517 κβ'. Ἐν ᾧ δὲ οἱ πρέσβεις οὗτοι ἐκ Βυζαντίου καὶ αὐθις
 ἐς Ἰταλίαν ἐπέλλοντο, ἐν τούτῳ Λευκανοὺς τάδε ξυνηλέγη γε-
 νέσθαι. Τουλλιανὸς τοὺς ἐκείνη ἀγροίκους ἀγείρας τὴν εἰσοδὸν 5
 στενωτάτην οὖσαν ἐφύλασεν, ὅπως μὴ οἱ πολέμοι κακουργή-
 σοντες ἴοιεν ἐς τὰ ἐπὶ Λευκανίας χωρία. καὶ Ἄνται δὲ αὐτοῖς
 τριακῶσιιο ξυνεφύλασσαν, οὐσπερ Ἰωάννης ἐνταῦθα δεηθέντι
 Τουλλιανῷ ἀπολιπὼν πρότερον ἔτεχεν· ἀγαθοὶ γὰρ οἱ βάρβαροι
 οὔτοι μάχεσθαι ἐν δυσχωρίαις πάντων μάλιστα. ἄπερ ἐπεὶ ὁ 10
 B Τωτίλας ἔμαθε, Γότθοις μὲν ἐς τὸ ἔργον καθέσθαι ἀξύνμορον
 ᾤετο εἶναι, ἀγροίκων δὲ πλήθος ἀγείρας, Γότθων τε ξυμπέψας
 αὐτοῖς ὄλιγους τινας, ἐκέλευε τῆς εἰσόδου σθένει παντὶ ἀποπει-
 ρῆσθαι. οἵπερ ἐπειδὴ ἀλλήλοις ξυνέμιξαν, ὠθισμὸς μὲν ἀμφο-
 τέρων πολὺς ἐγεγόνει, Ἄνται δὲ τῇ σφετέρᾳ ἀρετῇ, ἅμα δὲ καὶ 15
 τῆς δυσχωρίας ἀφίσι ξυλλαμβανούσης, ξὺν τοῖς ἀμφὶ Τουλλιανὸν
 ἀγροίκοις τοὺς ἐναντίους ἐτρέψαντο. φόβος τε αὐτῶν ἐγεγόνει
 C ἰσχυρὸς, τοῦ τε στρατοῦ τὸ πλείστον ἐνταῦθά πη ἀπολιπεῖν, τῷ
 δὲ ἄλλῳ ἐπὶ τε Ἰωάννην καὶ Λευκανοὺς ἵέναι. τοῦ μὲν οὖν πε- 20

2. ὅπως βούλοιο] ὅσον βούλεσθαι L. 3. ἐκ om. L. *ibid.*
 Βυζαντίου] βυζαντίου L. 4. Λευκανοῖς] ἐν λευκανοῖς L.
 5. Τουλλιανὸς] τουλιανὸς H, et similiter infra. τουλιανὸς Hm.
 6. στενωτάτην] στενωτάτην L. 7. ἴοιεν] εἶεν L. 11. Γότ-
 θοις] γότθους L. *ibid.* καθέσθαι] κατεῖναι Hm. 14. ὠθι-
 σμὸς] ὠθησμὸς H. ὠθισμὸς Hm. *ibid.* ἀμφοτέρων] ἀμφοτέ-
 ροις Reg. 18. μὲν Ῥώμην] Ῥώμην μὲν L. 19. τοῦ τε] τοῦ
 δὲ L. *ibid.* τὸ πλείστον] τὸ μὲν πλείστον L a m. sec. τῷ μὲν
 πλείστῳ a pr. m.

rium belli Imperatorem esse, et propterea componere posse cum Totila arbitrato suo.

22. Dum hi Legati in Italiam Byzantio redeunt, interea res ita geritur in Lucania. Tullianus. collectis illius regionis agricolis, fauces angustissimas insederat, ne Lucaniam hostes infestarent. Custodiam coniuncte agebant Antae ccc. quos, Tulliani rogatu, ibi Ioannes ante reliquerat. Etenim peritia pugnandi in salebris angustiisque cunctos antecellunt hi Barbari. Quae cum rescisset Totilas, si Gotthos tantum in illud discrimen mitteret, se non ex re facturum duxit. Quare multitudinem rusticorum contraxit, unaque missa exigua Gotthorum manu, viribus omnibus tentare aditum iussit. Ubi congressi sunt, sese diu truserunt invicem. Demum Antae virtute sua, quam situs loci difficilis adiu-
 vabat, cum Tulliani agricolis, in fugam hostes verterunt, affeceruntque ingenti clade. Cuius allato nuntio, statuit Romam solo aequare Totilas, ibique relicta maiore parte exercitus, cum altera Ioannem et Lucanos

ριβόλον ἐν χωρίοις πολλοῖς τοσοῦτον καθεῖλεν ὅσον ἐς τριτημό- V 146
 ριον τοῦ παντὸς μάλιστα. ἐμπιπρῶν δὲ καὶ τῶν οἰκοδομιῶν τὰ
 κάλλιστά τε καὶ ἀξιολογώτατα ἔμιλλε, Ῥώμην τε μηλόβοτον κα-
 ταστήσασθαι, ἀλλὰ Βελισάριος μαθὼν πρέσβεις τε καὶ γράμ-
 5 ματα πυρ' αὐτὸν ἔπεμψεν. οἵπερ ἐπειδὴ Τωτिला ἐς ὄμιν ἔλθοι,
 εἰπόν τε ὧν ἔνικα ἦκοιεν καὶ τὰ γράμματα ἐνεχείρισαν. ἰδύλου
 δὲ ἡ γραφὴ τάδε „ Πόλιων μὲν κάλλη οὐκ ὄντα ἐργάζεσθαι ἀν- D
 θρώπων ἂν φρονίμων εἰρήματα εἶεν καὶ πολιτικῶς βιοτεύειν ἐπι-
 σταμένων, ὄντα δὲ ἀφανίζειν τούς γε ἀξυνέτους εἰκὸς καὶ γινώ-
 10 ρισμα τοῦτο τῆς αὐτῶν φήσεως οὐκ αἰσχυνομένους χρόνῳ τῷ
 ἑστέρω ἀπολιπεῖν. Ῥώμη μὲντοι πόλιων ἀπασῶν, ὅσαι ὑφ'
 ἡλίῳ τυγχάνουσιν οὔσαι, μεγίστη τε καὶ ἀξιολογώτατη ὠμολόγη-
 ται εἶναι. οὐδὲ γὰρ ἀνδρὸς ἑνὸς ἀρετῇ ἐργασται οὐδὲ χρόνον
 βραχέος δυνάμει ἐς τόσον μεγέθους τε καὶ κάλλους ἀσκήται, ἀλλὰ
 15 βασιλέων μὲν πλῆθος, ἀνδρῶν δὲ ὑρίστων ξυμμορίαί πολλαί,
 χρόνου τε μῆκος καὶ πλούτου ἔξουσίας ἵπερβολή, τὰ τε ἄλλα
 πάντα ἐκ πόσης τῆς γῆς καὶ τεχνίτας ἀνθρώπους ἐνταῦθα ξυνα- P 518
 γαγεῖν ἴσχυσαν. οὕτω τε τὴν πόλιν τοιαύτην, οἷανπερ ὄρης,
 κατὰ βραχὺ τεκτηνύμενοι, μυτημεῖα τῆς πάντων ἀρετῆς τοῖς ἐπι-
 20 γεννησομένοις ἀπέλιπον. ὥστε ἡ ἐς ταῦτα ἐπήρεια εἰκότως ἂν ἀδι-
 κημα μέγα ἐς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ παντὸς αἰῶνος δούξειεν εἶναι.

5. αὐτὸν] αὐτῷ L. 7. Πόλιων] πόλιως Reg. 8. βιοτεύειν]
 Vulgo βιωτεύειν. 9. τούς γε ἀξυνέτους εἰκὸς Reg. τῶν γε ἀξυ-
 νέτων εἰκὸν P. 10. αἰσχυνομένους Reg. αἰσχυνομένων P. αἰσχυ-
 νομένοις L. αἰσχυνομένης Hoeschelius 15. ξυμμορίαί] συμμο-
 ρίαί L. 19. τοῖς om. L.

petere. Ergo muros diversis in locis diruit, ita ut ruinae tertiam fere
 totius ambitus partem efficerent. Aedificia quoque pulcherrima ac ma-
 gnificentissima delere flammis parabat, et mutare Romam in gregum
 pascua, cum factus certior Belisarius, ad ipsum Oratores et literas mi-
 sit. Illi ad Totilam introducti, exposita legationis causa, literas reddi-
 derunt, quarum sententia haec fere erat. *Ut inventum virorum est cor-
 datorum ac vitae civilis intelligentium, ornamenta urbibus nova reddere,
 sic ea, quae extant, abolere, nota est propria stultorum, quos non pudeat
 eiusmodi monumentum naturae suae posteritati relinquere. Romam autem
 cunctis urbibus, quae sub sole sunt, magnitudine et dignitate praestare
 in confesso est. Haud enim unius viri opibus astructa fuit, nec brevis
 temporis beneficio tam ampla splendidaque evasit: sed multi Imperatores,
 et praestantissimorum virorum catervae plurimae, et longa dies, et im-
 mensae divitiae, huc ex universo terrarum orbe cum alia quaelibet, tum
 architectos atque opiferas coegerunt; itaque urbe, qualem vides, paulatim
 aedificata, virtutis omnium monumenta posteris reliquerunt. Quare si
 quam acceperint haec iniuriam, ea graviter in aetates omnes redundare*

ἀφαιρείται γὰρ τοὺς μὲν προγεγενημένους τὴν τῆς ἀρετῆς μνή-
 μην, τοὺς δὲ ὕστερον ἐπιγενησομένους τῶν ἔργων τὴν θείαν.
 τούτων δὲ τοιούτων ὄντων ἐκείνο εὖ ἴσθι, ὡς δυοῖν ἀνάγκη τὸ
 ἕτερον εἶναι· ἢ γὰρ ἡσσηθήσῃ βασιλείῳ ἐν τῷδε τῷ πόνῳ, ἢ
 περιέσῃ, ἢ οὕτω τύχοι. ἦν μὲν οὖν νικῆς, Ῥώμην τε καθε- 5
 λῶν, οὐ τὴν ἑτέρου του, ἀλλὰ τὴν σαυτοῦ ἀπολωλεκῶς ἄν, ὧ
 Β βέλτιστε, εἴης, καὶ διαφυλάξας κτήματι, ὡς τὸ εἰκός, τῶν
 πάντων καλλίστῳ πλουτήσεις· ἦν δὲ γε τὴν χεῖρῳ σοι τέχην
 κληροῦσθαι ξυμβαίῃ, σώσαντι μὲν Ῥώμην χάρις ἄν σώζοιτο
 παρὰ τῷ νενικηκότι πολλῇ, διασθέραντι δὲ φιλανθρωπίῳ τε 10
 οὐδεὶς ἔτι λελείπεται λόγος καὶ προσέσται τὸ μηδὲν τοῦ ἔργου
 ἀπόνασθαι. καταλήφεται δὲ σε καὶ δόξα τῆς πράξεως ἀξία πρὸς
 πάντων ἀνθρώπων, ἢ περ ἐφ' ἐκτέρεά σοι τῆς γνώμης ἐτοιμῶς
 ἔστηκεν. ὁποῖα γὰρ ἄν τῶν ἀρχόντων τὰ ἔργα εἴῃ, τοιοῦτον
 ἀνάγκη καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ὄνομα φέρεσθαι.“ τοσαῦτα μὲν Βελί- 15
 σάριος ἔγραψε. Τωτίλας δὲ πολλὰκις ἀναλεξάμενος τὴν ἐπιστο-
 λὴν καὶ τῆς παραινέσεως ἐς τὸ ἀκριβὲς πεποιημένος τὴν μάθησιν,
 C ἐπέισθη τε καὶ Ῥώμην εἰργάσατο ἄχρη περὶ τῆρῳ οὐδέν. ση-
 μῆνας δὲ Βελισαρίῳ τὴν αὐτοῦ γνώμην τοὺς πρέσβεις εἰδὼς ἀπε-
 πέμψατο. καὶ τοῦ μὲν στρατοῦ τὸ πλεῖστον μέρος Ῥώμης οὐδ' 20
 πολλῶ ἀποθεν, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ σταδίων εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἐς τὰ
 πρὸς δύνοντα ἡλίον ἐνστρατοπεδευσαμένους ἐν χωρίῳ Ἀλγηδόνι

5. περιέσῃ] περιέσει L. ἰβιδ. τύχοι] τύχη L. ἰβιδ. τα] γε L.

7. κτήμασι L. κτήματι P. 8. καλλίστῳ L. κάλλιστον P. ἰβιδ.
 σοι] σου L. 14. τοιούτων] τοιούτων L. 17. ἐς τὸ Vat. et
 Reg. ἐς om. H. ἰβιδ. τὴν μάθησιν Vat. et Reg. ἐς μάθησιν H.

*videtur, nec immerito. Nam et maioribus virtutis memoriam, et poste-
 ris voluptatem ea spectandi opera adimet. Quae cum ita sint, probe te-
 neas velim, necesse esse horum alterum fiat: vel huius belli victoriam tibi
 praeripiat Imperator, vel eam forte adipiscaris. Si viceris, Roma ex-
 cisa, non alienam urbem perdidideris, praecclare vir, sed tuam: eadem ser-
 vata, augeteris procul dubio possessione omnium praestantissima. Sin
 deterior fortuna tibi incidit, manente Roma, non parva tibi gratia apud
 victorem manebit: ea deleta, nullus erit reliquus clementiae locus. Prae-
 terea nihil emolumentum cepervis ex tali facto. Illic demum consentanea de
 te erit apud mortales omnes opinio: quae iam tibi impendet in utramque
 parata partem. Etenim qualia sunt acta principum, tale ipsi nomen ex
 iis ferant necesse est. Haec scripsit Belisarius. Totilas vero perfecta
 saepe epistola, et accurate perpensa admonitione, dedit manus, nec Ro-
 manum multare institit. Sua voluntate Belisario significata, illico orato-
 res remisit, et maximam copiarum partem cxx. stadiis procul ab urbe*

ἐκλιενεν ἡσυχῇ μένειν, ὅπως δὴ μηδεμιᾷ μηχανῇ δυνατὰ εἶη τοῖς ἀμφὶ Βελισάριον ἔξω πη τοῦ πόρτου λέναι· αὐτὸς δὲ ζὺν τῷ ἄλλω στρατῷ ἐπὶ τῇ Ἰωάννην καὶ Λευκανοὺς ἤει. Ῥωμαίων μὲν τοῖς τοῖς μὲν ἐκ τῆς ξυγκλήτου βουλῆς ζὺν αὐτῷ εἶχε, τοὺς δὲ 5 ἄλλους ἅπαντας ζὺν τε γυναιξὶ καὶ παισὶν ἔστειλεν ἐς τὰ ἐπὶ H 290 Καμπανίας χωρία, ἐν Ῥώμῃ ἄνθρωπον οὐδένα ἐύσας, ἀλλ' ἔρημον αὐτὴν τὸ παράπαν ἀπολιπών.

Ἰωάννης δὲ Τωτίλων οἱ ἐπιέναι μαθὼν, μένειν ἐπὶ τῆς D Ἀπουλίας οὐκέτι ἤξιον, ἀλλ' ἐς τὸν Ἄρουντα δρόμῳ ἀφίκετο. 10 τῶν τε πατρικίων οἱ ἐς Καμπανίαν ἀγόμενοι ἐς Λευκανοὺς πέμψαντες τῶν οικείων τινὰς, Τωτίλῃ γνώμη, τοὺς σφετέρους ἀγροίκους ἐκλιενον μῦθεσθαι μὲν τῶν πρᾶσσομένων, τοὺς δὲ ἀγροὺς γεωργεῖν ἥπερ εἰώθεισαν· ἔισοθαι γὰρ αὐτοὺς ἀπήγγελλον τῶν κερτημένων. οἱ δὲ ἀπετάζαντο μὲν τοῦ Ῥωμαίων στρα- 15 τοῦ, ἐν δὲ τοῖς ἀγροῖς ἡσυχῇ ἔμεινον· Τουλλιανὸς τε φυγῶν ὤχετο, καὶ οἱ τριακόσιοι ἄνται παρὰ τὸν Ἰωάννην ἀναχωρεῖν ἔγνωσαν. οἷτω μὲν ἅπαντα τὰ ἐντὸς κόλπου τοῦ Ἰονίου, πλην τοῦ Ἄρουντος, αὐθις ὑποχείρια Γότθοις τε καὶ Τωτίλῃ γέγονε. Θυρσοῦντες δὲ ἤδη οἱ βύρβαροι καὶ κατὰ ξυμμορίας σκεδαννύ- 20 μνοι περιήρισαν κύκλῳ ἅπαντα. ἕπερ Ἰωάννης μαθὼν τῶν οἱ P 519 ἐπομένων πολλοὺς ἐπ' αὐτοὺς ἔπεμψεν. οἱ δὲ τοῖς πολέμοις ἀπροσδόκητοι ἐπισπισόντες πολλοὺς ἔκτειναν. καὶ ἀπ' αὐτοῦ

1. μηδεμιᾷ μηχανῇ δυνατὰ εἶη] μηδεμίᾳ ἐξουσίᾳ ἢ Reg. 13. εἰώθεισαν] εἰώθεισαν L. *ibid.* γὰρ αὐτοῖς] γὰρ αὐτοῖς τ' ἀγαθὰ Reg. 17. ἐντὸς] ἐντὸς H. 19. ξυμμορίας] συμμορίας L. 22. ἐπισπισόντες] ἐπισπισόντες L.

ad Occasum castra metatum in Algido, stativa habere iussit; ut Belisarius nullam erumpendi Portu facultatem haberet. Ipse reliquum exercitum adversus Ioannem et Lucanos duxit. Romanos Senatores secum habens, caeteros cives omnes cum uxoribus liberisque in Campaniam misit, nec Romae quaequam morari passus, urbem reliquit penitus vacuum.

Ubi Ioanni renuntiatum est adversus ipsum tendere Totilam, diutius in Apulia morari noluit: at cursu recepti sese Hydruntem. Abducti in Campaniam Patricii, quosdam e suis domesticis in Lucaniam miserunt de sententia Totilae, suisque villicis imperarunt, ut coepto abisterent, et agros de more colerent; quos in potestatem dominorum redituros significabant. Illi, deserto Romano exercitu, in agris quieverunt: Tullianus aufugit: Antae trecenti ad Ioannem se retulerunt: atque ita quidquid est circa sinum Ionium, praeter Hydruntem, in Gothorum ac Totilae ditionem iterum venit. Ism pleni fiducia Barbari, manipulatim sparsi hac illac circumcursabant. Monitus Iosannes, in eos numerosam emisit suorum manum: qui facto in hostes improvise impetu,

V 147 δείσας ὁ Τωτίλας, ἕπαντάς τε τοὺς ξὺν αὐτῷ ἀγέρας, ἀμφὶ ὄρος τὸ Γάργανον, ὅπερ ἐν Ἀπουλλίοις που μίσεις ἀνέχει, ἐν τῷ Ἄννιβα τοῦ Ἀίβυος χαρικώματι στρατοπεδευσάμενος ἤσυχῃ ἔμενεν.

B κγ'. Ἐν τούτῳ δὲ τῶν τις ξὺν τῷ Κώνωνι ἐκ Ῥώμης φε-5 γόντων, ἤνικα ἢ πόλις ἤλπισκετο, Μαρτιανὸς ὄνομα, Βυζάντιος γένος, Βελισαρίῳ προσελθὼν στέλλεσθαι αὐτόμολος δῆθεν τῷ λόγῳ παρὰ τοὺς πολεμίους ἤξιον, μεγάλα Ῥωμαίους ἐπαγγελλόμενος ἀγαθὰ δράσειν· δόξαν τε τοῦτο Βελισαρίῳ, ἀπιὼν ὤχετο. καὶ αἰτὸν ὁ Τωτίλας ἰδὼν ὑπερφρεῶς ἦσθη. εὐδοκιμοῦντα γὰρ 10 μονομαχίαις τὸν νεανίαν ἤκουσέ τε καὶ εἶδε πολλύκις. ὄντων δὲ αὐτῷ παιδῶν τε δύο καὶ τῆς γυναικὸς ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις, τὴν μὲν γυναῖκα καὶ τῶν παιδῶν τὸν ἔτιρον εὐθὺς τῷ ἀνθρώπῳ ἀπέ-
C δωκε, τὸν δὲ ἔτιρον ἐν ὁμήρων λόγῳ ἐφέλασεν, ἕς τε Σπολί-
τιον ξὺν ἑτέροις τισὶν ἐπεμψεν. εἰγγαγον δὲ Γότθοι, ἤνικα 15 Ἰπρωδιανοῦ ἐνδιδόντος Σπολίτιον εἶλον, τῆς μὲν πόλεως τὸν περιβολὸν ἐς τὸ ἔδαφος καθελόντες, τοῦ δὲ πρὸ τῆς πόλεως κυνηγεῖου, ὅπερ καλεῖν ἀμφιθέατρον νενομίκασι, τὰς τε εἰσόδους ἐς τὸ ἀκριβὲς ἀποσφράζαντες καὶ φρουρὰν ἐνταῦθα καταστησάμενοι Γότθων τε αὐτῶν καὶ Ῥωμαίων τῶν αὐτομόλων, ἐφ' ᾧ φελάξῃσι 20 τὰ ἐκείνη χωρία. Μαρτιανὸς οὖν ἐπειδὴ τινὰς ἐταιρήσασθαι

2. γάργανον L. Γάργαρον P. *ibid.* ἐν om. L. 3. Ἄννιβα] ἀννίβαλος Reg. *ibid.* τοῦ] τῷ H. τοῦ Hm. 6. Μαρτιανὸς] μαρτιανιανὸς L hic et infra. 8. Ῥωμαίους] Ῥωμαίοις H: illud Hm. 14. ὁμήρων] ὁμήρων L corr. 17. πρὸ L. πρὸς P. 20. αὐτῶν om. L. *ibid.* φελάξῃσι] φελάξῃσι Reg. et H. 21. τινὰς] καὶ L.

multos interemerunt. Hinc Totilas affectus metu, suos omnes colligit, et ad montem Garganum, media surgentem Apulia, metatus in castris Annibalis Poeni, stativa habet.

23. Interea Martianus ortu Byzantius, unus ex eorum numero, qui, Roma capta, cum Conone fuga evaserant, Belisarium adit, rogatque ut fictum ad hostes transfugium sibi permittat; Romanis magna alacritas se commoda pollicenti. Annuente Belisario, discessit. Eius aspectu vehementer laetatus est Totilas. Illum enim adolescentem singularibus certaminibus egregie defunctum sudierat saepe et viderat. Cum autem liberorum ipsius par uxoremque haberet inter captivos, coniugem quidem et natorum alterum ei continuo reddidit, altero retento obside, ipsum cum nonnullis aliis Spoletium misit. Iam ante Gotthi, capto Spoletio Herodiani deditioe, muros eius aequarant solo, et pro urbe positi Amphitheatri (sic locum vocant urbanarum venationum) aditibus diligenter obstructis, Gothorum transfugarumque praesidium ibi constituerant, ut circumiecta loca servarent. Itaque Martianus adiunctis

ἴσχυσε, τούτους ἀνέπεισε δρούσαντάς τι ἐς τοῖς βαρβάρους μέγα οὕτω δὴ ἐπανήκειν ἐς τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον. σιτίλις δὲ πιννας παρὰ τὸν ἄρχοντα τοῦ ἐν Περυσίᾳ φυλακτηρίου ἐκλείβειν οἱ στρατεύματα οὗ τάχιστα ἐς Σπολίτιον πέμψαι, τοῦ παντὸς λόγου D 5 τῆν δὴ λῶσαι ποιησάμενος. Ὀλδογάνδων δὲ Οἰννος ἔρχε τότε τῆς ἐν Περυσίᾳ φρουρᾶς, Κυπριανοῦ πρὸς του τῶν αὐτοῦ δορυφόρων, ὡς μοι ἐμπροσθεν εἴρηται, δόλῳ ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθέντος. ὅσπερ ξὺν στρατεύματι ἐπὶ τὸ Σπολίτιον ἦει. Μαρτιανὸς δὲ ἀγχιτάπη εἶναι τὸ στρατεύμα τοῦτο αἰσθόμενος, ἕμισι 10 τοῖς πεντεκαίδεκα στρατιώταις, (τοσοῦτους γὰρ ἐταιρίσασθαι ἴσχυσε) τοῦ φυλακτηρίου τὸν ἄρχοντα ἐκ τοῦ αἰφνιδίου διέφθειρε καὶ τὰς πύλας ἀναπεισάσας Ῥωμαίους ἅπαντας τῷ φρουρίῳ ἰδέξατο. οἱ δὲ κτείνουσι μὲν πλείστους τῶν πολεμίων, τινὲς δὲ ζωγρήσαντες παρὰ Βελισάριον ἤγον.

15 Ὀλίγῳ δὲ ὕστερον Βελισαρίῳ ἔννοια γέγονεν ἐς Ῥώμην τε P 520 ἀναβῆναι καὶ ἐς ὃ τι τέχης ἐληλύθει θείσασθαι. τῶν οὖν στρατιωτῶν χιλίους ἀπολεξιόμενος ἐνταῦθα ἦει. Ῥωμαῖοι δὲ ἀνήρ ἀφικόμενος δρόμῳ ἐς τοὺς πολεμίους, ὅτι ἐστρατοπεδεύοντο ἐν Ἀλγηδόνι, τὸ Βελισαρίου στρατεύμα ἤγγειλεν. οἱ δὲ βάρβαροι 20 προλοχίσαντες ἐνέδραις τισὶ τὰ πρὸ τῆς Ῥώμης χωρία, ἐπειδὴ ἀγχιτάπη ἀφικόμενος τοῖς ἀμφὶ Βελισάριον ἰδόν, ἐκ τῶν ἐνεδρῶν ἀνυστάντες ἐπ' αὐτοὺς ἤεσαν. μάχης τε καυτερᾶς γενομένης, τῇ σφετέρῃ ἀρετῇ Ῥωμαῖοι τοὺς πολεμίους τρεψάμενοι,

3. παρὰ] καὶ παρὰ L. 5. Ὀλδογάνδων] ὀδογάν Reg.
 13. πλείστους τῶν πολεμίων] τῶν πολεμίων πλείστους L.
 16. οὖν στρατιωτῶν] στρατιωτῶν οὖν L. 19. τὸ Βελισαρίον] τοῦ βελισαρίου L.
 22. ἀναστάντες] ἀναστήσαντες L.

sibi nonnullis persuadet, ut ad castra Romana redeant, edito in Barbaros aliquo insigni facinore. Mox ad praesidium Perusini Praefectum quosdam submittit, ac per illos re tota ipsi significata, instat, ut Spoletium copiis quamprimum destinat. Praesidio Perusino tunc praecerat Oldogando Hunnus, Cypriano ex insidiis interfecto, ut supra dixi, a quodam ex Protectoribus suis. Illo Spoletium veniente cum copiis, has ubi Martianus adesse proxime intellexit; cum militibus xv. (tot enim sociaverat) Praefectum praesidii derrepente tollit e medio, portisque patefaciis, in castellum accipit Romanos omnes: qui concisa hostium parte maxima, aliquot cepere vivos, et ad Belisarium adduxere.

Paulo post Belisario in mentem venit Romam ingredi, et quo calamitatis devenisset inspicere. Quare militibus delectis mille, eo contendit. Tum Romanus quidam ad hostes, qui castra habebant in Algidio, transcurrens, adesse nuntiat exercitum Belisarii. Protinus Barbari, structis pro Roma insidiis, ut in propinquo apparuit. Belisarius, insurrexe-

B πλείστους τε διαφθείραντες, ἐς τὸν πόρτον εὐθὺς ἀνεχώρησαν. ταῦτα οὖν τῆδε ἐχώρησεν.

Ἔστι δὲ Καλαβρῶν ἐπιθαλασσία πόλις ὁ Τάρας, οὓοις σχεδόν τι ἡμέραιν ὁδῷ Ἀρρουῶντος διέχουσα, ἐπὶ τε Θουρήους καὶ Ῥηγίνοους ἐνθὲνδε ἴοντι. ἐνταῦθα Ἰωάννης, ζὼν δλίγοις τιοῖς Ταρυντίων αὐτὸν ἐπαγομένων, ἀφίκετο, τοὺς λοιποὺς ἐπὶ τῇ
H 291 τοῦ Ἀρρουῶντος φυλακῇ καταστησάμενος. καὶ ἐπεὶ τὴν πόλιν εἶδε μεγίστην τε ὑπερφυῶς καὶ παντάπασιν ἀτείχιστον οὖσαν, πῦσαν μὲν φυλάξαι οἷός τε ἔσεσθαι οὐδεμιᾷ μηχανῇ ᾔετο, ἰδὼν δὲ τὴν θάλασσαν τῆς πόλεως ἐς τὰ πρὸς βορρᾶν ἄνεμον ἀμφὶ τινα
C χῶρον στενὸν μάλιστα ἐκατέρωθεν ἐς κόλπον ἰούσαν, οὗ δὴ Ταρυντίων ὁ λιμὴν ἔστιν, ἰσθμόν τε, ὡς τὸ εἶδος, τὸν ἐν μέσῳ
V 148 χῶρον οὐχ ἤσσαν ἢ σταδίων εἴκοσιν ὄντα, ἐπενόει τάδε. ἀποτεμὼν ἀπὸ τῆς ἄλλης πόλεως τὴν τοῦ ἰσθμοῦ μοῖραν τειχίσματι τε αὐτὴν περιέβαλεν ἐκ θατέρου τῆς θαλάσσης μέρους ἄχρι ἐς ἔτε-
 ρον καὶ τάφρον βαθεῖαν ἀμφὶ τὸ τεῖχοςμα ὤρυσσεν. ἐνταῦθά τε οὐ Ταρυντίνοους μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅσοι τὰ ἐκείνη χωρία ᾔκουον ξυνηγάγε, καὶ φυλακὴν αὐτοῖς λόγου ἄξιαν ἐλίπετο. ταύτη τε Καλαβροὶ ἄπαρτες ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἤδη γενόμενοι Γύτθων ἐς ἀποστασίαν εἶδον. ταῦτα μὲν ἐφέρετο τῆδε. Τωπίλις δὲ φρούριον
 ἐν Λευκανοῖς καταλαβὼν ἐχυρώτατον ἄγχιτάπη τῶν Καλαβρίας ὀρίων κείμενον, ὅπερ Ἀχεροντίδα καλοῦσι Ῥωμαῖοι, ἐνταῦθά τε

3. οὓοις] οὓοῖν L. 10. ἀμφὶ τινα] ἀμφ' ἕνα Reg. 15. τῆς θαλάσσης] τῆς οὐ. L. 16. ὤρυσσεν] ὤρυσεν L. corr. 18. ξυνηγάγε | συνηγάγε L. ibid. αὐτοῖς] αὐτοὺς L. ibid. ἐλίπετο L. ἐλίπετο P. 19. ἀποστασίαν L. ἀπόστασιν P. 21. ἐχυρώτατον] ὄχυρώτατον Reg. 22. Ἀχεροντίδα] Vulgo Ἀχερόντιδα.

runt. Commisso acri certamine, virtute Romani sua fusis hostibus, ac pluribus interfectis, statim Portum repetierunt. Ita res ibi cessit.

Est Tarentum, urbs maritima Calabriae, bidui fere dissita Hydrunte, in via qua hinc Thurios et Rhegium itur. Eo Ioannes a Tarentinis invitatus, cum paucis venit, caeteris in praesidio Hydruntino relictis: ac postquam urbem vidit laxissimam et prorsus moenibus spoliata, totam propugnare se minime posse iudicavit. Verum animadvertens ab urbis latere aquilonari, circa locum angustissimum utriusque porrigi mare in sinum, ubi portus est Tarentinus, et isthmum, qui in spatio proinde est interiecto, non minus stadiis viginti patere, invento hoc usus est. Isthmi portionem ab urbe praecidit reliqua, et ab altera maris parte ad alteram sepsit muro, cui fossam altam praeduxit. Huc non Tarentinis modo, sed accolis etiam omnibus congregatis, validum praesidium reliquit: itaque securi iam Calabriae universi, defectionem a Gotthis moliti sunt. Sed haec haec tenus. Totilas vero cum in Lucania castellum cepisset munitissimum, Calabriaeque finitimum, quod Acherontidem Romani

φυλακτῆριον ἀνδρῶν οὐχ ἦσσαν ἢ τετρακοσίων καταστησάμενος αὐτὸς ξὺν τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐπὶ Ῥάβενναν ἦει, τῶν βαρβάρων τινὰς ἀπολιπὼν ἐς τὰ ἐπὶ Καμπανίας χωρία, ὡςπερ ἢ Ῥωμαίων ἐπέκειτο φυλακῇ, τῶν ἐκ τῆς Ξυγκλήτου βουλῆς ἐνταῦθα ὄντων.

5 κδ'. Βελισαρίῳ δὲ τόλμα προμηθῆς τότε γέγονεν, ἀρχὴν P 521
μὲν μακινώδης δόξασα εἶναι τοῖς τε ὀρώσι καὶ ἀκούουσι πρῶτον, ἐκβῆσα δὲ ἐς ἀρετῆς ἔργον ὑψηλόν τε καὶ δαιμονίως ὑπέρογκον. τῶν γὰρ στρατιωτῶν ὀλίγους τινὰς φρουρὰς ἕνεκα τῆς ἐν πόρτῳ ἀπολιπὼν αὐτὸς ξὺν τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐς Ῥώμην ἦλθε, προσποι-
10 εἶσθαι τε αὐτὴν σθένει παντὶ ἦθελεν. ἐπεὶ δὲ οὐχ οἴος τε ἦν
ἴσα καθελῶν τοῦ περιβόλου Τωτίλας ἔτυχε βραχεὶ ἀνοικοδομή-
σασθαι χρόνῳ, ἐποίει τὰδε. λίθους ἄγχιτάπητας ξυναγα-
γὼν ἐπ' ἀλλήλους οὐδενὶ κόσμῳ ξυμβάλεν, οὐδὲν τὸ παράπαν B
ἐντὸς ἔχοντας, ἐπεὶ οὐδὲ τίτανον οὐδέ τι ἄλλο τοιοῦτον ἐν παρα-
15 σκευῇ εἶχεν, ἀλλ' ὅπως μόνον τὸ τῆς οἰκοδομίας σώζοιτο πρόσω-
πον, σκολόπων τε μέγα τε χρῆμα ἔξωθεν ἴστησιν. ἐτύγχανε δὲ
καὶ τάφρους βαθείας ἀμφὶ τὸν περιβόλον ὄλον ὀρύξας πρότερον,
ὡςπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη. παντὸς δὲ τοῦ
στρατοῦ προθυμίᾳ τῇ πάσῃ ταῦτα ἐργαζομένον πέντε καὶ εἴκοσιν
20 ἡμερῶν ὅσα τοῦ περιβόλου καθήρητο τῷ τρόπῳ τούτῳ τετέλεστο.
τῶν τε Ῥωμαίων ὅσοι ἀμφὶ τὰ ἐκείνη χωρία ᾤκηοντο ἐνταῦθα ἠγεί- C
ροντο, τῆς τε ἐν Ῥώμῃ οἰκήσεως ἐπιθυμία καὶ ὅτι τῶν ἐπιτη-

5. τότε γέγονεν] γέγονα τότε L. 10. οἴος τε] οἴον τε Reg.
13. ξυμβάλεν] ξυμβάλλεν L. 14. οὐδέ τι] εἶχεν οὐδέ τι L.
ibid. ἐν παρασκευῇ εἶχεν om. L.

vocant, ac virorum non minus cō. ibi praesidium collocasset, cum reliquis copiis petere Ravennam intendit, relictis in Campania nonnullis Barbaris, quibus illic agentium Senatorum Romanorum custodiam mandaverat.

24. Tunc Belisarius sapienti ductus audacia, consilium cepit, quod quidem spectantibus audientibusque insanum initio visum est, sed in grande et mirifice excellens virtutis facinus erupit. Paucis enim militibus ad Portus custodiam relictis, ipse cum caeteris copiis Romam se contulit, in animo habens, omni ope et opera sibi illam asserere. Cum autem quidquid muri dirutum a Totila fuerat, brevi tempore rescicere non posset, hac arte usus est. Lapides, qui erant in proximo, collegit, ac tumultuario opere composuit, nulla re indita, qua vincerentur: quippe quod nec calcem, neque aliud quidquam eiusmodi in promptu haberet: idque unum egit, ut speciem aedificii servaret in opere: quod et magna palorum vi foris munit, cum antea fossam perpetuam moenibus, ut in superioribus libris dictum est, circumdedisset. In id universo exercitu totis viribus incumbente, intra dies viginti quinque eo modo instauratus est murus, ubicumque excisus fuerat. Tum Romani, quot-

δείων τέως σπανίζοντες ἀφθονίαν ἐνταῦθα εἶρον, ἥπερ Βελισάριος ποιεῖν ἴσχυσε, ναῦς ὅτι πλείστας πάντων ἐμπλησάμενος τῶν ἀναγκαίων, ἕς τε Ῥώμην διὰ τοῦ ποταμοῦ ἰσχομίσας εἰσήξει.

Ταῦτα ἐπεὶ Τωτίλας ἤκουσεν, ἄρας αὐτίκα παντὶ τῷ στρατῷ ἐπὶ Βελισαίριόν τε καὶ πόλιν ἤλθεν, οὐπω Βελισαρίου τὰς 5 πύλας ἐναρμόσασθαι τῷ περιβόλῳ ἰσχύσαντος. πάσας γὰρ διαφθείρας Τωτίλας ἔτυχεν, ὡςπερ οὐκ ἔφθη τεχνικῶν ἀπορία Βελισαίριος τεκτηνόμενος. ἐπεὶ δὲ ὁ τῶν βυρβάρων στρατὸς ἀγχοῦ ἐγένοντο, τότε μὲν ἐνοστρατοπεδενούμενοι ἠύλισσαντο παρὰ τὸν Τίβεριν ποταμὸν, ἡμέρα δὲ τῇ ἐπιγενομένη ἅμα ἠλίω ἀνίσχοντι 10 Θυμῷ τε πολλῷ καὶ Θουρύβῳ ἐχόμενοι ἀμφὶ τὸ τεῖχος ἤεσαν. Βελισάριος δὲ τῶν μὲν στρατιωτῶν τοὺς μαχιμωτάτους ἀπολεξάμενος ἐς τὴν χώραν τῶν πυλῶν ἔστησε, τοὺς δὲ λοιποὺς ἄνωθεν ἀπὸ τῶν περιβόλων ἀμύνεσθαι τοὺς ἐπιόντας πάσῃ δυνάμει ἐκέλευε. γέγονε τοίνυν καρτερὰ μάχη. οἱ γὰρ βάρβαροι τὰ μὲν 15 πρῶτα ἐλπίδα εἶχον αὐτοβοεῖ τὴν πόλιν αἰρήσειν, τοῦ δὲ πρῶ-
P 522 γμιτος σφίσις ἀνιστατοῦντος, καὶ τῶν Ῥωμαίων ἰσχυρότατα ἀμνησμένων, ὀργῇ χρώμενοι τοῖς πολεμίοις ἐπέκειντο, τοῦ θυμοῦ σφῆς παρὰ δύναμιν ἐς τὴν εὐτολμίαν ὀρμώντος. οἱ τε Ῥωμαῖοι παρὰ δόξαν ἀντείχοντο, τοῦ κινδύνου, ὡς τὸ εἰκός, ἐς 20 τὴν ἐψυχίαν ἐνύγοντος, καὶ γέγονε φόνος τῶν βυρβάρων, ἕτε ἀφ' ὑψηλοῦ βυρβάρων, παλὺς, κόπῳ τε πολλῷ καὶ ταλαιπω-

5. πόλιν] ῥώμην Reg. 9. ἐγένοντο Reg. Vulgo ἐγένετο.
15. καρτερὰ L. καρτερὰ P. 20. παρὰ δόξαν — φόνος]
παρὰ δόξαν τυχόντες τοῦ κινδύνου, ὡς τὸ εἰκός, ἐς τὴν ἐψυχίαν ἐνήγοντο. γίγονιν οὖν φόνος Reg.

quot urbem circumcolebant, eo coierunt, impulsī Romae manendi studio, et annonae, qua hactenus indiguerant, parata ibi copia a Belisario: qui naves quamplurimas omni re cibaria plenas ante Romam induxerat.

Hic Totilas auditis, confestim movit cum universo exercitu, et Belisarium urbemque petiit, antequam Belisarius murorum portis aptare valvas potuisset. Nam Totilas eas omnes sustulerat, quas Belisarius a fabris inops compingere ante eius adventum non quiverat. Iam urbi proximis Barbarorum exercitu, castris ad fluvium Tiberim positus, noctem egit. Postridie, primo sole, vehementi ira accensi, tumultuose moenibus circumfunduntur. Belisarius pugnacissimorum militum delectu habito, illos valvarum loco ad portas obicit: reliquis imperat, ut desuper e muro pro virili parte aggressores propulsent. Asperrimo pugnatum est. Cum enim principio sperassent Barbari, fore ut urbem primo statim clamore caperent, deinde in ipsa re obicem nacti, et a Romanis fortissime repulsi, acrius instabant, ira animos ad maiora viribus audenda excitante: Romani praeter opinionem resistebant, aciente ipsis, ut par erat, discrimine. Ingenti strage edita Barbarorum, quippe qui telis

ρία τὰ στρατεύματα ἑκάτερα εἶχοντο καὶ ἡ μάχη πρὸτ' ἀρξασμένη
 ἐτελεύτα ἐς νύκτα. ἐπεὶ τε ξυνεσκόταζεν ἤδη, οἱ μὲν βάρβαροι
 ἐν τοῖς στρατοπέδοις γινόμενοι ἐνυκτέρευσαν, τῶν ἐν σφίσι τραυ- V 149
 ματιῶν ἐπιμελούμενοι, Ῥωμαίων δὲ οἱ μὲν ἄλλοι ἐν τῷ περιβόλῳ H 292
 5 φυλακῆν εἶχον, οἱ δὲ ἀνδρείας περὶ μάλιστα πάντων εὐ ἦκοντες B
 ἐκ περιτροπῆς τὰς τῶν πυλῶν χώρας ἐφέλασπον, τριβόλους ἐμ-
 προσθεν πολλοὺς θέμενοι, ὅπως μὴ ἐξ ἐπιδρομῆς οἱ πολέμιοι ἐπὶ
 σφᾶς ἴωσιν. οἱ δὲ τριβόλοι τοιοῖδε εἰσί. σκολόπων τεττάρων
 ἰσομήκων μάλιστα τὰ ὀπισθε πρὸς ἄλληλα ἐναρμοσόμενοι τριγώ-
 10 νου σχῆμα τὰς αὐτῶν εὐθείας πανταχόθεν ἐργάζονται, καὶ αὐ-
 τοὺς ἐς τὴν γῆν ὄπου παρατύχη ῥίπτοῦσι. ταύτη τε τῶν σκολό-
 πων οἱ μὲν τρεῖς ἐς τὸ ἕδαφος ἰσχυρότατα ἐστήκασιν πάντες, ὁ δὲ
 λειπόμενος ἀνέχων μόνος ἐμπόδιον ἀνδράσι τε καὶ ἵπποις ἐς αἰ-
 γίγγεται. ὁσάκις δὲ τις τοῦτον δὴ κυλίνδει τὸν τριβόλον, ὁ μὲν
 15 τῶς ἐκ τῶν σκολόπων τὴν εὐθὺ τοῦ ἀέρος ὄρθιον κληρωσόμενος C
 χώραν ἐς τὸ ἕδαφος ἕστηκεν, ἄλλος δ' ἀντ' αὐτοῦ γιγνόμενος
 ἄνω τοῖς ἐπιέναι βουλομένοις ἐμπόδιόν ἐστιν. οἱ μὲν τριβόλοι
 τοιοῖδε εἰσίν. ἑκάτεροι δὲ οὕτω μετὰ τὴν μάχην πῶλίσαντο.

Τῇ δὲ ὑστεραία Τωτίλις αἰθίς πυντὶ τῷ στρατῷ τειχομα-
 20 χεῖν ἔγνω, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τρόπον τῷ ἐρημένῳ ἡμύοντο. κα-
 θυπέρτεροί τε τῇ ξυμβολῇ γεγενημένοι ἐπεξελθεῖν τοῖς πολεμίοις
 ἐθάρσησαν. καὶ τῶν βαρβύρων ὑποχωρούντων διώκοντες τῶν

2. ἐπεὶ τε] ἔπειτα Reg. *ibid.* ξυνεσκόταζεν ἤδη om. Reg.
 6. ἐκ περιτροπῆς] ἐν περιτροπῇ Reg. 8. εἰσί L. εἰσίν P.
 11. ἐς τὴν] εἰς τὴν L. 14. δέ] γὰρ L. 15. εὐθὺ om. L.
ibid. ὄρθιον] τριβόλον L. 18 οὕτω] οὔτοι Hm.

peterent a vertice, cum utriusque labore et duriori contentione fatiscerent, coeptum mane certamen nox diremit. Offensus iam tenebris, Barbari suis in castris pernoctarunt, sauciis curandis intenti: Romani partim pro muro excubabant: alii, utique fortissimi, pro portis custodiam per vices agebant, positis ante illas compluribus tribulis, ut incurans hostium morarentur. Porro haec tribulorum figura est. Extrema palorum quatuor, aequalis plane longitudinis, inter se ita committunt, ut radii ab omni latere formam triangularem efficiant: eos autem humi temere iaciunt. Itaque palli tres solo simul stant firmissime, quartus, qui unus eminet, viros equosque praepedire solet. Et quoties quis tribulum voluit, tum qui erectus erat in caelum palus, consistit humi, et elatus alter in eius locum, accedere volentibus infestus est. Atque si quidem sunt tribuli. Sic vero, ut dicebam, utriusque noctem post pugnam traduxerunt.

Postera luce, auso iterum Totila muros copiis omnibus oppugnare, Romani eodem illos modo tuiti, ac iam certamine superiores, in hostem erumpere non dubitarunt. Tum eorum quosdam longius a moenibus abripuit instandi ardor, subducentibus sese Barbaris. A quibus cum iam es-

Ῥωμαίων τινές πόρρω πον τοῦ περιβόλου ἐγένοντο. οὓς δὴ κυκλώσεσθαι οἱ βάρβαροι ἔμελλον, ὡς μὴ ἀναστρέφειν ἐς τὴν πόλιν δυνατοὶ εἶεν. ἀλλὰ Βελισάριος (κατενόησε γὰρ τὰ ποιοῦμενα) τῶν ἄμφ' αὐτὸν πολλοὺς ἐνταῦθα στείλας διασώσασθαι τοὺς ἄνδρας ἰσχυσεν. οὕτω τε ἀποκρουσθέντες οἱ βάρβαροι ἀνε-
D κώρησαν, πολλοὺς μὲν ἀποβεβληκότες τῶν ἐν σφίσι μαχίμων, πλείστοις δὲ τραυμιτίας ἐς τὸ στρατόπεδον ἐπαγόμενοι. ἐνταῦθά τε ἡσυχῇ ἔμενον, τὰ τε τραύματα θεραπεύοντες καὶ τῶν ὕπλων ἐπιμελούμενοι, (πολλὰ γὰρ σφίσι διέφθαρτο ἤδη) καὶ τὰ ἄλλα ἐν παρασκευῇ πύσῃ ποιοῦμενοι. ἡμέραις δὲ πολλαῖς ἕστε-
P 523 ρον ἐπὶ τὸν περίβολον ὡς τειχομαχῆσοντες ἦσαν. Ῥωμαῖοι δὲ σφίσι ἐπαντιῶσαντες ἐς χεῖρας ἦλθον. τύχη τέ τινας τὸ Τωτίλα σημεῖον φέρων καιρίαν πληγὴν αὐτὸς τε τοῦ ἵππου ἐκκίπτει καὶ τὸ σημεῖον ἐς τὴν γῆν ἔρριψε. καὶ Ῥωμαίων μὲν ὄσοι ἐς τὰ πρῶτα ἐμίχοντο, ὤρησαν ὥστε τὸ σημεῖον καὶ τὸν νεκρὸν ἀρ-
P 523 πασόμενοι. φθάσαντες δὲ τῶν βαρβάρων οἱ εὐτολμότατοι τὸ τε σημεῖον ἀρπάζουσι καὶ νεκροῦ χεῖρα τὴν λαιὰν ἀποτεμόντες ξὲν αὐτοῖς ἔλαβον. ψέλιον γὰρ χρυσοῦν ἐπὶ ταύτης ὁ πεπτωκῶς φορῶν ἔτυχε λόγου ἄξιον, ὥπερ ἐναβρύνεσθαι τοὺς ἐναντίους ἦκιστα ἤθελον, φεύγοντες δηλονότι τὴν ἀπὸ τοῦ ἔργου αἰσχύνῃ. 20 καὶ ὁ μὲν τῶν βαρβάρων στρατὸς ἐς ὑπαγωγὴν ἐτρέπετο οὐδενὶ κόσμῳ, Ῥωμαῖοι δὲ τὸ μὲν ἄλλο τοῦ νεκροῦ σῶμα ἐσκέλευσαν,

1. κυκλώσεσθαι] κυκλώσασθαι L. 2. μῆ L a m. sec. *ibid.*
ἐς L. εἰς P. 3. δυνατοὶ] ἀδύνατοι Lm. 5. ἰσχυσεν] ἔσχεν
Reg. 13. τε τοῦ] τε ἐκ τοῦ L. 14. ἔρριψε] ἔρριψαν L.
18. αὐτοῖς ἔλαβον] αὐτοῖς ἔλεγον L. *ibid.* ψέλιον] Vulgo ψέλιον.
21. ἐτρέπετο] ἐτρέποντο L.

sent circumcludendi, ne in urbem redire possent, re Belisarius cognita, eoque missa valida suorum manu, illis salutem attulit. Sic demum repulsi Barbari recesserunt, magno bellicosiorum amisso numero, ac plurimos re-duxerunt in castra saucios: ubi sese tenuerunt, curantes vulnera, et arma reparantes iam partem maximam fracta, aliaque omnia instruentes. Multis post diebus, muro appropinquarunt, prae se ferentes oppugnationis consilium. Romani obviam effusi, cum illis manus conseruerunt. Forte Totilae vexillarius letali plaga excussus equo, humi vexillum abiecit. Mox Romani, quicumque in primis certabant ordinibus, irruere, vexillum ab-repturi una cum mortuo. Antevertunt Barbarorum animosissimi, vexillum-que auferunt cum demortui sinistra manu amputata. Hanc enim ille aureo brachiali insigni ornaverat, quo gloriam hostium augere volebant, vitantes utique rediturum hinc ad se dedecus. In fugam consternato Barbarorum

τοὺς δὲ πολεμίους ἐπὶ πλείστον διώκοντες πολλοὺς ἔκτειναν, ἕς τε τὴν πόλιν κακῶν παντάπασιν ἀπαθείς ἤλθον.

Τότε δὲ ὅσοι ἐν Γότθοις λόγιοι ἦσαν Τωτίλα προσελθόν- B
τες ἑλοδοροῦντό τε καὶ ἀνέδην αὐτῶ τὴν ἀβουλίαν ὠνείδιζον, ὅτι
5 δὴ Ῥώμην ἔλων οὔτε ξύμπασαν ἐς ἔδαφος καθείλεν, ὅπως μη-
κέτι τοῖς πολεμίοις καταληπτὴ εἴη, οὔτε αὐτὸς ἔσχεν, ἀλλ' ὄπερ
πόνω τε καὶ χρόνῳ πολλῷ αὐτοῖς ἐργασθὲν ἔτυχε, τοῦτο λόγῳ
αὐτὸς οὐδενὶ διαφθερίειν. οὕτω τοῖς ἀνθρώποις ἐμπέφυκε πρὸς
τῶν πραγμάτων τὰς ἀνοβασίεις αἰεὶ τὴν γνώμην ῥυθμιζέειν καὶ τὴν
10 διάνοιαν τῷ τῆς τύχης ῥεύματι προσχωρεῖν, ἀγχιτροφούς τε
ἀπ' αὐτῶν τὰς μεταστάσεις ποιῆσθαι τῆς δόξης. διὸ δὴ καὶ
Γότθοι ἐημεροῦντα μὲν τοῖς ἐγχειρήμασι Τωτίλαν ἐτεθήπεσαν C
ἕσα θεῶ, ἄμαχόν τινα καὶ ἀήτητον ἀποκαλοῦντες, ἥνικα πό-
λεων τῶν ἀλικομένων ἐκ μοίρας τινὸς τὰ τεῖχη διαφθείρειν εἶα,
15 σφαλέντι δέ, ὥσπερ ἐρρήθη, λοιδορεῖσθαι οὐκ ὑπηξίουν τῶν
ἐναγῆος σφίσι ἀμφ' αὐτὸν εἰρημένων ἀμνημονοῦντες, ἀπ' ἐναν-
τίας τε αὐτῶν οὐδεμιᾷ ὀκνήσει ἔεντο. ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ τὰ
τοιούτω οὐχ οἷον τέ ἐστι μὴ οὐχὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐς αἰὲ ἀμαρτάν-
νεσθαι, ἐπεὶ καὶ φύσει γίνεσθαι εἴωθε. Τωτίλας δὲ καὶ οἱ
20 βάρβαροι λύσαντες τὴν προσεδρείαν ἐς Τίβυρον πόλιν ἀφίκοντο,
πάσας σχεδὸν τι τὰς τοῦ Τιβέριδος γεφύρας διελόντες, ὅπως μὴ V 150
Ῥωμαῖοι εὐπετῶς σφίσι ἐπιέναι οἴοι τε ᾧσι. γέφυραν μέντοι D
H 293

4. ἀνέδην] ἀνάιδην L. 5. ἔλων] ἐλθῶν L. ἔλων Lm. *ibid.*
ἐς ἔδαφος] ἐπ' ἔδαφος Reg. 11. αὐτῶν] αὐτοῦ L. 14. δια-
φθερίειν — σφαλέντι] διαφθείρων — σφαλίεσθε H: illud Hm.
17. ἔεντο] ἔεντο Reg. ἴοντο LHm. ἴοντες HP. 20. Τίβυρον]
τίβορον L.

exercitu, Romani reliquum cadaver spoliarunt, atque hostes longe insecuti, caesis permultis, in urbem omnino incolumes redierunt.

Tum primores Gotthorum omnes convenere Totilam, eique convitiis ingerentes, ore durissimo exprobrarunt imprudentiam: quod Roma potitus, nec solo totam aequasset, ne amplius ab hoste posset occupari; neque ipse retinisset: at temere corrupisset laboris sui ac diuturni temporis fructum. Nimirum hoc sunt homines ingenio: sententiam eventis rerum semper accommodant, et mente ad fortunam fluctuantem appulsa, reciproco iudiciorum aestu lactantur. Itaque Gotthi, quandiu Totilae bene processerunt incepta, illum tanquam Deum suspexerunt, invictum et inexpugnabilem praedicantes, cum urbes captas parte murorum aliqua nudari sineret. Semel autem re male gesta, eundem convitiis, ut dictum est, proscindere non sunt veriti, paulo ante dictorum immemores, vel ea potius retexentes. Verum fieri non potest quin his ac similibus peccatis obnoxii sint semper homines, cum ingenito vitio committi soleant. Totilas demum ac Barbari, soluta obsidione, ad urbem Tibur concesserunt, Tiberis pontibus fere omnibus interscissis; ne Romani ad se facile venire

μίαν, ἢ Μιλβιον ἐπιώνυμός ἐστι, διαφθεῖραι οὐδαμῆ ἴσχυσαν, ἐπεὶ ἄγχιστα τῆς πόλεως ἐτύγχανεν οὐσα. τό τε ἐν Τιβύρῳ φρούριον ἀνοικοδομήσασθαι σθένει παντὶ ἔγνωσαν. καθελόντες γὰρ αὐτὸ πρότερον ἔτυγον, τὰ τε χρήματα ἐνταῦθα καταθέμενοι ἅπαντα ἤσυχῃ ἔμενον. καὶ Βελισάριος ἀδείστερον ἤδη τὰς πύ-5 λας τῷ Ῥώμης περιβόλῳ πανταχόθεν ἐφαρμοσόμενος σιδήρῳ τε αὐτὰς περιβαλὼν αὐτῆς βασιλεῖ τὰς κλεῖς ἐπεμψε. καὶ ὁ χειμῶν ἔληγε, καὶ τὸ δωδέκατον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ζυνέγραψεν.

P 524 κε'. Ἐτύγχανε δὲ πολλῶ πρότερον στρατεύμα ἐπὶ Περυ-10 σίαν ὁ Τωτίλας στείλας, οἱ περὶ τὸν τῆς πόλεως περίβολον ἐν-στρατοπεδευσόμενοι ἐπολιόρκουν ἐς τὸ ἀκριβὲς τοὺς ταύτη Ῥωμαίους. καὶ ἐπεὶ τῶν ἐπιτηδείων αὐτοὺς σπανίζοντας ἤσθοντο ἤδη, πέμψαντες παρὰ Τωτίλαν ἰδέοντο παντὶ στρατῷ ἐνταῦθα ἔναι, ὅψιον ἂν οὕτω καὶ ἀπονώτερον ἐξιέλιν Περυσίαν τε καὶ 15 τοὺς ἐνταῦθα Ῥωμαίους οἰόμενοι. Τωτίλας δὲ οὐ λῆαν ἐς τὰ ἐπαγγελλούμενα προθυμουμένους τοὺς βυρβάρους ὕρῳν παραλυσίαν τινα ποιῆσθαι ἐς αὐτοὺς ἤθελε. διὸ δὴ ξυγκλήσας ἅπαντας ἔλεξε τοιάδε, „Ὀρῶν ὑμᾶς, ἄνδρες ξυστρατιῶται, ἐμὲ μὲν B οὐκ ὕρθῳς δι' ὀργῆς ἔχοντας, ἀγανακτοῦντας δὲ πρὸς τὸ τῆς 20 τύχης ξυμπεπτωκὸς ἐναντιῶμα, ζυναγαγεῖν τανῦν ἔγνωκα, ὅπως ἱμῶν δόξαν ὡς ἥκιστα ὀρθῆν ἀφελὼν ἀντικαθιστάται τὴν γνώμην ἐπὶ τὰ βελτίω δυνήσωμαι, καὶ μήτε ἀχαριστεῖν οὐδὲν ὑμῖν προσῆ-

1. Μιλβίον] μολιβίον Reg. μολίβιοι H. 2. Τιβύρῳ] τιβούροι Reg. 11. οἱ περὶ] οἱ περὶ ἀμφὶ L. 22. ἀντικαθιστάται] ἀντικαθιστάται H: illud Hm. 23. δυνήσωμαι] δυνήσομαι L.

possent: unum admodum pontem Milvium servavit urbis propinquitas. Tiburtinum castellum, quod ante everterant, totis viribus reaedificarunt, cunctisque epibus ibi repositis, stativa habuerunt. Liberius iam Belisarius muri Romani portas ferratis furibus munit, et claves iterum misit Imperatori. Hiemis exitu clauditur annus duodecimus huius belli, cuius historiam Procopius condidit.

25. A Totila missae pridem Perusiam copiae, castris circum urbis moenia positis, Romanos, qui illic erant, premebant obsidione. Ubi vero iam ipsos victus penuria laborare intellexerunt, ad Totilam destinaverunt, qui rogarent, ut eo ipse universum exercitum duceret, existimantes faciliorem hanc esse, et expeditiorem viam potiendi Perusia, et Romanos, qui ibi degerent, expugnandi. Tum Totilas Barbaros ad exequenda mandata parum alacres animadvertens, admonere illos et hortari constituit. Quare vocata concione, ita fere locutus est. Quoniam vos, Commilitiones, abs re mihi succensere, et adversae fortunae casum inique ferre video, concionem modo advocavi, ut ex animis vestris evulsa prava opinione, eos ad meliora revocem, faciamque, ne et in me turpiter

κον ἐς ἐμὲ δόξετε μήτε ἀγνωμοσύνη ἐς τὸ θεῖον ὑπὸ ἀβελτερίας
 χρῆσθαι. τὰ γὰρ ἀνθρώπειά ποτε σφάλλισθαι ξύμπαντα πέφυ-
 κεν, ὅστις τε ἀνθρώπος ὢν εἶτα δυσχερῶς ἔχων ἐς τὰ προσπί-
 πτοντα φαίνεται, αὐτὸς μὲν ἀμαθίας, ὡς τὸ εἰκός, ἀποίσεται
 5 δόξαν, οὐδὲν δὲ ἤτιον ὑποστήσεται τὴν ἀπὸ τῆς τύχης ἀνάγκην.
 βούλομαι δὲ τῶν πρότερον πεπραγμένων ὑμῶς ὑπομῆσαι, οὐχ C
 ὅσον ἔνεκα τοῦ τὰς αἰτίας τῶν συμβεβηκότων ἐκλύσασθαι, ἀλλὰ
 καὶ τοῦ δικαιότερον ἄλλοις ταύτας προσήκειν ἐνδείκνυσθαι. Οὐί-
 τιγίς γὰρ τὸ ἐξ ἀρχῆς καθιστάμενος ἐς πόλεμον τόνδε Φανοῦ μὲν
 10 καὶ Πισαύρου τῶν ἐπιθαλασσίων πόλεων τὰ τεῖχη καθεῖλε, Ῥώ-
 μην δὲ καὶ τὰς ἄλλας Ἰταλίας πόλεις ἀπάσας ἀφῆκεν οὐδ' ὀτιοῦν
 λυμηνάμενος. ἐκ μὲν οὖν Φανοῦ καὶ Πισαύρου φλαῦρον οὐδὲν
 Γότθοις ξυμβέβηκεν, ἐκ δὲ τοῦ Ῥώμης περιβόλου καὶ τῶν ἄλλων
 15 ὀχυρωμάτων ταύτη, ἥπερ ὑμεῖς ἴστε, Γότθοις καὶ Οὐιτίγιδι
 ἐκεχωρήκει τὰ πράγματα. ἐγὼ τοίνυν ἐπειδὴ δίδόντων ὑμῶν τὴν
 ἀρχὴν ἔλαβον, βλογοσύμμη τῶν ἔργων τοῖς ἀμείνοσι δόξασιν εἶναι D
 μᾶλλον ἐπεσθαι ἢ ἐκ τῶν λυμνινομένων τοῖς πράγμασι δίδοναι
 βλάβος. φύσει μὲν γὰρ ἀνθρώποι οὐδὲν τι μέγα διαφέρειν ἀλλή-
 λων δοκοῦσιν, ἢ δὲ πειρὰ τισι γινομένη διδύσκαλος κρείσσω τὸν

1. ἐς τὸ L. ἐς τὸ P. *ibid.* ἀβελτερίας] Vulgo ἀβελτηρίας.
 2. χρῆσθαι] χρῆσθε L. *ibid.* ποτε σφάλλισθαι] καὶ σφάλλι-
 σθαι H. καὶ σφάλλισθαι ποτε L. *ibid.* ξύμπαντα om. L.
 3. ἐς τὰ] εἰς τὰ L. 4. φαίνεται] φαίνηται I. a pr. m.
 6. τῶν] μὲν τῶν L. 8. ἄλλοις P ex Maltreti coniectura. ἀπὲ
 Reg. ἂν H. *ibid.* προσήκειν] ἢ προσήκειν L. 12. Πισαύρου]
 πινσαύρου HL hic et infra. Pissauri Pers. constanter. 16. δό-
 ξασιν εἶναι] εἶναι δόξασιν L. 17. λυμνινομένων P cum Scali-
 gero. δεδονημένων H. Quod expressit Pers. ex his quas factus
 facilia sunt. δεναμένων L. *ibid.* δίδοναι] διώκειν L. 19. ἢ
 δὲ L. εἰ δὲ HP Reg. Vat. *ibid.* τισι Reg. Vat. L. τις ἦν HP.
ibid. κρείσσω] κρείσσονα L.

*ingrati, et in Deum stulte contumaces esse videamini. Ea est natura re-
 rum humanorum omnium, ut interdum succidant. Quisquis autem cum
 homo sit, offensum casibus animum prae se fert; is merito imperitus au-
 diet, ac nihilo secius fortunae necessitatem subibit. Porro consilium est,
 ante acta vobis commemorare: non modo ut vestras de iis, quae accide-
 runt, querelas refellam; verum etiam ut in alios melius convenire illas de-
 monstrarem. Rtenim Vitigis initio, cum hoc bellum suscepit, Fanum qui-
 dem ac Pisaurum, urbes maritimas, moenibus exuit; Romae vero caete-
 risque omnibus pepercit Ituliae urbibus. Exinde nihil mali Gotthos a Fano
 Pisauroque invasit: Romani muri ac caeteras munitiones evanta, sat vo-
 bis cognita, Gotthis et Vitigis pepererunt. Ego igitur, postquam delatum
 a vobis regnum accepi, facta, qua potiora visa sunt, sequi malui; quam
 ea, quae male ceaserant, imitando, detrimentum rebus efferre nostris.
 Haud multum quidem inter se differre ingenio videntur homines: at si cui*

ἐκμαθόντα τῶν οὐ τετυχηκότων τῆς διδασκαλίας τῷ παντὶ τίθη-
 σιν. ἐπειδὴ τοίνυν Βενεβεντόν εἰλομεν τὰ τεύχη καθελόντες, τῶν
 ἄλλων εὐθέως ἐκρατοῦμεν, ὥνπερ ὁμοίως τοὺς περιβόλους καθε-
 λείν ἔγνωμεν, ὅπως μὴ ἐξ ἔχυροῦ τινος ὀρμώμενος ὁ τῶν πολε-
 P 525 μίων στρατὸς σοφίζεσθαι τὸν πόλεμον δυνατὸς εἴη, ἀλλ' ἐκ τοῦ
 εὐθέως ἀναγκάζεται ἡμῖν ἐς πεδίον κατιῶν ἐς χεῖρας ἵναί. καὶ
 οἱ μὲν ἔφηνον, ἐγὼ δὲ καθαιρεῖν τῶν πόλειων τὰς ἀλίσκομένας
 ἐκέλευον. ὑμεῖς δὲ τὴν εὐβουλίαν θαυμάζοντες ὑπουργεῖτε τῇ
 γνώμῃ ταύτῃ, τὸ ἔργον, ὡς τὸ εἶδος, ἀκαιοῦμενοι. ὁ γὰρ
 ἐπαινέσας τὸν διεδρακότα οὐδὲν τι ἤσσαν τῶν πεπραγμένων αὐ-
 τουργὸς γίνεσθαι. νῦν δὲ μεταβέβλησθε, ὃ φίλτατοι Γότθοι,
 ἐπειδὴ ξυρέβη Βελισάριον κρεῖσσον λόγου θράσος ἐλόμενον τῶν
 ἐγκειρημένων αὐτῷ παρὰ δόξαν κρατεῖν, καὶ ἀπ' αὐτοῦ κατα-
 πεπλήχθαι τὸν ἄνθρωπον ἅτε ἀνδρεῖον ὑμῖν ξυμβαίνει. ῥῆσον
 V 151 γὰρ οἱ θρασεῖς εὐτολμοὶ κέκληνται ἢ οἱ προμηθεῖς ἀσφαλεῖς. ὁ 15
 μὲν γὰρ παρὰ τὰ καθεστῶτα τολμήσας ἐννοία τοῦ δοκοῦντος
 B δραστηρίου τετμήται, ὁ δὲ προμηθεὶ γνώμῃ ἀποκνήσας τὸν κίν-
 δυνον ἀποτυχῶν τε τὴν αἰτίαν ἐπισπάται τῶν ξυμπιπτόντων καὶ
 πράξας κατὰ νοῦν οὐδὲν αὐτὸς τοῖς γε ἀμαθέσιν ἐργάσασθαι δο-
 κεῖ. χωρὶς δὲ τούτων οὐκ ἐκλογίζεσθε ὅσοι ἐμοὶ χαλεπαίνετε, δι' 20

3. ὁμοίως] ὁμοίως L. 6. εὐθέως] εὐθέως L. 10. διεδρα-
 κότα] δρασάνα Reg. 11. μεταβέβλησθε] μεταβέβλησθε L.
 13. ἐγκειρημένων αὐτῷ L., cum Pers. ubi forte id contigit ut
*Belissarius temerarium facinus audendo spem praeter omnium quas
 aggressus est vicerit. ἐξθρῶν αὐτοῦ P.* 16. ἐννοία] ἐν-
 νοία L.

*magister usus accesserit, id perito discipulo suo tribuit, ut omnino prae-
 stet eiusmodi doctrinae expertibus. Itaque, statim ut cepimus Benoven-
 tum, evercis illius muris, in ditionem nostram subiunximus alias urbes:
 quarum moenia similiter destruximus, ut hostiles copiae e munito loco bel-
 lum eludere nequirent; sed in campo cogentur nobiscum congressi aperte
 Marte. Tum illi fugae se committebant: ego urbes captas deleri inbe-
 bam: vos prudens admirantes consilium, in id operam conferebatis; ita ut
 vestrum qui caeca sunt audacia praediti, generosi vocantur facilius, quam
 qui prudentia pollent, tuto cauti. Siquidem qui praeter morem ac modum
 ausus quidpiam fuerit, strenuitatis, cuius speciem habet, opinione ornatus:
 dum cunctatur in periculo sapiens, si exciderit coepo, casus causam
 et invidiam sustinet, sin rem ex sententia gesserit, nihil facie imperitiae
 videtur. Praeterea vos, quotquot mihi irati estis, non attenditis quas*

ὡν ὑμῖν ἀγανακτεῖν ξυμβαίνει τανῦν. ἢ Βελισάριον εὐδοκιμηκέ-
 ναι καθ' ὑμῶν οἴεσθε, οἵπερ δοριάλωτοι ὄντες καὶ δραπέται γε-
 γενημένοι ὑπ' ἐμοὶ τε στρατηγούντι ὄπλα ἀντάρακτες ὑπερβαλέ-
 σθαι πολλάκις αὐτὸν τῷ πολέμῳ δεδύνησθε; καίτοι εἰ μὲν ἐμῆ
 βάρει ἔκεινα ὑμᾶς εἰργάσθαι ξυνέβη, ταύτην ὑμῶς αἰσχνομέ-
 νους χρῆσιωπᾶν, ἐν τοῖς πταίσμασι δὴ τῶν ἀνθρώπων ἐνθυ-
 μουμένους ὡς οὐδὲν πέφυκεν ἐφ' ἑαυτοῦ μένειν· εἰ δέ τις ὑμῖν ^{H 294}
 τύχη ἐκεῖνο τὸ κράτος ἐβράβευσε, σέβειν μᾶλλον ἢ δυσκόλως πρὸς
 αὐτὴν ἔχειν ὑμῖν ξυνοίσει, ὡς μὴ προσκεκροουότες τὴν εὐγνωμο-
 10 σύνην μεταμαθεῖν βιάζησθε. καίτοι πῶς οὐκ ἂν ἄπο τοῦ σώ-
 φρονος τρόπου φανείη τοὺς πολλὰ τε καὶ μεγάλα περιβεβλημένους
 ἐδνυχήματα οὐ πολλῶν ἔμπροσθεν ἐν βραχεῖ τε τανῦν πταίσαντας
 οὕτω δεδουλώσθαι τὸ φρόνημα; οὐ γὰρ ἄλλο οὐδὲν τὸ τοιοῦτόν
 ἔστιν ἢ ἀπαξιοῦν τε καὶ ἀπαρνεῖσθαι ἀνθρώπους εἶναι. τὸ γὰρ
 15 οὐδενὶ σφάλλεσθαι χρόνῳ θεοῦ ἂν μόνου ἴδιον γένοιτο. τούτων
 τοίων φημι χεῖναι ἀφεμένους ὑμᾶς προθυμίᾳ τῇ πάσῃ ὁμοίε
 τοῖς ἐν Περυσίᾳ πολεμοῖσι εἶναι. ἦν γὰρ ἐκείνους ἐξελεῖν δυνή-
 σησθε, αὐθις ὑμῖν ἐν καλῷ τὰ τῆς τύχης κίεσται. τὸ μὲν γὰρ ^D
 ξυμπεισὸν οὐδ' ἂν ὁ πᾶς αἰὼν ἀποιήτων τίθεσθαι δύναίτο, εὐτυ-

1. ὑμῖν] ὑμεῖς H: ὑμῖν Hm. *ibid.* Βελισάριον] βελισάριος Reg.
 2. οἴεσθε] οἴεται Reg. *ibid.* δοριάλωτοι] δορυάλωτοι P.
 4. αὐτόν] αὐτὸν L. αὐτοῦ Lm. 6. χρῆσιωπᾶν] *ibid.* δὴ]
 δὲ L. ἔδει Lm. *ibid.* ἀνθρώπων] ἀνθρωπίνων Scaliger.
 10. βιάζησθε] ἀναγκάζησθε P. βιάζεσθαι L. *ibid.* ἄπο]
 ἀπὸ P. 13. δεδουλώσθαι] δεδηλωσθαι Vat. et a pr. m. L.
ibid. τὸ φρόνημα] τὰ φρονήματα Reg. 14. ἀπαξιοῦν τε] ἀπα-
 ξιοῦντας L, τε a m. sec. 15. οὐδενὶ L. ἐν οὐδενὶ P. *ibid.*
 μόνου om. L. 17. δυνήσησθε] δυνήσεσθαι L. 18. ἐν καλῷ
 τὰ τῆς τύχης] τὰ τῆς τύχης ἐν καλῷ L.

tandem offensiois ac doloris causa vobis acciderit. Num Belisarium cre-
 ditis commendari re modo gesta adversum vos, qui captivitate elapsi,
 sumptis armis duce me, bello saepe ipsum vicistis? Quae sane si auspici-
 is virtutis meae a vobis effecta sunt, linguas vestras illius reverentia te-
 nere debet, ista ex humanis casibus accedente cogitatione, nihil ita a na-
 tura comparatum esse, ut semper in se consistat. Sim aliqua vobis For-
 tuna victoriam illam attulit, rationibus vestris conducit, honore eam po-
 tius prosequi, quam animo parum aequo et facili; ne laesam cogatis obli-
 visci benignitatis suas. Est certe quod fieri potest, ut non videantur a mo-
 deratione descere, qui multis ac magnis nuper aucti successibus, levi iam
 infortunio sic frangantur, et impatientia coincidunt. Quod utique aliud
 nihil est, nisi genus nostrum abnuere, et negare nos esse homines; cum
 nunquam labi unius sit Dei proprium. Vestrum igitur esse aio, his omis-
 sis, hostes, qui Perusiae sunt, ardentissime adoriri. Illis enim sublatis,
 nos in statum optimum fortunae restituit. Infectum quidem fieri nunquam

χημάτων δὲ ἄλλων ἐπιγινομένων τοῖς ἐπταικόσι λειλοφημένοι ξυμβαίνει τὴν τῶν κακῶν μνήμην. ἔσται δὲ ὑμῖν ἡ Περυσίας ἐπικράτησις οὐδενὶ πόνῳ. ὁ Κυπριατὸς γὰρ ὃς τῶν ἐνταῦθα Ῥωμαίων ἤρχε, τύχη τε καὶ βουλαῖς ἡμετέραις ἐκποδῶν γέγονε, πλῆθος δὲ ἀναρχον ἄλλως τε καὶ τῶν ἀναγκαιῶν ὑποσπανίλον ἄνδραγαθίζεσθαι ἤκιστα πέφυκεν. οὐ μὴν οὐδὲ ὄπισθεν τις ἐς ἡμᾶς κακουργήσει, τὰς τε τοῦ ποταμοῦ γεφύρας τούτου ἕνεκα καθελεῖν ἔγνωκα, ὡς μὴ τι πάθοιμεν ἐξ ἐπιδρομῆς ἀπροσδόκη-

P 526 τον. καὶ ὑπόπτους ξυμβαίνει Βελισάριόν τε καὶ Ἰωάννην ἀλλήλοις εἶναι, ὥσπερ διὰ τῶν πεπραγμένων ὄραν πάρεστι. γνώμαι 10 γὰρ ἀλλήλαις μαχόμεναι διὰ τῶν ἔργων ἐλέγχονται. οὐκοῦν οὐδέ πη ἀλλήλοις ἐπιμύνησθαι ἐς τόδε τοῦ χρόνου δεδύνηται. ἀναχαιτίζει γὰρ ἑκάτερον ἢ ἐς ἀλλήλους ἀμφοῖν ὑποψία. οἷς δ' ἂν αὕτη γένηται, φθόνον τε καὶ ἔχθος ἐπάναγκας ξυνοικίσεσθαι. ὦν δὴ μεταξὺ ἐπιπεσόντων γενέσθαι τι τῶν δεόντων ἀδύνατον.“ 15 τοσαῦτα Τωτίλος εἰπὼν ἐπὶ Περυσίαν ἐξῆγε τὸ στράτευμα, ἐνταῦθά τε ἀφικόμενοι ὄχιιστα τοῦ περιβόλου ἑστρατοπεδεύσαντο καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐς πολιορκίαν καθίσταντο.

B κς'. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐγένετο τῆδε, ἐν τούτῳ Ἰωάννη Ἀχεροντίδα τὸ φρούριον πολιορκοῦντι, ἐπεὶ οὐδὲν προύχουσι, ἐν-20 νοιά τις καὶ τόλμα γέγονε, ἢ Ῥωμαίων μὲν τὴν βουλὴν διασώσασθαι, αὐτῷ δὲ κλέος περιβαλέσθαι μέγα τε καὶ ὑπερφύες ἐς ἀνθρώπους ἅπαντας ἴσχυσε. Τωτίλαν γὰρ καὶ τὸν Γότιθον στρα-

2. ὑμῖν] ἡμῖν L. 3. ὁ om. L. 12. δεδύνηται L. δεδύνηται P. 14. γένηται] ἐγγένηται L.

potest, quod iam factum sit: sed eorundem sortem expertis nova prosperitas oblivionem inducit calamitatis praeteritae. Caeterum nullo negotio Perusiam expugnabit: quandoquidem Cyprianus, Romanorum urbem illam tenentium Dux, fortunae ictu et consilio nostro sublatu est. Ductore autem orbata multitudo viriliter non solet facere, praesertim si rei cibariae penuria laboret. Nec nobis quisquam a tergo infestus erit. Ideoque enim fluminis pontes disieci, ne inopinatis incursibus male acciperemur. Favent etiam mutuae inter Belisarium et Iohannem suspiciones: quas ex factis deprehendere licet: cum certo prodantur actis animorum dissidia. Nondum profecto ut vires sociarent adduci potuerunt: eo quod interposita suspicio utrumque reprimat. Quos vero illa semel occupavit, in eorum animis invidia atque odium una habitent necesse est. His demum intercedentibus,

26. Interea dum haec ibi aguntur, Iohanni, castellum Acherontidem frustra obsidenti, aduxit consilium natum est; quo Senatui Romano salutem, et sibi magnam insignemque apud omnes gloriam peperit. Certior

τὸν τεχομαχεῖν ἀκούσας ἀμφὶ τὸν Ῥώμης περιβόλον, τῶν ἰππέων
 τοὺς δοκιμωτάτους ἀπολεξάμενος, τῶν πάντων πέρι οὐδενὶ προρ-
 ρηθῆν, ἐς Καμπανούς, οὔτε νύκτα ἀνεῖς οὔτε ἡμέραν, ἤει.
 ἐνταῦθα γὰρ αὐτοὺς ἀπολιπὼν Τωτίλας ἔτυχεν, ὅπως ἐπιπεσὼν
 5 ἀπροσδόκητος ἀναρκάσαι τε καὶ διασώσασθαι τοὺς ἀπὸ τῆς συγ- C
 κλήτου βουλῆς οἷός τε εἶη, ὅτε τῶν ἐνταῦθα χωρίων ἀτειχίστων
 παντάπασιν ὄντων. ξυνηρέχθη δὲ ὑπὸ τὸν χρόνον τοῦτον Τω- V 152
 τίλαν δέισαντα, ὅπερ ἐγένετο, μή τις τῶν πολεμίων ἐς τοὺς αἰ-
 χμαλώτους κακουρηθῶσι ἴοι, στρατεύμα ἐπὶ Καμπανίας ἰππέων
 10 στείλαι. οἷ δὲ ἐπεὶ ἐν Μιντούρῳ πάλαι ἐγένοντο, ἄμεινον σφι-
 σιν ἔδοξεν εἶναι τοὺς μὲν πλείστους ἐνταῦθα ἡσυχῆ μένειν τῶν τε
 ἵππων ἐπιμελεῖσθαι (κόπῳ γὰρ πολλῷ ἐν ταύτῃ τῇ πορείᾳ σφι-
 σιν ὁμιλήσαι ξυνήβη), στείλαι δὲ τινὰς τὰ ἐν Καπύῃ κατασκευο-
 μένους καὶ τὰ ταύτῃ χωρία. χώραν δὲ ξυμβαίνει εἶναι τὴν με-
 15 ταξὺ οὐ πλέον ἢ σταδίους τριακοσίους. οὐσπερ δὲ ἵπποις τε καὶ D
 σώμασιν ἀκραιφνεῖσι χρῆσθαι ξυνέτυχε, τούτους ἐπὶ κατασκοπῇ
 ἐπεμψαν. τύχη τέ τινα ξυνηρέχθη ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὑπὸ τὸν αὐ-
 τὸν χρόνον τὸν τε ξὺν τῷ Ἰωάννῃ στρατῶν καὶ τούτους τετρακο-
 σίους ὄντας βαρβάρους ἐν Καπύῃ γενέσθαι, οὐδετέρους τι πρό-

8. ἀνεῖς] ἀνεῖς Reg. 4. αὐτοὺς om. L. *ibid.* ἀπολιπὼν] ἀποτυχῶν L. 8. ἐς L. εἰς P. 9. ἴοι] εἶη L. ἔη, ἴοι Lm.
 10. στείλαι] στείλας L. ἔστειλεν Lm. *ibid.* Μιντούρῳ] μιν-
 τούρῳ HL. 11. τῶν τε] τε om. L. καὶ τῶν L a m. sec.
 13. Καπύῃ] καμπύῃ τε H. καπύῃ Hm. τε etiam L. 14. τὰ—
 χωρία] τοῖς — χωρίοις Reg. *ibid.* δὲ om. L. 15. οὐ πλέον
 om. L. *ibid.* Post τριακοσίους Lm inserit τῆς καπύης δειγῆς, καὶ.
ibid. δὴ om. L. 16. τούτους om. L. 18. καὶ τούτους] καὶ τε
 δὲ τοὺς (sic) L. καὶ τούτους δὲ τοὺς H. 19. ὄντας om. HL.
ibid. Καπύῃ] καμπύῃ H. καπύῃ Hm.

enim factus Totilam Gotthorum exercitum oppugnationi murorum Romae intendere, delecto equitatus flore, nemine propositi conscio, in Campaniam contendit, neque diem neque noctem intermittens. Nam cum eius provinciae oppida moenibus prorsus carerent, illic Totilas Senatum reliquerat, ut impreviso incursu illum recipere, ac sibi servare posset. Sub idem tempus, veritus Totilas, quod contigit, ne hostis facta irruptione captivos opprimeret, equitum copias in Campaniam misit: qui cum urbem Minturnas attigissent, cautius se facturos duxerunt, si partem maximam considerent, atque equos, multo viae labore fessos, curarent: aliquot vero turmas Capuam ac loca circumiecta exploratum mitterent. Porro spatium intercedit stadiorum trecentorum non amplius. Eos autem exploratores destinarunt, qui equis corporisque viribus integris utebantur. Casu quodam illa die evenit, ut eodem fere tempore Iohannis exercitus, et hi Barbari numero omnino Capuam ingrederentur,

τερον τῶν ἐναντιῶν πέρι ἀκούσαντας. καὶ μάχη μὲν ἐκ τοῦ αἰφνιδίου ἰσχυρὰ γίνεται. ἅμα γὰρ τῇ ὄψει ἐς χεῖρας ἤλθον, νικῶσι δὲ κατὰ κράτος Ῥωμαῖοι καὶ τοὺς πλείστους τῶν πολεμίων
 P 527 εὐθὺς ἔκτειναν. ὀλίγοι τε τῶν βαρβάρων τινὲς φυγεῖν ἴσχυσαν, καὶ δρόμῳ ἐχόμενοι ἐς Μιντοῦρναν ἀφίκοντο. οὐσπερ ἐπεὶ οἱ 5 ἄλλοι εἶδον τοὺς μὲν αἵματι περιρροημένους, τοὺς δὲ καὶ τὰ βέλη ἐν τοῖς σώμασιν ἔτι φέροντας, ἄλλους δὲ οὔτε τι φθεγγομένους οὔτε τι ἀπαγγέλλοντας τῶν ξυμπεσόντων, ἀλλ' ἔτι τῆς ὑπαγωγῆς ἐχομένους καὶ τὸ ἐν σφίσι αὐτοῖς δέος ἐλέγχοντας, αὐτίκα ἐς τοὺς ἵππους ἀναθορόντες ξὺν αὐτοῖς ἔφευγον. καὶ παρὰ Τωτί- 10 λαν ἔλθόντες πληθὸς ἀμύθητον εἶναι τῶν πολεμίων ἐσήγγελλον, ταύτη δηλονότι τὴν ἐκ τῆς φυγῆς αἰσχύνην ἰώμενοι. ἐτύγχανον δὲ στρατιῶται Ῥωμαῖοι οὐχ ἦσσαν ἢ ἑβδομήκοντα τῶν εἰς Γότ-
 H 295 B θους ἠῤτομοληκότων τὸ πρότερον ἐς τὰ ἐπὶ Καμπανίας χωρία ἰόντες, οἵπερ Ἰωάννη προσαχωρεῖν ἔγνωσαν. Ἰωάννης δὲ ἄνδρας 15 μὲν τῶν ἐκ τῆς βουλῆς ὀλίγους τινὲς ἐνταῦθα εὔρε, γυναῖκας δὲ σχεδὸν τι ἀπάσας. Ῥώμης γὰρ ἄλικομένης πολλοὶ μὲν ἄνδρες φεύγουσι τοῖς στρατιώταις ἐπισπόμενοι ἐς τὸν πόρτον ἀφίκοντο, ταῖς δὲ γυναῖξι πάσαις ἀλῶναι ξυνέβη. Κλημεντίνος μέντοι, πατρικίος ἀνήρ, καταφυγὼν ἐς τινα τῶν ἐκείνη γεῶν, τῷ Ῥωμαίων 20 στρατῷ ἔπεσθαι οὐδαμῇ ἤθελεν, ἐπεὶ φρούριον, ὃ Νεαπόλιως ἀγχιστά ἐστι, Τωτίλα τε καὶ Γότθοις ἐνδοὺς πρότερον τὴν βα-

5. Μιντοῦρναν] μὲν τούρναν H. μὲν τούρην L. *ibid.* εἰ om. L. 7. ἄλλους δὲ] ἄλλους τε L. 9. ἐλέγχοντας] ἐνδεικνύστας Reg. 12. ἰώμενοι] οἰόμενοι L. 15. ἰόντες] ὄντες L. *ibid.* δὲ ἄνδρας μὲν L. μὲν ἄνδρας τε P. 16. τῆς om. L.

cum neutri quidquam de alteris prius inaudissent. Certamen atrox repente oritur: primo enim conspectu ad manus ventum. Vi vincant Romani, ac statim plerosque mactant. Pauci Barbari effugium nacti, cursu Minturnas evaserunt: quos ut videre caeteri, partim cruore respersos, partim tela adhuc ferentes infixas corporibus, alios mutes, nec quae sibi accidissent enuntiantes, sed contenta adhuc fuga prodentes metum, illico inscensis equis una evolarunt, reversisque ad Totilam, retulerunt hostium multitudinem venisse innumerabilem, hoc utique mendacio turpitudini fugae medentes. Iam ante concesserant in Campaniam milites non minus septuaginta ex eorum numero, qui ad Gotthos defecerant. Hi sese contulerunt ad Ioannem: qui paucos quidem Senatores, eorum vero uxores ferme omnes ibi invenit. Rtenim capta Roma, plerique viri, ex fuga secuti milites, Portum tenuerunt: universae feminae venerant in manus hostium. Clementinus, Patricius, cum in quoddam regionis illius templum perfugisset, Romanum exercitum sequi noluit, Augusti iram merito veritus, quod antea Totilae et Gotthis castellum Neapoli proximum

σιλέως, ὡς τὸ εἰκὸς, ὄργην ἔδειξει, Ὁρέστης τε, ὁ Ῥωμαίων
γεγονὼς ἕπατος, ἄγχιστα μὲν πη ἐτόγγαυεν ὦν, ἵππων δὲ ἀπο-
ρία ὡς ἥκιστα ἐθέλων αὐτοῦ ἔμενε. τοὺς μὲν εὖν ἐκ τῆς ξυγκλή- C
του βουλῆς ξὺν τοῖς προσκεχωρηκόσιν ἐβδομήκοντα στρατιώταις
6 ἐς Σικελίαν Ἰωάννης εὐθὺς ἔστειλε.

Τωτίλας δὲ ταῦτα ἀκούσας ἐν πένθει ἐποιεῖτο μεγάλην καὶ
τίσασθαι Ἰωάννην τοῦ ἔργου τούτου ἠπαίετο. διὸ δὴ ξὺν τῷ
πλείονι τοῦ στρατοῦ ἐπ' αὐτὸν ἤλαυνε, τῶν οἱ ἐπομένων μοιρᾶν
τινα φρουρῶν ἕνεκα ἐνταῦθα ἀπολιπὼν. ἐτόγγαυε δὲ Ἰωάννης
10 ξὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν, χίλοις οὖσιν, ἐν Λευκανοῖς στρατόπεδον
ποιησάμενος κατασκόπους τε πρότερον πέμπσας, οἳ δὴ ἀπάσας
διερευνώμενοι τὰς ὁδοὺς ἐφύλασσαν μὴ πολεμίων στρατὸς κακουρ-
γήσων ἐπ' αὐτοὺς ἴοι. ἐν γὰρ τε τὸ τοιοῦτον ὁ Τωτίλας ἔχων,
ὅτι δὴ οὐχ οἷον τέ ἐστι κατασκόπων χωρὶς τοὺς ἀμφὶ τὸν Ἰωάννην D
15 ἐν τῷ στρατοπέδῳ καθῆσθαι, τὰς ξυνειθισμένας ὁδοὺς ἐκλιπὼν
διὰ τῶν ὄρων, ἄπερ ἐνταῦθα πολλὰ κρημνώδη τε καὶ ὑψηλά
λιαν ἀνέχει ἐπ' αὐτοὺς ἤλαυνεν, ὅπερ οὐκ ἂν τις ὑποτοπάζειν
ἔσχεν, ἐπει καὶ ἄβατα τὰ ὄρη ταῦτα νομίζεται εἶναι. οἱ μὲντοι
ἐπὶ ταύτῃ δὴ τῇ κατασκοπῇ πρὸς τοῦ Ἰωάννου σταλέντες αἰσθό-
20 μοι οἱ μὲν πολεμίων στρατὸν ἀμφὶ τὰ ἐκείνη χωρία γενέσθαι, εὐ-
δὲν δὲ τούτου δὴ ἕνεκα σαφεῖς πεπυσμένοι, ἄλλ', ὅπερ ἐγένετο,
δείσαντες ἤλαυνον καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον. καὶ

5. Ἰωάννης εὐθὺς ἔστειλε] εὐθὺς ἔστειλεν ὁ Ἰωάννης L. 7. ἠπαί-
ετο] ἤγετο Vat. L. 8. ἤλαυνε Reg. ἤει P. 10. αὐτὸν] αὐ-
τῷ Reg. 12. διερευνώμενοι Reg. ἐρευνώμενοι P. 13. ἴοι]
ἔη Reg. 15. ξυνειθισμένας] συνειθισμένας L.

tradidisset. Orestes, qui Consul Romanus fuerat, cum proxime abes-
set, equis non suppetentibus, illic invitatus restitit. Nec mora: Senato-
res cum dedititibus militibus septuaginta Ioannes in Siciliam misit.

Totilas dolore, quem his auditis maximum cepit, incensus, eo totus
incubuit, ut a Ioanne facti poenas repeteret. Quamobrem adversus il-
lum exercitus partem maiorem duxit, relictis ibi ad custodiam nonnullis
ex eorum numero, quos ipse ductabat. In Lucania Ioannes castra me-
tatus cum suis mille, exploratores praemisera: omniaque illi itinera a
se indagata insederant, ne hostiles copiae perniciem afferrent. Ac sa-
cum reputans Totilas, fieri non posse, ut Ioannes in castris sederet,
quin haberet speculatores; itinera consueata deseruit, ac per montes, qui
multi in ea sunt regione, iique praecipites et valde editi, illo perroxit:
quod certe nemo suspicari posset, cum illi montes invii existimentur.
Qui illuc a Ioanne missi speculatum fuerant, hostilis exercitus in eas
partes adventu cognito, etsi nondum satis liquebat, tamen id, quod
consecutum est, veriti, ad Romana et ipsi castra se contulerunt: quo

Ξυνηέχθη ὁμοῦ τοῖς βαρβάροις ἐνταῦθα γενέσθαι νύκτωρ. θε-
 γῆ δὲ πολλῇ καὶ οὐ προμηθεὶ γνώμῃ ὁ Τωτίλας ἤδη ἐχόμενος τῆς
 P 528 ἐκ τοῦ θυμοῦ ἀβέλτερας ἀπάνωτο. στρατεύμα γὰρ δεκαπλά-
 σιον ἢ τὸ τῶν ἐναντίων ἦν ξὺν αὐτῷ ἔχων. εὐδελόν τε ἔν ὅτι
 δὴ τῷ στρατῷ κρείσσονι ξύμφορόν ἐστιν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς διαμά-
 χεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο χρη̄ μᾶλλον αὐτὸν ὄρθρου τοῖς πολεμίοις
 ἐς χεῖρας λέναι, ὡς μὴ ἐν σκότῳ διαλαθεῖν δυνατόι εἶεν, τοῦτο
 V 153 μὲν ὡς ἤκιστα ἐφυλάξατο· ἢ γὰρ ἅπαντας σαγηνεύσας εὐθὺς ἄν
 τοὺς ἐναντίους εἶλεν· ἀλλὰ τῷ θυμῷ χαριζόμενος ἄωρι τῶν νυ-
 κτῶν ἐπέστη τῷ τῶν πολεμίων στρατῷ. καὶ αὐτῶν οὐδεὶς μὲν 10
 τὸ παράπαν ἐς ἀλλήν εἶδεν, ἐπεὶ καὶ οἱ πλείστοι ἔτι ἐκάθυσθον,
 οὐ μέντοι ἀνελεῖν πολλοὺς δεδύνηνται Γότθοι, ἀλλὰ ἀναστάντες
 B οἱ πλείστοι ὅτε ἐν σκότῳ διαλαθεῖν ἴσχυσαν. ἔξω δὲ τοῦ στρα-
 τοπέδου γενόμενοι ἐς τὰ ὄρη, ἄπειρ ἄγχιστά πη πολλὰ ἀνέχευ,
 ἀναδραμόντες ἐσώθησαν. ἐν τοῖς Ἰωάννης τε αὐτὸς ἦν καὶ Ἄρου- 15
 φος ὁ τῶν Ἑρούλων ἡγούμενος. ἀπέθανον δὲ Ῥωμαῖοι ἐς ἑκατὸν
 μάλιστα. ἦν δὲ τις ξὺν τῷ Ἰωάννῃ Γιλάκιος ὄνομα, Ἀρμένιος
 γένος, ὀλίγων τινῶν Ἀρμενίων ἄρχων. οὗτος ὁ Γιλάκιος οὔτε
 ἐλληνίζειν ἠπίστατο οὔτε Λατίνην ἢ Γοτθικὴν ἢ ἄλλην τινα ἢ
 Ἀρμενίαν μόνην ἀφείναι φωνήν. τούτῳ δὲ Γότθοι ἐντυχόντες 20
 τινὲς ἐπυθάνοντο ὅστις ποτὲ εἶη. κτείναι γὰρ τὸν παραπίπτοντα
 οὐδαμῇ ἤθελον, ὡς μὴ ἀλλήλους διαφθείρειν ἐν νυκτομαχίᾳ, ὡς

3. ἀβέλτερας] Vulgo ἀβέλτερας. 4. αὐτῷ] αὐτῷ L. 6. καὶ
 διὰ τοῦτο χρη̄] δίδω τς Reg. ibid. αὐτὸν] αὐτῷ Reg. 8. ἢ
 L. ἢ P. ibid. ἄν in marg. habet L. 13. τοῦ om. L.
 15. τοῖς] εἰς L. 16. ὁ τῶν] ὁ om. L.

forte noctu pervenere cum Barbaris. Iam Totilas vehementi ira, non
 consilio ductus, stulti illius impetus animi fructum cepit. Cum enim
 exercitum decuple maiorem hostico haberet, neque obscurum esset ex-
 pedire validioribus copiis luce et palam pugnare, ac proinde rem posse-
 re ut hostes diluculo adoriretur, ne in tenebris latere possent: id ille
 minime observavit: alioqui videlicet hostes ad unum omnes cepisset in-
 dagine: sed irasundiae indulgens nocte intempesta illos invasit. Eorum
 nemo prorsus se intendit ad firmitatem: quippe quod plerosque adhuc
 somnus complecteretur. Nec tamen Gotthi multam caedem fecerunt: at
 longe plurimos stratis excitos ita nox tetit, ut egressi castris, in mon-
 tes, qui magno numero proxime se attollunt, cursu evaserint. Eorum
 fuere Ioannes Erulorumque Dux Arufus: desiderati sunt Romani sum-
 mum centum. Erat cum Ioanne Gilacius, natione Armenius, popula-
 rium aliquot suorum ductor; qui nec Graeca, nec Latina, nec Gotthica,
 nec alia quapiam lingua, nisi Armenia loqui sciebat. In eum quidam
 Gotthi cum incidissent, rogarunt, quis esset? Nam obvium quemque
 interficere volebant, ne, quod in nocturno certamine proclive erat, mu-

τὸ εἶδος, ἀναγκάζονται. ὁ δὲ αὐτοῖς ἄλλο οὐδὲν ἀποκρίνασθαι ἔσχεσε πλὴν γε δὴ ὅτι Γιλάκιος στρατηγὸς εἶη. τὸ γὰρ ἄξιωμα, C
 δὲ δὴ πρὸς βασιλέως λαβὼν ἔτυχε πολλάκις ἀκούσας ἐκμαθεῖν ἔσχεσε. ταύτῃ τοίνυν οἱ βάρβαροι αἰσθόμενοι ὅτι δὴ πολέμιος
 εἶη, ἐν μὲν τῷ παρόντι ἐζώγησαν, οὐ πολλῶ δὲ ὕστερον τὸν ἄν-
 θρωπον διεχρήσαντο. Ἰωάννης μὲν οὖν καὶ Ἄρουφος ζῆν τοῖς
 ἐπομένοις ἔφυγον τε πάσῃ δυνάμει καὶ ἐς τὸν Ἀρουῶντα δρόμῳ
 ἀφίκοντο, Γότθοι δὲ τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον λησιάμενοι ἀπε-
 χώρησαν.

10 κζ'. Τὰ μὲν οὖν ἐν Ἰταλιώταις στρατόπεδα τῆδε ἐχώρη- D
 σαν. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς στρατεύματα πέμπειν ἄλλο ἐπὶ
 Γότθους καὶ Τωτிலαν ἔγνω, γράμμασι τοῖς Βελισσαρίου ἡγμένους,
 ἐπεὶ αὐτὸς ἐς τοῦτο ἐνήγε, τὰ παρόντα σφίσι πολλάκις σημήνας.
 πρῶτα μὲν οὖν Πακούριον τε τὸν Περανίου καὶ Σέργιον τὸν Σο-
 15 λώμωνος ἀδελφιδοῦν ζῆν ὀλίγοις τισὶν ἐπιμψεν. οἱ δὲ εἰς Ἰτα- P 529
 λίαν ἀφικόμενοι τῷ ἄλλῳ στρατῷ αὐτίκα ξυνέμιξαν. μετὰ δὲ P
 Βῆρον τε ζῆν Ἐρούλοις τριακοσίοις στέλλει καὶ Οὐαράζην Ἀρμε- H 296
 νιον γένος ζῆν ὀκτακοσίοις στρατιώταις, Βαλεριανὸν τε τὸν τῶν
 Ἀρμενίων στρατηγὸν ἐνθένδε ἀναστήσας ζῆν τοῖς ἐπομένοις δο-
 20 ρυφόροις τε καὶ ὑπασπισταῖς πλέον ἢ χίλοις οὖσιν ἐς Ἰταλίαν
 ἐκέλευεν ἵναί. Βῆρος οὖν πρῶτος Ἀρουῶντι προσχῶν καὶ τὺς

1. ἀναγκάζονται Reg. Vulgo ἀναγκάζονται. *ibid.* ἀποκρίνα-
 σθαι L. Vulgo ἀποκρίνεσθαι. 2. ἔσχεσε, πλὴν γε δὴ ὅτι] ἔσχεσε, ὅτι μὴ Reg. 4. ἔσχεσε] ἔσχε L. 7. ἔφυγον] ἔφυ-
 γον L. 10. ἐχώρησαν] ἐφίρυστο Reg. 14. Πακούριον] βα-
 κούριον HL. Vacuuius apud Pers. 17. στέλλει post ὀκτακοσίοις
 habet L. 18. ὀκτακοσίοις L et Pers. Vulgo ὀγδοηκοντα.

tuis conficere se vulneribus cogentur. Ille unum hoc ipsis respondere potuit, esse se Gilacium Ducem: scilicet didicerat auditum saepe nomen dignitatis, qua ab Imperatore ornatus fuerat. Hinc Barbari eum hostem esse intelligentes, tum quidem vivum ceperunt; at paulo post vita spoliaverunt. Iohannes et Arufus contentissima fuga Hydruntem cum suis se receperunt: Gotthi, directis Romanorum castris, discesserunt.

27. Sic res militaris in Italia se habebat: Iustinianus vero Augustus adversus Gotthos ac Totilam alias mittendi copias consilium cepit ex litteris Belisarii; qui ipsum ad hoc impulerat, rerum statu per saepe significato. Ac primum Pacurium Peranii filium, et Sergium, Salomonis ex fratre nepotem, cum paucis misit: qui cum Italiam attigissent, reliquo exercitui statim se miscuerunt. Deinde Verum cum Erulis trecentis, et Varazem Armenium cum militibus octoginta, ipsumque adeo Valerianum, Magistrum militum per Armenias, inde amotum cum Hastatis Scutatisque Protectoribus suis plus mille, in Italiam proficisci iussit. Verus Hydruntem primus appulit, ibique relictis navibus, in castris

ναῦς ἐνταῦθα ἀφίεις μένειν μὲν αὐτοῦ οὐδαμῆ ἤθελεν, οὐ δὴ καὶ τὸ Ἰωάννου στρατόπεδον ἦν, ἱππεύων δὲ ζῶν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν πρόσθεν ἦει. ἦν γὰρ οὗτος ἀνὴρ οὐ κατεσπουδασμένος, ἀλλὰ μέθης νόσῳ ἀνειμένος ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον, καὶ ἀπ' αὐτοῦ θράσει ἀπερικέπτως ἐς αἰε εἶχετο. ἐπεὶ δὲ ἄγγιστά πη πόλειως Βρεν-
 B τσιου ἀφίκοντο, αὐτοῦ ἐνστρατοπεδευσόμενοι ἕμενον. ἄπερ ὁ Τωτίλας μαθὼν „Ὁ Βῆρος δυοῖν“ ἔφη „τὸ ἕτερον ἢ δυνάμει μεγάλη χρῆται, ἢ ἀπονοία πολλῇ ἔχεται. ἴωμεν τοίνυν ἐπ' αὐτὸν αὐτίκα δὴ μάλα, ὅπως ἢ τῆς δυνάμειος ἀπόπειραν ποιησόμεθα τοῦ ἀνθρώπου, ἢ τῆς ἀνοίας ἐκείνος τῆς αὐτοῦ αἰσθη-
 10 ται.“ ὁ μὲν οὖν Τωτίλας ταῦτα εἰπὼν στρατῶ πολλῶ ἐπ' αὐτὸν ἦει, Ἐρουλοὶ δὲ παρόντας ἤδη κατιδόντες τοὺς πολεμίους κατέφυγον ἐς ὕλην τιὰ ἐγγύς πη οὔσαν. κυκλώσαντές τε αὐτοὺς οἱ πολέμιοι πλέον μὲν ἢ διακοσίους διέφθειραν, ἔμελλον δὲ Βῆ-
 ρὸν τε αὐτὸν καὶ τοὺς λειπομένους ἐς τὰς ἀκάνθας κρηπτομένους 15 χειρώσασθαι, ἀλλὰ τύχη τις αὐτοῖς ξυμβῆσα διεσώσατο ἐκ τοῦ παραδόξου. νῆες γὰρ, ἐν αἷς ὁ τε Οὐαράζης καὶ οἱ ζῶν αὐτῶ
 C Ἀρμένιοι ἔπλειον, ἄφνω ἐς τὴν ἐκείνη ἀκτὴν κατήραν. ὅπερ ἐπεὶ ὁ Τωτίλας εἶδε, πλείονα ἤπερ ἦν ὑποτοπύζων εἶναι τὸν τῶν πολεμίων στρατὸν ἄρας αὐτίκα ἐνθὲνδε ἀπήλαυνεν, οἷ τε ἀμφὶ τὸν 20
 V 15⁴ Βῆρον ἄσμενοι ἐς τὰς ναῦς δρόμῳ ἀφίκοντο. ὁ τε Οὐαράζης πλεῖν μὲν ἐπίπροσθεν οὐκέτι ἔγνω, ἐς δὲ τὸν Τύραντα ζῶν αὐτοῖς

2. τὸ Ἰωάννου] τοῦ Ἰωάννου τὸ L. 8. ἀπονοία] ἀνοία Reg.
 9. ἀπόπειραν ποιησόμεθα] ἀποπειρασόμεθα Reg. 10. τοῦ om.
 L. 15. αὐτὸν] αὐτοῦ L a pr. m. 18. ἀφνω] ἀφνω Hm.
 19. τὸν τῶν om. L.

Ioannis manere noluit: at cum suis equitans porro perrexit. Erat hic vir ingenio levi, maxime ebriosus, et ea re semper plenus inconsideratissimae temeritatis. Cum proxime urbem Brundisium castra fixiassent, hac de re certior factus Totilas, *Horum*, inquit, *altero praeditus sit Verus necesse est, vel magnis viribus, vel amentia singulari*. *Eum igitur acutum petamus: ut vel virium suarum faciamus periculum, vel amentiam ipse suam agnoscat*. Sic fatus Totilas, validas contra illum copias ducit: quas ut iam adesse viderunt Eruli, in nemus vicinum confugerunt. Gotthi facta indagine, amplius ducentos conciderunt: iamque ipsum Verum ac reliquos in sentibus abditos capturi erant, cum salutem illis casus inopinatus attulit. Repente enim naves, quibus Varazes et qui cum ipso erant Armenii vehebantur, ad littus proximum appulsaee sunt. Quo Totilas viso, maiorem, quam esset, exercitum adesse ratus, inde protinus abscessit. Tum qui Vero supererant, in naves cursu libenter se coniecerunt. Statuit Varazes non ultra tendere: at cum illis Ta-

ἦλθεν, οὗ δὴ καὶ Ἰωάννης ὁ Βιταλιανοῦ παντὶ τῶ στρατῶ ἀφίκετο οὐ πολλῶ ὕστερον. ταῦτα μὲν οὖν τῆδε ἐχώρησε.

Βελισαρίῳ δὲ βασιλεὺς ἔγραψεν ὅτι δὴ πού πολλήν αὐτῷ στρατιὰν πέμψειν, ὡσπερ αὐτὸν δεῖ ἐν Καλαβρίᾳ ξυμψέξαντα 5 τοῖς πολεμίοις ὁμοσεῖν. ἤδη δὲ καὶ Βαλεριανὸς ἀγχιστα κόλπου τοῦ Ἰονίου ἦκων διαπορθμεύεσθαι μὲν ψιτό οἱ ἐν γε τῷ παρόντι ἀξύμφορον εἶναι. στρατιώταις τε γὰρ καὶ ἵπποις ἐς ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ τὰ ἐπιτήδεια οὐκ ἂν ἐπαρκέσειν, ἐπεὶ ἀμφὶ τροπὰς χειμερινὰς ἦν. τριακοσίους δὲ τῶν αὐτῷ ἐπομένων Ἰωάννη 10 πέμψας ὠμολόγησε διαχειμάσας ἅμω ἦρι ἀρχομένῳ καὶ αὐτὸς ἦξειν. Βελισάριος οὖν, ἐπειδὴ τὰ βασιλέως ἀνελέξατο γράμματα, ἑννακοσίους ἀριστίνδην ἀπολιξύμενος, ἵππεις μὲν ἑπτακοσίους, πεζοὺς δὲ διακοσίους, τοὺς τε λοιποὺς ἅπαντας ἐς φυλακὴν τῆς ἐκείνη χώρας καταστησάμενος, ἄρχοντά τε αὐτοῖς Κώνωνα ἐπι- 15 στήσας ἐπὶ Σικελίας αὐτίκα ἔφη πλεῖν. ἔνθεν τε ἀνήγετο, κατὰ τὴν διανοοῦμενος ἐς τὸν Ταραντῖνον λιμένα, ἐν ἀριστερᾷ P 530 ἔχων τὸν Σκύλαιον καλούμενον χῶρον, ἐφ' οὗ δὴ τὴν Σκύλλαν οἱ ποιηταὶ γεγενῆσθαι φασιν, οὐχ ὅτι ταύτη πη τὸ Θηριώδες γύ-

3. πού om. L. 4. δεῖ] δεῖν L. 6. ἦκων] ἦκον L. *ibid.* διαπορθμεύεσθαι] διαπορθμεύσασθαι L. 8. οὐκ] οὐδ' L. *ibid.* ἐπαρκέσειν] ἐπαρκέσειν L a pr. m. ἐπαρκέσειν H. 12. ἑννακοσίους] ἑννακοσίους L. *ibid.* ἀριστίνδην L. ἀριστίνδην P. 13. ἐς φυλακὴν] φυλακῆ Reg. 14. Κώνωνα] κώνωνα P. 15. ἔφη πλεῖν] ἐπλεῖ Reg. *ibid.* ἔνθεν τε ἀνήγετο] ἐνθένδε ἀνήγαγε Reg. 16. Ταραντῖνον] ταραντινόν P. παραντινῶν (sic) L. 17. τὸν — χῶρον Reg. τὸ — χωρίον Reg. *ibid.* Σκύλλαν] σκύλαν L. Et sic fortasse Σκύλαιον pro Σκύλλαιον ab librariis positum est.

rentum petiit: quo Ioannes Vitaliani nepos cum omnibus copiis paulo post venit. Haec ibi.

Imperator autem Belisario scripsit, missum a se numerosum exercitum, cui ipsum adiungere se in Calabria, hostesque invadere oporteret. Iam Valerianus, ad sinum Ionium progressus, alienum a suis rationibus sollicitum, nec militibus, nec equis comeatu suffecturi essent. E suis trecentos ad Ioannem mittere satis habens, se quoque, postquam hibernasset, primo vere venturum recepit. Belisarius, lectis Augusti literis, e robore exercitus nongentos delegit sibi, equites videlicet dcc. ac cc. pedites: caeteris omnibus ad illius tractus custodiam relictis, Cononem praefecit, seque in Siciliam navigare tunc dixit. Mox inde solvit, in portum Tarentinum cogitans, praeterito a laeva Scylaeo, ut vocant, oppido: ubi Poetae Scyllam fuisse perhibent: non quod eo loci mulier specie ferina, quemadmodum nugantur, extiterit, sed quia quon-

νοιον, ὡς ἐκείνοι λέγουσιν, ἦν, ἀλλ' ὅτι σκυλάκων μέγα τι χρῆμα, οὐσπερ κυνίσκουσιν ταυτῶν καλοῦσιν, ἐνταῦθα τοῦ πορθμοῦ ἐκ παλαιοῦ τε καὶ ἐς ἡμῆς ξυμβαίνει εἶναι. τὰ γὰρ ὀνόματα τοῖς πράγμασιν ἀρχὴν μὲν εἰκότα ἐς αἶψα γίνεται, ἣ δὲ φήμη αὐτὰ περιεργασθεῖσα ἐς ἄλλους ἀνθρώπους τινὸς δόξας οὐκ ὀρθῶς ἀγνοίας τῶν ἀληθινῶν ἐνταῦθα ποιεῖται. καὶ προῖων ὁ χρόνος ὡς ἰσχυ-

B ρὸς μὲν τις δημιουργὸς αὐτίκα τοῦ μύθου καθίσταται, μάρτυρας δὲ τῶν οὐ γεγονότων τοὺς ποιητὰς ἐξουσία τῆς τέχνης, ὡς τὸ εἶδος, ἐταιρίζεται. ταῦτά τοι ἐκ παλαιοῦ μὲν ὠνόμασαν ἐπιχώριοι κυνὸς κεφαλὴν ἄκρην τὴν μίαν Κερκύρας τῆς νήσου, ἣ 10 πρὸς ἀνίσχοντα ἡλίον ἐστίν, ἄλλοι δὲ ἀπ' αὐτοῦ κυνοκεφάλουσιν τινὰς εἶναι βούλονται τοὺς τῆδε ἀνθρώπους. ἀλλὰ καὶ λυκοκρανίτας καλοῦσι τῶν Πισιδῶν τινεσ, οὐχ ὅτι λύκων κεφαλὰς ἔχουσιν, ἀλλ' ὅτι λύκου κράνος τὸ ὄρος ἐκλήθη, ὃ ταύτῃ ἀνέχει. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅπη ἐκάστῳ βουλομένῳ εἴη ταύτῃ δοκείτω τε καὶ 15 λεγέσθω. ἐγὼ δὲ ὄθενπερ ἐξέβην ἐπάνειμι.

C κή. Βελισάριος μὲν οὖν εὐθὺς ἵεναι τοῦ Τάραντος ἐν σπουδῇ εἶχεν. ἔστι δὲ τις ἀκτὴ μνημοειδῆς ἐνταῦθα, οὗ δὴ τῆς

1. ὡς ἐκείνοι λέγουσιν Reg. ὡσπερ λέγουσιν P. *ibid.* σκυλάκων] ὀμοιώματα σκυλάκων Lm. *ibid.* μέγα τι χρῆμα] μεγάλων Reg. 2. οὐσπερ] ἄπειρ H. 4. εἰκότα ἐς αἶψα] εἰκότως αἶψα Reg.

6. ὁ χρόνος] οὗτος ὁ χρόνος H. οὗτος L. *ibid.* ὡς om. L. 7. καθίσταται P et Reg. καθίσταται H. 9. τοι] τε L. 11. δὲ om. L. 14. κράνος Reg. κράνα P. 15. ὅπη] ὅπως H. *ibid.* δοκείτω] δοκῆτω HP. 17. εὐθὺς L corr. Vulgo εὐθὺς. *ibid.* ἐν σπουδῇ] ἐμποδίων H: illud Hm.

dam, hodieque in ea freti parte degit vis magna σκυλάκων seu canum, piscium, quos iam catulos appellant. Principio quidem consentanea rebus nomina imponi solent: sed fama, dum illa apud alios circumferta hemines, in eorum animis, veri ignoratione, errores parit: atque ita procedens tempus continuo firmus fabulae evadit artifex; ac Poetas, testes rerum, quae nunquam fuerunt, pro licentia illorum arti concessa, sibi convenienter asciscit. Ad hunc modum, quia quondam Corcyrae insulae promontorium, quod ad orientem Solem spectat, indigenae Canis caput appellaverunt, contendunt alii illic homines degere, qui caput caninum habeant. Praeterea Pisidas quosdam nonnulli Lycocranitas ideo vocant, quia regionis illius mons λύκων κράνα, sive Lupi caput dicitur; minime vero quod sint incolis lupina capita. Sed de his arbitrato quisque suo et sentiat et loquatur: ego vero unde sum digressus, eo me refero.

28. Ergo Belisarius Tarentum quamprimum appellere satagebat. Est autem in illis partibus lunatum litus; cuius recessu, tanquam sinu,

ἥϊός ἐποχωρούσης ἢ θάλασσα ὡσπερ ἐν κύλῳ ἐπὶ πλείστον τῆς γῆς ἀναβαίνει. καὶ ὁ μὲν τῆς ἀκτῆς διάπλους ἅπας ἐς χιλίους σταδίους διήκει, ἐκατέρωθε δὲ παρὰ τοῦ ῥεύματος τὴν ἐκβολὴν H 297 κεῖται πολλίσματα δύο· θάτερον μὲν ὁ Κρότων πρὸς δύοντά που ἐτὸν ἤλιον, ὁ Τάρας δὲ πρὸς ἀνίσχοντα. κατὰ δὲ τῆς ἥϊός το μέσον Θουρίων ἢ πόλις οἰκεῖται. τοῦ δὲ χειμῶνος ἀντιστατοῦντος καὶ τοῦ πνεύματος ζῶν πολλῶ ῥοδίῳ βιαζομένου, περαιτέρω D δὲ τὰς ναῦς ἵνα οὐδαμῇ ἐφιέντος, τῷ Κροτωνιατῶν λιμένι προσέσχον. Βελισάριος οὖν, ἐπεὶ οὔτε τι ὀχύρωμα ἐνταῦθα εἶ-
10 ρεν οὔτε τοῖς στρατιώταις ὄθεν ἂν τὰ ἐπιτήδεια ἰσχομίζοντο εἶ-
χεν, αὐτὸς μὲν ζῶν τε τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς πεζοῖς αὐτοῦ ἔμεινεν,
ὅπως ἐνθένδε μεταπέμπεσθαι τε καὶ δέπειν τὸ ζῶν τῷ Ἰωάννῃ
στράτευμα δύνηται. τοὺς δὲ ἵππεις ἅπαντας ἐπίπροσθεν ἐκ- P 531
λευεν ἰόντας στρατοπεδεύεσθαι παρὰ τὰς τῆς χώρας εἰσόδους,
15 Φάξαν τε τὸν Ἰβηρα καὶ Βαρβατίωνα τὸν δορυφόρον αὐτοῖς ἐπι-
στήσας. οὕτω γὰρ αὐτοῖς ἕξοστα ᾗτο σφίσι μὲν καὶ ἵπποις τοῖς
σφετέροις τὰ ἐπιτήδεια πάντα πορίζεσθαι, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν
στενοχωρίᾳ, ὡς τὸ εἰκὸς, ἀποκρούεσθαι δυνατοῖς ἔισθαι. τὰ V 155
γὰρ Λευκανῶν ὄρη μέχρι ἐς Βρυτίους διήκοντα καὶ πρὸς ἄλλα
20 ἐν στενῶ ζυγίοντα δύο μόνον εἰσόδους στενὰς μάλιστα ἐνταῦθα
ποιεῖται, ὧν ἄτερα μὲν πέτρα αἵματος τῇ Λατίνων φωνῇ κέκλη-

1. ἥϊός] ἡϊός L. 2. ἀκτῆς] ἀκτῆς ταύτης L. 5. τῆς ἥϊός
νος τὸ μέσον] τὸ μέσον τῆς ἡϊός L. 9. οὔτε—οὔτε] οὐδέ—
οὐδὲ P. 10. ἰσχομίζοντο] ἰσχομίζετο L, οἱ a. m. sec. 12. ἐν-
θένδε] ἐνθάδε Pm. 18. ἀποκρούεσθαι] ἀποκρούεσθε Hm.
19. Βρυτίους] Βριτίους P. Brutios Pers. 20. μόνον] μόνος L.

exceptum mare, longissime in continentem infunditur. Patet illius orae transmissio stadia mille. Extremis duobus, ubi insinuatio maris incipit desinitque, duo adiacent oppida: quorum alteram, Croto, ad Solem occidentem spectat; alterum, Tarentum, ad Orientem: Thuriorum urbs medium litus obtinet. Adversa in eo tractu tempestate, et venti cum fluctibus graviter luctantis vi represso navium cursu, ad Crotoniatarum portum applicuerunt. Ibi nec munitionem ullam, nec militis alendi copiam nactus Belisarius, ipse quidem eo loci substitit cum uxore et pedata, ut eo evocare Ioannis exercitum, et ordinare posset: equites vero omnes procedere longius, et castra metari iussit ad regionis illius fauces, ductu Phazae Iberis, et Barbationis Protectoris. Sic enim factum iri putabat, ut sibi ac suis equis omnis generis commestus nulle negotio providerent, possentque procul dubie hostem repellere in angustiis. Etenim Lucaniae montes ad agrum usque Brutium porrecti, ita arcto in spatio coeunt, ut duos tantum adites angustissimos illic praebeant: quorum alter Petra sanguinis Latine dicitur, alterum indigenae Labulam

ται, *Λαβούλλαν* δὲ τὴν ἑτέραν καλεῖν οἱ ἐπιχώριοι νενομίκασιν. **B** ἐνταῦθα μὲν παρὰ τὴν ἀκτὴν Ῥουσκία ἐστὶ τὸ Θουρίων ἐπίγειον, ὑπερθεν δὲ αὐτοῦ ὅσον ἀπὸ σταδίων ἐξήκοντα φρουρίον ἐχυρώ-
 ται τοῦ ἐδειμάντο οἱ πάλαι Ῥωμαῖοι. ὅπερ Ἰωάννης οὐ πολλῶ
 πρότερον καταλαβὼν ἔτυχε, φρουρὰν τε λόγου ἀξίαν ἐκίνη κα-
 5 ταστησάμενος.

Οἱ μὲν οὖν Βελισαρίου στρατιῶται ἐνταῦθ' ἀπὸ πη λόντες πο-
 λεμίων στρατεύματι ἐντυγχάνουσι. οὐσπερ ὁ *Τωτίλας* ἐπιμ-
 ψεν, ἐφ' ᾧ ἀποπειράσονται τοῦ τῆδε φρουρίου. ἐς χεῖρας δὲ
 αὐτοῖς αὐτίκα ἐλθόντες ἀρετῇ τε πόνῳ οὐδενὶ ἔτρεψαν, καίπερ **10**
 αὐτῶν τῶ πληθεὶ παρὰ πολὺ ἐλασσόμενοι, καὶ πλέον ἢ διακο-
 σίους διέφθειραν. οἱ δὲ λοιποὶ φεύγοντες παρὰ *Τωτίλαν* τε ἀφί-
 κνυτο καὶ τὰ ξυμπεσόντα πάντα ἐσήγγελλον, οἳ τε Ῥωμαῖοι αὐ-
C τοῦ ἐνστρατοπεδευσάμενοι ἕμενον. ἅτε δὲ ἄναρχοι καὶ νεκρῶ-
 τες ἀδείστερον τῇ διαίτῃ ἐχρῶντο. οὔτε γὰρ ἀγγηγεμένοι ἡσύ-
 χαζον οὔτε ἄγχιστα τῆς στενοχωρίας ἐγκαθεζόμενοι τὰς εἰσοδούς
 ἐφύλασσον, ἀλλ' ἐς ὀλιγωρίαν τραπόμενοι νύκτωρ μὲν ὡς ἀπα-
 τάτω ἀλλήλων διασκηνημένοι ἐκάθευδον, ἐν δὲ δὴ τῇ ἡμέρῃ τὰ
 ἐπιτήδεια διερευνώμενοι περιήρχοντο, οὔτε τινὲς ἐπὶ κατασκοπῇ
 στελλαντες οὔτε ἄλλο ὅτιοῦν ἀσφαλείας περὶ βεβουλευμένοι. *Τω-*
 20 *τίλας* οὖν, ἐπειδὴ ἐπέθετο ἅπαντα, ἐς τρισχιλίους ἵππεῖς τοῦ

1. *Λαβούλλαν*] *λαβούλαν* L. *Lambulam* Pers. 3. ἐχυρώτατον] ὀχυρώτατον Reg. 4. οὐ ὁμ. HL. 5. καταλαβὼν] λαβὼν L.
 10. πόνῳ οὐδενὶ] οὐδενὶ πόνῳ L. 11. αὐτῶν L. αὐτῶ P.
 18. ἡμέρα] ἡμετέρα L. 19. οὔτε — οὔτε] οὐδέ — οὐδέ P.
 20. περὶ βεβουλευμένοι L. περιβεβουλευμένοι P. 21. ἐπέθετο] ἐπέθετο L.

vocare solent. Est in eo littore *Ruscia*, *Thuriorum* navale: ultra vero, stadiorum circiter LX. interiecto spatio, *Romani* veteres castellum validissimum condiderunt: quo paulo ante potitus *Ioannes*, egregium illic praesidium constituerat.

Εὐ προεκτι *Bellisarii* μίλλιτες, ἐν ἐχθρῶν ἀντιπαρῶν, ἃς *Totilas* ἐπέθετο, ἐπὶ τὸν ἀκτὴν Ῥουσκίας ἐπέθετο. ὅπερ Ἰωάννης οὐ πολλῶ πρότερον καταλαβὼν ἔτυχε, φρουρὰν τε λόγου ἀξίαν ἐκίνη κατὰ τὴν ἐπιχώριον νενομίκασιν. οἱ μὲν οὖν *Bellisarii* στρατιῶται ἐνταῦθα ἀπὸ πη λόντες πολεμίων στρατεύματι ἐντυγχάνουσι. οὐσπερ ὁ *Totilas* ἐπιμψεν, ἐφ' ᾧ ἀποπειράσονται τοῦ τῆδε φρουρίου. ἐς χεῖρας δὲ αὐτοῖς αὐτίκα ἐλθόντες ἀρετῇ τε πόνῳ οὐδενὶ ἔτρεψαν, καίπερ αὐτῶν τῶ πληθεὶ παρὰ πολὺ ἐλασσόμενοι, καὶ πλέον ἢ διακοσίους διέφθειραν. οἱ δὲ λοιποὶ φεύγοντες παρὰ *Totilan* τε ἀφίκνυτο καὶ τὰ ξυμπεσόντα πάντα ἐσήγγελλον, οἳ τε Ῥωμαῖοι αὐτοῦ ἐνστρατοπεδευσάμενοι ἕμενον. ἅτε δὲ ἄναρχοι καὶ νεκρῶτες ἀδείστερον τῇ διαίτῃ ἐχρῶντο. οὔτε γὰρ ἀγγηγεμένοι ἡσύχαζον οὔτε ἄγχιστα τῆς στενοχωρίας ἐγκαθεζόμενοι τὰς εἰσοδούς ἐφύλασσον, ἀλλ' ἐς ὀλιγωρίαν τραπόμενοι νύκτωρ μὲν ὡς ἀπάτάτω ἀλλήλων διασκηνημένοι ἐκάθευδον, ἐν δὲ δὴ τῇ ἡμέρῃ τὰ ἐπιτήδεια διερευνώμενοι περιήρχοντο, οὔτε τινὲς ἐπὶ κατασκοπῇ στελλαντες οὔτε ἄλλο ὅτιοῦν ἀσφαλείας περὶ βεβουλευμένοι. *Totilas* οὖν, ἐπειδὴ ἐπέθετο ἅπαντα, ἐς τρισχιλίους ἵππεῖς τοῦ

παντὸς στρατοπέδου ἀπολεξάμενος ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἦει. καὶ αὐτοῖς ἀπροσδοκῆτως ἐπιπεσὼν οὐ ζυγνεταιγμένους, ἀλλ' οὕτω D περιουσίην, ὡσπερ εἴρηται, κατέπληξέ τε καὶ ζυγνεταιγξεν ἅπαντας. ἐνταῦθα Φάζας (ἄγχιστα γὰρ πη ἐσκηνημένος ἐτύγγανεν) 5 ἕπαντιάσας τοῖς πολεμοῖς ἔργα τε ἀρετῆς ἄξια ἐνδειξάμενος, τισὶ μὲν τοῦ διαφυγεῖν αἴτιος γέγονεν, αὐτὸς δὲ ζὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἕπασσι θνήσκει. μέγα τε πάθος Ῥωμαίοις τοῦτο ζυγνέβη, ἐπεὶ ἐς αὐτοὺς, ἅτε διαφέροντας τὰ πολέμια, τὴν ἐλπίδα ζυγμαντες εἶχαν. ὅσοι μὲντοι φυγεῖν ἴσχυσαν, ὡς πη ἐκάστῳ δυνατὰ γέ- 10 γονε, διεσώθησαν. πρῶτός τε Βαρβατίων ὁ Βελισαρίου δορυφόρος ζὺν ἑτέροις δυοῖ φεύγων ἀνὰ κράτος ἐς τὸν Κρότωνα ἦλθε. καὶ τύχην τὴν παροῦσαν ἀπαγγέλλων ἐπέειπεν οἴεσθαι αὐτίκα δὴ μύλα καὶ τοὺς βαρβάρους παρεσεσθαι. Βελισάριος δὲ ταῦτα P 532 ἀκούσας ἐν τε μεγάλῳ πένθει ἐγένετο καὶ ἐς τὰς ναῦς ἐσεπήδησεν. 15 ἐνθεν τε ἄραντες καὶ πνεύματος ἐπιτυχόντες ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τῆς Σικελίας Μεσσήνῃ προσέσχον, ἣ τοῦ μὲν Κρότωνος ἐπτακοσίους σταδίους δίεχει, Ῥηγίνων δὲ καταντικρὺ κείται.

κθ'. Ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον Σκλαβηρῶν στρατεύματα δια- B βάντες ποταμὸν Ἰστρον Ἰλλυριοὺς ἅπαντας ἄχρι Ἐπιδαμνίων 20 ἔδρασαν ἀνήμεστα ἔργα, κτείνοντες καὶ ἀνδραποδίζοντες τοὺς ἐν ποσὶν ἤβηδὸν ἅπαντας καὶ τὰ χρήματα ληϊζόμενοι. ἤδη δὲ καὶ

2. ἀπροσδοκῆτως ἐπιπεσὼν] ἐπιπεσὼν ἀπροσδοκῆτως L. 3. περιουσίην] περιουσίην L. 4. γὰρ om. H: habet Hm. ibid. ἐσκηνημένος] ἐσκηνημένος L. 5. τισὶ] τοῖς L. a m. sec. 7. πάθος L. πένθος P. 10. ὁ om. L. 11. δυοῖ L. δυοῖν P. 13. καὶ τοὺς βαρβάρους om. L. 15. ἐνθεν τε] ἐνθένδε L. ibid. τῇ τῆς om. L. 16. Μεσσήνῃ] μεσσην L. μεσσην L.

dolectis ex universo exercitu tribus equitum millibus, in hostes tendit, eosque inordinatos, et ita, ut dictum est, palantes adortus ex improviso, percussit, turbavitque omnes. Tum Phazas e proximo, ubi totenderat, obvium se ferens hosti, et viro forti digna edens facinora, nonnullis evadendi spatium dedit: at cum omnibus, qui ipsum stipabant, occubuit. Magnum casus hic damnum luctumque Romanis attulit, quorum communis spes in viris illis bellicosissimis residebat. Eorum, qui se subduxerunt, evasit quisque quocumque potuit. Primus Barbatius, Belisarii Praetector, cum duobus aliis incitatissimo cursu Crotonem venit, quo res loco sint docet, ac sibi videri asserit Barbaros continue affore. His Belisarius auditis, gravissime dolens, classem prope conscendit. Inde cum solvissent, secundo vento, eadem die Messanam appulerunt: quae urbs Siciliae contra Rhegium sita, stadiis nec. Crotonae distat.

29. Sub idem tempus, Sclavenorum copiae, traiecto Istro flumine, totum Illyricum, Epidamnium usque, foede vastarunt: obvios quosque sine ullo aetatis discrimine, partim mactantes morte, partim abducentes in servitutem, ac pecuniis spoliantes. Castella quoque regionis illius

φρουρία ἐνταῦθα πολλά τε καὶ δοκοῦντα ἔχουρά τὰ πρότερα εἶναι
 οὐδενὸς ἀμυνομένου ἑξειλὶν ἰσχυσαν, περιόντες ξύμπαντα κατ'
 ἔξουσίαν καὶ διερινώμενοι. οἱ δὲ τῶν Ἰλλυριῶν ἄρχοντες στρα-
 τευμα πενταμοχιλλίων τε καὶ μυρίων ἔχοντες εἶποντο, ἄγχιστα
 H 298 μέντοι τῶν πολεμίων οὐδαμῆ ἐτόλμων εἶναι. τότε δὲ καὶ σε-5
 μοὶ πολλάκις χερσῶνος ὦρα σκληροὶ τε λίαν καὶ ὑπερφύεις ἐν τε
 C Βυζαντίῳ καὶ χωριοῖς ἄλλοις ἐγένοντο, νύκτωρ ἅπαντες. καὶ οἱ
 μὲν ταύτῃ ὀκνημένοι καταχωσθήσεσθαι ὑποτοπήσαντες ἐν δέει με-
 V 156 γάλῳ ἐγένοντο, οὐδὲν μέντοι ἐνθένδε φλυῦρον αὐτοῖς ξυνηγέθη
 παθεῖν. τότε καὶ Νεῖλος ὁ ποταμὸς ὑπὲρ ὀκτωκαίδεκα πήχεις 10
 ἀναβάς ἐπέκλυσε μὲν τὴν Αἴγυπτον καὶ ἤρδεσε πᾶσαν, ἀλλὰ ἐν
 μὲν Θηβαΐδι τῇ ὑπερθεῖν οὔση ὀφίζαντόν τε καὶ ὑπορρίοντα τοῖς
 καθήκουσι χρόνοις τὰ ὕδατα παρείχετο τοῖς τῆδε ὀκνημένοις,
 σπείρειν τε τὴν γῆν καὶ τῶν ἄλλων ἐπιμελεῖσθαι ἥπερ εἰώθει.
 χώρας δὲ τῆς ἐνερθεῖν ἐκινδῆ πρώτον ἐπεύλασεν, οὐκέτι ἀπέβη, 15
 ἀλλ' ἐνοχλῶν αὐτοῦ ξύμπαντα διαγέγονε τὸν τοῦ σπείρειν καιρὸν,
 D οὐ ξυμπέσον τοῦτό γε πρότερον ἐκ τοῦ παντὸς χρόνου, ἔστι δὲ
 οὗ καὶ ἀπολωφῆσαν τὸ ὕδωρ ἐπέκλυσε ἀδρις οὐ πολλῶ ὕστερον.
 ταύτῃ τε ἅπαντα ἐσεσήκει τὰ σπέρματα, ὅσα δὴ μεταξὺ κατα-
 βεβλημένα ἐς τὴν γῆν ἔτυχε. καὶ οἱ μὲν ἄνθρωποι τῷ παραλόγῳ 20

1. ἐνταῦθα πολλά τε L. πολλά τε ἐνταῦθα P. 2. περιόντες]
 καὶ περιόντες H. καὶ περιήροζοντο Reg. *ibid.* ξύμπαντα] ξύμ-
 παν Reg. 3. καὶ om. L. 5. τότε δὲ] τότε δη Hm.
 8. ὀκνημένοι] ὀκισμένοι Reg. *ibid.* καταχωσθήσεσθαι] Vulgo
 καταχωσθήσεσθαι. καταχωσθήσεσθαι L. 11. καὶ ἤρδεσε πᾶσαν]
 οὐκ ἤρδεσε δὲ πᾶσαν H: *illud* Hm. *ibid.* ἀλλὰ] ἀλλὰ καὶ H.
 12. ὑπορρίοντα] ἀποχωρδόντα Reg. 14. εἰς ἄλλων] τὰ ἄλλα L.
 17. ξυμπέσον] ξυμπείειν H. ξυμπέσον Hm. *ibid.* τοῦ παντὸς
 χρόνου] παντὸς αἰῶνος Reg.

plurima, quae firma prius videbantur, ceperunt, nemine resistente, ita
 ut circumcurtando impune quovis penetrarent: cum Illyrici Duces, col-
 lecto ad xv. m. exercitu sic sequerentur, ut propius ad illos accedere
 non auderent. Anni huius hiems crebris, iisque vehementissimis et ma-
 xime horribilibus terrae motibus infesta fuit: qui omnes Byzantii aliisque
 in locis noctu contigerunt, et incolis, obratum iri se arbitrantibus,
 gravem attulerunt metum, sine ulla pernicie. Eodem anno inundavit
 quidem Aegyptum fluvius Nilus, ac totam irrigavit, auctus cubitis am-
 plius xviii. At cum in superiori Thebaide aquae subsedissent, et stato
 tempore intra ripas revocatae, tractus illius incolis dedissent spatium
 sementem faciendi, et alia curandi ex more; in partibus inferioribus non
 se collegit effusus annis: verum ibi infesta mora tempus omne nationis
 assumpsit: quod post homines natos nunquam contigerat. Alicubi rece-
 pta in alveum aqua haud multo post iterum restagnavit, itaque omnia
 corrupta semina, quae terrae commissa fuerant per illam temporis inter-

τῆς ξυμποραῖς ἀμχανία πολλῇ εἶχοντο, τῶν δὲ ἄλλων ζῴων ἀπορία τροφῆς τὰ πλείστα ἐφθάρη.

Τότε καὶ τὸ κῆτος, ὃ δὴ Βυζάντιοι πορφυρίωνα ἐκάλοον, ἐάλω. τοῦτό τε τὸ κῆτος πλέον μὲν ἢ ἐς πενήκοντα ἐνιαυτοῦς ὅτε τε Βυζάντιον καὶ τὰ ἀμφ' αὐτὸ χωρία ἠνώχλει, οὐκ ἐφεξῆς μέντοι, ἀλλὰ διαλείπον, ἂν οὕτω τύχοι, πολὺν τινα μεταξὺ χρόνον. καὶ πολλὰ μὲν κατέδυσε πλοῖα, πολλῶν δὲ τοὺς ἐπιβάτας ξυνταράττον τε καὶ βιαζόμενον ὡς ἀπωτάτω ἀπήνεγκεν. ἐπιμελὲς μὲν οὖν Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ ἐγγόνει τὸ θηρίον τοῦτο χειρῶσασθαι, ἐπιτελέσαι δὲ τὸ βούλημα οὐδεμιᾷ μηχανῇ ἔσχεν. ὅπως δὲ τανῦν αὐτὸ ἀλῶναι ξυνέκτισεν, ἐγὼ δηλώσω. ἐτύχωνε μὲν γαλήνη τὴν θάλασσαν πολλῇ ἔχουσα, δελφίνων δὲ πάμπολύ τι πλῆθος ἄγχιστά πη τοῦ στόμιτος πόντου τοῦ Εὐξείνου ξυνέρρεεν. ὅπερ ἐκ τοῦ αἰφνιδίου τὸ κῆτος ἰδόντες ἔφυγον ὡς πη 15 ἐκάστω δυνατὰ γέγονεν, οἱ δὲ πλείστοι ἀμφὶ τοῦ Σαγγάριδος τὰς ἐκβολὰς ἦλθον. τινὰς μὲν οὖν αὐτῶν καταλαβόν τὸ κῆτος καταπιεῖν εὐθὺς ἔσχευεν. εἴτε δὲ κείνη εἴτε φιλονεικία ἔτι ἐχόμενον οὐδέν τι ἤσπον ἐδίωκεν, ἕως δὲ αὐτὸ ἄγχιστά πη τῆς γῆς ἐκπεσὼν ἔλαθεν. ἐνταῦθά τε ἰλυὶ βαθεῖα κομιδῇ ἐντυχὸν βριά- 20 ζετο μὲν καὶ πάντα ἐκίνει, ὅπως δὲ ἐνθὲνδε ὅτι τάχιστα ἀπακλάσσοιτο, διαφυγεῖν δὲ τὸ τέρας τοῦτο οὐδαμῇ εἶχεν, ἀλλ'

8. πορφυρίωνα] πορφυρίων L. porfirium Pers. 4. τε om. L.
6. τύχοι] τύχη L. 8. ἀπήνεγκεν Reg. ἐπήνεγκεν P. 10. βού-
λημα] βούλευμα L. 11. τανῦν αὐτό] αὐτῶ τανῦν L. αὐτό
τανῦν Hm. 18. ξυνέρρεεν Reg. ξυνέρρεεν L. ξυνέρρειον P.
14. ἔφυγον] ἔφευγον L. 19. τε om. L.

capedinem. Quae inopinata calamitas magnis difficultatibus affectit homines: aliorumque animalium maxima pars interitit, inopia pabuli.

Tunc etiam cetus, quem Porphyrionem appellabant Byzantii, captus est. Cetus hic plus quinquaginta annos Byzantium ac vicinas oras infestavit, haud continenter quidem, sed longa (si fors ita ferret) per intervalla. Naves multas submergebat; multarum vectores violento impetu conturbans longissime dissipabat. Nec Iustinianus Augustus ulla arte exequi poterat, quod urgebat, belluae huius capiendae consilium. Quo tandem modo comprehensa iam fuerit dicam. Erat mare tranquillissimum, cum ad os Ponti Euxini ingens delphinum grex confluxit. Viso repente ceto, quo cuique licuit dilapsi sunt. Ad Sangaris ostia venire plurimi: quorum etsi nonnullos corripuit cetus, ac statim glutit, nihilominus caeteros persequi institit, seu fame, seu vincendi studio stimulante, donec ipsum imprudentem suus impetus propius terrae impexit: ubi limum nactus altissimum, vim adhibuit, ac nihil non egit, quo se quamprimum inde expediret. Verum adeo non ex illo tenaci coeno eva-

ὑπὸ τῷ πηλῷ ἔτι μάλλον ἐγίνετο. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐς τοὺς περιο-
 κους ἅπαντας ἤλθε, δρόμῳ εὐθὺς ἐπ' αὐτὸ ἤεσαν, ἀξίνας τε
 πανταχόθεν ἐνδεδιχέστατα κόψαντες οὐδαμῶς ἔκτειναν, ἀλλὰ
 σχολίοις ἀδραῖς τισιν εἶλον. ταῖς τε ἀμάξαις ἐνθήμενοι εὐρι-
 σκον μῆκος μὲν πηχῶν μάλιστα τριάκοντα ὄν, εὐρος δὲ δέκα. 5
 C αὐτοῦ ἐν τῷ παρόντι ἐγεύσαντο, οἱ δὲ καὶ μοῖραν ταριχεῦσαι
 τὴν ἐπιβάλλουσαν σφίσιν ἔγνωσαν. Βυζάντιοι δὲ, ἐπειδὴ τοῦ τε
 σεισμοῦ ἤσθοντο καὶ τὰ ζυμπεσόντα ἀμφὶ τε τῷ Νεῖλῳ καὶ τῷ
 κῆτει τούτῳ ἔγνωσαν, προὔλεγον αὐτίκα ζυμβήσεσθαι ὄσα δὴ 10
 αὐτῶν ἐκάστῳ ἤρесе. φιλοῦσι γὰρ ἄνθρωποι τοῖς παροῦσι δια-
 ποροῦμενοι τὰ ἐσόμενα τερατεύεσθαι, καὶ τοῖς ἐνοχλοῦσιν ἀπο-
 κναιόμενοι τὰ ζυμβησόμενα λόγῳ οὐδενὶ τεκμηριοῦσθαι. ἐγὼ δὲ
 μαντείας τε καὶ τεράτων δηλώσεις ἄλλοις ἀφίεις ἐκεῖνο εὐ οἶδα,
 ὡς ἡ μὲν τοῦ Νεῖλου ἐπὶ τῆς χώρας διατριβὴ μεγάλων αἰτία ἔν γε 15
 τῷ παρόντι ζυμφορῶν γέγονε, τὸ δὲ κῆτος ἀφανισθὲν πολλῶν
 ἀπαλλαγὴ κακῶν διαδεικνύται ὄσα. τινὲς δὲ φασιν οὐ τὸ κῆτος
 D τοῦτο, οὐπερ ἐμνήσθην, ἀλλ' ἕτερον εἶναι, ὃ δὴ ἀλῶναι ξυνέ-
 πεισεν. ἐγὼ δὲ ὄθεν τὴν ἐκβολὴν τοῦ λόγον ἐποησάμην ἐπάνεμι.
 Τωτίλας οὖν ταῦτα διαπεπραγμένος, ἃ προδεδήλωται, ἐπεὶ 20
 Ῥωμαίους τοὺς ἐν τῷ ἐπὶ Ῥουσκίας φρουρίῳ τῶν ἀναγκαίων ἐπι-

2. ἐπ' αὐτὸ] ἐς αὐτὸ Reg. 4. ταῖς τε] ἔν τε Reg. 6. ζυμ-
 μορίας] συμμορίας L. 8. τοῦ τε σεισμοῦ] τῶν τε σεισμῶν Reg.
 et Hm. τόν τε σεισμόν L. 16. ζυμφορῶν] συμφορῶν L.
 18. οὐπερ] ἤπερ H. οὐπερ Hm. 21. ἐν τῷ om. L. *ibid.*
 Ῥουσκίας] ρουσκιανῆς HL.

sit, ut sese magis immiserit. Exciti omnes rei fama accolae, confestim
 accurrunt; sine mora ac requie belluam undique contundunt ascis; ac
 ne ita quidem occisam, crassis funibus in terram subducunt. Cum eam
 in plaustra imposuissent, longam triginta fere cubitos, latam decem de-
 prehenderunt. Tum sectam atque inter se distributam, nonnulli mandu-
 carunt continuo: alii partem, quae ipsis obtigerat, condierunt sale.
 Cives autem Byzantii, cum terrae motum sensissent, et quae Nilo ceto-
 que huic acciderant, cognovissent, eventurum statim praedixerunt, quod
 cuique allubescerat. Homines enim circumventi difficultatibus futura
 comminisci monstrifico, et molestias, quibus anguntur, vanis prognosticis
 levare gaudent. Ego vero divinationes ac portentorum interpretationes
 relinquens illis, id probe scio, Nilum terrae distius innatando gravia
 peperisse incommoda, et sublata mala fuisse plurima, ceti interitu.
 Sunt qui cetum alium captum affirmant, non eum, cuius mentionem feci.
 Sed illuc iam oratio redeat, unde deflexit.

Totilas rebus, quas ante narraui, gestis, certior factus Romanos in
 Rusciano castelle cibariis egere, seque illos brevi expugnaturum ratus,

σπανίζεν ἐπύθετο, ἔξαιρήσειν αὐτοὺς οὐόμενος ὅτι τάχιστα, ἣν μὴ τι ἐσχομίζεσθαι τῶν ἐπιτηδίων οἶοί τε ὄσιν, ἰστροποπεδεύ-
σατό τε ὡς ἀγχοτάτω καὶ ἐγκαθεζόμενος ἐς πολιορκίαν καθίστατο.
καὶ ὁ χιμῶν ἔληγε, καὶ τρισκαίδέκατον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ
5 τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυνήγραψε.

λ'. Βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς πίζοδς στρατιώτας οὐχ ἦσ- P 534
σον ἢ διαχιλίους ἐς Σικελίαν ναοῖν ἔπεμψε καὶ Βαλεριανὸν οὐδε- V 157
μιᾷ μελλήσει παρὰ Βελισάριον ἐκέλευεν ἵναί. καὶ ὅς διαπορθ- H 299
μευσάμενος ἐς τὸν Ἀρουῶντα κατέπλευσεν, οὗ δὴ καὶ Βελισάριον
10 ἔξεν τῇ γυναικὶ εἶδεν. ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον Ἀντωνίνα μὲν ἢ
Βελισαρίου γυνὴ ἐς Βυζάντιον στέλλεται, τῆς βασιλίδος δεησο-
μένη μελζονι παρασκευῇ τὸν πόλεμον τόνδε ἔξαρτύεσθαι. ἢ δὲ
βασιλὶς Θεοδώρα νοσήσασα ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνιστο, ἐνιαυτοὺς Β.
ἕνα τε καὶ εἴκοσι τῇ βασιλείᾳ ἐπιβιώσασα καὶ μῆνας τρεῖς. ἐν
15 τούτῳ δὲ οἱ ἐν τῷ Ῥουσκιανῷ φρουρίῳ πολιορκούμενοι πιζόμενοι
τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀπορίᾳ ἐς λόγους τοῖς πολεμίοις ξυνιασιν, ὡμο-
λόγησάν τε μεσοῦσης μάλιστα τῆς τοῦ Θέρους ἄρους τὸ φρούριον
ἐνδύσειν, ἣν μὴ τις ἐπιγένηται μεταξὺ βοήθεια σφίσιν, ἐφ' ᾧ
20 ἐν τῷ φρουρίῳ τούτῳ πολλοὶ τε καὶ λόγμοι, καὶ Διοσφέρων ὁ
Τουλλιανοῦ ἀδελφός, τοῦ δὲ Ῥωμαίων στρατοῦ ἱππεῖς μὲν C

1. ἐπύθετο] ἐπιέθετο L a pr. m. 2. ἰστροποπεδύεσαστο] ἰστροπο-
πεδύεσαντο L. 3. ἐγκαθεζόμενος] ἐγκαθεζομένους L, e a m.
sec. ⁷ *ibid.* καθίστατο] καθίστατο L, v a m. sec. 7. ἢ δια-
χιλίους om. L. 12. τόνδε om. L. 14. ἐπιβιώσασα] ἐπιβιῶ-
σα L. 15. Ῥουσκιανῷ om. L. 20. Διοσφέρων] Διοσφέρων L.
Διοσφέρων H. 21. Τουλλιανοῦ] τουλλιανοῦ H.

si comaeatibus omnino intercluderentur, castra proxime metatus est, et
statarium inchoavit obsidionem. Exacta hiems annum terminat decimum
tertium huius belli, quod Procopius litteris prodidit.

30. Iustinianus Augustus militum laud minus duo millia peditum
in Siciliam navibus transportari iussit, mandavitque Valeriano, ut abie-
cta omni cunctatione Belisarium conveniret. Ille traiecto sinu, Hydrun-
tem appulit, ibique Belisarium cum ipsius uxore offendit. Subinde An-
tonina, Belisarii coniux, Byzantium proficiscitur, maiorem ad hoc bel-
lum apparatus rogatura Augustam. Verum Theodora Aug. iam morbo
obierat, exactis in principatu annis xxi. ac mensibus tribus. Interea,
qui in Rusciano castello obsidebantur, rei cibariae penuria pressi, insti-
tato cum hostibus colloquio, promiserunt se, ea lege, ut incolumitatem
sancti retinerent, tradituros castellum media fere aestate; nisi quid sub-
sidii hoc interim spatium acciperent. Erant ex Italis in eo castello cum
alii multi nobiles, tum frater Tulliani Deopheron: ex Romano exercitu

Ἰλλυριοὶ τριακόσιοι, οὐσπερ Ἰωάννης καταστησόμενος ἐνταῦθα ἔτυχε, Χαλάζιρα αὐτοῖς τὸν δορυφόρον ἐπιστήσας, Μασσαγέτην γένος, διαφερόντως ἀγαθὸν τὰ πολέμια, καὶ Γουδίλαν Θρωῆκα, καὶ πεζοὶ ἑκατὸν πρὸς Βελισαρίου ἐπὶ τῇ φυλακῇ τοῦ φρουρίου σταλέντες. τότε καὶ ὅσοι στρατιώται πρὸς Βελισαρίου ἐπὶ 5 τῇ Ῥώμης φρουρᾷ ἐτετάχατο τὸν σφῶν ἄρχοντα Κώνωνα κτείνουσι, ἐμπορίαν αὐτῷ τοῦ τε σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηθειῶν

D ἐπὶ πονηρῷ τῷ σφετέρῳ ἐπενεγκόντες. πρέσβεις τε τῶν ἱερέων τινὰς πέμπουσιν, ἀπισχυριζόμενοι ὡς, ἦν μὴ βασιλεὺς τοῦτου δὴ τοῦ ἐγκλήματος ἄμνησιαν σφίσι διδοίη χρόνον τε ῥητοῦ τὰς 10 ξυντάξεις ἐκτίσει δσας δὴ αὐτοῖς τὸ δημόσιον ὤφειλε, Τωτίλμ τε καὶ Γότθοις οὐδὲν μιλλήσαντες προσχωρήσουσι. βασιλεὺς τε αὐτοῖς τὴν δέτησιν ἐπιτελῆ ἐπολεῖ.

Βελισάριος δὲ τὸν Ἰωάννην ἐς τὸν Ἀρουντα μεταπεμψόμενος ξὺν τε αὐτῷ καὶ Βαλεριανῷ καὶ ἄλλοις ἄρχουσι στόλον πο- 15 λὸν ἀγέρας εὐθὺ Ῥουσκίας κατὰ τάχος ἔλπει, τοῖς ἐκεῖ πολιορκουμένοις ἀμύνειν ἐν σπουδῇ ἔχων. οἱ τε ἐν τῷ φρουρίῳ τὸν στόλον τοῦτον ἄτε ἀπ' ἐψηλοῦ κατιδόντες εὐέλπιδές τε γενόμενοι οὐκέτι τοῖς πολεμίοις προσχωρεῖν ἔγνωσαν, καίπερ ἐνισταμένης ἤδη τῆς σφίσι ξυγκειμένης ἡμέρας. καὶ τὰ μὲν πρῶτον χεμῶνος 20

1. Ἰλλυριοὶ] Ἰλλυριανοὶ Reg. *ibid.* καταστησόμενος ἐνταῦθα] ἐνταῦθα καταστησόμενος Hm. 2. Χαλάζιρα] χαλαζία τε L. 3. Γουδίλαν] Γουδίλαν P. γόδιλαν L. γοδίλαν H. Godilam Pers.: sed Gudilam p. 535 d. 6. Κώνωνα H. κόνωνα HmP. 7. αὐτῷ] αὐτῶν L. αὐτὸν H. 8. πονηρῷ] πονήρῳ P. 9. ἦν] εἰ L. 11. ξυντάξεις ἐκτίσει] συντάξεις ἐκτίσει L. 16. Ῥουσκίας] ρουσκιανῆς HL. *ibid.* ἐκεῖ om. L. 17. ἀμύνειν] ἐκμύνειν L.

equites Illyrii ccc. quos ibi Ioannes collocaverat, sub Chalazare Praetoriano, natione Massageta, viro bellicosissimo, et Gudila Thraece: aderant et pedites centum, a Belisario missi ad castelli custodiam. Eodem tempore milites, quos in praesidio Romae Belisarius constituerat, Cononem Praefectum suum trucidant, insimulantes, quod damno suo mercaturam frumenti caeteraque annonae faceret. Mox quosdam e Sacerdotibus Legatos mittant, denuntiantque, nisi criminis huius amnestiam, ac certi temporis stipendia ex aerario sibi debita ab Imperatore accipiant, se ad Totilam et Goitbos nulla interposita mora transituros. Eorum petitioni Imperator concessit.

Belisarius, Ioanne Hydruntem accito, cum ipso et Valeriano caeterisque Ducibus, magna classe collecta, recta Rusciam navigare maturat, illic obsessis afferre opem contendens. Qui in castello erant, ea classe ex edito prospecta, in spem optimam ingressi, deditiois faciendae consilium abiecerunt quamvis iam dicta dies adesset. Ac primo orta tem-

ἔξαισιον ἐπιπεσόντος, ἄλλως τε καὶ τῆς ἐκείνη ἀκτῆς ἀλιμένον παντάπασιν οὐσης, τὰς ναῦς ἀπάσας ὡς ἀνωτάτω ἀλλήλων ξυνηέθη διασκεδάνυσθαι· ταύτη τε χρόνον μῆκος σφίσι τριβῆναι ξυπέβη. αὐθις τε ὠγγεργμένοι ἐν τῷ Κροτωνιατῶν λιμένι ἐπὶ 5 Ῥουσκίαν ἀτήγοντο. οὐσπερ ἐπεὶ οἱ βάρβαροι εἶδον, ἐπὶ τοὺς Β ἵππους ἀναθορόντες ἀμφὶ τὴν ἥβονα ἐγένοντο τὴν ἀπόβυσιν τοῖς πολεμίοις ἀναστέλλειν διανοοῦμενοι. Τωτίλας τε τοὺς αὐτοῦ ἐπὶ πλείστον τῆς ἀκτῆς ἀντιμετώπους ἔστησε ταῖς τῶν νηῶν πύρραις, τοὺς μὲν δόρατα ἔχοντας, τοὺς δὲ τὰ τόξα ἐντειναμένους. διερ 10 ἐπεὶ Ῥωμαῖοι εἶδον, κατωρρώδησάν τε καὶ ἄγχιστα οὐδαμῆ ἐτόλμων λέναι, ἀλλὰ χρόνον μὲν τινα τὰς ναῦς ἐκαστάτω ἀνακωχέουσαντες ἠνοχη ἔμενον, ὕστερον δὲ ἀπογόντες τὴν ἀπόβυσιν πρόμναν τε πάντες ἐκρούοντο καὶ ἀναχθέντες τῷ Κροτωνιατῶν αὐθις λιμένι προσέσχον. οὗ δὲ ἐπὶ κοινῆς βουλευομένοις ἔδοξε σφίσιν 15 ἄριστα διοικησάσθαι καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐσκομίζεσθαι, Ἰωάννην C δὲ καὶ Βαλεριανὸν τοὺς τε ἄνδρας ἐς γῆν καὶ τοὺς ἵππους ἀποβιβάσαντας ὑδῶν τε πορευομένους ἐς Πικηνοὺς λέναι, ξυνταράξον-τας τῶν πολεμίων τοὺς τὰ ἐκείνη πολιορκουῆντας πόλισματα. οὐ- 20 τω γὰρ ἂν αὐτοῖς Τωτίλαν διωλύσαντα τὴν προσεδρείαν ἐπισπᾶσθαι ἐλπιδίαι εἶχον. Ἰωάννης μὲν οὖν ξὺν τοῖς ἐκόμενοις χιλίοις οὖσι κατὰ ταῦτα ἐπολεῖ· Βαλεριανὸς δὲ τὸν κίνδυνον δείσας ταῖς

2. τὰς ναῦς ἀπάσας] ταῖς ναυσὶν ἀπάσαις Reg. 6. ἥβονα] ἠέβονα L. 7. τοὺς αὐτοῦ] αὐτοῦς HL: illud HmLm. 15. τὰ ταύτη τε] τὰ τε L, qui in marg. ἐκείνη. 16. ἐσκομίζεσθαι] ἐσκομίσασθαι L. 17. δὲ καὶ] Vulgo τε καὶ. 18. ἐς Πικηνοὺς P. ἐς πικηνοὺς H. ἐπισκήτους L: sed in marg. ἐς πικη-
νοὺς.

pestas violentissima naves omnes toto aequare disiecit eo facilius, quod litus illud omnino importuosum est; itaque multum temporis inutiliter fluxit. Deinde in Crotonis portum collecti, solverunt, intento ad Rusciam cursu. Quos ut videre Barbari, conscensis equis, eo consilio ad litus convolant, ut hostem prohibeant exscensu. Hic suos longa serie Totilas constituit adversos navium proris, ac partim hastis, partim arcibus tentis instructos. Quo Romani spectaculo attoniti, neque audentes accedere, aliquandiu stetero procul in anchoris. Post, desperata exscensione, retro omnes ceaserunt, et profecti ad Crotonis portum iterum applicuerunt: ubi consilio habito, satius fore visum est, si Bellisarius Romae rebus optime provisum iret, eoque commeatus iaveheret: dum Ioannes ac Valerianus, viris et equis in terram expositis, iter in Picenum facerent, laccessituri hostes, qui regionis illius oppida obsidebant. Quo factum iri sperabant, ut Totilas ab obsidione retraheretur. Ac Ioannes quidem cum suis, numero mille, executus est consulti: Va-

ναυσι κόλπων περιῶν τὸν Ἴόνιον ἔπλει τοῦ Ἀγαῶνος εὐθύ. ταύτη γὰρ ἐν Πικηνοῖς τε γενήσεσθαι ζὸν τῷ ἀσφαλεῖ ὤρετο καὶ τῷ Ἰωάννη ξυμμίξαι. ἀλλὰ Τωτίλας διαλύσαι τὴν προσεδριαν οὐδ' ὡς ἤθελεν, ἀλλ' αὐτὸς μὲν ἐνταῦθα καθῆστο, διαχιλλούς δὲ ἰππείας τοῦ στρατοπέδου ἀπολεξέμενος ἐς Πικηνοὺς στέλλει, ἐφ' ᾧ τοῖς 5
D ἐνταῦθα βαρβάρους ξυμμίξαντες τοὺς ἄμφι τε Ἰωάννην καὶ Βαλεριανὸν ἀποκρούσονται.

H 300 Οἱ δὲ πολιορκούμενοι ἐν τῷ ἐπὶ Ῥουσκίας φρουρίῳ, ἐπισφᾶς τὰ τε ἀναγκαῖα ἤδη παντάπασιν ἐπέλελοιπε καὶ οὐδεμίαν ἔτι ἀπὸ Ῥωμαίων ἐπικουρίας ἐλπίδα εἶχον, Γουδίλαν τε τὸν δο-10
ρυφόρον καὶ Λεοφέροντα τὸν Ἰταλιώτην παρὰ Τωτίλαν πέμψαντες ἐπρισβεύοντο ἄμφι τῇ πωτηρίᾳ, διόμενοι σφίσι αὐτοῖς τῶν πεπραγμένων ξυγγνώμονα εἶναι. ὁ δὲ Τωτίλας ἐς ἄλλον οὐδένα ὅτι μὴ ἐς τὸν Χαλάζαρα ἐπιτελέσειν τὴν κόλυμπιν ἐπηγγέλλετο, ἔτε-
τὰ πρόσθεν ξυγκείμενα ἠλογηκότα, τοῖς δὲ ἄλλοις τὸ ἔγκλημα 15
ἐπιχωρεῖν πᾶσιν. οὕτω τοίνυν αὐτὸς τὸ φρούριον ἐδέξατο. καὶ
P 536 τὸν μὲν Χαλάζαρα ἄμφω τε τὴν χεῖρα ἀποτεμῶν καὶ τὰ αἰδοῖα εὐθύς ἔκτενε, τῶν δὲ στρατιωτῶν τοὺς μὲν βουλομένους μένειν ἐκέλευε τὰ σφέτερα αὐτῶν ἔχοντας, ἐφ' ᾧ τὸ λοιπὸν ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ Γότθοις ζυντάζονται· ὅπερ κἂν τοῖς ἄλλοις ὀχυρώμασι 20

2. πικηνοῖς LHm. Πικηνοῖς P. πικηνοῖς H. 4. καθῆστο] καθίστη L. 5. πικηνοῖς L. Πικηνοῖς P. πικηνοῖς H. 6. βαρβάρους] κολιμοῖς H: illud Hm. 7. ἀποκρούσονται] ἀποκρούσονται L a pr. m. 8. Ῥουσκίας] ρουσκιανῆς Reg. ρουσκιανοῖς H. 10. ἀπὸ Ῥωμαίων] ἐπὶ Ῥωμαίους Reg.: quod ferri potest. 14. Χαλάζαρα] χαλαζᾶς Reg. χαλάζαρον H. Eadem varietas infra. Chalazarum dicit Pers. ibid. ἐπηγγέλλετο] ἐπηγγέλλετο Reg. 16. αὐτός] αὐτῷ L. 20. κἂν τοῖς] αὐτοῖς L.

Ierianus vero, periculum veritus, et classe circum sinum vectus Ionium, Anconam recta navigavit. Hac enim via se ad Picentes tuto perventurum, et Iovanni iuncturum vires putabat. Totilas autem obsidionem solvere noluit: sed ibi consistens, delectos ex copiis bis mille equites, in agrum Picenum misit, ut conjuncte cum Barbaris, qui illic debebant, Ioannem et Valerianum propellerent.

Iam in castello Rusciano obsessi, cum eos annonae spesque mittendi a Romanis auxilii penitus defecissent, Gudilam Praetorianum, et Deopherontem Italum ad Totilam legarunt, pacturos pro vita, et actorum veniam petiuros. Spondidit Totilas, se in neminem animadversurum, praeterquam in Chalazarem, utpote pactae fidei violatorem; caeteris omnibus se delicti gratiam. Castello igitur ita capto, statim Chalazarem, ambabus manibus ac verendis truncatum, vita etiam spoliavit: milites, si qui manere vellent, rebus suis gaudere iussit, ea lege, ut Gotthorum signa pari cum ipsis conditione sequerentur: quod in illis

τοῖς ἀλικομένοις πράσσειν εἰώθει. οἷς δὲ τὸ μένειν ἐν ἡδονῇ ὡς
 ἤμισα ἦν, τοῦτους δὴ γυμνοὺς δεη βούλοιντο ἐκλείβειν ἀπαλλύσ-
 σεσθαι, τοῦ μὴ τινα οἱ τῶν πάντων ἀνθρώπων ἀκοίσιον ζυστρα-
 τεύεσθαι. ὀδοήκοντα μὲν οὖν τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ τῶν χρη-
 σμάτων ἀπολειμμένοι ἐς τὸν Κρότωνα ἤλθον, οἱ δὲ ἄλλοι ζῶν
 τοῖς χρήμασιν αὐτοῦ ἔμειναν. τῶν μὲντοι Ἰταλῶν τὰ μὲν χρή-
 ματα πάντα ἀφείλετο, τὰ δὲ γε σώματα κακῶν παντάπασιν ἀπα- **B**
 θῆ εἶασεν. Ἀντωνίνα δὲ ἡ Βελισαρίου γυνὴ τῆς βασιλίδος ἀπο-
 γενομένης ἐς Βυζάντιον ἀφικομένη ἔχρηζε βασιλέως μετάπεμπτόν
 10 οἱ τὸν ἄνδρα ἐνταῦθα εἰθεῖν. ῥῆσά τε διεπράξυτο τοῦτο. ἤδη
 γὰρ καὶ ὁ Μηδικὸς πόλεμος ἐπικείμενος ἰσχυρότατα βασιλεῖα Ἰου-
 στινιανὸν ἐς τοῦτο ἐνήγεν.

λα'. Ἐν τούτῳ δὲ τινες ἐπίθισιν ἐπὶ βασιλεῖα Ἰουστινιανὸν **C**
 ἐβουλεύσαντο. οἵπερ ὅπως τε ἐς τὸ βούλευμα τοῦτο κατέστησαν
 15 καὶ τρόπον δὴ ὅτω ἀποκρουσθέντες οὐδαμῇ ἐς τὸ ἔργον ἀφίκοντο,
 αὐτίκα δηλώσω. Ἀρτυβάνη Γόνθαρην καθελόντι τὸν τύραννον,
 ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, ἕκαστα τις ἐπιθυ-
 μία ἐγένετο Πρῆϊεταν τὴν βασιλέως ἀδελφιδῆν, ἣν εἶχεν ἐγγνη-
 τὴν, γυναῖκα ποιήσασθαι. ὅπερ καὶ αὐτῇ βουλομένη ὡς μύλι-
 20 στα ἦν, οὐκ ἔρωτι τοῦ ἀνθρώπου ἐνταῦθα ἡγμένη, ἀλλ' ὅτι οἱ
 χάριτας ὠμολογεῖ πολλὰς, αἰτεῖται μὲν τὸν Ἀρτιοβίνδου τοῦ

1. ἐν om. L. 2. δῆ] δὲ L. 3. τοῦ Reg. τῷ P. *ibid.*
 πάντων] ἀπάντων L. 5. ἀπολειμμένοι] ἀπολειμμένων L.
 8. εἶασεν P et Scaliger. ἦσαν HL. *ibid.* Βελισαρίου] τοῦ βε-
 λισαρίου L. 9. ἐχρηζε] ἐδίετο Reg. 17. ὥσπερ] οἷον Reg.
ibid. ἐρρήθη] ἐρήθη L a pr. m. 18. Πρῆϊεταν] πρῆϊεταν Reg.
 Et infra. *ibid.* ἣν εἶχεν om. Reg. 21. τισαμένη] αἰτησαμέ-
 νῳ L. τισαμένη Scaliger. τιμησαμένη H.

a se captis munitionibus factitaverat: quibus manere non collibitum es-
 set, edixit, abirent nudi quocumque animus ferret: quod invitum quem-
 quam habere nollet armorum socium. Tum Romani milites lxxx. exuti
 pecuniis, Crotonem se contulerunt: reliqui rebus salvis ibi mansero: Ita-
 lorum opibus omnibus ablati, corporibus plane temperatum est. Interca
 Belisarii coniux Antonina, cum Byzantium post Augustae obitum per-
 venisset, Imperatorem rogavit, ut eo virum revocaret: quod facillime
 impetravit, cum ad hoc Iustinianum Augustam impelleret bellum Persi-
 cum, quo iam is gravissime urgebatur.

31. Inter haec, in Iustinianum Augustum conspirarunt nonnulli: qui
 quo id modo consilium ceperint, eoque diffato nihil effecerunt, iamiam
 narrabo. Cum Artabanes Goutharin tyrannum sustulisset e medio, ut
 in superioribus libris memoravi, desponsam sibi Præictam, Imperatoris
 ex sorore neptem, uxorem ducere vehementissime cupiebat. Quod ipsa
 quoque optabat maxime, non ex amore in hominem, sed quod plurimum

- D ἄνδρὸς φόνον, αἰτὴν δὲ ἀνασωσαμένῃ καὶ ἀναρπύσαντι, αἰχμάλωτόν τε οὖσαν καὶ οὐκ ἐς μακρὰν τῷ τυράνῳ Γονθάριδι μιλ-
 V 159 λουσαν οὐ τι ἐκουσίαν ἐς εὐνὴν ζυγεῖσθαι. ἐπεὶ τε ἄμφω ταῦτα ἤρθεκε, Πριεΐκταν μὲν Ἀρταβάνης βασιλεὶ ἔπεμψεν, αὐτὸς δὲ, καίπερ Λιβύης ὄλης στρατηγὸς καταστάς, ἔχρηζε βασιλέως, ὅ ἀναπλάσας τινὰς οὐχ ὑγιεῖς σκήψεις, ὅπως αὐτὸν ἐς Βυζάντιον μεταπέμποιτο. ἐνήγε δὲ ἐς τοῦτο αὐτὸν ἢ τοῦ γάμου ἐλπίς, ἄλλα τε πολλὰ ἐνθένδε ἀγαθὰ ὑποφαίνουσα καὶ τῆς βασιλείας οὐ πρό-
 P 537 ρω αὐτὸν τὸ λοιπὸν ἔσσεσθαι. οἱ γὰρ ἄνθρωποι εὐημερίας ἐκ τοῦ παραλόγου ἐπιλυβόμενοι οὐ δύνανται τὴν διάνοιαν ἐνταῦθα ἰστά-
 10 ναι, ἀλλὰ καρδοκοῦσι τὰ πρόσω, καὶ ταῖς ἐλλίσις ἐπίπροσθεν αἰεὶ χωροῦσιν, ἕως καὶ τῆς οὐ θεῶν ὑπαρξάσης αὐτοῖς εὐδαμνίας στειρήσονται. βασιλεὺς τοίνυν τὴν δέησιν ἐπιτελῆ ἔποιε. καὶ τὸν Ἀρταβάνην ἐς Βυζάντιον μετεπέμπετο, ἕτερον ἀντικαταστήσας Λιβύης στρατηγὸν, ἥπερ μοι δεδιήγηται. γενόμενον δὲ τὸν 15 Ἀρταβάνην ἐν Βυζαντίῳ ὁ μὲν δῆμος τῶν πεπραγμένων ἐθαύμαζε καὶ ἄλλως ἠγάπα. ἦν γὰρ εὐμήκης τε τὸ σῶμα καὶ καλὸς, τό τε ἦθος ἐλευθέριος καὶ ὀλίγα ἄττα φθιγγόμενος. βασιλεὺς
 B δὲ αὐτὸν ἐν τοῖς μάλιστα ἐτετιμήκει. στρατηγὸν τε γὰρ τῶν ἐν Βυζαντίῳ στρατιωτῶν καὶ ἄρχοντα φειδεράτων καταστησάμενος 20 ἐς τῶν ὑπάτων ἀνεγράψατο τὸ ἀξίωμα. τῇ μέντοι Πριεΐκτῃ

7. δὲ ἐς] γὰρ ἐς L. 10. ἐπιλυβόμενοι] ἐπιβαλλόμενοι L: Illud Lm. *ibid.* ἰστάται Reg. Vulgo ἰσταίται. 13. τοίνυν] μένοι Reg. 15. Λιβύης L. Vulgo Λιβύη. 16. τῶν] τῶν μὲν L. 18. βασιλεὺς δὲ] βασιλεύς τε L. 21. Πριεΐκτῃ] κρείττα L, et infra.

deberet illi: utpote qui Areobindi mariti necem ultus esset, ipsamque captivam, et ad Gontharis tyranni torum brevi rapiendam, vindicasset in libertatem. Promisso invicem lubentibus animis matrimonio, Praelectam quidem Artabanes ad Imperatorem misit; ipse vero, quamvis universae Africae Comes creatus esset, conflictis inanibus causis, Imperatorem rogavit, ut se Byzantium revocaret. Eo trahebatur nuptiarum spe, quae cum alia plurima inde ventura bona, tum propinquum deinceps Imperium ipsi ostentabat. Etenim sic sunt homines: in parta praeter opinionem felicitate animum tenere nequeant, sed ulteriora cupide expectant, neque assistunt spem extendere, donec ipsam, quam adepti sunt, felicitatem male amiserint. Annuens igitur Imperator, Artabanes revocavit Byzantium, alio in eius locum soffecto Africae Comite, ut alicubi dixi. Postquam Byzantium Artabanes advenit, cum admirationem rebus gestis, tum vero maxime gratiam popularem collegit proceri dignitate corporis, indolis liberalitate, et breviloquentiae studio. Eundem eximie ornavit Imperator: creatum enim Magistrum militum in praesenti, et Foederatorum Ducem, adscripsit Consulibus honoribus: sed non potuit

ξυνοικίεσθαι οὐδαμῆ ἰσχυσεν. ἦν γὰρ αὐτῷ γυνὴ πρότερον ξυ-
 γενής τε καὶ ὁμόφυλος οὖσα καὶ ἐκ παιδὸς αὐτῷ ἐς γάμον ἐλθεῖ-
 σα. ἦν δὴ πολλῶν ἔμπροσθεν ἀποσεισάμενος αὐτὸς ἔτυχε τῶν τι-
 νος ἴσως παραπεπτακυίας αἰτίας, ὧν δὴ ἔνεκα γυναίκας ἀνδράσι
 5 προσκρούειν ξυμβαίνει. αὕτη τε, ἕως μὲν τῷ Ἀρταβάνῃ οὐκ εὖ
 καθεστήκει τὰ πράγματα, οἴποι καθῆστο ἐν πάσῃ ἀπραγμοσύτῃ,
 τὰ παρόντα σιωπῇ φέρουσα· ἐπεὶ δὲ Ἀρταβάνης ἤδη λαμπρὸς
 τε τοῖς ἔργοις καὶ μέγας ἐγεγόνει ταῖς τύχαις, οὐκ ἐνεγκούσα ἡ
 γυνὴ ἔτι τὴν ἀτιμίαν ἐς Βυζάντιον ἤλθεν. ἰκέτις τε γενομένη τῆς
 10 βασιλίδος ἀπολαβεῖν τὸν ἄνδρα ἤξιον. ἡ δὲ βασιλὶς (ἐπεφύκει
 γὰρ αἰεὶ δυστυχούσαις γυναῖξι βραδείν) προσχωρήσασθαι τε ἀκουσίῳ
 αὐτὴν τῷ Ἀρταβάνῃ ὡς μάλιστα καὶ ξυνοικεῖν κατηνάγκασε, τὴν
 τε Πριεϊκταν Ἰωάννης ὁ Πομπηίου τοῦ Ὑπατίου γυναῖκα γαμετήν
 ἐποίησατο. ταύτην Ἀρταβάνης τὴν ξυμφορὰν οὐκ ἤνεγκε πρῶτως,
 15 ἀλλ' ἠγριαινετό τε καὶ ἀγαθὰ ἐργασμένῳ Ῥωμαίοις ἔλεγε τόσα
 γυναῖκα μὲν τὴν οἱ αὐτῷ κατηγγυημένην ἰκόντα ἐκοῦσαν ἀγαθ-
 σθαι οὐδεὶς ἐψῆ, τῇ δὲ πάντων αὐτῷ δυσμενεστάτῃ οὔσῃ πλη-
 σιάζειν ἀνωκάζηται τὸν ἕπαντα χρόνον· ὃ δὴ μάλιστα ἀνδρῶ-
 20 νου ψυχὴν ἀναιῶν πέφυκεν. ὥστε ἀμέλει οὐ πολλῶν ὕστερον, ἐπειδὴ

2. καὶ ὁμόφυλος om. L. 5. αὕτη — πράγματα] ἄρα τε τῷ
 Ἀρταβάνῃ οὐκ εὖ καθεστηκότες τοῦ πράματος H. *ibid.* τε,
 δας] τῆς L in textu. 11. γυναῖξι — ἀκουσίῳ] γυναῖξιν προσ-
 χωρεῖν ἀκουσίῳ L. 12. κατηνάγκασε] ἔγνω Reg. 14. ξυμ-
 φορὰν.] συμφορὰν L. 15. καὶ ἀγαθὰ — τόσα] καὶ δευτέρῃ
 ἐποίησε εἰ αὐτὸν τοὺς Ῥωμαίους πολλὰ δὴ ἀγαθὰ ἐργασμένον
 Scallger. *ibid.* ἐργασμένῳ] ἐργασμένον L. *ibid.* ἔλεγε τόσα
 om. L. 16. κατηγγυημένην] κατεσκευασμένην Reg. 18. ἀν-
 δρώπου] ἀνδρώπου Lm.

cum Precicta iungere matrimonio, vivente adhuc uxore, ipsius populari
 et contribuli; quam ille a pueritia ductam multis iam abhinc annis repu-
 diaverat, culpa forte intercedente ex earum numero aliqua, quibus uxore
 a se maritus abalienant. Ac tandiu quidem illa se domi tenuit, ni-
 hil movens, et statum, in quo erat, obscure ferens; quandiu non bono
 fuere loco res Artabanis: iam vero ubi hic factis inclauit, ac multum
 fortuna crevit, impatiens ignominiae femina Byzantium venit, supplex
 adit Augustam, ac virum repetit. Augusta, cui hoc matura insitum erat,
 ut afflictarum mulierum semper susciperet patrocinium, eam Artabani in-
 vitissimo obtulit, ac iussit esse consortem thalami: Precictam autem
 Ioannes filius Pompeii, qui frater fuit Hypatii, uxorem duxit. Rem hanc
 adversam non ferens modico Artabanes, exacerbato animo dicitabat,
 sibi tam bene de Romanis merito permissam a nemine, ut sibi despon-
 sam volentem volens uxorem duceret: quam vero odisset omnium maxi-
 me, se ad illius perpetuam consuetudinem cogi. Hominis mentem id gra-
 vissime urebat: ita ut coniugi illi repudium iterum labens remisit paulo

πέμψατο τὴν γυναῖκα εὐθείς. ἐτύγχανε δὲ βασιλεῖ τὸν Γερμανὸν ἀνεψιὸν ὄντα Βοραΐδην ἀδελφὸν ἔχειν. οὗτος μὲν Βοραΐδης ὁ Γερμανοῦ ἀδελφὸς ἔναγχος ἐτετελευτήκει, τῶν χρημάτων τὰ πλεῖστα τῷ τε ἀδελφῷ καὶ παισὶ τοῖς ἐκείνου ἀπολιπών. οὕσης δὲ αὐτῷ γυναικὸς τε καὶ παιδὸς μιᾶς, τосαῦτα τὴν παῖδα ἐκέλευεν ἔχειν ὅσα ὁ νόμος ἠνάγκαζε. διὸ δὴ βασιλεὺς τῇ παιδί μᾶλλον ἀμύνην ἤξιον. ὅπερ ἐν τοῖς μάλιστα Γερμανὸν ἔδακνε.

P 538
V 160

λβ'. Βασιλεῖ μὲν οὖν τὰ τε ἀμφὶ Ἀρταβάνῃ καὶ Γερμανῷ ταύτῃ πη εἶχεν. ἦν δὲ τις Ἀρσάκης ὄνομα ἐν Βυζαντίῳ, Ἀρμένιος γένος, Ἀρσακίδης, ἀνὴρ τῷ Ἀρταβάνῃ κατὰ γένος προσήκων. ὃς δὴ κακουργῶν ἐς τὴν πολιτείαν οὐ πολλῷ ἔμπροσθεν ἐφωράθη καὶ προδοσίας διαφανοῦς εἶλατο, ὅτε δὴ ἐς Χοσρόην, τὸν Περσῶν βασιλέα, πρῶγματα ἐπὶ Ῥωμαίοις νεώτερα πράσων. βασιλεὺς τε αὐτὸν ἄλλο μὲν εἰργάσατο οὐδὲν ἄχαρι, ξάνας δὲ οἱ πολλὰς κατὰ νότου δεξιόμενον ἐπόμπευσε καμήλω ἀνὰ τὴν πόλιν ἀγρούμενον, οὐδὲν μέντοι αὐτὸν οὔτε τοῦ σώματος οὔτε τῆς οὐσίας ἀφείλετο, οὐ μὴν οὐδὲ φυγῇ ἐξημίωσι. δυσφοροῦμενος δὲ ὁμοῦ τοῖς ξυμπεπτικώσιν Ἀρσάκης δόλους ἐπὶ τῇ Ἰουστινιανῷ καὶ τῇ πολιτείᾳ ἐπινοεῖν ἤρξατο. ἐπειδὴ τέ οἱ ξυναχθό-

1. τὸν Γερμανὸν] ταύτῃ καὶ γερμανὸν L: αἰτία καὶ πρὸς γερμανὸν a m. sec. 2. ὄντα] ὄντα τοιαύδε L. *ibid.* Βοραΐδην — οὗτος μὲν om. L. 4. καίσι Maltretus. Libri κασι. 6 βασιλεύς] βασιλεῖ L a m. pr. 7. ἀμύνην] ἀμύνη L. 14. ἀφείλετο] αὐτῷ H. *ibid.* „ξάνας] Ita correxi, cum legerem ξάνας. Sic in Anecd. p. 10 c. dicitur Theodora ξάναςα κατὰ τὰ τοῖν ὄμων καὶ τοῦ νότου πολλὰς. et lib. I. Pers. p. 79 a. ξινοῦντες κατὰ τοῦ νότου πολλὰς.“ MALT. Ad ξάνας nihil diversitatis enotatum ex L. 15. δὲ οἱ Lm. Vulgo δὲ οὐ. *ibid.* δεξιόμενον om. L. 16. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδὲ — οὐδὲ. 18. δόλους] δουλίσεις L. βουλεύσεις Lm. 19. οἱ ξυναχθόμενον] ξυναχθόμενον οἱ L.

post, simul ac naturae cessit Augusta. Germanus, Imperatoris ex fratre nepos, fratrem habuit Boraïdem. Hic Boraïdes Germani frater, non ita pridem obierat, fortunarum suarum parte maxima relicta fratri eiusque filiis. Cum autem Boraïdi et uxor esset, et unica filia; hanc ex bonis tantum habere iussit, quantum legis necessitas posceret. Quocirca Imperator filiae favere maluit: quod Germanum maxime pupugit.

32. Ita cum Artabane et Germano res Imperator constitutas habebat. Byzantii quidam erat Armenius, Arsaces nomine, ex Arsacitarum sanguine et Artabanis propinquus. Hic non ita pridem, dum aliquid adversus Remp. moveret, deprehensus fuerat, et aperte convictus prodicionis: nimirum res novas in Romanos cuderat cum Rege Persarum Chosroë. In reum nihil gravius Imperator statuerat: dorso tantum leviter caeso, eum per urbem traduci iusserat, camelato vectum: non corporis mutilatione, non mulcta, non exilio mulctaverat. Nihilominus Arsaces imposita poena exasperatus, dolos in Iustinianum ac Rempublicam coe-

μενον τὸν Ἀρταβάνην, ὡς ξυγγενῆ, εἶδεν, ἔτι μᾶλλον ἠρέθειζε
 τε καὶ λόγων ἐνέδραις τὸν ἀνθρωπον καταλαβὼν ἐκάκιζεν, οὔτε
 νύκτα οὔτε ἡμέραν τινα ἀνείκει, ἀνδρείον τε καὶ ἀνδρόβροννον ἀπὸ C
 καιροῦ γεγονότα ἀνείδιζεν. ἐπὶ μὲν γὰρ κακοῖς ἀλλοτριοῖς γεν-
 5 ναῖόν τε καὶ τῆς τυραννίδος διαλύτην αὐτὸν γεγονέναι, φίλον τε
 ὄντα καὶ ἐστίατορα Γόνθαρην αὐτόχειρα λαβόντου κτεῖναι οὐδενὶ
 λόγῳ. ἐν δὲ γε τῷ παρόντι ἀποδειλιώσαντα οὕτως ἀνάνδρως ἐν-
 ταῦθα καθῆσθαι, τῆς μὲν πατρίδος οἱ φρουρουμένης τε ἐνδελ-
 χίστατα καὶ δασμοῖς ἐκτετηκυίας ἀήθεισι, τοῦ δὲ πατρὸς ἀνηρη-
 10 μένου ἐπὶ ξυνοθηκῶν τε καὶ ξυμβάσεως λόγῳ, παντὸς δὲ τοῦ ξυγ- D
 γενοῦς δεδουλωμένου τε καὶ σκεδαννυμένου ἀεὶ πυνταχόσε τῆς
 Ῥωμαίων ἀρχῆς. ἀλλὰ τούτων τοιοῦτων ὄντων αὐτῷ Ἀρταβά-
 νης ἀποχρῆν οἶεται, εἰ στρατηγός τε Ῥωμαίων εἴη καὶ ἕπατος
 καλοῖτο μόνον, „Καὶ σὺ μὲν“ ἔφη, „ξυγγενεὶ τέ μοι ὄντι καὶ πε-
 15 πονθότι ἀνήκιστα ἔργα οὐδαμῆ ξυναγαγείς· ἐγὼ δὲ σε οἰκτεῖρω
 τῆς ἐπ’ ἀμφοῖν ταῖν γυναικῶν, ὧ βέλτιστε, τίχης, ἧς τε οὐ
 δῖον ἐστέρησαι καὶ ἧ ξυνοικεῖν ἠναγκάσθης. καίτοι οὐδένα εἰ-
 κός, ὅτε φρονήματος καὶ κατὰ βραχὺ τιος μέτεστι, τὸν Ἰου-
 σστινιανοῦ ἀναδίσθαι φόνον οὔτε ὀκνήσει οὔτε ὑπερωδῆμι τινί, ὥς
 20 δὴ κάθηται ἀφύλακτος ἐς ἀεὶ ἐπὶ λίσσης τινὸς ἄωρι νυκτῶν, P 539

8. ἀνδρείον] ἀνανδρον Reg. 5. αὐτόν om. L. 6. αὐτόχειρα]
 αὐτοχειρὶ L. αὐτοχειρὶ Pm. 10. ξυμβάσεως] ξυμβιβάσεως L.
 13. στρατηγός τε] τε om. L. 16. ταῖν om. L. *ibid.* ἧς] οἷς
 L. 17. ξυνοικεῖν L. συνοικεῖν P. 19. φόνον] φόβον H.
ibid. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδὲ — οὐδὲ. 20. νυκτῶν P, ex
 Vat. ut videtur. νυκτός Reg. et L. corr. νύκτωρ H et L a pr. m.

plū animo coquere. Atque ubi vicem suam Artabanem, utpote propin-
 quum, dolere animadvertit, magis ac magis eum incendere; verborum
 insidiis circumvenire; diu noctu, sine ulla intermissione carpere. Gene-
 rositatem illi ac molliem exprobrabat, utramque intempestivam: ut
 aliena damna depelleret, fortī ipsum animum sustulisse tyrannidem, et
 correpto Gonthari, ab re vitam sua manu ademisse, cum is amicus es-
 set et convivor: iam veno tam ignavo metu torpere; cum patriam as-
 siduis praesidiis occupatam vectigalia insueta absumpissent; cum pater
 pactionis faciendae specie caesus fuisset; cum universa propinquitas per
 totum Orbem Romanum dissipata misere serviret; ac tali in statu rerum
 contentam esse Artabanem Romanae militiae Magisterio, et inani nomine
 Consulatus. Tu quidem, inquit, me propinquum tuum diu passum, mi-
 nime commiseraris; ego vero tuum, o praecolare, in utraque sponsa infor-
 tunum doleo; quod tibi altera per iniuriam erepta, altera per vim ob-
 trusus sit. At nemo, in quo aliquantum rationis inest, vel ignavia vel metu
 fugere debet a caede Iustiniani; qui sine custodibus in Museo cum
 grandaevis Sacerdotibus ad nullam noctem desidere soleat, indefessus sit-

ὁμοῦ τοῖς τῶν ἱερῶν ἰσχυροτέρουσι ἀνακυκλεῖν τὰ Χριστιανῶν λόγια σπουδῆν ἔχων. ἀλλὰ γὰρ (ἔφη) οὐδέ τις οἱ ἀντιστήσεται τῶν Ἰουστινιανοῦ ξυγγενῶν. ὁ μέντοι γε πάντων δυνατάτατος Γερμανός, οἶμαι, ξυλλήψεται σοι προθυμουμένην ξὶν τοῖς παισὶ τοῖς αὐτοῦ, νεανίας τε οἷσι καὶ τῇ τε ἡλικίᾳ καὶ τῷ θυμῷ 5 ἐπ' αὐτὸν ζήσουσι, οὓς γε καὶ τὴν πρῶξιν αὐτοματίσειν ἐλπίδα ἔχω. ἡδικοημένοι γὰρ πρὸς ἐκείνου τυγχάνουσι καὶ ἤδη ὅσα οὐτε ἡμεῖς οὐτε τις ἄλλος Ἀρμενίων οὐδέεις. τοιούτους Ἀρσάκης αἰε καταγοητεύων τὸν Ἀρταβάνην, ἐπειδὴ αὐτὸν ποτε ἐνδόντα εἶδεν, B ἐπὶ τινι Περσαρμένιον ξιτρον, Χαναράγγην ὄνομα, τὸ πρῶγμα 10 ἐνήγεν. ἦν δὲ οὗτος ὁ Χαναράγγης νεανίας μὲν, καλὸς δὲ τὸ H 302 σῶμα, οὐ μέντοι κατεσπουδασμένος, ἀλλ' ἐπὶ πλείστον παιδαριώδης.

Ἐπεὶ οἷν Ἀρσάκης αὐτὸν τε καὶ Ἀρταβάνην τὰ τε ἐς τὴν γνώμην καὶ ἐς τοὺς λόγους ξυνέμιξεν, ἀπηλλάσσετο ἐπαγγελιάμηνος Γερμανόν τε καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας ὁμογενώμονας ἐς τὸ ἔργον θῆσεσθαι σφίσι. καὶ ἦν γὰρ Ἰουστίνος ὁ πρεσβύτερος τῶν Γερμανοῦ παίδων, νεανίας μὲν καὶ πρῶτος ὑπηρέτης, δραστήριος δὲ καὶ ἐς τὰς πρῶξεις ὀξύτερος. ὅς καὶ ἐς τῶν ὑπάτων τὸν δῖον V 161 φρον οὐ πολλῶν ἔμπροσθεν ἀναβεβήκει. ἀφικόμενός τε παρ' αὐτὸν C τὸν ὁ Ἀρσάκης ἔφρασκέν οἱ λάθρα ἐν ἱερῷ τινι ἐντυχεῖν βούλεσθαι.

1. ἰσχυροτέρουσι L. γίγνουσι ἄσχυρον P. 4. προθυμουμένην] προθυμουμένος L. 7. οὐτε — οὐτε] Vulgo οὐδὲ — οὐδέ.
9. αὐτὸν ποτε] ποτε αὐτὸν L. 11. ἐνήγεν] ἦγεν L. *ibid.*
νεανίας] νεανίαιος L. 17. Ἰουστίνος] Ἰουστινιανός HL.
18. πρῶτος Reg. πρῶτον L. πρῶτα P. 19. δὲ] ὡς HL.
ibid. τῶν] τὸν L. 20. ἐν om. L. *ibid.* τε et ὁ om. L.

die sacros Christianorum codices volens. Tum pergens, Nec tibi, ait, propinquorum Iustiniani quisquam sces opponet. Immo vero Germanus omnium potentissimus te lubens, ut equidem arbitror, iuvabit cum filiis suis, iam adolescentibus, et in eum cum fervore aetatis, tum ira succensis: qui rem sponte, nisi me spes fallit, suscipient; tanta iam ab ipso affecti iniuria, quanta nec nobis, nec alii cuiquam Armeniorum illata fuit. Talibus Artabanem praestigiis tentare non cessans Arsaces, ubi tandem pervictum vidit, alium quendam Persarmenium, cui nomen Chanaranges, participem fecit consilii. Erat Chanaranges praestanti corpore adolescens; sed levi admodum ac puerili ingenio.

Postquam cum illo et Artabane consilium sermonemque Arsaces contulit, abscessit, pollicitus se in partes tracturum suos Germanum eiusque filios: quorum erat maior natus Iustinus; primae lanuginis adolescens, strenuus ac manu promptus, et nuper ad sellam Consularem evectus. Eam ubi convenit Arsaces, velle se dixit cum ipso clandestino agere in

ἐπεὶ τε ἐν τῷ ναῷ ἐγενέσθη ἄμφω, ἤξιον πρῶτον Ἀρσάκης τὸν Ἰουστινὸν δι' ὀρκῶν ἰσχυρίσασθαι μὴ ποτε τοὺς λόγους ἐς τινα τῶν πάντων ἀνθρώπων ὄτι μὴ ἐς τὸν πατέρα μόνον ἔξοιουν. ταῦτά τε δημομοκότε τῷ ἀνδρὶ ὠνείδιζεν εἰ βασιλεὶ ξυγγενῆς πλησίστατα ὧν ἀγοραίους μὲν καὶ ἀγελαιούς ὀνθρώπους τινὰς, ἔχοντας οὐδὲν αὐτοῖς προσῆκον ὄρων τὰς τῆς πολιτείας ἀρχὰς, αὐτὸς δὲ τηλικὸς ὧν ἀνέχοιτο πρὸς ἰδιωτῶν διοικεῖσθαι τὰ πράγματα. προσετίθει τε ὡς οὐκ αὐτὸν μόνον περιορῶν βασιλεὺς φαίνεται, ἀλλὰ καὶ τὸν πατέρα τὸν αὐτοῦ, καίπερ ἐπ' ἄκρον 10 ἀρετῆς ἦκοντα, καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἰουστινιανὸν ἐν ἰδιώτῳ μοίρᾳ D εἶα καθήμενος τὸν πάντα αἰῶνα, καὶ οὐδ' ἐς τοῦ θεοῦ τὴν οὐσίαν αὐτὸν εἰσεῖναι ξυγέβη, ἧς δὴ κληρονόμος τῷ γε ὄσον βεβουλήσθαι Βορσίδην αὐτὸς γεγονώς, εἴτα οὐδέον ἐκ τοῦ ἐπι κλειστον ἀφῆρηται. καίτοι πολλῶν ἐτι μᾶλλον αὐτοῦς περιοφθῆσε- 15 σθαι εἰκὸς αὐτίκα δὴ μάλα, ἐπειδὴν τάχιστα Βελισάριος ἐξ Ἰταλίας ἀφίκηται. ἠγγέλλετο γὰρ ὡν ἐν Ἰλλυριοῖς ἤδη που μέσοις. τοσαῦτα ὑπαικῶν Ἀρσάκης ἐς τὴν βασιλείῳ ἐπιβουλήν τὸν νεανίαν ὤρμα, τὰ τέ οἱ αὐτῷ καὶ Ἀρταβάνῃ ξυγκείμενα καὶ τῷ Χανυράγγῃ ἀμφὶ τῷ ἔργῳ τούτῳ ἀποκαλέψας. ταῦτα Ἰουστι- 20 νος ἀκούσας ξυνεταράχθη τε καὶ ἰλιγγιάσας ἄντικρυς πρὸς τὸν P 540

2. τινα] τινὰς H: illud Hm. 4. τῷ ἀνδρὶ] τὴν τὴν ἄν (sic) L. τὴν τ' ἀναδρῖαν Lm. *ibid.* πλησιστάτα] πλησιστάτος Reg. 7. ὡν ἀνέχοιτο πρὸς ἰδιωτῶν] ὧν ἤδη πρὸς αὐτοῦ εἶναι L. 8. προσετίθει τε om. L. *ibid.* ὡς οὐ] οὐ κατ' L. 9. φαίνεται om. L. *ibid.* τὸν αὐτοῦ om. L. 11. εἶα om. L. *ibid.* οὐδ' ἐς τοῦ] οὐδὲ τοῦ L. 12. τῷ γε ὄσον] τὰ γε ὄσα L. 17. ἐς τὴν βασιλείῳ] ἐς βασιλεία L. 19. τῷ ἔργῳ τούτῳ] τὸ ἔργον τοῦτο L. 20. πρὸς τὸν L a m. sec. Aberat πρὸς.

temple quodam. Ut illuc ambo ingressi sunt, ante omnia Iustinum Arsaces rogat, iurato confirmet, se quae audierit, mortalium omnium nemini unquam enunciaturum, praeterquam patri. Iureiurando devinctum increpat, quod cum proxime contingat Imperatorem, plebeios ac gregarios homines publicis honoribus immerito uti videat, et cum tantus sit, ab iis, qui sanguine alieni sint a regia, administrari res patiat. Addit non ipsum modo videri esse contemptui Imperatori, sed ipsius etiam patrem, quamvis summa virtute praeditum, et fratrem Iustinianum ab eodem relinquere semper in privatorum iacentes numero: commemorat aver- sa patri bona; quorum ipse, quantum in Boraidis voluntate erat, cum esset haeres institutus, parte maxima spoliatus inique fuerit: nec dubium esse, quin ab illo multo magis spernantur, cum primum ex Italia redierit Belisarius; quem in medio iam esse Illyrico fama nuntiet. His Arsaces dictis, ad exitium Imperatori struendum impellit adolescentem, patefactis quae sibi ad eam rem cum Artabane et Chanarange constituta fuissent. Quibus auditis, conturbatus Iustinus, et quasi vertigine cor-

Ἀρσάκην ἀπεῖπε μήτ' ἄν οἱ αὐτῷ μήτε Γερμανῶ τῷ πατρὶ ταυ-
τά ποτε ποιητέα εἶναι.

Καὶ ὁ μὲν Ἀρσάκης τὰ ξυμπεισόντα τῷ Ἀρταβάνῃ ἀπήγγε-
λεν, ὁ δὲ Ἰουστίνος ἐς τὸν πατέρα τὸν πάντα λόγον ἀνήγγελεν.
καὶ ὃς Μαρκέλλῳ κοινολογησάμενος, ὃς τῶν ἐν παλατίῳ φυλά-
κων ἦρχεν, ἀμφὶ τῷ πράγματι ξυμβουλὴν ἐποιεῖτο, εἶπερ σφίσι
ταῦτα ἐς βασιλέα ἐξενεγκεῖν ξύμφορον εἴη. ἦν δὲ οὗτος ὁ Μύρ-
κελλος ἐμβριθέστατός τε τὸ ἦθος καὶ τῇ σιωπῇ τὰ πολλὰ νέμων,
οὔτε χρημάτων τι ἔνεκα πρῶσσαν οὔτε λόγων ἢ πράξεων γελωτο-
ποιῶν ἀνεχόμενος οὔτε ἄλλως ἀνεμμένη διαίτη χαίρων, ἀλλὰ βίον
B σκληρόν τέ τινα ἐς αἰὶ καὶ ἡθοῦς ἀλλότριον ἔχων, τοῦ μέντοι
δικαίου ἐπιμελητῆς ἀκριβῆς καὶ τοῦ ἀληθοῦς διαπυρώτατος ἐρα-
στής. ὃς δὴ τότε οὐκ εἶα τὸν λόγον ἐς βασιλέα φέρεσθαι. „Σὲ
μὲν γὰρ τούτου“ ἔφη „μηνυτὴν γενέσθαι ἀξύμφορον. ἦν γάρ
τι λάθρου ἐρεῖν βασιλεῖ βοῖλοιο, ὑποτοπήσουσι τε εὐθὺς οἱ ἀμφὶ 15
Ἀρταβάνην αὐτὸ μεμηνύσθαι, καὶ ἦν που Ἀρσάκης διαφυγῶν
λαθεῖν δύνηται, ἀνεξέλεγκτον τὸ ἔγκλημα μενεῖ. ἐγὼ δὲ τι μὴ
λίαν ἀκριβολογησάμενος ἢ πιστεύειν αὐτὸς ἢ βασιλεῖ ἐσαγγέλλειν
οὐδαμῇ εἴωθα. βοῖλομαι τοίνυν ἢ τῶν λόγων αὐτήκοος γενέ-
σθαι ἢ τῶν οἱ ἐπιτηδείων τινὰ ἐκ παρασκευῆς ὑμετέρας ἀκούσαι 20
τοῦ ἀνθρώπου λέγοντός τι ὑπὲρ τούτων διαφανές.“ ταῦτα ὁ
C Γερμανὸς ἀκούσας Ἰουστίνον τὸν παῖδα ἐκέλευε πρῶσσειν ὅπως ἢ

3. ἀπήγγειλεν] ἀπήγγειλεν L. 6. τῷ πράγματι] τὸ πρᾶγμα L.
11. ἐς αἰὶ post ἀλλότριον Hm. 13. ἐς βασιλέα] ἐς βασιλέως L.
ibid. Σὲ] ἐμὲ L. 22. τὸν om. L.

reptus, clare tamen et praecise negat Arsaci, a se unquam vel Germano
patre committendum id facinus.

Haec uti se habuerant Arsaces Artabani renuntiat: Iustinus patri
rem pandit ordine: hic cum Marcello, custodis Palatinis Praefecto com-
municat, consultatque, sibine expediat indicare Imperatori. Erat hic
Marcellus vir moribus gravissimis, ac silentii tenacissimus. Nihil age-
bat pecuniae causa: dicta factaque ridicula aversabat: nec soluto vi-
vendī genere, sed aspero et a deliciis alieno semper gaudebat: aequi
idem servantissimus, atque amantissimus veri. Tunc Germanum tenuit,
quominus Augusto molitionem ederet. Neque enim, inquit, te eius indi-
cem esse convenit. Nam si quid Principi remotis arbitris volueris dicere,
statim delationem suspicabitur Artabanes; ac si Arsaces elapsus fuga la-
tuerit, scelus incompertum manebit. Ego vero rem leviter exploratam nec
michi persuadere, neque ad Imperatorem deferre soleo. Itaque placet vel
scrutibus illud meis accipere, vel familiarium meorum quempiam a vobis ita
disponi, ut eum de conspiratione aliquid dicentem audiat. Tum Iustino
filio Germanus imperat, operam det, ut Marcelli mandatum fiat. Verum

Μαρκέλλου ἐπίταξις ἐπιτελής εἶη. ὁ δὲ Ἀρσάκης ὑπὲρ τούτου
 εἰπεῖν οὐκέτι εἶχεν, ἐπεὶ ἄντικρυς αὐτῷ, ὥσπερ μοι ἐρρήθη,
 ἀπεικῶν ἔτυχε. τοῦ δὲ Χαναράγγου ἀπεκυνθάνετο εἰ Ἀρταβάνου
 γνώμη ἑναγχος Ἀρσάκης παρ' αὐτὸν ἦκοι. „Ἐγὼ μὲν γὰρ
 οὐδὲ ἄν ποτε“ ἔφη, „τῶν τι ἀπορρήτων ἐθάρασσα ἐπ' ἐκείνῳ
 τοιφεδε ὄντι καταλαπιεῖν. ἀλλ' εἴ μοι βούλοιο τι αὐτὸς τῶν προῦρ-
 γου εἰπεῖν, ἐπὶ κοινῆς βουλευσάμενοι τύχα ἄν τι καὶ ἀγαθὸν πρά- H 303
 ξάμεν.“ ὑπὲρ τούτων ὁ Χαναράγγης τῷ Ἀρταβάνῃ κοινολογη-
 σάμενος ἅπαντα ἐς τὸν Ἰουστίνον ἐξήνεγκεν, ὅσα δὴ πρότερον
 10 Ἀρσάκης αὐτῷ εἰπὼν ἔτυχεν.

Ἐπεὶ δὲ Ἰουστίνος αὐτὸς τε ἅπαντα ἐπιτελέσειν καὶ τὸν πα-
 τέρα ὠμολογεῖ ὁμογνωμονοῦντα παρεξέσθαι, ἐδάκει τῷ Γερμανῷ D
 τὸν Χαναράγγην ἐς λόγους ξυμμίξαι, τακτὴ τε ἡμέρα τῷ δια-
 λόγῳ ξυνέκειτο. ταῦτα ὁ Γερμανὸς Μαρκέλλῳ σημήνας ἤξιου
 15 τῶν τινα οἱ ἐπιτηδείων παρέχεσθαι σφίσιν, αὐτίκῃσιν τοῦ Χανα-
 ράγγου λόγων ἐσόμενον. ὁ δὲ Λεόντιον παρείχετο, τὸν Ἀθα-
 νασίου γαμβρὸν, ἄνδρα λόγου τε τοῦ δικαίου μεταποιούμενον
 καὶ ἀληθεύεσθαι ἐξπιστάμενον μάλιστα. ὃν δὴ ὁ Γερμανὸς ἐς
 τὴν οἰκίαν ἰσαγαγὼν ἐν δωματίῳ ἐκάθισεν, ἵνα δὴ ἀπεκρέματό
 20 τις παχεῖα σινδῶν παραπέτασμα τῆς στιβάδος οὖσα, ἐφ' ἧς V 162
 ἐστιαῖσθαι εἰώθει. ταύτης τε τῆς σινδόνης τὸν μὲν Λεόντιον
 ἐντὸς ἔκρυπεν, αὐτὸς δὲ ξὺν Ἰουστίνῳ τῷ παιδί ἐκτὸς ἕμενον.
 ἐνταῦθα τοῦ Χαναράγγου ἀφικομένου ἤκουσε σαφῶς ὁ Λέοντιος P 541

1. τούτου] τοῦτο L. 2. ἐπεὶ] ἐπειδὴ H: illud Hm. 7. κοι-
 νῆς L. κοινῆ P. 11. ἅπαντα ἐπιτελέσειν] ἅπαν ἐπιτελέσειν
 Reg. 12. Vulgo ὁμογνωμονοῦντα. 18. ἐξπιστάμενον Reg.
 ἐπιστάμενον P.

Arsaces repulsam, ut dixi, aperte passus, adduci non potuit, ut ea de
 re loqueretur. Quare ex Chanarange Iustinus quaerit, num se adierit
 Arsaces de Artabanis sententia? Nam ego, inquit, nullum arcantum eius-
 modi homini ausim credere. At si quid eorum, quae facere sit operae
 pretium, ipse mihi exponere velles, fortasse de communi consilio praecla-
 rum aliquid efficeremus. De his Chanaranges collocutus cum Artabane,
 Iustinum nihil eorum celavit, quae Arsaces ipsi iam ante dixerat.

Pollcito Iustino nec suam uita in parte operam, nec patris consen-
 sum defere, Germanus cum Chanarange agendum censuit, ac dies collo-
 quio constituta est. Quae cum Germanus Marcello significasset, roga-
 vit ex amicis aliquem mitteret, auritum testem verborum Chanarangis
 futurum. Leontium ille destinat, Athanasii generum, qui linguam aequi-
 tati veritatique addictissimam habebat. Cum Germanus domum introdu-
 ctum, locavit in cubiculo; ubi crassius pendebat linteum, obtentum toro,
 in quo epulari consueverat. Leontie intra hoc linteum abdito, ipse ex-
 tra cum Iustino filio constitit. Huc admissis Chanarange, clare ex illius

ἅπαντα λέγοντος, ἄπερ αὐτῷ τε καὶ Ἀρταβάνῃ καὶ τῷ Ἀρσάκῃ ἐν βουλῇ ἐλεγόνει. ἐν τοῖς καὶ τότε ἐς τὸν λόγον ἤλθεν, ὡς, ἦν βασιλέα κτείνωσι, Βελισαρίου ἔτι ἐς Βυζάντιον ὁδῶν ἴοντος οὐδὲν ἂν τῶν βεβουλευμένων προχωρήσειε σφίσι, εἴπερ αὐτοῖς μὲν βασιλέα Γερμανὸν καταστήσεισθαι βουλομένοις εἶη, Βελισάριον δὲ πλῆθος στρατιῶς ἀθροίσειν εἰκὸς ἐκ τῶν ἐπὶ Θράκης χωρίων, οὕτω τε σφίσι ἐπιόντα τὸν ἄνθρωπον οὐδεμιᾷ μηχανῇ ἀπωθεῖσθαι ἱκανοὶ ἔσονται. δεήσει γοῦν ἐς μὲν τὴν Βελισαρίου παρουσίαν ἀποθεσθαι τὴν πρῶξιν, ἐπειδὴν δὲ ὁ ἀνὴρ τόχιστα ἐς Βυζάντιόν τε ἀφίκηται καὶ παρὰ βασιλέα ἐν παλατίῳ εἶη, τότε δὴ, 10 ἐσπέρας βαθείας που οὔσης, ἔγχειρίδια φέροντας ἀπροσδοκῆτως ἐνταῦθα γενέσθαι, καὶ Μάρκελλον τε καὶ Βελισάριον ἔξιν βασιλεῖ κτεῖναι. οὕτω γὰρ τὸ ἐνθύνει ἀδέσπερον ἢ βούλοιντο τὰ πράγματα διοικήσονται. ταῦτα Μάρκελλος πρὸς Λεοντίου μαθὼν οὐδ' ὡς ἐς βασιλέα τὸν λόγον ἀνενεγκεῖν ἔγνω, ἀλλ' ἔτι 15 ὀκνήσει πολλῇ εἶχeto, τοῦ μὴ τὸν Ἀρταβάνην σπουδῇ πολλῇ κατεργάσασθαι ἀπερισκέπτως. ὁ μὲντοι Γερμανὸς ἅπαντα ἐς τε Βούζην καὶ Κωνσταντιανὸν ἐξήνεγκε, δεισας, ὅπερ ἐγένετο, μὴ τινα ἐκ τῆς μελλήσεως ὑποψίαν λάβοι.

Ἡμέραις δὲ οὐ πολλαῖς ὕστερον, ἐπειδὴ παρῶν Βελισάριος 20 ἄγχιστά που ἤδη ἠγγέλλετο, Μάρκελλος μὲν ἐς βασιλέα τὸν πάντα λόγον ἀνήνεγκεν, ὁ δὲ αὐτίκα ἐς τὴν εἰρκτὴν ἀπαχθῆναι τοῦς

2. ἐν τοῖς] ἐν οἷς L. 3. Βελισαρίου — ἴοντος] βελισαρίῳ — ἴοντι L. 10. δὴ om. L. 18. καὶ τινα] μὴ τι L. 19. ὑποψίαν λάβοι] ὑποψίαν τινα λάβῃ L.

ore excepti Leontius quaecumque ipsi cum Artabane et Arsace deliberrando perpensa fuerant. Inter quae hoc in sermonem venit; si Imperatorem de medio prius tollerent, quam Belisarius Byzantium advenisset, nullam consilii partem sibi processuram: cum Imperium quidem tradere Germano vellent, at verisimile esset Belisarium copias collecturum in Thracia, nec se impressioni illius repellendae pares futuros: itaque resiliendam esse rem in adventum Belisarii: simul autem Byzantium ingressus, cum Augusto in Palatio agere cepisset, eo tunc irrumpendum improvise cum pugionibus, sero crepusculo, et Marcellum ac Belisarium cum Imperatore confodiendos; sic enim factum iri, ut liberius deinde res ex animi sententia componerent. Haec Marcellus cum ex Leontio dedicisset, ne sic quidem Imperatori collisionem prodere voluit; sed diu cunctatus est, ne nimia festinatione Artabanem temere perderet. At Germanus id, quod contigit, veritus, ne qua videlicet suspitione ob dilationem aspergeretur, Buzi et Constantiano rem totam edidit.

Paucis post diebus, cum Belisarius adesse iam proxime nuntiaretur, Marcellus conspirationis seriem evolvit Imperatori. Hic statim Artaba-

ἀμφὶ Ἀρταβάνην ἐκέλευε, τῶν τε ἀρχόντων τισὶ τὴν ἐπ' αὐτοῖς ἐπέτρειπε βάσανον. ἐπεὶ δὲ ἡ ἐπιβουλὴ ζύμπασα ἐς φῶς τε ἦδη ἐξεληλύθει καὶ διαρρήδην ἐν γράμμασιν ἦν, ἅπαντας βασιλεὺς τοὺς ἐκ τῆς ξυγκλήτου βουλῆς ἐν παλατίῳ ἐκάθισεν, ὅπερ εἰώ-
 5 θασι τὰς ἀμφὶ τοῖς ἀντιλεγόμενοις ποιεῖσθαι γνώσεις. ὅπερ ἀνα-
 λεξάμενοι ἅπαντα, ὅσα τοῖς εὐθρυνομένοις δεδιηγήσθαι τετύχη-
 κεν, οὐδὲν τι ἦσσαν ἐς Γερμανόν τε καὶ Ἰουστινόν τὸν αὐτοῦ
 10 παῖδα τὸ ἐγκλημα ἦγον, ἕως ὃ Γερμανὸς Μαρκελλοῦ τε καὶ Λεον-
 τίου τὴν μαρτυρίαν παρασχόμενος ἐκλύειν τὴν ὑπόψιν ἔσχεν.
 αὐτοὶ τε γὰρ καὶ Κωνσταντιανὸς τε καὶ Βούζης διώμοτοι ἰσχυρί-
 15 σασθαι, ἀλλὰ ταύτη πάντα ξυνενεχθῆναι, ἥπερ μοι ἐναγχος
 δεδιήρηται. οἱ μὲν οὖν ἐκ τῆς ξυγκλήτου εὐθὺς αὐτοῦ τε καὶ
 τοῦ παιδὸς ἀπεψηφίσαντο ἅπαντες, αἵτε οὐδὲν ἐς τὴν πολιτείαν
 20 ἡμαρτηκότων. ἐπεὶ δὲ εἴσω πάντες ἐν βασιλείῳ ἐγένοντο, αὐ-
 τὸς μὲν δὲξ ἑταίροις βασιλεὺς ἠγανάκτει τε καὶ ὑπερφυῶς ἐπὶ
 τὸν Γερμανὸν ἠγγιαιέτο τὴν βραδυτέτα τῆς δηλώσεως αἰτιώμε-
 νος, τῶν τε ἀρχόντων δύο μὲν τινες θεραπεύοντες αὐτὸν ὠμο-
 λόγουν τὴν γνώμην, καὶ ξὺν αὐτῷ δυσφοροῦμένοις ἐψέκασαν.
 25 ταύτη τε τὸν βασιλεῶς θυμὸν ἐπὶ μέγα ἐξῆρον, ἀλλοτρίαις αὐ-
 τὸν χαρεῖσθαι ξυμφοραῖς ἐν σπουδῇ ἔχοντες. οἱ δὲ ἄλλοι κατε-
 πτηχότες σιωπῇ ἔχοντο, τῷ μὴ ἀντιστατεῖν ἢ βούλοιο ἕλγω-

H 304
P 542

2. ἐπέτρειπε βάσανον] βάσανον ἐπέτρειπε L. *ibid.* ἐς L. εἰς P.
 3. ἐξεληλύθει] ἐληλύθει L. 4. ξυγκλήτου] συγκλήτου L. 7. τε
 καὶ] τε om. L. 11. ἀποκρύψασθαι P. ἀποκρύψασθαι H. ἀπο-
 κρύψασθαι Reg. 12. ταύτη] ταῦτα Reg. 13. ξυγκλήτου]
 συγκλήτου L. 14. ἐς τὴν] εἰς τὴν L. 18. αὐτὸν] αὐτῷ L.
 21. ξυμφοραῖς] συμφορὰς L.

nem cum administris in custodiam tradi iubet, et curam sublicendi illos quaestioni nonnullis Magistratibus mandat. Iam in lucem prolata, et clare litteris excepta machinatione Augusti iussu Senatus universus in Palatio, ubi de libus cognoscere solet, consedit, et perfecta, quae tormentis expressa fuerat, confessione, nihilominus Germanum ac Iustinum ipsius filium in crimen vocavit; donec Germanus, producto Marcelli et Leontii testimonio, suspicionem depulit. Nam et Illi, et Constantianus et Buxes iurati asseverarunt, nihil sibi a Germano suppressum, sed ita omnia, ut proxime narraui, se habuisse. Quamobrem illico Senatus omnis eum absolvit ac filium, ut qui nihil in Romp. deliquissent. Imperatoriam aulam ingressis omnibus, animo Augustus percito fremebat, et in Germanum vehementissime indignabatur, indicii tarditatem incusans. Ac duo quidam Praefecti molli adulatione sententiam ipsius probabant, pariter iratis similes, nec parum iram acuebant studio gratificandi illi aliena calamitate. Caeteri attoniti silebant, eius voluntati conniventes

ροῦντες ἀδιφῶ· Μάρκελλος δὲ μόνος ὀρθοστομῆσας διασώσασθαι τὸν ἄνθρωπον ἴσχυσε. τὴν γὰρ αἰτίαν ἐφ' ἑαυτὸν ἔλκων τε καὶ βιαζόμενος δυνάμει τῇ πάσῃ Γερμανὸν μὲν οἱ ἐπικαιρότατα ἔφη τὰ πρᾶσσόμενα ἔξειπεῖν, αὐτὸν δὲ περιέργως ἀκριβολογούμενον σχολαιότερον αὐτὰ μεμνησκέναι. καὶ τὴν βασιλείωσ ἄρῃν οὕτω 5 κατέπαυσε. μέγα τε ἀπ' αὐτοῦ κλέος οὗτος ὁ Μάρκελλος περιβύλλετο ἐς πάντας ἄνθρώπους, ὅτε ἀρετῆς ἐν τοῖς ἀναγκαιοτά-
B τοις μεταποιούμενος. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς παρέλυσε τὴν Ἄρταβάνην ἧς εἶχαν ἀρχῆς, ἄλλο δὲ αὐτὸν εἰργάσατο οὐδὲν ἄχαρι, οὐ μὴν οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδένα, πλήν γε δὴ ὅτι ἄπαντας οὐ ξὸν 10 ἀτιμία ἐν φυλακῇ ἔσχεν, ἐν παλατίῳ μέντοι, οὐκ ἐν τῷ δημοσίῳ οἰκήματι.

^C
V 163 λγ'. Ἐπὶ δὲ τὸν χρόνον τοῦ καλέμου τοῦδε κύριοι τῆς ἐσπερίας οἱ βάρβαροι διαρρήθην ἐγένοντο πύσης. τοῖς τε Ῥωμαίοις ὁ Γοτθικὸς πόλεμος, καίπερ τὰ πρῶτα κατὰ κράτος νενικηκόσιν, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἴρηται, ἐς τοῦτο ἀπεκρίθη, ὥστε οὐχ ὅσον σφίσι χρήματα καὶ σώματα ἐπ' οὐδεμιᾷ ὀνήσει διεφθάρθαι πολλὰ, ἀλλὰ καὶ Ἰταλίαν προσαπολέσθαι, καὶ Ἰλλυριοῖς τε καὶ Θορᾶκις σχεδόν τι ξύμπαντας ἐπιδεινὸν πρὸς τῶν βαρβάρων, ὅτε δμῶρων ἤδη γεγανημένων, δηουμένους τε καὶ 20 διαφθειρομένους οὐδενὶ κόσμῳ. ἐγένετο δὲ ὡδε. Γαλλίας μὲν ὄλας τὰς σφίσι κατηκόους κατ' ἀρχὰς τοῦδε τοῦ πολέμου Γερμα-

2. ἑαυτὸν Reg. ἑαυτῶ P. ἐφ' ἑαυτὸν αἰτίαν Hm. 5. ἀπὸ Reg. αὐτὸν P. 9. αὐτὸν] αὐτῶ L. 13. τοῦδς] τόνδς H. τοῦδς Hm. 14. ἐσπερίας Reg. ἐσπέρας P. 15. ὁ Γοτθικός] ὁ om. L. 16. ἐν τοῖς om. L. 20. ἤδη om. L.

non resistendo. Unus admodum Marcellus libera voce rectaque oratione hominem servavit. Culpam en'im in se convertens, ac pro parte virili instans, asseruit, Germanum celerrime declarasse sibi, quid pararetur; se autem curiosius inquirendo, longiorem ei moram creasse: atque ita Imperatoris iram compepsit. Hinc apud omnes Marcelli nomen evasit celebre; utpote viri, qui in rebus summe necessariis virtutem summam ostenderet. Artabanem Iustinianus Augustus de gradu dignitatis deiecit, nec in ipsum caeterosque acerbius quidquam statuit, satis habens attingere omnes honesta custodia; utique in Palatio, non in publico carcere.

33. Huius belli tempore, totius Occidentis imperio Barbari palam potiti sunt. Ac Bellum Gotthicum, cuius primordia praeclaris victoriis Romani insignierant, quemadmodum supra narravi, eo recidit, ut non modo pecunias et corpora plurima absque ullo impenderint emolumento, sed Italiam quoque amiserint, et Illyricum Thraciamque fere universam a Barbaris, utpote iam finitimis, foede vastari viderint ac populari quod ita contigit. Belli huius initio, Gotthi, ut in libris dixi superterribus, tota Galliae parte sibi subdita Germanis cesserant, illis ac Ro-

νοῖς ἔδοσαν Γότθοι, οὐκ ἂν οἰόμενοι πρὸς ἑκατέρους ἀντιτάξασθαι οἱοί τε εἶναι, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθε λόγοις ἐρρήθη. ταύτην τε τὴν πρᾶξιν οὐχ ὅπως οὐ διακωλύεν Ῥωμαῖοι ἔχον, ἀλλὰ καὶ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἐπέρρωσε σφίσι, τοῦ μὴ τί οἱ 5 ἐναντίωμα τούτων δὴ τῶν βαρβάρων ἐκπεπολεμωμένων ὑπαντιᾶσαι. οὐ γάρ ποτε ᾤοντο Γαλλίας εἶναι τῷ ἀσφαλεῖ κεκτῆσθαι Φράγγοι, μὴ τοῦ αὐτοκράτορος τὸ ἔργον ἐπισφραγίσαντος τοῦτό γε, καὶ ἀπ' αὐτοῦ οἱ Γερμανῶν ἄρχοντες Μασσαλίαν τε τὴν Φω- 10 λάσσης τε τῆς κελίῃ ἐκράτησαν. καὶ νῦν κἀθίσταται μὲν ἐν τῇ Ἀρελάτῳ τὸν ἵππικὸν ἀγῶνα θεώμενοι, νόμισμα δὲ χρυσοῦν ἐκ τῶν ἐν Γάλλοις μετᾴλλων πεποιήνται, οὐ τοῦ Ῥωμαίων αὐτοκρά- P 543 τορος, ἥπερ εἴδισται, χαρακτηῖρα ἐνθήμενοι τῷ στατῆρι τούτῳ, ἀλλὰ τὴν σφετέραν αὐτῶν εἰκόνα. καίτοι νόμισμα μὲν ἀργυροῦν 15 ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἢ βούλοιο ποιεῖν εἴωθε, χαρακτηῖρα δὲ ἴδιον ἐμβαλέσθαι στατῆρι χρυσοῦ οὔτε τὸν αὐτῶν ἄρχοντα θέμις οὔτε δὲ ἄλλον ὄντιναοῦν βασιλεῖα τῶν πάντων βαρβάρων, καὶ ταῦτα μᾶλλον ὄντα χρυσοῦ κύριον, ἐπεὶ οὐδὲ τοῖς ξυμβάλλουσι προτεσθαι τὸ νόμισμα τοῦτο οἱοί τε εἰσιν, εἰ καὶ βαρβάρους τοὺς 20 ξυμβάλλοντας εἶναι ξυμβαίη. ταῦτα μὲν οὖν τῆδε Φράγγοις ἐχώρησεν.

Ἐπεὶ δὲ τὰ Γότθων τε καὶ Τωτίλα καθυπέριερα τῷ πολέ- B μῳ ἐγένετο, Φράγγοι Βενετίων τὰ πλείεστα σφίσι προσεποιήσαντο

5. ὑπαντιᾶσαι PHm. ὑπαντιᾶσαι L. ὑπαντιᾶσθαι H. 10. νῦν om. L. 16. τὸν αὐτῶν ἄρχοντα θέμις] τὸν αὐτὸν θέμις L. 17. οὔτε δὲ] δὲ delendum. 20. ξυμβαίη] ξυμβαίει L.

manis resistere se simul non posse rati. Quod ne fieret, adeo non impedire Romani potuerunt, ut Iustinianus Augustus id confirmaverit; ne ab his Barbaris, si hostiles animos induerent, turbaretur. Nec vero Franci Galliarum possessionem sibi certam ac stabilem fore putabant, nisi illam Imperator suis literis comprobavisset. Ex eo tempore, Germanorum Reges Massiliam Phocensium coloniam, ac maritima loca omnia, adeoque illius maris imperium obtinuerunt. Iamque Arelate Circensibus praesident, et nummos eudunt ex auro Gallico, non Imperatoris, ut fieri solet, sed sua impressos effigie. Monetam quidem argenteam Persarum Rex arbitrato suo eudere consuevit: auream vero, neque ipsi, neque alii cuiquam Barbarorum Regi, quamvis auri domino, vultu proprio signare licet: quippe eiusmodi moneta commercio vel ipsorum Barbarorum excluditur. Ibi Franci res ita cesserat.

Iam Gotthis ac Totila bello superioribus, Franci maximam agri Veneti partem occuparunt nullo negotio; cum nec Romani illos arcere, nec Procopius II.

οὐδενὶ πόνῳ, οὔτε Ῥωμαίων δυναμένων ἔτι ἀμύνεσθαι οὔτε Γότθων οἴων τε ὄντων τὸν πόλεμον πρὸς ἑκατέρους διενεγκεῖν. Γήπαιδες δὲ πόλιν τε Σίρμιον καὶ Δακίας ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον ἀπάσας καταλαβόντες ἔσχον. ἐπεὶ δὲ τάχιστα βασιλεὺς αὐτὰς Ἰουστινιανὸς ἀφείλετο Γότθους, ἐξηνδραπόδισάν τε τοὺς ταύτη Ῥω-
C μαίους, ἔτι μέντοι ἐπιπροσθεν αἰεὶ ὁδῶ ἰόντες ἐληίζοντο βιαζόμενοι τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχήν. διὸ δὴ βασιλεὺς αὐτοῖς τὰς
H 305 ξυντάξεις οὐκ ἔτι ἐίδδου, ἄσπερ εἶδιστο σφᾶς ἀνεκαθεῖν πρὸς Ῥωμαίων κομιζέσθαι. Λαγγοβάρδας δὲ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἐδωρήσατο Νωρικῶν τε πόλει καὶ τοῖς ἐπὶ Παννονίας ὀχυρώμασι¹⁰ τε καὶ ἄλλοις χωρίοις πολλοῖς καὶ χρήμασι μεγάλοις ἄγαν. διὰ τοῦτο ἐξ ἡθῶν τῶν πατρῶν Λαγγοβάρδαι ἑξαναστάντες ἐν-
D θένδε ποταμοῦ Ἰστρου ἰδρύσαντο, Γηπαίδων οὐ πολλῶ ἔποθεν. καὶ αὐτοὶ Δαλμάτας μὲν καὶ Ἰλλυριοὺς μέχρι τῶν Ἐπιδάμου ὄρων ληισάμενοι ἠνδραπόδισαν, ἐπειδὴ τε τῶν τινες αἰχμαλώ-
H 305 των ἐνθένδε φηγόντες οἴκαδε ἀποκομιζέσθαι ἔχουσαν, περιούντες
D τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν οἱ βύρβαροι οὗτοι, ἅτε Ῥωμαίοις ἔνσπονδοὶ ὄντες, ἦν τινος τῶν ἀποδράντων ἐπιγνοῖεν ἐνταῦθα, ὥσπερ ἀνδραπόδων οἰκείων δεδραπετευκότων ἐπελαμβάνοντο, τῶν τε γονέων ἀφέλλοντες ἐς τὰ οἰκεία ξὺν αὐτοῖς ἐκομίζοντο, οὐδενὸς²⁰ σφίσι ἀντιστατοῦντος. καὶ ἄλλα μέντοι Δακίας χωρὶα δόντος

5. Ῥωμαίους — τὴν τῶν om. L. 8. ξυντάξεις] συντάξεις L.
 9. Λαγγοβάρδας] λαγγοβάρδους H: illud Hm. 14. Δαλμάτας
 μὲν] ἐς δαλματίας μὲν H. μέντοι δαλματίας L et Reg. Dalmatiam omnem Pers. 16. τὴν] τε τὴν L. 20. γονέων] γε-
 νομένων HL. Correctum in marg. Quod expressit Pers. a parentibus. „Fortio γενομένων, ut infra p. 571 c.“ MALT.

Gothi utriusque arma inferre possent. Gepaedes, qui olim urbem Sirmium Daclamque omuem obtinuerant, ut primum Iustinianus Augustus ditioni Gothicae regionem eripuit, agentes ibi Romanos abduxerunt in servitutem, et continenter progressi, vim vastitatemque Imperio Romano attulerunt. Quare Imperator illis in posterum stipendia negavit, quae iam inde olim a Romanis accipere consueverant. Cum autem urbem Noricum, et Pannoniae munitiones, aliaque loca, ac pecuniam insuper maximam Iustinianus Augustus Langobardis donasset, eam illi ob causam patriis sedibus relictis, in adversa Istri fluminis ripa consederant, haud procul a Gepaedibus. At ipsi quoque Dalmatiam et Illyricum ad limitem usque Epidamni pervagando, praedas abigebant et captivos: quorum nonnullis fuga elapsis, ac reversis domum, Romanum hi Barbari Imperium obibant, tanquam Romanis coniuncti foedere, ibique si quos eorum, qui evaserant, agnoscerent, perinde ac sua mancipia fugitiva recipiebant, atque abstractos e parentum sinu domum reducebant, nemine repugante. Alia quaedam Daciae loca Erulis Imperator

βασιλέως Ἐρούλοι ἔσχον ἀμφὶ πόλιν Σιγγηδόνα, οὗ δὴ νῦν ἴδρονται, Ἰλλυριοὺς τε καὶ τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία καταθρόντες καὶ λη- V 164
ζόμενοι ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον. τινὲς δὲ αὐτῶν καὶ Ῥωμαίων στρα-
τιῶται γεγένηται ἐν τοῖς φοιδεράτοις καλουμένοις ταττούμενοι.
5 ἦνίκα οὖν Ἐρούλων ἐς Βυζάντιον πρέσβεις σταλεῖεν, τούτων δὲ
τῶν ἀνδρῶν, οἳ τοὺς Ῥωμαίων κατηκόους ληΐζονται, τὰς ξυν-
τάξεις ἀπάσας πρὸς βασιλέως κεκομισμένοι πόνῳ οὐδενὶ ἀπαλ-
λάσσονται.

λδ'. Οὕτω μὲν οἱ βάρβαροι διεδάσαντο τὴν Ῥωμαίων ἄρ- P 544
10 χήν. χρόνῳ δὲ ὑστερον Γήπαιδὲς τε καὶ Λαγγοβάρδαι, ἅτε δὴ
ἐν γειτόνων πη ὤκημένοι ἀλλήλοις, διάφοροι γεγένηται ἐς τὰ
μάλιστα. πολεμησεῖοντές τε προθυμίᾳ τῇ πάσῃ ἐς ἀλλήλους
ἐκότεροι ὄρων τοῖς πολεμοῖς διὰ μάχης ἵεναι, χρόνος τε τῇ
ξυμβολῇ τακτὸς ὤριστο. Λαγγοβάρδαι δὲ οὐκ ἂν οἰόμενοι Γή-
15 παισιν ἀξιόμαχοι κατὰ μόνας αὐτοὶ ἔσεισθαι (πλήθει γὰρ αὐτοῖς
ἐλασσοῦσθαι τῶν πολεμίων ξυνέβαινε) Ῥωμαίους ἔγνωσαν ἐς
ξυμμαχίαν ἐπαγαγέσθαι. Γήπαιδὲς τε ὡς ἔσπονδοι ἤ ξυνάρα- B
σθαι Ῥωμαίους τοῦ ἀγῶνος αἰτοῖς δέον ἔγνωσαν δεηθῆναι καὶ
τὸν πόλεμον ξυνδιενεγκεῖν ἀξιῶσαι, ἣ ἀμφοτέροις ἐκποδῶν στή-

1. Σιγγηδόνα] Σιγγήδονα P. σιγηδόνα H. σιγιδόνων Reg. Si-
gidonum urbem Pora. *ibid.* νῦν ἴδρονται] ἴδρονται νῦν L.
2. Θράκης] Θράκη HL. Θράκη L corr. et Hm. 3. στρα-
τιῶται] στρατιωτῶν H. Recte Hm. 5. δὴ] οὐν L. 6. ξυν-
τάξεις] συντάξεις L. Ad p. 544—547. lectiones codicis Reg.
(B) accuratius collati affero: de quo dictum in praefat. vol. I. p. V.
10. Γήπαιδὲς τε καὶ Λαγγοβάρδαι] γήπεδὲς τε καὶ λαγοβάρδαι B.
Et sic infra γηπέδων, γηπεσι, γήπεδας. 11. φημένοι] ὠκει-
μένοι B. *ibid.* διάφοροι] διαφόροις B. 13. τοῖς πολεμοῖς —
ἵεναι om. B. 14. Λαγγοβάρδαι] λαγγοβάρδοι H: illud Hm.
17. Γήπαιδὲς τε — προσβοηθεῖν om. B.

attribuit ad Singedonem; ubi nunc habitant, Illyricum Thraciamque cre-
bris populantes incursionibus. Ex his aliquot Romanae militiae dede-
runt nomina, Foederatorum, ut vocant, ascripti numero. Cum autem
Byzantium veniunt Erulorum Legati, omnia stipendia vel eorum, qui
ditioni Romanae subditos expilant, ab Imperatore facillime consecuti,
redeunt.

34. Ita Barbari Romanum Imperium inter se partiti sunt. Deinde
maximo Gepaedes inter ac Langobardos invicem confines orto dissidio,
utrique, belli mutui vehementissima incensi cupidine, pruriebant in pu-
gnam: cui et certa dies praestituta est. Cum autem Langobardi se so-
los Gepaedibus impares fore intelligerent, utpote numero inferiores, Ro-
manos in societatem belli pertrahere decreverunt. Rursus Gepaedes a
Romanis pro iure foederis, quo iuncti cum ipsis erant, petere constitue-
runt, ut vel una secum arma sumerent, bellumque inferrent, vel inte-

ναι καὶ μηδετέρω ἔθνει προσβοηθεῖν. πέμψαντες οὖν παρὰ βασιλέα Ἰουστινιανὸν πρόβεις ἐκάτεροι τὴν ἐκεῖθεν ἐκαραδόκουν βοήθειαν. ἤρχε δὲ τότε Γηπαίδων μὲν Θορισίν ὄνομα, τῶν δὲ ἑτέρων Ἀύδουίν. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς λόγους μὲν τοὺς πρὸς ἀμφοτέρων ἀκούειν ἔγνω, οὐχ ἅμα μέντοι ξυνιόντων, ἀλλὰ καὶ 5 χωρὶς παρ' αὐτὸν γινομένων. ἐν τούτοις πρῶτοι οὖν Λαγγο-
C βάρδαι βασιλεῖ ἐς ὄψιν ἐλθόντες ἐλεξαν τοιαῦτα „Ἡμῖν μὲν, ὦ βασιλεῦ, καταπεπληχθῆναι τῇ Γηπαίδων ἀτοπία ξυμβαίνει, οἱ γε τσαυτὰ τε τὸ πλῆθος καὶ τοιαῦτα τὸ μέγεθος ἐς τὴν ὑμετέραν παρανενομηκότες ἀρχὴν νῦν καὶ τὴν μεγιστην τῶν ὕβριων ὑμῖν 10 κομιοῦντες ἐφ' ὑμᾶς ἤκουσιν. οὗτοι γὰρ ἂν μόντοι τὰ ἴσχατα ἐς τοὺς πέλας ὑβρίζοιεν, οἱ ἴαν αὐτοὺς εὐπετεῖς εἰς τὸ ἔξαπατάσθαι οἰόμενοι τῆς τῶν ἡδικομένων ἀπολαύσοντες εὐθελίας παρ' αὐτοὺς ἤκοιεν. ὑμᾶς δὲ διασκοπεῖσθαι τοσοῦτον αἰτοῦμεν, ὅπη
D ποτὲ γνώμης τὰ ἐς φιλίαν Γήπαισιν ἔχει. οὕτω γὰρ ἂν τὰ ξυνοί- 15 σοντα ὡς ἀσφαλίστατα ἐργάσαισθε τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ, ἐπεὶ τοῖς αἰεὶ προγεγενημένοις τεκμηριοῦσθαι τὰ ἐσόμενα ξὺν τῷ ἀσφαλεῖ δύνανται ἄνθρωποι. εἰ μὲν οὖν ἐς ἑτέρους τινὰς τὴν ἀγνωμοσύνην ἐπιδειχθῆναι μόνον τὸ Γηπαίδων ἔθνος ξυτέβαινε, πολλοῦ λόγου τε ἂν ἡμῖν καὶ χρόνου καὶ τῆς ἔξωθεν μαρτυρίας ἐδέησε 20 διελέγχειν ἐπιμένοντες τὸν τῶν ἀνδρῶν τρόπον· νῦν δὲ τὸ παρὰ-

2. κρίσεις] ἐπὲρ τῶν αὐτῶν δεησομένους addit B. Sic etiam L, nisi quod Lm ἐπὲρ τούτων αὐτοῦ, quod ex Reg. affert Malt. et habet Hm. 3. Θορισίν] Chorisinus Pers. 4. Ἀύδουίν] Adáinus Pers. 6. τούτοις πρῶτοι Reg. Vulgo τοῖς πρώτοις. 16. ἐργάσαισθε] Vulgo ἐργάσησθε. ἐξεργασμένα B. ἐξεργασμένα Hm. 17. ἐσόμενα B. Vulgo ἐκόμμενα.

gros servarent sese, et neutri genti faverent. Utrique igitur missis ad Iustinianum Augustum legationibus, ab illo auxilium magnopere expectabant. Tunc temporis Thorisinus imperabat Gepædibus, Auduinus Langobardis. Utrosque audire statuit Iustinianus Augustus, non in unum coactos coetum, at separate admissos. Primi ad Imperatoris conspectum introducti Langobardi, ita fere disseruerunt. Vehementer miramur, Imperator, absurdam Gepædum insolentiam: qui post tot tantasque iniurias vestro illatas a se Imperio, nunc etiam dedecus gravissimum vobis impedituri accedunt. Nam licentiam in vicinos extrema plenam indignitate uisolum exercent, qui illos arbitrati capti admodum faciles esse, coram vobis bonitate, rogas inique violarunt, abusi, ipsos adveniunt. Iam unum id perpendatis rogamus, quo sint animo Gepædes in amicitia. Sic enim fiet, ut Romano optime consulatis Imperio: siquidem hominibus semper licet certam futuri coniecturam ex præterito facere. Ac si Gepædes perfidiam uni alii cupiam genti exhibuissent; nobis eorum ingenium ac mores ostendere cupientibus, longa oratione, multo tempore, externisque testimoniis opus esset: iam vero vos ipsi exemplum præbetis recens. Haec enim con-

δειγμα ἔγγυθεν παρ' ὑμῶν αὐτῶν λαβεῖν πάρεστι. σκέψασθε γὰρ, Γότθοι μὲν τὴν Λακῶν χώραν ἐς φόρου ἀπαγωγὴν τὰ πρό-
 τερα εἶχον, Γήπαιδες δὲ τοῦ Ἰστρου ἐπὶ θάτερα τὸ ἐξ ἀρχῆς
 ᾤκηστο ἅπαντες, Γότθων μὲν οὕτω κατεπτηχότες τὴν δύναμιν
 5 ὥστε τὸν ποταμὸν διαπορθμεύεσθαι οἷδὲ ὅσον ἀποπειράσασθαι P 545
 πώποτε ἰσχυσαν, ἔσπονδοι δὲ καὶ φίλοι Ῥωμαίοις τὰ μάλιστα
 ὄντες καὶ δῶρα πολλὰ τῷ τῆς φιλίας ὀνόματι κομιζόμενοι ἀνὰ
 πᾶν ἔτος πρὸς τῶν ἔμπροσθεν βεβασιλευκότων, καὶ παρὰ σοῦ
 μέντοι οὐδὲν τι ἦσσαν. ἡδέως ἂν οὖν πυθολίμεθα τούτων θῆ
 10 τῶν ἀνδρῶν τί ποτε ὑπὲρ τούτων αὐτοὺς ἐς Ῥωμαίους ἀγαθῶν
 εἴργασται. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοιεν ἢ μικρὸν ἢ μέγα εἰπεῖν. ἕως μὲν
 οὖν οὐκ εἶχον ἐφ' ὅτῳ ἂν ὑμᾶς ἀδικοῖεν, οὐ γνώμητινί, ἀλλ'
 ἀπορία ἠναγκασμένοι ἦσυχῇ ἕμενον. τοῦ μὲν γὰρ Ἰστρου ἐπέ-
 κεινα προποιοῖσθαι ὑμεῖς οὐδὲν ἠξιοῦτε, τὸ δὲ ἐνθένδε τὸ ἐκ
 15 Γότθων αὐτοὺς ἀνισόβει δέος. τίς δ' ἂν εἰδνωμοσύνην ποτὲ
 τὴν ἀδυναμίαν καλοῖη; ποῖα δὲ φιλίας βεβαίωσις ἐν τῇ τοῦ ἕξα- B
 μαρτάνειν ἀμηχανία γενήσεται; οὐκ ἔστιν, ὡ βασιλεῦ, ταῦτα, H 306
 οὐκ ἔστιν. δύναμις γὰρ ἀνθρώπου φύσιν ἦτοι προαίρεσιν σπου-
 δαίαν ἢ φανύλην ἐνδείκνυται μόνη, ἐξάγουσα πάντως ἐν δημοσίῳ V 165
 20 τῇ τοῦ δρᾶν ἔξουσία τὸν τρόπον. ἰδοὺ γὰρ, λειδῆ τάχιστα Γή-
 παιδες εἶδον Γότθους μὲν ἐκ Λακίας ἀπεληλαμένους ἀπάσης,

3. τὸ ἐξ] τὸ om. L. 6. τὰ μάλιστα] κατὰ μάλιστα B. 8. πρὸς
 τῶν] πρὸς τε τῶν L. 9. οὐδὲν τι B. Aborat τι. *ibid.* ἀν
 οὖν B. οὖν ἂν P. *ibid.* πυθολίμεθα] πυθόμεθα B. *ibid.*
 τούτων B. οὕτω P. 10. ἀγαθῶν] ἀγαθόν L. 14. ἠξιοῦτε]
 ἠξιοῦτε δέος B. 16. ποῖα] ποίας B. 18. ἦτοι προαίρεσιν
 σπουδαίαν ἢ φανύλην om. B. 19. μόνη, ἐξάγουσα πάντως] μό-
 νη ἐξάγουσαν πάσαν B. 20. δρᾶν PHm. ἀνδρὸς H.

siderate. Ante hoc tempus, cum Gotthi vectigalem haberent Daciam, Gepaedes trans Istrum, ubi olim sederant, tenebant se omnes, potentiam Gotthicam adeo reformidantes, ut traiectum fluvii nunquam tentarint. Tunc foederati et amicitissimi Romanorum, amicitiae nomine cum ab Imperatoribus fato functis congiariis annis singulis plurima, tum a te aequo munifico acceperunt. Iam ex ipsis libenter quassiverimus, quid unquam boni pro his beneficiis in Romanos contulerint. Nihil certe nec leve nec magnum proferre possunt. Quandiu nihil fuit, quo vos laederent, tandiu se continuerunt, necessitate adducti, non voluntate. Nam quidquid trans Istrum est, habebatis pro derelicto: regione autem citeriori eos arcebat Gotthorum metus. Quis vero gratum unquam appellet animum, nocendi impotentiam? et quae stabilitas amicitiae inmero defectu virium ad peccandum? Aliter, Imperator, aliter se res habet: quandoquidem naturam hominis, et mentem bone vel male affectam sola potestas ostendit, dum mores in lucem omnino profert agendi libertate. Ecce enim, ut primum Gepaedes pulsos ex omni Dacia Gotthos ac vos bello impeditos viderunt,

ὕμᾱς δὲ ἀσχολία τῇ πρὸς τοὺς πολεμίους ἐχομένους, πανταχόθεν
 τῆς γῆς ἐπιβυτεύσαι τῆς ὑμετέρας οἱ μισοὶ τετολμήκασιν. πῶς
 ἂν τις ἐφικέσθαι δύναται τῷ λόγῳ τῆς τοῦ πράγματος ἀτοπίας;
 οὐ κατεφρόνησαν τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς; οὐκ ἔλυσαν σπονδῶν τε
 C καὶ ξυμμάχων θεσμοὺς; οὐχ ἔβρισαν εἰς οὓς ἦμιστ' ἐχρῆν; οὐκ 5
 ἐβιάσαντο βασιλείαν, ἧς δοῦλοι ἂν εὔξαιντο εἶναι, ἣν τις σχολῆ
 ὑμῖν ἐπ' αὐτοῖς γένηται; Γήπαιδες, ὧ βασιλεῦ, Σίρμιον ἔχουσι
 καὶ Ῥωμαίους ἀνδραποδίζουσιν, ὄλην τε προσποιεῖσθαι Δακίαν
 αὐχοῦσι. τίνα πόλεμον ὑπὲρ ὑμῶν ποτε ἢ ξὺν ὑμῖν ἢ πρὸς ὑμᾶς
 αὐτοὺς νενικηκότις; ἢ τίνοσ ἀγωνίας ἄθλα τὴν χώραν ταύτην 10
 πεποιημένοι; καὶ ταῦτα ἔμμισθοι πρὸς ὑμῶν γεγονότες πολλάκις
 καὶ τὰ χρήματα, ὡσπερ εἴρηται, κεκομισμένοι χρόνον οὐκ ἴσμεν
 ὀπόσον ἄνω. καίτοι τῆς παρουσίας αὐτῶν πρσιβείας οὐ γέγονε
 πρᾶξις μισρωτέρα ἐκ τοῦ παντὸς χρόνου. ἐπειδὴ γὰρ ἡμᾶς πο-
 λεμῆσειοντις ἐπ' αὐτοὺς εἶδον, ἐς Βυζάντιόν τε θαρσοῦσιν ἀφι- 15
 χθαι καὶ βασιλεῖ ἐς τοσόνδε περιυβρισμένῳ ἐς ὄψιν ἔλθειν. ἴσως
 D που καὶ ἀναιδείας περιουσία καὶ περὶ ξυμμαχίας παρακαλλήσουσιν
 ἐφ' ἡμῖν τοῖς οὕτω κατεσπουδασμένοις ὑμῖν. καὶ μὴν εἰ ἀποδω-
 σειοντες ἤκουσιν ὧν περ ἐπιβάτευσαν, οὐδὲν σφίσι προσῆκον,
 Δαγγοβάρδας αἰτιωτάτους τῆς ἐνθένδε μεταμελείας λογιστέον 20

1. ἀσχολία τῇ] ἀσχολίας τῆς B. *ibid.* πανταχόθεν] πανταχόθι
 Reg. 2. τῆς ὑμετέρας] γῆς τῆς ὑμετέρας B. *ibid.* μισοὶ] *ibid.* μισοῦντες
 B. 3. τῷ λόγῳ] τῷ om. B. 4. οὐ] ὃ Lm.
ibid. σπονδῶν τε καὶ ξυμμάχων] θεσμῶν τε καὶ συμμαχῶν B.
 5. ἦμιστ' B. ἦμιστα P. 6. τις] τι B. 14. ἡμᾶς] ὑμᾶς L.
 16. ἔλθειν] ἦμιστ' B. 17. καὶ περὶ ξυμμαχίας] ἐς ξυμμαχίας B.
 18. εἰ om. B. 19. ἤκουσιν B. ἦμιστ' P. 20. Δαγγοβάρδας]

Δαγγοβάρδους H. λαγοβάρδας L. *ibid.* μεταμελείας] ἀμε-
 λείας L.

cui sunt scelesti undique ditionem vestram invadere: cuius rei indignitatem quis possit verbis consequi? An non Romanum Imperium spreverunt? an non foederis ac societatis leges violaverunt? an non quos minime laedi oportebat, habuere ludibrio? nonne rebellaverunt in Maiestatem, cui servire gloriarentur, si tantillum vacaret contra ipsos arma expedire? Sirmium Gepaedes tenent, o Imperator, et Romanos abstrahunt in servitutem, seque universa Dacia potiri iactant; post cuius tandem belli pro vobis, aut vobiscum, vel in vos unquam gesti victoriam? In cuius pugnae praemium illis ea regio cessit? idque postquam a vobis crebra stipendiis, et iam ante, a tempore nescimus quo, pecuniam, ut dictum est, acceperunt. Hac porro ipsorum legatione nihil iniquius post homines natos susceptum est. Nam ubi in se bellum a nobis moveri intellexerunt, non dubitarunt venire Byzantium, seque sistere tam indigne habito Imperatori. Ac forte per summam impudentiam vos ad bellicam societatem contra nos, vestris adeo rebus addictos, impellent. Quod si eo consilio venerunt, ut

Ῥωμαίους, ὧν περ τῷ δέει ἀναγκασθέντες τὴν ἀκούσιον ἐγνω-
 μοσύνην διψῆ τοῦ καιροῦ μεταμπίσονται. τῷ γὰρ τὴν ἀνάγκην
 πεποιτημένῳ τὴν χάριν εἰκότως ὁ τῆς ἐδεργείας τυχῶν εἴσεται.
 εἰ δέ γε μηδὲ πᾶν ἐκστῆναι τῶν οὐ προσηκόντων βεβούληται, τίς
 5 ἂν εἴη ταύτης δὴ τῆς κακοτροπίας ὑπερβολή; ταῦτα μὲν οὖν
 ἀφειλεία βαρβαρικῇ, λόγων σπανιζούσῃ, τῶν πραγμάτων οὐδαμῇ
 ἐπαξίως εἰρήσθω. σὺ δέ, ὦ βασιλεῦ, διασκοπούμενος ὅσα ἐν- P 546
 δεστέρωσ ἢ κατὰ τὴν χρεῖαν ἡμῖν εἴρηται, τὰ Ῥωμαίους τε καὶ
 Λαγγοβάρδοις τοῖς σοῖς ξυνοῖσοντα πρᾶσσι, τοῦτο πρὸς τοῖς
 10 ἄλλοις ἅπασιν ἐννοῶν, ὡς ἡμῖν μὲν ἀμφὶ τῷ θεῷ ὁμογνωμονοῦσι
 τὸ εἶξ ἀρχῆς ξυντετάξονται Ῥωμαῖοι δικαίως, τοῖς δὲ δὴ Ἀρια-
 νοῖς οὐσι καὶ δεῖ ἀπὸ τοῦτο ἀπ' ἐναντίας χωρήσσοσι. "

Λαγγοβάρδοι μὲν τσσαῦτα εἶπον. γενόμενοι δὲ τῇ ὕστε-
 ραία παρὰ βασιλεῖα καὶ οἱ Γηπαίδων πρόσβεις ἐλεξαν ὧδε, „16-
 15 καιον, ὦ βασιλεῦ, τοὺς ἐπὶ ξυμμαχίας αἰτήσει παρὰ τοὺς πέλαις
 ἀπικομένους ἀναδιδάξαι πρῶτον, ὡς δίκαιά τε ἀναδεξόμενοι πά-
 ρεισι καὶ ξύφορα τοῖς ξυμμαχήσουσιν, οὕτω τε τοὺς λόγους, B
 ὧν περ ἔνεκα προσβέουσι, ποιέσθαι. ὡς μὲν οὖν ἠδικήμεθα
 πρὸς Λαγγοβαρδῶν, αὐτόθεν δῆλον. δίκῃ γὰρ διαλύειν τὰ διά-
 20 φορα ἐν σπουδῇ ἔχομεν. δικάζεσθαι δὲ οἷς ἂν σπουδάξῃται

9. τοῦτο] τούτοις H: illud Hm. 11. τὸ εἶξ] τῷ εἶξ L. *ibid.*
 ξυντετάξονται] συντάξονται L. *ibid.* δικαίως] δίκαιω B.
ibid. δὴ om. L. 13. γενόμενοι] ἀνόμενοι B. ἀντόμενοι L.
 ἀπικομένοι Lm. 15. ξυμμαχίας αἰτήσει] ξυμμαχίαν αἰτήσειν
 BL. ξυμμαχίας αἰτήσιν Lm. 16. ἀναδεξόμενοι] δεησόμενοι L.
 17. τοῖς ξυμμαχήσουσιν] τοὺς ξυμμαχήσουστας B. 20. σπουδά-
 η
 ξεται L. Vulgo σπουδάξεται.

*iniuste occupata restituant; est profecto cur Romani praecipuam eiusmodi poenitentiae et sanioris consilii causam ascribant Langobardis; quorum metu illi compulsi, sero tandem, invito licet, respiscunt. Certe qui beneficium accepit, merito gratiam habet illi, qui benefaciendi necessitatem imposuit. Sin necdum animum induxerunt alieno cedere, quantum est improbitatis huiuscemodi cumulus? Haec simplicitate Barbarica, ieiuna et indiserta, non pro rei gravitate a nobis dicta sint. Tu vero, Imperator, ea suppleas animo ac perpendens, quae breviori, quam par est, orationi nostrae desunt, Romanorum et Langobardorum tuorum rationibus consule; adiuncta haec aliis omnibus cogitatione, Romanos iure coituros nobiscum, qui de Deo sentimus cum ipsis eadem, et Arianis vel eo nomine adversa-
 turos.*

Haec Langobardi. Postridie ad Imperatorem admissi Gepaedum Legati, sic orati sunt. Qui idcirco vicinos adeunt, Imperator, ut illos ad arma iungenda secum invitent, eos in primis ostendere deest, postulata ipso afferre iusta, ac sociis futuris utilia; itaque de causa legationis agere. Ac primum iniuria nos a Langobardis affici per se patet, cum li-

βιάζεσθαι οὐδαμῆ πρόσεστιν. ὡς δὲ πολυανθρωπία τε καὶ ἀρετῆ Γήπαιδες παρὰ πολλὰ Λαγγοβαρδῶν κρείσσους τυγχάνουσι ὄντες, τί ἂν τις ἐν εἰδόσι μακρολογίῃ; τὸ δὲ ξὺν τοῖς καταδειστέροις ἐς τὴν ἀγωνίαν καθιστάμενον ἐς κακόν τι προὔπτον ἵναί, παρὸν τὴν νίκην ξὺν τοῖς δυνατωτέροις ταττόμενον ἀκίνδυνον ἔχειν, 5 οὐκ ἂν τινα οἰόμεθα τῶν καὶ κατὰ βραχὺ σωφρονοῦντων ἕλλεσθαι. ὥστε καὶ ὑμῖν ἐφ' ἑτέρους τινὰς ἰουσι ξυντετάξονται τὸ λοιπὸν

C Γήπαιδες, χάριν μὲν τῶν πεπραγμένων ὀφειλοντες, δυνάμεις δὲ περιουσία ξυμποριζόμενοι τὴν τῶν πολεμίων, ὡς τὸ εἶδος, ἐπικράτησιν. καὶ μὴν καὶ τοῦτο λογιζέσθαι ὑμᾶς ἂν πρόποι, ὡς 10 Λαγγοβάρδαι μὲν ἐξ ὑπογυίου Ῥωμαίοις γεγένηται φίλοι, Γήπαιδες δὲ ὑμῖν ἐνσπόνδους τε τὸ ἀνέκαθεν καὶ γνωρίμους γεγενῆσθαι ξυμβαίνει. φίλια δὲ χρόνου μήκει ξυμπλεκόμενη τὴν διάλυσιν οὐκ ἐπέτη ἔχει. ὥστε ξυμμάχους ἡμᾶς οὐ δυνατοὺς μόνον, ἀλλὰ καὶ βεβαλοὺς προσῆκον κεκτήσθαι. δικαιώματα μὲν 15 οὖν πρὸς ὑμᾶς ἐς τὴν ξυμμαχίαν ἐπαγωγὰ ταῦτά ἐστιν ὑμῖν. θεάσασθε δὲ ὅποιοι Λαγγοβάρδαι τοὺς τρόπους εἰσὶ. δίκη μὲν

D τὰ διάφορα λύσαι, καίπερ πολλὰ προκαλουμένων ἡμῶν, οὐδαμῆ ἔγνωσαν, θράσει ἀλογίστῳ ἐχόμενοι· ἐπεὶ δὲ ὁ πόλεμος ἤδη πού

H 307
V 166 ἐν χερσὶ γέγονεν, οἱ δὲ ὀπίσω τῶν πραγμάτων ἀναποδίζοντες τῷ 20

1. βιάζεσθαι — πολυανθρωπία τε om. B. 4. τὴν ἀγωνίαν Reg. τὸν ἀγῶνα P. *ibid.* καθιστάμενον] καθιστάμενοι L. 5. ταττόμενον] ταττομένοις B. 6. τινα] τινὰς B. 7. ξυντετάξονται] ξυντάξονται Reg. 8. δυνάμεις Reg. δυνάμειν P. 10. πρόποι B. πρόποι P. 14. ἡμᾶς om. L. 15. προσῆκον om. L. 17. θεάσασθε] θεάσασθε B. 18. λύσαι] διαλύσαι B. 20. οἱ δὲ] οἱ μὲν L.

tem iudicio dirimere studuimus; nec par sit adhiberi illis armorum vim, qui ad iudiciariam disceptationem accedere velint. Deinde Gepaedes et numero et fortitudine Langobardis longe praestare, quid est cur pluribus quisquam verbis apud illos, quibus notus sumus, demonstrat? Neminem autem vel mediocriter sanae mentis putamus esse, qui, si victoriam sine periculo possit consequi a valentioribus stando, malit in manifestam perniciem ruere, sequendo arma infirmiorum. Ac vobis posthac Gepaedes in aliis bellis militare navabunt operam, rei ipsorum causa gestae gratiam vobis debentes, maximisque copiis vos, ut par est, efficientes victoriae compotes. Id etiam attendere convenit, recentem esse Langobardorum amicitiam cum Romanis: Gepaedis societatem familiaritatemque vobiscum veterem intercedere. Amicitia demum illa non facile solvitur, cuius vinculum firmavit temporis diuturnitas. Quare ne dubitate, quin nos non potentes modo, sed constantes etiam socios habituri sitis. Atque ea sunt, quae vos merito ad societatem invitant. Iam quo ingenio sint Langobardi perspicite. Litem iudicio componere, quamvis ad id onere eos provocaverimus, recusarunt, inconsideratae pleni audaciae. Nunc autem

τὴν οἰκίαν ἀσθένειαν ξυνεπίστασθαι παρ' ἡμᾶς ἤκουσιν, ἀξιού-
 τες Ῥωμαίους ἀνελεῖσθαι τὸν ὑπὲρ αὐτῶν οὐ δέον ἀγῶνα. πάν-
 τως δὲ οἱ κλώπες οὗτοι τό τε Σίρμιον καὶ ἄλλα ἐπὶ Δακίας ἄττα
 χωρία ὑπόθεσιν ἡμῖν τοῦ πολέμου πρόσχονται εἶναι. καίτοι
 5 πόλειών τε καὶ χώρας τοσοῦτον τῇ σῆ βασιλείᾳ περιεστὶν ὥστε καὶ
 διερευνᾶσθαι τῶν ἀνθρώπων τινας, οἷς ἂν καὶ δόλης μοῖραν τινα
 πρὸς ἐνοίκησιν. Φράγγους ἀμέλει καὶ τὸ Ἐρούλων ἔθνος καὶ
 τούτους Λαγγοβάρδας τοσοῦτοις ἰδωρήσω πόλειών τε καὶ χώρας,
 ὧ βασιλεῦ, μέτροις, ὅπόσα οὐκ ἂν τις διαριθμῆσαιτο. ἡμεῖς
 10 δὲ τῇ φιλίᾳ τῇ σῆ τὸ θαρσεῖν ἔχοντες, τοῦτο, ὅπερ ἐβούλου,
 διαπεπράγμαθα· ὃ δὲ τι προῖσθαι τῶν ὑπαρχόντων βιβουλευ- P 547
 μένος κρείσσω παρὰ πολὺ τοῦ πρὸς αὐτοῦ τετυχηκότος τῆς χάρι-
 τος τὸν προτερησάντά τε καὶ γνώμη τὸ δῖωρον αὐτονόμῳ ἐλόμενον
 οἴεται εἶναι, ἣν μὴ ἐς τὸν κεκτημένον ὑβρίζων, ἀλλὰ τῷ φίλος
 15 οἱ ἐς τὰ μάλιστα εἶναι θαρσῶν, τὴν τοῦ πράγματος ἀξίωσιν πε-
 ποιῆσθαι δοκεῖ, ὅπερ καὶ Γήπαισιν ἐς Ῥωμαίους τετύχηκεν εἶ-
 ναι. ὧν ἐνθυμουμένους ἡμᾶς μάλιστα μὲν κατὰ ξυμμαχικὸν αἰ-
 τοῦμεν ξὺν ἡμῖν ἐπὶ Λαγγοβάρδας εἶναι δυνάμει τῇ πάσῃ· εἰ δὲ
 μὴ, ἐκποδῶν ἀμφοτέροις στήναι. ταῦτα γὰρ βουλευόμενοι δι-
 20 καίᾳ τε ποιήσετε καὶ λίαν ἐπιτηδείως τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ.“

2. πάντως] πάντα B. πάντες L. 4. τοῦ om. L a m. pr.
 5. πόλειών] πόλειως B, quae lectio ex L annotata est ad proximum
 πόλειων, ubi etiam H πόλειως. 13. αὐτονόμῳ] αὐτὸν ὁμοῦς B.
 14. φίλος οἱ] φίλῳ σοι B. 18. ξὺν] ἐσθ L. 20. ποιήσετε]
 ποιήετε HL, illud Scaliger et P.

om̄ est bellum in manibus, infirmitatis suae conscientia ad incepto re-
 tracti, vos adeunt, idque agunt, ut pro ipsis Romani contra quam fas
 est, bellum suscipiant: cuius causam ex Sirmio aliisque nonnullis Daciae
 locis in nos constatam fures hi profertunt. Atqui tot urbes adhuc totque
 provinciae superant Imperio tuo, ut nationes quaeceras, quibus partem eius
 aliquam incolendam des. Profecto Francis, Erulis, hisque ipsis Langobardis
 tot urbes tantasque regiones attribuisti, Imperator, ut inire nume-
 rum nemo possit. Nos vero amicitia tua freti, quod fieri volebas, egimus.
 Qui autem in animo habet rerum suarum partem profundero, illum, qui
 anteverterit atque ultro praeceperit beneficium, eo, in quem gratiam ipse
 contulerit, multo meliorem iudicat: si modo ille praesumpsisse rem videretur,
 non possessoris contemptu, sed amicitiae singularis fiducia: quo modo
 se Gepaedes in Romanos gesserunt. Quae cum vestris animis subicerimus,
 rogamus ut pro sociali iure Langobardos nobiscum viribus omnibus
 invadatis: vel certe a neutra stetis parte. Quo suscepto consilio, rem ae-
 quam ac Romano Imperio convenientissimam facietis.

- B** Καὶ Γήπαιδες μὲν τοσαῦτα εἶπον. βουλευσόμενος δὲ πολ-
 λὰ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς αὐτοὺς μὲν ἀποπέμψασθαι ἀπράκτους
 ἔγνω, ὁμαιοχμίαν δὲ πρὸς Λαγγοβάρδας διώμοτον πεπονημένους
 πλέον αὐτοῖς ἢ ἐς μυρίους ἵππεῖς ἐπεμψεν, ὧν δὴ Κωνσταντια-
 νός τε καὶ Βούζης καὶ Ἀράτιος ἤρχον. ζυνην δὲ αὐτοῖς καὶ Ἰωάν- 5
 νης, ὁ Βιταλιανοῦ ἀδελφιδοῦς, προρρηθὲν αὐτῷ ἐκ βασιλείως,
 ἐπειδὴν τάχιστα διαμαγήσονται πρὸς τὸ Γηπαίδων ἔθνος, ἐν-
 θένδε σπουδῇ ἐς τὴν Ἰταλίαν ζῆν τοῖς ἐπομένοις ἰέναι. ἐτύχχανε
 γὰρ ἐξ Ἰταλίας καὶ αὐτὸς ἦκων. ζύμμαχοι δὲ αὐτοῖς Ἑρουλοὶ
C πεντακόσιοι τε καὶ χίλιοι εἶποντο, ὧν ἄλλοι τε καὶ Φιλημοσθῆ ἤρ- 10
 χον. οἱ γὰρ ἄλλοι ζύμπαντες Ἑρουλοὶ ἐς τρισχιλίους ὄντες ζῆν
 τοῖς Γήπαισιν ἐτετάχατο, ἐπεὶ Ῥωμαίων ἀποστάντες οὐ πολλῶ
 ἔμπροσθεν ἔτυχον ἐξ αἰτίας ἧ μὲν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐρρήθη.
 μοῖρα δὲ Ῥωμαίων τῶν παρὰ Λαγγοβάρδας ἐπὶ ζυμμαχίαν ἰόν-
 των Ἑρούλων τισὶ ζῆν Ἀρόδω τῷ τοῦ ἄρχοντος ἀδελφῷ ἔξαπι- 15
 νυίως ἐντυγχάνουσι. μάχης τε καρτερεῶς γενομένης νικῶσι Ῥω-
 μαῖοι, καὶ τὸν τε Ἀρόδον τῶν τε Ἑρούλων πολλοὺς ἔκτειναν.
 γνόνιες δὲ Γήπαιδες ἄγχιστά πη εἶναι τὸν Ῥωμαίων στρατὸν, τὰ
 διάφορα εὐθὺς Λαγγοβάρδασι διέλυσαν, ἐς τε σπονδὰς οἱ βύρ-
D βαροι οὗτοι ζυνήβησαν ἀλλήλοις, ἀπόντων Ῥωμαίων. ταῦτα 20
 ἐπεὶ ὁ Ῥωμαίων στρατὸς ἴμαθεν, ἐν πολλῇ ἀμυχανίᾳ ἐγένοντο.
 οὔτε γὰρ ἔτι ἐδύναντο πρόσω ἰέναι οὔτε ἀναστρέφειν ὀπίσω εἶχον

4. αὐτοῖς] αὐτοὺς L a pr. m. 7. διαμαγήσονται] διαμαγήσου-
 ται L. 8. ἐς τὴν] ἐπ' L. 16. ἐντυγχάνουσι:] ἐκινυγχανου-
 σι B. 21. ὁ Ῥωμαίων] ὁ om. L. *ibid.* ἐγένοντο] ἐγένε-
 το Reg.

Eiusmodi fuit Gepaedum oratio: quos Iustinianus Augustus post lon-
 gam deliberationem remisit irritos, ac iurato cum Langobardis foedere,
 his misit equitum plus decem millia, ducibus Constantiano, Buzo, atque
 Aratio: quibus Ioannes Vitaliani ex sorore nepos sese adiunxit; cum Im-
 perator huic praecepisset, ut facto cum Gepaedibus praelio, statim cum
 suis inde in Italiam, unde venerat, proficisci maturaret. Eos sequeban-
 tur Erulli foederati mille quingenti, quibus praeter alios Philemuthus
 praecerat. Nam caeteri omnes Erulli, ad tria millia, cum Gepaedibus
 coierant, a Romanis non ita pridem defectione seiuncti eam ob causam,
 quam supra commemoravi. Tunc pars Romanorum socia arma Langobardis
 ferentium, in Erulorum caeteram et Aordum Regis fratrem inopin-
 nato incidit. Fervido commisso certamine vincunt Romani, et cum Erul-
 lis multis Aordum ipsum conficiunt. Simul cognoverunt Gepaedes Ro-
 manorum exercitum appropinquare, dirempta cum Langobardis contro-
 versia, pacem pepigerunt, iavitis Romanis. Quorum exercitus, ea re in-
 tellecta, laborare plurimum coepit. Iam enim nec progredi poterant,

δαιμάνοντες οἱ στρατηγοὶ μὴ Γήπαιδές τε καὶ Ἑρουλοὶ ξυγγῆ καταθέοντες τὴν Ἰλλυριῶν ληίσωνται χώραν. αὐτοῦ γοῦν μείναντες ἐς βασιλεῖα τὰ παρόντα σφίσι ἀνήνεγκαν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπρώσετο τῆδε. ἐγὼ δὲ ὄθεν τὴν ἐκβολὴν τοῦ λόγου ἐποιήσά-
 6 μην ἐπάνειμι.

λε'. Βελισάριος μὲν τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον οὐδενὶ κόσμῳ P 548
 ἦει, γῆς μὲν τῆς Ἰταλῶν πενταετὲς οὐδαμῆ ἀποβάς, οὐδὲ πη
 ὁδῶ ἵεναι ἐνταῦθα ἰσχύσας, ἀλλὰ φυγῆ κεκρυμμένη ἐχόμενος
 πάντα τοῦτον τὸν χρόνον, ἐκ τε ὀχυρώματος αἰ ἐπιθαλασίου
 10 τινός ἐς ἄλλο ἐπὶ τῆς παραλίας ὀχυρώματι διηρηκῶς ναυτιλλόμενος.
 καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀδέεστερον τοὺς πολέμιους τετύχηκε Ῥώμην τε
 αὐτὴν ἀνδραποδίσαι καὶ τᾶλλα ὡς εἰπεῖν ἅπαντα. τότε δὲ καὶ
 Περυσίαν πόλιν, ἣ πρώτη ἐν Τούσκοις οὖσα ἐτύχχανε, πικρό-
 15 ἄκρας ἐάλω. ἐς Βυζάντιον δὲ ἀφικόμενος διατριβὴν τὸ λοιπὸν
 ἐνταῦθα εἶχε, πλούτου μὲν ἐξουσίαν περιβεβλημένος πολλήν,
 εὐτυχίμασι δὲ τοῖς ἔμπροσθεν αὐτῷ ξυμβεβηκόσιν ἀπόβλεπτος
 ὢν, ἕπερ οἱ πρότερον ἢ ἐς Λιβύην ἐστράτευσε ξυμβόλῳ προϋ-
 λεγέ τινα οὐκ ἄφαντι τὸ δαιμόνιον. ὁ δὲ ξέμβολος ἐγένετο ὧδε.
 20 ἦν τις Βελισαρίῳ κληρὸς ἐν Βυζαντίῳ τῷ προαστείῳ, ὃ δὴ παν-
 τεύχιον μὲν ὀνομάζεται, κείτῃ δὲ ἐν τῇ ἀντιπέρας ἡπέριῳ. ἐν- C

1. ξυγγῆ om. BL. Fortasse ξυγκαταθέοντες. 2. ληίσωνται] ληίσονται L. δηλήσονται H. 7. ἦει L. ἦει P. *ibid.* ἀποβάς L. quod expressit Pers. Vulgo ἐπιβάς. *ibid.* οὐδέ πη] οὐδέ γὰρ πη H. 8. ἰσχύσας] ἰσχυεῖς H. 10. διηρηκῶς] διηρηκὲς L. 12. αὐτὴν om. L. 18. ἐστράτευσε L. ἐστρατεύσας H. ἐνοστρατεύσας P. 19. ἐγένετο] ἐλέγετο H: illud Hm. 20. προαστείῳ] προαστίῳ L. *ibid.* παντεύχιον] παντόχιον Reg.

nec regredi audebant Duces, veriti ne Gepaedes Erullique facta simul incursione, Illyricum popularentur. Quare ibi consistentes, Imperatori, quo loci res deducta esset, significarunt. Atque haec quidem illic sic acta sunt: ego vero orationem eo revoce, unde digressa est.

35. Belisarius Byzantium indecore profectus est: cum Italia quin-
 quennio sic fuisset exclusus, ut nequivisset certis itineribus progredi; sed tunc hoc tempore fugitans clanculum, et ab uno maritimo praesidio ad aliud navigans, oram continenter legisset: unde factum, ut liberius hostes Romam ipsam caeteraque omnia subegerint. Tunc et Perusiam, urbem Tusciae principem, dira obsidione cinctam reliquit: quae, dum ille esset in via, vi capta est. Cum pervenisset Byzantium, ibi deinceps mansit, divitiis affluens, rebusque illustris antea feliciter gestis: cuius prosperitatis non obscurum a Deo omen acceperat, priusquam expeditionem Africanam suscipere. Sic autem contigit omen illud. In Byzantii suburbis habebat haecredium Belisarius: Pantichium id vocant, si-

H 308 ταῦθα ὀλίγω ἔμπροσθεν ἢ ἔμελλε Βελισάριος ἐπὶ τε Γέλιμερα καὶ Λιβύην ἐξηγήσασθαι τῷ Ῥωμαίων στρατῷ, ἐνδεδεχότατα πληθύνειν οἱ τὰς ἀμπέλους ξυνέβη. οἴνου τε ὅς ἐνθὲνδε γυγνῶς ἔτυχε πίδων οἱ θεράποντες ἐμπλησάμενοι μέγα τι χρῆμα, καὶ αὐτῶν τὰ μὲν ἔνερθεν κατορούσαντες, τὰ δὲ ὑπερθεν πληῶ ἐς τὸ ἀκριβὲς ἐπιβύσαντες, ἐν τῷ οἴνῳ κατέθεντο. μῆσι δὲ ὀκτώ ὕστερον ἐν πίδοις τισὶν ἀναβράζων ὁ οἶνος διεσπάσατο μὲν τὸν πληθὸν ὕπερ ἐπέφρακτο αὐτῶν ἕκαστος, ὑπερβλίσας δὲ καὶ ῥεύσας ποδῶν ἐς τοσόνδε γῆν τὴν ἐχομένην ἐπέκλυσε ὥστε καὶ τέλμα ἐν τούτῳ τῷ ἔδαφει ἐργάσασθαι μέγα. ὅπερ ἐπεὶ οἱ θεράποντες εἰδόν, ἐνθάμει μεγάλῳ γυνόμενοι πολλοὺς μὲν ἐνθὲνδε ἀμφορέας ἐμπλήσασθαι ἔσχον, αὐθις δὲ τούτους δὴ τοὺς πίδους τῷ πληθῷ ἀποφράξαντες τὰ παρόντα ἐν σιωπῇ εἶχον. ἐπεὶ δὲ τοῦτο πολλάκις ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον γυγνῶς εἶδον, αὐτοὶ μὲν ἐπὶ τὰν κερτημένον τὸ πρῶμα ἤγον, ὁ δὲ τῶν ἐπιτηδείων πολλοὺς ἐνταῦθα 15 ἀγείρας ὑπέδειξε τὰ ποιούμενα· οἵπερ τῷ ξυμβόλῳ τεκμηριούμενοι ταύτῃ τῇ οἰκίᾳ μεγάλα προὔλεγον ἀγαθὰ ἔσασθαι.

Ταῦτα μὲν οὖν τῆδε Βελισαρίῳ ἐχώρησε. Βιγίλιος δὲ, ὁ τῆς Ῥώμης ἀρχιερεὺς, ξὺν Ἰταλοῖς τοῖς ἐνταῦθα τρηκιάδε παρ P 549 ροῦσι, πολλοῖς τε καὶ λογμωτάτοις ἐς ἄγαν οὔσιν, οὐκέτι ἀνίει, 20 ἀλλ' ἔχρηζε βασιλέως Ἰταλίας μεταποιεῖσθαι δυνάμει τῇ πάσῃ.

2. ἐξηγήσασθαι] ἐξηγήσασθαι L. 4. θεράποντες] θεραπείωντες Reg. 7. ἀναβράζων Reg. ἀναβράσων P. 16. ὑπέδειξε] ἐπέδειξε L. 17. καὶ ταύτῃ τῇ οἰκίᾳ] ἐς ταύτην δὴ τὴν οἰκίαν L, quo auctore καὶ ante ταύτην lectum delevi. „ταύτῃ τῇ οἰκίᾳ] Reg. ἐς ταύτην τὴν οἰκίαν.“ MALT. 21. βασιλέως] βελισάριον H: illud Hm.

tumque est in adversa continente. Hic, paulo ante quam Belisarius adversus Gellimerem copias Romanas in Africam duceret, uvis exuberarunt ipsius vites. Ac vino, quod hinc provenit, cum famuli cados quamplurimos implerent, eis in cella reposuerunt, inferiori parte defossa humi, superiori accuratissime obducta luto. Octo post mensibus, vinum in cadis aliquot fervens, lutum, quo quisque munitus erat, convulsis, restagnansque ac large fluens, solum adiacens sic inundavit, ut in eo magnum lacum effecerit. Quo viso obstupefacti famuli, multas inde impleverunt amphoras, ac denuo obturatis luto liadem delitis, nihil enuntiarunt. Quod cum subinde saepius factum vidissent, significarunt domino. Is vero non paucis, quibus familiarius utebatur, eo convocatis, rem ostendit: qui omen interpretantes, illi domui bona ingentia praedixerunt.

Ita quidem cesserunt haec Belisario. Vigilius vero Pontifex Romanus, cum Italis, qui ibi tunc aderant et plurimi et nobilissimi, non ab-sistebat Imperatorem urgere, ut viribus omnibus Italiam sibi vindicaret.

μάλιστα δὲ πάντων αὐτὸν Γόθιγος ἐνήγε, πατρίκιος ἀνὴρ, ἐς τῶν ὑπάτων τὸν δίφρον ἀναβεβηκὼς πολλῶ πρότερον· ἐπεὶ καὶ αὐτὸς τούτων δὴ ἔνεκεν ἐς Βυζάντιον ἀφικόμενος ἔτυχεν ἔναγχος. βασιλεὺς δὲ Ἰταλλας μὲν ἐπηγγέλλετο προνοήσειν αὐτὸς, ἀμφὶ δὲ 5 τὰ Χριστιανῶν δόγματα ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον διατριβῆν εἶχεν, εὖ διαθέσθαι τὰ ἐν σφίσιν ἀντιλεγόμενα σπουδάζων τε καὶ διατεινόμενος μάλιστα. ταῦτα μὲν ἐν Βυζαντίῳ ἐπρόσσετο. ἐτύγχανε δὲ Ἰδλίγης Λαγγοβαρδῆς ἀνὴρ ἐς Γήπαιδας φείγων ἐξ αἰτίας τοιαύσδε. ἤνικα Λαγγοβαρδῶν Οὐάκης ἤραχεν, ἦν τίς οἱ ἀνεψιὸς B
10 Ῥισιοῦλφος ὄνομα, ὃν δὴ ὁ νόμος, ἐπειδὴν Οὐάκης τελευτήσειεν, ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν ἐκάλει. προνοήσας οὖν Οὐάκης ὅπως εἰς τὸν παῖδα τὸν αὐτοῦ ἢ ἀρχὴ ἄγοιτο, ἐγκλημα Ῥισιοῦλφῳ ἐπενεγκῶν αἰτίαν οὐκ ἔχων φυγῇ τὸν ἀνδρωπον ἐξημίωσεν. ὃς δὴ ἐξ ἡθῶν ἀναστὰς τῶν πατρῶν ξὺν ὀλίγοις τισὶν ἐς τοὺς Οὐάρνους αὐτίκα
15 φεύγει, παίδων οἱ ἀπολελειμμένων ἐνταῦθα δυοῖν. χρήμασι δὲ Οὐάκης τοὺς βαρβάρους τούτους ἀνέπεισε τὸν Ῥισιοῦλφον κτεῖναι. τῶν δὲ Ῥισιοῦλφου παίδων ὁ μὲν εἰς ἐτελεύτησε νόσῳ, ὁ δὲ δὴ ἕτερος, Ἰδλίγης ὄνομα, ἐς Σκλαβηνοὺς φεύγει. οὐ πολλῶ μὲν οὖν ὕστερον ὁ μὲν Οὐάκης νοσήσας ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνιστο,
20 ἐς δὲ τὸν Οὐάλδαρον, τὸν Οὐάκου υἱὸν, ἢ Λαγγοβαρδῶν ἤλ-

1. Γόθιγος L. καὶ Γόθιγος P. 8. Ἰδλίγης ex Pers. correcti. Ἰδλίγος P, quod om. HL. *ibid.* Λαγγοβαρδῆς] λαγγοβαρδος H: illud Hm. Et sic infra saepius in his formis variatur. 9. Οὐάκης] οὐάκης H hic et infra. *ibid.* οἱ om. L. 10. ἐπειδὴν] ἐπιβῆναι ἐπειδὴν H. ἐπιβῆναι ἄν L. *ibid.* Οὐάκης — οὖν om. L. 12. τὸν αὐτοῦ] τὸν om. L. 14. Οὐάρνους] οὐάρνας Reg. οὐάρνας L. 15. δυοῖν] δυεῖν L. 16. τὸν Ῥ. κτεῖναι om. L. 18. Ἰδλίγης Reg. et Pers. Ἰδλίγος P. λιγίγος H. 20. τὸν om. L. *ibid.* Οὐάλδαρον L. Vulgo Οὐάλδαλον. *Baldarum Pers.*

In primis stimulabat ipsum Gothigus, Patricius ac iamdiu Consularis, qui nuper eius rei causa Byzantium venerat. At Imperator, se Italiae prospecturum pollicitus, in Christianorum dogmata maximam temporis partem conferebat, tollendis eorum controversiis intentissimus. Haec agebantur Byzantii, cum Ildigus natione Langobardus ad Gepaedes se recepit, ob eiusmodi causam. Quo tempore Langobardis Vaces imperabat, nepotem habebat, nomine Risiulfum, quem lex ad regnum vocabat, postquam ex vita Vaces migrasset. Vaces autem id provide curans, ut filio suo principatum relinqueret, Risiulfum, falsi criminis reum actum, exilio multavit. Statim ille ex patria ad Varnos cum paucis profugit, relictis ibi duobus filiis. Hos Barbaros pecunia Vaces ad Risiulfi caedem perpellit. Filiorum Risiulfi alter morbo extinguitur, alter, cui nomen Ildigus, ad Sclavenos evadit. Haud multo post morbo obiit Vaces, ac Langobardorum principatus Valdaro obvenit, Vacis filie: cui

- C** *θεν ἀρχή. ᾧ δὴ παιδί κομιδῇ ὄντι ἐπίτροπος καταστάς Αὐδουίνου τὴν ἀρχὴν διωκεῖτο. δυνάμει τε πολλῇ ἀπ' αὐτοῦ χρώμενος αὐτὸς τὴν ἀρχὴν οὐκ ἐς μακρὰν ἔσχε, τοῦ παιδὸς τούτου νόσῳ αὐτίκα ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθέντος. ἤνικα τοίνυν Γήπαισί τε καὶ Λαγγοβάρδαις ὁ πόλεμος κατέστη, ὡσπερ μοι εἴρηται, Ἰλδίγης 5 εὐθὺς Λαγγοβαρδῶν τοὺς οἱ ἐπισπομένους καὶ Σκλαβηνῶν πολλοὺς ἐπαγόμενος ἐς Γήπαιδας ἦλθε, καὶ αὐτὸν Γήπαιδες κατάξεν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐλπίδα εἶχον. γενομένων δὲ τῶν ἐν τῷ παρόντι πρὸς Λαγγοβάρδας σπονδῶν ὁ μὲν Αὐδουίνου τὸν Ἰλδίγην εὐθὺς αἶτε πρὸς φίλων ἐξηγεῖτο Γηπαίδων, οἱ δὲ τὸν μὲν ἀνθρο- 10*
- D** *πον ἐκδοῦναι οὐδαμῇ ἔγνωσαν, ἐκέλευον δὲ αὐτὸν ἐνθένδε ἀπαλλαγέντα ὅποι βούλοιο διωσώζεσθαι. καὶ ὃς μελλήσει μηδεμιᾷ ζῆν τε τοῖς ἐπομένοις καὶ Γηπαίδων τισὶν ἐθειλουσίους ἐς Σκλαβηνοὺς αὐτίκας ἀφίκετο. ἔνθεν τε ἀναστάς παρὰ Τωτίλαν τε καὶ Γότθους ἦε, στράτευμα οὐχ ἦσσαν ἢ ἐς ἑξακισχιλίους ζῆν αὐτῷ 15*
- V** 168 *ἔχων, ἔς τε Βενετίας ἀφικόμενος Ῥωμαίοις τισὶν ὑπατητήσασιν, ὧν Λάζαρος ἠγεῖτο, ἐς χεῖρας ἦλθε, τρεψάμενός τε αὐτοὺς πολλοὺς ἔκτεινεν. οὐ μέντοι Γότθοις ζυνέμιζεν, ἀλλ' Ἰστρον ποταμὸν διαβὰς αὐτίκας ἐς Σκλαβηνοὺς ἀπεχώρησεν.*

5. μοι om. L. *ibid.* Ἰλδίγης L. Vulgo Ἰλδίγος. 7. αὐτόν] αὐτῶν L. *ibid.* κατάξεν] κατατάξεν Reg. κατὰ τάξιν L.
 8. τῶν] αὐτῶν L. 9. Ἰλδίγην L. Ἰλδίγον P. 12. διωσώζεσθαι] διωσώσασθαι L. *ibid.* μηδεμιᾷ] οὐδεμιᾷ Hm.
 13. Σκλαβηνοὺς] σκλαβίνους Reg. Sic etiam L hic et alibi saepe.
 14. ἐνθεν τε] ἐνθένδε L. 15. ἦε] Vulgo ἔει. *ibid.* οὗχ] οὐδὲν H. οὗχ Hm. 16. ὑπατητήσασιν] ὑκατητήσας Reg.

admodum puero tutor adhibitus Auduinus, regnum administrabat. Hinc multa auctus potentia, brevi ipse regnum obtinuit, cum puerum repente morbus oppressisset. Nato demum, ut dixi, bello Gepaedes inter ac Langebardos, protinus Ildisus cum Langobardis, qui se ipsi adiunxerant, ac numerosa Sclavenorum manu ad Gepaedes se contulit. Ac sperabant Gepaedes fore ut illum in regnum inducerent. Iam vero facta cum Langobardis pace, extemplo Auduinus a Gepaedibus, tanquam amicis, Ildisum repetiit. Hi tradere nolentes hominem, hortati sunt, ut inde quocunque vellet evaderet. Nulla is interposita mora cum suis ac nonnullis Gepaedibus voluntariis, sese ad Sclavenos retulit. Hinc profectus, Totilam Gothosque adire instituit, armatorum non minus sex millia secum habens. Agrum ingressus Venetum, cum obvia Romanorum manu, quam Lazarus ducebat, conflixit, eaque in fugam acta, multos occidit. Nec tamen se admiscuit Gotthis; sed iterum transito Istro flumine, ad Sclavenos concessit.

Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐπράσσετο τῆδε ἤπερ μοι εἴρηται, ἐν τούτῳ
 τῶν τις Βελισαρίου δορυφόρων, Ἰλαοῦφ ὄνομα, βάρβαρος γέ-
 νος, θυμοειδής τε καὶ δραστήριος, ὃς δὴ ἐν Ἰταλίᾳ ληφθεὶς
 ἔτυχε, Τωτίλα τε καὶ Γότθοις προσεχώρησεν οὐδενὶ λόγῳ. καὶ P 550
 5 αὐτὸν ὁ Τωτίλας εὐθὺς ξὺν στρατῷ πολλῷ καὶ ναυσὶν ἐπεμψεν
 ἐς τὰ ἐπὶ Δαλματίας χωρία. ὃς δὴ ἐν χωρίῳ Μουικούρφῳ καλου-
 μένῳ γενόμενος, ὅπερ ἐπιθαλάσσιον ἄγχιστώ πη Σαλώνων ἐστὶ,
 τὰ μὲν πρῶτα ξυνέμιξε τοῖς ταύτῃ ἀνθρώποις, ἅτε Ῥωμαῖός τε
 ὦν καὶ Βελισαρίῳ προσήκων, ἔπειτα δὲ αὐτὸς τε τὸ ξίφος ἀρά-
 10 μενος καὶ τοῖς ἐπισπομένοις ἐγκλειυσάμενος ἐξαπιναιῶς ἅπαντας
 ἔκτεινε. ληισάμενός τε τὰ χρήματα ἅπαντα ἐνθὲνδε μὲν ἀπικίων
 ὤχετο, ἐπέσκηψε δὲ καὶ ἄλλω ἐν τῇ παραλίᾳ κειμένῳ χωρίῳ,
 ὅπερ Λαυρεάτην καλοῦσι Ῥωμαῖοι. οὗ δὴ ἐπιβάς τοὺς παραπε- B
 πτωκότας ἀήρει. ἄπερ ἐπεὶ Κλαυδιανὸς ἔγνω, ὅσπερ τότε Σα-
 15 λώνων ἦρχε, στρατεύμα διὰ τῶν καλουμένων δρομώνων ἐπ' αὐ-
 τὸν ἐπεμψεν. οἳ δὴ ἐπεὶ ἐν Λαυρεάτῃ ἐγένοντο, τοῖς πολεμίοις
 ἐς χεῖρας ἦλθον. παρὰ πολὺ τε ἤσσηθέντες τῇ μάχῃ ἔφυγον ὅπη
 ἐκάστω δυνατὰ γέγονε, τοὺς δρομίωνας ἐν τῷ λιμένι ἀπολιπόντες.
 οὗ δὴ καὶ τὰ ἄλλα πλοῖα ἐμπλεα σίτου τε καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτη-
 20 δείων ὄντα ἐτύγγανεν. ἄπερ ἅπαντα Ἰλαοῦφ τε καὶ Γότθοι ἐλόν-
 τες κτείναντες τε τοὺς ἐν ποσὶν ἅπαντας καὶ τὰ χρήματα ληισά-
 μενοι παρὰ Τωτίλαν ἦλθον. καὶ ὁ χιμῶν ἔλγηε, καὶ τέταρτον

1. μοι om. L. 6. Μουικούρφ] μωσηκούρφ H: illud Hm.
 8. ξυνέμιξε] ξυνέμιγος Reg. 10. ἐπισπομένοις Reg. ἐφεπομέ-
 νοις P. 11. ἅπαντα] πάντα L. ibid. μὲν ἀπικίων om. L.
 13. ἐπιβάς] ἀποβάς L. 15. διὰ] ἐπι Reg. ibid. αὐτὸν]
 αὐτῷ Reg. 21. κτείναντες] κτείνοντες L.

Dum haec ita fiunt, ut dixi, interea Plaufus, armiger Belisarii, ge-
 nere Barbarus, animosus vir atque impiger, qui in Italia captus reman-
 serat, ad Totilam et Gotthos temere descendit. Confestim ipsum Toti-
 las cum multis copiis navibusque in Dalmatiam misit. Ille Muicurum
 (locus est maritimus ac proximus Salonis) delatus, primum quidem ad
 incolas se applicuit, gerens se pro Romano ac domestico Belisarii. Dein
 vero onse districto, hortatus socios, repente internecionem fecit, atque
 opibus direptis omnibus, illinc abscessit. Locum alium, quem Laureatam
 Romani vocant, in maris littore situm aggressus est, eoque facta
 excensione, quos habuit obvios de medio sustulit. De his certior fa-
 ctus, qui tunc Salonis praeerat, Claudianus, copias in dromones, quos
 appellant, impositas, adversus illum misit: quae Laureatam devectae,
 manum conseruerunt cum hostibus. Quibus claram adeptis pugna victo-
 riam, proripuit se quisque quo potuit, relictis in portu dromonibus: ubi
 et aliae naves erant frumento caeterisque cibariis plenae: quas omnes
 cum Plaufus et Gotthi cepissent, obviiis quibusque caesis, ablataque pe-

καὶ δέκατον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ζυλόγραφησε.

- C λζ'. Μετὰ δὲ Τωτίλας ἄπαν ἐπὶ Ῥώμην τὸ στράτευμα ἤγε, καὶ ἐγκαθεζόμενος ἐς πολιορκίαν καθίστατο. ἐτύγγανε δὲ Βελισάριος τρισχιλίους ἀριστίνδην ἀπολεξάμενος. οὐσπερ ἐπὶ τῷ 5 Ῥώμης φυλακτηρίῳ καταστησάμενος Διογένην αὐτοῖς ἄρχοντα, τῶν δορυφόρων τῶν αὐτοῦ ἓνα, ἐπέστησεν, ἄνδρα ζυνητόν τε διαφερόντως καὶ ἀγαθόν τὰ πολέμια. διὸ δὴ χρόνου μῆκος τῇ προσεδρεΐᾳ ταύτῃ ἐτίβητο. οἱ τε γὰρ πολιορκούμενοι ἀρετῆς περιουσίᾳ πρὸς ἅπαντα τὸν Γότθων στρατὸν ἀξιόμαχοι ὄντες 10
- D ἐφαίνοντο καὶ Διογένης ἕξ τε τὸ ἀκριβὲς ἐχρήτο τῇ φυλακῇ ὡς μὴ τις κακουργήσων ἐπὶ τὸ τεῖχος ἴοι καὶ πανταχόθι τῆς πόλεως σίτον ἐντὸς τοῦ περιβόλου σπειρας ἐνδεῖν σφίσι τὰ ἐπιτήδεια ὡς ἥμιστα ἐποίη. πολλὰκις δὲ οἱ βάρβαροι τειχομαχεῖν ἐγχειρήσαντες καὶ τοῦ περιβόλου ἀποπειράσασθαι ἀπεκρούσθησαν, ἀρετῇ 15 σφῶς ἀπωσαμένων ἐνθένδε Ῥωμαίων. τοῦ μέντοι πόρτου κρατήσαντες Ῥώμην κατὰ κράτος ἐπολιορκουν. ταῦτα μὲν οὖν ἐφέ-
- P 551 ρετο τῆδε. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς ἐπειδὴ Βελισάριον ἐς Βυζάντιον ἤκοντα εἶδεν, ἄρχοντα πέμπειν ζῆν στρατῷ ἄλλον ἐπὶ Γότθους τε διανοεῖτο καὶ Τωτίλαν. καὶ εἰ μὲν ἐπιτελῆ ταύτην 20 δὴ ἐπεποιήκει τὴν ἔννοιαν, οἶμαι ἂν, Ῥώμης μὲν ἔτι ὑπ' αὐτῷ οὐσσης, σεωσμένων δὲ οἱ τῶν ἐγκαυθῶν στρατιωτῶν καὶ τοῖς ἐκ Βυζαντίου ἐπιβεβοηθηκόσιν ἀναμίγνυσθαι δυναμένων, περιεστ-

4. ἐς] εἰς L. 5. ἀριστίνδην] ἀριστίνδην H. Correctum in Hm. 11. ἐχρήτο τῇ φυλακῇ] τῇ φυλακῇ ἐχρήτο L. 12. ἴοι] Vulgo ἔη.

cunia, Totilam convenerunt. Exit hiems, unaque annus decimus quartus istius belli, quod Procopius scripsit.

36. Deinde copias omnes Romam Totilas duxit, castrisque positus obsidionem cepisset. Fortissimorum militum tria millia delegerat Belisarius, iisque commissa Romae custodia, Diogenem, e stipatoribus suis unum, virum prudentia ac bellica virtute praestantem, praefecerat. Quare longius obsidio protracta est: cum et obsessos ingens animus univere Gotthorum exercitui pares videretur efficere, et Diogenes acerrimis custodiis uteretur, ne quis ad moenia subiret infestus, satoque ubi-vis intra urbis muros frumento, annonae penuriam prohiberet. Saepe Barbari, tentata murorum oppugnatione, cessare retro, Romanis inde illos arcantibus virtute sua. Capto tandem Portu, Roma vehementius urgeri coepit. Haec ibi fiebant. Iustinianus vero Augustus, ut Belisarium reducem Byzantium vidit, Ducem alium adversus Gotthos ac Totilam cum exercitu mittere constituit. Quod consilium si executus esset, bello, ut equidem sentio, vicisset hostem; cum adhuc Romam haberet in sua ditione, et incolame illius urbis praesidium missis Byzantio auxilium

σθαι τῶν ἐναντιῶν αὐτὸν τῷ πολέμῳ. ἔν δὲ τὰ μὲν πρῶτα Διβέριον ἀπολεξάμενος, ἄνδρα τῶν ἐκ Ῥώμης πατρικίων, ἐν παρασκευῇ ἐκέλευε γενέσθαι, μετὰ δὲ ἀσχολίας οἱ ἴσως ἐπιγενομένης ἑτέρας τινὸς τὴν προθυμίαν κατέπαυσε.

- 5 Χρόνου δὲ τῇ Ῥώμης πολιορκίᾳ τριβέντος πολλοῦ, τῶν τι- B
 νες Ἰσαύρων, οἱ ἀμφὶ πύλην, ἣ Παύλου τοῦ ἀποστόλου ἐπώνυ-
 μός ἐστι, φυλακὴν εἶχον, (ἅμα μὲν ἐπικαλοῦντες ἐναντιῶν πολ-
 λῶν οὐδὲν πρὸς βασιλείως σφίσι δεδόσθαι, ἅμα δὲ καὶ Ἰσαύρους
 ὀρῶντες τοὺς παραδόντας Ῥώμην τὰ πρότερα Γότθοις, κεκομ- V 169
 10 ψευμένους ἐπὶ μεγάλων τινῶν χρημάτων ὄγκῳ) Τωτίλα λαθραϊκό-
 τατα ἐς λόγους ἐλθόντες ὠμολόγησαν τὴν πόλιν ἐνδῶσειν, τακτῆ
 τε ξυγκέκτο ἡμέρα τῇ πράξει. καὶ ἐπεὶ παρῆν ἡ κυρία, Τωτί-
 λας μηχανᾶται τοιαύδε. ἐς ποταμὸν Τίβεριν ἐν τῇ πρώτῃ τῶν
 νυκτιῶν φυλακῇ δύο μικρὰ πλοῖα καθῆκεν, ἄνδρας ἐνταῦθα χρῆ-
 15 σθαι ταῖς σάλπιγξιν ἐπισταμένους ἐνθάδε. οἷς δὲ ἐπέστελλε
 διὰ μὲν τοῦ Τιβέριδος ἐρέσοντας ἐπίπροσθεν ἵεναι, ἐπειδὴν δὲ
 τοῦ περιβόλου ἄγχιστα ἴκωνται, ταῖς σάλπιγξιν ἐνταῦθα ἤχειν
 δυνάμει τῇ πάσῃ. αὐτὸς δὲ τὸν Γότθων στρατὸν ἄγχιστα πύ- C
 λης τῆς εἰρημένης, ἣ Παύλου τοῦ ἀποστόλου ἐπώνυμός ἐστι,
 20 λανθάνων τοὺς πολεμίους ἐν παρασκευῇ εἶχε. λογισάμενός τε ὡς
 μὴ τινες τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ, ἅτε ἐν σκότῳ, διαλαθόντες ἐκ
 τῆς πόλεως διαδρᾶναι οἴοι τε ὦσιν ἐς Κεντουκέλλας, ἐπεὶ ὀχύ- H 310
 ρωμα ἕτερον τῶν τῆδε χωρίων οὐδαμῇ σφίσι ἐλλείπειτο, ἀνδρῶν

5. δὲ τῇ] δὲ οὐ τῶν L. δὲ οὕτω ἐν Lm. 6. οὐ om. L.
 14. μικρὰ πλοῖα] πλοῖα μικρὰ L. 17. ἴκωνται] ἴκονται P.
 ἴκωσι Hm. ἴκωσι L. 22. ἐς Κεντουκέλλας om. L.

misceri posset. Nunc autem delecto primum Liberio Patricio Romano iniunxit, ut praesto esset: deinde, negotio forte suborto aliquo, egregiam voluntatem deposcit.

Obsidio Romae ducta longius fuerat, cum Issauri quidam, custodes portae, quae Pauli Apostoli nomine insignis est, exoptulantes, nihil sibi per annos plures ab Imperatore datum, atque eodem videntes tempore Issauros, qui Romam Gotthis ante prodiderant, magnis opibus gloriosos; Totilas in clandestino colloquio promittunt urbem se tradituros, ac tempus rei peragenda constituunt. Cum dicta dies affuit, sic fraudem instruxit Totilas. Prima noctis vigilia, in fluvium Tiberim navigiola duo induxit, cum totidem tubicinibus; quibus praecepit, ut remis transmissis Tiberi, sub moenibus quoad possent clangerent. Ipse Gotthorum exercitum ad portam, quam Pauli Apostoli nomine insignem esse dixi, nihil hoste persentiente, disposuit: ac praecavens, ne qua pars Romani praesidii noctis beneficio clam ex urbe se reciperet Centumcellas, cum in locis circumiacentibus alia nulla munitio Romanis caset reliqua, viam,

μαχιμῶν ἐνέθραις τισὶ προλοχῶν ἐγνω τὴν ἐνταῦθα ὁδὸν φέρουσαν, οἷς δὴ ἐπήγγειλε τοὺς φεύγοντας διαχρήσασθαι. οἱ μὲν οὖν ἐν τοῖς πλοίοις ὄντες, ἐπεὶ τῆς πόλεως ἀγχοῦ ἐγένοντο, ἐχρῶντο ἤδη κατὰ τὰ σφίσις ἐπηγγελμένα ταῖς σάλπιγξι. Ῥωμαῖοι δὲ καταπλεγέντες ἐς μέγα τε δέος καὶ θόρον καταστάν- 5
 D τες ἑξαπιναιῶς ἀπολιπόντες οὐδενὶ λόγῳ τὰ σφέτερα ἕκαστοι φυλακτήρια βροθήθουν ἐνταῦθα δρόμῳ, τὴν ἐπιβουλήν ἐς τὸ ἐκείνη τεῖχος εἶναι οἰόμενοι. μόνοι τε οἱ προδιδόντες Ἰσαυροὶ ἐπὶ τῇ αὐτῶν φυλακῇ μέναντες τὰς τε πύλας κατ' ἐξουσίαν ἀνέφωρον καὶ τῇ πόλει τοὺς πολεμικοὺς ἐδέξαντο. καὶ πολλοὶ μὲν ἐνταῦθα τῶν 10 παραπεπτωκότων γεγένηται φόνος, πολλοὶ δὲ φεύγοντες δι' ἐτέρων πυλῶν ᾤχοντο, οἱ δὲ τὴν ἐπὶ Κεντουκέλλας ἰόντες ὑπὸ τε τοῖς ἐνεδρεύουσι γενόμενοι διεφθάρησαν. ὀλίγοι μὲντοι αὐτῶν διέφυγον μόλις, ἐν οἷς καὶ Διογένην πληγέντα φασι διασεσῶσθαι.

Ἦν δέ τις ἐν τῷ Ῥωμαίων στρατῷ Παῦλος μὲν ὄνομα, Κί- 15
 λῆ δὲ γένος, ὃς τὰ μὲν πρῶτα ἐφειστήκει τῇ Βελισαρίῳ οὐκίᾳ,
 P 552 ὕστερον δὲ καταλόγου ἵππικῶ ἄρχων ἐς τε Ἰταλίαν ἰστροτάεισε καὶ ξὺν τῷ Διογένει ἐπὶ τῷ Ῥώμης φυλακτηρίῳ ἐτέτακτο. οὗτος ὁ Παῦλος, ἄλικομένης τότε τῆς πόλεως, ξὺν ἵππευσι τετρακοσίοις ἐς τε τὸν Ἀδριανοῦ τάφον ἀνέδραμε καὶ τὴν γέφυραν ἔσχε 20 τὴν ἐς Πέτρου τοῦ ἀποστόλου τὸν νεῶν φέρουσαν. τοῦ δὲ Γότθων στρατοῦ, ὄρθρον τε ὄντος καὶ μέλλοντός τι ὑποφαίνειν ἡμέρας, τούτοις δὴ τοῖς ἀνδράσι ἐς χεῖρας ἐλθόντος, ἐνταῦθα Ῥω-

2. οἷς] διὸ Reg. *ibid.* ἐπήγγειλε] ἐπήγγειλλε L. 3. ἀγχοῦ] ἄγγιστα L. 6. ἕκαστοι om. L. 8. τῇ — φυλακῇ] τῆς — φυλακῆς L. 10. ἐνταῦθα τῶν παρ.] τῶν παρ. ἐνταῦθα L. 14. οἷς καὶ Reg. τοῖς P. 21. τὸν νεῶν] τὸν om. L. 23. Ῥωμαῖοι om. L.

quae eo ducit, valida caetera insedit, iussa fugientes conficere. Ergo qui in litribus erant, cum ad urbem accessissent, ex praescripto tabas inflarunt. Attoniti Romani trepidare metu ac tumultuari, temere de sua quisque statione decedere, et accurrere illuc auxilio, eam tentari rati murorum partem. Soli Isauri proditores, in statione manentes, porta libere patefacta, in urbem hostes accipiunt. Obviorum ibi multa fit caedes: multi aliis portis diffugiunt; ac dum Centumcellas properant, in insidias dilapsi caeduntur. Hinc pauci vix evasere: inter quos Diogenes effugisse saucius dicitur.

Erat in turmis Romanis Paulus, natione Cilix, qui primum domui praefuerat Belisarii; deinde turmae equitum dux, expeditionem secutus Italicam, praesidio Romano praepositus cum Diogene fuerat. Hic Paulus, tum capta urbe, cum equitibus cō. cursu ad molem Adriani sese recepit, et pontem, qui ad Petri Apostoli templum fert, occupavit. Mane, sub lucis ortum, aggressis hos viros Gotthis, Romani hostilem

μαῖοι ἰσχυρότατα τοῖς πολεμίοις ὑφιστάμενοι τὸ πλεον ἔσχον·
 τῶν τε βαρβάρων, ἅτε πλήθους τε μέγαλον καὶ στενοχωρίας ἐν
 αὐτοῖς οὔσης, πολλοὺς ἔκτειναν. ὅπερ ἐπεὶ ὁ Τωτίλας εἶδε, κα-
 τέπαυσε μὲν αὐτίκα τὴν μάχην, Γότθους δὲ τοῖς πολεμίοις ἀντι-
 5 καθιζομένους ἡσυχάζειν ἐκέλευεν, οἰόμενος λιμῶ τοὺς ἄνδρας αἰ-
 ρήσειν. ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν Παῦλος τε καὶ οἱ τετρα- B
 κόσιοι ἀπόσιτοι διαγεγόνασιν, τὴν τε νύκτα οὕτως ἠύλισσαντο·
 τῇ δὲ ἐπιγενομένη ἰβουλεύσαντο μὲν σιτίζεσθαι τῶν ἵππων τισιν,
 ὀκνησὶς δὲ αὐτοὺς τῷ τῆς ἐδωδῆς οὐ ξυνειθισμένῳ διεκρούσατο
 10 μέχρι ἐς δελιὴν ὄψιαν, καίπερ πιεζομένους τῷ λιμῶ ἐς τὰ μάλι-
 στα. τότε δὲ πολλὰ λογισάμενοι ἐν σφίσιν αὐτοῖς, καὶ ἀλλή-
 λους ἐς εὐτολμίαν παρακαλοῦντες, ἰβουλεύσαντο ἄμεινον σφί-
 σιν εἶναι εὐπρεπεῖ θανάτῳ αὐτίκα δὴ μάλα καταλῦσαι τὸν βίον.
 ὀρμηῆσαι μὲν γὰρ ἔγνωσαν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐκ τοῦ αἰφνιδίου,
 15 κτείνειν δὲ αὐτῶν ὅσους ἂν ἐκάστῳ δυνατὰ εἴη, οὕτω τε ἀνδρείως
 τῆς τελευταῆς τυχεῖν ἅπαντας. ἀλλήλους τοίνυν ἑξακινάως περι-
 πλακέντες καὶ τῶν προσώπων καταφιλήσαντες τὴν ἐπὶ θανάτῳ C
 ἠσπάζοντο, ὡς ἀπολούμενοι εὐθὺς ἅπαντες. ὅπερ κατανοήσας
 ὁ Τωτίλας ἔδεισε μὴ θανατῶντες ἄνθρωποι καὶ σωτηρίας περὶ
 20 ἑλπίδα οὐδεμίαν τὸ λοιπὸν ἔχοντες ἀνήκεστα ἔργα ἐς Γότθους
 δράσασιν. πέμψας δὲ παρ' αὐτοῦς δυοῖν προὔτειντο αὐτοῖς αἰ-
 ρισιν, ὅπως ἢ τοὺς τε ἵππους ἀφέντες ἐνταῦθα καὶ τὰ ὄπλα κα-

4. ἀντικαθιζομένους] ἀντικαθιζομένους L. 7. οὕτως L. οὕτω
 P. 11. λογισάμενοι] ποιησάμενοι Reg. *ibid.* ἐν σφίσιν] ἐν
 om. H. 12. παρακαλοῦντες L. παρακαλοῦσάντες P. 20. ἐς
 Γότθους] ἐς om. L. 21. δὲ] οὖν L.

Illic impetum validissime sustinentes, vicerunt, ac magna ciade affe-
 runt Barbaros, utpote confertissimos in angustiis. Quod ubi Totilas
 animadvertit, pugnam statim diremit, Gotthosque in statione hostibus
 opposita manere iussit, non dubitans, quin eos fame ad deditionem
 perpelleret. Quare diem hunc Paulus et quadringenti impasti traduxerunt,
 immo et noctem. Postridie, cum equorum carnibus vesci consi-
 lium esset, cunctatio, quam cibi insolentia pariebat, illud ad vesperum
 extraxit, quamvis ipsos rabida famos urgeret. Tum longa inter se ho-
 bita deliberatione, hortati se invicem ad audendum, sic statuerunt, satius
 esse illico honesta morte finire vitam. Cum igitur vellent facto in
 hostes subito impetu, eorum caedem quam maximam quisque posset,
 edere, itaque omnes occumbere fortiter, sine mora amplexati inter se,
 et ora exosculati, supremum iter carpunt, tanquam continuo perituri ad
 unum omnes. Quo Totilas intellecto, veritus ne homines amore mortis
 et desperatione salutis acti, magnam stragem Gotthi afferrent, misit
 qui optionem darent, utrum mallent, equis illic dimissis, armisque depo-

τιθέμενοι, ἀπομόσσαντές τε μηκέτι ἐπὶ Γότθους στρατεύεσθαι,
 κυκῶν ἀπαθείς ἐς Βυζάντιον ἀπαλλάσσονται, ἢ τὰ σφέτερα ἀ-
 τῶν ἔχοντες ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ Γότθοις τὸ λοιπὸν ἔυστρατεύ-
 σωσι. τούτους τοὺς λόγους Ῥωμαῖοι ἄσμενοι ἤκουσαν. καὶ τὰ
 μὲν πρῶτα τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον εἴλοντο ἅπαντες, ἔπειτα δὲ π-5
 D ζοὶ μὲν ποιῆσθαι καὶ ἄνοπλοι τὴν ἀναχώρησιν αἰσχυρόμενοι, δε-
 V 170 μαίνοντες δὲ μὴ τισιν ἐνέδρῃς ἐν τῇ ἀποπορείᾳ περιπεπωκότες
 διαφθαρεῖν, ἅμα δὲ καὶ μεμφόμενοι, ὅτι δὴ σφίσι χρόνον τὰς
 ἔκταξις πολλοῦ τὸ Ῥωμαίων δημόσιον ὤφειλεν, ἅπαντες ἐθε-
 λούσισι τῷ Γότθων στρατῷ ἀνελγυοντο, πλήν γε δὴ ὅτι Παῦλός 10
 τε καὶ τῶν τῆς Ἰσαύρων, Μίνδης ὕνομα, Τωτίλα ἐς θῆριν ἐλθόν-
 τες ἐς Βυζάντιον σφᾶς ἐδέοντο στείλαι. παῖδάς τε γὰρ καὶ γυ-
 ναῖκας σφίσι ἐν γῇ τῇ πατρίδι ἔφασκον εἶναι, ὧν περὶ χωρὶς βιο-
 τεύειν οὐχ οἶοι τε εἶναι. οὕσπερ ὁ Τωτίλας, ὅτε ἀληθιζόμενος,
 ἀποδιξάμενος, ἐφοδίοις τε δωρησάμενος καὶ παραπομποὺς ζυμ-15
 P 553 πέρμας ἀφῆκε. καὶ ἄλλοι μέντοι τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ, ὅσοι
 καταφυγόντες ἐς τὰ τῆς πόλεως ἱερὰ ἔτυχον, ἐς τριακοσίους ὄν-
 τες, τὰ πιστὰ λαβόντες τῷ Τωτίλᾳ προσεχώρησαν. Ῥώμην δὲ
 H 311 οὔτε καθελείν οὔτε ἀπολιπεῖν τὸ λοιπὸν Τωτίλας ἤθελεν, ἀλλὰ
 Γότθους τε καὶ Ῥωμαίους τοὺς τε ἐκ τῆς συγκλήτου βουλῆς καὶ 20
 τοὺς ἄλλους ἅπαντας ζυνοικίζεν ἐνταῦθα ἔγνω ἐξ αἰτίας τοιαύδε.

1. στρατεύεσθαι L. στρατεύεσθαι P. 2. ἀπαλλάσσονται] ἀπαλλάσσονται L. 4. τοὺς λόγους Ῥωμαῖοι] Ῥωμαῖοι τοὺς λό-
 γους L. 7. ἀποπορεία ed. Veneta. ἀποπορία P et Hm. ἀπο-
 ρία H et Reg. 8. χρόνον — πολλοῦ Reg. Vulgo χρόνων —
 πολλῶν. 9. τὸ Ῥωμαίων] τῶν Ῥωμαίων L. 17. τριακοσίους
 Reg. et Pers. Vulgo τετρακοσίους. 18. τῷ om. L. 20. τοὺς
 τε] τε om. L.

sitis, ac fide iureiurando obstricta, se in Gotthos arma nunquam late-
 ros, Byzantium abire incolumes, an suis retentis rebus parī in poste-
 rum iure et conditione cum Gotthis militare. His Romani libenter au-
 ditis, principio quidem cuncti Byzantium petere maluerunt; at postea
 pudore prohibiti quominus pedites et inermes redirent, veritique ne in
 via intercepti insidiis trucidarentur, ac praeterea conquerentes debita
 sibi ex aerario multorum annorum stipendiis, ultra omnes ad Gotthorum
 exercitum se aggregarunt, praeter Paulum et Mindem Isaurum, qui co-
 ram rogarunt Totilam, ut se Byzantium mitteret; cum in patria liberos
 uxoresque habere se dicerent, sine quibus non possent vivere. His To-
 tilas verum proferentibus annuit, datoque viatico, et adiunctis deducto-
 ribus, ipsos dimisit. Quadringenti alii Romani milites, qui in templa
 urbis confugerant, accepta fide, se Totilae permiserunt. Porro Totilas
 Romam nec delere, nec relinquere amplius voluit; sed Gotthis ac Ro-
 manis cum Senatoriis, tum alius cuiusque ordinis, frequentare decrevit,
 causa inductus, quam modo dicam.

λζ'. *Τωτίλας οὐ πολλῶ πρότερον παρὰ τῶν Φράγγων τὸν Β*
ἄρχοντα πέμψας, τὴν παιδὰ οἱ γυναῖκα ἐδέϊτο γαμετὴν δοῦναι.
ὁ δὲ τὴν αἴτησιν ἀπεισίστατο, Ἰταλίαν αὐτὸν οὔτε εἶναι οὔτε ἔσει-
σθαί ποτε βασιλέα φάσκων, ὃς γε Ῥώμην ἐλὼν ἔχρσθαι μὲν αὐ-
βτῆς οὐδαμῆ ἴσχυσε, μοῖραν δὲ αὐτῆς καθελῶν τοῖς πολεμίους
μεθῆκεν αὐθις. διὰ δὲ τὴν τε ἐπιτήδειαν ἐν τῷ παρόντι ἐς αὐτὴν
ἔσκομίζεσθαι διὰ σπουδῆς εἶχε καὶ ἀνοικοδομεῖσθαι ὅτι τάχιστα
πάντα ἐκλείνειν, ὅσα καθελῶν τε καὶ πυρπολήσας αὐτὸς ἔνυχε,
ἦνίκα Ῥώμην τὸ πρότερον εἶλε· τῶν τε Ῥωμαίων τοὺς τε ἐκ τῆς
 10 *ξυγκλήτου βουλῆς καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας, οὐσπερ ἐπὶ Καμπα-*
νίας ἐφύλασσε, μετεπέμπετο. ἐνταῦθά τε ἄγωνά τὸν ἰππικὸν
θεασάμενος, τὴν στρατείαν ἠτοίμαζε πᾶσαν, ὡς ἐπὶ Σικελίαν
στρατεύσων. ἕμα δὲ καὶ πλοῖα μικρὰ τετρακόσια ὡς ἐς ναυ-
μαχίαν ἐν παρασκευῇ ἐποιεῖτο, καὶ στόλον νεῶν μεγάλων τε καὶ
 15 *πολλῶν ἄγων, ὡσπερ ἐκ βασιλέως, ἐκ τῆς ἐφ᾽ ἐνταῦθα σταλεί-*
σας, αὐτοῖς ἀνδράσι τε καὶ φορτίοις πάντα τοῦτον τὸν χρόνον
ἐλὼν ἔνυχε. Στήφρονόν τε ἄνδρα Ῥωμαῖον παρὰ βασιλέα πρὸς-
βευτὴν ἐπέμψε, τὸν μὲν πόλεμον τόνδε καταλύειν αἰτῶν, ἐνσπόν-
δους δὲ Γύτιθους ποιῆσθαι, ἐφ' ᾧ δὴ αὐτῷ ξυμμαχήσωσιν ἐπὶ
 20 *τοὺς πολεμίους τοὺς ἄλλους ἴόντι. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς*
οὔτε τὸν πρὸςβευτὴν οἱ ἐς ὄψιν ἐλθεῖν ξυνηχώρησεν οὔτε τινὰ

4. μὲν αὐτῆς] μὲν αὐτὴν L. 5. δὲ αὐτῆς] δὲ αὐτοῖς L.
 8. αὐτοῖς] αὐτοῦ H: αὐτὸς Hm. 9. τοὺς τε] τε om. L.
 10. ξυγκλήτου] συγκλήτου L. 11. τὸν ἰππικὸν] τῶν ἰππικῶν L.
 12. θεασάμενος] θίμενος L. 13. πλοῖα μικρὰ] τὰ μικρὰ πλοῖα
 L. 18. ἐνσπόνδους δὲ L. ἐνσπόνδους τε P. 19. ξυμμαχή-
 σωσιν] ξυμμαχήσουσι L. *ibid.* ἐπὶ τοὺς] τοὺς om. L.
 21. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδὲ — οὐδέ.

37. Non ita pridem Totilas, missa ad Francorum Regem legatione, eius filiam sibi petierat in matrimonium. Is vero abnuerat, negans illum Italiae Regem esse, vel futurum unquam, qui Romanam captam retinere nescivisset, ac parte eius diruta, illam iterum permisisset hostium potestati. Quamobrem iam in urbem annonam invehere satagit Totilas, et propere instaurari iussit quicquid ipse, cum Romanam primum cepisset, ferro ac flamma corruperat. Romanos, non Senatores modo, sed alios etiam quoscunque in Campania asservabat, revocavit, cumque ludis equestribus interfuisset, universum exercitum accinxit, bellum Siculum meditans. Eodem tempore minora navigia quadringenta, veluti ad navale certamen expediti, ac numerosam classem maiorum navium, quas illic ex Oriente ab Imperatore missas toto eo tempore cum viris et oneribus interceperat. Stephanum ortu Romanum ad Imperatorem legavit, petens ut hoc bellum dirimeret, ac foedere iungeret sibi Gotthos, sociis eorum armis iuvandus, cum alios hostes adoriretur. Verum Iustinianus Augustus nec Legatum ad conspectum suum admisit, nec dictis quidquam

τῶν λεγομένων ἐντροπήν τὸ παράπαν πεποιήται. ἄπειρ ἐπεὶ Τω-
 τίλας ἤκουσεν, αὐθις ἐς τὸν πόλεμον ἐν παρασκευῇ ἐποιεῖτο.
 ξύμφορον δὲ οἱ ἔδοξεν εἶναι, Κεντουκελλῶν ἀποπειρασαμένην
 πρότερον οὕτω δὴ ἐπὶ Σικελίας ἵναί. ἤρχε δὲ τότε τοῦ ἐνταῦθα
 φυλακτηρίου Διογένης, ὁ Βελισαρίου δορυφόρος, δύναμιν ἀξιό- 5
 χρεων ἔδν αὐτῷ ἔχων. καὶ ὁ μὲν Γότθων στρατὸς, ἐπειδὴ ἐς
 Κεντουκέλλας ἀφίκοντο, ἄγχιστα τοῦ περιβόλου ἐνστρατοπεδew-
 P 554 σάμενοι ἐς πολιορκίαν καθίσταντο. πρέσβεις δὲ πύμψας παρὰ
 Διογέτην ὁ Τωτίλας, αὐτόν τε προὔκαλεῖτο καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτόν
 στρατιώτας. καὶ ἦν μὲν σφίσι βουλομένοις ἢ μάχῃ πρὸς αὐτοὺς 10
 διακρίνεσθαι, ἔργον ἔχεσθαι αὐτίκα δὴ μάλα. ἐν ἑλλπίδι τε πα-
 ρήνει μηδεμιᾷ ἔχειν, δύναμιν ἐτέραν τινὰ ἐκ βασιλέως σφίσι
 ἀφελείσθαι. ἀδύνατον γὰρ Ἰουστινιανὸν τὸ λοιπὸν εἶναι πόλε-
 μον πρὸς Γότθους τόνδε διενεγκεῖν, εἴ τῳ ἰκανὰ τεκμηριώσα-
 σθαι τὰ μετὰ χρόνον τοσοῦτον τὸ μῆκος ἐπὶ τῆς Ῥώμης ξυμ-
 βάντα. εἰ δ' ὡς ἤκιστα σφίσι ἐν ἡδονῇ ἴστιν, αἰρέσειν προδ-
 τεύτατο ἐλλείσθαι ὁπότερα ἂν αὐτοὶ βούλοιντο, ἢ ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ
 B ὁμοίᾳ τῷ Γότθων στρατῷ ἀναμιγνυσθαι, ἢ κακῶν ἀπαθείσιν ἐν-
 V 171 θένδε ἀπαλασσομένοις ἐπὶ Βυζαντίου κομίζεσθαι. Ῥωμαῖοι δὲ
 καὶ Διογένης οὔτε μίχῃ διακρίνεσθαι βουλομένοις σφίσι αὐτοῖς 20
 ἔφασκον εἶναι οὔτε μέντοι ἀναμιγνυσθαι τῷ Γότθων στρατῷ,

1. πεποιήται] πεποιεῖτο L. ^η *ibid.* ἄπειρ — ἐποιεῖτο om. L.
 4. Σικελίας] σικελίαν L. *ibid.* τότε om. L. 7. Κεντουκέλλας]
 κεντουκέλλαν H: —ας Hm. 8. δὲ] τε L. 10. καὶ ἦν] καὶ
 om. L. *ibid.* ἦν μὲν] εἰ μὴ H. *ibid.* ἦ] εἴη HL: sed ἦν
 μὲν — εἴη Hm. 14. τεκμηριώσασθαι] τεκμηριώσαι L.
 15. χρόνον τοσοῦτον] χρόνον τοσοῦτον L. *ibid.* τὸ μῆκος
 om. L. δὲ μῆκος H. 16. αἰρέσειν Reg. αἰρέσειν οὖν P. *ibid.*
 προὔτείνετο] προὔτείνετο Reg. 17. ὁπότερα ἂν] ὁπότεραν L.

detailit. Quae cum Totilae renuntista fuissent, apparatus bellicum red-
 integravit. Ac prius expedire visum est Centumcellas tentare, itaque
 demum Siciliam petere. Illius urbis praesidio tunc imperabat Belisarū
 stipator Diogenes, idoneis succinctus copiis. Gothorum vero exercitus,
 simul Centumcellas pervenit, proxime muros castrametatus, inchoavit
 obsidionem. Tum Totilas nonnullis ad Diogenem delegatis, ipsum eius-
 que milites provocat: si velint secum armis decernere, rem quamprimum
 aggrediantur: hortatur ut spem omnem abiciant accipiendi ab Impera-
 tore subsidii: quippe quantum conici ex his posset, quae Romae acci-
 dissent post tam diuturnam expectationem; iam bello Gotthico imparē
 esse Iustinianum. Sine dimicare nolint, optionem facit, malintae aequali
 sorte coniungi Gothorum copiis, an Byzantium illinc proficisci incolu-
 meae. Romani cum Diogene respondent, nolle se in certamen venire, ne-
 que exercitui Gothorum inseri, eo quod sine liberis et uxoribus vita

ἐπεὶ παίδων τε τῶν σφετέρων καὶ γυναικῶν χωρὶς βιοτείνην οὐκ ἂν δύναιτο. πόλιν δέ, ἥσπερ φυλακὴν ἔχουσι, ἐν μὲν τῷ παρόντι λόγῳ τινὲ εὐπρεπεῖ ἐνδοῦναι οὐδαμῆ ἔχειν, ἐπεὶ οὐδέ τις σκῆψις αὐτοῖς, ἄλλως τε καὶ παρὰ βασιλέα στέλλεσθαι βουλο-
 5 μένοις, τανῦν πάρεστιν· ἐς χρόνον δὲ ἀναβάλλεσθαι τινα τὴν πρᾶξιν ἰδέοντο, ἐφ' ᾧ βασιλεὺς μὲν ἐν τούτῳ τὰ σφίσι παρόντα σημαίνωσι, οὐδεμιᾷς δὲ μεταξὺ βοηθείας ἐκ βασιλείως ἐνταῦθα
 10 ταῦτα ἐπεὶ Τωτίλα ἤρξατο, τακτὴ μὲν ἡμέρα ξυνέειπε, ἄνδρες δὲ κατὰ τριάκοντα ἑκατέρωθεν ἐν ὁμήρων λόγῳ ἐπὶ τῇ ὁμολογίᾳ δέδονται ταύτῃ καὶ Γότθοι τὴν προσιδριαν διαλύσαντες ἐπὶ Σικελίας ἐχώρησαν. ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο ἐς τὸ Ῥήγιον, οὐ πρότερον διέβησαν τὸν τῆδε πορθμὸν, ἕως φρουρίου τοῦ ἐν Ῥηγίῳ ἀπε-
 15 πειράσαντο. ἤρχον δὲ τοῦ ἐνταῦθα φυλακτηρίου Θεοριμούθ τε καὶ Ἰμέριος, οὗσπερ Βελισάριος ἐνταῦθα καταστησόμενος ἔτυχεν. οἵπερ ἐπεὶ πολλοὺς τε καὶ ἀρίστους ξὺν αὐτοῖς εἶχον, τεταχόμενοι τε ἀπεκρούσαντο τοὺς πολέμιους καὶ ἐπέξελθόντες τὸ πλεον ἐν ξυμβολῇ ἴσχον. ὕστερον μέντοι τῷ πλήθει τῶν πο-
 20 λεμίων παρὰ πολὺ ἱλασσόμενοι ἐντὸς τοῦ περιβόλου κατακλιεσθέντες ἡσύχαζον. Τωτίλας δὲ μοῖραν μὲν τοῦ Γότθων στρατοῦ αὐτοῦ εἴασε φρουρᾶς ἕνεκα, τῶν ἱπιτηδείων τῇ ἀπορίᾳ χρό-

1. τῶν σφετέρων L post γυναικῶν. 2. ἥσπερ] ἥς πέρι L.
 5. ἀναβάλλεσθαι] ἀναβαλίεσθαι Reg. 7. σημαίνωσι] σημήνωσι Reg.
 8. ἀπαλλάσσειντο] ἀπαλλάσσονται L. 10 ταυτὴ μὲν] μὲν om. L.
 11. κατὰ om. L. 14. ἀπεκρούσαντο] ἀποπειράσασθαι Reg.
 20. πολεμίων] ἐναντίων Reg. 21. τοῦ Γότθων] τῶν γότθων τοῦ L.

intolerabilis ipsis futura sit; urbem autem, fidei suae creditam, non posse iam honeste tradere, ob id praesertim, quod, cum adire velint Imperatorem, nihil habeant, quo deditioem excusent. Itaque postulant, differatur haec aliquandiu, donec quo res deducta sit, Imperatori significant; ut si illo interim spatio auxilii nihil ab eo venerit, urbe Gothici dedita, reditum purgare possint. His assensu Totila, certa dies convenit, cautumque est huic pactioni utrinque datis obsidibus triginta. Gothi, soluta obsidione, conversoque itinere in Siciliam, cum Rheginm pervenissent, non prius fretum, quod illic est, traiecere, quam Rhegin castellum tentarunt. Parebat illius praesidium Thurimutho atque Himerio, quos ibi Belisarius constituerat. Hi, cum et multos et fortissimos haberent secum milites, impressionem hostium repulerunt, factaque eruptione, ex pugna redierunt superiores. At deinde, illis longe cedentes numero, continuaverunt sese, inclusi moenibus. Totila vero exercitus Gothici partem ibi, ut custodiam ageret, reliquit, spe maxima incen-

Η 312 νῷ ὕστερον ἐξαιρήσειν καραδοκῶν τοὺς ταύτη Ῥωμαίους, ἕς δὲ Ταραντίνους στρατεύματα πέμψεις τὸ ἐκεῖνη φρούριον παρεστήσατο οὐδενὶ πόνῳ, καὶ Γότθοι δὲ, οὐσπερ ἔλλειπτο ἐν Πικηνῶν τῇ χώρᾳ, πόλιν Ἀρίμηνον τηνικάδε προδοσίᾳ εἶλον.

Ταῦτα ἀκούσας Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς Γερμανὸν τὸν ἀντι-5
ψιδὸν τὸν αὐτοῦ αὐτοκράτορα ἐβούλευσε πολέμου τοῦ πρὸς Γότ-
θους τε καὶ Τωτλίαν καταστήσασθαι, καὶ οἱ ἐν παρασκευῇ ἐπέ-
στελλεν εἶναι· ἐπεὶ τε ὁ περὶ τούτου λόγος ἐς Ἰταλίαν ἦλθε, Γότ-
θοι μὲν ἐν φροντίδι μεγάλῃ ἐγένοντο. δεξιὰ γάρ τις ἢ ἀμφὶ Γερ-
P 555 μανῶ δόξα ἐς πάντας ἀνθρώπους οὖσα ἐτύγγανεν. εὐέλπιδες δὲ 10
Ῥωμαῖοι τε γυγεννημένοι, εὐθὺς ἕπαντες καὶ οἱ τοῦ βασιλέως
στρατοῦ τῷ τε κινδύνῳ καὶ τῇ τάλαιπωρίᾳ πολλῶ ἔτι μᾶλλον ἀν-
τειχον. ἀλλὰ βασιλεὺς οὐκ οἶδα ὅ τι μετμαθῶν Λιβέριον ἄν-
δρα Ῥωμαῖον, οὐσπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐμνήσθην, ἐς τὸ
ἔργον καταστήσασθαι ἀντὶ Γερμανοῦ ἔγνω. καὶ ὁ μὲν παρε- 15
σκευασμένος ὡς τάχιστα, ὅτι δὴ αὐτίκα ξὺν στρατῷ ἀποπλεύσει,
ἐπίδοξος ἦν. ἀλλ' ἐπεὶ βασιλεῖ μετέμελεν αὐτῷ, ἤσυχῃ καὶ αὐ-
τὸς ἔμενε. τότε δὲ Βῆρος ξὺν ἀνδράσιν, οὓς ἀγέρας μαχημα-
B τάτους ἀμφ' αὐτῷ ἔτυχε, Γότθοις τοῖς ἐν Πικηνῶ ὄσιν ἐς χεί-
ρας ἐλθῶν πόλεως Ῥαβέννης οὐ πολλῶ ἄποθεν, τῶν τε ἐπομένων 20

1. ὕστερον] ὕστερον Reg. 2. Ταραντίνους] Vulgo Ταραντη-
νοῦς. *ibid.* στρατεύματα] στρατεύματα L. 3. Πικηνῶν P.
πικηνῶν H. πικηνῶν L. 9. Γερμανῶ] Γερμανὸν HmPm.
γερμανῶν L. 13. ὅ τι] ὅπως L. 15. παρεσκευασμένος] πα-
ρασκευασάμενος Reg. 16. ἀποπλεύσει] ἀποπλεύσειω L. 18. ξὺν
ἀνδράσιν οὓς] ἀνδρας L. 19. αὐτῷ] αὐτόν L. *ibid.* Πικη-
νῶ P. πικηνῶ L. πικηνῶ H.

sus, fore postea ut Romanos illos cibariorum penuria domaret. Missis Tarentum copias, situm illic castellum labore nullo in suam potestatem redegit, et Gotthi, quos in agro Piceno liquerat, tunc urbem Ariminum proditione ceperunt.

Justinianus Augustus his auditis, Germano fratris sui filio bellum adversus Gotthos ac Totillam dare constituit, praecipitque ut accingeretur. Cuius rei nuntius in Italiam perlatus, Gotthis magnam iniecit sollicitudinem; quod apud omnes Germani nomen celebre esset. Continuo Romanos omnes ac Caesarianas copias ita spes erexit, ut iam periculis aerumnisque multo constantius resisterent. Sed enim Imperator, mente nescio quo pacto mutata, Liberium, civem Romanum, cuius mentio supra incidit, incepto praeficere decrevit, Germani loco. Atque is quidem statim paratus, propedem cum exercitu oram soluturus videbatur: verum neque ipse discessit, subeunte Imperatore consilii poenitentia. Id temporis Verus cum bellatoribus optimis, quos sibi collegerat, Got-

πολλοὺς ἀποβάλλει καὶ αὐτὸς θνήσκει, ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐν τῷ πόνῳ
τούτῳ γενόμενος.

λή'. Ὑπὸ τούτῳ τὸν χρόνον στρατεύμα Σκλαβηνῶν οὐ
πλέον ἢ ἐς τρισχιλίους ἀγγηγεμένον, ποταμὸν τε Ἰστρον, οὐδε- C
5 τὸς σφίσι ἀντιστατούστος, διέβησαν, καὶ πόνῳ οὐδενὶ ποταμῶν
Ἐὐρον εὐθὺς διαβάντες διχα ἐγένοντο. εἶχε δὲ αὐτῶν ἄτερα μὲν
ξυμμορία ὀκτακοσίους τε καὶ χιλίους, ἢ δὲ δὴ ἕτερα τοὺς κατα-
λοίπους. ἑκατέροις μὲν οὖν καὶ παρ' ἀλλήλων ἀπολελειμμένοι,
ὥσπερ ἐρρήθη, ἐς χεῖρας ἐλθόντες οἱ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρ-
10 χοντες ἐν τε Ἰλλυριοῖς καὶ Θραξίν, ἡσσήθησίην τε ἐκ τοῦ ἀπρο-
δοκίτου καὶ οἱ μὲν αὐτοῦ διεφθάρησαν, οἱ δὲ κόσμῳ οὐδενὶ δια-
φυγόντες ἐσώθησαν. ἐπεὶ δὲ οἱ στρατηγοὶ πάντες οὕτω παρ'
ἑκατέρων τῶν βαρβαρικῶν στρατοπέδων, καίπερ ἑλασσόνων πα-
ρὰ πολὺ ὄντων, ἀπήλλαξαν, Ἀσβύδη ἢ ἕτερα τῶν πολεμίων V 172
15 ξυμμορία ξυνέμιξεν. ἦν δὲ οὗτος ἀνὴρ βασιλέως μὲν Ἰουστινιανοῦ
δορυφόρος, ἐπεὶ ἐς τοὺς Κανδιδάτους καλουμένους τελῶν ἔτυχε,
τῶν δὲ ἱππικῶν καταλόγων ἤρχεν, οἱ ἐν Τζουρουλιῷ τῷ ἐν Θρά-
κη φρουρίῳ ἐκ παλαιοῦ ἴδρυνται, πολλοὶ τε καὶ ἕριστοι ὄντες.
καὶ αὐτοὺς οἱ Σκλαβηνοὶ τρεψάμενοι οὐδενὶ πόνῳ πλείστους μὲν
20 ἀισχρότατα φερόντας ἔκτειναν, Ἀσβάδην δὲ καταλαβόντες ἐν
μὲν τῷ παραυτικῷ ἐζώγησαν, ὕστερον δὲ αὐτὸν ἐς πυρὸς ἐμβε-
βλημένον φλόγα ἔκαυσαν, ἱμάντας πρότερον ἐκ τοῦ νώτου τοῦ

6. εὐρον H. Ἐὐρον P. ἔβρον L a m. sec. *ibid.* εὐθὺς] εὐθὺ
L. *ibid.* ἄτερα] ἕτερα Reg. 7. ξυμμορία] συμμορία L
9. ὥσπερ ἐρρήθη om. L. 14. Ἀσβάδη] ἀσβάδαθ Reg. Ἀσβα-
das Pers. 19. αὐτοὺς] αὐτὸν H. αὐτοὺς Hm.

thos, qui in Piceno erant, adortus non procul ab urbe Ravenna, magna
suorum clade involutus interiit, re fortiter gesta in eo praelio.

38. Sub idem tempus Sclavenorum exercitus, ex tribus solum con-
flatus virorum millibus, nemine prohibente, Istrum fluvium traiecit, ac
nullo negotio subinde transmissio Hebro flumine, bifariam discessit. Con-
stabat pars altera mille octingentis, altera reliquis. Utrosque, quamvis
invicem, ut dictum est, separatos aggressi in Illyrico Thraciæque exer-
citus Romani Duces, præter opinionem victi sunt, ac partim ibi ceci-
derunt, partim evaserunt, incomposite fugientes. Postquam ab utroque
Barbarico exercitu, quamvis numero longe inferiore, Romani Duces
omnes ita fusi fugatique sunt, cum Asbade pars hostium altera manum
conservit. Erat hic vir Iustiniani Augusti stipator, Candidatis, quos
appellant, ascriptus, et equitibus præerat, veteribus stationariis Tzuruli
Thraciæ castelli, numero animoque pollutibus. His quoque Sclaveni
disiectis, quamplurimos turpissime fugientes interfecerunt, captumque
Asbadem tum quidem vivum servarunt; sed postea coniectum in flammam

ἀνθρώπου ἐκδείραντες. ταῦτα διαπεπραγμένοι τὰ χωρία ξύμ-
παντα, τὰ τε Θρακῶν καὶ Ἰλλυριῶν, ἀδεῶς ὕστερον ἐληίζοντο,
P 556 καὶ φρουρία πολλὰ πολιορκία ἐκάτεροι εἶλον, οὐ τευχομαχήσαν-
τες πρότερον, οὐδὲ ἐς τὸ πεδίον καταβῆναι τολμήσαντες, ἐπεὶ
οὐδὲ γῆν τὴν Ῥωμαίων καταδεῖν ἐγκεχειρήκασιν πώποτε οἱ βάρβα-
ροι οὗτοι. οὐ μὴν οὐδὲ στρατῶ ποταμὸν Ἰστρον φαίνονται δια-
βεβηκότες ἐκ τοῦ παντὸς χρόνου, πλήν γε δὲ ἐξ ὅτου μοι ἔμπρο-
σθεν εἴρηται.

Οὗτοι δὲ οἱ τὸν Ἀσβάδην νενικηκότες μέχρι ἐς θάλασσαν
ληισάμενοι ἐφεξῆς ἅπαντα καὶ πόλιν ἐπιθαλασσίαν τευχομαχή-
10 σαντες εἶλον, καίπερ στρατιωτῶν φρουρὰν ἔχουσαν, Τόπειρον
ἄνομα· ἢ πρώτη μὲν Θρακῶν τῶν παραλίων ἐστὶ, τοῦ δὲ Βυ-
B ζαντίου διέχει ὁδὸν ἡμερῶν δυοκαίδεκα. εἶλον δὲ αὐτὴν τρόφῳ
τοιῶδε. οἱ μὲν πλείστοι ἐν δυσχωραῖς πρὸ τοῦ περιβόλου σφᾶς
αὐτοὺς ἔκρυψαν, ὀλίγοι δὲ τινες ἀμφὶ τὰς πύλας γεγόμενοι, αἱ¹⁵
πρὸς ἀνίσχοντά εἰσιν ἤλιον, τοὺς ἐν ταῖς ἐπάλξεσι Ῥωμαίους
ἠνώχλου. ὑποτοπήσαντες δὲ οἱ στρατιῶται, ὅσοι τὸ ἐνταῦθα
φυλακῆριον εἶχον, οὐ πλείους αὐτοὺς ἢ ὅσοι καθωρῶντο εἶναι,
ἀνελόμενοι αὐτίκα τὰ ὄπλα ἐξίασιν ἐπ' αὐτοὺς ἅπαντες. οἱ δὲ
βάρβαροι ὀπίσω ἀνέστρεφον, δόκησιν παρεχόμενοι τοῖς ἐπιούσιν²⁰
ὅτι δὴ αὐτοὺς ἐς ὑπαγωγὴν κατωρρωδηκότες χωροῦσι· καὶ οἱ
Ῥωμαῖοι ἐς τὴν δίωξιν ἐκπεπτωκότες πόρρω πού τοῦ περιβόλου

3. εὐ τευχ.] οὐδὲ τευχ. L. 5. πώποτε L post οὔτοι. 9. Ἀ-

βάδην] ἀσβάδω L. 11. Τόπειρον] τόπειρον H. τόπηρον L.
13. ὁδόν] ὁδῶ L. 22. ἐς τὴν L. εἰς τὴν P.

combusserunt, desectis prius lorīs ex dorsi illius pelle. His peractis, Thraciam omnem atque Illyricum impune vastarunt, ac multa utriusque castella obsidione ceperunt, qui antea nec muros oppugnare, neque in castrum descendere audebant. Enimvero ne tentaverant quidem unquam hi Barbari incursionem facere in Romanum Imperium. Immo vero ante illud tempus, quod supra dixi, nunquam cum exercita fluviam Istrum videntur traiecisse.

Qui Asbadem vicerant, ad mare usque continenter omnia populati, urbem maritimam, quamvis militari praesidio munitam, expugnarunt. Toperus dicitur, urbiumque maritimarum Thraeciae prima est, ac Byzantio dierum iter duodecim distat. Sic autem eam ceperunt. Cum eorum pars maxima sub moenibus in locis confragosis delituisse, exigua manus ad portam, quae Solem orientem spectat, Romanos, qui stabant ad portas, lacessere coepit. Rati milites, quicumque hic agitabant praesidium, haud plures esse quam qui coram aderant, captis extemplo armis, in eos cuncti erumpunt. Mox Barbari retro cedere, aggressoribus speciem praebentes fugientium metu. Romanis a muro procul insequendo pro-

ἐγένοντο. ἀναστάντες οὖν οἱ ἐκ τῶν ἐνεδρῶν κατόπισθεν τε τῶν
 διωκόντων γενόμενοι ἰσιτητὰ σφίσιν ἐς τὴν πόλιν οὐκέτι ἐποιοῦν. C
 ἀναστρέφοντες τε καὶ οἱ φεύγειν δοκοῦντες ἀμφιβόλους ἤδη τοὺς H 313
 Ῥωμαίους πεποίηται. οὗς δὴ ἅπαντας οἱ βάρβαροι διαφθεί-
 5 ραντες τῷ περιβόλῳ προσέβαλλον. οἱ δὲ τῆς πόλεως οὐκίητορες
 τῶν στρατιωτῶν τῆς δυνάμειος ἰσπερημένοι, γίνονται μὲν ἐν ἀμη-
 χανία πολλῇ, καὶ ὡς δὲ τοὺς ἐπιόντας ἐκ τῶν παρόντων ἡμύ-
 νοντο. καὶ πρῶτα μὲν ἔλαιόν τε καὶ κρίσσαν ἐπὶ πλείστον θερ-
 μήναντες τῶν τειχομαχοῦντων κατέχεον, καὶ λίθων βολαῖς παν-
 10 δημῶν ἐς αὐτοὺς χρώμενοι τοῦ ἀπεῶσθαι τὸν κίνδυνον οὐ μακρὰν
 πού ἐγένοντο. ἔπειτα δὲ αὐτοῖς πλήθει βελῶν οἱ βάρβαροι βια-
 σάμενοι ἐκλιπεῖν τε τὰς ἐπάλλξεις ἠνάγκασαν καὶ κλίμακας τῷ πε-
 ριβόλῳ ἐρείσαντες κατὰ κράτος τὴν πόλιν εἴλον. ἄνδρας μὲν οὖν
 ἐς πεντακισχιλίους τε καὶ μυρίους εὐθὺς ἅπαντας ἔκτειναν καὶ D
 15 πάντα τὰ χρήματα ἄρῃσαντο, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἐν ἀνδρα-
 πόδων πεποίηται λόγῳ. καίτοι τὰ πρότερα οὐδεμιᾶς ἡλικίας
 ἐφείσαντο, ἀλλ' αὐτοὶ τε καὶ οἱ ξυμμορίας τῆς ἐτέρας, ἐξ ὅτου
 δὴ τῇ Ῥωμαίων ἐπέσκησαν χώρα, τοὺς παραπίπτοντας ἅπαντας
 ἠβηθὸν ἔκτειναν. ὥστε γῆν ἄπασαν, ἥπερ Ἰλλυριῶν τε καὶ
 20 Θρακῶν ἴσσι, νεκρῶν ἔμπλεων ἐπὶ πλείστον ἀτάφων γενέσθαι.
 ἔκτεινον δὲ τοὺς παραπίπτοντας οὔτε ξίφει οὔτε δόρατι οὔτε τῷ
 ἄλλῳ εἰωθότι τρόπῳ, ἀλλὰ σκόλοπας ἐπὶ τῆς γῆς πηξάμενοι

3. ἀναστρέφοντες τε] ἀναστρέφοντες δὲ Hm. 5. προσέβαλλον] προσέβαλον L. 8. πρῶτα Reg. πρῶτον P. 10. οὐ μακρὰν] οὐ σμ. L. 11. ἔπειτα] ἐπι L. *ibid.* Post βελῶν L a m. sec. ἐκλίπεον. *ibid.* οἱ] οἱ δὲ L. 17. οἱ ξυμμορίας τῆς ἐτέρας] ἡ συμμορία ἡ ἐτέρα L. 18. τῆ — χώρα] τὴν — χώραν L. *ibid.* ἄπ. ἠβ.] ἠβ. ἄπ. L. 20. ἐμπλεων L. ἐμπλεω P.

etis, illi ex insidiis consurgunt, et insequentibus imminentes a tergo, reditum in urbem praeccludunt. Tum ora vertentes, qui fugere videbantur, Romanos intercipiunt. His ad interuersionem caesis, admovent se moenibus Barbari. Iam a militibus imparati cives, graviter aestuare. Nihilominus pro re nata arcebant impetum: ac principie quidem ferventissime oleo et pioce oppugnatores rigabant; cumque omnis aetas lapides iaceret, nihil propius factum est, quam ut discrimen averterent. Post tandem Barbari ingenti telorum vi illos e pinnis delocerunt, et scalis ad muros applictis, urbem expugnaverunt. Nec mora: viris omnibus ad xv. κ. contrucidatis, penitusque direptis epibus, pueros ac feminas servituti addicunt; cum ad eam diem nulli aetati pepercissent: verum et ipsi, et qui in altero erant exercitu, ex quo in fines Romanorum irruerant, obvios quosque sine ullo aetatis discrimine de medio sustulissent: ita ut in Illyrico Thraciaque insepultis cadaveribus solum longe ac late constratum esset. Obvios autem non ense, non hasta, non alio

ἰσχυρότατα, δξείς τε αὐτοὺς ἐς τὰ μάλιστα ποιησάμενοι, ἐπὶ τούτων ζῶν βίᾳ πολλῇ τοὺς δειλαίους ἐκάθιζον, τὴν σκολόπων ἀκμὴν γλουτῶν κατὰ τὸ μέσον ἐνειρόντες ὠδοῦντές τε ἄχρι ἐς τῶν
 P 557 ἀνθρώπων τὰ ἔγκατα, οὕτω δὲ αὐτοὺς διαχρήσασθαι ἤξιον. καὶ ξύλα δὲ παχέα τέτταρα ἐπὶ πλείστον ἐς γῆν κατορούξαντες οἱ 5 βάρβαροι οὗτοι, ἐπ' αὐτῶν τε χεῖρας καὶ πόδας τῶν ἠλωκότων δεσμεύοντες, εἶτα ῥοπάλοις αὐτοὺς κατὰ κόρρης ἐνδελεχέστατα παίοντες, ὡς δὲ κύνες ἢ ὄφεις ἢ ἄλλο τι θηρίον διέφθειρον. ἄλλους δὲ ζῶν τε βουσί καὶ προβάταις, ὅσα δὲ ἐπάγεσθαι ἐς τὰ πάτρια ἤθη ὡς ἤμισα εἶχον, ἐν τοῖς δωματίοις καθείρξαντες, 10 οὐδεμιᾶ φειδοὶ ἐνεπίμπρασαν. οὕτω μὲν Σκλαβηνοὶ τοὺς ἐντοχόντας αἰεὶ ἀνῆρουν. ἀλλὰ νῦν αὐτοὶ τε καὶ οἱ τῆς ἐτέρας ξυμορίας, ὡσπερ τῶ τῶν αἱμάτων μεθύοντες πλήθει, ζωρεῖν τὸ
 V 173 ἐνθέρδε ἤξιον τῶν παραπεπτωκότων τινὰς, καὶ ἀπ' αὐτοῦ μυριάδας αἰχμαλώτων ἐπαγόμενοι ἀριθμοῦ κρείσσοις ἐπ' οἴκου ἀπε- 15 κομίσθησαν ἅπαντες.

C 19'. Ὑστερον δὲ Γότθοι τῶ Ῥηγίνων προσέβαλλον ὀχυρώματι, οἱ δὲ πολιορκούμενοι καρτερώτατα σφᾶς ἀμυνόμενοι ἀπεκρούοντο, ἔργα τε ὁ Θεοριμούθ ἐπεδείκνυτο αἰεὶ ἐς αὐτοὺς ἀρετῆς ἄξια. γνοὺς δὲ ὁ Τωτίλας ἐνδεῖν τοῖς πολιορκουμένοις 20 τὰ ἐπιτήδεια, μοῖραν μὲν τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ εἶασε φυλακῆς ἐνεκα, ὅπως δὲ οἱ πολέμιοι μηδὲν μὲν τοῦ λοιποῦ ἐσκομίζωνται,

2. τὴν σκολόπων] τὴν τε σκολόπων L. 12. ξυμορίας] ξυμορίας L. 17. δὲ] μέντοι H: sed δὲ Hm. ibid. προσέβαλλον] προσέβαλον L. 19. Θεοριμούθ] Θεοριμούθ H.

quoquam usitato necis genere conficiebant, sed de partibus valide in terram sudibus praecutis, miserorum sedes multa vi impingebant, et infixas inter nates palorum cuspides adigentes ad usque viscera, illis vitam extorquebant. Praeterea defossis humi lignis quatuor crassioribus alligabant hi Barbari eorum, quos ceperant, manus ac pedes: deinde capita fustibus assidue tundendo, veluti canes, aut serpentes, aliudve ferae genus mactabant. Alios cum bobus et ovibus, quas in patria abducere non poterant, in tuguria compactos, immisericorditer cremabant. Ita Sclaveni illos, in quos incidebant, necare erant soliti. Jam uterque eorum exercitus, quasi nimio sanguine ebrius ac satur esset, quos in posterum caperet, illorum partem donare statuit. Quo factum est, ut domum omnes reversi sint, cum captivorum innumeris myriadibus.

39. Postea, cum Rheginum castellum Gotthi adorti essent, obsessi illos propulerunt, fortissime repugnantes: in primis Thurimuthus factura generoso digna pectore semper edidit. Totilas vero, haud ignarus obsessos annonae anguste uti, copiarum ibi partem reliquit, omnes aditus servare iussam; ut hostes commeatibus penitus interclusi, reliqua ciba-

ἀπορία δὲ τῶν ἀναγκάλων σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὸ φρούριον Γότθοις ἐνδύσουσιν· αὐτὸς δὲ τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐς Σικελίαν διαπορθμευσόμενος τῷ Μεσσηνῶν προσέβαλλε τείχει. καὶ οἱ Δομνεντιόλος ὁ Βούζου ἀδελφιδοῦς, ὅσπερ τῶν τῆδε Ῥωμαίων ἤρχεν, ὑπαντιᾶσας τε πρὸ τοῦ περιβόλου καὶ ἐς χεῖρας ἔλθῶν οὐκ ἔλιυσον ἔσχεν. αὐδης δὲ ἐν τῇ πόλει γενόμενος φυλακῆς τε τῆς ἐνταῦθα ἐπιμελούμενος ἤσυχίαν ἤγε. Γότθοι δὲ, μηδενὸς σφίσι ἐπιξιόντος, ἐλήσαντο Σικελίαν σχεδὸν τι ὅλην. Ῥωμαῖοι δὲ οἱ ἐν Ῥηγίῳ πολιορκούμενοι, ὧν δὴ Θορμούθ τε καὶ Ἰμέριος 10 ἤρχον, ὥσπερ μοι εἴρηται, τὰ γὰρ ἀναγκαῖα σφᾶς παντάπασιν ἀπελειλοῖται, αὐτούς τε καὶ τὸ φρούριον ὁμολογίᾳ τοῖς πολεμίοις ἐνέδοσαν.

Ἄπειρ ἐπὶ βασιλεὺς ἤκουσε, στόλον τε ἀγείρας νηῶν καὶ στρατεύματα λόγου ἄξιον ἐκ καταλόγου πεζῶν ἐν τῷ στόλῳ τούτῳ 15 ἐνθήμερος, ἄρχοντά τε Λιβέριον αὐτοῖς ἐπιστήσας, πλεῖν κατὰ τάχος ἐπὶ Σικελίας ἐκέλευσε, καὶ τὴν νῆσον διασώσασθαι δυνάμει τῇ πάσῃ. ἀλλὰ οἱ ἄρχοντα τοῦ στόλου καταστησαμένῳ Λιβέριον αὐτίκα δὴ μάλα μετέμειλεν. ἦν γὰρ ἐσχατογέρων τε ὁ ἀνὴρ μάλιστα καὶ ἀμελέτητος πολεμίων ἔργων. Ἀρταβάνῃ τε 20 ἄπειρ τὰ ἐς αὐτὸν ἐγκλήματα πάντα καὶ στρατηγὸν καταλόγων τῶν ἐπὶ Θράκης καταστησάμενος ἐς Σικελίαν εὐθὺς ἐπεμψε, στρατεύματα μὲν οὐ πολλὰ παρασχομένος, ἐπιστεῖλας δὲ τὸν ξὺν

8. Μεσσηνῶν] μεσηνῶν P. *ibid.* προσέβαλλε] προσέβαλε L.
ibid. Δομνεντιόλος] δομνεντιόλος Reg. δομνεντιόλος H et Pers.
 10. μοι om. L. 11. ἀπελειλοῖται] ἀπολειλοῖται L. *ibid.* αὐ-
 τούς] αὐτός L. 14. καταλόγον] καταλόγων L.

riae penuria pressi, se ipsi et castellum Gotthis contraderent. Ipse, reliquo exercitu in Siciliam transportato, Messanae muros oppugnare instituit. Occurrit, qui Romanis illic degentibus praecerat Domnentiolus, Buzis ex sorore nepos, factoque pro moenibus praelio non inferior, cum in urbem se recepisset, illi custodiendae intentus, nihil amplius movit. Tum Gotthi, nemine erumpente Siciliam fere totam vastarunt. Interea Romani, qui Rhegii cum suis Ducibus Thorimutho atque Himerio, ut dixi, obsidebantur, absumptis omnino cibariis, se et castellum hostibus dederunt.

Quae cum Imperator audisset, collecta classe, et validis peditem copiis in eam impositis, duce Liberio, illas in Siciliam celeriter navigare iussit, ac viribus omnibus insulam recuperare. At vix Liberium classi praefecerat, cum ipsum poenituit consilii: eo quod vir esset Liberius aetate defectus, ac belli rudis. Mox Artabanem in gratiam restitutum, et militari ornatum Thraciae Magisterio, in Siciliam mittit, cum exiguis quidem copiis, sed cum mandato adiungendae sibi classis, quae erat

τῷ Λιβερῷ παραλαβεῖν στόλον, ἐπεὶ Λιβέριον ἐς Βυζάντιον με-
 τεπέμπετο. αὐτοκράτορα δὲ τοῦ πρὸς Τωτίλαν τε καὶ Γότθους
 πόλεμον Γερμανὸν κατεστήσατο τὸν αὐτοῦ ἀνεψιόν. ᾧ δὴ στρά-
 Η 314 τευμα μὲν οὐ πολὺ ἔδωκε, χρήματα δὲ λόγου ἄξια παρεσχόμε-
 Β νος στρατιᾶν ἐπέστειλεν ἐκ Θρακῶν τε καὶ Ἰλλυριῶν ἀξιολογητά-5
 την ἀγείραντα οὕτω δὴ στέλλεσθαι σπουδῇ ἐς τὴν Ἰταλίαν πολλῇ.
 καὶ Φιλημούθ τε τὸν Ἐρούλων ἄρχοντα ξὺν τοῖς ἐπομένοις καὶ
 Ἰωάννην τὸν αὐτοῦ μὲν Γερμανοῦ κηδεστήν, Βιταλιανοῦ δὲ
 ἀδελφιδοῦν (στρατηγὸς γὰρ ὦν τῶν ἐν Ἰλλυριοῖς καταλόγων δια-
 τριβὴν ἐνταῦθα εἶχε) ξὺν αὐτῷ ἐς τὴν Ἰταλίαν ἀπαγωγέσθαι 10
 ἐπήγγελλε.

Τότε δὴ Γερμανὸν φιλοτιμία πολλή τις ἔσχε, Γότθων τὴν
 ἐπικράτησιν ἀναδήσασθαι, ὅπως οἱ Λιβύην τε καὶ Ἰταλίαν ἀνα-
 σώσασθαι περιέσται τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ. Στότιζα γὰρ τυραν-
 νηκότος ἐν γὰρ Λιβύῃ τὰ πρότερα καὶ τὸ Λιβύης κράτος βεβαίω- 15
 C τατα ἤδη ἔχοντος αὐτοῦ ἐκ βασιλείως σταλεῖς καὶ μάχῃ τοὺς στα-
 σιώτας παρὰ δόξαν νικήσας τὴν τε τυραννίδα κατέπανσε καὶ Λι-
 βύην αὐθις ἀνέσώσατο τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς
 ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη. καὶ νῦν δὲ τῶν Ἰταλίας πραγμάτων
 ἐς τοῦτο τύχης ἐληλακότων, ἐς ὃ μοι ἔναγχος δεδιήγηται, μέγα 20
 δὴ ἐνθῆνδε περιβαλέσθαι κλέος ἐβούλετο, αἶτε δὴ καὶ αὐτὴν ἰσχύ-
 σασ βασιλεῖ ἀνασώσασθαι. καὶ πρῶτα μὲν (ἐτετελευτήκει γὰρ

3. τὸν αὐτοῦ ἀνεψιόν] τὸν ἀνεψιόν τὸν αὐτοῦ L. 4. παρε-
 σχόμενος] παρεχόμενος Reg. 5. ἐκ τε Θρακῶν L. 6. ἀγεί-
 ραντα] ἀγείραντι L. *ibid.* πολλῇ post σπουδῇ L. 7. καὶ οἱ
 φιλημούθ τε τὸν Ἐρούλων L. 12. πολλῇ om. L. 14. τῇ —
 ἀρχῇ] τὴν — ἀρχῇ L. 16. τοὺς στ. παρὰ δόξαν L. Vulgo πα-
 ραδόξως τοὺς στασιώτας. παρὰ δόξαν ex Reg. notavit Malt.

cum Liberio, Byzantium redire iussu. Belli imperium in Totilam et
 Gothos Germano, fratris sui filio, dedit, modico adiuncto exercitu.
 Verum ingenti suppeditata pecunia, praecepit, ut coactis ex Thracia
 atque Illyrico florentibus copiis, magnis itineribus contenderet in Italiam,
 secumque duceret Philomuthum Erulorum Principem cum ipsius turmis,
 et Ioannem generum suum, Vitaliani ex sorore nepotem; qui Magister
 factus militum per Illyricum, ibi tum morabatur.

Tunc ingens laudis amor Germanum impulit ad debellandos Gothos;
 ut postmodum diceretur, non modo Africam, sed Italiam quoque Romano
 Imperio recuperasse. Nam satis, cum Stozas tyrannidem exercens in
 Africa, eius dominatum firmissime sibi asseruisset, eo missus ab Impe-
 ratore Germanus, factiosis praeter opinionem acie victis, tyrannidem sus-
 tulerat, et in Romanam ditionem Africam revocaverat, ut in superioribus
 libris narravi. Iam vero rebus Italiae ita, ut modo memorabam,
 collapsis, magnam inde reportare gloriam volebat, et praedicari, quod
 illam potestati Imperatoris restituere potuisset. Ac primum quidem, cum

οἱ πολλῶ πρότερον ἢ γυνὴ Πασσάρα ὄνομα) Ματασοῦνθαν ἐν V 174
 γαμετῆς ἐποιήσατο λόγῳ, τὴν Ἀμυλασοῦνθης τῆς Θεουδερῖχου
 θυγατρὸς παῖδα, Οὐτίγιδος ἤδη ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθέντος.
 ἤλπιζε γὰρ, ἦν ξὺν αὐτῷ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἢ γυνὴ ἦ, ἀλοχύ-
 5 νεισθαι, ὡς τὸ εἰκός, Γότιθους ὄπλα ἐπ' αὐτὴν ἀνελεσθαι, ἀνα- D
 μνησθέντας τῆς Θεουδερῖχου τε καὶ Ἀταλαρίχου ἀρχῆς. ἔπειτα δὲ
 χρήματα μεγάλα τὰ μὲν ἐκ βασιλείως, τὰ δὲ πλείω οἰκοθῆν οὐδε-
 μιῇ φειδοῖ προΐμενος στρατιᾶν ἐκ τοῦ ἀπροσδοκῆτου πολλὴν ἀν-
 10 δρῶν μαχίμωτάτων ἀγείραι δι' ὀλίγου εὐπειτῶς ἴσχυσε. Ῥωμαῖοι
 τε γὰρ, ἄνδρες ἀγαθοὶ τὰ πολέμια, τῶν ἀρχόντων πολλοὺς, ὧν
 δὴ δορυφόροι τε καὶ ὑπασπισταὶ ἦσαν, ἐν ὀλιγωρίᾳ πεποιημένοι,
 Γερμανῶ εἶποντο, ἐκ τε Βυζαντίου καὶ τῶν ἐπὶ Θράκης χωρίων
 καὶ Ἰλλυριῶν οὐδὲν τι ἤσσαν, Ἰουστίνου τε καὶ Ἰουστινιανοῦ,
 τῶν αὐτοῦ παιδῶν, πολλὴν ἐνδειξαμένων περὶ ταῦτα σπουδῆν, P 559
 15 ἐπεὶ καὶ αὐτοὺς ἐπαγαγόμενος ἀπιῶν ᾤχετο. τινὲς δὲ καὶ ἐκ κα-
 τάλῳγων ἰπικῶν, οἳ ἐπὶ τῆς Θράκης ἴδρυντο, δόντος βασιλείως
 ξυνέλιξε. καὶ βάρβαροι πολλοὶ, οἵπερ ἄμφι ποταμὸν Ἰστρου
 διατριβὴν εἶχον, κατὰ κλέος τοῦ Γερμανοῦ ἤκοντες καὶ χρήματα
 20 πολλὰ κεκομισμένοι ἀνιμίγνυντο τῷ Ῥωμαίων στρατῷ. ἄλλοι τε
 βάρβαροι ἐκ πύσης ἀγειρόμενοι ξυνέρρεον γῆς. καὶ ὁ τῶν Λαγ-
 γοβαρδῶν ἠγούμενος ὀπλίτας χιλίους ἐν παρυσκενῇ πεποιημένους
 αὐτίκα δὴ μῦλα ὑπέσχετο πέμψειν.

1. Ματασοῦνθαν P. ματασοῦνθαν H. μετασοῦνθαν Reg.
 9. ἀγίραι ἀνδρῶν μαχ. L. 22. πέμψειν om. L.

viduus, mortua pridem coniuge Passara, natam ex Amalasantha Theo-
 dericī filia Matasuntham, post Vitigis obitum, uxorem duxisset, eam se-
 cum assumpsit. Sperabat enim fore ut, si uxorem in castris haberet,
 Gotthi, iusta prohibiti reverentia, in eam arma non tollerent, regni
 Theoderici atque Atalarici memores. Deinde praebitam ab Augusto pec-
 uniam, et ampliolem de suo liberalissime erogans, magnas praeter ex-
 pectationem copias virorum bellicosissimorum brevi tempore et labore
 nullo conscripsit. Nam qui inter Romanos erant bello egregii, contem-
 ptis multis Ducibus ac Praefectis, apud quos Protectorum munere fun-
 gebantur, ad Germanum ex urbe Byzantio pariterque ex Thracia atque
 Illyrico se conferebant, in id sedulo incumbentibus eius filiis Iustino ac
 Iustiniano, quos secum ducebat. Nonnullos ex equestribus Thraciae
 numeris, permisso Imperatoris, collegit. Multi etiam Barbari, Istri flu-
 minis accolae, Germani illustri fama excitī, grandī accepta pecunia, ad
 Romanum exercitum se aggregarunt; et cum alii Barbari, coacti undique
 confluerunt, tum Langobardorum Rex milites cataphractos mille, quos
 paratos habebat, propediem se missurum recepit.

- B** Τούτων δὴ καὶ πλειοτέρων ἐς τὴν Ἰταλίαν ἀγγελλομένων, οἷα δὴ ἐξεργάζεσθαι εἶωθεν ἐς τὰ ἀνθρώπεια προιοῦσα ἡ φήμη, Γότθοι τε ἅμα ἔδρισαν, ἅμα τε ἐν ἀπόρῳ ἐγένοντο, εἰ σφίσι ἐς γένος τὸ Θεουδερῖχον πολεμητέα εἶη. στρατιῶται δὲ Ῥωμαίων, ὅσοι Γότθοις ἐτύγγχον ἀκούσιοι ἢ ἐθελούσιοι ξυστρατεύοντες, 5 ἄγγελον πέμψαντες Γερμανῶ σημαίνειν ἐκέλευον ὥς, ἐπειδὴν τάχιστα ἐν Ἰταλίᾳ γενόμενον Γερμανὸν ἴδοιεν, ἐνστρατοπεδεομένην τε τὴν αὐτοῦ στρατιάν, καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τι μελλήσαντες ζῶν ἐκείνοις τετάσσονται πάντως. οἷς δὴ ἅπασι θαρσάσαντες οἱ τοῦ βασιλέως στρατοῦ ἔν τε Ῥαβέννη καὶ εἰ ποῦ ἄλλη πόλις σφί-
C σιν λελείφθαι τετύχηκεν, εὐέλπιδες ἰσχυρότατα γεγενημένοι, τὰ χωρία βασιλεῖ ἐς τὸ ἄκριβές φυλάσσειν ἤξιον. ἀλλὰ καὶ ὅσοι ζῶν τῷ Βῆρῳ τὰ πρότερα ἢ ἄλλοις τισὶ τοῖς πολεμοῖς ἐς χεῖρας ἐλθόντες ἠσσημένοι τε τῶν ἐναντίων ἐν τῇ ξυμβολῇ διέφυγόν τε καὶ σκεδαννόμενοι περιήεσαν, ὅπη ἐκίστω τετύχηκεν, ἐπειδὴ 15 ὁδῶ ἵνασι Γερμανὸν ἤκουσαν, ἀθρόοι ἐν Ἰστροῖα γεγενημένοι, ἐνταῦθά τε τὸ στράτευμα τοῦτο προσδεχόμενοι, ἤσυχῃ ἔμενον. τότε δὴ ὁ Τωτίλας, ἡμέρα γὰρ ἡ ξυγκειμένη αὐτῷ τε καὶ Διογένει ἐν Κεντουκέλλαις εἰστήκει, πέμψας παρ' αὐτῶν ἐκέλευεν οἱ κατὰ τὰ ξυγκείμενα τὴν πόλιν ἐνδοῦναι. Διογένης δὲ τούτου δὴ 20 κύριος ἔφασκεν αὐτὸς οὐκέτι εἶναι. ἀκηκοέναι γὰρ αὐτοκράτορα
D τοῦδε τοῦ πολέμου τὸν Γερμανὸν καταστῆναι τε καὶ ζῶν τῷ στρατιῶ οὐκ ἄποθεν εἶναι. τῶν δὲ ὁμήρων βουλευόμενον οἱ ἀ-

8. τε ἅμα] δὲ ἅμα τε L. *ibid.* τε ἐν L. Vulgo δὲ καὶ. 7. ἐν Ἰταλίᾳ] ἐς Ἰταλίαν Reg. *ibid.* Γερμανὸν] αὐτὸν L. 10. πόλις om. L. 20. δὲ τούτου δὴ] μὲν τούτου L.

His allisque amplioribus in Italia nuntiatis, qualia inter homines efficere fama solet, eundo crescens, Gotthi simul timere, simul ambigere, num sibi cum Theoderici stirpe bellandum esset. Romani vero milites, quicumque vel invitati vel sponte Gotthis militabant, misso nuntio iniungunt, Germano significet, statim ut ipsum ingressum Italiam, eiusque copias castrametatas viderint, se quoque ad unum omnes, nulla interiecta mora, cum illis arma iuncturos. His rebus omnibus freti Caesariani milites, Ravennae, ac si qua ipsa praeterea urbs reliqua erat, spe firmissima tenebantur, et credita fidei suae loca diligenter Imperatori servabant. Quin illi, qui prius Verum Ducem vel alios secuti, commissum cum hostibus praelio, victi fuerant, et in fugam acti dissipatique, qua sors quemque ferret, errabant, cognita Germani profectio, cum in Istria collissent, ibi illum exercitum opperientes, manebant. Quo tempore Totilas, postquam dies ipsi cum Diogene ad Centumcellas constituta affuit, misit qui imperarent, ut ex pacto et conventu urbem dederet. Id iam sibi integrum esse negavit Diogenes, ferente fama, Germanum, accepto belli huius imperio, non procul abesse cum exercitu: quod

τῷ εἶναι τοὺς μὲν σφετέρους ἀπολαβεῖν, τοὺς δὲ πρὸς Γότθων σφίσι δεδομένους ἀποτινῦναι. οὕτω τοὺς σταλέντας ἀποπειψόμενος τοῦ τῆς πόλεως φυλακτηρίου ἐπεμελείτο, Γερμανὸν τε H 315 καὶ τὸ ξὺν αὐτῷ στράτευμα καταδοκῶν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπρῶσθετο τῆδε, καὶ ὁ χειμῶν ἔληγε, καὶ τὸ πέμπτον καὶ δέκατον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυνέγραψε.

μ'. Γερμανοῦ δὲ τὸ στράτευμα ἐν Σαρδικῇ, τῇ Ἰλλυριῶν P 560 πόλει, ἀγέραντός τε καὶ διέποντος, ἕπαντί τε ἰσχυρότατα ἐξαρ- V 175 τυομένου τὰ ἐς τὴν τοῦ πολέμου παρασκευῆν, Σκλαβηνῶν δμῖλος ὅσος οὐπω πρότερον ἀφίκετο ἐς Ῥωμαίων τὴν γῆν. Ἰστρον δὲ ποταμὸν διαβάντες ἀμφὶ Νυῖσθον ἤλθον. ὣν δὲ ὀλίγους τινὰς ἀποσκηδασθέντας μὲν τοῦ στρατοπέδου, πλανωμένους δὲ καὶ κατὰ μόνας περιούντας τὰ ἐκείνη χωρία, τῶν τινες Ῥωμαίων καταλαβόντες τε καὶ ξυνδήσαντες ἀνεπυθάνοντο ὅτου δὴ ἔνικα οὗτος B 15 δὴ ὁ τῶν Σκλαβηνῶν στρατός καὶ ὃ τι καιτεργασόμενοι διέβησαν ποταμὸν Ἰστρον. οἱ δὲ ἰσχυρίζοντο ὡς Θεσσαλονίκην τε αὐτὴν καὶ πόλεις τὰς ἀμφ' αὐτὴν πολιορκίᾳ ἐξαιρήσοντες ἤκοιεν. ἄπερ ἐπεὶ βασιλεὺς ἤκουσεν, ἄγαν τε ξυνεταράχθη καὶ πρὸς Γερμανὸν εὐθὺς ἔγραψεν, ὁδὸν μὲν ἐν τῷ παρατίκῳ τὴν ἐπὶ Ἰταλίαν ἀνα- 20 βαλέσθαι, Θεσσαλονικὴν δὲ καὶ πόλεις ταῖς ἄλλαις ἀμῦναι, καὶ τὴν Σκλαβηνῶν ἔφοδον ὅση δύναμις ἀποκρούσασθαι. καὶ Γερμανὸς μὲν ἀμφὶ ταῦτα διατριβὴν εἶχε. Σκλαβηνοὶ δὲ γρόντες C

2. οὕτω τοὺς] τοὺς τε L. 4. καταδοκῶν στράτευμα L.
11. Νυῖσθον] Νυῖσθον L. 15. ὃ τι Reg. τί P. 17. ἐξαιρήσον-
τες ἤκοιεν] ἐξαιρήσεσθαι σγρίσιν H: illud Hm.

spectaret ad obsides, velle se recipere suos, unaque datos a Gothhis reddere. Sic remissis qui venerant, in custodiam urbis incubuit, Germanum eiusque copias cupidissime expectans. His ita gestis, cum hieme finitur annus decimus quintus huius belli, quod Procopius litteris tradidit.

40. Sardicae, quae Illyrici urbs est, collectum exercitum instruebat Germanus, et omnia ad validissimum belli apparatus expediebat; cum Sclavenorum catervae, quantae nunquam ante prodierant, ad Imperii Romani fines progressae, traiecto Istro flumine, Naisum venerunt. Eorum pauci abiunxerunt se ab exercitu; cumque ita vicinos agros pererrarent, ut singuli separate discurrerent, in Romanorum quorundam manus inciderunt: a quibus vincti, interrogatique, cuius rei causa, et quid tandem acturus hic Sclavenorum exercitus Istrum fluvium transmississet? asseverarunt, eo se venire consilio, ut Thessalonicam urbesque illi circumiectas obsidione caperent. Cuius rei nuntio valde commotus Imperator, statim Germano scribit, ut in praesens omnia in Italiam projectione, Thessalonicae caeterisque urbibus suppetias ferre, ac totis viribus impetum Sclavenorum repellere maturet. Dum in his Germanus huc-

διαρρήθην πρὸς τῶν ἀλχμαλώτων Γερμανὸν ἐν Σαρδικῇ εἶναι ἐς
 δέος ἤλθον. μέγα γὰρ ὄνομα ἐς τούτους δὴ τοὺς βαρβάρους ὁ
 Γερμανὸς εἶχεν ἕξ αἰτίας τοιούδε. ἤνικα Ἰουστινιανὸς ὁ Γερμα-
 νοῦ θεῖος τὴν βασιλείαν εἶχεν, Ἄνται, οἱ Σκλαβηνῶν ἄγχιστα
 ᾤκηται, Ἰστρον ποταμὸν διαβάντες στρατῷ μεγάλῳ ἐσέβαλλον 5
 ἐς Ῥωμαίων τὴν γῆν. ἐτύγγανε δὲ Γερμανὸν βασιλεὺς Θροάκης
 D ὕλης στρατηγὸν καταστησόμενος οὐ πολλῷ πρότερον. ὃς δὴ ἐς
 χεῖρας ἔλθων τῷ τῶν πολεμίων στρατῷ κατὰ κράτος τε μίχῃ νι-
 κήσας σχεδόν τε ἅπαντας ἔκτεινε, κλέος τε μέγα ἐκ τοῦ ἔργου
 τούτου ὁ Γερμανὸς ἐς πάντας ἀνθρώπους καὶ διαφερόντως ἐς 10
 τούτους δὴ τοὺς βαρβάρους περιεβάλλετο. δειμαίνοντες οὖν αὐ-
 τὸν, ὥσπερ μοι εἴρηται, Σκλαβηνοὶ, ἕμα δὲ καὶ δύναιμι ἀξιο-
 λογωτάτην αὐτὸν ἐπάγεσθαι οἰόμενοι, ἕτε πρὸς βασιλέως στελ-
 λόμενον ἐπὶ Τωτίλαν τε καὶ Γότθους, ὁδοῦ μὲν εὐθὺς τῆς ἐπὶ
 Θεσσαλονίκην ἀπέσχοντο, ἐς δὲ τὸ πεδίον κατευθῆναι οὐκέτι ἐτόλ- 15
 P 561 μων, ἀλλὰ ξύμπαντα ὄρη τὰ Ἰλλυριῶν διαμείναντες ἐν Δαλμα-
 τίᾳ ἐγένοντο. ὣν δὴ ὁ Γερμανὸς ἀγροντιστήσας πάσῃ ἐπήγγελλε
 τῇ στρατιᾷ ξυσκευάζεσθαι, ὡς ἡμέραιν δυοῖν ὕστερον ὁδοῦ ἐν-
 θένδε τῆς ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἀρξόμενος. ἀλλὰ τις αὐτῷ ξυνέπεισε
 τύχῃ νοσήσαντι ἐξαπναιῶς τὸν βίον διαμετρήσασθαι, εἰδυνω- 20
 ρὸν τε ὁ Γερμανὸς ἕξ ἀνθρώπων ἠφάνιστο, ἀνῆρ ἀνδρείος τε καὶ

1. Σαρδικῇ] σαρδηνῇ L. 2. ἤλθον] ἤλθε L. 3. Ἰουστινια-
 νοῦ] ἰουστίνου L. 5. ἐσέβαλλον] ἐσέβαλον L. 11. περιεβάλ-
 λετο] περιεβάλετο L. 17. ὁ om. L. 19. ἀρξόμενος] ἀρξά-
 μινος L. 20. εὐθυρόν L corr. Vulgo εὐθύρωρος. Vid. ad
 vol. I. p. 254, 11.

sitat; Sclaveni, ex captivis comperto Germani Sardicam adventu, tre-
 pidant. Erat enim apud hos Barbaros Germani nomen ex hoc admodum
 celebre. Quo tempore Iustinianus, Germani patrus, Imperium obtinuit,
 Antae Sclavenorum accolae, transiit Istro, in Romanorum fines cum ma-
 gno exercitu irruerunt. Germanus, recens ab Imperatore creatus Ma-
 gister militum totius Thraciae, inito cum hostium copiis praelio, vi illas
 profigavit, et fere ad internecionem cecidit: quo facto Germanus cum
 apud omnes clarissimus evasit, tum vero maxime apud hos Barbaros.
 Itaque Sclaveni, ipsum, ut a me dictum est, veriti, ac simul rati flo-
 rentissimo exercitu succinctum esse, utpote qui adversus Totilam et
 Gotthos ab Imp. mitteretur, coeptum Thessalonicam versus iter statim
 abruptunt, neque ausi amplius in campos degredi, omnibus Illyrici mon-
 tibus superatis, in Dalmatiam intrant. Securus iam ab illis Germanus,
 copiis edicit omnibus, ut vasa colligant, tanquam inde biduo post in
 Italiam profecturus. At infeliciter contigit, ut morbo correptus, repente
 vita cederet. Itaque Germanus subita morte interiit, singulari vir for-

δραστήριος ἐς τὰ μάλιστα στρατηγός τε ἄριστος καὶ αὐτοεργός
 δεξιός, ἐν δὲ εἰρήνῃ καὶ ἀγαθοῖς πράγμασι τὰ τε νόμιμα καὶ τὸν
 τῆς πολιτείας κόσμον βεβαίωτατα φυλάσσειν ἐξεπιστάμιτος, δι-
 κάσας μὲν ὀρθότατα πάντων μάλιστα, χρήματα δὲ τοῖς δεομέ- B
 5 νοῖς ἅπασι δεδανικῶς μεγάλα καὶ τόκον οὐδ' ὅσον λόγῳ κεκομι-
 σμένος πρὸς αὐτῶν πώποτε, ἐν παλατίῳ μὲν καὶ τῇ ἀγορᾷ ἐμ-
 βριδέστατός τε καὶ σωμαρὸς ἄγαν, ἐστιώτωρ δὲ καθ' ἡμέραν
 οἴκοι ἡδύς τε καὶ ἔλευθέριος καὶ ἐπίχαρις, οὐδέ τι ἐν παλατίῳ
 ἁμαρτάνεσθαι παρὰ τὰ εἰωθότα ὄση δύναμις ξυγχωρῶν, οὐδέ
 10 στασιώταις τοῖς ἐν Βυζαντίῳ τῆς βουλῆσεως ἢ τῆς ὀμιλίας μετα-
 λαχῶν ποτε, καίπερ καὶ τῶν ἐν δυνάμει πολλῶν ἐς τοῦτο ἄτο-
 πίας ἐληλακότων. ταῦτα μὲν οὖν τῆδε κεχώρηκε.

Βασιλεὺς δὲ τοῖς ξυμπισσοῦσι περιώδυνος γεγονὼς Ἰωάννην V 176
 ἐκέλευε, τὸν Βιταλιανοῦ μὲν ἀδελφιδοῦν, Γερμανοῦ δὲ γαμβρῶν,
 15 ξὺν Ἰουστινιανῷ πατέρῳ τοῖν Γερμανοῦ παιδοῖν τῷ στρατῷ τού-
 τῳ ἐς τὴν Ἰταλίαν ἡγήσασθαι. καὶ οἱ μὲν τὴν ἐπὶ Δαλματίας C
 ἤσαν, ὡς ἐν Σάλωι διαχειμύσοντες, ἐπὶ ἀδύνατα σφίσιν ὦντο
 εἶναι τηλικάδε τοῦ καιροῦ περιουῶσι τὴν τοῦ κόλπου περίοδον ἐς
 Ἰταλίαν κομίζεσθαι, διαπορθεμένους τε νηῶν σφίσι οὐ πα-
 20 ρουσῶν ἀμήχανα ἦν. Λιβέριος δὲ, οὐπω τι πεπυσμένος ὤνπερ
 βουσιλεῖ ἀμφὶ τῷ στόλῳ τούτῳ μετέμειλε, Συρακούσαις προσέσχε
 πολιορκουμένους πρὸς τῶν πολεμίων. βιασάμενός τε τοῖς ταύτῃ

1. στρατηγός] ἐν μὲν τῷ πολέμῳ στρατηγός L. 2. πράγμασι
 L in marg. γράμματα in textu. 11. ποτε] κάποτε Reg.
 19. το] γὰρ L. 20. ἀμήχανα L. ἀμήχανον P.

titudine praeditus ac strenuitate: dux idem optimus, et ad res per se
 agendas dexter: in pace secundisque temporibus legum institutorumque
 civilium servatissimus, causas omnium aequissime iudicabat: roganti
 cuilibet data mutuo pecunia quamvis magna, a nemine usuram ne verbo
 quidem unquam exigebat. In Palatio ac foro gravissimus et maxime se-
 rius, domi quotidie convivator erat suavis, liberalis ac scitus. Ne quid
 in Palatio praeter solum peccaretur, quoad poterat, obstabat. Esi nulla
 consiliorum societas, nulla erat consuetudo cum Circi Byzantini factionis,
 quamvis multi, qui honoribus utebantur, in absurda illa studia prolabe-
 rentur. Sed haec hactenus.

Hinc dolens gravior Imperator, Iohanni, Vitaliani nepoti Germani-
 que genero mandavit, ut cum altero Germani filio Iustiniano exercitum
 in Italiam duceret. Illi Dalmatiam petierunt, ea mente ut hiemem Salo-
 nis exigent, cum id anni tempestas non videretur ipsis permittere, ut
 sinum circumeundo in Italiam pervenirent, nec transmittere possent, a
 navibus imperati. Liberius vero, nondum compertum habens mutasse
 Imperatorem quod de classis praefectura constituerat, Syracusam ab ho-

- H 316 βαρβάρους ἕς τε τὸν λιμένα κατῆρε καὶ παντὶ τῷ στόλῳ ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐγένετο. καὶ Ἀρταβάνης δὲ οὐ πολλῶ ὕστερον ἐν Κε-
 D φαλωνία γενόμενος, ἐπειδὴ τοὺς ἀμφὶ Λιβέριον ἤδη ἐνθῆνδε ἀνα-
 χθέντας ἐπὶ Σικελίας κειρωμένους ἔγνω, ἄρας ἐνθῆνδε πέλαιος
 αὐτίκα τὸ Ἀδριατικὸν καλούμενον διέβη. ἐπεὶ δὲ Καλαβρῶν 5
 ἀγχοῦ ἐγένετο, χιμῶνός οἱ ἔξαισιον ἐπιπεσόντος καὶ τοῦ πνεύμα-
 τος σκληροῦ τε ὑπεράγαν ὄντος καὶ ἀπ' ἐναντίας σφίσιον ἰόντος,
 οὕτως ἀπίστας διασκεδάννυσθαι τὰς ναῦς ξυνηλύθη, ὡς δοκεῖν
 ὅτι δὴ αἱ πολλαὶ ἐς τὴν Κυλαβρίαν ἐξενεχθῆσαι ὑπὸ τοῖς πολε-
 μίοις ἐγένοντο. οὐκ ἦν δὲ οὕτως, ἀλλὰ πρὸς τοῦ πνεύματος ζῆν 10
 βία πολλῇ διωθόμεναι ἀνέστρεφόν τε βιαζόμεναι ὑπερφυῶς καὶ
 αὐθις ἐν Πελοποννήσῳ ἐγένοντο. καὶ ταῖς ἄλλαις δὲ, ὅπη πα-
 ρατήγῃ, ἢ διεφθάρθαι ἢ διασεισῶσθαι τετήχηκε. ναῦς δὲ μία,
 P 562 ἐν ἣ ἐπλεῖ Ἀρταβάνης αὐτὸς, τοῦ ἰστοῦ οἱ ἐν τῷ σάλμῳ τοῦτῳ
 ἀποκοπέντος, ἕς τοσούδε κινδύνου ἐλθοῦσα, πρὸς τε τοῦ ῥοθίου 15
 φερομένη καὶ τῷ κλύδωνι ἐπισπομένη Μελίτη προσέσχε τῇ νή-
 σῳ. οὕτω μὲν Ἀρταβάνην διασεισῶσθαι ἐκ τοῦ ὑπροσδοκίτου
 ζῆνέπεισε.

Λιβέριος δὲ οὕτε τοῖς πολιορκουσίαι ἐπιξίναται, ἢ μάχῃ πρὸς
 αὐτοὺς οἶός τε ὦν διακρίνεσθαι, καὶ τῶν ἐπιτηδείων σφίσιον, 20
 ἄτε πολλοῖς οὔσι, ἐς πλείω χρόνον οὐδαμῇ διαρκούντων ἄρας
 ἐνθῆνδε ζῆν τοῖς ἐπομένοις καὶ τοὺς πολεμίους λαθῶν ἐς Πύνορ-

2. κεφαλωνία Reg. et Pers. Vulgo Κεφαληνία. 6. ἐπιπεσόν-
 τος L. πεσόντος P. 8. ὡς δοκεῖν om. L. 13. ναῦς δὲ]
 ναῦς δὲ δὴ L. 15. τοσόνδε L. τοσοῦτον P. 16. ἐπισπο-
 μένη] ἐπισπομένη P. 19. ἐπιξίναται] ὑπιξίναται Reg.

atibus obsessas appollit, et Barbarorum qui illic erant, perrupta custo-
 dia, portum tenuit, urbemque universa cum classe ingressus est. Haud
 multo post Artabanes, in Cephaloniam delatus, simul profectum inde
 Liberium in Siciliam navigasse cognovit, illinc et ipse solvens, mare,
 quod Adriaticum vocant, transmisit. Non procul aberat a Calabria, cum,
 orta horrida tempestate, vehementissimi ac reflantis venti vis naves
 omnes ita disiecit, ut esset opinio, multas in Calabriam abreptum iri,
 et in potestatem hostium venturas. Evenit aliter: vento violentissimo
 impulsae et foedissime iactatae retro cesserunt, et in Peloponnesum re-
 dierunt: caeterae, prout sors tulit, partim amissae, partim servatae
 sunt. Navis, qua Artabanes vehebatur, malo procella fracto, in sum-
 mum discrimen venit, et maris cursum fluctuumque impetum sequens,
 Melitam insulam contigit. Sic demum Artabanes praeter expectationem
 sospes evasit.

At Liberius, cum ad faciendam in obsessores eruptionem, inferen-
 dumque praelium parum virium haberet, neque annoxa in longius spa-
 tium suppeditaret obsessis, utpote multis numero; inde cum suis solvit,

μον ἀνεχώρησε. Τωτίλας δὲ καὶ Γότθοι σχεδόν τι ἅπαντα λη- B
 σάμενοι τὰ ἐπὶ Σικελίας χωρία ἵππων μὲν ἐπαγόμενοι καὶ ζώων
 ἄλλων τι χρήμα μέγα, σῆτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους καρποὺς ἅπαν-
 5 τας ἐκ τῆς νήσου μετενεγκόντες καὶ πάντα τὰ χρήματα, κομιδῇ
 5 μεγάλα ὄντα, ἐν τοῖς πλοίοις ἐνθάμενοι, τὴν τε νῆσον ἐξαπι-
 ναίως ἐξέλιπον καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν ἀνέστρεφον, τρόπῳ ὁρμώμε-
 νοι τοιῷδε. τῶν τινα Ῥωμαίων, Σπίνον ὄνομα, ἐκ Σπολητίου
 ὁρμώμενόν οἱ αὐτῷ πάρεδρον οὐ πολλῶ πρότερον καταστησάμενος
 Τωτίλας ἔτυχεν. οὗτος ἀνὴρ ἐν πόλει Κατάνη, ἀτειχίστῳ οἴσῃ,
 10 διατριβὴν εἶχε. τύχῃ τέ τις αὐτῷ ξυνήβη ὑπὸ τοῖς πολεμοῖς ἐν-
 ταῦθα γενέσθαι. ὃν δὴ ῥύεσθαι ὁ Τωτίλας ἐπειγόμενος τῶν C
 τινα ἐπιφανῶν γυναῖκα, αἰχμάλωτον οὖσαν, ἀφεῖναι Ῥωμαίοις
 ἀντ' αὐτοῦ ἤθελε. γυναῖκα δὲ Ῥωμαῖοι οὐδαμῇ ἰδικοῖσιν ἀν-
 ταλλάξασθαι ἀνδρὸς τὴν τοῦ καλουμένου κοιαιστῶρος ἀρχὴν
 15 ἔχοντος. δεισας οὖν ὁ ἀνὴρ μὴ παρὰ τοῖς πολεμοῖς διαφθυρεῖη,
 ὁμολόγησε Ῥωμαίοις αὐτίκα Τωτίλαν ἀναπέσειν Σικελίας μὲν
 ἀπανίστασθαι, παντὶ δὲ τῷ Γότθων στρατῷ ἐς Ἰταλίαν διαπορθ-
 μεύουσθαι. καὶ οἱ μὲν ὄρκοις αὐτὸν σφίσις ἄμφι ταύτῃ τῇ ὁμο-
 λογίᾳ καταληφθέντα Γότθοις ἀπέδωσαν, ἀντ' αὐτοῦ τὴν γυναῖκα
 20 κεκομισμένοι. ὁ δὲ Τωτίλα ἐς ὕψιν ἤκων οὐκ ἐπὶ τῷ σφετέρῳ
 ξυμφορῶ Γότθους ἔφασκε Σικελίαν ληισαμένους σχεδόν τι ὅλην
 ὀλλύων τινῶν φρουρίων διατριβὴν ἐνταῦθα ἔχειν. ἔνυγχος γὰρ D

1. ἀνεχώρησε] ἀπεχώρησε Reg. 3. τι χρήμα μέγα] μέγα τι
 χρήμα L. 4. κομιδῇ μ. ὄντα] μ. ὄντα κομιδῇ L. 7. Σπί-
 νον] σπιόν H. ibid. Σπολητίου] σπολετίου HL.

et clam hostibus Panormum concessit. Tum Totilas et Gotthi, universa
 fore vastata Sicilia, equorum aliarumque pecudum abacta ingenti vi,
 frumento ac caeteris omnibus frugibus ex insula convectis, cunctis, de-
 nique opibus, sane impositis, in naves impositis; insula excesserunt in-
 opinato, atque Italiam repetierunt, hoc modo ad id impulsī. Non ita
 pridem Totilas Romanum quemdam, Spinum nomine, ortu Spoleatinum,
 Quaestorem suum creaverat. Hic vir, dum in urbe Catana, moenibus
 exuta, moraretur, casu quodam in manus hostium venit. Liberandi illius
 cupidissimus Totilas, captivam nobilem feminam Romanis pro ipso ob-
 tulit. Negarunt Romani virum, Quaestoris dignitate insignem, bene cum
 femina conmutari. Hinc veritus Spinus se ab hostibus neci daretur,
 Romanis promisit, se statim Totilae persuasurum, ut relicta Sicilia, uni-
 versum Gotthorum exercitum traiceret in Italiam. Cum Romani iure-
 iurando, quo promissum firmavit, sibi obstructum, Gotthis reddiderunt,
 recepta ipsius loco muliere. Is ut primum Totilam revisit, dixit non
 belle rebus consulere suis Gotthos, qui, Sicilia fere omni direpta, pau-
 corum praesidorum cupiditate ibi tenerentur: affirmavitque se modo,

ισχυρίζετο ἀκωλύειν, ἦνίκα παρὰ τοῖς πολεμοῖς ἐτόγγανεν ὢν, Γερμανὸν μὲν τὸν βασιλέως ἀνεμὸν ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι, Ἰωάννην δὲ τὸν αὐτοῦ κηδεστήν καὶ Ἰουστινιανὸν τὸν αὐτοῦ παῖδα παντὶ τῷ στρατῷ πρὸς Γερμανοῦ ξυλλεγέντι εἶναι μὲν ἤδη ἐν V 177 Δαλματία, εὐθὺ δὲ Λιγουρίας αὐτίκα δὴ μάλα ξυσκευαζομένους 5 ἐνθὲνδε χωρήσειν, ἐφ' ᾧ δὴ Γότθων ἐξ ἐπιδρομῆς παιδᾶς τε καὶ γυναικας ἀνδραποδίωσι καὶ χρήματα ληίσωνται πάντα, ὡσπερ ἡμᾶς ὑπαντιάζειν ἄμεινον ἂν εἴη ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ξὺν τοῖς οἰκείοις διαχειμάζοντας. ἦν γὰρ ἐκείνων περισσώμεθα, Σικελίας αὖθις ἅμα ἦρι ἀρχομένῳ παρόνται ἡμῖν ἀδείστερον ἐπιβίσισθαι πολέ- 10 μιον οὐδὲν ἐν νῶ ἔχουσι. ταύτῃ ὁ Τωτίλας τῇ ὑποθήκῃ ἀνα- P 563 πεισθεὶς φροτροῦς μὲν ἐν ὀχυρώμασι τέτρουσιν εἴωσεν, αὐτὸς δὲ ξύμπασαν τὴν λείαν ἐπαγόμενος παντὶ τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐς Ἰταλίαν διεπορθμεύσατο. ταῦτα μὲν οὖν ἐπρώσσετο τῆδε.

Ἰωάννης δὲ καὶ ὁ βασιλέως στρατὸς ἀφικόμενοι ἐς Δαλμα- 15 τίαν ἐν Σάλιοσι διαχειμάζειν ἔγνωσαν, ἐνθὲνδε μετὰ τὴν τοῦ χειμῶνος ὥρον εὐθὺ Ῥυβένης ὁδῶν ἵνασι διανοοῦμενοι. Σκλαβηνοὶ δὲ, οἳ τε τὰ πρότερα ἐν γῆ τῇ βασιλέως γενόμενοι, ὡσπερ μὲν ἐναγχος δεδιήγηται, καὶ ἄλλοι οὐ πολλῶ ὕστερον Ἰστρον τε H 317 ποταμὸν διαβάντες καὶ τοῖς προτέροις ἀναμυχθέντες, κατέθιον ἐν 20

4. στρατῷ — ξυλλεγέντι] πρὸς γερμανῶν ξυλλεγέντι στρατῷ L.
7. ἀνδραποδίωσι — ληίσωνται Reg. ἀνδραποδίωσι — ληίσωνται P. 12 φροτροῦς] φροτροῦς Reg. 15. ἀφικόμενοι] ἀφικόμενος H: illud Hm. *ibid.* ἐν δαλματία εἰς σάλωνας L.
18. γῆ τῇ L. τῇ γῆ P.

cum inter hostes versaretur, audisse, Germanum, Imperatoris nepotem, migrasse ex vita, ac Ioannem illius generum, Iustinianumque eiusdem filium, cum exercitu, quem Germanus collegerat, esse iam in Dalmatia, et primo quoque tempore collectis sarcinis, inde recta petiuros Liguriam, ut subito incursu Gothorum liberos et coniuges caperent, operaque omnes praedarentur. *Atqui, inquit, satius esset eorum consilio ire obviam, tuto cum nostris hiemantes. Nam si illos vicisimus, nobis ab hoste securis liceret iterum incante vere Siciliam invadere liberius.* Communitione eiusmodi inductus Totilas, in locis quatuor firmiter praesidia reliquit, et cum omni praeda caeterisque copiis in Italiam transfretavit. Haec ibi acta.

Ioannes vero et Imperatoris exercitus, cum in Dalmatiam pervenisent, Salonis hiemem traducere constituerunt, statim ab illius exitu Ravennam recta ire habentes in animo. At Sclaveni, tum qui prius in oras Imperatoris subditas se intulerant, quemadmodum proximo commemoravi, tum qui paulo post, traiecto amne Istro, illis se permiscerant,

πολλῇ ἔξουσίᾳ τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν. καὶ τινὲς μὲν ἐν ὑποψίᾳ
 εἶχον ὡς Τωτίλας τούτους δὴ τοὺς βαρβάρους χρήμασι πολλοῖς
 ἀναπέσας ἐπιπέμψει τοῖς ταύτῃ Ῥωμαίοις, ὅπως δὴ βασιλεῖ B
 ἀδύνατα εἶη τὸν πρὸς Γότθους πόλεμον ἀσχολεῖν τῇ ἐς τούτους
 5 δὴ τοὺς βαρβάρους εὐ διοικήσασθαι. εἴτε δὲ Τωτίλα χαριζόμε-
 νοι εἴτε ἄκλητοι Σκλαβηνοὶ ἐνταῦθα ἤλθον οὐκ ἔχω εἰπεῖν. ἐς
 τρία μέντοι τέλη σφᾶς αὐτοὺς διελόντες οἱ βάρβαροι οὕτω ἀνή-
 κεστα ἐν Εὐρώπῃ τῇ ὅλη ἔργα εἰργάσαντο, οὐκ ἔξ ἐπιδρομῆς
 ληϊζόμενοι τὰ ἐκείνη χωρία, ἀλλ' ὥσπερ ἐν χώρᾳ οικεῖα διαχι-
 10 μύζοντες οὐδὲν τε δεδιότες πολέμιον. ὕστερον δὲ βασιλεὺς Ἰου-
 στινιανὸς αἰρατιῶν ἀξιολογωτάτην ἐπ' αὐτοὺς ἐπέμψεν, ἧς ἄλλοι
 τε καὶ Κωνσταντιανὸς καὶ Ἀράτιος καὶ Ναζάρης ἠγοῦντο καὶ Ἰου-
 στίνοσ ὁ Γερμινοῦ παῖς καὶ Ἰωάννης, ὅνπερ ἐπέκλησιν ἐκάλουν C
 Φαγᾶν. ἐπιστάτην δὲ Σχολαστικὸν ἐφ' ἕπαισι κατεστήσατο, τῶν
 15 ἐν παλατίῳ ἐννούχων ὄνα. οὗτος ὁ στρατὸς μοῖραν τῶν βαρβά-
 ρων κατυλαμβάνουσιν ἀμφὶ Ἀδριανοῦ πόλιν, ἥπερ ἐπὶ Θράκης
 ἐν μεσογείοις κεῖται, πέντε ἡμερῶν ὁδὸν Βυζαντίου διέχουσα. καὶ
 πρὸσω μὲν χωρεῖν οἱ βάρβαροι οὐκέτι εἶχον. λείαν γὰρ ἐπήγοντο
 ἀνθρώπων τε καὶ ζῴων ἄλλων καὶ πάντων χρημῶν ἀριθμοῦ
 20 κρείσσονα. μένοντες δὲ αὐτοῦ ἠπείγοντο τοῖς πολεμίοις ἐς γαί-
 ρας ἵνα, τούτοις δὲ αὐτοῖς αἰσθησιν ὡς ἥκιστα παρεχόμενοι.
 καὶ οἱ μὲν Σκλαβηνοὶ ἐστρατοπεδεύοντο ἐς τὸ ὄρος, ὃ ταύτῃ ἀνέ-

10. βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς] (ουστ. β. L. 11. ἐπ' L. ἐς P.
 14. Σχολαστικὸν] σχολαστίμιον H: illud Hm. 17. διέχουσα]
 διέχουσαν Reg.

impunitissime Romanum Imperium incursarunt. Nec deerant qui suspi-
 rentur hos Barbaros multa pecunia pellectos immisosque a Totila in
 Romanos fuisse, ut ab illis districtus Imperator bellum Gotthicum bene
 administrare non posset. Sintne Totilae gratificati Sclaveni, an eo ve-
 nerint non vocati, dicere nequeo. Divisis tripartito copiis, toti Euro-
 pae damna gravissima intulerunt hi Barbari, non cursim populabundi;
 sed perinde ac si essent in suis finibus, sine ullo hostium metu hiber-
 nantes. In eos postmodum Imperator egregium institavit exercitum:
 cuius cum alii Duces erant, tum Constantianus, Arastius, Nazares, Iu-
 stinus alter Germani filius, et Ioannes cognomine Heluo. Porro Scho-
 lasticum praefecit omnibus, unum e numero Eunuchorum Palatii. Bar-
 barorum partem offendit hic exercitus ad Adrianopolin, urbem Thraciae
 mediterraneam, ac dierum iter quinque Byzantio dissitam. Iam Barbari
 progredi non poterant. Etenim captivorum ac pecudum innumerabilem
 vim cum opibus cuiusquemodi abducebant. Quare eo loci haerentes, ad
 pugnam ita se expediebant, nihil ut hesti suboleret. Ac Slaveni quidem

χει, Ῥωμαῖοι δὲ οὐ πολλῶ ἄποθεν ἐν τῷ πεδίῳ. χρόνου δὲ σφί-
 σιν ἐν ταύτῃ τῇ προσεδρεία τριβομένου συγνοῦ ἤσαλλόν τε οἱ
 D στρατιῶται καὶ δεινὰ ἐποιούντο, τοῖς στρατηγοῖς ἐπικαλοῦντες,
 ὅτι δὴ αὐτοὶ τὰ ἐπιτήδεια ζύμπαντα εὐπορα ἔχοντες, ἅτε τοῦ
 Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρχοντες, τοὺς στρατιώτας περιορῶσι τῶν 5
 ἀναγκαίων τῇ ἀπορίᾳ πιεζομένους καὶ οὐ βούλονται τοῖς πολε-
 μίοις ἐς χεῖρας λέναι. οἷς δὴ οἱ στρατηγοὶ ἀναγκασθέντες τοῖς
 ἐναντιοῖς ζυνέμιζαν. καὶ γίνεται μὲν καρτερὰ μάχη, ἡσσῶνται
 δὲ κατὰ κράτος Ῥωμαῖοι. ἔνθα δὴ στρατιῶται μὲν πολλοὶ τε
 καὶ ἄριστοι θνήσκουσιν, οἱ δὲ στρατηγοὶ παρ' ὀλίγον ἐλθόντες 10
 ὑπὸ τοῖς πολεμίοις γενέσθαι ζῆν τοῖς καταλοίποις μόλις διαφυ-
 γόντες ἐσώθησαν, ὡς πη ἐκάστω δυνατὰ γέγονε. καὶ Κων-
 σταντιανοῦ δὲ τὸ σημεῖον οἱ βάρβαροι εἶλον, τοῦ τε Ῥωμαίων
 P 564 στρατοῦ ἐς ὀλγωρίαν τραπόμενοι πρόσω ἐχώρουν. καὶ χώραν
 τὴν Ἀστικὴν καλουμένην ἐληίζοντο κατ' ἔξουσίαν, ἀδῆρστον ἐκ 15
 παλαιοῦ οὖσαν, καὶ ἀπ' αὐτοῦ λείαν αὐτοῦς πολλὴν τινα ἐνταῦ-
 θα εὐρεῖν ζυνηνέθη· οὕτω δὲ χώραν πολλὴν ληίζόμενοι ἄχρι ἐς
 τὰ μακρὰ τεῖχη ἀφίκοντο, ἅπερ ὀλίγω πλέον ἢ ἡμέρας ὄδον Βυ-
 V 178 ζαντίου διέχει. οὐ πολλῶ δὲ ὕστερον ὁ Ῥωμαίων στρατὸς τού-
 τοις δὴ ἐπισπόμενοι τοῖς βαρβάροις, μοῖρα τε αὐτῶν ἐντυχόντες 20
 τινὶ καὶ ἔξαπιναιῶς ἐς χεῖρας ἐλθόντες ἐτρέψαντο. καὶ τῶν μὲν
 πολεμίων πολλοὺς ἔκτειναν, Ῥωμαίων δὲ τῶν αἰχμαλώτων μέγα
 τι διεσώσαντο χρῆμα, τὸ τε Κωνσταντιανοῦ σημεῖον εὐρόντες

1. οὐ πολλῶ — πεδίῳ] ἐν τῷ πεδίῳ οὐ πολλῶ ἄποθεν L.
 2. προσεδρεία] Vulgo προσεδρεία. 14. χώραν om. L. 18. ἡμέ-
 ρας ὄδον Reg. δδῶ ἡμέρας F.

in monte, qui illic eminet, Romani vero in planitie castra metati sunt. Diu sederant, cum victi impatientia milites, de Ducibus cum indignatione coepere queri, quod dum ipsi, utpote Romani Duces, cibariis omnibus abundarent, milites despicerentur victus inopia pressos, nec manum cum hostibus conferre vellent. His querellis adacti Duces cum hoste confligunt. Fervet proelium: vi demum victis Romanis, milites multi, iique fortissimi, ibi cadunt: Duces, ab hostibus tantum non capti, vixque elapsi cum reliquis, evadunt quo cuique licet. Constantini vexillum coepere Barbari, ac spreto Romanorum exercitu ulterius progressi, Asticam, quam appellant, regionem vastarunt, iamdiu intactam: quamobrem praedam ibi copiosissimam invenerunt. Late facta populatione, pervenerunt ad Muros longos, qui Byzantio diei itinere paulo amplius distant. Aliquanto post Romanus exercitus hos secutus Barbaros, partemque eorum nactus, repentino ipsos fuderunt impetu, ac caesis plurimis, captivorum Romanorum ingentem receperunt numerum, et

ἀνείλαντο. οἱ δὲ λοιποὶ βάρβαροι ξὺν τῇ ἄλλῃ λεία ἐπ' οἴκου ἀπεκομίσθησαν.

2. ἀπεκομίσθησαν] „In edit. Augustana liber hic supervacanea clauditur repetitione profectionis Germani, cuius obitum iam supra auctor narravit.“ MALT. Verba illa, quae etiam in L leguntur, haec sunt, Γερμανὸν δὲ τὸν ἀνεψιὸν βασιλέως (τὸν ἀνεψιὸν τὸν αὐτοῦ L) ἀνδρα πατρικιον ἐπὶ ταυτίαν (τουτίλλαν L, ut supra saepissime) τε καὶ γότθους ξὺν στρατῷ ἐπιμψεν, ἄλλους τε ἔρχοντας ἔσειθαι (ἐσειθαι L) οἱ κλιτύσας καὶ τὸν βεταλιανῶ ἀδελφιδότῶν καὶ αὐτοῦ κηδεστήν Ἰωάννην.

inventum Constantiani vexillum retulerunt: reliqui Barbari cum reliqua praeda domum reversi sunt.

P 565
V 179
H 318

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΗΣ Β' ΤΕΤΡΑΔΟΣ Η Δ'.

ΙΣΤΟΡΙΩΝ — Η Δ'.] THE ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΤΕΤΡΑΔΟΣ ΤΩΝ
ΚΑΤ' ΑΥΤΟΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛ. Δ'. Ρ.

PROCOPII CAESARIENSIS
HISTORIARUM TETRADIS II
LIBER IV.

ARGUMENTUM.

EX EDITIONE MALTRETI.

Argumentum libri huius proponit Auctor, et ad bellum Persicum prosequendum accingitur, suscepta Ponti Euxini descriptione. (Cap. 1.) Descriptio Ponti Euxini ab urbe Calchedone, ad Apsilios. (2.) Mons Caucasus, geminaeque eius Portae. Hunni Sabiri. Amazones. Abasgi Christiani. Hos Iustinianus Eunuchos fieri vetat. (3.) Bruchi. Zecchi. Saggidae. Sebastopolis et Pityus. Eulysia. Gotthi Tetrastitae Episcopum a Iustiniano Aug. petunt. (4.) Uturguri Cuturgurique unde dicti. Antiquae Tetrastitarum sedes. Cervae fugiens vadum monstrat. Gotthorum migratio. Eorum sedes Cuturguri occupant. Tetrastitae in adversam continentem commigrant. Uturguri manent in patria. Taurica, ibique templum Dianae. Urbes Bosphorus, Cherso, Cepi, Phanaguria. Istri fons et cursus. Mensura ambitus Ponti Euxini. (5.) Utrum Tanais Asiam ab Europa dividat, an Phasis? Unde oriatur Pontus Euxinus? Aristoteles ad Euripum haeret. Fretum Siculum. Duplex aquae cursus in Bosphoro Thracio. (6.) Quid Chosroem Persarum Regem ad Colchicam expeditionem induxerit. Urbs Dara ab eodem frustra tentata. (7.) Redit Auctor ad institutum Cap. 1. narrationem de Persarum in Colchidem irruptione, Choriane duce. Lazorum inconsulta ferocia. Gubazis, ipsorum Regis, oratio. Intrantur acies. Lazorum fuga. Artabanis certamen. Confugit acies. Choriane occiso, profigantur Persae. (8.) Dagisthaeus a Lasis proditoris accusatus, in carcerem conicitur. Bezas, Magister militum per Armenias, destinatur in Lasicam: cuius Reges a Romanis uro-

res sibi petere consueverant. *Abaagorum defectio. Trachea, locus. Romani Abasgos adoriuntur et prostigant.* (9.) *Tribulum Apuliae castellum occupant Persae; deinde caesi ob flagitium ducis. Choroos ab Anatozade filio offenditur. Natura valetudinarius, Tribunum Medicum, virum optimum, summe colit. Anatozadum rebellem foede plectit.* (10.) *Kz-cunt induciae. Mutuae legationes. Isdigwnae legoti Persarum fastus. Braducionem interpretem occidit Choroos. Romani in Lazica Petram ob-sident. Suffodiunt murum. Eorum conatus irritus Sabiri partim Ro-mani, partim Persae additi. Arietem leviozem fabricantur novo invento. Admoventur machinae; quae Persae naphtha sive oleo Medecae comburere satagunt. Bessae Magistri militum grandaevi mira via. Persae in turri lignea deflagrant. Urbem Romani capiunt.* (11.) *Persae, qui in Petrae arcem confugerant, ad deditionem irritati. arcis incendio perire malunt, quam se hosti permittere. Choroos in re cibaria Petrae congenera liberalitas, et in aquaeductu extruendo solertia. Bessas captivos Byzantium mittit; muros Petrae diruit; ab Imperatore, adeoque ab omnibus com-mendatur.* (12.) *Mermeroes Persarum Dux Petram serius petit. Copias Archaeopolin ducit cum elephantibus. Sordida Bessae cupiditas. Nimia Iustiniani in Praefectos indulgentia. Scanda et Sarapinis Lazicae castella. Rhodopolin evertunt Lasi. Romanorum in stativis agentium fuga.* (13.) *Archaeopolis situs. Eam Mermeroes obsidet. Romani oratione Ducum incensi erumpunt, ac Persarum caedem efficiunt. Turbatus elephas furit. Pinae Auctor ad Edessam digreditur, ubi compertum est turbari ele-phantes grunnitu suis. Ibidem visum prodigium. Persae obsidionem sol-vunt. Mermeroes in Muchiresin concedit, et Cutatinium castellum refici-t.* (14.) *A Persis quinquennales inducias turpiter emit Iustinianus Au-gustus. Procopii in scribendo libertas. Post videntiam racemi aliique fructus nascuntur: (15.) Lasi Romanis offensi. Persae Uchimerium ca-stellum obtinent, opera Theophobii. Gubases Laworum Rex in montibus hiemat. Mermeroe per litteras hortante, ut a Romanis deficiat, in fide manet.* (16.) *Ex India Monachi bombycum ova deferunt, et conficiendi serici rationem Romanos docent. Induciae a Choroos confirmatis, nihilo-minus bellum adhuc in Lazica geritur. Rerum status in Africa.* (17.) *Gepaedes et Longobardi ad pugnam inter se incundam parati, terrore pa-nico distrahuntur. Eorum Principes Thorianus et Anduivus inducias pangunt. Gepaedes Cuturguros in Rom. Imperium immittunt. Iustinianus Uturguros in Cuturguros excitat. Eorum pugna.* (18.) *Romani apud Cuturguros captivi elabuntur. Cuturguri, audita suorum clade, cum Ro-manis pactionem faciunt. Sedes illis in Thracia Imperator attribuit. Haec de re per Legatos exposulat Sandil Uturgurorum Princeps.* (19.) *Var-norum sedes. Brittae insulae situs et populi. Hermegisclus Varnorum Rex sororem Theodeberti Francorum Regis ducit uxorem, et filium Radigerem ex priori coniuge susceptum despondet sorori Regis Anglorum. Hermegisclus mortis augur suae, infringit filii sponsalia, cumque mari-tum novercae destinat. Offensa Regis Anglorum soror, bello Radigerem petit, prostigat, capit. Brittae insulae pars muro divisa, ac vivis homi-nibus inhabitabilis, animas defunctorum accipere creditur. scaphis vectas opera remigum, Franciae Regibus subditorum.* (20.) *Redit Auctor ad bellum Gothicum. Belisario impensus honos Byzantii. Iohannes Salonis hiemat. Cur Iustinianus bello Gotthico Narsetem praefecerit. Norses ali-quandiu Philippopoli subsistit. Inde Italiam petit.* (21.) *Totilas Senatores nonnullos Romam revocat. Romanorum in conservandis urbis ornamentis diligentia. Descriptio navis Acnese. De Calyprs insula coniectura Pro-copii. Navis lapidea in Corcyra Iovi Dianae posita: et Dianae altera in Fubeos. Sepulcrum Anchisae.* (22.) *Anconam Gotthi terra merique ob-sident. Valerianus Iohannem per litteras hortatur, ut obsessis supplicet*

secum ferat. Ambo iunctis copiis Senogalliam appellant. Occurrunt Gotthi. Concionibus Ducum uterque exercitus excitatur. Praelium navale. Gotthorum clades et fuga. (23.) Artabanes rem Romanam bene in Sicilia gerit. Gotthi pacem frustra a Iustiniano petunt. Francorum in Italia progressus. Leontius Imperatoris Legatus ad Theodebaldum Theodeberti filium. Utriusque orationes. Gotthi Corsicam et Sardiniam occupant. In Corsica homines et equi statura minima. (24.) Slaveni Illyricum intendant. Imperator foedus cum Gepaeidibus pangit: deinde adversus illos mittit auxilia Langobardis. Horum victoria. Eversae urbes terrae motibus. Maris inundatio. Gotthi Crotonem obsident. (25.) Appulsa Crotonem Romana classe, Gotthi obsidionem solvunt. Regneris et Merrihas Gotthorum Duces deditionem meditantur. Narsesis bellicus apparatus et copiae. Franci in agro Veneto ei transitum negant. Totilas consilium. Narses Ravennam petit. (26.) Ildigisal Langobardus, qui ad Imperatorem perfugerat, Byzantio cum Goare Gottho aufugit. Adiunctis sibi popularibus. Cuturguros acie vincit in Thracia, et Romanos Duces in Illyrico incautos occidit: tum ad Gepaedes se recipit. Ustrigotthus Gepaes se in fidem confert Langobardorum. Ildigisal et Ustrigotthus intendant, fraude Regum, quorum fidei se commiserant. (27.) Usdrilas, praesidii Ariminensis Praefectus, per litteras Romanos provocat. Narses cum exercitu Ariminum petit, ibique pontis transitu prohibetur. Usdrila occiso, porro pergit. (28.) Totilas Teiam expectat. Audita caede Usdrilae, ad Apenninum tendit. Eodem se confert Narses, et officii Totilam admonet. Ad Romanos ante diem dictum progressus Totilas, eos de colle deturbare saepe aggreditur frustra. Egregia Pauli Ausilaeque facinora. (29.) Conciones militares Narsesis ac Totilae. (30.) Utriusque aciei dispositio. Singulare certamen. Totilas equitandi peritiam ostendit. (31.) Totilas campo cum exercitu excedit. Narsesis providentia. Redeunt Gotthi. Pagna committitur. Romanorum victoria. Totilae caedes, (32.) Narses Langobardos remittit. Valerianus frustra Veronam obsidet, renitentibus Francis. Teias Rex Gotthorum creatur. Narses Narniam, Spoletium ac Perusiam capit. Romam oppugnat, eaque facile potitur. (33.) Victoriae Senatus populoque Romano luctuosa. Regnaris Gotthi fraus, crudelitas et clades. Teias Francorum opem frustra implorat. Cumas et Centumcellas Romani obsident. Teias et Narses cum suis copiis sese conferunt in Campaniam. (34.) Nonnulla in Vesuviano incendio fieri solita. Utriusque castra exercitus. Gotthi ad montem Lactarium se recipiunt. Romanos invadunt. Teias heroica fortitudo. Eo occiso, Gotthi pertinaciter pugnant. Tandem pacem petunt. Ioannis sententia. Pacis conventio. (35.)

α'. " *Όσα μὲν ἄχρι τοῦδε μοι δεδιήγηται, τῆδε ξυγγέγραπται ἥπερ δυνατὰ ἐγεγόνει ἐπὶ χωρίων ἐφ' ὧν δὴ ἔργα τὰ πολέμια ξυνηλέσθη γενέσθαι διελόντι καὶ ἄρμοσαμένῳ τοὺς λόγους, οἵπερ ἤδη ἐξενεχθέντες πανταχόθι δεδήλωνται τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. τὸ δὲ ἐνθὲνδε οὐκέτι μοι τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ξυγκίσειται. γράμμασι γὰρ τοῖς ἐς τὸ πῦν δεδηλωμένοις οὐκέτι εἶχον τὰ ἐπιγεγόμενα ἐνυρμόζεσθαι, ἀλλ' ὅσα κατὰ τοὺς πολέμους τούσδε γεγονέναι ξυνέβη, ἔτι μέντοι καὶ ἐς τὸ Μῆδων γένος, ἐπειδὴ τοὺς* P 566
 10 *ἔμπροσθεν λόγους ἐξήνεγκα, ἐν τῷδὲ μοι τῷ λόγῳ πάντα γεγραμψεται, ἱστορίαν τε αὐτῶν ἐπάναγκις ποικίλην ξυγκίεσθαι. ἤδη μὲν οὖν ὅσα ξυνέβη ἄχρι ἐς τὸ τέταρτον ἔτος τῆς πενταετηρίδος ἐχειρίας, ἣ Ῥωμαίοις ἐγεγόνει καὶ Πέρσαις, ἐν τοῖς ἔμπροσθέν μοι δεδιήγηται λόγοις' τῷ δὲ ἐπιγεγομένῳ ἐνιαυτῷ Μηδικῆς στρατιᾶς πολὺς ὄμιλος ἐς γῆν τὴν Κολχίδα ἐσέβαλλον. οἵπερ*
 15 *ἐφειστήκει Πέρσης ἀνὴρ, Χοριάνης ὄνομα, πολέμων ἐς ἄγαν πολλῶν ἔμπειρος. καὶ αὐτῷ ξύμμαχοι βάρβαροι τοῦ Ἀλανῶν γένους πολλοὶ εἶποντο. οὗτος ὁ στρατὸς ἐπειδὴ ἀφίκοντο ἐς χώραν τῆς Λαζικῆς, ἣ ἐπικαλεῖται Μουχείρησις, ἐν ἐπιτηδείῳ* B
 20 *στρατοπεδευόμενοι ἕμενον. ῥεῖ δὲ πη ἐνταῦθα ποταμὸς Ἴππις, οὗ μέγας οὐδὲ ναυσίηορος, ἀλλὰ καὶ ἵππεῦσι καὶ ἀνδράσι πιεῖσι*

1. μὲν] μὲν οὖν H. 6. ἐς om. H. 7. πολέμους] πολεμίους H.
 14. ἐσέβαλλον] ἐσέβαλον L. 15. Χοριάνης] χαρσάνης H.
 18. Μουχείρησις] μοχήρησις L. 19. Ἴππις] Ἴππις Reg. Ἰασπις H.

1. Ita composui, quidquid narravi hactenus, ut quoad eius fieri potuit, pro locorum ratione, ubi res bellicas geri contigit, dividerim atque ordinaverim libros: qui in lucem editi, universo Orbi Romano iam notuerunt. Non eum deinceps tenebo scriptionis ordinem; quando vulgatis monumentis non est integrum intexere consequentia: sed quaecunque, etiam in Medos, horum tempore bellorum patrata sunt, ex quo priores libros emisi, omnia stylo prosequar in hoc libro: itaque varia sit haec historia necesse est. Ac libris quidem superioribus traduntur acta ad annum quartum induciarum quinquennialium, quas cum Persis Romani pepigerant. Anno autem proximo consecuto, ingens Persarum exercitus, Choriane duce, et ipso Persa, viro rei militaris peritissimo, irrupit in Colchidem, cum Alanorum Babarorum, sociam praebentium operam, magno numero. Hic exercitus, cum in Lazicae regionem, quae Muchiresias dicitur, pervenisset, loco idoneo stativa posuit. Tractum illum Hippis alluit amnis modicus, nec patiens navium; sed pedibus iuxta atque

ἔσβατος, οὗ δὴ ἐν δεξιᾷ τὸν χάρακα ἐποίησαντο, οὐδὲ παρὰ τὴν ὄχθην, ἀλλὰ κατὰ πολὺ ἄποθεν. ὅπως δὲ τοῖς τὰδε ἀναλεγόμενοις ἐκδήλω τὰ ἐπὶ Λαζικῆς χωρία ἔσται, ὅσα τε γένη ἀνθρώπων ἀμφ' αὐτὴν ἴδρυνται, καὶ μὴ ὑπὲρ τῶν ἀφανῶν σφίσι ὡσπερ οἱ σκιαμαχοῦντες διαλέγεσθαι ἀναγκάζονται, οὗ μοι ἄπο κειροῦ ἔδοξεν εἶναι ἀναγράψασθαι ἐντυῦθα τοῦ λόγου ὄντινα δὴ τρόπον ἄνθρωποι οἰκοῦσι τὸν Εὐξεινον καλούμενον πόντον, οὐκ ἄγνωοῦντι μὲν ὡς καὶ τῶν παλαιότερων τισὶ γέγραπται ταῦτα, οἰομένῳ δὲ οὐκ ἐς τὸ ἀκριβὲς αὐτοῖς πάντα εἰρησθαι· ὣν γέ τινες ὁμόρους Λαζῶν Σάνους ἔφασαν, οἳ τανῦν Τζάνοι ἐπικαλοῦνται, ἢ Κόλχους εἶναι, Λαζοὺς ἑτέρους καλέσαντες, οἳ καὶ νῦν ἐπὶ τούτου προσαγορεύονται τοῦ ὀνόματος. καίτοι ἔστι τούτων οὐδέτερον. Τζάνοι μὲν γὰρ τῆς παραλλίας ὡς ἀνωτάτω ὄντες προσοικοῦσι τοῖς Ἀρμενίοις ἐν τῇ μεσογείᾳ καὶ ὄρη πολλὰ μεταξὺ ἀποκρέμαται, λίαν τε ἄβατα καὶ ὄλως κρημνῶδη. -χώρα τε πολλή ἔρημος ἀνθρώπων ἐς αἰεὶ οὕσα καὶ χαράδραι ἀνεκβατοὶ καὶ λόφοι ὑλώδεις καὶ σήραγγες ἀδιέξοδοι, οἷς δὴ ἅπασι μὴ ἐπιθαλάσσιοι εἶναι διείρονται Τζάνοι. Κόλχους δὲ οἶόν τε ἔστι μὴ τοὺς Λαζοὺς εἶναι, ἐπεὶ παρὰ Φῶσιν ποταμὸν ὤκνηται· τὸ δὲ ὄνομα μόνον οἱ Κόλχοι, ὡσπερ ἀνθρώπων ἔθνη καὶ πολλὰ ἔτι-
C ρα, τανῦν ἐς τὸ Λαζῶν μεταβέβηται. χωρὶς δὲ τούτων καὶ
V 180
D

2. ἄποθεν] ἀποθεν P. 8. τῶν παλαιότερων] τὸ παλαιότερον R.g. 9. ὣν LP. οἷς H. 10. Σάνους Maltretus coll. p. 44 D. Σουανούς P. τζάνους H. τινες τραπεζῶν ὁμόρους ἦσαν οὕς ἔφασαν L. 13. οὐδέτερον] οὐδέτερα L. 15. ἀποκρέμαται] ἀποκρέμαται H.

equitibus vadosus: ad cuius dexteram castra locarunt procul a ripa. Verum, ut Lazicam, gentesque omnes circumpositas Lectores noverint, nec de rebus sibi obscuris, pugnantibus cum umbra similes, cogantur dissidere, non alienam esse iudico descriptionem, qua situs gentium, quae ad Pontum Euxinum habitant, subilicium oculis; haud ignarus, prodita quidem haec ab antiquioribus fuisse: at non omnia, ut equidem sentio, accurate tractarunt: cum eorum nonnulli Sanos, quos Tzanos vocamus hodie, Lazis conterminos, vel eosdem cum Colchis esse dixerint; ita ut Lazorum appellatione donarint alios, qui iam etiam ea gaudent. At utrumque falsum. Etenim Tzani a littore maris remotissimi, et Armeniorum accolae mediterranei sunt: inaccessi ac praecipites montes intersunt plurimi, et vasta solitudo, et invii torrentium alvei, et colles sylvestri, et hiatus terrae insuperabiles: quae omnia Tzanos a mari distrahunt. Nec fieri potest, ut a Colchis Lazi diversi sint: quandoquidem ad Phasin fluvium sedes habent, uno Colchorum vocabulo, quod et multis aliis nationibus accidit, cum Lazorum nomine iam mutato. Prae-

μέγας αἰὼν μετὰ τοὺς ἐκεῖνα ἀναγραφωμένους ἐπιγεκόμενος αἰεὶ τε
 ξυννεωτερίζων τοῖς πράγμασι τὰ πολλὰ τῶν καθιστώτων τὰ πρό-
 τερα νεοχωμῶσαι ἴσχυσιν, ἐθνῶν τε μεταστάσεις καὶ ἀρχόντων
 καὶ ὀνομάτων διαδοχαῖς. ἄπερ μοι διαμετρήσασθαι ἀναγκαιό-
 5 τατον ἔδοξεν εἶναι, οὐ τὰ μυθώδη περὶ αὐτῶν ἀπαγγέλλοντι ἢ
 ἄλλως ἀρχαῖα, οἷδὲ ὅπη ποτὲ πόντου τοῦ Εὐξείνου δεθῆναι τὸν
 Προμηθεῖα λέγουσι ποιηταί· μύθου γὰρ ἱστορίαν πυρὰ πολὺ κε- P 567
 χωρίσθαι οἶμαι· ἄλλ' ἐς τὸ ἀκριβὲς διεξιόντι τά τε ὀνόματα καὶ H 319
 τὰ πράγματα, ὅσα δὴ ταυτῶν ἐπιχωριάζει τῶν τόπων ἐκείνων
 10 ἐκάστω.

β'. Οὗτος τοίνυν ὁ πόντος ἄρχεται μὲν ἐκ Βυζαντίου καὶ
 Καλγηδόνας, τελευτᾷ δὲ ἐς Κόλχων τὴν γῆν. καὶ αὐτῶν ἐν δε-
 ξιᾷ ἰσπλέοντι Βιθυνοὶ τε καὶ οἱ αὐτῶν ἐχόμενοι Ὀνωριάται καὶ
 Παφλαγόνες ὤκηται, οἳ δὴ ἄλλα τε χωρία καὶ Ἡράκλειάν τε
 15 καὶ Ἀμαστριν ἐπιθαλασσίας πόλεις ἔχουσι. καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ
 ποταμοὶ ἐπικαλούμενοι μέχρι ἐς Τραπεζοῦντα πόλιν καὶ τὰ ταύ- B
 της ὄρια. ἐνταῦθα πολλομυτὰ τε ἄλλα ἐπιθαλασσιδία καὶ Σινώπη
 τε καὶ Ἀμισὸς οἰκεῖται, Ἀμισοῦ τε ἄγχιστα τό τε Θεμισκυρον κα-
 λούμενον καὶ Θερωάδων ποταμὸς ἐστίν, οὗ δὴ τὸ τῶν Ἀμαζό-
 20 νων στρατοπέδον γεγενῆσθαι φασιν. ἀλλὰ περὶ μὲν Ἀμαζόνων
 γεγράφεται μοι οὐ πολλῷ ὀπισθεν. Τραπεζουντιῶν δὲ τὰ ὄρια
 διήκει ἐς τε κώμην Σουσοῦρμαιναν καὶ τὸ Ῥιζαῖον καλούμενον

2. συννεωτερίζων L. 3. νεοχωμῶσαι] ἀν νεοχωμῶν L. 7. ποιη-
 ται λέγουσι L. *ibid.* ἱστορίαν L. ἱστορία P. *ibid.* κερχωρίσθαι]
 κερχωρίσται P. κερχώρισται H. 8. οἶμαι] εἶναι L. 12. αὐτῶν]
 αὐτῶν L. 18. ἀμισσός — ἀμισσοῦ H. *ibid.* Θεμισκυρον]
 Θεμισκούριον Reg. 22. σουσοῦρμαινα L. *ibid.* Ῥιζαῖον] Ῥίξιον H.

terea longinquitas temporis, ab eorum aetate elapsi, qui de illis scri-
 pserunt, rerum novitatem pro more iuvans, ex constitutis olim non pauca
 movit, qua migrationibus gentium, qua Principum nominumque succes-
 sionibus. Ego vero maxime necessarium duco haec ita digerere, ut nec
 fabulosa, nec nimium vetusta referam; puta, qua in ora Ponti Euxini
 vincium Prometheum poëtae memorant: longe enim historiam a fabula
 distare censeo: sed nomina ac res, quae in locis illis singulis vulgo iam
 usurpantur, accurate exponam.

2. Ergo Pontus, sumpto a Byzantio Calchedoneque initio, ad Col-
 chidem desinit. Quo qui navigat, a dextra Bithynos habet, hisque con-
 tinentes Honoriatas, atque Paphlagonas: inter quorum urbes maritimas
 sunt Heraclea et Amastria. Succedunt Pontici ad urbem usque Trape-
 zuntem eiusque limites. Qua in ora cum alia coluntur oppida, tum Si-
 nope et Amisus. Amiso proximum est Themiscyrum, ac flumen Ther-
 modon; ubi castra Amazonum, de quibus paulo post agam, fuisse per-
 hibent. Trapezuntiorum fines ad vicum pertinent Susurmonam Rhizaeu-

χωρίον, ὅπερ Τραπεζουντίων διέχει δυοῖν ἡμέραιν ὁδὸν διὰ τῆς παραλίας ἐς Λαζικήν ἴοντι. Τραπεζοῦντος δέ μοι ἐπιμνησθέντι
C οὐδ' παριτέον τὸ πλείστω παραλόγω τῆδε ξυμβαῖνον. τὸ γὰρ μέλι ἐν ἄπασι τοῖς Τραπεζοῦντος χωρίοις πικρὸν γίνεται, ἐνταῦθα μόνον στασιαζομένης τῆς ἀμφ' αὐτῷ δόξης. τούτων δὲ τῶν χω-
 5 ρίων ἐν δεξιῷ τὰ Τζανικῆς ὄρη πάντα ἀνέχει, ἐπέκεινά τε αὐτῶν Ἀρμένιοι Ῥωμαίων κατήκοοι ὤκηνται. ἐκ τούτων δὲ τῶν Τζανικῶν ὄρων κάτεισι ποταμὸς Βόας ὄνομα, ὃς δὲ ἕξ τε λόχμας παμπληθεῖς ἰὼν καὶ χώραν λοφώδη περιερχόμενος φέρεται μὲν ἄγχιστα τῶν Λαζικῆς χωρίων, ποιεῖται δὲ τὰς ἐκβολὰς ἐς τὸν 10
 Εὐξείνιον καλούμενον πόντον, οὐ μόντοι Βόας καλούμενος. ἐπειδὴν γὰρ τῆς θαλάσσης ἐγγὺς ἵκηται, τὸ μὲν ὄνομα μεθίησι τοῦτο, ἐτέμας δὲ τὸ ἐνθένδε προσηγορίας μεταλλαγάνει, ἐκ τῶν οἱ ἐπι-
D γινομένων ὄνομα πτώμενος. Ἄκαμψιν γὰρ αὐτὸν τὸ λοιπὸν καλοῦσιν οἱ ἐπιχώριοι, τούτου δὲ ἕνεκα, ὅτι δὴ κάμψαι αὐτὸν τῆ 15
 θαλάσση ἀναμιχθέντα ἀμήχανά ἐστιν, ἐπεὶ ζὼν ῥύμη τοσαύτη καὶ ὀξύτητι τοῦ ῥοῦ τὰς ἐκβολὰς ποιεῖται, ταραχὴν πολλὴν τοῦ ῥοθίου ἐπίπροσθεν ἐργαζόμενος, ὥστε ὡς πορρωτάτω τῆς θαλάσσης ἰὼν ἄπορον ποιεῖται τὸν ταύτη διάπλουν· οἳ τε ναυτιλλόμενοι ἐνταῦθα τοῦ πόντου, εἴτε Λαζικῆς εὐθὺ πλέοντες εἴτε 20
 καὶ ἐνθένδε ἀπάραντες, οὐκέτι ἐξῆς διαπλεῖν δύνανται. κάμψαι γὰρ τοῦ ποταμοῦ τὸν ῥοῦν οὐδαμῆ ἔχουσιν, ἀλλὰ πορρωτάτω

1. ὁδὸν Reg. ὁδῶ P. 2. Τραπεζοῦντος] κεφί τραπεζοῦντα L.
 9. λοφώδη] ἐλώδη H. 12. μεθίησι L. μέτεσι P. 16. τοσαύτη Reg. τοσαντη P. 17. τοῦ ῥοθίου πολλὴν L. 18. εἴς] οὐ L. 20. εὐθὺ] εὐθὺς H. 21. κάμψαι] καλύψαι L.
 22. γὰρ om. L.

que oppidum; quo a Trapezunte iter est bidui, secundum littus maris, Lazicam versus. Et quando mentio de Trapezunte incidit, praetermittendum non est quod ibi fit, a communi intelligentia remotissimum. In omni agro Trapezuntino mel amarum apes conficiunt: ita ut communis de melle opinio a se ipsa dissideat in hac una regione: ad cuius dexteram eminent omnes Tzanicae montes, quos Armenia Romanis subdita excipit. Ex his montibus Tzanicis delabitur amnis Boas, perque frequentia nemora ac regionem tumulosam errans, proxime Lazicam fertur, et in Pontum Euxinum influit, amisse Boae nomine, quo exaurit vicinus mari, alludque vocabulum ex eventu consequenti sortitur. Illum enim deinceps indigenae Acampsin [hoc est carentem flexu] ideo vocant, quia ubi in mare devolutus est, flecti nequit. Quippe eo impetu, tamque violento agmine sese exonerat, fluctus turbulentissimos porro agens, ut longissimo in mare procurso traiectionem ibi abruptat. Quare qui in ea Ponti ora navigant, sive recta potentes Lazicam, sive inde profecti,

μὲν ἀναγκάσιμοι τοῦ ἐκείνη πελάγους, ἐπὶ μέσῳ δὲ ποῦ τοῦ πόντου ἴοντες, οὕτω δὴ ἀπαλλάσσονται τῆς τοῦ ποταμοῦ ἐκβολῆς, δύναται. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ ποταμὸν Βόαν τοιαυτὰ ἐστὶ.

Μετὰ δὲ τὸ 'Ρίζιον αὐτονόμων ἀνθρώπων ὄροι ἐκδέχον- P 568
 6 ται, οἳ δὴ 'Ρωμαίων τε καὶ Λυζῶν μεταξὺ ὄκηται. καὶ κώμη V 181
 τας, Ἀθήναι ὄνομα, ἐνταῦθα οἰκεῖται, οὐχ ὅτι Ἀθηναίων ἄποικοι, ὡς περ τινὲς οἴονται, τῆδε ἰδρῦσιντο, ἀλλὰ γυνή τις Ἀθηναία ὄνομα ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις κυρία ἐγγόνει τῆς χώρας, ἥσπερ ὁ τάφος ἐνταῦθα καὶ εἰς ἐμὲ ἐστὶ. μετὰ δὲ Ἀθήνας Ἀρχυβίς τε
 10 οἰκεῖται καὶ Ἀψαροῦς, πόλις ἀρχαία, ἣ τοῦ 'Ριζίου διέχει ὁδὸν ἡμερῶν τριῶν μάλιστα. αὕτη Ἀψυρτος τὸ παλαιὸν ὠνομάζετο, ὁμώνυμος τῷ ἀνθρώπῳ διὰ τὸ πάθος γεγεννημένη. ἐνταῦθα γὰρ φασὶν οἱ ἐπιχώριοι ἐξ ἐπιβουλῆς Μηδείας τε καὶ Ἰάσονος τὸν Ἀψυρτον ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι, καὶ δι' αὐτὸ τὴν ἐπωνυ-
 15 μίαν τὸ χωρίον λαβεῖν. ὁ μὲν γὰρ ἐν ἐκείνῳ ἀπέθνησκε, τὸ δὲ B
 ἀπ' αὐτοῦ ὠνομάζετο. ἀλλὰ πολλὸς ἄγαν μετὰ ταῦτα ἐπιρρεῦσας ὁ χρόνος καὶ ἀνθρώπων ἀναρίθμοις διαδοχαῖς ἐνακμάσας αὐτὸς διαφθεῖραι μὲν τὴν τῶν πραγμάτων ἐπιβολὴν ἴσχυσεν ἐξ ὧν τὸ ὄνομα ξύγκειται τοῦτο, ἐς δὲ τὸν νῦν φαινόμενον τρόπον
 20 μεταρρυθμίσει τὴν προσηγορίαν τῷ τόπῳ. τούτου δὲ τοῦ Ἀψύρτου καὶ τάφος ἐς τῆς πόλεως τὰ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιόν ἐστιν. αὕτη πόλις ἦν τὸ παλαιὸν πολυάνθρωπος, καὶ τεῖχος μὲν αὕτην

3. ποταμὸν Βόαν] ποταμοῦ βόα Reg. 4. 'Ριζίου P. ῥίζιον L. ῥίζιον H. 10. 'Ριζίου] ῥιζίου H. ibid. ὁδὸν] ὁδῶ Reg.
 13. Ἰάσονος] ἰάσωνος P. 18. ἐπιβολὴν] ἐπιβουλὴν Hm.
 19. τὸν — τρόπον L. τὸ — τρόπῳ. 20. μεταρρυθμίσει] μεταρριθμίσει L. corr. Vulgo μεταρριθμίσει.

transmissu prohibentur: neque enim eicientem se fluvium possunt flectere: sed longo per pelagus illud ad medium fere Pontum circuitu ultra fluminis ostia provehantur. Haecenas de Boa fluvio.

Rhizaeo subiuncti sunt fines gentis liberae, Romani inter ac Laeos interiectae. Hic Athenae vicus est, ita dictus, non quod Atheniensium colonia, ut quidam existimant, ibi consederit, sed quia tractus illius domina quondam fuit mulier quaedam, nomine Athenaea, cuius sepulcrum etiamnum ibidem extat. Post Athenas incolitur Archabis, et urbs antiqua Absarus, quae tridui fere Rhizaeo distat. Eam Absyrtum dixere veteres, ducta ab homine crudeliter habito appellatione. Nam illic Medaeae et Iasonis fraude Absyrtum interemptum, et inde datum loco nomen indigenae referunt. Eo quidem loci Absyrtus obiit, ac nomen reliquit suum: at aevum longinquum, quod ex illo fluxit, innumeris hominum successionebus corroboratum, pristinae rerum constitutionem, unde nomen hoc natum erat, delevit, et loco vocabulum, quale iam profertur, ascripsit. Certe visitur Absyrti tumulus ad exortivum latus illius

περιέβαλε μέγα τι χρέμα, θιάτρου δὲ καὶ ἰπποδρόμου ἐκαλλωπί-
ζετο καὶ τοῖς ἄλλοις ἕπαισιν, ὅσπερ πόλεως μέγεθος δεικνυσθαι
εἶωθε. τῶν δὲ δὴ αὐτῶν ἄλλο οὐδὲν ἀπολλέεται, δεῖ μὴ τῆς
κατασκευῆς τὰ ἰδῆσθαι.

- C Ὡστε εἰκότως θαυμάσειεν ἂν τις τῶν Κόλχους φαιμένους
Τραπεζουντίους ὁμόρους εἶναι. ταύτη μὲν γὰρ ἂν καὶ τὸ θέρας
H 320 ἔξιν τῇ Μηδείᾳ συλήσας Ἴάσων οὐκ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰ πά-
τρια ἤθῃ φηγῶν φαίνοιτο, ἀλλ' ἔμπαλιν ἐπὶ Φῶσιν τε ποταμὸν
καὶ τοὺς ἐνδοτάτω βυρβύρους. λέγουσι μὲν οὖν ὡς κατὰ τοὺς
Τραιῶνοῦ τοῦ Ῥωμαίων αυτοκράτορος χρόνους κατάλογοι Ῥω-
μαίων στρατιωτῶν ἐνταῦθά τε καὶ μέχρι ἐς Λαζῶν καὶ Σαγίδας
ἴδρυντο. τὰ δὲ τῶν ἄνθρωποι ἐνταῦθα οἰκοῦσιν οἷτε τοῦ Ῥω-
μαίων οὔτε τοῦ Λαζῶν βασιλέως κατήκοοι ὄντες, πλήν γε δὴ
ὅτι Χριστιανοῖς οὔσιν οἱ Λαζῶν ἐπίσκοποι τοὺς ἱερεῖς καθίσταν-
ται σφίσι. καὶ αὐτοὶ ἔσπονδοὶ τε καὶ φίλοι ἀμφοτέρους ἐθέ-
D λουσιν εἶναι, τοὺς τε ἐξ ἑκατέρων παρὰ τοὺς ἑτέρους ἀεὶ στελλο-
μένους παραπέμψαι διηνεκῶς ὡμολόγησαν. ὃ δὴ φαίνονται καὶ
ἐς ἡμὲ δρωῆτες. ἀκρίτοις γὰρ ἰδίαις τοῖς παρ' ἑτέρου βασιλέως
ἐς τὸν ἕτερον στελλομένους ἀγγέλους ναυτιλλόμενοι παραπέμ-
πουσι. φόρον μόντοι ὑποτελεῖς οὐδαμῇ γηγένηται ἐς τότε τοῦ 20
χρόνου. τούτων δὲ τῶν χωρίων ἐν δεξιᾷ ὄρη τε λίαν ἀπότομα
ἀποκρέματα καὶ χώρα ἕρημος ἐπὶ πλείστον δέχεται. καὶ αὐτῆς

8. ἀπολλέεται] ἀπολείπεται Reg. 6. τραπεζουντίων ἰσομό-
ρους H. ibid. θέρας L. θέρας P. 7. τῇ L. αὐτῇ P.
11. Σαγίδας] σαντίτας H. 12. οἷτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ P.
15. ἐθέλουσιν] ἐθέλοντες L. 22. ἀποκρέματα] ἀποκρέμα-
ται H.

urbis: quae olim civibus frequens, cinetaque moenibus maximis, the-
trum ac Circum habuit, caeteraque ornamenta omnia, quae urbis ampli-
tudinem probare solent: iam nihil eorum superest, nisi structurae ve-
stigia.

Eos igitur merito miretur quispiam, qui Colchos Trapezuntis con-
fines esse asseverant. Nam si ita se res haberet, Iason raptο cum Me-
dea vellere, non in Graeciam patriamque fugisse, sed ad Phasiam et pe-
nitius repositos Barbaros rediisse videretur. Memoriae proditum est Ro-
mana illic praesidia sub Traiano Aug. ad Lazos usque et Sagidas sta-
tiva habuisse. Iam huius regionis incolae nec Rom. Imperatori, nec Regi
Lazorum parent; solummodo, cum Christiani sint, Sacerdotes accipiunt
a Lazorum Episcopis. Utrisque iuncti foedere et amicitia, ultro citro-
que comueantium deductores fore se promiserunt: quod illos hac etiam
aetate praestare constat. Misos enim ab altero Principe ad alterum in-
ternuntios suis ipsi scaphis devehunt deducuntque, neutri ad hanc diem
vectigales. A parte eorum dextera montes admodum praerupti pendent,

δὴ ἔπερθεν οἱ Περσαρμένιοι καλούμενοι ὤκηται, καὶ Ἀρμένιοι οὐ Ρωμαίων κυτήκοοι εἰσι μέχρι ἐς τοὺς Ἰβηρίας ὄρους διήκοντες.

Ἐκ δὲ Ἀφαροῦντος πόλιος ἐς Πέτραν τε πόλιν καὶ τοὺς Λαζῶν ὄρους, οὗ δὴ τελευταῖα ὁ Εὐξείνιος πόντος, μίως ἐστιν P 569
5 ἡμέρας ὁδός· ἀπολήγων δὲ ὁ πόντος ἐνταῦθα μνηοειδῆ τίθεται τὴν ἀκτὴν. καὶ ὁ μὲν τοῦ μνηοειδοῦς τούτου διάπλους ἐς πεν-
τήκοντά τε καὶ πεντακοσίους μάλιστα σταδίους διήκει, τὰ δὲ
αὐτοῦ ὀπισθεὶς ἔσμπαντι Λαζική τέ ἐστι καὶ ὠνόμασται. μετὰ
δὲ αὐτοὺς κατὰ τὴν μεσόγειον Σκυμνία τε καὶ Σουανία ἐστί.
10 ταῦτα δὲ τὰ ἔθνη Λαζῶν κυτήκοα τυγχάνει ὄντα. καὶ ἄρχοντας
μὲν οἱ τῆδε ἄνθρωποι τῶν ὁμογενῶν τινὰς ἔχουσιν, ἐπειδὴν δὲ
τῶν ἀρχόντων τινὶ ἐπιγένηται ἡ τέλειος ἡμέρα τοῦ βίου, ἔτιρον
αὐτοῖς ἀντικαθίστασθαι πρὸς τοῦ Λαζῶν βουσιλῆος ἐς αἰεὶ εἰδι-
σται. ταύτης δὲ τῆς χώρας ἐκ πλαγίον μὲν παρ' αὐτὴν μάλιστα
15 τὴν Ἰβηρίαν Μέσχοι Ἰβήρων ἐκ παλαιοῦ κατήκοοι ὤκηται, τὰ
ὄκλια ἐν τοῖς ὄρεσιν ἔχοντες. ὄρη δὲ τὰ Μέσχων οὐ σκληρὰ οὐδὲ B
κυρπῶν ἄφορά ἐστιν, ἀλλ' εὐθηνουσίαν ἀγαθοῖς ἄπασιν, ἐπεὶ
καὶ οἱ Μέσχοι γεωργοὶ δεξιὸι ἄλλως τε καὶ ἐς ἀμπελωνας τυγχά-
νουσιν ὄντες. ταύτη δὲ τῆς χώρας ὄρη ἐπίκεινται ἄγαν τε ὑψηλὰ
20 καὶ ἀμφιλυφῆ καὶ δεινῶς ἄβατα. καὶ ταῦτα μὲν ἄχρι ἐς τὰ
Κωνκυσία ὄρη διήκει· ὑπὸθεν δὲ αὐτῶν πρὸς ἀνίσχοντα ἤλιον
Ἰβηρία ἐστί, μέχρι ἐς Περσαρμένιους διήκουσα. διὰ δὲ τῶν

1. δὴ om. L. 9. μεσογαίαν P. *ibid.* Σκυμνία] σκυμνία Reg.
et H. 11. δὲ τῶν] δὴ τῶν L. 16. ἐν τοῖς] τοῖς om. L.
18. ἄλλως τε om. Vat. L. *ibid.* ἐς om. Vat. L. *ibid.* ἀμπε-
λωνας Vat. L. 19. ὄντες] ἴσους L.

ac longe porrigitur solitudo, ultra quam habitant Persarmenii, et qui ditioni Romanæ subsunt Armenii, ad fines usque Iberias.

Ab urbe Absarunte ad urbem Petram et Lazorum fines, ubi Pontus Euxinus desinit, diel iter unius est. Nactus ibi terminum Pontus sin oram sinuat, ut curvi huius littoris traiectus xl. pateat stadia. Huic præsentia plaga omnis, quam late patet, est ac dicitur Lazica. Interiores sunt Scymnia atque Suania, itaque a Lazorum dominatu pendent, ut incolae Principibus quibusdam popularibus suis pareant. Ubi Principum herum aliquis diem supremum obiit, Lazorum Rex alterum subrogare, et ipsis præficere consuevit. Hinc a latere, proxime Iberiam, Meschi, iam inde antiquitus Iberibus subditi, in montibus habitant, non asperis nec sterilibus, sed omni fructuum genere feracissimis, accedente Meschorum in colendis agris ac præsertim vineis dexteritate. Montes celatissimi, vestiti nemoribus, adituque difficillimi regioni huic imminet, et ad Caucasios montes excurrunt; ultra quos ab Oriente sita Iberia, vadit ad Persarmenios. Inter hos montes meat fluvius Phasis, natus e

δρῶν, ἃ ταύτῃ ἀνέχει, Φῶσις ποταμὸς κάτεισιν, ἐκ τῶν Καυ-
κασίων ἀρχόμενος καὶ κατὰ μέσον τὸ μηνοειδὲς τοῦ πόντου ἐκβάλ-
λει. ταύτῃ τε ἤπειρον ἐκυτέραν αὐτὸν διορίζειν τινὲς οἴονται.

C τὰ μὲν γὰρ ἐν ἀριστερῇ κατιόντος τοῦ ῥοῦ Ἀσία ἐστὶ, τὰ δὲ ἐν
V 182 δεξιᾷ Εὐρώπῃ ὠνόμασται. κατὰ μὲν οὖν τὴν τῆς Εὐρώπης μοί- 5
ραν ζύμπαντα Λαζῶν τὰ οἰκία ξυμβαίνει εἶναι, ἐπὶ θάτερα δὲ
οὔτε πόλισμά τι οὔτε ἄλλο τι ὀχύρωμα οὔτε κώμην τινὰ λόγον
ἀξίαν Λαζοὶ ἔχουσι, πλὴν γε δὴ ὅτι Πέτραν Ῥωμαῖοι ἐντυῦθα
ἐδείμαντο πρότερον. κατὰ ταύτην δὲ τὴν Λαζικῆς μοῖραν ἀπέ-
κειτο, ὥσπερ οἱ ἐπιχώριοι λέγουσι, καὶ τὸ δέρας ἐκείνο, ὅσπερ 10
Ἔνεκα οἱ ποιηταὶ τὴν Ἀργὴν ἀποτετορνεῦσθαι μυθολογοῦσι. λέ-
γουσι δὲ ταῦτα, ἐμὴν γνώμην, ἀληθιζόμενοι ἦκιστα. οὐ γὰρ
D ὡν οἶμαι λαθῶν τὸν Αἰήτην Ἰάσων ἐνθένδε ἀηλλάσσειτο ζὼν τῇ
Μηδείᾳ τὸ δέρας ἔχων, εἰ μὴ τὴν τε βουσιεῖα καὶ τὰ ἄλλα τῶν
Κόλχων οἰκία διείργετο Φάσιδι ποταμῷ, ἵνα δὴ τὸ δέρας ἐκείνο 15
κεῖσθαι ξυνέβαιεν, ὃ δὴ καὶ οἱ ποιηταὶ παραδηλοῦσιν οἱ τὰ
τοιαῦτα ἀναγραφάμενοι. ὃ μὲν οὖν Φῶσις τῆδε φερόμενος,
ἥπερ μοι δεδιήγηται, ἐς αὐτόν ποῦ λήγοντα ἐμβάλλει τὸν Εὐξει-
νον πόντον. τοῦ δὲ μηνοειδοῦς κατὰ μὲν τὴν μίαν ἀρχὴν, ἣ τῆς
Ἀσίας ἐστὶ, Πέτρα ἢ πόλις ἐτέγγανεν οὔσα, ἐν δὲ δὴ τῇ ἀντι- 20
πέρας ἀκτῇ κατὰ τὴν τῆς Εὐρώπης μοῖραν Ἀφυλλίων ἢ χώρα ἐστὶ·
Λαζῶν δὲ κατήκοοι εἰσι καὶ Χριστιανοὶ γεγόνυσιν ἐκ παλαιῶ

1. ὄρῶν om. L. *ibid.* 2. ταύτῃ] ἀκίτῃ L. 7. οὔτε — οὔτε —
οὔτε] οὐδὲ ter P. *ibid.* πόλισμά τι] τι om. L. 9. δὴ τῆς]
δέ ποῦ τῆς L. 10. δέρας L. δέρας P hic et infra. 15. οἰ-
κία] οἰκία Reg. *Idem vitium hic et supra in L.* 21. τῆς τῆς]
τῆς om. L.

Caucase, sequē in Pontum evolvit, lunatum eius litus medium secans. Unde fluxit eorum opinio, qui illo continentem utramque dividunt; et partes quidem a laeva amnis positas, Asiam, eas vero, quae sunt a dextera, Europam vocant. In parte, quae Europae attribuitur, habent Lazi sua omnia domicilia; in altera nec oppidum ullum, credo praesidium, nec vicus illis est alicuius momenti: hic solum Petram Romani antea aedificaverant. In hac parte Lazicae, si indigenas audimus, vellus illud asservabatur, cuius gratia constructam Argo fabulatur Poetae. At illi, meo quidem iudicio, falluntur. Neque enim Aecetum, credo, latuisset Iasonis fuga, inde vellus cum Medea auferentis, nisi flavius Phasis regiam ac caeteras Colchorum domos, ubi id vellus erat repositum, secuississet: quod et Poetae, qui haec descripserunt, indicant. Profluens ita Phasis, ut declaravi, in extremum Pontum Euxinum irrupit. In parte demum Asiae, ubi litus in cornua Lunae curvari incipit, sita erat urbs Petra: litus, quod e regione est in parte Europae, obtinent Apsillii,

οἱ Ἄψιλλοι, ὡσπερ καὶ τᾶλλα ζύμπαντα ἔθνη, ὥσπερ ἐπεμνή-
σθην ἐς τόδε τοῦ λόγου.

γ. Ταύτης δὲ τῆς χώρας καθύπερθεν ὄρος τὸ Καυκά- P 570
σιόν ἐστι. τοῦτο δὲ τὸ ὄρος, ὃ Καύκασος, ἐς τοσόνδε ὕψους
δ ἀνέχει, ὥστε δὴ αὐτοῦ τῶν μὲν ὑπερβολῶν οὕτε ὄμβρους οὕτε H 821
νιφετοῦς ἐπιπαύειν ποτέ. τῶν γὰρ νεφελῶν αὐτὰς ἀπασῶν κα-
θυπερτέρας ζυμβαίνει εἶναι. τὰ δὲ μέσα μέχρι τῶν ἐσχάτων χιό-
νων ἐμπλεῖα διηνεκῶς ἐστι. καὶ ἀπ' αὐτοῦ οἱ πρόποδες ὑψηλοὶ
ἐς ἄγαν τυγχάνουσι ὄντες, οὐδέν τι καταδεικτερον τῶν ἐν τοῖς
10 ὄρεσι τοῖς ἄλλοις σκοπέλων. τῶν δὲ τοῦ Καυκασίου ὄρους προ-
πόδων οἱ μὲν πρὸς τε βορρῶν ἄνεμον καὶ ἥλιον δύοντα τειραμ- B
μένοι ἐς τε Ἰλλυριοῦς καὶ Θρακίας διήκουσι, οἱ δὲ πρὸς ἀνί-
σχοντα ἥλιον καὶ ἄνεμον νότον ἐς τὰς διεξόδους ἐξικουῦνται αὐ-
τὰς, αἱ τὰ τῆδε ὄρη μὲν Οὐννικὰ ἔθνη ἐς γῆν τὴν τῶν Περσῶν
15 καὶ Ῥωμαίων ἄγουσι. ὥσπερ ἀτέρα μὲν Τζοῦρ ἐπικέκληται,
ἣ δὲ δὴ ἐτέρα πύλη ἐκ παλαιοῦ Κασπία ἐκλήθη. ταύτην δὲ τὴν
χώραν, ἣ ἐξ ὄρους τοῦ Καυκασίου ἄχρι ἐς τὰς Κασπίας κατα-
τείνει πύλας, Ἄλανοι ἔχουσι, αὐτόνομον ἔθνος, οἳ δὴ καὶ Πέρ-
σαις τὰ πολλὰ ζυμμαχοῦσι, ἐπὶ τε Ῥωμαίους καὶ ἄλλους πολε-
20 μίους στρατεύουσι. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ τῷ ὄρει τῷ Καυκασίῳ
ταύτῃ πη ἔχει.

Οὐννοι δὲ, οἱ καὶ Σάβειροι καλούμενοι, ἐνταῦθα ὄρη-
ται καὶ ἄλλ' ἅττα Οὐννικὰ ἔθνη. ἐνθὲν δὲ μὲν τὰς Ἀμαζόνας C

1. ἐπεμνήσθην] ἐμνήσθη Reg. 4. ὕψους] ὕψος Reg. 5. δὴ]
δε' L. 6. νεφελῶν] νεφῶν H. 8. διηνεκῶς] διηνεκῆς Reg.
12. πρὸς τὰ ἀνίσχοντα L. 17. ἐξ ὄρους] ἐξόδους Reg. 22. κα-
λούμενοι] ἐπικαλούμενοι Reg.

sub Lazorum dominatu a multo iam tempore Christiani, quemadmodum
aliae nationes omnes, quarum modo mentionem feci.

8. Est ultra regionem hanc Caucasus: qui mons in tantam altitu-
dinem surgit, ut nec pluvia, nec nix eius culmina contingant unquam,
utpote quibusvis nubibus altiora. A medio ad imum plenus est assidua
nive: infimaeque ipsius partes non minus quam summi aliorum montium
scopuli sese attollunt: atque haec quidem Septentrioni Solique occidenti
obversae, ad Illyricum ad Thraciam procurrunt: illae vero in Orientem
ac Meridiem vergentes, ad Portas evadunt, quae Hunnos vicinos in
Persarum ac Romanorum oras inducunt: Tzar altera, altera veteri no-
mine Caspia dicitur. Tractum illum, qui a monte Caucasu ad portas
Caspiae pertingit, Alani tenent, nullius imperio subditi, Persarum ple-
rumque socii, et in Romanos caeterosque eorum hostes arma soliti ferre.
Haecenus de Caucasu.

Ibi Hunni, quos Sabiros appellant, et aliae quaedam gentes Hun-
nicae habitant. Egressas inde Amazonas, et castra ad Thomiscyrum,

ὄρησθαι φασιν, ἀμφὶ δὲ τὸ Θερμίδοντον καὶ ποταμὸν τὸν Θερμίδοντα ἐνστρατοπεδεύσασθαι, ἥπερ μοι ἔναγχος εἴρηται, οὗ δὴ πόλις ἐν τῷ παρόντι Ἀμισός ἐστι. τανῦν δὲ οὐδαμῆ τῶν ἀμφὶ τὸ Κουκάσιον ἕρος χωρίων Ἀμαζόντων τις μνήμη ἢ ὄνομα διασώζεται, καίτοι καὶ Στράβωνι καὶ ἄλλοις τισὶ λόγοι ἀμφ' αὐτῶν ταῖς πολλοὶ εἴρηνται. ἀλλὰ μοι δοκοῦσι μάλιστα πάντων τὰ γε κατὰ τὰς Ἀμαζόνας ἔξιν τῷ ἀληθεῖ λόγῳ εἰπεῖν, ὅσοι ἔφρασαν οὐ πώποτε γένος γυναικῶν ἀνδρείων γεγενῆαι, οὐδὲ ἔρει μόνω τῷ Κουκάσιῳ τὴν τῶν ἀνθρώπων φύσιν Θεσμῶν τῶν οἰκείων ἐξίστασθαι, ἀλλὰ βαρβάρους ἐκ τῶνδε τῶν χωρίων στρατῶ μεγάλῳ ξὺν γυναιξὶ ταῖς αὐτῶν ἰδίαις ἐπὶ τὴν Ἀσίαν στρατεῦσαι, στρατόπεδόν τε ἀμφὶ ποταμὸν Θερμίδοντα ποησομένους ἐνταῦθα μὲν τὰς γυναῖκας ἀπλησιεῖν, αὐτοῖς δὲ γῆν τῆς Ἀσίας τὴν πάλην καταθέοντας, ἰπαρτυσάπτων σφίσι τῶν τῆδε ὠκημένων, ἄπαντας ἐξ ἀνθρώπων ἀφηνισθῆναι, οὐδένα τε αὐτῶν τὸ παράπαν ἐπαγγέειν ἐς τῶν γυναικῶν τὸ χαράκωμα, καὶ τὸ λοιπὸν ταύτας δὴ τὰς γυναῖκας, ὅτι τε τῶν περιόικων καὶ ἀπορία τῶν ἀναγκαιῶν ἀναγκισθεῖσαι, τὸ τε ἀρρενωπὸν ἀμφίβασθαι οὗ τι V 183 ἐθελουσίας καὶ ἀελευμένας τὴν πρὸς τῶν ἀνδρῶν ἐν τῷ στρατο- P 571 πέδῳ ἀπολελειμμένην τῶν ὄπλων σκευὴν, καὶ τακτῆ ἐξωπλισμέ-
 ρας ὡς ἄριστα ἔργα τὰ ἀνδρεία ξὺν ἀρετῇ ἐπιδείξασθαι, διωθουμένης ἐς τοῦτο αὐτὰς τῆς ἀνάγκης, ἧς δὴ ἐπίσσις διαφθαρῆναι ξυνέπεσε. ταῦτα δὲ ὡδὲ πη γεγενῆαι καὶ ξὺν τοῖς ἀνδράσι

1. Θερμίδοντον] Θερμίδοντον Reg. ut p. 567 b. 3. Ἀμισός] ἀμισός H. 8. ἀνδρείων] ἀνδρείων L. 10. στρατῶ] στρατεῦματι Reg. 18. ἀναγκαιῶν] ἐπιτηθείων Reg. 20. ἐξοπλισμένας L. ἐξοπλισμένας P.

fluvinisque Thermodontem, ubi nunc est urbs Amisus, ut paulo ante dixi, metatas ferunt. Hodie in locis Caucaso circumiectis nec nomen restat Amazonum, nec memoria, quamvis multa de his Strabo alique nonnulli commemorent. Eorum autem videtur mihi verisimillima de Amazonibus sententia, qui affirmarunt, virile mulierum genus nunquam existisse, nec naturam hominum a suis descivisse legibus in uno monte Caucaso: sed ingentem Barbarorum exercitum cum uxoribus illinc profectum expeditionem in Asiam suscepisse, et castris ad amnem Thermodontem positis, relictisque ibi uxoribus, cum magnam Asiae partem percurrissent, ab incolis adversos se offerentibus, caesos ad internecionem, neque ad uxorem castra reversum quemquam fuisse: has deinde viciniae metu et victis penuria adactas, induisse virilem animum habitumque, repugnante licet ingenio; ac sumptis armis, quae in castris mariti reliquerant, optime instructas, virilia facinora furti pectore edidisse, eas ad id compellente necessitate, donec omnes interierunt. Haec ita

τὰς Ἀμαζόνας στρατεύσασθαι καὶ αὐτὸς οἶομαι, τεκμηριούμενος οἷς δὴ καὶ χρόνῳ τῷ κατ' ἐμὲ ξυνηλέχθη γενέσθαι. τὰ γὰρ ἐπιτηδεύματα μέχρι ἐς τοὺς ἀπογόνους παραπεμπόμενα τῶν προγεγενημένων τῆς φύσεως ἰνδαλμα γίνεται. Οὐννων τοίνυν κατα-
 5 δραμόντων πολλάκις τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν, τοῖς τε ὑπαντιάσασιν ἐς χεῖρας ἑλθόντων, τινὰς μὲν αὐτῶν πεσεῖν ἐνταῦθα τετύχηκε, μετὰ δὲ τῶν βαρβάρων τὴν ἀναχώρησιν Ῥωμαῖοι διερευνώμενοι B
 τῶν πεπιτωκότων τὰ σώματα καὶ γυναικίαις ἐν αὐτοῖς εὔρον. ἄλλο μέντοι γυναικῶν στράτευμα οὐδὲμῃ τῆς Ἀσίας ἢ τῆς Εὐρώπης
 10 ἐπιχωριάζον ἐφάνη. οὐ μὴν οὐδὲ τὰ Καυκάσια ὄρη ἀνδρῶν ἔρημα γεγενῆσθαι πώποτε ἄκοη ἴσμεν. περὶ μὲν οὖν τῶν Ἀμαζόνων τοσαῦτα εἰρήσθω.

Μετὰ δὲ Ἀψιλους τε καὶ τοῦ μηροειδοῦς τὴν ἔτεραν ἀρχὴν ἐς τὴν παραλίαν Ἀβασγοὶ ἦκηνται, ἕχρι ἐς τὰ Καυκάσια
 15 ὄρη διήκοντες. οἱ δὲ Ἀβασγοὶ Λαζῶν μὲν κατήκοοι ἐκ παλαιού ἦσαν, ἄρχοντας δὲ ὁμογενεῖς δύο ἐς αἰε εἶχον. ὧν ἄτερος μὲν ἐς τῆς χώρας τὰ πρὸς ἐσπέραν, ὁ δὲ δὴ ἕτερος ἐς τὰ πρὸς ἀν- O
 σχοντι ἧλιον ἴδρυτο. οἱ δὲ βάρβαροι οὗτοι μέχρι μὲν καὶ ἐς ἐμὲ ἄλση τε καὶ ὕλας ἐπέβοντο. Θεοὺς γὰρ τὰ δένδρα βαρβάρῳ τινὶ
 20 ἀφελεία ὑπώπτεον εἶναι. πρὸς δὲ τῶν ἐν σφίσι ἀρχόντων τὰ δεινότερα διὰ φιλοχρηματίας μέγεθος ἔπασχον. ἄμφω γὰρ αὐτῶν οἱ βυσιλεῖς, ὕσους ἄν παῖδας ἐν τοῦτ' ἑτῷ ἔθνε ἀγαθοῦς τε

1. στρατεύσασθαι] στρατιεύσασθαι H. 2. τὰ γὰρ] τὰ δὲ H.
 5. ἀρχὴν om. L. 7. τῶν βαρβάρων τὴν] τὴν τῶν βαρβάρων L.
 17. τῆς χώρας τὰ] τὰς χώρας τὰς Reg. 18. ἴδρυτο L. ἴδρυν-
 το P. ibid. καὶ om. L.

gesta, et Amazonas ad bellum viros secutas esse, ex iis conicio, quae contigerunt aetate mea: siquidem progenitorum natura in studiis atque artibus elucet ad nepotes transmissis. Saepae igitur accidit, ut cum Hunni per Imperium Romanum grassarentur, collata cum obvisis manu pars eorum occumberet. Post Barbarorum discessum, Romani caesorum cadavera inspicientes, in his feminas reppererunt. Porro nec in Asia nec in Europa alius praeterea mulierum exercitus visus est, nec montes Caucasicos viris unquam viduatos audivimus. Atque haec de Amazonibus dicta sumo.

Trans Apsilios alterumque lunati recessus caput, oram habent maritimam Abasgi, adusque Caucasum pertinentes. Olim Lazorum ditione comprehendebantur, sub geminis Principibus popularibus suis: quorum alter occidentiam regionis partem obtinebat, alter orientalem. Hi Barbari ad meam aetatem lucos et silvas coluerunt, barbara simplicitate arbores in Deorum ducentes numero. Summa autem suorum Principum avaritia importunissime vexabantur: cum ambo ipsorum Reges, quoscunque cer-

- τὴν ὄψιν καὶ τὸ σῶμα καλοῦς ἴδοικν, τούτους δὴ ὀκνήσει οὐδε-
 μιᾷ ἐκ τῶν γειναμένων ἀφέλκοντες εὐνούχους τε ἀπεργαζόμενος
 ἀπεδίδοντο ἐς τῶν Ῥωμαίων τὴν γῆν τοῖς ἀνεῖσθαι βουλομένοις
 H 322 χρημάτων μεγάλων. τούς τε αὐτῶν πατέρας ἔκτεινον εὐθύς, τοῦ
 D μὴ αὐτῶν τινὰς τίσασθαι ποτε τῆς ἐς τοὺς παῖδας ἀδικίας τῶν
 βασιλέα ἐγχειριεῖν, μηδὲ ὑπόπτους αὐτοῖς τῶν κατηκόων τινὰς
 ἐνταῦθα εἶναι. ἦ τε τῶν νύκτων εὐμορφία σφίσι ἐς τὸν ὄλεθρον
 ἀπεκρίνετο. διεφθέρνοντο γὰρ οἱ ταλαιπώροι, παίδων θανάσι-
 μον δεδυστυχηκότες ἐδπρέπειαν. καὶ ἀπ' αὐτοῦ τῶν ἐν Ῥωμαιοῖς
 εὐνούχων οἱ πλεῖστοι καὶ οὐκ ἥκιστα ἐν τῇ βασιλείῳ ἀλλῇ γένος 10
 Ἀβασγοὶ ἐτύγγανον ὄντες. ἐπὶ τούτου δὲ Ἰουστινιανοῦ βασι-
 λεύοντος ἅπαντα Ἀβασγοῖς ἐπὶ τὸ ἡμερώτερον τετύγγη μεταμπί-
 σχοσθαι. τά τε γὰρ Χριστιανῶν δόγματα εἴλοντο καὶ αὐτοῖς
 Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς τῶν τινα ἐκ παλατίου εὐνούχων στελλας,
 Ἀβασγὸν γένος, Εὐφραντῶν ὄνομα, τοῖς αὐτῶν βασιλεῦσι διαρρή- 15
 P 572 δην ἐπέειπε μηδένα τὸ λοιπὸν ἐν τούτῳ τῷ ἔθνεϊ τὴν ἀρρενωπίαν
 ἀποψιλοῦσθαι, σιδήρῳ βιαζομένης τῆς φύσεως. ὃ δὴ ἄσμενοι
 Ἀβασγοὶ ἤκουσαν. καὶ τῇ τοῦ Ῥωμαίων βασιλείῳ διατάξει θαρ-
 ροῦντες ἤδη τὸ ἔργον τοῦτο σθένει παντὶ διεκώλων. ἰδεῖν γὰρ
 αὐτῶν ἔκαστος μὴ ποτε παιδίου πατὴρ εὐπρεποῦς γένηται. τότε 20
 δὲ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς καὶ ἱερὸν τῆς Θεοτόκου ἐν Ἀβασγοῖς
 οἰκοδομησάμενος, ἱερεῖς τε αὐτοῖς καταστησάμενος, διεπράξατο

4. τούς τε] τούτους τε L. *ibid.* [ἐκτεινον] ἔθνον L. 8. θανα-
 σίμον L. θανάσιμον P. 10. καὶ οὐκ L. Aberat καὶ.
 14. εὐνούχων] εὐνούχων L. 15. εὐφραντῶν Reg. εὐφραντῶν L.
 εὐφραντῶν HP. 18. διατάξει] ἐπιτάξει Reg.

nerent, in ea gente formoso vultu et corpore decenti pueros, nulla interposita mora ex complexu parentum eos abstraherent, et adempta virilitate, emere volentibus magno pretio venderent in Romano Imperio. Eorum patres de medio protinus tollebant: ne quorundam ex eo numero querelis pernotus Imperator, factam ipsorum filii inluriam ulcisci aggrederetur, nec subditorum quemquam apud se haberent suspectum. Itaque in eorum perniciem cedebat elegans filiorum forma, ac misere peribant, exitiali prolis pulchritudine infelices. Hinc fiebat, ut spadonum inter Romanos agentium plurimi, etiam in Aula Imperatoria, Abasgi natione essent. Nunc autem principe Iustiniano, omnia Abasgis in mitius mellisque conversa sunt. Nam et Christianam religionem amplexi sunt, et Iustinianus Augustus misso ad eos quodam ex Eunuchis Palatii, Abasgo genere, nomineque Euphrata, ipsorum Regibus diserte edixit, ne cui posthac in ea gente virilitatem exciderent, naturam ferro violante. Quae iuventibus animis acceperunt Abasgi, ac iam freti mandate Imperatoris Romani, id ne fieret totis viribus obstituerunt. Timebat enim quisque ne formosi filii pater fieret. Tum quoque Iustinianus Augustus

ἅπαντα αὐτοῖς ἤδη τῶν Χριστιανῶν ἐκδιδάσκεισθαι, τοὺς τε βασιλεῖς ἄμφω Ἀβασγοὶ καθελόντες ἀτίκτα ἐν ἐλευθερίᾳ βιοτεύειν ἐδόκουν. ταῦτα μὲν οὖν τῆδε ἐχώρησε.

δ'. Μετὰ δὲ τοὺς Ἀβασγῶν ὄρους κατὰ μὲν τὸ ὄρος τὸ V 184

5 *Καυκάσιον Βροῦχοι* ἤκρηται, Ἀβασγῶν τε καὶ Ἀλανῶν μεταξὺ ὄντες. κατὰ δὲ τὴν παραλίαν πόντου τοῦ *Εὐξείνου Ζήκχοι* ἴδρυνται. τοῖς δὲ δὴ *Ζήκχοις* τὸ μὲν παλαιὸν ὁ Ῥωμαίων αὐτοκράτωρ *βασιλέα* καθίστη, τὸ δὲ νῦν οὐδ' ὅτιοις Ῥωμαίοις ἐπακούουσιν οἱ βύρβαροι οὗτοι. μετὰ δὲ αὐτοὺς *Σαγίδαί* μὲν 10 οἰκοῦσι, μοῖραν δὲ αὐτῶν τῆς παραλίας Ῥωμαῖοι ἐκ παλαιῶ ἔσχον. φρούριά τε δειμύμενοι ἐπιθαλασσίδι δύο, *Σεβαστόπολιν* τε καὶ *Πιτυοῦντα*, δυοῖν ἡμέραιν ὁδῶ ἀλλήλοισιν δέχοντα, φρουρὰν ἐνταῦθα στρατιωτῶν τὸ ἐξ ἀρχῆς κατιστήσαντο. τὰ C μὲν γὰρ πρότερον κατάλογοι Ῥωμαίων στρατιωτῶν ἐς τὰ ἐπὶ τῆς 15 ἀκτῆς πάντα χωρία ἐκ τῶν Τραπεζοῦντος ὄρων ἄχρι ἐς τοὺς *Σαγίδας* εἶχον, ἥπερ μοι εἴρηται· νῦν δὲ μόνον τὰ δύο ταῦτα φρούρια ἐλλειπτο σφίσι, οὗ δὴ τὰ φυλακτήρια καὶ ἐς ἡμῆς εἶχον, ἐπειδὴ *Χοσρόης*, ὁ Περσῶν βασιλεὺς, *Λαζῶν* αὐτὸν ἐπαγαγμένον ἐς τὴν *Πέτραν* στρατεύμα Περσῶν ἐνταῦθα στέλλειν ἐν 20 σπουδῇ ἔσχε, τοὺς τε τὰ φρούρια ταῦτα καθέξοντας καὶ κωδικοποιημένους ἐν τοῖς ἐνταῦθα φυλακτηρίοις. ἄπερ ἐπεὶ οἱ Ῥωμαίων στρατιῶται προμαθεῖν ἔχουσαν, προτετήσαντες τὰς τε D

3. ἐχώρησε] ἐχώρησαν H. 5. Ἀλανῶν] ἄλανανῶν H. 6. Ζήκχοι — Ζήκχοις] Ζήχοι — Ζήχοις Reg. 7. δὴ addidi ex L. ibid. τὸ μὲν παλαιόν] μὲν τὸ παλαιόν P. κατὰ μὲν παλαιόν L. 9. Σαγίδαί] σαγίται H. σαγῆται L. 15. Σαγίδας] σαγίτας HL. 17. καὶ ἐς L. Aberat καὶ. 18. ἐπειδὴ δὲ P. δὲ om. L. ibid. αὐτὸν] αὐτῶν L. 19. ἐς om. L. 20. ἔσχε] εἶχε Reg. 22. προμαθεῖν] προμαθεῖν L. ibid. τὰς τε] τε τὰς H.

Deiparae templum apud Abasgos condidit, ibique sacerdotibus constitutis, effectit ut ritus omnes Christianorum edocerentur. Mox Abasgi sublati Regibus, vitam egere liberam visi sunt. Haec ibi sic processere.

4. Trans Abasgorum fines, ad montem Caucasum, habitant Bruchi, inter Abasgos Alanosque interiecti. Ponti Euxini litus Zecchi incederunt: quibus Regem olim dabat Romanus Imperator: nunc Romanis nulla in re parent hi Barbari. Ipsis ulterior est Sagidarum regio: cuius partem maritimam occupant olim Romani, extractisque in littore castris geminis, Sebastopoli et Pityunte, bidui procul disitis invicem, ibi militare praesidium ab initio constituerant. Quondam enim, ut dixi, oram omnem maritimam, a Trapezuntis limite ad Sagidas Romani milites tenebant. Ipsis deinde nihil reliquum fuit, praeter illa duo castra: ubi praesidium habuerunt ad aevum istud: quando Chosroës Persarum Rex a Laeis Petram deductus, contendit eo mittere copias Persicas, quae castra caperent, et stationariis munirent. At Romani milites, re praeco-

οίκιας ἐνέπρησαν καὶ τὰ τείχη ἐς τὸ ἔδαφος καθελόντες ἕς τε τὰς ἀκάτους μελλήσει οὐδεμιᾷ ἐσβάντες ἐς ἠπειρον εὐθὺς τὴν ἀντιπέρας καὶ Τραπεζοῦντα πόλιν ἐχώρησαν, ζημιώσαντες μὲν τῇ τῶν φρουρίων διαφθορᾷ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν, κέρδος δὲ αὐτοὶ πορισάμενοι μέγα, ὅτι δὴ τῆς χώρας ἐγκρατεῖς οὐ γηγόνισιν οἱ πο-5 λέμιοι. ἄπρακτοι γὰρ ἀπ' αὐτοῦ ἐς τὴν Πέτραν ἀνίστρεφον Πέρσαι. ταῦτα μὲν οὖν τῆδε ξυνητέχθη γενέσθαι.

Ἐπεὶ δὲ Σαγίδας Οὐννικὰ ἔθνη πολλὰ ἴδρυνται. τὸ δ' ἐντεῦθεν Εὐλυσία μὲν ἡ χώρα ὠνόμασται, βάρβαροι δὲ αὐτῆς P 573 ἀνθρώποι τὰ τε παράλια καὶ τὴν μεσόγειον ἔχουσι, μέχρι ἐς τὴν 10 Μαιῶτιν καλονομένην λίμνην καὶ ποταμὸν Τάναϊν, ὃς δὴ ἐς τὴν λίμνην ἐσβάλλει. αὕτη δὲ ἡ λίμνη ἐς τὴν ἀκτὴν πόντου τοῦ Εὐξείνου τὰς ἐκβολὰς ποιεῖται. ἀνθρώποι δὲ, οἱ ταύτη ᾤκηται, Κιμμέριοι μὲν τὸ παλαιὸν ὠνομάζοντο, ταῦν δὲ Οὐτοίργουροι καλοῦνται. καὶ αὐτῶν καθύπερθεν ἐς βορρῶν ἄνεμον ἔθνη τὰ 15 Ἄντων ἕμετρα ἴδρυνται. παρὰ δὲ τὸν χῆρον αὐτὸν, ὄθεν ἡ τῆς λίμνης ἐκβολὴ ἄρχεται, Γότθοι οἱ Τετραξίται καλοῦμενοι ᾤκηται, οὐ πολλοὶ ὄντες, οἱ δὲ τὰ Χριστιανῶν νόμιμα σιβόμενοι περιστέλλουσιν οὐδεὸς ἤσσαν. Τάναϊν δὲ καλοῦσιν οἱ ἐπιχώριοι καὶ τὴν ἐκβολὴν ταύτην, ἐκ λίμνης ἀρξαμένην τῆς 20 B Μαιώτιδος ἄχρι ἐς τὸν Εὐξείνου πόντον, ἠπερ διήκει ἐς ὄδον ἡμερῶν, ὡς φασιν, εἴκοσιν. ἀλλὰ καὶ τὸν ἄνεμον, ὃς ἐνθάδε

8. Ἐπιρ] ὑπερθεν Reg. *ibid.* Σαγίδας] σαγίδας HL. 16. Ἄντων] ἄντων H. 17. Τετραξίται] τραπεξίται H, et infra. 20. ἀρξαμένην] ἀρξάμενοι L.

gnita, ante eorum adventum, incenderunt domos, ac sine mora conscensis scaphis in adversam continentem Trapezuntemque urbem celeriter evaserunt; castrorum factura, quam Romanum Imperium fecit, magno hoc pensata lucro, quod illa regio in potestatem hostium minime venit: Persae enim re infecta inde Petram reversi sunt. Atque haec ita se habuerunt.

Ultrā Sagidas, siti sunt varii Hunnorum populi. Regio sequitur, quam appellant Eulysiam. Huius incolae Barbari qua maris litus, qua tractum mediterraneum obtinent, ad paludem usque Maeotim Tanaisque fluvium exonerant se in eam paludem. Palus autem in Ponti Euxiae litus evolvitur. Qui illic habitant, Cimmerici dicti olim, iam vocantur Uturguri. Ulteriora ad Septentrionem habent Antarum populi infiniti. Ubi se primum aperit alveus, quo palus effunditur, degunt Gotthi, Tetraxitae cognomine, qui quamvis pauci numero, nihilominus Christianorum leges et instituta religiose servant. Tanaisim etiam vocant indigenae illum alveum, qui a palude Maeotide ad Pontum Euxinum pertinet, itinere, ut aiunt, dierum viginti. Quin et ventum, qui inde spirat, Ta-

πνεῖ, Ταναίτην προσαγορεύουσιν. εἶτε δὲ τῆς Ἀρείου δόξης
 γίνοντό ποτε οἱ Γότθοι οὗτοι, ὡσπερ καὶ τὰ ἄλλα Γοτθικὰ H 323
 ἔθνη, εἶτε καὶ ἄλλο τι ἀμφὶ τῇ δόξῃ αὐτοῖς ἤσκητο, οὐκ ἔχω
 εἰπεῖν, ἐπεὶ οὐδὲ αὐτοὶ ἴσασιν, ἀλλ' ἀφείλεια τε ταῦν καὶ ἀπρα-
 5 γμοσύνη πολλῇ τιμῶσι τὴν δόξαν. οὗτοι ὀλίγω πρότερον (λέγω
 δὲ, ἤνίκα πρῶτόν τε καὶ εἰκοστὸν ἔτος Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς
 τὴν αὐτοκράτορα εἶχεν ἀρχὴν) πρέσβεις τέτταρας ἐς Βυζάντιον
 ἔπεμψαν, ἐπίσκοπον σφίσι τινὰ δεόμενοι δοῦναι· ἐπεὶ ὅστις μὲν
 αὐτοῖς ἱερεὺς ἦν, τετελευτήκει οὐ πολλῶ πρότερον, ἔγνωσαν δὲ
 10 οὓς καὶ Ἀβασγοῖς ἱερεῖα βασιλεὺς πέμψει καὶ αὐτοῖς προθυμώτατα C
 Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐπιτελῆ ποιήσας τὴν δέησιν ἀπεπέμψατο.
 οἱ δὲ πρέσβεις οὗτοι δέει Οὐννων τῶν Οὐλουργοῦρων ἐς μὲν τὸ
 ἐμφανές, ἀτήκων πολλῶν ὄντων, ἀποστοματίζοντες ὅτου δὴ
 ἔνεκα ἤκοιεν, ἄλλο οὐδὲν ὅτι μὴ τὰ ἀμφὶ τῷ ἱερεῖ βασιλεῖ ἤγγει-
 15 λαν, ὡς λαθραϊοτάτα τε ξυγγενήμενοι ἅπαντα φράζουσιν, ὅσα V 185
 ξυνοίσειν τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ ἔμιελλε, ξυγκρονομένων ἐς ἀλλήλους
 αἰετῶν σήλαι προσοίκων βυρβάρων. ὅτινα δὲ τρόπον οἱ Τε-
 τραζῖται καὶ ὄθεν ἀναστάντες ἐντυμῦθα ἰδρίσαντο, ἐρῶν ἔρχομαι.
 ε'. Πύλαι μὲν Οὐννων, τῶν τότε Κιμμερίων κυλομέ- P 574
 20 ριον, πολὺς τε ὄμιλος τὰ χωρία ταῦτα ἐνέμοντο, ὧν ἄρτι ἐμνή-
 σθη, βασιλεὺς τε εἰς ἕκασιν ἐφειστήκει. καὶ ποτέ τις αὐτῶν

8. ἤσκητο] ἤσκειτο Reg. et H. ἤσκητο Hm. 4. ἀλλ' ἀφείλεια
 PLm. ἀλλὰ φίλεια HL. 7. αὐτοκράτορα εἶχεν ἀρχὴν Reg. αὐ-
 τοκρατορίαν εἶχε P. 10. πέμψει Reg. ἐπέμψε P. 12. οὐ-
 τουροῦραν L. 14. ἤγγειλαν] ἤγγειλαν L. 16. ξυνοίσειν] συ-
 οίσειν L. 20. „πολὺς τε] Fragmentum Plithoei πολὺς τις.“
 MALT. Sic L.

nam appellat. An vero Arri sectam Gotthi isti, quemadmodum cae-
 terae gentes Gotthicae, aliamve secuti unquam fuerint, affirmare ne-
 queo, quando nec ipsi id sciunt, sed iam pietate admodum credula sim-
 plicisque religionem colunt. Haud pridem, nimirum anno vigesimo primo
 Imperii Iustiniani Augusti Legatos quatuor Byzantium miserunt, rogan-
 tes ut Antistite suo recens mortuo, aliquem sibi Episcopum daret. Au-
 dierant enim destinatum ab Imperatore fuisse Praesulem ad Abasgos.
 Eorum petitioni libentissime concedens Iustinianus Augustus ipsos remi-
 sit. Cum vero Hunnos Uturguros hi Legati metuerent, palam quidem
 ac multis audientibus, legationis causam exponentes, de Praesule tan-
 tum mentionem fecerant Imperatori: at in arcano intimoque colloquio
 utilitates omnes declaraverant, quas Imperium Romanum capturum esset,
 si discordia inter vicinos sibi Barbaros staretur. Quo demum pacto
 atque unde profecti Tetraxitae sedes ibi fixerint, iam iam dicturus sum.

5. Quae loca proxime memoravi, ea colebat olim multitudo ingens
 Hunnorum, qui tunc Cimmerici vocabantur, uniusque omnes Regi pare-
 bant. Aliquando his quidam praefuit, cui duo erant filii; Uturgur alter

τὴν ἀρχὴν ἔσχεν, ᾧ δὴ παῖδες ἐγένοντο δύο, ἄτερος μὲν Οὐτούργουρ ὄνομα, Κουτούργουρ δὲ ὁ ἕτερος. οἵπερ, ἐπειδὴ αὐτοῖς ὁ πατήρ τὸν βίον ζυμετρούσατο, τὴν τε ἀρχὴν ἄμφω ἐν σφίσιν αὐτοῖς διεδάσαντο καὶ τὴν ἐπωνυμίαν τοῖς ἀρχομένοις αὐτοῖς ἔδωσαν. οἱ μὲν γὰρ Οὐτούργουροι, οἱ δὲ Κουτούργουροι καὶ ἐς 5
 B ἐμὲ ὀνομάζονται. οὗτοι μὲν ἅπαντες τῆδε ᾠκητο, κοινὰ μὲν τὰ ἐπιτηδεύματα ζύμπαντα ἔχοντες, οὐκ ἐπιμιγνύμενοι δὲ ἀνθρώποις, οἳ δὴ τῆς τε λίμνης καὶ τῆς ἐνθλένδε ἐκροῆς ἐς τὰ ἐπιθάτερα ἴδρυντο· ἐπεὶ οὔτε διέβαινόν ποτε τὰ ὕδατα ταῦτα οὔτε διαβατὰ εἶναι ὑπόπτευον, πρὸς τὰ εὐκολώτατα περιφθοβοὶ ὄντες, 10 τῷ μηδὲ ἀποπειράσασθαι αὐτῶν πρόποτε, ἀλλ' ἀμελέτητοι τῆς διαβάσεως πυντάπασιν εἶναι. λίμνην δὲ τὴν Μαιῶτιν καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς ἐκβολὴν ὑπερβάντι εὐθὺς μὲν ἐς αὐτὴν ποῦ τὴν ταύτης ἀκτὴν οἱ Τετραξίται καλούμενοι Γότθοι τὸ παλαιὸν ᾠκητο, ὧν
 C ἐπιμνήσθη ἄρτιως· πολλῶν δὲ ἀποθιν Γότθοι τε καὶ Οὐσιγότθοι καὶ Βανδίλοι καὶ τὰ ἄλλα Γοτθικὰ γένη ζύμπαντα ἴδρυντο. οἳ δὴ καὶ Σκίθαι ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἐπεκαλοῦντο, ἐπεὶ πάντα τὰ ἔθνη, ἅπερ τὰ ἐκείνη χωρία εἶχον, Σκυθικὰ μὲν ἐπὶ κοινής ὀνομάζονται, ἔτιοι δὲ αὐτῶν Σαυρομάται ἢ Μελάγχλαινοι, ἢ ἄλλο τι ἐπεκαλοῦντο. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου φασίν, εἴπερ ὁ λόγος 20 ὄγιός ἐστι, τῶν μὲν Κιμμερίων νεανίας τινὰς ἐν κρηγεσίφ δια-

1. Οὐτούργουρ] οὐτούργουρ L. οὐτίγουρ Pm. 2. Κουτούργουρ] κουτούργουρ L. *ibid.* αὐτοῖς Reg. αὐτοῖς P. 3. ζυμετρούσατο L. *ibid.* ἐν σφίσιν PLm. ἐν om. H. ἐς σφίσιν L. 4. διεδάσαντο] διεδάσαντο H. 5. οὐτίγουροι, οἱ δὲ κουτίγουροι L. 6. ᾠκητο] ᾠκηται H. 9. ἴδρυντο] ἴδρυνται L. 15. πολλῶν] πολλοὶ H. *ibid.* δὲ αὐτῶν ἀποθιν L. 16. ἴδρυντο] ᾠκητο Reg.

nomine, alter Cuturgur. Patre mortuo, regnum inter se ambo partiti, de suo nomine dixerunt subditos: inde alii Uturguri etiamnum, alii Cuturguri appellantur. Ibi omnes debebant, si eodem plane institutis utentes, nihilque habentes commercii cum populis trans paludem eiusque fauces habitantibus; cum eas aquas nec traiecerint unquam, nec traieci posse existimarent, rem facillimam ideo reformidantes, quod ipsas esset hactenus intentata, neglecto penitus transitu. Ut quis paludem eiusque meatum superavit, in ipso statim littore antiquas intrat sedes Gothorum Tetraxitarum, de quibus modo memini. Hinc longius siti erant Gotthi, Visigotthi, Vandali, alique omnes populi Gotthici: qui et Scythas quosdam nemiabantur, communi utique illarum partium gentibus appellati: in quibus erant, qui Saurostarum, vel Melanchlaenorum, aliove quopiam peculiari cognomento gnaderent. Proecedente tempore, ferunt, (si vera est fama) adolescentes quosdam Cimmericos venationi deditos,

τριβὴν ἔχειν, ἔλαφον δὲ μίαν πρὸς αὐτῶν φεύγουσαν ἐς τὰ ὕδατα ἐσπηδῆσαι ταῦτα. τοὺς τε νεανίας, εἴτε φιλοτιμίᾳ εἴτε φιλονοι- **D**
κίᾳ τιλ' ἐχομένους, ἣ καὶ τι αὐτοὺς δαιμόνιον κατηνάγκασε, τῇ
ἐλάφῳ ἐπισπένθαι ταύτῃ, μηχανῇ τε αὐτῆς μεθίσθαι οὐδεμιᾶ,
5 ἕως ἔξιν αὐτῇ ἐς τὴν ἀντιπέρας ἀκτὴν ἴκοντο. καὶ τὸ μὲν διωκό-
μενον ὃ τι ποτ' ἦν ἐθῆδες ἀφανισθῆναι· (δοκεῖ γάρ μοι ὡς
οὐδὲ ἄλλου του ἕνεκα ἐνταῦθα ἐφάνη, ὅτι μὴ τοῦ γενέσθαι κα-
κῶς τοῖς τῆδε ὤκημένοις βαρβύμοις) τοὺς δὲ νεανίας τοῦ μὲν
κωνηγεσίου ἀποτυχεῖν, μάχης δὲ ἀφορμὴν καὶ λείως εὐρέσθαι.
10 ἐς ἣθ' ἡ γὰρ τὰ πάτρια οὗτοι τάχιστα ἐπανήκοντες ἐκδηλα πῦσι **P** 575
μερλοῖς πεποίηται ὅτι δὴ ταύτῃ βυτὰ σφίσι τὰ ὕδατα εἶη. ἀνε-
λόμενοι οὖν αὐτίκα τὰ ὄπλα πανδημεῖ τε διαβάντες ἐγένοντο μελ-
λήσει οὐδεμιᾶ ἐν τῇ ἀντιπέρας ἠπείρῳ, Βανδύλων μὲν ἦθ' ἐν-
θένδε ἀναστάντων ἐπὶ τε Λιβύης ἰδρυσσάμενων, ἐν Ἰσπανίᾳ δὲ
15 Οὐσιγοτόθων οὐκισσάμενων. Γότθοις οὖν τοῖς ἐς τὰ τῆδε ὤκη-
μένοις πεδία ἐξυπιναιῶς ἐπιπεσόντες πολλοὺς μὲν ἔκτειναν, τοὺς
δὲ λοιποὺς ἐτρέψαντο ἕπαντας. ὅσοι τε αὐτῶν διασφύγι ἴσχυ-
σαν, ἔξιν παισὶ τε καὶ γυναιξίν ἐνθένδε ἀναστάντες ἀπέλιπον μὲν
τὰ πάτρια ἦθ', διαπορθμευσόμενοι δὲ ποταμὸν Ἰστρον ἐν γῇ
20 τῇ Ῥωμαίων ἐγένοντο. καὶ πολλὰ μὲν τοὺς ταύτῃ ὤκημένους
δεινὰ ἔδρασαν, μετὰ δὲ δόντος βασιλῆως ὤκῃσαντο ἐς τὰ ἐπὶ **B**
Θράκης χωρία, καὶ τὰ μὲν ξυνεμάχουν Ῥωμαίους, τὰς τε ξυ-

3. δαιμόνιον αὐτοὺς L. 4. μεθίσθαι αὐτῆς L. 5. αὐτῇ]
αὐτοῖς L. 6. ὡς om. L. 7. „μὴ τοῦ Pith.“ MALT. Aberat
τοῦ. 10. ἐκδηλα Reg. ἐκδηλα P. 15. γότθων οὖν τῶν ἐς
τὰ τῆδε ὤκημένων Reg. 17. αὐτῶν] αὐτοὺς Pith. et L.
20. τοὺς — ὤκημένους] τοῖς — ὤκημένοις H. 21. ὤκῃσαντο
Reg. ὤκῃσαν P. 22. Θράκης] τρακίξης H. *ibid.* ξυντάξις]
συντάξις L.

cum cerva, quam agitabant, in aquas illas insiluisse, eam secutos esse, sive laudis ac victoriæ studio, sive divino quodam instinctu: nec destitisse, donec ad litus oppositum cum illa pervenissent: atque id quidem quodcumque demum fuerit quod insectabantur, repente evanuisse, eo tantum, credo, obiectum oculis, ut positus ibi Barbaris oriretur calamitas: adolescentes vero venationis consilio fraudatos, pugnae praedaeque opportunitatem nactos esse. Mox enim reversi in patriam, Cimmeriis omnibus significarunt, illic aquas vado transiri posse. Itaque sumptis confestim armis, cum omnibus copiis transgressi in adversam continentem evaserunt, cum inde egressi Vandali in Africa, et Visigothi in Hispania iam habitarent. Tum Gothos, qui regionis illius campos incolabant, adorti inopinato, multis caesis, reliquos omnes in fugam agunt. Quicumque elapsi sunt, inde cum liberis et uxoris migrantes, liquerunt patriam, trajectoque Istro flumine, in Romanorum fines se intulere. Ubi cum graviter incolas vexarent, sedes in Thracia ab Imperatore sibi

Η 324 τάξις ὡσπερ οἱ ἄλλοι στρατιῶται πρὸς βυσιλιῶς κομισθέντες ἀνὰ πᾶν ἔτος καὶ φοιδηρῶται ἐπικληθέντες· (οὕτω γὰρ αὐτοὺς τῆ
 V 186 Λατίνων φωνῇ ἐκάλεσαν Ῥωμαῖοι, ἐκείνο, οἴμμι, παρυδηλοῦν-
 τες, ὅτι δὴ οὐχ ἤσημένιοι αὐτῶν τῷ πολέμῳ Γότθοι, ἀλλ' ἐπὶ
 ξυνοθήκαις τισὶν ἔσπονδοι ἐγένοντο σφίσι. φοῖδιρα γὰρ Λατῖ-5
 νοι τὰς ἐν πολέμῳ καλοῦσι ξυνοθήκας, ἥπερ μοι ἐν τοῖς ἐμπρο-
 σθεν δεδήλωται λόγοις) τὰ δὲ καὶ πόλεμον πρὸς αὐτοὺς διέφερον
 C οὐδενὶ λόγῳ, ἕως ἄρχοντο ἀπιόντες ἐς Ἰταλίαν, Θεουδερῖχου ἡγου-
 μένου σφίσι. τὰ μὲν οὖν τῶν Γότθων τῆδε κεχώρηκεν.

Οὕνοι δὲ αὐτῶν τοὺς μὲν κτείναντες, τοὺς δὲ, ὡσπερ ἐρ-10
 ρήθη, ἐξαναστήσαντες τὴν χώραν ἔσχον. καὶ αὐτῶν Κουτούρ-
 γουροι μὲν παιδᾶς τε καὶ γυναῖκας μεταπεμψάμενοι ἐνταῦθα
 ἰδρῦσαντο, οὗ δὴ καὶ ἐς ἐμὲ ἄρχεται. καὶ δῶρι μὲν πολλὰ πρὸς
 βυσιλιῶς ἀνὰ πᾶν ἔτος κομίζονται, καὶ ὡς δὴ διαβαίνοντες ποτα-
 μὸν Ἰατρον καταθέουσιν ἐς αἰὲ τὴν βυσιλιῶς χώραν, ἔσπονδοί15
 τε καὶ πολέμιοι Ῥωμαίοις ὄντες. Οὐτούργουροι δὲ ξὺν τῷ ἡγου-
 μένῳ ἐπ' οἴκου ἀπεκομίζοντο, μόνοι τὸ λοιπὸν ἐνταῦθα κυδιῆζ-
 D σόμενοι. οἵπερ ἐπειδὴ λίμνης τῆς Μαιώτιδος ἀγχοῦ ἐγένοντο,
 Γότθοις ἐνταῦθα τοῖς Τετραξίταις καλοσμένιοις ἐνέτυχον. καὶ
 τὰ πρῶτα φρουξίμενοι ταῖς ἀσπίσιν οἱ Γότθοι ἀντικρὺ τοῖς ἐπισυ-20
 οῖν ὡς ἀμυνόμενοι ἔστησαν, σθένει τε τῷ σφετέρῳ καὶ χωρίῳ

2. τῇ Λατίνων] τότε λατίνων L. 10. ὡσπερ] ὅπερ Reg.
 ibid. ἐρρήθη Reg. ἐρρήθη P. 11. Κουτούργουροι] κοντερίγου-
 ροι HL. 14. κομίζονται] κομίζουσι Reg. ibid. ὡς δὴ om. L.
 16. Οὐτούργουροι] οντίγουροι L, quod ex Pith. affert Maht.

concessas occupaverunt. Ac partim quidem sociis iuvabant armis Ro-
 manos, annua, sicut caeteri milites, ab Imperatore accipientes stipen-
 dia, ac donati nomine Foederatorum. (Hoc enim Latino vocabulo affe-
 cerunt illos Romani; id, opinor, innuentes, non bello a se domitos Got-
 thos, at certis pactionibus assumptos in societatem fulasse: siquidem pa-
 ctiones, quae in bello fiunt, appellant Latini Foedera. ut in Libris su-
 perioribus dixi.) Alii vero bellum ipsis inferebant, nulla iniuria laces-
 siti, donec in Italiam commigrarunt, Theoderico duce. Hunc cursum
 habuere Gotthorum res.

Illis partim vita, partim patria expulsis, ut dictum est, regio in
 potestate Hannorum fuit, atque illic Cuturguri, sociis Iberis et uxeri-
 bus, consederunt: ubi etiamnum habitant, et quamvis multa singulis
 annis ab Imperatore dono accipiant, haud tamen abstinent eius provin-
 cias, transito Istre flumine, incursare, Romanorum simul socii, simul
 hostes. Uturguri cum suo Principe revertentes in patriam, ut eam dein-
 cept tenerent soli, cum ad paludem Maeotidem accessissent, in Gotthos
 Tetraxitas inciderunt. Ac primo quidem Gotthi, muniti clypeis, stetero
 contra, ut impetum prohiberent, cum suis viribus tam loci firmitate

ἰσχύϊ θαρσοῦντες· αὐτοὶ γὰρ ἀλκιμώτατοί εἰσι τῶν τῆδε βαρβάρων. καὶ ἡ πρώτη τῆς Μαιώτιδος ἐκροή, οὗ δὴ τότε οἱ Τετραξίται Γότθοι ἴδρυντο, ἐν κόλπῳ ξυνοῦσαι μνηοειδεῖ, περιβουλοῦσά τε αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον, μίαν ἐπ' αὐτοὺς εἰσοδον οὐ λαίαν εὐρείαν τοῖς ἐπιούσοι περιέχετο. ὕστερον δὲ (οὔτε γὰρ Οἰννοὶ χρόνον τινα τριβέσθαι σφίσι ἐνταῦθα ἤθελον, οἷ τε Γότθοι τῷ τῶν πολεμίων ὀμίλῳ ἐπὶ πολὺ ἀνθέξιν οὐδαμῆ ἤλασαν) ἐς λόγους ἀλλήλοισι ξυνίασιν, ἐφ' ᾧ ἀναμιχθέντες κοινῆ ποιήσονται τὴν διάβασιν, καὶ οἱ Γότθοι ἰδρῦσονται μὲν ἐν τῇ ἀντιπέρας ἠπειρῷ παρ' αὐτὴν τῆς ἐκβολῆς μάλιστα τὴν ἀκτὴν, ἵνα δὴ καὶ τανῦν ἴδρυνται, φίλοι δὲ καὶ ξίμμαχοι τὸ λοιπὸν Οὐτουργούροις ὄντες ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ σφίσι ἐνταῦθα βιώσονται τὸν πάντα αἰῶνα. οὕτω μὲν οὖν οἶδε οἱ Γότθοι τῆδε ἰδρῦσαντο καὶ τῶν Κουτουργούρων, ὥσπερ μοι εἴρηται, ἀπολειμμένων ἐν τῇ γῆ ἐπὶ θάτερα τῆς λίμνης οὕσῃ μόνοι Οὐτουργούροι τὴν χώραν ἔσχον, πρόγματα Ῥωμαίοις ὡς ἥκιστα παρεχόμενοι, ἐπεὶ οὐδὲ αὐτῶν ἕγκιστα ψέχεται, ἀλλ' ἔθνησι πολλοῖς διαιργόμενοι μεταξὺ οὖσιν ἀκουσίᾳ ἀπραγμοσύνη ἐς αὐτοὺς ἔχονται.

20 Ὑπερβάντι δὲ λίμνην τε τὴν Μαιώτιδα καὶ ποταμὸν Τάταιν ἐπὶ πλεῖστον μὲν τῶν τῆδε πεδίων Κουτουργούροι Οὔννοι, ἥπερ μοι ἐρρήθη, ψήκσαντο· μετὰ δὲ αὐτοὺς Σκύθαι τε καὶ

1. εἰσι] ἀπάντων εἰσι Reg. *ibid.* τῆδε om. Reg. 8. ἴδρυντο] ἴδρυνται Reg. 7. τῷ om. L. 12. οὐτιγούροις Reg. 14. κουτουργούρων HL. 15. οὐτιγούροι HL. 21. κουτιγούροι Reg.

freti. Nam et Barbarorum, qui in illis partibus degunt, ipsi fortissimi sunt; et Maeotis, ubi in Pontum illabi incipit, quo in loco agebant tunc Tetraxitae, lunatam sinum efficiens, ac fere undique eos ambiens, eo venientibus unum, eumque haud adeo latum aditum dabat. Dein tamen, cum neque Hunni tempus ibi terere velent, neque hostium multitudini se restituros Gotthi sperarent, colloquio habito, convenit, ut permixti una traicerent, et Gotthi fixis in opposita continente sedibus ad litus alvei quo palus influit, ubi hodieque habitant, amici in posterum sociisque Uturgurorum, pari cum ipsis iure semper viverent. Sic igitur Gotthi isti domicilia ibi collocarunt, et Cuturguris, ut dixi, trans paludem relictis, soli Uturguri oras patrias retinuerunt, Romanis nihil negotii facessentes. Cum enim non sint eorum accolae, sed multis interpositis gentibus discludantur, inviti vim ab illis absterinent.

Ultra paludem Maeotidem fluviumque Tanais, Hunni Cuturguri camporum aequora, ut modo dicebam, longe ac late insederunt. Post a Scythiis et Tauris tenetur omnis illa regio, cuius pars etiamnam Tauri-

Ταῦροι ξύμπανσαν ἔχουσι τὴν ταύτη χώραν, ἥσπερ μοῖρά τις Ταυρικὴ καὶ νῦν ἐπικαλεῖται, ἵνα δὴ καὶ τῆς Ἀρτέμιδος τὸν νεὼν γεγενῆσθαι φασὶν, οἵπερ ποτε ἢ τοῦ Ἀγαμέμνονος Ἰφιγένειά προὔστη. καίτοι Ἀρμένιοι ἐν τῇ παρ' αὐτοῖς Ἀκλισηνῇ καλου-
C μένη χώρᾳ τὸν νεὼν τοῦτον γεγενῆσθαι φασὶ καὶ Σκύθας τῆν-5
κάδε ξύμπαντας καλεῖσθαι τοὺς ἐνταῦθα ἀνθρώπους, τεκμηριοῦ-
μενοι τοῖς ὁμοίᾳ τε Ὁρέστη καὶ πόλει Κομάνῃ δεδιχηγμένοι μοι
ἐς ἐκεῖνο τοῦ λόγου. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων λεγέτω ἕκαστος ὡς
πῆ αὐτῶ βουλομένῳ ἐστί· πολλὰ γὰρ τῶν ἐτέρωθεν γεγενημένων,
ἴσως δὲ καὶ οὐδαμῇ ξυμπεπτωκότων, ἄνθρωποι προσποιεῖσθαι 10
φιλοῦσιν ἐς πάτρια ἤθη, ἀγανακτοῦντες, ἢν μὴ τῇ δοκίσει τῇ
αὐτῶν ἅπαντες ἔπωται. μετὰ δὲ τὰ ἔθνη ταῦτα πόλις Θαλασ-
σία οἰκεῖται, Βόσπορος ὄνομα καὶ Ῥωμαίων κατήκοος γενομένη
οὐ πολλῶ πρότερον. ἐκ δὲ Βοσπόρου πόλεως ἐς πόλιν Χερσῶνα
ἴοντι, ἢ κείται μὲν ἐν τῇ παραλίᾳ, Ῥωμαίων δὲ καὶ αὐτὴ κατῆ- 15
D κοος ἐκ παλαιοῦ ἐστί, βάρβαροι, Οὐννικὰ ἔθνη, τὰ μεταξὺ
ἅπαντα ἔχουσι. καὶ ἄλλα δὲ πολισμάτα δύο ἀγχοῦ Χερσῶνος,
Κῆποι τε καὶ Φανάγουρις καλούμενα, Ῥωμαίων κατήκοα ἐκ πα-
λαιοῦ τε καὶ ἐς ἐμὲ ἦν. ἄπερ οὐ πολλῶ ἔμπροσθεν βαρβάρων
V 187 τῶν πλησιοχώρων ἐλθόντες τινὲς ἐς ἔδαφος καθείλον. ἐκ δὲ 20

1. ἥσπερ μοῖρά τις] ἥσπερ μοῖρά τις H. ἥσπερ σπειρά τις L.
ἥσπερ σπειρά τις Lm. 3. φασὶν] φησὶν L. *ibid.* οὐπερ] ἡ-
περ L. 4. Ἀκλισηνῇ] κελσηνῇ H. Ἐκλισηνῇ scribitur vol. I.
p. 83. 84. In L verba Ἀρμένιοι — καλουμένη exciderunt. 5. χώ-
ρα] σκύθας τε τῇ χώρᾳ L. *ibid.* καὶ Σκύθας] σκύθας τε L.
11. ἐς πάτρια] ὡς πάτρια Lm. 12. ἔπωται] ἔπονται L.
13. καὶ om. L. 18. Φανάγουρις] φανούγουρις H. 20. ἐλθόν-
τες L. ἐλόντες P.

rica dicitur: ubi Dianae templum fuisse perhibent, cui quondam Iphigonia Agamemnonis filia praefuit. Etsi Armenii Acilisenae suae (regionis id nomen est) fanum illud vendicant: ac praeterquam quod Scytharum appellationem omnibus earum partium incolis communem olim fuisse contendunt, praeterea coniecturam iis firmant, quae de Oreste et urbe Comana memoravi, cum eo loci me deduxit historia. At de his arbitrata quisque suo pronuntiet. Etenim sic sunt homines: multa, quae alibi, vel forte etiam nusquam contigerunt, arrogare patriae suae gaudent, graviter ferentes, nisi sententiam ipsorum omnes sequantur. Post eas gentes, urbs est maritima Bosporus, quae ante aliquot annos ad Romanam ditionem accessit. Ab urbe Bosporo ad urbem Chersonem, sitam in maris littore, et Romanis iam inde olim subditam, habent Barbari, utique Hunni, quidquid interiacet. Chersoni vicina sunt duo oppida, Cēpi atque Phanaguris; quae cum ab longinquo aevo ad nostram memoriam Romanis paruisent, non ita pridem a finitimis Barbaris capta, ac

Χερσῶνος πόλεως ἐς τὰς ἐκβολὰς ποταμοῦ Ἰστρου, ὃν καὶ Δανούβιον καλοῦσιν, ὁδὸς μὲν ἔστιν ἡμερῶν δέκα, βάρβαροι δὲ Ἡ 326
 τὰ ἐκείνη ξέμπαντα ἔχουσιν. Ἰστρος δὲ ποταμὸς ἐξ ὄρων μὲν
 τῶν Κελτικῶν ῥεῖ, περὶ δὲ τὰς τῆς Ἰταλίας ἰσχυαίας, φερό-
 5 μενός τε ἐπὶ τὰ Λακῶν καὶ Ἰλλυριῶν καὶ τὰ ἐπὶ Θρηάκης χωρία,
 ἐκβάλλει ἐς τὸν Εὐξείνιον πόντον. τὰ δὲ ἐνθένδε ἅπαντα μέχρι P 577
 ἐς Βυζάντιον τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως τυγχάνει ὄντα. ἡ μὲν οὖν
 τοῦ Εὐξείνου πόντου περίοδος ἐκ Καλχηδόνης μέχρι ἐς Βυζάντιον
 ταύτη πη ἔχει. ἐς ὅσον δὲ ἡ περίοδος ἦδε διήκει, ἅπαν μὲν ἐς
 10 τὸ ἀκριβές οὐκ ἔχω εἰπεῖν, βαρβάμων, ὥσπερ μοι ἐρρήθη, φκη-
 μέτων ἐνταῦθα τοσοῦτων τὸ πλήθος, ἐπιμιξίας τε Ῥωμαίοις παρ'
 αὐτῶν τινος, ὅτι μὴ ὅσα κατὰ πρεσβείαν, ἴσως οὐδεμιᾶς οὐσης·
 ἐπεὶ οὐδὲ τοῖς πρότερον ταῦτα ἐγκειροῦσιν διαμετρήσασθαι ἐς
 τὸ ἀκριβές τι ἔμβαλεῖν εἰρησθαι. ἐκεῖνο μὲντοι διαφανές ἔστιν,
 15 ὡς πόντου τοῦ Εὐξείνου τὰ ἐν δεξιᾷ εἶη ἂν ἐκ Καλχηδόνης ἐς πο- B
 ταμὸν Φῶσιν δυοῖν καὶ πενήκοντα ὁδὸς ἡμερῶν ἐδξάνων ἄσδρί-
 ῶ δὴ οὐκ ἄπο τρόπου τεκμηριούμενος φαίη ἂν τις καὶ τὴν ἐτέραν
 τοῦ πόντου μοῖραν μέτρον τοῦδε εἶναι οὐ πολλῶ ἄποθεν.

ζ'. Ἐπειδὴ δὲ ἀκριβόμεθα ἐνταῦθα τοῦ λόγου, ἀναγρά- C
 20 ψυσθαι οὐ μοι ἄπο καιροῦ ἔδοξεν εἶναι ὅσα δὴ ἀμφὶ τοῖς ὄροις
 τῆς τε Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης διαμάχονται πρὸς ἀλλήλους οἱ
 περὶ ταῦτα δεινοί. λέγουσι μὲν γάρ τινες αὐτῶν τὰ ἡπειρω ταῦτα

1. Δανούβιον L. Δάνουβιον P. 3. ὄρων] ὄρων Reg. 4. τῆς
 om. L. 5. τὰ — χωρία] τῶν — χωρίων L. 9. ἅπαν] ἅπαν-
 τα Hm. 10. μοι om. L. 11. τοσοῦτων L. τοσοῦτον P.
 12. τινος] τινός L. 13. ἐπι habent HL: om. P et Reg.
 16. δυοῖν] δυεῖν L. 17. ῶ] ὁ Reg. 19. Ἐπειδὴ] ἐπι L.
 22. περὶ om. L.

solo aequata sunt. Ab urbe Chersonae ad ostia fluminis Istri, quem Danubium etiam vocant, iter est dierum decem, tractumque illum omnem Barbari tenent. Porro Ister e montibus Celticis habitur: extremam raudit oram Italiae, Daciam, Illyricum Thraciamque praeterfluit, et in Pontum Euxinum sese immittit. Ora hinc tota ad Byzantium Imperatori Romano subest. Hic demum est Ponti Euxini a Calchedone ad Byzantium ambitus, cuius mensuram certam assignare nequeo: quando illum tot gentes Barbarae, ut dixi, circumcolunt, quae nullum, nisi forte per Legatos, cum Romanis commercium habent: neque accuratum quidquam ab illis accepimus, qui illa spatia commetiri prius aggressi sunt. Id sane liquet, in dextero Ponti Euxini littore a Calchedone ad fluvium Phasin dierum LII. iter esse expedito viro. Unde quispiam non male coniectans dixerit, partem alteram Ponti non abesse multum ab hac mensura.

6. Quandoquidem huc oratio delapsa est, ineptum non esse indicio ea referro, quae de Asiae atque Europae finibus inter se disputant harum rerum periti. Alii quidem fluvio Tanai utramque continentem dis-

διορξζειν ποταμὸν Τάνυϊν, ἀπισχυριζόμενοι μὲν χρῆναι τὰς το-
 μὰς φυσικὰς εἶναι, τεκμηριούμενοι δὲ ὡς ἡ μὲν Θύλασσα προοῖου-
 σα ἐκ τῶν ἐσπερίων ἐπὶ τὴν ἑψάν φέρεται μοῖραν, ποταμὸς δὲ
 Τάνυϊς ἐκ τῶν ἀρκτῶν φερόμενος ἐς ἄνεμον νότον μεταξὺ ταῖν
 ἠπείρων χωρεῖ· ἔμπαιιν δὲ τὸν Αἰγύπτιον Νεῖλον ἐκ μεσημβρίας 5
 ἴοντα πρὸς βορρᾶν ἄνεμον Ἀσίας τε καὶ Λιβύης μεταξὺ φέρε-
 D σθαι. ἄλλοι δὲ ἀπ' ἐναντίας αὐτοῖς ἴοντες οὐχ ὕγιᾶ τὸν λόγον
 ἰσχυρίζονται εἶναι. λέγουσι γὰρ ὡς τὰ μὲν ἠπείρω ταῦτα τὸ ἐξ
 ἀρχῆς ὃ τε ἐν Γαδείροις διορξζει πορθμὸς ἀπ' ὠκείαν ἑξίων καὶ
 ἡ προοῖουσα ἐνθὲνδε Θύλασσα, καὶ τὰ μὲν τοῦ πορθμοῦ καὶ τῆς 10
 Θαλάσσης ἐν δεξιᾷ Λιβύη τε καὶ Ἀσίᾳ ὠνόμασται, τὰ δὲ ἐν ἀρι-
 στερᾷ πάντα Ἐσρώπη ἐκλήθη μέχρι πού ἐς λήγοντα τὸν Εὐξείνον
 καλούμενον πόντον. τούτων δὲ δὴ τοιοῦτων ὄντων ὃ μὲν Τά-
 ναῖς ποταμὸς ἐν γῆ τῆς Εὐρώπης τικτόμενος ἐκβάλλει ἐς λίμνην
 τὴν Μαιώτιδα, ἡ δὲ λίμνη ἐς τὸν Εὐξείνον πόντον τὰς ἐκβολὰς 15
 ποιεῖται οὔτε λήγοντα οὔτε μὴν κατὰ μέσον, ἀλλ' ἔτι πρόσω.
 τὰ δὲ εὐώνυμα τούτου δὴ τοῦ πόντου τῆ τῆς Ἀσίας λογίζεται
 μοῖρα, χωρὶς δὲ τούτων ποταμὸς Τάνυϊς ἐξ ὀρέων τῶν Ῥιπαίων
 P 578 καλουμένων ἐξιειν, ἀπερ ἐν γῆ τῆ Εὐρώπῃ ἐστίν, ὥσπερ καὶ
 αὐτοὶ οἱ ταῦτα ἐκ παλαιοῦ ἀναγραψάμενοι ὁμολογοῦσι. τούτων 20
 δὲ τῶν Ῥιπαίων ὀρέων τὸν ὠκείαν ὡς ἀπωτάτω ξυμβαίνει εἶναι.
 τὰ τοίνυν αὐτῶν τε καὶ Τανάϊδος ποταμοῦ ὀπισθεν ξύμπαντα
 Εὐρώπῃν ἐφ' ἐκίτερα ἐπάναγκες εἶναι. πόθεν οὖν ἄρα ποτὲ ἄρ-

8. φέρεται] ἐτίλλασθαι H. 5. χωρεῖ] χωρεῖν H. 14. 19. Μα-
 λιμ τῆ Εὐρώπης. 18. ὀρέων Reg. ὀρέων P. 20. οἱ L.
 καὶ οἱ P. 23. Εὐρώπῃν] εὐρωπαῖα Reg.

terminant, naturam in ea divisione sequendam esse asseverantes, eaque
 nixi ratione, quod mare ab Occasu ad Ortum se inferat: Tanais fluvius
 a Septentrione ad Austrum geminam continentem intermeet: ex adverso
 Nilus Aegyptius a Meridie ad Aquilonem inter Asiam labatur et Afri-
 cam. Alii vero his refragantes, sententiam eorum falsam esse contem-
 dunt. Aiunt enim has continentes primum freto Gaditano, quod Oceanus
 efficit, et mari, inde porro se insinuante, distrahi: ac partem quid-
 dem, quae a dextera freto atque mari praetenditur, Africam et Asiam
 appellari: quidquid autem a sinistra obiacet, Europae nomine compre-
 hendi, ad extremam usque oram Ponti Euxini. Itaque fluvium Tanain
 in Europa natum, prorumpere in paludem Maeotidem; hanc effundere se
 in Pontum, non extremum, nec medium, sed ultra; Asiaeque attribui
 regiones, quae ad Ponti laevam sitae sunt. Praeterea, cum flumen Ta-
 nais ex Riphacis montibus oriatur, in Europa utique positus, ut constat
 veterum, qui de his scripserunt, confessione, cumque Oceanus longissime
 ab his absit Riphacis montibus, statuunt necesse esse, quaecunque post
 eos montes Tanainque summota sunt, ad Europam utrinque pertinere,

χεται ἡπειρον ἐκατέραν διορῶν ὁ Τάναϊς οὐ ῥάδιον εἶναι εἰπεῖν.
 ἦν δέ τινα ποταμὸν διορῶν ἄμφω τὰ ἡπειρῶ λεκτέον, οὗτος δὴ
 ἐκεῖνος ὁ Φῶσις ἂν εἴη. καταντικρὺ γὰρ πορθμοῦ τοῦ ἐν Γα-
 δείροις φερόμενος ταῖν ἡπειροῖν κατὰ μέσον χωρεῖ, ἐπεὶ ὁ μὲν
 5 πορθμὸς ἐξ ὠκεανοῦ ἐξῶν θάλασσαν τήνδε ὑπεργαζόμενος τὰ B
 ἡπειρῶ ταῦτα ἐφ' ἐκάτερα ἔχει, ὁ δὲ Φῶσις κατ' αὐτόν που
 λήγοντα μάλιστα ἰὼν τὸν Εὐξείνιον πόντον ἐς τοῦ μνηοειδοῦς τὰ V 188
 μέσα ἐκβάλλει, τὴν τῆς γῆς ἔκτομὴν ἀπὸ τῆς θαλάσσης διαφα-
 νῶς ἐκδεχόμενος. ταῦτα μὲν οὖν ἐκότεροι προτεινόμενοι διαμά-
 10 χονται. ὡς δὲ οὐ μόνος ὁ πρῶτερος λόγος, ἀλλὰ καὶ οὗτος,
 ὄνπερ ἀρτίως ἐλέγομεν, μήκει τε χρόνου κακόμενται καὶ ἀνδρῶν
 τινῶν παλαιωτάτων δόξῃ, ἐγὼ δηλώσω, ἐκείνο εἰδὼς ὡς ἐκ τοῦ
 ἐπὶ πλεῖστον ἄνθρωποι ἕπαντες, ἦν τις φθάσει λόγου ἀρ- C
 χαίου πεποιημένοι τὴν μάθησιν, οὐκέτι ἐθέλουσι τῇ τῆς ἀλη-
 15 θείας ζητήσει ἐμφιλοχωροῦντες τυλαιπωρεῖν, οὐδὲ νεωτέραν τινὰ
 μεταμαθεῖν ἄμφ' αὐτῷ δόξαν, ἀλλ' αἰεὶ αὐτοῖς τὸ μὲν παλαιό-
 τερον ὑγιές τε δοκεῖ καὶ ἔντιμον εἶναι, τὸ δὲ κατ' αὐτοὺς εὐκυ-
 ταφρόνητον εἶναι νομίζεται καὶ ἐπὶ τὸ γελιοῦδες χωρεῖ. πρὸς δὲ
 20 γίνεται ζήτησις, ἀλλ' ὑπὲρ ποταμοῦ τε καὶ χώρας· ἄπερ ὁ χρό-
 νος οὔτε ἀμείβειν οὔτε πη ὑποκρῦψασθαι ἴσχυεν. ἦ τε γὰρ πεί- H 326

1. εἶναι] οἶμαι Hoeschellus. 4. φερόμενος] φαινόμενος H.
 ibid. χωρεῖ] ἔχωρεῖ L. 5. τήνδε L. δὲ τήνδε P. 8. ἐκτο-
 μὴν L. ἐντομὴν P. 12. δόξῃ om. L. 13. εἴ τις φθάσαν-
 τες L. ἐφθασαν Lm. 14. πεποιημένον L. 18. νομίζεται
 εἶναι L. ibid. χωρεῖ] δοκεῖ H. 20. ὑπὲρ] ἢ περὶ L.

ac negant designari facile posse, unde Tanais utramque continentem di-
 rimere incipiat: si quis autem sit amnis, cui conveniat eiusmodi munus
 discernendi partes Orbis terrarum, eum certe esse Phasin, cum e re-
 gione freti Gaditani labens, continentes interfuit. Quippe fretum, quod
 ex Oceano prorumpit, et mare istud infundit, hinc inde continentibus
 his ambitur, et Phasis prono ad extremum Pontum Euxinum cursu, ex-
 onerat se per medium litus, quod in Lunae cornua sinuatur; ita ut mari
 factam terrae divisionem manifeste ille excipiat ac prosequatur. His freti
 rationibus utrique inter se pugnant. Nec solum priorem illam senten-
 tiam, sed quam etiam proxime retuli, longinquitate aevi Scripturumque
 antiquissimorum auctoritate commendari ostendam, haud ignarus pleros-
 que omnes recepta olim opinione quampiam semel imbutos, in quaerendo
 accurate vero ingenium torquere nolle, nec sententiam recentiorum dis-
 cere; at semper certum reverenterque amplectendum illis videri quid-
 quid remotior vetustas tradidit: quod autem profert ipsorum aetas, nullo
 habendum numero, et ridiculis ascribendum. Accedit quod non rem ali-
 quam a materiae concretionem seivinctam, vel in sola positam intelligen-
 tia, admodumve obscuram investigamus, sed fluvium et regionem, quae

D ρα ἰγγὺς καὶ ἡ ὄψις ἐς μαρτυρίαν ἰκανωτάτη, οὐδὲν τε παρεμπο-
 διοθήσεσθαι οἶμαι τοῖς τὸ ἀληθές εὐρέσθαι ἐν σπουδῇ ἔχουσι.
 ὁ τοίνυν Ἀλικαρνασεὺς Ἡρόδοτος ἐν τῇ τῶν ἱστοριῶν τετάρτῃ
 φησι μίαν μὲν εἶναι τὴν γῆν ξέμπασαν, νομίζεσθαι δὲ εἰς μοίρας
 τε καὶ προσηγορίας τρεῖς διηρησθαι, *Λιβύην* τε καὶ *Ἀσίαν* καὶ
Εὐρώπην φημί. καὶ αὐτῶν *Λιβύης* μὲν καὶ τῆς *Ἀσίας* *Νεῖλον*
 τὸν *Αἰγύπτιον* ποταμὸν μεταξὺ φέρεσθαι, τὴν δὲ δὴ *Ἀσίαν* τε
 καὶ *Εὐρώπην* διορίζεσθαι τὸν *Κολχὸν Φῶσιν*. εἰδὼς δὲ τινὰς
 ἀμφὶ *Ταναΐδι* ποταμῷ ταῦτα οἶεσθαι, καὶ τοῦτο ἐν ὑστέρῳ ἐπι-
 P 579 πε. καὶ μοι οὐκ ἄπο καιροῦ ἔδοξεν εἶναι αὐτὰ τοῦ Ἡροδότου 10
 τὰ γράμματα τῷ λόγῳ ἐνθεῖναι ὡς πη ἔχοντα „ Οὐδὲ ἔχω συμ-
 βαλέσθαι ἀπὸ τοῦ μὴ εὐόση γῆ ὀνόματα τριφάσια κέεται, ἐπι-
 νυμλὴν ἔχοντα γυναικῶν, καὶ ὀρίσματα αὐτῇ *Νεῖλος* τε ὁ *Αἰ-
 γύπιος* ποταμὸς ἐτέθη καὶ *Φῶσις* ὁ *Κολχός*. οἱ δὲ *Ταναΐν* πο-
 ταμὸν καὶ *Μαιῶτιν* καὶ πορθμῆια τὰ *Κιμμέρια* λέγουσιν.“ ἀλλὰ 15
 καὶ ὁ τραγωδοποιὸς *Αἰσχύλος* ἐν *Προμηθεὶ* τῷ *λυομένῳ* εὐθὺς
 ἀρχόμενος τῆς τραγωδίας τὸν ποταμὸν *Φῶσιν* τέτρονον καλεῖ γῆς
 τε τῆς *Ἀσίας* καὶ τῆς *Εὐρώπης*.

B *Κάκεινο* δὲ μοι ἐν τῷ παρόντι εἰρήσεται, ὡς τούτων δὴ τῶν
 τὰ τοιαῦτα σοφῶν οἱ μὲν τὴν *Μαιῶτιν* οἶονται *λίμνην* ἀπεργά-20

1. παρεμποδιοθήσεσθαι Reg. παραποδιοθήσεσθαι P. 8. τε-
 τάρτῃ] Cap. 45. 5. διηρησθαι] διαιρισθαι Reg. *ἰβιδ.* Ἀσίαν]
 ἀσίην L. 6. φημί om. L. 8. διορίζεσθαι] διορίζειν Reg.
ἰβιδ. Κολχὸν] κολχικὸν H. 9. *ταναΐδι* ποταμῷ Reg. *Τάναϊν*
 ποταμὸν P. 10 αὐτὰ Reg. αὐτοῦ P. 11. συμβαλέσθαι
 Reg. ἐνυμβάλλεσθαι P. 15. καὶ *Μαιῶτιν*] τὸν *μαιῶτιν* L.
 16. τραγωδιοποιός H: illud Hm.

tempus nec mutare, nec recondere potuit: experimentum in promptu est;
 oculorum testimonio, omnium locupletissimo uti licet; neque impedimenti
 quidquam fore arbitror reperire verum satagentibus. Itaque Herodotus
 Halicarnassensis in libro iv. Historiarum unum quidem esse dicit terrarum
 Orbem universon, in tres vero divisiones partes, totidem nominibus
 distinctas, Africam videlicet, Asiam et Europam: Nilum Aegypti fluvium
 Africam atque Asiam intercurrere: Asiam Europamque Phasi, amne Col-
 chidis, separari. Cum autem sciret quosdam hoc ipsum opinari de Ta-
 nai, sententiam eorum subiecit. Ac mihi videtur pestulare locus, ut He-
 rodoti ipsius hic verba inseram, quae sic habent. *Nec possum assequi
 coniectura, cur, cum una terra sit, tria nomina, a feminis deducta, ac-
 ceperit, eiusque partes Nilo Aegypti fluvio ac Phasi Coloho discretas fue-
 rint. Sunt qui amnem Tanain, Maeotidem, et fretum Cimmerium assi-
 gnent. Aeschylus quoque Tragicus in Promethei soluti ipso statim exor-
 dio, fluvium Phasia Asiae et Europae terminum vocat.*

Neque illud modo omittam, eorum, qui huius disciplinae consulti
 sunt, censere quosdam, a palude Maeotide oriri Pontum Euxinum, et

ζισθαι τὸν Εὐξεινον πόντον, καὶ αὐτοῦ τὸ μὲν ἐν ἀριστερᾷ, τὸ
 δὲ ἐν δεξιᾷ τῆς λίμνης χωρεῖν, μητέρα δὲ διὰ τοῦτο τοῦ πόντου
 καλεῖσθαι τὴν λίμνην. ταῦτά τε φασὶ τεκμηριούμενοι, ὅτι δὴ
 ἐκ τοῦ καλουμένου Ἰεροῦ ἢ τούτου δὴ τοῦ πόντου ἐκροῇ ἐπὶ Βυ-
 5 ζαντίου καθ' ἕνα τις ποταμὸς κάττισι, καὶ ἀπ' αὐτοῦ πέρας εἶναι
 τοῦτο τοῦ πόντου οἴονται. οἱ δὲ τοῦ λόγου κατηγοροῦντες ἀπο-
 φαίνουσιν ὅτι δὴ μία τις ἐξ ὠκεανοῦ ξύμπασα ἢ θάλασσα οὕσα
 καὶ οὐδαμῇ ἐτέρωθεν ἀποληγούσα ἐς γῆν τὴν Λαζῶν κατατείνει,
 10 πλὴν γε εἰ μὴ τις, φασὶ, τὸ ἐν τοῖς ὀνόμασι διαλλάσσειν ἐτε- C
 ρότητα εἴπη, ὅτι δὴ τὸ ἐνθένδε ἢ θάλασσα πόντος ὀνομάσται.
 εἰ δὲ τὰ ῥεύματα ἐκ τοῦ Ἰεροῦ καλουμένου κάττισιν ἐς Βυζάντιον,
 οὐδὲν τοῦτο πρᾶγμα. τὰ γὰρ ἐν πορθμοῖς ὑπασὶ ξυμπύπτοντα
 πάθῃ οὐδενὶ λόγῳ φαίνεται εἶκοντα, οὐδὲ τις αὐτὰ φράσαι πώ-
 15 πτωτα ἱκανὸς γέγονεν. ἀλλὰ καὶ ὁ Σταγειρίτης Ἀριστοτέλης, σοφὸς
 ἀνὴρ ἐν τοῖς ἀδύστα, ἐν Χαλκίδι τῇ τῆς Εὐβοίας τούτου δὴ ἐτε-
 κα γενοῦς, κατανοῆσαι τὸν ταύτη πορθμὸν, ὅπερ Εὐρίπων ὀνο-
 μάξουσιν, καὶ λόγον τὸν φυσικὸν ἐς τὸ ἀκριβὲς διερευνᾶσθαι βου-
 20 λόμενος, ὅπως δὴ καὶ ὅντινα τρόπον ἐνίσταται μὲν τὰ τοῦ πορθμοῦ
 τούτου ῥεύματα ἐκ δυομῶν φέρεται, ἐνίσταται δὲ ἐξ ἡλίου ἀνατο- D
 λῶν, καὶ κατὰ ταῦτα πλεῖν τὰ πλοῖα ξύμπαντα ἐνταῦθα ξυμ-
 βαίνει, ἣν δὲ ποτε τοῦ ῥοῦ ἐξ ἀνίσχοντος ἡλίου ἰόντος, ἀρξάμε-

8. ἐτέρωθεν] ἐτέρωθεν L. 9. τὸ ἐν] τὴν ἐν H. *ibid.* διαλλά-
 σον om. H. *ibid.* ἐτερότητα] ἐτερότατον L. 11. κάττισιν]
 καττισιν H. ἐξίαισιν Reg. 13. φαίνεται] φαίνονται H.
 15. Χαλκίδι τῆς P. σχολῇ ἐπὶ H. χαλκίδι τῇ τῆς L. 16. κατα-
 νοῆσαι] κατανοῶν τε Reg.

partim ad laevam, partim ad dexteram fluere; eamque esse causam cur
 Ponti mater appelletur palus. Id coniectura hac fulciunt, quod Pontus,
 amnis instar, ab Hiero Byzantium versus decurrit: ideoque Ponti finem
 hic statuunt. Alii sententiam hanc refellentem, demonstrant, mare, quod
 unum est, totumque ab Oceano infunditur, ad Lazicam usque evadere,
 neque alibi postremum habere finitem: nisi quis forte, inquirunt, ex no-
 minum dissimilitudine diversitatem rerum arguat: quod nemp̄ mare hinc
 deinceps Pontus vocetur. Neque obstat illius ab Hiero Byzantium cur-
 sus. Nam quae in omnibus fretis nocduant, non videntur cadere in ne-
 stram intelligentiam, neque ea quisquam explicare aliquando potuit.
 Certe ipse Aristoteles Stagiritēs, singulari sapientia ac doctrina vir,
 cum huius rei gratis in Chalcidem Euboeae se contulisset, fretum, quod
 ibi est atque Euripus dicitur, contemplari volens, et causam naturalem
 diligenter scrutari, cur et quomodo freti illius fluentia iam ab Occaso,
 iam ab ortu Solis ferantur, navesque omnes eiusmodi sequantur lapsum:
 ac si quando aquis ab Oriente meantibus, et nautis de more vehi coep-
 tis earum secundo agmine, adversi fluctus occurrerint, quod illic saepe

- V 189 *νων τε τῶν ναυτῶν ἐνθένδε ζὺν τῇ τοῦ ῥόδου ἐπιρροῇ ναυτῆλε-
σθαι, ἥπερ εἰσθεῖ, ἀπ' ἐναντίας τὸ ῥεῦμα ἤ, ὅπερ ἐνταῦθα
πολλάκις φιλεῖ γίνεσθαι, ἀναστρέφειν μὲν τὰ πλοῖα ταῦτα εὐθὺς
ἐνθεν ὠρμηγνται, τὰ δὲ ἄλλα ἐκ δυσμῶν ἐπὶ θάτερα πλεῖν, καί-
περ αὐτοῖς τῶν ἀνέμων τινὸς ὡς ἤμιστα ἐπιπνεύσαντος, ἀλλὰ 5
γαλήνης τε βαθείας τινὸς καὶ νηνεμίας ἐνταῦθα οὔσης· ταῦτα δ'
Σταγειρίτης ἰννοῶν τε καὶ ἀνακυκλῶν ἐπὶ χρόνου μῆκος, δυσθα-
νατῶν ἐπὶ ξυνοίᾳ ἤι ἐς τὸ μέτρον τοῦ βλου. οὐ μὴν ἀλλὰ κἂν
τῷ τῆν Ἰταλίαν τε καὶ Σικελίαν διεύγοντι πορθμῷ πολλὰ τῷ
P 580 παραλόγῳ γίνεσθαι πέφυκε. δοκεῖ γὰρ ἐκ τοῦ Ἀδριατικοῦ κα-
λουμένου πελάγους τὸ ῥεῦμα ἐκεῖσε ἰέναι. καίτοι ἐξ ὠκεανοῦ καὶ
Γαδιέρων ἢ τῆς θαλάσσης πρόδος γίνεται. ἀλλὰ καὶ Ἰλλυγοὶ
ἐξαπινάλως ἐνταῦθα συχοὶ ἀπ' οὐδεμιᾶς ἤμιν φαινομένης αἰτίας
τὰς ναῦς διαχρῶνται. καὶ διὰ τοῦτο οἱ ποιηταὶ λέγουσι πρὸς
τῆς Χαρύβδews ῥοφεῖσθαι τὰ πλοῖα, ὅσα ἂν τέχῃ τηρικᾶδε ὄντα 15
ἐν τῷ πορθμῷ τούτῳ. οὗτοι δὲ ταῦτα πάντα οἴονται, τὰ πλεί-
στω παραλόγῳ ἐν πᾶσι ξυμβαίνοντα τοῖς πορθμοῖς, ἐκ τῆς ἀγ-
χίστα οὔσης ἐκατέρωθεν ἠπείρου ξυμβαίνειν. βιαζόμενον γὰρ
B φασὶ τῇ στενοχωρίᾳ τὸ ῥόδιον ἐς ἀτόπους τινὰς καὶ λόγον οὐκ
ἐχούσας ἀνάγκας χωρεῖν. ὥστε εἰ καὶ ὁ ῥόθς ἐκ τοῦ Ἰεροῦ κα-
λουμένου ἐς Βυζάντιον δοκεῖ φέρεσθαι, οὐκ ἂν τις τῆν τε θά-*

2. τὸ ῥεῦμα] ἀπὸ (αὐτοῦ H.) τὸ ῥεῦμα Reg. 3. πολλάκις
ἐνταῦθα L. *ibid.* ἀναστρέφειν — πλεῖν] ἀναστρέφει — πλεῖ L.
4. ἐνθεν Reg. Vulgo ἐνθένδε. 8. ἐπὶ ξυνοίᾳ ἤι] σοφίας
ἀφύπνο Reg. *ibid.* οὐ μὴν ἀλλὰ] ἐπεὶ Reg. 10. παραλόγῳ]
παρακλήσια addit Scalliger. 15. ῥοφεῖσθαι Reg. ῥοφᾶσθαι P.
ibid. τέχῃ] τέχοι L. 16. δὲ ταῦτα πάντα] δὲ ταῦτα δὲ ἄπαν-
τα Reg. *ibid.* τὰ πλείστα παραλόγως ἔμπασι L. 20. χωρεῖν]
χωρεῖ Reg.

fit; tum repente hae naves eo redeant, unde profectae sunt; aliae vero ob Occasum in diversum tendant, quamvis nullo utantur vento; sed ibi tranquillitas summa sit atque malacia. In his considerandis ac mente volvendis cum temporis plurimum contrivisset Stagiritēs, moerore animi confectus obiit. Praeterea in freto, quod ab Italia Siciliam disiungit, multa praeter opinionem fieri solent. Nam eo videtur aqua affluere ex mari Adriatico, licet ex Oceano Gadibusque mare procedat: ac frequen-tes eo loci repentini vertices, quorum causa nos latet, naves hauriunt. Quamobrem si quae forte navigia fretum illud intraverint, ea poëtae a Charybdi sorberi perhibent. Horum autem omnium causam, quae in omnibus fretis longe praeter opinionem contingunt, illi, quorum sententiam trado, in viciniam refundunt geminae hinc inde continentia. Aiant enim fluentem, iniquo coactum spatio, in difficultates adduci abhorrentes a communi sensu et inexplicabiles. Quare licet aqua ab Hiero Byzantium ferri videatur, non est tamen, cur hic mare Pontumque Eurium

λασσαν καὶ τὸν Εὐξείνιον πόντον ἀπολήγειν ἰσχυρίζαιτο ἐνταῦθα
 εἰκότως. οὐ γὰρ ἐπὶ στερεῶς τινος ὁ λόγος ὅδε φράσεως ἔστηκεν,
 ἀλλ' ἢ στενοχωρία κἀνταῦθα νικάτω. οὐ μὴν οὐδὲ παντάπασι
 τὸ τοιοῦτον ταύτῃ πη ἔχει. λέγουσι γὰρ οἱ ἀσπάλειες τῶν τῆδε
 5 χωρίων ὡς οὐχ ἄλλος δὴ ἐνθὺ τοῦ Βυζαντίου ὁ ῥοῦς κἀτείσειν, ἀλλ'
 αὐτοῦ τὰ μὲν ἄνω, ὕπερ ἡμῖν διαφανῆ ἐστι, κατὰ ταῦτα ξυμ- H 827
 βαίνει ἴεναι, τὰ δὲ τι ἐνερθεν, ἵνα δὴ ἄβυσσός ἐστί τε καὶ ὠνό- C
 μισται, τὴν ἐναντίαν τοῖς ἔνω διωρηθῆν χωρεῖν, ἔμπαλιν τε
 τοῦ φαινομένου ἐς αἰε φέρεσθαι. ταῦτά τοι, κλειδὰν ἄγραν με-
 10 τιάοντες ἰχθύων τὰ λίνα ἐνταῦθά πη ἀπορρήψωσι, ταῦτα δὲ αἰε
 τῷ φεύμυτι βιαζόμενα τὴν ἐπὶ τὸ Ἴερὸν φέρεται. ἐν δὲ Λαζικῇ
 πανταχόθεν ἢ γῆ τῆς Θυλάσσης ἀποκρούει τὴν πρόοδον, ἀνα-
 χαιτίζουσα τὸν αὐτῆς δρόμον, πρῶτόν τε καὶ μόνον ἀπολήγειν
 αὐτὴν ἐνταῦθα ποιεῖ, τοῦ δημιουργοῦ δηλονότι τὰ ὄρια σφίσι
 15 τῆδε θεμένον. ἀπτομένη γὰρ ἢ θάλασσα τῆς ταύτης ἡόνος οὔτε
 πρόσω χωρεῖ οὔτε πη ἐς ὕψος ἐπαιρεται μείζον, κἀπερ παντα-
 χόθεν αἰε περιρρομένη ποταμῶν ἐκβολαῖς ἀναριθμῶν τε καὶ D
 ὑπερφυῶν ἄγαν, ἀλλ' ἀναποδίζουσα ὀπίσω ἐπάνεισιν αὐθις καὶ
 μέτρον διωριθμουμένη τὸ ταύτης ἴδιον, διασώζει τὸν ἐαυτῆς ὄρον,
 20 ὥσπερ τινὰ δειμαίνουσα νόμον, ἀνάγκη τε τῇ ἀπ' αὐτοῦ ἐς τὸ
 ἀκριβὲς σφριγγομένη καὶ φυλασσομένη μὴ τι τῶν ξυγκειμένων ἐκ-
 βῶσα φανείη. τὺς γὰρ ἄλλας ἀπάσας τῆς Θυλάσσης ἀκτὰς οὐκ

5. κἀτείσειν] ἀπεισειν Reg. 7. ἴεναι ξυμβαίνει L. *ibid.* τὰ
 δὲ τι ἐνερθεν, ἵνα] τὰ μέντοι, ἵνα L. 8. χωρεῖν] χωρεῖ L.
 12. ἀποκρούει] ἀποκρουομένη HL. ἀποκρούει μὲν Scaliger.
 15. ἀπτομένη] ἀπομίνει Reg. 19. διαριθμουμένη] δὴ ἀριθ-
 μουμένη L. *ibid.* ἐαυτῆς] ἐξ αὐτῆς L.

finiri quisquam asserat: neque enim firma ratione nititur haec sententia:
 sed hic quoque angustiae loci praevaleant necesse est. At neque ita
 omnino, ut alii existimant, se res habet. Nam constat testimonio piscato-
 rum istius orae, non totum undarum agmen recta Byzantium petere:
 verum eas quae superficiem obtinent nobisque apparent, illum habere
 cursum; quae vero sunt infra, ubi est quae dicitur abyssus, lapsu,
 aquis superioribus manifeste contrario, subire et meare semper adver-
 sum aequoris faciem. Itaque, cum intenti capiendis piscibus, ibi lineas
 miserint, haec semper Hierum versus abripiuntur subterlabentis aquae vi.
 Tota demum Lazicae ora mare a progressu arcet, ipsius cursum reprime-
 mens, efficitque ut ibi primum ac solum sistat, a summo utique rerum
 opifice illic positus ipsi finibus. Etenim mare, ubi littus id attigit, nec
 porro funditur, nec tollitur altius; quamvis innumeros maximosque flu-
 vios undique se exonerantes accipiat, sed retro labitur; ac modum sibi
 praescriptum servans, intra fines suos se continet, quasi legem reveren-
 tur quamdam, cuius necessitate rite coercitum caveat ne quid ex con-

ἀπ' ἐναντίας αὐτῆ, ἀλλ' ἐκ πλαγίου ζυμβαίνει κείσθαι. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων γινωσκέτω τε καὶ λεγέτω ἕκαστος ὅπη αὐτῷ φίλον.

- P 581 Ζ'. Ὅτου δὲ ὁ Χοσρόης ἕνεκα Λαζικῆς μεταποιεῖσθαι διὰ σπουδῆς εἶχεν ἤδη μὲν πρόσθεν μοι ἐρρήθη· ὃ δὲ δὴ αὐτὸν τις καὶ Πέρσας μάλιστα πάντων ἐς τοῦτο ἤνεγκεν, ἐνταῦθα δηλώσω, ὅτι δὴ καὶ χώραν τήνδε περιηγησάμενος ἔξυμπασαν σαφῆ τὸν περὶ τούτου πεποίηκα λόγον. πολλάκις οἱ βάρβαροι οὗτοι, Χοσρόου σφίσιον ἤγουμένοι, στρατιῶ μεγάλω ἐμβαλόντες ἐς Ῥωμαίων τὴν γῆν οὐκ ἐδιδίγηγα μὲν τοῖς πολεμίοις ἐπήνεγκαν πάθη, ὥσπερ 10
V 190 μοι ἐν τοῖς ὑπὲρ αὐτῶν λόγοις ἐρρήθη, αὐτοῖς δὲ ὄφελος οὐδ' B ὀτιοῦν ἀπενεγκαμένοις ἐνθένδε τοῖς τε χρήμασι καὶ τοῖς σώμασι πρόσθεν κεκακωμένοις ξυνέπεσε. πολλοὺς γὰρ ἀποβεβληκότες αἱ ἀηγλάσσοντο ἐκ Ῥωμαίων τῆς γῆς. διὸ δὴ ἐς ἤθη ἐπαριόντες τὰ πάτρια Χοσρόῃ ὡς λαθραιοῦτάτα ἐλοιδороῦντο καὶ δια- 15
φθορία τοῦ Περσῶν γένους αὐτὸν ἀπεκάλουν. καὶ ποτε καὶ ἐκ Λαζικῆς ἐπανήκοντες, ἐπιυδῆ ἐνταῦθα πύθειν ἔτυχον ὠμιληκότες ἀνηκίστοις τισι, ζυστήσεσθαι τε ἐκ τοῦ ἔμφανοῦς ἐπ' αὐτὸν ἔμελλον καὶ διαχρήσεσθαι θανάτῳ οἰκτιρίῳ, εἰ μὴ προμαθῶν C ἐφυλάξατο θωπιεῖα πολλῇ τοὺς ἐν σφίσι λογιμωτάτους περιελθῶν. 20
καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀπολογεῖσθαι τὴν κατηγορίαν ἐθέλων μέγα τι ὄφε-

2. ὅπη Reg. ὅπως P. 9. ἐμβαλόντες] ἐμβάλλοντες H.
10. ὥσπερ] ἄπερ L. 13. πρόσθεν LHm. πρὸς δὲ HP.
ibid. κεκακωμένοις Hm. κεκακῶσθαι HP. 14. ἤθη] ἔθη L.
15. χοσρόη L. Vulgo Χοσρόην. 19. διαχρήσεσθαι L.

stitutis violare videatur. Nec vero ullum aliud littus adversum est mari: sed illi omnia obliqua sunt. Porro de his sentiat quisque et pronuntiet prout ipsi libuerit.

7. Cuius rei causa Lazicam Chosroës in dittonem suam subiungere contenderit, iam supra dixi: quid vero maxime illum Persasque ad id moverit, hic declarabo commode, quando lucem praefert enarratio, que totam illam regionem paulo ante descripsi. Saepe quidem hi Barbari, duce Chosroë, Romanum Imperium ingressi cum magnis copiis, hostem calamitatis infandis affecerant, quas in libris ea de re scriptis recensui. At ipsi non modo nullum inde lucrum retulerant, sed iacturam etiam fecerant pecuniarum et corporum. Semper enim ex finibus Romanorum excesserant, multis suorum desideratis. Quare in patriam reversi, clam Chosroi maledicebant, eumque gentis Persicae extinctorem vocabant. Aliquando ex Lazica reduces, cum ibi dira perpassi essent, aperta conspiratione ipsum crudeliter de medio tollere pararunt: facissentque, nisi ille praemonitus periculum avertisset, multis blanditiis optimates deliniens. Atque ut reprehensionem elevaret, studium conta-

λος Περσῶν τῇ ἀρχῇ ἐκπορεύεσθαι διὰ σπουδῆς εἶχε. πόλει γοῦν Δάρας αὐτίκα ἐγκειρακῶς ἀπεκρούσθη ἐνθ' ἐνδε, ὥσπερ μοι εἴρηται, ἐς ἀπόγνωσιν τε τῆς τοῦ χωρίου ἐπικρατήσεως παντάπασις ἦλθεν. οὐδὲ γὰρ αὐτὸ ἐξ ἐπιδρομῆς ἔξαιρήσειν τὸ λοιπὸν 5 εἶχεν, οὕτω φυλασσομένων τῶν ἐκείνη φρουρῶν, οὐ μὴν οἱδὲ πολιορκῶν μηχανῇ τινι περιέσεσθαι αὐτῶν ἤλπιζε. τὰ τε γὰρ ἄλλα τῶν ἐπιτηδείων ἐς αἰὲ ἐν πόλει Δάρας διαρκῶς ἐξεπλήθεις D ἐπικείμενά ἐστιν, ὅπως δὴ ἐς μέγα τι χρόνου διαρκέσειε μήκος, καὶ πηγὴ ἄγχιστά πη φουμένη ἐν χώρᾳ κρημνώδει ποταμὸν ἀπερ- 10 γύζεται μέγαν, ὅσπερ τῆς πόλεως εὐθὺ φέρεται, οὐ δυναμένων τῶν ἐπιβουλεύειν ἐπιμεμένων ἐτέρωσέ πη αὐτὸν ἀποτρέπειν ἢ τρό- πω τῷ ἄλλῳ διὰ τὴν δυσχωρίαν βιάζεσθαι. ἐπειδὴν δὲ τοῦ πε- ριβόλου ἐντὸς γένηται, τὴν τε πόλιν περιῶν ξύμπασαν καὶ τὰς ταύτῃ δεξαμενὰς ἐμπλησάμενος εἶτα ἔξεισιν, ὡς ἀγχοτάτω τε τοῦ 15 περιβόλου ἐς χάος ἐμπεσῶν ἀφανίζεται. καὶ ὅπη ποτὲ τὸ ἐνθ' ἐνδε ἐκδίδωσιν οὐδενὶ γέγονε φανερόν ἐς τόδε τοῦ χρόνου. τοῦτο δὲ τὸ χάος οὐκ ἐπὶ παλαιοῦ γεγονὸς ἔτυχεν, ἀλλὰ χρόνῳ πολλῷ ὅστε- P 582 ρον ἢ τὴν πόλιν Ἀναστάσιος βασιλεὺς ἐδειματο ταύτην, ἢ φύσιν αὐτοῦ τοῦ χωρίου ἀπαντοματίσασα ἔθετο, καὶ δι' αὐτὸ ξυμβαί- 20 νει τοῖς προσεδρεύειν ἐθ' ἐλουσιν ἀμφὶ πόλιν Δάρας πείζεσθαι ὕδατος ἀπορία πολλῇ.

Ταύτης οὖν, ὥσπερ μοι εἴρηται, ἀποτυχῶν ὁ Χοσρόης τῆς πείρας ἐς ἔννοιαν ἦλθεν ὡς, ἦν καὶ πόλιν οἱ Ῥωμαίων ἐτέ-

2. ὥσπερ] ἤπερ Reg. 7. διαρκῶς] διηρκῶς H. 8. ἐστιν
 ἐξεκ. διακείμενα L. 13. ἐντὸς] εὐθὺ L. 19. δι' αὐτὸ] διὰ
 τοῦτο Reg. 22. ὥσπερ μοι] ὅπερ L.

lit ad Persarum ditionem luculenta aliqua accessione augendam. Itaque protinus urbem Daram aggressus est: at inde, ut dixi, repulsus, expugnandi loci spem omnem abiicit. Nam nec subito impetu illum capere deinde poterat, stationariis munitum intentissimis; nec si obsideret, ullo modo eos se subacturum sperabat. Quippe urbs Dara consulto repositam semper habet cibariorum cuiusquemodii copiam, quae in multum tempus sufficiat, et fons in vicino praecipitio scatens magnum flumen efficit, quod recta ad urbem labitur; ita ut infesta nulla vi alio detorqueri, neque ullo pacto inhiberi possit, repugnante loci iniquitate. Intra muros admissus, postquam urbem totam pererravit, eiusque implevit receptacula, exit, ac sub moenibus voragine haustus sic latet, ut quo postea erumpat, nondum cuiquam compertum sit. Nec vetus est vorago illa; sed sponte eius opifex fuit natura loci, multis post annis, quam Anastasius Augustus urbem illam condidit. Quo fit ut qui urbem Daram obsidione cingunt, aquae penuria plurimum laborent.

Hoc igitur frustra, ut dicebam, conatus Chosroës, id secum reputavit, licet aliam forte quamquam Romanae ditionis urbem caperet, nun-

ραν τινὰ παραστήσασθαι δυνατὰ εἶη, ἀλλὰ καθίεσθαι οὐ μὴ ποτε οἶός τε εἶη ἐν μέσῳ Ῥωμαίων, ὀχυρωμάτων τοῖς πολεμίοις ἀπολειμμένων ὀπίσω πολλῶν. καὶ Ἀντιόχειαν γὰρ τούτου δὴ ἔνεκα ἐς ἔδαφος καθελῶν ἀπηλλάγη ἐκ Ῥωμαίων τῆς γῆς. διὸ
 B δὴ μετριοσιθεῖς τὴν διάνοιαν ἐπὶ μακροτέρας ἐλπίδος ὤχετο, 5
 διερευνώμενος ἀμήχανα ἔργα. ἀκοῆ γὰρ ἔχων ὅτινα τρόπον οἱ
 H 328 ἐπ' ἀριστερᾷ πόντου τοῦ Εὐξείνου, οὗτοι δὴ βάρβαροι, ἀμφὶ
 τὴν Μαιώτιν ᾤκηται λίμνην καὶ ἀδεῶς κατατρέχουσι Ῥωμαίων
 τὴν γῆν, οὕτω καὶ Πέρσαις Λαζικὴν ἔχουσι πόνῳ οὐδενὶ δυνατὰ
 ἔσεσθαι ἔλεγεν, ἥνικα ἂν βουλευμένοις ἦ, εὐθὺς Βυζαντίου ἵεναι, 10
 οὐδαμῆ διαπορθμευομένοις τὴν Θάλασσαν, ὡς καὶ τὰ ἄλλα βαρ-
 βαρικὰ ἔθνη, ἃ ταύτῃ ἴδρυνται, ἐς αἰὶ δρωσι. διὰ ταῦτα μὲν
 Λαζικῆς Πέρσαις μεταποιῶνται. ἐγὼ δὲ ὄθεν τὴν ἐκβολὴν τοῦ
 λόγου ἐποιησάμην ἐπάνεμι.

C ἦ. Χωριάνης μὲν οὖν καὶ ὁ Μήδων στρατὸς ἐστρατοπε- 15
 δεύσαντο ἀμφὶ τὸν ποταμὸν Ἴππιν. ἐπειδὴ δὲ ταῦτα Γουβάζης
 τε, ὁ Κόλχων βασιλεὺς, ἔμαθε καὶ Λαγισθαῖος, ὅσπερ ἠγγεῖτο
 τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ, ἐς πάγκοινον βουλευσάμενοι ἦγον ἐπὶ
 τοὺς πολεμίους τὸ Ῥωμαίων τε καὶ Λαζῶν στρατεύμα. γενόμε-
 νοι τε Ἴππιδος τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ θάτερα καὶ αὐτοῦ ἐνστρατοπε- 20
 δευσάμενοι τὰ παρόντα ἐν βουλῇ εἶχον, πότερα μένουσί τε αὐτοῖς
 V 191 D καὶ δεχομένοις ἐπιόντας τοὺς ἐναντίους ζυνοῖσι μᾶλλον ἢ ἐπὶ

1. δυνατὰ Reg. δυνατόν P. 4. ἔνεκα] ἔνεκα H. *ibid.* κα-
 θελῶν] ἥνικα ἐξείλεν add. H. 10. ἔλεγεν om. L. 11. οὐδα-
 μῆ Reg. οὐδαμοῦ P. *ibid.* ὡς] ὡσπερ L. 12. ἃ om. L in
 textu. *ibid.* ἴδρυνται] ἴδρυνται Hm. 16. τὸν om. L.
 17. δαγισθαῖος L. 18. ἐς πάγκοινον] ἐπίκοινα Reg. 22. ἐναν-
 τίους] πολεμίους Reg.

quam tamen inter Romanos sedem sibi stabilem fore, si multa illi a tergo praesidia retinerent: quae causa fuerat, cur Antiochiam everteret, pedemque ex Romano solo efferret. Quare animo arduorumque facinorum cupiditate elatus, spem longius extendit. Etenim fama edoctus, uti Barbari, qui a Inaeva Ponti Kuxini paludem Maeotidem accolunt, Imperium Romanum libere incurserunt, ita Persis liberum ac promptum fore dicebat, occupata semel Lazica, Byzantiae ire recta, quoties vellet, non traiecto mari, ut facere solent caeterae gentes Barbarae, quae in illis partibus habitant. Haec porro sunt, quae Persas ad Lazicam obtinendam inducunt: nunc unde deflexit oratio, illuc redeat.

8. Ergo Chorianes et Medorum exercitus castra ad fluvium Hippia metati sunt. Qua de re certiores facti Gubazes Colchorum Rex, ac Dagisthaeus exercitus Romani Dux, collatis consiliis, Romanorum Lazicumque copias in hostem ducunt. Ultra amnem Hippia progressi, castris ibi positis, cum re praesenti deliberant, satiusne sit presso pede

τοὺς πολεμίους σφίσειν ἰτέον, ὅπως δὴ θάρσους τοῦ σφετέρου ποιησάμενοι ἐπίδειξιν Πέρσαις, ἐνδηλά τε τοῖς ἐναντίοις καταστησάμενοι ὡς καταφρονήματι ἐπ' αὐτοὺς ἴωσι, τῆς τε ξυμβολῆς αὐτοὶ ἄρξονται καὶ δουλώσαι τῶν ἀνθισταμένων τὸ φρόνημα 5 ἵκανοὶ εἶεν. ἐπειδὴ τε ἡ γνώμη ἐνκα τῶν ἐπὶ τοὺς πολεμίους παρακαλούντων, ὥρμηγτο ἐπ' αὐτοὺς εὐθύς ἅπαντες. ἐνταῦθα Λαζοὶ Ῥωμαίους ξυντάσσεσθαι οὐκέτι ἤξιον, προτεινόμενοι ὅτι P 583 δὴ Ῥωμαῖοι μὲν οὔτε πατρίδος οὔτε τῶν ἀναγκαιοτάτων προκινδυνεύοντες ἐς τὸν ἀγῶνα καθίστανται, αὐτοῖς δὲ ἐπὲρ τε παίδων 10 καὶ γυναικῶν καὶ γῆς τῆς πατρίδος ὁ κίνδυνός ἐστιν. ὥστε κἂν γυναικας τὺς σφετέρας ἐρυθριῶεν, εἰ σφίσι πρὸς τῶν ἐναντίων κρατεῖσθαι ξυμβαίη. ταύτῃ δὲ τῇ ἀνάγκῃ τὴν οὐκ οὔσαν αὐτοῖς ἀρετὴν αὐτοσχεδιάσειν ὑπώπτεον. πρῶτοι δὲ αὐτοὶ κατὰ μόνας ὄρων τοῖς πολεμίους ὁμόσε ἵεναι, ὅπως αὐτοὺς μὴ ξυνταράξω- 15 σιν ἐν τῷ ἔργῳ Ῥωμαῖοι, οὐχ ὁμοίως σφίσειν ἐς τὸν κίνδυνον προθυμούμενοι. ταῦτα νεανιουσαμένων Λαζῶν περιχαρῆς ὁ Γουβάζης γενόμενος μικρόν τε ὑποθεν Ῥωμαίων αὐτοὺς ξυγκαλέ- B πας τοιάδε παρεκλείεσαστο „Παραίνεσιν μὲν ἐς εὐψυχίαν ὀρμῶσαν οὐκ οἶδα εἴ τινα δεῖ πρὸς ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες, ποιέσθαι. οἷς 20 γὰρ ἡ τῶν πραγμάτων ἀνάγκη τὴν προθυμίαν ἀνίστησι, παρικελεύσειωσ ἂν οὐδεμιᾶς προσδεῖν οἶμαι, ὅπερ καὶ ἡμῖν ἔν γε τῷ πα-

1. ὅπως] ὅπερ H. 3. τῆς τε] τε om. Reg. 4. αὐτῆς ἄρξον-
 τες δουλώσαι Reg. 8. ἀναγκαιοτάτων Hm. ἀναγκαιῶν P.
 12. κρατεῖσθαι ξυμβαίη (ξυμβαίει Reg.)] ξυμβαίει κρατεῖν L.
 ἰδὶδ. δὴ] γὰρ L. 15. ὁμοίως] ὁμοία L. 17. μικρόν τε] μι-
 κρόν δὲ L. 21. ὅπερ καὶ L. ὥσπερ καὶ P. ἰδὶδ. ἡμῖν] ἡμῖν
 Hm. omisso καὶ.

hostem opperiri, eiusque impetum excipere, quam ipsum invadere: ut Persis exhibentes speciem praesentis animi, ac generosum in petendis illis contemptum prae se ferentes, praelium laceasant, itaque animos adversariorum consternent. Eorum, qui in hostes impellebant, vincente sententia, illicet cuncti adversum illos proficiuntur. Tum recusare Lazicem cum Romanis unam componere, causam hanc afferentes, quod Martis aleam non subirent Romani pro patria ac summa sibi necessitudine coniunctis: ipsi vero pro liberis, uxoribus, ac focis dimicarent: ita ut conspectum vererentur coniugum, si ab hoste victi discederent. Quia necessitate factum iri putabant, ut fortis animus, quo carebant, adesset. Quocirca impatienter optabant, primi hostem seorsum aggredi, ne in re agenda a Romanis perturbarentur, haud pari secum ardore discrimen praelii adeptibus. Hac Lazorum ferocia laetus Gubazes, illos non procul a Romanis convocatos eiusmodi oratione hortatus est. Nescio, Viri, num apud vos verbis opus sit ad excitandos animos comparatis. Nulla enim hortatione egere illos existimo, quos animat accenditque

ρόντι τετύχηκεν. ὑπὲρ γυναικῶν γὰρ καὶ παίδων καὶ γῆς τῆς πατρῴας καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ὑπὲρ τῶν ὄλων ὁ κίνδυνός ἐστιν, ὑπὲρ ὧν ἡμῖν ἐπίτασι Πέρσαι. τοῖς δὲ τι ἀφαιρεῖσθαι τῶν ὑπαρχόντων βιαζομένοις οὐδεὶς τῶν πάντων παραχωρεῖ, ἐπιμάχεσθαι τῶν προσηκόντων ἀναγκαζούσης τῆς φύσεως. οὐκ ἀγνοεῖτε δὲ ὡς 5
C Πέρσαις τὴν πλεονεξίαν οὐδὲν ἴατησιν, ἐν ἔξουσίᾳ γεγονόσι τοῦ δύνασθαι, οὐδὲ ἄρξουσι μόνον ἡμῶν ἢ τάξουσι φόρους ἢ τᾶλλα κατηκόους ποιήσονται, εἴ τι μὴ ἐπιλελήσμεθα ὧν ὁ Χοσρόης ἐγκεχέφηκεν ἐφ' ἡμῖν οὐ πολλῶ πρότερον, ἦν νῦν περιέσωνται ἡμῶν τῷ πολέμῳ. ἀλλὰ μηδὲ ἄχρι τοῦ λόγου προῖέτω μοι τὰ 10
 τῆς Περσῶν πείρας, μηδὲ διαλιπέτω τὸ Λαζῶν ὄνομα. σὺ χαλεπὸς δὲ, ὦ ἄνδρες, ἡμῖν ὁ πρὸς Μήδους ἀγὼν, πολλάκις σπτοῖς καὶ ἐς χεῖρας ἔλθουσι καὶ ὑπερβαλλομένοις τῇ μάχῃ. τῷ γὰρ ξυνειθισμένῳ τὸ δύσκολον οὐδαμῇ πάρεστι, προδαπαρηθείσης τῆς τῷ ἔργου ταλαιπωρίας μελέτη καὶ πείρα. ὥστε διὰ 15
 τοῦτο καὶ καταφρονεῖν τῶν πολεμίων, ὅτε νενικημένων ἐν ξυμβολαῖς καὶ οὐχ ὡς ὁμοίως θρασυνομένων ἡμᾶς δεήσει. φρόνημα γὰρ δουλωθὲν ἄπαξ παλινδρομεῖν ἤκιστα εἴωθε. ταῦτα τοίνυν ἐκλογιζόμενοι μετὰ τῆς ἀγαθῆς ἐλπίδος τοῖς ἐναντιοῖς ὁμῶσε χωρεῖτε.“

20

1. γῆς addidi ex L. 3. ἡμῖν] ὑμῖν L. 5. δὲ add. L.
 6. Πέρσαις] περσῶν L. ibid. γεγονόσι om. L. 8. ὁ om. L.
 9. ἐφ' ἡμῖν] ἐφ' ὑμῖν Hm. ibid. ἦν νῦν] ἢ οὖν L. ibid.
 περιέσωνται L. περιέσονται P. 10. ἡμῶν] ὑμῶν L. 11. δια-
 λιπέτω L. 12. ἡμῖν] ὑμῖν L. 13. ὑπερβαλλομένους L.
 14. ξυνειθισμένῳ Reg. 17. εἰς om. L. ibid. ἡμᾶς] ἡμῶν L.
 ἡμῖν Scaliger.

rerum necessitas, qualis modo nobis incidit. Siquidem in hoc proelio, de uxoribus, liberis, patria, uno verbo, de summa rerum agitur, cuius gratia Persae nobis arma inferunt. At nemo omnium unus est, qui bonorum suorum partem aliquam vi auferentibus cedat, tueri quas ad ipsum pertinent cogente natura. Nec vos latet effraenem et impotentem esse cupiditatem Persarum, ubi semel potestatem nacta est. Profecto si nos iam debellabunt, haud contenti dominatione, vectigalia imponent, ac caetera in subditos exercabunt, sat cognita; nisi quid forte eorum, quas in nos Chervoos non ita pridem suscepit, oblitus sumus. Agite vero, ne verbis tenuis ac mihi prodant vestra in adoriendis Persis alacritas, neque ignavias notam subeat Laborum nomen. Nec nobis grave sit pugnare cum Medis, postquam multa cum illis proelia secunda fecimus. Abest enim a consuetudine difficultas, sublata iam laboris molestia, exercitatione et usu. Est igitur cur hostem ideo contemnatis, quia saepe acie victus, vobis animo concedit. Nec vero redire solet animus, cum semel abaccessit constrictus motu. Eiusmodi cogitationibus ac spe bona pleni hostem invadite.

Τοσαῦτα Γουβάζης εἰπὼν ἐξῆγε τὸ Λαζῶν στρατεύμα, καὶ
 ἐτάξαντο ὧδε. πρῶτοι μὲν οἱ Λαζῶν ἵππεῖς τεταγμένοι ἀπ'
 ἐναντίας ἦσαν, ὀπισθεν δὲ οὐκ ἄγχιστα πη, ἀλλ' ὡς ἀπωτάτω,
 ἢ Ῥωμαίων ἵππος αὐτοῖς εἶπετο. τούτων δὲ δὴ τῶν Ῥωμαίων
 5 ἡγοῦντο Φιλέγγαγός τε, Γήπαις γένος, δραστήριος ἀνὴρ, καὶ
 Ἰωάννης Ἀρμένιος, διαφερόντως ἀγαθὸς τὰ πολέμια, Θωμᾶ
 υἱὸς, ὄνπερ ἐπέκλῃσιν ἐκάλουν Γούζην, οὗ δὴ καὶ τοῖς ἔμπρο- P 584
 σθεν λόγοις ἐμνήσθη. ἐν ὑστέρω δὲ Γουβάζης τε ὁ Λαζῶν βα-
 σιλεὺς καὶ Λαγισθαῖος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς ξὺν τοῖς ἀμφοτέ-
 10 ρων πεζοῖς εἶποντο, λογισάμενοι ὡς, εἰ τοῖς ἵππευσι τραπήνῃ
 ξυμβαίη, ἐς αὐτοὺς ῥᾶστα σωθήσονται. Ῥωμαῖοι μὲν οὖν καὶ
 Λαζοὶ τῷ τρόπῳ τούτῳ ἐτάξαντο, Χωριάνης δὲ ἄνδρας μὲν χι-
 λίους τῶν οἱ ἐπομένων ἀπολεξόμενος τεθωρακισμένους τε καὶ
 τᾶλλα ξηωπισμένους ὡς ἄριστα, πρόσω ἐπὶ κατασκοπῇ ἔπεμ-
 15 ψεν, αὐτὸς δὲ παντὶ τῷ ἄλλῳ στρατῷ ὀπισθεν ἦει, φυλακτῆ- H 329
 ριον ὀλίγων τινῶν ἐν στρατοπέδῳ ἀπολιπῶν. προτερήσασα δὲ ἡ
 Λαζῶν ἵππος ἀτιμάζει τὰς ἐπιγγελίας οἷς ἔδρασεν, ἐπὶ τῶν ἔρ-
 γων διαβαλοῦσα τὰς πρόσθεν ἐλπίδας. τοῖς γὰρ τῶν πολεμίων B
 προδρόμοις ἐντετυχηκότες ἐξαπιναίως, οὐκ ἐνεγκόντες τε τὴν αὐ- V 192
 20 τῶν ὕψιν, στρέψαντες αὐτίκα τοὺς ἵππους, κόσμῳ οὐδενὶ ὀπίσω
 ἀνέστρεφον, τοῖς τε Ῥωμαίοις ἐπειγόμενοι ἀνεμίγνυντο, ἐς αὐ-
 τοὺς οὐκ ἀπαξιοῦντες καταφυγεῖν, οἷς δὴ ξυντάσσεισθαι τὰ πρό-
 τερα ὤκνον. ἐπειδὴ δὲ ἀμφοτέροι ἀλλήλων ἄγχιστα ἴκοντο,

7. Γούζη] γοβίζη H. 8. τε ὁ L. τε καὶ ὁ P. 11. ξυμβαίη] ξυμβαίνει Reg. 20. στρέψαντες] τρέψαντες Reg. 21. ἐπειγόμενοι] ἐπιγινόμενοι Reg.

Haec locutus Gubazes, Lazorum copias eduxit. Sic autem acies instructa erat, ut primi adversum hostes incederent Lazorum equites. Pone longo intervallo sequebatur equitatus Romanus: cuius ductores erant Philegagus, natione Gepaes, vir strenuus, et Ioannes, Armenius bellicosissimus, Thomae filius, cognomine Guzes, cuius mentionem feci in superioribus libris. Postremum locum obtinebant Gubazes Lazorum Rex, Romanorumque Dux Dagisthaeus cum utriusque gentis peditatu, eo consilio, ut si forte equites terga verterent, ad hunc facile se reciperent. Ita quidem Romani Lazique se ordinarunt. Chorianes vero lorincatos caeterisque armis egregie munitos viros mille, quos e suis delegerat, exploratum praemisit, et cum reliquo exercitu subsequutus est, paucis ad castrorum custodiam relictis. At praevius Lazorum equitatus promissa factis contrariis turpiter fallit, spem pristinam damnans atque evertens re secus gesta. Nam cum in hostium praecursores repente incidisset, eorum conspectum non sustinens, illico flexis equis in composito rediit, ac prope re Romanis admiscuit, non dubitans ad eos perferre, quibuscum antea iungere aciem recusaverat. Postquam ad se in-

χειρῶν μὲν τὰ πρῶτα οὐδέτεροι ἦρχον οὐδὲ ξυνέμισγον, ἀλλὰ τῶν ἐναντιῶν ἐκάτεροι ἐπιόντων μὲν ἀνεπόδιζον, ὑποχωροῦντων δὲ ἐπεβιάτευον, ἕς τε ὑπαγωγῆς καὶ παλιώξεως καὶ ἀγχιστρόφους
C μεταβολῆς πολὺν τινα κατέτριψαν χρόνον.

Ἦν δὲ τις Ἀρταβάνης ἄνομα ἐν τούτῳ τῷ Ῥωμαίων στρα- 5
τῷ, Περσαρμένιος γένος, ὅσπερ ἐς Ἀρμενίους τοὺς Ῥωμαίων
κατηκόους πολλῶ πρότερον ἀπηυτομοληκῶς ἔτυχεν, οὐχ ἀπλῶς,
ἀλλὰ φόνῳ Περσῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἀνδρῶν μαχίμων, Ῥω-
μαίοις τὴν ἐς αὐτοὺς πίστιν πεποιημένος ἐχέγγων. Βαλεριανῷ
γὰρ τότε στρατηγῶντι ἐν Ἀρμενίοις ἐς ὅσιν ἐλθῶν ἄνδρας πεν- 10
τήκοντα τῶν παρὰ Ῥωμαίοις οἱ αὐτῷ διδόναι ἐδεῖτο. τυχῶν τε
ὧνπερ ἐβούλετο, ἐς φρούριον ἐν Περσαρμενίοις κείμενον ἦει. οὗ
δὴ ἑκατὸν τε καὶ εἴκοσι Περσῶν φυλακτῆριον ὑπὸ τῷ φρουρίῳ
αὐτὸν ξὺν τοῖς ἐπομένοις ἐδέξαντο, οὐπω ἐνδηλον ὄντα ὅτι δὴ

D μεταπορευθεὶς τὴν πολιτείαν νεωτερίζει. ὁ δὲ τοὺς τε εἴκοσι καὶ 15
ἑκατὸν κτείννας καὶ ζύμπαντα ληισάμενος τὰ ἐν τῷ φρουρίῳ χρή-
ματα, μεγάλα ὑπερφυῶς ὄντα, παρὰ Βαλεριανὸν καὶ τὸ Ῥω-
μαίων στράτευμα ἦει, πιστὸς τε σφίσις ἀπ' αὐτοῦ φανείς Ῥω-
μαίοις τὸ λοιπὸν ξυνεστράτευεν. οὗτος Ἀρταβάνης ἐν ταύτῃ τῇ
μάχῃ δύο ξὺν αὐτῷ τῶν Ῥωμαίων στρατιωτῶν ἐπαγόμενος ἐν με- 20
ταιχιῳ ἐγένετο, οὗ δὴ ἀφίκοντο καὶ τῶν πολεμίων τινές. ἐφ'

8. παλιώξεις] παλινδιώξεις Reg. 9. αὐτοῦς] αὐτὸν L.
10. πενήκοντα Ῥωμαίους οἱ L. Ῥωμαίους etiam ex Reg. affer-
tur. 12. ἐν Περσ. L. Aberat ἐν. „Videtur addenda praeposi-
tio ἐν.“ MALT.

vicem accesserunt utrique, principio neutra acies in pugnam coorta est, nec signa contulit, utraque sic alternante, ut modo cederet irruentibus adversariis, modo recedentibus instaret. In huiusmodi cursibus recursibusque et reciprocis impressionibus multum temporis contritum est.

Quidam erat in Romano exercitu Persarmenius, Artabanes nomine: qui ad Armenios Romanis subditos multo ante transfugerat, non simpliciter modo, at Persarum bellatorum cxx. caede suam in Romanos fidem testatus. Cum enim Valerianum adisset, tunc temporis Magistrum militum per Armenias, ab eo virus quinquaginta Romanae ditionis petierat, ac voti compos, contulerat sese in Persarmeniae castellum: quo a Peris praesidiariis loci cxx. admissus cum comitatu, antequam constaret eum ad aliam Rempublicam transgressum nova tentare; illis cxx. caesis, ac direptis omnibus castelli opibus, sane magnis, ad Valerianum Romanumque exercitum venerat: ex illo perspecta ipsius fide, eum Romani militiae suae ascriptum deinceps habuerant. Hic Artabanes, cum ad istud certamen ventum esset, assumptis duobus Romanis militibus, inter utramque aciem stetit, eoque ex hostibus quidam progressi sunt. In

οὐς Ἀρταβάνης ὀρμήσους, τῶν Περσῶν ἕνα, ψυχῆς τε ἀρετῆ καὶ σώματος ἀλλῆ ἐπιμικρῶς μέγαν, τῷ δόρατι εὐθὺς ἔκτεινεν, ἕκ τε τοῦ ἵππου ῥίψας προσουδίξει χυμαί. τῶν δέ τις βαρβάρων παρὰ P 585 τῷ πεπτωκότι ἔστως ἕξει κατὰ κόρρης ἐπάταξε τὸν Ἀρταβάνην 5 οὐ καιρίαν πληγῆν. ἄτερός τε τῶν τῷ Ἀρταβάνη ἐπισπομένων, Γότθος γένος, τοῦτον δὲ τὸν ἄνδρα, τὴν χεῖρα ἔτι ἐν τῇ τοῦ Ἀρταβάνου κεφαλῇ ἔχοντα, κατὰ λαγύνα ἐπιτυχῶν τὴν εὐώνυμον διεχρήσατο. καὶ οἱ χίλιοι τοῖς ξυμπεπτωκόσιν ἐκπεπληγμένοι ὀπίσω ἐχώρουν, τὸν τε Χωριάτην ξὺν τῷ ἄλλῳ Περσῶν 10 τε καὶ Ἀλανῶν στρατῷ ἕμενον καὶ οὐκ ἐς μικρὰν ἀνεμίγνυντο σφίσι.

Ἦδη δὲ καὶ οἱ ἀμφὶ Γουβύζην καὶ Λαγιοθαῖον πεζοὶ ἐς ἱππεῖς τοὺς σφετέρους ἀφίκοντο καὶ ἡ μάχη ἐν χερσὶν ἀμφοτέρωθεν B ἦν. τότε δὲ Φιλήγαγός τε καὶ Ἰωάννης, ἐλεύσσοις εἶναι ἢ ἐνεγ- 15 κείν ἐπιούσαν τὴν τῶν βαρβάρων ἵππον οἰόμενοι, μάλιστα ἐπεὶ ἐπέγνωσαν τὴν Λαζῶν δύναμιν, ἀπὸ τῶν ἵππων ἀποθορόντες ταῦτά ποιεῖν ἀναγκάζουσι Ῥωμαίους τε καὶ Λαζοὺς ἅπαντας. ἐς φάλαγγά τε ὡς βαθυστάτην ταξάμενοι πεζοὶ μετωπηδὸν ἀντίοι τοῖς πολεμίοις ἔστησαν ἅπαντες, τὰ δόρατι ἐπανατεινόμενοι σφί- 20 σιν. οἱ δὲ βάρβαροι οὐκ ἔχοντες ὃ τι γέωνται (οὔτε γὰρ ἐπιδραμεῖν πεζοῖς γε οὔσι τοῖς ἐναντίοις ἠδύναντο οὔτε αὐτῶν ξυνταράξαι τὴν φάλαγγα οἷοί τε ἦσαν) ἐπεὶ αὐτοῖς οἱ ἵπποι ταῖς τε τῶν δοράτων αἰχμαῖς καὶ τῷ τῶν ἀσπίδων πατάγῳ ἀχθόμενοι

2. ἕκ — χυμαί] Suidas s. v. προσουδίξει.

4. τῷ πεπτωκότι]

τὸν πεπτωκότα Reg.

5. τῶν om. L.

ibid. ἐπισπομένων]

ἐπισπόμενος L.

9. ξὺν] σὺν L.

16. ἐπέγνωσαν] ἀπέγνω-

σαν L. 17. ταῦτά] ταῦτόν L.

quos irruens Artabanes, Persam, animo et corpore valentissimum, hasta protinus conficit, atque equo deiectum humi sternit. Tum lapsus astans unus e Barbaris, vulnus quidem ense infigit Artabani capiti, at non letale. Manum hic nondum ab Artabani capite retraxerat, cum ipsi vitam eripuit, a laeva confodiens illa, alter comitum Artabania. His attoniti praecursores mille, et retrogressi, Chorianem cum caeteris Persarum Alanorumque copiis expectarunt, ac brevi illis se adiunxerunt.

Iam vero et pedites, quibus Gubazes ac Dagisthaeus erant succincti, ad equitatum suum se admovent, et conseruntur utrinque manus. Tum Philegagus et Ioannes, quoniam se impares sustinendae equitatus Barbarici impressioni iudicabant, praesertim facto iam periculo virium Lazorum, desilierunt ex equis, et Romanos Lazosque omnes perpulerunt idem ut facerent. Altissima acie compositi, obversisque hosti omnes pedibus steterunt, intentis hastis. Hic haerere Barbari. Nam neque incursum agitare adversarios, utpote pedites, neque eorum aciem turbare poterant, cum et hastarum cuspidibus, et clypeorum crepitu externati

C ἀνεχαίτιζον, ἐπὶ τὰ τόξα ἔβλεπον ἅπαντες, ἐλπιδὶ θαρροῦντες ὡς πλήθει βελῶν ῥᾶστα τοὺς πολεμίους ἐς φωνγὴν τρέφονται. καὶ Ῥωμαῖοι ἕν Ἀλζοῖς ἅπασι ταῦτο τοῦτο ἐποιοῦν. ἐκατέρωθεν τε συχὰ ἐς ἀλλήλους τοξεύματα ἦει, ἕκ τε ἀμφοτέρων πολλοὶ ἐπιπτον. Πέρσαι μὲν οὖν καὶ Ἄλανοι μάλιστα ξυνεχῆ τὰ βέλη 5 πολλῶ ἔτι μᾶλλον ἢ οἱ ἐναντιοὶ ἤφρισαν. ἀλλ' αὐτῶν τὰ πολλὰ ἐς τὰς ἀσπίδας ξυνέβαινε ἀποκροῖεσθαι. ἐν τούτῳ δὲ τῷ πολέμῳ Χωριάνῃ τῷ Περσῶν ἄρχοντι βεβλησθαι ξυνέβη. ὅφ' οὗτου μέντοι οὗτος ἀνὴρ βληθείη, φανερὸν οὐδενὶ γέγονεν, ἐπεὶ οὕτω πως ἐκ τοῦ ὄμβλου ἰὼν ὁ ἄτρακτος ἐξ τε τοῦ ἀνθρώπου τὸν 10 ἀρχένα παγίς εὐθυωρὸν αὐτὸν διεχρήσατο, ἐνός τε θανάτῳ H 330 ἀνδρός ἢ τε μάχῃ ἐλύθη καὶ πρὸς Ῥωμαίους ἡ νίκη ἐχώρει. ὁ D μὲν γὰρ ἐκ τοῦ ἵππου ἐς τὸ ἔδαφος ἐπὶ στόμα πισῶν ἔκειτο, δρό- V 193 μῳ δὲ πολλῶ ἐπὶ τὸ χαράκωμα οἱ βάρβαροι ἦσαν, οἳ τε Ῥωμαῖοι ἕν τοῖς Ἀλζοῖς ἐπισπόμενοι πολλοὺς ἔκτειναν, ἐλπιδά 15 ἔχοντες αἰρήσειν αὐτοβοεῖ τὸ τῶν ἐναντίων στρατοπέδον. ἀλλὰ τις τῶν Ἄλανῶν ἐς εὐψυχίαν σώματος ἰσχυρῆ ἦκων, τοξεύειν τε συχὰ ἐφ' ἐκάτερα διαφερόντως ἐξεπιστάμενος, ἐς τοῦ χάρακος τὴν εἴσοδον στενοτάτην οὖσαν εἰστήκει, ἐμπόδιός τε τοῖς ἐπιούσι παρὰ δόξαν ἐπὶ πλείστον ἐγένετο. Ἰωάννης δὲ, ὁ τοῦ 20 Θωμᾶ παῖς, μόνος ὡς ἀγχοτάτῳ παρ' αὐτὸν ἦκων ἐξακιναιῶς

1. θαρροῦντες L. 4. συχὰ] συχῶς H: συχὰ Hm. 5. ξυνε-
 χῆ] συνεχῆ L. 6. ἤφρισαν] ἀφίεσαν Reg. *ibid.* τὰ πολλὰ]
 τὰ om. L. 7. δὲ om. L. 9. γέγονεν] γέγονε L. *ibid.* ἐπεὶ
 οὕτω πως] τὴν γὰρ τινε L. 12. ἐλύθη P. ἐκλύθη Hl. „Is.
 ἐλύθη“ Hm. *ibid.* πρὸς τοὺς Ῥωμαίους L. 15. ἔκτειναν]
 ἔκτεινον L. 17. ἐς εὐψυχίαν — ἰσχυρῆ] εὐψυχίας κέρει — ἰσχύος
 L. Quo recepto εὐ ἡκων scribendum. 19. στενοτάτην] στενω-
 τάτην L. 21. αὐτὸν L. αὐτῷ P.

equi sese offerrent. Ad arcus demum cuncti respiciunt, ea spe, fore ut sagittarum ingenti numero hostem facillime in fugam vertant. Idem Romani cum Laxis omnibus faciunt. Denso hinc inde telorum ingruento nimbo, multi in utraque acie cadunt. Crebriores quidem sagittas missitabant Persae, et Alani, quam adversarii; sed pleraeque scutis repellentur. In hoc praelio Chorianes vulnus accepit, cervis auctor nescitur. Nam veniens ex conferta multitudine sagitta, ac cervici viri infixi, eum illico peremit. Unius caede dirempto certamine, Romanis cessit victoria. Nam simul ex equo ille in terram pronus volutus est, castra Barbari effuso cursu repetierunt. Instare cum Laxis Romani, et stragem edere, spe incensam, fore ut primo impetu castra hostium caperent. Verum Alanus quidam, forti animo et valenti corpore praeditus, ac peritissimus crebras impellendi sagittas utroque versus, castrorum aditu, qui erat angustissimus, occupato, diu praeter opinionem invadentibus restitit. Denique Ioannes, Thomae filius, proxime solus accedens, hasta de-

τὸν ἄνθρωπον δόρατι ἔκτεινεν, οὕτω τε Ῥωμαῖοι καὶ Λαῖοι τοῦ στρατοπέδου τῶν πολεμίων ἐκράτησαν. καὶ τῶν βαρβάρων πλείστοι μὲν αὐτοῦ διεφθάρησαν, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπεχομίσθησαν ἐς τὰ Πάτρια ἦδη, ὡς ἐκάστῳ δυνατὰ γέγονεν. αὕτη μὲν οὖν ἡ Περσῶν ἐσβολὴ ἐς γῆν τὴν Κολχίδα γενομένη ἐς τοῦτο ἐτελεύτα. καὶ ἄλλη δὲ Περσῶν στρατιὰ τοὺς ἐν Πέτρα φρουροὺς τῷ τε τῶν ἐπιτηδείων πλήθει καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἐπιρρώσαντες ἀνεχώρησαν.

9. Ἐν τούτῳ δὲ τάδε ξυνηνέχθη γενέσθαι. Λαῖοι Λαγισθαῖον ἐς βασιλεία διέβαλον, ἐς Βυζάντιον ἤκοντες, προδοσίαν τε καὶ μηδισμὸν ἐπιφέρουτες. Πέρσαις γὰρ αὐτὸν ἰσχυρίζοντι ἀναπισθέντα οὐ βεβουλησθαι καταπεπτωκότος τοῦ Πέτρας περιβύλου ἐπιβατεῦσαι, τοὺς τε πολεμίους θυλάκους μεταξὺ ψάμμου ἐμπλησαμένους καὶ αὐτῶν τὰς ἐπιβολὰς ἀντὶ λίθων ποιησάμενους τοῦ περιβόλου ὅσα καταπεπτώκει κρατύνασθαι ταύτη. ἔλεγόν τε ὡς Λαγισθαῖος, εἴτε χρήμασιν εἴτε ὀλιγωρίᾳ ἐς τοῦτο ἠγμένος, τὴν ἐπίθισιν ἐς ἕτερόν τινα χρόνον ἀπέθετο, καὶ τοῦ καιροῦ τὴν ἄκμην ἐν τῷ παραυτίκα μεθῆκεν, ἧς γε οὐκέτι ἀντιλαβέσθαι οἷός τε ἐγγόνει. αὐτὸν οὖν βασιλεὺς ἐν τῷ οἰκῆματι καθείρξας ἐτήρει. Βέσαν δὲ, ἐξ Ἰταλίας οὐ πολλῶ ἔμπροσθεν ἦκοντα, στρατηγὸν Ἀρμενίων καταστησόμενος ἐς Λαζικήν πέμ-

2. τῶν πολεμίων om. L. 4. μὲν οὖν HL. οὖν μὲν P. 6. ἄλλη δὲ] ἄλλη δὲ L. 10. διέβαλλον L. *ibid.* ἤκοντες] ἤκοντα Reg. 11. μηδισμὸν] ὀνειδισμὸν L. 12. τοῦ — περιβόλου Reg. τῷ — περιβόλῳ P. 15. ταύτη κρατύνασθαι L. 18. ἀντιλαβέσθαι] λαβέσθαι Reg. Vulgatum habet Suidas s. v. ἀκμή. 19. ἐγγόνει Reg. et Suidas. ἐγένετο P.

repente confecit hominem: itaque Romani et Lazi castris hostilibus potiti sunt. Ibi caesis Barbarorum quamplurimis, reliqui, prout cuique licuit, in patriam remigrarunt. Eum habuit exitum haec in Colchidem irruptio Persarum: quorum alter etiam exercitus abcessit, cum Petrae praesidium uberi annonae caeterisque rebus omnibus firmasset.

9. Interea Lazi, qui Byzantium venerant, Dagisthaei nomen de proditione, et cum Medis consensione ad Imperatorem detulerant, asseverantes illum, Persarum suavis, Petrae muros labe pervies noluisse invadere, spatiumque hostibus dedisse ruinas omnes muliendi, congestis lapidum vice culeis arena plenis. Dicebant Dagisthaeum, sive pecunia ad id inductum, sive negligentia, aggressionem reiicisse in aliud tempus, et rei bene gerendae opportunitatem tunc omisisse, quam postea recuperare non potuisset. Propterea Imperator ipsum custodia atineri iussit, et Bessam, qui ex Italia non ita pridem redierat, ornatum Magisterio militiae per Armenias, misit in Lazicam, ut agenti in illis parti-

πει, ἄρχην ἐπαγγέλλας τοῦ ἐναυθῆ Ρωμαίων στρατοῦ. οὗ δὲ καὶ Βενίλος, ὁ Βούζου ἀδελφός, ζὸν στρατῷ ἤδη σταλείς ἔτυχε καὶ Ὀδονάχος τε καὶ Βάβας ἐκ Θράκης καὶ Οὐλίγαγος Ἐρουλος γένος. ὁ τε Ναβέδης ἐσβαλὼν ἐς Λαζικὴν στρατῷ ἄλλο μὲν τι D λόγου ἄξιον οὐδὲν ἔδρασαν, Ἀβασγοῖς δὲ ἀποστῆσιν ἀπὸ τε Ρω-6 μαίων καὶ Λαζῶν ἐπιχωριάσας τῇ στρατιᾷ ταύτῃ, παῖδας τῶν ἐν σφίσι λογίμων ἐξήκοντι ἐν ὁμήριον λόγῳ πρὸς αὐτῶν ἔλαβε. τότε δὲ ποιούμενος ὁ Ναβέδης ὁδοῦ πάρεργον, καὶ Θεοδώραν Ὀπίτην ξυνοικήσασαν (ὅς ἐγεγόνει Γουβάζου μὲν θείος, Λαζῶν δὲ βασιλεὺς) εὐρῶν ἐν Ἀψιλλοῖς εἶλεν, ἧς τε τὰ Περσῶν ἤθη 10 ἀπήνεγκε. Ῥωμαῖα δὲ γένος ἢ γυνὴ ἐτύγγανεν οὔσα, ἐπεὶ ἐκ παλαιοῦ οἱ Λαζῶν βασιλεῖς ἐς Βυζάντιον πέμποντες βασιλέως τε γνῶμη ξυνιόντες ἐς κῆδός τιαι τῶν ἀπὸ τῆς ξυγκλήτου βουλῆς γυναικῆς ἐκθέτετε γαμετὰς ἐκομίζοντο. καὶ Γουβάζης ἀμέλει Ρω- P 587 μαίας γυναικὸς ἐγεγόνει γόνος. οὗτου δὲ ἔνεκα οἱ Ἀβασγοὶ οὗτοι 15 ἐς ἀπόστασιν εἶδον, ἐγὼ δηλώσω.

Ἐπειδὴ βασιλεῖς τοὺς σφετέρους καθέλλον, ἤπερ μοι ἔναγ-
χος δειδήγηται, στρατιῶται Ῥωμαίων πρὸς βασιλέως σταλλόμε-
νοι, ἐπεχωριάζον τε αὐτοῖς ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον καὶ προσποιεῖ-
σθαι τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ τὴν χώραν ἠξιοῦν, καινὰ τε αὐτοῖς ἄττα 20
ἐπέταττον. οἷσπερ Ἀβασγοὶ βιαιοτέροις οὖσιν ἀτεχνῶς ἀπήχθοντο.
δείσαντες οὖν μὴ Ῥωμαίων δοῦλοι τὸ λοιπὸν ἔσονται, τοὺς ἄρχον-

8. Βάβας] ὁ βάβας HL.
Maltretus. Vulgo βασιλέων.

ibid. Οὐλίγαγος H.
17. μοι em. L.
21. ἀπήχθοντο] ἤχθοντο Reg.

13. συγκλή-
του L.
18. βασιλέως

bus exercitui Romano praesesset. Eodem cum coplis iam missi fuerant Buzis frater Benilus, Odonachus, Babas natione Thrax, et Uligagos Erulus. Lazicam ingreusus Nabedes cum exercitu, nihil, quod esset operae pretium, fecit: tantum inter Abasgos, qui a Romanis Lazisque desciverant, versatus cum suis coplis, accepit esbides sexaginta filias Procerum illius gentis. Tum quoque Nabedes Theodoram, uxorem Op-
sitis, qui Gubasis patronus Lazorumque Rex fuerat, in Apsillia nactus, eam obiter ac praeter itineris institutum captam, abduxit in Persidem. Erat haec genere Romana mulier. Quippe iam inde olim Lazorum Reges per Legatos Byzantium missos affinitatem cum aliquibus Senatoribus de sententia Imperatoris iungebant, atque hinc ducebant uxores. Certe Gubazes Romanae erat feminae filius. Iam quae causa defectionis Abasgorum extiterit, declarabo.

Cum Reges suos, uti paulo ante narraui, de medio sustulissent, inter eos versati iamdiu milites, qui ab Rom. Imperatore missi fuerant, Romano Imperio regionem illam vindicare aggressi sunt, ac nova quaedam tributa irrogarunt. Iniquiorem vim gravissime ferentes Abasgi, veritique ne Romanis postmodum servirent, iterum sibi crearunt regulas,

τας αὐθις κατεστήσαντο σφίσι, Ὀψίτην μὲν ὄνομα ἐς τῆς χώ-
 ρας τὰ πρὸς ἀνίσχοντα ἤλιον, Σκεπαρνᾶν δὲ ἐς τὰ πρὸς ἐσπέραν. V 194
 ἐς ἀγαθῶν γὰρ ἐκπεπτωκότες ἀπθνήσκουσιν τὰ πρότερον δόξαντα
 σφίσι μοχθηρὰ εἶναι τῶν ἐπιγενομένων, ἅτε πονηροτέρων ὄντων, B
 5 ὡς τὸ ἄκός, ἀντηλλάσσοντο, δύναμιν τε ἀπ' αὐτοῦ τὴν Ῥωμαίων
 δειμαίνοντες Πέρσαις ὡς λαθρακίωτατα προσεχώρησαν. ὅπερ ἐπεὶ
 βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἤκουσε, Βέσσαν ἐπέλευε στρατεύμα λόγου
 ἄξιον ἐπαγόμενον ἐπ' αὐτοὺς εἶναι. ὁ δὲ πολλοὺς ἀπολεξάμενος
 τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ, ἄρχοντάς τε ἐπιστήσας αὐτοῖς Οὐλίγα-
 10 γόν τε καὶ Ἰωάννην τὸν Θωμαῖ υἱὸν, αὐτίκα ἐπὶ τοὺς Ἀβασγοὺς
 ναυσὶν ἐπεμψεν. ἐτύγγανε δὲ ἕτερος μὲν τῶν ἐν Ἀβασγοῖς ἡγου-
 μένων, Σκεπαρνᾶς ὄνομα, ἐν Πέρσαις τινα διατριβὴν ἔχων. με-
 τὰ πεμπτος γὰρ ὀλίγω πρότερον παρὰ Χοσροῆν ἀφίκετο. ὁ δὲ δὴ
 ἕτερος, τὴν Ῥωμαίων μαθὼν ἔφοδον, τοὺς τε Ἀβασγοὺς ἀπαν- C
 15 τας ἡγεῖρε καὶ ὑπαντιῶζεν διὰ σπουδῆς εἶχε. H 331

Ἔστι δὲ χώρος μετὰ τοὺς Ἀψιλλίων ὄρους ἐν τῇ ἐς τὴν
 Ἀβασγίαν εἰσόδῳ τοιούσδε· ὄρος ὑψηλὸν ἐκ τῶν Καυκασίων ἀρ-
 χόμενον καὶ κατὰ βραχὺ ἐλασσούμενον τε καὶ ὑπολήγον ὥσπερ τις
 κλίμαξ κατατίθει καὶ τελευτᾷ ἐς τὸν Εὐξεινον πόντον. καὶ φροῦ-
 20 ριον μὲν ἰσχυρώτατον καὶ μεγέθους πέρα ἄξιολογώτατον ἐκ πα-
 λαιοῦ οἱ Ἀβασγοὶ ἐν τῇ ὑπερεῖα τοῦ ὄρους τούτου ἰδεδίμαντο.
 οὗ δὴ καταφεύγοντες ἐκκροθούσων ἀεὶ τὰς τῶν πολεμίων ἐφόδους,

5. ἀντηλλάσσοντο L. ἀπηλλάσσοντο P. *ibid.* ἀπ' ἀντ' L.
 6. ὅπερ] ἀπερ Reg. 8. ἀπολεξάμενος Reg. 9. Οὐλίγαγον H.
 Et sic infra. 11. ναυσὶν ἐπεμψεν] ἦεν H. *ibid.* ἀφίκετο] Le-
 gebatur ἀφίκετο. 16. Ἀψιλλίων] ἀψιλλας Reg. 20. ἰσχυρώτα-
 τον] ὀχυρώτατον Reg. ἰσχυρώτατον τε L.

Opsitem in parte exortiva, et Sceparnam ad Occidentem. Nimirum in
 desperationem delapsi, quae prius gravis iudicaverant, consequentibus
 gravioribus non immerito praeoptarunt, ac Romanae potentiae metu im-
 pulsi, in Persarum fidem occultissime se contulerunt. Qua de re factus
 certior Iustinianus Augustus Bessae mandavit ut validas in eos copias
 duceret. Ille multis e Romano lectis exercitu, Uligagum et Ioannem
 Thomae filium duces praeposuit, et mari in Abasgiam celeriter misit.
 Ac Principum quidem Abasgorum alter, Sceparnas nomine, tunc tempo-
 ris in Perside morabatur, a Chosroë paulo ante accitus Alter vero,
 Romanorum adventu cognito, Abasgos omnes coegit, seque ad occursum
 expedit.

Trans Apalliorum fines, in Abasgiae aditu, locus est istiusmodi situ.
 Mons excelsus, et a Caucasii propagatus, paulatim decrescit, ac scala-
 rum instar inclinans dorsum, pertingit desinitque ad Pontum Euxinum.
 In ima parte eiusce montis olim Abasgi castrum validissimum amplissi-
 mumque condiderunt. Eo confugere solent, et prohibere incursus ho-

οὐδαμῆ ἐχόντων τὴν δυσχωρίαν βιάζεσθαι. μία δὲ εἰσοδὸς ἐστὶν εἰσάγουσα ἕς τε τὸ φρούριον τοῦτο καὶ ἕς τὴν ἄλλην Ἀβασγῶν χώραν, ἣπερ ἀνδράσι ξύνδυο ἐρχομένοις ἀπόρευτος τογγάνυ D οὔσα. μηχανῆ γὰρ οὐδεμιᾶ ἐστὶν οὐ μὴ κατ' ἀνδρα καὶ μόλις πεζεύοντα ἐνθένδε ἵναί. τῆς τε ἀτραποῦ ταύτης ὑπέρεκται φά- 5 ραγξ ἕς ἄγαν σκληρὰ ἐκ τοῦ φρουρίου διήκουσα μέχρι ἕς τὴν θάλασσαν. φέρεται δὲ καὶ προσηγορίαν τῆς φάραγος ἀξίαν ὁ χῶρος, ἐπεὶ αὐτὸν ἑλληνίζοντες οἱ τῆδε ἄνθρωποι τὴν Τραχέα καλοῦσιν. ὁ μὲν οὖν Ῥωμαίων στόλος μεταξὺ ὄριων τῶν τε Ἀβασγῶν καὶ Ἀσιλιῶν κατέπλευσεν, Ἰωάννης δὲ καὶ Οὐλλῆγατος ἕς τὴν 10 γῆν τοὺς στρατιώτας ἀποβιβάσαντες πεζῆ ἐχώρου, οἱ τε ναῦται ταῖς ἀκάτοις ἀπάσαις παρὰ τὴν ἡύνα τῷ στρατῷ ἔπεινον. ἐπειδὴ P 588 δὲ τῶν Τραχέων ὡς ἀγχοτάτω ἐγένοντο, ἔξωπλισμένους τε ὄρωσιν Ἀβασγοὺς ἕπαντας καὶ τῆς ἀτραποῦ ὑπερθεν, ἧς ἄρτι ἐμνήσθην, κατὰ τὴν φάραγγα ὄλην ἐν τάξει ἐστῶτας, ἀμχανία τε 15 πολλῆ εἶχοντο ὄπη θέσθαι τὰ σπῆσι παρόντα οὐδαμῆ ἔχοντες, ἕως ἐν αὐτῷ πολλὰ λογισόμενος Ἰωάννης ἄκεσίν τινα τοῦ κακοῦ εὔρετο. τὸν γὰρ Οὐλλῆγατον ξὺν τῷ ἡμίσει τοῦ στρατοῦ ἐνταῦθα ἕασας αὐτὸς τοὺς ἄλλους ἐπαγόμενος τὰς ἀκάτους ἐπλήρου. ἐρῶσοντίες τε χῶρον τὸν τῶν Τραχέων περιῆλθόν τε καὶ διέβησαν 20 ὄλον καὶ κατὰ νώτου τῶν πολεμίων ταύτῃ ἐγένοντο. ἄραντες οὖν τὰ σημεῖα ἕς αὐτοὺς ἦσαν. Ἀβασγοὶ δὲ τοὺς πολεμίους

2. εἰσάγουσά ἐστιν L. 3. ξύνδυο] ξυνδυό P. συνδυό L.
 9. τῶν τε] τε τῶν H. 10. δὲ καὶ L. τε καὶ P. 16. ὄπη
 om. L. 18. εὔρετο Reg. εὔρατο P.

stium, difficultate loci insuperabili. Unus est ad castrum hoc et reliquam Abasgiam aditus, isque angustior, quam ut virorum par capiat aequis frontibus incendentium. Nam illac nonnisi singuli, et quidem pedibus, vix ire possunt. Subiacet ea semita convalli asperissima, quae a castro ad mare usque evadit, et sibi conveniens dat loco nomen: eum enim Graeco vocabulo Thraecha [id est Aspera] appellant. Ergo Romana classe inter Abasgorum et Apailorum fines appulsa, Ioannes atque Ulligagus, cum militibus in terram expositis iter agebant: nautae cum scaphis omnibus littus legentes exercitum sequebantur. Cum proxime Thraecha ventum est, apparent Abasgi omnes armati, ac supra tramitem, cuius modo memini, in tota convalle stantes, instructa acie. Haesere diu, ignari quid consilii pro re caperent: donec Ioannes, attente secum meditatus, malo remedium invenit. Relicto enim ibi cum dimidia parte copiarum Ulligago, ipse cum altera conscendit scaphas. Remigando flectunt, ac praetervehuntur Thraecha, itaque a tergo hostium subeuntes, adversum illos sublati vexillis tendunt. Abasgi ingruentem utrinque he-

σφίσιν ἐκατέρωθεν ἐγκειμένους ὄρωντες ἐς ἄλκην μὲν οὐκέτι ἔβλε- B
πον, οὐδὲ τὴν τάξιν ἐφύλασσαν, ἐς ὑπαγωγὴν δὲ ζῶν πολλῇ ἀκο-
σμία τραπόμενοι πρόσω ἐχώρουν, οὕτω τῷ δέει καὶ τῇ ἀπ' αὐτοῦ
ἀμηχανίᾳ συμποδιζόμενοι ὥστε οὔτε τὴν πατρίαν σφίσι δυσχω-
5 ρίαν ἔτι διαγινώσκειν ἐδύναντο οὔτε πῃ εὐπετώως ἐνθῆνδε ἵεναι.
Ῥωμαῖοι δὲ αὐτοῖς ἐκατέρωθεν ἐπισπόμενοι τε καὶ καταλαβόντες
πολλοὺς ἔκτειναν. δρόμῳ τε ζῆν τοῖς φεύγουσιν ἐς τὸ φρούριον
ἀφικόμενοι ἀνακεκλιμένης ἔτι ἐπιτογῆάνουσι τῆς ταύτης πυλίδος.
οἱ γὰρ φύλακες ἐπιθεῖναι τὰς θύρας οὐδαμοῦ ἴσχυον, ἀλλὰ τοὺς
10 φεύγοντας ἔτι ἰδέχοντο. τῶν τε φυγόντων τοῖς διώκουσιν ἀνα-
μυθόντων ἐπὶ τὰς πύλας ἵενται ἅπαντες, οἱ μὲν ἐπιδομίᾳ τοῦ
σώζεσθαι, οἱ δὲ τοῦ τὸ φρούριον ἔξελειν. ἀνακεκλιμένας οὖν C
τὰς πύλας ὄρωντες ζυμεισέβαλλον ἐς ταύτας ἀλλήλοισι. οἱ γὰρ
πυλωροὶ οὔτε διακρίνειν ἀπὸ τῶν πολεμίων τοὺς Ἀβασγοὺς εἶχον
15 οὔτε τὰς πύλας ἐπερβιαζόμενου τοῦ ὄμιλου ἐπιτιθέσθαι. καὶ οἱ
μὲν Ἀβασγοὶ ἄσμενοι ἐντὸς τοῦ περιβόλου γενόμενοι ζῶν τῷ
φρουρίῳ ἠλίσκοντο, Ῥωμαῖοι δὲ τῶν ἐναντίων κεκρατηκέσθαι οἰδ-
μενοι πόνῳ δυσκολωτέρῳ ἐνταῦθα ὤμιλουν. τῶν γὰρ οἰκιῶν
συχνῶν τε οἰσῶν καὶ οὐ λίαν διεχουσῶν ἀλλήλων, ἀλλὰ καὶ τρέ-
20 πον τείχους πανταχόθεν ζυμπεφραγμένων, Ἀβασγοὶ ἐς αὐτὰς
ἀναβάτες καὶ σθένει παντὶ ἀμυνόμενοι, τοὺς πολεμίους κατὰ V 195

1. ὄρωντες] ἰδόντες Reg. 3. πρόσω ἐχώρουν, οὕτω] προσε-
χώρουν, οὕτως L. 4. οὔτε — οὔτε] Vulgo οὐδὲ — οὐδὲ.

9. [ἴσχυον] εἶχον Reg. 11. ἵενται] Vulgo ἵενται. ἵονται L.
ἴοντο Hm. 13. εὐρόντες ζυμεισέβαλλον L. 20. ζυμπεφραγμέ-
νων L.

stem conspicati, omisso resistendi conailio, turbare ordines, et fuga in-
composita loco cedere, ita metu districti, ut nec soli patrii salebras visu
discernere, nec se illinc expedire facile possent. Romani hinc inde in-
stant, multosque assecuti interimunt. Cursu ad castrum usque progressi
cum fugientibus, patentem adhuc eius portam offendunt. Neque enim
ut fores obderent, adduci custodes poterant, fusa suorum agmina adhuc
expectantes. Fugientes insequentibus permitti erant, et cuncti ad por-
tam emitebantur, alios evadendi, alios occupandi castrum extimulante stu-
dio. Itaque portam videntes patefactam, irruerunt promiscue; cum ne-
quissent custodes, nec ab hostibus Abasgos discernere, nec valvas clau-
dere prae impetu multitudinis. Abasgi, quamvis libenter suis moenibus
se commiserant, tenebantur tamen cum castris. Romanis vero, qui de-
bellatum esse cum hostibus rebantur, maior ibi labor se obtulit. Cum
eas domorum inter se parum distantium densa series undique muro-
rum instar munita esset; Abasgi illas ingressi, ac totis viribus obsisten-
tes, in hostes tela desuper mittebant, metu hinc et terrore, illinc uxo-

κορυφῆς ἔβαλλον, δέει καὶ φόβῳ καὶ τῷ ἐς παῖδάς τε καὶ γυναι-
 D κας ἔλθῃ καὶ τῇ ἐνθένδε ἀπορία ἐχόμενοι, ἕως Ῥωμαίοις ἐμπη-
 σαι τὰς οἰκίας ἐς ἔννοιαν ἦλθε. πῦρ τοίνυν πανταχόθεν αὐταῖς
 ἀνάψαντες τοῦ ἀγῶνος παντάπασι τοῦτου ἐκράτησαν. Ὀπίτης
 μὲν οὖν, ὃ τῶν Ἀβασγῶν ἄρχων, ξὺν ὀλίγοις τισὶ φυγεῖν ἴσχυ- 5
 σεν, ἐς τε Οὐννοὺς τοὺς πλησιοχώρους καὶ ὄρος τὸ Καυκάσιον
 ἀνεχώρησε. τοῖς δὲ δὴ ἄλλοις ἢ ξὺν ταῖς οἰκίαις ἐξηνθρακωμέ-
 ναις τετεφρῶσθαι ξυνέβη, ἢ πρὸς ταῖς τῶν πολεμίων γεγονέναι
 χερσίν. ἐξώγησαν δὲ Ῥωμαῖοι καὶ τὰς τῶν ἀρχόντων γυναικας
 ξὺν γόνυ παντὶ, τοῦ τε φρουρίου τὸν περιβόλον ἐς ἔδαφος κα- 10
 θεῖλον καὶ τὴν χώραν ἔρημον κατεστήσαντο ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον.
 Ἀβασγοῖς μὲν οὖν τὰ τῆς ἀποστίασεως ἐς τοῦτο ἐτελεύτα, ἐν δὲ
 Ἀψιλίοις ἐγένετο τῷδε.

P 589
 H 332

ἰ. Ἀψιλιοὶ μὲν ἐκ παλαιοῦ κατήκοι Λαζῶν τυγχάνουσι
 ἄντες. ἔστι δὲ τι φρούριον ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ ἑχυρὸν μάλιστα, 15
 Τζιβιλὸν αὐτὸ καλοῦσιν οἱ ἐπιχώριοι. τῶν δὲ τις ἐν Λαζοῖς λο-
 γιμῶν, Τερδέτης ὄνομα, ὅσπερ εἶχε τὴν τοῦ καλουμένου Μαγί-
 στρου ἀρχὴν ἐν τούτῳ τῷ ἔθνει, Γαυβάζῃ τῷ τῶν Λαζῶν βασι-
 λεῖ προσκεκραυκῶς τε καὶ χαλεπῶς ἔχων, Πέρσαις ἀμολόγησε
 λάθρα τοῦτο δὴ ἐνδώσειν τὸ φρούριον, στρατεύμα τε Περσῶν 20
 ἐπαγόμενος ἐπὶ ταύτῃ τῇ πράξει ἐς Ἀψιλίους ἔξει. καὶ ἐπεὶ ἄγ-
 B χιστα τοῦ φρουρίου ἐγένοντο, προτεθήσας αὐτὸς ξὺν τοῖς ἐπομέ-
 νοις οἱ Λαζοῖς ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐγένετο, ἐπεὶ οἱ τὸ φυλα-

1. κορυφῆς] κορυφὴν L. *ibid.* δέει] πόνοφ L. 3. αὐταῖς
 πανταχόθεν L. 9. τὰς τῶν] τὰς om. L. 11. κατεστήσαντο L.
 21. Ἀψιλίους] ἀψιλίαν Reg. 22. ἐγένοντο Reg. ἐγένετο P.
ibid. ἐπομένοις οἱ L. οἱ ἐπομένοις P.

rum ac liberorum miseratione permotī, redactique in summas angustias donec Romanis in mentem venit domos incendere. Illis igitur igne undique subdito, plenam huius pugnae victoriam adepti sunt. Opsites Abasgorum Princeps cum paucis elabendi copiam nactus, ad Hunnos finitimos et Caucasium montem concessit: caeteri vel cum tectis deflagrantibus in cinerem abiere, vel in manus venerē hostium. Principum quoque uxores cum omni prole Romani ceperunt, et solo aequatis castris moenibus, regionem late desolarunt. Atque is fuit defectionis Abasgorum exitus: haec vero contigerunt apud Apsillia.

10. In Apsillia, iam Lazis ab aëve subdita, castellum est munitionum, quod indigenae Tzibilum vocant. Terdetes autem, nobilis Lazus, et Magistri, ut appellant, dignitate insignis in sua gente, cum Gubazem Lazorum Regem graviter offendisset, Persis clam pollicitus traditarum se castellum illud, assumpto ad hoc Persico agmine, in Apsilliam sese contulit. Proxime castellum, cum Lazorum comitatu anteluit, introque acceptus est. Quippe Lazorum Praefecto, de quo nulla erat suspicio,

κτῆριον ταύτῃ ἔχοντες ἀπιστεῖν τῷ Λαζῶν ἄρχοντι οὐδαμῆ εἶχον, οὐδεμιᾷ ἐς αὐτὸν ὑποψία ἐχόμενοι. οὕτω τε ἀφικόμενον τὸ Περσῶν στρατεύμα τῷ φρουρίῳ ὁ Τερδέτης ἐδέξατο. καὶ ἀπ' αὐτοῦ Μήδου εὐ Λαζικὴν μόνην, ἀλλὰ καὶ Ἀψιλίους ἔχουσαι πρὸς 5 αὐτῶν τότε ῥοντο. οὔτε δὲ Λαζοὶ οὔτε Ῥωμαῖοι ἀσχαλίᾳ τῇ ἀμφὶ Πέτραν τε καὶ τῷ Μήδων στρατῷ πεζόμενοι Ἀψιλίᾳ ἐπαμύνευ ἔσχον. ἦν δὲ τις γυνή, τῷ ἄρχοντι τοῦ ἐνταῦθα φυλακτῆριου Ἀψιλίᾳ γένος, τὴν ὄψιν εὐπρεπῆς μάλιστα. ταύτης δὲ τῆς γυναικὸς ἐκτόπως ἐρασθεὶς ἑξαπινυῖως ὁ τοῦ Περσῶν στρα- 10 κεύματος ἄρχων τὰ μὲν πρῶτα περῶν ἤρξαστο, ἔπειτα δὲ, ἐπεὶ οἱ πρὸς τῆς γυναικὸς οὐδὲν προὐχώρει, βιάζεσθαι μελλήσει αὐτὴν οὐδεμιᾷ ἐνεχειρῆσεν. οἷς δὲ ὄξυ θυμωθεὶς ὁ τῆς γυναικὸς ἀνὴρ, αὐτὸν τε νύκτωρ καὶ τοὺς ξὺν αὐτῷ ἐς τὸ φρούριον ἐληλυθότας ἀπαντας ἔκτεινε, παρανάλωμα τῆς τοῦ ἄρχοντος ἐπιθυμίας γε- 15 γενημένους, καὶ τὸ φρούριον ἔσχεν αὐτός. Ἀψιλιοὶ τε Κόλχων διὰ τοῦτο ἀπίστησαν, ἐπικαλοῦντες ὅτι δὴ σφῶς πρὸς Περσῶν πακουμένους οὐδαμῆ ἤμνον. ἀλλὰ Γουβάξης Ῥωμαίων χιλοὺς καὶ Ἰωάντην τὸν Θωμᾶ υἱὸν, οὐκ ἐρ ἔναγχος ἐπεμνήσθη, ἐπ' αὐτοὺς ἔπεμψεν· ὅσπερ αὐτοὺς πολλὰ τιθασεῶν ἐπαγαγέσθαι 20 ἀμαχητὶ ἔσχε καὶ Λαζῶν κατηκόους κατεστήσατο αὐδεις. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ τε Ἀψιλίοις καὶ Τζιβιλῷ τῷ φρουρίῳ τῆδε ἐχώρησεν.

4. Ἀψιλίους] ἀψιλίαν Reg. *ibid.* πρὸς αὐτῶν τότε] τότε πρὸς αὐτὸν L. 6. Πέτραν] πέτρα Reg. *ibid.* τῷ — στρατῷ Reg. τὸν — στρατὸν P. *ibid.* Ἀψιλίᾳ] ἀψιλίους Reg. 8. ταύτης δὲ L. ταύτης δὲ P. 9. ἐρασθεὶς] ὑπερασθεὶς H. 13. ἐληλυθότας] εἰσεληλυθότας Reg. 15. τὸ φρούριον] τὸ οἰ. L. 17. οὐδαμῆ ἤμνον] προσκοιτεῖσθαι οὐδαμῆ ἤθελον. 19. τιθασεῶν L. τιθασεῶν P.

praesidarii diffidere non poterant. Simul affuit Persarum agmen, id Terdetes in castellum admisit: eoque factum est, ut Medi non solum Lazica, sed Apisilia etiam potiri se tunc temporis existimaverint. Lazos autem et Romanos Persarum exercitus ad Petram ita distinguit, ut Apisiliae ferre opem neutri valuerint. Qui castelli illius praesidio praecarat, uxorem habebat, Apisiliam genere, formosissimam: cuius insano amore repente captus Persarum Dux, primo tentavit eam illecebris, deinde, cum nihil proficeret, vi subita comprimere aggressus est. Hinc ira ardens maritus feminae, eum, et quotquot in castellum cum ipso venerant, noctu interfecit; horum caede, tanquam auctario, poenam libidinis illius cumulans. Tum ipse castellum obtinuit, et a Colchis defecerunt Apisillii, eos insimulantes, quod se a Persis male habitos non adiuverant. Verum illuc a Gubaze cum Romanis mille missus Thomae filius Ioannes, cuius mentio proxime incidit, Apisillos citra pugnam, multis videlicet blanditiis, sebegit, et ad Lazorum obsequium revocavit. Haec de Apisillii et Tribilo castello dicere habui.

Ἵπὸ τοῦτον δὲ τὸν χρόνον Χοσρόη ξυνέβη μηδὲ τὸν γόνον
 τῆ ἀπανθρωπία τῆ αὐτοῦ ἀνέπαφον μείναι. τῶν γὰρ οἱ παίδων
 P 690 ὁ πρῆσβύτατος Ἀνατάζαδος ὄνομα (δύναται δὲ τοῦτο τῆ Περ-
 σῶν φωνῇ ἀθανατίζων) προσκεκρουκῶς αὐτῷ ἔτυχεν, ἄλλα τε
 πολλὰ τῆ ἐς τὴν δλαιταν παρανομία ἑξαμαρτῶν καὶ ταῖς γυναῖξιν 5
 τοῦ πατρὸς ὀκνήσει οὐδεμιᾷ ἐς εὐνὴν ξυνιών. τὰ μὲν οὖν πρῶτα
 φωνῇ τὸν παῖδα τοῦτον ὁ Χοσρόης ἐξημίωσεν. ἔστι δὲ τις ἐν
 Πέρσῃσι Οὐαζιτῆν χώρα, ἀγαθὴ μάλιστα, οὗ δὴ πόλις Βηλα-
 πατῶν καλουμένη οἰκεῖται, ἐπὶ τῆ ἡμερῶν οὐδῶ Κτησιφῶντος διέ-
 χουσα. ἐνταῦθα τοῦ πατρὸς ἀπαγγελιαυτος Ἀνατάζαδος οὗτος 10
 V 196 διατριβὴν εἶχε. τότε δὲ τῷ Χοσρόη χαλεπώτατα νοσήσαι ξυνέ-
 βη, ὥστε καὶ ἐλέχθη ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι· νοσήσας γὰρ
 ἦν ὁ Χοσρόης φύσει. ἀμείλει καὶ τοὺς ἰατροὺς πανταχόθεν πολ-
 B λῶς ἀμφ' αὐτὸν ἤγειρεν, ἐν οἷς καὶ Τριβοῦνος ὁ ἰατρὸς ἦν,
 Παλαιστίνος γένος. ὁ δὲ Τριβοῦνος οὗτος λόγιος μὲν ἦν καὶ τὰ 15
 ἐς τέχνην τὴν ἰατρικὴν οὐδεὶς ἤσσαν, ἄλλως τε σώφρων τε καὶ
 θεοφιλῆς καὶ τῆς ἐπιεικείας ἐς ἄκρον ἤκων. καὶ ποτε Χοσρόην
 κακῶς τοῦ σώματος ἔχοντα ἰασάμενος ἀπηλλάγη ἐκ τῆς Περσῶν
 χώρας, δῶρα πολλά τε καὶ λόγου ἄξια πρὸς τοῦ ἀνθρώπου κεκο-
 μιμισμένος. ἦνίκα τοίνυν ἡ ταῦτη προτέρα ἐκχειρία ἐγένετο, Ἰου- 20

1. μηδὲ τῶν γόνων τῆ ἀνθρωπία L. 2. μείναι Reg. εἶναι P.
 3. Ἀνατάζαδος] ἀνασάζαδος Reg. 6. ξυνιών] συνών L.
 8. Βηλαπατῶν Reg. Λαπατῶ P. 10. Ἀνατάζαδος] ἀνασάζα-
 δος L. 12. νοσήσας — φύσει Reg. νοσήσους — φύσει P.
 14. οἷς Reg. τοῖς P. *ibid.* Τριβοῦνος] Locum de Tribuno citat Suidas a. h. v. 15. Παλαιστίνος Suidas. Παλαιστίνος P.
 καλαιστηνός L. *ibid.* λόγιος] λόγιμος H. 18. τῆς περσῶν L
 et Suidas. Vulgo τῆς τῶν Περσῶν. 20. ταύτης L a pr. m.
ibid. πρότερα om. L.

Sub idem tempus contigit ut Chosrois inhumanitatem vel ipsa eius proles experiretur. Fīlliorum illius natu maximus, Anatozadus nomine, quod Persice idem est ac *Donans immortalitatem*, ipsum offenderat, praeter alia multa licentissimae vitae flagitia, non veritus cum uxeribus paternis concumbere. Ac primo Chosroës filium hunc multavit exilio. Est Vaxaine Persidis regio imprimis fertilis, et in ea urbs Lapate, a Ctesiphonte dierum septem itinere dissita. Hic iussu patris degebat Anatozadus. Interea Chosroës merbum adeo gravem contraxit, ut ipsius obitum fama nuntiaret. Erat enim natura valetudinarius Chosroës. Prefecto medicos saepe undique cogebat: quo in numero fuit Tribonus, genere Palaestinus, vir eruditus, nec cuiquam secundus artis Medicæ peritia, singulari idem moderatione, pietate in Deum egregia, summaque mansuetudine praeditus. Aliquando, cum Chosroëm male se habentem sanasset, e Perside rediit, multis ac magnificis donis ab ipse auctus. Quando autem hae priores induciae pactae sunt, a Iustiniano Au-

στεινανὸν βασιλέα Χοσρόης τὸν ἱατρὸν τοῦτον ξυνδαιτησόμενον
 αὐτῷ ἐς ἐνιαυτὸν ἤησε δοῦναι. τῆς τέ οἱ ξυνδαιτησίως ἐπιτε-
 λασθείσης, ὥσπερ μοι ἔμπροσθεν εἴρηται, ἐκέλευε τὸν Τριβοῦνον
 ὁ Χοσρόης αἰτεῖσθαι οἷον ἂν δέηται. ὁ δὲ ἄλλο οὐδὲν ἤγει τῶν
 6 πάντων χρημάτων ἢ ὥστε οἱ Ῥωμαίων τῶν αἰχμαλώτων τινὰς
 Χοσρόην ἀφείναι. ὁ δὲ οἱ ἄλλους τε τρισχιλίους ἀφῆκε καὶ ὅσους
 πρὸς ὄνομα ἐξητήσατο ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις λογίμους ὄντας, κλέος
 τε μέγα ἐκ τοῦ ἔργου τούτου ἐς πάντας ἀνθρώπους ὁ Τριβοῦνος
 ἔσχε. ταῦτα μὲν ὅν τῆδε ξυνηρέθη γενέσθαι.

10 Ἐπειδὴ δὲ Ἀνατώζαδος τὰ Χοσρόη τῷ πατρὶ ἀμφὶ τῇ νόσῳ
 ξυμπισόντα ἔγνω, τῆς βασιλείας ἐπιβατεύων, νεώτερα πρά-
 γματα ἔκρουσε. τοῦ τε πατρὸς οἱ ῥάτσαντος, οὐδὲν τι ἔσπον
 τῆν τε πόλιν αὐτὸς ἀποστήσας καὶ ὄπλα ἀντάρας ἐς τὸν πόλεμον
 ἀκμάλων ἦει. ταῦτα ὁ Χοσρόης ἀκούσας στρατιάν τε καὶ στρα- H 838

15 τηγὸν Φάβριον ἐπ' αὐτὸν ἔπεμψε. νικήσας ὅν τῇ μάχῃ ὁ Φά- D
 βριζος ὑποχείριόν τε τὸν Ἀνατώζαδον πεποιτημένος παρὰ Χοσρόην
 οὐ πολλῶ ὑστερον ἤνεγκε. καὶ ὃς τοὺς τοῦ παιδὸς ὀφθαλμοὺς
 ἔλωβήσατο, οὐ τὰς ὕψεις ἀφελόμενος, ἀλλὰ τὰ βλέφαρα τὰ τε
 ἄνω καὶ τὰ κάτω ἀκομίει πολλῇ ἀντιστρέφας. περόνην γὰρ σι-
 20 θηρᾶν πυρακτώσας τινὰ καὶ ταύτῃ μύοντοιν τοῖν τοῦ παιδὸς
 ὀφθαλμοῖν ἔξω χρίσας, οὕτω δὴ τῶν βλεφάρων τὸν κόσμον λω-
 βήσασθαι ἔσχε. ταῦτα δὲ Χοσρόης τούτου δὴ ἔνεκα ἐποίησε μύ-

1. συνδαιτησόμενον L et Suidas. 2. ξυνδαιτησίως] αἰτήσεως
 Suidas. 3. ἐκέλευε] ἐκέλευσε L et Suidas. 5. τινὰς] τινὰ H.
 6. ἄλλους τε Suidas. Aberat τε. 7. λογίμους] λογίους Suidas.
 10. Ἀνατώζαδος] ἀνασώζαδος L. 12. οἱ om. L. 16. Ἀνα-
 τώζαδον] ἀνασώσανδον Reg. hic et p. 591 a. 21. λωβήσα-
 σθαι] βιάσασθαι L.

gusto Chosroës postulavit, ut medicum hunc apud se anno uno manere
 sineret. Elapso illo domesticæ consuetudinis spatio, uti supra diximus,
 institit Tribune Chosroës, ut quidquid opus haberet posceret. Ille pro
 omni pecunia nihil aliud petit, nisi captivorum Romanorum aliquet li-
 bertatem. Dimisit ei Chosroës non modo ex nobilitate bello capta quos-
 cumque nominatim pctierat, sed alios ad tria millia: unde apud omnes
 magnam Tribune gloriam est consecutus. Haec hactenus.

Ubi Chosroëm patrem suum teneri morbo audiit Anatozadas, pete-
 statem sibi regiam arrogans, res novas moliri coepit. Deinde confirmata
 patris valetudine, nihilo is minus urbem ad defectionem induxit, sum-
 ptisque armis, bellum juvenili ardore ferex suscepit. His Chosroën au-
 ditis, in eum copias misit, Phabrisio duce: qui victum acie Anatozadam
 cepit, nec multe post ad Chosroëm duxit. Ille oculos filii mutilavit, non
 illata caecitate, sed palpebris supra infraque foedissime inversis. Nempe
 clausis ipsius oculis candentem acum ferream forinsecus admoveus, pal-

νον, ὅπως ἂν τῷ παιδί ἀναστéλληται ἢ ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ ἑλθῆς. ἄνδρα γὰρ λυβῆ ἐχόμενον οὐκέτι ὁ νόμος ἐφίξει βασιλεῦα καθίστασθαι Πέρσαις, ὡσπερ μοι κἀν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρήθη.

- P 591 **ια**. Τῷ μὲν οὖν Ἀνατωζάδῳ τὰ τε τῆς τύχης καὶ τὰ τοῦ 5
 τρόπου ἐς τοῦτο ἐτελεύτα· τὸ δὲ πέμπτον ἔτος τῆς ἐκχειρίας
 διήνηστο. καὶ Πέτρον μὲν ἄνδρα πατρικιον, τὴν τοῦ μαγίστρου
 ἀρχὴν ἔχοντα, παρὰ Χοσρόην Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἔστειλεν,
 ἐφ' ᾧ τὰς σπονδὰς ἀμφὶ τῇ ἐμφα παντάνασι διοικήσεται. ὁ δὲ
 αὐτὸν ἀπεπέμψατο, ἔψασθαι οἱ ἄνδρα οὐκ ἐς μακρὸν ὑποσχόμε- 10
 νος τὸν ταῦτα διαθησόμενον, ὅπη ἐκατέροις ξυνοίσειν μέλλει.
 Ἰσδιγούναν τε αὐθις οὐ πολλῶ ὕστερον ἐπεμψεν, ὑφρουάζοντά τε
 B καὶ ἀλαζονεῖα τινὶ ἀμυθῆτω ἐχόμενον, οὗ δὴ ὁ τε τύφος καὶ τὸ
 φύσημα φορητὸν εἶναι Ῥωμαίων οὐδενὶ ἔδοξεν. ἐπήγετο δὲ τὴν
 τε γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας καὶ τὸν ἀδελφόν, ἐπομένων τε θερα- 15
 πόντων πύμπολου πληθους. εἶκασεν ἂν τις ἐς παράταξιν τοὺς
 ἄνδρας λέναι. εἶποντο δὲ αὐτῷ καὶ δύο τῶν ἐν Πέρσαις λογι-
 μωτάτων, οἳ δὴ καὶ διαδήματα ἐπὶ τῶν κεφαλῶν χρυσᾷ ἐφέ-
 V 197 ρουν. ἔδακνέ τε τοὺς ἐν Βυζαντίῳ ἀνθρώπους, ὅτι δὴ αὐτὸν
 C Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς οὐ κατὰ προσβευτήν, ἀλλὰ πολλῶ ἔτι 20
 μᾶλλον φιλοφροσύνης τε καὶ μεγαλοπρεπειᾶς ἤξιώσα. Βραδου-

1. ὅπως] ὅπερ H. *ibid.* ἐπὶ τῇ HL. τῇ om. P. 3. μοι om. L.
 5. Τῷ] Legebatur Tā. 9. διοικήσεται] διοικήσονται L.
 12. Ἰσδιγούναν] Ἰσδιγούσαν Reg. Ἰσδιγούναν H. *ibid.* ὑφρουάζοντά] Suidas a. v. ὑφρουάζω. 14. ἔδοξεν L. ἔδοξεν εἶναι P.
 15. τοὺς παῖδας] τὰς παῖδας L. 16. ἐς] εἰς L. 21. Βρα-
 δουσιάν] βαδικίος Reg. βραδικίος H.

pebris decus abstulit. Quod eo solum animo fecit Chosroës, ut filie regnandi spem eriperet. Nam regnum Persicum lex inutile deferri vetat; quemadmodum in superioribus libris commemoravi.

11. Huc fortuna atque indoles Anastasii eruperunt, exiitque annus induciarum quintus. Tunc Petrum Patricium, eundemque Magistrum Officiorum, ad Chosroëm Iustinianus Augustus legavit, ut de pace Orientis omnino constitueret. At ille hunc remisit, pollicitus, subsequendum virum, qui rem componeret, prout rationibus conducere utriusque gentis. Nec multo post, destinavit iterum Isdigunam, grandi virum supercillo, et arrogantia, supra quam dici potest, elatum: cuius fastus ac tumor Romanis omnibus intolerabilis videbatur. Uxorem, liberos et fratrem ducebat secum, comitante famulorum ingenti agmine: dixisset illos instructa acie ad proelium progredi. Aderant ei comites duo e primaria Persidis nobilitate, aurea diademata capitibus gestantes. Id vero Byzantios maxime urebat, quod multo benignius ac magnificentius quam pro Legati conditione Iustinianus Augustus ipsam haberet. Non iterum

κίων μέντοι ζὺν αὐτῷ οὐκέτι ἐς Βυζάντιον ἦλθεν, ἐπεὶ Χοσρόην φασὶν αὐτὸν ἐξ ἀνθρώπων ἀφανίσαι, ἄλλο οὐδὲν τῷ ἀνθρώπῳ ἐπενεγκόντα, πλὴν γε δὴ ὅτι ὁμοτρόπεζος τῷ Ῥωμαίων βασιλεὶ γέγονεν. οὐ γὰρ ἄν, ἔφη, ἐρμηνεύς γε ὢν ἐς τοῦτο ἀξιώματος ἔπρος βασιλέως ἀφίκετο, εἰ μὴ καταπροδοὺς ἔτυχε τὰ Περσῶν πρῶγματα. τινὲς δὲ τὸν Ἰσθιογίοναν αὐτὸν διαβαλεῖν φασιν, ὡς D
 λάθρα Ῥωμαίοις ἐς λόγους ἔλθοι. τὰ δὲ πρῶτα ὁ πρεσβευτῆς οὗτος βασιλεὶ ἐντυχὼν οὐ μικρὸν ἀμφὶ τῇ εἰρήνῃ, οὐ μέγα εἶπεν, ἀλλ' ἠτιᾶτο Ῥωμαίους ἐς τὴν ἐκεχειρίαν ἡδικητέαι, Ἀρέθαν τε
 10 καὶ Σαρακηνοὺς τοὺς Ῥωμαίων ἐσπόνδους Ἀλαμουνδάρα ἐν σπονδαῖς λυμήνασθαι φάσκων, ἄλλα τε οὐκ ἀξιόλογα φέρων ἐγκλήματα, ὡν ἐπὶ μοι ἐπιμνησθῆναι οὐ τοι ἀναγκαῖον ἔδοξεν εἶναι.

Ἐν μὲν οὖν Βυζαντίῳ ταῦτα ἐπρύσσειτο. Βίσσας δὲ παντὶ P 592
 τῷ Ῥωμαίων στρατῷ Πέτρας ἐς πολιορκίαν καθίστατο. Ῥω-
 15 μαῖοί τε ἀμφὶ τὸ τεῖχος διώρυσσον, ἵνα δὴ καὶ Λαγισθαῖος τὴν πρότερα τὴν διώρυχα πεποιημένος τὸν περιβόλον ταύτη καθεῖλεν. ὅτου δὲ δὴ ἕνεκα ἐς τὸν αὐτὸν χώρον ὤρυσσον, ἐγὼ δηλώσω. οἱ τὴν πόλιν τὸ ἐξ ἀρχῆς ταύτην δεμιμάμενοι, ἐπὶ Πέτρας μὲν ἔθεντο ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον τὰ τοῦ περιβόλου Θεμέλια, ἐνιαχῆ δὲ καὶ
 20 ὑπὲρ χώματος αὐτὰ ζυνέβαινε κεισθαι. ἦν δὲ τις τοῦ τείχους μοῖρα ἐς τῆς πόλεως τὰ πρὸς ἑσπέραν οὐ λίαν εὐρεία, ἧς δὴ ἕκα- B
 τέρωθεν ἐπὶ Πέτρας τινὸς σκληρᾶς τε καὶ ἀμηχάνου τοῦ περιβό-

1. ἐς βυζάντιον οὐκέτι L.

6. Ἰσθιογίοναν] Ἰσθιογούσαν Reg.

ibid. διαβαλεῖν] διαβάλλειν L.

13. Βίσσας] βίσσας H, et infra.

14. Ῥωμαῖοί τε] Ῥωμαῖοι μὲν οὖν L.

18. ταύτην] ταύτη L.

22. ἀμηχάνου] ἀμηχάνου ὀρίσεισθαι (h. e. ὀρύσσεισθαι) L.

cum eo Byzantium Braduclo venit: quem ferunt interfectum a Chosroë, hinc tantummodo reum arguente, quod eum Imperator Rom. mensae participem suae fecisset. Neque enim, aiebat, honore tanto Interpret affectus esset a Caesare, nisi rem Persicam prodidisset. Sunt qui eius nomen de clandestino cum Romanis colloquio ab Isdiguna delatum dicant. Cum primum Legatus hic in congressum et colloquium venit Imperatoris, de pace nec paucis nec multis egit: tantum questus est violatas a Romanis iudicias; quarum tempore nondum exacte, Aethas et Saraceni, Romanorum socii, Alamundarum vexassent. Alia quaedam leviora obicit, silentio, ut equidem censeo, praetermittenda.

Dum haec aguntur Byzantii, Bessas cum omnibus Romanorum copiis Petram obsidet. Ac moenia quidem Romani suffoderunt in ea parte, qua prius excavata a Dagisthaeo, murus eo loci collapsus fuerat: cur autem ibi cumiculum egerint, modo dicam. Qui primi hanc urbem aedificarunt, murorum fundamenta fere omnia locarunt in rupe: alicubi aggeri superposuerunt. Qua spectat urbs Occidentem, erat pars quaedam muri non admodum lata, ad cuius latera silex aspera ferroque impenetrabilis fun-

λου τὰ θεμέλια ἐτεκτήναντο. ταύτην τοίνυν τὴν μοῖραν Δαγισθαλῶς τε τὰ πρότερα καὶ τανῦν Βέσσας διώρυσσον ὁμοίως, οὐκ ἐφείσεως τῆς τοῦ χωρίου φύσεως σφίσι περατιέρα ἴεναι, ἀλλὰ τὸ τῆς διώρυχος μῆκος ζυμμετρούσης τε αὐτοῖς καὶ πρωτανεουόσης εὐκρίτως. ἤνικα οὖν Πέρσαι μετὰ τὴν Δαγισθαλίαν ὑπαγωγὴν τὸ 5 καταπεπτωκὸς τοῦ τείχους ἀνοικοδομήσασθαι ἤθελον, οὐ κατὰ τὰ πρότερα τὴν οἰκοδομίαν πεποίηται, ἀλλὰ τρόπῳ τοιῷδε. κάχλικος τὸν κενωθέντα ἐμπλησάμενοι χῶρον δοκοῦς παχείας αὐτοῦ ὑπερθεῖν ἔθεντο, ὥσπερ ἐνδειλεχίστατα ζύσαντες ὁμαλὰς τε παντάπασι καταστησάμενοι ἔξευξαν μὲν ἐς ἀλλήλας ἐς μέγα τι 10

C εὖρος, κρηπίδας δὲ αὐτὰς ἀντὶ θεμελίων ποιησάμενοι τοῦ περιβόλου καθύπερθεν αὐτῶν ἐτεκτήναντο τὴν οἰκοδομίαν ἐμπειρώσας. ὅπερ οὐ ξυνιέντες Ῥωμαῖοι ἔνερθεν τῶν θεμελίων ποιῆσθαι τὴν

H 894 διώρυχα ᾤοντο. καὶ τὸν χῶρον κενώσαντες ὄλον ἐκ τῶν δοκῶν, ὥσπερ ἐπεμνήσθην ἀκριώς, ἐπὶ πλείστον τῆς γῆς τὸν μὲν περιβόλον κατασεισαι κατὰ πολλὰ ἴσχυσαν, μοῖρά τε αὐτοῦ ἔξακινυαίως κατεπεπτῶκει, οὐ μέντοι οὔτε πῃ ἐπὶ θάτερον τὸ πεπτωκὸς τοῦτο ἐκλίθη οὔτε τις αὐτῶ τῶν λίθων ἐπιβολῇ ζυνεταράχθη, ἀλλ' ἀκραιφνές ὄλον εὐθείᾳ τινὶ καταβάσει, ὥσπερ ἐκ μηχανῆς, ἐς τὸν κενωθέντα χῶρον καταβὰν ἔστη, καὶ τὴν οἰκίαν ἐφύλασσε 20 χῶρον, οὐκ ἐς ὕψος ὅσον τὰ πρότερα, ἀλλ' ἔτι ἥσσον. κενω-

3. ἐφείσεως Suidas s. v. πρωτανεουόσης. ἀφείσεως Reg. Vulgo ἐνδιδούσης. 4. ζυμμετρούσης L. *ibid.* αὐτοῖς] αὐτῆς Reg. αὐτὸ H. 5. ὑπαγωγὴν] ἀπαγωγὴν H. 7. πρότερα] πρότερον L. *ibid.* ἀλλὰ om. L. 12. οἰκοδομίαν Reg. οἰκοδομήν P. 13. ξυνιέντες] ξυνέντες L. 16. πολλὰ] πολὺ L. *ibid.* αὐτῶ] αὐτῶν L. 17. οὔτε — οὔτε] οὔδέ — οὔδέ P. 19. εὐθείᾳ τινὶ] εὐθὺς Reg. 20. χῶρον] τόπος Reg.

damenta muri sustinebat. Eam igitur partem ut Dagisthaeus antea, sic Bessas modo subegit lignonibus, non sinente eos ulterius progredi natura loci, sed commetiente et idoneis terminis definiente coniculi longitudinem. Cum autem Dagisthaeus obsidionem solvisset, ruinas muri instaurare voluerant Persae, non pristinum servarant structurae modum; at hunc laierant. Spatio, quod inanitum fuerat, oppleto glare, crassas trabes imposuerant, ac dolatas optime et complanatas inter se ita vinxerant, ut latissima earum esset compages. Hac basi pro fundamento posita, murum apte superstruxerant. Id cum nescirent Romani, se fundamenta suffodere existimabant. Et spatio, quod trabibus, quarum modo memioi, suberat, egesta magna terrae vi, murum quidem late quassarant, ac repente eius pars succidit: neutro tamen procubuit ruinae, nec series lapidum confusa est; verum integra ad perpendicularum defluens, et, tanquam ex machina, in sedem vacuum demissa stetit, eamque locum tenuit, non iam aequae ac prius edita, sed humilior. Itaque trabes, subtracto panti-

Θέντος οὖν παντός τοῦ τῶν δοκῶν ἐνεργεῖ χώρου ὑφαιζάνειν αὐτὰς D
 ἐνταῦθα ξὺν τῇ ὑπὲρ αὐτὰς οἰκοδομίᾳ πύση ξυνέβη. τοῖς δὲ
 Ῥωμαίοις οὐδ' ὡς ἐσβατὸν ἐγγόνει τὸ τεῖχος. ὁ γὰρ τῶν Περ-
 σῶν ὄμιλος, ἥνικα πολλὸς ξὺν τῷ Μερμερόῃ ἐνταῦθα ἦλθε, μέγα
 5 τὴν χρεῖμα τῇ πρόσθεν οἰκοδομίᾳ ἐνθίμειοι ὑψηλὸν ἐς ἄγαν τὸν
 περιβόλον ἐτεκτίνατο. Ῥωμαῖοι μὲν οὖν, ἐπειδὴ τοῦ περιβό-
 λου τὸ κατασκευασθὲν αὐθις ἐστηκὸς εἶδον, διηποροῦντό τε καὶ
 ἀμηχανία πολλῇ εἶχοντο. οὔτε γὰρ διορούσειεν ἔτι ἡδύνατο, ἐς
 τοῦτο ἀποκεκρυμμένης τῆς κατώρυχος σφίσι, κριψί τε χρῆσθαι
 10 οὐδαμῇ εἶχον, ἐπεὶ ἐν τῷ ἀνάντει λειχομάχουν. ἡ δὲ μηχανὴ
 αὕτη ἐφέλικεσθαι οὐχ οἷα τέ ἐστιν ὅτι μὴ ἐν χωρίῳ ὀμυλῶ τε καὶ
 λίαν ὑπίψ.

Τύχη δὲ τινι ξυνεκέρησεν ἐν τούτῳ τῷ Ῥωμαίων στρατῷ P 698
 εἶναι βυρβάρων τῶν Σαβείρων ὀλίγους τινὰς ἐξ αἰτίας τοιαύσδε.
 15 οἱ Σάβειροι, ἔθνος μὲν ἐστὶν Οὐγγικόν, φηκται δὲ ἀμφὶ τὰ
 Καυκάσια ὄρη, πάμπλου πλῆθος μὲν ἐς ἄγαν ὄντες, ἐς ἀρχὰς V 198
 δὲ πολλὰς ἐπιεικῶς διηρημένοι. τούτων δὲ τῶν ἀρχόντων οἱ μὲν
 τινὲς εἰσι τῷ Ῥωμαίων ἀτοκράτορι, οἱ δὲ τῷ Περσῶν βασιλεῖ
 ἐκ παλαιῶν γινώριμοι. τοῖν τε βασιλεῖον ἐκάτερος χρυσαῖον εἰώθει
 20 τακτὸν τοῖς αὐτοῦ ἐνσπόνδοις προΐσθαι, οὐκ ἐπέτειον μέντοι,
 ἀλλ' ἥνικα ἂν ἐς τοῦτο αὐτὸν ἡ χρεια ἐνάγοι. τότε οὖν Ἰουστι-
 νιανὸς βασιλεὺς τῶν Σαβείρων τοὺς οἱ ἐπιτηδέιους ἐς τὴν ὀμαι-

2. ξὺν τῇ om. L. 7. τὸ κατασκευασθὲν] τοῦ κατασκευασθέντος καὶ
 θεμένου Reg. 9. χρῆσθαι κριψί τε H. 10. ἐν τῷ] ἐν μὲν
 τῷ L. 14. Σαβείρων] σαβήρων Reg. 15. Σάβειροι] σάβη-
 ροι L. 21. ἐς τοῦτο] εἰς τοῦτο L. *ibid.* ἐναγοι] ἀνα-
 γοι Reg.

tus solo, cui incumbabant, cum structura omni sibi imposita, inibi sub-
 sederunt. Ac ne id quidem Romanis ascensum ad murum praeiuit. Et-
 enim Persae magno illuc numero antea secuti Mermeroem, non mediocri
 accessione moenia extulerant. Romani, ubi convulsam muri partem stare
 de integro viderunt, ignari quo se verterent, aestuabant. Nam nec sub-
 ducere terram amplius poterant, cuniculo ita obruto; nec uti ariete, cum
 in accivi murum oppugnarent: illa autem machina trahi nequiret, nisi
 in loco plano ac molliter iacenti.

Casa quodam contigit ut in hoc Romanorum exercitu nonnulli Bar-
 bari Sabiri agerent, ista de causa. Sabiri, gens Hunnica, ad Cauca-
 sum habitant, frequentissimi, et in multos principatus rite divisi. Prin-
 cipum alii cum Imperatore Romano, alii cum Persarum Rege amicitia
 veteri coniuncti sunt. Ac solet uterque Rex certum auri modum sociis
 largiri suis, non quotannis, sed quando ad id necessitate compellitur.
 Tunc igitur Iustinianus Augustus Sabiros sibi amicos ad socianda secum

B χμῖαν παρακαλῶν ἔστειλέ τινα τὸν τὰ χρήματα παρ' αὐτοὺς κομιοῦντα. ὁ δὲ (πολεμίων γὰρ μεταξὺ ὄντων, ἐς ὄρη τὰ Κανκάσια ἵναί ξιν τῷ ἀσφαλεῖ ἄλλως τε καὶ χρήματα ἐπαγόμενος οὐδαμῆ εἶχεν) ἀφικνεῖται μὲν παρὰ τε Βέσσαν καὶ τὸ Ῥωμαίων στρατίπεδον, ὅπερ ἐς τὴν Πέτρας πολιορκίαν καθίστατο, παρὰ δὲ τοὺς Σαβείρους πέμψας ἐκέλευσεν αὐτῶν τινὰς διτι τάχιστα τοὺς τὰ χρήματα ληγομένους παρ' αὐτὸν ἦκειν, οἳ τε βάρβαροι τρεῖς ἀπολιξάμενοι τῶν ἐν σφίσι ἐρχόντων, ξὺν ὀλίγοις τισὶν ἐς Λαζικὴν εὐθὺς ἐπεμψαν· οἳ δὲ ἐνταῦθα γενόμενοι ξὺν τῷ Ῥωμαίων στρατῷ ἐς τὴνδε τὴν τειχομαχίαν κατεστήσαντο. οὗτοι 10 γὰρ ἐπειδὴ Ῥωμαίους εἶδον ἀπογνόντας, ἐς τειχομαχίαν κατέστησαν ἑαυτούς. καὶ Ῥωμαίων ἀπορουμένων καὶ μὴ ἔχόντων εὖ αὐτοῖς τὸ παρὸν θέσθαι, Σάβειροι μηχανὴν τινα ἐπετεχνήσαντο, οἷα οὕτε Περσῶν οὕτε Ῥωμαίων τινι, ἐξ οὗ γεγόνασιν ἄνθρωποι, ἐς ἔννοιαν ἤλθε, καίτοι τεχνιτῶν μὲν πολλὸς ὄμιλος ἐν ἑκάτερῃ 15 πολιτεία γέγονε τε αἰεὶ καὶ τανῦν ἔστιν. ἐς χρεῖαν δὲ πολλὰκις ἐς τὸν πάντα αἰῶνα κατέστησαν τῆς μηχανῆς ἑκάτεροι ταύτης, ἐς ἐρύματά τε, τειχομαχοῦντες ἐν χωρίοις σκληροῖς καὶ δυσβάτοις τισὶ, κείμενα· ἄλλ' αὐτῶν οὐδενὶ τὸ ἐνθύμημα τοῦτο γεγένη-
D ται, ὥσπερ τοῦτοις δὴ τοῖς βαρβάροις τανῦν γέγονεν· οὕτως αἰεὶ 20 προΐοντι τῷ χρόνῳ ξυννεωτερίζειν τῶν πραγμάτων τὰς ἐπινοίας

4. Βέσσαν] βέσαν H. τὸν βίεσαν L. 5. Πέτρας] πέτραν L.
6. Σαβείρους] σαβήρους L. 10. κατεστήσαντο] κατίστησαν Reg.
et H. κατεστήσαντο Hm. 11. γὰρ om. L. *ibid.* ἀπογνό-
τας — μηχανήν] ἀπογνόνας τε καὶ ἀπορουμένους τὸ παρὸν θέ-
σθαι μηχανήν Reg. 14. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ P.
15. τεχνιτῶν L. τεχνητῶν P. 20. ὥσπερ] ὅτιερ L. 21. συν-
νεωτερίζειν L.

arma invitans, ad eos quemdam, qui pecuniam deferret, misit. Is vero, non valens tuto ad Caucasum, praesertim cum pecunia, penetrare, eo quod hostes regionem interpositam obtinerent, postquam ad Bessam, et Romanas copias Petram obsidentes pervenit, per nuntium Sabiris significavit, ut quamprimum ad se venirent ipsorum quidam, accepturi pecuniam. Extempore Barbari delectos tres e Proceribus suis in Lasicam destinant cum nonnullis: qui post suum illuc adventum, Romanis permisti copis, murorum oppugnationi manum admovent. Ad id autem operam contulerunt animadversa Romanorum desperatione. His certe haerentibus, et quo pacto sibi in praesenti consulerent ignorantibus, Sabiri machinam fabricati sunt, qualis post hominum memoriam nec Persarum, nec Romanorum cuiquam in mentem venit: quamvis in utroque Imperio nunquam defuerit, nec iam desit ingens opificum numerus, et saepe in omni aetate eiusmodi machina utrique opus habuerint ad verberandas munitiones in locis asperis et aditu difficilibus positas. At eorum nemo inventum hoc unquam peperit, sicut iam isti Barbari. Is

φιλῆ τῶν ἀνθρώπων ἢ φύσιν. κριὸν γὰρ αὐτοσχεδιάζουσιν οἱ Σάβιροι οὗτοι, οὐχ ἥπερ εἰώθει, ἀλλὰ καινουργήσαντες ἑτέρῳ τῷ τρόπῳ. οὐ γὰρ δοκοῦς ἐς τὴν μηχανὴν ταύτην, οὐκ ὀρθὰς, εὐκ ἰκαρῆας ἐμβέβληται, ἀλλὰ ῥάβδους παχίας τινὰς ἐς ἀλ-
 5 λήλας ξυνδέοντες, καὶ αὐτὰς ἐντὶ τῶν δοκῶν πανταχοῦ ἐναρ-
 μοσάμενοι, βύρσαις τε τὴν μηχανὴν καλύψαντες ὅλην τὸ τοῦ
 κριοῦ διασώσαντο σχῆμα, μίαν δοκὸν μόνην, ἥπερ εἰθισται,
 κατὰ μέσην τὴν μηχανὴν ἀλύσειν ἀναρτήσαντες χαλαραῖς τισιν,
 ἥπερ τὸ ἄκρον ὀξὺ γεγεννημένον καὶ σιδήρου περικαλυφθὲν ὡπερ
 10 βέλους ἀκίς ἐμιλλε συχνὰ κατὰ τοῦ περιβόλου ἐμβάλλεσθαι. οὕτω P 594
 δὲ κούφην τὴν μηχανὴν ἀπειργάσαντο, ὥστε οὐκέτι αὐτὴν πρὸς
 ἀνδρῶν τῶν ἔνδον ὄντων ἐφέλκεσθαι ἢ διωθεῖσθαι ἀνυγκαιῶν ἐγί-
 νετο, ἀλλ' ἀνδρες τεσσαράκοντα, οἳ καὶ τὴν δοκὸν ἀνασύρειν τε
 καὶ κατὰ τοῦ περιβόλου ἐμβάλλεσθαι ἐμιλλον, ἔνδον τῆς μηχαν-
 16 νῆς ὄντες καὶ ὑπὸ τῶν βυρσῶν καλυπτόμενοι ἔφερον τὸν κριὸν
 ἐπὶ τῶν ὤμων οὐδενὶ πόνῳ. τρεῖς μὲν σὺν οὗτοι οἱ βάρβαροι H 335
 μηχανὰς τοιαύτας ἐργάσαντο, τὰς δοκοῦς ξὺν τῷ σιδήρῳ ἐκ τῶν
 κριῶν ἀφελόμενοι, οὓς δὴ Ῥωμαῖοι ἐν παρυσκευῇ ἔχοντες οὐχ
 οἶοι τε ἦσαν ἐς τὸ τεῖχος ἐφέλκων· ἐποδύντες δὲ αὐτῶν ἐκάστην B
 20 οὐχ ἥσσους ἢ κατὰ τεσσαράκοντα στρατιῶται Ῥωμαῖοι ἀριστιν-
 δην ἀπολεχθέντες ὡς ἀγχοτάτω τοῦ τεύχους ἔθεντο. ἐκατέρω-
 θεν δὲ μηχανῆς ἐκάστης ἕτεροι ἴσταντο, τεθωρακισμένοι τε καὶ

2. Σάβιροι] εἰρηνοὶ L. *ibid.* ἥπερ L. ὡπερ P. 11. ἀπη-
 γάσαντο L. ἀπειργάσαντο *Im.* 20. ἀριστινδην L. ἀριστιν-
 δην P.

nempe est humani mos ingenii, ut pariter cum tempore ad novas rerum inventiones semper progrediatur. Ex tempore Sabiri isti arietem excitarunt, non consueto, sed novo quodam alio modo. Neque enim rectis transversisque trabibus: compegerunt hanc machinam, verum crassioribus virgis inter se nexis, et in omni latere aptatis trahium loco, totam machinam coriis ita circumtixerunt, ut speciem arietis retinuerint, una admodum trabe in medio catenis laxis, ut assolet, suspensa; cuius caput in mucronem desinens, et ferro circummunitum, non secus ac tali cuspis, mures crebro impulsu verberaturum erat. Porro adeo levem fecere hanc machinam, ut eam a viris intus dispositis trahi agere necesse non esset; sed viri quadraginta, qui trabem retracturi et in murum impulsuri erant, arietariam machinam humeris expeditissime gestarent, intus protecti coriis. Tres igitur hi Barbari machinas eiusmodi struxerunt, trabibus cum suo ferro detractis ex arietibus, quos Romani, a se comparatos, noquiabant ad moenia trahere: tum earum quamque ingressi milites Romani minimum quadraginta ex fortissimis delecti, illos muro admoverunt. Ad machinae cuiusque latera stabant alii, loriciis galeisque egregie muniti,

κράνεσι τὰς κεφαλὰς ἐς τὸ ἀκριβὲς κεκαλυμμένοι καὶ κοντοὺς ἔχοντες, ὥσπερ τὰ ἄκρα σιδηροῖς ἀγκιστροειδέσιν ἐρήριστο, τούτου δὴ παρσκευασμένων αὐτοῖς ἔνεκα, ὅπως, ἐπειδὴν ἡ τοῦ κριοῦ ἐς τὸν περίβολον ἐμβολὴ ξυγγέη τὰς τῶν λίθων ἐπιβολὰς, τούτοις δὴ τοῖς κοντοῖς περιαιρεῖν τε τοὺς ξυγχομένους τῶν λίθων καὶ ἀπορριπεῖν δυνατοὶ εἴεν. Ῥωμαῖοι μὲν οὖν ἔργον εἶχοντο καὶ τὸ τεῖχος ἤδη συγγαῖς ταῖς ἐμβολαῖς κατεσείετο, οἱ δὲ τῶν μηχανῶν ἐφ' ἑκάτερα ὄντες τοῖς ἀγκιστροειδέσι κοντοῖς τῶν λίθων τοὺς ξυνταρασσομένους ἀπὸ τῆς κατὰ τὴν οἰκοδομίαν ξυθίης ἐρρίπτουν, ἀλώσεσθαι τε ἡ πόλις αὐτίκα δὴ μάλα ἐπίδοξος ἦν. οἱ δὲ Πέρσαι ἐπενόουν τῆδε. ξύλινον πύργον, ὅσπερ αὐτοῖς ἐκ παλαιοῦ παρσκευέυστο, καθύπερθεν τοῦ περιβόλου ἐτίθεντο, ἀνδρῶν ἔμπλειον τῶν ἐν σφίσι μαχίμιωτάτων, ἥλοις τε σιδηροῖς καὶ θώραξι τὰς τε κεφαλὰς καὶ τὸ ἄλλο σῶμα περιβαλλόντων. ἀγγεῖα δὲ θελοῦ τε καὶ ἀσφάλτου ἔμπλησόμενοι καὶ 15 φαρμάκον, ὅπερ Μῆδοι μὲν νάφθαν καλοῦσιν, Ἕλληνες δὲ Μηδείας ἔλαιον, πυρὶ τε ταῦτα ὑφάψαντες ἐπὶ τὰς μηχανὰς τῶν κριῶν ἔβαλλον, ὥσπερ ὀλίγον ἐμπιπρᾶναι πάσας ἐδέησιν. ἀλλ' D οἱ περὶ ταύτας, ὥσπερ μοι ἐρρήθη, ἐστῶτες, τοῖς κοντοῖς, ὥσπερ ἐπεμνήσθην ἀρτίως, ἐνδεδιχεύεσθαι περιαιροῦντες τὰ βαλλόμενα καὶ περικαθαίροντες, ἅπαντα ἐς τὸ ἔδαφος ἐκ τῶν μηχανῶν εὐθὺς ἐρρίπτουν. οὐκ ἐπὶ πολὺ δὲ πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο ἀνθ' ἔξεν

8. τούτου] τούτων Reg. *ibid.* ἔνεκα] ἤνεγκαν L. 6. ἀπορριπεῖν L. 16. νάφθαν] Suidas s. h. v. et s. φάρμακον. 18. ὥσπερ] ὡς παρ' L corr. *ibid.* ὀλίγον L. ὀλίγη P. 19. περὶ ταύτας] παρὰ ταῦτα L. 21. καὶ περικαθαίροντες τὰ βαλλόμενα L.

atque instructi contis, quorum cuspides uncis ferreis praefixae erant, eo consilio, ut cum arietis caput, muro impactum, structuram eius convulsisset, lapides confusos dimovere his contis ac prolicere possent. Ergo rem aggressis Romanis, iam murus crebris impressionibus quatiebatur, et qui hinc inde astabant machinis, lapides sedibus suis emotos excutiebant contis, eratque opinio urbem continuo expugnatam iri. At Persae istud excogitarunt. Turrim ligneam, iamdiu paratam, moenibus imposuerunt, ac viris compleverunt pugnacissimis, qui pectoribus loricas, capitibus ac reliquo corpori tegmina induerant clavis ferreis horrida. Vascula sulphure, bitumine et veneno, quod Medi Naphthan, Graeci Medaeae oleum vocant, plena, atque igni concepto ardentia, in arietarias machinas mittebant; sic ut cunctae tantum non conflagraverint. Sed enim qui illis, uti dixi, astabant, contis, quorum modo memini, depelebant ac repurgantes quae iacta fuerant, e machinis omnia confestim humi deolvebant: quanquam haud diu labori huic suffecturos se et restituros

ὕπώπτευον. τὸ γὰρ πῦρ οὗ προσψαύσειεν ἐνεπίμπρι αὐτίκα, εἰ μὴ εὐθυρὸν ἀποβληθείη. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράσσετο τῆδε.

Βέσσας δὲ αὐτὸς τεθωρακισμένος καὶ ἅπαν ἔξοπλίσας τὸ στρατεύμα κλιμακας πολλὰς ἐς τὸ πεπτωκὸς τοῦ τείχους προῆγε. 5 καὶ λόγῳ τοσαῦτα παραθαρρύνας, ὅσα μὴ ἀμβλῦναι τοῦ καιροῦ τὴν ἀκμὴν, ἔργοις τῆς παρακελεύσεως τὸ λοιπὸν ἔντιμεν. ἀνὴρ γὰρ πλέον ἢ ἐβδομήκοντα γεγονῶς ἔτη καὶ παντάπασιν ἕξωμος ὡν ἤδη πρῶτος ἐπέβη τῆς κλιμακος. ἐνταῦθα μάχῃ καὶ ἀρετῆς ἐπί- P 595
 10 τὸν χρόνον οὐδαμῇ οἶμαι ξυνεχθῆναι. τὸ μὲν γὰρ βαρβάρων πληθὸς εἰς δισχιλίους καὶ τριακοσίους ξυνήει, Ῥωμαῖοι δὲ ἐς ἑξακισχιλίους ἐτύγχανον ὄντες. καὶ αὐτῶν ἐκατέρωθεν ὅσοι οὐ διεφθάρησαν τραυματῖαι σχεδὸν τι γέγονασιν ἅπαντες, ὀλίγους τε/ λαν ἐπ' ἀθῶοις τοῖς σώμασι περιεῖναι ξυνέβη. Ῥωμαῖοι μὲν οὖν
 15 τὴν ἀνάβασιν ἐβιάζοντο δυνάμει τῆ πάσης, Πέρσαι δὲ αὐτοὺς πόνῳ πολλῷ ἀπεκρούοντο. ἀμφοτέρωθεν δὲ κτεινομένων πολ- λῶν οὐ μακρὰν ποῦ ἐγένοντο τοῦ ἀπεῶσθαι τὸν κίνδυνον Πέρσαι. ὠθισμοῦ γὰρ πολλοῦ ἐν τῇ τῶν κλιμάκων ὑπερβολῇ γεγενημένου ἄλλοι τε Ῥωμαίων συγχοί, ἅτε πολεμίοις καθύπερθεν οὔσι μα- B
 20 χόμενοι, ἔθνησκον καὶ Βέσσας ὁ στρατηγὸς ἐς τὸ ἔδαφος ἐκπε-

3. Βέσσας] βέσας H, et infra saepius. 4. τοῦ L. τοῦτο τοῦ P.

ibid. προῆγε L. 5. τοσαῦτα — ὅσα] τοσοῦτον — ὅσον L.
 ibid. παραθαρρύνας Reg. παραθαρρύνας P. 6. τὸ λοιπὸν]
 τὰ λοιπὰ Reg. 7. ἔτη] ἐτῶν L. 8. μάχῃ] μέγρι L.
 10. γὰρ om. L. 13. γέγονασι πάντες L. 20. ἐκπεσῶν] πε-
 σῶν L.

putabant. Nam quidquid ignis contingeret, nisi eodem puncto temporis excuteretur, id protinus absumebat. Ita quidem haec agebantur.

Bessas vero ipse loricator, armatis omnibus copiis, ad muri partem collapsam scalas applicuit, et cum suos verbis eatenus animasset, ut hebescere non sineret occasionis vim, exhortationis reliquum impendit factis. Vir enim annis maior septuaginta, ac plane iam exoletus, scalas primus ascendit. Tum Persae et Romani in pugnam coorti sunt cum ea significatione virtutis, cui parem, mea quidem sententia, aetas haec nusquam vidit. Siquidem collectis Barbaris ad duo millia et trecentos, Romanis ad sex millia, ex utrisque, qui non interierunt, vulnerati sunt fere omnes, nec nisi oppido pauci illaeso corpore superfuereunt. Itaque ascensum Romani totis viribus tentabant: eos Persae labore multo repellabant. Cadentibus utrinque plurimis, nihil propius factum est, quam ut Persae periculum amolirentur. Nam cum in summis scalis magna vi sese invicem truderent, et Romani cum hoste superiorem locum tenente pugnarent, magno his numero pereuntibus, Bessas Magister militum de-

σὼν ἔκειτο. καὶ τότε δὴ κραυγῆς ἑξαισίας πρὸς ἀμφοτέρων γε-
γεννημένης οἱ μὲν βάρβαροι πανταχόθεν ἑυρρόντες ἐπ' αὐτὸν
ἔβαλον, οἱ δὲ δορυφόροι ἑνέστησάν τε σπουδῇ ἀμφ' αὐτὸν καὶ
κράνη μὲν ἐν ταῖς κεφαλαῖς ἔχοντες, θώρακας δὲ ἀμπεχόμενοι
πάντες, ἔτι μέντοι καθύπερθεν ταῖς ἀσπίσι φραζόμενοι καὶ ἐν 5
χρῶ ἑνιόντες ἀλλήλοις, ὄροφης αὐτῷ σχῆμα ἐποιοῦν καὶ τὸν τε
στρατηγὸν ὡς ἀσφαλέστατα ἔκρυψαν καὶ τὰ βαλλόμενα παντὶ
σθένει ἀπεκρούοντο. καὶ πάταγος μὲν τῶν αἰε πεμπομένων τε
καὶ ταῖς ἀσπίσιν ἢ τοῖς ἄλλοις ὄπλοις ἀποκαυλιζομένων βελῶν
C πολὸς ἐγεγόνει, κραυγῇ δὲ καὶ ἄσθματι καὶ ταλαιπωρίᾳ ἕκαστος 10
εἶχετο. Ῥωμαῖοί τε ἅπαντες τῷ στρατηγῷ ἀμύνειν ἐν σπουδῇ
ἔχοντες ἔβαλλον ἐς τὸ τεῖχος, οὐδένα ἀνέντες καιρὸν, καὶ ταύτη
τοὺς πολεμίους ἀνέστελλον. τότε δὴ ὁ Βέσσας (οὐδὲ γὰρ ἔξαν-
στασθαι εἶχε, τῆς ὀπλίσεως ἀντιστατούσης, ἄλλως τε καὶ τοῦ
σώματός οἱ οὐκ εὐσταλοῦς ὄντος, ἦν γὰρ οὗτος ἀνὴρ εὐσαρκός 15
τε καὶ, ὅπερ ἐρρήθη, ἐσχατογέρον) οὐκ ἐς ἀμηχανίαν ἔξεπεσε,
καίπερ ἐς τοσοῦτον κινδύνου ἦκων, ἀλλὰ βουλευέται τι ἐκ τοῦ
αἰφνιδίου, ὅπερ αὐτὸν τε καὶ τὰ Ῥωμαίων πράγματα διασώσα-
σθαι ἔσχεν. τοῖς γὰρ δορυφόροις ἐπέστελλε σφρεῖν τε αὐτὸν ἐκ
ποδῶς καὶ ὡς ἀπώτατον τοῦ τεύχους ἐφέλκειν. οἱ δὲ κατὰ ταῦτα 20
D ἐποιοῦν. καὶ αὐτὸν οἱ μὲν ἔσυρον, οἱ δὲ ἕν αὐτῷ ὑπεχώρουν,
τὰς μὲν ἀσπίδας ὑπερθεῖν ἐπ' ἀλλήλους ἔχοντες, τοσαύτην δὲ

3. ἔβαλλον L. 4. θώρακα L. 6. ἑνιόντες] ἑνιόντες Vat.
 ibid. καὶ τὸν τε] τε καὶ τὸν Hm. 9. καὶ ταῖς] καὶ ταῖς HL.
 12. ἔβαλον L. ibid. καὶ ταύτη] καὶ om. L. 18. ὄπερ] ὄπερ
 Reg. 19. αὐτὸν] αὐτῶν L. 21. οἱ δὲ ἕν] καὶ αὐτοὶ δὲ
 ἕν H.

lectus humi concidit. Utrisque tunc sublato clamore ingenti, confluen-
tes undique Barbari, in eum tela coniecere. Circumfusi mox Protectores,
galeis omnes ac loriceis induti, obtentis desuper scutis, iunctisque
inter se lateribus, testudine tanquam tecto Magistrum militum occuba-
bant tutissime, et missilia omni ope prohibebant. Magnus erat telorum
crepitus; cum usque et usque ingruentia, clypeis aliisque armis defringere-
rentur. Clamore quisque, sublimi anhelitu et labore se conficiebat.
Rursus Romani omnes Magistrum militie tueri satagentes, iactis in mu-
ros sine ulla intermissione telis hostem reprimebant. Tum Bessas, prae-
gravato armis corpore per se parum agili ob nimiam obesitatem, et quam
extremam fuisse dixi senectutem, non valens surgere; quamvis in tan-
tum discrimen adductus esset, nihilominus mente constitit, atque ex tem-
pore consilium cepit, quo se ipse remque Romanam servavit. Et enim
Protectores imperavit, ut se e vestigio raptarent, et procul a moeni-
bus traherent. Illi dicto audientes partim eum trahebant, alii cum ipse
recedebant, sublatis continuatisque inter se scutis, et in grossu modum

πριούμενοι βάδιον, ὅσον ἐκεῖνος ἐσύρετο, ὡς μὴ ἀπαρακάλυ- H 836
 πτος γεγωνὸς πρὸς τῶν πολεμίων βληθεῖη. ἐπειδὴ δὲ ὁ Βέσσαις
 ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἐγγόνει, ἐξανίστατό τε καὶ παρακελευσάμενος ἐπὶ
 τὸ τεῖχος ἦει, τῆς τε κλιμακος ἐπιβατεύσας αὐθις ἐπὶ τὴν ἀνά-
 5 βασιν ὤρητο. ἐπισπόμενοι δὲ Ῥωμαῖοι ἅπαντες ἔργα ἐς τοὺς
 πολεμίους ἐπεδείκνυντο ἀμετῆς ἄξια. περίφοβοι τε γινόμενοι
 Πέρσαις καιρὸν σφίσι τινα τοὺς ἐναντίους διδόναι ἤτουν, ὅπως
 ζυσκευασάμενοι ἀπαλλάσσωνται τὴν πόλιν ἐνδόντες. Βέσσαις δὲ
 δολώσεις αὐτοὺς ἐπιτεχνᾶσθαι ὑποτοπάζων, ὅπως μεταξὺ κρα- P 596
 10 τύνωνται τὸ τοῦ περιβόλου ὀχύρωμα, τὴν μὲν ζυμβολὴν κατω- V 200
 παύειν ἔφη οὐχ οἷός τε εἶναι, τοὺς δὲ ἀμφὶ τῇ ὁμολογίᾳ βουλο-
 μένους αὐτῷ ξυγγενέσθαι, τῶν στρατοπέδων μαχομένων, οὐδὲν
 τι ἤσσουν εἰς ἑτέραν τινα ξὺν αὐτῷ εἶναι τοῦ τεύχους μοῖραν, δει-
 ξας τὸ χωρίον αὐτοῖς. τῶν δὲ οὐκ ἐνδεχομένων τὸν λόγον γίνε-
 15 ται μὲν αὐθις καρτερά τις μάχη καὶ ὠδισμὸς πολὺς, ἔτι δὲ ἀγ-
 χωμάλου τῆς ζυμβολῆς οὐσης ζυνηχέθη τὸ τεῖχος ἐτέρωθι, οὐ-
 περ διορῶξαντες Ῥωμαῖοι πρότερον ἔτυχον, ἐξαιπιναιῶς καταπε-
 σεῖν. ἐνταῦθα οὖν πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων ζυνέρεον. καὶ Ῥω- B
 20 μαῖοι μὲν πλήθει τοὺς πολεμίους παρὰ πολὺ ὑπεραίροντες, καί-
 περ δίχα διηρημένοι, πολλῷ ἔτι μᾶλλον βάλλοντές τε καὶ ὠθοῦν-
 τες καρτερώτατα τοῖς ἐναντίοις ἐνέκειντο. Πέρσαις δὲ οὐκέτι
 ὁμοίως ἀντεῖχον, ἐκατέρωθι βιαζόμενοι, ἀλλὰ διαιρεθεῖσα ἢ

5. ἅπαντες] πάντες Hm. 8. συσκευασάμενοι L. *ibid.* δὲ] τε L. 9. ἐπιτεχνᾶσθαι Reg. ὑποτεχνᾶσθαι H. 12. αὐτῷ] αὐτοῖς H. 15. τις] ἢ H. *ibid.* ἀγχωμάλου] ἀγχομάχου Reg. 16. οὐπερ δὴ οὐρῶξαντες L.

servabant aequalem ei, quo ille trahabatur; ne, si pateret, ab hostibus feriretur. Receptus in tutum Bessas surgit, astantesque hortatus, ad muros vadit, et pede scalis imposito, ascensum iterum ardentem molitur. Romani sequuntur omnes, ac facinora in hostes edunt viris fortibus digna. Conterriti Persae, nonnihil petunt spatii ad convasandum, ut decedat urbe discedant. At Bessas, haec ab illis dolose fingi concilians, ut hoc interim spatium muros firmarent, se quidem impressionem abrumpere non posse dixit: illis autem, qui de compositione secum agere vellent, quamvis pugna ferret, licere nihilominus ad aliam secum ire murorum partem, quam indicabat. Illis dicta respuentibus, certamen redintegratum crudescit, seque acriter utrique trudent. Adhuc Marte pugnabatur ancipiti, cum alia pars muri, quam prius Romani suffoderant, repente corrui. Utrisque eo multi confluere. Ac Romani quidem hostibus longe numero superiores, quamvis bipartito divisi, magis ac magis torquendo iacula trudenteque, validissime adversariis instabant. Persae vero hinc atque illinc appetiti, non ita iam repugnabant: sed eorum apparebat

δλιγανθρωπία ἐς ἄμφω τὰ μέρη διαφανῆς ἦν. οὕτω δὲ πονου-
 μένων ἀμφοτέρων ἔτι τῶν στρατευμάτων καὶ οὔτε Περσῶν ἀπο-
 κρούεσθαι δυναμένων ἐγκειμένους σφίσι τοὺς πολεμίους οὔτε Ῥω-
 μαίων βιάζεσθαι παντάπασι τὴν εἴσοδον οἷων τε ὄντων, νεανίας
 ἀνὴρ, Ἀρμένιος γένος, Ἰωάννης ὄνομα, Θωμᾶ υἱός, ὄνπερ ἐπι-5
 κλησιν ἐκάλουν Γούζην, τὰ μὲν καταπεπτωκότα τοῦ περιβόλου
 C καὶ τοὺς ἐνταῦθα ὠθισμοὺς εἶπασεν, Ἀρμενίων δὲ τῶν οἱ ἐπομέ-
 νων ἐπαγαγόμενος ὀλίγους τινὰς διὰ τοῦ κρημνώδους, ἤπερ
 ἄπαντες τὴν πόλιν ἀνάλωτον εἶναι ὑπόπτενον, βιασάμενος ἀνέβη
 τοὺς ταύτη φρουρούς. κατὰ τε τὰς ἐπάλξεις γενόμενος ἕνα Περ-10
 σῶν τῶν τῆδε ἀμυνομένων, ὅσπερ μαχιμώτατος ἐδόκει εἶναι, δό-
 ρατι ἔκτεινεν. ἐσβατὰ τε Ῥωμαίοις ξυνηχθήθη τὰ τῆδε.

Πέρσαι δὲ, οἳ ἐν πύργῳ τῷ ξυλίῳ εἰστήκεσαν, μέγα τι
 χρῆμα τῶν πυροφόρων ἀγγείων ὑψῆσαν, ὅπως τῶν βαλλομένων
 τῷ περιόντι κατασφλέξει αὐτοῖς ἀνδράσι τὰς μηχανὰς οἷοι τε 15
 ὦσιν, οὐ δυναμένων τῶν ἀμυνομένων ἄπαντα τοῖς κοντοῖς διω-
 D θεῖσθαι. πνεῦμα δὲ νότου σκληρόν τε καὶ ὑπερφυῆς ἄγαν ἔξα-
 πινάως ἔξ ἐναντίας αὐτοῖς ξὺν πολλῷ πατάγῳ ἐπιπεσὼν, τῶν
 τοῦ πύργου σανίδων ἀμηγέπη μιᾶς ἤφατο. οὐ ξυνιέντων δὲ
 αὐτίκα τῶν ἐνταῦθα Περσῶν· (πὼν γὰρ καὶ Θορύβῳ καὶ δέει 20
 καὶ ταραχῇ ἀμέτρῳ εἶχοντο ἄπαντες, ἣ τε ἀνάγκη αὐτοῖς παρη-

1. πονουμένων] ποιουμένων H. 2. οὔτε — οὔτε] οὐδέ — οὐδέ
 P. 3. ἐγκειμένων σφίσι τῶν πολεμίῳ L. 6. Γούζην] γορθό-
 ζην H: illud Hm. 8. ἐπαγαγόμενος Reg. ἐπαγόμενος P. *ibid.*
 ἤπερ L. οὔπερ P. 12. ἐσβατὰ] ἐσβατόν Reg. *ibid.* τὰ τῆδε]
 τροφῶ τοιφῶδε Reg. 21. παρηγεῖτο] παρηγεῖτο H.

paucitas, copiis bifariam distributis. Dum utrique ita configunt, ut nec Persae imminentem sibi hostem repellere, nec Romani aditum prorsus percurrere valeant; Ioannes, adolescens Armenius, idemque Thomae filius cognomento Guzes, a muri labe et iis, qui invicem ibi se propellebant, digreditur, assumptaque ex Armeniis, quorum Dux erat, exigua manu, cum ea subit per praecipitium, qua urbem non posse capi omnes existimabant. Custodibus illic dispositis illata vi, ascendit; cumque ad murorum pinnas evasisset, Persam, unum ex numero propugnatorum illius partis, qui bellicosissimus videbatur, occidit hasta, et eo Romanis aditum fecit.

Interea Persae, qui in turri lignea stabant, ignifera vasa quamplurima accenderunt, ut missilium eiusmodi maiori copia machinas cum viris comburerent, non sufficientibus; propugnatoribus omnia contis avertere. Subito Auster vehementissimus magno cum murmure illis ex adverso ingruens, turris asserem igni corrumpit. Persis non statim animum advertentibus, cum omnes labore, tumultu, formidine, et nimia perturbatione essent impliciti, ac sensum ipsis necessitas auferret, convalescens pau-

ρείτο τὴν αἰσθησιν) ἡ φλόξ κατὰ βραχὺ αἰρομένη τῷ τε τῆς Μηδείας ἐπωνύμῳ ἐλαίῳ καὶ ὁσπερ ἄλλοις ἐξήρτυτο τὸν πύργον ὄλον καὶ Πέρσας τοὺς ἐνταῦθα ἐνέπησεν. ἐξηθρακωμένοι τε ἅπαντες ἔπεσον, οἱ μὲν ἐντὸς τοῦ περιβόλου, οἱ δὲ που ἐκτὸς, 5 ἵνα δὴ αἶ τε μηχαναὶ καὶ οἱ ἄμφ' αὐτὰς Ῥωμαῖοι εἰστήκεσαν· οὕτω δὲ καὶ οἱ ἄλλοι Ῥωμαῖοι, ὅσοι δὴ ἐς τοῦ περιβόλου τὰ κα- P 597 ταπεπτωκότα ἐμάχοντο, ἐνδιδόντων σφίσι τῶν πολεμίων ἕς τε ὀλιγωρίαν ἐμπεπτωκότων, ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐγένοντο, καὶ κατ' ἄκρας ἡ Πέτρα εὐλώ. τῶν μὲν οὖν Περσῶν ἐς πεντακο- 10 σίους ἐς τὴν ἀκρόπολιν ἀναδραμόντες καὶ τὸ ἐκείνη καταλαβόντες ὀχύρωμα ἡσυχῇ ἔμενον, τοὺς δὲ ἄλλους Ῥωμαῖοι, ὅσους οὐκ ἔκτειναν ἐν τῇ ἔμβολῃ, ἐζώρησαν ἅπαντας ἐς τριάκοντα καὶ ἑπτακοσίους μάλιστα ὄντας. καὶ αὐτῶν δεκτῶ μὲν καὶ δέκα ἀκραιφνεῖς εὔρον, οἱ δὲ λοιποὶ ἅπαντες τραυματῆται ὄντες ἐτόγχανον. 15 ἔπεσον δὲ καὶ Ῥωμαίων πολλοὶ τε καὶ ἄριστοι, καὶ Ἰωάννης ὁ Θωμᾶ υἱός, λίθῳ τὴν κεφαλὴν ἐν τῇ ἐς τὴν πόλιν εἰσόδῳ πρὸς B του τῶν βαρβάρων βληθεὶς ἔργα τε θαυμαστά ἐς τοὺς πολεμίους ἐπιδειξάμενος.

ιβ'. Τῇ δὲ ἐπιγενομένῃ ἡμέρᾳ οἱ Ῥωμαῖοι τῶν βαρβάρων C V 201 τοὺς τὴν ἀκρόπολιν καταλαβόντας πολιορκοῦντες λόγους προὔφερον, τὴν τε σωτηρίαν αὐτοῖς προτεινόμενοι καὶ τὰ πιστὰ δώσειν ὑπὲρ τούτων ὁμολογοῦντες, ταύτῃ Πέρσας καταδοκοῦντες σφᾶς αὐτοὺς ἐγχειρεῖν σφίσι. οἱ δὲ αὐτῶν οὐκ ἐνδεχόμενοι τοὺς λό-

2. ἐξήρτυτο L. ἐξήρτυέτο P. 4. δὲ που] δὲ τούτων Reg.
6. ἐς] ἐκ H. *ibid.* τὰ om. L. 15. Ῥωμαίων] Ῥωμαῖοι Reg.
19. οἱ om. L. 20. τοὺς ἐς τὴν ἀκρ. καταλιπόντας Reg.

latim flamma, oleo, quod a Medea nomen habet, et aliis, quae vires ipsi dabant, turrim totam ac Persas in ea collocatos cremavit. Combusti omnes ceciderunt, partim intra moenia, partim extra, ubi machinae et Romani circa illas positi stabant. Sic demum Romani caeteri, qui ad muri labem pugnabant, cedentibus et ardorem remittentibus adversariis, moenia penetrarunt, et Petra vi capta est. Persae quingenti ad urbis arcem intento cursu, eiusque munitionibus occupatis, illic se tenuerunt. Reliquos Romani, quos congressu non sustulerant, vivos omnes ceperunt, numero summum dccxxx. Horum integros xviii. iuverunt: caeteri erant saucii. E Romanis multi iique fortissimi occubuerunt; inter quos fuit Ioannes Thomae filius, qui in hostes miris facinoribus editis, in capite a Barbaro quodam vulneratus est lapide, dum urbem ingrederetur.

12. Postridie Romani obsessis Barbaris, qui arcem occupaverant, in eam sententiam verba fecerunt, ut illis incolumitatem obtulerint, ac promiserint fidem publicam, summa spe incensi fore ut Persas ad deditionem ea via pellicerent. At illi a sermone se avertentes, ad vim specta-

γους ἐς ἀντίστασιν εἶδον, καίπερ οὐκ ἐπὶ πολλὸ ἀνθῆξεν τῇ τα-
 λαιπωρίᾳ οἴομενοι, ἀλλὰ δι' ἀρετὴν θανατῶντες. Βέσσας δὲ
 αὐτοὺς ἀποστῆσαι τῆς γνώμης ἐθέλων ἀντικαταστῆσαι τε ἐς τὴν
 τῆς σωτηρίας ἐπιθυμίαν, τῶν τινα Ῥωμαίων στρατιωτῶν ὡς
 πλησιαίτατα αὐτοῖς διέναι κελεύει, παραίνεσιν τέ τινα ἐς τοὺς 5
 D ἀνθρώπους ποιήσασθαι, δηλώσας ὅσα δὴ ἐς αὐτοὺς εἰπεῖν βού-
 λοιτο. καὶ ὃς ἀγχοτάτω γενόμενος ἔλεξε τοιαύδε, „Τί πεπονθότες
 H 337 ἐφ' ἡμῖν αὐτοῖς, ὧ βέλτιστοι Πέρσαι, τὸν ὅλεθρον διατεινέσθε
 τοῦτον, ἐπιτηδεύοντες τὰ θανάσιμα σπουδῇ ἀλογιστῶ καὶ τῆς
 ἀρετῆς τὰ ἐπιτηδεύματα διαφανῶς ἀτιμάζοντες; οὐ γὰρ ἔστιν 10
 ἀνδρείον τὸ τοῖς ἀμυγῶν ἀντιστατεῖν, οὐδὲ ξυνητὸν τὸ μὴ βού-
 λεσθαι τοῖς κερρατηκόσιν ὑπέλκειν· οὐδὲ μὴν ἄδοξον τὸ τύχη τῇ
 παρούσῃ ἐπομένους βιῶναι. ἀνάγκη γὰρ οὐδὲ ἀγαθῆς τινος ἐλ-
 πίδος τυχοῦσα τὴν ἀτιμίαν ἐκφεύγει δικαίως, ἦν καὶ τῶν ἔργων
 ἐπιβάλῃται τὰ αἰσχροτάτα. κακῶ γὰρ τῶ ἀμυγῶν τὸ σύγγνω- 15
 P 598 μον ἔπεσθαι πέρυκε. μὴ τοίνυν τὴν ἀπόνοιαν ἐν προὔπτῳ ζηλοῦτε
 κινδύνῳ, μηδὲ τῆς σωτηρίας τὴν ἀλαζονείαν ἀλλάξασθε, ἀλλ'
 ἐνθυμείσθε ὡς ἀναβιώσεσθαι μὲν τοὺς τετελευτηκότας ἀδύνατον,
 οἱ δὲ περιόντες καὶ χρόνῳ διαθήσονται σφῶς αὐτοὺς ὕστερον, ἦν
 γε τοῦτο κρεῖσσον εἶναι δοκῇ. βουλευσασθε οὖν τὴν ὑστάτην 20
 βουλὴν καὶ περισκοπεῖσθε τὰ ζύμφορα, ἐκεῖνο εἰδότες, ὡς ταῦτα

1. ἐπὶ πολλὸ] ἔτι κω Reg. 3. ἀποστῆσαι] ἀποστῆναι L.
 5. πλησιαίτατα αὐτοῖς εἶναι L. 7. ὃς] ὡς L. 11. ἀνδρείον]
 ἀνδρείων L. ibid. ξυνητὸν] ξυνητῶν L. 13. ἐπομένους L.
 15. ἐπιβάλῃται] περιβάλῃται Reg. 17. ἀλλάξασθε H. 21. εἰ-
 δότες] εἰδότες L.

bant: quamvis labori haud diu se restituros putarent: verum enimvero fortiter mori cupiebant. Tum Bessas in animo habens a proposito illos abducere, et ad vitae amorem revocare, militi cuidam Romano imperat, ut e proximo illos hortetur, ac profert quae ipsis referri velit. Ia, cum proxime accessisset, ita disseruit: Quid tantum mali vobis accidit, praecleari Persae, ut contendatis ad interitum, causam eius parantes temeritate praecipiti, et manifesto contemptu studii virtutis bellicae. Neque enim fortiter facit, qui contra vim ineluctabilem obfirmat esse; nec aspicietur, qui victoribus cedere renuit. At nec turpe est, in vitae cursum praesentem fortunam sequi. Necessitas enim, quas bonas spei nihil habet, merito infamiam effugit; licet res, cacteroquin indignissimas, admittat: quippe malum inevitabile veniam secum afferre solet. Nolite igitur in evidenti discrimine stulta certare pertinacia, nec saluti praecipite vanam animi ostentationem: sed cogitate, non posse mortuos restituere se in vitam: superstitionibus autem integrum fore postea pro reditu suo paciisci, si id satius esse videbitur. Itaque postremum deliberato, ad utilitates vestras intenti, et memores optima esse illa consilia, quae qui ceperint,

ἂν τῶν βουλευμάτων τὰ βέλτιστα εἴη ἐν οἷς τὸ μεταμελεῖν τοῖς
 βουλευσαμένοις ἐν ἔξουσίᾳ ἔσται. ὡς ἡμεῖς ὑμᾶς γε καὶ ζυγομα-
 χούντας οἰκτερομεν καὶ θανατῶντων φειδόμεθα καὶ πρὸς τὸν
 βίον ἐνδιαθροπτομένους τε καὶ βλακεύοντας ἐλεεῖν ἀξιοῦμεν, ἧ
 5 Ῥωμαίους Χριστιανοὺς νόμος. ἄλλο τε ὑμῖν περιουσίαι προσέσται B
 οὐδὲν, πλὴν γε δὴ ὅτι τὴν πολιτείαν ἐπὶ τὰ βελτίω μεταβαλόντες
 Ἰουστινιανὸν ἀντὶ Χοσρόου κύριον ἔχετε· ὑπὲρ γὰρ τούτων ὑμῖν
 καὶ τὰ πιστὰ δάσειν ὁμολογοῦμεν. μὴ τοίνυν ὑμᾶς αὐτοὺς δια-
 χρήσησθε, παρὸν σώζεσθαι. οὐ γὰρ εὐτυχὲς ἐμφιλοχωρεῖν τοῖς
 10 δεινοῖς ἐπ' οὐδεμιᾶ τὸ παράπαν ὀνήσει, ἐπεὶ οὐκ ἀνδραγαθίζε-
 σθαι, ἀλλὰ θανατῶν τοῦτό γε. γενναῖος δὲ ὅς ἂν ἐγκαρτερῇ τὰ
 δεινότατα, ἥνικα τι προσδοκᾷ ἅπ' αὐτοῦ χρήσιμον. οὐ γὰρ
 ἐπαυροῦσι τὴν ἐκούσιον τελευτὴν ἄνθρωποι, ἐνθα δὴ τις ἐπίκει-
 ται κρείσσω τῷ κατ' αὐτὴν κινδύνῳ ἐλπίς, ἀλλὰ βλαῖος μὲν κα- C
 15 ταστροφῇ ἄχρηστος καὶ ἄνοια προπετῆς, τὸ δὲ εἰς θάνατον
 θράσος ἀνόητος τοῦ δραστηρίου πρόσχημα οὐκ εὐπρεπὲς τοῖς γε
 σώφροσιν εἶναι δοκεῖ. καίτοι καὶ τοῦτο ἐκλογίζεσθαι χρεῖ, μὴ
 τι δόξητε καὶ εἰς τὸ θεῖον ἀγνωμονεῖν. εἰ γὰρ ἀπολεῖν ἐβού-
 λετο, ὧ ἄνδρες, ὑμᾶς οὐκ ἂν, οἶμαι, παραδεδώκει τοῖς δια-
 20 σώζειν ἐφιεμένοις. τὰ μὲν οὖν παρ' ἡμῶν τοιαῦτά ἐστι. βου-

2. ὑμᾶς γε] γε ὑμᾶς L. 4. ἧ Reg. ὡς P. 5. περιουσίαι om.

Reg. 8. διαζήσεσθε H. διαζήσησθε L. διαζήσασθε P.
 9. εὐτυχὲς] τυχόν H. 11. θανατῶν L. θανατοῦν P. 14. κατ'
 αὐτὴν Reg. κατὰ ταύτην P. *ibid.* βλαῖος] βλον Reg. 15. καὶ
 ἄνοια] καὶ om. L. 16. ἀνόητον θράσος L. 18. ἀπολεῖν]
 ἀπόλλειν H: illud Hm. 20. μὲν οὖν om. L. *ibid.* βουλευ-
 σεσθε Reg. βουλευήσασθε P. βουλευήσησθε H.

emendare possunt poenitentia. Sic vero vos, quamvis refractarios, misere-
ramur, sic optantibus mori parcimus, sic vitam habentibus ludibrio ac lu-
cem contempnentibus demigne facimus, ut Romanorum Christianorum insti-
tuta ferunt. Porro datam vobis incolumitatem unum et consequetur, ut
ad Remp. meliorem traducti, Iustinianum pro Choeroe dominum habeatis:
quae nos fide publica vobis confirmaturos recipimus. Quare, cum vobis li-
ceat esse salvis, nolite vos ipsi perdere. Neque enim praeclarum est, in
asperis, quas nihil omnino prosint, alacriter versari: cum id non genero-
sium facinus, sed mera moriendi libido sit. Fortis est, qui dura, unde
aliquem expectat fructum, constanter subit ac tolerat. Nec laudant ho-
mines mortem voluntariam, quando periculo, cuius causa appetitur, spes
maior est: at violentus interitus inutilis et praeceps amentia iudicatur. In-
sana demum ad mortem ultro obeundam audacia nihil aliud sapientibus
videtur esse, nisi foeda quaedam larva strenuitatis. Illud etiam reputan-
dum cavendamque, ne quid ingrati animi vitio peccare in Deum videamini.
Nam si vobis decrevisset exitium, o viri, nequaquam vos, ut equidem

λεύσεσθε δὲ ὑμεῖς δηλονότι, ἄνπερ ζῆν ἀξίους ὑμῖν ξυμβαλεῖν εἶναι.“

Ἡ μὲν παραίνεις ταύτη πη εἶχε. Πέρσαι δὲ τοὺς λόγους οὐδὲ ὅσον ἀκοῆ δέχεσθαι ἤθελον, ἀλλ' ἐθελωκοφούντες ὅτι δὴ
 V 202 οὐκ ἐπαύοιεν προσεποιούντο. καὶ τότε, τοῦ στρατηγοῦ ἐγκλειε-
 D σαμένον, Ῥωμαῖοι πῦρ τῇ ἀκροπόλει ἐμβέβληται, τῷ τρόπῳ
 τούτῳ ἐνδύσειν τὰ σώματα σφίσι τοὺς πολεμίους οἰόμενοι. τῆς
 δὲ φλογὸς ἐπὶ μέγα χωρούσης οἱ βάρβαροι, τοῦ πάθους αὐτοῖς
 ἐν ὀφθαλμοῖς ὄντος, ἐξεπιστάμενοι ὅτι δὴ σφίσιν αὐτίκα δὴ μάλα
 τετεφρωσθαι ξυμβήσεται, ἐλπίδα σὺδελίαν ἔχοντες, οὐδὲ εἰδότες 10
 καθ' ὃ τι σιωθήσονται ἀμνόμενοι, οὐδ' ὡς ὑποχείριοι τοῖς πο-
 λεμίοις γενέσθαι ἤθελον, ἀλλὰ ζῆν τῇ ἀκροπόλει εὐθὺς ἅπαντες,
 θανμάζοντες τὰ ποιούμενα τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ, καταφλεγό-
 μενοι διεφθάρησαν. δι' ὅσης τε σπουδῆς ὁ Χοσρόης Λαζικὴν
 ἤγε, τριηκᾶδε φανερόν γέγονεν· ὅς γε στρατιώτας μὲν τοὺς πάν- 15
 P 599 των λογιμωτάτους ἀπολεξάμενος ἐν τῷ τῆς Πέτρας κατεστήσατο
 φυλακτηρίῳ, ὅπλα δὲ κατέθετο ἐνταῦθα τοσαῦτα τὸ πλῆθος,
 ὥστε ληισαμένων αὐτὰ Ῥωμαίων στρατιώτῃ ἐκάστῳ πέντε ἀνδρῶν
 ἐπιβαλεῖν σκευὴν, καίτοι κἂν τῇ ἀκροπόλει πολλὰ καυθῆναι ξυ-
 ἔβη. εὐρηται δὲ καὶ σίτου καὶ τεταριχευμένων κρεῶν μέγα τι 20
 χοῆμα καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων, ὅσα δὴ ἔμιλλε πενταετὲς τοῖς
 πολιορκουμένοις ἅπασιν ἐπαρκέσειν. οἶνον δὲ οὐκ ἔτυχον ἐνταῦθα

1. ἄνπερ] ἄνπερ Reg. *ibid.* ζῆν om. Reg. *ibid.* ξυμβαλεῖν L.
 6. Ῥωμαίοις — ἐμβέβληται L. 10. εἰδότες L. εἰδόντες HP.
 17. κατέθετο Reg. *ibid.* ἐνταῦθα om. L. 19. ξυνέβη κα-
 θῆναι L. 22. ἅπασιν] πᾶσιν L.

censo, iis tradidisset, qui servare eos cuperent. Hic noster est in eos animus: iam inter vos consulite, et num vita digni sitis videte.

Ita quidem hortator ille diasserit. Persae vero monita ne auribus quidem accipere voluerunt: sed pervicacia obsurdescentes, nihil audire se simularunt. Tum Romani, iussa Magistri militum, ignes arci iniicere, hoc modo hostem ad deditionem perpulsum iri existimantes. Crescente admodum flamma, Barbari mortem prae oculis habebant, nec dubitabant, quin mox abituri essent in cineres: nulla spes erat reliqua, nec sciebant quo defensionis genere salutem consulerent: nihilominus in manus hostium venire recusarunt, et mirante Romano exercitu, omnes puncto temporis cum arce incendio deleti sunt. Tunc apparuit, quam cordi esset Lazica Chosroi, qui milites legisset omnium praestantissimos, et in Petrae praesidio collocasset; ibique tantam reposuisset armorum vim, ut, cum in praedam Romanis ea cessissent, cuique militi virorum quinque armatura obtigerit: quamvis multa in arce conflagrarent. Praeterea magnus inventus est frumenti numerus, et carniam sale conditarum caeteraque rei cibariae copia, quae omnibus quinquennio obsessis sufficisset. Vinum

καταθήμενοι Πέρσαι, πλήν γε ὅτι τὸν τε ὄξινην καὶ διαρκῆ κύα-
μον. ἐπεὶ δὲ καὶ ὕδωρ ἐκ τοῦ ὀχετοῦ ἐπιρρέον ἐνταῦθα Ῥωμαῖοι
εὔρον, ἐν θαλάματι μεγάλῳ γενόμενοι διηποροῦντο, ἕως τὸν πάν-
τα λόγον ἀμφὶ τοῖς κρυφίοις ὀχετοῖς ἔμαθον. ὃ τι δὲ τοῦτ' ἔστιν B
5 αὐτίκα δηλώσω.

Ἦνίκα Πέτραν ὁ Χοσρόης ἐλὼν τῆδε τὸ φυλακτήριον κατε-
στήσατο, εὖ εἰδὼς ὡς Ῥωμαῖοι προσεδρεύουσιν αὐτῇ μηχανῇ
πάσῃ, εὐθύς τε διελεῖν τὴν ὀχεταγωγίαν μελλήσει οὐδεμιᾷ ἐγχι-
ρήσουσιν, ἐπενόει τοιάδε. τοῦτο δὴ τὸ ὕδωρ, ὅπερ ἐς τὴν πό-
10 λιν εἰσῆγето, ἐς τρεῖς διελὼν μοίρας κατώρυχά τε βαθεῖαν κο-
μιθεῖ ποιησάμενος, ὀχετοῦς ἑτεκτήνατο τρεῖς, τὸν μὲν ἕνα κάτω
ἐς τῆς κατώρυχος ταύτης τὰ ἔσχατα, κόπηρ δὲ αὐτὸν καὶ λίθους
καλύψας ἄχρι ἐς τὰ τῆς κατάρυχος μέσα· κἀνταῦθα κατακρύ- H 338
ψας τὸν δεύτερον, ἔπερθε τὸν τρίτον ἐδείματο, ὑπὲρ γῆς τε ὄντα C
15 καὶ ὄρατὸν πῦσιν· ὥστε τριώροφον ἐγκεκρυμμένως τὸν ὀχετὸν
εἶναι. ὅπερ οὐ ξυνέντες κατ' ἀρχὰς τῆς πολιορκίας Ῥωμαῖοι
τοῦτον δὴ τὸν διαφανῆ ὀχετὸν διελόντες, ἐπίπροσθέν τε οὐκ ἐπεξ-
αγαγόντες τὸν ἐπὶ διώρυχα πόνον, ἀλλὰ τὸ ἔργον πρὸ τῆς ἐν-
θένδε ἀπωλείας ἀποπανασάμενοι, ᾤοντο ἐνδεῖν τοῖς πολιορκουμέ-
20 νοις τὸ ὕδωρ, σφαλλούσης αὐτοῖς τὴν διάνοιαν τῆς περὶ τὸ πο-

1. ὄξινην] ὄξινην H. *ibid.* κύαμον om. L. 4. τοῦτ'] τοῦ-
το L. 7. προσεδρεύουσιν μὲν L. 8. ὀχεταγωγίαν Vat. et L.
ὀχετηγίαν P. 12. δὲ αὐτὸν om. L. 13. ἐνταῦθα τε κρυψῶς
Reg. 14. τὸν δεύτερον om. L. *ibid.* ἔπερθεν L. 15. ἐγ-
κεκρυμμένως] κεκρυμμένως L. 16. ὄπερ οὐ ξυνέντες L.
18. διώρυχα] διώρυχος Reg. *ibid.* τὸ ἔργον] τοῦ ἔργου L.
19. ἀποπανασάμενοι L. 20. σφαλλούσης] Vulgo σφαλούσης.
σφαλσίαι Reg. *ibid.* περὶ] παρὰ Reg.

sibi non providerant Persae; sed tantum acetum, et satis siliquae, [ex qua vinum conficerent.] Ubi aquam Romani in urbe ex canali structilli manantem viderunt, vehementi admiratione defixi haesere, donec ars occultis canalibus adhibita patuit: quod quid rei sit, modo dicam.

Quando Chosroës Petram a se expugnatam pro sidio munit, pro certo habens Romanos eam viribus omnibus obsessuros, statimque admo-
turos manum intercidendò prope aquaeductui, haec excogitavit. Aquam, quae in urbem inducebatur, tripertito divisit, ductaque fossa altissima, canales construxit tres: unum quidem in ima fossa: quem cum ad me-
diam usque fossam coeno lapidibusque texisset, ibidem alterum addidit. Tertium vero isti imposuit ab humo extantem, subiectumque oculis omnium: ita ut aquaeductus triplici concameratione distinctus occulte esset. Cuius rei inscii Romani, obsidionis initio, rupto canali illo, qui apparebat, fossam altius non subegerunt: sed prius abeuntes incepto, quam opus penitus destruxissent, sibi persuaserunt aqua iam carere ob-

νεῖσθαι ὀλιγωρίας. τῆς δὲ προσεδραίας μηχανομένης, τῶν τε-
 νας πολεμίων λαβόντες Ῥωμαῖοι ἔμαθον ἐκ τοῦ ὄχετοῦ τοὺς πο-
 λιορκουμένους ὑδρεύεσθαι. κατορῦξαντες τοῖνον τὸν χῶρον ἐφεί-
 σκουσι τὸν δεύτερον ὄχετὸν ἐνταῦθά πη ὄντα, καὶ τοῦτον διελόν-
 D τες αὐτίκα ᾤοντο ταύτη πᾶσαν κατειργάσθαι τῶν πολεμίων τὴν 5
 δύναμιν, οὐδὲ τοῖς δευτέροις ἐν τῇ ἀπ' αὐτῶν διδασκαλίᾳ παι-
 δευθέντες τὰ πρότερα. ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν πόλιν ἐλόντες ἐπιρρέον,
 ὡσπερ μοι ἐρρήθη, ἐκ τοῦ ὄχετοῦ τὸ ὕδωρ εἶδον, ἐθαύμαζόν τε
 καὶ ἀπορία πολλῇ εἶχοντο. τὸ δὲ γεγονός παρὰ τῶν αἰχμαλώτων
 ἀκούσαντες, τῆς τε τῶν πολεμίων ἐς τὰ ἔργα ἐπιμελείας καὶ τῆς 10
 σφετέρας παρὰ τοὺς πόνους ὀλιγωρίας ὀπίσω τῶν πραγμάτων
 ἤσθάνοντο. τοὺς μὲν οὖν αἰχμαλώτους ἅπαντας ὁ Βέσσας εὐ-
 θὺς βασιλεῖ ἔπεμψε, τὸν δὲ Πέτρας περίβολον ἐς ἔδαφος καθεί-
 λεν, ὡς μὴ πρόγματα οἱ πολέμιοι σφίσιν αὐθις παρέχωνται. καὶ
 P 600 αὐτὸν βασιλεὺς ἀποδεξάμενος τῆς ἀρετῆς ἐπήνεσεν ἐς τὰ μάλιστα 15
 καὶ τῆς εὐβουλίας, ὅτι δὴ ὅλον καθείλε τὸ τεῖχος. γέγονεν οὖν
 ὁ Βέσσας αὐθις οἷς τε εὐήμερησεν οἷς τε ἀρετῆς πεποιήται δῆλω-
 σιν ἀπόβλεπτος ἐς πάντας ἀνθρώπους. ἦνίκα μὲν γὰρ ἐπὶ τῷ
 Ῥώμης φυλακτηρίῳ ἐτέτακτο, ἰλίδα Ῥωμαῖοι πολλὴν ἐπ' αὐτῷ
 εἶχον, ἅτε ἀνδρειότατα διαγεγονότι τὰ πρότερα. ἐπεὶ δὲ αὐτῷ 20
 ἐνταῦθα δεδυστυχηκέαι ξυνέεισε, Ῥώμης τε οὕτω τοῖς Γότθοις
 ἀλόουσης, ὡσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, καὶ δι-
 V 203 φθαρμένον ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον Ῥωμαίων τοῦ γένους, βασιλεῖς

14. παρέχονται L. corr. παρέχονται P. 15. ἀποδεξάμενος]
 ἀποδεγμένος Reg. 18. τῷ Ῥώμης] τῆς Ῥώμης Hm. 21. δε-
 δυστυχηκέαι] διαδεδυστυχηκέαι L.

sessos, inertī incuria falsam illis offerente opinionem. Dum protrahitur
 obsidio, Romani, nonnullis hostium captis, ab ipsis rescidunt, obsessos
 ex aquaeductu haurire. Quamobrem locum aggressi fodere, suppositum
 canalem alterum offendunt, eoque inciso, de hostibus actum existimant,
 nullum a prioribus ad consequentia documentum trahentes. Postea potiū
 urbe, ut manantem, quemadmodum dixi, ex canali aquam viderunt, ob-
 stupuerunt, suspensi ignoratione causae. Quam a captivis edocti, ho-
 stium in operibus moliendis diligentiam, suamque in suscepto labore ne-
 gligentiam, re iam peracta cognoverunt. Protinus Bessas captives omnes
 ad Imperatorem misit, ac Petrae moenia diruit, ne Persae negotium de-
 nuo facerent. Assensus Imperator, mirifice virtutem eius laudavit,
 et sapientiam, quod muros funditus evertisset. Sic Bessas, re feliciter
 ac fortiter gesta, quem amiserat splendorem nominis ubique recuperavit.
 Is certe, cum Romae praesidio praefectus esset, Romanis pristina
 fortitudine magnam de se spem concitaverat. Ibi vero male bello admi-
 nistrato, itaque, ut in superioribus libris narravi, capta a Getthis Roma,

μὲν Ἰουστινιανὸς οὕτω δὴ ἐς Βυζάντιον ἀναστρέψαντα στρατηγὸν Β κατεστήσατο ἐπὶ Πέρσας αὐτόν. δίκουρόν τε τὴν πρῶξιν ὡς εἰπεῖν ἅπαντες καὶ τὰ βυσιλεῖ βιβουλευμένα ἐχλεύαζον, εἰ τῷ Βέσσα τούτῳ, Γότθων τε ἡσσηθέντι κατὰ κράτος καὶ τυμβογέροντι 5 γεγενημένῳ, πόλεμον τὸν Μηδικὸν ἐγχειρίσειεν ἐπὶ δυσμαῖς βίον. ἀλλὰ τούτων σχεδὸν τι ἅπασι δεδογμένων, εὐτυχία τε καὶ ἀρετῇ τοιαῦδε τῷ στρατηγῷ τῷδε ξυνηνέχθη χρῆσθαι. οὕτως ἄρα οὐχ ἥπερ τοῖς ἀνθρώποις δοκεῖ, ἀλλὰ τῇ ἐκ τοῦ Θεοῦ ῥοπή πρῶτα- 10 νεύεται τὰ ἀνθρώπεια, ὃ δὴ τύχην εἰώθασι καλεῖν οἱ ἄνθρωποι, οὐκ εἰδότες ὅτου δὴ ἔνεκα ταύτη πρόεισι τὰ ζυμβαίνοντα, ἥπερ αὐτοῖς ἐνδηλα γίνεται. τῷ γὰρ παραλόγῳ δοκοῦντι εἶναι φιλεῖ C τὸ τῆς τύχης προσχωρεῖν ὄνομα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὡς περ ἐκάστω φίλον, ταύτη δοκεῖτω.

γ'. Μερμερόης δὲ, δεισας μὴ τι Πέτρας τε καὶ Πέρσαις D 15 τοῖς τῆδε ἀπολελειμμένοις φλαῦρον διὰ χρόνου μῆκος ζυμβαίη, ἄρας παντὶ τῷ στρατῷ ἐνταῦθα ἦει, ἐπεὶ αὐτόν ὁ καιρὸς μετὰ τὴν τοῦ χειμῶνος ὥραν ἐς τοῦτο ἐνήγε. μεταξὺ δὲ τὰ ζυμπεσόντα μαθὼν ἅπαντα τῆς μὲν ὁδοῦ ταύτης τὸ παράπαν ἀπέσχετο, εὖ εἰδὼς ὅτι δὴ ἐκτὸς ποταμοῦ Φάσιδος ἄλλο τι χωρίον

2. τε τὴν] δὲ τὴν Hm. 6. δεδογμένων] δεδομένων L.
 8. ἥπερ] ὅσα H. ibid. τοῦ Θεοῦ] τοῦ om. L et Suidas s. v.
 τύχη. 9. ἀνθρώπεια L et Suidas. ἀνθρώπινα P. ibid. κα-
 λεῖν εἰώθασιν Suidas. ibid. οἱ om. L et Suidas. 10. τού-
 τη] τῷ Suidas. ibid. ἥπερ] εἰπεῖν L et Suidas. 11. ἐνδηλα]
 οὐκ ἐνδηλα Suidas. ibid. παραλόγῳ] ἀλόγῳ Suidas. 12. ὄνο-
 μα προσχωρεῖν L et Suidas, nisi quod Suidas προσχωρεῖν.
 17. τὴν om. L. ibid. ἐς] εἰς L. 19. ὅτι δὴ om. L.

et extincta parte maxima civium, cum Byzantium rediisset, nihilominus Iustinianus Augustus ipsi in Persas belli imperium esse iussit. Nemo fere erat quin id culparet, rideretque Imperatoris consilium, quod Bes-
 sae, a Gothis foede victo ac seni capulari, iam sub occasum vitae, bellum Persicum dedisset. Haec erat communis fere opinio, cum se felicitate animosum Magister ille militum praebeuit. Nimirum res mortali-
 um, non pro ipsorum sensu, sed Dei nutu ac providentia administran-
 tur: quod homines ideo Fortunam vocare solent, quia causam ignorant cursus, quem in eventis vident: nam vulgo Fortuitum dicitur, quod praeter opinionem videtur accidere. Verum de his ad arbitrium quisque suum sentiat.

13. Interea veritas Mermeroës, ne quid mali longa dies afferret Petrae Persisique in ea urbe relictis, moverat cum omnibus copiis, eo-
 que contendebat, anni tempestate, quae hiemi successerat, invitatus. At per id tempus plane cognitis, quae Petrae contigerant, institutum iter abruptit, haud ignarus, trans fluvium Phasin nullum esse locum,

Λαζοῖς ὅτι μὴ τὸ ἐν Πέτρα οὐκ ἦν. ἀναστρέψας δὲ καὶ καταλαβὼν τὰς ἐξ Ἰβηρίας ἐπὶ γῆν τὴν Κολχίδα εἰσόδους, ἵνα δὴ ὁ Φάσις διαβατός ἐστιν, αὐτόν τε περὶ διαμείψας καὶ οὐχ ἥμισυ ποταμὸν, ῥέοντα ὄνομα, οὐδὲ αὐτόν ἐκεῖ ναυσιποροῦν ὄντα, τοῦ τε Φάσιδος ἐν δεξιᾷ ταύτῃ γενόμενος ἐπὶ πόλιν Ἀρχαιοπόλιν ὄνομα, ἢ πρώτη τε καὶ μεγίστη ἐν Λαζοῖς ἐστίν, ἐπήγε τὸ στρατεύμα ζύμπαν μάλιστα. ἦσαν δὲ ὀλέγων χωρὶς ἰππεῖς ἄπαντες, καὶ αὐτοῖς ἐλέφαντες ὀκτώ εἶποντο. ἐφ' ὧν δὴ ἔμελλον ἐνιστάμενοι Πέρσαι τοὺς πολεμίους ὥσπερ ἐκ πύργων κατὰ κορυφῆς ἐνθένδε βάλλειν. ὥστε εἰκότως ἄν τις Περσῶν τὴν ἐς τοὺς πόρους 10 ταλαιπωρίαν τε καὶ ἐπιτέχνησιν ἀγασθῆι, οἱ γε τὴν ἐξ Ἰβηρίας ἐς τὴν Κολχίδα ὁδὸν φέρουσαν, κρημνώδεσσι τε νάπαις καὶ δυσχωραῖς λοχυώδεσι πανταχόθι ξυνεχομένην, ὕλαις τε οὕτως ἀμφιλαφέσι καλυπτομένην, ὡς καὶ ἀνδρὶ εὐζώνῳ δοκεῖν ἀπόρευτον τὰ πρότερα εἶναι, οὕτως ὁμαλὴν κατεστήσαντο ὥστε οὐχ ὅσον 15 Β αὐτῶν τὴν ἵππον ὅλην πόνῳ οὐδενὶ ἐνθένδε ἵεναι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐλεφάντων ὄσους βούλοιντο ἐπαγομένους ταύτῃ στρατεύειν. ἤλθον δὲ αὐτοῖς καὶ ζύμμαχοι Οὐννοὶ ἐκ τῶν Σαβείρων καλουμένων διαχιλιοὶ τε καὶ μύριοι. ἀλλὰ δεισας ὁ Μερμερόης μὴ ἐς πληθὺς Η 339 τοσοῦτον ὄντες οἱ βάρβαροι οὕτοι μήτε τι αὐτῷ ἠπακούειν ἐπαγγέλλονται ἐθελήσωσιν, ἀλλὰ καὶ τι ἀνήκεστον ἐς τὸ Περσῶν στρατεύμα δράσωσι, τετρακισχιλίους μὲν ξυστρατεύεσθαι σφίσι εἰ-

1. οὐκ ἦν] οὐκεί L. εἶναι Lm. 4. ἐκεῖ] ἐκείνον L. 7. ζύμπαν μάλιστα om. L. 8. ἐνιστάμενοι] ἰστάμενοι L. 9. κορυφῆς Reg. κορυφῆν P. 15. ὁμαλῆν] ὁμαλῆ L. 16. τὴν ἵππον αὐτῶν L. 18. σύμμαχοι L. 22. δράσωσι L. δράσουσι P. *ibid.* μὲν om. L.

quem Lazi incoherent, nisi Petram. In reditu, occupatis faucibus, quae ex Iberia in Colchidem ducunt, ubi Phasis vaduosus est, huius vadum transiit, itemque fluvii, qui Rheon dicitur, et ipse navibus ibi impar ferendis. Itaque cum esset a dextra Phasidis, universum exercitum Archaeopolin duxit; quae urbs primaria est ac maxima Lazicae. Equites erant omnes, paucis exceptis, eosque elephantum octo sequebantur: quibus invecit Persae, tela inde, tanquam e turribus, in hostem suppositum missuri erant. Quare merito quis miretur laboriosam Persarum industriam; qui viam ex Iberia ad Colchos, ubique deruptis saltibus et fruticosis salebris implicitam, silvisque adeo densis obtectam prius, ut viro expedito videretur insuperabilis, ita complanarint, ut non modo equestres eorum copiae inde omnes facillime veniant, sed elephantos etiam, quotquot volunt, ad bellum agant. Ipsis etiam aderant socii, ex Hunnis Sabis ad duodecim millia. At timens Mermeroës, ne toto numero Barbari detrectarent imperium, ac Persarum exercitum ingenti malo afficerent, retentis quatuor eorum millibus, caeteros luculento sti-

σε, τοὺς δὲ λοιποὺς χρήμασι πολλοῖς δωρησάμενος ἐς τὰ πάτρια ἤθῃ ἀφῆκεν ἴναί. ὁ δὲ Ῥωμαίων στρατὸς δισχιλιοὶ μὲν καὶ μύριοι ἦσαν, οὐ μὴν ἀγγεγευμένοι ἐς ταυτὸ ἅπαντες, ἀλλ' ἐν μὲν τῷ ἐν Ἀρχαιοπόλει φυλακτηρίῳ τρισχιλιοὶ ἦσαν, ὧν Ὀδόναχος τε C
5 καὶ Βάβας ἤρχον, ἄμφω ἀγαθοὶ τὰ πολέμια· οἱ δὲ δὴ ἄλλοι ἐν-
τὸς τῶν ἐκβολῶν ποταμοῦ Φάσιδος ἐνστρατοπεδευσάμενοι ἕμενον,
ἐκεῖνο διανοούμενοι, ὥστε ἦν πῆ ἐπισκήψῃ ὁ τῶν πολεμίων στρα-
τὸς, αὐτοὶ ἐνθὲνδε ἔξανιστάμενοι βοηθοῖεν δυνάμει τῇ πάσῃ.
ἤρχον δὲ αὐτῶν Βενίλος τε καὶ Οὐλίγαγος. ζυνην δὲ αὐτοῖς καὶ
10 Οὐαράζης ὁ Περσαρμένιος, ἄρτι ἐξ Ἰταλίας ἤκων. ᾧ δὴ Τζά- V 204
νοι ὀκτακόσιοι εἶποντο. Βέσσυς γάρ, ἐπειδὴ τάχιστα τὴν Πέ-
τραν εἶλε, πονεῖν μὲν ἔτι οὐδαμῇ ἤθελεν, ἐς δὲ Ποντικούς τε
καὶ Ἀρμενίους ἀποχωρήσας ἐπεμελεῖτο ὡς ἐνι μάλιστα τῶν ἀπὸ
τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ πόρων, ταύτῃ τε τῇ σμικρολογίᾳ τὰ Ῥωμαίων D
15 αὐθις πράγματα ἔσφηλεν. εἰ γὰρ εὐθύς τότε νενικηκώς, ἤπερ
μοι εἴρηται, καὶ τὴν Πέτραν ἐλὼν ἐς τὰ Λαζῶν τε καὶ Ἰβήρων
ὄρια ἦλθε καὶ τὰς ἐκείνῃ δυσχωρίας ἐφράξατο, οὐκ ἂν μοι δοκεῖ
ἔτι Περσῶν στρατεύμα ἐς Λαζικὴν ἦει. νῦν δὲ ὁ στρατηγὸς οὐ-
τος τοῦ πόνου τούτου ὀλιγωρήσας μόνον οὐχὶ τοῖς πολεμίοις Λα-
20 ζικὴν αὐτοχειρὶ παρέδωκε, τῆς ἐκ βασιλέως ὀργῆς ὀλίγα φροντί-
σας. εἰώθει γὰρ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐπιχωρεῖν τὰ πολλὰ τοῖς
ἄρχουσιν ἁμαρτάνουσι, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἐς τε τὴν δλαιταν καὶ τὴν
πολιτεῖαν ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον παρανομοῦντες ἤλισκοντο.

9. Οὐλίγαγος | οὐλίγαγος H. οὐλίγαγός Hm.
οἶα H. *ibid.* παραδίδωνs Reg.

20. αὐτοχει-
οἶα H.

pendio donatos remisit in patriam. Constat Romanus exercitus duodecim millibus: sic tamen ut non unum in locum omnes coacti essent: sed tria millia Archaeopoli praesidium agitent, Odonacho et Baba decibus, viris bello egregiis; reliqui cis ostia fluvii Phasidis stativa haberent, eo consilio, ut si quo hostis iret infestus, ipsi inde moverent castra, ac totis viribus suppetias ferrent. His Benilus et Ullgagus imperabant, aderatque Varazes Persarmenius, ex Italia recens, qui secum Tzanos ducebat. Bessas autem, statim ut Petram cepit, dimissis laboribus bellicis, Pentum et Armenias obiens, in colligendis provinciarum suarum vectigalibus operam posuit: qua sordida cupiditate rem Romanam iterum accidit. Nam si continuo post victoriam, de qua dixi, et Petrae expugnationem, ad Lazorum Iberumque confinia se contulisset, ac munisset eorum angustias, non amplius, mea quidem sententia, Persarum exercitus in Lazicam penetrasset. Iam vero hic Magister militiae, dum in ea parte laborare negligit, propemodum manu sua Lazicam hosti tradidit, irae Imperatoris admodum securus. Solebat enim Iustinianus Augustus Praefectorum peccatis multum indulgere: quo fiebat, ut saepius contra vitae institutum et in Remp. palam delinquerent.

Ἦν δὲ Λαζῶν φρούρια δύο πρὸς αὐτοῖς μάλιστα τοῖς Ἰβη-
 ρίας ὄρειοις, Σκάνδα τε καὶ Σαρακανίς. ἄπερ ἐν δυσχωρίαις
 P 602 κείμενα χαλεπαῖς τισι καὶ ἄλλως δυσκόλοις δυσπρόσοδα ὑπερφυῶς
 ὄντα ἐτόγγανε. ταῦτα Λαζοὶ μὲν τὸ παλαιὸν πόνῳ πολλῷ ἐφρού-
 ρουν, ἐπεὶ ἐνταῦθα τῶν ἰδωδύμων τὸ παράπαν οὐδὲν φύεται, 5
 ἀλλὰ φέροντες ἄνθρωποι ἐπὶ τῶν ὤμων τὰ ἐπιτήδεια ἐσκομίζον-
 ται. βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς κατ' ἀρχὰς τοῦδε τοῦ πολέμου
 Λαζοὺς ἀναστήσας ἐνθένδε Ῥωμαίων φρουρὰν στρατιωτῶν κατε-
 στήσαιτο. οἱ δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον, πιεζόμενοι τῶν ἀναγκαίων
 τῇ ἀποσίᾳ, τὰ φρούρια ταῦτα ἐξέλεπον, ἐπεὶ αὐτοὶ μὲν ἐλόμοις 10
 ἀποιῆν ὡσπερ οἱ Κόλχοι ἐς πλείονα χρόνον, οὐκ εἰωθὸς σφίσι,ν,
 ὡς ἤμισα εἶχον, Λαζοὶ δὲ αὐτοῖς μακρὰν ὁδὸν πορευόμενοι φέ-
 B ροντίς τε τὰ ἐπιτήδεια πάντα οὐκέτι ἀντεῖχον. Πέρσαι δὲ αὐτὰ
 καταλαβόντες ἔσχον, ἐν τε ταῖς σπονδαῖς αὐτὰ Ῥωμαῖοι ἀπέλω-
 βον τὰς ἀντιδόσεις Βόλου τε τοῦ φρουρίου καὶ τοῦ Φαραγγίου 15
 πεποιημένοι, ὡσπερ μοι ταῦτα ἐν τοῖς ἐμπροσθεν λόγοις πάντα
 ἐρρήθη. Λαζοὶ μὲν οὖν ταῦτα τὰ φρούρια ἐς ἔδαφος κατέλειον,
 ὡς μὴ αὐτὰ Πέρσαι ἐπιτειχίσματα κατὰ σφῶν ἔχουν. Πέρσαι
 δὲ αὐτοῖν θάτερον, ὅπερ Σκάνδα καλοῦσιν, αὐθις οἰκοδομη-
 σάμενοι ἔσχον, ὃ τε Μερμερόης ἐμπροσθεν ἤγε τὸν Μήδων 20
 στρατόν.

2. Σαρακανίς] *sarakanis* H. 6. ἐπὶ τῶν ὤμων] ἀπὸ τὸν ὄμων
 H. *ibid.* ἐσκομίζονται] *ἐσκομίζοντο* Reg. 7. τοῦδε *om.* L.
 11. πλείονα] *πλείω* Reg. 15. Βόλον τε τὸ φρούριον καὶ τὸ
 φάγγιον L.

Ad Iberiae fines habebant Lazi castella duo, Scandam et Sarapanin: quae in montium faucibus asperis ac plane confragosis sita, difficillimos habebant aditus. Ea quondam Lazi custodiebant labore multe, ob soli malignitatem, ex quo nihil vescum nascitur: verum homines eo cibaria comportant humeris. Belli huius initio Iustinianus Augustus, amotis inde praesidiis Lacticis, Romana substituerat: quae postmodum, urgente victus penuria, his castellis excoesserunt: cum nec panico, cui minime assueverant, vitam tolerare diutius possent, ut Colchi; nec iam Lazi cibariis omnibus per longa itinera ferendis sufficerent. Eadem a Persis occupata, Romani facta pace receperant, restitutis vicissim Bolo castello Phrangioque, ut in superioribus libris plenius commemoravi. Lazi igitur castellum utrumque exciderunt, ne inde a Persis oppugnarentur. Persae vero eorum alterum, quod Scandam vocant, reaedificaverunt occuparuntque praesidio, ac Mermeroëis Medorum exercitum ulterius duxit.

Ἦν δὲ πόλις ἐν τῷ πεδίῳ, Ῥοδόπολις ὄνομα, ἥπερ ὑπαν-
 τιάζει πρώτη τοῖς ἐς τὴν Κολχίδα ἐξ Ἰβηρίας ἐσβάλλουσιν, εὐέ-
 φόδός τε καὶ ἐπιμαχωτάτη ἐς τὰ μάλιστα. διὸ δὴ αὐτὴν οὐ C
 πολλῶ πρότερον δεισαντες Λαῶι τὴν Περσῶν ἔφοδον ἐς ἔδα-
 5 φος καθεῖλον. ὕπερ ἐπεὶ οἱ Πέρσαι ἔμαθον, εὐθὺ Ἀρχαιοπό-
 λειως ἤϊσαν. γνοὺς δὲ ὁ Μερμερόης τοὺς πολεμίους ἀμφὶ τὰς
 ἐκβολὰς ἐνστρατοπεδεύεσθαι ποταμοῦ Φάσιδος ἐπ' αὐτοὺς ἤλαυ-
 νεν. ἄμεινον γάρ οἱ ἔδοξεν εἶναι τούτους πρότερον ἐξελόντι οὕτω
 δὴ ἐς τῆς Ἀρχαιοπόλειως τὴν πολιορκίαν καθίστασθαι, ὡς μὴ
 10 ὕπισθεν αὐτοὶ ἰόντες κακουργήσωσι τὸ Περσῶν στρατεύμα. ὡς
 ἀγχοτάτω δὲ τοῦ Ἀρχαιοπόλειως περιβόλον γενόμενος ἠσπάσατο
 ἐρεσχελῶν τε τοὺς ταύτη Ῥωμαίους, καὶ τοὶ νεανιευσάμενος ὡς
 αὐτίκα δὴ μάλα ἐπατήξει σφίσι. βουλομένη γάρ οἱ αὐτῷ ἔφα-
 σκεν εἶναι Ῥωμαίους τοὺς ἄλλους προσειπεῖν πρότερον, οἳ δὴ
 15 ἐνστρατοπεδεύονται ἀμφὶ ποταμὸν Φᾶσιν. οἳ δὲ ἀποκρινάμενοι D
 εἶναι μὲν αὐτὸν ἐκέλευον ὅπη βούλοιο, ἰσχυρίσαντο μέντοι ὡς,
 ἦν τοῖς ἐκείνη Ῥωμαῖοις ἐντύχη, οὐ μὴ ποτε αὐτοῖς ἐπατήξει.
 ταῦτα ἐπεὶ οἱ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρχοντες ἔμαθον, καταρ-
 ρώδησάν τε καὶ ἤσσοις οἰόμενοι εἶναι ἢ φέρειν τῶν ἐπιόντων τὴν
 20 δύναμιν ἐς τὰς σφίσι παρεσκευασμένας ἀκάτους ἐμβάντες ποτα-
 μὸν Φᾶσιν διεπορθμεύσαντο ὕπαντες, τῶν σφίσι παρόντων ἐπι-
 τηδεῖων, ὅσα μὲν διακομίζεν οἰοί τε ἦσαν, ἐν ταῖς ἀκάτοις ἐν-

1. ὑπαντιάζει] ὑπηντιάζει L. 2. ἐς τὴν Κολχίδα] ἐν τῇ κολ-
 χίδι Reg. 3. οὐ om. L. 13. μάλα] μάλλον L. 18. στρα-
 τοῦ ἄρχοντες] ἀρχοντες τοῦ στρατοῦ L. 19. τε καὶ] καὶ
 om. L.

Rhodopolis, urbs in planitie sita, primaque obvia irrumpentibus ex
 Iberia in Colchidem, aditu captaque valde facilis erat. Quamobrem
 Lazi illam solo nuper aequaverant, Persarum adventum veriti. Quo
 Persae audito, recta Archaeopolin iter intenderunt. Mermeroēs vero,
 ubi accepit castra hostes metatos esse ad fluvii Phasidis ostia, eo pro-
 gredi constituit: quippe satius videbatur hos prius profligare, itaque
 demum Archaeopolis obsidionem capessere; ne ipsi a tergo subeuntes,
 Persarum copiis detrimenti aliquid importarent. Propter Archaeopolis
 moenia transiens, Romanos urbis incolas salutavit cavillans, et iactanter
 denuntians, acutum eo se reditarum: velle se prius alloqui Romanos,
 qui ad fluvium Phasin stativa haberent. Tum illi suo responso ire ipsum
 iubent quocumque volet: caeterum affirmant nunquam ad se reversurum,
 si in Romanos illos inciderit. De his certiores facti exercitus Romani
 Duces, cohortauerunt, seque impares rati sustinendae aggressorum im-
 pressionī, scaphis, quae praesto erant, conscensis, fluvium Phasin tra-
 iecere omnes, cum quidquid annonae sibi comparatae avehere poterant,

θέμενοι, τὲ δὲ ἄλλα ἐς τὸν ποταμὸν ἐμβεβλημένοι, ὅπως μὴ αὐτοῖς οἱ πολέμοι τρυφᾶν δύνωνται. γενόμενος οὖν ἐνταῦθα
 H 340 παντὶ τῷ στρατῷ ὁ Μερμερόης οὐ πολλῷ ὕστερον, ζρημὸν τε
 P 603 ἀποροῦμενος ἔδυσφορεῖτο. καύσας τε τὸ Ῥωμαίων χαράκωμα 5
 καὶ τῷ θυμῷ ζῶν ἀνέστρεφέ τε αὐτίκα καὶ τὸ στράτευμα ἐπὶ τὴν
 Ἀρχαιοπόλιν ἤγε.

B
 V 205 ἰδ'. Κεῖται δὲ Ἀρχαιοπόλις ἐπὶ λόφον τινὸς σκληροῦ ἐς
 ἄγαν, καὶ ποταμὸς αὐτὴν παραρρεῖ ἐξ ὕψων κατιῶν, ἄπερ τῆς
 πόλεως καθύπερθ' ἐστι. πύλαι δὲ αὐτῇ αἰ μὲν κάτω εἰσι, φ4-10
 ρουσαι παρὰ τοῦ λόφου τὴν ὑπώρειαν, οὐκ ἀπρόσοδοι μέντοι,
 ἀλλ' ὅσον ἄνοδον ἐκ τοῦ πεδίου τινὰ ἐς αὐτὰς οὐχ ὀμαλὴν εἶναι·
 αἰ δὲ ἄνω ἐς τὸ κρημνῶδες ἐξάγουσαι αὐτὰς δυσπρόσοδοι ἐς ἄγαν.
 χῶροι γὰρ λοχμῶδεις πρὸ τούτων τῶν πυλῶν εἰσιν, ἐπὶ πλείστον
 διήκοντες. ἐπεὶ τε ὕδατος ἄλλον τοῖς τῆδε ὀκημένοις οὐδαμῆ 15
 μέτεστι, τεῖχη δὴ ἐνθένδε οἱ τὴν πόλιν δευμάμενοι ἄχρι ἐς τὸν
 C ποταμὸν ἐτεκτήναντο, ὅπως ἂν σφίσι ἐν τῷ ἀσφαλεῖ τὸ τοῦ
 ποταμοῦ ὕδωρ ἀρῦεσθαι δυνατὰ εἴη, Μερμερόης οὖν παντὶ
 σθένει τειχομαχεῖν ἐνταῦθα σπουδάζων τε καὶ διατεινόμενος
 ἐποίηε τάδε. πρῶτα μὲν τοῖς Σαβείροις ἐπήγγειλε κριοὺς παμ- 20
 πληθεῖς ἐργάζεσθαι, οἷους ἂν φέρειν ἀνθρώποι ἐπὶ τῶν ὤμων
 δυνατοὶ εἴεν, ἐπεὶ μηχανὰς μὲν τὰς ξυνειδισμένας τρόπῳ οὐδενὶ

6. ἀνέστρεψε τε] ἀνέστρεψεν L. 10. αἰ μὲν] αἰ μὲν Reg.
 ibid. φέρουσαι] φέρουσαι Reg. 12. ὀμαλὴν] ὀμαλῆ L. a pr. m.
 20. Σαβείροις] σαβήροις Reg. Et sic L. pene constanter. ibid.
 ἐπήγγειλε] ἐπήγγειλε L.

imposuissent in scaphas, caeteris in flumen proiectis, ne hostes illis gauderent. Quo cum omnes copias paulo post duxisset Mermeroës, atque hostium castra vidisset penitus vacua, rem inique tulit, secum dolens ac pendens animi. Subiude Romanorum castris flamma deletis, ira ardens rediit, et copias Archaeopolin duxit.

14. Sita est Archaeopolis in colle asperrimo, eamque fluvius alluit, qui ex montibus urbi imminentibus labitur. Eius portae inferiores ad collis radices ducunt, haud inaccessae: via solum, qua ex campo ad eas itur, non plana est. Superiores portae exitus habent praecipites, atque aditus difficillimos: quippe latissima fruteta obiacent. Et quoniam in collis nihil aquae, nisi fluvialis, suppetit, urbis conditores geminum murum ad flumen usque extruxerunt, ut ex eo lympha sine periculo hauriatur. Hanc partem totis oppugnare viribus decrevit Mermeroës, et consilium urgens, haec egit. Primo quidem Sabiris curam demandavit, arietes fabricandi quamplurimos, quibus portandis hominum humeri sufficerent; eo quod ad murum imo in monte positum consuetas machinas nullo modo

ἔς Ἀρχαιοπόλειως τὸν περιβολὸν ἐπάγεισθαι εἶχε, κατὰ τὸν ὄρου
 πρόποδα κείμενον. ἤκηκεί δὲ ὅσα τοῖς Ῥωμαίων ἐνοπόνδαις
 Σαβείροις ἀμφὶ τὸ Πέτρας τεῖχος ἐργασθεῖη οὐ πολλῶ ἔμπρο-
 σθεν, καὶ τοῖς ἐπινενομημένοις ἐπόμενος τὴν ἐκ τῆς πείρας ὠφέ-
 5 λειαν μετῆει. οἱ δὲ τὰ ἐπιγγελλόμενα ἐποιοῦν. κριούς τε αὐ-
 τήκα συχνοὺς ἐτεκτῆσαντο, ἤπερ μοι ἔναγχος Ῥωμαίοις εἰργάσθαι D
 Σαβείρους ἐρρήθη. ἔπειτα δὲ τοὺς μὲν Δολομίτας καλουμένους
 κατὰ τῆς πόλεως τὰ κρημνάθη στέλλει ἐνοχλεῖν ἐπιστελλας τοὺς
 ταύτη πολεμίους δυνάμει τῇ πάσῃ. οἱ δὲ Δολομίται οὗτοι βάρ-
 10 βαροὶ μὲν εἰσιν, ὠκημένοι ἐν Πέρσαις μέσοις, οὐ μὴν κατήκοοι
 γεγόνασι βασιλέως τοῦ Περσῶν πώποτε. ἰδρῦμένοι γὰρ ἐν ὄρε-
 σιν ἀποτόμοις τε καὶ δλωσ ἀβάτοις αὐτόνομοι ὄντες ἐκ παλαιοῦ
 διαγεγόνασιν ἐς τόδε τοῦ χρόνου· μισθαρνοῦντες δὲ αἰεὶ ἔυστρα-
 τεύουσι Πέρσαις ἐπὶ πολέμους τοῦρ σφετέρους ἰοῦσι. καὶ πε-
 15 ζοὶ μὲν εἰσιν ἅπαντες, ἕξφος τε καὶ ἄσπιδα φέρων ἕκαστος καὶ
 ἀκόντια ἐν ταῖς χερσὶ τρία. θυῖν δὲ λίαν ἔν τε τοῖς κρημοῖς P 604
 καὶ τῶν ὄρων ταῖς ὑπερβολαῖς ἐξεπίστανται, ὥσπερ ἐν πεδίῳ ὑπ-
 τίω. καὶ διὰ τοῦτο Μερμερόης αὐτοὺς τῆδε τοιχομαχεῖν ἔταξεν,
 αὐτὸς δὲ παντὶ τῷ ἄλλω στρατῷ ἐπὶ πύλας τὰς κάτω τοὺς τε
 20 κριούς καὶ τοὺς ἐλέφαντας ἐπαγόμενος ἦει. οἱ μὲν οὖν Πέρσαι
 ἔδον τοῖς Σαβείροις ἐς τὸ τεῖχος συχνὰ βάλλοντες, τοῖς τε τοξεύ-
 μασι καλύψαντες τὸν ταύτη ἀέρα, οὐ μακρὰν πον ἐγένοντο
 ἀναγκάσαι τοὺς ἐνταῦθα Ῥωμαίους ἐκλεπεῖν τὰς ἐπύλας. οἱ δὲ

7.9. δολομήτας et δολομηῆται H. 10. ὠκημένοι] ὠκισμένοι Reg.
 13. ευστρατεύουσι L. 16. δέ] τε L. 17. ὑπερβολαῖς] ἐπιβο-
 λαῖς H.

quiret appellere, et auditis quae Sabiri Romanorum socii paulo ante fe-
 cissent ad Petrae moenia, recentibus inventis studentes, eorum usu iuvare
 vellet. Illi dicto audientes, protinus multos arietes iis similes moliti
 sunt, quos, ut diximus, Sabiri Romanis excitaverant. Dein vero Dolo-
 mitas ad urbis latus praecipitiis impendens mittit, iubeique hostes totis
 ibi viribus fatigare. Barbari sunt hi Dolomitae, et quamvis in Perside
 habitent, nunquam tamen Regi Persarum fuere subditi. Cum enim mon-
 tes abruptos penitusque invios colant, ab omni vetustate ad hunc diem
 suis vixere legibus, nec nisi mercede conducti, Persis in hostes ipso-
 rum militant. Omnes pedibus merent: gladium quisque et scutum ge-
 stat, ternaque in manibus iacula, nec minus expedite currunt in confrag-
 gosis et verticibus montium, quam in camporum aequore. Quamobrem
 Mermeroës oppugnandam his partem illam assignavit: ipse cum reliquis
 coepit arietes et elephantos ad portas inferiores promovit. Ergo Persae
 et Sabiri, cum tela in muros tam crebra mitterent, ut sagittarum nube
 coelum illic obducerent, Romanos eius partis propugnatores tantum non

Δολομίται τὰ δοράτια ἐκ τῶν κρημνῶν ἐκτὸς τοῦ περιβόλου ἑσακοντίζοντες πολλῶ ἔτι μᾶλλον τοὺς κατ' αὐτοὺς πολεμίους ἐλύπον. πανταχόδι τε Ῥωμαίοις τὰ πράγματι ποτηρά τε καὶ κινδύνων ἔμπλεα ἐγέγονε, ἕσχατα ἑσχάτων κακὰ πάσχοуси.

Τότε δὴ Ὀδόναχος τε καὶ Βάβας, εἴτε ἀρετὴν ἐνδεικνύ-
 5 μνοι εἴτε τῶν στρατιωτῶν ἀποπειρᾶσθαι βουλόμενοι, ἢ καὶ τι αὐτοὺς θεῖον ἐκίνησεν, εἴυσαν μὲν τῶν στρατιωτῶν ὀλίγους τινὰς, οἷς δὴ ἐπέστελλον ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων τοὺς τεichoμαχοῦντας ἀμύνεσθαι, τοὺς πλείστους δὲ ξυγκάλεσαντες βραχειᾶν τινα παρακλέουσιν ἐποίησαντο καὶ ἔλιξαν τοιάδε, „Τὸν μὲν παρόντα 10 κίνδυνον, ἄνδρες ξυστρατιῶται, καὶ τὴν περιλαβοῦσαν ἡμᾶς ἀνάγκην ὄρατε. δεῖ δὲ ἡμᾶς τούτοις δὴ τοῖς κακοῖς ὡς ἡμιστὰ εἶκειν. τοὺς γὰρ ἐς ἀπόγνωσιν σωτηρίας ἐλθόντας τοῦτο ἂν διασώσασθαι δύναίτο μόνον, τὸ μὴ τῆς σωτηρίας ἐφίεσθαι· ἐπεὶ τῷ φιλοψύχῳ τὸ διαφθίρεσθαι ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον ἔπεισθαι 15
 C φνκε. καὶ τότε δὲ ὑμᾶς ἐννοεῖν ἐν τοῖς παροῦσι δεινοῖς δεήσει, ὡς ἐκ τῶν ἐπάλξεων τῶνδε ἀμυνομένοις τοῖς πολεμίους οὐκ ἐν
 V 206 βεβαίῳ τὰ τῆς σωτηρίας ἡμῖν κείσεται, ἦν καὶ τὴν ἀγωνίαν ὡς προθυμότερα διενέχωμεν. μάχη γὰρ ἐκ διεστηκότων ξυσταμένη ἀνδραγαθῆσθαι οὐδενὶ ξυγχωρεῖ, ἀλλ' ἐς τὸ τῆς τύχης 20 ὡς τὰ πολλὰ περισταταὶ κράτος. ἦν μέντοι ἡ ξυμβολὴ ξυσταδὸν γένηται, τὰ τε τῆς προθυμίας ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον κρατήσει καὶ μετὰ τῆς ἀνδρείας ἡ νίκη χωρήσει. ἄνευ δὲ τούτων εὐημε-

9. ἀμύνεσθαι] ἀμύνασθαι L. 10. τοιάδε] τάδε Reg. 11. στρατιῶται L. *ibid.* παραλαβοῦσαν L. *ibid.* ἡμᾶς L. ἡμᾶς P. 13. ἐς] εἰς L. 14. δύναίτο L. δύναται P. 16. ἡμᾶς] ἡμᾶς L. 20. „τύχης] Ita correxi, cum scriptum esset φυγῆς.“ MALT. In τυγῆς consentire videtur L. 21. ξυσταδόν] ξυσταδόν L.

coegerunt pinnas deserere: Dolomitae vero ex asprois, quae sunt extra moenia, iacula torquentes, oppositi sibi hostes multo acrius infestabant. Pessimo ubique loco atque in praecipiti erant res Romanorum extrema iam patientium.

Tunc Odonachus et Babas, sive ostendendae virtutis propriae, sive militis probandi gratia, seu divino quodam instinctu, paucis ad pinnas relictis militibus, iussisque oppugnatores inde propellere, maximam partem convocarunt, brevique hortatione hac usi sunt. Videtis, Commilitones, vos iam discriminis ac necessitatis redacti sumus: quibus malis cedere vos minime decet. Saluti desperantibus una salus est nullam salutem optare: siquidem vitae amorem exitium plerumque sequitur. Id quoque his in angustiis cogitandum vobis est; quando hinc e pinnis hosti repugnabimus, quamvis animosissime certemus, in dubio tandem salutem fore. Etenim pugna aminus inita, nemini copiam exorandae virtutis facit, utpote saepius in arbitrio Fortunae sita. Cum autem collato

ρήσαντες μὲν ἐν τῇ ξυμβολῇ οἱ ἀπὸ τοῦ περιβόλου μαχόμενοι **H** 341
οὐδὲν ἄν τι τῆς εὐημερίας ἀπόβαιντο μέγα, ἐπεὶ ἐν μὲν τῷ πα-
ραυτικά τοὺς πολέμιους σφίσειν ἐπεῖσθαι ξυμβαίνει, ἐς δὲ τὴν
ὑστεραίαν ὁ κίνδυνος αἰθίς ἐν ἀκμῇ γίνεται, καὶ κατὰ μικρὸν σφα-
5 λέντες αὐτοῖς, ὡς τὸ εἶδος, ξυνδιαφθείρονται τοῖς ὄχυρώμασιν. **D**
ἐκ χειρὸς δὲ τοὺς ἐναντίους νενικηκότες ἐν τῷ ἀσφαλεῖ τὴν σωτη-
ρίαν τὸ λοιπὸν ἔξουσιν. ὧν ἐνδυμηθέντες ἴωμεν ἐπὶ τοὺς πολε-
μικούς προθυμῶς τῇ πάσῃ, τὴν ἄνωθεν ἐπιουρίαν ἐπαγαγόμενοι,
εὐέλπιδες τε τῇ προσπεσούσῃ τυνῶν ἀπογνώσει γεγενημένοι. τοὺς
10 γὰρ ἑλλίδα σωτηρίας τινὸς ἐν σφίσει αὐτοῖς οὐδαμῇ ἔχοντας τὸ
θεῖον αἰεὶ διασώζεσθαι μάλιστα εἴωθε.“

Τοσαῦτα Ὀδοναχὸς τε καὶ Βάβας παρακελευσάμενοι τάς
τε πύλας ἀνέλωγον καὶ τὸ στράτευμα δρόμῳ ἔξηγον, ὀλίγων ἀπο-
λειμμένων ἐνταυῦθ' αἰων ἔξ αἰτίας τοιαύτης. τῶν τις Λαζῶν
15 τῇ προτεραίᾳ, λόγιμος μὲν ὧν ἐν τούτῳ τῷ ἔθνεϊ, ἐν Ἀρχαιο-
πόλει δὲ ὤκημένος, ἔκρυσσε πρὸς Μερμερόν ἐπὶ τῇ πατρίδι
προδοσίας πέρι. ὁ δὲ οἱ ἄλλο οὐδὲν ἐπήγγελλε χαρῖζεσθαι Πέρ- **P** 605
σαις, πλὴν γε δὴ ὄπως, ἤνικα ἐς τειχομαχίαν καθιστῶνται, τὰ
οἰκία ἐμπρήσῃ λάθρα, οἷς δὴ ὁ τε σίτος καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐπιτη-
20 θείων ἀπέκλειτο. ἐπέστειλε δὲ ταῦτα, θυοῖν γενήσεσθαι τὸ ἕτε-
ρον λογισάμενος· ἥ γὰρ Ῥωμαίους περὶ τὸ πῦρ τοῦτο σφαδά-
ζοντας τε καὶ διατριβὴν ποιουμένους ἐνδώσειν σφίσι κατ' ἔξου-
σίαν ἐπιβατεύειν τοῦ περιβόλου, ἢ τειχομαχοῦντας ἀποκρούεσθαι

8. ἐπεῖσθαι] ἐπαισιεῖσθαι Reg. 5. συνδιαφθείρονται L. 8. τὴν
ἄνωθεν] τὴν om. L. 15. ὧν om. L. 19. ἐμπρήσαι H.
ibid. οἷς δὴ] ἦν δὲ L. 20. ἀπέκλειτο om. L.

*pode configitur, praevales erectus animus, et generositatem victoria com-
mitatur. Praeterea, qui rem feliciter gerunt dimicantes e moenibus,
levem ii fructum ex prospero successu referunt. Nam hoste tum repulso,
postridie recrudescit conflictus, ac paulatim sublapsi, cum suis munitioni-
bus certo pereunt: qui si hostem vicissent cominus, certa in posterum
incolumitate fruerentur. Quibus recte expensis, toto animo in hostes
erumpamus, divina freti ope, et hoc ipso deplorato rerum nostrarum
statu confisi. Enimvero qui spem salutis nullam in se repositam habent,
eos maxime Deus servare solet.*

Ita suos hortati Odonachus et Babas, reclusis portis, copias citato
cursu educunt, paucis intus relictis, istam ob causam. Fridei, nobilis
quidam Lazus, cui erat Archaeopoll domicilium, de prodenda patria ege-
rat cum Mermero. Hic autem ipsi mandaverat, unam hanc iniret a
Persis gratiam, ut cum muros oppugnari coeptos videret, clam ignem
inferret horreis, in quibus frumentum caeteraque annona asservabatur.
Quod quidem praescripsit, horum alterum putans effectum iri, aut ut Ro-
mani circa incendium solliciti occupatique, spatium Persis darent supe-

βαυλομένους Πέρσας ταῦτα δὴ τὰ οἰκία ἐν ὀλιγοῖσι ποιήσεσθαι·
 καιομένων δὲ τῷ τρόπῳ τούτῳ τοῦ τε σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπι-
 τηδείων πόνῳ σφῶς οὐδενὶ παλιορκίᾳ ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ Ἀρχαϊό-
 Β πολιν ἐξαιρήσεσθαι. τοιαύτη μὲν γνώμη ὁ Μερμερόης τούτῳ
 δὴ τῷ Λαζῶ ταῦτα ἐπέστειλεν· ὁ δὲ οἱ τὴν ἐπίταξιν ὠμολόγησε
 ἐπιτελεῖν δράσειν. ἤνικα γοῦν τὴν τειχομαχίαν ἀκμαίζουσιν εἶδε,
 πῦρ ὡς λαθραϊότατα τοῖς δωματίοις τούτοις ἐνήψε. αἰρομένην
 δὲ τὴν φλόγα ἐξαπινάτως Ῥωμαῖοι ἰδόντες ὀλγοὶ μὲν τινες ἐβόη-
 θουν ἐνταῦθα, καὶ πόνῳ πολλῷ τὸ πῦρ ἔσβεσαν ἀμηγέτη λα-
 μηγάμενον, οἱ δὲ λοιποὶ ἅπαντες, ὥσπερ ἐρρήθη, ἐπὶ τοὺς 10
 πολεμίους ἐχώρησαν. ἐμπεσόντες δὲ αὐτοῖς ἐκ τοῦ αἰφνιδίου
 καὶ τῷ ἀπροσδοκῆτῳ ἐκπλήξαντες πολλοὺς ἔκτεινον, οὔτε ἀμ-
 C νομένους οὔτε χεῖρας αὐτοῖς ἀνταίρειν τολμῶντας. Πέρσαι γὰρ
 ὀλίγους κομιδῇ τοὺς πολεμίους ὄντας ἐπεξίεναι σφίσιν ἐν ἐλπίδι
 οὐδὲμιᾷ ἔχοντες ἀλλήλων διεστηκότες ὡς ἐς τειχομαχίαν ἐτετά- 15
 χαστο εἶν τῇ ἀκοσμίᾳ. καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τῶν ὤμων τοὺς κριαροὺς φέ-
 ροντες ἀνοπλοὶ τε καὶ τὰ ἐς μάχην ἀπαράσκευοι, ὡς τὸ εἰκὸς,
 ἦσαν, οἱ δὲ δὴ ἄλλοι τὰ τόξα ἐντεταμένα ἐν χερσὶν ἔχοντες ξυ-
 σταδὸν ἐγκειμένους τοὺς πολεμίους ἀμύνεσθαι μηχανῇ αὐδὲμιᾷ
 εἶχον. οὕτω δὴ κόπτοντες Ῥωμαῖοι ἐπιστροφάδην αὐτοὺς διε- 20
 χρώντο. ζυνέβη δὲ τότε καὶ τῶν ἐλεφάντων ἓνα πληγέντα, ὡς

1. ποιήσεσθαι L. 4. ἐξαιρήσειν L. 6. γοῦν om. L. *ibid.*
αἶδη] *ἴδη* L. 7. ἐνήψε] ἀνάψας L. 11. αὐτοῖς] αὐτούς L.
 12. οὔτε—οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ P. 18. ξυσταδόν] συσταδόν L.
 21. πληγέντα] πληγῆναι H.

randi muri; aut Persarum impressioni prohibendae intenti, curam hor-
 reorum deponerent, itaque frumete ac caeteris com meatibus igne cor-
 ruptis, obsessam Archaepolin brevi tempore et nullo negotio in suam
 Persae ditionem redigerent. Eo spectabant mandata, quae Lazo Mer-
 meroes dedit, et recepit ille se confecturum. Simul igitur oppugnatio-
 nem fervere vidit, ignem furtim subdidit horreis. A Romanis depre-
 hensa repente flamma iam subvolante, illuc nonnulli cucurrere subsidio,
 et ignem late grassantem difficillime restinxerunt: caeteri omnes effude-
 runt se in hostes, ut dictum est, factoque subito impetu, ac terrore vi
 improvisa incusso, multos occiderunt nec resistentes, neque arma au-
 dentes tollere. Etenim Persae, cum non sperarent fore ut hostes, quo-
 rum numerus admodum exiguus esset, erumperent, dispersi incompaiti-
 que se ad murum invadendum parabant. Atque hi quidem arietarias
 machinas gestantes humeris, inermes et praelinde ad pugnam imparati
 erant. Alii vero intentos arcus in manibus habentes, instantem pede
 collato hostem propellere nequibant. Itaque Romani nunc hos nunc illos
 caedere et leto sternere. Tum forte elephantum unus, accepto, ut

ἔνιοί φασιν, ἢ ἀπὸ ταυτομάτου ζυνταραχθέντα, περιστρέφουσαι τε καὶ οὐδενὶ κόσμῳ ἀναχαιτίζουσιν, καὶ τοὺς μὲν ἐπιβάτας ῥιπτεῖν, τῶν δὲ δὴ ἄλλων τὴν τάξιν ἐκλύουσιν. καὶ ἀπ' αὐτοῦ οἱ μὲν D βάρβαροι ἀνεπὸδιζον, Ῥωμαῖοι δὲ ἀδείστερον τοὺς ἐν ποσὶν αἰεὶ 5 διεκρῶντο. θανατώσειε θ' ἂν τις ἐνταῦθα δικαίως, εἰ Ῥωμαῖοι μὲν, ἐξεπιστάμενοι καθ' ὃ τι χρῆ ἀποκρούσασθαι τῶν πολεμίων τὴν διὰ τῶν ἐλεφάντων ἐπιθυσίαν, τῶν δεόντων οὐδὲν ἔδρασαν, τοῖς πυροῦσι δηλονότι ζυνταραχθέντες, ἀπὸ ταυτομάτου δὲ τὸ τοιοῦτον σφίσι ζυνηγέθη γενέσθαι. ὃ τι δὲ τοῦτ' ἔστιν, αὐτίκα 10 ἐγὼ δηλώσω.

Ἦνίκα Χοσρόης τε καὶ ὁ Μήδων στρατὸς ἐτευχομήχουσαν ἀμφὶ τὸν Ἐδέσης περιβόλον, τῶν τις ἐλεφάντων, ἐπιβεβηκό- V 207 τος οἱ ὄμιλον πολλοῦ τῶν ἐν Πέρσαις μαχιμωτάτων, ἀγχοῦ τοῦ περιβόλου γενόμενος ἐπίδοξος ἦν ὅτι δὴ δι' ἄλλου βιουσάμενος P 606 15 τοὺς ἀπὸ τοῦ ἐκεῖνη πύργου ἀμνηρομένους, ἅτε κατὰ κορυφὴν συχνὰ βαλλομένους, τὴν πόλιν αἰρήσει. ἔδοκει γάρ τις μηχανὴ τὸ τοιοῦτον ἐλέπολις εἶναι. ἀλλὰ Ῥωμαῖοι χοῖρον αὐτίκα ἐκ τοῦ πύργου ἐπικρεμάσαντες τὸν κίνδυνον τοῦτον διέφυγον. κραυγῶν γάρ τινα, ὧν, ὡς τὸ εἶκος, ἤρηγμένους, ἐνθὲνδε ὁ χοῖρος 20 ἤφειε, ὄνπερ ὁ ἐλέφας ἀχθόμενος ἀνεχαιτίζε τε καὶ κατὰ βραχὺ

1. ἀπὸ ταυτομάτου L. ἀπ' αὐτομάτου P. 2. καὶ οὐδενὶ κόσμῳ] οὐδενὶ κόσμῳ καὶ L. *ibid.* ῥιπτεῖν] ῥίπτειν L. 3. οἱ μὲν] μὲν οἱ H. 9. τοιοῦτον] τοσοῦτον ex Reg. affert. Malt. nisi Hoeschelium potius dicere voluit, cuius in ed. τοσοῦτον scriptum, τοιοῦτον autem in margine positum est. 10. ἐγὼ om. L. 12. Ἐδέσης] Ἐδέσης P hic et infra. 17. αὐτίκα om. L. 18. κραυγῶν γάρ τινα] καὶ κραυγῆς γάρ τινος Vat. et L. 19. ὧν — ἤρηγμένους] καὶ ὧν (κάλων Lam) ὡς εἶκος ἤρηγμένων L. *ibid.* ὁ χοῖρος ἐνθὲνδε L. 20. ὄνπερ om. L. *ibid.* ἀνεχαιτίζε τε] ἀναχαιτίζων L.

nonnulli referunt, vulnere, vel sponte efferatus, circumegit sese, et cum maxima perturbatione retractans, excussis sesseribus, caeterorum ordines rupt. Ex eo Barbari referre pedem: Romani impunius obvios quosque conficere. Hic merito miretur quispiam Romanos, qui cum artem callebant repellendi impetus ab hoste dati cum elephantis, quod illa praescribebat prorsus omiserint, turbati utique praesenti motu, idque ultro ipsis acciderit: quod quid sit, mox exponam.

Quo tempore Choroës Medorumque exercitus Edessae muros aggressi sunt, admotus illis elephas quidam, complures vehens Persas pugnatores egregios, speciemque exhibens machinae, quam helepolin vocant, videbatur brevi urbem expugnaturus, iis, qui ex turri illic posita resistebant, coactis se subducere venientium desuper telorum grandini. At statim Romani suspensio e turri porco, discrimin evaserunt. Suspensus enim porcus grunnitum, ut fit, edidit acutiorem: quo efferatus

ἀναποδίξων ὀπίσω ἐχώρει. ἐκεῖνο μὲν οὖν ταύτῃ ἐχώρησε. τῶν δὲ τὸ περικυμένον τῇ Ῥωμαίων ὀλιγωρία ἢ τύχη ἐπλήρου. ἀλλ' ἐπειδὴ Ἐδέσσης ἐμνήσθη, οὐ σιωπήσομαι τὸ ἐκεῖνη τέρας πρὸ
 B τοῦδε τοῦ πολέμου ξυνεχθέν. ἤνικα γὰρ ὁ Χοσρόης λύειν
 H 342 ἔμελλε τὰς ἀπεράντους καλουμένας σπονδὰς, γυνή τις ἐν πόλει 5
 βρέφος ἐκύει τὰ μὲν ἄλλα ἐπιεικῶς ἀνθρωπόμορφον, δύο δὲ τοὶ
 κεφαλὰς ἔχον. ὃ δὴ φανερόν τοῖς ἀποβεβηκόσι γέγονεν. Ἐδέσ-
 σα τε γὰρ καὶ ἡ ἔψα σχεδόν τι πᾶσα καὶ πρὸς ἡ πολλῇ Ῥωμαίων
 ἀρχῇ βασιλεῦσι περιμάχητος δυοῖν γέγονε. ταῦτα μὲν οὖν τῆδε
 ξυνέπεισεν. ἐγὼ δὲ ὄθιενπερ ἐξέβην ἐπάνειμι. 10

Τῆς δὲ ταραχῆς οὕτως ἐπιπεσοῦσης τῷ Μήδων στρατῷ,
 ὅσοι δὲ αὐτῶν ὕπισθεν ἐτετάχατο, τὴν μὲν ταραχὴν τῶν ἐμ-
 C προσθεν ὄντων θεώμενοι, τὸ δὲ ξυμβεβηκὸς οὐδαμῇ πεπυσμένοι,
 κατωρρώδησαν, ἕς τε ὑπαγωγὴν ξὺν πολλῇ ἀκοσμίᾳ ἐτρέποντο.
 ταῦτ' οὖν καὶ οἱ Δολομίται παθόντες (ἐξ ὑπερδέξιων γὰρ 15
 τὰ ποιοῦμενα πάντα ἐώρων) αἰσχροὺς τινα φυγὴν ἔφευγον, ἣ τε
 τροπὴ λαμπρὰ ἐγγόνει. καὶ τετρακισχίλιοι μὲν τῶν βαρβάρων
 αὐτοῦ ἔπεσον, ἐν τοῖς καὶ τῶν ἀρχόντων τρεῖς τετύχηκεν εἶναι,
 τέσσαρα δὲ τῶν Περσικῶν σημείων Ῥωμαῖοι εἶλον, ἅπαν εὐθὺς
 ἐς Βυζάντιον βασιλεὶ ἐπεμψαν. Ἴππους δὲ φασὶν αὐτῶν οὐχ 20
 ἦσσαν ἢ ἐς δωμυρίους ἀπολωλέναι, οὐ βληθέντας οὐδὲ πλη-
 γέντας πρὸς τῶν πολεμίων, ἀλλὰ μακρὰν μὲν ὁδὸν πορευθέντας,

8. ἐπειδὴ] ἐκαὶ δὴ L. 7. τοῖς ἀποβεβηκόσι φανερόν L.
 9. δυοῖν] δυοῖν L. δὴ Lm. 11. τῷ — στρατῷ] τῶν — στρα-
 τῶν L. στρατιωτῶν Lm. 18. ἐν τοῖς] ἐν οἷς L.

elephas restitit; tum pedem sensim referens excessit. Ita quidem hoc ibi contigit: iam vero quod Romanorum negligentia praetermissum fuerat, fortuna supplevit. Et quando mentio Edessae incidit, prodigium, quod in ea urbe ante bellum hoc accidit, silentio non praeteribo. Paule prius quam pacem Choarōs perpetuam solveret, mulier quaedam foetum enixa est, humana quidem forma caetera praeditum, sed bicipitem: quo quid portenderetur, eventus docuit. Non modo enim Edessa ac totus propemodum Oriens, at magna etiam Imperii Romani pars, in contentionem Principum duorum venit. Haec ibi: ego vero ad propositum redeo.

Dum sic miscentur Medorum agmina, quicumque a tergo locati erant, animadversa antecedentium conturbatione, necdum cognita ipsius causa, pavore consternati incompotissime retrocedunt. Eodem modo territi, qui ex edito spectabant haec omnia Dolomitae, in pedes turpiter se coniecerunt. Effusa iam palam fuga, ceciderunt Barbarorum quatuor millia, in quibus Duces fuere tres. Romani signa Persica cepere quatuor, et Byzantium protinus miserunt Imperatori. Ferunt eorum equos ad viginti minimum millia perisse; non telis fixos, nec vul-

κόπων δὲ ὠμιληκότας ἐν ταύτῃ πολλῶν, τροφῶν δὲ, ἐπεὶ ἐν Λα- D
ζικῇ ἐγένοντο, ὡς ἤμιστα ἐς κόρον ἐλθόντας, οὕτω τε λιμῶν καὶ
ἀσθενείᾳ πιεζομένους πολλῇ διεφθάρθαι.

Ταύτης δὲ τῆς πείρας ὁ Μερμερόης ἀποτυχὼν παντὶ τῶ
5 στρατῶ ἐς Μουχειρήσιν ἀπεχώρησεν, ἐπεὶ καὶ Ἀρχαιοπόλεως
ἀποτυχόντες, Λαζικῆς τῆς ἄλλης τὴν ἐπικράτησιν ἐκ τοῦ ἐπι
πλεῖστον οἱ Πέρσαι εἶχον. Ἀρχαιοπόλεως δὲ ἡ Μουχειρήσις
μιᾶς ἡμέρας ὁδῶ ἀπέχει, πολλὰς καὶ πολυανθρώπους κώμας
ἔχουσα. καὶ γῆς τῆς Κολχίδος αὕτη μάλιστα ἡ ἀρίστη ἐστίν.
10 ἐπεὶ καὶ οἶνος ἐνταῦθα καὶ οἱ ἄλλοι καρποὶ ἀγαθοὶ φύονται,
καίτοι τὰ γε ἄλλα τῆς Λαζικῆς οὐ ταύτῃ ἔχει. ταύτην παραρ- P 607
ρεῖ τὴν χώρην ποταμὸς, Ῥέων ὄνομα, οὗ δὴ τὸ φρούριον ὠκο-
δόμησαν ἐκ παλαιοῦ Κόλχοι, οὐπερ ὕστερον αὐτοὶ τὸ πλεῖστον
ἐς ἔδαφος καθεῖλον, ἐπεὶ ἐν πεδίῳ κείμενον ἐς ἄγαν ὑπὲρ εὐέ-
15 φοδον σφίσι ἐδοξεν εἶναι. Κοτυάειον δὲ τότε τὸ φρούριον ὠνο-
μάζετο τῇ Ἑλλήνων φωνῇ, νῦν μέντοι Κουτατίσιον αὐτὸ κα-
λοῦσι Λαζοὶ τῇ τῆς φωνῆς ἀγνοίᾳ τὴν τοῦ ὀνόματος διαφθείρον-
τες ἄρμονίαν. ταῦτα μὲν Ἀρριανὸς οὕτως ἰστόρησεν. Ἕτεροι
δὲ φασὶ πόλιν τε γεγονέναι ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις τὸ χωρίον καὶ
20 Κυταίαν καλεῖσθαι· ἐνθενδε τὸν Αἰήτην ὠρμηθεῖν, καὶ ἀπ’

5. *μουχειρήσιν* Reg. hic et infra. 8. *ἡμέρας μιᾶς* L. 12. *δὴ τὸ]* δὴ καὶ L. 15. *κουτάειον* H. *Κοταίειον* P. *ibid.* τὸ om. L. 16. *Κουτατίσιον]* *κοτάειν* Reg. *κουτατοῦσιν* H. Apud Agathiam p. 105, 8 *ἐς Κοταίειν*, p. 150, 22. *ἐκ Κοταίειον*. 20. *Κυταίαν]* *κοταίειον* H. *κυταίαν* Hm. *ibid.* *Αἰήτην]* *ἀτείειον* L: *illud* Lm. *ibid.* *ὠρμηθεῖν* Reg. *ὀρμηθεῖν* P.

neratos ab hostibus, sed quoniam ex quo in Lazicam labore gravissimo longinquae viae exhausti, pervenerant, minus pabuli quam par erat habuerant; hinc factum ut eos fames imbecillitasque summa oppreserint.

Post conatum hunc irritum, Mermeroës cum omnibus copiis Muchiresin petiit, adhuc Persis in ditione sua partem maximam Lazicae retinentibus, opera quamvis perdita ad Archaeopolin: unde Muchiresis diei iter unius abest, multos habens ac frequentes incolis vicos. Est hic ager felicissimus Colchidis: quippe vinum ac varia mitium genera fructuum progignit: quod nusquam alibi in Lazica videre est. Regionem hanc alluit fluvius Rheon: ubi Colchi veteres castellum condiderant, cuius partem maximam idcirco ipsorum posteri diruerunt, quod cum in campo planissimo situm esset, illud aditu captuque facile iudicaret. Cotyaeum quondam voce Graeca castellum id appellabatur: nunc idem Lazi Cutatisium vocant, ignorance linguae rectam nominis pronunciationem depravantes. Ita quidem haec Arrianus memoriae prodidit: alii vero olim ibi fuisse memorant urbem Cytaiam, Aestae patriam, eoque

αὐτοῦ τοὺς ποιητὰς αὐτόν τε Κνταίει καὶ γῆν τὴν Κολχίδα Κν-
 ταίδα καλεῖν. τοῦτο Μερμερόης τανῶν οἰκοδομήσασθαι ἐν
 Β σπουδῇ ἔχων, ἐπεὶ οὐδεμίαν παρασκευὴν τοῦ ἔργου εἶχεν, ἅμα
 δὲ καὶ ὁ χειμῶν ἤδη ἐνέκειτο, ξύλινα τοῦ φρουρίου ὄσα κατε-
 πεπτώκει ὡς τάχιστα ποιησάμενος αὐτοῦ ἔμενε. τοῦ δὲ Κουτα- 5
 τισίου ἄγχιστα φρούριον δυρρώτατόν ἐστιν, Οὐχειμέριον ὄνομα·
 ἐν ᾧ δὴ φυλακτήριον ἐς τὸ ἀκριβὲς οἱ Λαζοὶ εἶχον. μετέχον
 δὲ σφίσι τῆς τοῦ φρουρίου φυλακῆς καὶ Ῥωμαῖοι στρατιῶται
 ὀλίγοι τινές. ὁ μὲν οὖν Μερμερόης τᾶ παντὶ στρατῶ ἐνταῦθα
 V 208 καθῆστο, γῆς τε τῆς Κολχίδος τὰ κάλλιστα ἔχων, ἐμπόδιός τε 10
 τοῖς ἐναντίοις γενόμενος ἐς τὸ Οὐχειμέριον φρούριον τῶν ἐπιτη-
 C δειων τι ἐσκομίζεσθαι, ἢ ἐς χώραν τήν τε Σουανίαν καὶ τὴν
 Σκυμνίαν καλουμένην ἵναί, καίπερ σφίσι αὐτῆς κατηκόου εὐ-
 σης. πολεμίων γὰρ ἐν Μουχειρήσει διόντων, Λαζοῖς τε καὶ
 Ῥωμαίοις ὁδοῦ ἀποκεκλεισθαι τῆς ἐς τὰ ταύτη χωρία ξυμβαίνει. 15
 τὰ μὲν οὖν στρατόπεδα ἐπὶ Λαζικῆς ἐφέρετο τῆδε.
 D εἰ. Ἐν δὲ Βυζαντίῳ ὁ Χοσροῦ προεβεντης Ἰσδιγούνας
 ἀμφὶ τῇ εἰρήνῃ ἐς λόγους Ἰουστινιανῶ βασιλεῖ ξυνίων πολὺ τι
 χρόνον κατέτριψε μῆκος. πολλά τε διαφιλονεκήσαντες ἐν

1. Κνταίει] κοιτία Reg. κοιτήν H. *ibid.* τὴν om. L. *ibid.*
 Κνταίδα] κοιταίδα Reg. κοιταίτιδα H. 5. Κουτατσίον] κό-
 δος
 ταις L, dos a m. rec. 6. ἐδυρρώτατον L. *ibid.* Οὐχειμέριον] οὐ-
 θεμέριος Reg. Et sic paullo post. 11. γενόμενος] γινόμενος L.
 13. αὐτοῖς κατηκόου] οὐσι L. 14. Μουχειρήσει] Μουχειρήσειδ. P.
 μουχειρήσει Reg. μουχειρήσει L. μουχειρήσει H. Conf. supra p. 566 b.
 Apud Agath. p. 105, 8. 171, 17. ἐς Μουχειρήσειν. p. 150, 22. ἐν
 Μουχειρήσειδος. *ibid.* διόντων L. 17. Ἰσδιγούνας L. Ἰσδι-
 γούνας H. 18. ἐς] εἰς L.

factum ut et hunc poëtae Cytalensem, et Colchidem Cythaidem deno-
 minaverint. Ad locum hunc instaurandum modo animum appellens Mer-
 meroës, cum ab operis materia esset imparatus, iamque hiems appet-
 ret, quamprimum castelli ruinas omnes ligneis obstruxit munimentis, se-
 que inibi tenuit. Cutatisio proximum est Uchimerium, castellum vali-
 dissimum, in quo Lazi sedulam agebant custodiam cum exigua Romano-
 rum militum manu. Itaque illic Mermeroës cum universo exercitu stativa
 habebat, obtinens partem optimam Colchidis, atque hostes sic interclu-
 dens, ut nec Uchimerium commeatus ullos inferre, neque in Suaniam
 Scymniamque ditionis suae provincias, ire possent. Quoties enim ha-
 bent hostes Muchiresin, Laxis ac Romanis praeclusum est iter in ea
 loca. Is erat in Lazica rei bellicae status.

15. Byzantii Chorois Legatus Isdigunas sermones de pace cum
 Iustiniano Augusto diutissime contulit. Post multam disceptationem
 tandem convenit, ut induciis utrumque regnum quinquennio gauderet,

ὕστατῳ ξυνέβησαν, ἐφ' ᾧ πενταετῇ μὲν τὴν ἐκχειρίαν ἐν τῇ ἐκατέρῳ βασιλείῳ ἐπικρατεία εἶναι, φοιτῶντας δὲ παρ' ἀλλήλους ἐκατέρωθεν καὶ ἀδελῶς ἐπικηρυκνομένους ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, τὰ τε ἄμφι Λαζικῇ καὶ Σαρακηνοῖς διάφορα διοικήσασθαι. ξυνέκυτο δὲ Πέρσας πρὸς Ῥωμαίων λαβεῖν ὑπὲρ μὲν τῆς ἐκεχωρίας τῶν πέντε τούτων ἐνιαυτῶν κεντηνάρια χρυσοῦ εἴκοσι, ὑπὲρ δὲ μηνῶν ἑκτωκαίδεκα, οὓς δὴ μετὰ τὴν προτέραν ἐκχειρίαν ἐς ταύτην διαδραμεῖν μεταξὺ ἔτυχεν, ἕως ἐκάτεροι παρ' ἀλλήλους ἐπρέσβειον, ἕτερα κεντηνάρια ἕξ. ἐπὶ τούτῳ γὰρ 10 ἔφρασκον Πέρσαι καὶ τοὺς ὑπὲρ τῶν σπονδῶν λόγους ξυγκλιχωρῆναι γενέσθαι. ταῦτα δὲ τὰ εἴκοσι κεντηνάρια Ἰσδιγούνας μὲν αὐτόθεν ἤξιον κομίλλεσθαι, βασιλεὺς δὲ ἤθελεν ἕκαστον ἔτος τέσσαρα δοῦναι, τούτου δὲ ἕνεκα, τοῦ μὴ παραβῆναι τὰς ξυνθήκας Χοσρόην ἐλέγχρον ἔχειν. ὕστερον μὲντοι τὸ ξυγκείμενον 15 ἅπαν χρυσίον Ῥωμαῖοι Πέρσαις εὐθὺς ἔδωσαν, τοῦ μὴ δοκεῖν H 343 δισμοὺς ἀνὰ πᾶν ἔτος αὐτοῖς ἀποφέρειν. τὰ γὰρ αἰσχροὶ ἀνόματα, οὐ τὰ πράγματα, εἰδώσασιν ἄνθρωποι ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον αἰσχρῶνεσθαι. ἦν δὲ τις ἐν Πέρσαις Βερσαθοῦς ὄνομα, B λόγιμός τε διαφερόντως καὶ Χοσρόη βασιλεῖ ἐς τὰ μάλιστα φι- 20 λος. ὅνπερ ποτὲ Βαλεριανὸς ἐν Ἀρμενίοις παραπεπτωκότα ἐν ξυμβολῇ δοριάλωτον εἶλεν, ἕς τε Βυζάντιον αὐτίκα βασιλεῖ ἔπεμψε. καὶ αὐτῷ χρόνος πολὺς φυλαττομένῳ ἐνταῦθα ἐτριβη. βου-

1. πενταετῇ] πεντάετες L. 4. τὰς τε — διαφορὰς H: τὰ τε — διάφορα Hm. 5. Πέρσας] πέρσαις L. 11. Ἰσδιγούνας Reg. 12. ἕκαστον] ἐς ἕκαστον L. 13. τέσσαρα] τέτταρα L. 18. „Βερσαθοῦς] βερσαβοῦς H. βερσαβᾶς Reg.“ MALT. Immo βερσαθοῦς H. βερσαβᾶς Hm et L. 21. δοριάλωτον] δορυάλωτον P. 22. φυλαττομένῳ L.

eoque interim spatio Oratores utro citroque libere commeantes, controversiam, quae de Lazica esset ac Saracenis, componerent. Haec autem accessit conditio, ut pro his induciis quinquennialibus Persae a Romanis auri centenaria xx. acciperent, itemque alia sex, pro xviii. mensibus, qui inter priores inducias atque istas intercurriassent; quod tempus mutuis impensum esset legationibus: neque enim gratis a se permessa dicebant Persae colloquia pacificatoria. Porro illud indignum urgebat, ut xx. centenaria iam tum asportaret: quatuor dare singulis annis Imperator volebat, ut haberet pignus, quo teneretur Chosrois in pactione servanda fides. Deinde tamen Romani abiecta omni cunctatione integram pacti summam auri solverunt, ne tributum annuum ipsis pendere viderentur; sic ferente hominum more, ut indignis plerumque erubescant vocabulis, non rebus ipsis. Persa quidam erat, nomine Bersathus, summo vir loco natus, Chosroique carissimus, quem olim Valerianus in Armenia victum acie ceperat, ac Byzantium extemplo miserat

λομένῳ τε ἦν τῷ Χοσρόῃ χρημάτων ὑπὲρ αὐτοῦ προέσθαι πληθός, ὅπως τὸν Βερσαδοῦν ἐπανήκοντα ἴδῃ ἐς τὰ Περσῶν ἤθῃ. ἀλλὰ νῦν ἐξαιτησαμένου αὐτὸν Ἰσδιγούνα Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς τὸν ἄνδρα ἀφῆκεν. ἐπηγγέλλετο γὰρ βασιλεὶ ὁ πρεσβυτῆς οὗτος ἀναπέσειν Χοσρόην, ἐκ τῆς Λαζικῆς ἀναστῆσαι τὸ Περσῶν στρατεύμα. ἐγένετο δὲ ἡ ἐκχειρία ἦδε Ῥωμαίοις τε καὶ

C Πέρσαις, πέμπτον τε καὶ εἰκοστὸν ἐνιαυτὸν Ἰουστινιανοῦ βασιλέως τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔχοντος. ταῦταις δὲ ταῖς σπονδαῖς Ῥωμαίων οἱ πλείστοι ἐπιεικῶς ἤχθοντο. καὶ εἰ μὲν δικαίαν τιὰ ἢ ἀλόγιστον ἐποιούντο τὴν μέμψιν, οἷά γε τὰ τῶν ἀρχομέ- 10
των, οὐκ ἔχω εἰπεῖν.

Ἐλεγον δὲ ὅτι δὴ Λαζικῆς βεβαιότατα πρὸς Περσῶν ἀρχομένης αἱ ξυνθήκαι αὐταὶ γεγόνασιν, ὥς μὴ τις πενταετής αὐτοῖς ἐνοχλήσῃ, ἀλλ' ἀδέεστερόν τε καὶ ἀπινώτερον γῆς τῆς Κολχίδος τὰ κάλλιστα πάντα τοῦτον τὸν χρόνον ἐνοικεῖν δύνωνται. ὁθεν 15
αὐτοὺς τὸ λοιπὸν ἐξελάσαι οὐδεμιᾶ Ῥωμαῖοι ἐς ἅπαντα τὸν αἰῶνα μηχανῇ ἔξουσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ Βυζάντιον ἐνθῆνδε Πέρσαις

D εὐέροδον τὸ λοιπὸν ἔσται. ταῦτ' οἷν ἀποσκοποῦντες οἱ πολλοὶ ἡσχαλλον καὶ δυσφοροῦμενοι διηποροῦντο. καὶ ὅτι Πέρσαις μὲν τὸ ἐκ παλαιοῦ σφίσι ἐν σπουδῇ γεγονὸς, δόξαν τε οὔτε πο- 20
λέμῳ κρατεῖν οὔτε τῷ ἄλλῳ τρόπῳ δυνατὸν ἔσεσθαι, λέγω δὲ, ὅπως ἐς δασμοῦ ἀπαγωγὴν ὑπόφοροι αὐτῶν Ῥωμαῖοι ἔσονται,

2. Βερσαδοῦν] βερσαβᾶν L. βαρσαβᾶν Hm. 3. ἰσδιγούνα L.
ἰσδιγούσσα Hm. 4. ἄνδρα] ἄνθρωπον Reg. 13. πενταετής]
πεντάετας L. 14. ἐνοχλήσῃ] ἐνοχλήσεισ Reg. 16. οὐδεμιᾶ —
μηχανῇ] οὐδεμιαν — μηχανῆν Reg. 18. ταῦτ'] ταῦτα L.

Imperatori. Iam illum diu hic asservatum, cum vellet Chosroës magno redimere pretio, ut in patriam videret reducem, potente Isdiguna Iustinianus Augustus dimisit. Etenim Legatus hic affirmabat, inductum iri Chosroëm illius suasu, ut Persarum exercitum revocaret ex Lazica. Annum vero xxv. Imperii agebat Iustinianus Augustus, cum Romani et Persae has inducias pepigerunt, plerisque invisas Romanis: qui num eas recte culpaverint, an secus pro more subditorum, non habeo dicere.

Haec autem vulgo iactabantur; firmato iam Persarum dominio in Lazica, factam hanc esse pactionem, ne quis eos quinquennio interpellaret; sed toto illo tempore optima quaeque Colchidis loca liberius atque otiosius incolerent: unde postea a Romanis nullo unquam modo eici possent: quin etiam ipsis Byzantium aditu facile deinceps foret. Multos eiusmodi consideratio torquebat distringebatque indignabunda. Fremebant etiam, quod rem ad quam Persae iam inde olim aspiraverant, nec bello aliave quapiam ratione consequi se posse duxerant, mirum ut Romanos vectigales haberent, firmissime iam induciarum no-

ἰσχυρότατα ἐν τῷ παρόντι τῷ τῆς ἐκχειρίας ὄνόματι ἐκρατύναντο. τάξας γὰρ ὁ Χοσρόης Ῥωμαίους κεντηναρίων ἐπέτειον τεσσαράρων δασμόν, ὅσπερ γλιχόμενος ἐξ ἀρχῆς διαφανῶς ἦν, ἐς V 209 ἔνδεκα ἔτη ταῦν καὶ μῆνας ἕξ εὑπρεπεὶ λόγῳ, ἕξ καὶ τεσσαρά- 5 κοντα κεντηνάρια τῇ τῆς ἐκχειρίας κεκόμισται σκήψει, ὄνομα τῷ δυσμῶ τὰς σπονδὰς θέμενος, καίπερ ἐπὶ Λαζικῆς βιαζόμε- νόσ τε καὶ πολεμῶν, ἤπερ ἐρρήθη. ὅσπερ Ῥωμαῖοι σφᾶς αὐ- P 609 τοὺς ῥύσασθαι ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον ἐλπίδα τὸ λοιπὸν οὐδεμίαν εἶχον, ἀλλὰ φόβου ὑποτελεῖς Πέρσαις ἤσθοντο οὐ κεκρυμμένως 10 γεγενημένοι. ταῦτα μὲν οὖν ταύτῃ ἐπέπρακτο. Ἰσδιγούνας χρήματά τε περιβαλλόμενος, ὅσα οὐδεὶς πρέσβειων πώποτε, καὶ πάντων, ὁμίαι, πλουσιώτατος Περσῶν γεγονὼς ἐπ' οἴκου ἀπε- κομίσθη, ἐπεὶ αὐτὸν βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἐτετιμήκει τε ἐν τοῖς μάλιστα καὶ χρήμασι μεγάλοις δωρησάμενος ἀπεπέμψατο. μόνος B 15 δὲ πρέσβειν ἀπάντων οὗτος ἐς πείραν φυλακῆς οὐδεμιᾶς ἤλθεν, ἀλλ' αὐτὸς τε καὶ ὅσοι αὐτῷ βάρβαροι εἶποντο πολλοὶ ἐς ἄγαν ὄντες ἐν πολλῇ ἔξουσίᾳ ἐγένοντο, ἐπὶ χρόνον μῆκος ἐντυγχάνειν τε καὶ ξυγγίνεσθαι οἷς ἂν βούλοιντο, καὶ τῆς πόλιως παταχόσε περιπάτους ποιεῖσθαι, ὠνεῖσθαι τε καὶ ἀποδίδοσθαι ὅσα ἦν βου- 20 λομένους σφίσι, καὶ ξυμβόλαια ποιεῖσθαι πάντα ἐργασίᾳ τε τῇ περὶ ταῦτα ἐνδιατρῖβειν ἕδν πάσῃ ἀδείᾳ, καθάπερ ἐν πόλει αὐ-

3. ἐξ ἀρχῆς] τὸ ἐξ ἀρχῆς L. 7. ὅσπερ] ὅσπερ L. 10. Ἰσδι-
 γούνας] Ἰσδιγούνας L. 12. Περσῶν om. L. 13. Ἰουστινια-
 νὸς βασιλεὺς L. *ibid.* ἐτετιμήκει] τετίμηκε Reg. 19. περιπά-
 τους ποιεῖσθαι Reg. Vulgo περιούσειν, quod περιούσεις dici de-
 buisse monet Malt.

mine sibi asseruissent. Etenim Chosroës, quod aperte antea concupi-
 verat, annuo centenariorum quatuor tributo Romanis irrogato, iam spa-
 tio annorum xi. et mensium sex, centenaria XLVI. specioso induciarum
 obtentu accepit, tributo nomen imponens pacificae compositionis; quam-
 vis in Lazica vim exerceeret, ac bellum gereret, ut dictum est. Romani
 igitur spe deposita fore unquam ut onus illud excuterent, eo se redactos
 intelligebant, ut palam Persarum essent stipendiarii. His ita transactis,
 Isdigunas tanta pecunia septus, quantam nullus unquam Legatus habuit,
 atque omnium, ut equidem reor, Persarum ditissimus, domum rediit.
 Ipsum enim Iustinianus Augustus honore affecit maximo, et ingenti do-
 natum auro, remisit. Legatorum omnium nemini, praeterquam huic,
 custodiarum experti esse licuit. Nam cum ipse, tum quotquot eum co-
 mitabantur, plurimi sane numero Barbari, summam habuerat per diu li-
 bertatem coeundi agendique quibuscum vellent. Per omnes itabant re-
 giones urbis emebant vendebantque quidquid esset collibitum: nullo ex-
 clusi commercio, cum omni securitate, ut in urbe sua, negotiabantur;

C τῶν ἰδίᾳ, Ῥωμαίων αὐτοῖς οὐδενὸς ἐπομένου, ἢ ξυνόντος ὄλων ἢ τηρεῖν ἄξιοῦντος, ἥπερ εἰώθει.

Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τετόχηκέ τι τῶν οὐπω πρότερον, ὅσα γε ἡμᾶς εἰδέσθαι, γεγονότων ξυνεχῶς θῆναι. τοῦ μὲν γὰρ ἔτους μετόπωρον ἦν, ἀρχμὸς δὲ καὶ πνιγμὸς ὡσπερ θέρους μέσου ἐγένετο θαυμαστὸν ὅσον· ὥστε ἀμείλει ῥόδων μὲν πλήθος, ἄτε ἥρος ὄντος, ἐφύη, τῶν εἰωθότων οὐδενὶ τὸ παράπαν διαλλασόντων. καρποὺς δὲ τὰ δένδρα σχεδόν τι ἅπαντα νέους τινας ἀθῆεις ἤνεγκε, κὰν ταῖς ἀμπέλαις οὐδὲν τι ἦσσαν ἐγένοντο βό-

D τρεις, καίπερ τοῦ τρυγητοῦ γεγενημένου ἡμέραις ἤδη οὐ πολ- 10
λαῖς ἔμπροσθεν. οἷς δὴ οἱ ταῦτα δεινοὶ τεκμηριούμενοι προσέ-
λεγον ἀπροσδόκητον μέγα τι ἔσεσθαι, οἱ μὲν ἀγαθὸν, οἱ δὲ τού-
ναντιον. ἐγὼ δὲ ταῦτα μὲν κατὰ τι ξυμβεβηκὸς γεγονέναι οἶμαι,
νότων ἐπὶ πλείστον ἀνέμων, ἥπερ εἰώθει, ἐπιπεσόντων καὶ θέρ-
μης ἐνθάνει παρὰ τὰ ξυνειδισμένα πολλῆς τε καὶ οὐ κατὰ φύσιν 15
τῆς ὥρας ἐπιγενομένης τῇ χώρᾳ. εἰ δέ τι, ὡσπερ οὗτοί φασι,
καὶ σημαίνει παρὰ δόξαν ἐσόμενον, βεβαιοτάτα ἐκ τῶν ἀποβη-
σομένων εἰσόμεθα.

P 610 15. Ἐν ᾧ δὲ τάδε ἀμφὶ ταῖς σπονδαῖς Ῥωμαίοις τε καὶ
Πέρσαις ἐν Βυζαντίῳ ἐπράσσειτο, ἐν τούτῳ ἐπὶ Λαζικῆς τάδε 20
H 844 ξυνηρέχθη γενέσθαι. Γουβάζης μὲν ὁ Λαζῶν βασιλεὺς Ῥω-
μαίοις ἐδοικῶς ἔσχεν, ἐπεὶ οἱ Χοσρόην, ὡσπερ μοι ἐν τοῖς ἐμ-

7. ἐφύη L. ἐφύει P. 10. πολλαῖς] πολλῶ L. 11. „ταῦτα]
ταῦτη Reg.“ MALT. Immo ταῦτη H, ταῦτα Hm. ex Reg. 15. πα-
ρὰ L. περὶ P. 16. φασι L. φασιν P. 20. Λαζικῆς] λαζι-
κῆ L. 21. Γουβάζης] βυβάζης L. *ibid.* μὲν om. L.

nemine Romanorum, ut mos erat, adiuncto comite; nemine in eorum consuetudinem immisso, qui ipsos observaret.

Id temporis res nunquam antea, quod equidem sciam, visa, accidit. Autumnus, perinde atque aestas adulta, mirum in modum aestuoso calore ferbuit: sic sane ut, non secus ac vere, passim rosae natae sint, consuetis omnino similes. Novos fructus arbores fere omnes protulere iterum; et quamvis iam vindemia paucis ante diebus collecta esset, nihilominus uvae in vitibus provenere. Quae coniectura interpretantes eiusmodi rerum periti, eventurum magnum aliquid nec opinatum, hi laetum, illi adversum, praedicebant. Ego vero id forte inde factum existimo, quod Auster, ut fit, diutius spirans, terram magis solito ac supra modum, quem tempestatis illius natura postulat, topefecerit. Si quid autem, ut isti dicunt, inopinatum portenditur, id nos optime docebit exitus.

16. Cum ita Romani ac Persae inter se inducias Byzantii pangerent, hic erat rerum status in Lazica. Gubazes quidem Lazorum Rex Romanis studebat, ex quo vitae suae insidias a Choareō paratas, ut in

προσθεν λόγοις ἐρρήθη, ἐπιβουλευειν θάνατον ἦσθετο. τῶν δὲ ἄλλων Λαζῶν οἱ πλείστοι ἀνήκεστα πρὸς τῶν Ῥωμαίων στρατιωτῶν δεινὰ πύσχοντες καὶ διαφερόντως τοῖς ἄρχουσι τοῦ στρατοῦ ἀχθόμενοι ἐμῆδιζον ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον, οὐ τὰ Περσῶν ὕσπαζόμενοι, ἀλλ' αὐτοὺς ἀπαλλαξίοντες τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς B καὶ τῶν δυσχερῶν τὰ τέως μὴ παρόντι αἰρούμενοι. ἦν δὲ τις ἐν Λαζοῖς οὐκ ἀφανῆς ἀνὴρ Θεοφόβιος ὄνομα, ὅσπερ τῷ Μερμερόῃ λαθραϊότατα ἐς λόγους ξυμιμίξας φρονέμιόν οἱ ἐνδύσειν τὸ Οὐχημέριον ὠμολόγησεν. ὁ δὲ αὐτὸν ἐλπίσι μεγάλας ἐκάρας ἐς 10 τὴν προῆξιν ὤρμησι ταύτην, φίλον μὲν αὐτὸν ἐν τοῖς μάλιστα Χοσρόῃ βασιλεῖ ἐκ τοῦ ἔργου τούτου ἰσχυρισάμενος ἔσεισθαι, Πέρσαις δὲ ἀνάγραφτον ἐπ' εὐεργεσίᾳ ἐς τὰν πάντα αἰῶνα, καὶ V 210 ἀπ' αὐτοῦ δόξῃ τε καὶ πλούτῳ καὶ δυνάμει γενήσεσθαι μέγαν. C οἷς δὴ ὁ Θεοφόβιος ἐπαρθεὶς πολλῶ ἔτι μᾶλλον εἰς τὸ ἔργον ἤπει- 15 γετο. καὶ ἦν γὰρ οὐδεμία ἐπιμίξια Ῥωμαίοις τε καὶ Λαζοῖς τότε, ἀλλ' οἱ μὲν Πέρσαις πολλῇ ἔξουσιᾷ πανταχόσε περιήραχοντο τῶν ταύτῃ χωρίων, Ῥωμαίων δὲ καὶ Λαζῶν οἱ μὲν παρὰ ποταμὸν Φῶσιν ἐλάτθανον, οἱ δὲ Ἀρχαϊάπολιν ἢ ἄλλο τι τῶν ἐκείνη ὄχρωμαίων καταλαβόντες ἐκρύπτοντο· καὶ Γουβάζης αὐτοὺς, 20 ὁ Λαζῶν βασιλεὺς, ἐς τῶν ὄρων τὰς ὑπερβολὰς ἤσυχῃ ἔμενε. πόνῳ γοῦν ὁ Θεοφόβιος οὐδενὶ ἰσχυσε τὴν ὑπόσχεσιν τῷ Μερμερόῃ ἐπιτελέσαι. ἐν γὰρ τῷ φρουρῳ γενόμενος ἔφασκε Λαζοῖς D

4. ἐμῆδιζον] ἐγγύζον Reg. 5. αὐτοὺς om. L. 8. οἱ om. L.
 9. Οὐχημέριον] οὐθίμερος L. 11. Χοσρόῃ βασιλεῖ] χοσρόῃν βασιλίᾳ L. 13. γενήσεσθαι] αὐτὸν γενήσεσθαι L. 14. ὁ om. L.
 21. γοῦν om. L. 22. ἐπιτελέσαι] ὀποτελέσαι Reg.

superioribus libris narravi, detexerat. Caeterorum autem Lazorum bona pars a Romanis militibus male habita, ac praesertim exercitus Ducibus offensa, iamdin inclinabat ad Persas, non propensa in eos voluntate, sed eo animo, ut a Romano dominio se vindicaret, praesentibus malis futura praecoptans. Theophobius, vir inter Lazos non obscuro genere, Mermeroi, in clandestino colloquio, Uchimerium castellum se traditurum promisit. Que ille ipsam impulit, spe magna eius animum efferens, affirmansque id eo facto consecuturum, ut in intimis esset Chorois, et Persarum monumenti beneficii nomine ascriberetur ad sempiternam memoriam: unde ipsi gloria, opes, potentiaque ingens accederet. Elatus his Theophobius, multo acrius coepto institit. Tunc temporis nullum Romani ac Lazi commercium inter se habebant: at Persa impunissime quaesit vagante, alii ad fluvium Phasin, alii Archaeopoll, vel si quem praeterea occupaverant munitum regionis illius locum, latebant, ipseque adeo Gubazes Lazorum Rex tenebat sese in verticibus montium. Quare nihil habuit negotii Theophobius in persolvenda Mermeroi promissae fide. Cum ad castellum se contulisset, Laxis ac Romanis illic praesidium agi-

τε καὶ Ῥωμαῖοις, οἳ τὸ ἐνταῦθα φυλακτῆριον εἶχον, ὡς ἄπας μὲν ὁ Ῥωμαῖον στρατὸς ἀπολάλει, Γουβάζην δὲ βασιλεῖ καὶ Λαζοῖς τοῖς ἄμφ' αὐτὸν ἄπασι διαφθαρεῖ τὰ πράγματα, Κολχίς δὲ ἔξυμπασα πρὸς Περσῶν ἔχοιτο, καὶ οὐδέ τις ἐλπίς ἐς Ῥωμαίους ποτὲ ἢ τὸν Γουβάζην ἀνασωθῆσθαι τῆς χώρας τὸ κρά-
 P 611 τος. τὰ μὲν γὰρ πρότερα κατὰ μόνας ταῦτα τὸν Μερμερόην διαπεπράχθαι, μυριάδας τε πλέον ἐπὶ ἐπαγόμενον Περσῶν μαχίμων ἀνδρῶν καὶ βαρβάρους Σαβείρους παμπληθεῖς· νῦν δὲ
 καὶ βασιλεῖα Χοσρόην στρατῶ ἀμυδῆτῳ ἐνθάδε ἤκοντα ἑξαπιναιώς αὐτοῖς ἀναμιμῆσαι καὶ οὐκ ἂν τὸ λοιπὸν οὐδὲ αὐτὴν Κόλ-
 χων τῇ στρατιᾷ ταύτῃ τὴν γῆν ἐπαρκέσειν. ταῦτα τερατευσά-
 μενος Θεοφύβιος, ἐς δέος μέγα καὶ ἀμηχανίαν κατεστῆσατο τοῦς ἐνταῦθα φρουροῦς. καὶ αὐτὸν ἐλιπάρουν πρὸς θεοῦ τοῦ πατρῶον ἱκετεύοντες τὰ παρόντα ὄση δέναμις εὖ θέσθαι σφίσι. καὶ ὅς αὐτοῖς ὠμολόγει πρὸς τοῦ Χοσρόου ἀμφὶ τῇ σωτηρίᾳ τὰ 15
 πιστὰ οἴσειν, ἐφ' ᾧ τὸ φρούριον ἐνδώσουσι Πέρσαις. ἐπεὶ τε τοῦς ἀνδρώπους ταῦτα ἤρρεσκεν, αὐτίκα ἐνθένδε ἀπαλλαγὴς αὐ-
 θίς τε τῷ Μερμερόῃ ἐς ὕψιν ἤκων ἅπαντα ἔφραζεν. ὁ δὲ Περ-
 σῶν τοῦς δοκιμωτάτους ἅπαντας ἀπολεξάμενος ἔδν αὐτῷ ἐς τὸ
 B Οὐχμιέριον ἐπεμψε, τὰ τε πιστὰ παρεξομένους ἀμφὶ τε τοῖς 20
 χρήμασι καὶ τῇ σωτηρίᾳ τοῖς τῆδε φρουροῖς καὶ τὸ φρούριον τοῦτο καθέξοντας. οὕτω μὲν Πέρσαις τὸ Οὐχμιέριον φρούριον

4. ἐς Ῥ. — Γουβάζην] ἡμαλοῖς ποτὲ ἢ τῷ γουβάζην Reg. 8. ἀνδρῶν om. L. *ibid.* σαβήρους L. 15. καὶ ὅς αὐτοῖς.] καὶ αὐτὸς Reg. 19. τοῦς δοκιμωτάτους ἅπαντας] ἀνδρας τοῦς δοκιμωτάτους Reg. 20. Οὐχμιέριον] οὐχμιέριος L hic et infra.

tantibus asseveravit, Romanum omnem exercitum interlisse; Regis Gabazis et Lazorum ipsum sequentium res accisas iacere; a Persis totam teneri Colchidem, nec sperandum fore ut in Romanorum vel Gabazis potestatem rediret unquam; rem hactenus gessisse Mermeroem separate, ducentem secum septuaginta amplius millia Persarum bello praestantium, Barbarorumque Sabirorum ingentem numerum; iam ipsum quoque Regem Chosroem advenisse cum exercitu innumerabili, sequē illis repente admiscuisse, nec solum Colchicum tot copulis postmodum suffecturum. Hoc prodigioso mendacio Theophobius castelli custodes in gravem metum summasque angustias coniecit; sic ut ipsum obsecraverint per Deum patrium, iam pro virili parte res suas loco optimo collocaret. Spondit ille, fidem se publicam ipsis a Chosroē impetraturum, si modo Persis castellum dederent: et ab iis probata conditione, inde continuo digressus, iterumque ad Mermeroem admissus conspexit, rem pandit ordine. Is omnium delecta habito, qui inter Persas eminebant, illos cum ipso Uchimerium misit, ut fidem darent praesidiariis, salvos cum vita fortunas fore, et castellum occuparent. Ita Persae Uchimerio potiti,

ἔχον καὶ Λαζικῆς τὴν ἐπικράτησιν ἰσχυρότατα ἐκρατύναντο. οὐ μόνον δὲ Λαζικὴν ταύτην ὑποχειρίαν πεποίηται Πέρσαι, ἀλλὰ καὶ Σκυμνίαν τε καὶ Σουανίαν, ἐκ δὲ Μουχειρήσιδος ἕχρι ἐς Ἰβηρίαν ἄβαστα Ῥωμαίοις τε καὶ τῷ Λαζῶν βασιλεῖ ξύμπαντα τὰ 5 ἐκείνη χωρία τῷ τρόπῳ τούτῳ ἐγένετο. ἀμύνεσθαι τε τοὺς πολεμίους οὐτε Ῥωμαῖοι οὐτε Λαζοὶ εἶχον, ἐπεὶ οὐδὲ καταβαίνειν ἐκ τῶν ὄρων ἢ ἐκ τῶν ὑχυρωμάτων ἐτόλμων οὐδὲ πη τοῖς πολεμίοις ἐπέξιέναι.

Μεμερόης δὲ τῆς τοῦ χιμῶνος ἐγκειμένης ὄρας ξύλινον C
10 μὲν τείχος ἐν Κουτατισίῳ ἐτεκτήνατο, φρουράν τε Περσῶν τῶν μαχιμῶν οὐχ ἦσσαν ἢ τρισχιλίων ἐνταῦθα καταστησάμενος, ἐν τε τῷ Οὐχειμερίῳ ἄνδρας ἀντάρκεις ἀπολιπών. οἰκοδομησάμενος δὲ καὶ τὸ ἄλλο Λαζῶν φρούριον, ὃ δὴ καλοῦσι Σαράπανιν, πρὸς αὐτοῖς μάλιστα τοῖς ἐσχάτοις ὄροις Λαζικῆς κείμενον, ἀδ-
15 τοῦ ἔμεινεν. ἔπειτα δὲ Ῥωμαίους τε καὶ Λαζοὺς ἀγείρεσθαι τε μαθῶν καὶ ἀμφὶ τὰς ἐκβολὰς ἐνστρατοπεδεύεσθαι ποταμοῦ Φάσιδος, παντὶ τῷ στρατῷ ἐπ' αὐτοὺς ἦμι. ὅπερ ἐπεὶ Γουβάλης τε καὶ οἱ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρχοντες ἔμαθον, οὐχ ὑποστάντες τῶν πολεμίων τὴν ἔφοδον διελύθησαν τε καὶ διεσώζοντο
20 ὡς πη ἐκάστῳ δυνατὰ γέγονεν. ὃ τε Γουβάλης ἀναδραμῶν ἐς D
τῶν ὄρων τὰς ἐπερβολὰς διεχείμαζε ἔξιν τε τοῖς παισὶ καὶ τῇ γυν- H 345
ναικὶ καὶ τοῖς ἐς τὰ μάλιστα ἐπιτηδείοις, τῇ μὲν ἀμυχανίᾳ τῶν

2. μόνον] μόνην L. *ibid.* ταύτην] ταύτη H. *ibid.* οἱ πέρσαι ὑποχ. *κασ.* L. 3. μουχειρήσιδος L. 5. τε τοῖς] δὲ τοῖς L. 7. ἢ ἐκ τῶν] ἢ τῶν L. *ibid.* ὑχυρωμάτων Reg. ἰχυρωμάτων P. *ibid.* ἐτόλμων L. ἐτόλμων P. *ibid.* οὐδ' ἐπὶ τοὺς πολεμίους L. οὐδ' ἐπὶ ex Reg. affert Malt. 10. Κουτατισίῳ] κόταϊ Reg. σκόταις H. 12. τε τῷ Οὐχειμερίῳ] τε οὐθιμέρεος L. τε τῷ οὐχειμέρεος H. 13. Σαράπανιν] σαράπαλιν L. 19. διεσώζοντο] διεσώθησαν L.

suam in Lazica ditionem firmissime stabilierunt: nec Lasicam tantum eo modo sibi subdidere, sed aditum etiam Romanis ac Lazorum Regi praecluserunt in Scymniam et Suaniam, regionemque omnem, quae a Murchiride ad Iberiam usque pertinet. Porro hostem arcere nec Romani nec Lazi poterant; cum ne degressi quidem e montibus, vel e munitis locis in eum erumpere auderent.

Mermeroēs, instante hieme, muro ligneo, Persarumque bellatorum tribus minimum millibus Cutatisium muniit, et idoneum reliquit praesidium Uchimerii. Cumque aliqd castellum (Sarapania vocant) in extremis situm Lasicae finibus, instaurasset, ibi consedit. Deinde comperit habens Romanos ac Lazos coire, et ad fluvii Phasis ostia habere castra, omnes eo copias duxit. Quod simul ac Gubazes et Romani Duces exercitus audierunt, non expectato hostium adventu, digressi sunt, et quo cuique licuit evaserunt. Gubazes, cursu verticibus mon-

παρόντων κακῶν διαμαχόμενος πρὸς τὴν ἀπὸ τῆς ὥρας ἀνάγκην, ἐλπίδι δὲ τῆ ἔκ τοῦ Βυζαντίου ἐς τὸν μέλλοντα χρόνον θαρσῶν, ταύτῃ τε τὴν τύχην παρηγορῶν τὴν τότε παροῦσαν, οἷά γε τὰ ἀνθρώπεια, καὶ παραδοκῶν τὰ βελτίω. καὶ οἱ ἄλλοι δὲ Λαῖοι τῆ πρὸς βασιλεῖα Γουβάζην αἰδοῖ τὴν τοῦ χειμῶνος ὥραν οὐδὲν 5
 V 211 τι ἦσσαν ἐν τοῖς σκοπέλοις κατέτριβον, δύσκολον μὲν ἐνταῦθα
 P 612 οὐδὲν πρὸς τῶν πολεμίων δειμαίνοντες, ἐπεὶ τοῖς ἐπιβουλεύουσιν, ἄλλως τε καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα; ταῦτα τὰ ὄρη ἀμήχανά
 P 612 τε καὶ ὄλως ἀπρόσοδα ξυμβαίνει εἶναι, λιμῶ δὲ καὶ ψύχει καὶ τῆ ἄλλῃ κακοπαθείᾳ δυσθανατῶντες. ὁ δὲ Μερμερόης οἰκία τε 10
 πολλὰ κατ' ἐξουσίαν ὑποδομήσατο ἐν ταῖς κατὰ τὴν Μουχίρησιν κώμαις καὶ τὰ ἐπιτήδεια πανταχόθι καταστησάμενος τῶν τῆδε χωρίων, τῶν τε αὐτομόλων περιπέμπων τινὰς ἐς τῶν ὄρων τὰς ἀκρωρείας καὶ τὰ πιστὰ παρεχόμενος ἐπαγαγέσθαι πολλοὺς ἴσχυσεν· οἷς δὴ καὶ τῶν ἀναγκαίων ἀπορουμένοις ἐγορήγει συχνὰ 15
 καὶ ὡς οἰκείων ἐπεμελεῖτο, τὰ τε ἄλλα διωκεῖτο ξὺν ἡδείᾳ πολλῇ, ἄτε τῆς χάρας γεγωνὸς κύριος. καὶ πρὸς Γουβάζην ἔγραψε τά-
 B δε „Δύο ταῦτα ῥυθμίζει τοῖς ἀνθρώποις βίον, δύναμις τε καὶ φρόνησις. οἱ μὲν γὰρ τῷ δυνατῷ περιόντες τῶν πλείας αὐτοῖ τε βιοτεύουσι κατ' ἐξουσίαν καὶ ὅπη βούλονται τοὺς καταδειστέρους 20
 ἐς αἰεὶ ἄγουσιν, οἱ δὲ διὰ τὴν ἀσθένειαν δεδουλωμένοι τοῖς κρείττοις, τῷ ξυνητῷ τὴν ἀδυναμίαν ἰώμενοι, θωπεῖα τοὺς κρα-

2. τῆ ἔκ om L. 4. ἀνθρώπεια L. ἀνθρώπινα P. 8. καὶ κατὰ] καὶ τοῖς κατὰ L. 10. κακοπαθ(ί)α L. *ibid.* δυσθανατῶντες L. δυσθανατοῦντες P. 11. μουχίρησιν B. 19. γὰρ om. L. 20. βιοτεύουσι H.

tium occupatis, cum liberis, uxore et maxime familiaribus, non modo inopiae, qua circumventus erat, sed tempestati etiam incommodissimae resistebat, et spe venturi Byzantio auxillii subnixus, ac praesentem levans calamitatem humanorum casuum comparatione, meliora ardentissime expectabat. Caeteri Lazii, Regem Gubazem reveriti, haud minus constanter hiemem agebant in scopulis, adversi illic nihil ab hostibus ideo timentes, quoniam vim afferre volentibus, praesertim hieme, hi montes insuperabiles sunt ac penitus inaccessi: verum enimvero fame, frigore acrumnisque omnibus vita in extremum adducebatur. Tum Mermerōs in vicis Muchirisidis domos multas extruxit libere, locisque illis omnibus provisa annonae, ac per quosdam transfugas, circa montium iuga dimissos, data fide publica, ad se multos pellexit: quibus re ciberia defectis, prospexit affatim, ac tanquam suis curam impendit. Pro suo in totam illam regionem imperio, libere compositis rebus caeteris, ad Gubazem in hanc sententiam scripsit. *Potentis prudentiaque res duae sunt, quas praecclare constituunt hominum vitam. Nam qui sunt fortissimis potentiores, eorum ad arbitrium vivunt, et quocumque volunt, semper ad-*

τοῦντας μετῆσαι καὶ οὐδέν τι ἤσσουν ἐν τοῖς οἰκείοις βιοῦν δύναν-
 ται, πάντων ἀπολαύοντες τῇ κολακείᾳ, ὥνπερ αὐτοῖς διὰ τὴν
 ἀσθένειαν στερεῖσθαι ξυμβαίνει. καὶ ταῦτα οὐ παρὰ μὲν τῶν
 ἔθνων τισι σφίσι φέρεται οὕτως, παρὰ δὲ τοῖς ἄλλοις οὐ ταύτη
 5 πη ἔχει, ἀλλ' ἀνθρώποις ὡς εἰπεῖν ἅπασι. πανταχόθι γὰρ τῆς C
 οἰκουμένης ὥσπερ ἄλλο τι ἐμπέπηγε φύσει. καὶ σὺ τοίνυν, ὦ
 φίλε Γουβάζῃ, ἦν μὲν οἷη περιέσεσθαι Περσῶν τῷ πολέμῳ, μὴ
 δὴ μέλλε μὴδέ σοι ἐμπόδιον γινέσθω μὴδέν. εὐρήσεις γὰρ ἡμᾶς
 τῆς Λαζικῆς ἔνθα ἂν βούλοιο ὑφισταμένους τε τὴν σὴν ἔφοδον
 10 καὶ ἀντιπαραταττομένους ὑπὲρ χώρας τῆσδε δση δύναμις· ὥστε
 παρέσται σοι διαγωνιζομένῳ ἀνδραγαθίζεσθαι πρὸς ἡμᾶς. ὡς
 μὲν γὰρ ἀδύνατος εἰ Περσῶν τῇ δυνάμει ἀντιτάσσεσθαι καὶ
 αὐτὸς οἶδας. σὺ δὲ, ὦ ἀγαθὲ, τὸ δεύτερον διαχειρίζε, τὸ
 γνῶθι σαντὸν, καὶ προσκύνει τὸν σαντοῦ δεσπότην Χοσρόην,
 15 ἅτε βασιλεία καὶ νενικηκότα καὶ κίριον. αἴττι τέ σοι τῶν πε-
 πραγμένων Ἰλιων εἶναι, ὅπως ἂν τὸ λοιπὸν δυνατὸς εἴης τῶν
 ἐνοχλούντων ἀπηλλάχθαι κακῶν. ὡς ἔγωγε ἀναδέχομαι τε βα- D
 σιλέα Χοσρόην Ἰλιῶν τέ σοι γενήσεσθαι καὶ τὰ πιστὰ δώσειν,
 καὶ δμῆρους σοι παρέχομαι παῖδας τῶν ἐν Πέρσαις λογίμων ἀρ-
 20 χόντων, ὡς τὰ τε ἄλλα καὶ τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν βασιλείαν τὴν
 σὴν τὸν πάντα αἰῶνα ἐν ἀσφαλείᾳ ἔξεις. εἰ δὲ σοι τούτων οὐδέ-

8. οὐ παρὰ Reg. εὐ περι P. ibid. μὲν om. L. 4. τισι] τι L.
 ibid. οὕτως] ὅντα L. 5. τῆς om. L. 7. οἷη L. εἰς P.
 9. ἔνθα] ἐνθάδε Reg. ibid. βούλοιο P cum Reg. βούλοι H.
 12. ὡς μὲν γὰρ ἀδύνατος εἰ] εἰ μέντοι ἀδύνατος ὢν Reg. 18. τί
 σοι] τί σοι H. 19. παρέχομαι] παρεχόμενον L.

ducunt opibus minoribus praeditos. Quos autem sua tenuitas valentiori-
 bus obnoxios facit, sapientia medentes imbecillitati, eos, qui rerum po-
 tiuntur, obsequio sibi conciliant, nec velat quidquam ipso apud se vi-
 vere, blanda obsequantia in integrum restitutos, unde infirmitate de-
 lecti sunt. Neque haec uni cuidam conveniunt populo, neque apud alios
 aliter, sed apud omnes omnino eodem se modo habent: cum ubique ter-
 rarum, appendicis inerat, adiuncta naturae sint. At tu, care Gubases,
 si te bello Persas victurum putas, rumpe moras, nec te quidquam te-
 neat. Nos enim quacumque voles in parte Lasicas offendes ad impetum
 tuum excipiendum paratos, et solum, quod tenemus, adversa acie pro
 viribus tuentes: itaque facultas erit, nobiscum fortiter dimicandi. Ve-
 rum resistere te non posse Persarum viribus satis ipse intelligis. Quare
 alterum arripe, praecolare vir, et pertractans celebre illud, Nosce te
 ipsum, Choeroem adora subditus, et Regem, victorem, dominumque
 agnosce. Praeteritorum veniam pete, ut posthac vitam traducas, ac-
 rumnis, quibus premeris, liberam. Ego vero tibi Regem Choeroem pla-
 catum iri, ac fidem daturum recipio: et Ducem inter Persas praestan-

τερον βουλομένην ἔστιν, ἀλλὰ σὺ ἔς τινα ἑτέραν ἀπιδὼν χώραν
 δὸς τοῖς διὰ τὴν σὴν ἀβουλίαν ταλαιπώρους γενομένοις Λαζοῖς
 ἀναπνεῦσαι ποτε καὶ ἀπὸ δυσκόλων τῶν αὐτοῖς ἐγκειμένων ἀνε-
 νεγκεῖν, μηδὲ αὐτοῖς ἀπέραντον ὄλεθρον τόνδε προστρέβασθαι
 βούλου ἐπὶ σφαλερᾷ τῆς ἐλπίδος ὀχοῦμενος· λέγω δὲ τῆς Ῥω- 5
 μαίων ἐπικουρίας. οὐ γὰρ σοι τιμωρεῖν ποτε δυνατοὶ ἔσονται,
 ὥσπερ οὐδὲ ἄχρι ἐς τὴν ἡμέραν διδύνηται τήνδε. Μερμερόης
 P 618 μὲν ταῦτα ἔγραψε. Γουβάζην δὲ οὐδ' ὡς ἔπειθεν, ἀλλ' ἐν
 τοῖς ὄρων κολωνοῖς ἔμενε, παραδοκῶν τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπικου-
 ρίαν καὶ τῷ ἔς τὸν Χοσρόην ἔχθει ὡς ἦκιστα ἐς τὴν Ῥωμαίων 10
 ἀπόγνωσιν ἐγκλίθειν ἐθέλων. οἱ γὰρ ἀνθρώποι τὴν διάνοιαν ἐκ
 τοῦ ἐπὶ πλείστον πρὸς τὴν τοῦ βουλήματος ἀρμύζονται χρεῖαν,
 καὶ λόγῳ μὲν τῷ ἀρέσκοντι αὐτοὺς αἰεὶ προσχωροῦσι, καὶ προσ-
 λένται τὰ ἐξ αὐτοῦ πάντα, οὐ διασκοπούμενοι μὴ ψευδῆς εἶη,
 τῷ δὲ λυποῦντι χαλεπῶς ἔχοντες ἀπιστοῦσιν, οὐ διερευνώμενοι 15
 μὴ ἀληθῆς εἶη.

B α'. Ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον τῶν τινες μοναχῶν ἔξ Ἰν-
 V 212 δῶν ἦγοντες, γνόντες τε ἅς Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ διὰ σπουδῆς
 εἶη μηκέτι πρὸς Περσῶν τὴν μέταξιν ὠνεῖσθαι Ῥωμαίους, ἐς
 βασιλεία γενόμενοι οὕτω δὴ τὰ ἀμφὶ τῇ μεταξῇ διοικήσεσθαι 20
 ὁμολογοῦν, ὡς μηκέτι Ῥωμαῖοι ἐκ Περσῶν τῶν σφίσι πολεμίων

1. ἔς τινα] ἐς τὴν H. 3. ποτε] τότε L. 9. ἐν τοῖς κολωνοῖς L.
 ibid. τῶν] ἐκ Reg. 11. ἐγκλίθειν] ἐκκλίθειν L. 13. προσίενται]
 προσίεται Hm. 14. ψευδῆς] ψευδῆς H: ψευδῆς Hm. 17. τού-
 των τῶν χρόνων L. 19. ἐς βασιλεία] ἐκ βασιλείας L.

*tium liberos offero huius obsides conditionis, fore ut vita ac regno tuo
 robusque caeteris tuto semper fruarer. Si neutrum vis, alio facesset, et
 Lazos, inconsiderantia tua miseros, aliquando tandem respirare, aeque
 ab instantibus malis expedire sine, neque ipso calamitate hac perpetuo
 attere, spe vana inductus mittendi a Romanis subsidii. Nam ut non-
 dum, sic nunquam tibi subvenire poterunt. His Mermero's litteris e
 sententia minime dimotus Gubazes, in montium iugis magna tenebatur
 expectatione Romani auxillii; atque odio, quo Chosroem prosequabatur,
 epem, quam posuerat in Romanis, alebat. Enimvero plerumque homines
 rationem voluntati accommodant et servire cogunt: ac si qua placet
 opinio, ad eam accedunt semper, et quidquid offert sequuntur, non at-
 tendentes an subsit error. Rursus si qua molesta est, illam inique fe-
 runt, eique fidem abrogant, omittentes quaerere, num vera sit.*

17. Sub idem tempus, venerunt ex India quidam Monachi, et cum
 Iustinianum Augustum satagere intellexissent, ne sericum a Persis Ro-
 mani amplius mercarentur, convento Imperatori promiserunt, rei seri-
 cariae ita se provisuros, ut nunquam Romani a Persis hostibus suis

ἢ ἄλλου του ἔθνους τὸ ἐμπόλημα τοῦτο ποιήσονται· χρόνον H 346
 γὰρ κατατρεῖναι μῆκος ἐν χώρῳ, ἥτερ Ἰνδῶν ἔθνη τὰ πολλὰ εἰ-
 σιν, ἥπερ Σηρίνδα ὀνομάζεται, ταύτη τε ἐς τὸ ἀκριβὲς ἐκμε-
 μαθηκέναι ὁποῖα ποτὲ μηχανῇ γίνεσθαι τὴν μέταξαν ἐν γῆ τῇ
 5 Ῥωμαίων δυνατὰ εἶη. ἐνδεδεχέστατα δὲ διερευνημένῳ βασιλεῖ C
 καὶ ἀναπνεύσαντῳ εἰ ὁ λόγος ὑγιῆς εἶη ἔφρασκον οἱ μοναχοὶ
 σκώληκας τινὰς τῆς μετάξης δημιουργοὺς εἶναι, τῆς φύσεως
 αὐτοῖς διδασκάλου τε οὔσης καὶ διηνεκῶς ἀναγκαζούσης ἐργά-
 ζεσθαι. ἀλλὰ τοὺς μὲν σκώληκας ἐνθάδε ζῶντας διακομίζειν
 10 ἀμήχανα εἶναι, τὴν δὲ αὐτῶν γονὴν εὐπορὸν τε καὶ ῥάδιον ὄλωσ.
 εἶναι δὲ τῶνδε τῶν γονῶν ᾧ ἐκίστου ἀνάρηθμα. ταῦτα δὲ τὰ
 ᾧ χρόνῳ πολλῷ τῆς γονῆς ὕστερον κόρη καλέσαντες ἄνθρω-
 ποι, ταύτη τε διαρκῆ θερμήναντες χρόνον ζῶα ποιοῦσι. ταῦτα D
 εἰπόντας ὁ βασιλεὺς μεγάλους τοὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς δωρήσασθαι
 15 ὁμολογήσας τῷ ἔργῳ πείθει ἐπιρῶσαι τὸν λόγον. οἱ δὲ γενόμε-
 νοι ἐν Ἰνδία αἰετὶς τὰ τε ᾧ μετήνεγκαν ἐς Βυζάντιον, ἐς σκώ-
 ληκὰς τε αὐτὰ τρῶπῳ ᾧπερ ἐρρήθη μεταπεφυκέναι διαπραξάμε-
 νοι τρέφουσι τε συκαμίνου φύλλοις, καὶ ἀπ' αὐτοῦ γίνεσθαι μέ-
 ταξαν τὸ λοιπὸν κατεστήσαντο ἐν Ῥωμαίων τῇ γῆ. τότε μὲν
 20 οὖν τὰ τε κατὰ τὸν πόλεμον πράγματα Ῥωμαίοις τε καὶ Πέρσαις P 614
 καὶ τὰ ἀμφὶ μετόξῃ ταύτη πη ἔσχον.

1. ποιήσονται L. 2. ἥπερ] ὑπερ L. *ibid.* εἰσιν] οὖση L.
 3. Σηρίνδα] ἠρίνδα H. 5. διερευνημένῳ Vat. διερευνῶντι P.
 13. διαρκῆ — χρόνον] διαρκῶς — χρόνῳ H. διαρκῶς etiam Lm.
 16. Ἰνδία] σηρίνδη Reg. 17. αὐτὰ L. αὐτοὺς P. *ibid.* ᾧπερ]
 ᾧσπερ L.

aliave quapiam gente eiusmodi mercimonium peterent: diu se in Serinda, quam vocant, regione Inderum populis frequenti, moratos esse, et conficiendi in orbe Romano serici rationem ibi perdidicisse. Crebris autem interrogantibus percontanti Imperatori, itane se res haberet? dixere Monachi, quosdam esse vermes serici opifices, natura magistra in opus semper incumbere subigente: deferri quidem huc vivos non posse vermes, sed expedite et facile generari: singulorum partuum ova esse innumera: haec homines multo post tempore, quam sunt edita, integere fimo, et quandiu satis est tepefacta sic fovere, ut animalia progignant. Quae cum illi enuntiasent, liberalibus Imperatoris promissis inducti ut re verba firmarent, Indiam repetierant. Unde cum ova asportassent Byzantium, servata, de qua dictum est, ratione, ea novo ortu mutantur in vermes, quos mori foliis alunt. Hinc coepta ars conficiendi postea serici in Romano Imperio. Tum quidem Romani ac Persae rem bellicam eo, quo dixi, perduxerunt, seque ita habuit, quod ad sericum spectat.

Μετὰ δὲ τὴν τοῦ χειμῶνος ὥραν ἀφικόμενος παρὰ Χοσρόην
 ζὺν τοῖς χρήμασιν Ἰσδιγούνας τὰ ξυγκείμενα σφίσι ἐσήγγελλε.
 καὶ ὃς τὰ μὲν χρήματα κεκομισμένος τὴν ἐξεχειρίαν μελλήσει
 οὐδεμιᾷ ἐπεσφράγιζε, Λαζικῆς δὲ μεθίσθαι οὐδαμῆ ἤθελεν.
 ἀλλὰ καὶ τοῖς χρήμασι τούτοις Οὐννων τῶν Σαβειρῶν ἐταιρισά-5
 μενος μέγα τι χρῆμα ζὺν Πέρσαις τισὶ τῷ Μερμερόῃ εὐθὺς
 ἔπεμψεν. ᾧ δὴ ἐπέστελλεν ἔργου ἔχεσθαι δυνάμει τῇ πάσῃ,
 καὶ μὴν καὶ ἐλέφαντὰς οἱ πολλοὺς ἔστειλε. Μερμερόης δὲ παντὶ
 Β τῷ Περσῶν τε καὶ Οὐννων στρατῷ ἐκ Μουχειρισίδος ἀναστὰς
 ἐπὶ τὰ Λαζῶν ὄχυράματα ἦει, τοὺς ἐλέφαντας ἐπαγόμενος. 10
 Ῥωμαῖοι δὲ οὐδαμῆ ὑπηντίαζον, ἀλλ' ἀμφὶ τὰς ἐκβολὰς Φάσι-
 δος ποταμοῦ, Μαρτίνου ἡγουμένου σφίσι, χωρίον ἰσχύϊ σφῶς
 αὐτοὺς ἀσφαλέστατα κρατυνάμενοι ἤσυχῆ ἕμενον. Ξυνήν δὲ αὐ-
 τοῖς καὶ Γουβάζης ὁ Λαζῶν βασιλεύς. οὗτος δὲ ὁ Μήδων στρα-
 τὸς, τύχης αὐτῷ ξυμβάσης τινός, οὐδὲν ἄχαρι οὕτε Ῥωμαίων 15
 οὕτε Λαζῶν τινα ἔδρασε. τὰ μὲν γὰρ πρῶτα ὁ Μερμερόης ἐν
 φρουρίῳ τῷ μαθῶν τὴν Γουβάζου ἀδελφὴν εἶναι, ἐπ' αὐτῷ
 C ἐπήγε τὸ στρατεύμα ὡς ἐξαιρήσων μηχανῇ πάσῃ. καρτερώτατα
 δὲ ἀμυνομένων τῶν ταύτῃ φρουρῶν καὶ χωρίῳ σφίσι ξυλλαμβα-
 νούσης τῆς φύσεως ἄπρακτοι ἐνθένδε ἀποκρουσθέντες οἱ βάρβα- 20
 ροὶ ἀνεχώρησαν· ἔπειτα ἐπὶ Ἀβασγοὺς σπουδῆ ἔεντο. Ῥωμαῖοι

2. ζὺν] σὺν L. *ibid.* Ἰσδιγούνας L. *ibid.* ἐσήγγελλε L. 4. ἐπε-
 σφράγιζε L. 5. σαβήρων L. 9. τῷ om. L. *ibid.* μου-
 χειρισίδος L. 16. τινα L. τισὶ P. *ibid.* ταῦτα μὲν πρῶ-
 τα L. 17. τῷ Reg. τισὶ P. 19. χωρίον] χωρίων H. 20. τῆς
 φύσεως] ὄχυράματι add. HL. *ibid.* ἀποκρουσθέντες] ἀποκρου-
 σθέντες H. 21. ἀβασγοὺς H. Ἀβασγοὺς P. *ibid.* σπουδῆ] σπου-
 δειν H. *ibid.* ἔεντο] Vulgo ἔεντο. ἴοντο L.

Acta autem hieme, Isdigunas reversus ad Chosroem cum pecunia, pacta conventa exposuit. Ille accepto auro, sine mora confirmavit inducias: Lazica tamen decedere noluit: sed eadem illa pecunia allectis Hunnorum Sabirorum numerosis auxiliis, ea cum nonnullis Persarum copiis Mermeroi extemplo misit, mandavitque ut pro viribus coepta urgeret: elephantos etiam multos adiecit. Mermeros autem cum universo Persarum Hunnorumque exercitu movit ex Muchiriside, et secum elephantos ducens, firmitera petiit Lazorum loca. Romani nusquam obvii, ad fluvii Phasis ostia, Martino duce, se continebant, situ loci valido optime muniti: una aderat Gubazes Lazorum Rex. Porro hic Medorum exercitus, casu quodam, nihil damni nec Romano nec Lazo cuiquam intulit. Ac primo quidem certior factus Mermeroës, Gubazis sororem in quodam castello agere, illuc eo duxit animo copias, ut id machinis omnibus expugnaret. Verum fortissime repugnantibus praesidiis, eosque adiuvante loci natura, repulsi inde Barbari, infecta re abierunt. Deinde in Abasgiam contendentibus, Romani, qui Tzibilli prae-

δὲ οἱ ἐν Τριβιλῶ φρουρὰν ἔχοντες τὴν διόδον καταλαμβάνοντες στενοτάτην τε καὶ κρημνώδη οὖσαν, ἥπερ μοι ἔμπροσθεν εἴρηται, τὸ παράπαν τε ἀδιέξοδον, ἐμπόδιοι σφίσι ἐγένοντο. διὸ δὴ οὐκ ἔχων ὁ Μερμερόης καθ' ὃ τὸν ἀνθισταμένους βιάσθηται, ὑπήγεν ὀπίσω τὸ στράτευμα, ἐπὶ τε Ἀρχαιοπόλιν ὡς πολιορκήσων αὐτίκα ἦει. τοῦ τε περιβόλου ἀποπειρασάμενος, ἐπει οὐδὲν προὐχώρει, ἀνέστρεφεν αὐθίς. Ῥωμαῖοι δὲ ἀναχωροῦσιν ἐπισπόμενοι τοῖς πολεμοῖς ἐν δυσχωρίᾳ πολλοὺς ἔκτεινον, ἐν τοῖς καὶ τῶν Σαβέλων τὸν ἄρχοντα ξυνηνέχθη πεσεῖν. μάχης 10 τε καρτερεῦς ἀμφὶ τὸν νεκρὸν γενομένης ὕστερον Πέρσαι περὶ λύχων ἀφ' ὧν βιασάμενοι τοὺς ἐναντίους ἐτρέψαντο, ἐπὶ τε Κοντατίσιον καὶ Μουχίρησιν ἀπεχώρησαν. ταῦτα μὲν οὖν Ῥωμαῖοι τε καὶ Πέρσαις ἐπέπρακτο τῆδε.

Τὰ μέντοι ἐπὶ Λιβύῃς ἕπαντα Ῥωμαῖοις εὖ τε καὶ καλῶς 15 καθειστήκει. τῷ γὰρ Ἰωάννῃ, ὄντι ἐνταῦθα Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς στρατηγὸν κατεστήσατο, εὐτυχήματα λόγου τε καὶ ἀκοῆς κρείσσω ξυνηνέχθη γενέσθαι. ὃς δὴ ἕνα τῶν ἐν Μαυροσίοις ἀρχόντων ἐταιρισάμενος, Κοντζίαν ὄνομα, τὰ τε πρότερα μάχῃ τοὺς ἄλλους ἐνίκησε καὶ οὐ πολλῶ ὕστερον Ἀντάλλαν τε καὶ 20 Ἰάβδαν, οἱ Μαυρουσίων τῶν ἐν Βυζακίῳ τε καὶ Νομιδίᾳ τὸ κράτος εἶχον, ὑποχειρίους πεποίηται, εἰποντό τε αὐτῷ ἐν ἀνδρα-

1. Τριβιλῶ] τριβόλη Reg. τριβίλη H. 2. στενοτάτην] Vulgo στενωτάτην. 4. βιάσθηται] βιάσθηται Reg. 8. ἐν τοῖς] ἐν οἷς Reg. 9. σαβήρων L. 10. τὸν νεκρὸν] τῷ νεκρῷ L. 11. Κοντατίσιον] κόταις Reg. κούταις H. 12. Μουχίρησιν] μοχίρησιν L. 16. βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς L. 17. Μαυροσίοις] μαυροσίοις H: illud Hm. 19. ἀντάλλαν L. 20. Ἰάβδαν] ἰαβδαν H.

sidium agitabant, sese opposuerunt, occupato aditu, quem, ut supra dixi, summae angustiae et praecipitia efficiunt insuperabilem. Quare non valens Mermeropolis resistentes depellere, retro egit exercitum, atque e vestigio Archaeaeon sese contulit, obsidionem illius meditans. At frustra tentatis moenibus, raturavit reditum. Romani abscedentibus instantibus hostibus, in angustiis cecidere non paucos; inter quos Dux Sabirorum occubuit. Circa huius cadaver acriter dimicatum est: demum Persae sub serotinum crepusculum, hoste vi in fugam acto, Cutatisium et Muchiresin repetiere. Sed de his hactenus, quae Romani ac Persae inter se gesserunt.

In Africa vero omnia Romani praeclare constituta habebant. Siquidem Ioanni, cui Iustinianus Augustus illarum partium Magisterium militare detulerat, successus contigerunt maiores fama et audientium fide. Is socio Cutzina, uno ex Maurorum principibus, primum caeteros acie vicit; nec multo post, Antalam et Iabdam, qui Mauris Byzacenis ac Numidis praecerant, ita sibi subdidit, ut ipsum tanquam mancipia as-

πόδων λόγῳ. καὶ ἀπ' αὐτοῦ πολέμιον Ῥωμαίους οὐδὲν ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον ἔν γε Λιβύῃ ἐγένετο. τοῖς μέντοι φθάσαι πολέμοις τε καὶ στάσεσιν ἔρημος ἀνθρώπων ἡ χώρα ἐκ τοῦ ἐπὶ πλειστον οὔσα διέμεινε.

- B** *η'*. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐπράσσετο τῆδε, ἐν τούτῳ τάδε ἔξ-5
 ηρέχθη ἐν Εὐρώπῃ γενέσθαι. Γήπαιδες μὲν, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς
 ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, τὰς σπονδὰς θέμενοι πρὸς Λαγγο-
 βάρδας, τοὺς σφίσι πολεμίους ὄντας, ἐτίγχανον. παντάπασι
H 347 δὲ οὐχ οἶοί τε ὄντες τὰ διάφορα πρὸς αὐτοὺς διαλύσαι πολεμητέα
 σφίσι οὐ πολλῶ ὕστερον ᾤοντο εἶναι. Γήπαιδες μὲν οὖν καὶ 10
 Λαγγοβάρδαι πανδημεὶ ἐπ' ἀλλήλους τῷ πολέμῳ ἀκμάζοντες ἦε-
 σαν. ἤγειτο δὲ τῶν μὲν Γηπαίδων Θορσίον, τῶν δὲ Λαγγο-
 βαρδῶν Ἀδδουίν ὄνομα. καὶ αὐτῶν ἑκατέρῳ ἀνδρῶν μυριάδες
 πολλαὶ εἶποντο. ἤδη μὲν οὖν ἄγχιστά πη ἀμφοτέροι ἦλθον,
C οὐπω δὲ τὰ στρατόπεδα πρὸς ἀλλήλων καθεωρῶντο. δειμάτα 15
 δὲ τὰ πανικὰ καλούμενα ἔξαπιναιῶς ἐκατέμοις ἐπιπεσόντα φεύ-
 γοντας ἀπ' αἰτίας οὐδεμιᾶς ἄπαντας ὀπίσω ἀπήνεγκε, μόνων
 τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ ἀπολελειμμένων ξὺν ὀλίγοις τισίν. οἵπερ
 αὐτοὺς ἀνθέλκειν τε καὶ τῆς ὑπαγωγῆς ἀναχαίττειν ἀποπειρασά-
 μενοι οὐδὲν ἦνυσαν οὔτε θωπείαις οἰκτραῖς οὔτε ἀπειλαῖς φοβεραῖς 20
 χρώμενοι. περιδεῆς οὖν γεγωνῶς Ἀδδουίν οἷς οἱ περὶ τε αὐτῷ
 διασκευαζόμενοι ἀκόσμως ἦσαν οὕτως (οὐ γὰρ ἤδει τοὺς πο-
 λεμίους τὴν ὁμοίαν κεκληρωῖσθαι τύχην) τῶν οἱ ἐπομένων τινῶς

7. λαγοβάρδας L hic et infra.

12. Θορσίον] Θορησίον H. Et

sic infra. 15. καθεωρῶντο] καθωρῶντο H. 17. ἀπὴνεγκε] ἀπήνεγκαν Reg.

20. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδέ P.

21. οἷς — οὕτως] ὁρῶν διασκευαζομένους ἀκόσμως Reg.

sectarentur. Quo fiebat, ut id temporis fruerentur otio Romani in Africa, praeteritis bellis et seditionibus adhuc late desolata.

18. Dum illa agerentur in his partibus, interea haec in Europa contigerunt. Paecem quidem, de qua dixi in superioribus libris, Gepaedes cum Langobardis hostibus suis fecerant. Quoniam tamen ortam inter se litem uequibant omnino discernere, arma haut multo post resumenda existimarunt. Itaque Gepaedes et Langobardi, bello accenso, cum omnibus copiis aduersi vadunt, imperante Thorisino Gepaedibus, Anduino Langobardis: utrumque multae virorum myriades sequebantur. Iam erant in propinquo acies, non tamen in conspectu, cum terror panicus, quem appellant, derepente ipsis iniectus, omnes temere retro fugere compulit, solis Principibus cum paucis admodum remanentibus: qui illos retrahere, et qua blanditiis submissis, qua minis terribilibus a fuga revocare conati, nihil profecerunt. Attonitus Andainus eiusmodi suorum consternatione, necdum compertum habens idem hostibus accidisse, quos-

ἐπὶ πρῆσβείᾳ παρὰ τοὺς ἐναντίους εὐθὺς ἔπεμψε τὴν εἰρήνην αἰ-
 τησομένους. οἵπερ, ἐπεὶ παρὰ τὸν ἄρχοντα τῶν Γηπαίδων Θο-
 ρισὶν ἀφικόμενοι τὰ πρᾶσσόμενα εἶδον, ἕκ τε τῶν ἐν σφίσιν αὐ- D
 τοῖς τετυχηκότων κατενόησαν τὰ τοῖς πολεμίοις ξυνεχθέντα καὶ
 5 τῷ Θορῖσιν ἐς ὄψιν ἐλθόντες ἀνεπυθάνοντο αὐτοῦ ὅη ποτὲ οἱ
 γῆς τῶν ἀρχομένων τὸ πλήθος εἴη. καὶ ὃς τῶν ξυμπεπτωκότων
 οὐδὲν ἀρηθεῖς, „ Περφεύγασιν οὐδενὸς διώκοντος αὐτούς“ ἔφη.
 οἱ δὲ ὑπολαβόντες „ Ταῦτὸ τοῦτο“ φασὶ „ καὶ Λαγγοβάρδαι
 πεπόνθασιν. ἀληθιζομένῳ γὰρ σοι, ᾧ βασιλεῦ, οὐδὲν τι τῶν
 10 ἡμετέρων ἀποκρυψόμεθα. οὐκοῦν ἐπειδὴ τὰ γένη ταῦτα διολω-
 λέναι ὡς ἥκιστα βουλομένῳ τῷ θεῷ ἐστι καὶ ἀπ' αὐτοῦ διέλυσε
 τὴν παράταξιν, σωτήριον ἀμφοτέροις ἐπιβαλὼν δέος, φέρε δὴ
 καὶ ἡμεῖς ἐπιχωρήσωμεν τῇ τοῦ θεοῦ γνώμῃ, τὸν πόλεμον κατα- P 616
 λύοντες.“ „ Ἔστω, γινέσθω ταῦτα“ ὁ Θορῖσιν ἔφη. δυοῖν
 15 τε οὕτως ἐνιαυτοῖν ἐκεχειρίαν πεποίηται, ὅπως μεταξὺ ἐπικη-
 ρυκεύομενοί τε καὶ παρ' ἀλλήλους ἀεὶ φοιτῶντες ἅπαντα ἐς τὸ
 ἀκριβὲς τὰ διάφορα διαλύσωσι. τότε μὲν οὖν οὕτως ἐκάτεροι
 ἀνεχώρησαν.

Ἐν δὲ τῇ ἐκεχειρίᾳ ταύτῃ οὐχ οἶοί τε γεγενημένοι ἐς τῶν V 214
 20 ἀντιλεγόμενων τὴν διάλυσιν ἀλλήλοις ξυμβῆναι, αὐθις ἐπὶ τὰ
 πολέμια ἔργα χωρεῖν ἔμελλον. δειμαίνοντές τε Γήπαιδες τὴν
 Ῥωμαίων ἀρχὴν (ἐπίδοξοι γὰρ ἦσαν ὡς Λαγγοβάρδαις ξυντάξον- B

4. καὶ τῷ] τῷ om. L. 6. εἴη L. ἦε P. 7. Περφεύγασιν]
 φετόγασιν L. ibid. αὐτούς om. L. 13. ἐπιχωρήσωμεν] ἐπι-
 χωρήσωμεν Reg. 16. τὸ ἀκριβὲς] ἀκριβὲς L. 21. πολέ-
 μια L. πολιμητία P.

dam e suis associis illico ad eos legat, pacem petiturus: qui cum per-
 venissent ad Thorisinum Gepaedum principem, quo res loco essent vi-
 derunt, suoque ex casu eum, quem hostes paterentur, intellexere. Tum
 coram quaerunt ex Thorisino, ubi tandem terrarum sit subditorum mul-
 titudo? Is nihil eorum, quae contigissent, inficiens, *Fugerunt*, inquit,
nemine persequente. Mox illi, *Idem*, aiunt, *passi sunt Langobardi*. *Tibi*
enim Rex, vera fatenti, plane enuntiabimus quae ad nos attinent. Cum
 igitur salvas Deus has gentes velit, easque in procinctu stantes dissipave-
 rit, salutarī ipsi incussio metu; age, et nos in divinam sententiam conce-
 damus, bellum dirimentes. Tum Thorisinus, *Esto*, inquit, *sic fiat*. Ita-
 que annorum duorum induciae factae sunt; ut interea loci, legationibus
 reciprocis, item omnem accurate componerent. Sic utrique tunc reces-
 serant.

Harum induciarum tempore, quoniam controversias inter se tollere
 minime poterant, ad bellum instaurandum se compararunt. Cum autem
 esset opinio laturos opem Langobardis Romanos, ab his timentes sibi

ται) τῶν τινας Οὐννων ἐς τὴν ὀμαιχμίαν ἐπαγαγέσθαι διανοοῦντο. ἔπεμψαν οὖν παρὰ τῶν Κουτουργοῦρων τοὺς ἄρχοντας, οἳ δὴ ἐνθ' ἐνδεὲς ᾤκηται λίμνης τῆς Μαιώτιδος, καὶ αὐτῶν ἐδέοντο πόλεμον τὸν πρὸς Λαγγοβάρδας ξυνδιενεγκεῖν σφίσι. οἱ δὲ αὐτοῖς δισχιλίους τε καὶ μυρίους εὐθὺς ἔπεμψαν, ὧν ἄλλοις τε ἠγοῦντο καὶ Χινιάλος, ἀνὴρ διαφερόντως ἀγαθὸς τὰ πολέμια. Γήπαιδες δὲ τούτων δὴ τῶν βαρβάρων τῇ παρουσίᾳ ἐν τῷ παρόντι ἀχθόμενοι, ἐπεὶ οὐκ ἔτι μάχης ἐνειστήκει καιρὸς, ἀλλ' ἐνιαυτὸς ταῖς ξυνθήκαις ἔτι ἐλλείπτο, πείθουσιν αὐτοὺς κατα-
 C θεῖν μεταξὺ τὴν βασιλέως γῆν, πάρεργον τῆς σφετέρας ἀκαιρίας 10 πεπονημένοι τὴν ἐς Ῥωμαίους ἐπιβουλήν. ἐπεὶ δὲ Ῥωμαῖοι τὴν διάβασιν ποταμοῦ Ἰστρου ἐς τὸ ἀκριβὲς ἔν τε Ἰλλυριοῖς καὶ τοῖς ἐπὶ Θριάκης χωριοῖς ἐφρούρουσαν, αὐτοὶ τούτους δὴ τοὺς Οὐννους ἐν χώρᾳ τῇ κατ' αὐτοὺς διαπορθμεύσαντες ποταμὸν Ἰστρου ἐς τὰ Ῥωμαίων ἤδη ἀφίσταν. καὶ οἱ μὲν πάντα σχεδὸν τι ἐλήσαν-
 15 το τὰ ἐκεῖνη χωρία, βασιλεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς ἐπενόει τάδε. πέμψας παρὰ Οὐννων τῶν Οὐτουργοῦρων τοὺς ἄρχοντας, οἳ δὴ ἐπέκεινα λίμνης ᾤκηται τῆς Μαιώτιδος, ἐμῆμετό τε καὶ ἀδι-
 D κον αὐτῶν ἐπικάλει τὴν ἐς Κουτουργοῦρους ἀπραγμοσύνην, εἰ-

1. ἐπαγαγέσθαι L. ἐπάγεσθαι P. 2. Κουτουργοῦρων] κουτριγοῦρων L. 4. ξυνδιενεγκεῖν Reg. ξυννεγκεῖν P. 6. χινιᾶλων H. χινιαλῶν L. 9. ἔτι] ἤδη H. 10. τὴν — γῆν] τῆς — γῆς Reg. 12. Ἰλλυριοῖς] Vulgo Ἰλλυριοῖς. 14. διαπορθμεύσαντες H et Reg. διαπορθμεύσαντας P. διαπορθμεύσαντες L. *ibid.* ἐς τὰ] Vulgo ἐς τὰ τὰ. ἐς τὰ — ἀφίσταν om. L. 15. οἱ μὲν om. L. 17. Οὐτουργοῦρων] οὐτριγοῦρων Reg. 19. Κουτουργοῦρους] κουτριγοῦρους Reg. cum Suida s. v. ἀπραγμοσύνη. Et sic liber ille infra quoque constanter.

Gepaedes, Hunnorum aliquos in societatem sibi asciscere statuerunt. Quamobrem legatione missa ad Principes Cuturgurorum, qui cis paludem Maeotidem habitant, eos rogarunt, ut arma secum in Langobardos caperent. Confestim illi armatorum miserunt duodecim milia, quibus praeter alios imperabat Chinialus, vir bellica laude clarissimus. Gepaedes, horum barbarorum praecipitem adventum graviter ferentes, quod certaminis tempus nondum appeteret, sed annus adhuc superesset pactis induciis, persuaserunt, ut hoc interim spatio oras incursarent ditioris Imperatoriae, essetque intempestivae ipsorum operae diverticulum illa in Romanos suscepta vis. Et quoniam acribus Romanorum custodiis in Illyrico et Thracia clauderetur Istri fluminis transitus, illi qua eram oppositam spectant, hos Hunnos Istro amne transmissos, in Romanorum sedes indaxerunt. Ab iis loca omnia fere omnia vastata sunt: quando Justinianus Augustus hoc consilium iniit. Ad Principes Hunnorum Uturgurorum trans paludem Maeotidem habitantium, legatione missa, queritur, eosque incusat, quod nihil in Cuturguros moveant, desidia capti in-

περ τὸ τοὺς φίλους διαφθειρομένους περιορᾶν τοῖς τῶν ἔργων ἀδικιωτάτοις καταλέγειν δεήσει. αὐτῶν γὰρ Κουτουργούροι, ἔφη, πλησιόχωροι ὄντες ἀφροντιστήσαντες, καὶ ταῦτα ἐκ Βυζαντίου χρήματα μεγάλα κομιζόμενοι ἀνὰ πᾶν ἔτος, τρόπῳ οὐδενὶ τῆς ἐς 5 Ῥωμαίους ἀδικίας οὐ θέλουσιν ἀποπάνεσθαι, ἀλλ' ὁσημέραι καταθέουσί τε καὶ ληζονται αὐτοὺς οὐδενὶ λόγῳ. τούτων δὲ οὗτοι οὐδὲν τὸ μέρος κερδαίνοντες, οὐδὲ τῆς λείας Κουτουργούροις διαλαγχάνοντες, οὐ προσποιοῦνται κεκακωμένους Ῥωμαίους, καίπερ αὐτοῖς φίλοι ἐκ παλαιοῦ ἐς τὰ μάλιστα ὄντες. ταῦτα 10 σημήνας τοῖς Οὐτουργούροις Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς καὶ χρήμασι μὲν αὐτοὺς δωρησάμενος, ὑπομνήσας δὲ ὄσων δώρων καὶ πρό- P 617 τερον πολλάκις πρὸς αὐτοῦ ἔτυχον, ἀναπέλθει σφῶς ἔφοδον ἀντίκα ἐς τῶν Κουτουργούρων τοὺς ὑπολειμμένους ποιήσασθαι. οἱ δὲ Γότθων τῶν σφίσι προσοίκων, οἳ δὴ Τετραξίται καλοῦν- 15 ται, δισχίλους ἐς ξυμμαχίαν ἐπαγόμενοι διέβησαν πανδημεὶ πο- H 848 ταμὸν Τάναϊν. ἤρχε δὲ αὐτῶν Σανδίλ, ἀνὴρ ξυνετώτατος μὲν καὶ πολέμων πολλῶν ἔμπειρος, ἐς ἀλκὴν δὲ καὶ ἀνδρείαν ἱκανῶς πεφυκῶς. ἐπεὶ δὲ τοῦ ποταμοῦ τὴν διάβασιν ἐποιήσαντο, τῶν Κοιτουργούρων πολλοὺς ὑπαντίασασιν ἐς χεῖρας ἤλαθον. ὦνπερ 20 ἰσχυρότατα τοὺς ἐπιόντας ἀμυνομένων ἐπὶ μακρότατον μὲν ἤ B

1. περιορᾶν] περιορῶν H. 4. ἀνὰ πᾶν ἔτος χρ. μ. κομ. L.
 8. κεκακωμένους Reg. κακουμένους P. 9. αὐτοῖς] οἱ αὐτῶν H.
 10. Οὐτουργούροις] κουτριγούροις L. *ibid.* καὶ om. L. *ibid.*
 χρήματα μὲν αὐτοῖς L. χρήμασι μὲν αὐτοῖς H. 11. δῶρων] δωρεῶν Reg. 14. Τετραξίται] τεραξαίται H. 15. συμμαχίαν L. 16. Σανδίλ] ξανδήλ H. 17. δὲ καὶ om. L. *ibid.*
 ἱκανῶς L. corr. ἱκανός LP. ἱκανῆν, quod ex Reg. affert Malt., legitur in H. 18. ἐπεὶ] ἐπειδὴ L.

iusta: siquidem facinoribus iniquissimis annumeranda eorum est negligentia, qui amicos perire sinunt. Ostendit, Cuturguros vicinos superbe offerri contemptu, et quamvis Byzantio grandem pecuniam quotannis accipiant, nolle tamen a Romanis scelestam vim abstinere; sed eos instigare quotidianis incursibus, ac sine causa diripere: Uturguros autem nihil inde lucri capere, et cum in praedae partem non vocentur a Cuturguris, Romanis deesse male habitis, quibuscum veteri, eoque arctissimo amicitiae vinculo iuncti sunt. Cum haec Iustinianus Augustus Uturguris significasset, ac donando pecuniam revocasset in mentem quot quantisque ipsos antea effecisset muneribus, demum pervicit, ut Cuturguros residuos bello protinus peterent. Ii vero, Gotthorum Tetraxitarum, quorum fines contingunt, adiunctis sibi duobus millibus, fluvium Tanaim cum omnibus copiis traicere. Ipsi praecrat Sandil, singulari prudentia vir, longo exercitus bellorum usu, et animo fortitudineque insigni praeditus. Transmisso flumine, cum Cuturguris, magno numero occurrentibus, manus conserunt. Illis impetum fortissime sustinentibus,

μάχη ἐγγόνει, μετὰ δὲ Οὐτούργουροι τρεψάμενοι τοὺς ἐναντίους πολλοὺς ἔκτειναν. ὀλίγοι δὲ τινες φεύγοντες, ὅπη αὐτῶν ἐκάστω δυνατὰ γέγονε, διεσώθησαν. καὶ αὐτῶν οἱ πολέμοι παῖδάς τε καὶ γυναῖκας ἀνδραποδίσαντες ἐπ' οἴκου ἀπεκομίσθησαν.

C 19'. Τούτων δὴ τῶν βαρβάρων τότε πρὸς ἀλλήλους δια-5
μαχομένων ἥπερ μοι εἴρηται, τοῦ τε κινδύνου σφίσι κατὰ τὴν
ἀγωνίαν ἀκμάζοντας, εὐτυχία χρῆσθαι Ῥωμαίοις ξυνηέχθη πολ-
λῆ. ὅσοι γὰρ αὐτῶν ὑπὸ Κουτουργούρους ἐν αἰχμαλώτων λόγῳ

V 215 ὄντες ἐτύγχανον, ἐς μυριάδας, ὡς φασί, ξυνιόντες πολλὰς, ἐν
τῷ πόνῳ τούτῳ διαλυθόντες, ἐνθὲνδε τε κατὰ τάχος ἐξαναστάν-10
τες καὶ οὐδενὸς σφίσιν ἐπισπομένον ἐς τὰ πάτρια ἦθη ἀφίκοντο,
καὶ νίκης ἀλλοτρίας ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις ἀπάναντο. βασι-
λεὺς δὲ Ἰουστινιανὸς Ἀράτιον στρατηγὸν στείλας παρὰ τε Χινιά-
λον καὶ Οὐννου τοὺς ἄλλους, ἀγγεῖλαι μὲν ἐκέλευε τὰ σφίσιν ἐν

D γῆ τῇ σφετέρᾳ αὐτῶν ξυνηεχθέντα, χρήματα δὲ αὐτοῖς προῖε-15
μενον πῖσαι ἀπαλλάσσεσθαι ὅτι τάχιστα ἐκ Ῥωμαίων τῆς γῆς.
οἱ δὲ τῶν τε Οὐτουργούρων τὴν ἔφοδον γνόντες καὶ χρήματα με-
γάλα πρὸς τοῦ Ἀρατίου κεκομισμένοι ξυνήβησαν μῆτε φόνον ἔτι
ἐργάσεσθαι μῆτε ἀνδραποδιεῖν μηδένα μῆτε τι ἄλλο ἄχαρι δρά-
σειν, ἀλλὰ τὴν ἀναχώρησιν ἄτε διὰ φίλων ποιήσεσθαι τῶν τῆδε 20
ἀνθρώπων. ξυνέκειτο δὲ καὶ τοῦτο, ὥστε, εἰ μὲν δυνατοὶ εἴεν

1. Οὐτούργουροι] κουτούργουροι H. οὐτίγουροι Hm. οὐτίγου-
ροι L. *ibid.* τρεψάμενος] στρεψάμενοι L. 5. δῆ] δδ L.
10. διαλυθόντες] διαλυθέντες H. 11. καὶ οὐδενὸς] καὶ om. L.
17. Οὐτουργούρων] οὐτίγουόρων L. οὐτίγουόρων Hm. 18. 19. μῆτε
ter] μῆδὲ ter P. 20. ποιήσεσθαι L. ποιήσεσθαι P. 21. καὶ
om. L. *ibid.* εἴεν L. εἶναι P.

diutissime pugnatum est. Tandem Uturguri, versis in fugam hostibus, ingentem fecere stragem; paucis, qua cuique sors effugium dedit, alapis: quorum captis uxoribus liberisque, domum redierunt.

19. His tunc Barbaris inter se, ut dixi, depugnantibus, praeliique ingravescente periculo, Romanis fortuna 'mirifice favit. Eorum enim quicumque a Cuturguris in servitutem abstracti fuerant, quorum numerus ad multas myriadas evasisse fertur, eius pugnae beneficio latentes, inde fuga celeri in patriam redierunt, nemine insequente, fructumque ex aliena victoria capere maximum. Iustinianus vero Augustus Aratio Duci ad Chinialum Hunnosque caeteros misso mandavit, ut illis res in ipsorum patria gestas ederet, promptumque ex Romanorum finibus discessum profuso auro persuaderet. Illi, cognita Uturgurorum irruptione, multa-que ab Aratio accepta pecunia, pacti sunt, nullam se posthac facturos caedem, neminem abducturos captivum, neque aliud quidquam detri-menti importaturos; sed abscessuros ita, ut se regionis illius incolis amici praestarent. Convenit etiam, ut si hi Barbari post suam reditam

οἱ βάρβαροι οὗτοι ἐν γῆ τῇ πατρῴᾳ ἐπανιόντες ἰδρῦεσθαι, μένειν
 τε αὐτοῦ καὶ πίστεως τῆς ἐς Ῥωμαίους τὸ λοιπὸν ἔχεισθαι· ἦν δέ
 γε αὐτοῖς ἐνταῦθα μένειν ἀδύνατα ἦ, ἐπανιέναι μὲν αὖθις αὐ-
 τοὺς ἐς γῆν τὴν Ῥωμαίων, βασιλεῖα δὲ σφᾶς δωρήσασθαι τισι
 5 τῶν ἐπὶ τῆς Θράκης χωρίων, ἐφ' ᾧ ἐνταῦθα ἐνοικησάμενοι ἐν- P 618
 σπονδοὶ τε τὸν πάντα αἰῶνα Ῥωμαίοις ἔσονται καὶ τὴν χώραν ἐς
 τὸ ἀκριβὲς ξυμφυλάξουσιν ἐκ πάντων βαρβάρων.

Ἦδη δὲ καὶ Οὐννων τῶν ἠσσημένων ἐν τῇ ξυμβολῇ καὶ δια-
 φηγόντων τοὺς Οὐτουργούρους δισχιλιοὶ ἤλθον ἐς Ῥωμαίων τὴν
 10 γῆν, παῖδός τε καὶ γυναῖκας ἐπαγόμενοι. ἤγουντο δὲ αὐτῶν
 ἄλλοι τε καὶ Σιννίων, ὅσπερ ξὺν Βελισαρίῳ πολλῶν πρότερον ἐπὶ
 τε Γέλμερα καὶ Βανδύλους ἐστράτευσεν, γίνονται τε Ἰουστινια-
 νοῦ βασιλέως ἰκέται. καὶ ὃς αὐτοὺς ὑπεδέξατο προθυμίᾳ τῇ
 πάσῃ, ἐν τε χωρίοις ἰδρῦεσθαι τοῖς ἐπὶ Θράκης ἐκέλευσεν. I
 15 ἄπερ ἐπεὶ Σανδὶλ, ὁ τῶν Οὐτουργούρων βασιλεὺς, ἔμαθε,
 παραξυσμένος καὶ περιωρισμένος, εἰ αὐτὸς μὲν Κοντουργού-
 ρους ὁμογενεῖς ὄντας ἀδικίας τῆς εἰς Ῥωμαίους τιννύμενος ἐξ
 ἡθῶν ἀναστήσειεν αὐτοὺς τῶν πατρίων, οἱ δὲ βασιλέως σφᾶς ἐν-
 δεξαμένον ἐνοικησάμενοι ἐν Ῥωμαίων τῇ γῆ πολλῶν ἄμεινον βιο-
 20 τεύουσιν, ἔπεμψε πρέσβεις ἐς βασιλεῖα τὰ πεπραγμένα ὀνειδιούν-
 τας, οὐκ ἐπιστολὴν αὐτοῖς τινα ἐγχειρίσας, ἐπεὶ γραμμάτων

3. ἐνταῦθα] ἐν ταύτῃ Reg. 4. τῆν] Vulgo τῶν. 5. ἐνοικησά-
 μενοι Reg. οἰκησάμενοι P. 9. οὐτιγούρους L. οὐτιγούρους Hm.
 Et sic infra. 11. Σιννίων] σιννίων L. σισινίων H. 12. ἐστρά-
 τευσεν Reg. ἐστράτευσεν P. 13. ἰκέται L. οἰκέται P. 14. τοῖς]
 τῆς L. 15. Σανδὶλ] sandell H: illud Hm. 16. Κοντουργού-
 ρους] κοντουργούρους L. 19. βιοτεύουσιν] βιωτεύουσιν LHm.
 βιοτεύουσιν H. 20. ἔπεμψεν οὐκ Hm. 21. τινα ἐγχειρίσας
 αὐτοῖς L.

sedes patrias tenere possent, manerent illic, ac datam Romanis fidem usque servarent: sin ibi nequirent consistere, ad Romanos reverterentur, ipsisque attribueret Imperator agros in Thracia, ubi positus domiciliis, perpetuo devincti Romanis foedere, cum illis regionem sedulo defenderent a quibuslibet Barbaris.

Iam vero Hunnorum, qui acie victi Utarguros evaserant, duo milia cum liberis atque uxoribus ad Romanos se receperunt. Unus erat ex eorum Ducibus Sinnio; is qui iam pridem in Africa Belisario adversus Gelimere et Vandalos militaverat. Ipsos Iustinianus Augustus supplices famularemque offerentes operam, benignissime accepit, et in Thracia consistere iussit. Huius rei nuntio exacerbatus Utargurorum Rex Sandil, iraque incensus, quod ipse quidem Cutarguros, eiusdem secum generis homines, sedibus patriis exegisset, admissam in Romanos iniuriam ulciscendo: illi vero ab Imperatore excepti, iamque soli Romani incolae, multo suavius viverent: ad Imperatorem Legatos misit, acta

παντάπυσιν Οὔννοι ἀνήκοοί τε καὶ ἀμελέτητοι ἐς τόδε εἰσὶ καὶ οὔτε γραμματικὴν τινα ἔχουσιν οὔτε τῷ περὶ τὰ γράμματα πόνῳ ξυναύξεται αὐτοῖς τὰ παιδία, βαρβαρικώτερον δὲ ἅπαντα ἀποστομοιοῦντας, ὅσα δὴ αὐτὸς ἐπέστελλε σφίσιν. ἀφικόμενοι οὖν οἱ πρέσβεις ἐς ὄψιν Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ λέγειν οἱ ἔφασαν δι' αὐτῶν ὡς ἐν ἐπιστολῇ τάδε βασιλέα Σανδῖλ. „Παρομίαν τιὰ ἐκ παιδὸς ἀκηκοὼς οἶδα, καὶ εἴ τι μὴ αὐτῆς ἐπιλέλησμαι, τοιαύτη τις ἢ παρομία τυγχάνει οὔσα. τὸ θηρίον ὃ λύκος τῆς μὲν τριχὸς, φασίν, ἴσως ἔν τι καὶ παραλλάξαι οὐκ ἀδύνατος εἶη, τὴν μέντοι γνώμην οὐ μετατρέψει, οὐκ ἀφίεσις αὐτῷ μεθαρμωσάμενῳ τῆς φύσειως. οὕτως ὁ Σανδῖλ τῶν πρεσβυτέρων ἀκήκοα, πλαγίῳ τινὶ παραδηλούντων τὰ ἀνθρώπινα λόγῳ. οἶδα δὲ τι καὶ ἀπὸ τῆς πείρας μαθὼν, οἷα εἰκὸς ἦν ἀγροικιζόμενον βάρβαρον ἐκμαθεῖν, τοὺς κύνας οἱ ποιμένες ἐπιτιθίους ὄντας ἀναρροῦμενοι οὐκ ἀπημελημένως οἴκοι ἐκτρέφουσιν. εὐγνώμον δὲ ἐστὶ τοῖς σιτίζουσι ζῷον ὃ κύων καὶ τὰ ἐς χάριν μνημονικώτατος. πράσσεται οὖν ταῦτα τοῖς ποιμέσι τούτου δὴ ἔνεκα, τοῦ τῶν λύκων ἐπιόντων ποτὲ διακρούσεσθαι τὰς ἐκείνων ἐφόδους τοὺς κύνας παραστάτας τε καὶ σωτῆρας τοῖς πρυβατίοις καθισταμένους.

2. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδέ P. 3. ἀποστομοιοῦντας L.
 4. ἐπέστελλε] ἐπιστείλει L. 6. ὡς om. L. *ibid.* βασιλέα]
 βασιλεὺς L. *ibid.* Σανδῖλ] σανδῆλ H. 7. καὶ εἴ τι] ἄρα H.
 9. φασίν] φησὶν Reg. *ibid.* ἔν τι καὶ om. L. 10. μετατρέ-
 ψει] μεταστρέψει Reg. μεταστρέψει L. *ibid.* οὐκ ἀφυσῶς
 αὐτὸ μεθαρμωσάμενων φησὶν ὁ σανδῆλ H: sed correctum in Hm.
 12. λόγῳ παρ. τὰ ἀν. L. 13. ἀγροικιζόμενον βαρβάρων L.
 14. ἐπιτιθίους] ἐπιτηδίους H. 15. ἐκτρέφουσιν Reg. τρέ-
 φουσιν P. *ibid.* εὐγνώμον L. corr. εὐγνώμων P. 16. μνη-
 μονικώτατος L. 17. πράσσεισθαι L. 19. παραστάτας Reg.
ibid. καθιμένους L.

exprobratos, nulla ipsis data epistola. Quippe Hunni etiamnum rudes plane sunt litterarum, quas ne auribus quidem admittunt, neque eorum pueri in labore litterario adolescent. Quare omnia Regis sui mandata more Barbarico relaturi erant memoriter Legati illi: qui ubi in conspectum venerunt Iustiniani Augusti, ei dixerunt, sic ore suo, veluti epistola, Regem Sandilem loqui. Olim puer proverbium didici, quod iactari audebam, idque eiusmodi est, si bene memini. Pilum quidem, aicut, lupus ferum animal mutare fortasse poterit; ingenium vero nunquam mutabit, abnuente natura emendationem. Id ego Sandil accepti a senioribus, oblique innuentibus, quae hominibus convenerunt. Ea quoque teneo edoctus usu, quae me Barbarum ruri degentem discere oportuit. Lactentes oculos assumunt pastores, ac domi diligenter nutriunt. Alteribus autem gratum se canis exhibet, et accepti beneficii unice memorem. Haec eo consilio pastores agunt, ut si quando lupi ingruerint, eorum impetum canes repellant, adiutores custodesque oviculis additi: id quod ubique terra-

καὶ ταῦτα ἐν γῆ τῇ πάσῃ γίνεσθαι οἶμαι. τεθλεύεται γὰρ τῶν πάντων οὐδεὶς οὔτε ποιμνὴ κύνας ἐπιβουλεύσαντας οὔτε λύκους ἀμυνομένους αὐτοῖς πώποτε, ἀλλ' ὥσπερ τινὰ τοῦτον ἢ φύσις θεομὸν κυσὶ τε καὶ προβάτοις καὶ λύκοις νομοθετήσασα ἔδειτο. 5 οἶμαι δὲ καὶ τῇ βασιλείᾳ τῇ ἰῆ, εἰ καὶ πραγμάτων ἐκ τοῦ ἐπι πλείστον ἀπάντων, τάχα δὲ που καὶ τῶν ἀμηγάνων περιουσίαν ξυμβαίνει εἶναι, παράλλαξιν τούτων τινὸς οὐδαμῆ γίνεσθαι. ἢ οὖν τοῖς πρέσβεισι τοῖς ἑμοῖς δεῖξατε ὅπως ἂν τι καὶ τῶν οὐκ εἰωθότων ἐπὶ γῆραος οὐδ' ἰμάθομεν· εἰ δὲ ἀραρότιος ταῦτα P 619

10 πανταχῆ πέφυκεν, οὐ καλὸν σοὶ ἔστι Κουτουργούρων τὸ γένος ξεναιγεῖσθαι, οἶμαι, τεθλωμένον ἐπαγαγομένην γειτόνημα, καὶ οὖς ὄντας ὑπεροφίους οὐκ ἤνεγκας, τούτους ἐνδήμους πεποιημένω. αὐτοὶ γὰρ τρόπον ἐς Ῥωμαίους τὸν οἰκεῖον ἐνδειξονται οὐ V 216

15 πολλῶ ἕστερον, καὶ τούτου χωρὶς οὔτε πολέμιος ἐπιλείψει διαφθίρων τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν, ἐλπίδι τοῦ ἡσσηθεὶς ἀμείνων ἔσεσθαι παρὰ σοὶ, οὔτε φίλος περιέσται Ῥωμαίοις, ἐμπύδιός ποτε τοῖς καταθέουσι γῆν τὴν ὑμετέραν ἐσόμενος, δέει τοῦ μῆ, B

ἐπειδὴν γέρεται παρὰ τῆς τύχης τὰ κράτιστα, τοὺς ἡσσημένους ἐπιθεῖν ἐπιφανέστερον αὐτοῦς παρ' ὑμῖν πράσσοντας, εἴ γε ἡμεῖς

1. ταῦτα] ταύτη L. *ibid.* οἶμαι L. 2. κύνας] λύκους L
 a m. sec. 3. αὐτοῖς πώποτε] αὐτὴν πάντοτε L. 5. οἶμαι]
 οἶ L. ὁδε Lm. *ibid.* εἰ καὶ] οὐ δὴ L. 7. γίνεσθαι L.
 8. ἢ οὖν] Vulgo ἤγουν. 10. καλῶς L. *ibid.* σοὶ ἐς κου-
 τουργούρων L et Hm, nisi quod Hm ἐς τὸ. 11. ἐπαγαγομένην
 Reg. ἐπαγομένην P. *ibid.* γειτόνημα] Imitatur locum Platoni-
 cum Leg. IV. p. 705 a. 12. τούτους] τανῶν Reg. *ibid.* πε-
 ποιημένος L. 13. αὐτοὶ γε γὰρ L. Fort. αὐτοὶ τε γὰρ.
 15. τῶν om. L. *ibid.* ἡσσηθεὶς L. ἡσσηθεὶς P. 19. ἐπιθεῖν
 ἐπιφανώτερον H, et ἐπιφανώτερον L a pr. m.

rum fieri arbitrator. Nam gregi nec insidiari canes, nec lupos unquam optulari quisquam vidit, quasi lex ea quaedam esset, a natura canibus, ovibus et lupis posita. Neque in tuo Imperio, quomodo rebus cuiusque fere generis, et forte a communi intelligentia remotissimis abundet, aliter haec se habere existimo. Si fallor, meis Legatis ostendite, ut in ipso senectutis limine discamus aliquid inusitatum. Sin autem ea ubique recte a natura comparata sunt, te, meo quidem iudicio, minime decet, hospitio Cuturguros excipere, foedam asciscendo viciniam, et illis de habitations accommodando, quos externos ac procul positos non tulisti. At illi indolem suam Romanis brevi probabunt. Praeterea, si hostis erit Cuturgurus, in perniciem Romani Imperii semper incumbet, spe adductus fore ut vel victus meliorem apud te locum obtineat: neque ita Romanos amabit, ut provincias vestras incursantibus sese unquam opponat, veritus, ne ubi rem felicissime gesserit, splendidius a vobis tractari illos videat, quos domus-

μὲν ἐν χώρᾳ ἐρήμῳ τε καὶ ἄλλως ἀγόνῳ τὰ διαίτητῆρια ἔχομεν, τοῖς δὲ Κουτουργούροις σιτωνεῖν τε καὶ τοῖς οἰνώσι κατακραικαλᾶν ἐν ἐξουσίᾳ ἔστι καὶ παροψίδας αἰρεῖσθαι πάσας. πάντως δὲ πη καὶ βαλανείων αὐτοῖς μέτεστι. καὶ χρυσοφοροῦσιν οἱ πλανῆται καὶ ἱματίων οὐκ ἀμοιροῦσι λεπτῶν τε καὶ πεποικιλμένων⁵ καὶ κατακεκαλυμμένων χρυσῶ. καίτοι Κουτούργουροι μὲν Ῥωμαίων ἀνάριθμα πλήθῃ ἐξηνδραποδικότες τὰ πρότερα μετήνεγκαν ἐς γῆν τὴν σφετέραν. οἷς δὴ τὰ ἀνδραποδώδη πάντα ἐπέχειν οὐκ ἰσχύοντες τοῖς καταράτοις ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ μάλιστα οὐκ ἡμαρτηκόσιν ἐντεῖναι καὶ θανατοῦν ἴσως πρόχειρον ἦν, καὶ¹⁰ ὅσα ἄλλα δεσπότη βαρβάρῳ ὃ τε τρόπος καὶ ἡ ἐξουσία ἐφίησιν. ἡμεῖς δὲ πόνοις τε ἡμετέροις καὶ κινδύνοις ἐς ψυχὴν φέρουσι τύχης αὐτοῦ ἀπαλλάξαντες τῆς τότε κρατούσης τοῖς γενναίοις ἀπέδομεν, διαπονήματα ἡμῖν τοῦ πολέμου γεγενημένους. ὧν δὴ¹⁵ τὰς ἀμοιβὰς πρὸς ὑμῶν ἀπ' ἐναντίας ἐκάτεροι κεκομισμένα, εἴ γε ἡμεῖς μὲν ἀπολαύομεν ἔτι τῶν πατρῶν κακῶν, οἱ δὲ τοῖς δι' ἀρετὴν ἡμετέραν ἀποφυγοῦσι τὴν αὐτῶν δούλωσιν χώρας τῆς ἐκείνων ἰσομοιροῦντες διαλαγχάνουσι.“ τοσαῦτα μὲν Οὔτουργούρων οἱ πρῶτοι εἶπον. βασιλεὺς δὲ αὐτοῦς πολλὰ τιθασεύσας καὶ δώρων πλήθει παρηγορήσας οὐκ ἐς μακρὰν ἀπεπέμψατο.²⁰ ταῦτα μὲν οὖν τῆδε ξυνηνέχθη γενέσθαι.

1. ἀγόνῳ] ἀγῶνος H. 2. τοῖς δὲ] τοῖς γὰρ H. 6. κατακεκαλυμμένων] καταληλειμένων L. κατελημμένων Lam. 9. τοῖς καταράτοις P cum Vat. τοῖς κατακράτοις HL. τῆς κατακρατήσεως Scaliger 15. ὑμῶν] ἡμῶν L. 16. τοῖς] τὴν H. 18. οὐτιγοῦσαν L. 19. τιθασεύσας] τιθασεύσας P.

rit. Siquidem nos in sterili solitudine degimus, dum Cuturguris annonam curare licet, et in cellis vino expleri, et patinas deligere, quascumque lubet: nec balneis excluduntur: quin etiam auro radiant erronei illi, nec vestibus carent tenuibus atque auro illis: postquam in patriam traduerunt innumerabiles Romanorum captivorum ceteros: a quibus omnia mancipiorum munia non leviter exigebant scelerati; at eos, cum nihil deliquissent, verberibus, immo etiam morte facile multabant, et quidquid Barbaro domino ingenium ac licentia suggerunt, exercebant. Nos autem laboribus nostris cum extremo coniunctis discrimine, eos calamitate, que tunc premebantur, exemimus, parentibusque reddidimus, exantlati ipsorum causa belli aerumnis. Talibus utrorumque meritis vices reddidistis plane contrarias. Siquidem nos in miseria patrias veramur adhuc: Cuturguros vero aequaliter participes agrorum suorum habent illi ipsi, qui eorum iugum evaserunt virtute nostra. Haec cum dixissent Uturgurorum Legati, eos multis Imperator blanditiis donisque amplissimis delinatos, haud multo post remisit. Sed haec hactenus.

κ'. Κατὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον τῷ τε Οὐάρωνι ἔθνη καὶ P 620
στρατιώταις νησιώταις, οἳ δὴ ἐν νήσῳ τῇ Βριττία καλουμένη
ῶκηται, πόλεμος καὶ μάχη ἐγένετο ἐξ αἰτίας τοιαύσδε. Οὐαρ-
νοι μὲν ὑπὲρ Ἰστρον ποταμὸν ἴδρυνται, διήκουσι δὲ ἄχρι τε ἐς
5 ὠκεανὸν τὸν ἄρκτων καὶ ποταμὸν Ῥήνον, ὅσπερ αὐτούς τε διο-
ρῆει καὶ Φράγγους καὶ τᾶλλα ἔθνη, ἃ ταύτῃ ἴδρυνται. οὗτοι
ἅπαντες, ὅσοι τὸ παλαιὸν ἀμφὶ Ῥήνον ἐκατέρωθεν ποταμὸν
ῶκηται, ἰδίῳ μὲν τινος ὀνόματος ἔκαστοι μετελάγχανον, ὧν δὴ
ἔθνος ἐν Γερμανοὶ ὀνομάζονται, ἐπὶ κοινῆς δὲ Γερμανοὶ ἐκα- B
10 λούοντο ἅπαντες. Βριττία δὲ ἡ νῆσος ἐπὶ τούτου μὲν τοῦ ὠκεα-
νοῦ κεῖται, τῆς ἡῆνος οὐ πολλῶ ἄποθεν, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ στα-
δίων διακοσίων κατασκευῶ τῶν τοῦ Ῥήνου ἐκβολῶν μάλιστα,
Βρεττανίας δὲ καὶ Θούλης τῆς νήσου μεταξὺ ἐστίν. ἐπεὶ Βρετ-
τανία μὲν πρὸς δύοντά που κεῖται ἥλιον κατὰ τῆς Ἰσπανῶν τὰ
15 ἔσχατα χώρας, ἀμφὶ σταδίους οὐχ ἥσσον ἢ ἐς τετρακισχίλους
τῆς ἡπείρου διέχουσα, Βριττία δ' ἐς τῆς Γαλλίας τὰ ὀπισθεν,
ἃ δὴ πρὸς ὠκεανὸν τετραμμένα, Ἰσπανίας δηλονότι καὶ Βρεττα-
νίας πρὸς βορρᾶν ἄνεμον. Θούλη δὲ, ὅσα γε ἀνθρώπους εἰδέ- C
ναι, ἐς ὠκεανοῦ τοῦ πρὸς τῇ ἄρκτῳ τὰ ἔσχατα κεῖται. ἀλλὰ τὰ
20 μὲν ἀμφὶ Βρεττανία καὶ Θούλη ἐν τοῖς ἔμπροσθεν μοι λόγοις ἐρ-
ρήθη· Βριττανίαν δὲ τὴν νῆσον ἔθνη τρία πολυανθρωπότατα

2. Βριττία] βριττία H. 3. Οὐαρνοὶ] οὐαρνοὶ H. 4. διήκου-
σιν ἄχρι ἐς L. 5. καὶ ποταμὸν] ποταμὸν τε L. 7. ἅπαντες]
πάντες Hm. 8. ῶκηται] ῶκηται Reg. *ibid.* ὧν — ἅπαντες]
ὅ δὴ ἔθνος γερμανοὶ ὀνομάζονται ἐπίκεινον εἰληγότες τὸ ὄνομα
Reg. 10. μὲν τοῦ] τοῦ om. L. 12. διακοσίων] τριακοσίων L.
13. Βρεττανίας] βρεττανίας L. Et infra. *ibid.* Βρεττανία]
βρεττανία L. 16. δ' L. δὲ P. 20. βρεττανία καὶ θούλη
Reg. βρεττανίαν καὶ θούλην P.

20. Per id tempus milites, qui Brittiā insulam colunt, dimica-
runt cum Varnis, ex ea causa, quam hic subiiciam, exorto bello. Trans
fluvium Istrum habitant Varni, pertinentque ad Oceanum usque Borea-
lem, et Rhenum amnem, qui ipsos ac Francos, aliasque vicinas gentes
distinguit. Quicumque olim utramque Rheni ripam accolebant, propriis
singuli gaudebant nominibus. Earum nationum una nominatur Germa-
norum vocabulo, omnibus quondam communi. Brittia autem insula in
hoc Oceano sita est, haud amplius co. stadiis procul a littore, contra
ipsa Rheni ostia, inter Britanniam ac Thulen insulam. Etenim Brittan-
nia ad Solem occidentem posita, qua extremam Hispaniam spectat, a
continente stadia circiter quatuor millia distat. Brittia ultimis oblacet
Galliae partibus, quae ad Oceanum vergunt, a latere scilicet Aquilonari
Hispaniae Britanniaeque. Thule, quantum mortales compertum habent,
ad extremum Oceanum Septentrionalem summota est. Sed de Britannia
ac Thule in superioribus libris disserui. Porro Brittiā insulam natio-

ἔχουσι, βασιλεύς τε εἰς αὐτῶν ἐκάστω ἐφέστηκεν. ὀνόματα δὲ
 V 217 κείται τοῖς ἔθνεσι τούτοις Ἀγγίλοι τε καὶ Φρίσσονες καὶ οἱ τῆ νή-
 σω ὀμώνυμοι Βριττωνες. τσσαύτη δὲ ἡ τῶνδε τῶν ἔθνων πο-
 λυανθρωπία φαίνεται οὕσα ὥστε ἀνά πᾶν ἔτος κατὰ πολλοὺς ἐν-
 D θένδε μετανιστάμενοι ζῶν γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐς Φράγγους χωροῦ-5
 σιν. οἱ δὲ αὐτοὺς ἐνοικίζουσιν ἐς γῆς τῆς σφετέρας τὴν ἰσημοτέ-
 ραν δοκοῦσαν εἶναι, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὴν νῆσον προσποιεῖσθαι
 H 350 φασιν. ὥστε ἀμέλει οὐ πολλῶ πρότερον ὁ Φράγγων βασιλεὺς
 ἐπὶ πρσβείᾳ τῶν οἱ ἐπιτηδείων τινὰς παρὰ βασιλέα Ἰουστινιανὸν
 P 621 ἐς Βυζάντιον στείλλας ἄνδρας αὐτοῖς ἐκ τῶν Ἀγγίλων ξυνέπεμψε, 10
 φιλοτιμούμενος ὡς καὶ ἡ νῆσος ἦδε πρὸς αὐτοῦ ἄρχεται. τὰ
 μὲν οὖν κατὰ τὴν Βριττίαν καλουμένην νῆσον τοιαῦτά ἐστιν.

Τῶν δὲ Οὐάρων ἀνὴρ τις οὐ πολλῶ πρότερον, Ἐρμεγι-
 σκλος ὄνομα, ἤρχεν. ὅσπερ τὴν βασιλείαν κρατύνασθαι διὰ
 σπουδῆς ἔχων, τὴν Θεοδιβέριου ἀδελφὴν τοῦ Φράγγων ἄρχον-15
 τος γυναικα γαμετῆν ἐποίησατο. ἐτετελευτήκει γὰρ αὐτῷ ἕναγ-
 χος ἢ πρότερον ξυνοικοῦσα γυνή, παιδὸς ἐνὸς γενομένη μήτηρ,
 ὃν καὶ ἀπέλιπε τῷ πατρὶ Ῥαδίγερα ὄνομα, ᾧ δὴ ὁ πατὴρ παρθέ-
 νου κόρης, γένους Βριττίας, ἐμνήστευσε γάμον, ἥσπερ ἀδελφὸς
 βασιλεὺς ἦν τότε Ἀγγίλων τοῦ ἔθνους, χρήμια μεγάλα τῷ τῆς 20
 B μνηστειαὶς αὐτῇ δεδωκὼς λόγῳ. οὗτος ἀνὴρ ζῶν Οὐάρων τοῖς

1. ἐφέστηκε. καὶ ὄνομα I.	2. Φρίσσονες] φρίξωνες H.
3. Βριττωνες] βριττωνες L.	10. Ἀγγίλων] ἀγγέλων Reg.
13. Οὐάρων] οὐάρων Reg.	ιδί. ἔρμεγίσκος H. μέγ-
σκλος L.
16. ἐτετελευτήκει L.	τετελευτήκει P.
ιδί. Ῥαδίγερα] ράγιδι L.	18. ἀπέ-
λιπε L.
ἡσπερ] γάμφ, ἡσπερ H.	19. γάμον,
20. Ἀγγίλων] ἀγγέλων L.

nes tres numerosissimae, suo quaeque sub Rege, habitant: Angli, Fri-
 sones, cognominesque insulae Brittones. Tanta est hominum multitudo,
 ut inde singulis annis non pauci cum uxoribus liberisque migrant ad
 Francos, qui in suae ditionis solo, quod desertus videtur, sedes illis
 ascribunt: ex quo fieri dicitur, ut sibi quoddam ius in insulam arrogant.
 Certe Francorum Rex non ita pridem, cum nonnullos ex intimis Byzan-
 tium Legatos ad Iustinianum Augustum mitteret, Anglos illis adiuverat,
 ambitiose ostendens, se huic etiam insulae dominari. Hactenus de in-
 sula Brittia.

Haud multo ante Varnis imperaverat Hermegisclus. Is regnum fir-
 mare satagens, Theodeberti Francorum Regis sororem matrimonio sibi
 iunxerat, recens mortua priori coniuge, unici parente filii, cui nomen
 Radiger. Hunc pater sibi relictum despondit puellae virgini, natione
 Brittiæ, cuius frater tunc temporis Rex Anglorum erat, et sponsalio-
 rum nomine grandem ei pecuniam dedit. Aliquando cum Varnorum pri-

λογιμωτάτοις ἐν χωρίῳ τῷ ἱππευόμενος ὄρνιν τινὰ ἐπὶ δένδρου τε καθήμενὴν εἶδε καὶ πολλὰ κρώζουσαν. εἶτε δὲ τῆς ὄρνιθος τῆς φωνῆς ξυνεῖς εἶτε ἄλλο μὲν τι ἐξεπιστάμενος, ξυνεῖναι δὲ τῆς ὄρνιθος μαντευομένης τερατευόμενος, τοῖς παροῦσιν εὐθὺς ἔφασκεν ὡς τεθνήξεται τεσσαράκοντα ἡμέραις ὕστερον. τοῦτο γὰρ αὐτῷ τὴν τῆς ὄρνιθος δηλοῦν πρόβησιν. „Ἐγὼ μὲν αὖν προορώμενος“ ἔφη „ὅπως δὴ ὡς ἀσφαλίστατα ξὺν τῇ ἀπραγμοσύνῃ βιώσεσθε, τοῖς τε Φράγγοις ἐς κήδος ξυνηλθόν, γυναῖκα ἐνθάδε τὴν ἐμοὶ ξυνοικοῦσαν ἐπαγαγόμενος, καὶ τῷ παιδί τῷ 10 ἐμῷ περιβέβλημαι τὴν Βριττίαν μνηστήν. ἀλλὰ νῦν, ἐπεὶ ἐγὼ μὲν γε τεθνήξεσθαι ὑποτοπάζω αὐτίκα μῦλα, εἰμὶ δὲ ἅπαις ἄρ- C σενός τε καὶ θήλεος γόνου, ὅσα γε τὰ ἐκ γυναικὸς τῆσδε, πρὸς δὲ καὶ ὁ παῖς ἀνυμέναίος τε καὶ ἀνυμφος ἔτι νῦν ἔστι, φέρε ὑμῖν ἐπικαινώσωμαι τὴν ἐμὴν διάνοιαν, καὶ εἴ τι ὑμῖν οὐκ ἀξύμφορον 15 δόξειεν εἶναι, ὑμεῖς δὲ αὐτὴν, ἐπειδὴν ἀφίκωμαι τάχιστα ἐς τὸ μέτρον τοῦ βίου, τύχη ἀγαθῇ κατακυροῦντες διαπεραινετε. οἴμαι τοίνυν Οὐάργοις ξυνοίσειν τὴν κηδεῖαν ἐς Φράγγους μᾶλλον ἢ ἐς τοὺς νησιώτας ποιῆσθαι. Βριττιοὶ μὲν γὰρ οὐδὲ ὅσον ἐπιμύνησθαι ὑμῖν οἴοι τέ εἰσιν, ὅτι μὴ ὄψε τε καὶ μόλις· Οὐάργοι 20 δὲ καὶ Φράγγοι τουτὶ μόνον τοῦ Ῥήνου τὸ ὕδωρ μεταξὺ ἔχουσιν, ὥστε καὶ αὐτοὺς ἐν γειτόνων μὲν ὡς πλησιαίτατα ὄντας ἡμῖν, ἐς

2. καθήμενον Reg. *ibid.* κρώζουσαν] κρώζοντα Reg. 2. 8. 6. τῆς ὄρνιθος] τῷ ὄρνιθος Reg. 4. μαντευομένης] μαντευομένου Reg. 5. ἡμέραις] ἡμέρας L. 8. βιώσεσθε] Vulgo βιώσησθε. *ibid.* συνηλθόν L. 9. ἐπαγόμενος L. 11. μὲν γε] μὲν γε μιν L. Scrib. μὲν ἐμῷ. *ibid.* μῦλα] δὴ μῦλα L. 12. ἐκ οἴ. L. 14. ἐπικαινώσωμαι] ἐπικαινώσωμαι P. ἐπικαινώσωμαι L. *ibid.* εἴ τι] οὗτοι L. *ibid.* ἀξύμφορον L. 21. ἡμῖν] ὑμῖν L.

montibus in agro equitans, volucrem quamdam arbori insidentem, et importunius crocitantem vidit. Tum sive cantum alitis intelligeret, sive alius coispsiam rei aprime conscius, avis omen sibi cognitum mentiretur, illico dixit astantibus, se quadragesimo post die fato cessurum: id enim sibi avis augurio significari: deus haec subdit. Equidem providentiam eo contuli, ut in atio tutissimo viveretis: ideoque cum Francis affinitatem contraxi, petita mihi ductaque inde uxore, et filio meo sponsam Brittiā dedi. Iam vero, quando me brevi moriturum intelligo, nec virilem aut femineam prolem ullam suscepi ex ista coniuge, necdum etiam nuptiis alligatus est filius meus; agite, quod impertio vobis conuilium, audite, ac si utile iudicabitis, vos, simul ac de vita decessero, feliciter id confirmate atque perficite. Censeo igitur Varnorum rationibus magis conducere Francorum quam insularum affinitatem. Commmercium enim vobiscum Brittiā inire nequeant, nisi sero ac difficulter: at Varnos inter et Francos nihil nisi fluvius hic Rhenus interest. Quare cum in proximo

δυνάμειωσ δὲ κευρωκότας μέγα τι χροῖμα ἐν προχείρῳ ἔχειν εὖ ποιεῖν τε ἑμᾶς καὶ λυμαίνεσθαι, ἤνικα ἂν αὐτοῖς βουλομένοις
 D εἶη. λυμανοῦνται δὲ πάντως, ἢν μὴ τὸ κῆδος αὐτοῖς ἐμπόδιον
 ἔσται. βαρεῖα γὰρ φύσει τοῖς ἀνθρώποις ὑπερβάλλουσα αὐτοῦς
 τῶν πλησιοχώρων δύνამις γίνεται καὶ πρὸς ἀδικίαν ἐτοιμοτάτη, 5
 ἐπεὶ γέλτονι δυνατῶ ῥάδιον ἐπὶ τοὺς πέλασ οὐδὲν ἀδικοῦντας ἐκ-
 πορῆσθαι πολέμου αἰτίας. ὅτε τοίνυν ταῦτα οὕτως ἔχει, παρεί-
 σθω μὲν ἑμῖν τοῦ παιδὸς τοῦδε νησιῶτις μνηστὴ χρῆματα πάντα,
 ὅσα παρ' ἡμῶν κεκομισμένη τούτου δὴ ἕνεκα ἔτυχε, τῆς ὕβρειωσ
 ἀπενευκαμένη μισθὸν, ἣ νόμος ἀνθρώπων ὁ κοινὸς βούλεται. 10
 'Ραδίγερ δὲ ὁ παῖς ξυνοικιζέσθω τῇ μητρικῇ τὸ λοιπὸν τῇ αὐτοῦ,
 καθάπερ ὁ πάτριωσ ἡμῖν ἐφίησι νόμοσ. "

P 622 'Ο μὲν ταῦτα εἰπὼν τῇ τεσσαρακοστῇ ἀπὸ τῆσ προρησέωσ
 ἡμέρα ροσῆσασ τὴν πεπρωμένην ἀνέπλησεν. ὁ δὲ τοῦ Ἑρμεγί-
 σκλου υἱὸσ, Οὐάρων τὴν βασιλείαν παραλαβὼν, γνώμη τῶν ἐν 15
 βαρβάροισ τοῖσδε λογιμῶν ἀνδρῶν ἐπιτελῆ ἐποίηε τὴν τοῦ τετε-
 λευτηκότωσ βουλήν καὶ τὸν γάμον αὐτίκα τῇ μνηστῇ ἀπέειπε καὶ
 τῇ μητρικῇ ξυνοικιζέται. ἐπειδὴ δὲ ταῦτα ἡ τοῦ 'Ραδίγερωσ μνη-
 στῇ ἔμαθεν, οὐκ ἐνεγκοῦσα τὴν τοῦ πράγματωσ ξυμφορὰν, τί-
 σασθαι αὐτὸν τῆσ ἐσ αὐτὴν ὕβρειωσ ὤρημητο. τίμιον γὰρ οὕτω 20
 τοῖσ ἐκείνην βαρβάροισ σωφροσύνη νομιζέται εἶναι ὥσπερ δὴ μόνου

2. ἑμᾶσ L. ἡμᾶσ P. 7. ὅτε] ὅτι P. *ibid.* παρείσθω μὲν] παρείσθω-
 μὲν Hm. παρείστω μὲν L. 11. ραδίγιεσ Reg. 14. ἐρμεισέσκλου L.
 15. Οὐάρων] οὐράων L. 16. λογιμῶν] ἰλλογιμῶν L.
 17. ἀπεικῶν τῇ Reg. 18. 'Ραδίγερωσ] ράβγιωσ L. ραδίγε-
 ρωσ H. 19. σωμφορὰν L. *ibid.* τίσασθαι] τίθεσθαι L a
 m. pr. 20. ἐσ αὐτὴν] ἐκαστῆσ H. ἐσ αὐτὴν Hm. 21. σω-
 φροσύνην νομιζέσθαι H.

sint, ac plurimum polleant, illis promptum est, bene nobis ac male facere quando volent. Omnino autem infesti erunt, nisi ipsoe teneat coniunctio necessitudinis. Nam ita comparata est hominum natura, ut gravior ferant finitimorum potentiam maiorem sua, eaque sit ad iniuriam inferendam paratissima; quippe vicinus opibus valens belli causas facile praebere potest confutibus innocentibus. Quae cum ita sint, insulanae filii mei sponsae remittite nuntium, et quidquid pecuniae a nobis sponsaliorum nomine illa accepit, servare sinite, idque habere sibi ignominiae pretium, prout communis lex hominum iubet. Radiger autem filius novercam suam, quemadmodum nobis lex patria permittit, uxorem ducat.

Haec locutus, quadragesimo post praedictionem die morbo obiit. Hermegiscli filius, regno Varnorum suscepto, de sententia Procerum gentis illius Barbarae, consilium demortui exequitur, ac statim repudiata sponsa, cum noverca connubium iat. Quae cum accepisset sponsa Radigeris, non ferens rei indignitatem, ad dedecoris ulciscendi cupiditatem exarsit. Tanti enim pudicitiam faciunt illi Barbari, ut eam pro-

παρ' αὐτοῖς ξυντετυχηκότος ὀνόματος γόμου, μὴ ἐπιγενομένου
 τοῦ ἔργου, δοκεῖ πεπορνεῦσθαι γυνή. τὰ μὲν οὖν πρῶτα πέμ-
 ψασα πρὸς αὐτὸν ἐπὶ πρεσβείᾳ τῶν οἱ ἐπιτηδεῶν τινὰς ἀνεπυ-
 θάνετο ὅτου δὴ ὑβρίσειεν ἐς αὐτὴν ἔνεκα, οὔτε πεπορνευμένην ^{V 218}
 5 οὔτε τι ἄλλο εἰργασμένην εἰς αὐτὸν ἄχαρι. ἐπεὶ δὲ ἀνύτειν οὐδὲν ^B
 ταύτῃ ἐδύνατο, τὸ ἀρρενωπὸν ἀνελομένη ἐπὶ τὰ πολέμια ἔργα
 ἐχώρει. ναῦς οὖν ἀντίκα τετρακοσίας ἀγείρασα, στρατεύματά τε
 αὐταῖς ἐνθεμένη οὐχ ἤσσον ἢ μυριάδων δέκα μαχίμων ἀνδρῶν,
 αὐτὴ ἔξηγετο ἐπὶ τοῖς Οὐάρουσι τῇ στρατιᾷ ταύτῃ. ἐπήγετο
 10 δὲ καὶ τῶν ἀδελφῶν τῶν ἑαυτῆς ἕνα, ξυνδιοικησόμενον αὐτῇ
 τὰ πάροντα, οὐχ ὡς μέντοι τὴν βασιλείαν ἔχειν, ἀλλ' ἔτι ἐν
 ἰδιώτου τελοῦντα μοίρα. ἄλκιμοι δὲ εἰσι πάντων μάλιστα βαρ-
 βάρων ὧν ἡμεῖς ἴσμεν οἱ νησιῶται οὗτοι, ἐς τε τὰς ξυμβολὰς
 πεζοὶ ἴασιν. οὐ γὰρ ὅσον εἰσι τοῦ ἰππεύεσθαι ἀμελέτητοι, ἀλλ'
 15 οὐδὲ ἵππον ὃ τι ποτὲ ἔστιν ἐπίστασθαι σφίσι ξυμβαίνει, ἐπεὶ ^{H 351}
 ἵππον ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ οὐδ' ὅσα κατ' εἰκόνα τεθέανται. οὐ ^C
 γάρ ποτε τὸ ζῶον τοῦτο ἐν γῆ Βρεττίᾳ γεγονὸς φαίνεται. εἰ δὲ
 ποτε αὐτῶν τισιν ἐπὶ πρεσβείᾳ ἢ ἄλλου του ἕνεκα Ῥωμαίοις ἢ
 Φράγγοις ἢ ἄλλῳ τῷ ἵππους ἔχοντι ἐπιχωριάσαι ξυμβαίη, ἐταυ-
 20 θά τε ἵπποις ὀχεῖσθαι αὐτοῖς ἐπάναγκες εἶη, ἀναθρόσκειν μὲν
 ἐπ' αὐτοὺς σὸδεμιᾷ μηχανῇ ἔχουσιν, ἕτεροι δὲ αὐτοὺς μετωρῶ-
 ζοντες ἀνδρωποὶ ἐπὶ τοῖς ἵππους ἀναβιβάζουσιν, ἀπαλλάσσε-

1. ὀνόματος om. L. 5. εἰς αὐτὸν L. αὐτῷ P. *ibid.* ἀνό-
 ταις] Vulgo ἀνύτειν. *ibid.* οὐδὲν ταύτῃ] ταῦτα σὸδαμῶς Reg.
 6. ἐπὶ τὰ L. τὰ om. P. 7. στρατεύμα L. στρατεύματα P.
 9. Οὐάρουσι] οὐάρουσι L. *ibid.* ἐπήγετο] ἐπήγετο L.
 10. ἑαυτῆς] αὐτῆς L. 11. ὡς L. ὅς P. *ibid.* ἔχειν L. εἰ-
 χεν P. *ibid.* ἀλλ' ἔτι Reg. ἀλλὰ γὰρ τὸν P. 16. τεθέανται]
 θεῶνται Reg. 19. ἐπιχωριάσαι] ἐπιχωριάσασθαι L.

stituisse videatur femina, cui solum nomen pacti coniugii, non res ipsa contigerit. Ac primo per quosdam ex familiaribus suis, quos ad ipsum legavit, causam quaesivit, cur foede abdicaretur, quae nec passa stuprum esset, nec sponsum ulla re violasset. Qua via cum nihil proficeret, virilem induens animum, bellum parat. Mox igitur coactis navibus occo. et in eas impositis bellatorum minimum centum millibus, exercitum hunc duxit ipsa in Varnos, assumpto ad res secum administrandas fratrum suorum uno, non Rege illo, sed privato. Sunt autem insulani isti Barbarorum omnium, quos novimus, fortissimi. Pedibus praeliantur, non solum equitandi rudes, sed ignari etiam quid rei tandem sit equus: culus ne imaginem quidem in ea insula viderunt. Hoc enim animal in Brittia nunquam conspicitur; ac si quando legationis vel cuiusquam alterius rei gratia cum Romanis aut Francis, aliove quopiam habente equos versentur, et necesse tum habeant equitare, in equos insilire aecelunt,

σθαί τε βουλομένους ἐντεῦθεν αὐθις αἴροντες ἐπὶ τῆς γῆς κατατίθενται. οὐ μὴν οὐδὲ Οὐαρνοὶ ἰππόται εἰσιν, ἀλλὰ πεζοὶ καὶ αὐτοὶ ἅπαντες. οὗτοι μὲν οὖν οἱ βάρβαροι τοιοῦδε εἰσὶ. περὶνως δὲ οὐκ ἦν ἐν τούτῳ τῷ στόλῳ, ἀλλὰ αὐτερέται πάντες. οὐδὲ ἰστία τούτοις δὴ τοῖς νησιώταις τυγχάνει ὄντα, ἀλλ' ἐρέσσοντες ἅει ναυτλλονται μόνον.

D Ἐπειδὴ δὲ κατέπλευσαν εἰς τὴν ἠπειρον, παρθένος μὲν, ἥπερ αὐτῶν ἦρχε, χάρικα ἐχυρὸν πηξαμένη παρ' αὐτὴν μάλιστα τὴν ἐκβολὴν πυταμοῦ Ῥήνου ξὺν ὀλίγοις τισὶν αὐτοῦ ἔμεινε, παντὶ δὲ τῷ ἄλλῳ στρατῷ τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐξηγεῖσθαι¹⁰ κελεύει. ἰστροποπεδεύοντο δὲ Οὐαρνοὶ τότε τῆς τε ὠκείατοῦ ἧόνος καὶ Ῥήνου ἐκβολῆς οὐ πολλῶ ἄποθεν. οὗ δὴ ἀφικόμενων κατὰ τάχος Ἀγγύλων ξυνέμιξαν μὲν ἀμφοτέροι ἐς χεῖρας ἀλλήλοις, ἡσσῶνται δὲ κατὰ κράτος Οὐαρνοὶ. καὶ αὐτῶν πίπτουσι μὲν πολλοὶ ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ, οἱ λοιποὶ δὲ ξὺν τῷ βασιλεῖ εἰς¹⁵ ὑπαγωγὴν τρέπονται ἅπαντες, οἱ τε Ἀγγύλοι τὴν δίωξιν ἐπ' αὐτοῖς δι' ὀλίγου πεπονημένοι, ἧ θέμις πεζοῖς, εἰς τὸ στρατόπεδον
P 623 ἀπεχώρησαν. οὐσπερ ἐκύκιζεν ἐπανήκοντας εἰς αὐτὴν ἢ παρθένος, τῷ τε ἀδελφῷ ἔλοιδορεῖτο πικρότατα, οὐδὲν τῇ στρατιᾷ λόγου ἄξιον ἰσχυριζομένη πεπραχθαι, ἐπεὶ μὴ ἀγάγοιεν αὐτῇ ζῶντα²⁰ Ῥαδίερα. καὶ αὐτῶν ἀπολεξαμένη τοὺς μάλιστα μαχηματώτους εὐθὺς ἔστειλεν, ἀπαγγεῖλασα δοριάλωτον ἀγαγεῖν τὸν ἄνδρα μηχανῇ πάσῃ. οἱ δὲ τὴν αὐτῆς ἐπιτελοῦντες ἐπίταξιν περιήρχοντο

8. χάρικα] χαράκιμα L. 9. ἔμεινε Reg. ἀπέμεινε P. ἔμεινε L. 12. ἧόνος] ἡίόνος L. 13. Ἀγγύλων] ἀγγύλων L. 16. αὐτοῖς] αὐτούς L. 21. Ῥαδίερα] ράδιγιν L. 22. δοριάλωτον] δοροάλωτον P. 23. ἐπιτελοῦντες] ὑποτελοῦντες L.

sed in eos ab aliis sustolluntur, et cum degressi volunt, iterum sublatis reponuntur humi. Itidem Varni non equites sunt; sed pedites omnes. At tales quidem sunt isti Barbari. Remiges erant cuncti in ea classe, nulla servitia nautica. Neque hi velis insulani, sed remis tantum quovis tempore navigant.

Posteaquam appulere in continentem, dux virgo ad ipsa Rheani ostia ducto et communito vallo, ibi sese cum paucis tenuit, eamque dedit fratri provinciam, ut caeteras omnes copias in hostem educeret. Tum castra Varni metati erant non procul Oceani littore atque ostiis Rheani: quo cum Angli celeriter pervenissent, conserto proelio, Varni magna vi profligantur, multisque pugnando amissis, reliqui omnes cum Rege fugiunt. Angli non longius, ut ferebat conditio peditum, eos insecuti, in castra se receperunt. Virgo ad se reduces asperere accipit, convitiisque acerbissimis fratrem proscindit, affirmans ab exercitu nihil actam quae esset operae pretium, cum sibi non adduxissent vivum Radigerem. Bellicosissimorum delectu habito, confestim eos mittit, iacetque nihil non

διερευνώμενοι ξύμπαντα ἐς τὸ ἀκριβές τὰ ἐκείνη χωρία, ἕως ἐν
 ἕλῃ ἀμφιλαφεὶ κρυπτόμενον Ῥαδίγερα εὔρον· δῆσαντές τε αὐτὸν
 τῇ παιδί ἀπεκόμισαν. καὶ ὁ μὲν αὐτῆς ἐν ὀφθαλμοῖς εἰστήκει,
 τρέμων τε καὶ τεθνήξασθαι αὐτίκα δὴ μάλα ὑποτοπάζων θανάτῳ B
 5 οἰκτιστόφ· ἣ δὲ αὐτὸν ἐκ τοῦ παραδόξου οὔτε ἀπέκτεινεν οὔτε τι
 ἄλλο ἄχαρι ἔδρασεν, ἀλλὰ καὶ ὀνειδίσασα τὴν ἐς αὐτὴν ὕβριν
 ἀνεπενθάνατο τοῦ ἀνθρώπου ὅτου δὴ ἔνεκα ἡλογοκῶς τὰ ξυγκεί-
 μενα ἔτερά γυναικὶ ἐς εὐνήν ξυνέλθοι, καὶ ταῦτα οὐ πεπορευ-
 μένης αὐτῷ τῆς μηνσιῆς. καὶ ὅς τὴν αἰτίαν ἀπολογούμενος τὰς
 10 τοῦ πατρὸς ἐντολὰς καὶ τὴν τῶν ἀρχόντων σπουδὴν προῦφερεν,
 ἱεσίους τε προὔτειντο λόγους καὶ λιταῖς ἀνέμισγε τὴν ἀπολογίαν
 πολλαῖς, ἐς τὴν ἀνάγκην ἀναφέρων τὸ ἔγκλημα. βουλομένη τε
 αὐτῇ ξυνοικισθῆσεσθαι ὠμολόγει καὶ τὰ οὐκ ἐν δίκῃ τὸ πρότερόν
 οἱ αὐτῷ πεπραγμένα τοῖς ἐπιγενομένοις ἰάσασθαι. ἐπεὶ τε τὴν C
 15 παῖδα ταῦτα ἤρσασκε, καὶ τῶν τε δεσμῶν ἀφῆτο Ῥαδίγερ τῆς τε
 ἄλλης φιλοφροσύνης ἠξίωτο, ἀποπέμπεται μὲν τὴν Θευδιβέρτου
 εὐθὺς ἀδελφὴν, τὴν τε Βριττίαν ἐγήματο. ταῦτα μὲν τῆδε κει-
 χώρηκεν.

Ἐν ταύτῃ δὴ τῇ Βριττίᾳ νήσῳ τεῖχος ἰδεύμαντο μακρὸν οἱ
 20 πάλοι ἄνθρωποι. δίχα τέμνον αὐτῆς πολλὴν τινα μοῖραν, ὅτι ἡ
 γῆ καὶ ὁ ἀῆρ καὶ τᾶλλα πάντα οὐχ ὁμοίως ἐφ' ἐκάτερά ἐστι. τὰ

2. Ῥαδίγερα] ῥάδιγις L. 3. αὐτῆς] αὐτοῖς L. 6. ἀλλὰ καὶ]
 καὶ om. L. 7. ἡλογοκῶς L. ἡλογικῶς P. 10. ἀρχόντων]
 ἀρχομένων L. 13. ξυνοικισθῆσεσθαι Vat. L. ξυνοικισσεσθαι P.
 14. ἐπιγενησομένοις ἰάσεσθαι L. ibid. τς] δὲ L a m. sec.
 15. καὶ om. L. ibid. Ῥαδίγερ] ῥάδιγις L. 16. Θευδιβέρτου L.

movere, ut hominem captum adducant. Illi dicto audientes, regionem
 sedulo illustrare omnem, donec in denso nemore latentem Radigerem de-
 prehenderunt, vinctumque obtulerunt puellae: ante cuius oculos stetit
 ille tremens expectatione imminentis mortis miserrimae. At ipsa praeter
 spem nec supplicio capitali in eum animadvertit, nec durius quidquam
 statuit; sed factam sibi iniuriam exprobrare satis habens, illum interro-
 gat, quid causae fuerit, cur solutis sponsalibus, feminam alteram toro
 sociaverit. idque cum sponsa vacaret probro? Ille factum excusans,
 patris mandatum, Procerumque instantiam causatur; enixe supplicat; ac
 defensionali obsecrationes plurimas inserit, culpam ascribens necessitati:
 maritum eius, si modo velit, fore se pollicetur, et priora delicta conse-
 quentibus officiis emendaturum. Assensa his puella, exultur vinculis Ra-
 diger, humanissimeque habetur. Mox remissa Theodeberti sorore, Brit-
 tiam sibi copulat matrimonio. Hunc res exitum habuit.

In ea insula Brittia murum longum veteres aedificaverunt, qui partem
 eius magnam ab altera dividit; eo quod soli caelique affectiones caete-
 raque omnia utrobique diversa sint. Etenim plaga, quae a muro ad

μὲν γὰρ τοῦ τεύχους πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον εὐξεία τε ἀέρων ἐστὶ
 V 219 ζυμμεταβαλλομένη ταῖς ὥραις, θέρους μὲν μετρίως ἀλεινῆ, ψυ-
 χεινῆ δὲ χειμῶνος. καὶ ἄνθρωποι μὲν πολλοὶ φέκηνται κατὰ
 D ταῦτὰ βιοτεύοντες τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, τὰ τε δένδρα καρποῖς
 ἐν ἐπιτηδείῳ γινομένοις ὡραῖον ἀνθεῖ, τὰ τε λῆια τῶν ἄλλων οὐ- 5
 δὲν καταδείστερον τέθηλεν. ἀλλὰ καὶ ὕδασιν ἢ χώρα ἐναβρονο-
 μένη διαρκῶς φαίνεται. πρὸς δύνοντα δὲ πᾶν τοῦναντίον, ὥστε
 ἀμῆλει ἀνθρώπων μὲν οὐδὲ ἡμιώριον δυνατόν ἐστιν ἐνταῦθα βιω-
 ναι, ἕξις δὲ καὶ ὄφεις ἀναρίθμητοι καὶ ἄλλων θηρίων παντοδα-
 πῶν γένη διακεκλήρωται τὸν χώρον ἐκείνον. καὶ, τὸ δὴ παρα- 10
 λογώτατον, οἱ ἐπιχώριοι λέγουσιν ὡς, εἴ τις ἄνθρωπος τὸ τεῖχος
 ἀμείψας ἐπὶ θάτερα ἴοι, εὐθυωρὸν θνήσκει, τὸ λοιμῶδες τῶν
 ἐκείνη ἀέρων ὡς ἥκιστα φέρων, τοῖς τε θηρίοις ἐνθάδε ἰούσιν
 P 624 ὁ θάνατος εὐθύς ὑπαντιάζων ἐκδέχεται. ἐνταῦθα δὲ μοι γενο-
 μένω τῆς ἱστορίας ἐπάναγκές ἐστι λόγου μυθολογία ἐμπεριεστά- 15
 του ἐπιμνησθῆναι, ὅς δὴ μοι οὔτε πιστὸς τὸ παράπαν ἔδοξεν εἶ-
 ναι, καίπερ αἰεὶ πρὸς ἀνδρῶν ἐκφερόμενος ἀναρίθμων, οἳ δὲ τῶν
 μὲν πρᾶσομένων αὐτουργοὶ, τῶν δὲ λόγων αὐτήκοοι ἰσχυροῦσσι
 γεγονέναι, οὔτε παριτέος παντάπασιν, ὡς μὴ τὰ γε ἀμφὶ Βρι-

2. συμμετα— L. *ibid.* φύγειμῶνος L. ψυχρὰ δὲ χειμῶνος
 Scalliger. 3. πολλοὶ φέκηνται] πολυώρηται L. 4. βιοτεύον-
 τες H: βιοτεύοντες Hm. *ibid.* τὰ τε] καὶ τὰ τε L. 8. ἀ-
 θρώπων μὲν L. μὲν ἀνθρώπων P. 9. δὲ καὶ] ἐπεὶ καὶ H.
ibid. ἀναρίθμητοι] ἀνάριθμοι Reg. *ibid.* παντοδαπὰ L.
 12. ἴοι] ἤει L. 16. πιστὸς Reg. ἐπὶ P. *ibid.* ἔδοξεν Reg.
 ἀληθῆς ἔδοξεν P. 19. παριτέος Reg. παριτίον P. παριτη-
 τέος H.

solem orientem porrigitur, caeli salubritate iustus anni vicibus inducta
 gaudet; aestate, temperate calida est; hieme, frigida; abundat incolis,
 qui vitam itidem ut caeteri mortales agunt. Arbores fructibus in tem-
 pore nascentibus praeclare nitent, et laetae segetes aequae ut alibi ve-
 niunt: aquarum etiam ubertate ea regio gloriatur. Ad Occidentem vero
 contrarium plane accidit; ita ut homini ne semihoram quidem ibi vivere
 liceat. Tractum illum viperarum serpentesque innumerabiles, ac ferae ve-
 nenatae cuiusque generis obtinent; et, quod a communi sensu remotissi-
 mum est, perhibent indigenae, si homo quispiam superato muro illic
 transeat, eodem temporis puncto expirare, oppressum aura pestilenti.
 Animantes quoque eo transgredientes illico mors obvia excipit. Et
 quando in hanc historiae partem delapsus sum, rem simillimam fabulae
 commemorare necesse est: quam nec veram omnino iudico, quamvis ab
 innumeris prodatur viris, qui se in eorum quae fierent partem venisse,
 et quae dicerentur audisse asseverant: nec prorsus praetermittendam

τία τῇ νήσῳ ἀναγραφόμενος ἀγνοίας τινὸς τῶν τῆδε ξυμβαινόντων διηνεκῶς ἀπενέγκαιμι δόξαν.

λέγουσιν οὖν τὰς τῶν ἀποβιούτων ἀνθρώπων ψυχὰς ἐς Η 352
τοῦτο αἰεὶ διακομίζεσθαι τὸ χωρίον. ὄντινα δὲ τρόπον, αὐτίκα
5 δηλώσω, σπουδαιότατα μὲν ἀπαγγελλόντων ἀκηκοὺς πολλάκις Β
τῶν τῆδε ἀνθρώπων, ἐς ὄνειρώδη δὲ τινα δύναμιν ἀποκεκρίσθαι
ννομικῶς τὰ θρυλούμενα. παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς κατὰ τὴν Βρι-
τίαν τοῦ ὠκεανοῦ νήσον κώμας παμπληθεῖς ξυμβαίνει εἶναι. οἰκοῦσι
δὲ αὐτὰς ἄνθρωποι σαγηνεύοντές τε καὶ γῆν γεωργοῦντες καὶ ἐπ'
10 ἔμποριαν ναυτιλλόμενοι ἐς τήνδε τὴν νήσον, τὰ μὲν ἄλλα Φράγ-
γων κατήκοοι ὄντες, φόρου μέντοι ἀπαγωγὴν οὐδεπώποτε παρα-
σχόμενοι, ὑφειμένου αὐτοῖς ἐκ παλαιοῦ τοῦδε τοῦ ἄχθους, ὑπουρ-
γίας τινὸς, ὧς φασιν, ἔνεκα, ἣ μοι ἐν τῷ παρόντι λελέξεται.
λέγουσιν οἱ ταύτῃ ἄνθρωποι ἐκ περιτροπῆς ἐπικεῖσθαι τὰς τῶν
15 ψυχῶν παραπομπὰς σφίσι. ὄσους οὖν τῇ ἐπιγενησομένῃ νυκτὶ C
ἐς τὸ ἐπιτήδευμα τοῦτο τῇ τῆς ὑπουργίας διαδοχῇ ἴτεον ἔστιν,
οὔτοι δὴ ἐπειδὴν τάχιστα ξυσκοτάξῃ, ἐς τὰς οἰκίας τὰς αὐτῶν
ἀναχωροῦντες καθεύδουσι, προσδεχόμενοι τὸν ξυναγωγέα τοῦ
πράγματος. ἄωρὶ δὲ νύκτωρ τῶν μὲν θυρῶν σφίσι ἄρασομιέ-
20 των αἰσθάνονται, φωνῆς δὲ τινος ἀφανοῦς ἐπαύουσιν ἐπὶ τὸ ἔρ-
γον αὐτοῦς ξυγαλοῦσης. αὐτοὶ τε δακρήσει οὐδεμιᾷ ἐκ τῶν στρω-

1. ἀγνοίας] ἀγνοίαν L. 2. ἀπενέγκαιμι] ἀπενέγκωμαι H.
3. λέγουσιν] Hanc narrationem excerpit Tzet. ad Lycophr. 1204.
6. ὄνειρώδη] ὄνειρων δὴ Reg. 7. θρυλούμενα] θρυλούμε-
να P. *ibid.* ἀκτὴν τοῦ κατὰ τὴν βριτίαν ὠκεανῶ L. 8. νή-
σον Hm. νήσον P. 10. ἔμποριαν] ἔμπορία L. 11. οὐδεπώ-
ποτε] οὔτε πώποτε P. οὐ πώποτε L. 17. ξυσκοτάξῃ] ξυσκο-
τάξει P. ξυσκοτάξῃ L. corr. 18. συναγωγέα L. 19. νύ-
κτωρ] τῶν νυκτῶν L. 20. ἀφανοῦς] διαφανῶς Reg.

reor; ne in rebus insulae Brittae describendis, earum aliquam ignorasse videar.

Ferunt igitur mortuorum hominum animas eo loci deportari consue-
visse: quod quo modo fiat, mox declarabo, prout saepe ipse audivi ab
illarum partium incolis ea valde serio referentibus; quae vulgo licet ia-
ctata, in facultatem aliquam somnificam refundenda existimo. Littus re-
gionis, quae Brittae Oceani insulae respondet, plurimi praetexerunt
vici; in quibus habitant piscatores, agricolae, et alii, qui in eam insu-
lam commercii gratia navigant, Francorum quidem Regibus caetera sub-
diti, at semper vacui tributo; hoc onere levati iam inde olim, cuius-
dam, ut aiunt, ministerii gratia, de quo nunc dicam. Narrant indige-
nae, se id habere munus, ut in orbem sua quisque vice deducat animas.
Quare, qui ad id praestandum sequenti nocte se conferre debent, offi-
cii vice sibi tradita, ii primis tenebris in suas reversi aedes, dant se
somnia, rei praesidem expectantes. Intempesta nocte pulsari fores, se-

μάτων ἐξανιστάμενοι ἐπὶ τὴν ἡῶνα βαδίζουσιν, οὐ ξυνιέντες μὲν ὅποια ποτὲ ἀνάγκη αὐτοῦς ἐς τοῦτο ἐνάγει, ἀλλ' ὁμως ἀναγκαζόμενοι. ἐνταῦθα δὲ ἀκάτους παρεσκευασμένας ὁρῶσιν ἐρήμους τὸ παρῶπαν ἀνθρώπων, οὐ τὰς σφετέρας μέντοι, ἀλλ' ἑτέρας
D τινάς, ἐς αἷς δὴ ἐσβάντες τῶν κωπῶν ἄπτονται. καὶ τῶν βῆ-5
 ρων αἰσθάνονται ἀγθομένων μὲν ἐπιβατῶν πλήθει, ἄχρι δὲ ἐς
 σανίδος τε ἄκρας καὶ τῶν κωπῶν τὴν χώραν τῷ ῥοθίῳ βεβαπτι-
 σμένων, ἀποδουσῶν τε τοῦ ὕδατος ὅσον οὐδὲ δάκτυλον ἕνα,
 αὐτοὶ μέντοι οὐδένα θειῶνται, ἀλλὰ καὶ μίαν ἐρέσσοντες ὥραν ἐς
 τὴν Βριττίαν καταίρουσι. καίτοι ταῖς ἀκάτοις ἤνικα ταῖς αὐτῶν **10**
 ἰδίαις ναυτλλοῦνται, οὐχ ἰστίοις χρώμενοι, ἀλλ' ἐρέσσοντες ἐς
 νύκτα τε καὶ ἡμέραν, μόλις ἐνταῦθα διαπορθμύονται· ἐς τὴν
 νῆσον δὲ κατυπλεύσαντες ἀποφορτιζόμενοι ἀπαλλάσσονται αὐτίκα
 δὴ μάλα, τῶν βύρειων σφίσι κούφων τε γινομένων ἐκ τοῦ αἰφνι-
 δίου κακ τοῦ ῥοθίου ἐπαιρομένων ἐν τε τῷ ὕδατι καταδυομένων **15**
 οὐδὲν τι ἄλλο, πλήν γε ὅσα ἐς τὴν τρόπιν αὐτήν. καὶ αὐτοὶ μὲν
 ἀνθρώπων οὐδένα ὁρῶσιν οὔτε ξυμπλέοντα οὔτε ἀπαλλασσόμενον
P 625 τῆς νηὸς, φωνῆς δὲ ἀκούειν τινὸς ἐνθίνδε φασὶ τοῖς ὑποδεχομέ-
 νοις ἀπαγγέλλειν δοκούσης πρὸς ὄνομα τῶν ξυμπεπλευκότων αὐ-
 τοῖς ἕκαστον, τά τε ἀξιώματα ἐπιλεγούσης οἷς πρῶν ἐχρῶντο **20**
 καὶ πατρόθεν αὐτοῦς ἀνακαλούσης. ἦν δὲ καὶ γυναικῆς ξυνδια-
 πορθμυσόμεναι αὐτοῖς τύχῃσι, τῶν ἀνδρῶν ἀποστοματίζουσι
 τὰ ὀνόματι οἷσπερ ξυνοικοῦσαι ἐβίων. ταῦτα μὲν οὖν οἱ τῆδε

1. ἡῶνα] ἡῶνα P. 5. καὶ τῶν] τῶν om. L. 7. σανίδος] σανίδας L. 19. συμ— L.
 20. οἷς] ἦς L. *ibid.*, τῷ ῥοθίῳ L. *Aberat* τῷ.

que ad opus obscura voce acciri audiunt. Abiecta omni cunctatione corripunt sese e stratis, et ad litus vadunt, ignari quidem qua tandem ad id vi impellantur, sed tamen coacti. Paratas ibi scaphas vident, hominibus penitus vacuas, non suas, verum alias quasdam: quibus conscensis, apprehendunt remos, et naves sentiunt vectoribus tot onustas, ut ad summam usque tabulam et columbaria immersae, supra aquam vix digito extant. Neminem ipsi conspiciunt, neque hora plus remigando appellant in Brittiā: quamvis, cum navigiis vehuntur suis, nec velis utantur, sed remis, vix eo traiciant noctis unius ac diei spatio. Delati in insulam, simul factam exscensionem intelligunt, discedunt, exoneratis repente navibus, itaque emersis, ut in aquam nonnisi carina tenus depressae sint. Nullum hominem vident, nec navigantem secum, nec navi egredientem: solum asserunt audire se inde vocem, quae vectorum singulorum nomina tradere excipientibus, et dignitates pristinas recensere, patrisque addito nomine ipsos compellere videatur. Si quae feminae una transfretaverint, viros, quibuscum matrimonio iunctae vixerint, no-

ἄνθρωποι συμβαίνειν φασίν. ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὸν πρότερον λόγον ἐπάνεμι.

κα'. Οὕτω μὲν οὖν τὰ κατὰ τοὺς πολεμίους ἐν χώρᾳ ἐκά- V 220
στη ξυνηχθήθῃ γενέσθαι. ὁ δὲ Γοτθικὸς πόλεμος ἐφέρετο ὧδε. B
5 Βελισάριον μὲν ἐς Βυζάντιον μεταπεμφάμενος βασιλεὺς, ἤπερ
μοι ἐν τοῖς ἐμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, διὰ τιμῆς ἦγε, καὶ οὐδὲ
Γερμανοῦ τετελευτηκότος πέμπει αὐτὸν διανοεῖτο ἐς τὴν Ἰταλίαν,
ἀλλὰ καὶ στρατηγὸν τῆς ἐφάσθαι, τῶν βασιλικῶν σωματοφυ-
λάκων ἄρχοντα καταστησάμενος, αὐτοῦ κατεῖχεν. ἦν δὲ τῷ
10 ἀξιωματίᾳ πρῶτος ὁ Βελισάριος Ῥωμαίων ἀπάντων, καίτοι τινὲς
αὐτῶν πρότεροι ἀνάγκη τε ἐς πατρικίους γεγόνασιν καὶ ἐς αὐ- C
τὸν ἀναβεβήκεσαν τῶν ὑπᾶτων τὸν δόξον. ἀλλὰ καὶ ὡς αὐτῷ
τῶν πρωτείων ἐξίσταντο πάντες, ἀσχυρόμενοι κατὰ τῆς ἀρετῆς
τῷ νόμῳ χρῆσθαι καὶ τὸ ἀπ' αὐτοῦ δικαίωμα περιβάλλεσθαι.
15 ταυτὰ τε βασιλεὺς κομιδῇ ἤρρεσκεν. Ἰωάννης δὲ ὁ Βιταλιανοῦ
διεχειμαζεν ἐν Σάλωσι. προσδεχόμενοι τε αὐτὸν ἐν Ἰταλίᾳ τοῦ-
τον δὴ τὸν χρόνον οἱ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρχοντες ἄπρακτοι
ἔμενον. καὶ ὁ χειμὼν ἔληγε, καὶ τὸ ἑκαταδέκατον ἔτος ἐτελεύτα
τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυγγράψαι.
20 Τῷ δὲ ἐπιγενομένῳ ἔτει Ἰωάννης μὲν διανοεῖτο ἐκ Σαλώνων D
τε ἐξανίστασθαι καὶ τῷ στρατῷ ἐξηγεῖσθαι ὅτι τύχιστα ἐπὶ Τω-

3. Οὕτω] τὰ L. *ibid.* τὰ om. L. 5. μεταπεμφάμενος] παρα-
πεμφάμενος H. 7. ἐς τὴν Ἰτ. διανοεῖτο L. 11. αὐτῶν] αὐ-
τοῦ L. 18. ἑκαταδέκατον] ἑκαταίδέκατον Reg. 19. τῷ πο-
λέμῳ om. L. 20. ἐται] ἐνταυτοῖ Reg. 21. Τωτίλῳ] τοντίλ-
λαν L.

minatim inelamant. Haec ibi indigenae fieri produnt: ego vero ad res libri proxime superioris revertor.

21. Is quidem erat in regionibus singulis, quas recensui, rei bellicae status: bellum vero Gothicum sic procedebat. Cum, ut antea dixi, Belisarius Imperator Byzantium revocasset, eum habuit honorifice; haud tamen statuit in Italiam mittere post obitum Germani; sed ipsum, iam Magistrum militum Orientis, corporis custodibus sui praeposuit, tenuitque apud se. Dignitate praestabat Romanis omnibus Belisarius; etsi inter eos non deerant, qui ante ipsum ascripti fuissent Patriciis, et ad sellam Consularem eveci. Nihilominus primas illi concedebant omnes, prohibiti virtutis reverentia, quo minus legis beneficio uterentur, suumque ius retinerent: id quod valde Imperatori placebat. Ioannes autem, Vitaliani ex sorore nepos, Salonis hiemabat: cuius expectatione hoc anno suspensi in Italia exercitus Romani Duces, cessarunt. Porro hiemis exitus annum clausit decimum sextum huius belli, cuius historiam Procopius scripsit.

Anno sequenti, cum esset Ioannis consilium Salonis movere, et sine mora adversus Totilam Gothosque educere copias, vetuit Impera-

τίλαν τε καὶ Γότθους. βασιλεὺς δὲ αὐτὸν διεκώλυεν, αὐτοῦ τε μένιν ἐπέτελλεν, ἕως Ναρσηῆς ὃ εὐνοῦχος ἀφίκεται. αὐτὸν γὰρ τοῦδε αὐτοκράτορα καταστήσασθαι τοῦ πολέμου ἐβούλευσεν. οὗτου δὲ δὴ ἕνεκα ταῦτα βουλομένη βασιλεῖ εἶη διαφρήθη μὲν τῶν πάντων οὐδενὶ φανερὸν γέγονε· βασιλεὺς γὰρ βούλευμα ἔκρυπτον ὅτι μὴ αὐτοῦ ἐθελουσίῳ ἀμήχανά ἐστι γενέσθαι· ἢ
 H 353 δὲ ὑποπτεύοντες ἄνθρωποι ἔλεγον, ἐγὼ δηλώσω. Ἰννοια Ἰου-
 P 626 στινιαῶν βασιλεῖ γέγονεν ὡς οἱ ἄλλοι τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρ-
 χοντες Ἰωάννη ὑπακούειν ὡς ἤκιστα ἐθελήσουσιν, οὐκ ἀξιούντες
 καταδέεστερόν τι αὐτοῖς τὸ ἀξίωμα εἶναι. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἴδωσι 10
 μὴ διχοστατοῦντες τῇ γνώμῃ ἢ ἐθελοκακοῦντες τῷ φθόνῳ ξυ-
 χέωσι τὰ πρᾶσσόμενα. ἤκουσα δὲ ποτε καὶ τόνδε τὸν λόγον
 ἀπαγγέλλοντος Ῥωμαίου ἀνδρὸς, ἦν ἔτι ἐπὶ Ῥώμης διατριβὴν
 εἶχον· ἦν δὲ οὗτος ἀνὴρ τῶν ἀπὸ τῆς ξυγκλήτου βουλῆς. ἔλεγεν
 οὖν ὁ Ῥωμαῖος οὗτος ὡς ἄρχοι μὲν Ἰταλίας ποτὲ Ἀταλάριχος ὁ 15
 Θεουδερῖχου θυγατριδοῦς, βοῶν δὲ τις ἀγέλη ἐς Ῥώμην ὑπὸ
 B τοῦτον τὸν χρόνον ἀμφὶ δειλὴν ὄψιαν ἐξ ἀγορῆς ἦκει διὰ τῆς ἀγο-
 ρῆς, ἦν φόρον Εἰρήνης καλοῦσι Ῥωμαῖοι. ἐνταῦθα γὰρ πῃ ὁ
 τῆς Εἰρήνης νεὸς κεραννόβλητος γενόμενος ἐκ παλαιοῦ κείται.
 ἔστι δὲ τις ἀρχαία πρὸ ταύτης δὴ τῆς ἀγορῆς κρήνη, καὶ βοῦς 20
 ἐπὶ ταύτης χαλκοῦς ἔστηκε, Φειδίου, οἶμαι, τοῦ Ἀθηναίου ἢ
 Λυσίππου ἔργον. ἀγάλματα γὰρ ἐν χώρῳ τούτῳ πολλὰ τούτοις

9. Ἰωάννη ὑπακούειν Reg. Ἰωάννου ἱπακούειν P. 10. αὐτοῖς]
 αὐτοῦ Reg. 12. ποτε om. L. 14. συγκλήτου L. 15. ἄρ-
 χοι] ἄρχοι H. 16. τις ἀγέλη] τινὰ ἀγέλην Reg. 17. ἦκει]
 ἦκειν Reg. 22. γὰρ ἐν] δ' ἐν H.

tor, iussitque Narsetis Eunuchi adventum ibi expectare, in animo habens hunc bello praeficere: quae cur ipsi constituta sic fuerint, nemo liquide novit. Nam Imperatoris consilium emanare nequit in vulgus, nisi ipsi velit. Vulgares tantum suspiciones hic referam. Videbat, aiunt, Iustinianus Augustus Ioannis imperium detrectaturos exercitus Romani caeteros Duces, honore illi cedere recusantes. Propterea verebatur, ne vel in studia scisai contraria, vel per invidiam remissius agentes, omnia miscerent. Istud etiam aliquando, cum Romae degerem, a Senatore Romano accepi. Narrabat, regnante in Italia Atalarico, qui matrem habuit filiam Theoderici, die quodam, vesperi, armentum boum ex agro Romam abductum, transiisse per forum Pacis, sic a Romanis dictum, quod in eo sit Pacis templum, olim de caelo tactum. Pro fore illo vetus quidam est fons, cui bos aeneus insistit, Phidiae, credo, Atheniensis vel Lysippi opus. Nam factae utriusque manū statuæ visuntur multae eo loci: ubi et alterum Phidiae opus extat, testante au-

δὴ τοῖν ἀνδρῶν ποιήματά ἐστιν. οὗ δὴ καὶ Φειδίου ἔργον ἕτερον· τοῦτο γὰρ λέγει τὰ ἐν τῷ ἀγάλματι γράμματα. ἐνταῦθα καὶ τὸ τοῦ Μύρωνος βοίδιον. ἐπιμελὲς γὰρ ἐγεγόνει τοῖς πάλαι Ῥωμαίοις τῆς Ἑλλάδος τὰ κάλλιστα πάντα ἐγκαλλωπίσματα Ῥώμης ποιήσασθαι. ἓνα δὲ ταῦρον ἔφη τῶν τηνικᾶδε παριοντων ἐννοῦχον τῆς τε ἀγέλης ἀπολειπόμενον καὶ ταύτης δὴ τῆς κρήνης C ἐπιβατεῦσαντα καθύπερθε βοδὸς τοῦ χαλκοῦ στήναι. τύχη δέ τινη παρόντα τινὰ, Τοῦσκον γένος, κομιδῇ ἄγροικον δόξαντα εἶναι, ξυμβάλλοντα τὸ ποιούμενον φάναι (εἰσι γὰρ μαντικοὶ καὶ 10 ἐς ἐμὲ Τοῦσκοι) ὡς ἐννοῦχὸς ποτε καταλύσει τὸν ἄρχοντα Ῥώμης. καὶ τηνικᾶτα μὲν ὃ τε Τοῦσκος ἐκεῖνος καὶ ὃ παρ' αὐτοῦ λόγος γέλωτα ὤφλε. πρὸ γὰρ τῆς πείρας αἰεὶ ἄνθρωποι τὰς προρησεις φιλοῦσι χλευάζειν, οὐκ ἀναχαιτίζοντες αὐτοὺς τοῦ ἐλέγχου, τῷ μῆτε ἀποβεβηκέναι τὰ πράγματα μῆτε τὸν περὶ αὐτῶν λόγον V 221 15 εἶναι πιστὸν, ἀλλὰ μύθῳ τινὶ γελοιώδει ἐμπερῆ φαίνεσθαι. νῦν δὲ δὴ ἅπαντες τὸ ζῦμβολον τοῦτο τοῖς ἀποβεβηκόσιν ὑποχωροῦντες θανατοῦσιν. καὶ διὰ τοῦτο ἴσως ἐπὶ Τωτίλιαν ἱστρατήγει D Ναρσῆς, ἣ στοχαζομένης τοῦ ἔσομένου τῆς βασιλείως γνώμης, ἣ πρωτανεούσης τὸ δέον τῆς τύχης. ὃ μὲν οὖν Ναρσῆς στρά- 20 τευμά τε λόγον ἄξιον καὶ χρήματα μεγάλα πρὸς βασιλείως κεκομισμένος ἐστέλλετο. ἐπειδὴ δὲ ζῆν τοῖς ἐπομένοις ἐν μέσῃ Θοράχῃ ἐγένετο, χρόνον τινὰ ἐν Φιλιππουπόλει ἀποκεκλεισμένος τῆς ὁδοῦ

1. ποιήματα] κεκοιμημένον H. *ibid.* ἔργον ἕτερον] ἑτέρων ἔργων L. 3. βοίδιον] βοίδιον P. 6. ἐννοῦχον] ἐννοῦχον Vat. 7. καθύπερθεν L. 9. καὶ ἐς ἐμὲ] οἶμαι H. 11. τηνικᾶτα] τηνικᾶδε Reg. 13. αὐτοῦς] αὐτοῖς H. 14. αὐτῶν] αὐτοῦ H. 15. μύθῳ] μύθων Hm. 16. δὲ δὴ] δὲ om. L. 17. τουτίλιαν L. 22. φιλιππου πόλει L.

ctorem inscriptione statuæ: ibidem est Myronis bucula. Nimirum prisci Romani id diligenter curarunt, ut excellentissima quæque ornamenta Græciæ Roma possideret. Addebat Senator ille, taurum castratum, qui unus erat ex numero tunc prætereuntium, relicto armamento, insensuque fonte, supra bovem stetitisse æneum: illac forte præterierisse quemdam, natione Tuscum, et specie valde agrestem: mox rem coniectando (ut sunt Tusci etiamnum dediti divinationibus) dixisse, tempus fore, cum Eunuchus Romæ dominum profigaret. Tum quidem de Tusco illo eiusque verbis risus hominum fuit, qui prædictiones ante eventa vulgo solent explodere, contrario nullo argumento revicti, eo quod res nondum evenerit, nec sermo fide dignus, sed ridiculæ fabulæ similis esse videntur. Hodie vero omen illud mirantur omnes, exitu convicti. Atque ideo forte Narseti bellum in Totilam datum est; sive futurum Imperator coniectura colligeret, sive fortuna quod erat opus facto decerneret. Ergo Narses, cum et florentem exercitum, et multam pecuniam ab Augusto accepisset, profectus est. In mediam Thraciam

τω τὸ μῆκος καὶ τῷ ἀτημελεῖσθαι δι' ἀρετὴν τῶν πεποιημένων ἀντίχει. ἔτι μέντοι καὶ ὅσα μνημεῖα τοῦ γένους ἐλλείπειτο ἔτι, C
 ἐν τοῖς καὶ ἡ·ναῦς Αἰνείου, τοῦ τῆς πόλεως οἰκιστοῦ, καὶ εἰς
 τόδε κεῖται, θέλημα παντελῶς ἕπιστον. νεώσοικον γὰρ ποιησά-
 5 μνοι ἐν μέσῃ τῇ πύλῃ, παρὰ τὴν τοῦ Τιβέριδος ὄχθην, ἐν-
 ταυθά τε αὐτὴν καταθέμενοι, ἐξ ἐκείνου τηροῦσιν. ἤπερ ὅποια
 ποτὲ ἔστιν αὐτὸς θεασάμενος ἐρῶν ἔρχομαι. μονήρης δὲ ἡ ναῦς
 ἴδε καὶ περιμήκης ἄγαν τυγχάνει οὔσα, μῆκος μὲν ποδῶν εἴκοσι H 354
 καὶ ἑκατὸν, εὖρος δὲ πέντε καὶ εἴκοσι, τὸ δὲ γε ὕψος τοσαύτη
 10 ἔστιν ὅσον αὐτὴν ἐρέσσεισθαι μὴ ἀδύνατα εἶναι. ζύλων δὲ κόλ- D
 λημα οὐδὲ ἐν τὸ παράπαν ἐνταυθά ἔστιν οὐδὲ σιδήρων ἄλλη τιπὶ
 μηχανῇ τὰ ζύλα τοῦ πλοίου εἰς ἄλληλά πη ἐρτρεῖσται, ἀλλὰ μο-
 νοειδῆ ζύμπαντά ἔστι λόγου τε καὶ ἀκοῆς κρείσσω καὶ μόνῳ γε-
 γονότα, ὅσα γε ἡμᾶς εἰδέναι, ἐν τῷδε τῷ πλοίῳ. ἥ τε γὰρ τρό-
 15 πῖς μονοφυῆς οὔσα ἐκ πρόμνης ἄκρας ἄχρι ἐς τὴν πρῶραν διήκει,
 κατὰ βραχὺ μὲν θαυμασιῶς ἐπὶ τὸ κοῖλον ὑποχωροῦσα, καὶ αὖ
 πάλιν ἐνθένδε κατὰ λόγον εὖ μάλα ἐπὶ τὸ ὀρθόν τε καὶ διατετα- P 528
 μένον ἐπανιοῦσα. τὰ τε παχέα ζύμπαντα ζύλα ἐς τὴν τρόπιν
 ἐναρμοσθέντα (ἔπερ οἱ μὲν ποιηταὶ θρυλόχους καλοῦσιν, ἕτεροι
 20 δὲ νομίας) ἐκ τοῖχου μὲν ἕκαστον θατέρου ἄχρι ἐς τῆς νεῶς διή-
 κει τὸν ἕτερον τοῖχον. ὑφιζάνοντα δὲ καὶ αὐτὰ ἐξ ἐκατέρως
 ἄκρας καμπὴν ποιεῖται διαφερόντως εὐπρόσωπον, ὅπως ἂν τὴν V 222

14. τρόπις] τροπίς P, et infra τροπίν. 15. πρῶραν] πρῶραν P.
 19. θρυλόχους Maltretus. Libri διόχους.

fieri potuit, ornamenta: quibus eam firmitatem industria artificum dedit, ut nec tanta aevi longinquitate, nec curae intermissione detrita fuerint. Immo vero stant adhuc, relicta posteris monumenta, quibus gentis origo proditur. In his navis Aeneae, conditoris urbis, etiamnum extat; opinione omnino maius spectaculum. Eam habet navale media in urbe ad Tiberis ripam constructum: iam quae sit ipsius forma, ego testis oculatus exponam. Agebatur uno remorum ordine navis illa, sane ingens: pedes longa cantum viginti, lata viginti quinque, alta catenus, ut remis impelli possit. Lignis constat, quorum nullum coagmentatum est e duobus, nec partibus inter se ferro nexis compactum: at sunt omnia simplicia; quod cum famam, tum audientium opinionem excedit, neque alibi, quod equidem sciam, quam in hoc navigio visitur. Carina, unius truncus arboris, ab extrema puppi ad proram usque pertinet, molli flexu alveum mirifice subiens, et inde rursus aptissime subrigens sese ad pluteum. Costae vero omnes, seu ligna crassiora carinae inserta, quae Poetae Graeci θρυλόχους, caeteri νομίας appellant, eiusmodi sunt, ut singulae ab uno navis latere pervadant ad alterum: et ipsae ab utroque margine subsidentes, concianam admodum curvaturam efficiunt, pro ambitu quem habet alveus navis: sive natura ad id quod erat opus suam

νηα κοιλην ἀποτετορνεῦσθαι ξυμβαίη, εἴτε τῆς φύσεως κατὰ τὴν τῆς χρείας ἀνάγκην τὰ τε ξύλα διακοψάσης καὶ ξυνυρμωσαμένης τὰ πρότερα τὸ κύρωμα τοῦτο εἴτε χειροποιήτῳ τέχνῃ τε καὶ μηχανῇ ἄλλῃ τῆς τῶν νομέων ἀνωμαλίας ἐν ἐπιτηδείῳ γεγενημένης. **B** σαιὶς τε πρὸς ἐπὶ τούτοις ἐκάστη ἐκ πρῶτης ἕκρας ἕως τῆς νῆδος ἐξικνεῖται τὴν ἐτέραν ἀρχὴν, μονοειδῆς οὔσα καὶ κέντρα σιδηρᾶ τούτου ἕνεκα προσλαβοῦσα μόνον, ὅπως δὴ ταῖς δοκοῖς ἐναρμοσθεῖσα τὸν τοῖχον ποιεῖ. οὕτω μὲν ἡ ναῦς ἦδε πεποιημένη κρείσσω παρέχεται τοῦ λόγου τὴν ὄψιν, ἐπεὶ τῶν ἔργων τὰ πλεῖστα παραλόγῳ ξυμβαίνοντα οὐκ εὐδιήγητα τίθεται **10** τοῖς ἀνθρώποις αἰ τῶν πραγμάτων ἢ φύσις, ἀλλὰ ταῖς ἐπινοίαις τὰ ξυνειδισμένα νικῶσα καὶ τοῦ λόγου κρατεῖ. τούτων δὲ δὴ τῶν ξύλων οὐδὲν οὔτε σέσηπεν οὔτε τι ὑποφαίνει ὡς σαφὸν εἶη, ἀλλ' ἀκραιφνῆς πανταχόθι οὔσα ἡ ναῦς, ὥσπερ ὑπόγειον τῷ **C** τεχνίτῃ τῷ αὐτῆς, ὅστις ποτὲ ἦν, νευαυπηγημένη, ἔρρωται καὶ **15** ἐς ἐμὲ θαυμαστόν ὄσον. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ τῇ τοῦ Αἰνείου νῆτ ταύτῃ ἔχει.

Τωτίλλας δὲ πλοῖα μακρὰ ἐς τριακόσια Γότθων πληρώσας ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐκέλευεν ἵεναι, ληΐζεσθαι τε τοὺς παραλίπτοντας ἐπιστελλας δυνάμει τῇ πάσῃ. οὗτος δὲ ὁ στόλος ἄχρι ἐς τὴν **20** Φαιάκων χώραν, ἣ νῦν Κέρκυρα ἐπικαλεῖται, οὐδὲν ἄχαρι ἐργάζεσθαι ἔσχε. νῆσον γὰρ οὐδεμίαν ἐν τῷδε τῷ διάπλω οἰκου-

5. „πρὸς ἐπὶ τούτοις] Idem praepositionis pleonasmus alibi, de quo in Notis ad Siracidem.“ **ΗΟΒΣΟΠΗΛ.** Vid. indicem s. v. πρὸς. 18. **Τοτίλλας** — μακρὰ] καὶ πλοῖα μακρὰ τουτίλλας **L.** *ibid.* δὲ] δὴ **L.** 22. τῷδε om. **L.**

operam accommodans, ligna illa reciderit, itaque antea sinuarit: sive artis manus et instrumenta aptam illam obliquitatem statuminibus dederint. Praeterea unaquaeque tabula ab extrema puppi ad alteram navigii extremitatem pertingit, ex uno desecta caudice, coque solum clavos ferreos admisit, ut costis affixa, latus componat. Ea navis huius structura spectaculum praebet inenarrabile. Et vero sic rerum natura fert, ut nunquam possint homines plane verbis exprimere maximam partem operum, quae a communi ratione remota sunt; at cum ea superat, quas cogitare consuevimus, dicendi quoque facultatem excedit. Illorum autem lignorum nullum est putre, nullum cariem sensit: tota navis perinde integra, ac si modo ab artifice suo, quicunque ille fuerit, fabricata prodiret, stat adhuc mirum valde in modum. Hactenus de navi Aeneae.

Totillas vero, cum longas naves trecentas Gotthis impleisset, misit eos in Graeciam, et obvius quibusque vastitatem, quoad possent, inferre iussit. Ea classis ad Phaeaciam usque (Corcyram hodie vocant) nihil nocere potuit. Nam in traiectu a freto, cuius latus Charybdis obtinet,

μένην ξυμβαίνει εἶναι ἐκ τοῦ κατὰ τὴν χάρυβδιν πορθμοῦ μέγρο
 ἐς τὴν Κέρκυραν, ὥστε πολλάκις ἐγὼ ἐνταῦθα γενόμενος διεπο-
 ρούμεν ὄρη ποτὲ ἄρα τῆς Καλυψοῦς ἢ νῆσος εἶη. ταύτης γὰρ
 τῆς θαλάσσης οὐδαμῆ νῆσον τεθέμμαι, ὅτι μὴ τρεῖς, οὐ πολλῶ
 5 ἄποθεν τῆς Φαιακίδος, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ σταδίων τριακοσίων ἄγ-
 χιστά πη ἀλλήλων οὖσας, βραχείας κομιδῆ καὶ οὐδὲ ἀνθρώπων
 ἐχούσας οἰκία οὔτε ζῶων οὔτε ἄλλων τὸ παρῦπαν οὐδέν. Ὅσοι
 10 τῆς Φαιακίδος ὄντα οὐ πολλῶ ἄποθεν ἢ σχεδίᾳ, ὡς φησιν Ὀμη-
 ρος, ἢ ἄλλω τῷ τρόπῳ νηὸς τινος χωρὶς ἐνθένδε διαπορθμεύ-
 σασθαι. ἀλλὰ ταῦτα ἡμῖν ὅσον τεκμηριοῦσθαι εἰρήσθω. τοῖς
 γὰρ παλαιωτάτοις ἐς τὸ ἀκριβὲς ἐναρμόσασθαι τὸν ἀληθῆ λόγον P 629
 οὐ ῥᾶδιον, ἐπεὶ ὁ πολὺς χρόνος τὰ τε τῶν χωρίων ὀνόματα καὶ
 15 τὴν ἀμφ' αὐτοῖς δόξαν ἐκ τοῦ ἐπὶ πλείστον μεταβάλλειν φιλεῖ.
 τὸ πλοῖον ἀμείλει, ὅπερ ἐν γῆ τῇ Φαιακίδι ἐκ λίθου λευκοῦ πε-
 ποιημένον παρὰ τὴν ταύτην ἀκτὴν ἔσθηκεν, ἐκείνην τινὲς εἶναι
 τὴν ναῦν οἴονται, ἢ τὸν Ὀδυσσεῆ ἐς τὴν Ἰθάκην ἐκόμισεν, ἥντι-
 κα ξαναγεῖσθαι αὐτὸν ἐνταῦθα ξυλέβη. καίτοι οὐ μοροειδὲς τὸ
 20 πλοῖον τοῦτ' ἔστιν, ἀλλὰ ἐκ λίθων ὅτι μάλιστα πολλῶν ξόγκει-
 ται. καὶ γράμματα ἐν αὐτῷ ἐγκυκλόαται καὶ διαρρηθῆν βοῆ

7. οἰκία ἐχούσας L. *ibid.* οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ P.
 9. ἐνταῦθα] ἐνταῦθεν H. 10. Ὀμηρος] *Odyss.* 2, 33. 11. νηός]
 νηός P. νηός H. νηός Hm. 12. ἡμῖν] μὲν H. 15. αὐτοῖς]
 αὐτῆς L. 16. Φαιακίδι] Φαιακίων Reg. 17. παρὰ τὴν ταύ-
 της ἀκτὴν ἐκείνη τινὲς οἴονται εἶναι, ὃ τὸν Ὀδυσσεῆ Reg.
 20. τοῦτ'] τοῦτο L.

ad Corcyram, nulla est insula, quae ab hominibus incolatur. Quare mi-
 hi saepe illac pervecto haerere contigit, cum insulam Calypsus quaero-
 rem. In eo certe mari tres solum vidi insulas, stadiis non amplius tre-
 centis dissitas a Phaeacide, inter se proximas, ac perexiguas: quae et
 hominum et pecudum cultu, rebus denique omnibus vacant: Othenes in-
 sulas iam eas appellant: atque hic forte habitasse Calypsum quiespiam
 dixerit, eamque fuisse causam, cur Ulysses non procul a terra Phae-
 acide positus, Schedia, ut ait Homerus, aliove quopiam modo, sine na-
 vi inde transmiserit. Haec a nobis, quantum coniectura assequi possu-
 mus, dicta sunt. Neque enim facile est de rebus vetustissimis tam ve-
 ro loqui, ut omnia bene cohaerant; cum longa dies non modo vocabula,
 sed notitiam quoque locorum mutare plerimum soleat. Sunt qui existi-
 ment, navim ex lapide candido, quae in Phaeaciae littore visitur, eam
 esse, quae Ulysses vexit in Ithacam, cum illic exceptus fuisset hospi-
 tio. Attamen navigium illud non est uniusmodi; sed multis lapidibus
 constat, ac notae incisae habet, quae diserte testantur, id olim positum

τῶν τινα ἐμπόρων ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἰδρῖσασθαι τὸ ἀνάστημα
 B τοῦτο Διὰ τῷ Κασίῳ. Διὰ γὰρ Κάσιον ἐτίμων ποτέ οἱ τῆδε
 ἄνθρωποι, ἐπεὶ καὶ ἡ πόλις, ἐν ἧ τὸ πλοῖον τοῦτο ἔστηκεν, ἐς
 τόνδε τὸν χρόνον Κασώπῃ ἐπικαλεῖται. τοῦτον δὲ τὸν τρόπον
 ἐκ λίθων πολλῶν καὶ ἡ ναὺς ἐκείνη πεποιήται, ἦν Ἀγαμέμνων⁵
 ὁ τοῦ Ἀτρέως τῆς Εὐβοίας ἐν Γερμιστῷ ἀνέβηκε τῇ Ἀρτέμιδι,
 ἀφοσιούμενος κὰν τοῦτῳ τὴν ἐς αὐτὴν ὕβριν, ἦν ἵκα διὰ τὸ τῆς
 H 355 Ἰφριγενείας πάθος τὸν ἀπόπλον ἢ Ἀρτεμις ξυνεχώρει τοῖς Ἑλλη-
 σιν. ἂ δὴ γράμματα ἐν πλοίῳ τοῦτῳ ἢ τηρικᾶδε ἢ ὕστερον ξυ-
 σθέντα δηλοῖ ἐν ἔξαμέτρῳ. ὧν τὰ μὲν πλείστα ἐξέτηλα χρόνω 10
 C τῷ μακροῦ γέγονε, τὰ δὲ πρῶτα καὶ ἐς τότε διαφαίνεται λέ-
 γοντα ὧδε

Νῆα μέλαιναν ἰδρύσατο τῆδ' Ἀγαμέμνων,

Ἑλλήνων στρατιῆς σῆμα πλοῖζομένης.

καὶ ἐν ἀρχῇ ἔχει „Τύννιχος ἐποίησ' Ἀρτέμιδι Βολοσία.“ οὕτω 15
 V 223 γὰρ τὴν Ἑλλείθυιαν ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἐκάλουν, ἐπεὶ καὶ βο-
 λὰς τὰς ὠδῖνας ἀνόμαζον. ἐμοὶ δὲ αὐθις ὄθινηπερ ἐξέβην ἱέσοι.

Ἐπειδὴ ἐς τὴν Κέρκυραν οὗτος ὁ Γότθων στόλος ἀφίκετο,
 αὐτὴν τε ἦγον καὶ ἔφερον ἐξ ἐπιδρομῆς καὶ δεῦαι ἄλλαι αὐτῇ τῆ-
 σοι ἐπικρινται, αἱ Συβόται καλοῦνται· διαβάντες δὲ καὶ ἐς τὴν 20
 ἠπειρὸν ἐξαιπινάλως ἅπαντα ἐληίζοντο τὰ ἀμφὶ Λαωδώνην χωρῖα

4. Κασώπῃ] Κασίωπῃ Scaliger. *ibid.* τοῦτον δὲ — ἐμοὶ δὲ αὐ-
 θις om. L. 6. Γερμιστῷ] Scribebatur Γερμιστῷ. 15. ἐν ἀρχῇ
 PHm. ἐν ἀρχῆς H. *ibid.* Τύννιχος Welcker. Syll. epigr. p. 226.
 Vulgo Τύννιχος. *ibid.* Βολοσία] Βολωσία Etym. M. p. 205, 25.
 17. ἀνόμαζον Etym. M. Legebatur ἰνόμιζον. 20. Συβόται]
 συμβότα Reg. σύνται H. *ibid.* ἐς] εἰς L.

ab insitore quodam, et Iovi Casio consecratum. Quippe Iovem Casium
 illius orae incolae quendam venerabantur; ex quo nomen etiamnum ma-
 net urbi Cassiopae, ubi stat ea navis. Similiter ex multis lapidibus
 compacta est illa, quam Atrei filius Agamemnon Geraesti in Euboea Dia-
 nae dicavit, expiare pergens factam ipsi iniuriam: quo tempore Diana,
 placata casu Iphigeniae, liberam Graecis navigationem concessit. Rem
 declarat inscriptio huic navi vel tunc vel postea insculpta, constansque
 hexametro, cuius partem maximam vetustas delevit: duo primi versus
 adhuc extant in haec verba: Navem nigram posuit hic Agamemnon
 Monumentum navigantis Graecorum exercitus. Quibus ista praefixa
 sunt: Tenichus faciebat Dianae Boloisiae. Sic olim appellabant Lucinae:
 eo quod dolore partus solas, sive Deae iactus, esse ducerent. Sed
 unde sum digressus, eo nunc redeundum.

Gotthi, appulsa in Coreyram classe, eam eadem caeterasque omnes
 insulas adiacentes, quas appellat Sybotas, vastarunt, transvestique in

καὶ διαφερόντως Νικόπολιν τε καὶ Ἀγγισσον, οὗ δὲ Ἀγγισσην, τὸν D
 Αἰνεῖον κωτίρα, ἐξ Ἰλίου ἀλούσης ξὺν τῷ παιδί πλείοντά φασιν
 οἱ ἐπιχώριοι ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι καὶ τὴν ἐπωνυμίαν τῷ
 χωρίῳ δοῦναι. περιόντες δὲ τὴν παραλίαν ὅλην καὶ ναυσὶν
 5 Ἑλλήνων ἐντυχόντες πολλαῖς αὐτοῖς φορτίοις ἀπάσας εἶλον. ἐν
 ταῖς εἶναι ξυνέβη καὶ τῶν νηῶν τινας, αἱ τῇ Ναροσῷ στρατιᾷ
 ἐκ τῆς Ἑλλάδος τὰ ἐπιτήδεια ἔφερον. ταῦτα μὲν οὖν τῆδε ξυν-
 ηρέχθη γενέσθαι.

κγ'. Τωτίλως δὲ πολλῶ πρότερον Γότθων στρατεύμα ἐς P 630

- 10 Πικηνοὺς ἐνέγγαγε πέμψας, ἐφ' ᾧ δὲ τὸν Ἀγκῶνα ἐξελοῦσιν·
 οἷς δὴ ἄρχοντας τοὺς ἐν Γότθοις ἄπασι δοκιμωτάτους ἐπέστησε,
 Σκιπούαρ τε καὶ Γίβλαν καὶ Γουνδοῦλφ, ὅσπερ Βελισαρίου δο-
 ρυφόρος ἐγγένοι ποτέ. τινὲς δὲ αὐτὸν Ἰνδοῦλφ ἐκάλουν. οἷς
 δὴ καὶ πλοῖα μακρὰ ἐπὶ καὶ τεσσαράκοντα ἔδωκεν, ὅπως τὸ
 15 φρούριον κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν πολιορκοῦντες ῥᾶδόν τε καὶ
 ἀπονώτερον τὴν αὐτοῦ ἐνικράτειαν θήσονται. χρόνου δὲ ταύτης B
 τῇ προσεδραία τριβέντος συχνῶ, ξυνέβαινε τοὺς πολιορκουμέ-
 νους τῇ τῶν ἀναγκαίων ἀπορίᾳ πιέζεσθαι. ἄπερ ἐπεὶ Βαλερια-
 νὸς ἔμαθεν, ἐπὶ Ῥαβέννης διατριβὴν ἔχων, ἀμύνειν τε κατὰ
 20 μόνας τοῖς ἐν τῷ Ἀγκῶνι Ῥωμαίοις οὐχ οἷός τε ὢν, πέμψας πρὸς
 Ἰωάννην τὸν Βιταλιανοῦ ἀδελφιδοῦν ἐπὶ Σαλαῶν ὄντα ἔγραψε
 τάδε, „Οτι μόνος ἡμῖν ὁ Ἀγκῶν τοῦ κόλπου ἐντὸς ἀπολλέλιπται,

1. Ἀγγισσον] ἀγγι(α)λον HL. 2. πλείοντα] πλείοντας L. 4. ναυ-
 σὶ φωμαίων Reg. 6. ταῖς] αἷς Reg. 9. τωτίλλας L. 10. πι-
 κηνοὺς Hm. Πικηνοὺς P. πικηνοὺς H. 12. Γίβλαν] γίβαλ Reg.
 ibid. Γουνδοῦλφ] γουνδοῦλ H. σουνδοῦλ L. 13. Ἰνδοῦλφ]
 ἰνδοῦλ HL. 16. αὐτοῦ] ἑαυτοῦ L. 17. συνέβαινε L. 22. μό-
 νος ὁ ἀγκῶν ἡμῖν L. ibid. ἐντός] τοῦ ἐντός L.

continentem, circumiecta Dodonae loca populati sunt subita vi, quam praecipue senserunt Nicopolis et Anchisus; ubi Anchisen Aeneae patrem, capto ex Ilio cum filio navigantem, vivere desiisse, et loco dedisse nomen indigenae memorant. Oram omnem maritimam legentes, in Graecorum naves inciderunt non paucas, et omnes cum oneribus ceperunt. In eo fuere numero naves aliquot, quae cibaria Narsetis copiis e Graecia advehebant. Haec ibi ita se habuerunt.

23. Iam multo ante Totilas in Picentes Gotthorum exercitum miserat, Anconam expugnare inasum, eique Duces praefecerat Gotthorum omnium spectatissimos, Scipuarem, Giblam atque Gundulphum, sive, ut quidam appellabant, Indulfum, qui olim Protector fuerat Belisarii. Hi naves etiam longas XLVII. a Totila acceperant, ut castellum terra marique obsessum, eo facilius ac minori negotio caperent. Iam longe obsidio protracta fuerat, cum ea cinctos urgere coepit cibarium penuria. Qua de re certior factus Valerianus, qui Ravennae tunc mora-

καὶ αὐτοὺς οἶσθα, εἴπερ ἔτι μὴν ἀπολέλειπται. οὕτω γὰρ τοῖς ἐκ τούτῳ Ῥωμαίοις πικρότατα πολιορκουμένοις τὰ πράγματα ἔχει
 C ὥστε δέδοικα μὴ βοηθοῦντες ἕξωροι ὤμεν, ὀπίσω τοῦ καιροῦ τὴν σπουδὴν ἔχοντες, ἕωλόν τε τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ προθυμίαν ποιούμενοι. ἀλλὰ παύσομαι. ἡ γὰρ τῶν πολιορκουμένων ἀνάγ-5
 κη μακροτέραν τὴν ἐπιστολὴν οὐκ εἶμι γίνεσθαι τὸν χρόνον ἐφ' ἑαυτὴν ἀκριβῶς σφίγγουσα καὶ ὁ κίνδυνος ὀξύτεραν τοῦ λόγου τὴν ἐπικουρίαν ζητῶν.“ ταύτην Ἰωάννης ἀναλεξάμενος τὴν ἐπιστολὴν, καίπερ αὐτῷ πρὸς βασιλέως ἀπορρηθὲν, αὐτοκλείε-
 D προύργιαυτέρα τὴν ἀπὸ τῆς στενοχωρίαν πεποιημένος. ἄνδρας τε ἀπολεξόμενος, οὓς πάντων μάλιστα ἀγαθοὺς τὰ πολέμια ὤφειτο εἶναι, καὶ αὐτῶν ὀκτὼ καὶ τριάκοντα πλοῖα μακρὰ ἐμπλησάμενος πλοῖα τε ὡς τάχιστα καὶ πρὸς πόλεμον τὸν ἐν θαλάσῃ ὡς ἄριστα πεποιημένα, ἐνί τε αὐτοῖς τῶν ἐπιτηδείων 15
 ἐνθήμερος, ἄρας ἐκ Σαλώνων τῷ Σκαρδῶνι προσέσχε. οὗ δὲ καὶ Βαλεριανὸς ζὺν ναοὶ δώδεκα οὐκ ἐς μακρὰν ἤλθεν.

Ἐπειδὴ δὲ ἀλλήλοις ζυνέμιξαν, κοινολογησάμενοί τε καὶ τὰ σφίσι ζύμφορα δόξαντα εἶναι βεβουλευμένοι, ἐνθὲνδε μὲν

1. καὶ] *Legebatur* ὡς. *ibid.* μὴν] *θὴν* HL. *ibid.* γὰρ] *γούν* H. τοῖς ἐν τῷ Ῥωμαίοις — *πολιορκουμένους* L a pr. m. 3. βοηθοῦντες] *φροβηθέντες* L. *ibid.* ὀπίσω] *ἐπίσω* L. 4. ἕωλον — *ζητῶν* om. L. 9. αὐτοκλείετος L. 12. μάλιστα πάντων L. 16. „Σκαρδῶνι] *στόλῳ* Reg. Fortasse legendum *Πόλῳ*, cuius est supra facta mentio p. 488 b.“ MALT. ἀγκῶνι H. 19. βεβουλημένοι L.

batur, cum opem Romanis, qui Anconae erant, afferre per se solus non posset, ad Ioannem Vitaliani nepotem, Salonis agentem, litteras misit in hanc sententiam scriptas. Scis ipse citra sinum Ionium nihil nobis reliquum esse praeter Anconam; si tamen haec adhuc restat. Romanorum enim, qui illic arctissime obsidentur, res eo loci deductae sunt, ut verear, ne intemptivum afferamus auxilium, et collata serius opes studium frustretur nostrum. Hic desino: longiorem enim epistolam scribere vetat obsessorum necessitas, sibi tempus totum arripiens, et periculum opem postulans dicto promptiorem. Ioannes, lecta hac epistola, sponte sua, contra quam Imperator vetuerat, proficisci non dubitavit; angustiarum, in quas fortuna rem adduxisset, habendam potius rationem ducens, quam mandatorum Principis. Virorum delectu habito, quos omnium bellicosissimos iudicabat, his naves longas implevit xxxviii. expeditissimas, et ad proellum maritimum optime factas; cumque nonnihil annonae in eas imposuisset, Salonis profectus, Scardonem appellit: quo Valerianus cum navibus xii. paulo post venit.

Postquam vires iunxere, colloquio inter se inito, quid opus facto esset deliberarunt. Inde digressi, ad continentis adversae oppidum ap-

ἀποπλεύουσιν, ἕς δὲ ἠπειρον τὴν ἀντιπέρας κατάραντες ἕς χωρίον P 631
 ὀρμίζονται, ὃ δὴ Σινογαλλίαν Ῥωμαῖοι καλοῦσι, τοῦ Ἀγκῶνος
 οὐ πολλῶ ἄποθεν. ὅπερ ἐπεὶ οἱ Γότθων στρατηγὸς ἕμαθον,
 πλεία μακρὰ καὶ αὐτοὶ τὰ σφίσι παρόντα, ἐκτὰ καὶ τεσσαρά-
 5 κοῦτα ὄντα, Γότθων τῶν λογίων αὐτίκα ἐπλήρουν. τὸ δὲ
 ἄλλο στράτευμα ἐπὶ τῇ προσεδρεία τοῦ φρουρίου ἀπολιπόντες V 224
 εὐθὺς τῶν πολεμίων ἐχώρουν. ἤγειτο δὲ τῶν μὲν ἐπὶ τῇ πολιορ-
 κῆ μεμενηκότων ὁ Σκιπούαρ, τῶν δὲ δὴ ἐν ταῖς ναυσὶν ὄντων
 Γίβλας τε καὶ Ἰνδοῦλαφ. ἐπειδὴ τε ἄγχιστα ἀλλήλων ἐγένοντο,
 10 τὰς τε ναῦς ἐκάτεροι ἀνεκώχενον καὶ ξυναγαγόντες αὐτὰς ἐς ὀλί-
 γον παραίνεσιν ἕς τοὺς στρατιώτας ἐποιούντο τινα. πρῶτοί
 τε Ἰωάννης καὶ Βαλεριανὸς ἔλεξαν τοιάδε „Μηθεὶς ὑμῶν, ὧ B
 ξυστρατιώται, ὑπὲρ τοῦ Ἀγκῶνος τούτου μόνου καὶ τῶν ἐν
 15 αὐτῷ πολιορκουμένων Ῥωμαίων ἀγωνιεῖσθαι ταῦν οἴεσθω, μη-
 ἀλλὰ ξύμπαν, ὡς ξυνελόντας εἰπεῖν, τὸ τοῦ πολέμου κεφάλαιον H 366
 ἐνταῦθα εἰστάναι, ἐνθα τε ἂν ἀποκλῖναι ξυμβαίη τὴν μάχην,
 ξυγκροῦσθαι αὐτῇ καὶ τῆς τύχης τὸ πέρας. οὕτως γὰρ περὶ
 τῶν παρόντων σκοπεῖθε· πολλή τις ἐπὶ ταῖς δαπάναις ἀπόκειται
 20 τοῦ πολέμου ῥοπή, τοὺς τε τῶν ἐπιτηδείων σπανίζοντας ἤττα-
 σθαι τῶν πολεμίων ἐπάναγκες. λιμῶ γὰρ οὐκ οἶδεν ἢ ἀρετῇ
 ξυνοικλῆσθαι, πεινῆν τε καὶ ἐνδραγαθίζεσθαι οὐκ ἀνεχομένης

2. ὃ δὴ Σινογαλλίαν P cum Scaligero. ὃ δρηοὺν οἱ ἐκ γαλλίας H.
 9. Γίβλας] γιβάλ L. ibid. Ἰνδοῦλαφ] Ἰλδοῦφ H. γουνδοῦλαφ L.
 11. πρῶτοι] πρῶτον Reg. 13. μόνου τούτου L. 14. ταῦν]
 τονῦν H: illud Hm 15. τὰ τῆς ξυμβολῆς τῆσδε] τῆς ξυμβολῆς
 τῆσδε Reg. 16. συνελόντας L. 18. ξυγκροῦσθαι Reg. σγ-
 κροῦσθαι L. ξυγκληροῦσθαι P. 19. παρόντων σκοπεῖται ἢ
 τοῦ πολέμου ῥοπή H. ibid. σκοπεῖσθε Reg. σκοπεῖτε P.

plicant, quod a Romanis dicitur Senogallia, nec procul Ancona distat.
 Gotthorum Duces, eorum adventu cognito, mox naves et ipsi longas,
 quae praesto erant, numero XLVII. Gotthorum flore naves complent, caeteris-
 que copiis ad castelli obsidionem relictis, ad hostem recta tendunt.
 Eorum, qui ad obsidionem remanserant, dux erat Scipuar: navigantium,
 Giblas atque Indulphus. Cum ad se invicem accessissent, utriusque na-
 vium cursu inhibito, et coacta classe, concionem ad milites habuerunt:
 ac priores sic orati sunt Ioannes et Valerianus. Nemo vestrum, Commi-
 litones, pro Ancona solum et obsessis ibi Romanis dimicaturum se modo
 putet, eoque distansat spectare hoc proelium; sed ut omnia uno verbo
 complectamur, belli summam in illo positam esse, et ad quos pugnae
 victoria inclinaverit, eos pariter fortunae metam assecuturos. Hanc
 enim de re praesenti cogitationem suscipite. Ad bellum gerendum mo-
 menti plurimum habet sumptuum copia, et qui penuria victus laborant,

τῆς φύσεως. τούτων δὲ τοιούτων ὄντων ἄλλο μὲν οὐδὲν δρό-
 C ρωμα ἡμῖν ἐκ τοῦ Ἀρνούτου ἐς Ἐβένναν ἀπολείπεται, ὅκη
 ἂν τὰ ἐδώδιμα ἡμῖν τε καὶ ἵπποις ἡμετέροις ἀποκεῖσθαι δεή-
 σει, οὕτω τε οἱ πολέμιοι κρατοῦσι τῆς χώρας ὥστε φλιον οὐδὲν
 μεμνήσκην ἡμῖν ἐνταῦθα χωρίον, ὅθεν ἂν καὶ κατὰ βραχὺ τῶν 5
 τι ἐπιτηδεῖων ἐκπορίζεσθαι χρή. ἐς δὲ τὸν Ἀγκῶνα ἡμῖν ἡ
 προσδοκία μεμνήσκει πᾶσα, τοῦ καὶ τοῖς ἕξ ἡπείρου τῆς ἀντιπέ-
 ρας καταίρουσιν ἐνταῦθα πρῶσθαι δυνατόις εἶναι καὶ ἀσφάλειαν
 ἔχειν. οὐκοῦν εὐήμερήσαντες ἐν τῇ ξυμβολῇ σήμερον καὶ βασι-
 λεῖ τὸν Ἀγκῶνα, ὡς τὸ εἶδος, κρατυνάμενοι τάχα ἂν καὶ τᾶλλα 10
 τοῦ πρὸς Γότθους πολέμου ἐν ἡλίαισι ἀγαθαῖς τὸ λοιπὸν ἔξομεν.
 D σφαλέντες δὲ ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, ἄλλο μέντοι πικρὸν οὐκ ἂν εἴ-
 πομεν, ἀλλὰ δοίη τὴν Ἰταλίαν ἐπικράτησιν ὁ θεὸς Ῥωμαίους
 διηνεκῆ εἶναι. κάκεινο δὲ ἡμῖν λογίζεσθαι ἄξιον, ὡς κακοῖς ἐν
 τῷ ἔργῳ γινομένοις ἡμῖν οὐδὲ ἀποφεύγειν ἔξόν. οὔτε γὰρ τὴν 15
 γῆν ἔξετε πρὸς τῶν ἐναντίων κατελημμένην οὔτε τὴν θάλασσαν
 πλώμον, οὕτω θαλασσοκρατούντων τῶν πολεμίων, ἀλλὰ πε-
 ριέσθηκεν ἡμῖν ἡ τῆς σωτηρίας ἐλπίς ἐν ταῖς χερσὶν οὐσα καὶ
 ξυμμεταβαλλομένη τοῖς κατὰ τὴν ἀγώνισιν ἔργοις. ἀνδραγαθί-
 ζεσθε τοίνυν ὅση δύναμις, τοῦτο ἐκεῖνο ἐκλογιζόμενοι, ὡς ἦσση- 20
 θέντες μὲν ἐν τῷ παρόντι τὴν ὑστάτην ἤτταν κληρώσεσθε, νε-

1. οὐδὲν om. L. 8. τοῖς ἵπποις P. τοῖς om. L. *ibid.* ἵπποις
 om. H: habet Hm. 7. τοῦ] ὅπου L. 8. καὶ ἀσφάλειαν] ἐν
 ἀσφαλεῖ L. 9. ἔχειν] ἔχει L. corr. *ibid.* σήμερον] τήμερον L.
 10. κρατυνάμενοι L. *ibid.* τὰ ἄλλα L. 13. Ῥωμαίων διηνε-
 κῆς L. 14. κάκεινο λογίζεσθαι ἡμῖν L. *ibid.* ἡμῖν] ἡμῖν L.
 15. ἡμῖν] ἡμῖν L. 21. κληρωθήσεσθε Reg.

ab hoste vincantur necesse est. Neque enim contubernales sunt famae ac
 vis bellica; non sinente natura, ut vir exhaustus inedia se fortem præ-
 beat. Haec ita se habent: nos vero ab Hydrunte ad Ravennam nullum
 alium iam reliquum habemus munitionum locum, ubi reponendi sint nobis
 equisque nostris commeatu; itaque hostis in ditione sua has oras tenet,
 ut ne vicus quidem supervit amicus nobis, unde rei cibariae aliquantulum
 suppetat. Sustinet Ancona quidquid est spei, fore ut, ex opposita
 continente delati, possumus huc applicare et in tutum recipi. Quare si
 nobis hodierna pugna feliciter cesserit, Ancona sub Augusti imperio, ut
 par est, stabilita, non temere posthac sperabimus plenam victoriam belli
 Gothici. Sin victi diacesserimus ex hoc certamine, hoc tantum (ne quid
 praeterea dicamus gravius) fasit Deus, dominatu Italiae non careant
 aeternum Romani. Id quoque reputare convenit, re segnitè gesta, nul-
 lum fore vobis effugium. Nam nec viam terra praebabit, ab hostibus
 occupata, nec navigabile erit mare, in quo iidem sic dominantur. In
 manibus residet salutis spes, secutura vices rerum, quae edentur in pro-
 lio. Ergo quantum in vobis est animi viriumque, expromite; et cogi-

νικηκότες δὲ μετὰ τῶν ἄγαν ἐδδαιμόνων ξὺν τῇ εὐκλείᾳ τετά-
ξεσθε. “

Ἰωάννης μὲν καὶ Βαλεριανὸς τοσαῦτα εἶπον. καὶ οἱ Γότ- P 632
θων δὲ ἄρχοντες τοιάνδε τὴν παράκλησιν ἐποίησαντο „Ἐπειδὴ
5 πάσης ἀπεληλαμένοι τῆς Ἰταλίας καὶ πολὺν τινα χρόνον οὐκ ἴσμεν
ἐν ὁποίοις ποτὲ μυχθαῖς ἦσαν οἱ κατάρατοι γῆς ἢ τῆς θαλάσσης
διαλαθόντες, τῶν ἡμῖν τετολμήκασιν ἐς χεῖρας λέναι, καὶ ὡς
ἀναμαχόμενοι ἐφ’ ἡμῶς ἤκουσιν, ἐπάνυγκες αὐτοῖς τὸ ἐκ τῆς
ἀβουλλίας ἐγγενόμενον θράσος ἀναχατίζειν προθυμίᾳ τῇ πάσῃ,
10 ὡς μὴ ἐνδιδόντων ἡμῶν τὰ τῆς ἀπονοίας αὐτοῖς ἐς μέγα χωροτή-
μαθία γὰρ οὐ κατ’ ἀρχὰς ἀναστελλομένη ἀναβαίνει μὲν ἐπ’
ἔπειρον τόλμην, ἐς ἀνηκέστους δὲ τῶν παραηπιπτόντων τελευτᾷ
ξυμφοράς. δεῖξτε τοίνυν αὐτοῖς ὅτι τάχιστα ὡς Γραικοὶ τε
εἰσι καὶ ἄνδρσι φύσει καὶ ἡσοσημένοι θρασύνονται, μηδὲ ξυγ- B
15 χωρήσῃτε τὴν διάπειραν αὐτοῖς κέρσω λέναι. ἀνδρεία γὰρ
καταφρονηθεῖσα ἐπὶ παρηρησίᾳ ἐξάγεται μελλῶ, ἐπὶ τῷ προΐε-
ναι τὸ θράσος ὕοκνον γίνεται. ἐπὶ πολὺ δὲ ἀνθέξειν αὐτοῦς
ἀνδραγαθίζομένοις ὁμῖν μηδαμῶς οἴεσθε. φρόνημα γὰρ τῇ θυ-
νάμει τῶν ἀτιῶ χρισμένων μὴ ξυμμετρούμενον πρὸ μὲν τοῦ ἔρ-
20 γου ἐπαιρούμενον ἐν ἀκμῇ φαίνεται, ἀρξαμένης δὲ τῆς ξυμβολῆς
καταρρεῖν εἴωθεν. ὅτε τοίνυν ταῦτα οὕτως ἔχει, ἀναμνήσθητε
μὲν ὄντινα τρόπον οἱ πολέμιοι πολλακίς ἀποπειρασάμενοι τῆς

6. ἦσαν] οἶδε (sic) L. *ibid.* γῆς] τῆς γῆς L. 8. ἀναμαχοῦ-
μενοι L. *ibid.* ἤκουσιν L. ἦκασιν P. 13. ξυμφοράς L.
17. θράσος] θάρσος L. 19. ξυμμετρούμενον L.

tate, si cladem iam accipietis, eam ultimam fore; sin victoriam referetis, eximiam vos felicitatem et gloriam adepturos.

Hæc Ioannes et Valerianus. Gotthorum vero Duces hortatione hac uel sunt. Quandoquidem scelesti illi, qui ex omni Italia pulsi, et in maris terræque ignotis nobis recessus contrusi, per diu latuerant, iam audent nobiscum conferre manum, seque certaminis offerunt; inconsultam eorum audaciam omni ope reprimamus necesse est; ne ipsorum temeritas indulgentia nostra plurimum crescat. Nam nisi præceps insolentia principio coerceatur, in audaciam infinitam evadit, neque alium habet exitum, quam eorum, in quos incurrit, extremam calamitatem. Quæ reprimuntur igitur effleat, ut noverint se esse Græculos, natura effeminatos, qui victi ferociant; nec sinite conatum ipsorum longius progredi. Si quidem ignavia, cui per negligentiam pariter, in maiorem licentiam erumpit, et insolens confidentia processu ipso evadit impigra. Nec diu restituros vobis animos certantibus existimate. Spiritus enim, cui vires eorum, in quibus inest, parum respondent, elatus quidem ante, quem res geratur, speciem vigoris promittit; inuito autem conflictu, dilabi solet. Quæ cum ita sint, tenete memoria, uti hostes damno saepe suo virtu-

ἀρετῆς τῆς ὑμετέρας ἀπήλλαξαν, ἐκλογίλευθε δὲ ὡς οὐκ ἀμει-
 νους ἐκ τοῦ αἰφνιδίου γεγενημένοι ἐφ' ἡμᾶς ὠρμηγνται, ἀλλὰ τὰ
 C παραπλήσια τοῖς προλαβοῦσι τετολημηκότες, τὴν ὁμοίαν καὶ νῦν
 κληρώσονται τύχην.“

- V 225 Τοσαῦτα καὶ οἱ τῶν Γότθων ἄρχοντες παρακείμενοί⁵
 καὶ τοῖς πολεμοῖς ὑπαντιάσαντες μελλήσει οὐδεμιᾷ ἐς χεῖρας ἤλ-
 θον. ἦν δὲ ἡ ναυμαχία ἐς ἄγαν ἰσχυρὰ, πεζομαχίᾳ ἐμφορῆς
 οὔσα. τὰς τε γὰρ ναῦς μετωπηδὸν ἀντιπρώρους ταῖς τῶν ἐναν-
 τίων ἐκάτεροι στήσαντες τὰ τοξεύματα ἐς ἀλλήλους ἀφίεσαν, καὶ
 αὐτῶν ὅσοι ἀρετῆς τι μετεποιῶντο, ὄγχιστά πη ἀλλήλων γινώ-
 μνοι ἐν χρῶ τε ξυνιώντες ἀπὸ τῶν καταστροφμάτων ξυνέμισηον,
 ξίφεσι τε καὶ δόρασιν, ὡσπερ ἐν πεδίῳ, μαχόμενοι. καὶ τὰ προσί-
 μια τοῦ ἀγῶνος τοῦδε τοιαῦτα ἐγγίνοι. ὕστερον δὲ οἱ βάρβα-
 ροὶ ἀπειρία τοῦ ναυμαχεῖν ξὺν πολλῇ ἀταξίᾳ τὴν ξυμβολὴν τήθε
 D ὑέφερον· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν οὕτως ἀπ' ἀλλήλων δίσταντο ὥστε¹⁵
 διδόναι τοῖς πολεμοῖς αὐτοὺς κατὰ μόνας ἐμβάλλειν, οἱ δὲ συ-
 χνοὶ ἐς ταῦτ' ἑξυνιόντες πρὸς ἀλλήλων αἰετῇ τῶν πλοίων στερο-
 H 357 χωρία ξυνεποδίχοντο. εἶκασεν ἄν τις φορητὸν αὐτοῖς τὰ τῶν
 πλοίων ἰκρία ξυγκεῖσθαι. καὶ οἱ δὲ τοξεύειν ἐς τῶν ἐναντίων
 τοὺς διεστῶτας ἐδύναντο, ὅτι μὴ ὀψέ τε καὶ μόλις, οἱ δὲ ξίφε-
 σιν ἢ δόρασι χρῆσθαι, ἦνίκα ἄν σφίσι ἐγκειμένους αὐτοὺς ἴδουεν,
 σιν ἢ δόρασι χρῆσθαι, ἦνίκα ἄν σφίσι ἐγκειμένους αὐτοὺς ἴδουεν,
 σιν ἢ δόρασι χρῆσθαι, ἦνίκα ἄν σφίσι ἐγκειμένους αὐτοὺς ἴδουεν,

1. ὑμετέρας] ἡμετέρας L. 2. ἡμᾶς] ὑμᾶς L. 5. παρακίμε-
 νόμοι om. L. 7. ἦν δὲ] ἦν τε L. 8. ἰδία. πεζομαχίᾳ ἐμφορῆς
 PHm. πεζομαχίᾳ ἰσχυροτέρα H. 10. αὐτῶν] αὐτῶν L. 11. χροῦ
 τε] τε om. L. 12. καὶ τὰ] τὰ μὲν L. 14. ἀπειρία] ἀπειρία Reg.
 15. διέφερον] ἴφερον L: illud Lm. 16. ἐμβάλλειν] ἐμβάλλειν Reg. 20. ἐδύναντο] ἠδύ-
 ναντο L.

*tem experti vestram abecesserint; et pro certo habete eos non sanctos re-
 pente maiori animo huc venisse; at simile praeteritis hoc eorum ausum,
 pari iam exitu mulctatum iri.*

Ita suos hortati classis Gothicae Ductores, occurrunt hosti, nulla-
 que interposita mora congregiuntur. Erat navale certamen acerrimum,
 ac pedestri simile. Nam utriusque, adversis inter se prorsis ac frontibus
 stantes, sese invicem sagittis petebant. Animosissimi quique cominus e
 foris miscabant proelium; et collato pede, non secus atque in campo,
 ensibus atque hastis pugnabant. Principium hoc certaminis fuit. Deinde
 Barbari, cum essent naumachiae rudes, incompositissime dimicantur.
 Nam alii tanto intervallo distabant inter se, ut singulos seorsum inva-
 dere liceret hosti: rursus alii conferti, in spatium iniquius redactis na-
 vibus, mutuo sibi erant impedimento. Dixisses tegetum instar compactos
 intextosque navium malos. Nec nisi aegre tardeque admodum in hostes
 diasitos sagittas expedire Barbari, nec gladiis hastisve uti poterant,

ἀλλὰ κραυγῇ τε καὶ ὤθισμῶ ἐν σφίσι ἀντοῖς διηνεκῶς εἶχοντο, ξυγκρούοντες τε αἰεὶ ἐς ἀλλήλους καὶ τοῖς κοντοῖς αὐθις διωθόμενοι οὐδενὶ κόσμῳ, καὶ πῆ μὲν ξυμφύροντες τῇ στενοχωρίᾳ τὸ μέτωπον, πῆ δὲ ἀποφοιτῶντες πολλῶ ἀποθεν ἐπὶ πονηρῶ τῶ P 638
 βσφετέρῳ ἑκάτεροι. τὰς τε παρακλειύσεις αὐτῶν ἕκαστος ἐς τοῖς ἄγχιστα ὄντας ξὺν ὀλολυγῇ πολλῇ ἐποιῶντο, οἷα ἐπὶ τοὺς πολέμους, ἀλλ' ὅπως τὰς διαστάσεις αὐτοὶ ἀπ' ἀλλήλων ἐργάζωνται. ἡσυχολημένοι τε τῇ ἐς ἀλλήλους ἀμηχανίᾳ τῆς κατὰ σφῶν νίκης αἰτιώτατοι τοῖς πολέμοις ἐγίνοντο. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἀνδρείως μὲν 10 τὰ ἐς τὴν ξυμβολήν, ἐμπίρως δὲ τὰ ἐς τὴν ναυμαχίαν δεαχειρίζοντες, τὰ τε πλοῖα μετωπηδὺν στήσαντες, καὶ οὔτε κατὰ πολὺν διειστώτες ἀλλήλων οὔτε μὴν ἄγχιστα ξυνιόντες περαιτέρω τῆς χρείας, ἀλλὰ ξυμμέτρους αἰεὶ τὰς τε ξυνόδους καὶ διαστάσεις ποιοῦμενοι, ἦν μὲν ναῦν πολεμίαν ἀποσχεδαννυμένην τῶν ἄλλων B
 15 ἐθεῶντο, κατέδνον ἐμβάλλοντες οὐδενὶ ὄνῳ, εἰ δὲ που ξύγχευσιν ἐς τῶν πολεμίων τινὺς ἴδοιεν, ἐνταῦθα τὰ τε τοξείματα συχὰ ἐπεμπον καὶ ἤνικα σφίσι ἐπιπέσοιεν, ἀτάκτοις οὔσι καὶ ξυντριβέσι γεγεννημένοις τῶ τῆς ἀταξίας καμάτῳ ἐκ χειρὸς αὐτοῦς 20 ἐναντιώματα καὶ τὰς κατὰ τὴν μάχην ἀμαρτῦδας ξυμπεπτωκυίας, οὐκ εἶχον καθ' ὅ τι μαχέσονται, οὐδὲ ναυμαχοῦντες, οὐ μέντοι οὐδὲ καθάπερ ἐν πεζομαχίᾳ ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων ἐστῶ-

2. τοῖς κοντοῖς] τοὺς κοντοῦς L: illud Lm. 3. ξυμφύροντες L.
 4. πονηρῶ] πονήρη P. 5. ἑκάτεροι L. ἑκατέρῳ P. ἑκάτερα H.
 7. αὐτοῖς] αὐτοῖς L. 18. συμμέτρους L. 18. ibid. συνόδους L.
 16. τὰ τε L. Aberat τὰ. 18. συντριβέσι L. 21. μαχέσονται] μαχῆσονται Reg.

cum propius instantes cernerent: sed vociferantes trudebant usque alteros alteri, collidentes se invicem, et contis repellentes perturbatissime: modo in arctum cogebant frontem, modo huc illucque procul discedebant cum detrimento. Singuli vicinos magno eiulatu cohortabantur, non utique in hostem, verum ut aptis spatiis abingerentur. Denique mutua districti imperitia, hostibus suis praecipuam victoriae causam praeberunt. At Romani, cum et arma viriliter, et artem naumachiarum scito tractarent, navium prorsus obversis hosti, nec longius intervallis iam colligentes navigia, iam diducentes, si quam hostium navim avulsam a caeteris cernerent, facto impetu facile submergebant. Sicubi confusos viderent Barbaros, eo sagittarum nubem mittebant: propiusque adorti inordinatos ac perturbatione laborantes, cominus interimebant. Adversa fortuna, et iis, quae pugnando deliquerant, fracti Barbari, nesciebant quo pacto proelium sustinerent. Non iam naumachiam edebant; non stabant in foris tanquam si terra pugnarent; sed dimisso certamine, in periculo

τες, ἀλλὰ ῥίψαντες τὴν ἀγώνισιν ἐπικινδύνως ἠτρέμιζον, ἐπὶ τῇ τύχῃ καταλιπόντες. διὸ δὴ ἐς ὑπαγωγὴν οἱ Γότθοι αἰσχρὰν
 C ζῆν πολλῇ ἀκοσμίᾳ ἐτρέποντο, καὶ οὔτε ἀλκῆς οὔτε φρυγῆς τινας εὐπρεπεῦς οὔτε τοῦ μεμνημένοι ἄλλον μεταξὺ πλοίων τῶν πολεμίων ὡς τὰ πολλὰ σκεδαννόμενοι διηποροῦντο. καὶ αὐτῶν τε-5
 νες ναυσὶν ἔνδεκα διέφυγον τε καὶ διαλαθόντες ἐσώθησαν, οἱ δὲ λοιποὶ ἅπαντες ὑπὸ τοῖς πολεμοῖς ἐγένοντο. ὧν δὴ Ῥωμαῖοι πολλοὺς μὲν αὐτοχειρὶ διέφθειραν, πολλοὺς δὲ αὐταῖς ναυσὶ καταδύοντες ἔκτεινον· τῶν δὲ στρατηγῶν Ἰνδοῦλφ μὲν ζῆν ταῖς ἔνδεκα ναυσὶ διαλαθὼν ἔφυγε, τὸν δὲ δὴ ἕτερον ἐζώρησαν Ῥω-10
 μαῖοι. κἀπειτα οἱ ἐν ταῖς ἔνδεκα ναυσὶν ἐς τὴν γῆν ἀποβάντες τὰ μὲν πλοῖα εὐθὺς ἔκαυσαν, ὡς μὴ ὑπὸ τῶν πολεμίων ταῖς χερσὶ γένωνται, αὐτοὶ δὲ περὶ ἐς τὸ στρατόπεδον ἐκομισθῆσαν,
 D ὃ τοὺς ἐν Ἀγκῶνι ἐπολιόρχει. φράσαντές τε αὐτοῖς τὰ ζυμπεσόντα εὐθυαρὸν ζῆν αὐτοῖς τὴν ἀναχώρησιν ἐποιήσαντο, τὸ 15
 στρατόπεδον τοῖς πολεμοῖς ἀπολιπόντες, καὶ δρόμῳ τε καὶ θορῶν πολλῶν ἐς Ἀὔξιμον πόλιν ἐγγύς πη οὔσαν ἀνέδραμον. Ῥωμαῖοι δὲ ἀφικόμενοι ἐς τὸν Ἀγκῶνα οὐ πολλῶν ὕστερον τό τε στρατόπεδον τῶν πολεμίων ἀνδρῶν ὡς ἕρημον αἰροῦσι καὶ τὰ ἐπιτήδεια τοῖς ἐν τῷ φρουρῶν ἐσκομίσαντες ἀπέπλευσαν ἐνθῆνδε. καὶ 20
 Βαλεριανὸς μὲν ἐπὶ Ῥαβέννης ἐχώρησεν, Ἰωάννης δὲ ἐς Σάλω-

2. καταλιπόντες Reg. καταφυγόντες P. 3. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ P. 4. μεμνημένοι om. L. 6. τε om. L. *ibid.* διαλαθόντες HL. 8. πολλοὺς μὲν αὐτοχειρὶ Ῥωμαῖοι διέφθειραν L.: unde διέφθειρον sumpsit pro vulgato διέφθειρον. *ibid.* αὐτοχειρὶ] αὐτοχειρία H. 9. Ἰνδοῦλφ] Ἰλδοῦφ H. γουνδοῦλ L. 10. διαλαθὼν] λαθὼν L. *ibid.* τοὺς δὲ δὴ ἕτερος Reg. 11. κἀπειτα] καὶ ἔπειτα L. 13. περὶ] περὶ Reg. 14. ὃ] ὃ L. *ibid.* ἐπολιόρχει] ἐπολιόρχειν L.

torpebant, fortunae fidei se committentes. Deinde nullo servato ordine, cum terga turpiter verterent, virtutis honestique discessus et cuiusvis rei praeclearas immemores, inter hostium naves dispersi magnam partem haeserunt. Nonnulli clam evasere, cum navigiis elapsi undecim, reliqui omnes in potestatem hostium venerunt. Horum multos Romani suis confecerunt manibus; complures cum navibus mersos aquis extinxere: Ducum alterum cepere vivum: Indulfus furtim excessit, cum illis undecim navibus: quas qui agebant, subinde facta exscensione, ipsas illico corrumpere igni, ne venirent in manus hostium: tum pedibus ad copias, quae Anconam obsidebant, se contulerunt, et narrata clade, extemplo cum illis migrarunt, castris hosti relictis, seque in urbem vicinam Auximum effuso cursu ac tumultuose receperunt. Haud multo post Romani Anconam pervecti, vacua hostium castra occupant, et commeatibus in castellum illatis, inde solvunt: ac Valerianus quidem Ravennam, Ioan-

νας ἀνίστρειψεν. αὐτῆ διαφερόντως ἡ μάχη τό τε φρόνημα καὶ τὴν δόνησιν Τωτίλα τε καὶ Γότθων κατέλυσεν.

κδ'. Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τῆδε Ῥωμαίοις ἐν Σικελίᾳ V 226 τὰ πρῶγματα εἶχε. Λιβέριος μὲν ἐνθρόνους βασιλεῖ ἐς Βυζάντιον P 634 5 μετὰπεμπτος ἦλθεν, Ἀρταβάνης δὲ, τοῦτο βασιλεῖ δεδογμένον, παντὸς ἤρχε τοῦ ἐν Σικελίᾳ Ῥωμαίων στρατοῦ. δς δὲ Γότθους ἐν τοῖς κελίῃ φρουροῖσι ἀπολελειμμένους, ὀλίγους κομιδῆ ὄντας, πολιορκῶν, μάχῃ τε αὐτῶν τοὺς ἐπιξιόντας νικῆσας ἐς πᾶσαν τε ἀπορίαν τῶν ἀναγκαίων καταστησάμενος ὕστερον ὁμολογίᾳ 10 ἔξυμπαντας εἶλεν. οἷς οἱ Γότθοι περιφοβοὶ τε γεγεννημένοι καὶ τοῖς κατὰ τὴν ναυμαχίαν ξυμπεπτωκόσι περιαλοῦντες τὸν πόλεμον ἀπέγίνωσκον, ἤδη δυσέλπιδες τὸ παράπαν γεγεννημένοι, λογιζόμενοι τε ὡς ἐν τῷ παρόντι δὴ ἀσχυρῶς ἡσσημένοι τῶν πολέμιων καὶ παντάπασι διεφθαρμένοι, ἦν τις Ῥωμαίοις βοήθεια 15 καὶ κατὰ βραχὺ ἐπιγένηται, τρόπῳ οὐδενὶ ἀντέχειν αὐτοὺς οὐδὲ χρόνον ῥοπήν τινα ἱκανοὶ ἔσονται, ἢ ἐπὶ τῆς Ἰταλλίας ἐστήξουν. οὐ μὴν οὐδὲ κατὰ πρεσβείαν διαπράξασθαί τι ἐκ βασιλέως ἐν ἐλπίδι εἶχον. πολλάκις γὰρ ἐς αὐτὸν πρέσβεις ὁ Τωτίλας ἐτόνχευε πέμψας. οἱ, ἐπεὶ ἐς ὄψιν Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ ἦλθον, ἀνεδί- H 358 20 δαξαν μὲν ὡς τῆς Ἰταλλίας τὰ μὲν πλεῖστα κατέλαβον Φράγγοι, C ἢ δὲ λοιπὴ ἔρημος ἀνθρώπων τῷ πολέμῳ ἐπὶ πλείστον γεγένηται, Σικελίας δὲ καὶ Δαλματίας, αἵπερ ἀκριφνεῖς ἔτι διέμειναν μό-

4. τὰ πρῶγματα εἶχον ἐν σικελίᾳ L. 6. τοῦ ἐν σικελίᾳ om. L. 13. ἐν om. L. 14. Ῥωμαίοις] Ῥωμαίων H. 15. αὐτοῖς] αὐτοῖς L corr. 18. τουτίλλας L. 19. ἐπεὶ om. L. 20. κλει-στα] πολλά Reg.

nos vero Salonas rediit. Haec demum pugna spiritus et vires cum Totilae, tam Gotthorum, maxime contudit.

24. Eodem intervallo Romana res hunc in Sicilla successum habuit. Cum Liberium inde revocasset Byzantium Imperator, Romanis copiis omnibus, quae erant in Sicilia, Artabanem praefecit. Is Gothos in praesidiis insulae relictos, oppido paucos, obsedit, et certamine victis, qui erumpere ausi sunt, omnes fere extrema ad deditionem compulit. Territi his Gothi, et dolore afflicti, quem accepta proelio navali clades attulerat, ad bellum nihil habebant animi, iam plane desperantes, se reputantes secum, si modo, cum ipsi foede victi profligatique essent, Romanis nonnihil subsidii mitteretur, fieri non posse, ut vel temporis punctum obsisterent, vel in Italia manerent. Nec spes erat, fore ut Augustum ad pactionem aliquam legatione pertraherent. Saepe enim ad eum destinati a Totila Oratores, cum ad ipsius conspectum admissi fuissent, demonstraverant, maximam partem Italiae a Francis teneri; reliquam fore totam bello desolatam esse; Sicilia ac Dalmatia, quae so-

ναι, Ῥωμαίοις ἐξίστανται Γότθοι, δισμούς τε καὶ φόρους ὑπὲρ τῆς ἐρήμου ἀποφέρεισθαι ὁμολογοῦσιν ἀνὰ πᾶν ἔτος καὶ ξυμμαχῆσιν ἐφ' οὓς ἂν βασιλεὺς βούλοιο καὶ ἄλλα κατήκοι αὐτῷ ἔσεσθαι. ἀλλὰ βασιλεὺς μάθῃσιν οὐδεμίαν τῶν λεγομένων ποιούμενος τοὺς πρέσβεις ἅπαντας ἀπεπέμπετο, πρὸς τὸ Γότθων⁵

D ὄνομα χαλεπῶς ἔχων, ἄρδην τε αὐτοὺς τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς ἐξελάσαι διανοούμενος. ταῦτα μὲν οὖν τῆδε ξυνηρέχθη γενέσθαι. Θεωδίδετρος δὲ, ὁ Φράγγων ἀρχηγός, οὐ πολλῶν ἔμπροσθεν ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνιστο νόσῳ, Λιγουρίας τε χωρία ἅτα καὶ Ἄλπεις Κουτίας καὶ Βενετιῶν τὰ πολλὰ οὐδενὶ πόσῳ ἐς ἀπα-¹⁰ γωγὴν φόρου ὑποτελῆ ποιησόμενος. τὴν γὰρ ἀσχολίαν τῶν μαχομένων οικίαν οἱ Φράγγοι εὐκαιρίαν πεποιημένοι τοῖς ἐκείνων περιμαχῆτοις αὐτοὶ ἀκινδύνως ἐπλούτουν. καὶ Γότθοις μὲν πο-
P 635 λίσματα ἄλλα ἐν Βενεταῖς διέμεινε. τὰ μὲν γὰρ ἐπιθαλασσίδια χωρία Ῥωμαῖοι, τὰ δὲ ἄλλα ὑποχειρία σφίσιν ἅπαντα πεποίητο¹⁵ Φράγγοι. Ῥωμαίων τε καὶ Γότθων πόλεμον τόνδε ἤπερ μοι εἴρηται πρὸς ἀλλήλους διαφερόντων καὶ πολεμίους οὐ δυναμένων ἐπικτῦσθαι καινός, Γότθοι τε καὶ Φράγγοι ἐς λόγους ἀλλήλοις ξυλάσι, καὶ ξυνέκειτο, μέχρι μὲν ἂν Γότθοι πρὸς Ῥωμαίους τὸν πόλεμον διαφέρουεν, ἑκατέρους ὧν περιεγένοντο ἐγ-²⁰ κρατεῖς ἤσυχῃ μένειν, μηδὲν τε σφίσι πρὸς ἀλλήλους πολέμιον

1. ἐξίσταντο L. 2. ἀποφέρειν Reg. *ibid* συμμαχῆσιν ἐφ' αὐς L. 6. αὐτοῦς] αὐτὸ L. 8. ἀρχηγός] βασιλεὺς Reg. 10. Κουτίας] σκουτίας H. 12. εὐκαιρίαν] εὐπορίαν L. *ibid*. ἐκείνων] ἐκείνη L. corr. 13. γότθους L. 14. Βενεταῖς] βενετοῖς L. *ibid*. τὰ μὲν] Legebatur τὰ τε. 15. πεποίητο] Legebatur πεποίηται. 16. Γότθων] τῶν γότθων L. 20. ἑκατέρους] ἑξοτας ἑκατέρους L. *ibid*. ὧν περιεγένοντο] ὄνπερ ἐγένοντο Reg.

lae restarent integrae, Romanis Gotthos cedere: pro relicta sibi solitudine tributum annuum ac vectigal obtulerant: et in quoscunque vellet Imperator, se belli socios planeque subditos promiserant. At Imperator dicta respiciens, Legatos omnes remisit, Gotthorum nomen perosus, et in animo habens illos ex Romano Imperio prorsus exterminare. Ibi rem hic status erat.

Paulo ante, Francorum Rex Theodebertus morbo obierat, cum sibi nullo negotio tributaria fecisset nonnulla Liguria loca, Alpes Cottias, agrique Veneti partem maximam. Etenim Franci, arrepta belli, quo Romani Gotthique erant impliciti, opportunitate, sine discrimine dittonem suam his locis auxerunt, de quibus illi pugnabant. Venetorum pauca oppida Gotthis supererant: nam Romani maritima, Franci caetera occuparant. Dum hoc bellum ut dixi, Romani Gotthique inter se gererent, nec novos hostes in se auderent excire, colloquio Gotthos inter ac Francos instituto convenerat, ut quae haberent utrique, his quiete potirentur, nec se invicem armis lacesserent, quamdiu Romanis Gotthi bellum

εἶναι. ἦν δέ γε βασιλεύς ποτὲ Ἰουστινιανοῦ περιέσεσθαι Τωτί-
 λαν τῷ πολέμῳ ξυμβαίη, τηνικάδε Γότθους τε καὶ Φράγγους
 διοικήσασθαι ταῦτα, ἔπη ἄν ξυνοίσειν ἑκατέρους δοκῆ. ἀλλὰ
 ταῦτα μὲν τῆδε ξυνέεικτο. τὴν δὲ Θεοδίβεργτου ἀρχὴν διεδέξατο
 5 Θεοδίβαλδος ὁ παῖς. βασιλεύς τε Ἰουστινιανὸς Λεόντιον, τὸν Β
 Ἀθανασίου γαμβρὸν, ἄνδρα ἐκ βουλῆς, πρεσβευτὴν παρ' αὐτὸν
 ἔπεμψεν ἕς τε ὁμαιχμίαν παρακαλῶν ἐπὶ Τωτίλαν τε καὶ Γότθους
 καὶ χωρίων ἰκιστῆραι τῶν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας αἰτούμενος, ὥνπερ
 Θεοδίβεργτος οὐ δέον ἐπιβατεῦσαι διὰ σπουδῆς ἔσχε.
 10 Λεόντιος δὲ, ἰπειδὴ παρὰ Θεοδίβαλδον ἀφίκετο, ἔλεξεν
 ὧδε „Ἴσως μὲν τι καὶ ἄλλοις παρὰ τὰς ἐλπίδας τισὶ τετυχημένοι
 ξυνέπεσεν, ὅποιον δὲ Ῥωμαῖοις τανῦν πρὸς ἡμῶν γεγενῆσθαι ξυνέ-
 βη, οὐδενὶ οἴμαι ξυνεγεσθῆναι ποτε τῶν πάντων ἀνθρώπων. βα- V 227
 σιλεύς μὲν γὰρ Ἰουστινιανὸς οὐ πρότερον κατέστη ἕς πόλεμον τόν-
 15 δε, οὐδὲ Γότθους πολεμησείων ἐνδηλος γέγονεν, ἕως αὐτῷ Φράγγ-
 γοι φίλας τε καὶ ξυμμιχίας ὀνόματι χρήματα μεγάλα κεκομισμέ- C
 νοι τὴν ἀγωνίαν ξυλλήψεσθαι ὠμολόγησαν. οἱ δὲ οὐχ ὅπως τι
 δεῖν τῶν ὠμολογημένων ἤξιωσαν, ἀλλὰ καὶ προσηδικήκασιν Ῥω-
 μαίους τοιαῦτα οἶα οὐδ' ἄν τις ὑποπτεῦσαι ῥάδιον ἔσχεν. ὁ γὰρ
 20 πατήρ ὁ σὸς Θεοδίβεργτος χώρας ἐπιβατεῦσαι ὑπέστη, οὐδὲν αὐτῷ
 προσῆκον, ἥσπερ βασιλεύς πόνῳ τε πολλῷ καὶ κινδύνοις πολέ-

1. Τωτίλαν] τουτίλλαν L, hic et infra saepe. 2. συμβαίη L.
 3. ξυνήσειν — δοκῆ L. 3. 4. Θεοδιδεργτος — Θεοδιδεργτος L.
 7. ἕς L. εἰς P. 9. ἐπιβατεῦσαι διὰ σπουδῆς L et Suidas s. v.
 ἐπιβῆναι et οὐ δέον. Vulgo ἐπιβατεῦσας (sic P et Vat.: ἐπιστρα-
 τεῦσας H) ἐν σπονδαῖς. 11. ἄλλοις] ἄλλο H. 13. ξυνγεσθῆ
 πόποτε πάντων Reg. 15. αὐτῷ] αὐτό L. 16. τε καὶ ξυμ-
 μιχίας om. L. 21. τε om. L.

inferrent: ac si bello vinceret Iustinianum Augustum Totilas; tum Got-
 thi et Franci transigerent, prout e re esse communi videretur. Haec
 erant pacta conventa. Postquam vero in Regnum Theodeberti succes-
 sit Theodebaldus filius, ad eum Iustinianus Augustus Legatum misit
 Leontium, Athanasii generum ac Senatorem, postulans, ut arma secum
 adversus Totilam et Gotthos iungeret, cederetque locis, quae Theode-
 bertus in Italia contra ius foederis occupasset.

Ubi ad Theodebaldum venit Leontius, ita disseruit: Sunt forte,
 quibus aliquid contra expectationem acciderit; qualia vero a vobis in Ro-
 manos admissa sunt nemini praeterea contigitis unquam crediderim. Et-
 nim Iustinianus Augustus non ante ad bellum istud adiecit animum, nec
 se arma in Gotthos movere prius ostendit, quam Franci auxilia promis-
 sent, amicitiae et societatis nomine accepta ingenti pecunia. At illi, adeo
 non promissi partem implevere aliquam, ut Romanis iniuriam tantam in-
 tulerint, quantam vel suspicari nemo facile possit. Neque enim dubitavit
 pater tuus Theodebertus in provincias contra ius fasque involare, quas Im-

μου, καὶ ταῦτα Φράγγων ἐκποδῶν ἰσταμένων, κύριος γέγονε. διόπερ τανῦν ἐς ἡμᾶς ἦκω, οὐχ ὅπως μέμφομαι ἢ αἰτιάσομαι, ἀλλ' αἰτησόμενός τε καὶ παραιέσων ὅσα ξυνοίσειν ὑμῖν αὐτοῖς μέλλει. λέγω δέ, ὅπως βεβαίωτατα μὲν διασώζητε τὴν ἐπάραχουσαν ἑμῖν εὐπραξίαν, ξυγχορήσητε δὲ Ῥωμαίοις ἔχειν τὰ αὐτῶν 5
 D ἴδια. τοὺς γὰρ δύναμιν περιβεβλημένους μεγάλην καὶ βραχίον τινῶν οὐχ ὅσα κτήσις ἀφαιρεῖσθαι πολλάκις τὰ παρόντα αὐτοῖς ἴσχυσεν, ἐπεὶ τὸ εὔδαιμον τῷ ἀδίκῳ ἐς ταῦτ' ἔξινιεναι οὐδαμῆ εἶωθε. καὶ μὴν καὶ ὅπως ἡμῖν τὸν πρὸς Τωπίαν ξυνδιενέγκητε πόλεμον, τὴν τοῦ πατρὸς ὑποτελοῦντες ὁμολογίαν. τοῦτο γὰρ 10
 ἂν πρέπον γησιόις παισὶ πάντων μάλιστα, ἐπανορθοῦν μὲν, εἴ τι τοῖς γενναίοις ἡμαρτήσθαι ξυμβαίνει, περιστέλλειν δὲ καὶ κρατύνεσθαι ὅσα δὴ αὐτοῖς ἄριστα εἴργασται. ἐπεὶ καὶ τῶν ἀν-
 θρώπων ταῦτα διαφερόντως εὐκτὰ τοῖς ξυνητωτάτοις ἂν εἴη, ὅπως δὴ αὐτῶν τὰ μὲν τῶν ἐπιτηδευμάτων ἄριστα οἱ παῖδες ζή- 15
 λοῖεν, εἰ δέ τι αὐτοῖς οὐκ ὀρθῶς πέπρακται, μὴ ὑπ' ἄλλου του
 P 636 τὸ τοιοῦτον ἢ ὑπὸ τῶν παιδῶν ἄμεινον ἔσεσθαι. καίτοι ἐρηθῆν
 H 359 ὑμᾶς ἀκλήτους Ῥωμαίοις πόλεμον τόνδε ξυνάρασθαι. πρὸς Γότ-
 θους γὰρ ἡμῖν ὁ ἀγὼν ἔστιν, οἷ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἐχθροὶ τε καὶ ὄλωσ
 ἄπιστοι γεγονάσι Φράγγοις, ἕσπονδά τε αὐτοῖς καὶ ἀκέρυκτα 20
 πολεμοῦντες τὸν ἄπαντα αἰῶνα. οἷ δὴ τῶν μὲν δέει τῷ ἐξ ἡμῶν

2. μέμφομαι ἢ αἰτιάσομαι L. 4. βεβαίωτατῆν L. 5. συ-
 χορήσητε L. 7. αὐτοῖς [ἴσχυσεν] αὐτοῖς ἐν παλαιῷ ἀγαθῷ
 ἴσχυσεν L. 8. ταῦτ'] ταῦτόν L. 10. ὁμολογίαν ὑποτελοῦν-
 τεσ L. 11. πάντων] τῶν πάντων L. 12. γενναίοις] γε-
 νομένοισ L. 13. τῶν om. L. 14. συνητωτάτοις L. 16. του
 om. L. 21. ἄπαντα] πάντα L.

perator labore multo bellicisque periculis, idque sine Francorum ope, in ditionem suam subturnerat. Quare huc modo veni, ut, omissis querelis et criminationibus, ea petam ac moneam, quas vobis ipsis profutura sint: nimirum ut vestram stabilitatis optimo felicitatem, et Romanos sinatis habere sua. Certe potentissimos evertit saepe fortunae omnibus iniusta reculae alicuius possessio. Nec vero dives prosperitas cum iniquitate coire solet. Praeterea postulo, ut socia nobiscum arma feras in Totilam, itaque fides paternam liberes. Quippe veros iustosque liberos maxime docet, si quid parentes peccaverint, id corrigere; firmare autem et rata facere, quidquid praeclare constituerint. Hoc in primis optandum sapientissimis viris, ut studiorum, quibus dedisti cum laude fuerint, imitatores relinquunt filios: ac rursus, si quid perperam egerint, id emendet nemo, praeterquam ipsorum liberi. Quin etiam vos, non invitatos, inire cum Romanis oportuit societatem huius belli, quo Gothos petimus, veteres Francorum hostes, et omnino ipsis infidos, ac bellum impacato atque inespriabili odio inferre solitos. Nunc quidem impulsi metu, quem incutimus, adulari vobis non re-

οὐκ ἀπαξιούσι κολακικοὶ ἐς ὑμᾶς εἶναι· εἰ δὲ ποτε ἡμῶν ἀπαλλαγείην, οὐκ ἐς μακρὰν τὴν ἐς Φράγγους ἐνδείξονται γνώμην. πονηροὶ γὰρ ἄνθρωποι τὸν αὐτῶν τρόπον ἀμείβειν μὲν οὐκ εὐτυχούντες, οὐ πρόασοντες κακῶς δύνανται, ἀποκρύπτειν δὲ αὐτὸν
 5 ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἐν κακοπαθείαις εἰώθασιν, ἄλλως τε ἦν καὶ Β
 τῶν πέλας τινὸς δέωνται, τῆς χρείας αὐτοὺς ξυγκαλύπτειν ἀναγκαζούσης τὴν μοχθηρίαν. ὧν ἐνθυμηθέντες ἀνανεοῦτε μὲν τὴν ἐς βασιλεία φιλίαν, ἀμύνεσθε δὲ τοὺς ἄνωθεν ὑμῖν δυσμενεῖς δυνάμει τῆ πάση.“

10 Λεόντιος μὲν τοσαῦτα εἶπε. Θεοδίδβαλδος δὲ ἀμείβεται ὧδε „Ἐνυμάχους μὲν ἐπὶ Γότθους ἡμᾶς οὐκ ὀρθῶς οὐδὲ τὰ δίκαια ποιοῦντες καλεῖτε. φίλοι γὰρ ἡμῖν ταῦν Γότθοι τυγχάνουσιν ὄντες. εἰ ἀβέβαιοι Φράγγοι ἐς αὐτοὺς εἶεν, οὐδὲ ὑμῖν ποτε πιστοὶ ἔσονται. γνώμη γὰρ ἀπαξ μοχθηρὰ ἐς τοὺς φίλους
 15 ὀφθεῖσα ἐκτρέπεσθαι τῆς δικαίας ὁδοῦ ἐς αἰὶ πέφυκεν. ὧν μὲν-
 τοι ἐπεμνήσθητε χωρίων ἕνεκα, τοσαῦτα ἐροῦμεν, ὡς ὁ πατήρ οὐμός Θεοδίδβετος οὔτε βιάσασθαι πώποτε τῶν ὁμόρων τινα ἐν σπουδῇ ἔσχεν οὔτε κτήμασιν ἄλλοτριῶς ἐπιπηδᾶν. τεκμήριον C
 δέ· οὐ γὰρ εἰμι πλούσιος. οὐ τοίνυν οὐδὲ τὰ χωρία ταῦτα Ἑω-
 20 μαίοις ἀφελόμενος, ἀλλὰ Τωτίλα ἔχοντος ἤδη αὐτὰ καὶ διαρρη-
 δην ἐνδιδόντος καταλαβὼν ἔσχεν, ἐφ' ᾧ ἐχρῆν μάλιστα βασιλεία Ἰουστινιανὸν ξυνήδεσθαι Φράγγους. ὁ γὰρ τοῦς τι ἀφελομένους

2. ἐνδείξονται] δείξονται L. 4. οὐ πρόασοντες] καὶ πρόασον-
 τες L. 6. συγκαλύπτειν L. 11. ὧδε] τῷδε Suidas s. v.
 Θεοδίδβαλδος; sed ὧδε s. v. ἀμείβεσθαι. ibid. ενυμάχους L.
 17. οὐμός] ὁ ἑμός Reg. ibid. οὔτε — οὔτε] οὐδέ — οὐδέ P.
 21. ἐχρῆν] χρῆν Reg. 22. συνήδεσθαι L.

nunt: at si quando a nobis se expedierint, quo in Francos animo sint, brevi ostendent. Enimvero homines improbi nec in prospera, nec in adversa fortuna ingenium mutare valent; licet duris in rebus occultare maxime consueverint; praesertim si finitimum opera indigent; quo tempore perversitatem tegere necessitas cogit. His perpensis, cum Imperatore amicitiam renovatis, ac totis viribus ultum ite veterem hostem.

Haec Leontius, cui Theodebaldus ita respondit. Ad societatem belli in Gothos nec recte, nec iure nos invitatis: iam enim nobis amicitia coniuncti sunt: quibus si fidem Franci perfectorint, nec vobis unquam praestabunt. Deprehensus enim semel animus in prava adversus amicos fraude, semper deflectere de recto solet. Quod ad loca attinet, quorum mentionem fecisti, satis habeo dicere, nunquam eo patrem meum Theodebertum spectasse, ut finitimum cuiquam afferret vim, aut in alienas possessiones involeret. Id ex eo conicio, quod mihi non magnas opes reliquit. Neque ille ea loca Romanis eripuit; sed a Totila, qui iam illa obtinuerat, palam tradita occupavit: quo nomine Francis maxime gratulari Iustinianum

τῶν αὐτοῦ κτημάτων ἰδίων, ὅφ' ἐτέρων τιῶν βιασθέντας ὄρων, εἰκότως ἂν χαίροι, τὴν δίκην ἐκτετικῆναι ὀρθῶς καὶ δικαίως τοὺς αὐτὸν ἠδικηκότας οἰόμενος, ἦν μὴ ἐς τοὺς βιασαμένους αὐτὸς φθονερός γένηται, ἐπὶ τῷ προσποιεῖσθαι τὰ τῶν ἐχθρῶν δικαιώματα, οἷς ἐς φθόρον ὡς τὰ πολλὰ περιμύσασθαι εἰώθασιν ἂν-5
 D τούτου διάγνωσιν. ὥστε εἴ τι Ῥωμαίους ἀφελέσθαι τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν φανερὸν γένηται, τοῦτο ἡμᾶς ἀποτινύναι μελλήσει οὐδὲμιᾷ ἐπάναγκες εἶη. ὑπὲρ τε τούτων πρέσβεις ἐς Βυζάντιον σταλήσονται παρ' ἡμῶν οὐ πολλῷ ἔστερον.“ τοσαῦτα εἰπὼν 10
 τὸν τε Λεόντιον ἀπεπέμψατο καὶ πρεσβευτὴν Λεόδαρδον, ἄνδρα Φράγγον, τέταρτον αὐτὸν παρὰ βασιλέα Ἰουστινιανὸν ἔστειλε. καὶ οἱ μὲν ἐς Βυζάντιον ἀφικόμενοι ἔπρασον οὐ ἔνεκα ἧλθον.

V 228 Τωτίλας δὲ νήσους τὰς Λιβύῃ προσηκούσας καταλαβεῖν 15
 διὰ σπουδῆς εἶχε. στόλον οὖν αὐτίκα νηῶν ἀγείρας καὶ στρατεύματα τούτοις ἐνθήμενος ἀξιόχρεων ἕς τε Κουρσικὴν καὶ Σαρδῶν στέλλει. οἱ δὲ τὰ μὲν πρῶτα ἐς Κουρσικὴν ἀποπλεύσαντες, οὐ-
 P 637 δεινὸς αὐτοῖς ἀμυνομένου, τὴν νῆσον ἔσχον, μετὰ δὲ καὶ Σαρδῶν κατέλαβον. ἄμφω δὲ τὰ νήσω ὁ Τωτίλας ὑποτελεῖς ἐς ἀπαγωγ- 20
 γὴν φόρου πεποίηται. ὅπερ Ἰωάννης μαθὼν, ὃς τοῦ ἐν Λιβύῃ Ῥωμαίων στρατοῦ ἤρχε, στόλον τε νηῶν καὶ στρατιωτῶν πλη-

3. αὐτὸς om. L. 4. ἐπὶ τῶ] ἐπὶ τὸ Reg. 6. μέντοι] γὰρ H.
 7. τούτου] τούτων Reg. 8. ἡμᾶς] ὑμᾶς H. 20. τὰ νήσω
 Reg. τὰς νήσους L. ibid. ἐς] ἐν H.

Augustum decuit. Nam qui rerum raptores suorum ab aliis spoliatos videt, is meritam factae sibi iniuriae poenam ipso luisse arbitratus, iure laetatur, nisi forte vindicibus ipse invidet, amplectendo potius quae pro se hostes allegare possint, eo comparata, ut in animis hominum plerumque invidiam excitent. Caeterum iudicibus disceptationem rei permittere utriusque possumus: ut si quid patrem meum Romanis abstulisset constiterit, sine mora cogamur id restituere. Sed de his Legatos Byzantium mittimus brevi. His dictis, remisit Leontium; et Leudardum, genero Francum, ad Iustinianum Augustum legavit cum tribus aliis. Atque illi cum pervenissent Byzantium, rem, cuius gratia venerant, ex sententia conferunt.

Totilas vero, cum adiunctas ditioni Africae insulas affectaret, statim classem collegit, impositoque iusto exercitu, in Corsicam et Sardiniam misit. Ille in Corsicam primum expositus, nemine prohibente, insulam occupavit, ac deinde Sardiniam: tum utramque insulam Totilas vectigalem fecit. Quod ubi accepit Ioannes, militiae Magister in Africa,

θος ἐς Σαρδῶ ἐπεμψεν. οἷπερ ἐπειδὴ Καρνάλειος πόλεως ἄγγιστα ἴκοντο, ἐνοστρατοπεδευσάμενοι ἐς πολιορκίαν καθίστασθαι διανοοῦντο. τειχομαχεῖν γὰρ οὐκ ᾔφοντο οἷοί τε εἶναι, ἐπεὶ Γότθοι ἐνταῦθα φυλακτήριον διαρκές εἶχον. ἐπειδὴ δὲ ταῦτα οἱ 5 βάρβαροι ἔγνωσαν, ἐπιεξελθόντες ἐκ τῆς πόλεως καὶ τοῖς πολεμίοις ἔξαπναιῶς ἐπιπεσόντες τριψόμενοι τε αὐτοὺς οὐδενὶ πόνῳ πολλοὺς ἔκτειναν. οἱ δὲ λοιποὶ φεύγοντες, ἐν μὲν τῷ παραντίκῃ ἐς τὰς ναῦς διεσώθησαν, ὀλίγῃ δὲ ὕστερον ἐνθῆνδε ἀπάραντες ἐς Καρχηδόνα παντὶ τῷ στόλῳ ἀφίκοντο. ἐνταῦθ' αὖ τε διαχει- B
10 μάσαντες ἔμενον, ἐφ' ᾧ δὴ ἅμα ἦρι ἀρχομένῳ παρασκευῇ πλείονι ἐπὶ τε Κουρσικῇ καὶ Σαρδῶ αὐθις στρατεύουσι. ταύτην δὲ τὴν Σαρδῶ ταυτὴν Σαρδινίαν καλοῦσιν. ἐνταῦθα φρέσθαι ξυμβαίνει πῶς ἦς δὴ ἀπογενομένοις ἀνθρώποις αὐτίκα σπασμὸς θανάσιμος ἐπιγίνεται, ἀφ' οὗ δὴ τελευτῶσιν οὐ πολλῷ ὕστερον,
15 γέλωτα γελᾶν ὑπὸ τοῦ σπασμοῦ δοκοῦντές τινα, ὅπερ ὁμωνύμως τῇ χώρᾳ Σαρδώνιον καλοῦσι. τὴν δὲ Κουρσικῇ οἱ πάλαι ἀνθρώποι Κύρνον ἐκάλουν. ἐνταῦθα ὡπερ ἀνθρώποι νάννοι γίνονται, οὕτω δὲ τινῶν ἵππων ἀγέλαι εἰσὶ τῶν προβάτων ὀλίγῃ μαιζόνων. ταῦτ' οὖν τοιαῦτά ἐστι.

20 κί'. Σκλαβηρῶν δὲ πολλὸς ὁμιλος Ἰλλυριοῖς ἐπισκήψαντες C
πάθῃ ἐνταῦθα οὐκ εὐδιήγητα διειργάσαντο. βασιλεὺς δὲ Ἰου-

1. Καρνάλειος] καρνάλειος Reg. 3. οἷοι] οἷον Reg. 12. Σαρδινίαν] σαρδανίαν Reg. σαρδῆνιαν H. Σαρδηνίαν P. 14. ἀφ' οὗ] οὗ L. 16. Σαρδώνιον] σαρδανίαν H: illud Hm. 17. νάννοι:] „γρ. πιρξάσαι et πίθηκας“ Hm. κίθηκας L, κίθηνοι L corr. 18. προβάτων] προβατίων Reg. 19. μαιζόνων Reg. μαιζόνες P. *ibid.* ταῦτ'] ταῦτα μὲν L. 21. διειργάσαντο] εἰργάσαντο L.

classum in Sardiniam cum copiis destinat: quae cum ad urbem Calarim accessissent, castris positis, obsidionem meditabantur, impares se oppugnandis moenibus indicantes, eo quod ibi praesidium Gotthi satis validum haberent. Re Barbari cognita, ex urbe erumpunt, subitoque impetu hostibus facile in fugam versis, multos faciunt: caeteri ad naves tum evasere: nec multo post inde profecti cum omni classe pervenerunt Carthaginem, ibique hie marunt, primo vere bellum iterum in Corsicam et Sardiniam portaturi maiori cum apparatu. Olim Sardo, nunc Sardinia appellatur haec insula: ubi herba nascitur, quam qui degustant, continue letiferam patiuntur convulsionem, cuius subinde vi sic intereunt, ut ridere videantur; convulsione risum efficiente eiusmodi, quem de insulae nomine Sardonium dicunt. Corsicam vero vocarunt veteres Cynrum: hic ut sunt homines nani, sic armenta quaedam equorum, paulo grandiorum ovibus, videre est. Haec hactenus.

25. Cum Sclavenorum ingens multitudo, facta in Illyricum irruptione, infanda perpetraret, in eos Iustinianus Augustus misit exerci-

στιμιανὸς στρατεύματα ἐπ' αὐτοὺς ἐπεμψεν, οὗ δὲ ἄλλοι τε καὶ οἱ
 Γερμανοὺ παῖδες ἤγουντο. οἵπερ τῷ πλήθει τῶν πολεμίων παρὰ
 πολὺ ἐλασσούμενοι χωρῆσαι μὲν αὐτοῖς ὁμόσει οὐδαμῆ ἴσχυσαν,
 ὅπισθεν δὲ αἰεὶ μένοντες τῶν βαρβάρων τοὺς ἀπολειπομένους ἐστ-
 D νοντο. καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἔκτεινον, τινὰς δὲ καὶ ζωογρή-
 H 360 σαντες βασιλεὶ ἐπεμψαν. οὐδὲν μέντοι ἦσσαν οἱ βάρβαροι οὗτοι
 τὰ δεινὰ ἔδρασαν. ἐν ταύτῃ τε τῇ λεηλασίᾳ χρόνον τι μέγα κα-
 τατρίψαντες μῆκος τὰς μὲν ὁδοὺς νεκρῶν ἐπλησαν ἀπάσας, ἐξαν-
 δραποδίοαντες δὲ ἀνάριθμα πλήθη καὶ λησάμενοι ἕμπαντα,
 οὐδενὶς σφίσι ἀντιστατοῦντος, ἐπ' οἴκου ἀπεκομίσθησαν ζῶν 10
 πάσῃ τῇ λιᾷ. οὐδὲ γὰρ διαπορθμεομένους ποταμὸν Ἰστρον
 P 638 ἴσχυσαν σφᾶς ἐνδριεῦσαι Ῥωμαῖοι ἢ ἄλλῳ τῷ βιάσασθαι τρόπῳ,
 ἐπεὶ Γήπαιδες αὐτοὺς μισθαρηήσαντες ὑπεδέξαντο καὶ διεπόρθ-
 μευσαν οὐ μικρομίθοι γεγενημένοι. ἐπὶ κεφαλῇ γὰρ ἐκάστη
 κατὰ στατήρα χρυσοῦν ἢ μισθῶσις ἦν. διόπερ βασιλεὺς ἐδυσ- 15
 φορεῖτο, οὐκ ἔχων τὸ λοιπὸν ὅπῃ ποτὲ αὐτοὺς ἀναστῆλαι δια-
 βαίνοντας ποταμὸν Ἰστρον, ἐφ' ᾧ λησονται τὴν Ῥωμαίων ἀρ-
 χὴν καὶ αἰφνιδίαν τὴν ἀποπορείαν ποιομένους ἐνθενδε, ἥθελέ
 τε τούτων δὴ ἕνεκα Γηπαίδων τῷ ἔθνει εἰς συνθήκας καταστή-
 ναι τινὰς. 20

Ἐν τούτῳ δὲ Γήπαιδές τε καὶ Λαγγοβάρδοι αὖθις πολεμη-
 B σείοντες ἐπ' ἀλλήλους ἤσαν. Γήπαιδές τε δύναμιν τὴν τῶν Ῥω-

1. οὗ] οἷς H. 3. ὁμόσει L. ἀντίον P. 8. [ἐπλησαν] ἀνί-
 πλησαν Reg. 10. ζῶν] ζῶν L. 14. οὗ om. H et Reg.
 ibid. μικρομίθοι Reg. μικρομισθίους γεγενημένους H. 18. καὶ
 om. L. ibid. τὴν] εἰς τὴν HL. 22. τῶν om. L.

tum, cui, praeter alios, Germani filii praecerant. Hi numero longe ho-
 stibus inferiores, obviam illis obsistere non poterant; sic autem subi-
 bant a tergo, ut postremos carperent. Multis caesis, nonnullos cepere
 vivos, et ad Imperatorem miserunt. Nihil tamen minus grassabatur
 hi Barbari. Fuit haec populatio impendio diuturnior; ita ut cadaveri-
 bus vias omnes constraverint, et cum infinita captivorum multitudine
 praedaeque omni, quam cuncta vastando collegerant, domum redierint,
 nemine prohibente. Neque enim ad Istri fluminis traiectionem illis insidias
 Romani struere, nec vim ullam afferre poterant: propterea quod a Ge-
 paeidibus excepti transvehebantur, pacto transmissionis pretio non exi-
 gues; quippe aureum staterem unum pendebant in capita. Ex eo anxius
 Imperator, quod iam illos inhibere non posset, sive fluvium Istrum
 transirent, Romanum direpturi Imperium, sive hinc repente excederent;
 hac de causa pacisci cum Gepaeidibus cupiebat.

Interea loci Gepaedes et Langobardi inter se bellum reparabant.
 Tum Gepaedes, nondum accepto nuntio iurati ab Augusto cum Lango-

μαίων δειμαίνοντες (ἀνήκοι γὰρ οὐδαμῆ ἦσαν ὡς Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ὁμαιχιμῶν ἐνωμότως πρὸς Λαγγοβάρδας πεποιήται) φίλοι καὶ ἕμμαχοι Ῥωμαίοι γενέσθαι ἐν σπουδῇ ἔσχον. πρέσβεις οὖν ἐς Βυζάντιον εὐθὺς πέμπουσι, βασιλέα καὶ αὐτὸν ἐς 5 τὴν ὁμαιχιμῶν παρακαλοῦντες. καὶ ὃς αὐτοῖς μελλήσει οὐδεμιᾷ ἐπὶ τῇ ξυμμαχίᾳ τὰ πιστὰ ἔδωκε. δεηθέντων δὲ τῶν πρέσβειων V 229 τῶνδε καὶ τῶν ἀπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς ἄνδρες δυοκαίδεκα ἄρκια δόντες, ταύτας αὐτοῖς τὰς ξυνθήκας ἐπέρωσαν. οὐ πολλῶ δὲ ὕστερον Λαγγοβάρδαις κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν δεομένοις στρα- 10 τῶν εἰς ξυμμαχίαν ἐπὶ Γήπαιδας Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἔπεμψεν, ἐπενεγκῶν Γήπαισι Σκλαβηρῶν τινὰς ἐπὶ πονηρῶ Ῥωμαίων μετὰ C τὰς ξυνθήκας διαβιβάσαι ποταμὸν Ἰστρον. ἤγουντο δὲ τῆς στρατιᾶς ταύτης Ἰουστινός τε καὶ Ἰουστινιανὸς οἱ Γερμανοῦ παῖ- 15 ῶδες καὶ Ἀράτιός τε καὶ Σουαρτούας, ὃς πρὸς Ἰουστινιανοῦ μὲν ἄρχειν Ἐρούλοις κατέστη πρότερον, ἐπαραστάτων δὲ οἱ τῶν ἀπὸ Θούλης τῆς νήσου ἠκόντων, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, ἐς βασιλέα τε ἀφίκετο φεύγων καὶ Ῥωμαίοις στρατηγὸς τῶν ἐν Βυζαντίῳ καταλόγων εὐθὺς γέγονε, καὶ Ἀμα- 20 λαφρίδος, Γότθος ἀνὴρ, Ἀμαλαφρίδης μὲν Θυγατριδοῦς, τῆς Θεοδερῖχου τοῦ Γότθων βασιλέως ἀδελφῆς, Ἐρμενεφρίδου δὲ υἱὸς τοῦ Θορήγγων ἠγησαμένον. ὄνπερ Βελισάριος μὲν ζῆν Οὐτι- D τήγιδι ἐς Βυζάντιον ἤγαγε, βασιλεὺς δὲ Ῥωμαίων ἄρχοντα κατε-

2. λαγγοβάρδους H. *ibid.* πεποιήται] πεποιήκε Reg. 4. Βυ-
ζάντιον] βυζαντίους Reg. *ibid.* αὐτὸν L. αὐτοὶ P. 8. ταύτη
οἱ αὐτῆς τῆς ξυνθήκης L. 11. πονηρῶ P. 14. Σουαρτούας]
σουαρτούαλ HL. *ibid.* πρὸς] πρὸ Hm. 19. Ἀμαλαφρίδος]
ἀμαλαφρίδας HL. 20. Ἐρμενεφρίδου] ἔρμενεφρου HL.
21. Οὐτιτήγιδι] Ιουτιήγιδι H. Ιουβιτόριδι L.

bardis foederis, Romanorum vires veriti, ad eorum amicitiam et societatem aspirabant enixe. Quamobrem missa confestim Byzantium legatione, rogatus Imperator ut cum ipais quoque foedus pangeret, exemplo data fide illud percussit, idemque Senatores duodecim iureiurando firmarunt petentibus Legatis. Haud multo post, quae adversum Gepaedes Langobardi sociali iure postulabant, misit auxilia Iustinianus Augustus. Gepaedes insimulans, quod in Romanorum perniciem, post foedus lotum. Sclavenorum agmen Istrum fluvium transportassent. Copias illas ducebant Iustinus ac Iustinianus Germani filii, Aratius et Suartuas, cui quidem antea Iustinianus principatum Erulorum decreverat: is vero, ut in superioribus libris narravi, eorum, qui ex insula Thule venerant, rebellionem pulsus, ad Imperatorem confugerat, ac subinde creatus fuerat Magister militum in praesenti. E numero Ducum erat Amalafrius, vir Gotthus, ex filia nepos Amalafriadae sororis Theoderici Gotthorua Regis, et filius Hermenefridi Regis Thoringorum. Hunc Amalafrius cum Vitige Byzantium deportatum a Belisario, Romanorum Ducem Impera-

στήσατο, καὶ τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν Ἀύδουιν τῷ Λαγγοβάρδων ἄφ-
 χοντι κατηγγύησε. τοῦ δὲ στρατοῦ τούτου οὐδεὶς παρὰ Λαγγο-
 βάρδας ἀφίκετο, ὅτι μὴ οὗτος Ἀμαλαφρίδος ζὺν τοῖς ἐπομένοις.
 οἱ γὰρ ἄλλοι ἐν Ἰλλυριοῖς ἀμφὶ πόλιν Οὐλλπιάναν βασιλέως ἐπαγ-
 γιλαντος διατριβὴν ἔσχον, στάσεως ἐνταῦθα πρὸς τῶν οἰκητό-
 ρων γεγενημένης, ὥνπερ ἕνεκα σφίσι αὐτοῖς οἱ Χριστιανοὶ δια-
 μάχονται, ἥπερ μοι ἐν λόγοις τοῖς ὑπὲρ τούτων γεγράφεται. οἱ
 μὲν οὖν Λαγγοβάρδα πανδημεί ζὺν τῷ Ἀμαλαφρίδω ἐς τὰ Γγ-
 παιδων ἤθη ἀφίκοντο, ὑπαντιασάντων δὲ τῶν Γηπουίδων σφίσι
 καὶ μάχης καρτερώς γενομένης ἠσώωνται Γήπαιδες, καὶ αὐτῶν 10
 P 639 παμπληθεῖς φασιν ἐν τῷ πόνῳ τούτῳ ἀποθανεῖν. Ἀύδουιν τε,
 ὃ τῶν Λαγγοβαρδῶν βασιλεὺς, τῶν οἱ ἐπομένων τινὰς ἐς Βο-
 ζάντιον πέμψας εὐαγγέλια μὲν Ἰουστινιανῷ βασιλεὶ ἰδήλου, νεο-
 κημένων τῶν πολεμίων, ἐμίμμετο δὲ οὐ παραγενέσθαι οἱ κατὰ
 τὸ ζυμμαχικὸν τὸν τοῦ βασιλέως στρατὸν, καίπερ Λαγγοβαρδῶν 15
 τοσοούτων τὸ πλῆθος ἔναγχος ἐσταλμένων ἐφ' ᾧ Ναρσῆ ζυστρα-
 τεύσωσιν ἐπὶ Τωτίλαν τε καὶ Γότθους. ταῦτα μὲν οὖν ἐφέ-
 ρετο τῆδε.

Ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ σεισμοὶ κατὰ τὴν Ἑλλάδα ἐπιπε-
 σόντες ἐξάλισοι τὴν τε Βοιωτίαν καὶ Ἀχαΐαν καὶ τὰ περὶ κόλπον 20
 τὸν Κρισαῖον κατέσεισαν. καὶ χωρὶα μὲν ἀνάριθμα, πόλεις δὲ
 ὀκτὼ ἐς ἑδάφος καθεῖλον, ἐν ταῖς Χαϊρώνειά τε καὶ Κορώνεια

3. Ἀμαλαφρίδος] ἀμαλαφρίδας HL. 8. Ἀμαλαφρίδω] ἀμαλα-
 φρίδα H. ἀμαλαφρίδῃ L. 13. ἰδήλου] ἰδήλων L. 16. ἐσταλ-
 μένων] ἐκαρμένων L. 21. Κρισαῖον] κρησαῖον H. 22. κο-
 ρώνη ἦν καὶ πάτρα HL.

tor creavit, et sororem eius Auduino Langobardorum Regi collocavit.
 Illius exercitus nemo ad Langobardos pervenit, nisi Amalafridus cum
 suis. Nam caeteri in Illyrico ad urbem Ulpianam Imperatoris iussu
 constitierunt, ob incolarum seditionem, ortam ex Christianorum contro-
 versis de Religione, ut referam in libris, quos de illis conscribam. Ergo
 Langobardi cum omnibus copiis et Amalafrido Gepaedum fines ingressi,
 factos sibi obvios acerrimo fundunt praelio, eorumque, ut perhibent,
 partem maximam caedunt. Tunc Auduinus, Langobardorum Rex, quos-
 dam e suis assecis Byzantium destinat, laetum cladis hostilis nuntium
 Justiniano Aug. allaturus; eum simul incusans, quod non ex pacto foe-
 deris affuissent ipsius copiae; quamvis nuper tot numero Langobardi
 profecti essent, Narseti in Totilam et Gotthos militarem operam navat-
 uri. Haec ibi acta.

Per id tempus extitere in Graecia maximi terrae motus, et Boco-
 tiam, Achaïam, circumiectasque sinui Crisaeo oras sic concusserunt, ut
 vicos innumeros atque urbes octo solo adaequaverint; in his fuere Chae-

καὶ Πάτραι καὶ Ναύπακτος ὄλη, ἔνθα δὴ καὶ φόνος γέγονεν ἀν- B
 θρώπων πολὺς. καὶ χάος δὲ τῆς γῆς πολλαχῆ ἀποσχισθείσης γε-
 γήνηται. τὰ δὲ διαιρεθέντα ἔνια σχίσματα μὲν αὖθις ἐς ταῦτὸ
 ξυσιόντα τὸ πρότερον τῇ γῆ στήμα τε καὶ εἶδος ἀπέδωκεν, ἔστι
 5 δὲ οὗ καὶ διεστηκότα μεμένηκεν· ὥστε οὐδὲ ἀλλήλοις ἐπιμίγνυ-
 σθαι οἱ τῆδε ἄνθρωποι εἰσι δυνατοὶ ὅτι μὴ περιόδοις πολλαῖς
 χρώμενοι. ἐν δὲ γε τῷ πορθμῷ, ὅνπερ μεταξὺ Θεσσαλίας τε
 καὶ Βοιωτίας ξυμβαίνει εἶναι, γέγονέ τις ἐκ τοῦ ἀφρυνιδίου τῆς
 Θαλάσσης ἐπιρροή ἀμφὶ τε πόλιν τὴν Ἐχιναιῶν καλουμένην καὶ
 10 τὴν ἐν Βοιωτοῖς Σκάρφειαν. πόρρω τε τῆς ἠπείρου ἀναβῆσα H 361
 καὶ κατακλύσασα τὰ ἐκείνη χωρία ἐς ἔδαφος καθέειλεν εὐθύς.
 χρόνος τε πολὺς ἐπιχωριαζούσῃ τῇ ἠπείρῳ ἐτριβῆ, ὥστε τοῖς ἀν- C
 θρώποις περὶ τοῦσι βιατὰς ἐπὶ πλείστον γενέσθαι τὰς νήσους, ἀλ-
 περ ἔνδοθεν τοῦ πορθμοῦ τούτου τυγχάνουσιν οὔσαι, τοῦ τῆς
 15 Θαλάσσης δηλονότι ῥοθίου ἐκλείποντος μὲν τὴν αὐτοῦ χώραν,
 ἐπιπολάζοντος δὲ παρὰ δόξαν τῇ γῆ ἄχρι ἐς τὰ ὕρη, ἃ ταύτη
 ἀνέχει. ἤνικα δὲ τῇ Θαλάσσει ἐς τὰ οἰκία ἐπανιέναι ξυνέπειεν,
 ἰχθύες ἐν τῇ γῆ ἀπελείποντο, ὥνπερ ἡ ὄψις ἀήθης παντάπασιν
 οὔσα τοῖς τῆδε ἀνθρώποις τερατώδης τις ἔδοξεν εἶναι. οὗς δὴ
 20 ἔδωδῖμους εἶναι οἰόμενοι ἀνείλοντο μὲν ὡς ἐπήσοντες, θέρμης
 δὲ αὐτῶν τῆς ἐκ τοῦ πυρὸς ἀψαμένης ἐς ἰχθύρας τε καὶ σηπεδό-
 νας οὐ φορητὰς τὸ σῶμα ὄλον ἀποκεκρίσθαι ξυνέπειεν. ἀμφὶ

2. πολλαχῆ] κολλάκις L a pr. m. 3. σχίσματα L corr. σχίσμα
 L a pr. m. σχήμα P. 6. κολλαῖς] κολλάκις H. 7. Θεσσα-
 λίας] μεσαλίας H. μεγαλίας L a pr. m. 9. Ἐχιναιῶν] ἔχι-
 ναιῶν L. 10. Σκάρφειαν] Vulgo Σκάρφειαν. 13. περὶ] πε-
 ρὶοῖς Reg. ibid. αἰπερ] καίπερ L et Pm. 14. ἔνδοθεν] ἐν-
 τεῦθεν HL. ἐνθῆδε Pm. 16. ἐς τὰ] εἰς τὰ L. 18. ἀκλεί-
 ποντο L. ἀκείλοντο P.

ronia, Corona, Patrae, et Naupactus, quae tota corruit. Ingens perit
 hominum numerus: discessit multis in locis terra, et alicubi iterum
 coeans, pristinam faciem recepit. Est ubi adhuc hiatus extet, ita ut in-
 colae, nisi longo utantur circuitu, commercio misceri nequeant. Mare
 in recessu, quem Thessaliam inter ac Boeotiam efficit, repente circa ur-
 bem Echinæum et Scarpniam Boeotiae longe se effudit in continentem,
 et late restagnans aedificia momento sedibus eruit. Diu campos sic in-
 undavit, ut insulae, quae sunt in eo sinu, pedibus adiri potuerint, de-
 flexo utique maris cursu e loco suo, praeterque opinionem super terram
 effuso ad montes usque, qui prope eminent. Cum aquas mare revoca-
 vit, restiterunt in agris pisces, quorum conspectum plane inusitatum
 portentii loco habuerunt indigenae. Eosdem rati edules esse, capiebant
 quos coquere vellent: at ubi calor ignis ipsos afflaverat, deliquescabant,
 et in sanie abibant toti intolerabilem. Qua in parte terra nomen scis-

δὲ τὰ ἐκεῖνη χωρία, οὗ δὴ σχίσμα ὠνόμασται καὶ σεισμός ὑπερ-
 μεγέθης ἐπιπεσὼν πλείω φόνον ἀνθρώπων ἢ ἐν πάσῃ τῇ ἄλλῃ
 D Ἑλλάδι εἰργάσατο, μάλιστα δὲ ἐπὶ τινι ἑορτῇ. πανηγυρίζον-
 V 230 τες γὰρ ἔτυχον ἐκ πάσης τῆς Ἑλλάδος ἐνταῦθα τότε τοῦτου δὴ
 ἕνεκα ξυνειλεγμένοι πολλοί. ἐν δὲ Ἰταλίᾳ τότε ξυνέπεσε. Κρο- 5
 τωνιάται καὶ στρατιῶται οἱ τὸ φυλακτῆριον ταύτῃ ἔχοντες, ὡν
 Παλλάδιος ἤρχε, πικρότατα πρὸς Γότθων πολιορκούμενοι καὶ
 πιεζόμενοι τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀπορίᾳ, πολλάκις μὲν λαθόντες
 τοὺς πολεμίους, ἐπεμψαν ἐν Σικελίᾳ, μαρτυρόμενοι τοὺς ἐνταῦθα
 τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρχοντας καὶ διαφερόντως τὸν Ἄρταβᾶ- 10
 νην, ὡς εἰ μὴ βοηθοῖεν οὗτοι τάχιστα σφίσι, οὗτοι ἐθελουσίως
 σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν οὐ πολλῷ ὕστερον τοῖς πολεμίους
 ἐνδώσουσιν. οὐδεὶς δὲ αὐτοῖς ἐπικουρήσων ἐνθίνδε ἦλθε. καὶ
 ὁ χειμῶν ἔληγε, καὶ τὸ ἑπτακαίδέκατον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ
 τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυνέγραψε. 15

P 640 κς'. Βασιλεὺς δὲ μαθὼν τὰ ἐν Κρότωνι πρασσόμενα πέμ-
 ψας εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκλίετο τοὺς ἐν Θερμοπύλαις φρουροὺς ἕς
 τε τὴν Ἰταλίαν πλεῖν κατὰ τάχος καὶ τοῖς ἐν Κρότωνι πολιορκου-
 μένοις βοηθεῖν δυνάμει τῇ πάσῃ. οἱ δὲ κατὰ ταῦτα ἐποιοῦν.
 ἄραντες δὲ σπουδῇ πολλῇ καὶ πνεύματος ἐπιφόρου ἐπιτυχόντες 20
 ἀπροσδόκητοι τῷ Κροτωνιατῶν λιμένι προσέσχον. οἱ τε βάρβα-
 ροὶ ἔξαπναιῶς τὸν στόλον ἰδόντες αὐτίκα δὴ μάλα ἕς θεός μέγα
 ἐμπεπτωκότες θορήβην πολλῶν τὴν πολιορκίαν διέλυσαν. καὶ αἰ-

1. σχίσμα] σχῆμα Reg. 4. γὰρ ἔτυχον] ἔτυχον γὰρ H. 5. ξυν-
 ειλεγμένοι] ξυνηνεγμένοι L. 6. οὗ καλάδιος HL. 9. μαρτυ-
 ρούμενοι L. 14. ἑπτακαίδέκατον] δεκακαίδέκατον Reg.
 20. ἄραντες] ἀράμενοι Reg.

aurae servat, horribilis motus maiorem edidit stragem hominum, quam in omni reliqua Graecia, praesertim die festo, cuius celebrandi causa ex universa Graecia multi convenerant. Haec autem in Italia contigerunt. Crotoniatae cum suo militari praesidio, cui Palladius praesert, dira a Gothis obsidione et cibatorum inopia pressi, inciente hoste miserunt saepe in Siciliam denuntiatum exercitus Romani Ducibus, in primis Artabari, ni suppetias oculus ferrent, se, quamvis invitos, cum urbe in fidem potestatemque hostium brevi concessuros: at inde nullus auxilio venit. Interea abiit hiems, quae annum clausit decimum septimum huius belli a Procopio scripti.

26. Certior factus Imperator quid Crotone ageretur, mittit in Graeciam, qui praesidium ad Thermopylas agitantes edicant suo nomine, ut in Italiam actutum navigent, et Crotone obsessis omni ope succurrant. Illi dicto audientes, quam maturae profecti, ac veno secundo usi, Crotonis portum appulerunt inopinato. Barbari, visa repente classe, gravi metu correpti, protinus obsidionem cum magna perturbatione sol-

τῶν οἱ μὲν τινες ναυσὶν ἐς τὸν Ταραντίνων λιμένα διέφυγον, οἱ δὲ περὶ ἴοντες ἐς ἕρος τὸ Σκύλαιον ἀνεχώρησαν· ἃ δὲ ξυνε- B
χθέντα πολλῶ ἔτι μᾶλλον ἐδούλωσε Γότθων τὸ φρόνημα. καὶ ἀπ' αὐτοῦ Ῥάγναρις τε, Γότθος ἀνὴρ δόκιμος μάλιστα, δε 5 τοῦ ἐν Ταράντοις φυλακτηρίου ἤρχε, καὶ Μόρρας, ὅπερ ἐπει- στήκει τοῖς ἐν Ἀχεροντία φρουροῖς, Πακουρίῳ τῷ τοῦ Περανίου τῶν ἐν Δρουοντι Ῥωμαίων ἄρχοντι, γνώμῃ τῶν σφίσι ἐπομέ- νων, ἐς λόγους ἤλθον, ἐφ' ᾧ δὲ ἀμφὶ τῇ σωτηρίᾳ τὰ πιστὰ πρὸς Ἰουστινιανοῦ βασιλέως λαβόντες Ῥωμαίοις σφᾶς τε αὐτοὺς 10 ἐγγχειρίσουσι ξὺν τοῖς ἐπομένοισι καὶ τὰ ὀχυρώματα, ὧν περ ἐπὶ τῇ φυλακῇ καταστάντες ἐτύχχανον. ἐπὶ ταύτῃ μὲν οὖν τῇ ὁμο- C λογίᾳ Πακούριος ἐπὶ Βυζαντίου κομίζεται.

Ναρσῆς δὲ ἐκ Σαλώνων ἕρας ἐπὶ Τωτίλλαν τε καὶ Γότθους ἦει παντὶ τῷ Ῥωμαίων στρατῷ, μεγάλῳ ὑπερφυνῶς ὄντι. χρή- 15 ματα γὰρ κεκομισμένοις ἐπιεικῶς μεγάλα πρὸς βασιλέως ἐτύχχα- νεν. ἀφ' ὧν δὴ ἐμελλε στρατιᾶν τε ἀξιολογωτάτην ἀγεῖραι καὶ ταῖς μὲν ἄλλαις ἐπαρκεῖεν τοῦ πολέμου ἀνάγκαις, τοῖς δὲ δὴ ἐπὶ τῆς Ἰταλίας στρατιώταις ἐκλύσαι τὰ πρόσθεν ὀφλήματα πάν- τα, ἐφ' οἷσπερ αὐτοῖς ὑπερήμερος χρόνου πολλοῦ βασιλεὺς ἐγε- 20 γόνει, οὐ κομιζομένοις ἐκ τοῦ δημοσίου, ἤπερ εἴθισται, τὰς D σφίσι τεταγμένας ξυντάξεις· ἔτι μέντοι καὶ αὐτῶν βιάσασθαι

2. δὲ περὶ ἴοντες P cum Vat. δ' ἐπεξιόντες HL. 3. ἐδούλωσε] Legebatur ἐδούλωσε. ἐδούλωσαν L. 4. Ῥάγναρις] γατθαρις Reg. 5. Ταράντοις] ταράντης L. Fort. Τάραντι. ibid. Μόρ- ρας] μόρρας L. 6. σὺν Πακουρίῳ Hoeschelinus. ibid. τῷ πε- ρανίῳ τῷ ἐν L. 10. ἐγγχειρίσουσι] ἐγγχειρίζουσι Reg. 12. Βυ- ζαντίου] βυζάντιου Reg. 18. Τωτίλλαν L. 17. τοῖς — στρα- τιώταις] τούς — στρατιώτας Suidas s. v. ὑπερήμερος. 19. βα- σιλεὺς] βασιλεῖ H. βασιλέως Hm.

verunt. Pars navibus in portum Tarentinum, alii pedibus ad montem Scyllaeum se receperunt. Qui casus consternationem Gotthorum auxit: eoque factum est, ut Ragnaris, natione Gotthus, vir spectatissimus, qui praesidio Tarentino praeserat, ac Morrhas praefectus praesidio Acherontiae, cum Pacurio Peranii filio, Romanorum Hydrunte morantium Duce, de suorum sententia collocti, promiserint, si a Iustiniano Augusto salutis fidem acciperent, se suosque Romanis deditionem facturos, ac sibi commissas tradituros munitiones: cuius compositionis causa Pacurius Byzantium petiit

Narses vero Salonis profectus, adversus Totillam et Gotthos universum ducebat exercitum, sane maximum. Grandem enim acceperat ab Imperatore pecuniam, qua copias colligeret florentissimas, omnes belli necessitates expediret, et agenti in Italia militi vetera persolveret debita, quae longe ultra tempus legitimum Imperator distulerat, cum decreta stipendia ex aeriario non procederent, ut mos erat. Habebat etiam,

- τῶν παρὰ Τωτίλαν ἀπηυτομοληκότων τὰς γνώμας, ὥστε δὴ αὐ-
 τοὺς τοῖς χρήμασι τούτοις χειροθήδεις γεγενημένους τὴν ἐπὶ τῇ πο-
 λιτείᾳ μεταγνώνας προαίρεισιν. ἴαν γὰρ τὰ πρότερα πόλεμον
 τότε ἀπημελημένως διαφέρων Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἀξιολογο-
 τάτην αὐτοῦ πεποηται τὴν παρυσικεὴν ἐν ὑστάτῳ. ἐπειδὴ γὰρ 5
 αὐτὸν οἱ ὁ Ναρσῆς ἐγκείμενον εἶδεν, ἐφ' ᾧ ἔς Ἰταλίαν στρατεύσει,
 P 641 φιλοτιμίαν ἐνδεδεικται στρατηγῶν πρόπουσαν, οὐκ ἄλλως βασιλεὶ
 ἀπαγγέλλοντι ὑπηρετήσειν ὁμολογήσας, ἦν μὴ τὰς δυνάμεις ἀξιο-
 μάχους ἐπάγεισθαι μέλλῃ. χρήματά τε οὖν καὶ σώματα καὶ ὄπλα
 H 362 τῷ τρόπῳ τούτῳ ἐπαξίως πρὸς τοῦ βασιλέως κεκόμισται τῆς Ῥω-10
 μαίων ἀρχῆς, καὶ προθυμίαν αὐτὸς ἀκοιτάτην ἐπιδειξάμενος
 ἀξιόχρεων στρατιδν ἐξήγειρεν. ἔκ τε Βυζαντίου ἐπηγάγετο Ῥω-
 μαίων στρατιωτῶν μέγα τι χρῆμα καὶ τῶν ἐπὶ Θράκης χωρίων
 ἔκ τε Ἰλλυριῶν πολλοὺς ἤθροισε. καὶ Ἰωάννης δὲ ζόν τε τῷ οί-
 V 231 κείῳ στρατεύματι καὶ τῷ πρὸς Γερμανοῦ τοῦ κηδεστοῦ ἀπολε-15
 λειμένῳ ζὸν αὐτῷ ἦε. καὶ Αὐδουίν, ὁ Λαγγοβαρδῶν ἡγεύ-
 B μενος, χρήμασι πολλοῖς ἀναπεισθεὶς Ἰουστινιανῶν βασιλεὶ καὶ τῇ
 τῆς ὁμαιχιμίας ζυνοθήκη, πεντακοσίους τε καὶ δισχιλίους τῶν οἱ
 ἐπομένων ἀπολεξάμενος ἄνδρας ἀγαθοὺς τὰ πολέμια ἐς ξυμμα-
 χίαν αὐτῷ ἐπεμψεν, οἷς καὶ θεραπείαν μαχιμῶν ἀνδρῶν ἔδωκε 20
 πλέον ἢ τρισχιλίων. εἶποντο δὲ αὐτῷ καὶ τοῦ Ἐροῦλων ἔθρους
 πλέον ἢ τρισχιλιοι, ἱππεῖς ἅπαντες, ὧν ἄλλοι τε καὶ Φιλμοσῶθ
 ἔρχον, καὶ Οὐννοὶ τε παμπληθεῖς καὶ Λαγισθαῖοις ζὸν τοῖς ἐπο-

1. τωτίλαν L. 12. ἐξήγειρεν] ἐξήγειρον H: illud Hm.
 20. ἐπεμψεν] ἐπεμψαν L. ibid. οἷς] οὖν οἷς Hoeschelius.
 21. Post τρισχιλίων in L signum lacunae.

quo sibi eorum animos, qui ad Totilam transfugerant, ita conciliaret, ut auro deliniti, ad Rompub. studia referrent sua. Negligentius quidem antea Iustinianus Augustus in hoc bellum incubuerat: postmodum vero ad id omnia praeclarissime instruxit, cum Narses ab eo se plurimum impelli videns ad expeditionem Italicam, ambitionem prae se tulit dignam belli Imperatore, aperte profectus morem se non gesturum mandanti talia Augusto, nisi copias bello gerendo pares ducturus esset. Quo pacto pecuniam, viros et arma ab Imperatore pro Imperii Romani dignitate consecutus, summa navitate et diligentia iustum exercitum conscripserat. Romanorum militum vim magnam ex urbe Byzantio Thracisque asciverat: multos coegerat ex Illyrico. Aderat Ioannes cum suis copiis, et cum illis, quas Germanus ipsius socer reliquerat. Auduinus Langobardorum Rex, a Iustiniano Augusto multa pecunia et foederis sanctione inductus, delectus suorum habito, bis mille ducentos bellatores egregios auxilio miserat, hisque in famulatum addiderat amplius tria puguatorum millia. Equitum quoque Erulorum plus tria millia sequebantur, duce cum nonnullis aliis Philemutho; et Hanni quamplurimi, et Dagisthaeus

μένοις ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου διὰ τοῦτο ἀπαλλαγείς, καὶ Καβίδης,
 Πέρσας ἔχων αὐτομόλους πολλοὺς, ὁ Ζάμου μὲν υἱὸς, Καβά-
 δου δὲ τοῦ Περσῶν βασιλέως υἱωνὸς, οὐπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν
 λόγοις ἐμνήσθη, ἅτε δὴ Χυναράγγου σπουδῇ διαφυγόντος τε C
 5 Χοσρόην τὸν θεῖον καὶ πολλῶ πρότερον ἀφικομένου ἐς τὰ Ῥω-
 μαίων ἤθη· καὶ Ἄσβαδος, νεανίας τις, Γήπαις γένος, δια-
 φερόντως δραστήριος, ὁμογενεῖς τετρακοσίους ζῶν αὐτῷ ἔχων,
 ἄνδρας ἀγαθοὺς τὰ πολέμια· καὶ Ἄρουθ, Ἐρουλος μὲν τὸ γένος,
 ἐκ παιδὸς δὲ Ῥωμαίων τὴν δίαταν στέρξας καὶ τὴν παῖδα Μαν-
 10 ρικίου τοῦ Μούνδου γυναῖκα γαμετὴν ποιησάμενος, αὐτὸς τε μα-
 χιμώτατος ὢν καὶ πολλοὺς τοῦ Ἐρούλων ἔθνοους ἐπομένους ἔχων
 ἐν πολέμῳ κινδύνους ὡς μάλιστα δοκιμωτάτους· Ἰωάννης τε, ὁ
 φαγᾶς τὴν ἐπίκλησιν, οὐπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐμνήσθη,
 Ῥωμαίων ἐπαγόμενος ὄμιλον ἀνδρῶν μαχίμων. ἦν δὲ μεγαλο-
 15 δωρότατος ὁ Ναρσῆς καὶ πρὸς τὸ εὖ ποιεῖν τοῖς δεομένοις δῆδς D
 ἐς ἄγαν, δύναμιν τε πολλὴν περιβεβλημένος ἐκ βασιλείας ἀδέ-
 στερον ἐς τὰ σπουδαζόμενα ἐχρῆτο τῇ γνώμῃ. καὶ ἀπ' αὐτοῦ
 πολλοὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἄρχοντές τε καὶ στρατιῶται
 εὐεργέτου αὐτοῦ ἔτυχον. ἔπει οὖν ἀπεδέδεικτο στρατηγὸς ἐπὶ
 20 Ἰωτίλλαν τε καὶ Γότθους, ὡς ἀσμενίστατα ἕκαστοι στρατεύεσθαι
 ἐπ' αὐτῷ ἤθελον, οἱ μὲν ἐκτίνεν οἱ ἐθέλοντες παλαιὰς χάριτας,
 οἱ δὲ καρδοκοῦντες, ὡς τὸ εἰκὸς, μεγάλων ἀγαθῶν παρ' αὐτοῦ

4. Χυναράγγου] χυναράγγου L. 5. ἀφικομένων L. 6. Ἄσβα-
 δος] Vulgo Ἀσβάδος. 8. Ἄρουθ] ἄρουος Reg. 9. παῖδα om. L.
 20. ἰωτίλλαν L. 21. ἐκτίνειν L. corr. ἐκτείνειν P.

cum suis, eius rei gratia dimissus e carcere. Persas multos transfugas
 ducebat Cabades, Zamis filius, et Cabadis Persarum Regis nepos, qui,
 ut in libris superioribus retuli, exitium sibi a Chosroe patruo decretum
 effugerat Chanarangis opera, seque ad Romanos multo ante receperat.
 Asbadus quoque, Gepnes adolescens strenuissimus, populares suos cum
 viros bello praestantes habebat secum. Una ibat plurimorum dux Eru-
 lorum, quorum virtus in belli periculis enituerat, vir fortissimus Aru-
 thus, et ipse Erules, qui a puero Romanorum vivendi rationem amave-
 rat, et filiam Mauritii, qui patrem habuit Mundum, uxorem duxerat.
 Ioannes etiam cognomine Heluo, cuius mentio supra incidit, agmen Ro-
 manorum, virorum fortium, agebat. Porro Narses magnificentissimus
 erat, et ad levandos indigentes promptissimus: cumque ab Imperatore
 septus magnis fuisset opibus, ea, quae ipsi erant in studio, pleniori
 arbitrio exercebat. Et quoniam multi, Duces iuxta ac milites, liberali-
 tatem eius iam ante experti fuerant, simul expeditionis in Totilam et
 Gotthos dux est summus renuntiat, certatim singuli ad militandum sub
 ipso paratissimos se ostenderunt; partim studio pensandi pristina be-

τεύξεσθαι. μάλιστα δὲ αὐτῷ Ἑρουλοὶ τε καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι εὐνοικῶς εἶχαν, διωφερόντως πρὸς τοῦ ἀνθρώπου εὐπεποθύοτες.

P 642 Ἐπειδὴ δὲ Βενετῶν ὡς ἀγχοτάτω ἐγένετο, παρὰ τῶν Φράγγων τοὺς ἡγεμόνας, οἳ τῶν ἐκείνη φυλακτηρίων ἤρχον, ὃ ἄγγελον στελλας ἤτειτο τὴν δίοδον σφίσιν ἅτε φίλοις οὕσι παρέχεσθαι. οἱ δὲ τοῦτο Ναρσῆ ἐπιτρέψκειν οὐδεμιᾷ μηχανῇ ἔφασαν, ἐς μὲν τὸ ἐμφανὲς τὴν αἰτίαν οὐκ ἐξενηκόντες, ἀλλ', ὡς ἐνι μάλιστα, τοῦ Φράγγων ἕνεκα ξυμφόρου, ἣ τῆς ἐς Γότθους ἐνοίας τὴν καλύμην ποιῆσθαι, στήψιν δὲ τινα οὐ λίαν εὐπρόσωπον δόξασαν εἶναι προβεβλημένοι, ὅτι δὴ Λαυγοβάρδους τοὺς σφίσι πολυμυωτάτους οἷτος ἐπαγόμενος ἦκει. ἐπὶ τούτοις διαπορουμένῳ τὴν ἀρχὴν τῷ Ναρσῆ καὶ Ἰταλῶν τῶν οἱ παρόντων
 B ἀμφὶ τῷ πρακτέῳ πνυθανομένῳ ἐπήγγελόν τινες ὡς εἰ καὶ Φράγγοι παρήσουσι σφᾶς τήνδε τὴν δίοδον ποιῆσθαι, ἀλλ' ἐς Ῥά-
 15 βενναν ἐνθὲνδε κομίζεσθαι οὐδαμῆ ἕξουσιν, οὐδὲ τὴν πορείαν ταύτην ποιῆσθαι ὅτι μὴ ἄχρι ἐς πόλιν Βερώνην. Τωτίλλαν γὰρ ἀπολεξάμενον εἴ τι δόκιμον ἦν ἐν τῷ Γότθων στρατῷ, στρατηγὸν τε αὐτοῖς καταστησάμενον Τείαν τὸν Γότθον, ἄνδρα διαφερόντως ἀγαθὸν τὰ πολέμια, στείλαι ἐς πόλιν Βερώνην Γότ-
 20 θων κατήκουσ οὖσαν, ἐφ' ᾧ Ῥωμαίων τῷ στρατῷ διακωλύσει

4. ἐγένετο] ἐγένοντο L. *ibid.* παρὰ] παρὶ L: παρὰ Im.
 8. μὲν τὸ] μέντοι τὸ L. 11. δόξασαν] δόξαν L. 14. ἐπήγγελλον] ἐπήγγελλον P et Hm. ἐσήγγελλον H. 16. οὐδαμῆ] οὐδαμῶς L. 17. Βερώνην L. Βερώνην P. Et sic infra. *ibid.* τωτίλλαν L. 21. Ῥωμαίων τῷ] τῷ Ῥωμαίων L. *ibid.* διακωλύσει] διακωλύσει Reg.

neſicia; partim ſpe, procul dubio, inducti, ab ipſo magna conſequendi. In primis Erulos caeteroſque Barbaros ſibi ille deviaxerat ſingulari munificentia.

Cum proxime agrum veniſſet Venetum, miſſo nuntio ad Francorum Duces, qui loca illa tenebant praesidiis, poſtulavit, ut ſibi, tanquam amicis, tranſitum darent. Illi Narſeti ſe nullo id pacto permiſſuros reſponderent; nullaſque facta mentione utilitatis Francorum, vel ſuae in Gothos benevolentiae, quae vera erat cauſa cur ſe, quoad poſſent, opponerent; praetextum hunc parum ſpecioſum conſingunt, quod ſecum Narſes Langobardos duceret, capitales Francorum hoſtes. Dubitanti initio Narſeti, atque ex aſtantibus Italis, quid opus facto eſſet, quaerenti, dixerunt quidam, quamvis tranſitum Franci permitterent, non poſſe tamen exercitum inde Ravennam tendere, nec longius ea via, quam ad urbem Veronam progredi, eo quod Totilas delectum exercitus Gothici ſtorem, duce Teſa, Gottho bellicoſiſſimo, Veronam, Gothicae ditioris urbem, miſiſſet, ut pro viribus tranſitum Romanis copiis intercluderet.

τὴν πάροδον, ὅσα γε δυνατά. καὶ ἦν δὲ οὕτως. ἐπειδὴ τε ὁ
 Τείας ἐγένετο ἐν πόλει Βερώνη, τὴν ἐκείνη δίοδον τοῖς πολεμίοις
 ἀπέφραξε πῦσιν, ἀδιεξοδὰ τε καὶ ἕλως ἄπορα πανταχοῦσε ἀμφι
 ποταμὸν Πάδον τὰ χωρία εἶναι ἀνάγκη χειροποιήτην σκευωρησά- C
 νάμενος, πῆ δὲ τέλεινάς τε ὡς βαθυτάτας καὶ χῶρους τεναγώ-
 δεις τινὰς αὐτὸς τῷ Γότιθων στρατῷ ἐφύλασσειν ἐς το ἀκριβὲς,
 ὡς ὁμοίε χωρῆσαι Ῥωμαίοις, ἦν τι ἀποπειρῶνται τῆς ἐνθέρου
 ὁδοῦ. ταῦτα δὲ Τωτίλας ἐμηχανᾶτο, οἰόμενος διὰ μὲν τῆς πα-
 10 ραλλίης κόλπον τοῦ Ἴόνιου Ῥωμαίοις μήποτε δυνατὰ ἔσεσθαι τὴν H 363
 πορείαν ποιῆσθαι, ἐπεὶ ναυσίποροι ποταμοὶ παμπληθεῖς ἐνταῦθα
 ἐκβολὰς ἔχοντες ἀπόρρητα παντάπασιν παρέχονται εἶναι τὰ ἐκείνη
 χωρία· ναῦς δὲ αὐτοῦς τσαύτας τὸ πλῆθος ὡς ἥμιστα ἔχειν, V 232
 ὥστε δὴ ἀθρόους παντὶ τῷ στρατῷ διαπορθμεύεσθαι τὸν Ἴόνιον
 15 κόλπον, ἦν δὲ γε κατ' ἄλλους ναυτιλλῶνται, αὐτὸς ἂν τῷ κα-
 ταλοίῳ στρατῷ τῶν Γότιθων τοὺς ἐκάστοτε ἀποβαίνοντας πόνη
 οὔθεν ἀναστελλεῖ. τοιαύτη μὲν οὖν γνώμη ὁ τε Τωτίλας ἐτήγ- D
 γελλε ταῦτα καὶ ὁ Τείας ἐποίε. Ναρση δὲ λίαν ἀμηχανοῦντι
 Ἰωάννης ὁ Βιταλιανῶ, τῶν τῆδε χωρίων ἐμπειρῶς ἔχων, πα-
 20 ρῆναι παντὶ τῷ στρατῷ μὲν κατὰ τὴν παραλλίαν εἶναι, κατηκίων
 σφίσιον ὄντων, ὡς προειδηλῶται, τῶν τῆδε ἀνθρώπων, παρα-
 κολουθεῖν δὲ τῶν νηῶν τινὰς καὶ ἀκάτους πολλὰς. ἐπειδὴν γὰρ
 ὁ στρατὸς ἐπὶ ταῖς τῶν ποταμῶν ἐκβολαῖς γίνονται, γέφυραν ἐκ
 τῶν ἀκάτων τούτων τῷ τοῦ ποταμοῦ ὑοθλίῳ ἐναρμοσάμενοι, ῥῆον

9. τωτίλας L. 14. ἀθρόους L corr. et Hm. Vulgo ἀθρόον.

17. τωτίλας ἐπήγγειε L. 22. ἐπειδὴν] ἐπεὶ μὲν L.

Sic res erat. Ac Teias quidem, ubi Veronam attigit, aditus omnes il-
 lius tractus obstraxit hosti, et loca omnia fluvie Pado circumiacentia
 plane invia reddidit artis vi: hic aggressit arbores, fossas duxit, et
 praecipitibus abrupit solum: illic altas lacunas fecit ac coenosas voragine.
 Tum eo diligenter intendit cum Gottherum exercitu, ut cum Romanis
 confingeret; si viam illac tentarent. Haec Totilas idcirco moliebatur,
 quia sibi persuadebat non posse Romanos iter facere secundum littus si-
 nus Ionii, ubi multorum fluminum navigabilium ac coenosas voragine.
 Tum eo diligenter intendit cum Gottherum exercitu, ut cum Romanis
 confingeret; si viam illac tentarent. Haec Totilas idcirco moliebatur,
 quia sibi persuadebat non posse Romanos iter facere secundum littus si-
 nus Ionii, ubi multorum fluminum navigabilium ac coenosas voragine.
 Tum eo diligenter intendit cum Gottherum exercitu, ut cum Romanis
 confingeret; si viam illac tentarent. Haec Totilas idcirco moliebatur,
 quia sibi persuadebat non posse Romanos iter facere secundum littus si-
 nus Ionii, ubi multorum fluminum navigabilium ac coenosas voragine.

ἄν καὶ ἀπονώτερον ποιήσαιντο τὴν διάβασιν. ὁ μὲν Ἰωάννης ταῦτα παρήγει, πεύθεται δὲ Ναρσῆς, καὶ τῷ τρόπῳ τούτῳ παντὶ τῷ στρατῷ ἐπι' Ῥαβέννης κομίζεται.

P 643

ζζ'. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐπράσσετο τῆδε, ἐν τούτῳ τάδε ξυνηέχθη γενέσθαι. Ἰλδιγισὰλ Λαγγοβάρδης ἀνὴρ, οὔπερ ἐν τοῖς 5 ἔμπροσθεν λόγοις ἐμνήσθη, αὐτῷ τοῦ Ἀύδουιν ὄντος ἐχθροῦ, ὃς τούτων δὴ τῶν βαρβάρων ἠγείτο (αὐτῷ γὰρ τὴν ἀρχὴν κατὰ γένος προσήκουσαν Ἀύδουιν βιασάμενος ἔσχεν) ἔξ ἡθῶν ἀποδρῦς τῶν πατρῶων ἐπὶ Βυζαντίου κομίζεται. οὗ δὴ αὐτὸν ἀφικόμενον Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐν τοῖς μάλιστα φιλοφροσύνης 10 ἤξιωσεν, ἄρχοντά τε κατεστήσατο ἐνός τῶν ἐπὶ τοῦ παλατίου φυλακῆς τεταγμένων λόχιων, οὔπερ σχολὰς ὀνομάζουσιν. εἰ B πομπο δὲ αὐτῷ τοῦ Λαγγοβαρδῶν ἔθρους ἄνδρες ἀγαθοὶ τὰ πολέμια οὐχ ἥσσους ἢ τριακόσιοι, οἳ δὴ μίαν πρῶτον ἐπὶ Θράκης δίαιταν εἶχον. τὸν Ἰλδιγισὰλ οὖν Ἀύδουιν μὲν πρὸς βασιλέως 15 Ἰουστινιανοῦ ἔξητιέτο, ἅτε φίλος τε Ῥωμαίοις καὶ ξύμμαχος ὢν, μισθὸν τῆς φιλας τὴν προδοσίαν αὐτῷ τοῦ ἰκέτου εἰσπραττόμενος. ὁ δὲ τρόπῳ οὐδενὶ ἐδίδου. χρόνῳ δὲ ὕστερον Ἰλδιγισὰλ, ἐνδείστερον ἢ κατὰ τὴν ἄξιαν αὐτοῦ καὶ τὴν Ῥωμαίων δόξαν ἐπικαλῶν οἱ αὐτῷ τὴν τε τιμὴν καὶ τὰ ἐπιτήδεια εἶναι, δυσφο- 20 C ρουμένῳ ἐπὶ πλείστον ἐώκει. ὁ δὲ Ἰόαρ κατενόησε, Γέτθος ἀνὴρ, πάλαι τε δομιάλωτος ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ ἐκ Δαλματίας

1. ποιήσαιντο] ἐποιήσαντο Hm. 5. Ἰλδιγισὰλ] ἰνδιγισὰλ HL hic et infra. 6. λόγοις om. L. 8. ἀποδρῦς om. L. 11. παλατίου] ποταμίον L. 12. ὄνπερ σχολῆς L. 17. ἰκέτου] οἰκέτου HL. 20. τὴν τε] τε om. L. 22. δομιάλωτος P.

ostia pervenisset exercitus, facto ex scaphis ponte fluvium iungerent, et facilius expeditiusque transirent. Haec fuit Ioannis sententia; quam amplexus Narses, cum omnibus copiis Ravennam eo modo contendit.

27. Dum ibi sic ea fiorent, interea haec contigerunt. Ildigisal, vir Langobardus, cuius antea memini, inimicitias habens cum Barbarorum, popularium suorum, Rege Auduino, qui Regnum ipsi iure hereditario debitum vi occuparat; patria profugus, Byzantium se contulerat. Eo cum pervenisset, humanissime illum acceperat Imperator, ac Ducem creaverat unius Scholae: sic vocant caeteras militum ad Palatium custodiam destinatas. Langobardos ducebat minimum trecentos, bellica virtute praeditos; qui una prius commorati in Thracia fuerant. Ab Imperatore Iustiniano petierat Auduinus, ut sibi, utpote Romanorum amico et socio, traderetur Ildigisal; et clientis proditionem exegerat in praemium amicitiae: verum Augustus abauerat. Postea queri Ildigisal coepit, quod infra meritum suam ac Romanorum splendorem stipendiis et honore afficeretur; ita ut graviter offensum prae se animum ferret. Id animadvertit Goar, homo Gotthus; qui olim bellum cum Romanis gerente Vittige,

ἐνταῦθα ἦκων, ἤνικα τὸν πόλεμον Οὐτίτιγίς ὁ Γότθων βασιλεὺς πρὸς Ῥωμαίους διέφερε. θυμοειδὴς δὲ ὢν καὶ δραστήριος ἄγαν πρὸς τύχην τὴν παροῦσαν ζυγομαχῶν διαγέγονεν. ἐπειδὴ δὲ Γότθοι μετὰ τὴν Οὐτίτιγίδος ἐπικράτησιν ἐς ἀπόστασιν εἶδον, βασιλεὶ οἱ πάλαι ἀντάραντες, κακουργῶν ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ διαφανῶς ἦλω. φυγῇ δὲ ζημιωθεὶς τῆς Αἰγύπτου ἐς ταῦτόν κομίζεται, καὶ χρόνος αὐτῷ πολὺς ἐν τῇ ποιῆϊ ταύτῃ ἐτρίβη. ἀλλ' ὕστερον **D** οἰκτιστάμενος βασιλεὺς κατήγαγεν ἐς Βυζάντιον· οὗτος ὁ Γόθαρ τὸν Ἰλδγισάλ ἰδὼν ἀσχάλλοντα, ἤπερ μοι εἴρηται, ἐνδελεχέ-
5 στατα νουθετῶν ἀναπειθεὶ δρασμῷ χρήσασθαι, ζὼν αὐτῷ ὁμολογήσας ἐκ Βυζαντίου ἀπαλλαγέσθαι. ἐπειδὴ δὲ αὐτοῖς ἡ βουλή ἤρρεσκε, φεύγουσι μὲν ἑξακιναίως ζὼν ὀλίγοις τισὶν, ἐς δὲ Ἄπρων ἀφικόμενοι τὴν Θρακῶν πόλιν ἀναμύνηνται Λαγγοβά- **P 644**
15 δαις τοῖς τῆδε οὔσι. τοῖς τε βασιλικοῖς ἵπποφορβοῖς κατατι-
 ὤνπερ ἐπειδὴ βασιλεὺς ἤσθητο, ἐς τε Θράκην ὅλην καὶ Ἰλλυ-
 ριοδὸς στελλας ἄρχουσί τε πᾶσι καὶ στρατιώταις ἐπέστελλε τοῖς **V 238**
 θραπέταις τούτοις σθένει παντὶ ὑπαντιάσαι. καὶ πρῶτα μὲν Οὔνων τῶν Κουτουργοῦρων καλουμένων ὀλίγοι τινές (οἱ δὲ ἐξ
20 ἠθῶν τῶν πατρῶων ἑξαναστάντες, ἤπερ μοι οὐ πολλῶ ἔμπροσθεν δεδιήγηται, δόντος βασιλέως ἐπὶ τῆς Θράκης ἰδρῦσαντο) τοῖς

1. Οὐτίτιγίς Hm. Ιουίτιγίς L. 8. Γότθοι μετὰ] γότθων
 κατὰ Hm. κατὰ etiam L. 4. Οὐτίτιγίδος P. Ιουίτιγίδος L.
 ibid. ἐπικράτειαν L. ibid. βασιλεῖ] βασιλέων L. 9. Ἰλδγι-
 σάλ] Ἰλδγισάλ L. 11. ἐς βυζάντιον L a pr. m. 16. Ἰλλυ-
 ριοῦς] Ἰλλυρικοῦς L. 19. Οὔνων] οὗν Reg. ibid. κουτρι-
 γούρων Reg.

captivus huc abductus fuerat e Dalmatia. Utque erat animo vir fervido acerrimoque, praesentem fortunam impatienter ferebat. Post debellatum Vittigem, cum Gotthi, qui prius arma contra Imperatorem tulerant, defectionem moliti essent, convictus et ipse fuerat initeas in Republicam machinationis, multatusque exilio in Aegyptum una migraverat. Hac in poena diu relictum miseratus postmodum Imperator, Byzantium revocaverat. Iste igitur Goar Ildigisalem, ut dixi, dolore percitus animadvertens, assiduis urget monitis, ac fugam suadet, se una Byzantio excessurum pollicitus. Probato consilio, repente cum nonnullis elapsi, ut Apros urbem Thraciae attigere, Langobardis illic degentibus admiacent sese, et Caesarea equilia nacti, inde magna equorum vi abacta, porre pergunt. Simul haec Imperator cognovit, per Thraciam totam atque Illyricam dimittit nuntios, Ducibusque omnibus ac militibus iniungit, ut pro virili parte fugitivis istis occurrant. Ac primo quidem exigua manus Hunnorum Cuturgurorum, qui relicta patria, ut paulo ante narravi, in Thracia consederant, imperatoris permissu; cum his fugitivis congressa,

φεύγουσι τούτοις ἐς χεῖρας ἦλθον. ἤσσηθέντες δὲ μάχῃ τινὲς
 B μὲν πίπτουσι, οἱ δὲ λοιποὶ τραπόμενοι οὐκέτι ἰδίων, ἀλλ'
 αὐτοῦ ἔμενον. οὕτω τε Θράκην ὅλην διελήλυθασιν Ἰλδιγισαὺ
 τε καὶ Γόαρ ξὺν τοῖς ἐπομένοις, οὐδενὸς ἐνοχλοῦντος. ἐν Ἰλλυ-
 ριοῖς δὲ γενόμενοι Ῥωμαίων στρατὸν εὗρον ἐπὶ τῷ σφῶν ποτηρῷ⁵
 ξὺν ἐπιμελείᾳ ξυνελεγμένον. τοῦ δὲ στρατοῦ τούτου ἄλλοι τέ
 τινες καὶ Ἀράτιός τε καὶ Ῥεκίθαγγος καὶ Λεωνιανὸς καὶ Ἀριμουθ⁵
 ἦρχον, οἳ δὴ ἐτύγχανον τὴν ἡμέραν ἱππεύσαντες ὅλην. ἐς τε
 χῶρον ὑλώδη ἀφικόμενοι περὶ λύχων ἀφὰς ἔστησαν, ὡς αὐλι-
 σόμενοι τε καὶ διανυκτερεύσοντες ἐνταῦθα τὴν νύκτα ἐκείνην. 10
 H 364 ἄλλα καὶ ἵππων τῶν σφετέρων ἐπιμελεῖσθαι καὶ παρὰ τὸν ταύτη
 C ῥέοντα ποταμὸν αὐτοὺς ἀναψύχειν, παρηγοροῦντας τὸν τῆς ὁδοῦ
 κόπον. αὐτοὶ τε κατὰ τρεῖς ἢ τέτταρας ἕκαστος ὀρυφόρους ἐπα-
 γόμενοι ἀποκεκρυμμένως τοῦ ποταμοῦ ἔπινον· δίδυμι γὰρ, ὡς τὸ 15
 εἰκὸς, χαλεπῇ εἶχοντο. οἱ δὲ ἀμφὶ Γόαρ καὶ Ἰλδιγισαὺ ἀγχοῦ
 που ὄντες καὶ σκοποὺς πέμψαντες ταῦτα ἔγνωσαν. ἀπροσδόκη-
 τοὶ τε πίνουσι αὐτοῖς ἐπιστάντες ἅπαντας ἔκτειναν, καὶ τὸ λοι-
 πὸν ἀδείστερον σφίσι αὐτοῖς τὰ ἐς τὴν πορείαν ἤπερ ἐβούλοντο
 διωκῆσαντο. ἄνωρχοι γὰρ οἱ στρατιώται γενόμενοι διηποροῦντί²⁰
 τε καὶ παντάπασιν ἀμηχανοῦντες ὀπίσω ἀπήλθον. Γόαρ μὲν
 οὖν καὶ Ἰλδιγισαὺ οὕτω διαφυγόντες ἐς Γήπαιδας ἦλθον.

2. οἱ λοιποὶ δὲ L. 3. Ἰλδιγισαὺ HL. 4. Ἰλλυριοῖς] Ἰλλυριῶν
 Reg. 5. ποτηρῷ] ποτήριον P. 7. Ῥεκίθαγγος καὶ Λεωνιανὸς
 καὶ ἀριμουθ L. 12. παρὰ] περὶ Reg. 13. αὐτοῖς] αὐ-
 τοῦ L. 16. Ἰλδιγισαὺ] Ἰλδιγισαίων Hm. Ἰλδιγισαίων L.
 19. ἤπερ om. L. ἢ Lm. 22. Ἰλδιγισαὺ] Ἰλδιγισαὺ LHm.

acie vincitur: caesis nonnullis, fusi caeteri, insectandi consilium abiciunt, ibique manent. Itaque Ildigisal et Goar cum sociis totam Thraciam pervaserunt, obsistente nemine, et Illyricum ingressi, Romanum exercitum offenderunt, accurate collectum in suam ipsius perniciem. Copias illas cum alii ducebant, tum Aratius, Rhedithangus, Leonianus et Arimuthus. Diem totam equitaverant: cumque in locum silvosum primis tenebris venissent, ibi constiterunt, ut noctem illam quieti traducerent. Ac militibus quidem hi Duces, praeter alia, id quoque mandarunt, ut suos curarent equos, seque in fluvio illac perfluyente refrigerantes, leverent laborem viae. Ipsorum vero quisque tribus quatuorve assumptis Protectoribus, seorsum, loco in abdito, fluminis aquam bibebat: gravem enim, ut res ferebat, sitim collegerant. Ut id Goar atque Ildigisal, qui prope aderant, per exploratores cognoverunt, bibentes adorti de improviso, omnes occiderunt, eoque facto reliquam viam sibi plane expediunt. Milites enim, amissis Ducibus, auxilii, consiliique omnino inopes retro commearunt; atque ita cum Goare elapsus Ildigisal ad Gepaedas pervenit.

Ἐτίγχανε δὲ καὶ τις ἐκ Γηπαίδων, Οὐστριγότθος ὄνομα, ἐς Λαγγοβάρδας φυγῶν τρόπῳ τοιῷδε. Ἐλεμοῦνδος μὲν ὁ Γη- D παίδων γερονδῶς βασιλεὺς οὐ πολλῶ ἔμπροσθεν ἕξ ἀνθρώπων ἠφάνιστο νόσῳ, τούτου δὴ οἱ μόνου τοῦ Οὐστριγότθου ἀπολε- 5 λευμμένου παιδός, ὄνπερ ὁ Θορισὶν βιασάμενος (μειράκιον γὰρ ἦν ἔτι) τὴν ἀρχὴν ἔσχε. διὸ δὴ ὁ παῖς οὐκ ἔχων τὸν ἡδικηκότα καθ' ὅ τι ἀμύνεται, ἕξ ἡθῶν ἀνυστὰς τῶν πατρίων ἐς Λαγγο- βάρδας Γήπαισι πολεμίους ὄντας ἀπιὼν ᾤχετο. ἐγένοντο δὲ 10 Λαγγοβαρδῶν ἔθνος διαλλαγαί, ὀρκίοις τε ἀλλήλους δεινοτά- τοις κατέλαβον ἢ μὴν τὸ λοιπὸν φιλίαν τὴν ἐς ἀλλήλους ἀπέραν- P 645 τον διασώσασθαι. ἐπειδὴ τε αὐτοῖς τὰ ἐς τὰς διαλλαγὰς βε- βαίωτατα ξυνετελέσθη, βασιλεὺς τε Ἰουστινιανός καὶ Ἀύδουιν ὁ τῶν Λαγγοβαρδῶν ἡγούμενος παρὰ Θορισὶν τὸν Γηπαίδων ἄρ- 15 χοντα πέμψαντες τὸν Ἰλδιγισάλ, ἄτε κοινὸν ἐχθρὸν, ἐξητοῦντο, τὴν ἐς τὸν ἰκέτην τὸν αὐτοῦ προδοσίαν δεδόμενοι δήλωσιν τῆς ἐς αὐτοὺς φιλίας ποιήσασθαι πρώτην. καὶ ὅς τοῖς Γηπαίδων λο- γήμοις κοινολογησάμενος τὰ παρόντα σπουδῇ ἀνεπνυθάνετο εἰ ποιητέα οἱ τὰ πρὸς τοῖν βασιλέοιν αἰτούμενα εἶη. οἱ δὲ ἄντικρυς 20 μὴ ποιήσειν ἀπέπεινον, κρεῖσσον ἀπισχυρισάμενοι εἶναι Γηπαίδων τῷ ἔθνει αὐταῖς τε γυναιξὶ καὶ γόνῳ παντὶ διολωλέναι αὐτίκα δὴ B μᾶλα ἢ ἄνοσίοις ἐπ' ἀσεβήματι γενέσθαι τοιούτῳ. ταῦτα ἀκού-

2. Ἐλεμοῦνδος] οὐελεμοῦντος HL. 4. τούτου] τούτων L. 9. πρὸς τε βασιλεῖ Ἰουστινιανῷ καὶ τῷ λαγγοβαρδῶν ἔθνει Reg. 13. τε] δὲ L. δὴ Lm. 15. Ἰλδιγισάλ] ἰηδιγισάλ L. 18. κοινολογη- σάμενος] ἐπικοινωνήσμενος Reg. 22. ἀκουσίως L.

Tum etiam quidam, cui nomen Ustrigothus, ad Langobardos ex Gepædibus profugus se receperat: quod ita contigit. Elemundus Gepædum Rex morbo paulo ante extinctus, unigenam filium reliquerat hunc Ustrigothum: quo facile exturbato (adhuc enim erat adolescentulus) regnum Thorisinus obtinuit. Ille, cum auctorem iniuriæ ulcisci non posset, e patria ad Langobardos Gepædum hostes concessit. Haud multo post pepigere pacem Gepædes cum Iustiniano Augusto et Langobardis, sanctissime iurata utriusque perpetua amicitia. Postquam inter eos gratia firmissimo foedere colit, Iustinianus Augustus et Auduinus Langobardorum Rex ad Thorisinum Gepædum Regem miserunt, qui Ildigizalem, communem hostem, deposcerent, ut amici erga se animi primum esset indicium proditionis supplicis. Is vero, cum Gepædum proceribus communicato consilio, intento quæsivit, annuendum esset necne utriusque Principis postulatis? Aperte illi tum intercedere, satius esse asseverantes, momento interire Gepædes cum uxoribus omnique sobole, quam tali piaculo inquinari. His Thorisinus auditis, aestuabat dubitatione. Nam nec rem exequi invitis subditis poterat; nec bellum, labore

- σας ὁ Θεοσιὸν ἐς ἀμυχανίαν ἐξέπιπτεν. οὔτε γὰρ ἀκουσίαν τῶν ἀρχομένων ἐπιτελέσαι τὸ ἔργον εἶχεν οὔτε ἀνακυκλεῖν πόλεμον, πόνῳ τε καὶ χρόνῳ πεπικυμένον πολλῷ, πρὸς τε Ῥωμαίους καὶ Λαγγοβάρδας ἔτι ἤθελεν. ὕστερον μέντοι ἐπενόει τάδε πέμψας παρὰ τὸν Ἀύδουιν ἐξῆρτετο τὸν Ἐλεμόνδου υἱὸν Οὐ-5 στρίγοθρον, ἐπὶ τῇ ὁμοίᾳ αὐτῷ ἁμαρτὰδου ὁρμῶν, τῶν τε ἱκετῶν ἀνταλλάσσεισθαι τὴν προδοσίαν παρακαλῶν. τῇ γὰρ τῆς C ἐμπεροῦς ἀτοπίας ὁκνήσει τὴν ἐπίταξιν αὐτῶν ἀναχαιτίσειν εἶχεν, ἀλλ' Ἀύδουιν αὐτὸν μηδεμιᾷ μελλήσει τῇ παρανομίᾳ καὶ ὁμολογία λήψεσθαι. τούτων τε αὐτοῖς δεδωγμένων ἐξεπιστάμενοι ὡς 10 V 234 οὔτε Λαγγοβάρδαι οὔτε Γήπαιδες ἐθέλουσι τοῦ μιάσματος μεταλαχεῖν σφίσι, ἐς μὲν τὸ ἐμφανὲς οὐδὲν ἔδρασαν, ἐκάτερος δὲ δόλῳ τὸν θάττερον ἐχθρὸν ἔκτεινεν. ὄντινα μέντοι τρόπον, ἀφίημι λέγειν. οὐ γὰρ ὁμολογοῦσιν ἀλλήλοις οἱ ἄμφ' αὐτῶν λόγοι, ἀλλὰ κατὰ πολὺ διαλλάσσουσιν οἷά γε τῶν πραγμάτων τὰ 15 λαθραῖότατα. τὰ μὲν οὖν κατὰ Ἰλδιγισὰλ καὶ Οὐστρίγοθρον ἐς τοῦτο ἐτελεύτα.
- D κη'. Τοῖς δὲ ἄμφι Ναρσῆν ἀφικομένους ἐς Ῥάβενναν πόλιν ἀνεμίγνυντο Βαλεριανὸς καὶ Ἰουστίνος οἱ στρατηγοί, καὶ εἴ τι ἄλλο στράτευμα Ῥωμαίων ταύτῃ ἐλλείπτο. ἐπειδὴ δὲ αὐτοῖς 20 ἐννέα ἡμερῶν χρόνος ἐς Ῥάβενναν ἐτέτριπτο, Οὐσδριλας, Γότ-

4. τάδε] τοιαύτη Reg. 7. οἰκιστῶν ἀπαλλάσσεισθαι H. ἀπαλλάσσεισθαι etiam L a pr. m., qui te ἱκετῶν om. 10. τούτων τε] τούτων δὲ H. *ibid.* ἐξεπιστάμενος L. 11. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ P. 12. σφίσι] φησὶν L: illud Lm. *ibid.* μὲν] μὲν οὖν L. 14. ἀλλήλοις] ἀλλήλων Reg. *ibid.* αὐτῶν] αὐτὸν L. 16. Ἰλδιγισὰλ] Ἰθιγισὰλ L. Ἰλδιγισὰλ Hm.

multo diuturnoque extinctum, in Romanos ac Langobardos volebat reparare. Deinde rationem hanc iniit. Missa ad Auduinum legatione, Ustrigotthum Elemundi filium repetit, ad scelus par impellens, hortansque ut sibi invicem proderent quos acciperent in suam fidem. Quo pacto id consecutus est, ut Langobardorum petitionem retunderet obiecta difficultate similis indignitatis, statimque Auduinum ipsam iniqua conventionem implicaret. Qua facta, cum probe scirent, nec Langobardos nec Gepaedes piaculi participes esse velle, nihil quidem egerunt palam, sed alter alterius inimicum dolo sustulit. Caedis peractae modum omitto scribere, non consentientibus qui illum referunt, sed inter se plurimum discrepantibus; ut fit, cum de rebus agitur occultissimis. Hos demum exitus habuerunt Idigisal et Ustrigotthus.

28. Postquam cum exercitu Ravennam advenit Narses, ei se adfuerant Valerianus ac Iustinus Magistri militiae, et quicumque Romani milites ibi supererant. Ea in urbe dies manserant novem; cum Usdrilas, natione Gotthus, vir bellica laude clarissimus, idemque Prae-

Φος ἀνήρ, διαφερόντως ἀγαθὸς τὰ πολέμια, τοῦ ἐν Ἀριμίνῳ
 φυλακτηρίου ἄρχων, πρὸς Βαλεριανὸν ἔγραψε τάδε „Πάντα ταῖς P 646
 φήμαις καταλαβόντες, τοῖς τε φάσμασιν ἤδη ξύμπυσαν Ἰταλίαν
 συσχόντες καὶ ὀφρυάσαντες οὐχ ὅσα γε τὰ ἀνθρώπεια, ταύτη τε
 5 Γότθους, ὡσπερ οἴσθε, δευδιζόμενοι, ἄτα κάθησθε πῦν ἐν
 Ῥαβέννη· ὥστε τῷ μὲν ἀποκεκρῆσθαι ὡς ἤκιστα τοῖς πολεμίοις
 ἐνδηλοὶ εἶναι ξυμφορουῦντες ἔτι τὸ φρόνημα τοῦτο, βαρβάρων
 δὲ παμμικτῶ ὁμικῶ τὴν οὐδαμόθεν προσήκουσαν ὑμῖν καυατρι-
 βοντες χώραν. ἀλλ' ἀνάστητε ὅτι τάχιστα καὶ πολεμίων ἔργων
 10 τὸ λοιπὸν ἄπτεσθε, δελεατέ τε ὑμᾶς αὐτοὺς Γότθους, μηδὲ ἀν-
 αρτήσητε μακροτέρως ἑλλπίσιν ἡμᾶς, προσδεχομένους ἐκ πα-
 λαιοῦ τὸ θέαμα.“ ἡ μὲν γραφή τοσαῦτα ἐδήλου. ἐπειδὴ δὲ B
 ταῦτα Ναρσῆς ἀπενεχθέντα εἶδε, Γότθων τῆς ἀλαζονείας κατα- H 865
 γελήσας, καθίστατο εὐθὺς παντὶ τῷ στρατῷ ἐς τὴν ἔξοδον, φρου-
 15 ρὰν ζὺν Ἰουστίνῳ ἐν Ῥαβέννη ἀπολιπών. γενόμενοι τε πύλειως
 Ἀριμίνου ἄγχιστα, εὗρον οὐκ εὐπετῆ σφίσι τὸ ἐνθένδε τὴν δίο-
 δον οὖσαν, Γότθων περιηρηκότων τὴν ἐκίνη γέφυραν σὺ πολλῶ
 πρότερον. ὁ γὰρ ποταμὸς ὁ τὴν Ἀριμίνον παραρρέων ἀνδρὶ
 μὲν ἀόπλῳ ἐνὶ περὶ ἰόντι μόλις διαβατὸς γίνεται διὰ τῆς γεφύρας
 20 πόνῳ τε καὶ ταλαιπωρίᾳ πολλῇ, καὶ ταῦτα μηδενοὺς ἐνοχλοῦντος
 ἢ τὴν δίοδον ἀναστέλλοντος· πλήθει δὲ ἀνθρώπων καὶ διαφε-
 ρόντως ἐξωπλισμένων, ἄλλως τε καὶ πολεμίων ἀντιστατούντων,

4. ὀφρυάσαντες Reg. 6. ὥστε om. HL. *ibid.* τῷ] τὸ L.
ibid. ὡς] ὥστε Scaliger. 7. ἐνδηλοὶ P et Scaliger. ἐνδηλον HL.
ibid. ξυμφορουῦντες] ξυμφοροῦντες Reg. 12. ἐπειδὴ] ἐπεὶ Hm.
 13. καταγελήσας L corr. et P. γελήσας HL. 19. περὶ] περὶ
 Reg. 21. ἀνθρώπων] ἀνδρῶν Reg. 22. ἀντιστατούντων] ἐν-
 στρατηγούντων Reg.

fectus praesidii Ariminensis, ad Valerianum scripsit in hanc sententiam. Postquam omnia occupastis rumoribus, totamque Italiam ingentis potentias spectris complexi, ac fastu humanam supra conditionem elati, Gothos, ut creditis, concussistis terrore; nunc Ravennae residetis. Certe ita latendo, ostenditis hostibus, vestros illos spiritus iam concidisse, et confusa Barbarorum multitudinem regionem atteritis, in quam nullum habetis iam. Agitandum; actutum movete; exerocto nunc bellum; subite Gothorum oculos, nec nos spe longiori suspendite iamdiu cupidius videndi vestri. Haec significabat epistola; quam Narses oblatam sibi cum perlegisset, Gothorum vaniloquentiam ridens, statim se in viam dedit cum omnibus copiis, relicto Ravennae praesidio cum Iustino. Proxime urbem Ariminum, transitum difficilem offendunt, utroque pontis latere a Gothibus paulo ante acciso. Iam sane pontem fluvii, qui Ariminum alluit, vix labore multo unus pedes inermis transgreditur, licet nemo obturbet, aditave prohibeat: hominum autem turbae, in primis armato-

- C τρόπῳ ὄψωσιν ἐνταῦθα διαπορθμεύσασθαι ἀδύνατά ἐστι. διό-
πεμ ὁ Ναρσῆς ἐν τῷ γεφύρας χώρῳ γενόμενος ἔξ ὀλίγοις τισὶν
ἀπορούμενος ἐπὶ πλείστον διεσκοπιέτο ὁπόθεν ἂν ποτε πόρον τιὰ
τῷ πρόγμυτι εὔροι. οὗ δὴ καὶ Οὐσδρίλας τινὰς ἐπαγωγόμενος
ἰππέων ἤλθε, μὴ τι τῶν πρᾶσσομένων αὐτὸν διαλάθοι. τῶν δέ 5
τις Ναρσῆ ἐπισπομένων τὸ τόξον ἐντείνας ἐπ' αὐτοὺς ἔβαλλεν,
ἐνὶ τε τῶν ἵππων κατατυχῶν εὐθὺς ἔκτεινεν. οἱ τε ἀμφὶ τὸν
Οὐσδρίλαν τότε μὲν ἐνθὲνδε κατὰ τάχος ἀπαλλαγέντες ἐντὸς τοῦ
περιβόλου ἐγένοντο, αὐτίκα δὲ καὶ ἄλλους ἐπαγωγόμενοι τῶν σφίσι
μαχμωτάτων διὰ πύλης ἐτέρας ἐπ' αὐτοὺς ἔειντο, ὡς ἀπροσδέ- 10
κητοὶ τε αὐτοῖς ἐπιπεσόντες καὶ τὸν Ναρσῆν διαχρησόμενοι αὐτί-
D κα δὴ μάλα. ἐπὶ θάτερα γὰρ τοῦ ποταμοῦ διερευνῶμενος τῇ
στρατιᾷ τὴν διάβασιν ἤδη ὑπέκτιτο. ἀλλὰ τῶν τινες Ἐρούλων
τύχη αὐτοῖς τινὶ ἐνταῦθα ὑπαντιάσαντες κτείνουσι τε τὸν Οὐσδρί-
λαν, καὶ ὅστις ποτὲ ἦν ἐπιγνωσθέντα παρὰ Ῥωμαίου ἀνδρὸς τὴν 15
κεφαλὴν ἀφαιρούμενοι, ἐς τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον ἤλθον,
καὶ Ναρσῆ ἐπιειξάντες τῇ προθυμίᾳ ἐπέρωσαν πάντας, τεκμη-
ριουμένους τῷ ξυμβεβηκότι τὰ ἐκ τοῦ θεοῦ Γότθοις πόλεμα εἶ-
ναι· οἱ γὰρ τῶν πολεμίων πῶ στρατηγῶ ἐνεδρεύουσιν αὐτοὶ οὐκ
ἐξ ἐπιβουλῆς ἢ προνοίας τινὸς τὸν ἄρχοντα σφῶν ἐξαπιναιῶς 20
ἀφῆρηντο. Ναρσῆς δὲ, καίπερ Οὐσδρίλα πεπτωκότος, ὃς τοῦ
ἐν Ἀριμῆνῳ φυλακτηρίου ἦρχε, πρόσω ἤπειγε τὸ στράτευμα.

4. Οὐσδρ(λας) οὐδρίλας L. *ibid.* ἐπαγόμενος L. 5. αὐτὸν] αὐτῷ L. 7. εὐθὺς] εὐθὺ H: εὐθὺς Hm. 8. Οὐσδρίλαν] οὐ-
σδρίλλαν L. 9. ἐπαγόμενοι L. 10. ἔειντο] ἔειντο P 14. αὐ-
τοῖς]. αὐτοῖς Hl: αὐτοῖς Hm. 15. παρὰ] περὶ L a pr. m.
16. ἐξ] εἰς L. 22. ἤπειγε τὸ] ἠγείγετο L. ἀπῆγε τὸ vel ἐπῆγε
τὸ om.

rum, iter est omnino insuperabile; maxime si hostes obsistant. Quo-
circa Narses ad pontem cum paucis progressus, haesit die, viam que-
rens, qua consilium explicaret. Eo quoque Usdrilas manum equitum
eduxit, ne quid eorum, quae agerentur, ipsum lateret. Tum quidam
Narsētis assēcia, intento arcu, in illos sagittam impulit, qua confixus
equorum unus illic occubuit. Mex Usdrilas eiusque comites digressi
inde, commiserunt se urbi, et sine mora accitis aliis e numero fortissi-
morum, porta altera se in Romanos eiecerunt, quasi primo, eoque im-
provisio impetu oppressuri Narsetem essent. Iam enim is ad partem al-
teram fluvii se contulerat, quaerens traicetum copia. At Eruli quidam
illis forte obviam facti, Usdrilam interemerunt, et cum a Romano agni-
tum obtuncassent, ad Romanum exercitum reverai, ostense Narsēti ca-
pite, erexere omnium animos, ex eo casu intelligentium Gotthis Deum
infensum esse: qui cum insidiarentur summo hostium Ducī, suum ipsi
Ducem subito amisissent, non ex insidiis, neque ex destinato occisum.
Narses vero, etsi de medie sublatas erat praesidii Ariminensis Prae-

οὐδὲ γὰρ Ἀριμνηνον ἢ ἄλλο τι χωρίον πρὸς τῶν πολεμίων ἐχόμε- P 647
νον ἐνοχλεῖν ἤθελεν, ὡς μὴ τις αὐτῷ τρίβοιτο χρόνος, μηδὲ τῷ V 236
παρέργω τῆς χρείας ἢ σπουδαιότητι διεργοίτο πρᾶξις. τῶν δὲ
πολεμίων, αἵτε πεπτωκότες σφίσι τοῦ ἄρχοντος, ἡσυχάζοντων
5 τε καὶ οὐκέτι ἐμποδίων καθισταμένων ὁ Ναρσῆς ἀδεέστερον γε-
φύρα τὸν ποταμὸν ζεῦξας διεβίβασε πόνω οὐδενὶ τὸν στρατὸν
ἄπαντα. ὁδοῦ δὲ τῆς Φλαμηνίας ἐνθὲνδε ἀφήμενος ἐν ἀριστερῇ
ἦι. Πέτρας γὰρ τῆς περτοῦσης καλουμένης, ἥς πέρι μοι ἐν
τοῖς ἔμπροσθεν δεδιήγηται λόγοις, τὸ τοῦ ὀχυρώματος καρτερόν
10 χωρίον φύσει, κατειλημμένον τοῖς ἐναντιοῖς πᾶσι πρότερον, B
ἀπόρρευτα Ῥωμαίοις καὶ παντάπασιν ἀδιέξοδα, ὅσα γε κατὰ τὴν
Φλαμηνίαν ὁδὸν, ὄντα ἐτύγχανεν. ὁδὸν οὖν ὁ Ναρσῆς διὰ
ταῦτα τὴν ἐπιτομωτέραν ἀφείς τὴν βάσιμον ἦι.

κθ'. Τῷ μὲν οὖν Ῥωμαίων στρατῷ τὰ γε ἀμφὶ τῇ πο- C
15 ρείᾳ ταύτῃ πη εἶχε. Τωτίλας δὲ πεπυσμένος ἦδη τὰ ἐν Βενε-
ταίσις ξυνερχόμενος Τεῖαν μὲν τὰ πρῶτα καὶ τὴν ξὺν αὐτῷ στρα-
τιῶν προσδεχόμενος ἐν τοῖς ἐπὶ Ῥώμης χωρίοις ἡσυχῇ ἔμενεν.
ἐπειδὴ δὲ παρήσαν, μόνοι τε δισχίλιοι ἱππεῖς ἐλείποντο ἔτι, τού-
τους δὴ οὐκ ἀναμείνας ὁ Τωτίλας, ἀλλὰ παντὶ ἄρας τῷ ἄλλω
20 στρατῷ ὡς τοῖς πολεμίοις ἐν ἐπιτηδείῳ ὑπαντίστων ἦι. ἐν δὲ
τῇ ὁδῷ ταύτῃ τὰ τε τῷ Οὐσδριλᾷ ξυμπεπτωκότες καὶ Ἀριμνηνον
τοὺς πολεμίους διαβεβηκέναι μαθὼν, ὄλην μὲν Τουσκίαν ἀμεί-

8. ἡσπερ μοι L. *ibid.* ἐν — λόγοις om. L. 10. χωρίον — πρό-
τερον om. L. 11. ἀπόρρευτά τε Hoeschelii. 14. τῇ πορείᾳ]
τὴν πορείαν Reg. 15. τουτίλας L. 19. τουτίλας L. 21. τα
τα] τάδε H: τὰ τε Hm.

fectus Usdrilas, nihilo tamen minus processit. Neque enim consilium erat, Ariminum aliumve quempiam locum aggredi inessum ab hostibus, ne quid temporis tereretur, ne quod maxime urgendum erat opus, id rei levisior accessio impediret. Dum Praefecto orbatu hostes se oppido tenent, nec moram obiciunt, impune Narses ponte fluvium iungit, ac nullo negotio totum traducit exercitum, omissaque via Flaminia ad laevam tendit. Cum enim Petra pertusa, ut vocant, quam in superiori- bus libris descripsi, locus natura munitissimus, ab hoste pridem teneretur, via Flaminia Romanis plane occlusa erat. Quare Narses, relicto breviori itinere, id, quo transitus patebat, ingressus est.

29. Ita quidem Romanus exercitus procedebat: Totilas vero, auditis iam quae contigerant in agro Veneto, primum ad Romam constitit, Teiam copiasque eius opperiens. Deinde, ut advenerunt, praeter equitum duo millia, quae nondum aderant, his Totilas minime expectatis, eo consilio cum reliquo omni exercitu profectus est, ut hostibus opportune occurreret. Cum autem eos, caeso Usdrila, transilisse Ariminum cognovisset in via, totamque emensus Tusciam, montem Apenninum at-

ψας, ἐν ὄρει δὲ τῷ Ἀπεννίνῳ καλουμένῳ γινόμενος, αὐτοῦ ἐν-
 στρατοπεδευσάμενος, ἔμεινεν ἄγχιστα κώμης, ἥνπερ οἱ ἐπιχώ-
 ριοι Ταγίνας καλοῦσιν. ἥ τε Ῥωμαίων στρατιὰ Ναρσοῦ ἤρου-
 D μένου οὐ πολλῶ ὕστερον ἐν τῷ ὄρει καὶ αὐτοὶ τῷ Ἀπεννίνῳ ἐν-
 στρατοπεδευσάμενοι ἔμεινον, σταδίων ἑκατὸν μάλιστα τοῦ τῶν 5
 ἐναντίων στρατοπέδου διέχοντες, ἐν χωρίῳ ὁμαλῶ μὲν, ἄγχιστα
 δὲ πη τάφους περιβεβλημένῳ πολλοῦς, ἵνα δὴ στρατηγούντιά
 ποτε Ῥωμαίων Κάμιλλον τῶν Γάλλων ὁμιλον διαφθεῖραι μάχη
 νενικηκότα φασί. φέρει δὲ καὶ εἰς ἐμὲ μαρτύριον τοῦ ἔργου τὴν
 προσηγορίαν ὁ χῶρος καὶ διασώζει τῇ μνήμῃ τῶν Γάλλων τὸ πά- 10
 θος, βουῦστα Γαλλῶρων καλούμενος. βουῦστα γὰρ Λατίνοι τὰ
 ἐκ τῆς πυρᾶς καλοῦσι λείψανα. τύμβοι τε τῆδε γεώλοφοι τῶν
 νεκρῶν ἐκείνων παμπληθεῖς εἰσιν. αὐτίκα δὲ στείλας ἐνθάδε
 P 648 Ναρσῆς τῶν οἱ ἐπιτηδείων τινὰς παραλαβὴν ἐπήγγυλε ποιῆσθαι
 H 366 τῷ Τωτίλῃ καταθέσθαι μὲν τὰ πολέμια, βουλευέσθαι δ' εἰρη- 15
 ναῖά ποτε, διαριθμοῦντα ὅτι δὴ αὐτὸς, ἀνθρώπων ἄρχων ὀλί-
 γων τέ τινων καὶ ἐξ ὑπογυίου νόμφ οὐδενὶ ξυυλεγεμένῳ, πάση
 τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ ἐπὶ πλεῖστον διαμάχεσθαι οὐκ ἂν δύναίτο.
 ἔφη δὲ αὐτοῖς καὶ τοῦτο, ὥστε δὴ αὐτὸν, εἰ πολεμησεύοντα
 ἴδοιεν, μελλήσει οὐδεμιᾷ ἐγκλείεσθαι ταύτῃ διορισθαι τινὰ 20
 ἡμέραν τῇ μάχῃ. ἐπειδὴ γοῦν οἱ πρέσβεις οὗτοι τῷ Τωτίλῃ ἐς

2. ἔμεινεν] ἔμεινον L. 4. οὐ πολλῶ] οὐ om. L. 6. διέχοντες
 addidi ex L. 7. δὲ om. HL. *ibid.* τάφους om. HL: habet Lm.
 8. Κάμιλλον] κάλλιον L: illud Lm. 11. γαλλῶρων L Γαλλέ-
 ρων P. 12. τύμβοι] τύμβοις L. τύμβοι L corr. *ibid.* τῆδε]
 τῇ HL. οἱ L corr. 15. Τωτίλλῃ] τωυτίλλῃ HL. *ibid.* δ'
 om. L. 16. διαριθμοῦντα] διαριθμῶν HL. 17. καὶ ἐξ ὑπο-
 γυίου] καὶ ὑπόγειον L: illud Lm. 21. Τωτίλλῃ] τωυτίλλῃ HL.

tigisset, castris proxime vicum, quem indigenae Taginas appellant, po-
 sitis, ibi coesedit. Nec multo post Romanus quoque exercitus, Nar-
 sets duce, castra in monte Apennino metatus est, centum ad summum
 stadiis procul a castris hostium, plano quidem in loco, sed multis cincto
 tumulis prope extantibus: ubi quondam a Camillo, Romani duce exerci-
 tus, victas acie et caesas ferunt Gallorum copias: id quod esse locus no-
 mine etiamnum testatur, et memoriam cladis Gallorum servat, Busta
 Gallorum dictas. Busta enim Latini vocant rogi reliquias, et plurimi
 visuntur hic mortuorum illorum tumuli, terra aggesta edicti. Inde mox
 Narses quosdam a suis familiaribus destinat, iubetque hortari Totilam,
 ut, armis depositis, aliquando tandem consilia pacis agitet, cum animo
 reputans, se, recentibus ac temere contractis copiis suocinctum, non
 posse diu resistere Romano Imperio universo. Hoc etiam mandatum ad-
 iecit, si ipsum belli libidine teneri animadvertent, statim iuberent
 diem proelii constituere. Praescripta accurarunt Legati, ad conspectum
 admissi Totilae: cumque is ferociter ac superbe denuntiasset, omnino

ἔψιν ἤλθον, τὰ ἐπιτεταγμένα ἐποίουν. καὶ ὁ μὲν νεανιουόμενος
 ἐκοιμηνέτο ὡς τρόπῳ αὐτοῖς παντὶ πολεμητέον εἶη, οἱ δὲ ὑπο-
 λαβόντες „Ἄλλ', ὦ γενναῖε“ ἔφασαν „τόν τινα καιρὸν τῆ ἔνυμ- B
 βολῆ τίθει“. καὶ ὅς „Αὐτίκα δευτῶ ἡμερῶν ἔνυμψωμεν.“ οἱ
 5 μὲν οὖν πρόσβειε παρὰ τὸν Ναρσῆν ἐπανήκοντες τὰ ἔνυκτα
 σφίσι ἐπήγγελλον, ὁ δὲ Τωτίλαν δολώσεως ὑποτοπάζων ἐπι-
 νοεῖν παρεσκευάζετο ὡς τῆ ὑστεραία μαχούμενος. καὶ ἔνυχέ γε
 τῆς τῶν πολεμίων ἐννοίας. ἡμέρα γὰρ τῆ ἐπιγενομένη αὐτάγγελ-
 λος παντὶ τῷ στρατῷ παρῆν ὁ Τωτίλας. ἤθη δὲ ἀλλήλοις ἐκά-
 10 τεροι ἀντεκάθητο, οὐ πλέον ἢ δυοῖν διέχοντες τοξευμάτων
 βολῶν.

Ἦν γέ τι γεώλοφον ἐνταῦθα βραχὺ, ὃ δὴ καταλαβεῖν
 ἀμφοτέροι διὰ σπουδῆς εἶχον, ἐν ἐπιτηδείῳ σφίσι οἰόμενοι κεί- V 236
 σθαι, ὅπως τε βάλλειν τοὺς ἐναντίους ἐξ ὑπερδεξιῶν ἔχοιεν καὶ C
 15 ὅτι χῶρον λοφώδεις, ἥπερ μοι δεδήλωται, ἐνταῦθά πη ἦσαν,
 ταύτη τοι κυκλώσασθαι τινὰς τῶν Ῥωμαίων στρατόπεδον κατὰ
 νότου ἰόντας ἀμύχανον ἦν, ὅτι μὴ διὰ μιᾶς τινος ἀτραποῦ, ἢ
 παρὰ τὸ γεώλοφον ἐτύγγανεν οὐσα. διὸ δὴ περὶ πλείονος αὐτὸ
 ποιέσθαι ἀμφοτέροις ἐπάναγκες ἦν, Γότθοις μὲν, ὅπως ἐν τῆ
 20 ἔνυμβολῇ κυκλωσάμενοι τοὺς πολεμίους ἐν ἀμφιβόλῳ ποιήσονται,
 Ῥωμαίοις δὲ, ὅπως δὴ ταῦτα μὴ πάθοιεν. ἀλλὰ προτερήσας
 Ναρσῆς πενήκοντα ἐκ καταλόγου πεζοῦς ἀπολέξας ἄφρι νύκτωρ
 ὡς καταληφομένους τε καὶ καθέξοντας αὐτοὺς ἔστειλε. καὶ οἱ

4. τίθει L. τιθεῖς P. 6. ἐπήγγελλον L a pr. m. et H. *ibid.*
 τουτίλλαν HL. 9. τουτίλλας HL. 12. τῆ τοι HL. 19. γότ-
 θοις μὲν L. Aberat μὲν. 20. ποιήσονται L corr.

ipsis pugnandum esse, subiecere continuo: *Agredum, praecolare vir:*
quodnam certamini tempus praestituitis? At ille, Statim, inquit, ut octi-
dium effluxerit, praecietur. Reversi ad Narsetem Legati, pacta re-
 nuntiant. Hic structam a Totilla fraudem suspicans, perinde se accinxit,
 ac si pugnam inituros esset postridie: neque ab hostium consilio aber-
 ravit. Etenim sequenti die Totillas, adventus famam sui praeventens,
 affuit cum omni exercitu: utrique tum constiterunt adversi, nec dissiti
 longius duplici sagittae iactu.

Ibi collis erat modicus, quem occupare utrique vehementer opta-
 bant; tum quod commodus videbatur feriendis ex edito hostibus, tum
 quia, cum ager, ut dixi, tumulosus esset, a tergo circumveniri non po-
 terat Romanus exercitus, nisi per tramitem subiectum colli. Quare erat
 cur utrique multum in eo ponerent; Gotthi quidem, ut inter pugnandum
 circumventis hostibus, eos telis hinc inde peterent; Romani vero, ne id
 paterentur. Eo Narses pedites quinquaginta ex cohorte delectos, in-
 tempesta nocte mittere occupat, locumque obtinere ac tueri iubet. Ad
 quem illi cum evasisent, nomine hostium prohibente, ibi quierant.

D μὲν οὐδενὸς σφίσι τῶν πολεμίων ἐμποδῶν ἰσταμένον ἐνταῦθα γι-
 νόμενοι ἤσυχῃ ἕμενον. ἔστι δὲ τις χεϊμάρονος τοῦ γεωλόφου
 ἐπίπροσθεν, παρὰ μὲν τὴν ἀτραπὸν, ἧς ἄρτι ἐμνήσθη, τοῦ
 δὲ χώρου κατάντικρον οὗ ἑστρατοπεδεύσαντο Γότθοι, οὗ δὴ οἱ
 πεντήκοντα ἕστησαν, ἐν χερῶ μὲν ξυνιόντες ἀλλήλοις, ἐς φάλαγ-5
 γα δὲ ὡς ἐν στενοχωρίᾳ ξυντεταγμένοι. μεθ' ἡμέραν δὲ τὸ γε-
 γονὸς ἰδὼν Τωτίλας ἀπίσασθαι αὐτοὺς ἐν σπουδῇ εἶχεν. ἴλην
 τε ἰππέων εὐθὺς ἐπ' αὐτοὺς ἐπεμψεν, ἐξελεῖν οἷ τιχίστα ἐνθίνδε
 αὐτοὺς ἀποστείλλας. οἱ μὲν οὖν ἰππεῖς θορήβῳ τε πολλῷ καὶ
 κραυγῇ ἐπ' αὐτοὺς ἴεντο, ὡς αὐτοβοεῖ ἔξαιρήσονται, οἱ δὲ ἐς 10
 ὄλλιον ξυντεταγμένοι καὶ ταῖς ἀσπίσι φραζόμενοι ἕστησαν. εἶτα
P 649 οἱ μὲν Γότθοι σπουδῇ ἐπιόντες ξυνταράξαντες αὐτοὺς ἤλαυνον.
 οἱ δὲ πεντήκοντα, τῶν τε ἀσπίδων τῷ ὠθισμῶ καὶ τῶν δορα-
 τίων τῇ ἐπιβολῇ πυκνοτάτῃ οὖσῃ καὶ οὐδαμῇ ξυγκεχομένη ὡς
 καρτερώτατα τοὺς ἐπιόντας ἡμύοντο, ἐξελπίτηδὲς τε πύταγον 15
 ταῖς ἀσπίσιν ἐποιοῦν, ταύτῃ μὲν τοὺς ἵππους ἀεὶ δεδισσόμενοι,
 τοὺς δὲ ἄνδρας ταῖς τῶν δορατίων αἰχμαῖς. καὶ οἱ τε ἵπποι
 ἀνεχαιτίζοντο τῇ τε δυσχωρίᾳ καὶ τῶν ἀσπίδων τῷ πατάγῳ λίαν
 ἀχθόμενοι καὶ διέξοδον οὐκ ἔχοντες, οἱ τε ἄνδρες ἠποροῦντο,
 ἀνθρώποις τε οὕτω ξυμφραζαμένοις μαχόμενοι καὶ τρώπῳ οὐδενὶ 20
 εἴκονσι, καὶ ἵπποις ἐγκλεισόμενοι ὡς ἦκιστα ἐπαύουσι. ἀπο-
B κρουσθέντες τε τὴν πρώτην ὀπίσω ἐχώρουν. καὶ αὐθις ἀποπει-

4. οὗ ἑστρ. HL. οὗ om. L. 7. τουτίλας HL. 8. ἐνθίνδε]
 ἐνθίνδεν P. 10. ἴεντο] ἴεντο P. 19. οὐκ ἔχοντες] οὐκ om. L.
 ibid. ἠποροῦντο] ἀπεκρούοντο HL. 21. ἐγκλεισόμενοι] ἐκκλει-
 σόμενοι H.

Colli praediacet torrens, praetextus tramite, cuius mentionem proxime
 feci. Erant autem Gotthorum castra loco opposita, in quo stabant
 quinquageni illi, adeo densi, ut se contingerent, acioque compositi,
 quantum per angustias loci licebat. Simul Totilae id lux aperuit, omne
 eo studium contulit, ut inde illos deiceret. Itaque turmam equitum con-
 festim mittit, iubetque eos quamprimum deturbare. Tum equites multo
 cum fremitu et clamore inveni, quasi ipsos primo impetu eversuri es-
 sent. Hi vero densatis ordinibus, protecti clypeis stabant, cum Gotthi,
 admissis equis, confuse impressionem fecerunt. At illam quinquageni
 viri, scuta collidendo, crebroque et apposite vibrando hastas, validissi-
 me exceperunt; sic, ut equos, de industria concrepantium clypeorum
 assiduo sonitu, et viros intentarum cuspidibus hastarum terrerent. Re-
 tro equi cedebant, loci iniquitate et scutorum crepitu offerati, penitus-
 que exclusi transitu: equites quo se verterent nesciebant, cum homini-
 bus adeo munitis minimeque cedentibus pugnantes, frustra que imperi-
 tantes equis contumacibus. Haec prima repulsi conflictione, viam con-

ρασάμενοι καὶ ταῦτὰ πάσχοντες ἀνεπόδιζον. πολλάκις τε οὕτως
 ἀπαλλάξαντες οὐκέτι ἠνόχλουν, ἀλλ' ἑτέραν ἴλην Τωτίλας δὴ
 εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἀντικαθίστη. ὥνπερ ὁμοίως τοῖς προτέροις
 ἀπαλλαγέντων ἕτεροι ἐς τὴν πρῶξιν καθίσταντο. πολλάς τε ἴλας
 5 ὁ Τωτίλας οὕτως ἀμείψας ἐπὶ πάσαις τε ἄπρακτος γυγνῶς εἶτα
 ἀπέειπεν. οἱ μὲν οὖν πενήκοντα κλέος ὑπὲρ ἀρετῆς ὑπήνεγκαν
 μέγα, δύο δὲ αὐτῶν διαφερόντως ἐν τῷ πόνῳ τούτῳ ἤριστευ-
 σαν, Παῦλός τε καὶ Ἀυσίλας, οἳ δὴ ἐκπεπηδηκότες τῆς φά-
 λαγγοῦ δῆλωσιν ἀρετῆς μάλιστα πάντων πεπολήνται. τοὺς μὲν
 10 γὰρ ἀκινάκας σπασάμενοι κατέθεντο ἐς τὸ ἔδαφος, τὰ δὲ τόξα
 ἔντενάμενοι ἔβαλον ἐπικαιριώτατα στοχαζόμενοι τῶν πολεμίων. C
 καὶ πολλοὺς μὲν ἄνδρας, πολλοὺς δὲ ἵππους διεχρήσαντο, ἕως
 ἔτι εἶχον τοὺς ἀτράκτους αὐτοῖς αἰ φαρέτραι. ἐπειδὴ δὲ ἅπαντα
 αὐτοὺς τὰ βέλη ἤδη ἐπελελοιπεί, οἳ δὲ τὰ τε ξίφη ἀνελόμενοι
 15 καὶ τὰς ἀσπίδας προβεβλημένοι κατὰ μόνας τοὺς ἐπιόντας ἡμύ-
 νοντο. ἐπειδὴν τε ἰππευόμενοι τῶν ἐναντιῶν τινὲς ζῆν τοῖς δό-
 ρασιν ἐπ' αὐτοὺς ἴοιεν, οἳ δὲ τοῖς ξίφεσι παίοντες ἀπεκαύλιζον
 τῶν δοράτων εὐθὺς τὰς αἰχμᾶς. πολλάκις δὲ αὐτῶν οὕτω δὴ
 ἀναστελλόντων τὰς τῶν πολεμίων ἐπιδρομὰς ζυνηγέθη τὸ θα-
 20 τέρου ξίφος (ἦν δὲ οὗτος ἀνὴρ Παῦλος ὀνόματι) συγκεκάμφθαι
 τῇ ἐς τὰ ξύλα ζυνηχεῖ τομῇ καὶ τὸ παράπαν ἀχρεῖον εἶναι. D
 ἔπερ αὐτίκα μὲν προσουδίξει χαμαί, χεῖρὶ δὲ ἀμφοτέραις ἐπιλα- H 867

2. ἠνόχλουν Reg. ἐνόχλουν P. *ibid.* τουτίλλας HL hic et infra.
ibid. δὴ om. P, habet L. δὲ H. 3. ἀντικαθίστη Scaliger. Le-
 gebatur ἀντικαθίστη. 18. τὰς αἰχμᾶς] ταῖς αἰχμαῖς L a pr. m.
 et H. 21. συνηχεῖ L.

vertunt. Adorti iterum, eodemque modo excepti, pedem iterum refe-
 runt. Ita saepe digressi irriti, absistunt eos lacessere. In idem ausum
 submisso a Totila altero agmine, et similiter pulso, tertium subit. Sic
 Totilas, multis per vices suffectis turmis, operaque a cunctis perdita,
 tandem coepto ablit. Hinc quinquaginta illi magnam retolare fortitudi-
 nis laudem: sed rem melius caeteris in hoc certamine gesserunt duo,
 Paulus et Ausilas: qui ex acie progressi, virtutis significatione supra
 omnes se commendarunt. Cum enim districtos acinaces humi deposuis-
 sent, intentis arcubus in hostes scitissime collimando, sagittas sic emit-
 tebant, ut viros equosque multos confecerint, quandiu sagittas habuere
 in pharetris. His omnino exhaustis, eduxere gladios, et seorsum soli
 obiectis clypeis impetum sustinuerunt. Si qui equitum in eos cum ba-
 stis se invehebant, statim illi ensibus recidebant earum cuspides. Ho-
 stium crebros incursus dum ita reprimunt, secandis usque lignis retusus
 est Pauli gladius, ac prorsus inutilis evasit. Hoc ille protinus abiecto
 humi, hastas ambabus manibus apprehensas, aggressoribus extorquebat.

βόμενος τῶν δοράτων ἀφήρητο τοὺς ἐπιόντας. τέτταρά τε δόρατα οὕτω τοὺς πολεμίους διαφανῶς ἀφελόμενος αἰτιώτατος γέγονε τοῦ τὴν πρᾶξιν αὐτοὺς ἀπογῶναι. διὸ δὴ αὐτὸν καὶ ὑπαπιστήν αὐτοῦ ἴδιον ἀπὸ τοῦ ἔργου τούτου Ναρσῆς τὸ λοιπὸν κατεστήσατο.

V 237 λ'. Ταῦτα μὲν οὖν τῆδε κεχώρηκεν. ἑκάτεροι δὲ παρε-
P 650 σκευάζοντο εἰς παράταξιν. καὶ Ναρσῆς τὸ στρατεύμα ἐν χώρῳ ὀλίγῳ ξυναγαγὼν τοιάδε παρεκελεύσατο „Τοῖς μὲν ἐξ ἀντιπάλου τῆς δυνάμεως ἐς ἀγωνίαν τοῖς πολεμίους κωδισταμένους παρακινεῦσάς τε ἂν ἴσως δεήσειε πολλῆς καὶ παραινέσεως τὴν προθυμίαν ὀρμώσης, ὅπως δὴ ταύτῃ τῶν ἐναντίων πλεονεκτοῦντες κατὰ νοῦν μάλιστα τῆς παρατύξεως ἀπαλλάξωσιν· ὑμῖν δὲ, ὦ ἄνδρες, οἷς καὶ τῆ ἀρετῇ καὶ τῷ πλήθει καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ πάσῃ πολλῶ τῷ διαλλάσσοντι πρὸς καταδεεστέρους ἐστὶν ἡ μάχη, οὐδὲν ἄλλο προσδεῖν οἴομαι ἢ τῷ θεῷ Πλεῶ ἐς ξυμβολὴν τήνδε ἵσταναι καθίστασθαι. εὐχῇ τοίνυν αὐτὸν ἐνδελεχέστατα ἐς ξυμμαχίαν ἐπαγόμενοι πολλῶ τῷ καταφρονήματι ἐπὶ τούτων δὴ τῶν ληστῶν τὴν ἐπικράτησιν ἴεσθε, εἴ γε δοῦλοι βασιλέως τοῦ μεγάλου τὸ ἐξ ἀρχῆς ὄντες καὶ δραπέται γεγεννημένοι τύραννόν τε αὐτοῖς ἀγλαϊόν τινα ἐκ τοῦ συρφετοῦ προστησάμενοι ἐπικλοπώτερον συνταράξαι τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἐπὶ καιροῦ τινος ἰσχυράν. καίτοι τούτους γε ἡμῖν οὐδὲ ἀντιπαρατάσσεισθαι νῦν τὰ εἰκότα λογιζομένους ὑπώπιτευσεν ἂν τις. οἱ δὲ θράσει θανατῶντες ἀλογίστη

18. ἴεσθε] ἴεσθε HmP. ἴεσθαι HL. 23. ἀλογίστη] ἀλογίστως H.

Quo modo, cum palam hastas quatuor eripuisset hostibus, praecipua causa extitit, cur incepto desperanter abisterent. Facinoris illius ergo cum Narses in Scutariorum suorum numero deinceps habuit.

80. His ita gestis, utrique ad pugnam se accinxerunt: tum Narses coactas in angustum copias, his fore verbis hortatus est. Qui ad dimicandum accedunt cum hoste viribus pari, eos forte verbis hortari pluribus et accendere necesse fuerit, ut aduersarii haec saltem parte instructiores, ex sententia prelio defungantur. Vobis autem, o viri, quandoquidem cum hominibus, virtute, numero, et belli apparatu longe inferioribus certandum est, id unum iudicio necessarium, ut pugnam hanc incatis, Deo propitio. Huius ope enixis precibus impetrata, contemptu elati generosissimo, aggredimini profligare latrones istos: qui, postquam magno Imperatori, cui iam inde olim seruiant, elapsi fuga se subduerunt, assumpto ex plebe tyranno quodam gregario, Romanum Imperium turbauerunt aliquandiu, impunitus latrocinando. Certe merito quiespiam existimaret, eos, si quid sperant, nobis nunquam se oblatores instructa acie. Verum illi inconsculta audacia perire volunt, et furiosa abrepti palam temeritate certam amplecti mortem non dubitant.

τινὶ καὶ μανιῶδῃ προπέτειαν ἐνδεικνύμενοι προὔπτοι αὐτοῖς θεί- C
 νατον ἀναιρεῖσθαι τολμῶσιν, οὐ προβεβλημένοι τὴν ἀγαθὴν ἐλ-
 πίδα, οὐδὲ τί ἐπιγενήσεται σφίσι αὐτοῖς ἐκ τοῦ παραλόγου καὶ
 τοῦ παραδόξου καταδοκῶντες, ἀλλὰ πρὸς τοῦ θεοῦ διαρρήδην
 5 ἐπὶ τὰς ποινὰς τῶν πεπολιτευμένων ἀγόμενοι. ὣν γὰρ ἄνωθεν
 τι κατεγνώσθη παθεῖν, χωροῦσιν ἐπὶ τὰς τιμωρίας αὐτόματοι.
 χωρὶς δὲ τούτων ἡμεῖς μὲν πολιτείας εἰνόμου προκινδυνεύοντες
 καθίστασθε εἰς ξυμβολὴν τήνδε, οἱ δὲ νεωτερίζουσιν ἐπὶ τοῖς νό-
 μοις ζυγομαχοῦντες, οὐ παραπέμψειν τι τῶν ὑπαρχόντων ἐς δια-
 10 δόχους προσδοκῶντές τινας, ἀλλ' εὖ εἰδότες ὡς συναπολεῖται D
 αὐτοῖς ἅπαντα καὶ μετ' ἐφημέρου βιοτεύουσι τῆς ἐλπίδος. ὥστε
 καταφρονεῖσθαι τὰ μάλιστα εἰσιν ἄξιοι. τῶν γὰρ οἱ νόμῳ καὶ
 ἀγαθῇ πολιτεῖα ξυνοσταμένων ἀπολλέεται μὲν ἀρετὴ πῦσι,
 διακρίεται δὲ, ὡς τὸ εἶδος, ἢ νίκη, οὐκ εἰωθυῖα ταῖς ἀρεταῖς
 15 ἀντιτάσσεισθαι. τοιαύτην μὲν ὁ Ναρσῆς τὴν παρακλείουσιν
 ἐποίησατο. καὶ Τωτίλας δὲ τεθηπότως τὴν Ῥωμαίων στρατιῶν
 τοὺς οἱ ἐπομένους ὄρων ξυγκαλέσας καὶ αὐτὸς ἅπαντας ἔλεξε τάδε.
 „Υστάτην ὑμῖν παραίνεσιν ποιησόμενος ἐνταῦθα ὑμᾶς,
 20 ἄνδρες ξυστρατιῶται, ξυνήγαγον. ἄλλης γὰρ, οἴμαι, παρι-
 κεύσεως μετὰ τήνδε τὴν ξυμβολὴν οὐκ ἔτι δείξει, ἀλλὰ τὸν
 πόλεμον ἐς ἡμέραν μίαν ἀποκεκρίσθαι ξυμβήσεται πάντως. οὕτω
 γὰρ ἡμᾶς τε καὶ βασιλέα Ἰουστινιανὸν ἐκνευερίσθαι τετύχηκε P 651
 καὶ περιηρηθῆσθαι δυνάμεις ἀπάσας, πόνοις τε καὶ μάχαις καὶ τα-
 λαιπωρίαις ὠμιληκότας ἐπὶ χρόνου παμμέγεθες μῆκος, ἀπειρη-
 25 κέναι τε πρὸς τὰς τοῦ πολέμου ἀνάγκας, ὥστε, ἣν τῇ ξυμβολῇ

*Nec vero spe tanta freti sunt, ut sibi extraordinarium quidquam et com-
 muni opinione maius eventurum expectent: sed ipsos Deus ad poenas
 anteaactas vitas debitas aperte ducit. Nam quibus divina sententia sup-
 plicium aliquod decretum est, id sponte ipsimet adveniunt. Praeterea vos
 pro bene morata et constituta Repub. in certaminis aleam venistis: illi
 in iugum legum se efferentes, novitati student: nec se fortunarum sua-
 rum partem aliquam heredibus ullis transmissuros sperant: at probe in-
 telligentes omnia secum peritura, sic vivunt, ut spem non ultra diem
 producant. Quare contemptu maximo digni sunt. Etenim qui nec lege,
 nec laudabili instituto coeunt, eos virtus omnis deserit: proinde ab ipsis
 victoria procul abest; quippe quae virtutibus repugnare non solet.
 Haec Narses. Totilas vero suos exercitus Romani admiratione defixos
 videns, advocata concione, sic verba fecit.*

*Huc vos collegi, Commilitones, extremum hortaturus. Nam post
 hoc proelium, nulla amplius, ut equidem censeo, militari concione opus
 erit: sed bello dies hic finem afferet. Et vero nos Iustinianumque Au-
 gustum debilitarunt atque exhausserunt viribus labores, certamina, ae-
 rumnas, in quibus diutissime versati sumus; itaque taedet difficultatum*

τῆ νῦν τῶν ἐναντίων περιεσώμεθα, οὐδαμῶς ἀναμαχήσεσθαι
 λελείπεται Γότθοις, ἀλλὰ τὴν ἦσαν ἐκατέροις σκῆψιν ἐς τὴν
 ἡσυχίαν εὐπρόσωπον διαρκῶς ἔξομεν. ἀπολέγοντες γὰρ ἀνθρω-
 ποι πρὸς τῶν πραγμάτων τὰ πονηρότατα ἐς αὐτὰ ἐπανίεναι οὐκ ἐτι
 τολμῶσιν, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἴσως διωθουμένης αὐτοὺς ἐπὶ ταῦτα 5
 τῆς χρείας ταῖς γνώμαις ἀναχαιτίζονται, δεδισσομένης αὐτοῖς
 τὰς ψυχὰς τῆς τῶν κακῶν μνήμης. τσσαῦτα, ὧ ἀνδρες, ἀκη-
 B κοῦτες ἀνδραγαθίσεσθε μὲν τῷ παντὶ σθένει, μηδεμίαν ἐς ἄλλον
 τινὰ χρόνον ἀποτιθέμενοι τῆς ψυχῆς ἀρετὴν, τάλαιπωρεῖσθε δὲ
 ἀνάγκῃ τῆ πάσῃ, μηδὲ τὸ σῶμα ταμεινόμενοι ἐς κίνδυνον ἄλλον. 10
 ὄπλων δὲ ἑμῖν γινέσθω καὶ ἵππων οὐδεμία φειδῶ, ὡς οὐκ ἐτι χρη-
 σίμων ἐσομένων ἑμῖν. ἅπαντα γὰρ προκατατρίψασα τὰ ἄλλα ἢ
 τύχῃ, μόνῃ τῆς ἐλπίδος τὴν κεφαλὴν ἐς τὴν ἡμέραν ἐφύλαξε
 ταύτην. τὴν εὐψυχίαν τοῖνυν ἀσχεῖτε καὶ πρὸς εὐτολίαν παρα-
 V 238 σκευάζεσθε. οἷς γὰρ ἢ ἐπὶ τριχὸς ἐλλίς, ὥσπερ τανῦν ἑμῖν, 15
 ἔστηκεν, οὐδὲ χρόνου τινὰ βραχυτάτην ῥοπήν ἀναπεπτωκέναι
 ξυνοίσει. παρεληλυθίας γὰρ τῆς ἀκμῆς τοῦ καιροῦ ἀνόνητος
 τὸ λοιπὸν ἢ σπουδῇ γίνεται, κἄν διαφερόντως ὑπέρογκος ᾖ, οὐκ
 C ἔνδεχομένης τῶν πραγμάτων τῆς φύσεως ἀρετὴν ἔωλον, ἐπεὶ
 H 368 παρελθούσης τῆς χρείας ἔξωρα καὶ τὰ ἐπιγιγόμενα ἐπάναγκες εἰ- 20
 ναι. οἷμαι τοῖνυν προσήκειν ἑμῶς ἐπικαιριώτατα ἐν ἔργῳ λαβεῖν
 τὴν ἀγώνισιν, ὡς ἂν δυνήσησθε καὶ τοῖς ἀπ' αὐτῆς ἀγαθοῖς

5. αὐτοὺς L corr. et P. αὐτῆς H. 13. ἐς τὴν Pm. Aberat ἐς.
 21. ἑμῶς] ἡμῶς L.

belli, ut si ex hoste reportemus victoriam hodierno proelio, nullum aliud
 Gotthi facturi sint; utriusque speciosissimam quietis causam praebente
 clade. Nam homines in eos casus, quibus pessime iactati sunt, non su-
 dent iterum se dimittere: at si forte necessitate illuc vehementius impel-
 lantur, inde refugiunt eorum animi, memoria territi praeteritas calamita-
 tatis. His auditis, o viri, rem viriliter gerite, promentes totam pecto-
 ris vim; nec partem ullam fortitudinis reponite in tempus aliud. Quid-
 quid difficultatis occurret, constanter subite, nec corpus in discrimen
 alterum reservate. Nolite armis equivoque parcere, nulli posthac futuris
 usui. Siquidem Fortuna, protritis rebus omnibus, spei summam, in
 hunc diem unum adductam, seroavit. Ergo generositatem exerceite,
 vosque ad pugnandum animose accingite. Nam quorum spes, ut iam
 vestra, in pile stat, illis vel momento brevissimo residere non expedit.
 Ubi enim effluxit occasio, frustra est operae contentio, quamvis maxi-
 ma, abdicante rerum natura animositatem praeposteram: quippe elapsa
 semel opportunitate, intempestiva sint, quae consequuntur, necesse est.
 Itaque eo vos incumbere debere arbitror, ut momenta ad bene pugnan-
 dum, quae se offerent, destere arripiatis; quo possitis bona inde pro-

χρησθαι. ἔξελιστασθὲ τε ὡς ἐν τῷ παρόντι ἀξιώλεθρος μάλιστα ἢ φυγὴ γίνεται. φεύγουσι γὰρ ἄνθρωποι οἱ λείποντες τὴν τάξιν οὐκ ἄλλον του ἕνεκα ἢ ὅπως βιώσονται· ἦν δὲ θάνατον ἢ φυγὴν προὔπτον ἐπάγεσθαι μέλλη, ὃ τὸν κίνδυνον ὑποστὰς τοῦ σφυγόντος πολλῶ ἔτι μᾶλλον ἐν ἀσφαλεὶ ἔσται. τοῦ δὲ τῶν πολεμίων ὀμίλου καταφρονεῖν ἄξιον, ἐξ ἐθνῶν ξυνειλεγμένων ὅτι μάλιστα πλείστων. ξυμμαχία γὰρ πολλαχόθεν ἐρανισθεῖσα οὔτε τὴν πίστιν οὔτε τὴν δύναμιν ἀσφαλῆ φέρεται, ἀλλὰ σχιζομένη D τοῖς γένεσι μερίζεται καὶ ταῖς γνώμαις εἰκότως. μηδὲ γὰρ οἴεσθε 10 Οὐννοὺς τε καὶ Λαγγοβάρδους καὶ Ἐρούλους ποτὲ, χρημάτων αὐτοῖς μεμισθωμένους οὐκ οἶδα ὁπόσων, προκινδυνεύσειν αὐτῶν ἄχρι ἐς θάνατον. οὐ γὰρ οὕτως αὐτοῖς ἢ ψυχὴ ἄτιμος ὥστε καὶ ἀργυρίου τὰ δευτερεῖα παρ' αὐτοῖς φέρεσθαι, ἀλλ' εὐ οἶδα ὡς μάχεσθαι τὰ ἐς τὴν ὄψιν ποιούμενοι ἐθελόκακῆσουσιν 15 αὐτίκα δὴ μάλα, ἢ κεκομισμένοι τὴν μίσθωσιν, ἢ τὴν ἐπίταξιν ὑποτετελεκότες τῶν ἐν σφίσι ἀρχόντων. τοῖς γὰρ ἀνθρώποις καὶ τῶν πραγμάτων τὰ τερπνότεα δοκοῦντα εἶναι μὴ ὅτι πολέμια, ἦν μὴ κατὰ γνώμην αὐτοῖς πράσσεται, ἀλλὰ βιασθεῖσιν ἢ μισθαρηγήσασιν ἢ ἄλλῃ τῷ ἀναγκασθεῖσιν, οὐκέτι αὐτοῖς ἐπὶ τὸ κα- 20 ταθύμιον ἀποκεκρίσθαι ξυμβήσεται, ἀλλὰ τῷ ἀναγκαιῷ μο- P 652 χθηρὰ φαίνεται. ὢν ἐνθυμηθέντες προθυμίᾳ τῇ πάσῃ ὁμόσει τοῖς πολεμίοις χωρήσωμεν.“

12. ἄτιμος] ἄτιμον L a pr. m. et H. *ibid.* εὐφυχ[αν] εὐτυχ[αν] H. εὐφυχ[αν] Hoeschel. in annot. ex Pers. 13. αὐτοῖς] αὐτοῦς L a pr. m.

fectura percipere. Illud etiam apprimo teneatis velim, nihil iam esse perniciosius fuga. Qui suum deserentes ordinem terga dant, nihil aliud, nisi viam salutis, quaerunt. At si fugam certam consequatur exitium, qui pugnam sustinet, nas is longe tutior est quam qui fugit. Quod ad hostium multitudinem ex gentibus quamplurimis coactam attinet, ea vobis temnenda est: cum ex multis pretio constata societas nec fidem, nec vires habeat stabiles: idque natura ferat, ut quanta gentium, tantu consiliorum diversitas in ea sit. Nec putate Hunnos, Langobardos, Eruloque pecunia infinita conductos, pro ipsis ad extremum spiritum dimicaturos. Neque enim vitam adeo vilem habent, ut eam argento postferant: nec dubito quin servata pugnantium specie, de industria remissa agant, sive quia mercedem iam acceperunt, sive ut arcanis Ducum suorum mandatis obtemperent. Enimvero non solum hostilia, sed illa etiam, quae vulgo habentur suavissima, si ab hominibus, vi, pretio, aliove quopiam adactis modo, non autem sponte exercoantur, ipsis displicent, atque intolerabilia videntur ob adiunctam necessitatem. His imbuti cogitationibus, toto animi impetu hostem adoriemur.

λα'. Τοσαῦτα μὲν καὶ ὁ Τωτίλας εἶπε. τὰ δὲ στρατεύματα ἐς μάχην ζυγήει καὶ ἐτάξαντο ὧδε. μετωπηδὸν μὲν ἀφοτέρωθεν ἄπαντες ἕστησαν, ὡς βαθύτατόν τε καὶ περίμηκες τῆς φάλαγγος τὸ μέτωπον ποιησόμενοι. τῶν δὲ Ῥωμαίων κέρας μὲν τὸ ἀριστερὸν Ναρσῆς τε καὶ Ἰωάννης ἀμφὶ τὸ γεώλοπον εἶχον⁵ καὶ ζὸν αὐτοῖς εἴ τι ἄριστον ἐν τῷ Ῥωμαίων στρατῷ ἐτύγγανεν ὄν. ἐκατέρω γὰρ τῶν ἄλλων χωρὶς τῶν στρατιωτῶν, δορυφόρων τε καὶ ὑπασπιστῶν καὶ βαρβάρων Οὐννων, εἶπετο πλήθος ἀριστίνδην συνειλεγμένων. κατὰ δεξιὸν Βαλεριανός τε καὶ Ἰωάννης ὁ φαγῦς ζὸν τῷ Λαγισθαίῳ καὶ οἱ κατάλοιποι Ῥω-
B μαῖοι ἐτάξαντο πάντες. πεζοὺς μέντοι τοξότας ἐκ τῶν καταλόγου στρατιωτῶν ὀκτακισχιλίους μάλιστα ἕστησαν κατ' ἄμφω τὰ καὶ τάδε. κατὰ μέσα τῆς φάλαγγος τοὺς τε Λαγγοβάρδας καὶ τὸ Ἐροίλων ἔθνος καὶ πάντας τοὺς ἄλλους βαρβάρους ὁ Ναρσῆς ἕταξεν, ἐκ τε τῶν ἵππων ἀποβιβάσας καὶ πεζοὺς εἶναι κατα-
 10 **C** στησάμενος, ὅπως ἂν μὴ κακοὶ ἐν τῷ ἔργῳ γενόμενοι ἢ ἐθελόκακοῦντες, ἂν οὕτω τύχη, ἐς ὑπαγωγὴν δέξυτεροι εἴεν. τὸ μέντοι πέρας κέρως τοῦ ἐνωτίμου τῶν Ῥωμαίων μετώπου Ναρσῆς ἐγγώνιον κατεστήσατο, πεντακοσίους τε καὶ χιλίους ἵππεῖς ἐν-
 20 **C** ταῦθα στήσας. προτιρητο δὲ τοῖς μὲν πεντακοσίοις, ἐπειδὴν²⁰ τάχιστα τῶν Ῥωμαίων τισὶ τραπήναι ζυμβαίη, ἐπιβοηθεῖν αὐτοῖς ἐν σπουδῇ, τοῖς δὲ χιλίοις, ὅλην τε οἱ τῶν πολεμίων πεζοὶ ἔργα ἄρχωνται, κατόπισθ' ἐν τε αὐτῶν αὐτίκα γενέσθαι καὶ ἀμ-

3. ἕστησαν κατ' PL ἕστησαν. καὶ H. 13. τάδε. κατὰ Maltretus. τάδε τὰ HL. *ibid.* μέσα Hm P. μέγα H. 17. ὑπαγωγῆν] ὑποταγῆν HL. 18. ἐγγώνιον] ἐγγόνιον HL. ἐγγώνιον Hm.

31. Secundum hanc Totilae orationem, uterque exercitus ad pugnam colit, sic dispositus. Ita omnes adversis frontibus stabant, ut aciei frons utriusque altissima esset atque oblonga. Laevum cornu Romanorum ad collem tenebant Narses ac Ioannes cum Romani flore exercitus. Uterque enim, praeter caeteros milites, hastatis scutatisque satellitibus plurimis, magnaque Hunnorum vi lectissimorum stipatus erat. Habebant cornu dexterum Valerianus, Ioannes Heluo, Dagistaenus ac reliqui Romani, peditum sagittariorum octo fere millibus ad utrumque latus locatis. Media in acie Langobardos, Erulos, caeterosque omnes Barbaros constituit Narses, iussitque ad pedes degredi, ne si meta, vel forte perfidia ardorem pugnae reallterent, ad fugam essent expeditiores. Sinistri Romanorum cornu extremitatem, quae erat in fronte aciei, produxit Narses in angulum, equitibus ibi positus mille quingentis: ac quingentis quidem edixit, ut, si quod Romanorum agmen verteretur in fugam, statim illi succurrerent; aliis vero mille, ut simul hostilis peditatus pugnare coepisset, a tergo subirent, quo interceptus

γιβόλους ποιήσασθαι. καὶ ὁ Τωτίλας δὲ τρόπῳ τῷ αὐτῷ τοῖς
πολεμίοις ἐναντίαν τὴν στρατιὰν ζύμψασαν ἔστησε. καὶ περιῶν
τὴν οἰκίαν παρατάξιν τοὺς στρατιώτας παρεθάροννέ τε καὶ πα-
ρεκάλει ἐς εὐτολμίαν προσώπῳ καὶ λόγῳ. καὶ ὁ Ναρσῆς δὲ
5 ταῦτὸ τοῦτο ἐπολεῖ, ψελλιά τε καὶ στρεπτοὺς καὶ χαλινοὺς χρυ-
σοῦς ἐπ' αὐτῶν μετεωρίσους καὶ ἄλλα ἅττα τῆς ἐς τὸν κίνδυνον D
προθυμίας ὑπεκκαίματα ἐνδοικνύμενος. χρόνον δὲ τινα μάχης V 239
οὐδέτεροι ἤρχον, ἀλλ' ἤσυχῇ ἀμφοτέροι ἐμνον, προσδεχόμενοι
τὴν τῶν ἐναντίων ἐπίθεσιν.

10 Μετὰ δὲ εἰς τοῦ Γότθων στρατοῦ, Κόκας ὄνομα, δόξαν
ἐπὶ τῷ δραστηρίῳ διαρκῶς ἔχων, τὸν ἵππον ἐξελάσας, ἦλθεν
ἄγχι τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ, προῦκαλεῖτό τε, εἴ τις βούλοιο,
πρὸς μονομαχίαν ἐπεξιέναι. ὁ δὲ Κόκας οὗτος, εἰς τῶν Ῥω- P 653
μαίων στρατιωτῶν ἐτύγγανεν ὧν τῶν παρὰ Τωτίλαν ἀπητυ-
15 μοληκότων τὰ πρότερα. καὶ οἱ αὐτίκα τῶν τις Ναρσοῦ δορυ-
φόρων ἀντίος ἦλθε, γένος Ἀρμένιος, Ἀνζαλαῦς ὄνομα, καὶ αὐ-
τὸς ἵππῳ δαχούμενος. ὁ μὲν οὖν Κόκας ὀρμήσας πρῶτος ὡς τῷ
δόρατι πνίσων ἐπὶ τὸν πολέμιον ἔτεο, καταστοχαζόμενος τῆς
ἐκείνου γαστρός. ὁ δὲ Ἀνζαλαῦς ἔξαπιναίως τὸν ἵππον ἐκκλίνας
20 ἀνόνητον αὐτὸν κατεστήσατο γενέσθαι τῆς οἰκείας ὀρμῆς. ταύτη
τε αὐτὸς ἐκ πλαγίου τοῦ πολεμίου γενόμενος ἐς πλευρὰν αὐτοῦ
τὴν ἀριστερὰν τὸ δόρυ ὤσε. καὶ ὁ μὲν ἐκ τοῦ ἵππου πεισὼν B
ἐς τὸ ἔδαφος νεκρὸς ἔκειτο· κραυγὴ δὲ ἀπὸ τοῦ Ῥωμαίων στρα- H 369

3. παρεθάρσυνε L. 5. ψελλία] Vulgo ψέλλια. 6. μετεωρίσας
HL. 10. Κόκας] Λόκας Pers. 18. πολέμιον] πόλεμον H.
ibid. ἔτεο] Vulgo ἔτεο. 19. Ἀνζαλαῦς] ἀνζαλαῖς L. ἀνζαλαῖς H.

utrinque oppugnaretur. Eodem dispositas modo copias omnes obiecit
hostibus Totilas: tum aciem suam circumvolans, militibus subdebat ani-
mos, eosque vultu ac voce ad audendum excitabat. Idem urgebat Nar-
ses, armillas, torques, fraena aurea, et alia quaedam pectoribus ad
proelium accendendis idonea ostendens, hastilibus elata. Ab ineunda
pugna aliquandiu utriusque se cohibuerunt, et adversariorum impressionem
expectantes, pede presso steterunt.

Deinde Cocas, vir strenuitatis laude clarissimus, ex acie Gothica
provectus equo, ad Rom. exercitum accessit, unum aliquem poscens,
qui secum vallet singulari certamine congregari. Erat Cocas ex Romano-
rum numero militum, qui ad Totilam ante desciverunt. Mox unus ex
Narsetis stipatoribus, Anzalas nomine, natione Armenius, sese adver-
sum obtulit, equo et ipse vectus. Prior Cocas, capto impetu, in ho-
stem irruit, ipsam hasta ferire meditans, in ventrem intenta. Equo
Anzalas repente flexo declinat ictum, impetumque frustratur. Hac
arte hosti oblique imminens, in latus eius sinistrum hastam adigit: ille
excussus equo, exanimis humi sternitur. Ex acie Romana tollitur in-

τοῦ ὑπερφυῆς ἤρθη, οὐδ' ὡς μέντοι μάχης τινὸς οὐδέτεροι ἤρξαν. Τωτίλας δὲ μόνος ἐν μεταίχμιῳ ἐγένετο, οὐ μονομαχῆσων, ἀλλὰ τὸν καιρὸν τοῖς ἐναντίοις ἐκρούσων. Γότθων γὰρ τοὺς ἀπολελειμμένους δισχιλίους ὕγχιστα προσίειναι μαθὼν ἀπετίθετο ἐς τὴν αὐτῶν παρουσίαν τὴν ξυμβολήν, ἐποίει δὲ τάδε. 5
 C πρῶτα μὲν οὖν ἤξιον τοῖς πολεμίοις ἐνδείκνυσθαι ὅστις ποτὲ εἴη. τὴν τε γὰρ τῶν ὕπλων σκευὴν κατακόρως τῷ χροσῷ κατελιημμένην ἡμιπίσχετο καὶ τῶν οἱ φαλάρων κόσμος ἔκ τε τοῦ πῆλου καὶ τοῦ δόρατος ἀλουργός τε καὶ ἄλλως βασιλεῖ πρέπων ἐκρέματο θανμαστός ὅσος. καὶ αὐτὸς ὑπερφυεῖ ὀχούμενος ἵππῳ παιδιῶν 10
 ἐν μεταίχμιῳ ἐπαίξε τὴν ἐνόπλιον ἐπισταμένως. τὸν τε γὰρ ἵππον ἐν κύκλῳ περιελίσσων, ἐπὶ θάτερα τὴν ἀναστρέφων αὐθις κυκλοτερεῖς πεπολήτο δρόμους. καὶ ἵππευόμενος μεθεῖ ταῖς αὐραῖς τὸ δόρυ, ἀπ' αὐτῶν τε κραδαινόμενον ἀρπάσας μέσον εἶτα ἐκ χειρὸς ἐς χεῖρα παραπέμπων συχνὰ ἐφ' ἐκάτερα, καὶ μεταβι- 15
 D βάζων ἐμπεύρω, ἐφιλοτιμεῖτο τῇ ἐς τὰ τοιαῦτα μελέτῃ, ὑπτιάζων καὶ ἰσχιάζων καὶ πρὸς ἐκάτερα ἐγκλινόμενος, ὥσπερ ἐκ παιδὸς ἀκριβῶς τὰ ἐς τὴν ὀρχήστραν δεδωδαγμένος. ταῦτά τε ποιῶν πῦσιν κατέτριψε τὴν δεξιὴν προῶν. ἐπὶ πλείστον δὲ τὴν τῆς μάχης ἀναβολὴν μηκύνειν ἐθέλων ἐπειμυεν εἰς τὸ Ῥωμαίων 20
 στρατόπεδον, φύσκων ἐθέλειν αὐτοῖς ἐς λόγους ξυμμίξαι. Ναρ-

3. τοῖς ἐναντίοις addidi ex Suida s. v. ἐκρούόμενος. τοὺς ἐναντίους τούτων ἐκρούσων ex Reg. affert Hoeschel. *ibid.* ἐκρούσων] ἐκρούόμενος Suidas. 10. παιδιῶν P. παιδείαν H. 11. τὸν — ἵππον] τοῦ — ἵππον HL: illud Hm. 14. κραδαινόμενος L a pr. m. *ibid.* μέσον P cum Scaligero. μένος HL. 21. ἐθέλειν] ἐθέλων HL: illud Hm. *ibid.* ἐς λόγους P cum Scaligero. εὐλόγως HL.

gens in caelum clamor: neutri tamen cooriantur ad pugnam. Unus admodum Totilas inter aciem utramque prodit, non ad singulare certamen; sed ducendi eximendique temporis gratia. Cum enim bis mille Gotthos, quos desiderabat, in proximo esse audiret, proelium in eorum adventum extrahens, haec palam egit. Primum hostibus ostendere voluit, qui vir esset. Armis auro plurimo illiis indutus erat. Ex eius pilo atque hastata pendebant phalerae, purpura adeo ardenti insignis, ut Regi plane conveniret mirificus hic ornatus. Ipse equo eximio vectus, inter geminas acies armorum ludum scite ludebat. Equum enim circumagens ac reflectens utroqueversum, orbes orbibus impediēbat: sic equitans hastam in auras iaculabatur, eamque, cum tremula relaberetur, arripiebat mediam, et ex altera manu in alteram saepe traiciens ac dextere mutans, operam huic arti feliciter navatam ostentabat: resupinabat sese, et flexu multiplici nunc huc nunc illuc ita inclinabat, ut appareret diligenter ipsum a pueritia didicisse saltare. In hac ludicra exercitatione tempus omne matutinum contrivit, habensque in animo longius pugnam

σῆς δὲ φενακίζειν αὐτὸν ἰσχυρίζετο, εἶ γε πολεμησείων τὰ πρό-
τερα, ἤνικα τοῦ προτεινεσθαι λόγους ἔξουσία εἶη, νῦν ἐν με-
ταιχιμίῳ γενόμενος ἐς τοὺς διαλόγους χωροίη.

λβ'. Ἐν τούτῳ δὲ Γότθοις καὶ οἱ διαχιλιοὶ ἦκον· οὐσπερ P 654
5 ἐς τὸ χαράκιωμα Τωτίλας ἀφικέσθαι μαθὼν, ἐπειδὴ καὶ ὁ και-
ρὸς ἐς ἄριστον ἦγεν, αὐτὸς τε ἐς σκηνὴν τὴν οὐκείαν ἐχώρησε καὶ
Γότθοι διαλύσαντες τὴν παράταξιν ὀπίσω ἀνέστρεφον. ἐν δὲ
τῇ καταλύσει τῇ αὐτοῦ γεγονῶς Τωτίλας τοὺς διαχιλίους ἤδη πα-
ρόντας εὔρε. τό τε ἄριστον πάντας αἰρείσθαι κελύσας καὶ τὴν
10 τῶν ὄπλων σκευὴν μεταμφισιάμενος ἀπαντας ἐξωπλίσατο μὲν ἐς
τὸ ἀκριβὲς ἐν στρατιωτῶν λόγῳ, εὐθὺς δὲ τὴν στρατίαν ἐπὶ
τοὺς πολεμίους ἐξῆγεν, ἀπροσδόκητος αὐτοῖς ἐπιπεσεῖσθαι οἰό-
μενος καὶ ταύτῃ αἰρήσειν. ἀλλ' οὐδ' ὡς ἀπαρασκευόους Ῥω- B
μαίους εὔρε. δέισας γὰρ ὁ Ναρσῆς, ὅπερ ἐγένετο, μὴ σφίσι
15 ἀπροσδοκῆτοῖς ἐπιπέσειν οἱ πολέμιοι, ἀπέπειν ἅπασιν μῆτε ἄρι- V 240
στον αἰρείσθαι μῆτε ἀποδαρθεῖν μῆτε μὴν ἀποθωρακίσασθαι
τῶν πάντων μηδένα μῆτε τοῦ χαλινοῦ μεθεῖναι τὸν ἵππον. οὐ
μέντοι οἱδὲ ἀποσίτους τὸ παράπαν αὐτοὺς εἶασεν, ἀλλ' ἐν τῇ
τάξει καὶ τῇ τῶν ὄπλων σκευῇ ἀκρατισαμένους ἐκέλευσε διηρηκές
20 οὕτως ἀποσκοποῦντας παραδοκεῖν τῶν πολεμίων τὴν ἔφοδον.
τρόπῳ μέντοι τῷ αὐτῷ οὐκέτι ἐτάξαντο, ἀλλὰ Ῥωμαίοις μὲν C
τὰ κέρα, ἐν οἷς κατὰ τετρακισχιλίους οἱ πεζοὶ τοξόται εἰστήκει-
σαν, ἐπὶ τὸ μηρουῖδες τοῦ Ναρσοῦ γνώμῃ ἐτρέπετο. Γότθοι
δὲ οἱ πεζοὶ ἅπαντες ὄπισθεν τῶν ἰππέων ἀθρόοι ἕσταντο, ἐφ' ᾧ,

proferre, misit ad Romanum exercitum, et sermonem velle se conferre significavit. Abnuvit Narses, nugari ipsum asserens ac dare verba, qui prius bellandi fuisset cupidus, cum offerri colloquium posset, nunc autem id peteret in medio certaminis campo.

32. Hoc interim spatio advenere Gotthis duo millia bellatorum: quos ubi Totilas in castris esse audivit, appetente hora prandii, in tabernaculum suum concessit, et Gotthi, soluta acie, retro commearunt. Ad suum reversus Totilas diversorium, illa duo millia adesse iam videt, totumque exercitum prandere iubet. Mox armis indutis, summaque adhibita cura, ut cuncti militariter armati essent, in hostes educit, incautus aggressurum se et oppressuram causat: at imparatos non offendit Romanos. Veritus enim Narses quod contigit, ne hostis inopinato ingrueret, edixit, ne quis pranderet, nec meridiaretur, neu loriam exueret, neu detraheret frenum equo. Nec tamen omnino impastos manere sivit: sed ipsius mandato, armati, ut erant, stantesque in ordinibus, ienturunt, intentis semper oculis animisque expectantes adventum hostium. Alio deinde modo ordinatae sunt acies: ac Romanae quidem cornus, in quibus peditum sagittariorum quatuor millia stabant, iubente Narseta, frontem lunarunt. Gotthis vero peditatus omnis post

ἦν τοῖς ἰππεῦσι τρυπηῆναι ξυμβῆ, ἀνυστρέφοντες μὲν ἐπ' αὐτοὺς οἱ φεύγοντες σῶζοντο, ἐπίκοινα δὲ ἀμφοτέροι οὐδὲς χωρήσαιεν. προείρητο δὲ Γότθους ἅπασιν μῆτε τοξεύματι μῆτε ἄλλῳ ὄρωσθαι ἐς συμβολὴν τήνδε ὅτι μὴ τοῖς δόρασι χρῆσθαι. διὸ δὴ Τωτίλαν πρὸς τῆς ἀβουλλίας καταστρατηγηθῆναι τῆς αὐτοῦ ξυνηνέ-
D χθη· ὃς γε καθιστάμενος ἐς τήνδε τὴν μάχην οὐκ οἶδα ὅτω ἀναπεισθεῖς παρείχετο τοῖς ἐναντίοις τὴν αὐτοῦ στρατιάν οὔτε τῇ ὀπλίσει ἀντίξουν οὔτε τῷ ἄλλῳ ἀντίπαλον, ἐπεὶ Ῥωμαῖοι μὲν ἐκάστοις ὡς ἐπικαιρότατα ἦν ἐν τῷ ἔργῳ ἐχρῶντο, ἢ τοξεύοντες, ἢ δόρατι ὠθοῦντες, ἢ ἕξιφη διαχειρίζοντες, ἢ ἄλλο τι 10 ἐνεργοῦντες τῶν σφίσι προχείρων κἂν τῷ παρόντι ἐπιτηδεῶν, οἱ μὲν ἰππευόμενοι, οἱ δὲ καὶ πεζοὶ ἐς τὴν παρούσασιν καθιστάμενοι, κατὰ τὸ τῇ χρεῖα ξυνοῦσον, καὶ πῆ μὲν κύκλωσιν τῶν πολεμίων διαπρασσόμενοι, πῆ δὲ προσιόντας δεχόμενοι καὶ ταῖς ἀσπίσιν ἀποκρούμενοι τὴν ἐπίθεσιν. οἱ δὲ τῶν Γότθων ἰππεῖς, τῶν 15 πεζῶν σφίσιν ἀπολελειμμένων ὀπίσω, μόνους θαρσοῦντες τοῖς
P 655 δόρασιν ὀρημῇ ἀνεπισκέπτῳ ἐπήεσαν, ἔν τε τῷ πότῳ γενόμενοι τῆς σφετέρως ἀβουλλίας ἀπώναντο. ἐπὶ μέσους γὰρ τοὺς πολεμίους ὀρημάσαντες ἔλαθον σφῆς αὐτοῦ ἐν μέσῳ πεζῶν τῶν ὀκτακισχιλίων γενόμενοι, τοῖς τε τοξεύμασι πρὸς αὐτῶν βαλλόμενοι 20 ἐκατέρωθεν ἀπειπον οὐδὲς, ἐπεὶ οἱ τοξόται ἄμφω τοῦ μετώπου τὰ κέρα ἐπὶ τὸ μνηοειδὲς κατὰ βραχὺ ἔτρεπον, ἥπερ μοι ἔμπροσθεν εἶρηται. πολλοὺς μὲν οὖν ἄνδρας, πολλὴν δὲ ἵππον ἐν τῷ

2. ἐπίκοινα L a pr. m. et P. ἐπίκοινοι HL. 3. μῆτε — μήτε] μῆδὲ — μῆδὲ P. 7. οὔτε — οὔτε] οὔδὲ — οὔδὲ P. 23. πολλῶν δὲ ἵππων] πολλοὶ δὲ ἵπποι H.

equites confertim stetit, ut si hi forte inclinarentur, ad eum refugerent, iunctisque viribus hostem invaderent e vestigio. Id vero Gothis praeceptum commune erat, ne sagittis, aliove quopiam telo, nisi lanceis, in hoc proelio uterentur. Hic certe sua Totilas imprudentia deceptus est: qui in pugna hac ineunda, nescio qua ratione inductus, copias suas obiecit hosti, armis rebusque caeteris impares: cum Romani singulis perapposite uterentur in dimicando, sive sagittas mitterent, sive hastas impellerent, sive gladios, aliudve quippiam, quod ad manum et ex usu esset, tractarent: partim equis, partim pedibus pro re nata pugnarent: iamque hostes circumvenirent, iam exciperent irruentes, et impetum scutis propellerent. At Gotthorum equites, relictis a tergo peditibus, solis confisi lanceis, coecoque impetu abrepti, ubi coepta est pugna, temeritatis suae fructum ceperunt. Nam facte in hostes medios impetu, se ab octo millibus peditum interceptos non adverterunt. Statim autem contraxere animum, sagittis hinc atque hinc appetiti; cum sagittarii, ut supra dixi, frontis cornua sensim lannassent. Hac impressione multos viros equosque Gotthi prius ami-

πόνῳ τούτῳ Γότθοι ἀπέβυλον, οὕῳ τοῖς ἐναντίοις ξυμμιξάντες, H 370
 πολλῶν τε ἀνηκέστων κακῶν ἐς πείραν ἔλθόντες ὀνέ τε καὶ μύλις
 ἐς τῶν πολεμίων ἀφίκοντο τὴν παράταξιν. ἐνταῦθα τῶν Ῥω-
 μαίων τινὰς ἢ τῶν σφίσι ξυμμάχων βαρβάρων μᾶλλον τῶν ἄλλων
 5 θαναμάξιν οὐκ ἔχω. μία γὰρ ἀπάντων προθυμία τε καὶ ἀρετὴ B
 ἐναγώνιος ἦν, ἕκαστοι τε τῶν ἐναντιῶν ἐπιόντων σφίσι ὡς καρ-
 τερώτατα δεξιόμενοι τὴν ἐπιδρομὴν ἀπεώσαντο. ἤδη δὲ ἀμφὶ τὰ
 πρὸς ἐσπέραν ἦν καὶ τὰ στρατόπεδα ἐξαπιναιῶς ἐκινήθη ἑκάτερα,
 Γάτθων μὲν ἐς ὑπαγωγὴν, Ῥωμαίων δὲ ἐς τὴν δλίωξιν. ὥρμη-
 10 μένοι γὰρ ἐς αὐτοὺς Γότθοι οὐκ ἀντεῖχον τοῖς πολεμίοις, ἀλλ'
 ἐνεδίδοσαν ἐπιόντων αὐτῶν καὶ τροπᾶδην ἀνέστρεφον, καταπε-
 πληγμένοι αὐτῶν τῷ τε ὀμίλῳ καὶ τῇ διοικουσίᾳ. ἐς ἄλκην τε
 οὐδαμῆ ἔβλεπον, ὥσπερ φάσματα ἐπιπεσόντα σφίσι δειμαίνον-
 τες, ἢ ἐξ οὐρανοῦ πολεμούμενοι. δι' ὀλίγου δὲ εἰς πεζοὺς ἀδ-
 15 τοῖς τοὺς σφετέροισ ἀφικουμένοις πολλῶ ἔτι μᾶλλον τὸ κακὸν ἤρε- C
 το καὶ πρόσω ἐχώρει. οὐ γὰρ ἐν κόσμῳ τὴν ἀναχώρησιν ποιη-
 σάμενοι ἐς αὐτοὺς ἦλθον, ὡς ἀναπνεύσοντές τε καὶ ζῶν αὐτοῖς
 ἀναμαχοῦμενοι, ἢ παλίωξιν ἐχειρίσοντες, ἢ ἄλλην τινὸν πολέμου
 ἰδέαν, ἀλλ' οὕτως ἀτάκτως ὥστε αὐτῶν τισὶ καὶ διεφθάρθαι
 20 τῆς ἴππου ἐπιπεσούσης ξυνέπεισε. δι' ὅπερ αὐτοῖς οἱ πεζοὶ οὐτε
 διαστάντες ἐδέξαντο οὐτε διωσασάμενοι ἔστησαν, ἀλλὰ ζῶν αὐ-
 τοῖς προτροπᾶδην ἅπαντες ἔφευγον, ἐνθα δὴ καὶ ἀλλήλους ὥσπερ

7. ἀμφὶ τὰ] ἀμφὶ τῶν HL. ἀμφὶ τὰ Hoesch. in annot. 15. ἀφι-
 κουμένοις L. ἀφικουμένοις HP. 17. αὐτοῖς] αὐτοῖς HL: αὐ-
 τοῖς Hm.

serunt quam cum hostibus manum consererent, pessimeque accepti vix
 tandem ad eorum aciem pervenerunt. Hic nescio quos prae caeteris mi-
 rer, Romanos quosdam, an Barbaros eorum socios. Nam in omnibus
 par alacritas animi et virtus aemula emicabat. Adversariorum assaultum
 excipiebant singuli validissime et repellebant. Iam dies declinabat in
 vesperum, cum utraque acies se loco repente movit; sed ita, ut Got-
 thica referret pedem, Romana instaret. Hanc enim adorti Gothi non
 restiterunt: at cessere contra ruentibus, effuseque recurrerunt, eorum
 ingenti numero atque apta dispositione attoniti. De exerendis viribus
 minime cogitabant, tanquam si ad spectrorum occursum paverent, vel
 caelitus oppugnarentur. Brevi ad peditatum suum reversis, increvit ac
 multo longius processit malum. Neque enim eo se retulerunt compositae,
 ut recepta anima, iunctisque viribus pugnam redintegrarent, vel fugam
 iniicerent persequentibus, aliudve certandi genus capessero, verum
 adeo inordinati erant, ut eorum nonnulli equitatus Romani impetu occu-
 buerint. Quocirca ipsos peditatus Gothicus non excepit diducta acie,
 nec parte illis salute substitit: at una fugerunt citato cursu: tum, quasi
 in tenebris digladiarentur, ita sese invicem concidebant. Romanae co-

ἐν νυκτομαχίᾳ διέφθιρον. ὁ τε τῶν Ῥωμαίων στρατὸς, τῆς
 ἐκείνων ἀπολαύοντες ὀρρωδίας, φειδοὶ οὐδεμιᾶ τοὺς ἐν ποσὶν αἰεὶ
 D ἔκτεινον, οὔτε ἀμυνομένους οὔτε ἀντιβλέπειν τολμῶντας, ἀλλὰ
 σφᾶς αὐτοὺς τοῖς πολεμίοις παρεχομένους ὁ τε βούλοιντο χη-
 σθαι, οὔτε δὴ αὐτοῖς τὰ τε δειμάτα ἐπεκάθιζε καὶ ὁ φόβος ἐκρά-
 5 τει. καὶ αὐτῶν ἑξακισχίλιοι μὲν ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ ἀπέθανον,
 πολλοὶ δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἐνεχείρισαν τοῖς ἐναντίοις. οἳ δὴ αὐτοὺς
 V 241 ἐν μὲν τῷ παρόντι ἐζώγησαν, οὐ πολλῶ δὲ ἕταρον ἔκτειναν.
 οὐ μόνον δὲ Γότθοι ἀνήροντο, ἀλλὰ καὶ τῶν πάλαι Ῥωμαίων
 στρατιωτῶν πλείστοι, τῶν τὸ πρότερον μὲν ἀποταξαμένων τῇ 10
 Ῥωμαίων στρατιᾷ, ἀπηυτομοληκότων δὲ, ἤπερ μοι ἐν τοῖς ἔμ-
 προσθεν λόγοις ἐρρήθη, παρὰ Τωτίλων τε καὶ Γότθους. ὄσοις
 P 656 δὲ δὴ τοῦ Γότθων στρατοῦ μήτε ἀπολωλέναι μήτε τῶν πολεμίων
 ταῖς χερσὶ ξυνηχέθη γενέσθαι, οὗτοι διαλαθεῖν τε καὶ φυγεῖν
 ἴσχυσαν, ὡς αὐτῶν ἕκαστος ἵππου ἢ ποδῶν ἢ τύχης ἔσχευεν ἢ και- 15
 ροῦ ἢ χώρου φέροντος ἐς τοῦτο ἐπιτυχεῖν.

Ἦδη μὲν οἷν ἡ μάχη ἐς τοῦτο ἐτελεύτα καὶ ξυνεσιόταζε
 παντάπασιν ἦδη. Τωτίλων δὲ φεύγοντα ἐν σκότῳ σὺν ἀνδράσιν
 οὐ πλέον ἢ πέντε οὔσιν, ὧνπερ ὁ Σκιπούαρ εἰς ἐτύγχανεν ὦν,
 τῶν τινες Ῥωμαίων ἐδίωκον, οὐκ εἰδότες ὡς Τωτίλας εἶη· ἐν 20
 τοῖς καὶ Ἀσβαδὸν τὸν Γήπαιδα ξυνέβαινεν εἶναι. ὅσπερ λέγει
 B Τωτίλα ἀγχοτάτω ἐγένετο, ὡς τῷ δόρατι αὐτὸν κατὰ τῶν νώτων
 παίσων ἐπήει. Γοτθικὸν δὲ τι μειράκιον, ἐκ τῆς Τωτίλα οἰκίας

3. οὔτε — οὔτε] οὔδὲ — οὔδὲ P.
 17. ξυνεσιόταζε L. ξυνεσιότασε P.

14. ταῖς] τοῖς HLP.

pliae, arrepta, quam illorum consternatio dabat, opportunitate, obvius quosque immisericorditer mactabant, cum illi non oculos in hostem, ne dum arma, audentes tollere, eius arbitrio se permetterent. Nec se remittebat ipsorum pavor: quin magis ac magis animos occupabat. Congressu illo ceciderunt sex Gotthorum millia: multi dedidere se hostibus: qui tum quidem ipsos cepere vivos; subinde vero interfecerunt. Nec solum Gotthi caesi sunt, sed pars etiam maxima Romanorum olim militum, qui prius a Romana militia, ut in superioribus libris narraui, ad Totilam et Gotthos defecerant. Demum Gotthis, qui mortem hostilisque manus vitarunt, latere et elabi licuit, prout cuique vel equi, vel pedum celeritas comitante fortuna favit, pro temporis ac loci opportunitate.

Iam proelium hunc habuerat exitum, tenebatque nox terras; adhuc Totilam fugientem in tenebris cum viris non amplius quinque, quo ex numero erat Scipuar, Romani aliquot insectabantur, nescientes Totilam eum esse. In his erat Asbadus Gepaes. Hic a tergo Totilae imminens, eiusque humeros lancea ferire destinans, irruerat, cum Gotthus adolescentulus, domesticus Totilae, fugae domini comes, casum tunc oblatum

φεύγοντι τῷ δεσπότῃ ἐπόμενον, τύχην τε ἀπαξιοῦν τὴν τότε πα-
 ροῦσαν, ἀνέκραγε μέγα, „Τί τοῦτο, ᾧ κύων, τὸν δεσπότην τὸν
 σουτοῦ πλήξων ὤρμηκας;“ ὁ μὲν οὖν Ἀσβάδος ἐπὶ Τωτίλαν τὸ
 δόρυ σθένει παντὶ ὤσεν, αὐτὸς δὲ πρὸς τοῦ Σκιπούου τὸν πόδα
 5 πληγείς αὐτοῦ ἔμεινε. καὶ αὐτὸς δὲ Σκιπούου πρὸς τοῦ τῶν διω-
 κόντων πληγείς ἔστη, οἳ τε ξὺν Ἀσβάδῳ πεπονημένοι τὴν δίωξιν,
 τέτταρες ὄντες, ὅπως αὐτὸν διασώσοιντο, οὐκέτι ἐδίωκον, ἀλλὰ
 ξὺν αὐτῷ ὀπίσω ἀνέστρεφον. οἱ δὲ Τωτίλα ἐπισπόμενοι, διώ-
 κειν σφῶς ἔτι τοὺς πολέμιους οἰόμενοι, οὐδὲν τι ἤσσαν προσήλου- C
 10 νον, καίπερ αὐτὸν καιρίαν πληγέντα καὶ λειποψυχῶντα ἐπαθό-
 μνοι, πρωτανεούσης αὐτοῖς τῆς ἀνάγκης τὸν βλαίον δρόμον.
 σταδίους δὲ ἀνύσαντες τέσσαράς τε καὶ ὀγδοήκοντα ἐς χωρίον
 ἀφίκοντο Κάπρας ὄνομα. οὗ δὲ τὸ λοιπὸν ἠσυχάζοντες Τω-
 τίλα τὴν πληγὴν ἰθεράπεινον, ὅσπερ οὐ πολλῶ ὕστερον τὸν βλον
 15 ἔξεμέτρησεν. ἐνταῦθά τε αὐτὸν οἱ ἐπισπόμενοι κρύψαντες τῇ
 γῆ ἀνεχώρησαν. αὕτη γέγονε Τωτίλα τῆς τε ἀρχῆς καὶ τοῦ βλον
 καταστροφῆ, ἔτη ἕνδεκα Γότθων ἄρχαντι, οὐκ ἐπαξίως ἐπιγενο-
 μένη τῶν ἐμπροσθεν αὐτῷ πεπραγμένων, ἐπεὶ καὶ τὰ πράγματα
 πρότερον τῷ ἀνθρώπῳ ἐχώρησε, καὶ τοῖς ἔργοις οὐ κατὰ λόγον
 20 ἤ τελευτῆ ἐπεγένετο. ἀλλὰ καὶ νῦν ἡ τύχη ὠραῖζομένη τε δια- D
 φανές καὶ διασύρουσι τὰ ἀνθρώπεια τό τε παράλογον τὸ αὐτῆς
 ἴδιον καὶ τὸ τοῦ βουλήματος ὑπροφάσιστον ἐπιδέδεικται, Τωτίλα
 μὲν τὴν εὐδαιμονίαν ἐξ αἰτίας οὐδεμίας ἐπὶ χρόνου μῆκος αὐτο-

9. ἐτι] ἐπὶ L.

19. λόγον L. λόγον P.

indignans, contenta voce, *Quid agis, inquit, e casis, cur ictu petis do-
 minum tuum?* Asbadus vero intenta totis viribus lancea Totilam perfo-
 dit: mox ipse, inficto pedi a Scipuare vulnere, in eo loco haerere cogit:
 haeret una Scipuar a persequentium quodam sauciatus. Illi etiam
 quatuor, qui cum Asbado hostes agitaverant, his emissis, ut eum ser-
 varent, cum ipso regressi sunt: dum Totilae comites, ab illis adhuc se
 premi rati, nihilo lentius proveherentur, quamvis eum letaliter saucium,
 et linquente animo collabentem deducerent: nempе cursum violentum ipsis
 necessitas imperabat. Remensi stadia LXXXIV. Capras perveniunt: id loco
 nomen: ubi intermissa fuga, curarunt vulnus Totilae: quem paulo post
 mortuum inibi comites mandarunt humo, et abcesserunt. Annos undeci-
 cim Gotthis Totilas imperaverat, cum hunc regni ac vitae finem habuit,
 indignum rebus, quas ante gesserat. Cum enim priora incepta bene
 illi processissent, actis non respondit exitus vitae: sed tunc etiam For-
 tuna sese palam ostentans, et humana obticens, prodidit suam inopinato
 agendi vim, potestatemque decernendi indicta causa: siquidem abs re
 diuturnam Totilae largita ultro felicitatem, morti adeo miserae ipsum au-
 ctoritate sua addixit, nulla causa tunc apparente. Quae, meo quidem

H 371 *ματίσασα, δειλὴν δὲ οὕτω τῷ ἀνθρώπῳ κατυστροφὴν ἀπανθασαμένην ἔξ οὗ προσηκόντων ἐν τῷ πυρόντι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀνθρώπῳ, οἶμαι, καταληπτὰ οὔτε γέγονε πώποτε οὔτε μήποτε ὕστερον ἔσται· λέγεται δὲ αἰεὶ καὶ δοξάζεται διαψιθουζόμενα ἐς τὸν πάντα αἰῶνα, ὡς περ ἐκάστῳ φίλον, λόγῳ τῷ εἰκότι δοκοῦντις εἶναι παρηγοροῦντι τὴν ἄγνοϊαν. ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὸν πρότερον λόγον ἐπάνειμι.*

P 657 *Τωτίλαν γοῦν Ῥωμαῖοι οὕτως ἔξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι οὐκ ἔγνωσαν, ἕως αὐτοῖς γυνὴ μία, Γότθα γένος, ἔφρασε τε καὶ τὸν τάφον ἐπέδειξεν. οἱ τε ἀκηκοότες, οὐχ ὕγᾶ τὸν λόγον εἶναι οἰόμενοι ἐν τῷ χωρίῳ ἐγένοντο, καὶ τὴν θήκην ἀκνήσει οὐδεμιᾷ διορύξαντες ἐξήνεγκαν μὲν Τωτίλαν ἐνθένδε νεκρὸν, ἐπιγόντες δὲ αὐτὸν, ὡς φασί, καὶ τούτου δὴ τοῦ θεάματος ἐμπλησάμενοι τὴν σφειτέραν ἐπιθυμίαν αὐθις αὐτὸν τῇ γῆ ἔκρυψαν, ἕς τε Ναρσῆν τὸν πάντα αὐτίκα ἀνήνεγκαν λόγον. τινὲς δὲ οὐχ οὕτω τὰ γε κατὰ Τωτίλαν καὶ τήνδε τὴν μάχην ξυμβῆναι, ἀλλὰ τρῶπῳ τῷ ἑτέρῳ φασίν· ὅπερ μοι ἀναγράψασθαι οὐ τοι ἄπο*

B *τρόπον ἔδοξεν εἶναι. λέγουσι γὰρ οὐκ ἀπροσάριστον οὐδὲ παράλογον τὴν ὑπαγωγὴν ξυνερχθῆναι τῷ Γότθῳ στρατῷ, ἀλλὰ Ῥωμαίων ἀκροβολιζομένων τινῶν βέλος ἐκ τοξεύματος τῷ Τωτίλᾳ ἐξαπιναιῶς ἐπιπεσεῖν, οὐκ ἐκ προνοίας τοῦ πέμψαντος· ἐπεὶ*

V 242 *Τωτίλας ἐν στρατιωτῶν λόγῳ ὥπλισμένος τε καὶ παρατεταγμένος ὅπου δὴ τῆς φάλαγγος ἀπημελημένως εἰστήκει, οὐ βουλόμενος τοῖς πολεμίοις ἔνδηλος εἶναι, οὐδὲ πη αὐτὸν ἐς ἐπιβουλήν*

1. δειλὴν] δειλίαν HL. 8. γοῦν] γὰρ HL. γοῦν HmP. *ibid.* οὕτως] οὕτω P.

iudicio sunt eiusmodi, ut nondum potuerint, nec possint unquam humana capi intelligentia. De his, nullo non tempore decantatis, sentire quisque et loqui solet ad libitum, oratione, quae videtur probabilis, ignorantiam suam consolans. Ego vero ad propositum redeo.

Romani Totilam ita extinctum nescierunt; donec femina quaedam Gottha rem ipsi aperuit, ac tumulum indicavit. Mendacium suspicantes qui haec audierunt, veniunt in rem praesentem, atque effosso protinus loculo, educunt cadaver Totilae: quod cum, ut ferunt, agnovissent, ad satietatem spectatum reddiderunt sepulcro, ac rem totam Narseti e vestigio renuntiaverunt. Quidam aliter casum Totilae et hoc proelium narrant: id quod mandare literis non alienum iudico. Aiunt Gotthici exercitus fugam non sine causa nec temere contigiisse: sed quodam Romanorum agmine velitante, confixum esse sagitta Totilam ex improviso, ac praeter propositum sagittarii; cum Totilas militis ritu armatus atque instructus, temere et sine ullo delectu loci staret in acie, note-

παρεχόμενος, ἀλλὰ τῆς τύχης ταῦτα σκευωρουμένης τινὸς καὶ
 ἰθυσίας ἐπὶ τὸ τοῦ ἀνθρώπου σῶμα τὸν ἄτρακτον· καὶ αὐτὸν
 μὲν καιρίαν βληθέντα, ὡς ἐνὶ μύλιστα, περιώδυνον γεγενημένον C
 ἔξω γενέσθαι τῆς φάλαγγος ἕξιν τε ὀλίγοις κατὰ βραχὺ ὀπίσω ἴ-
 5 ναι. καὶ μέχρι μὲν ἐς Κύπρου τὸν ἵππον ἔλαν, ἐνταῦθα δὲ οὐκ
 ἀντέχοντα τῇ ταλαιπωρίᾳ λειποψυχήσαντα τὸ λοιπὸν εἶναι τὴν
 πληγὴν θεραπεύσαντι, οὐ πολλῶν τε ὑστερον αὐτῶν ἐπιγενέσθαι τὴν
 τέλειον ἡμέραν τοῦ βίου. τὴν δὲ Γότθων στρατιᾶν οὔτε ἄλλως
 ἀξιόμαχον τοῖς ἐναντίοις οὖσαν, ἀλλὰ καὶ ἀπομάχου σφίσι παρὰ
 10 δόξαν γεγενημένου τοῦ ἄρχοντος, ἐνθάμβει γενέσθαι, εἰ μόνος
 αὐτὸς οὐκ ἔξ ἐπιβουλής τῶν πολεμίων ὁ Τωτίλας καιρίαν βλη-
 θεῖν, καὶ ἀπ' αὐτοῦ περιφόβους τε καὶ ἀθύμους γεγενημένους ἔς
 τε ὄρωδιον ὄρον οὐκ ἔχουσαν καὶ ὑπαγωγὴν οὕτως ἰσχυρὰν ἐμ-
 πεπτωκέναι. ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦτων λεγέτω ἕκαστος ὑπὲρ αὐτῶν
 15 φιλὸν ἔσται.

λγ'. Ναρσῆς δὲ περιχαρῆς τοῖς συμπεπτωκόσι γενόμενος D
 ἐπαναφέρων οὐκ ἀνίει ἐς τὸν θεὸν ἕπαντα, ὑπερ καὶ ὁ ἀληθῆς
 λόγος ἐγίνετο, τὰ τε ἐν ποσὶ διωκεῖτο. καὶ πρῶτα μὲν τῶν οἰ-
 ἐπίσπομένων Λαγγοβάρδων ἀλλαξίων τὰς ἀτοπίας (οἷ γε πρὸς P 658
 20 τῇ ἄλλῃ ἐς τὴν δόλαιαν παρνομιᾷ τὰς τε οἰκοδομίας, αἷς ἂν ἐν-
 τύχοιεν, ἐνεπίμψασαν καὶ γυναιξὶ ταῖς εἰς τὰ ἱερὰ καταγεφυγού-

7. θεραπεύουσιν L.

10. Ante τοῦ ἄρχοντος in L signum lacu-
 nae. 11. αὐτὸς] αὐτῆς H Reg. αὐτὸς Hm. 13. οὕτως]
 οὕτω P. 19. ἀλλαξίων] ἀλλάξας L. ibid. τὰς ἀτοπίας Scalliger. Libri τῆς ἀτοπίας. 21. ἐνεπίμψασαν] Valgo ἐνεπί-
 πρᾶσαν.

scere nolens hostibus, nec se praecipue petendum offerens: verum haec agente fortuna, et in ipsius corpus sagittam dirigente, plagam eum letiferam accepisse; victumque acerbissimo doloris sensu, excessisse acie, et pedetentim cum paucis retro comessasse: cum autem Capras venisset invecus equo, ac dolore ibi praevalente, coepisset animo linqui, haud multo post adhibitum vulnere medicamentum, supremum diem obiisse: Gothorum vero exercitum, qui iam hosti longe impar viribus erat, ut suum etiam Principem ad pugnam invalidum vidit, obstrepuisse, quod quamvis hostes non petiissent praeter caeteris Totilam, unus tamen ipse letali plaga affectus esset: hinc factum, ut metu exanimati, ultra modum horroerint, seque in fugam coniecerint adeo turpem. Sed de his ad suum quisque arbitrium disserat.

33. Narses successu laetus, ad Deum omnia, verum utique auctorem, referebat perpetuo, atque instantia digerebat. Ac primum redimere pretio voluit indignam licentiam Langobardorum, quos secum duxerat: cum praeter alia inquinatissimae vitae scelera, obvias domos de-lerent igni, et feminis, quae sacris aedibus se commiserant, turpem vim

σαις βιαζόμενοι ἐπλησιαζον) χρήμασι μεγάλοις αὐτοὺς δεξιωσά-
 μενος ἐς τὰ πάτρια ἤθη ἀφῆκεν ἰέναι, Βαλεριανόν τε καὶ Λα-
 μαιανόν, τὸν αὐτοῦ ἀδελφιδούν, ζῆν τοῖς ἐπομένοις ἐξηγεῖσθαι
 τῆς ὁδοῦ ὄχι ἐς τὰ Ῥωμαίων ὄρια σφίσι κελεύσας, ὅπως μηδεὶ
 ἐν τῇ ἀποπορείᾳ λυμήνωνται. ἐπειδὴ δὲ Λαγγοβάρδαι ἀπὸ γλά-
 5 γησαν ἐκ Ῥωμαίων τῆς γῆς, Βαλεριανὸς ἰστροποπεδύσατο ἀμφὶ
 πόλιν Βερώναν, ὡς πολιορκήσων τε καὶ παραστησόμενος αὐτὴν
 βασιλεῖ. δεισαντές τε οἱ τὸ φυλακτήριον ταύτῃ ἔχοντες Βαλεριανῶ
 B ἐς λόγους ἦλθον, ὡς σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν ὁμολογίᾳ ἐν-
 δώσωντες. ἡ δὲ Φράγγοι μαθόντες, ὅσοι φρουρὰν ἐς τὰ ἐπὶ 10
 Βενετίας χωρία εἶχον, διεκώλυον προθυμίᾳ τῇ πάσῃ τῆς χώρας,
 ἄτε αὐτοῖς προσηκούσης, ἀξιοῦντες μεταποιεῖσθαι. καὶ ἀπ'
 αὐτοῦ ἄπρακτος ἐνθῆνδε παντὶ τῷ στρατεύματι Βαλεριανὸς ἀνε-
 χώρησε. Γότθοι δὲ, ὅσοι ἀποφυγόντες ἐκ τῆς ξυμβολῆς διεσώ-
 θησαν, διαβάντες ποταμὸν Πιάδον, πόλιν τε Τίκινον καὶ τὰ 15
 ἐκείνη χωρία ἔσχον, ἄρχοντά τε τὸν Τείαν κατεστήσαντο σφίσι.
 ὡς δὲ τὰ χρήματα εὐρὼν ἔπαντα, ὅσα Τωτῖλας ἔτευχεν ἐν Τικί-
 νῳ καταθέμενος, Φράγγους ἐς ξυμμαχίαν ἐπαγαγέσθαι διενοεῖτο.
 Γότθους δὲ ὡς ἐκ τῶν παρόντων διεῖπέ τε καὶ διεκόσμη, ξυλλέ-
 C γων σπουδῇ ἀμφ' αὐτὸν ἄπαντας. ταῦτα ὁ Ναρσῆς ἀκούσας 20
 Βαλεριανὸν μὲν ἐκέλευσε πᾶσι τοῖς ἐπομένοις ἀμφὶ Πιάδον ποτα-

5. ἀποπορεία] ἀπορία L.

7. Βερώναν] Vulgo Βερώναν.

15. Τίκινον P. τικίνον Lm. πικηνῶν Reg. πικηνῶν H. τῆ
 κηνῶν L.

17. Τωτῖλας] τωτίλλας L.

ibid. Τικίνῳ Plm. τῆ
 κηνῶν L. πικηνῶν H.

18. διενοεῖτο] διεσκοπεῖτο Reg.

19. Γότθους δὲ] γότθους τε L.

ibid. συλλέγων L.

20. ἐν
 σπουδῇ HL.

ibid. ὁ om. L.

21. ἐκέλευε L.

ibid. ἐπομέ-
 νοις] πολέμοις L.

afferrent. Quare magna pecunia donatos remisit in patriam, Valeriano ac Damiano eius nepoti eorumque copiis demandata cura, eos ad Romani Imperii litem deducendū, ut in via ab iniuria et maleficio temperarent. Postquam Langobardi ex Romano solo pedem extulerunt, castra Valerianus ad urbem Veronam posuit, ut eam obsidione Imperatori subiiceret. Qui in urbis praesidio locati erant, de illa secura tradenda cum Valeriano sunt collocuti, urgente metu. Hoc nuntio exciti Franci in agro Veneto stationarii, omni id studio prohibere, regionem sibi vindicantes, ut suam: quocirca Valerianus inde cum omnibus copiis, re infecta, abscessit. Gotthi vero, qui ex proelio evaserant, traiectione Pado, urbem Ticinum circumiectaque loca occuparunt, ac sibi Regem crearunt Teiam: qui inventa omni pecunia, quam Ticini Totilas reposuerat, Francos ad belli societatem pellicere statuit, et Gotthos pro tempore et re composuit instruxitque, circa se omnes propere colligens. His Narses auditis, Valeriano mandavit, ut cum suis omnibus ad fluvium Padum

μόν φυλακὴν ἔχειν, ὅπως μὴ Γότθοι ἀδειέστερον ξυστήσεσθαι
 δυνατοὶ εἶεν, αὐτὸς δὲ παντὶ τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἐπὶ Ῥώμην ἦμι.
 ἐν Τούσκοις τε γενόμενος τὴν Ναρνίαν μὲν ὁμολογία εἶλε, καὶ Η 372
 Σπολιτινοῖς ἀτιχίστοις οὖσι φρουρὰν ἔλειπεν, ἀνοικοδομήσασθαι
 5 ὅτι τάχιστα ἐπιστελλας ὅσα τοῦ περιβόλου καθελόντες ἐτύγγανον
 Γότθοι. ἔπεμψε δὲ καὶ τινὰς ἀποπειμυσομένους τοῦ ἐν Περυσίᾳ
 φυλακτηρίου. ἤγουντο δὲ τῶν ἐν Περυσίᾳ φρουρῶν αὐτόμολοι
 γεγονότες Ῥωμαῖοι δύο, Μελιγῆδιός τε καὶ Οὐλίφος, ὅσπερ Κυ-
 10 πριανοῦ δορυφόρος γεγωνὸς πρότερον, Τωτίλα πολλά οἱ ἐπαγ- D
 λαιαμένῳ ἀναπεισθεὶς Κυπριανὸν τότε ἄρχοντα τοῦ ἐνταῦθα φυ-
 λακτηρίου δόλω ἔκτεινεν. ὁ μὲν οὖν Μελιγῆδιος λόγους τοῦ Ναρ-
 15 σοῦ ἐνδεξάμενος ἐβουλευέτο ζῆν τοῖς οἱ ἐπομένοις Ῥωμαίοις τὴν V 243
 πόλιν ἐκδοῦναι. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Οὐλίφον τῶν πρῆσσομένων αἰ-
 σθόμενοι ξυνίσταντο ἐπ' αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἐμφυνοῦς. καὶ Οὐλίφος
 15 μὲν ζῆν τοῖς οἱ ὁμογνωμονοῦσιν αὐτοῦ διεφθάρη, Μελιγῆδιος δὲ
 παρέδωκε Περυσίαν Ῥωμαίοις ἀντίκα. τῷ μέντοι Οὐλίφῳ ξυνέβη
 τις τίσις ἐκ τοῦ θιοῦ δηλονότι ἐπιπεσοῦσα, ἐν αὐτῷ μάλιστα δι-
 20 φθάρθαι τῷ χώρῳ, ἵνα δὴ αὐτὸς τὸν Κυπριανὸν διεχρήσατο.
 ταῦτα μὲν δὴ οὕτω κεχώρηκε.
 20 Γότθοι δὲ οἱ ἐν Ῥώμῃ φυλακὴν ἔχοντες ἐπειδὴ Ναρσῆν τε P 659
 καὶ τὸν Ῥωμαίων στρατὸν ἐπὶ σφῶς λόντας ἄγγιστά πη ἐπύθοντο

1. Γότθοι] γότθων L. 3. τὴν om. L. 4. Σπολιτινοῖς] σπό-
 λιταν οἰς L. ibid. ἔλειπεν L. 7. δὲ τῶν] δὲ καὶ τῶν L.
 8. Ῥωμαῖοι] ἐκ Ῥωμαίων Reg. ibid. μελιγῆδιος L. Et infra.
 ibid. Οὐλίφος PL. οὐλίθος H hic et infra. 12. τὴν πόλιν Ῥω-
 μαίοις Hm. 13. ἐκδοῦναι] ἐνδοῦναι H. εὐδοῦναι P.

agitaret custodiam, ne Gotthi liberius coirent: ipse cum reliquo exer-
 citu Romam contendit. In Tuscia Narniam deditione cepit, ac Spoleti-
 nis, qui moenibus exuti erant, praesidium reliquit, iussitque reaedificari
 confestim murum, ubicumque dirutus a Gotthis fuerat. Misit etiam, qui
 praesidium Perusinum tentarent, cui praerant transfugae Romani duo,
 Meligedius atque Uliplus. Hic antea, cum Cypriani Protector esset,
 inductus amplis pollicitationibus Totilae, eundem Cyprianum dolo occi-
 derat, tunc Praefectum loci praesidio. Narseti assentiens Meligedius,
 urbis Romanis dedendae consilium cum suis inuit. Quo cognito, in eos
 aperte Uliplus ipsiusque milites conspirarunt. Ibi demum caeso Uliplus
 cum eiusdem propositi sociis, statim Perusiam Meligedius Romanis tra-
 didit. Caeterum in hoc eluxit divina ultio, quod ubi Cyprianum Uli-
 plus interemerat, eodem loci ipse perierit. Ita res in illis partibus
 procedebant.

Gotthi vero, qui praesidio Romam tenebant, ut adversum se ten-
 dere, iamque appropinquare Narsetem Romanumque exercitum intellexe-

εἶναι, παρεσκευάζοντο ὡς τὰ δυνατὰ σφίσειν ὑπαντιάζουσι. ἐτόγγανε δὲ Τωτίλως πολλὰς μὲν ἐμπρησόμενος τῆς πόλεως οἰκοδομίας, ἦνίκα δὲ αὐτὴν τὸ πρῶτον ἐξείλεν. ἐν ὅσῳ τῷ δὲ λογιζόμενος, ὡς ἐς ὀλίγους ἀποκεκριμένοι οὐχ οἴοι τέ εἰσι τὸ λοιπὸν Γότθοι ἅπαντα τὸν περίβολον Ῥώμης διαφυλάξαι, τεχνίσματα βραχεῖ ὀλίγην τιὰ τῆς πόλεως μοῖραν ἀμφὶ τὸν Ἀδριανοῦ περιβαλὼν τάφον καὶ αὐτὸ τῷ προτέρῳ τείχει ἐνάψας φρουρίου κατεστήσατο σχῆμα. ἐνταῦθά τε τὰ σφίσειν αὐτοῖς τιμιώτατα καταθέμενοι Γότθοι ἐς μὲν τὸ ἀκριβὲς τὸ φρούριον τοῦτο ἐφύλασσαν, τὸ δὲ ἄλλο τῆς πόλεως τεῖχος ἀπημελημένον ὑπερεώρων. φρουροὺς τοῖνον σφῶν ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ τηνικάδε ἀπολιπόντες ὀλίγους τινας οἱ λοιποὶ ἅπαντες ἀμφὶ τὰς ἐπάλξεις τοῦ τῆς πόλεως γενόμενοι τεῖχους τῶν πολεμίων ἀποπειράσασθαι τειχομαχοῦντων ἐν σπουδῇ εἶχον. ὅλον μὲν οὖν τὸν Ῥώμης περίβολον διὰ μεγάλθους ὑπερβολὴν οὕτε Ῥωμαῖοι ἐπιόντες περιβάλλεσθαι εἶχον οὕτε Ἰότθοι φρουρεῖν. διασκεδανόμενοι δὲ οἱ μὲν ὄπη παρατύχοι προσέβαλλον, οἱ δὲ ὡς ἐκ τῶν παρόντων ἡμύνοντο. καὶ Ναρσῆς μὲν τοξοτῶν ἐπαγόμενος μέγα τι χρῆμα ἐς μοῖραν τινα τοῦ περιβόλου ἐπέσκηπτεν, ἐτέρωθι δὲ Ἰωάννης ὁ Βιταλιανοῦ ξὺν τοῖς οἱ ἐπομένοις προσέβαλλε. Φιλημοῦθ δὲ καὶ οἱ Ἐβροῦλοι κατ' ἄλλο τι μέρος ἠνώχλουν, ἕκαστάτω τε αὐτῶν οἱ λοιποὶ εἶποντο. ἐτειχομάχουν δὲ ἅπαντες ὡς ἀπωτάτω ἀλλήλων ὄντες. καὶ κατ'

2. πολλὰς om. H: habet Hm. 4. ἐς ὀλίγους] ἐν ὀλίγοις Reg.
 5. Ῥώμης τὸν περίβολον L. 7. ἐνάψας] ἀνάψας Reg. 11. χωρίῳ] φρουρίῳ H. 13. ἀποπειράσασθαι] ἀποπειράσαντες Hl.
 17. προσέβαλλον] προέβαλλον L. 20. προσέβαλλε] προσέβαλε L.
 21. ἕκαστάτω] ἕκαστοις Reg. 22. δὲ] τε L. ibid. ἀπωτάτω om. L.

runt, sese ad occurrendum totis viribus compararunt. Multa urbis aedificia Totilas igni corruerat, cum eam primum cepisset: deinde secum reputans Gotthos, ad modicum redactos numerum, non sufficere custodiendis muris omnibus Romae, partem urbis exiguam, circa Adriani moelem, parvo muro cinxerat, eoque veteribus annexo moenibus, castelli speciem loco deerat. Ibi Gotthi rebus, quas pretiosissimas ducebant, repositis, castellum hoc sedulo custodiebant; reliquos urbis muros per indiligentiam negligebant. Tunc autem relictis eo loci paucis custodibus, caeteros omnes ad pinnas murorum urbis tulit impetus animi, periculum facturos oppugnantorum. At cum amplior murorum ambitus obstaret, quo minus totum circumcluderent aggressores Romani, et Gotthi defenderent; dispersi, impressionem illi, ut se dabat occasio, faciebant; hi pro re nata repellebant. Narses ingenti sagittariorum numero succinctus, muri partem adoriebatur; alteram Ioannes Vitaliani nepos cum suis; Philemuthus cum Erulis tertiam, sequentibus caeteris longo inter-

αὐτοὺς οἱ βάρβαροι ξυριστάμενοι ἐδέχοντο τὴν ἐπίθεσιν. τὰ μέντοι ἄλλα τοῦ περιβόλου, ἵνα δὴ Ῥωμαίων οὐκ ἐγένετο προσβολή, ἀνδρῶν ἔρημα παντάπασιν ἦν, Γότθων ἀπάντων, ὅπη ἂν οἱ πολέμιοι ἐπισκήψαιεν, ἀγειρομένων, ἥπερ μοι εἴρηται. ἐν 5
 6 τούτῳ δὲ γνώμη Ναρσοῦ ὁ Λαγισθαῖος στρατιώτας τε παμπλη-
 θεῖς ἔχων καὶ τὸ τε Ναρσοῦ καὶ τὸ Ἰωάννου σημεῖον καὶ κλίμα-
 κας πολλὰς ἐπαγόμενος μοῖρα τινὶ τοῦ περιβόλου ἔξαπνευαίως ἐπέ-
 σκηψε, φρουρῶν τὸ παράπαν ἐρήμῳ οὔσῃ. τὰς τε κλιμακας D
 εὐθὺς ἀπάσας οὐδενὸς ἀμυνομένου τῷ τείχει ἐρείσας οὐδενὶ πόνῳ
 10 ἔξον τοῖς ἐπομένοις ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐγένετο, τὰς τε πύλας
 κατ' ἔξουσίαν ἀνέφραγεν. ὥσπερ αὐτίκα Γότθοι αἰσθόμενοι ἀκέτι
 ἐς ἀλκὴν ἔβλεπον, ἀλλ' ἔφρουγον ἕπαντες ὅπη αὐτῶν ἐκάστω δυ-
 νατὰ ἐγεγόνει. καὶ οἱ μὲν εἰς τὸ φρούριον εἰσπηδήσαν, οἱ δὲ
 δὴ ἐς τὸν πόρτον ἐχώρησαν δρόμῳ. ἐνταῦθά μοι τοῦ λόγου ἐν-
 15 νοια γέγονεν ὄντινα ἡ τύχη διαχλευάζει τὰ ἀνθρώπεια τρόπον,
 οὐκ αἰετὰ κατὰ ταῦτά παρὰ τοὺς ἀνθρώπους ἰούσα οὐδὲ ἴσοις αὐ-
 τοὺς ὁφθαλμοῖς βλέπουσα, ἀλλὰ ξυμμεταβαλλομένη χρόνῳ καὶ
 τόπῳ, καὶ παίζει ἐς αὐτοὺς παιδίαν τινα παρὰ τὸν καιρὸν ἢ τὸν P 660
 χῶρον ἢ τὸν τρόπον διαλλάσσουσα τὴν τῶν ταλαιπύρων ἀξίαν,
 20 εἴ γε ὁ Ῥώμην μὲν ἀπολωλεκῶς τὰ πρότερον Βέσσης οὐ πολλῶ
 ὕστερον ἀνεσώσατο Ῥωμαίοις τὴν τῆς Λαζικῆς Πέτραν, ἔμπα-

4. ἐπισκήψαιεν] διασκήψαιεν H. *ibid.* μοι om. L. 8. φρου-
 ρῶν Reg. φρουρῶς P. 9. πόνῳ οὐδενὶ L. 10. ἐγένετο]
 ἐγένοντο L. 11. ἀνέφραγεν] ἀνέφραγον L. 12. ὅπη] ὅποι L.
 13. ἐκπεπήδησαν Reg. 15. διαχλευάζει] διασκυλεύει Reg.
ibid. ἀνθρώπεια] ἀνθρώπινα L. 17. συμμεταβαλλομένη L.
 18. τόπῳ] τρόπῳ L. *ibid.* παιδίαν L. 19. τρόπον] τόπον H.
 20. ὁ om. L. *ibid.* μὲν] ἡμῖν L. 21. τὴν om. L. *ibid.* τῆς
 Λαζικῆς] λαζικῆν H.

vallo. Nec minus inter se distabant oppugnatores, quorum impetum oppositi Barbari sustinebant. Vacabant prorsus reliquae muri partes, a quibus abstinebant Romani vim, coactis, ut dixi, Gothis omnibus, ubicumque hostes ingruerant. Interea, Narsetis iussu, Dagisthaeus, magno septus militum globo, et cum ipsius Narsetis tum Ioannis vexillum secum habens, scalisque instructus plurimis, repente quamdam muri partem invadit, defensoribus omnino vacuum. Confestim scalis omnibus, nemine prohibente, applicitis, sine ullo negotio cum suis urbem ingressus, portas ad libitum recludit. His Gotthi statim animadversis, abicere resistendi propositum, et cuncti, quo cuique licet, evadere. Alii conicere se in castellum; alii Pertum cursu petere. Haec me narrantem cogitatio subit, quo pacto Fortuna res humanas irrideat, non aequabili motu mortales adiens, neque iisdem contuens oculis; at se pro tempore et loco vertens. Ludum quemdam inter ipsos ludit, vel tempore, vel loco, vel modo mutans miserorum conditionem. Certe Bessas, qui Ro-

- λιν δὲ ὁ Λαγισθαῖος Πέτραν τοῖς πολεμίοις μεθῆις ἀνεκτίησας
 H 373 ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ βασιλεῖ Ῥώμην. ἀλλὰ ταῦτα μὲν γέγονε τε τὸ
 ἐξ ἀρχῆς καὶ αἰεὶ ἔσται, ἕως ἄν ἡ αὐτὴ τέχνη ἀνθρώποις ᾖ. Ναρ-
 σῆς δὲ τότε παντὶ τῷ στρατῷ ἐπὶ τὸ φρούριον πολεμῶν ἦει. κα-
 τορρωθήσαντές τε οἱ βάρβαροι καὶ τὰ πιστὰ ὑπὲρ τῶν σωμάτων 5
 κεκομισμένοι σφᾶς τε αἰτοῦς καὶ τὸ φρούριόν οἱ αὐτίκα δὴ μάλα
 B παρέδουσαν, ἔκτον τε καὶ εἰκοστὸν ἔτος Ἰουστινιανοῦ βασιλέως
 τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔχοντος. οὕτω τε Ῥώμη ἐπὶ τούτου
 V 244 βασιλεύοντος τὸ πέμπτον ἔαλω, ἥσπερ εὐθὺς ὁ Ναρσῆς τῶν πυ-
 λῶν τὰς κλείς βασιλεῖ ἔπεμψε. 10
 C λδ'. Τότε δὴ τοῖς ἀνθρώποις διαφανέστατα ἐπιδέδεικται
 ὡς ἅπασιν, οἷσπερ ἔδει γενέσθαι κακῶς, καὶ τὰ εὐτυχήματα δο-
 κοῦντα εἶναι εἰς ὄλεθρον ἀποκέκριται, κατὰ νοῦν τε ἀπαλλάξαν-
 τες ἴσως τῇ τοιαύτῃ εὐμερίᾳ ξυνδιαφθείρονται. Ῥωμαίων γὰρ
 τῇ τε ξυγκλήτῳ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ τὴν νίκην τήνδε πολλῶν ἔτι 15
 μᾶλλον φθόρου αἰτίαν ξυνηρέχθη γενέσθαι τρόπῳ τοιῷδε. Γότ-
 θοι μὲν φεύγοντες καὶ τῆς Ἰταλλίας τὴν ἐπικράτησιν ἀπογόντες,
 ὁδοῦ ποιούμενοι πύρινον, τοὺς παρατυχόντας σφίσι Ῥωμαίους
 οὐδεμιᾷ διερχῶντο φειδοῖ. οἱ δὲ βάρβαροι τοῦ Ῥωμαίων στρα-
 τοῦ ὡς πολεμίοις ἐγγῶντο πῦσιν, οἷς ἄν ἐντύχοιεν ἐν τῇ ἐς τὴν 20
 D πόλιν εἰσόδῳ. πρὸς δὲ καὶ τότε αὐτοῖς ξυνηρέχθη γενέσθαι.
 πολλοὶ τῶν ἀπὸ τῆς ξυγκλήτου βουλῆς, τοῦτο Τωτλα δεδογμέ-

1. μεθῆις] προσθῆις L. 8. τούτου] τοῦ L a pr. m. 14. εὐ-
 μερίᾳ] εὐδρομίᾳ H. *ibid.* συνδια— L. 15. συγκλήτῳ L.
 16. φθόρου] φθόνου Reg. φθόνων L. 17. τῆν L a m. sec.
 19. τοῦ] τῶν L. 20. ἐν addidi ex L. 22. συγκλήτου L.

mam prius perdiderat, haud multo post Romanis Petram Lazicae recu-
 peravit. Rursus Dagisthaeus, qui Petram pene hostibus ereptam dimi-
 serat, momento Romam Imperatoris ditioni restituit. Verum eiusmodi
 vices ab orbe condito extiterunt, eruntque semper, quamdiu eadem For-
 tuna hominibus dominabitur. Tum vero Narses intento infestoque omni
 exercitu ad castellum accessit. Territi Barbari, accepta salutis fide,
 eodem temporis puncto, se et castellum dederunt, annum Imperii xvi.
 agente Iustiniano Augusto. Sic Roma quintum capta est illo Principe:
 ad quem claves portarum urbis Narses protinus misit.

34. Id temporis, humano generi apertissime probatum est, quos-
 cumque Deus perdere statuit, illis ea ipsa, quae prospera videntur, in
 perniciem vertere, ipsosque, rebus ex animi sententia gestis, cum sua
 illa felicitate extingui. Siquidem haec victoria Senatui populoque Ro-
 mano gravius exitium attulit: quod ita contigit. Fugientes Gotthi, spe
 deposita obtinendae Italiae, obiter Romanos, in quos incidebant, macta-
 bant, parentes nemini. Barbari, in Romano militantes exercitu, obvies
 quosque ad urbis aditus hostiliter accipiebant; quibus malis istud acces-

νον, τὰ πρότερα ἔμενον ἐς τὰ ἐπὶ τῆς Καμπανίας χωρία. ὤν-
 πέρ τινες, ἐπεὶ Ῥώμην ἔχεσθαι πρὸς τοῦ βασιλέως στρατοῦ ἔγνω-
 σαν, ἐκ Καμπανίας ἐξαναστάντες ἐς αὐτὴν ἦσαν. ὃ δὲ Γότ-
 θοι μαθόντες, ὅσοι ἐν τοῖς ταύτῃ ὑχυρώμασιν ἐτύγχανον ὄντες,
 5 ἅπαντα διερευνώμενοι τὰ κείνη χωρία τοὺς πατρικίους ἅπαντας
 ἔκτειναν. ἐν τοῖς καὶ Μάζιμος ἦν, ὃπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν
 λόγοις ἐμνήσθη. ἐτύγχανε δὲ καὶ Τωτίλας, ἠνίκα Ναρσῆ ὑπαν-
 τιάσιον ἐνθρόνδε ἦι, τῶν ἐκ πόλεως ἐκάστης δοκίμων Ῥωμαίων
 τοὺς παῖδας ἀγέρας καὶ αὐτῶν ἐς τριακοσίους ἀπολεξάμενος, P 661
 10 οὐσπερ μάλιστα τὸ σῶμα καλοὺς ᾤετο εἶναι, τοῖς μὲν γενναίοις
 ὅτι δὴ αὐτῷ ξυνδιατιήσονται ὑπειπὼν, ἀμήρους δὲ οἱ λόγῳ τῷ
 ἀληθεῖ ἔσομένους. καὶ αὐτοὺς Τωτίλας μὲν τότε ὑπὲρ ποταμὸν
 Πάδον ἐκλείψεν ἵνα, Τείας δὲ τανῦν ἐνταῦθα εὐρῶν ἅπαντας
 ἔκτεινε.

15 Ῥάγναρις τε, Γότθος ἀγῆρ, ὃπερ ἠγείτο τοῦ ἐν Ταραν-
 τίνιοις φυλακτηρίου, καίπερ τὰ πιστὰ γνώμη βασιλέως πρὸς τοῦ
 Πακουρίου κεκομισμένος, Ῥωμαίοις τε προσχωρήσειν ὁμολογή-
 σας, ἥπερ μοι ἔμπροσθεν εἴρηται, παρασχόμενος δὲ καὶ Γότ-
 θους ἕξ ἐν ἀμήρων λόγῳ ἐπὶ ταύτῃ δὴ τῇ ὁμολογίᾳ Ῥωμαίοις,
 20 ἔπειδὴ Τείαν ἤκουσε βασιλέα καταστάντα Γότθοις, τοὺς τε
 Φράγγους ἐς ἐπικουρίαν ἐπαγαγέσθαι καὶ παντὶ τῷ στρατῷ τοῖς B
 πολεμίοις ἐθέλειν ὁμοσεῖν ἵνα, μεταπορευθεὶς τὴν βουλὴν ἐπιτε-

1. τῆς om. L. 3. ἦσαν] ἦσαν L. 13. Πάδον ποταμὸν L.
 ibid. ἵνα] εἶναι HL. 17. Πακουρίου] βακουρίου HL. Et in-
 fra. 18. μοι om. L. ibid. παρασχόμενος δὲ Reg. παρασχών
 τε P. 22. ἐπιτελεῖν] τελεῖν L.

sit. Antea, iussu Totilae, degebant in Campania Romani Senatores multi. Horum quidam, allato nuntio potitum Roma Caesarianum exercitum, eo migrarunt ex Campania. Quod ubi Gotthis, munta tenentibus regionis illius loca, compertum fuit, in tota provincia conquiescere Patricios, omnesque interfecere: in his fuit Maximus ille, cuius memini in superioribus libris. Praeterea, cum inde Narseti iret obviam Totilas, ex urbibus singulis nobilium Romanorum filios collegerat, lectisque ex eorum numero trecentis, quos forma ac specie egregios iudicabat, parentibus quidem dixerat, suos fore illos domesticos; re autem vera habere volebat obsides. Tum ipsos Totilas trans fluvium Padum miserat: iam vero Teias eosdem ibi nactus, ad unum omnes occidit.

Ragnaris, genere Gotthus, praesidii Tarentini Praefectus, etsi de sententia Imperatoris a Pacurio fidem acceperat, seque, ut supra dixi, ad Romanos accessorum pollicitus, sponsionis huius obsides Romanis dederat Gotthos sex; ubi tamen Teiam Gotthorum Regem factum, Francorum auxilia accire, et cum hoste copiis omnibus decernere velle au-

λεῖν τὰ ὁμολογημένα οὐδαμῆ ἤθελε. σφαδάζων δὲ καὶ διατεινό-
 μενος τοὺς ὁμήρους ἀπολαβεῖν ἐπενόει τάδε. πέμψας παρὰ τὸν
 Πακούριον ἦπει σταλήναί οἱ τῶν Ῥωμαίων στρατιωτῶν ὄλιγους
 τινάς, ἐφ' ᾧ ξὺν τῷ ἄσφαλεῖ ἕς τε τὸν Ἀρουῶντα σφίσιν ἰέναι
 δυνατὰ εἶη ἐνθένδε τε διαπρηθμευσαμένοις τὸν Ἴόνιον κόλπον ἐπὶ 5
 Βυζαντίου κομιζέσθαι. ὁ μὲν οὖν Πακούριος μικρὰν ἀπολελείμ-
 μένος τῶν τῷ ἀνθρώπῳ βεβουλεμένων τῶν οἱ ἐπομένων πενή-
 C κοντα στέλλει. ὁ δὲ αὐτοὺς τῷ φρουρῷ δεξιόμενος καθιέρξεν
 εὐθὺς, τῷ τε Πακουρίῳ ἐσημαίνειν ὡς, εἶπερ αὐτῷ τοὺς στρα-
 τιώτας βαυλομένῳ εἶη τοὺς αὐτοῦ ῥύεσθαι, ἀποδιδύναι δεήσει 10
 τοὺς Γότθων ὁμήρους. ταῦτα ἀκούσας ὁ Πακούριος ὄλιγους μὲν
 τινας ἐπὶ τῇ τοῦ Ἀρουῶντος γυλακῆ εἴασε, παντὶ δὲ τῷ ἄλλῳ
 στρατεύματι ἐπὶ τοὺς πολεμίους αὐτίκα ἦει. Ῥάγναρις δὲ τοὺς
 μὲν πενήκοντα μελλήσει οὐδεμιᾷ ἔκτεινεν, ὡς ὑπαντιάσων δὲ
 τοῖς πολεμίῳ ἐκ τοῦ Τάραντος τοὺς Γότθους ἐξῆγεν. ἐπειδὴ τε 15
 ἀλλήλοισι ξυνέμιξαν, ἤσσανται Γότθοι. Ῥάγναρις τε αὐτῶν ἀπο-
 βαλὼν πλείστους ξὺν τοῖς καταλοίοις δρασμῷ εἶχετο. ἐς μέντοι
 τὸν Τάραντα εἰσελθεῖν οὐδαμῆ ἴσχυσε, πανταχόθεν αὐτὸν περι-
 D βεβλημένων Ῥωμαίων, ἀλλ' ἐς Ἀχεροντίδα ἐλθὼν ἔμεινε. ταῦτα
 μὲν οὖν τοιαῦτα ἐγεγόνει. Ῥωμαῖοι δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον τὸν τε 20
 V 245 πόρτον πολιορκήσαντες ὁμολογία εἶλον καὶ φρούριον ἐν Τού-

1. ὁμολογημένα] ὁμολογούμενα Hm. *ibid.* σφαδάζων] σπον-
 δάζων Reg. 2. ὁμήρους] ὁμοίους L. 4 Ἀρουῶντα] ἔδρου-
 τα Reg. *ibid.* ἰέναι σφίσιν L. 5. ἐνθένδε τε Reg. καὶ P.
 6. Βυζαντίου] βυζαντίους Reg. 8. αὐτοὺς] αὐτὸς L. 11. ὁ
 om. L. 12. τῇ om. L. 13. στρατεύματι Reg. στρατῷ P.
 16. αὐτῶν] αὐτοῦ H. 18. αὐτὸν] αὐτῷ L. 20. τοιαῦτα]
 ταῦτα L. Fort. ταύτη.

diit, mutato consilio, promissis manere noluit. Ad dolos convertens ani-
 mum, eoque intendens, ut reciperet obsides, haec machinatur. Destinat,
 qui suo nomine Pacurium rogent, ut Romanos aliquot milites ad se mit-
 tat, quo tutius Hydruntem cum suis eat, traiectoque sinu Ionio Byzan-
 tium proficiascatur. Nihil minus cogitans Pacurius, quam quod ille me-
 ditabatur, ex suorum numero quinquaginta mittit. Hos Ragnaris in ca-
 stellum admissos, illico in custodiam tradit, et Pacurio significat, si mi-
 lites recipere suos velit, necesse esse remittat Gotthorum obsides. Quo
 Pacurius audito, paucos Hydrunte praesidiarios relinquit, et cum cae-
 teris copiis ad hostes properat. Ragnaris, abiecta omni cunctatione, quin-
 quagenos illos perimit, et obviam iturus hosti, Tarento Gotthos educit.
 Commissa pugna, vincuntur Gotthi, et Ragnaris, amissa parte suorum
 maxima, cum reliquis aufugit. Septo undique a Romanis Tarento ex-
 clusus, Acherontidem sese confert, ibique manet. Sed haec hactenus.
 Haud multo post, cum Romani Portum obsediissent, inita compositione

σκοις, ὃ δὴ Νέπα καλοῦσι, καὶ τὸ ἐν Πέτρᾳ τῇ περιουσίᾳ ὕνο- H 374
μαζομένη ὀχύρωμα.

· Τίτας δὲ (οὐ γὰρ ἀξιωμαχὸς τῶ Ῥωμαίων στρατῶ Γότ-
θους κατὰ μόνας ᾤετο εἶναι) παρὰ Θεοδύβαλδον τὸν Φράγγων
6 ἄρχοντα ἐπεμψε, χρήματα πολλὰ προτεινόμενος, ἐπὶ τε ξυμμα-
χίαν πυρακαλῶν. ἀλλὰ Φράγγοι, τὰ ξύμφορον, οἴμαι, βεβου-
λευμένοι, οὔτε ὑπὲρ τῆς Γότθων οὔτε ὑπὲρ τῆς τῶν Ῥωμαίων
ἰσχυροῦς ἐβούλοντο θνήσκειν, ἀλλὰ σφίσι αὐτοῖς προσποιεῖν
Ἴταλιαν ἐν σπουδῇ εἶχον, καὶ τούτου δὴ ἕνεκα τοὺς ἐν πολέμῳ P 662
10 κινδύνους ὑφίστασθαι μόνοι. ἐτίγγανε δὲ Τιτίλῳ ἐνια μὲν τῶν
χρημάτων ἐν Τικίνῳ καταθέμενος, ἥπερ μοι ἐμπροσθεν εἴρηται,
τὰ δὲ πλεῖστα ἐν φρουρῶ ἐχρησάμενος, ὅπερ ἐν Κύμῃ τῇ ἐπὶ
Καμπανίας ξυμβαίνει εἶναι, καὶ φρουροὺς ἐνταῦθα καταστησά-
15 ἐπιστήσας. τούτους δὲ βουλόμενος ὁ Ναρσῆς ἐξελεῖν ἐς Κύμην
τινὰς τοὺς τὸ φρούριον πολιορκήσοντας ἐπεμψεν, αὐτοὺς δὲ
Ῥώμην διακοσμῶν αὐτοῦ ἔμεινε. καὶ ἄλλους στείλας ἐκέλευε
Κεντουκέλλας πολιορκεῖν. Τίτας δὲ ἀμφὶ τοῖς ἐν Κύμῃ φρουροῖς B
τε καὶ χρήμασι δείσας, ἀπογνοῦς τε τὴν ἀπὸ τῶν Φράγγων ἐλ-
20 πίδα, τοὺς οἱ ἐπομένους διέτασεν ὡς τοῖς πολεμοῖς ὁμοίε χα-

1. ὀνομαζομένη Hm. Vulgo ὀνομαζόμενον. 3. τῶ] τῶν L.
7. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ P. 8. ἀφελείας] ἀλυθειας Reg.
10. μόνοι] μόνους L. 11. Τικίνῳ Lm et Maltretus. πικηγῶ
H. τῇ κηγῶν L. 12. τῇ om. L. 13. φρουροῦς] φρουροῦς L.
14. τὸν om. L. ibid. ξὺν] σὺν L. 18. τοῖς Reg. τοῖς HP.
ibid. φρουροῖς τε καὶ L. φρουροῖς καὶ Hm. φρουροῦς καὶ HP.
19. χρήμασι Hm. τὰ χρήματα HP.

ceperunt; item in Tuscia castellum, cui nomen Nepa, ac Petrae pertu-
sae munitionem.

Telas vero, Gotthos infirmiores iudicans, quam ut soli pugnare pos-
sent cum Romano exercitu, legatione missa ad Francorum Regem Theo-
debaldum, ad belli societatem ingentis pecuniae pollicitationibus eum in-
vitavit. At Franci, suis, opinor, rationibus servientes, nec Gotthicae,
nec Romanae rei causa volebant vitam profundere; sed Italiam sibi sub-
dere, eiusque rei gratia bellum gerere cupiebant nulla impliciti societate
Ticiali quidem, uti antea diximus, partem aliquam gazae Totilas repo-
suerat; maximam vero commiserat castello munitissimo, quod Cumis est
in Campania, locatoque ibi praesidio fratrem suum cum Herodiano prae-
fecerat. Hos Narses expugnare constitutum habens, mittit Cumas, qui
castellum obsideant; moratur ipse Romae, constituendis rebus urbis in-
tentus: Centumcellarum quoque obsidionem illis eo missis mandat.
Tum Telas Cumano praesidio gazaeque timens, et a Francis desperans,
ita suos instruxit, ut pugnandi cum hoste consilium prae se ferret. Quo

ρήσων. ὥνπερ αἰσθόμενος ὁ Ναρσῆς Ἰωάννην τε τὸν Βιταλιανοῦ ἀδελφιδοῦν καὶ Φιλημοῦθ' ἔξεν τῷ οἰκίῳ στρατεύματι ἐς τὰ ἐπὶ Τουσκίας χωρία ἵεναι κελύει, ἔνταυθα τε καθιζομένους καὶ τοῖς ἐναντίοις ἀναγκαιζόντας τὴν ἐπὶ Καμπανίας ὁδὸν, ὅπως οἱ Κύμην πολιορκοῦντες ἀδειότερον αὐτὴν ἢ βία ἢ ὁμολογία ἐξελίξωσιν δύναιτο. ἀλλὰ Τίτιος ὁδοῦς ἐν ῥεξιᾷ τὰς ἐπιτομωτάτας ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀφείς περιόδους τε πολλὰς καὶ μακροτάτας περιβαλλόμενος, διὰ τε τῆς παραλλίας κόλπου τοῦ Ἰονίου ἰών, ἐς Καμπανίαν ἀφίκετο, τοὺς πολεμίους λαθῶν ἅπαντας. ὅπερ ἐπεὶ Ναρσῆς ἔμαθε, τοὺς τε ἀμφὶ τὸν Ἰωάννην καὶ Φιλημοῦθ' μετεπέμπετο, οἳ τὴν ὁδοδὸν ἐν Τούσκοις ἐφροῦρον, καὶ Βαλεριανὸν ἄρτι Πέτραν ἐξαιροῦντα τὴν περτοῦσαν καλουμένην μετεκάλει ἔξεν τοῖς ἐπομένοις, τὰς τε δυνάμεις ξυνήγειρε, παντὶ τε καὶ αὐτὸς τῷ στρατῷ ὡς ἐς μάχην ξυντεταγμένους ἐς Καμπανοὺς ἦε.

^D
^V 246 λέ'. Ἔστι δέ τι ὄρος ἐπὶ Καμπανίας ὁ Βέβιος, οὗπερ ἐν 15 τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐμνήσθη, ὅτι δὴ πολλάκις ἀφίησιν ἤγον μυκηθμῷ ἐμπερῆ. καὶ ἐπειδὴν αὐτῷ τὸ τοιοῦτον ξυμβαίη, ὃ δὲ καὶ κόνεως ἐπὶ τούτῳ ζεύσεως τι χρῆμα μέγα ἐρεύγεται. ταῦτα μὲν ἐς ἐκείνῳ μοι τοῦ λόγου ἐρρήθη. ἐπὶ τούτου δὲ τοῦ ὄρους, ἥπερ καὶ τῆς κατὰ τὴν Σικελίαν Αἴττης, κενὰ τὰ ἐν μέσῳ ἐκ τῶν 20 ἐσχάτων ἄχρι ἐς τὴν ὑπερβολὴν ἀπὸ ταυτομάτου τετύχηκεν εἶναι,

2. Φιλημοῦθ] φιλημοῦθ HL. 3. καθιζομένους — ἀναγκαιζόν-
τας Reg. 4. καμπανίαν L. 6. ὁδοῦς μὲν L. *ibid.* ἐπιτο-
μωτάτας Reg. 9. τοὺς δὲ πολεμίους L. 10. Φιλημοῦθ] φι-
λημοῦθ HL. 17. τὸ τοιοῦτον ξυμβαίη Reg. τοῦτο ξυμβαίη L.
18. τούτῳ] τοῦτο L. 20. τῆς om. L.

Narses cognito, Ioannem Vitaliani nepotem ac Philemuthem in Tusciam proprio cum exercitu destinavit, stativa illic habere iussos, hostiumque projectionem in Campaniam impedire; quo liberius Cumas vel esperant vi, vel ad dedicationem perpererent obsessores. Verum Teias, ubique fere relictis a dextera brevissimis itineribus, per multos longissimosque anfractus, ac per oram sinus Ionii, in Campaniam pervenit, nemine hostium advertente. Qua de re factus certior Narses, Ioannem et Philemuthem, qui in Tuscia transitum custodiebant, accersit, ac Valerianum, Petra pertusa recens potitum, cum ipsius copiis revocat: tum collectis viribus, in Campaniam cum universo exercitu ad proelium instructo contendit.

35. Est in Campania mons Vesuvius, de quo antea commemoravi, ex eo saepe sonum erumpere mugitui similem: cumque id accidit, subinde ipsum ardentis favillae vim magnam eructare. Haec ibi dixi. Porro, ut Aetnae in Sicilia, sic montis huius viscera ab imo pede ad verticem hiatus spontaneo patent, intus ardente igni perpetuo. Tam alta

οὐδὲ δὴ ἔνερθεν διηνεκές τὸ πῦρ καίεται. ἐς τόσον δὲ βιάθος τοῦτο δὴ τὸ κενὸν διήκειν ζυμβαίνει ὥστε δὴ ἀνθρώπων ἐν τῇ ἀκρωρείᾳ ἐστῶτι ὑπερκύπτειν τε τολμῶντι ἐνθένδε οὐ ῥαδίως ἢ φλῶξ ὄρατῆ P 668 γίνεται. ὀπηνίκα δὲ ζυνερχθείη ἐν τῷ ὕρει τῷδε τὴν κόριν, ἥπιρ 5 μοι ἐρρήθη, ἐρεύγεσθαι, καὶ πέτρας ἀποτιμνομένη ἀπὸ τῶν τοῦ Βεβίου ἰσχύτων ἢ φλῶξ ὑπὲρ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τούτου μετωρῶζει, τὰς μὲν βραχείας, τὰς δὲ καὶ μεγάλας κομιδῆ οὐσας, ἐνθένδε τε αἰτὰς ἀποπεμπομένη δπη. παρατύχοι διωσιδιάγγυα. ῥέει δὲ καὶ ῥύαξ ἐνταῦθα πυρὸς ἐκ τῆς ἀκρωρείας κατατίθων 10 ἄχρι ἐς τοῦ ὄρους τὸν πρόποδα καὶ ἔτι πρόσω, ἄπερ ἅπαντα καὶ κατὰ τὴν Αἰττήν γίνεσθαι λέφουκιν. ὄχθας δὲ ποιεῖται ὑψηλὰς ἐκατέρωθεν ὁ τοῦ πυρὸς ῥύαξ, τὰ ἔνερθεν τέμνων. καὶ φερομένη μὲν ἐπὶ τοῦ ῥύακος τὰ πρῶτα ἢ φλῶξ καιομένη εἰκάζεται Β ὕδατος ἐκροφῆ· ἐπεὶ δὲ αὐτῇ ἀποσβεσθῆναι ζυμβαίη, ἀναστέλ- 15 λεται μὲν τῷ ῥύακι· ὁ δρόμος ἐνθός, ἐπίπροσθέν τε ὁ ῥοῦς οὐδαμῆ πρόεισι, τὸ δὲ ὑφιζάνον τούτου δὴ τοῦ πυρὸς πηλὸς φαίνεται σποδιᾷ ἰμφορῆς.

Κατὰ τούτου δὴ τοῦ Βεβίου τὸν πρόποδα ὕδατος πηγαί ποτίμου εἰσι. καὶ ποταμὸς ἀπ' αὐτῶν πρόεισι Δράκων ὄνομα, 20 ὃς δὴ ἄγχιστά πη τῆς Νουκερίας πέλως φέρεται. τούτου τοῦ ποταμοῦ ἐκατέρωθεν ἰστροποκεδεύσαντο ἀμφοτέροι· τότε. ἔστι H 875 δὲ ὁ Δράκων τὸ μὲν ῥεῦμα βραχὺς, οὐ μέντοι ἰσβατὸς οὔτε ἰππεῦσιν οὔτε πῆλοισι, ἐπεὶ ἐν στενῷ ζυνώγων τὸν ῥοῦν τῆν τε γῆν

1. τόσον] τοσόθεν L. 2. Alterum δὴ om. L. 4. ἐν om. L.
 7. τὰς δὲ καὶ L. Aberat καὶ. 10. τὸν πρόποδα] τοὺς πρόποδας L. 14. ἐπὶ L. ἐπειδὴν P. *ibid.* ζυμβαίη L. ζυμβαίην P. 16. τούτου δὴ] τούτου δὲ L. 19. 22. Δράκων] Σάκρονος Maltretus. 20. τῆς om. L. *ibid.* τοῦ om. L.

est illa inanitas, ut si quis in culmine stans, audeat inde despiciere, flammam aegre admodum deprehendat. Quoties autem contingit eruptio cineris, de qua dixi, etiam saxa ab imo flamma avellens, supra montis huius verticem ea tollit, partim exigua, partim grandia, atque illinc emittans, quovis temere spargit. Ibidem rivus igneus a cacumine ad radices, immo et longius profluit: quae omnia in Aetna quoque fieri solent. Ripas utrinque altas rivus ille igneus efficit, alveum excavans. Flamma, quae principio fertur in rivo, ardentis aquae effluvie similis est. Extincta flamma, cursum rivus illico suppressit, nec ulterius manat: quod autem ex igni subsidit, id limum favillae similem dices.

Ad radices Vesuvii sunt fontes aquae dulcis, et aptae potui, amnisque ab his ortus, nomine Draco, proxime urbem Nuceriam labitur: tunc autem utraque eius ripa sedem praebuit utriusque castris exercitus. Ktai aquis non abundat Draco, transitum tamen equitibus pariter ac pediti-

ἀποτεμνόμενος ὡς βαθύτατα ἑκατέρωθεν ὥσπερ ἀποκρεμαμ-
 C νας ποιῆται τὰς ἕχθρας. πότιρα δὲ τῆς γῆς ἢ τοῦ ὕδατος φέρε-
 ται τὴν αἰτίαν ἢ φύσιν οὐκ ἔχω εἰδέναι. καταλαβόντες δὲ τοῦ
 ποταμοῦ τὴν γέφυραν Γότθοι, ἐπεὶ αὐτῆς ἰστροποπεδεύσαντο
 ἀγχιστα, πύργους τε ξυλίνους ταύτῃ ἐνθήμενοι μηχανάς τε ἄλλας 5
 καὶ τὰς βυλλίστρας καλουμένας ἐνταῦθα πεποιήνται, ὅπως ἐν-
 θένδε κατὰ κορυφὴν τῶν πολεμίων ἐνοχλοῦντες δύνωνται βάλ-
 λειν. ἐκ χειρὸς μὲν οὖν γίνεσθαι τὴν ξυμβολὴν ἀμήχανα ἦν,
 τοῦ ποταμοῦ, ἥπὲρ μοι εἴρηται, μεταξὺ ὄντος· ἀμφοτέροι δὲ
 ὡς ἀγχοτάτω τῆς κατ' αὐτὸν ἕχθρας γινόμενοι τοξενύμασι τὰ πολλὰ 10
 ἐς ἀλλήλους ἐχρῶντο. ἐγένοντο δὲ καὶ μονομαχίαι τινές, Γότ-
 θου ἀνδρὸς, ἐν οὗτοι τύχοι, ἐκ προκλήσεως τὴν γέφυραν δια-
 D βαίνοντος. χρόνος τε μηνῶν δυοῖν τοῖν στρατοπέδοις ἐς τοῦτο
 ἐτέτριβη. ἕως μὲν οὖν ἰθαλασσοκράτου ἐνταῦθα οἱ Γότθοι,
 ἰσχομιζόμενοι τὰ ἐπιπέδηνα ναυσὶν ἀντείχον, ἐπεὶ τῆς θαλάσσης 15
 ἰστροποπεδεύοντο οὐ πολλῶ ἄποθεν. ὕστερον δὲ Ῥωμαῖοι τὰ τε
 πλοῖα τῶν πολεμίων προδοσίᾳ Γότθου ἀνδρὸς εἶλον, ὃς δὴ ταῖς
 ναυσὶν ἐφαιστήκει πύσσις, καὶ αὐτοῖς νῆες ἀνέριθμοι ἤλθον ἐκ τε
 Σικελίας καὶ τῆς ἄλλης ἀρχῆς. ἕμα δὲ καὶ ὁ Ναρσῆς πύργους
 ξυλίνους ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τῇ ἕχθρῃ καταστησάμενος δουλώσαι 20
 τῶν ἐναντίων τὸ φρόνημα παντελῶς ἴσχυσεν. οἷς δὲ οἱ Γότθοι
 περιφροβῶι γεγεννημένοι καὶ πιεζόμενοι τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀπορίᾳ ἐς
 ὄρος ἄγχιστα οὖν καταφεύγουσιν, ὅπερ Ῥωμαῖοι γάλακτος ὄρος τῇ

8 ἢ φύσιν L. Aberat ἢ. 5. το om. L. 8. ἀμήχανα] ἀμή-
 χανον Reg. 12. τύχοι] τύχη L. 13. τοῖν στρατοπέδοις] τοῖς
 στρατιώταις Reg. 14. ἕως] καὶ τῆς Reg. 15. τὰ] τε τὰ L.
 22. γεγεννημένοι] γενόμενοι Reg.

bus negat: eo quod in angustum se contrahens, humumque cavans akti-
 sime, praeruptas utrinque ripas efficiat. Id unde fiat, ex natura soli,
 an aquae, nescio. Gotthi, occupato fluminis ponte, cui castra applicue-
 rant, ligneisque turribus eidem impositis, balistas, quas vocant, atque
 alias machinas illic statuerunt, ut e sublimi hostes laeessere et ferire
 possent. Pugnare quidem cominus prohibebantur, interiecto, ut dixi,
 flumine: sed propter eius ripas utrique stantes, sagittis plerumque se
 invicem petebant: nonnunquam singularia certamina edebantur; si forte
 unus aliquis Gotthus ex provocatione pontem transiret. Sic menses duos
 uterque consumpsit exercitus, et quandiu Gotthi in illis partibus impe-
 rio maris gavisus sunt, tandiu restiterunt, commeatus importantes navi-
 gis, cum vicina mari castra haberent. Dein Romanis universam hos-
 tium classem Gotthus, qui illi praecerat, prodidit, et innumerae naves
 ex Sicilia aliaque Imperii partibus advenerunt. Simul etiam Narses in
 fluvii ripa locatis turribus ligneis, Barbarorum animos perculit. His igitur
 territi, relique cibariae penuria pressi, confugiant in montem proxi-

Λατίνων καλοῦσι φωνῇ· οὐ δὴ αὐτοῖς Ῥωμαῖοι ἐπισπένδουσι σά-
 δαμῇ εἶχον, τῆς δυσχωρίας ἀντιστατούσης. ἀλλὰ τοῖς βαρβά- P 664
 ροῖς ἀτίκα ἐνταῦθα ἀνυβεβηκόσι μετέμεινεν, ἐπεὶ τῶν ἐπιτηδείων
 πολλῶ ἔτι μᾶλλον ἐσπένιζον, σφίσι τε αὐτοῖς καὶ τοῖς ἵπποις ἐκ- V 247
 5 πορῖζεσθαι αὐτὰ οὐδεμιᾶ μηχανῇ ἔχοντες. διὰ δὴ τὴν ἐν ξυμ-
 βολῇ τοῦ βλου καταστροφὴν αἰρετωτέραν τῆς πρὸς τοῦ λιμοῦ εἶ-
 ναι οἰόμενοι ὁμοσε τοῖς πολεμίοις παρὰ δόξαν ἐχώρουν, ἀπρο-
 δόκητοί τε αὐτοῖς ἐξυκινάτως ἐπέπεσον. Ῥωμαῖοι δὲ αὐτοὺς ὡς
 ἐκ τῶν παρόντων ἀμυνώμενοι ἔστησαν, οὐ κατὰ τοὺς ἄρχοντας ἢ
 10 λόχους ἢ καταλόγους τὴν τάξιν καταστησάμενοι, οὐδὲ τρόπον τῶ
 ἄλλῳ διακεκριμένοι ἀλλήλων, οἷοι δὲ τῶν σφίσι παραγγελλομένων B
 ἐν τῇ ξυμβολῇ ἀκοσσομένοι, ἀλλ' ἄλλῃ τῇ πάσῃ, ὅπη ποτὲ πα-
 ρατύχοι, τοῖς πολεμίοις ἀντιταξόμενοι. Γότθοι μὲν οἷον τοὺς
 Ἴππους ἀφένενοι πρῶτοι περὶ μετωπηδὸν ἐς βαθείαν φάλαγγα
 15 ἔστησαν ἅπαντες, καὶ Ῥωμαῖοι δὲ ταῦτα ἰδόντες τοὺς Ἴππους
 ἀφῆκαν, καὶ τρόπον τῶ αὐτῷ ἐτάξαντο πάντες.

Ἐνταῦθ' αὖ μοι μάχη τε πολλοῦ λόγου ἀξία καὶ ἀνδρὸς ἀρετῆ
 οὐδὲ τῶν τινος λεγομένων ἡρώων, οἶμαι, καταδειστέρα γεγρα-
 ψεται, ἥς δὴ ὁ Τίτας δῆλωσεν ἐν τῷ παρόντι πεποιήται. Γότ-
 20 θους μὲν ἐς εὐτολμίαν ἢ τῶν παρόντων ἀπόγνωσις ὄρωμα, Ῥω-
 μαῖοι δὲ αὐτοὺς, καίπερ ἀπονενοημένους ὄρωντες, ὑψίσταντο C
 δυνάμει τῇ πάσῃ, τοῖς καταδειστέροις ἐρυθριῶντες ὑποχωρεῖν,
 ἀμφοτέροί τε θυμῷ ἐπὶ τοὺς πέλας πολλῶ ἔντο, οἱ μὲν θανα-

5. ἔχοντες] ἔχουσι H. 10. λόχους] λοχαγοὺς H. 12. παρα-
 τύχοι L. παρατύχη P. 18. ἀντιταξόμενοι L. ἀντιταξάμενοι P.
 14. τῶν ἱππῶν ἀφένενοι Reg. 23. ἀμφοτέροι — ἔντο] Suidas
 s. v. ἀρετῶ. ibid. ἔντο] ἔντο P.

num, quem Romani Lactis montem Latine vocant. Eos Romanus exer-
 citus illic sequi non potuit, repugnante loci iniquitate. Verum Barba-
 ros continuo pœnituit eo ascendisse, ita crescente comestus inopia, ut
 unde se equosque alerent non haberent. Quare satius esse rati mori in
 acie, quam fame absumi, hostem nihil tale opinantem adoriuntur, et im-
 provisal repente impetum faciunt. Illos pro re ac tempore propulsantes
 Romani stant, non contributa in Duces, classes ac numeros acie, nec
 dispositis ordinibus inter se distincti, nec quae dabantur in acie man-
 data audientes; sed prout sors ferebat, hosti opposentes se totis viri-
 bus. Ac primum Gotthi, dimissis equis, conversisque ad hostem frontibus,
 pedites steterunt omnes, sic, ut alta esset eorum acies. Tum Ro-
 mani, id conspicati, ipsi quoque amotis equis, eodem omnes modo in
 acie se composuerunt.

Proelium hic describam memorabile, in quo se Heroum nemini vir-
 tute bellica secundum probavit Teles illustrissimo argumento. Gotthis
 animos dabat praesentis fortunae desperatio: Romani, quamvis desperato-
 tos viderent, viribus tamen omnibus sustinebant, inferioribus cedere eru-

τῶντες, οἱ δὲ ἀρετῶντες. καὶ ἡ μὲν μάχη πρῶτῳ ἤρξατο, Τέας δὲ πᾶσιν ἔνδηλος γεγενημένος καὶ τὴν μὲν ἀσπίδι προβεβλημένος, ἐπανατεινόμενος δὲ τὸ δόρυ, πρῶτος ξὺν ὀλίγοις τιῶν πρὸ τῆς φάλαγγος ἴσθη. Ῥωμαῖοι δὲ αὐτὸν ἰδόντες, οὐόμενοι τε, ἦν αὐτὸς πέση, διαλυθήσεσθαι τὴν ξυμβολὴν σφίσιν αὐτίκα δὴ μάλα, 5 ξυλόταντο ἐκ' αὐτὸν ὅσοι ἀρετῆς μετεποιούντο, παμπληθεῖς ὄντες, καὶ τὰ δόρατα ἐς αὐτὸν ἔπαντες οἱ μὲν ᾤθουν, οἱ δὲ ἐσηκόντιζον. αὐτὸς δὲ ὑπὸ τῇ ἀσπίδι κεκαλυμμένος ταύτῃ μὲν τὰ δόρατα ἐδέχετο πάντα, ἐμπέπων δὲ ἐκ τοῦ αἰφνιδίου πολλὰς δι- 10 χροῖτο. καὶ ὀπηνίκα οἱ τὴν ἀσπίδα ἐμπλεων οὖσαν πεπηγόντων 10 δοράτων θείψτο, τῶν τινι ὑπασπιστῶν ταύτην παραδιδούς ἐτέραν ἤρῳτο. οὕτω μαχόμενος ἐς τῆς ἡμέρας τὸ τρίτημόριον διαγέγονε, καὶ τότε δὴ δώδεκα μὲν αὐτῷ δόρατα ἐμπεπηγότα ἔασπις εἶχε, κινεῖν δὲ αὐτὴν ὀπη βούλοιο καὶ ἀποκρούεσθαι τοὺς 15 H 376 ἐπιόντας οὐκέτι ἴσχυε. τῶν δὲ τινι ὑπασπιστῶν μετεκάλει σπον- 15 δῆ, οὐ τὴν τάξιν λιπὼν οὐδὲ ὅσον ἄχρι ἐς δάκτυλον ἕνα οὐδὲ ἀναποδίσας, ἢ τοὺς πολεμίους ἐπὶ τὰ πρόσω ἐπαγαγόμενος, οὐδὲ ἐπιστραφεὶς, οὐδὲ τὰ νῶτα τῇ ἀσπίδι ἐρείσας, οὐ μὴν οὐδὲ πλάγιος γεγωνὼς, ἀλλ' ὥσπερ τῷ ἐδάφει ἐρηρυσμένος αὐτοῦ μετὰ 20 P 665 τῆς ἀσπίδος εἰστήκει, κτείνων δὲ τῇ δεξιᾷ χειρὶ καὶ ἀποκρούμε- 20 νος τῇ λαίᾳ καὶ ἀνακαλῶν τὸ τοῦ ὑπασπιστοῦ ὄνομα. καὶ ὁ μὲν

7. ἐς αὐτόν] ἐκ' αὐτόν L. 9. ἐδέχετο] ἐπεδέχετο L. *ibid.*
 δὲ αὐτοῦς (fort. αὐτοῖς) ἐκ L. 10. ἐμπλεων L. ἐμπλεων P.
 11. τινι om. L. 15. ἴσχυε] ἴσχυσε L.

bescentes: utrique sibi proximos impetebant animosissime: cum hi mortem, illi fortitudinis laudem quaererent. Inita mane pugna, Teias cunctis conspicuus, protectus clypeo, hastamque intendens, primus ante aciem cum paucis stetit. Quem ut Romani conspexerunt, protinus diremptum iri certamen rati, si is caderet, in ipsum conspirarunt quicumque valebant animo: quorum magnus erat numerus. Cuncti in eum hastas partim impellebant, partim iaculabantur: quas omnes ipse clypeo, quo tegebatur, excipiens, subito impetu multos de medio tollebat. Scutum infans plenum hastilibus animadvertens, illo scutariorum cuidam tradito, alterum arripiebat. Cum sic decertans partem diei tertiam exegisset, accidit ut onustam haerentibus duodecim hastilibus clypeum hand movere posset ad libitum: neque aggressores eo repellere. Tum unum e Scutaris contente evocat, ne transversam quidem digitum se loco movens, nec referens pedem, neque hostem progredi sinens. Immo nec se convertit, nec scuto tergum applicat, nec se flexit in latus; sed tanquam si affixus solo esset, sic in vestigiis haerebat cum clypeo, hostium caedem afficiens dextra, impetum sinistra reprimeas, et nomine inciamans armarum. Qui abi recentem clypeum attulit, hoc ille statim mutavit

αὐτῷ μετὰ τῆς ἀσπίδος παρῆν, ὃ δὲ ταύτην εὐθὺς τῆς βαρυνο-
 μένης τοῖς δόρωσιν ἀντηλλάσσετο. ἐν τούτῳ δὲ οἱ χρόνου τινὰ
 βραχεῖαν στιγμήν γυμνῷ γενέσθαι τὰ στέφνα ξυνέβη, τύχη τέ οἱ
 ξυνέπεισε τότε ἀκοντίῳ βεβλήσθαι καὶ ἀπ' αὐτοῦ εὐθυωρὸν θνή-
 5 σκει. καὶ αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ κοντοῦ μετεωρίσαντες τῶν Ῥω-
 μαίων τινὲς στρατιᾷ ἑκατέρα περιάντες ἰδείκνουν, Ῥωμαίοις μὲν,
 ὅπως δὴ θαρσήσωσι μάλλον, Γότθοις δὲ, ὅπως ἀπογόντες τὸν
 πόλεμον καταλύσωσιν. οὐ μὴν οὐδ' ὡς τὴν ξυμβολὴν κατέπαυ-
 10 σαν Γότθοι, ἀλλ' ἄχρι ἐς νύκτα ἐμάχοντο, καίπερ ἔξηπιστάμε-
 νοι τὸν βασιλεῖα τεθνάναι σφίσιν. ἕπειδὴ δὲ ξυνεσχόταξεν, αὐ-
 τοῦ ἑκάτεροι διαλυθέντες ἐν τῇ τῶν ὄπλων σκευῇ ἐνυκτίρευσαν.
 ἡμέρα δὲ τῇ ἐπιγενομένῃ ἀναστάντες ὄρθρου τρόπῳ τῷ αὐτῷ αὐ-
 15 θις ἐτάξαντο καὶ μέχρι ἐς νύκτα ἐμάχοντο, καὶ οὔτε ὑπεχώρουν Β
 ἀλλήλοις οὔτε πη ἐρέποντο ἢ ἀνεπὸδιζον, καίπερ ἀμφοτέρωθεν
 15 κτεινομένων πολλῶν, ἀλλ' ἀπηγριωμένοι τῷ ἐς ἀλλήλους ἀπηνεῖ
 ἔργου εἶχοντο, Γότθοι μὲν εὖ εἰδότες διτι δὴ τὴν ὑστάτην διαφέ-
 20 ρουσι μάχην, Ῥωμαῖοι δὲ αὐτῶν ἐλασσοῦσθαι ἀπαξιούντες. ἐν
 ὑστάτῳ δὲ οἱ βάρβαροι παρὰ τὸν Ναρσὴν πέμψαντες τῶν λογί- V 248
 μων τινὰς μεμαθηκέναι μὲν ἔλεγον ὡς πρὸς τὸν θεὸν σφίσιν ὁ
 20 ἀγὼν γένοιτο· αἰσθάνεσθαι γὰρ τὴν ἀντιταχθεῖσαν αὐτοῖς δύνα- C
 μιν· καὶ τοῖς ξυμπεισοῦσι ξυμβάλλοντες τὴν τῶν πραγμάτων

1. αὐτῷ] αὐτοῦ H. 2. ἀνταλλάσσεται Reg. 3. γυμνῷ Reg.
 γυμνὰ P. 4. εὐθυωρὸν L corr. εὐθυωρὸς P. 5. κατέπαυσαν
 Reg. κατέλυσαν P. 10. τεθνάναι] τεθνάναι P. 12. αὐθις]
 εὐθὺς Reg. 13. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ P. 16. ἔλεγον
 om. L. 17. ἐλασσοῦσθαι] ἀπαλλάσσεσθαι Reg. 18. λογίμων]
 λογίων Reg. 21. ξυμβάλλοντας P. ξυμβάλλοντες H et Reg.

alterum hastilibus gravem. Interea puncto temporis patuit illius pectus:
 tum forte iaculo confixus, momento efflavit animam. Ipsius caput conto
 impositum elatumque circumferentes Romani quidam, utrique exercitui
 ostendebant, Romano, ut contra iret audentior; Gotthico, ut omni spe
 deposita, arma componeret. Ac ne ita quidem certaminis finem imposue-
 runt Gotthi; sed ad noctem id producerunt; quamvis Regem suum ob-
 iisse iam probe scirent. Cum nox praelium diremisset, ibidem eam utri-
 que traduxerunt armati. Postridie, luce prima consurgunt, ac similiter
 instructa acie, ad noctem dimicant, obstinati non cedere invicem, nec
 terga vertere, vel retroire, multis licet utrinque caesis: sed aspero effe-
 ratum inter se odio coeptum urgent. Nimirum videbant Gotthi se postre-
 mum configere: Romani illis concedere renuebant. Denique Barbari,
 missis Procerum nonnullis, Narseti significarunt, se iam intelligere, sibi
 bellum esse cum Deo: sentire se vim adversam, ductaque ex iis, quae
 accidissent, coniectura, rei veritatem tenere: velle in posterum ab ar-

ἀλήθειαν γνωσιμαεῖν τὸ λοιπὸν βούλεσθαι καὶ ἀπολιπεῖν τὴν ἀγώνισιν, οὐ μέντοι βασιλεῖ ἐπακούσοντας, ἀλλὰ ζῶν τῶν ἄλλων βαρβάρων τιὸν ἀυτόνομοι βιοτεύσοντες, ἐδέοντό τε εἰρηναίαν σφίσι τὴν ἀναχώρησιν ἐνδοῦναι Ῥωμαίους, οὐ φθοροῦντας αὐτοῖς λογισμοῦ σώφρονος, ἀλλὰ καὶ χρήμασι τοῖς αὐτῶν ὡσπερ 5 ἐφοδίοις αὐτοὺς δωρομένους, ὅσα δὴ ἐν τοῖς ἐπὶ τῆς Ἰταλίας φρουραῖς αὐτῶν ἕκαστος ἐναποθέμινος ἔτυχε πρότερον. ταῦτα ὁ μὲν Ναρσῆς ἐν βουλῇ ἐποιεῖτο. Ἰωάννης δὲ ὁ Βιταλιανοῦ παρῆγει δέησιν ἐνδέχεσθαι τήνδε, καὶ μὴ περαιτέρω θανατώσιν ἀν-
D θρώποις διὰ μάχης λέναι, μηδὲ ἀποπειράσασθαι τόλμης ἐν ἀπο-
 γνώσει φρομένης τοῦ βίου, ἥ καὶ τοῖς αὐτῇ ἐχομένοις καὶ τοῖς ὑπαντιάζουσι χαλεπὴ γίνεται. ἀρκεῖ γὰρ, ἔφη, τοῖς γε σώφροσι τὸ νικᾶν, τὸ δὲ ὑπεράγαν ἐθέλειν ἴσως ἂν καὶ ἐς τὸ ἀξύνμορον τρέποιο. πείθεται τῇ ἐποθήκῃ Ναρσῆς, καὶ ξυνέβησαν ἐφ' ᾧ τῶν βαρβάρων οἱ ἀπολειμμένοι χρήματα κεκομισμένοι τὰ αὐτῶν 15 ἴδια ἐκ πύσης ἀπαλλάξονται Ἰταλίας εὐθὺς, πόλεμόν τε μηχανῇ οὐδεμιᾶ πρὸς Ῥωμαίους διοίσουσιν ἔτι. Γότθοι μὲν οὖν μεταξὺ χίλιοι τοῦ στρατοπέδου ἔξαναστάντες ἐς Τίκινόν τε πόλιν καὶ χω-
P 666 ρία τὰ ὑπὲρ ποταμὸν Πάδον ἐχώρησαν, ὧν ἄλλοι τε ἡγούντο καὶ Ἰνδοῦλφ, οὗπερ πρότερον ἐπεμνήσθη. οἱ δὲ λοιποὶ ἀπαν- 20

1. γνάριμον σχεῖν. τὸ λοιπὸν P. γνωσιμαεῖν (δὲ add. L et Hm) τὸ λοιπὸν Reg. *ibid.* καὶ L. μὲν P. μὲν καὶ H. 2. ἀγόνισιν] ἀπόγωνσιν H. *ibid.* οὐ μέντοι] οὐκ ἐφ' ᾧ δὲ H. *ibid.* ἐπακούσοντας HL. ἐπακούσαντας P. 3. βιοτεύσαντες] βιωτεύσαντας P. βιωτεύσαντες HL. 12. τοῖς γε] τοῖς τε L. 13. ἴσως ἂν] ἴσως αὐτῶν L. ἴσως αὐτὸ Hm. 15. ἀπολειμμένοι] ἀπολειμμένοι Reg. 16. ἀπαλλάξονται] ἀπαλλάσσειντο H. 18. Τίκινον P. τικίνον Lm. πικηγῶν H. τημηρόν L. 20. Ἰνδοῦλφ] Ἰλδοῦφ HL. *ibid.* πρότερον] ἔμπροσθεν Reg.

mis cessare; non tamen ita, ut Imperatori servirent, sed cum aliis quibusdam Barbaris suis legibus viverent. Rogarunt, ne discessum Romani suum turbarent, neu secum benigne agere gravarentur, sed viatici loco donarent pecunias, quas antea quisque in Italiae praesidiis reposuisset. Qua de re deliberanti Narseti, Ioannes Vitaliani nepos auctor fuit, ut ansueret postulatum: cum hominibus perire volentibus pugnare desineret, nec periclitaretur audaciam, in ipsa natam vitae desperatione, non iis modo quos incitaret, sed obviis etiam funesta. Nam, inquit, vincere satis habent viri prudentia ac moderatione praediti: ambitiosior autem cupiditas utique in perniciem vertit. Sententia hanc amplexo Narsete, pacto convenit, ut qui supererant Barbari, cum rebus suis omni Italia confestim excederent, neque ulla ratione cum Romanis bellum amplius gererent. Hoc interim spatium Gotthi mille, castris egressi, u tum Tici-
 num ac regionem Transpadanam petierunt, cum alios Duces, tum Indi-

τες ὄρνια δόντες τὰ ξυγκείμενα πάντα ἐπέρωσαν. οὕτω τε καὶ Κύμην καὶ τὰ λοιπὰ πάντα ἔξειλον Ῥωμαῖοι, καὶ τὸ δεκάκαιδέκατον ἔτος ξυντελεύτα τῷ Γοτθικῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Προκόπιος ξυνέγραψεν.

phum secuti, de quo mentio supra incidit: caeteri omnes, interposito iureiurando, omnia pacta conventa firmarunt. Itaque Romani Cumas ac reliqua omnia cepere praesidia, et annus exiit xviii. belli huius Gothici, cuius historiam Procopius scripsit.

LIPSIÆ TYPIS B. G. TEUBNERI.